

Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva

A magyar labdarúgás története I.

**Amatőrök és álamatőrök
(1897–1926)**

A MAGYAR LABDARÚGÁS TÖRTÉNETE

A MAGYAR LABDARÚGÁS TÖRTÉNETE I.

Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva
Amatőrök és álamatőrök
(1897–1926)

Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva

A magyar labdarúgás története I.

**Amatőrök és álamatőrök
(1897–1926)**

Szerző: Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva
A hőskor őskora című fejezet Sándorné Győr Melinda munkája
Szerkesztő: Dr. Bács Zoltán
Lektor: Dr. Forisek Péter

Képdigitalizálás: Dénes Tamás, Rápolthy Bálint, Sándor Mihály
Címerrekonstrukció: Komáromi Gábor

Borítóterv és nyomdai előkészítés: Barna Ildikó

© Minden jog fenntartva
© Dénes Tamás–Sándor Mihály–B. Bába Éva
© Debreceni Egyetem

ISBN 978-963-9822-22-1ő A magyar labdarúgás története Campus Kiadó
ISBN 978-963-9822-11-5 A magyar labdarúgás története I. Campus Kiadó

Kiadó: CAMPUS KIADÓ
(Debreceni Campus Nonprofit Közhasznú Kft.)
Felelős kiadó: Miklósvölgyi Péter

Nyomta és kötötte az Alföldi nyomda Zrt.
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

A legátfogóbb kép a magyar futball hőskoráról

Egy ötkötetesre tervezett sorozat első részét tartja kezében a kedves olvasó. A szerzőtrío arra vállalkozott, hogy feldolgozza a honi labdarúgás teljes történelmét. Nem kis feladat ez, annál nemesebb! A munka hiánypótló jellegű is, hiszen a témakör komplett monográfiájának megírásába e kis hazában eddig még nem vágott bele senki.

Nem titok, hogy a magyar futball missziót teljesített, ha úgy tetszik, még az Osztrák–Magyar Monarchián belül is, miután a Magyar Labdarúgók Szövetsége volt a soknemzetiségű birodalomban az első, amelyik zászlót bontott 1901. január 19-én. Abban az évben, ám hónapok múlva, október 19-én jött létre a cseheké, aztán az osztrákoké (1904), majd a horvátoké (1912). I. Ferenc József impériumának legkeletibb pilléréként Magyarország kvázi kisu-gározta az angolnak tartott, a La Manche csatornán túlról eredeztetett sport szellemiségét és szeretetét kelet, délkelet és dél, a vén Európa leszakadt régiói felé. Ebben a közvetítői tevékenységben meghatározó szerep jutott az MLSZ-nek, amely kialakította a maga szervezeti kereteit, standardizálta a bajnoki modellt, beilleszkedett a kontinentális futball már meglévő és működő struktúrájába. Vállalta az említett térségek felé az átadói, sőt olykor a mentori funkciót is, segített bekapcsolni a perifériális zónákat a páneurópai labdarúgás áramkörébe. A sportág itthoni irányítóit dicséri, hogy idejekorán felismerték és pontosan megértették a mítoszt: a labdarúgásnak idők feletti küldetése van. E feddhetetlen erkölcsű férfiak saját sikereiknek voltak a kovácsai, merthogy sikertörténetet kezdődött el 1901-ben, abban – a mostani szürkébb esztendők ellenére – cseppet sem kételkedem.

Aki időt szentel e kiadvány tanulmányozásának, tapasztalni fogja, hogy az írók nem csupán a labdarúgásról, annak jeles művelőiről, lexikális adalékairól, kuriózumairól tartották feladatuknak beszámolni, hanem kitapintották a futball és a politika, a művészetek, valamint a mindennapi élet kereszteződési pontjait is, jó érzékkel vázolták fel azokat, mégpedig élvezetes stílusban, és mindig szem előtt tartva a tudományosság kritériumait.

A szépirodalom iránt fogékonyak az oldalakat lapozgatva a következő kérdésekre kaphatnak választ: volt-e köze legnagyobb romantikus poétáinknak, Vörösmarty Mihálynak az albioni „lábrúgóhoz”? Vajon üzött-e bőrlabdát a magyar ugaron máig legolvasottabb költőnk, Ady Endre? Összefüggésbe hozható-e a tömegek ide-oda pattogó szerelmével Mikszáth Kálmán, Krúdy Gyula, Karinthy Frigyes, Gyóni Géza, Molnár Ferenc alakja, munkássága? Akik a magyar és az egyetemes história iránt lángolnak izzó szenvedéllyel, megtudhatják például, hogy az I. világháborút kirobbantó merénylet elkövetője, Gavrilo Princip nemcsak Boszniában lőtt és talált, hanem a futballpályákon is. (Igaz, a szerb terrorista ez utóbbiakon leadott lövései korántsem okoztak az emberiségnek oly mérhetetlen szenvedéseket, mint ama hét szarajevói találata...)

Ma sokak szerint a futballisták nagy fizetéseket zsebre vágó, műveletlen fickók. Régen sem volt, és ma sem feltétlenül igaz az általánosítás. Olvassák el a róluk szóló korabeli sporttörténeti miniatűröket, és egészen biztosan differenciáltabbá válik a kép. Álljon itt példaként Rumbold Gyula, a Ferencváros kitűnő védője, a szebbik nemből verbuválódó szurkolók

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

örök kedvence, aki zseniálisan festett; Manno Miltiádesz, a BTC csatára, az első két bajnokság gólkirálya, aki kiváló grafikus és karikaturista volt. Hajós Alfréd valóságos XX. századi polihisztorként vívott ki magának tekintélyt, és akkor még egy szót sem szoltam a mártírokról: Gillemot Ferencről, nemzeti tizenegyünk első szövetségi kapitányáról és Koródy I Károlyról, a Fradi 15-szörös válogatott támadójáról. Mindketten hősi halált haltak a fronton.

Hiszem, hogy nem volt felesleges a rengeteg óra, nap, hét és hónap, amelyet a szerzők a munkavégzésre fordítottak. Garantálom, hogy az érdeklődők oldalról oldalra haladva egyre inkább megismerik futballunk amatőrnek nevezett periódusát. Remélem, hogy olvasás közben egyszer sem gondolnak arra, más foglalatosságot választva tán hasznosabban is eltölthetnék a drága idejüket.

Tudom, hogy jól döntöttek, akik kezükbe vették a könyvünket! Ez pedig csak a kezdet! A következő négy kötetben közelebb kerülven napjainkhoz, egyre ismerősebb korok történetei, eredményei elevenednek majd meg, amihez a szerzőknek kitartást és termékeny hónapokat, az olvasóknak reményteljes várakozást és mindenkinek jó egészséget kívánok!

Debrecen, 2013. november 25.

Tisztelettel:

Dr. Bács Zoltán
(szerkesztő)

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

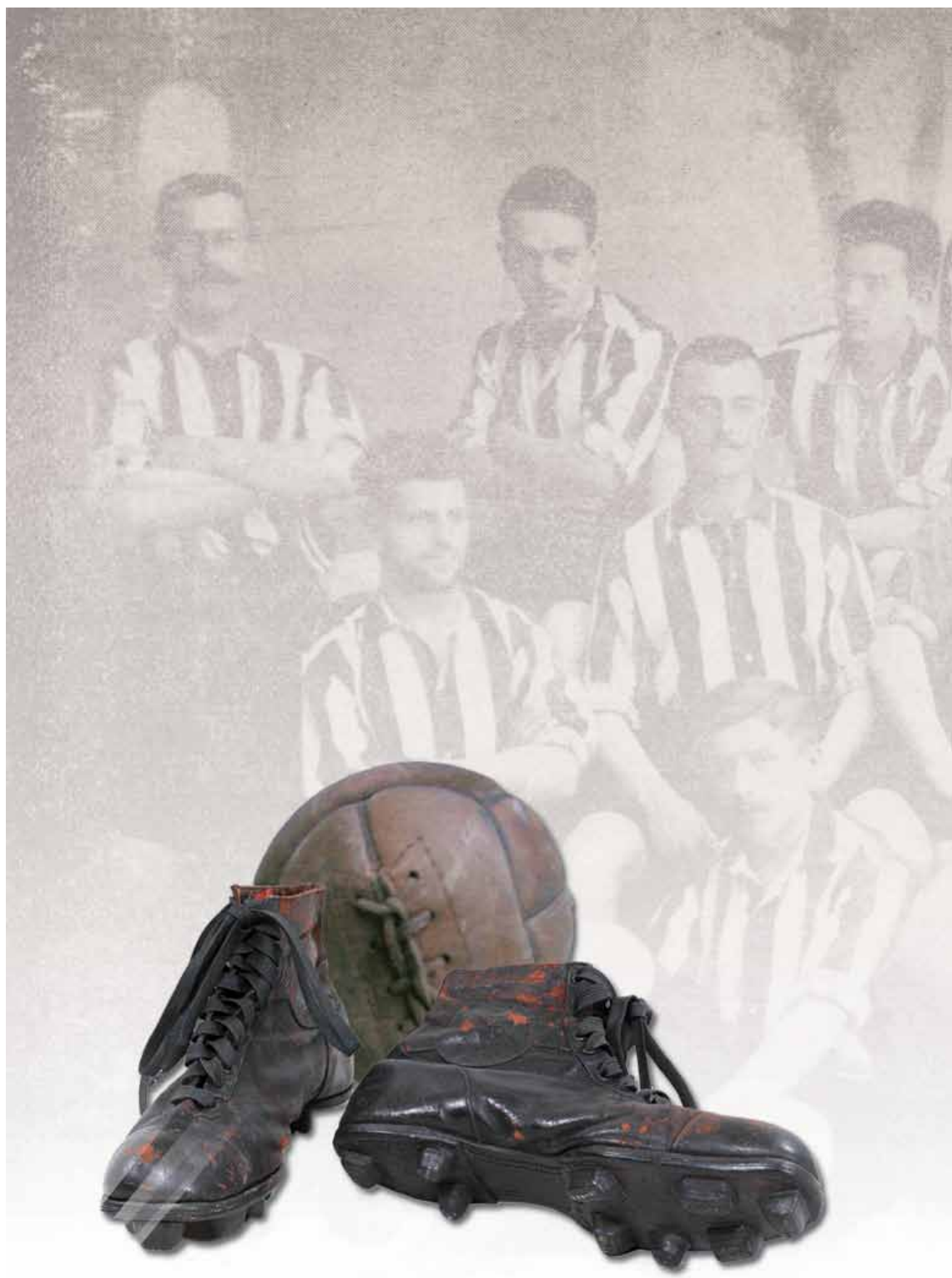
1922

1923

1924

1925

1926

A hőskor őskora

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

AZ ORSZÁGOS TORNA- ÉS SPORT-BIZOTTSÁG ÁLTAL RENDEZETT

Ezredéves Torna-és Sport-Ünnepélyek

MÁJUS HAVI

SOROZATA:

3-én:

Első nemzetközi kerékpár verseny a millenáris versenytérén
d. u. 3 órákor.

10-én:

6-budai tornaszíni atletikai verseny a millenáris versenytérén d. u. 3 órákor.

10-én:

A nemzeti tornaszíni mintatornaársa az ünnepélyek csarnokában este 7^{1/2} órákor.

14-től–20-ig:

Nemzetközi vívóverseny az ünnepélyek csarnokában egész nap.

17-én:

Husodik nemzetközi kerékpárverseny a millenáris versenytérén

24-én:

d. u. 3 órákor.

Magyar atletikai klub handikap verseny a millenáris versenytérén d. u. 3 órákor.

25-én:

Budapesti tornaklub atletikai verseny a millenáris versenytérén d. u. 3 órákor.

31-én:

Harmadik nemzetközi kerékpárverseny a millenáris versenytérén
d. u. 3 órákor.

*Az ezredéves kiállítás
igazgatósága*

Az 1896-os esztendő legjelentősebb hazai sporteseménye a millenniumi ünnepségek tornaünnepélye volt. Akkor még a football hiányzott a programból. Egy évvel később már javában rúgták a labdát eleink

Ki hozta be az első labdát Magyarországra?

Mindmáig erősen vitatott – s gyanítjuk, immár örökre az is marad –, kit illet az elsőknek dukáló tisztelet. Nem tudni, ki hozta be az első futball-labdát Magyarországra. A forrásokat kutatva arra jutottunk, legalább ötten vindikálhatnák maguknak a pionírszerepet, ha örök életűek lennének: gróf Esterházy Miksa, Kosztovics László, Szaffka Manó, Harry Perry és Löwenrosen Károly. Mi nem tesszük, nem is tehetjük le egyikük mellett sem a garast, de összegereblyéztük az ezzel kapcsolatos forrásokat. Kacifántos történetekkel kezdődött a XIX. század utolsó negyedében a magyar labdarúgás története.

Vörösmarty és a futball

A futball névszó magyar megfelelője irodalmunkban **Vörösmarty Mihálynál** jelent meg, a romantika óriása William Shakespeare Lear király című drámájának fordítása közben szembesült vele. Csakhogy az „avoni hatyú” a base football-player pejoratív jelzős szintagmát használta a játékkal és a futballistákkal kapcsolatban, azaz „aljas futball-játékosnak szidalmaztat egy szolgát, akinek a gáncsolás szokását is felhányják. (...) A nagy magyar költő betűről betűre megértette a base football-player szavakat, de nem akart azok értelmének hitelt adni. Football-player: láblabdajátós! Lear király mitikus környezetében ilyen furcsaság: láblabdajátós! Vörösmartynak a neveltségessége, avagy aközt volt választása, hogy e 2-3 szó kihagyását valamikor szemére vetik. Inkább ez utóbbit választotta. E szavak hiányoznak Vörösmarty Lear-fordításából. A szemrehányás várattott magára a mai napig, ám most is igen enyhe: készséggel elismerjük, hogy a magába mélyedt, szomorú hazafi magyar költőnek nehéz tudomást szerezni arról, mint viselkednek, fejlődnek és előkelősködnének a szigetországban a népies sportok.” (Siklóssy László dr.: A magyar sport ezer éve. III. kötet)

A labdabevezetéssel „meggyanúsítható” személyek sorát kezdjük **gróf Esterházy Miksával**, aki követségi attaséként Franciaországban, Angliában és az Egyesült Államokban teljesített szolgálatot az 1870-es években. Jó barátjához, Molnár Lajoshoz címzett leveleiben többször említette a „football” nevű kollektív passziót. A sportrajongó előkelőség a britanniai Muscular Christianity (Izmos Kereszténység) mozgalom szellemében az atlétika és az ökölvívás elkötelezettje volt. (Kuriózum, hogy a dualizmus korában két táborra szakadt a magyar sporttársadalom: a konzervatívok a germán szellemiséget és a faji, fizikai magasabbrendűséget megtestesítő torna fejlesztését fa-

vorizálták, a modernek paradox módon az antik görög hagyományokon nyugvó atlétika mellett kardoskodtak.)

Jata Sept 28 1876
 Jintett Molnár ur,
 Öndök ha mi
 latogni szeretn
 ne, hajlandó-e
 a tervezett athl
 tankönyv kerke
 tésit elvállalni,
 s veleem egy a'
 beosztás miut
 a' többi részletek
 aránt emne-eseit

lépni? Vell hogy
 mozogni s olyas
 valamin trementsün
 melynek állandó
 practicus beise
 legyen - mely
 tul emelkedjék
 a' keményes Kér-
 desek s viszonyok

mulandó törpesi-
 gún.
 Kives választ
 örömmel veendő
 üdvözlöt!
 Gr Esterházy Miksa
 P.S. Mit csinálna
 a Kolovarian?

Gróf Esterházy Miksa levele Molnár Lajosnak 1876-ból

A főrend, hogy hódolhasson a testedzésnek, 1875. április 8-án megalapította a Magyar Athletikai Clubot, mely aztán sárga és kék színeket hordott. A MAC kifejezetten elitklubnak számított, bevallottan a honi nemesség sportolását óhajtotta szervezni, „amelyben a nem keresztény úriembereknek nincs helyük.” (Hadas Miklós–Karády Viktor: *Futball és társadalmi identitás*) A klauzula egyértelmű, zsidó származásúak nem lehettek tagjai, és az exkluzivitást csak fokozta, hogy a belépőknek minimum érettségivel kellett rendelkezniük. (Busa Zoltán Attila: *Vasas – egy sportklub társadalmi beágyazottsága. Szakdolgozat*) Esterházy, az egykori cambridge-i egyetemista idehaza Viator álnév alatt írta a testedzést népszerűsítő cikkeit, és számos sporttörténész hajlamos arra az álláspontra helyezkedni, hogy Esterházy gróf poggyászában kerülhetett hazánkba az első football-labda 1875 körül.

Labdászat

Molnár Lajos 1879-ben – Esterházy gróf információi és Szokolay Kornél szakértő segítségével – megjelentette az Athletikai gyakorlatok című könyvét. Az Athenaeum által kiadott munka „labdászatról” szóló fejezetében az atlétika egyik ágaként taglalja a futballt. Ezt írja: „A football (mondó: futbaal) vagyis »rugdaló«, a legrégibb angol játékok egyike és kizárólag az ifjúság, az iskola játéka. Ez az utóbbi körülmény, s az, hogy télen-nyáron s a felszerelés minimumával üzhető, nagyon is alkalmassá teszi e labdajátékot átültetésre idegen talajba, mit tisztelettel ajánlunk tanügyi köreink figyelmébe. A football már a régi századoknál igen kedvelt játék volt, de különböző kellemetlen visszaélések által lassankint ez is – néhány vidék kivételével – kijött a divatból.”

Művéből részleteket közölt a Reform című lap, melynek szerkesztőségében Molnár Lajos dolgozott, így többen hozzáférhettek az „angol rúgólabda” szabályaihoz. (Dr. Mező Ferenc: *Képek a magyar sport multjából*)

Van adat arról, hogy 1879 augusztusában egy Kosztovics László nevű úriember hazatért Angliából, ahol – mint fentebb kiderült – az iskolai tanterv része volt az órai testedzés. Hősünk megpróbálkozott a labdarúgás archaikusabb formájának honosításával, de fel kellett adnia elképzeléseit. Hogy mi okból? Kudarcáról a vele 1940-ben készült interjúban ekként vallott: „Egy ízben Szentendrére rándultunk ki, s magammal vittem a labdát. Felszólítottam a társaságot, hogy használjuk ki az alkalmat, s rendezzünk mérkőzést. Nagyjából elmagyaráztam a szabályokat: a vége azonban az lett, hogy csak az egy kapura játszásig jutottunk el. De ez a játék sem tartott sokáig, mert a társaság tagjai hamarosan megállapították: »ez a játék nem embernek való!« Otthagytak a labdával. (...) Ez volt Magyarországon az első labdarúgó-kísérlet.” (Idézte Rózsa András *Fociológia* című könyvében.)

Kosztovics Lászlóról is feltételezik néhányan, hogy ő lehetett az importőr, s kétesztendei albionit tartózkodása lejártával kofferjeiben hozta magával az első velocipédet, a kerékpár ösét meg a felfújható futball-labdát. (Sándor Mihály: *A debreceni futball képes kalauza 1899–*)

A Herkules című újság 1886. április 4-én megjelent számában Szokolay Kornél is kitért a labdarúgás egyik módozatára A „Rugdalo” labdajáték, Football című referendumában. Az írta, hogy „(...) az Erdélyben ismert széllabda, mely kemény bőrhüvelyben felfújtt hólyagot rejt.” (Idézte dr. Siklóssy László *A magyar sport ezer éve c. könyve III. kötetében*)

Ugyancsak a Herkules hozta 1886. május 2-án Molnár Sándor (nem azonos Molnár Lajos!) A túlterhelésről és játékokról című dolgozatát, ebből valók a sorok: „Állítsuk fel a játszótársaságokat. Itt Budapesten alakíttatott is nálunk (ti. a református főgimnáziumban) 1881-ben egy szabadtéri játszótársaság, melynek a szabályai a tanári szék által 1882-ben helybenhagyttak. E társaság számos kirándulásai alkalmával gyakorolta a távgyaloglást, korcsolyázást, csónakázást, futást, birkózást, várostromlást stb., különösen a labdázást (a footballt is). Miért ne lehetne ilyent minden iskolában létesíteni?” (Siklóssy László dr. i. m.) „(...) Tehát a református gimnáziumnak sportszervezetben álló növendékei már futballoztak 1886 előtt; ha nagyon szigorúan vesszük az évszámokat, akkor 1881–1885 közt; ez a közlés nem zárja ki azt sem, hogy a diákok már 1881 előtt is futballoztak légyen.” (Siklóssy László dr. i. m.)

Bély Mihály, a Magyar Olimpiai Bizottság egyik alapítója, a Budapesti (Budai) Torna Egyesület (BBTE) trénera Tornajátékok füzetekben címmel könyvsorozatot állított össze, hogy az érdeklődők az „angol rúgósdiról” részletes szabálymagyarázatokra lelhessenek.

Szaffka Manó, budai állami főgimnáziumi tornaoktató és szakíró ennél többet is tett.

„Az I. Ferenc József fiúnevelő intézetet a patrícius családok csemetéinek létesítették. A ferencjósok a budai II. kerület Katolikus Főgimnáziumában tanultak. 1893 tavaszán futótűzként terjedt el a hír, hogy Szaffka Manó tornatanár egy bőrburkolt gumilabdát és légsűrítő pumpát hozatott Londonból. (...) Éppen az I. B tornaórája következett. Szaffka tanár úr kihozatott a szertárából 2-2 ugrómércét, mondván, »ez a két várkapu«. Két részre osztotta a társaságot, és kihirdette, hogy a labdát csakis kézzel (!) szabad érinteni, lábbal pusztán a két kapus dolgozhat. A tanár úr tehát rosszul fordította le a szabályokat, így pontosan az ellenkezőjét csináltuk, mint amit tenni kellett volna... A tanár úr közölte, hogy a kapus rúgással hozza játékba a labdát...

– Pista, nagyot! – kiáltották a déli csapat kapusa felé a társak. És Pista, egy szépen öltözött, tízéves fiúcska Magyarországon először belerúgott a labdába. Megérdemli, hogy közöljük a nevét. Úgy hívták, hogy bárcziházi Bárczy István. A miniszterelnökség országosan ismert állam-

titkára lett belőle... Az új játék – eleinte angollabdának, óriáslabdának, majd futsalnak, végül futballnak neveztük – nagyon fárasztónak bizonyult. A játékosok keze hamar bedagadt, hiszen nem rúghattuk, csak üthettük a bőrgolyót. Szaffka tanár úr hamarosan bevallotta, hogy hibásan fordította magyarra az angol szabályt. Nem ütni, hanem rúgni kell! Így már egészen más.” (Dr. Nagy Orbán gazdasági főtanácsos visszaemlékezését idézte a Nemzeti Sport 1944-ben.)

„Az elkeseredett ferencjósok labdaszeretete fellángolt, és attól fogva minden délután fociztak a gimnázium kertjében. Az őszön megalakult a Football Club, és a tagok összegyűjtöttek 30 forintot egy saját labdára. 1893 szeptemberének utolsó napjaiban ünnepélyesen szállították át az ereklyét, a gyönyörű, új és saját labdát Kertész Tódor sportkereskedéséből a gimnáziumba.” (Kő András–Török Péter: A magyar futball anekdotakincse)

A gimnáziumi gárda sorsának további alakulásáról nem szól a fáma.

Siklóssy László dr. fentebb többször citált kötetében állítja, hogy a Budapesti (Budai) Torna Egyletben, a Christen-féle telken 1893-ban már rendszeres futballoztak. Csupán az a kérdés, hogy a BBTE tagjai milyen szabályok szerint és hányan játszottak?

Very old boy

1911. december 26-án Az első magyar footballisták címmel a Very old boy fedőnevet használó ismeretlen figyelemre érdemesült cikket publikált a Sporthirlapban. Azt állítja, hogy 1889-ben többezres nézősereg előtt rendszeresen futballozott cimboráival. A csatátér helyszínéről közli, hogy „az egyik oldalon az akkori osztrák-magyar vasút, a másikon a régi váci határ töltése húzódtott, szemközt a mostani zsidó-kórház helyével.” Nem szedett-vedett, alkalmi jellegű társulat volt az övék, bizonyítja, hogy a belügyminiszter megerősítette egyletté szerveződését, a neve pedig Budapesti Labdázó Kör lett. „A kör célját az alapszabályok 2. §-a így írja körül: A kör célja a labdázás és más sportnemek művelése által a testi erő és a társas szellem fejlesztése.” A szerző kilétét jótékony anonimitás fedi, ellenben hajdani csapattársait nevesítette: „dr. Hegyeshalmy Lajos, a MÁV elnökhelyettese, Halász Sándor miniszteri tanácsos, postatakarékpénztár igazgató, Baross Géza miniszteri tanácsos, Wolfner Tivadar volt orsz. képviselő, Wolfner Nándor gyáros, dr. Baracs Marcell ügyvéd, Pintér József gyárigazgató és öccse, Lajos, Adorján Sándor, a Magyar Nemzet volt főszerkesztője, jelenleg MÁV felügyelő, dr. Gerber Béla orvos.” (Idézte Szegedi Péter: A magyar labdarúgás születése című munkájában) A felsorolt prominenseket valószínűleg érzékenyen érintette volna, ha a névtelen auctor valótlanságokat állít boldogult gyermekkorukról, ezért joggal feltételezhetjük, hogy Very old boy nem fantáziált, amikor papírra vetette múltidéző gondolatait. A névsort elemezve nyugtázhathatjuk, hogy a honi labdarúgás korai művelői a dzsentri, a nagypolgári, illetve a felső tízezerbe tartozó családokból kerültek ki.

A Sport-Világ 1894. május 3-án megjelenő számában megemlíti, hogy a budaiak mellett a Telepi Torna Egyesület (tudniillik a tisztviselőtelepi) sportolói is állhatatosan hódolnak a labdarúgásnak.

Más kútforrások (többek között Iszer Károly, az Osztrák–Magyar Vasúttársaság igazgatója, a BTC footballistája és művezetője, a Sport-Világ publicistája) említést tesznek további beavatottakról:

Arthur Yolland (jobbra) angol nyelvtanáról, valamint dr. Ottó József reáliskolai tanárról, az angol típusú labdajátékok (leginkább a rögbi) gyakorlati bemutatójáról, az 1895-ben kinyomtatott Ifjúsági játékok című

illusztris almanach készítőjéről, nekik tulajdonítván az úttörő szerepét. Egy kétségtelenül népszerű verzió (Gerhárd Lajos: *A magyar sport pantheonja I. rész*) szerint **Harry Perry** (balra), a MAC atlétáinak brit edzőjéé a valódi érdem, aki az Orczy-kertben előbb a Ludovika Akadémia tanáraival és növendékeivel, majd griffmadaras klubja tornászaival ismertette meg a játék lényegét. Neki köszönhetően 1895. december 8-án, a Millenárison megtartott sportbemutató programjában az atlétika, a birkózás, a műkerékpározás és az ökölvívás mellett szerepelt a futballjáték is.

A semmiben megtalált minden

*A legelőre kutyafuttában felhúzott Millenáris 9000 fős fedetlen tribünjét a zsíros üzletet szimatoló Wellisch Antal tákolttatta össze. 1896-ban a népek földvidámitására kerékpárversenyeket rendeztek a modernitás valamennyi vonását nélkülöző, leginkább karámrá emlékeztető létesítményben. Év végére azonban kiderült, hogy a szépreményű vállalkozás profit helyett deficitet termelt, a dühös üzletember pedig, amiért nem jutott a pénzéhez, szétszedette és elhordatta az egész kócerájt. Ironikus módon a munkások által hátrahagyott roncsalmazon (nem éktelenkedett ott más, csupán néhány göcsörtös deszka, elkorhadtt ülés meg egy lestrapált bódé, amely portásfülkeként funkcionált) építette fel és indította útjára a magyar futballt **Iszer Károly**, valamint a BTC. (Nemzeti Sport 1928. július 6.) A semmiben találtak rá a mindenre.*

Harry Perry mellett szóba jöhet „labdaimportőrként” **Löwenrosen (Lányi) Károly** is. A Charly bácsi becenéven emlegetett, Heidelberget és Oxfordot is megjárt iparos (*Sporthirlap* 1934. október 3.) az Egyesült Államokból tért haza, hogy az 1896-os Millenáris kiállításon nagy sikert arasson a japán pavilon megalkotásával. Angol ismerőseivel – a *Magyar Detektív* című kiadvány 1925-ben azt írta, hogy az illető urak, Mony és Malpass a Tottenham tagjai voltak, kizárni nem tudjuk, de tény, hogy ilyen nevű futballisták nem szerepeltek a XIX. és a XX. század fordulóján a Spurs első csapatában hivatalos mérkőzésen – Magyarországra küldetett egy labdát. Megállapodott velük, hogy kopottasnak tűnjön a kellék, mártsák festékbe, így esetleg nem kell érte vámot fizetnie.

Meg is érkezett a csomag, ám a vámháznál gyanúsak találták, majd felbontották a pakkot. A fináncok nemigen tudták azonosítani a tárgyat, s zavarukban 11 forint illetéket sóztak a címzett nyakába. Ezt a boldogtalan Charly nem tudta zsebből kifizetni, közadakozásból szedte

össze a tekintélyes summát, hogy ki tudja váltani a sportszert. (Gerhárd Lajos MLSZ-igazgató visszaemlékezését a Nemzeti Sport közölte 1922. március 6-án.)

Pannónia dicsérete

Néhány későbbi ferencvárosi futballista (**Bródy Sándor**, Gorszky Tivadar, Lipovecz Géza) reményteljes síhederként 1896-tól a Pannonia nevet viselő együttesben szerepelt. Úgy lettek fradisták, hogy kölyökklubjuk 1901-ben beolvadt az FTC-be. (Nemzeti Sport 1937. március 11.)

Löwenrosen Károly (van forrás, amely őt is a Tottenham tagjának adminisztrálja) évek múlva némiképpen másként számolt be missziójáról és önnön megpróbáltatásairól: „1895-ben jöttem haza Amerikából, és magammal hoztam két football-labdát. A MÁV-hoz léptem be mint mintaasztalos, majd 1896-ban tagja lettem a Törekvés dalárdának, és ennek tagjaiból verbuváltam egy csapatra való játékost. Három hónapig gyakoroltunk, s utána megrendeztem az első football-match-et. Háromszáz jegyet sikerült előre eladnunk, egy jegy ára 10 krajcár volt, tehát gazdagok voltunk. A felszerelést úgy állítottuk össze, hogy a hosszú alsónadrág szárát, valamint a gyári kék munkanadrágot rövidre vágtuk, a bakancsokat pedig megstopliztuk. A mérkőzés napjával azonban rettenetes pechünk volt. 1896. november 1-én (sic!) délelőtte ugyanis 25 cm magas hó esett le. Ezek után nagyon meglepődtünk, hogy mégis mintegy 300 néző volt kíváncsi a játékra. A játékosok azonban nem akartak levetkőzni. Sok rábeszélésre végre kaphatók voltak arra, hogy úgy, bekecsben, csizmában mégis játsszanak. Csak Winkler József (a későbbi válogatott Winkler fiúk édesapja) és magam öltöttünk dresszet. A nagy mérkőzés húsz percre tartott, mert ez alatt három bokatorés történt, s a további játékot be kellett szüntetni. Engem az összes asszonyok diszkvalifikáltak (...), s fél évig nem mehettem közéjük, mert szemükben én gyilkos voltam.” (Földessy János: A magyar labdarúgás és a 60 éves MLSZ)

A sportág akkori megítélésével kapcsolatos a kitétel: „A football játék egyik rejtélye athletikai sportjainknak. (...) A laikus világban még mindig el van terjedve az a nézet, hogy durva és veszedelmes valami.” (A Sport-Világ 1897-es cikkét idézte dr. Szegedi Péter A magyar labdarúgás születése című írásában) Löwenrosen Károlyról még annyit, hogy az „amerikai bolond” az úgynevezett Nyolcházból indult, ahonnét Iszer Károly is. Az 1897-től szerveződő Törekvés Sport Egyesület egyik alapítója visszaemlékezésében mélyen hallgatott az ellenfélről és a végeredményről. Mégis bekerült a köztudatba, mégpedig tévesen, hogy a mai MTK-pályához közeli területen vívott összecsapáson 3:0-ra győzött a Rókus-kórház a MÁV Északi Főműhely vasutasai ellen. Kitől származik e dezinformáció? Pontosan nem tudni, de az biztosnak tűnik, hogy ironia lappang a mögöttesében, hiszen a lábtörött triót a jeles gyógyintézet falai között részesítették ápolásban. (Innét a 3:0-s „végeredmény”.) A honi futball első három invalidusát Lászlónak, Hajósnak és Schaffhausernek hívták. (Gerhárd Lajos i. m.) Mellesleg arról sem beszélt a jó öreg Charly, hogy Hajós Alfréd följelentette őt, mert amikor Norwichban szerepelt, a jó játékaért aranyórával tüntették ki. Az ajándékot – Athén kétszeres olimpiai bajnoka szerint – önértetes amatőrként vissza kellett volna utasítania. Löwenrosent utóbb felmentették a professzionizmus vádjáról. (Nemzeti Sport 1923. január 2.)

A bájos hölgykoszorú mulatott a bírón

Vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó 1934 májusában meghökkentette hallgatóságát, amikor így szólott: „Azt hiszem, én voltam az első magyar ember, aki komolyan futballozott. 1895-ben Pólában szolgáltam a haditengerészetnél, s egy ízben összemértük erőnket az angolokkal.” (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: *A 700. után*)

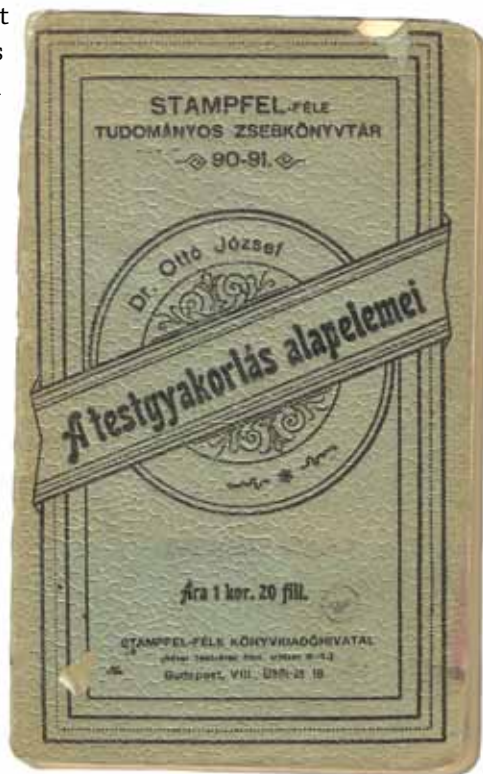
Akárhogyan is esett a főméltóságú úrral a polai eset, a pékerdei dúlások után szűk három hónappal, 1897. január 24-én, vasárnap délután bizonyítottan elkülönült a klub egyéb szakosztályaitól a „BTC első magyar football team-je”, de ne vágjunk a dolgok elébe, tartsunk időrendet! Az alapvető fordulatot a Budapesti Torna Club a Markó utcai Állami Főreáliskolában

tréningező tornászainak színrelépése hozta. Az egyik kezdeményező az ott a fiúkat a testnevelésre (is) okító bölcslekt doktor, a már említett **Ottó József** volt. Az akkoriban a harmincas évei derekán járó, művelt és az új angol sporteszmé iránt rendkívül fogékony tanáremberről megtudhatjuk Szinnyi József Magyar írók élete és munkái című, 1905-ös gyűjteményét forgatva: „1893-ban a közoktatásügyi kormány tanulmányútra küldte ki külföldre. A közoktatásügyi miniszter megbízásából még ez év októberében és 1895-ben rendezett a középiskolai tanárok számára első ízben játéktanfolyamot. 1894-ben a Budapesten tartott demografiai congressus alkalmából bemutatta a

congressus tagjainak a külföldi és hazai ifjúsági játékokat. A közoktatási tanács megbízásából kidolgozta az új középiskolai tanterv számára a testgyakorlásra vonatkozó utasításokat. A budapesti tornaklub elnöke, a magyarországi tornatanítók egyesületének és az országos közegészségügyi egyesület választmányi tagja.”

A budapesti tornaklub elnöke maga is meglepődve látta 1896 novemberének egy hűvös napján, hogy tornászaik milyen vehemenciával vetik magukat játékba, miután a Misternek szólított Stobbe Ferenc építész, a Sport-Világ szerkesztője, valamint egyik kollégája, Ray Rezső fia, Ray Ferenc egy igazi angol football-labdát dobott közéjük. (Vétek volna nem észrevenni a mitológiai analógiát, hogy Erisz, a viszály istennője hasonló módra dobta az aranyalmát az előkelő násznép közé, ellentétet szítván Pallasz Athéné, Héra, valamint Aphrodité között.)

A tragikus sorsú Mister

Stobbe Ferencről (1864–1916), vagyis becenevén a Misterről így írt a Magyar életrajzi lexikon: „...sportvezető, a labdarúgás magyarországi meghonosítója, mérnök. 1896. november 28-án ő vitte a Budapesti Torna Club (BTC) tornatermébe az első bőrrel bevont gumilabdát, szervezte meg az első magyar labdarúgócsapatot, ültette át magyarba az angol labdarúgószabályokat. 1897. május 9-én ő rendezte az első hazai labdarúgó-mérkőzést a Millenárius pályán a BTC két csapata között, s ezen, valamint az ugyanott 1897. október 31-én a Vienna Crickett (sic!) and Football Club ellen a BTC által játszott első nyilvános labdarúgó-mérkőzésen kapus volt. A Magyar Labdarúgó Szövetség első (sic!) szövetségi kapitánya. Családja elvesztése miatt lelki egyensúlya meghiúsult és elmebetegségekben halt meg.”

Stobbe valóban sok tekintetben megelőzte korát, még olyan területen is, amelyről nem is gondolnánk! Steiner Hugóval, az MLSZ későbbi főtitkárával elévülhetetlen érdemeket szerzett a kontinens első szurkolói különvonatának megszervezésében. 1905 májusában két angol professzionális klub, az Everton és a Tottenham mérkőzött Bécsben, a Hohe Wartén, ahol 7200 néző tekintette meg a küzdelmet. (A liverpooli kék-fehérek győztek 2:0-ra.) Steiner és Stobbe Ferenc áldozatos munkájának köszönhetően 350 budapesti „rambler” utazott Bécsbe, ahol mintegy 150 kinti magyar is csatlakozott a csoporthoz. (Nemzeti Sport 1930. május 20.)

A tragikus sorsú sportvezető 1904 és 1908 között (két 1906 őszi találkozót leszámítva) a válogatott szövetségi kapitánya is volt. Lemondása után „örökös tiszteletbeli szövetségi kapitánnyá” választották. 1923-ban az MLSZ leleplezte az akkor már hét éve halott „Mister” síremlékét. Igaz, azt később senki sem gondozta, s mivel a sírhelyet senki sem váltotta meg újra, idővel felszámolták.

Az ifjú **Ray Ferenc** nem sokkal korábban tért haza a svájci Lausanne-ból, ahol angol barátai révén megismerkedett az új játékkal. Iszer Károly – akit a többiek kellő tisztelettel ugyan, de Tatának szólítottak, noha a negyvenedik születésnapja is előtte volt – egyszer csak megállította a hancúrozást, s megkérte Rayt, magyarázza el a szabályokat. Megbeszélte a fiúkkal – akik között ott volt a főreáliskola tanulója, Guttman Arnold, akit persze jobban ismerünk felvett nevén Hajós Alfrédként –, hogy hamarosan igazi meccset szervez közöttük, amelyen valódi körülmények között is kipróbálhatják az új játékot. Február 28-án lejátszotta debütáló tréningmeccsét az Árpád-sávokra emlékeztető színösszeállítást választó klub. Kis híján nem rúgtak labdába a fiúk, miután a Millenárius szívtelen gondnoka addig nem eresztette be őket a létesítménybe, amíg markába nem számolták a belépődíjat...

Iszer Tata a tavasz derekán látta elérkezettnek az időt arra, hogy megtartsák első nyílt, kétkapus edzőmérkőzésüket, amelyet akkor még training-matchnek neveztek. A sporttörténeti eseményre 1897. május 9-én kerítették sort, amikor is a piros-fehér csíkos mezések a kék-fe-

hér csíkos mezesekekkel küzdöttek. Vagy inkább utóbbiak az előbbiekkal, ha azt vesszük, hogy 5:0-ra megnyerték a találkozót. A korabeli beszámolók szerint főleg azért, mert náluk játszott Ray, aki a többiekkel ellentétben cselezni is tudott. A *Sport-Világ*, amelynek akkori főszerkesztője Iszer Károly volt, s amely minden lehetséges módon propagálta a születő új játékot, már egy héttel a nagy premier előtt, május 2-i számában beharangozta az eseményt: „Az első magyar football-matchet f. é. május 9-én d. u. 4½ órakor tartják meg a Budapesti Torna Club I. M. F. B. csapatjai. A Millenáris pályának vasárnap délutánonként állandó vendégei voltak a kék-fehérek és a piros-fehérek, kiknek játékát számos érdeklődő szokta végignézni.”

Iszer Tata volt a magyar football apja

Szép életet adott neki a sors, aztán majdnem mindent elvett tőle. 1929. október 29-én így búcsúzott tőle a Nemzeti Sport: „Tegnap hajnalban hosszas szenvedés után örökre lehunyta a szemét a magyar sport egyik legnagyobb vezéralakja, a magyar football egyik megteremtője, a BTC örökös tiszteletbeli elnöke, isseni Iszer Károly.”

Nem lehet elég hálás neki az utókor, a magyar football, holott nevét immáron a feledés homálya borítja. Az 1861. január 18-án született Iszer kora ifjúságától csak a sportnak élt, noha tekintélyes „civil” pályafutást is befutott: az osztrák-magyar államvasutak magyarországi uradalmának igazgatójaként vonult nyugdíjba. Az ökölvívósport is az egyik úttörőjét tiszteletben benne, tagja volt a tornacsapatnak, díjakat nyert kerékpárosként. Újságíróként, sportvezetőként ő volt az 1896-os athéni olimpián járt kis magyar csapat egyik vezetője. Lapjában, a Sport-Világban kifejtett propagandájával mindenkinél többet tett az új játék, a football elterjesztéséért, megismertetéséért. Ott bábáskodott

1885-ben a BTC alapításánál, majd – miután választmányi tagja, pénztárnoka, művezetője, alelnöke, másodelnöke és elnöke is volt az egyesületnek – 1920-ban tiszteletbeli elnökévé is megválasztották. A századforduló környékén ő volt a magyar labdarúgósport megkérdőjelezhetetlen vezére és irányítója, miközben időnként játszott is a piros-fehéreknél, főként jobbfedezetet. A magyar sport szereplői közül elsőként ő érdemelt ki magas kitüntetést, 1904-ben a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntették ki. Sírkövén ezért is szerepelhet a titulus: lovag. 1919-ben súlyosan megbetegedett, 1922-től mindentől visszavonult, élete utolsó hét évében már csak távoli szemlélője maradt a sporteseményeknek. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: Baj-nok-csa-pat!)

Réty Menotti (felül) és Iszer Károly

A sportlapnak köszönhetően fennmaradt a két „keret” is. Kék-fehérek: Sajó Béla kapuvéd, Klebersberg, Bauer hátvédek, Pesky Vilmos, Harsády, Iszer fedezetek, Ray (kapitány), Guttman, Kokas, Gillemot, Szűcs csatárok. Vörös-fehérek: Weisz J. kapuvéd, Punny és Paletta hátvédek, Coray F., Gabona K., Sturza K. fedezetek, Stobbe (kapitány), Lindner E., Sturza Hugó, Malaky J., Papp csatárok. A *Sport-Világ* a következő számában, május 16-án be is mutatta a legügyesebbeket. Ray kapitányt nevezte a legkiválóbb csatárjátékosnak, Harsády az értékelés szerint „már ma is versenyképes a közeli szomszédokkal szemben”, a hátvédeknek, Klebersbergnek és Peskynek pedig a termetét dicsérte: „hatalmas védők, kikkel nehéz lesz a vörös csatároknak a küzdelem”. Ez a lapszám jelezte azt is, hogy változás történt a keretekben, Sajó Béla helyére kapusként az utókor számára vicces nevű **Réty Menotti** került. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: *Bajnok-csa-pat!*)

Idézzük tovább a sportlapot: „Az első magyar futballmeccset a Budapesti Torna Club két csapata a múlt vasárnap vívta. Öt órára volt kitűzve a kezdet. A csapatok teljes számban állottak ki, s épp kezdetkor csaknem két óra hosszát tartó záporosó kezdődött. Ez mit sem akadályozta a csapatokat, hogy a Millenáris-pálya királypavilonjába szorult mintegy 100 főnyi közönség előtt meg ne kezdjék a meccset. A zuhogó esőben csakhamar csuromvíz volt mind a 22 résztvevő. A játékot magát ez miben sem gátolta, legföllebb a feltétlenül jobbnak elismert első csapatnak könnyű győzelmét tette lehetővé. A kék-fehérek csapata 4 gólt ért el 45 perc alatt, a szünet után folytatott játékban, dacára annak, hogy kapuvéd nélkül játszottak, még egy gólt értek el a piros-fehér ellencsapattal szemben. A meccs így 5 góllal 0 ellenében a kék-fehérek javára dőlt el. Ez eredményt a Millenáris-pálya pocsoláiban előfordult sok »összeütközés« után is nagy meglepéssel fogadták a nézők, kik közt a rossz idő dacára is számos előkelőség és a szép hölgyek szép koszorúja jelent meg.”

A tusát tehát százan izgulták végig. Helyénvaló tudni, hogy a XIX. és a XX. század fordulójának Budapestjén 600 ezren éltek. A *Sporthirlap* 1910. május 2-án megadott egy má-

A Millenáris egy később készült képen

sik viszonyítási pontot is, nevezetesen azt, hogy az 1891-es angol kupadöntőt, a Tottenham–Sheffield United 2:2-t 110.820 szurkoló tekintette meg. (Ami az évszámot illeti, az egyértelműen téves, az ominózus finálét ugyanis 1901. április 20-án benyolították le, a látogatottsági adat ellenben egyezik.)

Újfajta ortológia és neológia

Miért lelkesedtek és miért nem eleink a futballért? Kiderül a sportlap által idézett korabeli forrásból: „Az ismeretlen, az új, a jövővény elleni érzés ébredt fel a régihez, megszokotthoz ragaszkodó maradiakban, akik sem a szabadtéri játék erejét és előnyeit, sem azt a nagy szabadságot nem tudták megérteni, ami a labdarúgás szellemében él. A futball forradalmi játék volt. Forradalmat jelentett a régi merevséggel, megkötöttséggel, szótlanossággal és sokszor kedélytelenséggel szemben. Forradalmat hozott a rossz levegő, teremszag, fénytelen világába. S forradalmat jelentett az a hangulat, az a bajtársi és baráti szellem, együttlét, jókedv, fiatalos vígság, kacagás, ami a futballistának első perctől a tulajdonsága volt.” (Nemzeti Sport 1936. január 23.)

1897. augusztus 20-án a BTC két bandériuma a Fejér megyei Sárosdon „exhibition jellegű” mérkőzést vívott. A bemutatót 2:0-ra a kékék nyerték. (Gerhárd Lajos i. m.)

A Székesfehérvártól délkeletre fekvő település beírta magát futballunk törtélméjébe azzal, hogy az első nem fővárosi meccsnek biztosított otthont, ettől függetlenül a sportág Budapest-centrikussága még sokáig megmaradt. A *Sport-Világ* megfogalmazása szerint „Szt. Istvánnapi (sic!) sárosdi kirándulás volt ez, amelyre az egyesület egyik lelelkesebb tagja, Ambrus István hívta meg a társait.” Nem mellesleg atlétikai és kerékpárversenyeket is rendeztek a vendégeknek. Az sem akármilyen különlegesség, hogy gerelyvetésben (Guttmann, azaz Hajós Alfréd) és diszkoszvetésben (Bauer Rezső) is akkori, vagy eljövendő olimpiai bajnok győzött. Hajós természetesen úszóként nyert 1896-ban, míg Bauernek, aki 1900-ban lett olimpiai bajnok Párizsban, a diszkoszvetés volt a fő sportága.

Földessy János dr. *A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége* című munkájában megemlíti, hogy már 1897 tavaszán szóba került a BTC bécsi vendégjátéka, de „a Torna-klub futballistái, úgy látszik, még nem érezték elég erősnek magukat, hogy kiálljanak a nemzetközi küzdelemre és megelégedtek azzal, hogy több játékosuk a tervezett meccs napján Bécsbe rándult, hogy ott a Cricketerok játékát tanulmányozza.”

Fél esztendővel később, október 31-én mégis létrejött a nagy találkozó, ám nem a császárvárosban, hanem Budapesten, mégpedig az új Millenáris-pályán, ahol „az óriási fedett tribün, mely 1400 főnyi nézőközönséget fogad magába, immár rendeltetését várja.” (*Sport-Világ* 1897. szeptember) A lap no-

A bécsi Cricketers 1897-ben

vember elsején kétoldalas, hatalmas tudósításban számolt be az első, magyar csapat részvételével előző nap lejátszott nemzetközi labdarúgó-mérkőzésről.

Akkoriban még akadtak, akik nem konyítottak a futballhoz. A *Sport-Világ* szerint „a futkározó bíró elég szokatlan látvány volt a nézők előtt és cseppet sem kell csodálkoznunk, ha a bájos hölgykoszorú egy tagja rajta mulatott a legjobban, mert az hitte, a nézők mulattatására szalad és ugrál a labda előtt.” Vagy egy magyarázat a gólbírók alkalmazásának okáról: „Fontosabb játékokban hálót feszítenek az angolok a goal mögött, hogy jobban megítélhesse a bíró kétes esetben, vajjon (sic!) a kapun belül repült-e a labda, vagy sem. Háló hiányában a BTC goaljához kapubírókat állítottak, Cooper urat, a Cricket and Football Club tagját.”

Tanulságokkal szolgálhat a korabeli szabályismertetés vizsgálata, s nem csupán a régies szóhasználat és írásmód miatt:

„1. Az egy párton levő tagok egyforma inget vagy sapkát viseljenek, hogy az egy pártra tartozandóságuk szemmel látható legyen.

2. A rendes játékidő kék-két részből áll, egyenként 45-45 percből. Ezek között azonban 5-10 percnyi szünet van. Ez az idő a bíró határozata szerint meg is hosszabbítható.

3. Játék előtt a két párt kapitánya sorshuzással dönti el a saját pártjának helyét.

4. Amelyik párt a helyválasztástól elesett, az kezdi meg a játékot.

5. Nem szabad soha semmi szín alatt a játszóknak a labdát kézzel érinteni, ellenfelét kézzel megfogni, gáncsot vetni, az ellenfélt szándékosan megrugni, arra ráugrani vagy azt meglökni.

6. A kapuvéd megfoghatja ugyan a labdát, de azt két lépésnél tovább nem viheti.

7. A kapuvédőt lehet játékközben is kicserélni, de erről az ellentábornak is értesíteni kell.

8. Kapu (goal) után a vesztes fél kezdi meg a játékot.”

(Barna Jakab: *A játékok könyve a nagyközönség számára*)

Az 1894-ben sínre tett Vienna Cricket and Football-Club ekkor még jóval előrébb járt magyar vetélytársánál, ezért aztán kellemes meglepetést keltett, hogy a BTC, illetve annak Stobbe Ferenc – Harsády József, Ashton Tamás – Iszer Károly, Pesky Vilmos, Klebersberg Géza – Ray Ferenc, Yolland Artúr, Guttmann (Hajós) Alfréd, Ramaszéder István, Lindner Ernő összetételű tizenegye csupán 2:0-s vereséget szenvedett.

Az összeállítás némileg magyarított: Ashton és Yolland is angol származásúak voltak. Különben később még egy nagyszerű angol futballista játszott a BTC-ben, az éppen a Cricketerektől, Bécsből átköltözött Frederick Windett, aki Windett Fred (olykor Frigyes) néven a magyar válogatottban is szóhoz jutott, igaz, a ma már nem hivatalosnak tartott Richmond FC elleni 1901-es mérkőzésen. „A szimpatikus mérnök-

Az első, Budapesten játszott nemzetközi mérkőzés plakátja és résztvevői

ember 1901 őszén telepedett le Nagybányán, majd átmenetileg Budapesten, ahol állást kapott és ahol rövid ideig dolgozott. 1903 decemberében érkezett hír a tragikus haláláról, Indiában ragályos betegség áldozata lett.” (www.husadikszazad.hu)

A többségében angol játékosokat bevető vendégek az akkor már legalább negyven csapattal büszkélkedő Bécs legjobbjai voltak, ezért is volt dicséretes a nem egészen háromnegyed éve futballozó magyarok helytállása. A *Sport-Világ* „egyéni bírálatában” megjegyzi, hogy „a BTC csapatában elsősorban Ray kapitány és hű társa, Yolland érdemelnek említést, mind a ketten legalább is azon a nívón állanak, mint a bécsi csapat bármely játékosa.”

A „krikettezők” – a különböző források alapján általunk rekonstruált – együttese: Horetzky – Arnold Lowe, Harry Lowe – Pepper, William Flavin, Rudolf Wagner – Ernst C. Blyth, H. W. Gandon, George Blackey, Edward Shires, Parizot. (www.iffhs.de) Leszögezhető, hogy közülük heten biztosan a brit szigetekről származtak (Arnold Lowe, Harry Lowe, Flavin, Blyth, Gandon, Blackey, Shires), míg Rudolf Wagner német volt. (books.google.hu)

Osztrák források szerint **William Flavin** felmenői írek voltak, viszont Hajós Alfréd a könyvében úgy emlékezett vissza, hogy „kilenc angol” játszott a bécsieknél. Külön kiemeli a jól védő osztrák Horetzkyt, valamint „a közel két méter magas angol középfedezetet”, a sportszerű Flavint. Ha fair volt az „ír vagy angol”, ha nem, párszor meghempergette a százkilós Iszert, valamint a sokakat a gőzüzeműre emlékeztető Peskyt. Hanem hamarosan összeakadt Hajóssal, és a „magyar delfin” vele is megismertette a pesti talajt. (*Nemzeti Sport* 1936. január 23.)

Mindössze két vendéglabdarúgó – Pepper és Parizot (másutt Barizot) – nemzetiségét fedi homály. Ha igaz a polihisztor állítása, és miért ne volna az, közülük egyiknek a Csatornán túl kellett születnie. (*Hajós Alfréd: A magyar labdarúgás bölcsőjénél*)

Érdemes pillanatra elidőzni Edward Shires emlékénel, a Teddynek becézett skót labdarúgó ugyanis 1904 őszén már az MTK-t erősítette. Olyannyira beleszerelmesedett hazánkba, hogy családjával együtt nálunk telepedett le. 58 éves korában, 1937. június 2-án hunyta le örökre a szemét, szívroham vitte el. (*Nemzeti Sport* 1937. június 3.)

Artúr „király” visszavág

November 1-jén, hétfőn revánsmeccset vívtak, igaz, nem a csapatok, hanem azok képviselőitében egy-egy játékos, és nem labdarúgópályán, hanem egy vörös salakos tenispályán. A pestiek képviselőitében az angol jobbösszekötő, Arthur B. Yolland öltött magára hófehér szerelést, míg a bécsiek ügyét a szintén angol származású jobbösszekötő, H. W. Gandon karolta fel. Őt tartották a parti esélyesének, tekintettel arra, hogy az 1897. június 16-20. között Prágában lebonyolított ausztriai nagydíjat megnyerte. (www.tennisarchives.com) A pompás labdamenetek, pazar röpték és fonákok láttán a közönség nem győzte kapkodni a fejét, a média pedig áradozott: „Ilyen teniszmérkőzést még nem láttunk Budapesten!” King Arthur nem okozott csalódást az érte szorítóknak, 6:4-re megverte neves partnerét. (Szebenyi Sándor: A nagy nyitány, Képes Sport 1957)

A kezdet tehát felettebb biztató volt, s tagadhatatlanul ösztönző hatással bírt az egész magyar labdarúgás fejlődésére, mert sorra teremtdtek a futballcsapatok. A MUE együttesét (a Magyar Úszó Egyesület egyébként 1893-ban alakult) Schubert Ernő, Speidl Zoltán, Stein Ferenc, Gräfl Ödön, Gräfl Károly, Brauberger Artúr, Brauberger Hugó, Ujváry Ödön, Wlassics Arnold, Kerényi Pál, Farkas Géza, Manno Miltiádesz és Krassner Zoltán alapították. *(Gerhárd Lajos i. m.)*

„A következő alakulat Budai Footballcsapat címmel az Óbudai Torna Egylet és a III. ker. Torna és Vívó Egylet kebeléből lépett a nyilvánosság elé. Játékosnévsoruk így festett: Ruda Győző, Fazekas János, Barlay, Argay, Lenz, Kiss, Minder Frigyes, Kékessy Imre, Bedők, Frey Ferenc, Sasse Béla, Pösztinger Nándor, Bábel Rezső, Kugler Sándor és Fodor Géza. A harmadik tábor I. Műegyetemi Football Csapat (MFCS) címen Sajó Béla kezdeményezésére alakult a Királyi József Műegyetem hallgatóiból, ezekkel a tagokkal: Sajó Béla, Guttmann (Hajós) Alfréd, Lindner Ernő, Martin János, egerfarmosi Kandó Gyula Péter, Krámer Géza, Schwacholay György, Ujváry Cseh Ödön, Antonovich Lajos, Kövessy Ferenc, Kaszala József, Rupp Jenő, Gillemot Ferenc, Zucker, Herczog (Herczegh) József. Ezeket a példákat csakhamar követik a BBTE és a MAC gárdájában is.” *(Gerhárd Lajos i. m. és Sport-Világ 1897. november)* Érdemes felfigyelni arra, hogy

a hőskorban attól még alapítója, illetve később tagja lehetett valaki egy egyesületnek, hogy egy másikban is aktívan tevékenykedett.

Hajós Alfréd évtizedek múlva megemlítette, **Gillemot Ferenc**-cel „azért alakították meg az MFC-t, hogy a műegyetemi ifjúságot megtanítsák futballozni, s miután ez megtörtént, újra visszatértek anyaegyesületükbe.” *(Nemzeti Sport 1928. február 29.)* Az 1897 novemberében született Műegyetemi FC 1903 októberében felvette a Műegyetemi Football Club és Athletikai Egyesület nevezetét, e bonyolult titulusból hamarosan Műegyetemi Athletikai Football Club (MAFC) lett. *(Nemzeti Sport 1928. október 16.)*

Ujváry Cseh Ödön, a későbbi idők korrekt játékvezetője szomorú véget ért. Egy balesetben elveszítette szeme világát, majd elborult elmével a lipótmezei tébolydában halt meg 1927. szeptember 26-án. A BTC, az MLSZ és a BT a saját halottjának tekintette. *(Nemzeti Sport 1927. szeptember 27.)*

Az óbudai gárdákra emlékezve írta a szaklap, hogy „(...) valamikor, a régi jó világban nagyon rossz neve volt Óbudának durva csapatai meg fanatikus drukkerei miatt.” *(Nemzeti Sport 1928. október 16.)*

November 14-én a MAC atlétái vívtak tesztmeccset egymással az Orczy-kertben, tudjuk, Dáni Nándor, Réthy Pál, Porteleky László dr., Manno Leonidasz, K. Császár Géza, Medgyessy Iván, Zielinsky Szilárd, Zuber Ferenc és Pertich Kálmán is játszottak. Közülük többen országos híru sportemberek voltak: Dáni Nándor részt vett az 1896-os athéni olimpián, a 800 méteres síkfutásban 2. helyen végzett, akkor ezért bronzérem járt. (Az első helyezettnek ezüst dukált, tudniillik aranyat nem osztottak.) Zuber Ferenc idővel a MAC atlétáinak vezetője lett, míg a közéletben miniszteri tanácsosi pozíciót töltött be. Mindezek mellett maradt ideje a sportújságírára is. *(Nemzeti Sport 1937. március 9.)* Külön figyelmet érdemel Manno Leonidasz, az első két magyar bajnokság gólkirálya, Manno Miltiádesz (BTC) bátyja, Arthur Yolland (szintén BTC) sógora. A görög származású családban különleges, bár kissé ellent-

Magyar versenyzők 1896-ban az athéni stadionban. Állnak (balról): Kellner Gyula (BTC), Kakas Gyula (MTK), Szokolai Alajos (MAC), Dáni Nándor (MAC). Ülők: Hajós Alfréd (BTC), Wein Dezső (BBTE)

mondásos módon választottak a fiúk számára történelmi ihletésű keresztnévet: az idősebb spártai, míg a fiatalabb athéni hősről kapta a magáét. Mi ebben a különleges és ellentmondásos? A két hellén polisz halálos ellenség volt az ókorban...

Manno Leonidasz saját költségén vett részt az első modern kori olimpián, sprinterként a 100 méteres síkfutásban indult. Az I. világháborút huszárkapitányként harcolta végig, több magas kitüntetést kapott vitézségeért. 1921-ben jelent meg a *Nemzeti Stadion ügye* című könyve, amelyben egy európai léptékű sportlétesítmény megépítésének szükségességét hangsúlyozta – derül ki Diószegi György Antal 2010. februárban közölt cikkéből. (www.nemzetisegek.hu)

Az ismerősei által Szittyának szólított Medgyessy Iván 1897-ben a Zergék névre keresztelt diákcsoportban száguldozott, eredeti posztján, jobbszélsőként, ám mert univerzális futballista volt, a MAC-ba balhálnak igazolták át 1902-ben. Egyszer játszott a nemzeti tizenegyben, 1908. május 3-án. Számára mindenképpen emlékezetes maradt a nap, miként szurkolóink számára is, csak egészen más okból, 4:0-ra kikaptunk a bécsi Hohe Warten az osztrákoktól. A kitűnő sportember utóbb műfajt váltott, és távolugrásban is szép eredményekre volt képes. (*Nemzeti Sport* 1928. június 5.)

Óriási volt a lelkesedés, eső, se sár nem lehetett akadály. „Rossz időben is folytak a labdarúgók edzései, mégpedig a fedett Nemzeti Lovardában.” (*Földessy János dr. i. m.*)

„December 14-én hatalmas hóesés zavarja meg, de csak látszólag, a Millenáris-pálya futballéletét. A BTC futballjátékosai azonban bokán felül érő hóban is vígan rúgják a labdát.

A futballszenvedély annyira hatalmukba kerítette az első futballistákat, hogy elhatározzák, miszerint a karácsonyi »szabadságot« sem hagyják kihasználatlanul. Karácsony hetében

A BTC első csapata 1898-ban:

A felső sor (balról): Klebersberg, Hajós, Ordódy, Gillemot, Ramaszéder, Langfai.

A középső sor: Thompson, Lucius, Iszer Károly, Róka, Minder Frigyes.

Az alsó sor: Harsády, Stobbe Ferenc, Manno Miltiádesz

a MUE és a műegyetemi futballcsapat tagjaival együttesen treníroznak a BTC játékosai, majd az újévet is megünneplik egy házi meccsel.” (Földessy János dr. i.m.) Az önfeledt leventék szilveszter éjszakáján átfutballozták magukat az óévből 1898-ba.

(Megjegyzés: ami december 14-ét illeti, vannak kétségeink, tudniillik az egy keddi nap volt – a szerzők).

Az első magyar csapat Bécsben

1898. február 6-án először rendeztek hazánkban klubközi párbajt. Jeles alkalomból, ugyanis a BTC csapatai megalapításának első évfordulóját ünnepelte. A tornaklub második sora (Weisz – Panny, Coray – Balogh H., Malaky, Gabona Károly – Langfajt, Kokas, Stobbe, Sturza H., Papp B.) állt sorompóba a műegyetemisták (MFCS) legerősebb formációjával (Boross Mihály – egerfarmosi Kandó Gyula Péter, Pechár Gusztáv – Hollerung Gábor, Gillemot Ferenc, Pobuda Tivadar – Kaszala József, Ujváry Cseh Ödön, Guttmann Arnold, Hochstein Rezső, Lindner Ernő). Ötszáz fagyoskodó tisztelte meg jelenlétével az összecsapást, amely meglepetéssel zárult. Aligha tippelték volna meg szépapáink közül sokan, hogy a BTC első csapatának ászaival (Guttmann, Gillemot, Lindner) megerősített MFCS 4:0-s félidő után 5:0 arányban diadalmaskodik. (*Nemzeti Sport* 1937. november 12.) Hochstein szerezte meg a vezetést, majd az első félidő összes további gólját Ujváry Cseh Ödön lőtte. A második játékrészben már csak egy gól esett, Guttmann, azaz Hajós küldte rendeltetési helyére a labdát.

Hajós Alfrédrol (eredetileg Guttmann Arnold) már volt, Gillemot Ferencről még bőven lesz szó ebben a könyvben. Lindner Ernőről nem fölösleges tudni, hogy a vasútnál dolgozott, versenyszerűen úszott, és ő képviseli majd a klubot 1901. január 19-én, az MLSZ alakuló ülésén. Pobuda Tivadar a sokoldalúságával vívott ki tiszteletet. A balfedezet, amikor épp nem futballozott, játékezerként működött közre a hőskori meccseken. Nem mellékesen a művészi ígérennyel szerkesztett és kivitelezett Tolnai Világlapja munkatársaként csodás sportfotókkal ajándékozta meg az utókort és e kötet olvasóit. Atyjával (Pobuda Alfréd) közösen előbb a Ferenciek tere 2. szám, később a Dohány utca 16–18. szám alatt rendezett be műtermet.

Február 20-án a BTC legjobbjait vetette be, és sikerült is revánsot vennie a mérnökjelölteken a tartalékait ért kudarcért (3:0), „főlénye azonban nem volt megsemmisítő”. (*Pluhár István: Magyarországi sportegyesületek története*) A mezőny legjobbjá Ray Ferenc volt, aki a korabeli beszámolók szerint kiemelkedett technikai képzettségével a társai közül. Ezt az alábbi mondatokkal illusztrálta a *Sport-Világ* a mérkőzésről készített tudósításában: „Ray családja labdahajtása a legveszélyesebb fedezetek és háttvédek közt csakhamar a publikum kedvenczévé tették s valóban kacagtató látvány, mint gördül és cselez elszánt ellenfelei körül.” Az aktuálisan kék-fehérben pompázó győztesek: Stobbe – Harsády, Persy Vilmos – Klebersberg, Iszer, Ashton – Ray, Langfajt Antal, Yolland, Ramaszéder, Papp Béla. A vörösfekete színű vesztesek: Boross – Kandó, Pechár – Pobuda, Gillemot, Hochstein – Lindner, Hollerung, Ujváry, Guttmann, Kaszala. Gólszerzők: Yolland, Ramaszéder és Ray. A rangadó Gabona Károly, a BTC tagja vezette, partjelzői Jezsek és Zucker voltak. (*Sport-Világ*)

Egy hét múlva az úgynevezett budai csapat tagjai elfogadták a Műegyetemi FC invitálását, és „pompás védekezésüknek” köszönhetően minimális kudarcral zárták kirándulásukat (1:2). Identitásukat illetően árulkodó a Duna jobb partjáról érkezettek összeállítása: Babel – Fazekas, Friedmann – Sasse Károly, Manno Miltiadesz, Ordódy – Ramaszéder, Stobbe, Róka, Kugler, Minder. Jól látható, zömüket pesti csapatoktól, a BTC-től, az MFCS-től, netán a MAC-től vették árendába.

A Müegyetem csapata 1898-ban

Március 11-én, pénteken figyelemre méltó kommunikét hozott le az *Országos Hirlap Müegyetemi Foot ball csapat* címmel. „Az illetékes körökben már régóta tervezés és beszéd tárgya egy egyetemi athletikai club létesítése, melynek célja az volna, hogy az egyetemi hallgatóknak alkalmat adjon a szellemi kiképzés mellett a majdnem teljesen elhanyagolt testi kiképzésre is. Kétségtelen, hogy az egyetemi hallgatók tulnyomó része nélkülözte és nélkülözi ma is egy ily intézmény hiányát. E hiány pótlására mozgalom indult a József-müegyetem hallgatói között. Már régebben alakult egy müegyetemi »Foot ball csapat«, amely nem csak arra volt hivatva, hogy tagjait ez ujabban meghonosodó angol sportban kiképezze, hanem, amint ujabban kitűnik, uttörő volt egy ilyen egyetemi tornaegyesület létesítésében. A müegyetemi foot ball csapat vezetősége ugyanis, felbuzdulva eddigi sikerein, felhívást intézett a müegyetem hallgatóihoz, hogy nyujtsanak segédkezet egy ily egyesület létesítésére. A felhívás elmondja, hogy tekintettel a rövid ideje működő foot ball csapat sikereire, a müegyetem van hivatva egy ily tornaegylet létesítésére, amely az eddig annyira hiányzó testi kiképzést fogja céljául kitűzni. A kezdeményezők e hónap 11-én déli 12 órára alakuló közgyűlést hívtak össze és kéri az érdeklődő müegyetemi hallgatókat, hogy ezen minél számosabban vegyenek részt. Az alakuló gyűlés helye L/II. (Fiume kávéház felett) számú rajzterem.” Április 23-án azt írta a lap, hogy a „Müegyetemi foot ball Club elnöke (...) Pechár Gusztáv.”

Március 25-én a BTC először szerepelt külföldön, bár a helyhatározót itt illő némi fenntartással használni, miután az Osztrák–Magyar Monarchia másik fővárosában, Bécsben lépett labdatérre. Viszonozta a Cricketerok előző évi vendégjátékát. Balul sült el cislajtániai bemutatkozása, 4:1-es vereséggel volt kénytelen hazautazni. (*Pluhár István: Magyarországi sportegyesületek története*) A *Sport-Világ* elfogadhatónak titulálta az eredményt. Így is volt ez rend-

jén, a „sógorok” magasabb nívót képviseltek a futballkultúrában, tetejébe több brit játékost is bevetettek. Pozitívként könyvelhették el eleink, hogy sikerült gólt szerezniük. Ez a találat volt egyébiránt az első, amelyet nemzetközi találkozón értek el. Kár, hogy nem tudjuk, kit illet az örök dicsőség. Ugyanakkor a mérkőzést elemezve a *Sport-Világ* megjegyezte: „a csatárok nagyobb része, Ray, Yolland, Ashton, Róka a versenynap előtti éjszakát vasúton töltötték”. Sportszerű a folytatás: „(...) ez keveset látszott határozni, s a péntek délután 3 órakor kezdődött játékra teljes bizalommal állt ki a magyar csapat.” A beszámoló, miközben dicsérte a bécsi szurkolók hozzáértését, megörökitette az utókornak, kik jártak akkoriban a Millenáris-pályára szurkolni: „Budapesten a Stefánia-úton sétálókból, a középiskola aranyifjúságából és a sportegyletek tagjaiból egy-egy egyenlő harmaddal lehetne összekeverni a törzspublikumot.”

A Wiener AC együttese

Némi szociolingvisztika gárdaügyben

Nem szeretnénk olvasóink figyelmét a szigorúbban vett történeti nyelvtudomány irányába fordítani, elsősorban nem ez kötetünk célja, de használtuk a gárda kifejezést, amely a sporttal összefüggésben először a Pesti Hírlap hasábjain bukkant fel. (Bánhidi Zoltán: A magyar sportnyelv története és jelene) Véleményünk szerint azért háramlott e gyűjtőnév például a futballcsapatokra, mert azoknak tagjai is azonos uniformist viselnek, és egy célért küzdenek, akár a világhistoria híres testőrkompániái. Óvják, védelmezik állásaikat az ellenfél rohamaival szemben, mint tették hajdanán ama kiváló harci szellemű elitosztagok. További analógia, hogy választott kapitányok parancsnokolták a gárdisták osztagait, és nincsen ez másként a sport területén sem.

1898. április 3-án a MAC „griffmadarai” (a címerükbe hímzett orientalista ornamentika nyomán kapták becenevüket, mely alapítói szándéka szerint a turáni eredetet volt hivatott kifejezni) is kiröppentek, és a Millenárison megpróbálták a lehetetlent, közömbösíteni a rutinosabb műegyetemi csatársort. Nem sikerült a tervük, 4:1-re elbántak velük. Jellemző az egyetemisták fölényére, hogy ellenfelük csak a 41. percben tudott átjutni a felezővonalon. A találkozót Kuncz József vezette, a Stefánia út felől fújó erős szélben. A győzők: Boross – Gillemot, Pechár – Pobuda, Beliczay, Hollerung – Lindner, Missky, Guttmann, Cseh, Kaszala.

A sárga-kék vesztesek: Arthur Yolland – Halász István, Porteleky László dr. – Zucker, Orbán Pál, Nuber – Rudolf Wagner, Dietzgen, Wein Árpád, Toldy Zoltán, Sebesi János. Gólszerzők: Guttmann Arnold (2), Missky Ferenc, Kaszala József, illetve Sebesi János. Pikantériája volt az összecsapásnak, hogy a MAC-ban Arthur B. Yolland, a BTC középcsatára védett. Egy idő után előrement, hogy faragjon valamit a hátrányból, s onnét számítva Wein Árpád strázsált a gólvonal előtt, akit később az ország első műkorcsolyázó bajnokaként ünnepeltek. (*Nemzeti Sport* 1929. október 9.) A MAC volt kronológiai rendben Budapest ötödik futballcsapata. (*Sport-Világ* 1898. április)

A németből osztrákká avanzsáló „légiós”, Rudolf Ernst Wagner 1901-ben és 1902-ben bajnokságot nyer a BTC-vel, majd ő védi a nyugati szomszédság hálóját az első budapesti magyar-osztrákon. (1903. június 11-én 3:2-nyernek a mieink Ausztria ellen a Margitszigeten.) A mindössze 700 néző előtt megrendezett válogatott találkozót Arthur Battishill Yolland dr. vezeti... (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) Az egyik kútfő szerint 1908-ban játszott egy nem hivatalos mérkőzést Csehország válogatottjában is. Magyar forrás viszont arról árulkodik, hogy egyetlen meccsre beugrott kölcsönjátékosként a Ferencvárosba is. (*www.tempofradi.hu*) Öccse, Friedrich 1919. november 9-én lett Ausztria egyszeres válogatottja, a Hungária úton veszítettek 3:2-re. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) A szegény Rudi akkorra már rég halott volt...

Április 17-én a budaiak döntetlent értek el a BTC II-vel szemben (1:1), de május 30-án, pünkösdhétfőn az eperjesi kerület tornaversenyén a BTC legjobbjai akkurátusan elintézték őket (2:0). (*Földessy János dr. i. m.*) A bemutatóra a kameneci katonai képzőtéren került sor, Pethe Ferenc líceumi tornatanár volt legfőbb szervezője. Egy szlovákiai internetes portál Frantisek Pethe (1872–1964) professzor néven említi a rendezvény atyját. A lelkes pedagógus egyébként „iniciátora” (kezdeményezője, elindítója) volt az 1896 novemberében létrejövő Eperjesi Torna és Vívó Egyesületnek. (*www.presov.sk*) Maga is játszott, jobbszélsőként száguldozott a piros-kék csapatban. (*dotoho.blog.hu*)

Június 29-én *Ifjúsági tornaverseny* címmel számolt be Mikszáth Kálmán főszerkesztő újsága, az *Országos Hírlap* a fővárosi IX. kerületi polgári iskola rendezvényéről „az ezredévi versenypályán”. „A rugó labdajátékban díjakat nyertek: Kovács Géza, Pokorny József, Zlinszky Aladár, Hauszner István, Schöner Károly, Liszt Ferencz, Füsspök Zoltán, Tóth Károly, Szabó József, Lakos Albert, Braun Mór és Schwarcz Rezső. A díjakat – babérkoszorukat, ezüst- és bronzérmeket – dr. Tolnay Lajos igazgató osztotta ki a nyerteseknek.”

Pokorny (Pogány) József 1902. október 12-én pályára lépett a magyar válogatott első hivatalos mérkőzésén, Bécsben. Ötször ölthette magára a nemzeti tizenegy szerelését, öt gólt rúgott fellépéseiben. Az FTC-vel két bajnoki aranyat szerzett (1903, 1905). 1904-ben az élvonal gólkirálya lett. Kovács Géza szintúgy a Ferencvárosban játszott, s 75 mérkőzésen 29 gól fűződött a nevéhez. Tagja lehetett az 1903-ban, 1905-ben és az 1906–1907-es bajnokságban aranyérmes IX. kerületi együttesnek. Braun Mór és Szabó József másféle módon váltak közzismertté, az 1919-es kommunista diktatúra idején magát leninfiúknak nevező halálbrigád „aktivistái” voltak. (*hu.wikipedia.org*)

Október 30-án újfent a Cricketereket üdvözölhette kalaplevéve a pesti publikum, a kék-feketét jöttek, láttak és (az egy évvel korábbinál nagyobb arányban, 5:0-ra) győztek a BTC ellen.

Október 31-én, hétfőn az *Országos Hírlap* sajátos stílusban, egyáltalán nem köntörfalazva referált a kudarcról: „Football-verseny. A csömöri-úti kerékpár versenypálya belső gyöpén

Manno Miltiadesz evezés közben

ma délután (sic!) tartotta meg nemzetközi football-match versenyét a »Budapesti Torna-Club«, a »Vienna Cricket-and Football-Club« ellen. A verseny két számból állott. Mindkét esetben a bécsiek győztek, még pedig igen könnyen játszva verték meg a budapestieket. Első esetben háromszor, a második alkalommal kétszer dobták át a

labdát az ellenfél kapuján. A budapestiek egyszer sem tudták a labdát átdobni, ami főleg annak az oka, hogy közvetlenül a verseny megkezdése előtt visszalépett két játékos és helyükbe hamarosan kellett újakat keresni, azonkívül hiányzott náluk a gyakorlat és az összetartás, nagyon izgatottan és szelesen játszottak. Nem volt meg náluk a fegyelem, a rend, ami ennél a játéknál okvetlen szükséges. A versenyzők nevei a következők: A »Vienna Cricket and Football-Club« csapata: Rudolf Wagner – Harry Lowe, Arnold Lowe – A. N. Atlier, Alfred Windett, L. Kutscher – Franz Eigl, James Redfern, H. W. Gandon, Ernst Blyth, Edward Shires. A »Budapesti Torna-Club« csapata: Mannó, Róka, Missky, Guttmann, Ray, Belizay, Iszer, Ordódy, Yolland II és Gillemont (sic!).

Yolland I kapitány és Lieszkoy visszaléptek. A versenybírói tisztséget Orbán Pál főhadnagy vállalta el, aki valóságos katonai fegyelemmel és egy igazi jó játékos korrektségével vezette és ügyelt fel a verseny lefolyására. Fáradozását egy bizottság meleg szavakban köszönte meg.”

(A korabeli riporterek gyakorta úgy adták le jelentéseiket, hogy az esemény időpontjaként tudósításuk napját jelölték meg, és csöppet sem befolyásolta őket a tudat, hogy cikkük a más-napi vagy még későbbi számban jelenik meg.)

Egyre nőtt a futballcsapatok száma. November 3-án megalakult a fekete-fehér színű BEAC, a főváros időrendben második egyetemi egyesülete, bár a nyilvános bemutatkozása váratott magára.

Az Úr 1898. esztendejében Lágymányoson is működött futballcsapat, amelyben Halmay Zoltán, Halmay József, Durand Félix és társaik rúgták a labdát. (*Nemzeti Sport* 1929. november 27.)

Amint az a riválisok elleni további őszi találkozóinak eredményéből (BTC II–Műegyetemi FC 0:3, BTC II– Budai Futballcsapatok 1:1, BTC–Műegyetemi FC 1:1, Műegyetemi FC–Budai Futballcsapatok 3:2, BTC–Műegyetemi FC 3:0, BTC–Műegyetemi FC 5:1) kitűnik, 1898-ban is egyértelmű maradt a BTC hegemoniája. Ha komolyan vette a feladatát, hazai alakulatok megszorítani sem nagyon tudták.

Osztrákot vert a magyar

1899. január 20-án tudósítást közölt a havonta kétszer megjelenő *Debreceni Főiskolai Lapok* (XLI. évfolyam, 5. szám, 73. oldal): „Foot ball csapat. Dzurilla Béla III-ad éves joghallgató kollégánké, a jeles sport emberé az érdem, hogy ezen szép és kedvelt sport otthonra talált kollegiumunk ifjusága között. A foot ball csapat tagjai tudomásunk szerint a következők: Dzurilla Béla 3. jh, Sipos Béla 3. jh, Kemény Emil 2. jh, Kun Béla 3. jh, Frater Jenő 1. jh, Adi Endre (sic!) 3. jh, Szaitz Márton, Schiller 2. jh, Hirschfeld Dezső 1. jh, Mészáros Károly, Bodnár Sándor 2. jh és Mohácsy

3. jh. – A gyakorlatok, eltekintve az utóbbi esős időszaktól, most a téli hónapokban is tartatnak s rendszeren nagy közönség nézi végig a szép és testedző játék-gyakorlatokat.”

(Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy **Ady Endre** 1898 októberétől főmunkatársa volt a Sipos Béla vezette szerkesztőségnek, neve olvasható az impresszumban, azaz családneve helytelen formában történő írása ellenére más személy nem lehetett a jelzett futballista.)

A cikk utalásai arra engednek következtetni, hogy a diákok együttese már az előző évben is tréningezett, a sportág iránt érdeklődő civilek öröme, arról viszont nem adnak tájékoztatást, hogy vívtak-e mérkőzéseket egymás között, esetleg más ellenfelekkel. A futball polarizálódása megkezdődött hazánkban is.

A fővárosban szaporodott a csapatok száma, megalakult a Budapesti Football Club, kereében két garnitúrára való futballistával, akiknek felkészülését Harsády József, a BTC tagja irányította. (Földessy János dr. i. m.)

A hőskor háttédetailonja

Harsády József (1877–1942) hosszú ideig szolgálta a honi labdarúgást, de nem csupán futballozott, hanem kerékpározott és atlétizált is, tagja volt a BTC 4×100-as váltójának. 1904-ben súlyos csonthártyagyulladásra kapott. A betegségéből nehezen épült fel, ám amikor meggyógyult, azonnal visszatért a pályára, és játékvezetőként gyarapította dicsőséglistáját. (Nemzeti Sport 1928. március 27.) A bécsiek is nagy becsben tartották, a hőskor egyik, ha nem a legjobb magyar háttvédjeként ünnepelték. Vendégként játszott egy mérkőzést a híres Cricketerok között is.

Szervezkedtek a műegyetemisták is. „1899 februárjában Gillemot Ferenc ifjúsági elnök, Kandó Gyula kapitány, Pobuda Tivadar alelnök, Hollerung Gábor pénztáros, Hochstein Rezső jegyző, Kaszala József, Lauber Dezső, Lindner Ernő és Wagner Zoltán választmányi tagok voltak jelen azon az ülésen, melyen a jelenlevők köszönetüket fejezték ki az egyetem rektorának, hogy évi 300 koronát bocsátott rendelkezésére az egyetem vezetése a klub működéséhez.” (www.medok.ro/ME.dok.2011-1)

All round sportman

Lauber Dezsőre tényleg ráillett az „all round sportman” címke, tíz sportágban mozgott otthonosan. 1899-ben kezdett futballozni a Műegyetem együttesében, majd alapítója volt a MAC futballszekciójának. Utóbbinak a csapatkapitánya lett. Jeles politikusokkal és közéleti személyiségekkel együtt űzte a labdát, a MAC-ban csapattársa volt gróf Széchenyi Imre, gróf Andrássy Gyula, Polónyi Dezső, Muzsa Gyula és Dáni Nándor. (Nemzeti Sport 1929. december 24.) Lauber egyébként „két és fél” olimpián, az 1906-os, nem hivatalos athéni, valamint az 1908-as londoni és az 1912-es stockholmi játékokon is a magyar küldöttség vezetője volt mint a MOB titkára. Személyében tisztelhetjük golfsportunk megalapítóját, s nem mellesleg 1924-ben, a párizsi olimpián – Hajós Alfréddel közösen – stadiontervével ezüstérmet nyert. (Az első helyet nem adták ki.)

Zajlott az élet mások háza táján is. A Neptun Evezős Egyesület keretében elkülönült a kérészeletű labdarúgó-szekció, és a hangzatos nevet találó Magyar Football Club vezetése **Jász Géza** (a filozófus, író és újságíró lesz az MLSZ első elnöke 1901. január 19-én) kezébe került. (November 5-én felavatják az MFC pályáját az Erzsébet királyné úton, az állatkiállítás területén.) Az új gárda debütálása sikerült, február 19-én a Budapesti FC második sorát 1:0-ra legyőzte a Tattersall grundon. A nyertesek: Fábián – Halmay Zoltán, Liedemann Frigyes dr. – Jász Géza, Benes, Zucker – Kienast, Birkner, Krempels, Becker, Ottlick. A vesztes együttes: Vecsey – Medveczky, Szemethy – Schreiber, Módl, Némethy – Vörös, Házi, Szentei, Rapay, Cservenka. (Sport-Világ)

Futballozó olimpiai bajnok úszó – de nem Hajós

Halmay Zoltán (1881. június 18.–1956. május 20.), az MFC jobbátvédje 1904-ben két úszószámot is megnyert St. Louisban, az olimpián, egyébként is halmozta az érmeiket úszásban és gyorskorcsolyázásban. VII. Edward angol király kijelentette róla 1903-ban, a King Cup versenyén, hogy Magyarország büszke lehet rá. (Nemzeti Sport 1928. június 13.) A Pozsony környékéről származó Halmay tízévesen került Budapestre a családjával. Pazar fizikumának köszönhetően már tizenévesen több sportágban – de elsősorban úszásban – kivételes tehetségnek tartották. Alma materében, az Állami Főreáliskolában székelt a BTC, Iszer „Tatáék” ott alapították a tornaklub labdarúgó-csapatát, nem csoda, hogy ő is hamar találkozott az új játékkal. Lelkes futballista lett, játszott a Magyar Football Clubban, majd a MUE színeiben szerepelt az első három bajnokságban. Sőt: 1901-ben a fellépést lemondó Klebersberg Géza helyett játszott az első (ma már nem hivatalosnak tartott) válogatott – akkori, egyáltalán nem pejoratív elnevezésű – „MLSZ-csapat” edzőmeccsén.

Róka János ügyesen evezett

Február 26-án, délután fél háromkor a BTC két alakulata csapott össze a Millenárison, amolyan seregszemlének és mustrafélének szánták a Cricketerok elleni nagy mérkőzés előtt. Piros-fehérek: Stobbe – Harsády, James Yolland – Ramaszéder, Manno Miltiádesz, Róka – Guttmann (azaz Hajós), Ordódy, Klebersberg, Minder, Thompson. Kék-fe-

hérek: Arthur Yolland – Szikla, Gillemot – Sajó, Lucius, Gabrovitz – Ujváry, Ashton, Missky, Langfajt, Menasee. (A végeredményt nem hozta le a *Sport-Világ*.)

Március 5-én újabb társulat esett át a tűzkeresztségen, a BTC III ifjú mohikánjai 5:2-re győzedelmeskedtek a Magyar FC veteránjai ellen. (*Földessy János dr. i. m.*) A bőség zavarával küszködő tornaklubnak tehát három komplett sora funkcionált.

Március 12-én az 1898-ban alapított Athletiksport Club Viktoria Wien érkezett Budapestre, hogy összemérje erejét a műegyetemi egységgel. A Csömöri úti pályán megszületett az első, nemzetközi összecsapáson aratott magyar diadal, mert a mieink 3:0-val eresztették dolgukra a császárvárosból érkezetteket. 3000 érdeklődő látta a találkozót, közöttük feltűnően sok volt a gyerek. (*Sport-Világ*) A Műegyetemi FC legénysége: Boross – Gillemot, Sziklay – Lindner, Beliczay, Kandó – Hochstein, Hajós, Missky, Ujváry, Mayer. A bécsi fehér-feketék alakzata: Willy Geiringer – Kohn, J. Sohr – Müller, Albert Siems, Albala – Sz. Grünbaum, Stein, Dülberg, G. Würth, Siegfried Grossmann. (www.austriasoccer.at) Gólszerzők: Hajós Alfréd (2) és Missky Ferenc. (*Sport-Világ*)

M. D. Albala elsőrangú atléta volt, előző nyáron rajthoz állt a MAC nemzetközi versenyén „5 angol mérföldes síkfutásban”. (*Országos Hírlap* 1898. június 3.)

Március 19-én újabb mérföldkőhöz érkezett futballsportunk, a BTC 1:1-et harcolt ki Bécsben a Cricketerok ellen. Pedig nem indult jól. A Práterban 3000 „Zuschauer” verődött egybe és tapasztalta megdöbbenve, amint a kezdés előtt Arthur Yolland lesérült, ezért Stobbe Ferenc kényszerült a kapuba. A küzdelem hevében Lowe úgy meglökte Thompson, hogy a kerítésnél lévő vasrúdba vágta a homlokát. A jobbösszekötő rövid időre elájult, majd amikor magához tért, megrázta a fejét, és folytatta tovább a játékot, sőt gólt is szerzett. A Cricketers összeállítás: L. Kutscher – Arnold Lowe, Harry Lowe – Wagner, Blackey, Gramlick – Gandon, Redfern, Windett, Blyth, Shires. A pestiek formációja: Stobbe – James Yolland, Harsády – Róka, Manno Miltiádesz, Gillemot – Minder, Thompson, Lieszkoy, Hajós, Klebersberg. (*Sport-*

Gillemot Ferenc
sportöltözetben

Világ) Az első félidőben a „kaiserstadtiak” jutottak vezetéshez, ám a másodikban Thompson equalizált. (Földessy János dr. i. m.) Osztrák forrás szerint nem Lieszkoy, hanem Ordódy játszott. (www.austriasoccer.at)

Évtizedek múlva nyilatkozta Minder (Marosi) Frigyes az egyenlítő találat szerzőjéről, hogy a bozontos hajú és szakállú Thompsonot a kedélyes Cricketer-fanok „Waldmenschnek” nevezték el, fanyar bécsi humorral utalva a Buda környéki rengetegeken garázdálkodó „Erdőremére”. (Nemzeti Sport 1928. március 6.)

Minder Frigyes még Baróti Lajost is megelőzi

A sokoldalú, Fricinek becézett Minder (1880. október 28.–1968. június 23.) a magyar labdarúgás hőskorának egyik legnagyobb hatású alakja, hogy mást ne említsünk, a BTC-vel bajnoki címet nyert, a Postás csatáraként ő lőtte a válogatott történetének első győztes gólját 1903-ban a csehek ellen, majd 1908 és 1930 között négy periódusban 24 mérkőzésen működött szövetségi kapitányként. Első és utolsó kapitányként töltött mérkőzése között 22 év telt el, ezzel rekorder, még egy esztendővel Baróti Lajost is megelőzi. Az MLSZ háznagyaként amolyan menedzserként szolgálta az 1938-as franciaországi világbajnokságon ezüstérmet szerző magyar labdarúgó-válogatottat.

Az 1920-as években játékegyenlítőként ténykedett, csak nem a futballstadionokban, hanem a Műjégyűzőn. Többek között ő fűjt 1929. december 16-án az Oxford Canadians – Magyar Kombinált (6:2) mérkőzésen. A győztesek között cikázott Sándor nevű fia is. (Nemzeti Sport 1929. december 17.) A „gyerek” egyébként kora egyik legjobb hokijátékosa volt, 1932-ben bekerült az Európa-válogatottba is. Minder Frigyes maga is rajongott a jég hockeyért: egyebek mellett ő írta a sportág első magyar nyelvű szakkönyvét.

Március 25-én, szombaton a Budapesti FC (Szentei – Szemethy, Feley – Némethy Andor, Harsády József, Medveczky – Löcherer, Szüts, Löwenrosen Károly, Vecsey, Langfai) csapott össze a Műegyetem II-vel (Gillemot – Reiner, Kandó – Sajó, Zsabukovszky, Pobuda – Blum, Pauk, Szekeres, Boross, Kaszala), és meglepetésre 2:1-es sikert csikart ki vele szemben a Csömöri úton. (A nyertesek seregében felbukkant régi „ismerősünk”, Löwenrosen Charly.)

Április 2-án a Magyar FC vizitált Pozsonyban. A helybéli sportrajongók láthattak már futballmérkőzéseket a közeli Bécsben, nem volt számukra abszolút ismeretlen az albion módja. Húsvét vasárnapján is nagy számban álltak körül az eléggé dimbes-dombos játéktérrel. A vendégek járatosabbak voltak a labdarúgás fortélyaiiban, ezt tükrözte az 1:1-es félidő után elért 3:1-es sikerük. A vesztes PTE: Baán Ferenc – Walló I., Máza János – Constantin, Pogány Gyula, Jankó Z. – Gottpreis, Strelka, Farkas L., Hrdna, Heuftel. A Magyar FC csapata:

1897
1898
1899
Birkner B. – Liedemann dr., Halmai – Jász, Zucker, Birkner Rezső – Wein, Kienast, Fábian, Zsigmondy, Ottlick. (*Sport-Világ*)

1900
1901
1902
1903
Április 16-án a Műgyetem masszívabb fenytésben részesítette a PTE-t, az elkeseredett lokálpatrióták nem győzték számlálni a beszedett gólokat. Kilencig jutottak (0:9). A nyugat-magyarországiak ugyanazzal a tizeneggyel próbálkoztak, mint tették két héttel korábban az MFC ellen. A győztes pestiek: Lauber – Kandó, Szikla – Zsabukovszky, Gillemot, Pobuda – Hochstein, Hollerung, Missky, Ujváry, Mayer. Hollerung és Ujváry duplázott, míg a pozsonyiak veszedelme, Missky Ferenc ötöt rúgott. (*Sport-Világ*)

1904
1905
1906
Szent György havának legvégén feloszlott a Budai Footballcsapat, hogy a belőle kiválók életet leheljenek a III. kerületi Torna és Vívó Egyesületbe, illetve az Óbudai Torna Egyesületbe. Az ÓTE-nek a Kálvin téren saját grundja is lett.

A legbolondabb hónapban (április 22.) kezdte meg rövid karrierjét a Hungária Football Club is, mely először az Erzsébet úti pályán tréningezett. (*Sport-Világ*)

1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
A BTC sem pihent a babérjain! Két bécsi élklubot invitált látogatóba, április 9-én a Wiener Athletiksport Clubot (1:1), május 14-én a First Viennát (0:0) fogadta a Millenárison. Egyik remije miatt sem kellett szégyenkeznie, bár a rajongók a győzelmeiben reménykedtek. A WAC volt az egyetlen a tradicionális bécsi klubok sorában, mely angoloknak nem osztott szerepet. Az ellene vívott 90 percet kétezeren követték figyelemmel. A BTC együttese: Arthur Yolland – James Yolland, Harsády – Róka, Manno Miliádesz, Gillemot – Minder, Thompson, Ordódy, Guttmann, Klebersberg. A vendégek csapata: Philipp Nauss – Emil Wachuda, Schön – Heinrich Haller, Strauss, Karl Sokol – Karl Dettmaier, Gössing, Karl Starrach, Johann Studnicka, Ledermann. Ordódy az első félidőben vezetést szerzett, Ledermann a szünet után egyenlített. (*Sport-Világ*) Emil Wachuda, a bécsiek kapitánya 1902-ben megfordul a BTC-ben is (www.huszadikszazad.hu), noha bajnoki mérkőzésen nem szerepelt. Omlady művésznéven szóhoz jut majd az első osztrák-magyar, melyen Philipp Nauss kapus és Johann (Jan) Studnicka is játszik. A mélynövésű, karikalábai miatt Schlosser Imrére emlékeztető, gyakorta Jan álnéven futballozó balösszekötő három találatot helyez Bádonyi (BTC) kapujába a szomszédok által 5:0-val abszolvált meccsen, a magyar válogatott történetének első, ma is hivatalosnak tartott találkozóján. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) Azért kellett fedőnéven szerepelniük, mert iskolájuk engedélye nélkül léptek pályára. Ifjonti könnyelműségükért és kockázatvállalásukért az igazgató akár ki is csaphatta volna őket. A szabály egyébként Magyarországon is létezett: egy vallás- és közoktatási miniszeri rendelet szerint középiskolai tanulók nem lehettek semmiféle sportegyesület tagjai.

1919
1920
1921
1922
A First Vienna ellen zárult a tavaszi szezon, és ebben az összetételben érte el a BTC a méltóságteljes 0:0-t: Stobbe Ferenc – James Yolland, Harsády József – Lucius Károly, Gillemot Ferenc, Róka János – Manno Miltiádesz, Guttmann Arnold, Arthur Yolland, Ordódy Béla, Thompson. A kék-sárgák gárdája: Karl Mollisch – Gilly (vagyis Paul von Goldberger dr.), Alfred Marek – H. Niedl, Josef Anlauf, Ochsenhofer, Franz Soldat, Schönpflug, Eckstein, Blackburny, Albert (Franz Jureczek).

1923
1924
1925
1926
Nemzetközi mérkőzései között, május 1-jén állandó kihívójával, a Műgyetemmel is ikszelt a BTC (1:1). A Millenárison 17 órakor kezdődő derbit az orkánszerű szél ellenére ezren követték figyelemmel. Megszületett a honi labdarúgás (valószínűleg) első jegyzett öngólja, Harsády követte el az első félidőben. A pechvogel szerencséjére a szünet után Guttmann Arnold (azaz

Hajós Alfréd) annullálta amazok előnyét. A „hazaiak” összeállítása: Stobbe Ferenc – James Yolland, Harsády József – Róka János, Manno Miltiádesz, Lucius Károly – Klebersberg Géza, Guttmann Arnold, Ordódy Béla, Minder Frigyes, Thompson. Az egyetemi brigád: Boross – Szikla, Beliczay – Pobuda, Gillemot, Lindner – Meyer, Újváry, Missky, Szekeres, Hochstein. A klasszikust Orbán Pál főhadnagy vezette. A pörgős tempó jelezte, hogy a vörös-fekete Műegyetemi FC, a XIX. század utolsó éveinek másik magyar sztárscapata egyre markánsabban formálódik, ámbátor legyőzni ezúttal sem tudta ellenlábását.

Ordódy Béla remekül játszott a rangadón, annak dacára, hogy egy évvel korábban még kijelentette, nagy számárság a futball. Később hűtlen lett a labdarúgáshoz, de nem a sporthoz, ősz fejjel, 47 évesen beállt a magyar jégkorong-válogatott kapujába. (*Nemzeti Sport* 1928. február 28.) Amikor abbahagyta a jéghekit, felcsapott játéktevezetőnek. Ő dirigálta 1929. december 15-én a Budapesti Korcsolyázó Egylet–Oxford Canadians (2:0) barátságos meccset a Műjégpályán. (*Nemzeti Sport* 1929. december 16.)

Színre lép a Ferencváros

„(...) A polgárság felé törekvő népcsoportok szükségletei alapján a kilencvenes években egymás után szerveződnek meg a korábban létrejött egyesületek futballszakosztályai. Ugyanakkor új klubok is születnek, immár elsődlegesen a labdarúgás művelésére. Ezek közül a továbbiak szempontjából legfontosabb az FTC (Ferencvárosi Torna Club) megalapítása, melyre 1899-ben került sor. A főváros kilencedik kerületéhez kötődő klub elnevezése jellegzetesen magán viseli az alapítók társadalmi háttérének és vágyainak különös kettősségét. A latinos-angolos »club« és a németes »torna« fogalma, valamint a kispolgári és munkás dominanciájú budapesti Ferencvárosra történő utalás a lokálpatriotizmus és az univerzalizmus, az exkluzivitás és a demokratikus szerveződés sajátos keveredéséről tanúskodik. A »Fradí«, a csapat máig használt bizalmas elnevezése, a századforduló tájékán még főleg németajkúak lakta városrész német rövidítésére (Franzstadt) utal. Ugyanakkor a sportegyesület színei – a zöld és a fehér – a piros kivételével a nemzeti zászlót idézik, jelezvén az asszimiláció útjára lépett német eredetű »alsó-közép« városi csoportok nemzeti elkötelezettségét.” (Hadas Miklós–Karády Viktor: Futball és társadalmi identitás. Adalékok a magyar futball társadalmi jelentéstartalmainak történelmi vizsgálatához)

1899. április 15-én, szombaton este az Üllői úti Gutgessel fogadó szálájában száznál is többen gyűltek egybe, hogy elvbén elfogadják a Ferencvárosi Torna-Club (akkor még így írták) megalapítását. A névadásnál a BTC-t tekintették irányadónak, és mert amazok már lefoglalták magunknak a nemzeti trikolor piros és fehér sávjait, maradt a zöld meg a fehér szín.

Furcsa, ám attól még igaz, hogy az általában jól informált Sport-Világ csak a másnapi számában közölte az információt, hogy „(...) az alakuló gyűlést f. hó 15-én (...) tartják”.

A május 3-án megrendezett alakuló közgyűlésen Tolnay Ferenc országgyűlési képviselő díszelnökölt, és az egybegyűlték dr. Springer Ferenc ügyvédet választották elnökké.

Első egyesületi székhelyként a Bakács tér 12. szám alatti községi elemi népiskola funkcionált. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: Baj-nok-csa-pat!)

1899. május 21-én, pünkösddvasárnap a labda puffanása tartotta láb-ban a nagyérdeműt a Délvidéken is, a Bajai Torna Club és a Szabadkai Sport Egylet daliái küzdöttek meg egymással (1:7). *(Földessy János dr. i. m.)* Másnap két felvidéki kompánia mérte össze izmai erejét a másod-
dik kerületi tornaverseny keretében, a pozsonyiak (PTE) és az eperjesiek (ETVE) küzdelméből előbbieket ki nyertesek (2:1). *(dotoho.blog.hu)* Az eperjesiek elleni győzelem önbizalommal töltötte el a fehér-feketéket, értékesebb skalpra áhítoztak. Kétségkívül övék az érdem, hogy megrendezték az első vidéki nemzetközi mérkőzést, mert június 11-ére a Monarchia egyik prominensét, a First Viennát sikerült megnyerniük partnerüknek. No, több öröme sem volt okuk a pozsonyiaknak a szép nyári vasárnapon (2:9), holott a látogatók a tartalékokat küldték pályára. *(Sporthirlap)* Az oszt-
rák internetes oldal úgy tudja, a gólkülönbség a magyarok számára sokkal több arányú volt (2:12). *(www.austriasoccer.at)*

A *Dél-Magyarországi Közlöny* lehozta, hogy június 25-én a Temesvári Piarista Gimnázium év-záró ünnepélyén a Velocitas stadionon kialakított labdarúgópályán a diákok „angol játékot” ját-szottak – 11 a 11 ellen. *(archiv.nyugati.jelen.com)*

Június 29-én először rendeztek futballmeccset Szombathelyen. A bemutatón a BTC 3:0-ra győzött a Pozsonyi TE ellen, a 90 percben Gebai Antal látta el a játékevezetői funkciót. A fővá-rosiak a Stobbe Ferenc – Manno Miltiádesz, Gabrovitz Emil – Lucius Károly, Gillemot Ferenc, Ramaszéder István – Hajós Alfréd, Iszer Károly, Róka János, Ordódy Béla, Malaky Mihály sorral álltak fel. A gólokat Hajós (aki akkor még a sajtóban gyakorta eredeti nevén, Guttman Arnoldként szerepelt), Iszer és Róka szerezték. (A névsorból kiderül a szinkronitás, hogy tudniillik Gillemot a Műegyetemben, Gabrovitz és Malaky a Ferencvárosban is rúgta a lab-dát. Amidőn majd szervezett keretek között zajlik a bajnokság, megszűnik az áldatlan át-játszás.) A PTE legénysége: Halik – Stanek, Mard – Constantin, Pogány, Picha – Gottpreis, Strelka, Farkas, Hrdina, Heufel.

A magyar futball polihisztora

Hajós Alfréd (eredeti nevén Guttman Arnold, 1878. február 1.–1955. november 12.) kétség-telenül kivételes alakja a labdarúgásnak. Noha sportéletünk elsősorban úszóként, az első és máso-dik magyar olimpiai bajnoki cím szerzőjeként emlékezik rá, a jeles sportember karrierje a vízben 18 évesen, 1896-ban, az országos bajnokságon elszenvedett vereségével véget ért. Utána viszont szí-vesen és sikerrel atletizált, kamatoztatva, hogy nemcsak a vízben, hanem a szárazföldön is nagyon gyors, országos bajnoki címet nyert a BTC 4×100 méteres síkfutó váltójával. De az igazi szerelme a futball maradt. Első „igazi” meccseként a Cricketerok 1897-es budapesti vendégjátékát emlegette, ám igazán jó formába aztán 1899-re lendült. Akkor már a legjobb csapatok közé tartozott, kihasz-nálva kivételes fizikai adottságait. Számos fontos mérkőzést döntött el góljaival, így két gólt is szer-zett 1899-ben az Athletiksport Club Viktoria Wien ellen – ez volt az első győztes nemzetközi mér-kőzés a gyerekcipőben járó magyar labdarúgás történetében. Hajós tagja volt a BTC bajnoksapa-tainak, szerepelt az MLSZ csapatában a Surrey Wanderers elleni „válogatott” mérkőzésen, részese

Augusztus 15-én megalakult a Budapesti Posta és Táviratisztviselők Sportegyesülete. A BPTTSE elnöke dr. Hennyey Vilmos lett. (*Nemzeti Sport* 1940. január 15.) A zöld-fehér keresztcsíkos trikóba öltözködő kézbesítők kezdetben a Tattersallon, utóbb a Millenárison hódoltak új szenvedélyüknek. (A Külső-Kerepesi út és a Kerepesi temető közötti területet emlegették a pestiek Tattersallként, ahol a lóvásárokat, idővel az ügetőversenyeket rendezték. A Tattersall egyébként eredetileg családnév, Richard Tattersall brit lókereskedőre utal.)

1905 júliusában már a Postás Old Boys is funkcionált. A tagjai voltak: Harsády József, Gabrovitz Emil, Minder Frigyes, Szemethy Gyula, Tömpe Benő, Erődi Béla, Missuray Ágoston, Erdős Emil, Jászai Ferenc, Bagossy Ferenc, Bencsik Pál, Pfeifer Rezső. (*Nemzeti Sport* 1930. július 15.) Fura ebben a kontextusban az „old boy”, azaz öregfiú, Harsády és Minder például még jócskán huszonévesek voltak akkoriban.

Szintén 1899. augusztus 15-én rendezte meg az 1879-ben alapított Aradi Torna Egyesületből akkoriban kiváló Aradi Atletikai Club (AAC) az első mérkőzését a vagongyár melletti (2006-ban lebontott) pályán. (www.archiv.nyugatielen.com)

Október 15-én a Műegyetem meghívására Budapestre vonatozott a Pozsonyi TE, amelyet akkor már a vidék legjobb csapataként ismertek el. A házigazdáról az a hír járta, hogy belső torzsalkodás bomlasztja kollektíváját. Mindenesetre a Millenárison kialakult végeredmény nem ezt sugallta (4:0). Szembetűnő ugyanakkor, hogy a „pressburgiak” a tavaszi 0:9 óta mennyit csiszolódtak. A találkozót Orbán Pál főhadnagy vezette. A MűFC összeállítása: Boross – Szikla, Reiner – Wagner, Beliczay, Kandó – Pauk, Lill, Missky, Blum, Mayer. A PTE gárdája: Halik – Stanek, Poos – Constantin, Pogány, Nell – Hrdina, Heufel, Farkas, Strelka, Gottpreis.

Október 17-én a III. kerületi TVE, négy nap múlva a BEAC tartotta meg első edzését.

Október 22-én óriási tömeg (3000 néző) gyönyörködött, egyben szörnyülködött a bécsiek produkcióját látván. A Millenárison: BTC–Cricketerek 0:4. Nem erre számítottak a népek, a lefújás után tüntettek is, és a bécsi játékosokat „abczugolták”. A BTC-isták együttese: Stobbe Ferenc – Arthur Yolland, Harsády József – Gabrovitz Emil, Róka János, Lucius Károly

volt a magyar nemzeti tizenegy első, ma is hivatalosnak tartott mérkőzésének 1902 októberében. Visszavonulása után játékegyenként, szövetségi kapitányként, az MLSZ alelnökeként szolgálta a magyar futballt. Vagy éppen újságíróként, egy ideig a Sport-Világ főszerkesztője is volt. Sőt szakmájával, építésmérnökként is – mint Alpár Ignác és Lechner Ödön egykori tanítványa, ő tervezte például a Megeyeri úti stadiont, részben az ő tervei alapján építették át a Millenárist 1927 és 1928 között. 1947 májusában ő végezhette el a kezdőrúgást a magyar–osztrák válogatott mérkőzésen, amelyen labdarúgásunk születésének 50. évfordulóját ünnepelték eleink. Munkáját elismerték a Horthy-korszakban (kormányfőtanácsos volt 1930 és 1934 között), majd sztahanovista oklevelet kapott az ötvenes években. A későbbi aranydiplomás építész ezüstérmet szerzett stadiontervével az 1924-es olimpia művészeti versenyében.

– Minder Frigyes, Ordódy Béla, Malaky Mihály, Ray Ferenc, Guttman Arnold (vagyis Hajós Alfréd). A „krikettezők” csapata: Rudolf Wagner – Menzies dr., Harry Lowe – „A. N. Other”, Fred Windett, John Gramlick – H. W. Gandon, Arnold Lowe, Max Johann Leuthe, Ernst Blyth, Edward Shires. Gólszerzők: Max Johann Leuthe (2), Ernst Blyth (1), Arnold Lowe (1). (Az „A. N. Other” nevezet az osztrák válogatott A. Pulchert in-kognitóját segítette. A BTC-ben is előfordult, hogy Lucius használta ezt a fedőnevet. Az Egyesült Államokból származó, titokzatos Menzies doktortól többet nem sikerült kideríteni – a szerzők.)

Mindenszentek napján az első, minden szempontból külföldről, vagyis az Osztrák–Magyar Monarchia határain túlról érkező gárdát üdvözölhettek a magyar fővárosban a sportág iránt elkötelezettek, az őszi zimankóban a Berliner Fussball Club 1885 Frankfurt 1:1-es félidő után 4:3-ra megverte a BTC-t. (Gerhárd Lajos i. m.) A komplett fekete uniformisban tempózó poroszok mentalitása, vehemenciája szokatlan volt a piros-fehér csíkosak számára.

A BTC formációja: Gabrovitz Emil – Arthur Yolland, Harsády József – Lucius Károly, Róka János, Klebersberg Géza – Malaky János, Minder Frigyes, Ordódy Béla, Ramaszéder István, Ray Ferenc. A BFC 1885 tizenegye: W. Hönicke – P. Zimmer, F. Kretschmar – O. Mey, H. Markhardt, A. Radlo – W. Jurga, A. Wagenseil, A. Grafe, O. Glasow, H. Köhlmann. Góllövők: Minder (2), Róka (1), illetve Alfred Wagenseil (2), Köhlmann (1). (A negyedik német gólszerző neve nem maradt fenn.) Rendhagyó módon, bár nem frankfurti volt a csapat, mégis viselte a hesseni település nevét. Ennek oka, hogy a klubot alapító Georg Leux a frankok ősi székhelyéről költözött a Német Császárság fővárosába. Úgy sejtette, ott jobban meg tudja valósítani művészi álmait. (www.de.wikipedia.org)

November 5-én nem zárt jó napot a magyar labdarúgás. A Műegyetemi FC a Wiener Fussball Club 1898-től szenvedett minimális vereséget idehaza (1:2), míg a BTC a First Viennától kapott ki odakinn (1:3). A szépítő találat Ordódy Béla érdeme volt.

Mint már korábban említettük, november 5-én adták át a Magyar FC Erzsébet királyné út 8. szám alatt fekvő létesítményét, a BTC tartalékja érkezett avatására. A 2:2-re végződő ünnepi mérkőzés bírāja Liedemann Frigyes dr. volt. Az MFC felállítása: Szőke – Becker, Liedermann – Benes, Lindner, Szenes – Ottlick, Sábán, Wagner, Preiszinger, Birkner. A BTC II együttese: Stobbe I – Langfajt, Szemety – Némethy, Sajó, Pösztinger – Schertlin, Kellner, Kokas, Tschida, Ray. Gólszerzők: Sábán, Preiszinger, illetve Pösztinger, Kellner.

Egy hét múlva megint elvérzett mindkét brigádunk Bécsben, eredményeik önmagukért beszélnek: First Vienna- Műegyetemi FC 5:2 és Wiener AC- BTC 3:0. Utóbbi összecsapás 14 óra 30 perckor kezdődött a WAC-Platzon, és az osztrák Julius Stiassny dirigálta. Ránk maradt a résztvevők összeállítása. A győztes hazaiaké: Philipp Nauss – Heinrich Haller, Emil Wachuda „Omlady” – Karl Sokol, dr. Steiner „Stone”, Ledermann I – Karl Starrach, Johann „Jan” Studnicka, Gustav Huber, Gössing, Karl Dettelmaier. A levitézletteké: Stobbe – Harsády, Lucius – Klebersberg, Róka, Gabrovitz – Malaky, Yolland, Ordódy, Minder, Löcherer. A gólszerzők kiléte bizonytalan, az idézett internetes forrás is kérdőjellel adja meg őket: Karl Dettelmaier, Gössing, illetve öngól. (www.austriasoccer.at)

Három évtized múlva felelevenítette emlékeit a „sógoroknál” tett, unalmasnak aligha nevezhető látogatásairól Boross Mihály, az MFC híres kapusa: „Fiákerrel vártak a bécsiek a pályaudvaron. Egyenesen mentünk a mérkőzésre.” A lefújás után már nem volt ily udvarias a légkör, habár nyertek a hazaiak. „(...) Ezzel vége a meccsnek. A publikum odaáll az öltöző elé s meg akar verni. Dobáltak ránk mindent, ami a kezük ügyébe került. Különösen rám fáj a foguk.” (*Nemzeti Sport* 1928. december 16.)

November 12-én a Magyar FC 3:2-re megverte a Pozsonyi TE-t, míg a BTC II remizett az úszókkal (4:4). Előbbi találkozót Ray Ferenc vezette, a gólokat Ottlick (máshol Ottlyk), Halmay és Autonovics, illetve Hrdina és Gottpreis lőtték. A döntetlenül végződő 90 percen Pick Pál fújt, a BTC II találatait Kokas és Pösztinger (3) szerezték, a MUE részéről Herczog triplázott, és Szűsz Hugó is eredményes volt.

Mind szorosabbra fűződtek a dualista állam két fővárosa közötti futballkapcsolatok. Érdekes ez, azt figyelembe véve különösen, hogy „történeti emlékezetünkben ma jószerivel csak az (...) előtérbe állított különbségek tudata eleven, s az egykori kulturális viaskodások, ütköző indulatok és olykori szellemi idegenkedések mögött meghökkenve bukkanunk rá az életforma számottevő közösségére, az izlés- és gondolkodásbeli rokonságokra s a számtalan személyes kapcsolatra, amely a magyar és az osztrák kultúra képviselői között fennállt.” (*Nyíri Kristóf: A Monarchia szellemi életéről*)

Az egyre erősödő futballkontaktusoktól függetlenül Budapestről igencsak úgy tűnt, osztrák riválisaik ellen szemernyi esélyük sincs hazánk serény fiainak. Ebből az aspektusból volt fontos a november 19-én elért diadal, hogy a BTC 4:0-ra leiskolázta a Sport Club Union Wient. (www.austriasoccer.at) A győzők: Stobbe II – Harsády, Lucius – Klebersberg, Róka, Ordódy – Ray, Yolland, Pöstyéni, Minder, Löcherer. Az „unionisták”: Sunkowsky – Helmle, Kasperek – R. Heinrich, Hofmeister, Willy Geiringer – Leopold Sax, Seipelt, Weissberg, Gruber, Langmeyer. Gólszerzők: Pöstyéni (3), Helmle (öngól).

Aznap mutatkozott be a közvéleménynek a III. kerületi TVE. Teljesítménye nem hagyott kitérőlehetetlen nyomokat a drukerekben, ugyanis 5:1-re kikapott a Magyar FC-tól. A Kandó Gyula vezette összecsapáson Kékessy jegyezte az aquincumiak első, történelmi találatát.

A PTE kitett magáért november 26-án, 2:0-s győzelme az AC Viktoria Wien kombináltja fölött remek hír volt futballunk szerelmesei számára. Először nyert nem budapesti alakulatunk nemzetközi meccset. A pozsonyiak köteleke: Halik – Stanek, Poos – Constantin, Pogány, Nell – Hrdina, Heufel, Farkas, Strelka, Gottpreis. Az ACVW kombináltja: P. Fried – W. Kaube, Kompass – Zippel, Aschermann, Schnappler – Popovich, Rottenberg, Albala, Hüdicsek, Bekes. (Az efféle alkalmi vegyesre aggatta a letűnt kor humora a „csalamádé” címkét.) A 90 perces Máza János vezette. (Megjegyzés: osztrák internetes forrás, a www.austriasoccer.at szerint az eredmény 2:1 volt. A győzelem ténye azonban vitathatatlan – a szerzők.)

A sárga-fehér színekben pompázó MUE sportolói nem csupán a medencében parádéztak, november 26-án 5:0-ra elpáholták a III. kerületi TVE-t. Azon a napon aligha unatkoztak a pesti sportbarátok, az előbbi meccs mellett választhatták szórakozásul a Műegyetemi FC–Magyar FC mérkőzést (5:1), vagy a Marczibányi térre vitt Óbudai TE–Ganzgyár derbit (7:2). A gyáriak idősebb szakikat állítottak arcvonalukba, akik nemigen bírták szuflával az iramot a Marczinak elkeresztelt grunden.

December 3-án a BTC 3:1-re legyőzte a Műegyetemet Manno Miltiádesz (2) és Ray Ferenc

góljaival, amelyekre csak Mayer tudott reagálni a második félidőben. A nyertesek összeállítása: Stobbe II – Harsády, Lucius – Klebersberg, Róka, Ordódy – Yolland, Pöstyéni, Manno, Minder, Ray. A vesztes együttes: Boross – Szikla, Reiner – Pobuda, Beliczay, Lindner – Mayer, Wagner, Missky, Hochstein, Koch. A klasszikus botrányral ért véget. Lucius rúgása telibe találta Hochsteint, a sértett „erős kifejezésekkel illeti Luciust, mire a BTC abbahagyja a játékot és elvonul a játéktérrel 3 perccel a befejezés előtt.” (Földessy János dr. i. m.)

Megjegyzés: Földessy doktor imént citált könyve szerint „(...) A mérkőzés 3:1-re állott a Műegyetemiek javára és a piros-feketék tábora nagy örömmel készült ünnepelni a piros-fehérek ellen kivívott diadalt, amikor – mint az egykori tudósítás feljegyzi (...)” És innét következik a fentebb ismertetett affér részletezése (Földessy doktor az eredményt illetően tévedett – a szerzők).

A Mister összekomázott a szentmihályias Nagy Ferivel

A századfordulón, a XX. század első éveiben már futballoztak az akkor még önálló Rákosszentmihályon is. Ott nőtt fel Nagy Ferenc, az MTK 1884-es születésű, 1903 és 1907 között nyolcszoros válogatott kiváló hátvédje, aki 1910 karácsonyán, már befutott játékosként elmesélte, miért szerettek a pesti csapatok kimenni edzőmérkőzésre hozzájuk. Visszaemlékezése több mint kiváló kordokumentum: „Tízennégy éves koromban kerültem az első csapatba. Játsoztunk nagyon sok pesti csapat ellen. Minden csapat szeretett kijönni Szentmihályra, mert minden mérkőzés után az elnökünk, Fischer bácsi jóvoltából annyi hordó sört ittunk meg, amennyi góltadtunk az ellenfelünknek. Ők tanítottak bennünket futballozni, mi pedig viszonzásképpen tanítottuk őket inni. Nekem is megvolt a szerepem. Csapos voltam. És bizony jóleső érzéssel gondolok vissza, hogy milyen boldog is voltam, amikor az öreg Klebi papának (Klebersberg Géza – a szerzők) és a többi társainak csapolhattam és vittem a habzó korsók tömkelegét. Még nagyobb volt az örömöm, mikor egy Rambler–Rákosszentmihály mérkőzésen, ahol a Mister (Stobbe Ferenc – a szerzők) védte a kaput és én hátvédet játszhattam. Ezen a mérkőzésen sikerült az akkori híres játékost, Hajós Alfrédet úgy szentmihályiasan felvágni, amiért meg is dicsért a Mister és este összekomázott velem a banketten. Biztatott úgy a 18. korsz után is, hogy igyál csak, öcsém, ember lesz belőled, mégpedig futballista. És én megfogadtam a tanácsát.” (Sporthirnap 1910. december 25.)

Nagy Feri (MTK) treníroz

A közönség félt tőlük

Az év legelején megalakult a kék-fekete színekbe öltözött Budapesti Atlétikai Klub (BAK), az egyik Amerikai úti telekből kanyarították ki a pályáját. Nem sokkal később további újszülöttekkel gyarapodott a sportág, megkezdte szereplését az Újpesti AC, a Pénzügyi Tisztviselők Labdarúgó Társasága, a Budai „33” Football Club, valamint vidéken a Komáromi Football Club és az I. Soproni Football Club. (Földessy János dr. i. m. és Gerhárd Lajos i. m.)

Ebben az évben már bizonyosan működött a pesti Petőfi tér környékén felcseperedő kölykök csapata, amely a zengzetes Aston Villa nevet ragasztotta magára, középcsatárát pedig Schlosser Imrének hívták. Az angломán süvölvények a futballdrukker báró, Podmaniczky Frigyes bőkezűségének és tizenhat ezüst koronájának köszönhetően valódi kincshez jutottak, miután az éltes patrónus pénzén igazi bőrlabdát tudtak vásárolni a sportszerkeszkedésben. (Schlosser Imre: *Fél évszázad a futballpályán*)

Ez az esztendő egyébiránt számos nemzetközi mérkőzéssel és a hazai klubok barátságos találkozóival gazdagította korai labdarúgásunk krónikáját.

Február 25-én a Műgyetemi FC tönkreverte a nálunk sem ismeretlen SC Union Wien együttesét (6:0). A diadalmaskodó lágymányosiak: Boross – Szikla Gusztáv, Reiner – Pobuda, Wagner, Lindner – Mayer, Lauber, Missky, Koch, Hochstein. Orbán Pál főhadnagy vezette a meccset, amelyen Missky duplázott, mellette Lauber, Koch, Hochstein és Mayer is eredményes volt. A leforrázott bécsiek összeállítása: Sunkowsky – Helmle, Kasperek – Willy Geiringer, Sz. Grünbaum I, Rumbold – Cerny, Seipelt, Flor, Gruber, Langmeyer. (www.austriasoccer.at)

A gyerek Schlosser

A BTC szintén kiválóan nyitott, március 4-én 3:0-ra elkapta az SC Uniont, mégpedig ebben az alakzatban:

Stobbe II – Harsády, Lucius – Gabrovitz, Manno Miltiádesz, Ordódy – Ray, Minder, Yolland, Pöstényi, Thompson. Az Union együttese: Willy Geiringer – Helmle, Kasperek – Rumbold, Sz. Grünbaum I, Leopold Sax – Grünbaum II, Flor, Gruber, Schwecz, Langmeyer. Az első két gólt angol rugta (Yolland, Thompson), a harmadikat Harsády. (Megjegyzés: az adatok itt sem egyértelműek. A magyarok szerint február 25-én rendezték meg a találkozót és Bécsben, az osztrákok – www.austriasoccer.at – szerint március 4-én és Budapesten – a szerzők.)

A futball, a tenisz és az angol nyelv professzora

Arthur Battishill Yolland (1874. augusztus 24.–1956. november 12.) nyelvtanárként érkezett a Millennium évében Albionból Budapestre. Két esztendőn át a magyar labdarúgás életre segítésében élen járó Ferenc József Nevelőintézet tanára volt, majd 1898-tól a Budapesti Tudományegyetemen (ma: Eötvös Loránd Tudományegyetem), 1901-től a Kereskedelmi Akadémián is tanított. Az egykori cambridge-i diák 1905-re már olyan jól beszélt magyarul, hogy bölcsészdiplomát is szerzett Budapesten. Noha 1906-ben rövid időre visszatért még Angliába, élete hátralévő (szerencsére hosszú) évtizedeit Magyarországon töltötte. 1908-tól a tudományegyetemen az angol nyelv és irodalom tanára volt. Szótárakat adott ki, elismert fordítónak számított. Megírta például angolul Jókai életrajzát, angolra fordította az író Mire megvénülünk című regényét.

Yolland – akinek öccse, James is Budapestre költözött – a századforduló egyik legjobb budapesti futballistájának számított. Egyike volt azoknak, akiket Bécsben a Cricketerok vendégjátékosnak hívtak. Később játéktevékenységként is tevékenykedett – ő vezette például az első budapesti magyar–osztrákot. Hasonlóan kiváló teniszezőnek számított, a MAC színeiben 1899-ben és 1900-ban is országos bajnoki címet nyert férfi egyesben, illetve a XIX. század utolsó évében párosban is győzött Wein Árpád oldalán. Házasságát is részben a sport világának köszönhette: felesége, Manno Calypso mindkét bátyja, Miltiádesz és Leonidasz is kiváló sportolók voltak. Manno „Milti” személyében tisztelhetjük az első két labdarúgó-bajnokság gólkirályát. Az 1901-ben házasságot kötött párnak három fiúgyermek született: Edgar (1902–?), Winfred Kenneth (1906–1990) és Geoffrey (1908–1955). Egyikőjük sem futballozott.

A BTC március 11-én 8:0-ra lelépte a Wiener FC '98-at. A Csömöri úton a szünetig csupán egy találatot regisztráltak, aztán a második félidőben valóságos góleső zúdult a WFC '98 játékosainak (Natansky – R. Stürmer, J. Roller I – Singer I, Roland Rosenfeld, Braun – Josef „Joschi” Prager I „Senior”, J. Weinberger, Max Stürmer, Roller II, F. Wolfert) nyakába. (www.austriasoccer.at) Az általában hátul tisztogató, ezen a találkozón először centerre előrukkoló Harsády négyet, Pöstyéni hármat, Minder egyet vállalt a nyolcból. A BTC együttese: Stobbe II – Lucius, A. Yolland – Ordódy, Manno Miltiádesz, Klebersberg – Ray, Minder, Harsády, Pöstyéni, Thompson. A viadalon Speidl Zoltán dirigált.

Imponáló volt, ahogy a mieink a három kora tavaszi fellépésükön 17 gólt rúgtak bécsi riváisaiknak, miközben egyszer sem kapituláltak előttük.

Március 18-án a BTC a valcer szülővárosába vonatozott, bevallottan azért, hogy megpróbálja Bécsnek büszke várában elkapni a Cricketereket. Reménye nem teljesült, a kék-feketék 4:2-re felülmúlták. Ez volt a felek hatodik összecsapása 1897 óta, s csupán egy döntetlent tudtak kicsikarni piros-fehéreink. A helyi tizenegy: L. Kutscher – Max Leuthe, Harry Lowe – Rudolf Wagner, Reilee, John Gramlick – Hoffmann, Edward Shires, James Redfern, Arnold Lowe, Percy Smith. A budapestiek csapata: Stobbe II – Arthur Yolland, Lucius – Klebersberg, Manno Miltiádesz, Ordódy – Thompson, Pöstyéni, Harsády, Minder, Ray. A gólszerzők Hoffmann, Shires, redford, újra Shires, illetve Harsády és minder voltak. (www.austriasoccer.at)

Békebeli viseletek

A hős korban értelemszerűen minden honi labdarúgó amatőr volt. Maga vásárolta, cipelte, mosta, vasalta a szerelését, idővel mindez az intéző vagy a szertárnok feladata lett. Az ing szigorúan galléros, elől gombolható és hosszú ujjú volt. A lábbeli igen bizarr kivitelezésű, síbakanccsszerű, stoplikkal felszerelt ormótlanság volt, védte ugyan a bokát, de nagyon nehezen lehetett benne sprintelni, hirtelen fordulatokat, merész íveket leírni. Elöl, a fűző alatt gyakorta bőrszíjat vagy madzagot vezettek át a futballisták, merthogy a csukájukat a zsineggel szorosabban tudták lábfejükhez rögzíteni. Sportszár gyanánt térdig erő fáslit tekercseltek lábszárukra, olyasfélék, amilyen a gyalogezredeknél volt rendszerítve a XIX. század második felében. (Sándor Mihály: A debreceni futball képes kalauza 1899–). Gyakran tartozott az századforduló labdarúgójának szereléséhez a sapka is.

Ugyanakkor tévedésbe esik, aki általánosít. A módosabb pesti klubok, például a BTC vagy a MAC labdarúgói rendelés révén jutottak hozzá a prima minőségű sportszerekhez és felszerelésekhez. A fővárosban a XIX. század utolsó évtizedében már működtek sportáruk forgalmazására specializálódott kereskedések, persze elsősorban a favorit sportágakra fókuszálva, így az atlétika, az ökölvívás, a kerékpár, a birkózás, a vívás, a vadászat, a korcsolyázás, az evezés, az úszás, a lovaglás, a tenisz, a cellővészet, aztán az idehaza népszerű fakutyázás, méta és füles labda kelleiként értékesítették előszeretettel. (Utóbbi kettő csapatsport, azaz a közhiedelemmel ellentétben nem a futballal jelent meg nálunk a kollektív labdajáték. A Magyarországi testedző Egyesületek Szövetsége hazafias megfontolásból intenzíven támogatta mindkettőt, nem nézte jó szemmel a brit labdarúgás erőteljes térhódítását.)

Ezeknek a kereskedőknek remek kapcsolataik voltak külföldi (elsősorban bécsi meg angliai) szaküzletekkel, ahonnet – a sportolni vágyó urak igényeihez alkalmazkodva – beszerezhették a kollekciókat. Nem árt tudni, hogy Angliában 1888. március 2-án létrehozták a professzionális ligát, és tucatnyi alapítója közül tizenegy (Aston Villa, Blackburn Rovers, Bolton Wanderers, Burnley, Derby County, Everton, Notts County, Preston North End, Stoke City, West Bromwich Albion, Wolverhampton Wanderers) ugyanolyan kinézetű, színkombinációjú és címerrel ellátott mezt viselt, mint viselnek XXI. századi utódai. Legfeljebb a ma felkapott márkajelzések hiányoztak a korabeli dresszeokról, bár ha azt vesszük, hogy az Albionban közzismert (mifelénk kevésbé) Bukta-céget Edward Robinson Buck 1879-ben hozta létre, már azok sem sokáig. (www.trueknowledge.com) A ránk maradt felvételek tanúsága szerint a BTC és a MAC futballistái emlékével vagy klubnévvel ellátott, kifejezetten sportolás céljaira gyártott modelleket hordtak már a kezdetekkor is. Véletlen volna, hogy kiváló írónk, Németh László kisgyermekként épp e két együttessel esett szerelembe? (Németh László: Magam helyett)

Így festett a fűleslabdázók csapata

Manno Miltiádesz a disztिंगvált osztrák drukkerokról: „Az ellenféltől nem féltünk... Hogy félhettünk volna a közönségtől? Mentől jobban ordítottak, annál erősebben játszottunk. Ez csak természetes. Bécsben egypárszor előfordult, hogy néhány suhanc szemtelenkedett, sértegetett. Bevittük az öltözőbe sadtunk neki egy pár pofont. A kedélyes bécsi publikum nevetett. *Kellett ez magának?* – mondták a delikvensnek, amikor kikerült a szabadba. (...) A közönség félt tőlünk, nem mi tőlük.” (*Nemzeti Sport* 1928. november 28.)

Március 25-én a „krikettezők” Budapesten a Műgyetemet is mőresre tanították, könnyed 3:0-s győzelmük hüen illusztrálta az osztrák-angol „vegyes” még meglevő fizikai és taktikai fölényét. (*Sport-Világ*)

M. D. Nicholson

Április 1-jén (a babonások eleve rosszat sejtettek) a MúFC felutazott Prágába, hogy az SK Slaviával randevúzzon. Bár ne találkoztak volna! A behavazott, csúszós pályán pillanatig sem volt esélye az egyetemieknek, mert az ötágú vörös csillaggal ékesített fehér ingesek veszedelmesen letiporták őket (0:10). Amolyan igazodási pontként eláruljuk a cseh futball zászlóshajójának erejéről, hogy röviddel előtte a First Viennát nadrágolta el 6:0-ra. (www.slavia.cz.)

Hát, nem a pestieké volt 1900 áprilisának első napja, annyi szent! A BTC is kihúzta a gyufát, a First Vienna előtt volt kénytelen térdet hajtani a Csömöri úton. Az osztrákok késtek, már ezért zúgolódtak a lelátók, az pedig sokaknak végleg elvette a kedvét, hogy esni kezdett. A kék-sárgák Mollisch kapus és a West Bromwich Albion korábbi profija, Nicholson vezetésével minden hazai próbálkozást csírájában elfojtottak, míg rajtaütéseik közül kettőt Albert és Eipel eredménnyel fejeztek be (0:2). A szünet után még egy gólt találtak a látogatók (0:3). (www.huszadikszazad.hu és www.de.wikipedia.org) Magnus Douglas Nicholson

biztosan megér két mondatot: a XIX–XX. század fordulójának legkiválóbb játékosa volt a Duna mentén, FA-kupa-győztes egykori profiként került Bécsbe 26 évesen, 1897-ben. A nevezetes Cook és fia Utazási Iroda bécsi fiókjának megalapítója játékos, klubvezető, sőt, az országos szövetség létrehozásának legnagyobb hatású kezdeményezője is volt egyben.

A „bétécéisták”: Stobbe II – Lucius, Sajó – Ordódy, Manno Miltiádesz, Klebersberg – Ray, Minder, Harsády, Pöstyéni, Yolland. A First Vienna garnitúrája: Karl Mollisch – Paul Zander, „Mark” Magnus Douglas Nicholson – dr. Paul von Goldberger „Gilly”, Alfred Marek, Erwin Zander – Franz Soldat, Wilhelm Eipeldauer „Eipel”, Franz Jureczek „Albert”, Eckstein, Ignaz Blumenfeld „Blooney”. (Idézőjelben a futballisták által használt fedőnév vagy a rájuk ragasztott becenév.)

Április 8-án sem ment sokkal jobban a BTC-nek, a Wiener AC 2:1-es inzultusban részeltette a Csömöri úton. A 25. percben a mokány Studnicka a bécsieket juttatta előnyhöz, alig 180 másodperc múlva Ravasz (Róka beceneve volt, mely az összeállításban is szerepelt, olykor a Roberts művésznevet is használta) eltüntette az előnyt. A WAC győztes találatáról annyit sikerült kideríteni, hogy a 65. percben esett, s igencsak felkorbácsolta az indulatokat. Harsády Józsefet például oly mértékben feldühítette, hogy átkozódva masírozott le a porondról. Protestálása miatt társai tizen küzdöttek tovább. A nyertes vörös-feketék: Philipp Nauss – Heinrich Haller, Emil Wachuda „Omlady” – Ledermann I, dr. Steiner „Stone”, Ledermann II – Josef Taurer, Johann „Jan” Studnicka, Gössing, Gustav Huber, Karl Dettelmaier. A sikertelenek sereglete: Ponory – Lucius, Harsády – Sajó, Ordódy, Klebersberg – Minder, Ray, Manno Miltiádesz, Ravasz (Róka), Arthur Yolland. (www.austriasoccer.at)

Jan Studnicka

Április 8-án a mérnökjelölteknek kijött a lépés, 4:1-re leiskolázták a Wiener FC '98-at. A WAC pályáján „(...) a lassú eső daczára aránylag szép számú közönség jött össze”, hogy szemtanúja legyen a Műegyetem magabiztos győzelmének. Gólszerzők: Missky (2), Hochstein, Mayer, illetve Roller. (www.huszadikszazad.hu)

Talán nem felesleges itt szót adnunk a kőbányai labdarúgás nevelőatyjának, a Törekvés egykori kapusának, Hagen Jánosnak, aki a közkedvelt sportlap unszolására időutazásra vállalkozott: „Harminc éve, 1899-ben kezdtem el futballozni az általam alapított úgynevezett Fekete Seregben. Egy évvel később a Hlavay Gyuri által alakított Budapesti Sport Ifjak csapatában rúgtam a néha a rongy, néha, ritkábban a bőrlabdát. Hol játszottunk? A Tucker-pályán. Hol van? A Stefánia úton. Ma a Földtani Intézet palotája áll rajta.” (*Nemzeti Sport* 1929. május 8.) Hagen János és Hlavay György (a *Nemzeti*, majd az MTK nyolcszoros válogatott játékosa – a szerzők.) mellett az 1900-as évfáratú BSI-ben futballozott Bodnár Sándor, Kőszegi György (az utókor makacsul Dezsőként emlékszik vissza rá, a BTC-ből 1915-ben egyszer a válogatottba is bekerült), Horváth József (cimboraí Flamónak hívták), Nyúl Géza (elesett a világháborúban) és a Dudusnak becézett Késmárky Ákos. (*Nemzeti Sport* 1929. július 31.)

Április 11-én, szerdán a BTC pontot vett el a Berliner FC 1885 Frankfurttól (2:2) a Csömöri úton. A fejlődés tetten érhető, emlékezzünk csak arra, hogy az előző őszen még kikapott 4:3-ra a németektől. Az ezúttal kékben játszó berliniek – azt írták róluk a pesti lapok, hogy

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

a „kontinens legrégibb football csapata” – összeállítása: A. Neumann – R. Lempe, P. Zimmer – W. Jurga, H. Markhardt, R. Retzke – W. Goldschmidt, A. Wagenseil, A. Grafe, R. Funk, H. Köhlmann. Tartalék: H. Flieg. (www.huszadikszazad.hu)

Húsvétvasárnap, április 15-én négyezres tömeg várta a Millenárison a Slavia Praha és a MUE vetekedését. Először vendégszerepelt nálunk a nagyhírű egyesület. Azt közölték róla az újságok, hogy a „kontinens legjobb csapata”, indokolt volt hát a felfokozott érdeklődés. A házigazdák az Aschner – Cservenka, Bodor Ödön – Kiss Gyula, Medveczky, Halmay Zoltán – Szerémy, Klein, Pettyán, Friedmann, Fischer Flórián ötvözetet vetették be a siker reményében, de a nagyobb tudás már az első félidőben kidomborodott (0:4). A második 45 percben a vizitáló csehek rúgtak még négyet az úszóknak (0:8). A parádézó prágaiak (Karel Vosátka-Zenísek – Rachota, Dlouhy, Antonín Pressler, Josef Hrabe, Karel Kryz, Jindrich Baumruck, Karel-Setzer Bloomer, Frantisek Zámstny, Karel Stekl, Strádal) rabul ejtették a nézők szívét. (*Földessy János dr. i. m., www.slavia.cz. és www.atlasfutbalu.cz*)

Április 16-án a Millenáris 8000 drukkeré lélegzetét visszafojtva bámulta a BTC és a Slavia kopjatörését. (Honi arénában a nyolcezeres publikum elképesztően nagy számított 1900-ban. Lassan-lassan a flegmatikus pesti urak és a divatbolond zsúrfiúk is ráéreztek az új ízekre, hogy nem csak a vigalmi negyedekben lehet jókat szórakozni.) „Külön érdekessége volt a mérkőzésnek, hogy a BTC új kapustehetiséggel vonult fel. A piros-fehérek Ponoryt, a budai Ferenc József nevelőintézet növendékét állították a háló elé, ez azonban az akkori időkben nem volt olyan könnyű dolog. A középiskolásoknak nyilvános egyesületben való szereplését rendelet tiltotta, s Ponory Other álnéven játszott. Hogy pedig ne ismerjék fel, álszakállt és bajuszt ragasztott... Kimaszkirozott kapus sem állt azóta magyar csapat kapujába.” (*Pluhár István: Magyarországi sportegyesületek története*)

A prágaiak győztek 3:1-re, ám amikor Manno Miltiádesz finom passza után Ray Ferenc ívelt lövést küldött az ellenfél hálójába, leszakadt az égbolt. A *Sport-Világ* ezt írta: „A BTC ezen eredményére a közönség percekig tartó tapsviharba tört ki, a lelkesebb sportladyk kendőiket lengetik, a férfiak kalapjaikat a levegőbe dobálják. Felejtethetetlen szép jelenet volt ez, amelyet Budapesten, sportünnepélyen vagy versenyen soha nem láttunk, ez a lelkesedése a tömegnek képezi a footballjáték meghonosodásának biztosítékát.” Mint a szövegrészből kiderül, akkortájtban magyarázatul nem hozakodott elő olyasféle sületlenségekkel a sajtó, mint manapság szokott, hogy „hatalmas nyomás volt a hazai csapaton”. Szűk másfél évtized múlva sajnos joggal ír majd ilyesmit, amikor ténylegesen hatalmas nyomás szakad a futóárkokban és a kavernákban sínylődőkre. Légnomás.

A Műgyetemi FC április 15-én kikapott Bécsben 2:1-re a First Viennától, míg a Pozsonyi TE – csak azért is – elverte 2:1-re az 1896-ban alapított Rasenspielfclub Training Wient Pozsonyban. (www.austriasoccer.at)

Április 22-én a Magyar AC a berlini válogatottal mérte össze erejét a Millenárison (0:8). Először szerepelt nálunk válogatott, ha nem is nemzeti, hanem városi. A találkozózn két sajnálatos sérülés történt, előbb Orbán Pál főhadnagy a lábát, majd Hiller, a poroszok játékosa a karját törte el. Társuk elvesztése sem szegte kedvét a „reprezentatívának”, mert délután - a zsúfolásig megtelt Millenárison - degeszre tömték a Műgyetemi FC kapuját (0:10). Tegyük gyorsan hozzá, a délelőtti malőr miatt tizen játszottak a lágymányosiak ellen. (*Földessy János dr. i. m.*)

A megvalósult trializmus

Az 1867-es osztrák–magyar, majd az 1868-as magyar–horvát kiegyezés után felerősödött a cseh mozgalma, amely a dualista Osztrák–Magyar Monarchiát trialista alapokon óhajtotta átszervezni. Miután a törekvés Pest és Buda érdekeit sértette (nem árt tudatosítanunk, hogy az 1867-es közjogi aktust és államközi egyezményeket a Hradzsinban mereven elutasították), aligha meglepő, hogy a gróf Andrássy Gyula vezette magyar diplomáciai lobbí minden követ megmozgatott a trializmust megakadályozandó. Ha Prága elképzelései megvalósulnak, „azok elfogadása oly mértékben törte volna át a dualizmus merev koncepcióját, hogy nemcsak a cseh nemzeti egyenjogúság teljes kiépítését, de a Monarchia többi nemzetének függetlenségi mozgalmát sem lehetett volna többé lefékezni.” (Gonda

Imre–Niederhauser Emil: A Habsburgok) A soknemzetiségű birodalomban – a nacionalizmustól függetlenül – mégis kifejlődött a trializmus, mégpedig a labdarúgásban, ám a politikától sokban eltérő konstellációban. I. Ferenc József

impériumában a XIX. század legvégén a cseh futball volt a legerősebb (elvégre Prága nyugatabbra fekszik Bécsnél és Budapestnél), szorosán a nyomában haladt az osztrákok labdarúgása, és csak utánuk következett a magyaroké. Ez az erőssorrend pontosan tükrözi a XXI. századi hierarchiát.

„1900 tavaszán alakult meg Budán a ’33 Football Clubja, amely célul tűzte ki, hogy harminchárom olyan futballistát gyűjt a zászlója alá, akik nemcsak a labdarúgást űzik, hanem a bajtársi szellemet is ápolják. Főiskolai hallgatókból és középiskolásokból alakult meg a sport-szeretet és a barátság jegyében ez a kis társaság, amelybe hatodista koromban én is belekerültem, mégpedig – a klub szigorú szabályzata szerint – meghívás útján” – révedt harminc esztendő távlatából a múltba dr. Koch Nándor klubalapító, tanár és hírlapíró. (Nemzeti Sport 1930. március 26.)

A hőskorszaknak persze megvoltak a maga problémái. A véletlenszerű balesetek után több, a futballt és művelőit kritizáló vélemény is elhangzott, de a köztisztéletnek örvendő arisztokrata, gróf Széchenyi Imre, a MAC társelnöke megvédte őket a támadásoktól. Morál-filozófiai fejtegetéseit a *Budapesti Hírlap* 1900. április 24-én tette közzé: „(...) a sportban ritkán előforduló sérülésekkel szemben áll a sport óriási erkölcsi és fizikai haszna. (...) Úgy kell gyermekeinket kinevelnünk, mint ahogy a labdarúgók kivonulnak: arra a tudatra, hogy az élet nem egyéb, mint egy ilyen komoly játszótér, ahol a készületlent, az ügyetlent, a vigyázatlant, a félénket láb- és orrtörés várja”

Április 29-én a Cricketers II 7:0-ra meggyötörte a Pozsonyi TE gárdáját. Május 6-án a Wiener AC 4:0-ra elintézte a Müegyetemi FC-t Bécsben. Május 13-án a BTC Stájerországban nyert 5:4-re a Grazer Sportverein ellen. (www.austriasoccer.at) A GSV összeállítása: Árvay dr. – An der

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Lahn, Steiner – Leitgebel, Jung, Baumgartner dr. – Flink, Frank, Wagner, Blumauer, Grubisch dr. A BTC csapata: Stobbe II – Harsády, Gabrovitz – Klebersberg, Ordódy, Róka – Manno Miltiádesz, Lucius, Buda, Minder, Ray. Szünetig a fergeteges csárdást járó magyarok 5:1-re elhúztak, hanem a második 45 percben megszorongatták őket a gráciak. Gólszerzők: Manno Miltiádesz (4), Lucius, illetve Baumgartner dr. (2), Frank, Blumauer.

A „cseh” bajnok

Lucius Károlyt (1873–1926), noha akkoriban a BTC-ben számos kiváló atléta rúgta a labdát, mindegyiküknél gyorsabbnak tartották. Egy 1901 nyári Sport-Világ-bejegyzés szerint „... mint kérekpáros, egy 1897-ben rendezett országúti junior-versenyen nagy fölényrel győzött ellenfelein, s számos versenyben elért eredményei folytán a magyar versenyző gárdának sikerrel szereplő tagja lett. Mint football-játékos sokszor segítette diadalra egyletének, a BTC-nek a csapatát, s a tavaszi összes bajnokin részt vett. Futásban Magyarország legjobb sprintereinek egyike, megnyerte Csehország 100 méteres bajnokságát. Steiner Hugó irányítása alatt trenírozik.” Utóbb a Budapesti Elektromos Művek főfelügyelőjeként és a BTC alelnökeként vívott ki maga számára közelismerést. 53 éves korában távozott az élők sorából, a Kerepesi temetőben alussza örök álmát. (Nemzeti Sport 1926. június 11.)

Május 20-án a bágyatag úszók nem bírtak az AC Viktoria Wiennel (0:0). A Millenárison így festett a MUE: Aschner Jakab – Bodor Ödön, Cservenka – Halmay Zoltán, Pozsonyi, Kiss – Fischer Flórián, Friedmann, Sábíán Jenő, Klein, Pettyán. Az ACVW csapata: Fleissig – Fock, Kompass – Jonas, Grossmann, Suchey – Berg, O. Würth, G. Würth, Chambers, Popovich. (Sport-Világ)

Május 27-én a BTC – a Millenáris mintegy 5000 drukkere előtt – fogadta a Ramblers Wien delegációját. (Az RW a nyári hónapokra összetrombitált portyatrúpp volt. Azért toborozták, hogy a Monarchia erős klubjaival mérkőzzön, és busás bevételekhez juttassa a mindenkori vendéglátóit.) A házigazdák arcvonala: Stobbe II – Gabrovitz Emil, Harsády József – Róka János,

A Cricketersre épülő bécsi válogatott

Ordódy Béla, Klebersberg Géza – Ray Ferenc, Hajós Alfréd, Manno Miltiádesz, Lucius Károly, Minder Frigyes. (www.austriasoccer.at) A Ramblers Wien tüzázói: Grohmann – Max Johann Leuthe „MacJohn” (Cricketers), Rudolf „Rudi” Wagner (Cricketers) – Foy (Cricketers), Roland Rosenfeld (Wiener FC), dr. Steiner „Stone” (Wiener AC) - Gigl, James Redfern (Cricketers), Alfred Windett (Cricketers), Edward „Teddy” Shires (Cricketers), Trostly. (www.austriasoccer.at)

Az első félidő 30. percében Hajós Alfréd megszerezte a vezetést, a szünetet követően az angol James Redfern egalizált (1:1). (Megjegyzés: a jelzett internetes forrás nem minden vendégjátékos teljes nevét, illetve klubját adja meg, közli viszont többeknek a becenevét – a szerzők.)

Május 27-én a Pozsonyi TE összeroppantotta az FC Olympia Wient (8:0). (Gerhárd Lajos i. m.)

Június 3-án a BTC II – hívei gaudiumára – magabiztosan győzte le 2:0-ra a bécsi Hernalser FAK Vorwärts '89 együttesét. (www.austriasoccer.at) A BTC II csapata: Stobbe II – Bádonyi, Manno Miltiádesz – Buda, Róka, Langfajt – Kovács, Kodáth, Hajós, Becker, Löcherer. A Vorwärts '89 összeállítás: Karl Pekarna – Trinks, Ochsenhofer – Karly, Raimund Mössner „Quick”, Yven – Schilling, Duiberg, Stein, Grotte, Powy. (A gólszerzők ismeretlenek.)

Június 17-én Pozsonyi TE „póttartalékosai” nyertek az AC Viktoria Wien II ellen 3:1-re. (Gerhárd Lajos i. m.)

Úgy teljes a panorámánk, ha vitézlő rendjeink egymás elleni próbázásairól is beszámolunk.

Március 11-én a feltámadó MAC 2:2-re végzett a Magyar FC-vel az Erzsébet királyné úti pályán. (A „macisták” két év után léptek újból küzdőtérre.) A 90 percet Missky Ferenc vezette.

Március 15-én a MUE II vívott a Műegyetem tartalékjával (6:2). Csupán a pontosság miatt: az első félidőben 2:0-ra elhúzott az egyetemi „fakó”, majd elkezdett pilinckázni, és a jelentősnek tűnő hendikep dacára a második részben lehajrázták az úszók.

Március 18-án a Műegyetemi FC (Boross – Szikla, Reiner – Pobuda, Wagner, Lindner – Mayer, Lauber, Missky, Koch, Hochstein) a MUE (Fehér – Cservenka, Bodor Ödön – Kiss, Klein, Halmay Zoltán – Speidl Zoltán, Sábán Jenő, Pettyán, Friedmann, Fischer Flórián) ellen vonult pályára. (Sport-Világ) Mi lett a végeredmény? Jó volna tudni.

Csipetnyi zsurnalisztika

Jellemző a kor újságszerkesztői gyakorlatára, hogy a meccsek időpontját és helyszínét, a várható összeállításokat közlik a lapok, az eredményeket azonban nem. Akkortájt csak az előzőknek volt hír-, illetve reklámértékük, ugyanis a nagyobb bevétel reményében gyakorta fizettek értük a megrendelők. A tudósítók kivált a főszereplőkre koncentráltak, vagy az események részletes leírására szorítkoztak. Karakterábrázolások és környezetrajzok uralták a dolgozataikat, a mozgatórugók jószerevével hidegen hagyták őket, a mélyebb összefüggéseket sem boncolgatták. Ellenben kommentáltak, mindentudó hangjuk nem maradhatott szenvtelen, és dagályos reflektálásaikkal, önfeltárulkozással befolyásolták az olvasópublikumot. Szecessziós stílusú elemzésekben ünnepelték például a rohamharcászatot, mint a győzelemre vezető stratégia egyetlen üdvözítő eszközét. Hogy ennek mi volt a lényege? „Minden labdát a magasba rúgnak, aztán rohannak utána, és aki bírja, marja.” (Nemzeti Sport 1938. február 28.)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Március 25-én az FTC is bemutatkozott az ezerfejük, akkor avat-
ta fel első otthonát, a Soroksári úti pályát. A találkozót **Kokas Gyula**
(BTC) vezette, és az esős idő ellenére 1500 néző tekintette meg. (www.erkolcseregyetertes.hu) A premier lehetett volna attraktívabb is, 0:0-s félidő
után 1:0-ra vesztett az Óbudai Torna Egylettel szemben a Weisz István –
Gabrovitz Emil, Gabrovitz Kornél – Taffel Miksa, Békés Arthur, Békés Géza
– Pápai Gy., Horváth Ferenc, Malaky Mihály, Maros (Mertl) Ferenc, Malaky
János alkotta társulat. Bár az 1900-as esztendőben több mérkőzést is letud-
tak a zöld-fehérek (március 31-én például 4:1-re legyűrték a III. kerületi ví-
vókat), fura mód mégis december harmadikát tekintik a futballcsapatuk hi-
vatalos alakulási dátumának. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: *Baj-nok-csa-pat!*)

Kakas (Kokas) Gyula

Április 22-én megint akcióba lendültek a franztadtiak, Malaky Mihály
(11-esből) és Taffel Miksa találataival 2:1-re megverték a Műegyetem II együttesét, melynek
szépítő góljáról Pauk gondoskodott. (*Sport-Világ*)

A Fradi majdani futballvezére

Malaky Mihály (1878–1932. március 25.) neve összeforrott a Ferencvárosi Torna Clubbal, noha
a hőskor őskorában, az első bajnokság kiírása előtti években – testvérével, Jánossal együtt – játszott a
kor nagymenői között, a BTC csapatában is. Mindezt azért érdemes hangsúlyozni,
mert a zöld-fehéreknél aztán már csak szerény bajnoki karriert mondhatott ma-
gának: mindössze néhány (a www.tempofradi.hu statisztikái szerint öt) bajno-
ki mérkőzést játszott. Annál jelentősebb és nagyobb ívű későbbi pályája, amelyre
így emlékezett 1932-ben a Nemzeti Sport nekrológja: „Malaky Mihály diákkorá-
ban úszott. Nevét együtt emlegették Halmayéval. De hamar elhódította a futball
és egyik részese a megalakuló FTC csapatának. 1900-ban az első FTC-csapat bal-
összekötője. De már akkor jegyzője a klubnak, amelyben ettől kezdve végigjárja
csaknem az összes tisztségek rangsorát: titkár, intéző, igazgató, majd alelnök. Az
FTC naggyá tételében oroszánrésze van. Springer Ferenc az elnök, adja a társa-
dalmi tekintélyt és mögötte a nagy ferencvárosi társadalom a súlyt és az erőt, de Malaky az, aki min-
dent tettbe valósít, akinek energiája és akarata viszi, lendíti, világhírűvé teszi az FTC-t. (...) Egyesüle-
tében Horváth Ferenc utódként 1906-tól csekély megszakítással 1920-ig irányította a futball ügyeit.”
Különleges: alig két nappal a halála után, éppen egy „örökrangadó”, egy Ferencváros–Hungária mérkő-
zés napján temették. A fáma szerint, amikor a Kerepesi temetőben, a sírjánál, a rögök hullani kezdtek
a koporsójára, a tömeg éppen egy Fradi-gólt ünnepelt a nagy vetélytárs pályáján.

Szintúgy kevéssé él a köztudatban, hogy a jó házból származó Oláh Aladár, a MAC későbbi
legendás kapitánya, az FTC 1903-as aranyérmes gárdájának kapusa a klub kölökcsapatában
kezdett el védeni. Jóval izgalmasabb ennél, hogy a lurkók már az 1897–1898-as idényben is
futballoztak! Oláh a piaristák gimnáziumába járt, a tanintézet pedig a Ferencvárosban műkö-
dött, evidens volt tehát, hogy a kisdíák a zöld-fehérekhez gravitált. 1904 tavaszán igazolt át

a „griffmadarakhoz”. Visszavonulása után nemzetközi hírnévnek örvendő FIFA-játékvezető vált belőle. (*Nemzeti Sport* 1928. május 15.)

A műegyetemi tartalék elleni mérkőzésen kiválóan védett Rakovszky István, a Fasori Evangélikus Gimnázium tanulója, neki köszönhetően nyertek 3:1-re a gimnazisták. A lelkes kis kapusból később a magyar tenisz és golf köztisztvisletben álló vezetője lett, de élete végéig a labdarúgás maradt számára a non plus ultra. (*Nemzeti Sport* 1930. május 7.)

Április 28-án az Aradi AC 6:1-re győzött az Ipariskola második számú csapata ellen.

Április 29-én az OTE 3:3-ra végzett az MFC II-vel.

Azon a napon az Újpesti Football Club a rákospalotai pamutgyár mögötti, a Károlyi grófok tulajdonát képező birtokon fogadta a III. kerületet, és 1:1-es döntetlennel engedte vissza Óbudára. A Dinich Károly alapította UFC összeállítása: Dinich – Bodor, Baráth – Macho, Bier, Weisz – Weidlinger, Deutsch, Pozsonyi, Ugró, Schön. „Egy csere révén a kapuban Dinich helyét Ugró Károly foglalta el, aki kiváló teljesítményt nyújtva ezután hosszú időre kibérelte magának a kapusposztot. Az UFC szerzett vezetést az első félidőben. Az első, történelmi újpesti gól szerzője pedig Weidlinger volt.” (*Lőrincz Róbert: A labdarúgás kezdetei Újpesten*) A sportújság némiképp eltérő felállást közölt harminc esztendő múlva (Ugró Károly – Pozsonyi, Bodor Ödön – Macho, Barátky, Bier – Schön Jenő, Dános Dezső, Dinich Károly, Weidlinger, Vágó), hozzáfűzvé, hogy előtte a második garnitúra 1:1-et játszott az USC-vel. A tartalék soraiban pályára lépett Szűcs János, Szűcs Aladár, Kéméndy Ernő, a későbbi távolugróbajnok, valamint az utódok által Patyi bácsinak hívott Langfelder Ferenc csapatkapitány. (*Nemzeti Sport* 1930. június 4.) A felsoroltakon kívül a lila-fehérekhez tartozott Fürst Oszkár, Labiner Gyula, Ladányi Dezső, Meskó Lajos, Müller Imre, Neubrandt Mihály, Tábori Lajos, Vágó Aladár, Vágó Sándor és Várnai Dezső. (*Földessy János dr. i. m.*) Az UFC aztán 1901. február 11-én beolvadt az Újpesti Torna Egyletbe.

Június 4-én a Budapesti AK (Borsos A. – Havas, Borsos M. – Radvány, Békés, Molnár – Blum, Surány, Guttmann, Rózsa, Szigeti) a Millenárison 2:1 arányban bizonyult jobbnak az Aradi AC legénységénél. (*Gerhárd Lajos i. m.*)

Május 13-án a MAC (Lauber – Réthy, Arthur Yolland – Nuber, Jaeger, Sebő – Wein Árpád, Schick, Wagner, Purk Béla, Sebesi) a Csömöri úton csapott össze a Műegyetemmel (Boross – Reiner, Zsabukovszky – Missky, Békés, Lindner – Mayer, Pauk, Hochstein, Szikla, Koch). Nem voltak egy klasszisban, a diáksereg jól megugrasztotta a „griffmadarakat” (5:0). Góllövők: Mayer (3), Békés, Szikla. Aznap Pozsonyban a PTE (Halik – Posch, Farkas – Nell, Pogány, Heufel – Gottpreis, Strelka, Kiszak, Gyurits, Michnay) 2:1-re nyert a BTC II (Langfajt – Bádonyi, Skrabák – Szarvassy, Becker, Sajó – Malaky, Kovács, Hajós, Schertlin, Kokas) ellen. Góllövők: Michnay, illetve Kokas. (A harmadik gól szerzője ismeretlen.)

Május 20-án a MUE II a Rákos mezejére lépett. Ellenfele, a Rákos Szent-Mihályi (sic!) Sporttelep Egyesület kombinációja így állt fel: Lehel P. – Borhy M. Chorus E. – Weiland, Ramaszéder, Weiland S. – Klimkó, Ocker, Harsády, Borhy Gy., Chorus K. Az úszók tartalékja ekként festett: Halmay Zoltán – Ohmüller, Speidl Zoltán – Fehéry Ákos, Medveczky, Relle – Waidlinger, Herzog, Pick Pál, Szűsz Hugó, Herczegh. A 3:3-ra végződő meccs gólszerzői: Klimkó, Harsády, Borhy Gy., illetve Pick Pál (3). (*Sport-Világ*) A névsorban hamarosan az olimpián érmes Halmay, az ismert sportvezető és atléta Spiedl, a későbbi szövetségi kapitány és játékvezető Fehéry, valamint a majdani edző és „sztárbíró” Szűsz neve is felbukkant.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Június 3–4. között a soproni tornaverseny keretében megrendezték az első magyarországi futballtornát, amelyre a Pozsonyi TE, az Óbudai TE, a MUE és a BTC nevezett. A széria fődíját utóbbi vihette magával. Két hét múlva – szintúgy propagandajelleggel – Egerben vívott „exhibition matchet” a BTC két garnitúrája. A kilátogató hevesiek elképedésére a „fakó” volt fénylőbb, és úri gavallériával nyert (6:4). (Földessy János dr. i. m.)

A szélesedő és színesedő paletta ellenére nem volt releváns a sportág hazai megítélése a századfordulón. Június 6-án Del Medico Ágoston a fővárosi önkormányzat közgyűlésén újabb éles hangú támadást intézett a futball ellen, azt követelte, hogy az iskolákban tiltsák be. Az egyébként szabadkőműves képviselő a diákságra nézve „életveszélyesnek” titulálta. (Földessy János dr. i. m. és Gerhárd Lajos i. m.)

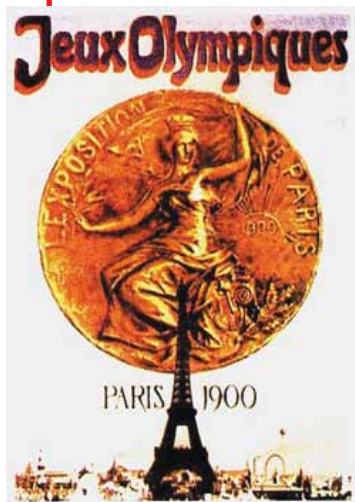
Mindnyájunk szerencséjére gróf Széchenyi Imre főrendiházi tag, Polónyi Géza dr., a hajdúszoboszlói választókerület küldötte, Berzeviczy Albert dr. államtitkár, „a magyar sport apostóla” (Budapesti Hirlap 1898. június 7.), gróf csíkszentkirályi és krasznahorkai Andrássy Géza (gróf Esterházy Antal elhunytá után 1892-től 1936-ig a MAC elnöke, utóbb örökös tiszteletbeli elnöke volt), és más, modern szemléletű politikusok határozottan kiálltak a labdarúgás mellett. Miképpen a riválisnak tartott Magyar Atlétikai Szövetség is, amely kiáltvánnyal interveniált az „új-módi angulus sport” honi létezése érdekében. (Földessy János dr. i. m. és Gerhárd Lajos i. m.)

gróf Széchenyi Imre

Párizsban szép a nyár

1900 nyara a megszokott pauzát hozta a fűzős bőrlabda magyar szerelmesei számára. Sokan, akik megtehették, pihenéssel mulatták napjaikat valamelyik felkapott üdülőhelyen. Az arisztokrácia előszere-
tetten kapcsolódott ki a babérligetekkel övezett abbáziai tengerparton, napfürdőzött a biarritzi plázson,

vagy diszkréten szórta a pénzét Monte-Carlo luxuskaszinójában. A plebejusok berkeiben abszurd fogalom volt a vakáció, ők természetesen veritékes munkával töltötték a júliust meg az augusztust is, a sportolók egy része viszont a párizsi olimpiászon verekedett, ott mutatta meg ügyességét, bátorságát és erejét. Nem hétköznapi lexikai adalék, hogy a Szajna-parti versenyek májustól októberig zajlottak, és a grandiózus rendezvénysorozat lebonyolítása 160 napot vett igénybe. Aktív (vagy a korábbi) labdarúgóink közül Bauer Rudolf (Rezső), a BTC tagja diszkoszvetésben első díjat nyert, míg Halmay Zoltán (Magyar FC, MUE) két úszószámban lett második. Mellettük rajthoz állt a „fények városában” a futballisták képviselőiben Schubert Ernő és Speidl Zoltán (MUE) atléta, valamint Kokas Gyula (BTC) tornász. (Ők tudniillik több sportágban is kiválóságok voltak.)

Szeptember 8-án, szombaton indult az új futballidény. Proológusa gyanánt a BTC színjelenre teljesített a bécsi Ramblers ellenében (4:0), amely lényegében a „krikettezőkből” állott. „Gyönyörű szélcsendes őszi idő kedvezett a mérkőzésnek és bár a footballjátékok közönségének nagy része még nem volt Budapesten, mégis megtelt a csömöri úti pálya minden nézőhelye, csak az üres páholyok és a számozott székek jelezték, hogy még sokan hiányoznak, akik jelen szoktak lenni. A 4-5 ezernyi tömeg viharos éljenzéssel üdvözölte a csapatokat megjelenésükkor, a kik csakhamar felállottak (...)”

A „legszebb reményekkel eltelt” vendégkülönítmény így festett: Grohmann – Max Johann Leuthe (Cricketers), Rudolf Wagner (Cricketers) – Roland Rosenfeld (Wiener FC), dr. Steiner (Wiener AC), Foy (Cricketers) – Cornelius von Hoffmann (Wiener AC), Eigl (Cricketers), Arnold Lowe (Cricketers), James Redfern (Cricketers), Edward Shires (Cricketers). És imígyen a nyertes: Stobbe I – Gabrovitz, Harsády – Klebersberg, Ordódy, Róka – Ray, Buda, Hajós, Manno Miltiádesz, Minder. A James Yolland (BTC) által vezetett meccs a szünetben még 0:0-ra állt, a második felvonásban Manno Miltiádesz mesterhármast szerzett, a negyediket Buda István fejelte. (www.huszadikszazad.hu)

Érdekfeszítő Durand Félixnek, a MUE és a MAFC korabeli spílerének a hőskort megidéző visszatekintése: „Az akkori amatőrség is más volt, mint a mai. Mi magunk vettünk mindent, a cipőtől valamennyi felszerelési tárgyig, magunk fizettük a szolgát, sőt gondoskodtunk a szegényebb viszonyok között élők felszereléséről is. Viszont a bevételt minden meccs után megfelezte a két csapat, és minden lelkifurdalás nélkül megitta – hol örömeiben, hol bánatában.” (*Nemzeti Sport* 1929. november 27.)

Szeptember 9-én az FTC 6:0-ra lesöpörte a Pénzüntézetet a Soroksári úton. (*Sport-Világ*)

Szeptember 16-án a „33” FC az OTE-pályán lekasabolta az Újpesti FC-t (8:1), mégpedig ezzel a kombinációval: Lill Kálmán – Steiner Bertalan „Sztana”, Bleszkányi „Bleza” – Ludwig Kálmán, Kugler, Freuchtmann (Pogány) Vilmos „Willy” – Koch Sándor, Haraszi Károly, Hochstein Rezső, Székány Kálmán „Cecagne”, Lindtner Imre. (Idézőjelben a labdarúgók ragadványnevei.) Az újpestiek: Ugró – Bodor Ödön, Szedlyár – Bier, Poszonyi, Labiner – Weisz, Weidlinger, Dinich, Schön, Schmidt. (A gólszerzők ismeretlenek.)

Hanem szeptember 23-án a BTC újból levonult, mint tette egy évvel korábban, ám ezúttal a keringők és operettek városában sértődött meg. Miért következett be az affér? A mieink 1:1-re álltak a Wiener AC-val, amikor egy sérelmezett bírói ítélet (egy vitatott büntető), illetve a bécsi „közönség terrorja” miatt a párharc félbeszakítása mellett döntöttek. (*Földessy János dr. i. m.*) Az osztrák portál (www.austriasoccer.at) szerint a WAC (Philipp Nauss – Heinrich Haller, Emil Wachuda – Ledermann, dr. Steiner, Karl Sokol – Josef Taurer, Gustav Huber, Johann Studnicka, Cornelius von Hoffmann, Friedrich Dettelmaier) 2:1-re győzött. Úgy történhetett, hogy miközben a leszegett fejű pestiek (Stobbe I – Harsády, Gabrovitz – Klebersberg, Ordódy, Róka – Ray, Buda, Manno Miltiádesz, Malaky, Minder) távoztak a labdaterről, a vendéglátók könyörtelenül bevágták a 11-est. Mindazonáltal árulkodó adalék, hogy csupán két gól szerzőjének neve ismert, Friedrich Dettelmaier és Manno Miltiádesz volt eredményes.

Szeptember 23-án idehaza is rendeztek három meccset. Eperjesen az ETVE 3:1-re kikapott a III. kerületi TVE-től. A találkozót Prikel József vezette. Csak az óbudaiaiak összeállítását tisztázható: Domonkos – Fazekas, Salensky – Varga, Ludwig, Bernáth – Kékessy, Lindner, Stana, Kraft, Schwendtner. Gólszerzők: Ludwig, Bernáth, Lindner, illetve ismeretlen.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A Soroksári úton az FTC (Thompson – Berán József, Soóky János– Taffel Miksa, Békés Géza, Weisz István – Aczél, Hahn, Horváth Ferenc, Malaky Mihály, Pápai) 5:1-re elnás-pángolta a Ganz tizenegyet (Popper – Hammerl, Zsaby – Weisz, Cigoj, Radványi – Romet, Hábori, Békés, Katona, Blum). Góllövők: Hahn (2), Horváth, Malaky, Pápai, illetve Romet. Majd' három évtized múlva Malaky Mihály nyilatkozta a Soroksári útról, hogy az FTC-nek „politikai okokból” nem lehetett a Millenárison játszania. Hogy mit értett politikai okokon, az nem derül ki. Biz' az könnyen meglehet, tréfának szánta, tudniillik az idézett interjújában szerepel a „szédületes gyors Borbás-Malaky balszárny” szövegrész, amelyet értelmezt is, mégpedig ebben a formában: „Borbás a gyors, én meg a – szédületes...” (Nemzeti Sport 1928. október 17.)

Az amatőrizmus zászlóvivője

Horváth Ferenc (1874.–1932. november 9.) a hősök egyik legendás alakja, a klasszikus amatőrizmus zászlóvivője volt. 1902-ig játszott is a Ferencvárosi Torna Clubban, óriási lelkesedéssel ellensúlyozva testi hátrányát, hogy gyerekkorában elveszítette fél karját. Barátaival, Malaky Mihállyal és Kárpáti Bélával emelték néhány hónap alatt az ország legerősebb csapatai közé a Ferencvárosi Torna Clubot, később Kárpáthyval ő volt az egyik leghatározottabb kezdeményezője a szövetség megalakításának. Az alakuláskor titkára, majd 1902-ben főtikára lett az MLSZ-nek. Számos további kezdeményezés fűződött még a nevéhez, így a bíróvizsgáló bizottság létrehozása. Nemcsak a szövetségben, hanem klubjában, az FTC-ben is mindvégig vezető szerepet vállalt. Büszke volt arra, hogy a zöld-fehérek, 1903-ban átvéve a pionírok, a BTC játékosainak egyeduralmát, rövid megszakítással közel egy évtizeden át az ország legjobbjaiként tündököltek, sőt, a XX. század első évtizedének végén az egész kontinens egyik legjobb csapataként ünnepelték őket. 1914 és 1916 között Horváth Ferenc az MLSZ alelnöke is volt. Amikor a klasszikus amatőriséget az álamatőr-ség kora követte, Horváth szinte belebetegedett. Egy ideig hadakozott az árral, de az aztán elsodorta. Nem volt mit tennie, félreállt. Élete utolsó éveiben gyomorrák kínoztta, 58 évesen – abban az esztendőben, amelyben a Ferencváros elveszítette a hasonlóan nagy formátumú Malaky Mihályt és a klub második elnökét, Gschwindt Ernőt is – örökre lehunyta a szemét.

Pozsonyban a PTE pályát avatott szeptember 23-án, s e fennkölt alkalomból a Magyar FC-t verte el 3:2-re. Szeptember 30-án a Pozsonyi TE elegáns könnyedséggel intézte el 3:0-ra a Döblinger Sportvereint. Azon a vasárnapon félbeszakadt Óbudán az OTE-FTC találkozó. Lássuk a korabeli beszámolót az okról: „(...) Az egyik oldalon egy árok képezi a határt, no ha ebbe esik a labda onnan bajosan kaparintja be a játészó újra a pályára, itt tehát alig lehet kétséges az out, de a másik oldalon, hol Koch az előbb említett labdát vitte valóságos pazarlás van kifejtve az out vonalban. Itt újabban egy 40 cm széles dombocska van összeróva kapával out vonalnak. Erre a dombra szalad fel Koch labdájá, és a göröngyökön tánczolva gurul tova pár métert, majd kiugrik utánna (sic!) Koch is hamarosan újra a pályára tereli és viszi a kapu felé. A ferencvárosiak kezdőket (sic!) felemelve kiállnak és védés nélkül engedik előre a labdát

A „33” FC gárdája

amit Koch be is visz a kapuba. A bíró általános meglepetésre megadja a gólt...” (A *Sport-Világ* cikkét eredeti helyesírása szerint adtuk közre – a szerzők.)

Október 7-én a MUE (Aschner – Cservenka, Bodor Ödön – Ohmüller, Pozsonyi, Kiss – Friedmann, Szűsz Hugó, Szerémy, Weidlinger, Fischer Flórián) tüneményes játékkal 6:0-ra szétzilálta az 1900-ban alapított Währinger Bewegungssportclub tizenegyét. A jobb sorsa érdemesült bécsiek összeállítása: Schmied – Stiassny, Zenker – Kratschner, Habersattler, Jahn – Sax, Glatz, Littinger, Pluskal, Guganeder. (Az úszók góllövői nincsenek megadva.)

Október 7-én a Pozsonyi TE 5:2-re hagyta helyben a Cricketerok második csapatát. (Földessy János dr. i. m.) A Soroksári úton a Ferencváros is mérkőzött, 3:0-ra elkapta a „33” FC-t. A győztes zöld-fehérek: Thompson – Berán (Barna), Gabrovitz – Taffel, Békés G., Weisz – Békés B., Malaky J., Horváth F., Malaky M., Pápai. A „harihármasok”: Lill – Sztana, Bleza – Ludwig, Koch N., Willy – Koch E., Kraft, Hochstein, Cecagne, Lindner J. (A korabeli rossz szokások miatt több futballista a becenevén említve került a *Sport-Világba*.) Az összecsapást Iszer Károly vezette. Gólszerzők: Horváth F. (2), Békés B. (1).

Az éles szemű bírora, labdarúgásunk karizmatikus támaszára vonatkozó hír: „Őfelsége, a király 1904. február 16-án kelt legfelsőbb rendelkezésével Iszer Károlynak, a Budapesti Torna Club elnökének, a hazai tornaügy szerzett érdemei elismeréséül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.” (Nemzeti Sport 1929. február 24.) A legmagasabb szintű birodalmi vezetés nem felejtette el, hogy Iszer Károly és érdemes társai (mások mellett Hieronymi Károly, Goll János, Pogány Gyula, Ottó József és Zsinger Mihály) alapították meg 1885-ben a BTC-t. (Nemzeti Sport 1929. október 29.)

Október 14-én a PTE újabb bécsi egységet regulázott meg, 3:2-re nyert a Rasenspielfußball Austria ellen Pozsonyban. (Pluhár István: Magyarországi sportegyesületek története)

Október 21-én a vérszemet kapó Wiener FC ’98 (Natansky – Roller II, Stürmer I – Braun, Roland Rosenfeld, Singer I – J. Weinberger, Roller II, Stürmer II, Schulcz, J. Prager) a Millenárison 3:0-ra elgázolta a műszaki egyetemieket. A lágymányosi tizenegy: Boross – Reiner, Zsaby – Bé-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

kés, Ludwig, Lindner – Farkas, Pobuda, Gillemot, Szikla, Sebesi. Két gólszerző neve ismert: Stürmer II és Josef Prager. (A Zsaby Zsabukovszky Ferenc beceneve volt.)

Aznap a BTC (Bádonyi – Harsády, Gabrovitz – Ordódy, Róka, Skrabák – Buda, Lucius, Manno Miltiádesz, Hajós, Minder) az osztrák metropolisban portyázott, és hozta a Cislajtániában megszokott formáját, újfent lesodorta a lécet: First Vienna – BTC 2:0. A nyertesek: Nicholson – Erwin Zander, Paul Zander – Grünbaum, Bloomy, Niedl – Harry, Eipel, Albert, Touzaine, Wilhelm Zander. Mintha hitbizományba vették volna a győzelmet a „sógorok”! (www.austriasoccer.at)

Hét nap múltával a lábadozó BTC valamelyest javított renoméján, hazai terepen kigurigázta a Grazer SV-t (3:1). A Millenárison megrendezett 90 percet Pobuda Tivadar vezette, és mind a négy gólt az első félidőben jegyezhettk fel a tudósítók. A magyarok összeállítása: Bádonyi – Harsády, Gabrovitz – Róka, Ordódy, Skrabák – Ray, Hajós, Manno Miltiádesz, Lucius, Buda. A vesztes piros-fehéreké: „Kurt” – An der Lahn, Lange – Sky, Leitgebel, Blum II – Grubisch dr., Blum I, Flink, Frank, Trojer. Gólszerzők: Manno Miltiádesz (2), Lucius. A stájer szépítés kivitelezője valószínűleg örökre ismeretlen marad. (www.austriasoccer.at.)

A Millenárison egyébként évtizedekig döngölt talajon rúgták a labdát, hiszen az egyetemes magyar sport első szentélyének labdaterét csak 1938-ban füvesítették. (*Nemzeti Sport* 1938. március 4.)

Október 28-án a PTE Pozsonyban szenvedett megalázó vereséget a bécsújhelyi vívóakadémia (Akademischer Fechtclub Wiener Neustadt) futballistáitól (0:4). (*Földessy János dr. i. m.*)

Két hazai párost is vívtak október 28-án, az FTC II 2:2-re végzett a BAK II-vel, a „33” FC 3:2-re megverte a Magyar FC-t. (*Sport-Világ*)

November 1-jén sporttörténelmi eseménynek lehettek tanúi a megjelentek. Jószerivel nem is hittek a szemüknek, a BTC ugyanis 0:0- s félidő után 2:0-ra legyőzte a Cricketerst. (Hetedik nekiveselkedése hozta meg a jelest.) A huszárcsíny végrehajtói: Bádonyi Gyula – Gabrovitz Emil, Harsády József – Skrabák (Szabolcs) István, Ordódy Béla, Róka (Fuchs) János – Pösztinger Nándor, Guttmann (Hajós) Alfréd, Manno Miltiádesz, Lucius Károly, Buda István. A csütörtökön csütörtököt mondó bécsiek: Singer I – Arnold Lowe, Schnittler – Hoffmann, Rudolf Wagner, Foy – Rabe, Eldridge, Albert Siems, Edward Shires, Singer II. Az első gólt Harsády beadásából Manno Miltiádesz fejelte. Hogy esett a második? „(...) a vége felé Mannó kidribli a hát-

A budai „33” FC tizenegye

védeket és gyors iramban viszi a labdát a kapu felé és védhetetlenül bele is lövi. A szünni nem akaró tombolás és éljenzés újból ismétlődik (...)” A találkozót Pobuda Tivadar (Műegyetemi FC) dirigálta. (www.huszdikszazad.hu)

1900 őszén forrott egygyé a Törekvés Football Club 1900 futballgárdája, a MÁV Északi Főműhely vasutasaiból kovácsolták össze. (A „káukás világ” első honi munkás egyesülete volt.) A fekete-zöld színkombinációra szavazó Budapesti Sport Club is akkor kezdte. Bemutató jelleű meccsüket egymással vívták, és 1:0-ra nyert a Juhász Jenő – Ravasz, Fekete – Gecső, Fejes, Kiss – Klein Géza, Kis J., Aschner, Lescheditzky, Halász összeállítású BSC.

November 4-én a Sportovní Klub Slavia Praha becsülettel kiporolta a műegyetemiek irháját. A Boross – Gilly-Goldberger, Reiner – Lindner, Békés, Pobuda – Farkas, Lauber, Gillemot, Missky, Surányi tizenegy 6:0-ra kapott ki a látogatóktól (Karel Vosátka-Zenisek – Miller, Strimpl – Karel Krys, Josef Hrabe, Antonín Pressler – Ruzéna, Stana, Frantisek Zámstny, Karel-Setzer Bloomer, Jindrich Baumruck). (www.slavia.cz)

Az idő tájt már a piros-fehér Slavia igazolt labdarúgója volt az ifjúsági korú **Edvard Beneš**. A majdani híres-hírhedt politikus 1900-tól 1904-ig viselte a vörös csillaggal díszített trikót. (*Nemzeti Sport* 1929. március 8. és www.radio.cz) Húszesztendősen be kellett fejeznie a sportolást, egy makacs sérülés parancsolta le a pályáról, amely miatt „járás közben szemmel láthatóan húzza egy kicsit a lábát.” (*Nemzeti Sport* 1929. március 15.)

A hervadt őszi vasárnapon a Pozsonyi TE is vereséget szenvedett osztrák vendégétől, a Rasenspielfclub Training csapatától (0:1). (www.austriasoccer.at)

November 11-én a BTC szerencsésebben járt a csehekkkel, mint jártak az egyetemisták egy héttel korábban, mert megúsza a kapott gólok felével az „arany Prágában” tett expedícióját (0:3). Azon az elégikus délutánon Budapest adott otthont a Műegyetem és a Wiener AC összecsapásának, a küldetésben járó WAC nyerte meg 2:1-re. A vörös-feketék együttese: Boross – Reiner, Budai – Lindner, Békés, Pobuda – Surányi, Farkas, Missky, Gillemot, Hochstein. A bécsiek összeállítása: Philipp Nauss – Johann Studniczky, Heinrich Haller – Karl Sokol, dr. Steiner, Kranz – Wrastyl, Gustav Huber, Cornelius von Hoffmann, Karl Dettelmeier, Josef Taurer. Gólszerzők: Karl Dettelmeier (2), illetve Gillemot Ferenc. (*Sport-Világ*)

November 11-én a Ganz-Waggongyári Tisztviselők Labdarugó Egyesülete 6:3-ra megverte a Soroksári úton az Újpesti AC-ot. A győztes G-WTLE: Popper – Mátrai, Hammerl – Hábori, Cigoj, Schliesz – Horn, Blum, Békés R., Horváth, Romet. A pórul járt UAC: Taub – Deszpot, Steiner R. – Lónyai, Steiner L., Steiner S. – Herczeg, Meskó, Steiner V., Madarász, Fábián. Góllövők: Horváth (3), Blum, Békés R., Romet. (Az újpesti góllövők neve nincs meg.)

November 18-án a MUE közel tucatot rúgott a BTC B-nek (11:1), holott utóbbi ragadta magához a vezetést Pösztinger Nándor akciójával. Az úszók tizenegye: Aschner – Bodor Ödön, Fehéry – Kis J., Pozsonyi, Erdőteleki – Friedmann, Szűs Hugó, Sábán Jenő, Kraft, Fischer Flórián. A BTC tartalékja: Stobbe II – Rapos, Ramaszéder – Schertlin, Klebersberg, Bihary – Sturza, Ott, Pösztinger, Kokas, Löcherer. (*Sport-Világ*)

Omnibus moriendum est

Bodor Ödön (1882–1927) sokoldalú sportember volt. A Sporthirlap újságírójaként rengeteget tett a testkultúra népszerűsítéséért, de nem csupán írt a mozgás fontosságáról, hanem futballistaként a MUE, a BSC, az Újpest és a Postás együttesét is szolgálta. „Nagyon gyors, kiváló technikájú és jól lövő játékos volt, aki szerepelt a halvesorban, sőt a csatársorban is. Ő csinálta először mint bekk azt a trükköt, amikor a levegőbe ugorva váltott lábbal rúgta el a labdát (ollózás).” (Nemzeti Sport 1927. január 23.) Rosszindulattal sem foghatták rá, hogy karakterfutballista volt. Egyszeres válogatottnak vallhatta magát, 1903. október 11-én pályára lépett az Ausztria–Magyarország találkozón, melyet a mieink 4:2-re elveszítettek. A zsidó származású ifjú a labdarúgás mellett atletizált is, a különféle futószámokban 12 országos bajnoki címet szerzett 1912-ig. A londoni olimpia 800 méteres versenyében a 4. helyen ért célba, az 1600 méteres váltóstafféta tagjaként pedig bronzérmet kapott. És milyen igazságtalan a sors? A kitűnő sportoló halálát sportbaleset okozta. 1927. január 21-én este korcsolyázott, és „a jégpályán állva oly szerencsétlenül bukott hátra a korláton keresztül, hogy koponyaalapi törést szenvedett és anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna szombatn reggel félhat órakor az Új Szent János-kórházban meghalt.” (Nemzeti Sport 1927. január 23.)

November 18-án a Műegyetem II 3:3-ra végzett a MUE II-vel. Előbbiben futballozott akkoriban Friedrich István, a későbbi miniszterelnök, aztán Durand Félix és Holub József is. (Nemzeti Sport 1929. november 27.) Aznap az FTC mindkét garnitúrája porondra lépett. A „kettő” gavallérosan megszórta a Pénztintézeti Tisztviselők LT irodistáit (11:0), az „egy” szekere viszont döcögött, 3:1-re kikapott a Soroksári úton a Budapesti SC tartalékjaitól (Juhász – Klein G., Szedlyár – Giszinger, Fej, Vaik – Rames, Kiss J., Schmidt F., Balló, Fülöp. A franzstadtiak akkortájban legütőképesebbnek ítélt formációja: Taffel – Gabrovitz, Zsaby – Pogány, Barna (Berán), Malaky Mihály – Barabás, Malaky János, Pete, Horváth, Pápai. A fradista különítmény becsületgólját a balszélső Pápai „suttolta”. (Sport- Világ)

December 2-án a Műegyetem szilánkosra törte össze a Magyar FC-t (7:0).

A BTC II (Rapos – Stobbe II, Gabrovitz – Ramaszéder, Cservenka, Schertlin – Löcherer, Kokas, Guttmann, Ott, Sturza) 5:0-ra elpáholta a Pozsonyi TE-t (Halik – Pogány, Farkas – Szabó, Poosch, Vosalik – Gottpreis, Kozák, Heufel, Gyurits, Michnay). Gólszerzők: Sturza (2), Guttmann, Cservenka, Ott. A BTC első garnitúrája rápirított az FTC-re a Soroksári úton (9:2). A piros-fehérek tizenegye: Bádonyi – Harsády, Skrabák – Bihary, Ordódy, Nyilassy – Buda, Lucius, Róka, Ray, Pösztinger. A zöld-fehérek csapata: Thompson – Pásztói, Maros – Fekete, Békés, Malaky M. – Boda, Kóhalmi, Pogány, Horváth, Malaky J.

Mindezek ismeretében fölötte furcsa az alábbi hír: a „Ferencvárosi Torna-Club f. hó 3-án megalakította football osztályát. Az alakuló gyűlésen megválasztották az osztály főnökévé Kárpáthy Bélát, I. kapitánnyá Horváth Ferenczet, II. kapitánnyá Malaky Mihályt, jegyzővé Buzásy Imrét, pénztárossá Nagy Ferenczet, bizottsági tagokká Malaky Jánost, Gráf Józsefet, Hermann Lászlót és Békés Róbertet.” (Sport-Világ 1901. január)

December 9-én sok meccset bonyolítottak le. A legjobb vidéki zenekarnak elkönyvelt Po-

zsonyi TE takarosan elhúzza a Viktoria Wien nótáját (6:1). (A korrektség oltárán áldozva írjuk, hogy a derék bécsiek kilencen voltak.) A Műegyetem 1:0-ra veszített örök riválisával, a BTC-vel szemben. Az egyetemiek a Boross – Gilly (Goldberger), Reiner – Lindner, Gillemot, Pobuda – Koch, Lauber, Hochstein, Szikla, Missky kombinációval álltak ki, míg amazok a Bádonyi – Harsády, Cservenka – Skrabák, Ordódy, Lucius – Buda, Guttmann, Róka, Ray, Minder ötvözetet küldték pályára. A derbit eldöntő találat Ray Ferenc szemfülességét dicsérte.

Az Újpesti FC 5:2-re verte meg a Budapesti SC-t, a Pénzüntézet 6:1-re intézte el a Ganz WTLE-t. A Magyar FC II és az FTC II remizett (1:1), míg a Magyar FC első sora valósággal tortült az úszók fölött (7:1). (*Sport-Világ*)

És december 16-án pont a MUE tett pontot egy hosszú sikerterminus végére, amikor a Csömöri úton legyőzte a BTC-t. Ez volt a piros-fehérek első veresége valamelyik honi riválisuktól. A hetedhét országra szóló adventi bravúr kivívói: Aschner – Bodor, Fehéry – Kiss, Pozsonyi, Halmay – Friedmann, Szűsz, Sábán, Pettyán, Klein. A kudarcot vallottak: Bádonyi – Harsády, Gabrovitz – Skrabák, Ordódy, Lucius – Guttmann, Buda, Róka, Ray, Minder. Gólszerzők: Kiss, Pettyán, Klein, illetve Róka. A „fakók” összecsapását ugyanott és ugyanakkor fölényesen nyerték a „bétécesek” (7:0), mégpedig ezzel az állománnyal: Rátóti – Stobbe II, Ramaszéder – Löcherer, Cservenka, Schertlin – Pösztinger, Kokas, Klebersberg, Otte, Sturza. A MUE II alakulata: Halmay – Relle, Steiner – Ohmüller, Kazár, Schubert – Weidlinger, Oppler, Kraft, Horváth, Herczegh. (A gólszerzők nincsenek meg.) A Soroksári úton az FTC csupán 3:1 arányban maradt alul a Műegyetemmel szemben, a csak kétgólos kudarc akkortájtban hízelgő volt a számára. (*Sport-Világ*)

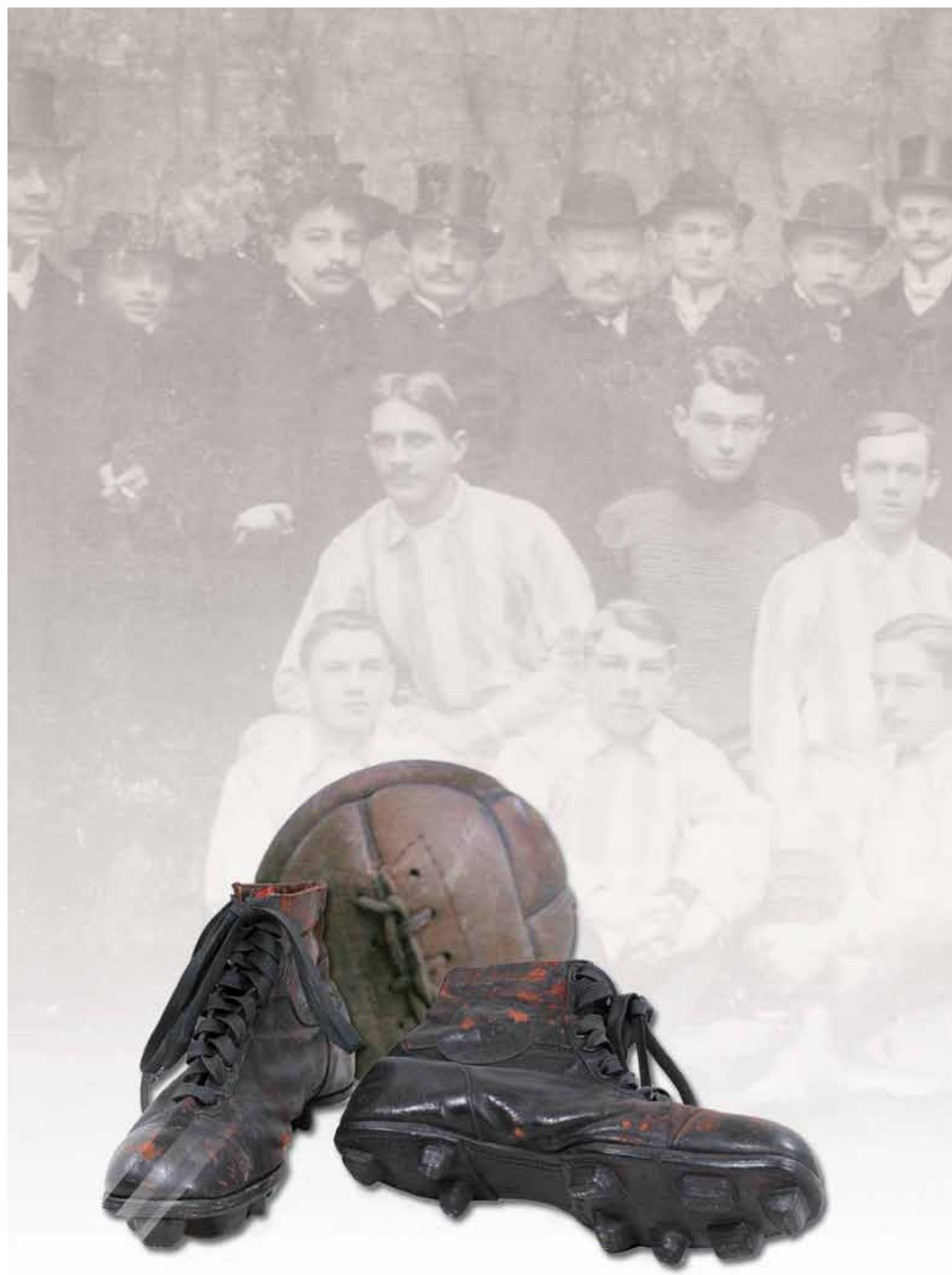
Öreg KAC-ista

Klebersberg Géza (1869–1946) is különleges figurája volt a pionírok nemzedékének. Születési és halálozási helye ismeretlen. A BTC mellett bábáskodott a Postás SE és a Kassai AC megalakításánál, sőt 1938. december 4-én, amikor a visszacsatolt felvidéki város válogatottja az Üllői úton szerepelt (6:2-re kikapott a nemzeti tizenegyünk skóciai fellépése miatt tartalékos Ferencvárostól), „Klebersberg, az öreg magyar válogatott piros bársony sapkában üdvözölte őket, mint öreg KAC-ista” (Nemzeti Sport 1938. december 5.) A bajszos férfiú 1920 és 1923 között a Kassai Atlétikai Klub alelnöki posztját is betöltötte. (www.albertirsa.hu/varosunk) Az igazság az, hogy a hajdani balhídfő sohasem volt válogatott, viszont pályára lépett a Surrey Wanderers elleni MLSZ-csapatban, amelyet az angolok elleni mérkőzés idején (1901. április 12.) még tényleges válogatottnak tartottak.

December 19-én az úszók B-je 3:2-re elkapta a Magyar FC „tartalékosait”. (*Sport-Világ*)

Az 1900-as esztendő mintegy keretbe foglalták az egyetemiek bravúrpályáit. Ami nem sikerült a törököknek 1529-ben és 1683-ban, megtették a fenomenális vörös-feketék! December 25-én bevették Bécset, hidegvérrel lemetszvé a barlangjában verhetetlennek vélt Cricketers skalpját (2:1). Addig budapesti alakulat sohasem győzött a kék-feketék ellen a Habsburgok székvárosában. (www.austriasoccer.at)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A klasszikus amatörizmus

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

A futballimádók cotillont táncoltak

Faubel Gusztáv nem tartozott a BTC legjobb játékosai közé. Mégis – ahogy írni vagy mondani szokták – jókor volt jó helyen. Keveseknek adatik meg, hogy egyetlen lövésükkel beírják magukat a futballtörténelembe, neki sikerült. 1901. január elsejének első perceiben, alig túl az éjfél-i harangszón ő lőtte Magyarországon a XX. század első gólját. Szilveszter éjjelén a piros-fehér tornaklub játékosai, dacolva a havas talajjal és a sűrű hóeséssel, a labdát rúgva búcsúztatták az óévet, s vele az évszázadot.

Kevesen voltak – kilenc játékos mindkét oldalon –, s nem játszottak kétszer 45 percnyit. Ellenben remekül érezték magukat, és senkit nem érdekelt, mennyi lesz az eredmény. Még szerencse, hogy a *Sport-Világ* krónikásának azért elmondták, 3:3-ra végeztek, s a második félidő első gólját, egyben az újév első találatát „a Guszti” lőtte.

A játékosok nevét is feljegyezte a *Sport-Világ*: Mannó Miltiádesz, Ray Ferenc, Stobbe Kálmán, Fenk Nándor, Róka János, Germán Frigyes, Buda István, Ordódy Béla, az m. v. titulussal illetett vendégjátékos, **Steiner Hugó**, Guttmann (Hajós) Alfréd, Kakas Gyula, Faubel Gusztáv, Bádonyi Gyula, Stobbe Ferenc, Otte Ferenc, Klimkó István, Skrabák István és Lucius Károly.

Talán e kis intermezzo felidézése is jelzi: eleink, akik egyébként egytől egyig más sportágak jelesei is voltak, imádtak futballozni. S egyre inkább sürgető vágyuk volt, hogy bajnoki kereteket teremtsenek játékuknak – ahogyan azt sporttársaik Ausztriában is tették, igaz, akkor még csak a Neues Wiener Tagblatt kupájáért. A hazai bajnokság kiírásának feltétele volt a szövetség megalakítása – legalábbis a többség szerint.

Két elképzelés futott egymás mellett. Az egyik a bajnokságot, a másik általában a labdarúgó-szövetség megalapítását tartotta a legfontosabbnak. Ehhez kapcsolódva a szövetség szükségességét vélők között akadtak, akik önálló testületet kívántak létrehozni, mások egy már meglévő szervezeten belül akarták tudni a labdarúgókét. Mind a MASZ – a Magyar Atlétikai Szövetség –, mind a MOTESZ magáénak érezte a jogot a futballsport feletti ellenőrzésre. Pobuda Tivadar, a Magyar Atlétikai Szövetség képviselője bizonyosfajta uniót javasolt. Végül

Az első virtuóz

Ray Ferenc volt a magyar labdarúgás első virtuója. Állítólag ő cselezett először a magyar játékosok közül, törekény termete teljesen más játéktílusra kényszerítette, mint a BTC-nek a fizikai erőre alapozott játéka. Életéről sajnálatosan keveset tudunk, sokkal kevesebbet, mint amennyit megérdemelne. Hoppe László 1970-ben kiadott Labdarúgó-bajnokságaink, 1901–1969 című alapmunkájában írja róla: „Szülei svájci származásúak voltak. Az elemi iskolát és a középiskola alsó osztályait Budapesten végezte. Ezután szülei továbbtanulásra Svájcba küldték. Az internátusban együtt lakott Lausanne-ban és Zürichben tanuló angol ifjakkal. Ezekről látott először labdát rúgni, futballozni. 1896-ban a karácsonyi szünidőre hazatért Pestre. Futballt is hozott magával. Stobbe Ferenc, a BTC akkori művezetője a Ray család vállalkozásában dolgo-

győztek az önálló szövetség mellett kardoskodók, 1901. január 19-én megalakult a Magyar Labdarúgók Szövetsége.

Az alakuló közgyűlés az egyesületi tagdíjat 10 koronában határozta meg, ez ma már azt sugallja az utókornak, hogy noha egyáltalán nem a szegényebb néprétegek játéka volt a futball, a hőskorban az egyleteket nem vetette fel a pénz. Tíz korona valóban nem volt jelentős összeg, hiszen 6,50 koronáért megvehető volt – a *Sport-Világ* hirdetése szerint – a „világ legjobb futballcipője”. Az áprilisi, Richmond FC elleni mérkőzésre 20 koronáért már páholyt lehetett bérelni a Millenárison.

A február 4-i tanácsülés újabb mérőföldkövet jelentett. Döntöttek a labdarúgó-bajnokság angol mintára való kiírásáról. Az ezzel kapcsolatos rendszabályokban rögzítették, hogy naptári éves bajnokságot rendeznek, a győztes csapat két, a döntetlent játszó egy, a vesztes pedig nulla pontot kap. Az idény kétfordulós, azaz minden csapat kétszer játszik a másikkal. A jelentkező csapatokat az első vagy a második osztályba sorolták. Rögzítették, hogy a II. osztály első és második helyezettje az idény végén osztályozót játszhat az élvonal utolsó és utolsó előtti helyezettjével. Azt is, hogy „egy-egy bajnokságban a játékosok csak egy csapat színeiben vehetnek részt”. Evidensnek tűnő mondat, de figyeljünk jobban: a megengedő megfogalmazás azt nem zárta ki, hogy valaki futballozzon egy első és egy második osztálybeli csapatban is! (Ennek anakronisztikus jellegét érezte a szövetség is, ezért csak 1901 végéig tervezte engedélyezni a „kettős igazolást”).

Február tizedikén a kor kiemelkedően legjobb csapata, a Budapesti Torna Club 3:1-re legyőzte a Ferencvárosi Torna Clubot. Alkalmasint „sorsszerűbb” lenne, ha már ez a 90 perc is bajnoki pontokért zajlott volna, azaz a nyitányt az első bajnokcsapat, s a következő évszázad legeredményesebb klubjának találkozója jelentette volna, de az még „csak” barátságos, felkészülési mérkőzés volt. Rossz körülmények között – legalábbis ez derül ki a *Sport-Világ* a mérkőzés utáni írásából: „Az idei kemény tél után az első kedvező alkalmat felhasználták footballjátékosaink és a B. T. C. és F. T. C. érdekes mérkőzést küzdöttek ki a csömöri-úti pályán. A játéktér nagyon siralmas állapotban volt és az előző napok esőzései s a hó olvadása folytán támadt vizet nem bírta a homokos talaj magába szívni, minek folytán pocsolya és sár bőven volt a pályán a játékosok nagy bosszúságára. A játék lefolyása azt a benyomást keltette, hogy mindkét csapatnak előnyére vált a két hónapi szünet, különösen az F. T. C mutatott jobb formát, mint őszi mérkőzései alkalmával.”

Így is biztosan nyert a BTC.

zott. Meglátta a futballozó Ray-gyereket, menten rábeszélte, hogy maradjon végleg idehaza, alakítsanak a BTC-ben futballcsapatot.”

Megalakították. S a következő években Ray Ferenc játszott a BTC legfontosabb mérkőzésein, egyebek mellett az első klubon belüli bemutató találkozón, az első nemzetközi találkozón, az első magyarországi bajnokin. Utóbbin ő lőtte az első magyarországi bajnoki gólt. 1901-ben tagja volt az első bajnokcsapatnak, de csak a tavaszi mérkőzéseken játszott, majd átlépett a Magyar Úrszó Egyesületbe. Ám ott sem maradt sokáig, mert miután vegyészmérnöki diplomát szerzett a Műegyetemen, kivándorolt Ausztráliába, ahol a sydney-i Pasteur Intézetben dolgozott. (Édesapja, Ray Rezső Lajos és öccse, Ray Rezső Vilmos egyaránt kiváló építészek voltak. Az 1864-ben Pest-Budára települt apa nevéhez fűződik egyebek mellett a Szent Lukács Gyógyfürdő és a mai Erzsébet körúton álló Royal Nagyszálló tervezése.)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Egy héttel később, 1901. február 17-én, a Millenárison ellenben már igazi bajnoki meccset játszottak a piros-fehér inges legények, mégpedig a Budapesti Sport Club ellen. A *Sport-Világ* így számolt be a találkozóról:

„A magyar bajnoki mérkőzések első fordulója múlt vasárnap kezdetét vette nevezett két klub első csapatainak mérkőzésével. A második csapatok mérkőzése előzte meg az első magyar bajnoki mérkőzést. Mindkettőről alábbiakban számolunk be.

A matchet a nagy hideg miatt csak közepes számú közönség nézte végig, az olcsó hely azonban meglehetősen megtelt.

Bár előre látható volt a B. T. C. könnyű győzelme, mégis a mérkőzés iránt nagy volt az érdeklődés, mert ez volt a B. S. C. első szereplése erősebb csapattal szemben. A B. S. C.-ről nagyon jó hírek keringtek, a melyek igazolást nyertek az általa eddig is kiküzdött másodrangú mérkőzések eredményeiben.

A bajnoki mérkőzést a második csapatok közti mérkőzés előzte meg, mely két 35 perces küzdelemben lett eldöntve. A két csapat meglehetősen egyenlőnek mutatkozott, végül a B. T. C.-nak sikerült 3:2 aránnyal győznie.

Három órakor vette kezdetét az első csapatok mérkőzése. A sorsolásnál B. T. C. nyervén, a helyváltás jogával él, így a B. S. C.-ot illette meg a kezdés joga.

Kezdet után rövid ideig a B. S. C. támad, csakhamar átveszi azonban ezt a szerepet a B. T. C. csapata. A támadások meglehetősen váltakoznak és miután a védelem mindkét oldalon jól működik, a támadások hosszú ideig eredménytelenek maradtak. Meglepő volt a játék elején, hogy a B. T. C. fölénye nem volt észlelhető. Ez azonban csak átmeneti stádiumnak bizonyult, mert 1/4 órai játék után a B. T. C. játékosai határozottabban lépnek fel és ettől kezdve mindinkább áttér elődik a játék a B. S. C. térfelére.

Mintegy félórai játék után Minder Rayhoz adja a labdát, a ki azt élesen lövi a kapuba. Ez volt az egyedüli és az első félidő egyetlen goalja, mert közvetlenül a B. S. C. kapuja előtt megítélt két szabad rúgás sem hozott újabb eredményt. Szünet után a már kifáradt B. S. C. csapatával szemben a B. T. C. csapata nagy fölényt mutatott. A játék a második félidőben mindvégig a B. S. C. területén folyt le és a B. T. C. kapuját egy ízben sem fenyegette komoly veszedelem. A játék mindjárt eleinte igen hevesen kezdődött és ezúttal is a B. T. C. bal csatársora vált ki gyors támadásával és szép összjátékával. Egy biztosnak látszó goalt, melyet Ray rúgott a B. S. C. kapujába, Róka, a B. T. C. embere akadályozott meg az által, hogy a kapuban állt, miért is a kapu felé repülő labda lábáról visszapatant. Húsz percz után Róka a 2-ik goalt adta be fejvel a B. S. C. kapujába. A védelem alkalmával egy ízben Juhász a lábát oly erősen vágta oda a kapufába, hogy a játékot néhány pillanatra abba kellett hagyni. Tíz percz után Minder bal csatár Budához, a jobb szélre passzolja a labdát. Buda Rókához passzol, a mi a harmadik goalt eredményezte. A játék vége előtt még Minder, Buda, Róka szép összjátéka után negyedszer is berezült a labda a B. S. C. kapujába.

Az első magyar bajnoki meccs plakátja

A versenybírói tisztet a bajnoki mérkőzésen Speidl Zoltán (B. E. A. C.), a 2-ik csapatok mérkőzésénél Missky (M. F. C.) töltötte be.

A mi a két csapatról szerzett benyomásokat illeti, arról nem sok mondani valónk van.

A B. S. C. vasárnapi játéka után szép jövő előtt áll, a tavaszi szezonban azonban még nem számíthatjuk a B. T. C., M. U. E. és M. F. C. komoly ellenfelei közé. Tekintetbe véve azonban azt a körülményt, hogy ez a mérkőzés volt tulajdonképpen első erős matche, az eredményt respektábilisnak tartjuk és a csapat - különösen az első félidőben - nagyon szépen megállotta helyét.

A B. T. C. csapata sokkal ismertebb, semhogy szükséges lenne az egyes játékosokról ezúttal részletesen megemlékezni, inkább az általuk bemutatott játékról akarunk néhány észrevételt tenni. A csapaton nagyon meglátsozott a kellő training hiánya és a mi nem tetszett nekünk, az a tervszerűtlenség, melylyel csatáraik játszanak. Nagyon ügyesen viszik a labdát keresztül az ellenfél mezején, a kapu közelében azonban fejüket vesztik és a legszebb alkalmakat elszalasztják. Ez különben a csapatnak régi hibája, melyen ez ideig segíteni nem sikerült, akárhogy kombinálták is a csatársort."

(Az idézett szöveget természetesen az eredeti helyesírás szerint adjuk közre – a szerzők.)

Fennmaradt a résztvevők névsora is. BTC: Bádonyi – Harsády, Lucius – Klebersberg, Ordódy, Skrabák – Cservenka, Buda, Róka, Ray, Minder. BSC: Juhász – Szedlyiák, Giszinger – Klein G., Fey, Steiner – Klein, Rames, Dinits, Terke, Kertész. Gólszerző: Ray (29. perc), Róka (69., 79. és 88. perc)

Az első mérkőzést hamarosan követte az első torzsalkodás is. Talán nem véletlen, hogy éppen a legerősebb két csapat mérkőzése kapcsán. Március harmadikán a BTC 5:2-re legyőzte a Műgyetemi FC-t. A meccs már az első félidőben (4:0) eldőlt, egyébként is óriási különbségről árulkodott az eredmény. Ugyanakkor a műgyetemisták óvtak – tudósított az esetről egy héttel később a vasárnapi *Sport-Világ* –, mert szerintük a „tornászok” első góljánál a labda nem jutott túl a gólvonalon. Szerintük Horváth Ferenc bíró (egyébként az MLSZ főtítkára, s egyben az akkor még kis létszámú, s nem szervezett játékvezetői kar egyik legtekintélyesebb tagja, sőt a felkarja elvesztése okozta hátrányát leküzdve egy ideig még a Ferencvárosi TC játékosa is) olyan messzire állt az esettől, hogy nem is látta jól azt. Az egyetemisták vitattak egy másik esetet is, amelynél a gólhelyzetben lévő Missky lesállása miatt Horváth szabadrúgást ítélt a BTC javára.

Az MLSZ igazgatótanácsa (tulajdonképpen: elnöksége) néhány napon belül foglalkozott az ügygel, s az érintettek, s néhány a találkozón jelen volt szakember véleményének meghallgatása után a mérkőzés újrajátszását rendelte el. Nyilvánvalóan rossz döntést hozva. Veszélyes példát mutatott ugyanis azzal, hogy nem műhiba, hanem a játékvezető vélt vagy valós rossz döntései miatt rendelt el újrajátszást, mellékesen nem is kis szavazatkülönbséggel, 13:2-es arányban. Alkalmasint a testület tagjai erre később maguk is rájöttek. Majdnem öt hónappal később, június 8-án a rendkívüli közgyűlés a BTC fellebbezését elbírálva hatályon kívül helyezte a döntést, s 26:2-es szavazati aránnyal a pályán elért eredménnyel igazolta a mérkőzést.

Maradjunk még egy gondolat erejéig a bírónál: a február 16-i tanácsülés úgy határozott, hogy a mérkőzések vezetésével csak olyanokat bíz meg a szövetség, akik az előző években a ba-

Wampetich Imre a jég hátán is megélt

1901

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

rátságos mérkőzéseken már bírósághoz fordultak, illetve akik a szövetség bíróvizsgálati bizottsága előtt elméleti és gyakorlati vizsgát tesznek. A játékvezetőknek a játékosok dresszétől elütő öltözetet és nemzeti színű karszalagot kellett viselni. A bíróvizsgáló-bizottság (amelynek tagja Gillemot Ferenc, Horváth Ferenc, Pobuda Tivadar, Harsády József, Kárpáthy Béla és Speidl Zoltán volt) augusztus 10-én, tehát a tavaszi idény után kezdte működését. Az első

A ferencvárosi fiúk közül Malaky Jánosnak jutott a labda

bíróvizsgán Herczog Ede (MUE), Pozsonyi Imre (MUE), Jónás Alfréd (MFC), Schubert Ernő (MUE) és Protschkó Mihály (FTC) kapott képesítést. Ők lettek a magyar labdarúgás, s így az MLSZ első képesített, vizsgázott játékvezetői.

Kéretik azért nem megjegyezni: nem volt ilyen zord a légkör a labdarúgás formálódó világában. Gyakoriak voltak farsang időszakában a bálók, amelyeket – a *Sport-Világ* beszámolója szerint – „családias légkör” jellemzett. A BTC játékosai például francianégyest, cotillont táncoltak, Rácz Géza zenekarának muzsikájára. A korabeli beszámoló nem mellőzi a bókot a szebbik nem felé: „A Torna-Club mindhárom csapata idén először vereséget szenvedett, bájos lányok és aszszonyok győzték le.” A hölgyek egyébként a BTC címerével ékesített táncrendet kaptak – képzeljük csak el, micsoda kincs lenne abból csak egy is a futballtörténetet kutató utókor számára.

A bajnokságot egyébként simán megnyerte a BTC, miután már az első fél idényben három pontot vert a második legerősebb csapatra, a Műegyetemi FC-re. Őszre ráadásul visszalépett az egyetemi csapat (miként egyébként a második vonalban a BEAC is), miután nehezményezte, hogy kérése ellenére az MLSZ nem járult hozzá, hogy a nyári szünetet követően csak szeptember közepe után kelljen bajnoki mérkőzést játszania. Jellemző a BTC fölényére, hogy a bajnokságot végigjátszó gárdák közül egyedülként szerzett több gólt, mint ahányat kapott az élvonalban.

Akkoriban a BTC még jóval erősebb volt az FTC-nél, de a zöld-fehérek az őszi fordulóban már megmutatták, előbb-utóbb elérhetik a legkiválóbb magyar csapat játéknívóját. 1900. december 2-án 9:1-re, 1901. február 9-én 5:1-re, majd a tavaszi, május elseji bajnokin 8:0-ra kaptak ki. Október 20-án ellenben a 84. percben még 3:2-re vezettek, noha egyik legjobbjuk, az ifjú Borbás Gáspár aznap éppen a Műegyetem FC színeiben a First Vienna ellen meccselt.

„A B. T. C. csapata végső tusájában olyas valamit produkál, melyhez hasonlót még eddig semmiféle csapattól nem tapasztaltunk” – áradozott a mérkőzés után a *Sport-Világ* – „Az utolsó hat percz alatt a már kimerülni kezdő Ferencvárosiak térfelében szakadatlan ostrom alá fogja ellenfelének kapuját.” Meg is lett az eredménye: a három „sztárjátékos”, Hajós, Buda és Manno mind bevette az FTC kapuját.

Az erőviszonyoknak megfelelt az eredmény, a BTC akkor még erősebb volt vetélytársainál. Pontosabban: mindegyik hazainál. 1901. október 27-én a MUE is kapitulált, Manno (az első bajnokság gólkirálya 17 találattal), Hajós és Minder góljaival nyert a „Tornaklub”. A *Sport-Világ*

újra ünnepelte a BTC-t: „A Labdarúgó-szövetség bajnokságáért folyó küzdelmek érdekessége múlt vasárnapon érte el tetőpontját azon mérkőzésben, melyet az Unió jelenleg két legerősebb csapata, a Budapesti Torna Club és Magyar Úszó Egyesület vívott ki egymással. A footballjátékért lelkesedő sportemberek ezrei töltötték meg a pályát körülvevő nézőteret, hogy tanúi legyenek azon mérkőzésnek, mely nemcsak a bajnokságot volt hivatva eldönteni, hanem azt is, hogy melyikre illik a legjobb magyar csapat elnevezés.”

Nem cselgáncsozók, a „33” FC footballistái

A bajnoki címnyerés után a *Sport-Világ* így értékelte a BTC sikerét: „A szövetség által kiírt első osztályú bajnokságot a Budapesti Torna-Club I. csapata nyerte meg, mely nemcsak kvalitásánál, hanem hazai footbalsportunk megalapítása és terjesztése körül szerzett nagy érdemeinél fogva is predestinálva volt az első bajnokság győzelmére. Míg belföldi csapatok ellen mindannyiszor fölényes sikerrel vette fel a küzdelmet, idegen, specziell pedig osztrák és cseh csapatokkal szemben mindannyiszor vereséggel végződött küzdelme. A kudarczok azonban okulást szereztek neki és örömmel látjuk elenyészni a csapat szelleméből az egoizmust, s az elbizakodottságot, mely sokszor okozója lón a legsúlyosabb vereségeknek.”

Még ennél is fontosabb mondat *Sport-Világ* az első bajnoki évet követő értékelésből: „A footballjáték mainapság hazánkban úgyszólván minden sport fölött dominál.”

„A századforduló Orthja”

Buda István volt az első bajnoki mérkőzés egyik hőse, két gólt is előkészített. Az 1884-es születésű játékos a BTC-ben kezdett futballozni, alapember volt az első két bajnokságban. Játzott az első, a Surrey Wanderers elleni nem hivatalos válogatott mérkőzésen, ő volt a jobbszélő az 1902-es, osztrákok elleni – első, ma is hivatalosnak tartott – válogatott mérkőzésen, majd a budapesti „visszavágón” is. A mi generációnk egyik alapkönyvében, az Alberttől Zsákig címűben az Antal Zoltán–Hoffer József szerzőkettős így méltatta: „A századforduló Orthja, a magyar labdarúgás kezdeti éveinek talán legkiválóbb játékosa, az első válogatott csapatnak is tagja volt. Mindkét lábbal kitűnően kezelte a labdát, pompásan cselezett és nagy erővel, pontosan lőtt.” Visszavonulása után szép pályát futott be a civil életben is. Szűk negyedszázaddal a BTC salgótarjáni vendégjátéka után, a „Sese” 25 éves jubileumán ismét kirándult a városba a „tornászok” néhány hajdani kiválósága. Az erre a jeles alkalomra kiadott kiadványból tudjuk néhányuk 1926-os akkori foglalkozását, beosztását, így Harsády József postaigazgató, Bádonyi Gyula postaigazgató, Buda István posta vezérigazgató, Skrabák István minisztériumi tisztviselő volt.

MLSZ-alapítás a Lánchíd lábánál

1901-ben a kontinensen az elsők között jött létre a magyar szövetség, az akkor még bőven létező Osztrák–Magyar Monarchiában. Január 19-én a nevezetes Gundel János szállodájában, a Magyar Tudományos Akadémia közvetlen szomszédságában lévő István főherceg szálló különtermében tizenhárom sportegyesület és a versenypálya-szövetség küldötte megalapította – akkori nevén – a Magyar Labdarúgók Szövetségét.

Földessy János dr. – *A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége, 1897–1901–1925* című könyvében a *Sport-Világ* című lap beszámolóit, s fennmaradt jegyzőkönyvek alapján – megörökítette az alakuló gyűlésen részt vevők névsorát.

A névsor immár a magyar futballtörténelem része: **Iszer Károly** és Guttmann, azaz Hajós Alfréd (Budapesti Torna Club), Klebersberg Géza és Németh Andor (Posta- és Táviráda-Tisztviselők SE), Orbán Pál és Lauber Dezső (Magyar Athletikai Club), Speidl Zoltán és Újhelyi Sándor (Budapesti Egyetemi Atlétikai Club), Birkner Rezső és Farkas József (Magyar Football Club), Gyáros Vilmos és Pöschl Ferenc (Budai Ganz-gyár Football-csapata), Lindner Ernő és Szikla Gusztáv (Műegyetemi Football Club), Hochstein Rezső és Koch Sándor („33” Football Club), **Horváth Ferenc és Kárpáthy**

Béla (Ferencvárosi Torna Club), Bartos Árpád és ifj. Stielly Gyula (Budapesti Atlétikai Klub), Boros Ignác és Lescheditzky Kálmán (Budapesti Sport Club), Füzessey Árpád dr. és Füzessey Zoltán dr. (Magyar Úszó Egylet), Békés Róbert, Romet János (Ganz Waggongyári Tisztviselők SE), valamint Steiner Hugó, a Budapesti Versenypálya Szövetség képviselőjében.

Az akkor már működő egyesületek közül a Nemzeti Torna Egylet nem kívánt belépni a szövetségbe, a Pozsonyi Torna Egylet pedig azzal a feltétellel érdeklődött, hogy „a vidék megfelelő képviseletet kap” az alakuló szövetségben. A pozsonyiak csak kis idő elteltével látták garantálva igényeik teljesítését – mivel csak később csatlakoztak az MLSZ-hez.

A közgyűlés titkos szavazással megválasztotta az első tisztikart. Elnökké az akkor 37 éves Jász Gézát, az ismert filozófust, író, a Magyar Football Club tagját emelték, aki egyébként a magyarországi tornaszövetség (MOTESZ) titkára is volt egyben. Alelnök Gillemot Ferenc (Műegyetemi FC) és Füzessey Árpád dr. (MUE), főtitkár Horváth Ferenc (FTC), pénztáros Gabona Károly (BTC), ellenőr Boros Ignác (BSC), míg számvizsgáló Békés Róbert (Ganz), Telkes Aladár és Eisner Ferenc lett.

Földessy megjegyzi, hogy Jász Géza javaslatára „az alakuló közgyűlés Iszer Károlynak a magyar futballsport megteremtése és a szövetség létrehozása körül szerzett nagy érdemeit azzal honorálta, hogy őt nagy lelkesedéssel a szövetség tiszteletbeli tagjának választotta. Ezzel kívánta biztosítani a szövetség, hogy Iszer Károly, aki sportpolitikai okokból elhárította magát az elnöki tisztséget, közeli kapcsolatban maradjon azzal az alakulattal, amelynek egyik életrehívója (sic!) volt” – magyarázta Földessy.

NEMZETKÖZI MÉRKŐZÉSEK

Nem mészárolták le a magyarok a civilizáció mártírjait

Az 1901-es esztendőben ugrásszerűen megnőtt a klubok által vívott nemzetközi találkozók száma. Az akkor alakult bajnoki első osztály öt csapatából csak a BSC nem meccselt külföldi alakulattal. Ezzel szemben a Műegyetemi FC 12, a BTC 11, a MUE 9, az FTC 4, a második vonalbeli MAC és „33” FC kettő, illetve egy találkozót játszott. Mindez kiegészült még a BTC-MUE kombináltnak, illetve a MUE-MFC kombináltnak a Southampton elleni mérkőzésével. Az Angliában Szenteknek becézett alakulat volt a legerősebb nálunk vizitáló vendég 1901-ben, a piros-fehérek az első meccsüket 8:0-ra, a másodikat 13:0-ra nyerték meg. (dr. Földessy János gyűjtése alapján)

Az erőviszonyokat kutatva megállapítható, hogy az angol (Southampton, Richmond FC, Civile Service FC) és a cseh (Slavia Praha) ellenfelektől kivétel nélkül kikaptak a magyar csapatok. A Slavia novemberben végigverte a magyar mezőnyt, a MUE és a MűFC együttesét Budapesten, a BTC-t Prágában győzte le. Ugyanakkor jó vendéglátóknak bizonyultunk. A Civile Service hazaérkezése után angol lapokban (*The Civilian*, *Daily Mail*) beszámoló jelent meg a

A Southampton legénysége

csapat a Monarchiában tett kirándulásról. (A játékosok Bécsben, Prágában és Budapesten is felléptek): „A BTC a kontinens egyik legerősebb csapata. Játékkombinációik, labdatechnikájuk, gyorsaságuk figyelemre méltó, csak az a kár, hogy a goal előtt elveszítik a fejüket. A homokpálya akármelyik angol gyeppályával kiállja a versenyt. Szokatlan volt a körülbelül 4000 emberből álló díszes publikum élénk temperamentumú

részvétele és szakismere-
te a játék minden fázisán
át. Az angolok elismerés-
sel adóznak sok oly apró
figyelemért, melyek a kül-
földön tartózkodó ember-
nek igen jólesnek (angol
lobogók, színek a belépő
jegyen, menükártyán). Fe-
ledhetetlen kellemes em-
lékü est marad a BTC ál-
tal rendezett fényes ban-
kett, melyen felváltva elő-
adott magyar, angol dalok,
tánczok lelkes hangulatot

A Richmond AFC tizenegye

teremtettek. Bámulatra ragadja cigányaink kitűnő hallása, kik egész ismeretlen dalokat pár
percz múlva már teljes preczizitással játszottak el.” (*Sport-Világ*)

A svájci Servette FC ellen sem volt jó a mérleg: a MUE (0:6) és a BTC (0:2) kikapott, csak
az FTC játszott döntetlent (4:4). Az osztrák klubok ellen jobban ment, de a teljesítmény még
ellenük sem volt ötvenszázalékos.

Az egyik legnépszerűbb vetélytárs a bécsiek büszkesége, a Cricketerok együttese, hivatalos
nevén a Vienna Cricket and Football-Club volt. A kék-feketéknek a BTC elleni meccse novem-
ber 17-én a 81. percben félbeszakadt. Ez volt a magyar labdarúgás első nemzetközi botránya.
A találkozóról beszámoló *Sport-Világ* megjegyezte: nyolc ízben találkozott eddig a két csapat,
békés meccsekkel, barátságban. De azt is, hogy „Egy idő óta a Cricketerokba mintha beköltö-
zött volna a kötekedés szelleme, összevésznek az Unióval, múlt vasárnapon pedig a verseny-
bírónak egy nekik nem tetsző határozata után, fegyelemsértő módon faképnél hagyták ellen-
feleiket. A publikum hevesebb vérű ifjai alaposan lehurrogták a renitens játékosokat, sőt, mi
több, rendőri asszisztencia kellett ahhoz, hogy azok egyéb bántódás nélkül távozhassanak.

A Cricketeroknak komolyabban gondolkodó tagjai (köztük a kapitány) kárhoztatták a reni-
tens játékosok modorát, s ők maguk voltak azok, kik a félbeszakított mérkőzés kárpótlásául a
publikum részére 6-os mérkőzést akartak inszenázni. Este különben a vacsorán mindannyi-
an megjelentek. A csapat nevében Syres kapitány fejezte ki sajnálatát a történetek felett. A bé-
csi egyesület ezenkívül levélel is bocsánatot kért.” (Syres alighanem a később az MTK-ba került
Edward Shires.)

A történet azonban itt nem ért véget, a császárvárosba hazatérő játékosok egy részének be-
számolója alaposan felnagyította a történeteket. Másnap a bécsi lapok már terjedelmes írások-
ban közölték, hogy a játékosaik csak óriási rendőri kíséret mellett menekülhettek el a pályáról,
és a feldühödött tömeg követ és sárral dobálta meg őket, a szó szoros értelmében lincselni akart.
A hír távirati úton eljutott Londonba, a *Standard* keddi száma már véres verekedésről, nyolcvan
sebesültről, halottról beszél, hozzátéve, hogy a BTC tagjai a Cricketerokkal párbajozni fognak. A
Sport-Világ így élcelődött: „Mire a hír Amerikába eljut, már általános forradalom és a civilizáció
mártírjainak, a Cricketeroknak a barbár magyarok által történt lemészárlása lesz belőle”.

Válaszként az MLSZ bojkottot hirdetett a Criketerekkel szemben, a szövetségbe tartozó csapatoknak nem engedélyezte a bécsi klub elleni játékot. De ez csak napokat élt, mert a kék-feketék klubülésükön nyilatkozatot szerkesztettek, amelyben elítélték renitens játékosait, és bocsánatot kértek a BTC-től. A botrány decemberre végleg elült.

A BTC – ezúttal nem csíkos trikóban. Balról: Ray, Klebersberg, Buda, Minder, Harsády, Windett, Bádonyi, Manno, Lucius, Róka, Ordódy

Budapesten kívül alig-alig volt futballélet

1901 tavaszán dr. Horvay Róbert reálgimnáziumi tanár, a későbbi gimnáziumi igazgató szervezésében megkezdte működését az 1867-ben létrehozott Debreceni Torna Egylet futballszekciója. Kik alkották a kék-sárgák csapatát? Róth János, Perczel Dénes, Csürös Szilárd, Grünwald Zoltán, Drobni Ferenc, Hajnal Rezső, Csürös Gyula, Grünwald Zoltán, Oláh Miklós, Balogh István, Deák Sándor. (*Debreceni Ujság* 1902. szeptember 3.)

Más településeken is zajlottak az események, a Délvidéken például jogászok és gimnazisták megalapították a Bácska Szabadkai Atlétikai Clubot.

Gulyás János vezetésével állt össze a Monori SE, s azonnal összemérte erejét a Mendei SE-vel.

Temesváron fúzióra került a sor, együtt folytatta útját a Temesvári Torna Egylet (1883) és a Temesvári Sport Egylet (1885), így született meg a Temesvári Atlétikai Club. (Elnöki posztját dr. Müth Gáspár, a közismert jogász töltötte be.) Kezdetben az atlétikát favorizálták berkeiben a sportolók, idővel a „tacos” futballisták is egyre gyakrabban hallattak magukról. Az igazságos hozátartozik, hogy az 1910-ben sínre tett Temesvári Kinizsi (románul Chinezul Timișoara) gyorsan népszerűbb lett a TAC-nál, ám a bánáti városban az első, a labdarúgás gyakorlására is alkalmas sporttelep az utóbbié volt. (*Földessy János i. m.*)

Március 25-én, az ünnepi hétfőn az FTC elgyötört különítménye (előző napon 9:0-ra vezetett Bécsben a Cricketers ellenében) Pozsonyba érkezett, ahol 1:1-re végzett a PTE együttesével. A fővárosiak szereztek vezetést az első félidőben, amit a hazaiak még a szünet előtt kiegyenlítettek. „Különösen kiváltak a Pozsonyiak jó formában lévő csapatából: Gottspreis, Homoky a támadásban, Halik kapus, Farkas, Heuffel a védelemben.” (*Sport-Világ*)

Az összecsapást Nirmsee Gyula (PTE) dirigálta. (Személyében tiszteljük az első, nem budapesti illetőségű labdarúgót, aki magára ölthette a címeres mezt. 1907. május 5-én jobbátvé-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

det játszott Bécsben, ahol 3:1-re nyertek ellenünk a „sógorok.” A PTE védője akkor volt másodszor, egyben utoljára válogatott. Először 1904. október 9-én jutott szóhoz a nemzeti tizenegyenben. Kuriózum, hogy akkor is Bécsben szerepeltünk, és annak a meccsnek is vereség lett a vége, de Nürnberg még a MAFC-ban futballozott.)

Május 5-én a Soproni FC a Győri Torna Egyesületet verte meg 8:0-ra „nagyszámú közönség jelenlétében”. (*Sport-Világ*) Június 9-én a Budai AC 5:0-val engedte haza az Aradi AC legénységét. (*Sport-Világ*) Június 16-án ifj. Meák József vezette a Komáromi SC és a Győri TE összecsapását (3:0). A 90 percnél „különös érdekességet kölcsönzött az a körülmény, hogy a fegyvergyakorlatra Komáromba bevonult Gilly a Komáromiak csapatában játszott.” (*Sport-Világ*) (Gilly, azaz Paul von Goldberger a kor egyik legjobb játékosa volt.)

Június 29-én a Sopron Baden városában lépett küzdőtérre, és az ott élő bécsiek alkalmijától (Section Baden) 3:2-re kikapott. (www.austriasoccer.at)

„A PTE (...) 1901-ben pályát avatott, mert megépítette a magyar vidék első sporttelepét.” (*Nemzeti Sport* 1926. december 24.)

Nem mindenkinek tellett beugróra, a szegényebbek kénytelenek voltak potyázni

Táncos lábakra húzott bőrszeges bakancsot

Két játékos írta be magát már az első bajnokin a magyar labdarúgás aranykönyvébe: az első gólt elérő Ray Ferenc és a mesterhármásig jutó Róka János. A középiskolás korától a családnéve utolsó három és a keresztnéve első két betűjéről Kajánnak becézett, 1880-ban született támadó 18 évesen jelentkezett a BTC-be, és később sem futballozott más klubban. Kitűnt mozgáskultúrájával, remek ütemérzékekkel – mindez alkalmasint családi öröksége volt. A négyéves korában elveszített édesapja, Róka János táncmester az 1850-es években a Nemzeti Színház egyik legnépszerűbb táncművésze volt, majd Bécsben lépett fel, hogy a fia születése előtti években tánciskolát nyisson Pesten. Híres táncos volt a nagybátyja, Gyula is, az unokatestvére, Róka Pál pedig a Színészakadémián és az Országos Színészegyesület iskolájában tanította a táncot. Az első bajnoki mesterhármás szerzője is szerzett tánctanári képesítést. Ugyan a mai statisztikák szerint hivatalos válogatott találkozón nem szerepelt, ő mégis őrzött otthon egy bordó bársonysapkát, miután 1901 áprilisában pályára lépett a brit Surrey Wanderers ellen a hónapokkal korábban megalakult MLSZ csapatában.

Életveszélyes játék? Nem a futball ölt...

Bő esztendővel az után, hogy csak heves viták után sikerült elkerülni egy, a labdarúgást „életveszélyes sportágnak” bélyegző határozat elfogadtatását a székesfővárosi közgyűlésben – mind ez azt célozta volna, hogy a főváros összes iskolájában megtiltsák a futball gyakorlását –, még mindig forrtak az indulatok.

Jó példa erre az *Egészség* című orvosi folyóirat cikke, amelyben *Juha Adolf* így írt: „Mindenki emlékszik a tavasszal hirtelen elhunyt Livény Pál 18 éves ifjú (egy hírneves színésznőnk kis fiacskája) esetére, kinek halálát a lapok egybehangzóan a footballnak tulajdonították. Játék közben, állítólag egy társa hasba rúgta, hirtelen jalkiáltással összeesett és másnapra hashártyagyulladás jelenségei között meghalt. Minthogy esetleg hivatalból üldözendő cselekményről lehetett szó, a hatóság a tetem felbontását rendelte el, melynek adatai élénken tanuskodnak, hogy külső jelenségek után sohasem szabad ítélni. Az ifjú óriás, testhossza nem volt kevesebb, mint 192 cm, egy vakbélgyulladásnak lett áldozata. ... Már több nap óta halálos beteg volt, a nélkül, hogy tudott volna róla... Habár anyjára nézve a veszteség így éppen akkora, mint a nélkül, mégis neki jól esik, hogy senkit sem kell fia halálával okolnia, és nekünk, hogy a footballt egy gáncstól meg tudtuk szabadítani.”

A *Budapesti Hírlapban* Dollinger Gyula, a sebészet egyetemi tanára érvelt: „A ki nyitott szemekkel jár kel, láthatja, hogy úton-útfélen ezt a játékot űzik felszerdülő ifjaink, nem törődve sem a hideggel, sem a szemező esővel. S ha kérdezzük őket, mint a tudós tanár is tette, hogy miért is játsszák ezt a játékot és nem a métát, vagy más hazait, ugyancsak azt a választ nyernők, hogy ez sokkal érdekesebb, sokkal szebb. Tényleg nem ismerünk játékot, mely mindenkinek figyelmét annyira lekötne, mint ez. A mellett nem veszélyesebb, mint a torna vagy a korcsolya (...) Az iskolában gyakorolni kell, hadd ismerkedjenek meg a szabályokkal, hadd szokjanak a friss levegőhöz, hadd szokjanak az önfegyelméhez.”

Dollinger – később a *Sport-Világban* is idézett – zárógondolata „fajsúlyos érv” a futball mellett: „Ezen játéktól remélhetjük, hogy az ifúságot a füstös kávéházakban űzött másik játéktól, a kártyától távol fogja tartani.”

Csak félig igaz a mondás, hogy a századforduló környékén a kutyát sem érdekelte a futball...

„A fortélyoknak, cselezéseknek, s a labdatechnikának mestere”

Iszer Károly lapja, a *Sport-Világ* 1902. január 12-i számában értékelte az első magyar bajnokcsapat játékosait. Páratlanul értékes és érdekes dokumentum az utókor számára.

(A cikket eredeti stílusú megközelítésben és helyesírással közöljük – a szerzők)

BÁDONYI GYULA (6 bajnoki mérkőzés, 19 éves): A BTC ifjúsági csapatának 1900-ban lett tagja, s mint back kezdett a football játékokban szerepet játszani. Midőn a SV 1900 őszén rendezett footballtornáján a BTC B csapatában játszott, feltűnt nyugodt és biztos védéseivel, s ezen mérkőzés után rögtön az I. csapatba került, játszik azóta úgyszólván szakadatlanul. Jó kvalitását külföldi csapatok is dicsérték és elismerték, s tehetségének bizonyítéka azon körülmény, hogy tavaly a Richmond Football Club ellen összeállított szövetségi válogatott csapatnak ő volt a goalkeperere. (Esetenként Báthori néven is szerepelt. – a szerk.)

BUDA ISTVÁN (7, 18 éves): A BTC ifjabb generációjának egyik legtehetségesebb tagja, az I. csapat jobbszélső csatára. Bádonyival együtt lépett be 1900-ban az ifjúsági csapatba, míg 1901. év óta a rendes tagok sorába tartozik. A BTC csapatában a labdatechnikának ő a legnagyobb mestere, s ahhoz, hogy a kontinens legkiválóbb footballjátékosai sorába tartozzék, csak lassúsága szolgál akadály gyanánt. Egyike azon keveseknek, kit nem a goalszomj, hanem a csapat együttes sikere sarkal (sic!). Először 1900 húsvéthétfőjén, a Slavia ellen játszott az első csapatban.

CSERVENKA SÁNDOR (3, 21 éves): 1900 óta rendes tagja a B. T. C.-nek. Legjobb szerepe a half back. A B. T. C. II. csapatának jelenleg egyik főerősségét képezi.

FEY VIKTOR (2, 18 éves): nemrégiben lépett át a BTC-be, azelőtt BSC és UTE a második osztályban. Bal fedezet a legjobb posztja.

GUTTMANN HAJÓS ALFRÉD (5, 24 éves): 1895 óta tagja a BTC-nek. Neve mint Európa, Ausztria stb. úszóbajnoka, s mint olimpiai győztes mindenütt ismeretes. A BTC footballcsapatának az alapítás óta tagja, s nagyobbára az első csapatban szerepelt. Allround athleta, s eddig csaknem minden sportban többé-kevésbé kiválót tudott produkálni. Főleg gyorsasága, jó helyezkedése révén hasznos játékosja a csapatnak, melyben a balösszekötő szerepét szokta viselni.

HARSÁDY JÓZSEF (6, 24 éves): Mikor a footballsport minálunk még gyerekcipőben járt s a B. T. C. még a kezdetlegesebb játékot produkálta, kiválott csapatában gyorsaságával s ügyes rúgásaival egy játékos, ki csakhamar Magyarország legkiválóbb backje lett. Midőn 1898 tavaszán a BTC először jelent meg Bécsben, a Cricketereknek annyira tetszett Harsády játéka, hogy Yollanddal és Ray-vel egyetemben tiszteletbeli tagokul választották meg, s meghívták őt egy a 1. Vienna FC ellen játszandó mérkőzésen való részvételre. Legszebb formát 1901 évi tavaszán tartott bajnoki mérkőzéseken mutatta. 1896 óta a BTC tagja, síkfutásban is diadalmasan szerepelt.

LUCIUS KÁROLY (6, 27 éves): A csapatnak leggyorsabb játékosja. Szinte minden poszton játszott, de a legjobb jobbfedezetként. 1901-ben többnyire balhátvéd volt. 1897-ben lépett a Tor-na Clubba, a kerékpározás terén járult hozzá egylete győzelmeinek szaporításához. Újabban a

síkfutást forcírozza, s szorgalmas trainingjével csakhamar a legjobbak sorába küzdötte fel magát. (Csehország bajnoka).

MANNO MILTIÁDESZ (6, 22 éves): A legjobb magyar centerforward, gyors és erős játékos, kitűnően helyezkedik, jól lő. A BTC csapatában ez idő szerint ő az egyedüli, ki a csatársor jobb szárnyának játékát a bal szárnyéval a legjobban képes összehangba hozni. Mint középső fedezet játszott eleinte, később mint hátvéd, s habár mindezekben a helyeken derekasan kitett magáért, mint ilyen sohasem tudott olyan klasszist képviselni, mint középcsatári szerepében. A játék erősebb lendületének forcírozására rendszeren ő adja meg az impulzust, s az ellenfél védelmén való gyors keresztültörésével csatártársait energikusabb támadásra sarkalja (sic!). Manno 1898 óta tagja a BTC-nek, s eleinte mint kerékpáros, majd mint síkfutó, jelenleg mint hazánk egyik legkiválóbb evezőse szaporítja babérjait.

MINDER FRIGYES (6, 22 éves): A forwards sorban Budának pendantja a baloldalon (sic!) az-
zal a különbséggel, hogy nálánál sokkal gyorsabb lábú. Mióta a BTC csapatában játszik (1898),
alig változtatta a helyét. (Esetenként Marosi néven is szerepelt. – A szerk.)

ORDÓDY BÉLA (7, 22 éves): Az I. csapatnak legjobb játékosa, s nemcsak Magyarország, ha-
nem talán az egész kontinens legjobb centerhalfja. 1898-ban lépett a BTC I. csapatába. Az I. csa-
patnak jelenleg ő a kapitánya.

RÓKA JÁNOS (22 éves): Az angol flegma megtestesülését látjuk az ő játékában, mely mentes
minden egoizmustól s a mindenképpen feltűnni kívánó szándéktól. 1898 óta BTC játékos, mint
forward kezdte, de csakhamar a halfbacksorba jutott. A fortélyoknak, cselezéseknek, s a labda-
technikának mestere. Jelenleg a katonáéknál szolgálja önkéntesi évet s ebbéli elfoglaltsága mi-
att a csapat gyakran nélkülözni kénytelen. Ügyes tornász és az atletikában mint magas és távol
ugró jelentős szerepet játszott. (Esetenként Roberts néven is szerepelt. – A szerk.)

SKRABÁK ISTVÁN (7, 19 éves): A labdatechnikában és a kapura lövésekben elsőrangú. Ám
lassan indul és lassan fut. Budával együtt lépett be az ifjúsági, majd pedig 1901-ben a rendes ta-
gok sorába. (Esetenként Skrobák, sőt Szabolcs néven is szerepelt. – A szerk.)

WAGNER RUDOLF (3, 31 éves): A monarchiában (sic!) nem ismerünk népszerűbb játékost
nála. A bécsi Cricketereknek tagjaként játszott az elmúlt év őszéig, s mint annak kapitánya egy-
letét úgyszólván nagyra tette. Legszívesebben mint fedezet szerepel, a minőségben épp oly ki-
váló tud produkálni, mint hátvéd. A kapuban azonban oly briliánsan állotta meg a helyét, hogy
az itt járt angolok őt a kontinens legkiválóbb goalkeeperjének ismerték el. Harsádyval együtt
oly kiváló hátvédeket képviselnek, hogy párjuk nemcsak Magyarországon, de talán külföldön is
alig akad. Wagner játékmódora a legjobban megfelel az angol backek elszánt és gyors elhatáro-
zású védelmének.

RAPOS BÉLA (2, 19 éves): Egyik legjobb játszója a második csapatnak, hol hátvédet szokott
játszani. Ha első csapatban játszik, rendszeren a goalban van a helye. 1899 óta a BTC tagja.

STOBBE KÁLMÁN (1, 18 éves): 1899-ben a BTC I csapatában mint kapuvéd számos ízben
adta tanujelét képességeinek, de Bádonyi feltűnésével a goalkeeperségnek búcsút mondott, s
hátvéd legerősebb támaszát képezi jelenleg a II. csapat védelmének.

Ray és Klebersberg vettek részt bajnokin még (3-3 mérkőzés), Ray a MUE-ba lépett,
Klebersberg Kassára helyeztetvén a vidéken igyekszik a footballsport terjesztésével missziót
teljesíteni.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Névsorolvasás

A kor szaklapja, a *Sport-Világ* nem közölte a legtöbb mérkőzés összeállítását, gyakoribb volt a meccsek beharangozója. Így aztán lehetetlen összeszedni mind a pályára lépettek pontos névsorát, mind – ebből következően – a szereplési számokat. Meg tudjuk ellenben adni a leigazoltak névsorát. (Akadnak, akik átigazolás miatt két csapatnál is szerepelnek.)

Budapesti Torna Club:

Bádonyi Gyula*, Bihari Ferenc, Buda István*, Coray Arthur, Cservenka Sándor*, Faubel Gusztáv, Fey (Balló) Viktor*, Hajós (Guttmann) Alfréd*, Harsády József*, Kakas Béla, Kakas Gyula, Klebersberg Géza*, Lucius Károly*, Manno Miltiádesz*, Minder Frigyes*, Ordódy Béla*, Ott Ödön, Rapos Béla*, Ray Ferenc*, Róka János*, Schärtlin Gusztáv, Skrabák István*, Stobbe II Kálmán*, Rudolf „Rezső” Wagner*, Weymann Alfréd.

* A Sport-Világ statisztikái alapján bajnoki mérkőzést játszottak.

Ferencvárosi Torna Club:

Aigner Ödön, Békés Arthur, Békés Géza*, Berán József*, Borbás Gáspár*, Braun Ferenc*, Fatzonay Lajos, Fekete (Schwartz) Leó*, Feketeházy Tibor, Gabrovitz (Gabrowitz) Emil*, Gabrovitz (Gabrowitz) Kornél*, Györffy Géza, Horn K. Lajos*, Horváth Ferenc*, Kovács Géza*, Lipovecz Géza, Majdánsszky Lajos, Malaky János, Malaky Mihály*, Mertl Ferenc*, Oláh Aladár, Paszternák Béla, Pfeifer Bertalan, Ifj. Pokorny József*, Procskó (Protschkó) Mihály*, Rapos Béla, Rónai Sándor, Tafel József, Weisz István.

* Nagy Béla, illetve a tempofradi.hu gyűjtése szerint bajnoki mérkőzést játszottak.

„Zsilmó”, a renitenskedő alelnök

Gillemot Ferenc dr. egyik pionírja volt labdarúgásunknak. Habár családjá Franciaországból került Magyarországra, ő Budapesten született 1875-ben. Szinte valamennyi sportággal megpróbálkozott, a futball mellett bringázott, evezett, birkózott, bokszt, korcsolyázott, jégkorongozott. A sokoldalúságát bizonyítja, hogy elsajátította a játékevezetés alapjait, edzősködött, újságot írt, és személyében tisztelhetjük labdarúgó-válogatottunk első szövetségi kapitányát. Tulajdonképpen maga is válogatott futballista volt, igaz, a Richmond AFC elleni mérkőzést utóbb törölték a nemzeti együttes hivatalos meccseinek sorából, miután klubcsapat ellen vívta.

Kevesen tudják hősünkről, hogy az első fegyelmi ügyek egyike éppen ellene irányult. Történt pedig, hogy Gillemot emelt szót először az ellen, hogy egy labdarúgó két klubban is szerepelhessen az aktuálisan zajló bajnokságban, viszont az MLSZ decemberi igazgatótanácsi ülésén Farkas Elek bizalmatlansági indítványt nyújtott be ellene, mert a szövetség határozata ellenére pályára lépett a MUE együttesében a BTC ellen, holott a Műgyetem igazolt sportolója volt. Az alelnök úr nyilván úgy gondolta, hogy az általa beterveztetett szabály rá nem érvényes. Az elnökség elfogadta a népszerű „Zsilmó” elleni beadványt, és megbüntette a renitenskedőt. (dr. Földessy János i. m.).

Budapesti Sport Club:

Bettelheim Miklós, Bienenstock Sámuel, Bier Dezső, Boros Pál, Bötz Sándor, Dinits (Dinich) Károly, Fey (Balló) Viktor, Friedmann Károly, Fülöp Gyula, Giszinger Endre, Hermán Ödön, Juhász Jenő, Kertész Hermann, Klein Gusztáv, Klein Hugó, Koltai (Kolhanek) József, Kormos Károly, Labiner Manó, Lescheditzky Kálmán, Lichtman Győző, Müller József, Oláh Károly, Perl György, Rames Ferencz, Sajó Emil, Schäffer Imre, Schmidt Ferencz, Steiner Rezső, Strasser Rikárd, Schwarz Ármin, Schwarz Ferencz, Szedlyák József, Szlovák I Elemér, Terbe Gerő, Terke István, ifj. Ugró Károly, Weidlinger Andor.

Magyar Úszó Egyesület:

Aschner Lipót, Békés Pál, Bodor Ödön, Durand Félix, Fehéry Ákos, Fischer Sámuel, Friedmann János, Friedmann Lajos, Gillemot Ferencz, Halmay József, Halmay Zoltán, Herczegh

Béla, Herzog Ede, Cornelius von Hoffmann (Hoffmann Kornél), Juhász Jenő, Kazár Emil, Kiss Gyula, Klein Jenő, Kraft Jenő, Oppler Pál, Péczeli Andor, Pozsonyi Imre, Ray Ferencz, Relle Pál, Ságián (Szerémi) Jenő, Schubert Ernő, Stein Ferenc, Steiner Lajos, Szűsz Hugó, Wampetits Imre, Weidlinger Andor, Wittmann Hugó, Wittmann Jenő.

Műegyetemi Football Club:

Aschner (Jacques) Jakab, Bartha Adolf, Boros Mihály, Gillemot Ferencz, Góczy Béla, Goldberger (Gilly) Pál, Grünhut Géza, Hochstein Rezső, Jónás Alfréd, Koch Sándor, Krieser Károly, Lauber Dezső, Lill Erik, Lill Károly, Lindner Ernő, Majdányszky György, Missky Ferencz, Oblatt (Obláth) Béla, Pobuda Tivadar, Reiner Lajos, Róth Villibald, Scharf Jenő, Sebesi János Miklós, Springer Márton, Stift Béla, Surányi Géza, Szikla Gusztáv, Vízvári Lajos, Wagner Z. Farkas, ifj. Zsabkovszky (Zsaby) Ferencz.

Kik voltak a ramblerek?

A Budapesti Ramblerek 1901. május 15-én tartották alakuló közgyűlésüket. „A Budapesti Ramblerek alakulásának főcélja hogy a fővárosi football-egyletek jobb játékosaiból alakított csapatokkal főként a vidéken rendezendő matchekkel a football-sportot hazánkban terjessze, mely célból több vidéki városba kirándulásokat rendez” – írta a Sport-Világ.

A ramblerek (az angol szó jelentése vándorok, kószálók) valóban játszottak hírverő mérkőzéseket, a fővároshoz közel (például Rákosszentmihályon, Bádonyi – Berán, Lucius – Skrabák, Klebersberg, Fekete – Róka, Guttmann, Manno, Minder, Kovács összeállításban, egyébként a cinkotai helyi érdekű vasúttal zötyögtek ki a mérkőzésre) és távolabb. Feltétlenül az utóbbi kategóriába tartozik a szabadkai fellépés, amelyen a Procskó – Berán, Gabrovitz – Harsády, Pozsonyi, Skrabák – Borbás, Malaky, Buda, Róka, Minder képezte alakulat a Szabadkai Sport-Egylet és a Bácska Football Club vegyese ellen játszott. De eljutottak a Bécsbe is, sőt szeptember 8-án a Rapos – Harsády, Skrabák – Róka, Ordódy, Pozsonyi – Buda, N. Other, Pokorny, Hajós, Kovács tizenegy nyerni tudott 3:2-re. (Az N. Other természetesen álnév volt, Lucius Károlyt takarta.) Júniusban a Millenárison is megmérkőzött a két csapat, akkor nem esett gól.

Különlegesség volt az elsősorban a MUE és a BSC játékosaiól verbuválódott úgynevezett Turista-csapat júliusi-augusztusi túrája a Felvidéken. Fürst Oszkár, Pozsonyi Imre, Weidlinger Andor, Dinits Károly, Schöffner Imre, Steiner Lajos, Fehéry Ákos, Kazár Emil, Schwarz Berci, Relle Kálmán, Borda Gyula és Balló Károly kelt útra. Az első mérkőzésen, Komáromban nyertek 7:1-re. Utána, mivel a Győri TE lemondta a találkozózt, Pozsonyba indultak, Ságián Jenő ott csatlakozott hozzájuk. Győztek ott is, majd augusztus elején a Soproni FE ellen is 4:1-re.

Az élvonal csapatai

Budapesti Sport Club

Alapítási ideje: 1900

Megszűnt: ?

Színe: zöld-fekete (más források szerint kék-vörös)

Idényei száma a magyar élvonalban: 2 (1901–1902)

Sikerei: –

Budapesti Torna Club

Alapítási ideje: 1885 (a labdarúgó-szakosztály: 1897. január 24.)

Megszűnt: 1948

Színe: piros-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 20 (1901–1904, 1907–1925)

Sikerei: 2-szeres magyar bajnok (1901, 1902)

Ferencvárosi Torna Club

Alapítási ideje: 1899. május 3. (a labdarúgó-szakosztály: 1900. december 3.)

Színe: zöld-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 108 (1901–2006, 2009–)

Sikerei: 28-szoros magyar bajnok (1903, 1905, 1907, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1926, 1927, 1928, 1932, 1934, 1938, 1940, 1941, 1949, 1963, 1964, 1967, 1968, 1976, 1981, 1992, 1995, 1996, 2001, 2004), 20-szoros

Magyar Kupa (MNK)-győztes (1913, 1922, 1927, 1928, 1933, 1935, 1942, 1943, 1944, 1956, 1972, 1974, 1976, 1978, 1991, 1993, 1994, 1995, 2003, 2004), VVK-győztes (1965), KEK-döntős (1975), VVK-döntős (1968), 2-szeres KK-győztes (1928, 1937)

Magyar Úszó Egyesület

Alapítási ideje: 1893 (a labdarúgó-szakosztály: 1898)

Megszűnt: 1914 (a labdarúgó-szakosztály)

Színe: sárga-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 5 (1901–1905)

Sikerei: –

Műegyetemi Football Club

Alapítási ideje: 1897

Színe: piros-fekete

Idényei száma a magyar élvonalban: 5 (1901, 1904–1905, 1919–20, 1922–23)

Sikerei: –

Az 1901. évi bajnokságok végeredménye

I. osztály

1. Budapesti Torna Club	8	8	-	-	37:5	16
2. Magyar Úszó Egyesület	8	5	-	3	17:20	10
3. Ferencvárosi Torna Club	8	3	1	4	20:28	7
4. Műgyetemi Football Club	8	2	1	5	11:8	5
5. Budapesti Sport Club	8	1	-	7	7:31	2

A Műgyetemi FC négy mérkőzés után visszalépett.

Osztályozó mérkőzések az I. osztályba jutásért

FTC-Rákosszentmihályi Sporttelep 10:2

BSC-„33” Football Clubja 0:0

A versenykiírás szerint a döntetlen elég volt a magasabb osztályú csapatnak az élvonalban maradáshoz. Ugyanakkor a „33” Football Clubja is feljutott, mivel a Műgyetemi FC visszalépése miatt megüresedett egy hely a legmagasabb osztályban.

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5
1. BTC	X	7:0	8:0	-	4:0
2. MUE	0:3	X	5:3	-	4:0
3. FTC	3:5	2:3	X	-	5:1
4. MFC	2:5	3:1	2:2	X	4:0
5. BSC	0:5	2:4	4:5	-	X

A – jelzésű mérkőzéseket a Műgyetemi FC visszalépése miatt nem játszották le.

II. osztály

1. „33” Football Clubja	14	13	-	1	38:7	26
2. Rákosszentmihályi S.	14	11	1	2	25:14	23
3. UTE	14	7	2	5	16:11	16
4. BAK	14	7	1	6	21:28	15
5. Ganz TLE	14	5	-	9	7:47	10
6. MAC	14	4	-	10	13:12	8
7. BEAC	14	2	2	10	13:14	6
8. MFC	14	-	-	14	1:9	0

A MAC nyolc, a BEAC hét, az MFC három mérkőzés után visszalépett.

A másodosztályú csapatok elnevezése

„33” FC: „33” Football Clubja

BAK: Budapesti Athletikai Klub

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

Ganz TLE: Ganz Tisztviselők Labdarúgó Egylete

MAC: Magyar Athletikai Club

MFC: Magyar Football Club

Rákosszentmihályi S.: Rákosszentmihályi Sporttelep

UTE: Újpesti Torna Egylet

Gólkirály:

Manno Miltiádesz (BTC) 17 góllal

A honi labdarúgás első bajnoksácapata, a BTC. Hátsó sor (balról): Cservenka, Buda, Róka, Manno, Hajós, Minder. Középen: Bádonyi, Skrabák. Elöl: Wagner, Lucius, Ordódy, Fey, Harsády

Rempliztek, stószoltak, s rúgták a gólokat

A második labdarúgó-bajnokságot is a Budapesti Torna Club nyerte meg, az elsónél csipetnyivel kisebb fölényrel. Mindez a számok nyelvére lefordítva annyit jelent, hogy ameddig az előző évben nyolc győzelem került a piros-fehér klub neve mellé, ezúttal már „csak” hét győzelem és egy döntetlen. Ugyancsak döntetlenre végződött a MUE elleni őszi mérkőzése (1:1), de aztán ezt az „úszó” visszalépése miatt törölték, s a BTC, bár 0:0-s gólkülönbséggel, de győzelemként megkapta.

A meglepő remit az újonc „33” FC elleni találkozó hozta. Mindazonáltal nemcsak a második és a harmadik helyezett előtti hatpontos előny íratja velünk: a legnépszerűbb budapesti klub játéktudásban kiemelkedett a mezőnyből.

Ugyanakkor az is kétségtelen, hogy a magyar labdarúgás később inkább a technikára, mintsem a fizikai erőre alapozott stílusának semmiképpen sem volt előfutára a BTC játéka. Nagydarab, erős, az atlétikai pályán és a tornaszerek mellett, sőt evezősként és kerékpárosként is hírnevet szerző játékosai abban az értelemben az angolnak tartott stílust képviselték, hogy amennyiben arra szükség volt, szó szerint átgázoltak az ellenfelükön. (Hoppe László írja a labdarúgó-bajnokságok történetéről szóló könyvében, hogy „az 1897–1900-as csapat összsúlya elérte a 800 kilót”. A 72-73 kilós átlagsúly ma nem keltene feltűnést, de akkor a játékosok többsége valóságos izomkolosszusnak számított.) Az 1902-es bajnokságot megnyert keretből Lucius Károly kiváló futó és kerékpáros, Róka János jó evezős, Manno Miltiádesz nemzetközi

A rablóból lett pandúr

Azok az olvasók, akik esetleg emlékeznek a kilencvenes évek kiváló mexikói kapusára, a mezőnyben is szívesen játszó Jorge Camposra, könnyen maguk elé idézhetik Bádonyi Gyula alakját. Az első magyar válogatott és az első két magyar bajnokcsapat kapusa éppen úgy kiváló hálóőr volt, de sokkal szívesebben futballozott a mezőnyben, csatárként.

Szerencsén született 1882. szeptember 17-én, tizenhét évesen került a BTC ifjúsági csapatába. Még azon az őszen beállították a kapuba, s olyan ügyesnek bizonyult, hogy ott is ragadt – igaz, csak egy időre. Az első két bajnokság megnyerése után, miután kereskedelmi érettségije birtokában a Magyar Királyi Postánál kapott állást, átigazolt a Posta Távirata Tisztviselők Sportegyesületébe. Ott már csak ritkán állt a kapuba, többnyire csatárt, jobbszélsőt játszott.

A magyar nemzeti tizenegy első hivatalos mérkőzésén, 1902. október 12-én ő védett Bécsben, nem sok sikerrel, mert az osztrákok 5:0-ra nyertek. Többé nem szerepelt a válogatottban. (Dénes Tamás-Rochy Zoltán: A 700. után)

1906-ban, 24 évesen visszavonult, postatisztként dolgozott 1944. június 6-án bekövetkezett haláláig.

viszonylatban is jegyzett evezős és gyorskorcsolyázó, sikeres kérekpáros, Kokas Gyula az 1896-os athéni olimpián is szerepelt tornász volt. S akkor még nem emlegettük Hajós (Guttmann) Alfréd kétszeres úszó olimpiai bajnokot, aki a századfordulón atlétikában is az ország legjobbjai közé tartozott. Ők sem finomkodtak, de nem voltak olyan „szigorúak”, mint a Fey Viktor, Skrabák István és Buda István alkotta trió tagjai, akikről azt írta

A Budapesti SC gárdája

1903. március 15-én, első számában a *Nemzeti Sport*: „Sok gáncs érte már a csapatot erőszakosságáért, egyik-másik játékos a monarchiaszerte (sic!) ismert durva és életveszélyes játékaról”.

A BTC játékosai maguk is büszkén vallották, mesterei a remplizésnek meg stószolásnak. Előbbi fura szó a német rempeln (lökdösní, taszigálni) főnévi igenévből származik, s alkalmasint pontosan kifejezi, mit kultiváltak az ellenfelet megtámadó védők. *Szegedi Péter*, a kiváló sporttörténész idézi a *Sportthirlap* 1936. április elsejei számából Klebersberg Géza visszaemlékezését a rempli jelentéséről: „... testtel-mellel bele (...) a labdát elvinni, a labdát lefektetni”. A stószolni alapja is német, a stossen (nekiütközni, lökni) nagyjából ugyanazt jelentí, mint a rempeln.

Nem lenne igazságos az értékelés annak rögzítése nélkül, hogy a BTC támadósora, a Buda, Róka, Manno, Hajós, Fey ötös fogat játékerőben, gólerősségben messze kiemelkedett a magyar mezőnyből.

Tagadhatatlan, hogy a századfordulón alig akadt olyan kiemelkedő képességű futballista Budapesten, aki ne játszott volna legalább néhány mérkőzést a BTC színeiben. De az is, hogy

A Surrey Wanderers csapata

a „tornászok” közül néhányan aztán kirajzoltak, s vagy más sportágakat helyeztek a futball elé, vagy más klubok életre hívásában segítettek, esetleg máshová igazoltak. Az angolok, így Arthur Yolland és Thomas Ashton már visszavonultak, előbbi teniszben ért el sikereket, s elismert játékvezetőként működött. Ray Ferenc, a legkiválóbb technikával rendelkező csatár 1901 tavaszán játszott utoljára bajnokit a BTC-ben, aztán átment a

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

MUE csapatába, de oda is csak hónapokra. Minder Frigyes, a nagy tudású balszélső sem játszott már 1902-ben a piros-fehéreknél, logikus döntése volt, hogy miután postatisztként dolgozott, átlépett a Posta Távirda Tisztviselők Sportegyesület akkoriban alakult futball-csapatába. (Játszott is a „Postások” első, 1902. március 9-én rendezett mérkőzésén, a Varga – Szemethy, Gabrovitz – Misurai, Harsády, Arany – Lichtmann, Gyáros, Klein G., Fülöp, Minder tizenegyben.) Követte őt a hőskor védőstárja, Harsády József is, amint az kiderül a fenti összeállításból. Klebersberg Gézát is elveszítette 1901-ben a BTC, miután a kitűnő, a labdarúgás mellett a kerékpározásban is jeleskedő férfiút Kassára helyezték. (Klebersberg ugyancsak kötődött a „Postásokhoz” is, az MLSZ alapításakor Némethy Andorral együtt a Posta Távirda Tisztviselők Sportegyesületet képviselte.)

Manno „Milti” számára a labda rúgása mindig is csak amolyan kiegészítősport maradt. A *Sport-Világ* egyik 1902-es, év eleji számában olvasható szerkesztőségi üzenet is utal erre: „Lévai G. a küldött levelező-lapokban kifejezett óhaját Mannó úrral közöltük, kit meleg érdeklődése igen meghatott. Szentül megígérte, hogy mihelyt szavával már lekötve nem lesz meg fog felelni várakozásának és újból teljesen a football sportnak szenteli magát.”

Az 1901-es bajnok alapsapat négy helyen változott meg 1902-re. A legtöbbet játszókt tizenegye így festett a címvédés évében: Rapos Béla 4 – Rudolf Wagner 5, Lucius Károly 7 – Újváry-Cseh Ödön 4, Ordódy Béla 7, Skrabák István 7 – Buda István 7, Róka János 5, Manno Miltiádesz 7, Hajós Alfréd 7, Balló-Fey Viktor 4. Játszottak még: Blazsek Ferenc 3, Cservenka Sándor 3, Oláh-Román Károly 2, Riedl Emil (kapus) 2, Bádonyi Gyula (kapus) 1, Kokas Gyula 1, Stobbe Kálmán 1. (A játékosok neve utáni szám azt jelzi, ki hány meccsen szerepelt a hét bajnoki találkozók közül.) Az alaptizenegyből csak Újváry-Cseh Ödön nem lépett pályára az első bajnokcsapatban.

A Budapesti Torna Club vezetői egyébként sokkal inkább előre, mintsem hátra tekintgettek. Nagy célokat tűztek ki maguk elé, ezért is szerződttették le erőnléti edzőnek az angol Coxot (akiről aztán néhány nem hivatalos mérkőzésen kiderült, hogy legalább olyan jó futballista, mint az igazolt játékosok), s az egyesület, noha a legfontosabb mérkőzéseit továbbra is a Millenárison játszotta, kibérelte az Erzsébet királyné úti pályát is.

Ami a többi alakulatot illeti, egyre erősebbé vált a Ferencvárosi Torna Club, amely három bajnoki vereségéből kettőt a BTC-től szenvedett el. Remekül mutatkozott be a „33” FC, amelyben játszott a híres „Zsilmo”, azaz Gillemot Ferenc, valamint néhány olyan, a maga posztján az ország legjobbjai közé tartozó játékos, mint Lill Károly és testvére, Erik. A Budapes-

A MAC tizenegye

ti Sport Club rapszodikus teljesítményt nyújtott, míg a Magyar Úszó Egylet legjobbjai kiváló sportemberek voltak, ám közülük néhányan (így Halmay Zoltán, aki 1900 és 1908 között három olimpián szerzett úszásban érmet, vagy Bodor Ödön, aki futásban nyert olimpiai medáliát) nem tudtak teljes erejükkel a labdarúgással foglalkozni. Érdekes kiemelni még, hogy a Műegyetemi Football Club nagyon erős csapata – terminusnehezségekre hivatkozva – nem vett részt a bajnokságban, ellenben a nemzetközi mérkőzéseken szerepelt.

Az MLSZ – története második évében – jelentős és eredményes munkát végzett, s ebben még az elnökválság sem hátráltatta. Az 1901-ben megválasztott Jász Géza egyéb teendőire hivatkozással már hat hónap után lemondott, posztját az 1902. februári közgyűlés nem töltötték be. Akkor a küldöttek két jelölt közül választottak: Rákosi Viktor országgyűlési képviselő és Henney Vilmos magyar királyi postaigazgató, a Posta Távírda Tisztviselők Sportegyesület egyik alapítója, az akkori egyik legismertebb, a tornász- és az atlétikai szövetségben is aktív sportvezető volt a két aspiráns. Nagy többséggel (25:10) az akkor a 42. évében járó újságíró-író, a Függetlenségi (Kossuth) Párt tagját, Rákosi Viktort emelték pajzsra – aki aztán nem vállalta el a tiszteket, így az elnöki tisztség egészen a következő esztendőig betöltetlen maradt. Megjegyzendő: ha soha többé nem is vállalt vezető szerepet a magyar labdarúgás vezetésében, a legnépszerűbb sportág lelkes rajongója maradt 1923-as haláláig, noha éle-

1902

Mi lett volna, ha szeret futballozni?

Amibe Manno Miltiádesz (1879. március 3.–1935. február 16.) belefogott, abban sikerei voltak. Például a labdarúgásban, amelynek hazai aranykönyvébe örökre beírta nevét azzal, hogy az első két bajnokság gólkirályi címét megszerezte. Pedig nem is szeretett igazán futballozni, bár úgy pontosabb, hogy evezni, bringázni s főleg korcsolyázni még a futballozásnál is jobban szeretett. A MUE egykori futóbajnoka 1898-ban megnyerte az akkori legjelentősebb hazai kerékpárversenyt, a Siófok és Budapest közötti közel 100 kilométeres távot, 1902-től a Pannónia Evezős Egylet tagjaként 11 magyar bajnoki címet szerzett, megverte a Molesey regattán Európa akkori legjobbját, bizonyos Blackstaffet, és 33 évesen még részt vett a nyolcassal a stockholmi olimpián. De minden más sikerét felülmúlta gyorskorcsolyázóként: a BKE, a Budapesti Korcsolyázó Egylet tagjaként kétszer is Európa-bajnoki ezüstérmet nyert. Az első világháborúban többször megsebesült, ezek után már csak művészként, alkotásai témájaként volt életének része a sport. Szobrászként és grafikusként is „világklasszis” volt: 1932-ben az olimpia művészeti versenyében ezüstérmes lett (a képen a Birkózók című alkotása). A húszas évektől világos üzenetű, gyakran szatirikus plakátjaival bírálta a tanács hatalom időszakát, egyébként is a jobboldali Magyarországszerkesztőségében dolgozott. Talán ezért lett szinte elfeledett a hazai szocializmus éveiben a magyar sport, a magyar futball egyik polihisztora. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: Bajnok-csa-pat!)

1897
1898
1899
1900
1901
1902

te utolsó bő évtizedében súlyos betegségben, paralízisben szenvedett. Az 1918-as *Football Almanach* idézi a nem kevésbé jeles (sőt...) író, Bródy Sándor szavait: „Soha életemben még nem voltam futballmeccsen, de a fiaimnak már sok labdát vásároltam. Annyit, hogy azokból a bőrdarabokkal talán egy század katonaságot lehetne ekvipírozni. Mindig Hock János és Rákosi Viktor barátaimtól értesültem az izgalmas lefolyású mérkőzésekről. Egyszer azonban okvetlen kimegyek egy meccsre.”

A működő elnök nélkül maradt szövetséget a gyakorlatban az intézőbizottság (mai értelemben: elnökség) irányította, amelynek tagja dr. Füzesséry Árpád, az egyik alelnök, Horváth Ferenc főtitkár, valamint Hajós Alfréd (BTC), **Németh Andor** (Posta Távirda Tisztviselők Sportegyesülete) és Zuber Ferenc (MAC) volt. Néhány héttel később a testület kooptálta tagjai sorába titkárként Malaky Mihályt (FTC). Elsősorban a nevezett urak érdeme, hogy a szövetség valóban kézben tartotta az egyre több csapatot magába foglaló magyar labdarúgás szervezeti és szervezési ügyeit. Az intézőbizottság hatáskörébe tartozott a bírói vizsgáztatás, a játékosigazolás, a bíróküldés, a fegyelmi bíraskodás, a bajnoki beosztás és a bajnoki sorsolás kialakítása, a tanács által megállapított hazai és nemzetközi mérkőzések rendezése és a szabálymódosítások előkészítése. Gyakorlatilag minden fontos kérdés.

Dr. Földessy János *A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége* című könyvében kitér arra is, hogy „1902-ben az MLSZ végleg formába öntötte úgy az általános, mint a bajnokságra vonatkozó rendszabályait. A hivatalosan közzétett rendszabályok általános része szabályozza az MLSZ és a tagegyesületek viszonyát, meghatározza a játékosok igazolása és esetleges klubcseréje körül követendő eljárást, intézkedéseket tartalmaz a szövetségi bírókra nézve, és végül megállapítja a mérkőzések általános szabályait.”

Olyan jelentős döntések születtek az esztendő során, mint a külföldi játékosok szerepeltetésének korlátozása („Nem magyar honosságú játékosok csak ötévi itt tartózkodás után játszhatnak bajnoki mérkőzésen”), ez ellen egyébként a BTC és az MTK, az a két klub, amelynek soraiban külföldi futballista is volt, fellebbezett. Ennek hatására aztán a rendelkezésen finomítottak. Ugyancsak jelentőséggel bírt a klubok második csapatának (tartalékcapatának) kiírt Szövetségi-díj, amely a játéklehetőséggel arra ösztönözte az egyesületeket, hogy

A hőskorban mezőnyjátékos is viselt sapkát. Kivált fejfelésnél lehetett praktikus...

nagyobb létszámú keretet tartsanak. Immár tiltotta a szövetség azt, hogy egy futballista egy I. és egy II. osztálybeli egyesületben is játszahasson bajnoki mérkőzést. Szabályozta az átigazolásokat, úgy döntve, hogy eltiltást kap az a futballista, aki az egyesületéből való távozását nem jelenti be hat hónappal korábban. (Természetesen ugyanez vonatkozott az egyesületükből kizárt játékosokra is. Esetükben ez azt jelentette, hogy legalább féléves „eltiltással” bűnhődtek.)

Nagy gaudium a Ringstrasse korzón

A résztvevők még nem tudták, hogy a magyar futballsport első hivatalos válogatott találkozóját játsszák a bécsi WAC-pályán. 1908-ig ugyanis úgynevezett szövetségek közötti, illetve Budapest–Bécs-mérkőzéseknek tekintették a meccseket, s csak az indulást követő hatodik évben avatták őket visszamenőleg „hivatalos, országok közötti mérkőzéseké”.

Az 1902. október 12-i osztrák–magyar összecsapás volt egyébként az európai futballtörténelem első hivatalos válogatott mérkőzése, amelyen nem valamelyik brit tagország válogatottja szerepelt.

A „sógorokkal” vívott 90 percről, annak körülményeiről színesen, és a szövegből kiolvasható nem kevés sértődöttséggel számolt be a *Sport-Világ*: „(...) A mi a magyar Football-Szövetség representatív csapatának fogadtatását illeti, arról jobb lenne nem is beszélni. A pályaudvaron ugyan fogadták a magyar csapatot a bécsi Unio vörös-fehér kokárdás kiküldöttjei. Számszerint négyen. A pályaudvar előtt várt is egy nagy angol vadászkocsi, melynek tetejét magyarjaink elfoglalták. A kocsi a város legforgalmasabb utcáin haladt s elején ülő kocsis nagy kedélyesen különböző nótákat (előzékenységből magyar is volt közöttük) trombitált, felkeltvén az érdeklődést nemcsak a kocsi utasaira, hanem a kocsi oldalán fityegő matchet jelző plakátokra is, nagy gaudiumára a Ringstrasse korzózó járókelőinek. De ez még hagyján. Midőn ebédután a pályára vitte a dressben levő csapatot a kocsi, az előbbi jelenetek megismétlődtek s óriási kerülő úton a legforgalmasabb utcákon vitték a Magyar Szövetség representatív csapatát, mint valami vándorcirkusz csöcseléket, óriási feltűnést keltve mindenütt s élő reklámot szolgáltatva a délutáni football-matchnek. A zötyögős kocsi azután némileg összerázta a különben sem friss csapatot, csupa vendégszeretetből növelvén így a magyarok vereségi esélyeit.”

A kudarc ellenére a múlt tisztelete megköveteli, hogy teljes névvel felsoroljuk a mieinket:

Bádonyi Gyula (BTC), Berán József (FTC), Gabrovitz Emil (Postás), Steiner Bertalan („33” FC), Pozsonyi Imre (MUE), Bayer Jenő Róbert (MAC), Hajós Alfréd (BTC), Buda István (BTC), Pokorný József (FTC), Koltai-Kolhanek József (FTC), Oláh Károly (BSC).

Közülük Bádonyi, Gabrovitz (második ligás klubból hívták be), Steiner, Pozsonyi és Hajós soha többé, Bayer és Buda már csak az első budapesti magyar–osztrákon játszott a válogatottban – a napjainkban is hivatalosnak tartott mérkőzésen. Gillemot Ferenc, a kor egyik legjelesebb sportférfi-úja, az első szövetségi kapitány az első három találkozón 26 játékost állított a csapatába.

Gabrovitz Emil (Postás)

Ausztria–Magyarország 5:0 (3:0)

Barátságos mérkőzés, 1902. október 12., Bécs, 500 néző. Vezette: Shires (angol).

Ausztria: Nauss – Eipeldauer-Eipel, Wachuda-„Omlady” – Hüttl, Blässy, Mössmer-„Quick” – Wiesner, Huber, Schrammel, Studnicka, Taurer

Magyarország: Bádonyi – Berán, Gabrovitz – Koltai, Pozsonyi, Bayer – Buda, Steiner, Pokorny, Hajós, Oláh

Gól: Taurer (5.), Studnicka (10.), Huber (40.), Studnicka*, Studnicka*

* A két utóbbi gól pontos ideje sem a magyar, sem az osztrák forrásokban nem lelhető fel.

NEMZETKÖZI VIZEKEN

A Postásoknak csak kétszer „csengettek”

Ez az esztendő sem rajzolta át a közép-európai erőviszonyokat, a magyar klubok nem játszottak domináns szerepet a nemzetközi porondon. Az angol csapatok közül a két patinás egyetem, Oxford és Cambridge legénysége is nagy gólkülönbségű győzelmeket aratott. Előbbi 43:0-s gólmutatóval zárt (Műegyetemi FC 16:0, MAC 11:0, FTC 16:0), utóbbi „csak” 27:1-gyel végzett három alkalmi gárda ellen (Főiskolai válogatott 10:1, Margitszigeti csapat 6:0, Pannonia EC 11:0). Újra eljött Magyarországra a Richmond AFC, s újra remekelt (BTC 4:0, Bp. Ramblerek 6:0, MUE 9:1, Magyar kombinált 7:0).

Bővült a vendégek köre, immár az osztrákok, a csehek és az angolok mellett németek és dánok is vizitáltak. A koppenhágai Boldklubben 1893 tudása megközelítette a nálunk járt angol amatőrökét. Csak a Postások – még második osztálybeli! – alakulata volt képes szoros meccs-

A MAC-Oxford UAC találkozó két gárdája. Állnak az angolok

A BTC-Slavia Praha összecsapás főszereplői. Csíkos mezben a magyarok (balról): Lucius, Minder, Ordódy, Manno, Hajós, Wagner (térdel), Bádonyi, Róka, Buda, Fey, Harsády

re (0:2), a többiek nagyot buktak ellene. Az FTC 7:0-ra, a MUE 11:0-ra, a BTC 4:0-ra kapott ki. A csehek – köztük Prága németjeinek büszkesége, a Deutscher FC – még többnyire könnyen legyőzték a magyarokat, ezért is jelentett nagy szenzációt a BTC áprilisi 4:2-es győzelme a Slavia ellen. Ősszel a „33 FC” 3:1-re nyert ugyancsak a Slavia ellen. (A vörös csillagosok aztán Prágában 9:2-re győztek a magyar bajnok ellen, valamint 4:1-re és 8:3-ra megverték az FTC-t.)

Különleges: a Műegyetemi Football Club ugyan a bajnokságban nem vett részt, de játszott nemzetközi mérkőzéseket. A Vienna elleni döntetlen mellett kikapott a DFC-től (0:4), a Wiener ASC-től (1:4) és az Oxfordtól (0:16).

Az osztrák és magyar „ramblerek” közös fotója. Elöl a mieink

A BTC nemzetközi kupadöntős

A Challenge Cup „atyja” idősebb John Gramlick, a kor egyik legjobb csapata, a bécsi Cricketers (Vienna Cricket and Football-Club) társalapítója volt. Ötletére született a sorozat, amelyben 1897-től még csak osztrák, főleg bécsi csapatok vettek részt, majd az 1900–1901-es kiírásba már bekapcsolódott a prágai Slavia is.

Az 1901–1902-es kiírásban, valójában 1902 tavaszán magyar szereplők is beléptek a sériába – s ezzel a torna mintegy a Közép-európai Kupa előfutárává vált –, három osztrák és három prágai alakulat mellett a BTC, a BSC, a „33” FC és az FTC nevezett. A kiírás szerint minden ország megrendezte a maga tornáját, amelynek győztesei (a többiekhez képest egy csapattal többet indító magyarok döntősei) egyből az elődöntőbe jutottak.

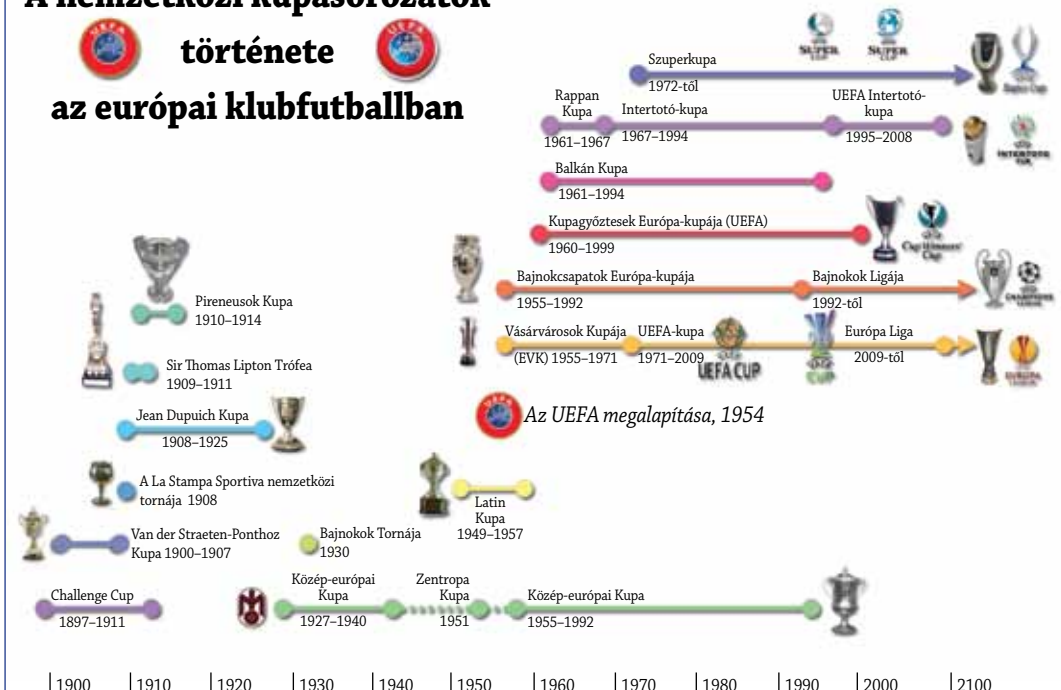
Csehországban 1901 novemberében a Slavia 4:2-re megverte az Uniont, s ezzel bekerült az erőnyerő ČAFC Královské Vinohrady mellé a zónadöntőbe. A „vörös csillagosok” más nagyságrendet képviseltek, 9:1-re nyertek.

Ausztriában a Cricketers egyből a zónadöntőbe került, amelyben ellenfele az 1901 decemberében a Neubauer SC-t 3:1-re legyőző Baden Internationaler SC volt. A fekete-kékek 1902. március 9-én az egész sorozat legnagyobb különbségű győzelmét aratták: 17:1.

A nemzetközi kupasorozatok

története az európai klubfutballban

A magyarországi minitornán előbb az FTC 3:1-re megverte a BSC-t, majd a BTC 2:0-ra győzött a Harihárom ellen. A Challenge Cup elődöntőjében, a tulajdonképpeni magyarországi döntőben – 1902. április 27-én a Csömöri úti Millenáris-pályán – a piros-fehérek 5:1-re kiűzték a Ferencváros zöld-fehéreit. Így ők utazhattak a bécsi döntőre, amelyben azonban 1902. május 18-án 1:1-es félidő után 2:1-re kaptak a Cricketerektől. Érdekes, hogy játékvezetőnek **Rudolf Wagnert** kérték fel, aki mindkét egyesületnek tagja volt.

NAGY-BUDAPESTEN KÍVÜL

Kezd ébredezni a vidék

1902. március 12-én a Debreceni MÁV Egyetértés Önképző Dal- és Segélyegylet tagjai (Nánási Vilmos főmérnök, Kabay György mérnök, Kölönte Zoltán számvivő, Dancsics Imre, Hering Pál, Kóbori János, Nagy János, Schorr Ferenc, Schwáb Gusztáv, Szacsvai János, Zöld János, Zsigmond János), Podolszky Béla vasúti főfelügyelő patronálásával megalakították a piros-fehér színeket választó Egyetértés Football Clubot. (Rákosi Jenő: *Magyar Vasutak Albuma*) A MÁV Járműjavító Gépgyár csapata 1912-ben vette fel a **Debreceni Vasutas Sport Club** nevet.

Ugyan továbbra is szervezetlen keretek között, ám egyre több vidéki egység rendezett futballmérkőzéseket. Pattogott a bőrlabda Besztercebányán, **Balassagyarmaton**, Ungváron, Losoncon, Pécsen, Mohácson és más honi települések pályáin is. A Szabadkai TE kétszer is megütközött a Szegedi KTK-val, és mindkét találkozón módszertani oktatásban részesítette a csongrádi labdarúgókat (7:1, 7:3). (Földessy János i. m.)

A szabadkai futballal kapcsolatban írta Pacséri Matkovich Miklós gimnáziumi testnevelő tanár, hogy ő már 1897-ben felvette a kapcsolatot Iszer Károllyal, sőt nyáron edzett is a BTC-vel. Hazatérve a Szabadkai Sport Egységgel több meccset játszott a környéken, 1901-ben pedig Belgrádba ment a társulattal, ahol a toposideri térségben vívtak bemutatókat. (Nemzeti Sport 1942. január 23.)

A Pozsonyi TE és a Soproni FAC osztrák osztagokkal csapott össze. A legjobb indulattal sem állíthatjuk, hogy a nemzetközi 90 percesen értékes scalpokkal gazdagították kollekciójukat a nyugat-magyarországi legénységek. Az eredményeik (a www.austriasoccer.at internetes oldal alapján): május 11-én Pozsonyi TE – Rasenspielfußballclub Austria 0:3. Június 1-jén Soproni FAC –

Währinger SC 3:1. Július 6-án Pozsonyi TE – Cricketers 1:3. Szeptember 14-én **Grazer AK** – Soproni FAC 4:1. Szeptember 14-én Pozsonyi TE – Hernalser FAK Vorwärts 0:3. Október 12-én Pozsonyi TE – Rasenspielfußballclub Austria 1:5. Október 19-én Pozsonyi TE – SK Slovan Hütteldorfer Wien 2:6.. Október 26-án Pozsonyi TE – SC Wieden 1:2. November 2-án Soproni FAC – Grazer AK 2:3.

Tömegek követték figyelemmel a futballt a 20. század nyitányán

A pozsonyiak vendégül látták a ČAFC Královské Vinohrady gárdáját (0:5). (Földessy János i. m.) Annyi bizonyos, a PTE drukkerai nem sok örömet lelték az 1899-ben alapított prágai zöld-fehérek fellépésében, megkövülten bámulták, amint a jobbára szőke hajú, langaléta csehek magabiztosan elintézik szédülő kedvenceiket.

„Életüket és testi épségüket szolgáztatják ki egymás feltételezett ügyességének”

Továbbra is támadások érték a labdarúgást, durvának, sőt bizonyos megszólalásokban életveszélyesnek bélyegezve. Érthető (?), hogy a *Sport-Világ* 1902 májusában azt követően számolt csak be egy sajnálatos halálesetről, hogy kinyilvánította, legszívesebben elhallgatta volt a szerencsétlenséget, de hát a napilapok már úgy is beszámoltak róla...

A baleset május 11-én a Soroksári úti pályán, a Budapesti Athletikai Klub és a Törekvés SE mérkőzésén, a másodosztályú bajnokságban történt. A beszámolók szerint – mi több a rendőrségi jegyzőkönyvekből kiolvashatóan a tanúvallomások alapján – Dávid Vilmos, a Törekvés csatára kapura lőtte a labdát, majd a lendület tovább vitte. Nekirohant Weinbeer Józsefnek, a BAK kapusának, aki önmagát védve, nem teljesen szabályosan, a könyökét előretartva, a lábát felemelve ütközött a támadóval. Dávid összeesett, súlyos sérüléseibe harmadnap belehalt. Elhunyt okaként az orvosszakértő bélsavarodást állapított meg. Május 14-én már el is temették.

A tragikus eset talán nem érdemelne 111 év múltán említést, ha nem lenne utóélete. Az ügy kapcsán ugyanis rendőrségi vizsgálat indult, aztán 1903. január 25-i számában arról tudósított a *Sport-Világ*, hogy a Budapesti Királyi Ügyészség megszüntette az eljárást. Ez volt az első olyan peres ügy, amely a labdarúgópályán történt haláleset miatt indult, de amelyben kimondták, hogy az elkövető nem büntethető.

Az *Ügyvédi Lapok* indoklást közölt a megszüntető határozathoz: „Semmi alap nincs arra, hogy W. szándékosan tört D. Vilmos élete, vagy testi épsége ellen. A nyomozásnak rá nézve legterhelőbb adataiból is csak annyit lehetett megállapítani, hogy a verseny hevében nem tartotta be a játékszabályokat, nem oda- és nem úgy rúgott, ahova és ahogyan szabad rúgni. Egy footballjátékos mindig ki van téve annak, hogy egy gyakorlatlan, vagy akár a legjobb játékos társnak helytelenül irányított rúgása nem a labdát, hanem az ő bokáját, vagy egyéb testrészét éri. Akik ilyen játékban résztvesznek, azok járnak el gondatlanul. Mindegyikük tudja, hogy játék közben minek van kitéve. Amikor közös egyetértéssel mégis játszanak, életüket és testi épségüket szolgáztatják ki egymás feltételezett ügyességének és nyugodtságának. Ezen a ponton megszűnik az élet és a testi épség büntetőjogi védelme.”

A tiltott gyümölcs

1902-ben futballtilalmat vezettek be a nyárra, elvben júniustól augusztusig nem rúghatták a labdát, akik máskor oly lelkesen megtették. Vajon miért nem? Meglehetősen bonyolult a probléma, az egyszerűsítés kedvéért maradjunk annyiban, hogy sokan a futballisták közül párhuzamosan más sportágakat is űzték, és a labdarúgás ezen tevékenységükben hátráltatta őket, legalábbis a tilalom megszövegezői szerint. (Sport-Világ 1902. szeptember 28.) A sportági rivalizáláson túlnőtt a konfliktus, mert az volt az általános nézet, hogy a nyári időszakban rendezett versenyektől (kivált az atlétikától és az úszástól) elvonja a nézőket a már akkor is roppant népszerű futball, így azok a klubok, amelyek az említett sportágakat preferálták, elesnek a remélt nagyobb bevételektől. Az MLSZ-ben nyílt titok volt, hogy a MASZ nem szimpatizál a labdarúgással, és az úszók vezérei szintén – politikai, vallási és etikai okok miatt (tudniillik megvetették a profizmust) – ott kötöttek bele a futballistákba, ahol csak tudtak.

(Sporthirlap 1924. október 14.) Nem különösebben zavarták a bőrlabda szerelmeseit a szankciók, a legtöbben füttyültek rájuk, és nem csupán vidéken, hanem Budapesten is teljes hevívellet űzték imádott sportágukat. Rádásul ahol éppenséggel betartották a törvényt, ott sem özönlött a korábbinál jelentősebb létszámban drukkolni a nép az atlétikai viadalokra vagy az úszómedencék széléhez, igaz, a nyári kampánymunkák alatt a futballmeccsek publikuma is lecsökkent. A tabu tehát nem használt a társsportágaknak, viszont ártott a futballnak, többé-kevésbé mégis érvényben volt a professzionizmus bevezetéséig, sőt itt-ott még utána is. A Képes Sport az egyik 1947-es számában arról írt, hogy 1928-ban Budapesten nem játszhattak nyáron mérkőzéseket, ezért a csapatok a főváros környékén kötöttek le barátságos meccseket, ha futballozni akartak.

(Köszönet az információkért dr. Szegedi Péternek)

Az élvonal újonca

„33” Football Clubja

Alapítási ideje: 1900

Megszűnt: 1958

Színe: fekete-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 28 (1902–1907, 1910–1921, 1923–24, 1925–1938)

Sikerei: –

Névsorolvasás

A *Sport-Világ* továbbra sem közölte a legtöbb mérkőzés összeállítását, gyakoribb volt a meccsek beharangozója. Ugyanakkor az MLSZ döntése szerint a kluboknak az idény elején be kellett jelenteniük a szerepeltetni kívánt játékosok nevét, sőt a névsort később kiegészíthették. A listák biztosan bővebbek, mint a ténylegesen az első osztályban pályára lépett játékosok névsora.

Budapesti Sport-Club:

Aszusch Antal, Batár József, Bienenstock Sámuel, Breznay Béla, Faludi Jenő, Giszinger Endre, Goldscheider Miksa, Gorka Ágost, Hermán Ödön, Hertzka Rezső, Jármay Arthur, Juhász Jenő, Kenyeri Rezső, Kertész Hermann, Klein Hugó, Klein Jenő, Kolber Artur, Kormos Károly, Machó Ferenc, Markovits Ármin, Meleghy Gyula, Noros Pál, Oláh Károly, Perl György, Schöffner Imre, Sebestyén Pál, Steiner Rezső, Steiner Viktor, Schwarz Ármin, Schwarz Ferenc, Szedlyák József, Weidlinger Andor, Weisz Frigyes, Wieselmann Lajos.

Budapesti Torna Club:

Bádonyi Gyula*, Bihari Ferenc, Blazsek Ferenc*, Buda István*, Coray Arthur, Cservenka Sándor*, Dybas Béla, Fey (Balló) Viktor*, Fischer Károly, Gyulay Lajos, Hajós (Guttman) Alfréd*, Hlavay Kálmán, Iszer Károly, Kakas (Kokas) Béla, Kakas (Kokas) Gyula*, Kertay Lajos, Kisfaludy Árpád, Kuntner Róbert, Lucius Károly*, Manno Miltiádesz*, Mihók Ottó, Nyilasi Péter, Oláh (Román) Károly*, Ordódy Béla*, Ott Ödön, Pilinszky Zsigmond, Rapos Béla*, Riedl Emil*, Riedl János, Róka János*, Róth Rezső, Rudnyánszky Rudolf, Sajó Béla, Scharfe János, Schaschek Ödön, Schärtlin Gusztáv, Skrabák Győző, Skrabák István*, Speidl Géza, Stobbe II Kálmán*, Tinagl Géza, Ujváry (Cseh) Ödön*, Rudolf Wagner*.

* A Sport-Világ statisztikái alapján bajnoki mérkőzést játszottak.

Ferencvárosi Torna Club:

Aigner Ödön, Back Andor, Balogh Aladár, Békés Arthur, Békés Róbert, Berán József*, Borbás Gáspár*, Braun Ferenc*, Bródy Sándor*, Buzássy Imre, Fatzonay Lajos, Fekete (Schwartz) Leó*, Feketeházy Tivadar*, Fejes Zoltán,

Fried Ferenc, Fried Ödön, Fritz Alajos*, Gorszky Tivadar*, Györffy Géza, Háhn Vilmos, Horn K. Lajos*, Horváth Ferenc*, Koltai (Kolhanek) József*, Kovács Géza*, Láng Ferenc, Lipovetz József, Lissauer Lipót, Lissauer Simon, Malaky Mihály, Manglitz Ferenc, Matuskovich József, Merényi Lajos, Mertl Ferenc*, Müller József, Novotny Géza*, Oláh Aladár, Oláh Tibor, Petyán Béla, Pokorny József*, Procskó (Protschkó) Mihály*, Scheibel József, Schwarcz Arnold*, Speissiger E. Károly, Stefán Kálmán, Szabó Márton*, Telléry Károly, Varga Ferenc, Weinber I József*, Weisz Ferenc*.

*Nagy Béla, illetve a tempofradi.hu gyűjtése szerint bajnoki mérkőzést játszottak.

„33” Football Club:

Bíró Attila, Depold László, Dömötör Károly, Feuchtmann Vilmos, Gillemot Ferenc, Haraszi Károly, Helmich Miksa, Helmich Pál, Koch Nándor, Koch Sándor, Kovács Nándor, Kugler Sándor, Lill Erik, Lill Károly, Lindner Ernő, Lindner Imre, Ludwig Kálmán, Martin Ferenc, Novotny Géza, Singer Mór, Sipos Ernő, Spitz Dezső, Steiner Berthold, Steiner Géza, Szász Sándor, Székány Kálmán, Tárnoky Béla, Weisz Mór, Wohrab Géza, Zsidó Lajos.

Magyar Úszó Egyesület:

Aschner Jakab, Aschner Kálmán, Balló Károly, Békés Pál, Bodor Ödön, Fehéry Ákos, Fischer Sámuel, Friedmann József, Friedmann Lajos, Fürst Oszkár, Géber Adolf, Halmay Zoltán, Herczeg Béla, „Kornél” Hoffmann, Jónás István, ifj. Kazár Emil, Kiss Gyula, Péczeli Andor, Pozsonyi Imre, Ray Ferenc, Relle Pál, Sábíán Jenő, Schuler Jenő, Simon István, Simon János, Steiner Bertalan, Steiner Lajos, Szüsz Hugó, Vörös Lajos, Wenke Sándor, Wampetich Imre.

Az 1902. évi bajnokságok végeredménye

I. osztály

1. Budapesti Torna Club	8	7	1	–	31:4	15
2. Ferencvárosi Torna Club	8	4	1	3	14:13	9
3. „33” Football Clubja	8	3	3	2	11:12	9
4. Budapesti Sport Club	8	2	–	6	4:33	4
5. Magyar Úszó Egyesület*	8	1	1	6	7:5	3

* Visszalépett, négy ellenfele az őszi mérkőzést játék nélkül nyerte meg.

Osztályozó mérkőzések az I. osztályba jutásért

„33” Football Clubja–MTK 2:2, Postások–BSC 2:0, MTK–MAC 5:1, Postások–MAC 2:0

Miután a Magyar Athletikai Club benevezett az 1903-as bajnokságra, a szövetség tanácsa beosztotta az osztályozókra. Ezen az I. osztály az idényt végigjátszó csapatai közül a két leg-hátrább végzett, valamint a másodosztály első és második helyezettje vett még részt. Valójában később, mivel a szövetség nyolcra emelte az élvonal létszámát, kevés jelentősége lett, mert benntmaradt az elitben a „33” FC is, sőt feljutott a korábban még az osztályozóra sem jogosult Törekvés is.

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5
1. BTC	X	5:1	2:0	10:0	2:0
2. FTC	0:2	X	3:3	4:0	–
3. „33” FC	2:2	2:1	X	1:3	–
4. BSC	1:8	0:3	0:2	X	–
5. MUE	–	1:2	1:1	5:0	X

A – jelzésű mérkőzéseket a Magyar Úszó Egyesület visszalépése miatt nem játszották le.

A BTC megvédte bajnoki címét

II. osztály

1. Postások	14	13	–	1	37:11	26
2. MTK	14	10	2	2	27:14	22
3. Törekvés	14	10	2	2	20:9	22
4. BAK	14	7	1	6	16:24	15
5. III. ker TVE	14	6	1	7	17:28	13
6. Magyar FC	14	2	–	12	12:26	4
7. UTE	14	2	–	12	5:22	4
8. Rákosszentmihályi S.	14	–	–	14	–	–

A Rákosszentmihály két, a Magyar FC hét, az UTE tizenegy mérkőzés után visszalépett. A Rákosszentmihály eredményei törölve.

A másodosztályú csapatok elnevezése

Postások: Posta Táviráda Tisztviselők Sportegyesülete

MTK: Magyar Testgyakorlók Köre

Törekvés: Törekvés Sport Egylet

BAK: Budapesti Athletikai Klub

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

MFC: Magyar Football Club

UTE: Újpesti Torna Egylet

Rákosszentmihályi S.: Rákosszentmihályi Sporttelep

Gólkirály:

Manno Miltiádesz (BTC) 10 góllal

Az MTK segítette az FTC-t az első bajnoki címhez

Egy újonc és a bajnoki cím esélyese találkozott az 1903-as bajnoki idény első mérkőzésén, a Ferencváros Soroksári úti pályáján. Két zöld-fehér legénység adott egymásnak randevút, a posztások alakulata meccselt a franztadtiakkal. A házigazdák sokkal jobban szerettek ott játszani, mint például a Csömöri úti pályán, a Millenárison. Az „elemi iskola melletti versenypálya” (közlekedés: közvágóhídi villamosokkal a város határán túl lévő végállomásig, onnan 3 percnyi gyalogséta) 15 méterrel rövidebb, illetve 5 és fél méterrel keskenyebb volt az ország első számú arénájának játékterénél.

A mérkőzés a vártnál valamivel gyengébb játékot, s a laikusok számára meglepő eredményt hozott: 1:1. Az FTC akkor még nem igazolta, hogy okkal tartják az első számú trónkövetelőnek, a Postás – használjuk itt és a későbbiekben e rövidebb nevet a hivatalos Posta Táviráda Tisztviselők Sportegyesülete helyett – azonban, ha mást nem is, azt megmutatta, hogy méltó vetélytársa lehet az esztendő során bármelyik élcsapatnak.

Talán túlzás az amatőrség korszakának postásklubját a szocializmus Honvédjéhez, Újpesti Dózsjához hasonlítani abból a szempontból, hogy a zöld-fehérek is előnyt élveztek a játékosok megszerzésében – de akad némi alapja. A Postás nem volt népszerű a vetélytársak között, hiszen a semmiből gyorsan emelkedett a legjobbak közé, mégpedig úgy, hogy állást tudott adni szegény és jobb módú, a középosztályhoz tartozó játékosoknak egyaránt. A több mint százéves anekdota szerint Gabrovitz Emilt, noha imádta a Ferencvárost, sőt a testvérével, Kornéllal együtt az alapítók között volt, munkahelye finom presszióval rábírta, hogy inkább a saját klub-

Az MTK együttese

ban, Postásban rúgja a labdát, mint a vetélytársnál. (Gabrovitz Emil az egyik legtöbbet játszó futballista volt hajdanán. Már 1902 őszén túljutott a századik nyilvános mérkőzésén.)

Bár a hőskorban még sokat számítottak a baráti kapcsolatok, a személyes kötődések is, de az kétségtelen, hogy az akkor még csak a második vonalban szereplő Postás 1902. március 9-i első mérkőzésén (a III. kerületi TVE ellen) már három olyan kiváló, az ország legjobbjai közé tartozó „krek” lépett pályára a 2:1-re nyerő újonc soraiban, mint Gabrovitz Emil, Minder Frigyes és Harsády József. Mindhárman, miként a később ugyancsak csatlakozó Bádonyi Gyula, az első válogatott kapusa is évtizedeken keresztül a Magyar Posta alkalmazottjai maradtak. Éppen például Gabrovitzra és Harsádyra is gondolva a *Nemzeti Sport* így jellemezte az esztendő őszén a Postás stílusát: „A csapat játékmódora egészen sajátos. Különös véletlen folytán a csapatba legnagyobb részt olyan játékosok kerültek, akik azelőtt háttvédek voltak. Back-természetük az egész csapaton meglátszik. Hatalmas nagy rúgások jellemzik játékukat.” (1903. október 18.)

Már az idény előtt sejteni lehetett, hogy az első két szezon bajnokának, a Budapesti Torna Clubnak minden korábbinál nehezebb feladata lesz, ha meg akarja őrizni királyságát. Ugyanakkor maga a klub is sokáig lebegtette, benevez-e egyáltalán a bajnokságba – nagy vetélytársa, a Műgyetemi Football Club ezt továbbra sem tette meg –, mert a nemzetközi mérkőzések sokkal jobb bevétellel kecsegtettek, mint a magyar csapatok elleni fellépések. A bajnokságnak kétségtelenül nagy érvágást jelentett volna, ha a BTC is kiszáll. Végtére is: a legtekintélyesebb és a legnépszerűbb alakulat volt a piros-fehéreké.

Hamar kiderült aztán, hogy a BTC-t féltők nem túlozták el a csapatra váró veszélyt. A MAC és a MUE elleni döntetlen után még nagyobb pofon következett: az újonc MTK 3:1-re legyőzte a magyar labdarúgó-bajnokságok addigi történetében még veretlen egyeduralkodót. Ugyanakkor a kék-fehérektől elszenvedett vereség figyelmeztetően hatott. A BTC simán megverte 3:1-re a tavasz rangadóján az FTC-t, jelezve, nem adja könnyen a koronáját. Ha egyáltalán adja... Merthogy a tavaszi idényt még egy pontos hátrányban záró (1. FTC 11, 2. BTC 10, 3. Postás 10) gárda október 4-én, az őszi forduló egyik csúcspontján – igazán zivataros mérkőzésen – megint megverte a zöld-fehéreket, méghozzá 2:1-re. A meccs nem ért véget a lefújás-

A laza erkölcsű kapus esete

Bundavád a klasszikus amatőrizmusban? Bizony, ilyen is volt! Felhőssy József, a MAC kapusa az MTK elleni 0:6 után bejelentette, hogy belép a kék-fehérekhez. Különösen kínossá tette az esetet, hogy a „griffmadarasok” meglepő különbségű vereségének fő oka éppen a kapus pocskék teljesítménye volt. Ahogy a Nemzeti Sport mívesebben megfogalmazta: „A MAC meglepetésszerű súlyos vereségét sokan a kapus indispozíciójának tulajdonították.” Amikor a MAC kapitánya aztán megkérdezte Felhőssyt, hajlandó-e tovább is játszani a csapatukban, a kapus igennel felelt. Megígérte, hogy a következő találkozóra, az FTC elleni mérkőzésre kimegy. Ám a meccsnap délutánján, két órákor, amikor a második csapat kapusa egy másik mérkőzésen játékban volt, kitelefonált a többieknek, hogy nem mehet, mert az MTK nem engedi. Nagy botrány lett belőle, az MLSZ a kapust egy évre, 1904. március végéig eltiltotta. Mindez nem akadályozta meg a laza erkölcsű Felhőssyt, hogy álnéven be ne szálljon a BTC-be, igaz, nem bajnoki mérkőzésre. S végül a piros-fehéreknél kötött ki – az eltiltása letelte után.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

kor, a fradisták szidták Steinert, a bírót, aki nem torolta meg kellőképpen a durváskodásokat. Oláh Károly, a BTC játékos a nyakon ragadta Lissauer Lipótot, az FTC fedezetét, aki a tettlegességre tettlegességgel felelt. A bíró mindkettőjüket kiállította – de csak öt percre. Aztán Steiner nem adott előnyszabályt, amikor Sipos kapus feldöntötte a kapura egyedül törő Pokornyt. A középcsatár hiába pattant fel a földről, s gurította a labdát az üres kapura, a bíró büntetést ítélt. Azt pedig Sipos – akit ki kellett volna állítani – kivédte, hátrította Weisz lövését. Valójában inkább a BTC veszítette el az 1903-as bajnoki címet, mintsem az egyébként tényleg sokat fejlődött FTC diadalmaskodott. A zöld-fehérek a nagy vetélytárs elleni vereség után hátralévő öt bajnokijukat mind megnyerték, méghozzá 29:4-es gólkülönbséggel. (A „33” FC elleni 5:2 aztán óvás áldozata lett.) Az utolsó fordulóban 3:0-ra verték a feltörekvő MTK-t, a BTC elleni tizenegyesrontást kijavító Weisz Ferenc vezérletével és két góljával. A harmadik gólt Borbás Gáspár lőtte. A franzstadtiak Oláh – Berán, Manglitz – Deutsch B., Bródy, Gorszky – Weisz F., Kovács, Pokorny, Borbás, Scheibel összetételű tizenegyet a találkozó után bajnökként ünnepelték, s szinte senki sem gondolt arra, hogy a legyőzött, a Sebő – Nagy, Steiner R. – Deutsch L., Pozsonyi, Schaar – Frank, Weisz Gy., Károly, Hoffer, Káldor-Zulu alkotta MTK lesz a következő bajnok! Az a csapat, amely a BTC kétszeri legyőzésével tulajdonképpen kikaparta az FTC-nek a gesztenyét.

A *Nemzeti Sport* így méltatta az újonnan trónra lépőt: „Egymást teljesen megértő játékosok, kik egyénileg mindnyájan kiváló erőt képviselnek, együttesen pedig a legöntudatosabb magyar csapatot alkotják. Fő ereje a támadás. A halvesornak helyezkedő képesség dolgában nincs párja hazánkban. A védelemben az oroszlánrész a backekre esik, akik erélyes és rutinos játékosok, s csak a legnagyobb veszély esetén juttatnak munkát a kapusnak. Az egész csapat pedig kitarító és gyors képességgel rendelkezik, ehhez alkalmazkodik alacsony és gyors passzjátéka, amely rendkívül gyors és kifárasztja az ellenfelet.”

A budai „33” FC legénysége

A zöld-fehérek bajnokok lettek a pályán elért eredményeket tekintve, s aztán a zöldasztal mellett kialakított tabellán is. A BTC-vel való éles szembenállás ugyanis vitákba, veszekedésekbe, óvásokba torkollott.

A BTC kifogást emelt az FTC október 25-i, a „33” FC elleni győzelme ellen, arra hivatkozással, hogy Braun Ferenc, a zöld-fehérek jobbszélsője jogosulatlanul szerepelt. Válaszlépésként az FTC jelentette fel a BTC-t, hogy az akkor még bajnokként regnáló csapat a „33” FC elleni mérkőzésen annak ellenére pályára küldte Fey Viktort, hogy a balszélső már kilépett a klubból. (A viták miatt csak 1904. február 10-én, az MLSZ közgyűlésén vált véglegessé a bajnokság eredménye.) A „33” FC így négy ajándékponthoz jutott. Rá is fért a jó képességű alakulatra, mert szinte egyetlen egyszer sem tudott az idény során legjobbjaival kiállni. Gillemot Ferenc már alig játszott, Koch Sándor, a népszerű Lexi a haditengerészetnél szolgált, a 18 éves Haraszy Károly pedig Berlinbe költözött, talán az első magyar légiós lett, miután főiskolai tanulmányai alatt a helyi Preussen csapatában futballozott.

Bizony, régen elmúlt már az az idő, hogy a ferencvárosi futballpionírok be-beszálltak a BTC-be játszani! Még az is előfordult, hogy a félkarú Horváth Ferencet, az MLSZ főtítkárá, az FTC kapitányát Hajós Alfréd, az MLSZ intézőbizottságának tagja, a BTC játékosa verbálisan inzult-

Eleink is megérték a pénzüket

1903 októberében a MAFC a bécsi First Vienna füves pályáján mérkőzött a császárvárosi kék-sárgákkal. 1:0-ra nyertek a budapestiek, ám ez a találkozó nem az eredményről vált híressé. Vagy inkább hírhedt? Történt pedig, hogy rögtön az első labdaérintés után egymás torkának ugrott a két csapat és a két tábor. „A rendőrség azonnal működésbe lépett. Sorban hurcolták ki a dühös osztrákokat. A match természetesen szintén a megfelelő tempóban folyt. Az első féldőben Aschner gölt fejel.” A mieink gyorsan rúgtak még kettőt, de a helyi játékevezető ezeket nem ítélte meg, arra hivatkozott, hogy amikor a labda a kapuba jutott, mindkét esetben épp az óráját nézte. „Az volt pedig a furcsa, hogy ha goalt adtak be a technikusok, mindig más dolga akadt, mint azt meglátni és megadni...” (Technikusoknak becézték a Műegyetemi FC együttesét – a szerzők.)

A találkozó végén Ujváry, a piros-feketék kapusa megfogott egy lövést, majd a földre esett, mire a szurkolóik által feltüzelt hazaiak ki akarták rúgni a kezéből a labdát. Az egyik bécsi futballista úgy fejebe találta a szerencsétlen Ujváryt, hogy előntötte az arcát a vér. „Persze a magyar fiúk nem hagyták így a dolgot, néhányan kérték a bírót, hogy füttyülje le ezt az életveszélyes dulakodást, mások pedig siettek a kapus védelmére. Ott volt aztán igazán verekezés! Hogy a németek, vagy a magyarok kaptak-e többet, azt nem lehetett konstatálni, csak tény, hogy a dulakodás megszüntetése

után három német sógor ült a földön és jajveszékelt. A közönség magyar része nem hagyta ezt szóltanul, hanem ernyőkkel, botokkal siettek az életveszélyben lévő kapus segítségére. Most végre- valahára füttyült a bírót, és az agyonrugdalt kapus kirúgja a labdát.” (Az 1903. októberi Nemzeti Sportot idézte a Nemzeti Sport 1928. október 2-án)

A fővárosi „ramblerek” 25:0-ra győztek Salgótarjánban. Ülnek (balról): Kiss Gy., Oláh, Blazsek, Buda, Sipos, Skrabák, Bródy, Gabrovitz E., Bádonyi. Elöl: Stana (Steiner) és Harsády

tálta. (Hajósnaak különben sem volt jó éve, az október 25-i, az MTK ellen elveszített, a bajnoki cím szempontjából sorsdöntőnek bizonyult mérkőzésen „tettleg bántalmazta” Pozsonyi Imrét, a kék-fehérek csapatkapitányát. A sajtó súlyos büntetést követelt, de aztán elült az ügy, mivel Pozsonyi Imre nem ment el a tárgyalásokra, nem akarta a büntetést.)

Horváth ellen egyébként a „33” FC elleni megóvott mérkőzés után bő egy hónappal bizalmatlansági indítványt adtak be, mire lemondott. Követte őt kenyerese, Malaky Mihály, az MLSZ intéző bizottságának ugyancsak fradista érzelmű titkára is. A főtítkári poszt betöltésére összehívott rendkívüli közgyűlésen aztán Horváth elégtételt kapott azzal, hogy megnyerte a választást Stankovits Szilárdval, az atléták vezérével szemben – s ezzel be is érte. Nem fogadta el a posztot. Ezért aztán új szavazást tartottak, s ezen Gillemot Ferenc – akkor már szövetségi kapitány, az egyik legtekintélyesebb futballvezető, aki az esztendő elején még játékgengedélyt kért és nyert a Harihárom játékosaként – kapott bizalmat.

Addigra már elnöke is lett a szövetségnek: Banovits Kajetán egy híján kétszer annyi szavazatot kapott, mint az ellenjelölt Polónyi Géza (31:16). Szerencsére a „vesztesnek” sem vette el a kedvét az eredmény a labdarúgás támogatásától, az esztendő végén ő ajánlotta fel az első kupasorozat, az Ezüstlabda-díj tróféáját. Banovits Kajetán, a 61 évesen megválasztott új elnök aztán 1906-ig állt az MLSZ élén. „Éveken át általános szeretetnek és tiszteletnek örvendő, közmegelegedésre látta el az elnöki teendőket.” – írta Földessy János *A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége* című alapművében a munkásságát értékelve. Ne legyünk szűk látókörűek: Banovits Kajetánra, a MÁV egykori igazgatójára más okból is emlékezhet az utókor, ő volt a városligeti Közlekedési Múzeum megálmodója és első igazgatója.

Visszatérve a pályákra: a nyári hónapokban ismét szünetelt a bajnokság. Helyette hírverő mérkőzéseket játszottak, többnyire alkalmi formációk. Ilyen volt a Műegyetemi FC és az

Újpesti TE labdarúgóiból verbuválódott Népszigeti Labdarúgó Csapat, amely 11 mérkőzéséből 10 győzelmet szerzett egyetlen vereség mellett a nyáron, legyőzve az első osztályban szereplő ellenfeleket is. De létezett Rajta FC (a „33” FC és Postás játékosaiából alakítva) és a Józsefvárosi Kombinált (adott bele futballistát a BTC, az FTC, az MTK, a MUE, a MAC és a „33” FC) is. Sőt, bejelentkezett 1902 után ismét a Margitszigeti Labdarúgó csapat is, amely egy évvel korábban a MAC és a MüFC tagjaiból állt, ekkor pedig a MAC és a Postás labdarúgóinak közösködése lett volna. Végül nem játszott mérkőzéseket, mert a Postás legtöbb tagja úgy döntött, inkább pihenéssel tölti a nyarát. Még vadabb formációk voltak az úgynevezett ramblereké. Budapest A és B csapata szeptember első teljes hétvégéjén egy négyes torna keretében fogadta a bécsi és a prágai ramblereket. (Az eredmények: Budapest A–Bécs 3:1, Budapest B–Prága 2:0, Budapest B–Budapest A 3:0, Bécs–Prága 1:1, Bécs–Budapest B 3:2, Budapest A–Prága 4:0, a két budapesti csapatnak 4-4, a bécsinek 3, a prágainak 1 pontja lett.)

Játszottak már élvonalbeli bajnokit a Csömöri úti Millenárison, a Soroksári úton, az Erzsébet királyné útján, a Lehel utcai pályán és a margitszigeti sporttelepen, s mind közül ez utóbbi volt egyedül füves. Ahogyan már márciusban leírhatta róla a *Nemzeti Sport*: „A kora tavaszi idő dacára dús pázsit borítja.” Szemben a Millenáris homokos, süppedős talajával.

De ha bárki azt gondolná, hogy mindenki a fűre vágyott, s mindenki azon játszott szívesen, jelentőset téved. A gyepet ugyanis a tavaszi-őszi időszakban síkosnak, s ezért veszélyesnek tartották. A *Nemzeti Sport* készen volt a válasszal: „Angliában és az Egyesült Államokban csak füves pályák vannak, Németországban is azok a legnagyobbak. Nincs egészségtelegebb, mint a kiszáradt tüdő számára a homok. Egyszerű a megoldás: a fűvön nagyobb bőrszegeket kell használni!”

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

Budapesten bravúr, Bécsben bukás

Az MLSZ szervezésében három mérkőzést játszott a „reprezentatív csapat” 1903-ban. Az elsőt a csehek ellen, április 5-én. Mindössze két játékos maradt az előző októberi, bécsi vereséget elszenvedők közül, a két fradista, Berán József és Koltai-Kolhanek József. Érdekes, hogy a tizenegy játékos (Sipos – Berán, Fehéry – Koltai, Kiss Gy., Gorszky – Braun, Károly, Niessner, Minder, Borbás) hét klubból verbuválódott. Ismét akadt egy olyan futballista, aki abban az évben nem szerepelt az első osztályban: Niessner Aladár, a csak nemzetközi meccseket vívó műgyetemisták középcsatára. A Millenárison, 750 néző előtt – még egy érdekesség: a BTC-vel kétszeres bajnok, de akkor már a BEAC-ba igazolt Ordódy Béla vezette a találkozó – a vendégek Rezek révén jutottak vezetéshez a 9. percben, ám a 16. percben a magyar válogatott hivatalos történetének első gólját megszerezve Borbás Gáspár szépített. A 78. percben megszületett a győztes gól is: Minder Frigyes lőtte. A teljes képhez hozzátartozik, hogy az MLSZ eredetileg az osztrákokat hívta erre a dátumra, ellenük jelölte ki a Sipos – Berán, Reiner – Gorszky, Skrabák, Bayer – Niessner, Róka, Buda, Minder, Borbás kezdőcsapatot még március 7-én. Négy hét alatt megváltozott az ellenfél, s öt helyen az összeállítás. Végül egy a két legjobb prágai klub, a Slavia és a DFC játékosai nélkül érkezett kombináltat

győzött le, nagy nehezen. A csehek, miként korábban évtizedeken át a csehszlovákok, nem is tekintik ezt a találkozót a két ország közötti hivatalos mérkőzésnek. (Érdekes volt az előmérkőzés: az első osztályú klubok második csapatainak játékosaiából összeállított válogatott a másodosztály kombináltjával csapott össze.)

Június 11-én került sor a sorban a harmadik, ma hivatalosként számon tartott mérkőzésre, az ellenfél az osztrák csapat volt. Mindmáig ez az egyetlen válogatott meccs, amelyet – egyébként az atlétikai bajnokság idején – a Margitszigeten, a már akkor is füves pályán rendeztek. Arthur Yolland, a BTC korábbi játékosa, a Budapesten élő angol származású egyetemi tanár bíraskodott, alkalmasint ritkán fordult elő eddig a két ország futballtörténetében, hogy a „spori” jobb játékosnak számított néhány csapattagnál. A magyar válogatott hat újoncot is avatott, s egyetlen olyan játékosa sem akadt, aki mindkét előző mérkőzésen (1902 őszén Bécsben és áprilisban a csehek ellen a Millenárison) pályára lépett volna. A Holits – Nagy, Manglitz – Skrabák, Bayer, Gorszky – Braun, Buda, Pokorny, Vincze, Weisz összeállítású tizenegy 2:0-ra, majd 3:1-re is vezetett (Pokorny két gólja mellett Buda István, a BTC jobbösszekötője talált még a kapuba), s végül biztosan nyert 3:2-re.

Október 11-én Bécsben aztán visszavágtak az osztrákok. Ellentétben a szinte napra pontosan egy évvel korábbi 0:5-tel, ezúttal legalább sikerült két gólt szerezni. Hatszáz néző előtt a WAC-Platzon Borbás Gáspár lőtte a mérkőzés első és utolsó találatát. Kár, hogy közben az osztrákok a félelmetes és mesterhármast elérő Studnicka révén négyet vágtak. Az FTC bal-szélsőjének a 18. percben született gólja megérdemli az emlékeztetést: az volt a magyar válogatott történetében az első, idegenben szerzett „dugó”. Gillemot Ferenc szövetségi kapitány az alábbi tizenegyet küldte pályára: Sipos – Nagy, Berán – Skrabák, Schaar, Bodor – Blazsek dr., Károly, Kertay, Vincze, Borbás. Közülük egyedül az FTC bekkje, Berán József játszott az 1902-es mérkőzésen is.

Április 5.	Bp., Millenáris	CSEHORSZÁG	2:1 (1:1)	Borbás, Minder
Június 11.	Bp., Margitszigeti pálya	AUSZTRIA	3:2 (1:0)	Pokorny 2, Buda
Október 11.	Bécs	AUSZTRIA	2:4 (1:1)	Borbás 2

Az esztendő során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

2 mérkőzésen: Berán József (FTC), Borbás Gáspár (FTC), **Braun Ferenc** (FTC), Gorszky Tivadar (FTC), Károly Jenő (MTK), Nagy Ferenc (MTK), Sipos Ernő (BTC), Skrabák István (BTC), Vincze Károly (MAC)

1 mérkőzésen: Bayer Jenő Róbert (MAC), Blazsek Ferenc dr (BTC), Bodor Ödön (Postás), Buda István (BTC), Fehéry Ákos (MUE), Holits Ödön (MUE), Kertay Lajos (Postás), Kiss Gyula („33” FC), Koltai-Kolhanek József (FTC), Manglitz Ferenc (FTC), Minder Frigyes (Postás), Niessner Aladár (Műgyetemi FC), Pokorny József (FTC), Schaar Izidor (MTK), Weisz Ferenc (FTC)

Nagy közönség – az első lóverseny dacára

Az 1903-as esztendőben is az angol klubok budapesti látogatása jelentette a legnagyobb szenzációt a magyar futballéletben. Ismét járt nálunk a Southampton, amely 14:0-ra verte a BTC-t, 15:0-ra pedig az MTK-t. Először vizitált belga alakulat, a **brüsszeli Leopold Club** kellemes meglepetéssel szolgált játékaival a publikumnak, amely az előzetes sajtóhírek alapján bizony lebecsülte. A BTC csak 2:0-ra verte, a Műegyetemi FC 1:1-re végzett vele. A MűFC nem vett részt a bajnokságban, de játszott nemzetközi meccseket. A Leopold Club elleni döntetlen kívül kikapott az angol Richmondtól (1:4), s megverte a bécsi First Viennát (1:0)

A BTC két figyelemre méltó eredménnyel vétette észre magát: 1:0-ra legyőzte a Richmondot, majd ugyancsak 1:0-ra a prágai Slaviát, utóbbit a Monarchia legerősebb klubbizenegyének tartották. A „tornászok” májusi győzelméről azt írta a *Nemzeti Sport*: „Az első lóverseny dacára nagy közönség nézte”. Megjegyzendő, hogy a Slavia nem sokkal később egy 12:0-s győzelemmel vágott vissza a cseh fővárosban, de a nagy különbség oka az volt, hogy egy brutális szabálytalanság miatt Sipos Ernő kapus a mérkőzés elején megsérült.

Nagy siker volt a MAC 3:2-es győzelme a nagyhírű, s a kapuban még az Európa legjobbjának tartott Rudolf Wagnert is felvonultató Cricketerok ellen a margitszigeti füves pályán.

Mi itt elsősorban a sikereket emeltük ki, a teljes képhez hozzátartozik, hogy 1903-ban még nem volt ötvenszázalékos csapataink – köztük a vidékről szóló részben említett Pozsonyi TE és Soproni FAC – mérlege a leggyakoribb vetélytársak, az osztrákok ellen.

A fotó a Postás–Richmond 90 perc alkalmából készült. Állnak az angolok

Először nemzetközi kupadöntőben a Fradi

A Challenge Cup, a Monarchia nemzetközi kupája 1902–1903-as kiírásában az osztrákok domináltak. A 14 benevezetből kettő volt cseh, kettő magyar, tíz pedig osztrák. Ennek ellenére nem változott az alapkiírás, regionális selejtezőket tartottak, amelyeket Csehországban a Slavia viszszaélépése miatt a ČAFC Královské Vinohrady játék nélkül nyert meg. Ausztriában egy hosszús, kieséses rendszerű torna végén a Wiener AC 2:1-re megverte a Cricketereket. Nálunk (még 1902-ben, pontosabban november 16-án) a Ferencvárosi Torna Club a Millenárison Borbás Gáspár góljával 1:0-ra győzött a „33” FC ellen.

Május 3-án, a Práterben lévő Cricket-platzon, a hármasdöntő első mérkőzésén az FTC 5:1-re kikapott a Wiener AC-től. A súlyos vereség dacára feljegyzendő: az Oláh – Berán, Manglitz – Deutsch, Gorszky, Lissauer – Braun, Novotny, Pokorny, Kovács, Weisz összetételű tizenegy volt a Fradi első, nemzetközi kupadöntős csapata. A becsületgölt egyébként Pokorny József szerezte 0:1-nél, kevéssel a szünet után. Miután három héttel később a ČAFC Královské Vinohrady nem állt ki a WAC ellen, a bécsiiek megnyerték a serleget. Újabb kuriózum: a cseh csapat úgy lett az 1902–1903-as Challenge Cup második-harmadik helyezettje, hogy egyszer sem lépett pályára!

Az FTC csapata. Hátsó sor (balról): Berán, Oláh, Manglitz.
Középső sor: Gorszky, Bródy, Lissauer. Elöl: Braun, Borbás,
Pokorny, Kovács, Weisz

NAGY-BUDAPESTEN KÍVÜL

Gombokhoz a kabátot

A „provinciák” labdarúgása továbbra is csupán keresgélte a meglévő tartalommal leginkább harmonizáló formát, a maga futballja számára a legmegfelelőbb szervezeti keretet. Ezen törekvéséről így vélekedett a média: „A Magyar Labdarúgók Szövetségébe a Kaposvári Athletikai Club és a Besztercebányai Sport Club is felvételét kérte. Nagyon üdvös lenne, ha a jó példát a többi vidéki egyesület is követné, hogy végre megvalósíthassa a szövetség a vidéki (kerületi) bajnokság eszméjét.” (*Nemzeti Sport* 1903. augusztus 3.)

Mindazonáltal a nem Budapesten megtartott találkozók száma örvendetésen gyarapodott.

1903 májusának végén a kék-fehér szerelést öltő Szabadkai Sport Egyesület 7:1-re elintézte a Halasi FC-t, majd magabiztosan 4:0-ra a Bajai AC-t. (*Földessy János i. m.*)

A felvétel Debrecenben, az Egyetértés tréningmeccsén született

A másik szabadkai klub, a piros-fehér Bácska is megkezdte szereplését, a ferencvárosi tartaléktól 3:2-re kikapott, míg a Nagyszentmiklóst 3:0-ra legyőzte.

Szent Iván havában a szombathelyi illetőségű Vasvármegyei SE 3:3-ra végzett a Soproni FAC-cal. Ez a júniusi remi a sportberkekben általános meglepetést keltett, mivel a SFAC akorra már sokat próbált, száznál is több párbajt megvívó alakulatnak számított. *(Földessy János i. m.)* A vasiak Komáromban már nem teljesítettek ilyen sikeresen, a KFC 5:3-mal engedte őket útjukra.

Június 21-én a bajnoki cím védője, a BTC a Nagyerdei Sporttéren valósággal legázolta a Debreceni Torna és Kerékpár Egylet (a DTE aktuális neve volt) együttesét (11:1). Először vizitált fővárosi egység a kálvinista Rómában. „A mérkőzést kevés számú közönség nézte végig, holott a Torna és Kerékpár Egylet áldozatkészsége és a játék érdekessége nagyobb érdeklődést érdemelt volna”. *(Szabadság 1903. június 22.)*

A diadalmas piros-fehérek összeállítása: Újváry – Nyilassy, Stobbe – Sassik, Skrabák I., Skrabák Gy. - Hlavai, Róka, Buda, Minder, Speidl. A porig alázott kék-sárgáké: Grünwald Z. – Oláh, Balogh – Tihanyi, Seifried, Tikos – Drobug, Grünwald L., Hajnal, Klein, Pávay.

(Sassikot valójában Schascheknek hívták – a szerzők.)

„A vidéki sportegyesületek footballcsapatai a nyáron szépen működtek. Nagy részük volt ebben a szerteszéjjel nyaraló fővárosi játékosoknak, akik ilyenkor vidéken valóságos missiót teljesítenek”. *(Nemzeti Sport 1903. szeptember 6.)*

Nemzetközi találkozók (a www.austriasoccer.at osztrák internetes oldal adatai alapján):

1903. március 29-én Rapid Wien – Soproni FAC 5:0

1903. szeptember 6-án Pozsonyi TE – Währinger Bicycle-Club 2:2

1903. szeptember 13-án Pozsonyi TE – SK Graphia Wien 1:6

1903. október 4-én Soproni FAC – Währinger BC 2:2

1903. október 18-án Pozsonyi TE – Währinger BC 5:3

1903. október 18-án Soproni FAC – Cricketers 1:1

1903. október 25-én Pozsonyi TE – Cricketers 0:4

Az eredmények közül a legértékesebb a SFAC döntetlenje a bécsi „krikettezőkkel”.

Gorszkyból csak a „testi nagyság” hiányzott

A Ferencvárosi Torna Club első bajnoksapatában a következők játszottak: Oláh Aladár (6 mérkőzésen) – Berán József (13), Manglitz Ferenc (13) – Gorszky Tivadar (13), Bródy Sándor (12), Koltai-Kolhanek József (10) – Braun Ferenc (11), Novotny Géza (9), Pokorny József (13), Kovács Géza (13), Borbás Gáspár (9), valamint Weisz Ferenc (7), Fritz Alajos (kapus, 5), Deutsch Béla (3), Pákay Ágost (2), Weinber I József (kapus, 2), Lissauer Lipót (1) és Scheibel József (1).

A *Nemzeti Sport* 1903 őszén bemutatta az akkor még csak bajnokesélyes zöld-fehérek kulcsjátékosait. (A korhűség kedvéért megtartottuk az eredeti nyelvezetet.)

BERÁN JÓZSEF (20 éves): Kezdetben csatárt, később bucket játszott, a legjobb magyar backek közé tartozik. Nyugodt és biztos játékos, ő a csapat játék kapitánya.

BORBÁS GÁSPÁR (19): Kezdetben jobb, majd hosszú ideig balszélső, a legújabbban összekötő csatárt játszik. A leggyorsabb magyar csatárok közé tartozik. Jó labdatechnikája van, élesen lő.

BRAUN FERENC (17): Mindig jobb szélső csatár volt. Jó a cselező technikája, lövései és centerezései kitűnők. Összjátéka is kiváló.

BRÓDY SÁNDOR (19): Középső fedezete a csapatnak, s mint ilyen, fáradhatatlan, szívós játékos. Jól stoppol és passzol.

DEUTSCH BÉLA (20): Az I. csapat állandó tartaléka, mint jobb oldali fedezet. Nyugodt, kitartó játékos.

GORSZKY TIVADAR (20): Középső fedezet, de máskor jobbfedezetet játszik. A labda elvévésében nagyon jó. Kitűnően tud helyezkedni, nyugodt, biztos és szívós. A testi nagyságot kivéve a jó half minden kelléke megvan benne.

KOVÁCS GÉZA (20): Balösszekötő csatár. Gyors és fürgé játékos. Kapu előtti hirtelen lövései veszedelmesek. Több higgadtsággal a legkitűnőbb játékosok egyike lenne. Ő, Berán és Pokorny a legrégebb óta footballozók.

MANGLITZ FERENC (20): Gyors és elszánt, odaadó játékos. Balhátvéd, azelőtt balszélső csatár volt. Technikája még nem teljesen fejlett. De sokat pótol nála a kitartás, erő, ambíció. Mint versenygyalogló bajnok ismert atléta.

NOVOTNY GÉZA (19): Neki van a legjobb labdatechnikája a csapatban. Játékában óvatos. Jó futó, jó érzéke van a passzolásához. Eddig jobbösszekötő, most balfedezet.

OLÁH ALADÁR (18): Nyugodt játékos, éles a szeme és biztos a rúgása. Kapusként kezdő, de már sokat ígér.

POKORNY JÓZSEF (20): Valamikor bucket játszott, de 3 év óta mindig középső csatár. A közönség kedvence. Bátor, fair játékos. Nyugodt és gyors, fejfel is kitűnően játszik.

WEINBER JÓZSEF (20): Kézzel biztosan véd, jobb lábbal azonban határozatlan.

WEISZ FERENC (19): Balszélső csatárt játszik. Ügyes cselező, jó adogató, gyors futó, jó lövő, azonban nagyon óvatos.

Le minden kalappal a képviselő úr előtt!

1903-ban **Polónyi Géza** (1848–1920), Kézdivásárhely országgyűlési képviselője, a későbbi igazságügy-miniszter (*Magyarország történeti kronológiája III.*) fontos döntésre jutott, mely független volt a politikától. Elvi elhatározását hamarosan tett követte: jelentősebb összeget ajánlott fel egy labdarúgó-vándordíj alapítására. Az Ezüstlabdát, hazánk első kuparendszerű sorozatát az MLSZ égisze alatt a MAC írta ki (*dr. Földessy János i. m.*), a széria dekoratív tróféáját Paár János tervei alapján

Fábry János ötvösmester készítette el. (*Nagy Béla: Kupatörténetek*) Némi hezitálás után az FTC, a MUE, az MFC, a „33” FC, a MAC, a Postás és a Törekvés nevezett a tornára. (Az élvonalbeli klubok közül a BTC és az MTK távol maradt.)

A ferencvárosiaknak szerencséjük volt, csupán a döntőben kellett mérkőzniük a díjért. Hanem a „Harihárom” Mikulás-napon igencsak megizzasztotta a zöld-fehéreket a margitszigeti pályán, mert az első finálé 1:1-re végződött. Ellenben a megismételt csatát december 13-án magabiztosan nyerték meg a zöld-fehérek (3:0). Ezen az összecsapáson esett meg a rendkívüli eset, hogy Pokorný József egyik életerős bombája a Dunában kötött ki, és csak akkor tudták a felek folytatni a találkozót, miután kihalászták a vízből a labdát. (www.tempofradi.hu)

Negyeddöntők (akkori nevükön osztályozók): MFC–Törekvés 7:0 (április 4.), „33” FC–MUE 3:2 (május 1.), MAC–Postás 2:2, (május 3.), Postás–MAC 3:1 (május 10.). Az FTC erőnyerő.

Elődöntők: „33” FC–Postás 3:2 (május 21.), az MFC ellen az FTC bírói döntéssel jutott tovább.

Első döntő: FTC–„33” FC 1:1.

Megismételt döntő: FTC–„33” FC 3:0.

A Ferencváros az Ezüstlabda-díj nyertese. Hátsó sor (balról): Berán, Oláh, Gorszky, Bródy, Manglitz, Lissauer.
Elöl: Scheibel, Braun, Borbás, Pokorný, Kovács, Weisz

A fradisták kifogástalan labdatechnikával rendelkeztek

A *Nemzeti Sport* első, 1903. március 15-i számában bemutatta az alig elkezdődött első osztályú szezon résztvevőit, megemlítve, hogy „a fővárosi footballlegyeletek erőviszonyai az elmúlt év óta gyökeres változáson mentek keresztül”. A dokumentum felbecsülhetetlen értékű az utókor számára, noha feltétlenül a teljes képhez tartozik, hogy miután a konkurens *Sport-Világ* a BTC vezetőinek kezében volt, a piros-fehérekkel szemben talán túlzottan kritikusak voltak a szerkesztők.

Mindazonáltal páratlanul érdekes, hogyan látták az akkori footballértők a csapatokat. A *Nemzeti Sport* tulajdonképpen megtippelte a Ferencvárosi Torna Club bajnoki „hatalomátvételt”.

„**FTC:** Ez idő szerint kiemelkedik vetélytársai fölé. Játékosai laposan dolgoznak, kifogástalan labdatechnikával rendelkeznek, sokan összjátékot produkálnak, amely angol csapatokra emlékeztet. Egyetlen magyar csapatnál sem láthatjuk oly szembetűnően a csatársor és a fedezetsor közötti kapcsolatot, mint ő náluk. (...). Ha a csapat meneszírozása is olyan ügyes volna, mint amilyen gondos a kiképzése, úgy az FTC már most a legnépszerűbb csapata volna a főváros közönségének. Ajánlatosnak tartjuk azonban, hogy a csapat tagjai kerüljék a durva és nyers játékot.

BTC: Úgy látszik, túl van életének legszebb napjain. (...) Egy egész csomó egyesület tudás és képesség dolgában fölé kerekedett. Csatársora kifogástalan, de fedezetsora és védelme tökéletlen és elmaradt. (...) A veszély pillanatában a BTC szétveri ellenfelét. Megbecsülhetetlen jó tulajdonsága a csapatnak az angolos önbizalom. A BTC még mindig a legnépszerűbb csapata a közönségnek.

Csillagos mezében a Műgyesetemi FC

Jellegzetes csíkos dresszében a BTC

POSTÁS: Nagy javuláson ment keresztül tavaly óta. Játékosai egynémelyike (Minder, Bodor, Gabrovitz) igazán elsőrangú, de még hiányzik a csapatból a szabatos összjáték és a jó csatársor, amely ma még hézagos. Nagyon valószínű, hogy ősszel az FTC legveszélyesebb ellenfele lesz.

MUE: Ért hozzá, hogy kell a kétséges győzelmet erőszakkal megszerezni. Fejlődése látszik, csatársora figyelemre méltó összjátékot mutat be, védelme szépen, bár gyakran elbizakodottan dolgozik. A fedezetsorban a testi erőnek túlsúlya dominál.

MAC: Sok meglepetést szerzett, népszerűsége folyton emelkedik. A védelem szép munkája nagy haladás tavalyhoz képest, a csatársor összjátéka és labdavitele egészen modern és elismerésre méltó. Hibáztatjuk azonban a lassúságát és az ellenséges kapu előtti tétovázást.

„33” FC: Visszaesett tavalyi formájából, s mérkőzésein állandóan nélkülözni kénytelen legjobb játékosait.

MTK: Csatár és fedezetsora – bár kissé lassú – kombináció dolgában a legjobbak közé tartozik Budapesten, s jobbnak csak a Ferencvárost ismerhetjük el. Védelme és különösen a kapuvédője nem áll a támadósor magaslatán. A csapat hajlik a durvaság felé, de hamar összeesik, ha kemény ellenfélre talál.

TÖREKVÉS SE: Visszamaradt a fejlődésben, s alapos munkára és kiegészítésre szorul, hogy a felsorolt egyletekkel egy színvonalra kerüljön.”

A *Nemzeti Sport* elemezte a csak nemzetközi mérkőzéseken szereplő, a bajnokságra nem nevező Műegyetemi FC játékát is.

„MŰEGYETEMI FC: Szintén a legelső csapatok között foglal helyet. De meg kell rónunk a csapatot, amely kétségtelenül a legnyersebb Magyarországon. A MüFC soha nem lesz népszerű, amíg a jellemző tulajdonságából ki nem vetkőzik. Elsőrangú játékosoknak egész sorával rendelkezik, akik közül csak Reinert, Újváryt és Niessnert említjük meg, s így igazán nem szorul rá, hogy durvasággal egészítse ki jó tulajdonságait. Védelme majdnem a legjobb.”

Labdarúgásunk első világlklasszisa

Károly Jenő 1886-ban született Kaposváron (Nemzeti Sport 1926. augusztus 1.), Somogyból került a fővárosba. Az MTK-nál érett klasszissá, 14 esztendősen debütált az élvonalban. A válogatottban 17 évesen mutatkozott be, mégpedig történelmi találkozón, mert 1903. április 5-én először lépett hazai földön hivatalos mérkőzésen pályára a nemzeti együttes. (Nyertek a mieink Csehország ellen 2:1-re a Millenárison, circa 750 néző előtt.)

Összesen 25-ször öltötte magára a meggypiros-fehér-zöld szerelest, tíz gólt jegyzett a legjobbjaink között. Általában a fedezetsor közepén, ritkábban jobbösszekötőben játszott, és rendkívül eredményesen, hiszen kétszer lett bajnok az MTK-val, kétszer pedig gólkirályi címet szerzett. Pazar technika, pontos lövések, erőteljes fejesek tették felejthetetlené alakításait. A honi futball első világlklasszisa volt, nem véletlenül hívták társai és rajongói Tanár úrnak. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: 700. után)

Schlosser Imre 1929 elején hosszabb interjút adott a sportlapnak, az újságírónak a következőt mondta róla: „Abban az időben, amikor én a fénykoromat éltem, szegény Károly Jenő volt minden centerhalf eszményképe, és szerintem azóta sem akadt jobb. (...) igaz, kicsit lassú volt, de a centerhalfnak nem is kell nagyon gyorsnak lennie, nála a technika és a higgadság a fontos. Ez pedig bőven megvolt Tanár úrnak. (...) egyforma szívóssággal dolgozott elől és hátul...” (Nemzeti Sport 1929. január 13.)

(Némi magyarázat: a centerhalfon eleink a középfedezetet értették. Manapság inkább középső középpályásnak mondanánk.)

Világrekord is fűződik Károly Jenő nevéhez. Az IFFHS statisztikája szerint 1888 és 1910 között a földkerekségen senki sem szerzett a tar fejű kiválóságnál több gólt egyetlen bajnok, tudniillik az 1905. október 15-én a műgyetemiek ellen vívott találkozón tizenegyszer vette be a piros-feketék hálóját (MTK–MAFC 15:1).

Később az MTK-ból átigazolt a BAK-ba, ám akkor a kék-feketék épp fúzióra léptek a csepeliekkel, így tehát a Budapesti Csepeli AK sportolója lett belőle. (Nemzeti Sport 1926. augusztus 1.)

A Weisz Manfréd Művek alkalmazottjaként 1920 őszén egy üzleti tárgyalásra utazott Savonába, hogy trénerként maradjon kinn a napfényes Itáliában. 1923-tól a Juventus kispadján ült, ő hívta a torinóiakhoz Viola Józsefet és Hirzer (Híres) Ferencet.

„Signor Karoli” a scudettót nem élhette meg, a Bologna elleni finálé második összecsapásán rosszul lett, és három nap múlva, 1926. július 28-án reggel elhunyt. Augusztus 1-jén a harmadik meccset nélkül nyerte meg 2:1-re a csapata Milánóban. (www.juventus.com.)

„A sport ölte meg a szívét, pedig a szíve nagyon szerette a sportot.” (Nemzeti Sport 1926. augusztus 1.) Piemont székvárosában temették el.

Az élvonal újoncai

Magyar Athletikai Club

Alapítási ideje: 1885 (a labdarúgó-szakosztály: 1897)

Megszűnt: 1946 (újjaalakult: 1989)

Színe: sárga-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 17 (1903–1918, 1919–1923)

Sikerei: Ezüstlabda-díj (1908), Magyar Kupa-döntős (1911, 1914)

Magyar Testgyakorlók Köre

Alapítási ideje: 1888. november 16.

Megszűnt: 1941 (újjaalakult: 1945)

A futballcsapat neve a profi korszakban: Hungária FC (1926–1940)

Színe: kék-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 103 (1903–1940, 1945–1981, 1982–1994, 1995–2011, 2012–)

Sikerei: 23-szoros bajnok (1904, 1908, 1914, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1929, 1936, 1937, 1951, 1953, 1958, 1987, 1997, 1999, 2003, 2008), 12-szeres Magyar Kupa (MNK)-győztes (1910, 1911, 1912, 1914, 1923, 1925, 1932, 1952, 1968, 1997, 1998, 2000), KEK-döntős (1964), 2-szeres Közép-európai Kupa-győztes (1955, 1963)

Posta Távírda Tisztviselők Sportegyesülete

Alapítási ideje: 1899 (a labdarúgó-szakosztály: 1902)

Színe: zöld-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 7 (1903–1905, 1949–1950, 1952–1953)

Sikerei: –

Törekvés Sport Egyesület

Alapítási ideje: 1900

Színe: kék-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 24 (1903, 1907–1926, 1935–1936, 1937–38, 1939–1941, 1942–43, 1945–46)

Sikerei: –

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Éremhalmazozó patikus

Weisz Ferenc születési és halálozási dátuma, valamint ezek helye bizonytalan. A legvalószínűbb az 1885-ös születési év, az első zöld-fehér bajnoksapat tagjait bemutató Nemzeti Sportcikk, amelyet annak idején a szerkesztők a klubok által szolgáltatott adatok alapján írtak, 19 évesnek, tehát 1884-esnek tudta. Nagy Béla munkáiban, aztán a legendás Alberttől Zsákig c. könyvben 1885-ös évjárat szerepel. Ugyanakkor a Sporthirlap 1917-ben leszögezte: „30 éves gyógyszerész. Tizenöt éve futballozik. Az FTC-ben kapusként kezdte szereplését, aztán játszott a csapat minden posztján! (...) Ma már futballkarrierje alkonyán áll.” (Idézte Nagy Béla Fradi futbalszázad című könyvében).

1902-ben került az első csapatba, „erélyes vagy vakmerő föllépéseket mellőzi, és annak hiányát kitűnő lábtechnikájával pótolja.”

Személyében nyolcszoros bajnokot, ötszörös Ezüstlabda-nyertest, Magyar Kupa- és Challenge Cup-győztest, 17-szeres magyar válogatottat tisztelhet az utókor. 1915-ben két mérkőzés erejéig az MTK-ban játszott, egyébként 18 esztendő-t töltött el a Ferencvárosban. Szeretett klubja 1925-ben örökös bajnoki címmel tüntette ki. (www.tempofradi.hu). Az első bajnoki címből oroszlánrészt vállalt azaz, hogy két gólt is szerzett november 22-én, a sorsdöntő, az MTK elleni találkozón.

A nemzeti együttesben 1910. május 26-án nyújtotta legemlékezetesebb teljesítményét, a Mille-náris 12 ezer nézője gyakorta tapssal jutalmazta az ördögös jobbszélső mutatóványait. A lelkes publikum nagy élvezettel figyelte, ahogy rendre bolondot csinált az emberéből, mert Francesco Cali, a genovai Andrea Doria jobb-bekkje képtelen volt őt feltartóztatni. A 32. percben megkoronázta addig is kitűnő produkcióját, bevette a kackiásra pödrött bajszerű Mario de Simoni (US Milanese) hálóját. Találatával már 2:0-ra vezetett a magyar gárda, aztán a mérkőzés 6:1 arányú hazai diadallal ért véget. A prima technikájú, nagy tűzerejű, remek taktikai érzékű csatár három gólt jegyzett címeres mezben. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után)

Pompás és elfogulatlan jellemzést adott róla kortársa, Hlavay I György, aki maga is zseniális labdarúgó volt, és aki a rivális klubokból (Nemzeti SC, MTK) nyolcszor került be a szelekcióba: „Weisz Feri a legnagyobb rutinié, aki mindig azt csinálta, ami a legrosszabbul jött az ellenfélnek, gyors volt és mindkét lábbal veszedelmesen lőtt.” (Nemzeti Sport 1929. január 23.)

Weisz Ferenc zsidó származása miatt (Ujvári Péter szerkesztésében Magyar Zsidó Lexikon) valószínűleg nem élte túl a II. világháborút, ám a bizonyos forrásokban szereplő adat, amely szerint munkaszolgálatban halt meg, vitatott. Az 1942. november 18-án közzétett 69059/1942 H. M. rendelet ugyanis a 18 és 48 év közötti zsidó férfiak munkaszolgálatát tette kötelezővé. (Magyarország történeti kronológiája III.)

Névsorolvasás

A *Sport-Világ* és a március 15-én először utcára került *Nemzeti Sport* továbbra is elsősorban a beharangozókban közölt összeállításokat. Ezért azok nevét tüntetjük fel, akikről vélelmezhető, hogy pályára léptek a bajnoki találkozók.

Budapesti Torna Club:

Blazsek Ferenc, Buda István, Fey (Balló) Viktor, Hajós (Guttman) Alfréd, Helmich Pál, Kisfaludy Árpád, Lucius Károly, Manno Miltiadesz, Nyilasi Péter, Oláh (Román) Károly, Ott Ödön, Rapos Béla, Róka János, Schaschek Ödön, Sipos (Sellő) Ernő (k), Skrabák István, Újváry-Cseh Ödön, Rudolf Wagner.

Ferencvárosi Torna Club:

Berán József, Braun Ferenc, Borbás Gáspár, Bródy Sándor, Deutsch Béla, Fritz Alajos (k), Gorszky Tivadar, Koltai (Kolhanek) József, Kovács Géza, Lissauer Lipót, Manglitz Ferenc, Novotny Géza, Oláh Aladár (k), Pákay Ágoston, Pokorny József, Scheibel József, Weinber Ferenc, Weisz Ferenc.

„33” FC:

Bosnyákovits Károly, Eichinger Károly, Hampel Kálmán, Haraszi Károly, Kiss Gyula, Koch Nándor, Koch Sándor, Lill Erik, Lill Károly (k), Lindner Imre, Martin Ferenc, Spitz Dezső, Steiner Bertalan, Steiner Géza, Székány Kálmán, Várady Jenő, Weisz Mór, Zsidó Lajos.

Magyar Athletikai Club:

Bayer Jenő Róbert, Capelle Adolf, Felhőssy József (k), Fitt Kálmán, Grósz Nándor, Höfle Győző, Kilvady Rezső, Kocsis Mihály, Kraft Jenő, Kraft Kálmán, Krempels József, Lauber Dezső, Medgyessy Iván, Mészáros Károly, Riedl János, Róth Károly, Ryda Jenő, Teasdale Ottó, Telegdi Károly, Terray Dezső, Sissovič Lajos, Vangel Gyula (k), Vangel Károly, Vincze Károly, Wagner Zoltán.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Deutsch Leó, Frank Imre, Herquett Rezső, Hoffer István, Káldor „Zulu” Lipót, Károly Jenő, Lipovetz Géza, Markovits Péter, Nagy Ferenc, Pozsonyi Imre, Roóz Imre, Schaar Izidor, Sebő Gyula (k), Steiner Rezső, Ugró Gábor, Weisz Lajos.

Magyar Úszó Egylet:

Csermák Károly, Csüdör Ferenc, Fehéry Ákos (k), Friedmann János, Friedmann Lajos, Géber Adolf, Halmay Zoltán, Holits Ödön (k), Holub Nándor, Jónás István, Kazár Emil, Munk Sándor, Péczely Andor, Pejtsik István, Révész Béla, Sebestyén Béla, Stein Ferenc, Stern Ármin, Szűsz Hugó, Weisz Jenő.

Posta Táviráda Tisztviselők Sportegyesülete:

Arany Sándor, Bádonyi Gyula (k), Bodor Ödön, Borhy Mihály, Gabrovitz Emil, Giba Gyula (k), Harsády József, Kertay Lajos, Kiss Gusztáv, Klein Jenő, Minder Frigyes, Pozsonyi Jenő, **Schwartz (Fekete) Leó**, Steiner Bertalan, Szemethy Gyula, Varga József.

Törekvés Sport Egyesület:

Cseh Ferenc, Godád Lajos, Dreier Vilmos, Ékes József, Gálfalvy Kálmán, Gidró Dávid, Kalauz József, Kirsteier Aladár, Löwenrosen Károly, Mayer Rezső, Mervel Géza, Mészáros Gyula, Mezey Sándor, Mike Gyula, Osváth Lajos, Paulik János, Simon János, Tolvaj Sámuel, Zborovján József.

(k): kapusként vagy kapusként is szerepelt

A Törekvés vasutas futballistái

Az 1903. évi bajnokságok végeredménye

I. osztály

1. FTC	14	10	1	3	51:11
2. BTC	14	8	3	3	34:9
3. MTK	14	9	–	5	41:17
4. Postás	14	7	3	4	28:12
5. „33” FC	14	6	3	5	23:32
6. MUE	14	5	1	8	12:25
7. MAC	14	4	1	9	19:40
8. Törekvés	14	1	–	13	6:68

A MUE elleni egyik mérkőzés két pontját játék nélkül kapta meg az FTC.

II. osztály

1. Föv. TC	10	8	1	1	20:12	17
2. UTE	10	7	2	1	21:11	16
3. Bp. SC	10	6	1	3	20:12	13
4. III. ker. TVE	10	4	–	6	13:28	8
5. BAK	10	1	–	9	10:12	2
6. R. palotai FC	10	1	–	9	11:20	2

Osztályozó mérkőzések az I. osztályba jutásért

Fővárosi TC–Törekvés 3:0

MAC–UTE 4:1

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. FTC	X	1:3	3:1	1:1	5:1	2:0	6:0	8:1
2. BTC	2:1	X	1:3	2:0	M	0:0	0:0	5:0
3. MTK	0:3	2:1	X	0:3	9:1	0:2	6:0	14:0
4. Postás	1:2	0:1	0:1	X	2:2	5:1	1:0	4:0
5. „33” FC	M	2:2	0:2	2:2	X	1:3	2:1	4:5
6. MUE	–	0:5	0:1	0:2	0:4	X	1:0	4:0
7. MAC	1:5	0:5	3:2	0:7	1:4	5:1	X	5:0
8. Törekvés	0:14	0:7	–	–	–	–	0:3	X

A – jelzésű mérkőzéseket nem játszották le. Az M-mel jelzett két találkozó eredményét a BTC-s Fey és az FTC-s Braun jogosulatlan szerepése miatt az MLSZ megsemmisítette, a két pontot mindkétszer a „33” FC kapta. A pályán kialakult eredmények: BTC–„33” FC 5:0, „33” FC–FTC 2:5.

A Budapesti AK csapata

A másodosztályú csapatok elnevezése

BAK: Budapesti Athletikai Klub

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

UTE: Újpesti Torna Egylet

Föv. TC: Fővárosi Torna Club

Bp. SC: Budapesti Sport Club

R. palotai FC: Rákospalotai Football Club

Gólkirály:

Károly Jenő (MTK) 15 góllal

Vén betyár, vén gazember!

Lesz estére pezsgő!

A *Nemzeti Sport* az 1904-es bajnoki kampány végén hosszú értékelést tárt olvasói elé. Az esztendő futballeseményeit felelevenítve ebből indultunk ki mi is, citálva a fontosabb passzusokat, aztán magyarázva, elemezve a történéseket.

„Mióta magyar gyepen labdát rúgnak, ilyen izgalmas, jó és rossz eredményekben gazdag, mindenkifölött pedig emlékezetes éve labdarúgó sportunknak még nem volt, mint az elmúlt 1904-es év. Heves, szinte késhegyig menő személyi és elvi küzdelmek a tanácskozó asztal mellett, erős, sokszor meg nem engedett eszközöktől sem visszariadó viadatok a pályákon, meglepetések itt is, ott is, végül reformtörekvések minden téren, ez a rövid jellemzése az elmúlt évnek. (...) A bajnokság legkomolyabb jelöltjei kezdettől fogva a MTK és az FTC voltak. A BTC csak őszi kitűnő formája alapján formálhatott némi reményt a győzelemre, de néhány meglepetésszerű eredménye elütötte tőle. A küzdelem rendkívül heves volt mindvégig, végezetül pedig a gyepen az FTC és a MTK 24-24 ponttal kerültek a sorozat élére. A gólarány itt az FTC javára billentette volna a mérleget, ha egy harmadik egyület hibájából az MTK papirosan nem jut még egy ponthoz (MAFC-MTK 1:1 mérkőzés MAFC hibájából MTK javára íratott) és így a bajnoksághoz, amit szép játékaival ki is érdemelt.” (*Nemzeti Sport*)

Kétségtelen, hogy emlékezetes szezont volt az 1904-es. Leginkább a befejezése, ugyanis az utolsó előtti forduló előtt a lapok magabiztosan ünnepelték az FTC címvédését, a *Nemzeti Sport* még azt is levezette, hogy nem alakulhat semmiképpen úgy a 16. forduló eredményssora, hogy ne az előtte két ponttal vezető, de a mindig veszélyes BTC-vel meccselő zöld-fehérek legyenek a bajnokok. Mindkét csapatnak egy hátralévő mérkőzése árválkodott, a Fradi 24, az MTK 22 ponttal állt, de a franzstadtiak gólaránya sokkal jobb volt. Az idény azonban végül a tárgyalóasztalnál zárult, miután az MTK jelezte, hogy a MAFC elleni mérkőzésén az ellenfél kapusa, a nem sokkal korábban az UTE másodosztályú csapatától megszerzett Pohl Lajos jogosulatlanul szerepelt. A szövetség illetékes bizottsága helyt adott az óvásnak, s így az 1:1-ből MTK-győzelem, a Fradival szembeni pontegyenlőségből egy pontos MTK-előny lett. Így, noha az FTC adta a gólkirályt (a 12 gólos Pokorny Józsefet), a mindössze második évüket az élvonalban töltő kék-fehérek lettek a bajnokok!

Noha a fentiek már eleve nem feltételeznek sima idényszárast, még egy csavar volt a történetben. Az FTC is szeretett volna találni legalább egy, de inkább két pontot a zöldasztalnál. Megóvta a „33” FC ellen szeptemberben 2:1-re elveszített meccs eredményét, arra hivatkozással, hogy azon a budaiak hátvédje, Depold László jogosulatlanul szerepelt. Az ügyben többször is – pártállástól függően – értelmezték a szabályokat, a többség végül arra jutott, hogy a játékosnak valóban nem kért a „33” FC (miként 1903-ban sem) játékendegélyt, viszont korábban volt neki, s ezért az első félévben még a főtítkári posztot betöltő Gillemot Ferenc, aki egyébként a „33” FC-ben Depold játéktársa volt, okkal adta ki neki az igazoló-jegyet. „Egy futballista pedig, akinek igazoló-jegye van, biztosan játszhat” – szólta a verdikt.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Így lett bajnok az MTK. S noha a korabeli beszámolók szerint tavasszal futballozott jobban, végső soron ősszel kerekedett felül, a pályán is egy ponttal többet gyűjtve az FTC-nél. Pedig fáradtnak, a *Sport-Világ* minősítése szerint túltrenírozottnak tűntek a játékosai, a kimerítő nyári edzések miatt. A kék-fehérek mindössze két nagy pofont kaptak, 3:0-ra kikaptak előbb az FTC-től, majd a Postástól. Ellenben megnyertek néhány nagy „híriget” hozó találkozót. A BTC elleni, tavaszi meccs például félbeszakadt, mert a „tornászok” tiltakoztak amiatt, hogy Károly Jenő szó szerint lekezelte a labdát a döntő gól előtt – a játékvezető rendőri kísérettel távozott a lefújás után. A Fővárosi TC elleni meccsen addig rugdalták egymást a játékosok, ameddig Szűsz Hugó játékvezető a lila-zöldektől Gerőt – akkor még ezt is megengedték a szabályok – kétszer is kiállította. De hasonló durva csatát hozott a MAFC elleni 90 perc is. A túlzottan kemény, tisztátalan játék gyakran adott munkát a mentősöknek is. Ennek fényében érthető a sportújság talán félig viccesnek szánt, mégis találó javaslata az őszi-tavaszi rendszerre való átállás igényére reflektálva: „Az így fölszabaduló tavaszi szezonra pedig tűzzön ki a szövetség egy Jótékonyági Serleget örökös vándordíjúl. Az ezért folyó mérkőzések jövedelmének egy része jusson a Mentőknek, akik – sajnos – oly gyakran tesznek szolgálatot megsérült játékosainknak.”

Izsó szép rávetéssel védett

Noha 1904-ben még mindig előfordult, hogy kapus játszott első osztályú bajnoki mérkőzésen a mezőnyben, vagy éppen hogy kényszerűségből mezőnyjátékos állt a kapufák közé, egyre több „szakember” őrizte csapata portáját. Habár egyikük képessége sem érte el a legjobb bécsi kapusokét, elsősorban Rudolf Wagner vagy a Skóciába és Németországba is meghívott Karl Pekarna tudását, egyre magasabb nívót képviseltek. Különösen a MUE Holits Ödöne, a rendkívül ruganyos, kiváló felépítésű (az 1908-as olimpián távolugróként szereplő) kapus végigvédte a bajnoki idényt. Miként például a Postásban Giba Gyula vagy a MAC-ban Vangel II Gyula, aki aztán, mivel klubjához került a vidékről ismét Budapestre költözött korábbi válogatott, Sipos (Sellő) Ernő, a következő idénytől már középcsatárt játszott. Nem is rosszul: 1908-ban gólkirályi címet nyert.

Holits mellett a BTC kapusát, Izsó Lászlót tartották a legjobbnak, ő volt a nagy úttörő, feljegyezték róla egy bajnoki tudósításban, hogy „szép rávetéssel véd”. Ám szívesen játszott a mezőnyben is, miként klubtársa, a botrányhős Felhőssy József.

A műegyetemistáknál Újvári Márton a tanulmányait befejezve katona lett, ezért Aschner Jakab (aki talán még Újvárinál is jobb kapus volt, csak utált védeni) átmeneti megoldásként hátravonult. Ám amikor klubja leigazolta Pohl Lajost, boldogan ment újra előre, csatárnak. A „33” FC-ben a rutinos Lill Károly, a Főv. TC-ben előbb Bartha Lajos, majd az FTC elleni mérkőzést követő eltiltásáig Bogács József védett. Utóbbi kényszerpihenője alatt mezőnyjátékos, Takács Dániel őrizte a kaput – nem volt sok köszönet benne.

A legjobb két csapatban két-két kapus szerepelt. Az FTC-ben **Oláh Aladárt** őszre a később nagy karriert befutó, összesen nyolc bajnoki címet nyerő Fritz Alajos váltotta. Az MTK-ban Sebő Gyula az utolsó két mérkőzésre adta át a helyét a fiatal Domonkos Lászlónak, aki aztán az első magyar sztárkapussá nőtte ki magát.

„A bajnokság sorsa teljesen nyílt kérdés volt, az első mérkőzéstől s az utolsóig, sőt azon túl is. A természetes fejlődés során eljutottak végre oda, hogy 5-6 olyan elsőosztályú csapatunk is van, amelyek tudás és képesség dolgában teljesen méltó ellenfelei egymásnak, s csak a pillanatnyi kondíció, vagy a szerencse dönti el köztük a győzelmet. A határozott fejlődés jele a sok eldöntetlen, vagy egy-két gól különbséggel végződött match is, amely már jellemző az ideai bajnoki mérkőzésekre. A mérkőzéseken nagy gólkülönbség csak ritkán fordult elő.” (*Nemzeti Sport*)

Valóban az erőkiegyenlítődést jelzi, hogy a 71 lejátszott mérkőzésből 30 döntetlenül végződött. (Egy évvel korábban, igaz, még csak nyolc csapat játszott az élvonalban, mindössze tizenkettőn nem akadt győztes.) A sok remi ellenére csupán két találkozón nem esett egyáltalán gól. Csak hét meccsen győzött az egyik csapat háromgólosnál nagyobb különbséggel. Több meglepetés is született, a Postás és a MAFC például gyengébben, a MUE jobban szerepelt a vártnál, feltűnő volt a tavasszal még minden mérkőzését elvesztő Főv. TC őszi javulása is. Különös volt a „33” FC produktuma, sőt inkább magatartása: a csapat a legtöbb mérkőzése előtt az utolsó pillanatban egészült ki tizenegy játékosra – de az is előfordult, hogy tíz emberrel kezdett mérkőzést. A MUE ellen a létszámhátrányban gólt kapott, aztán már hiába egészült ki, csak döntetlenre mentette a találkozót. A *Nemzeti Sport* az egyébként is viharos osztályozók közepette okkal háborgott, hogy legalább ezekre rendesen kiállhatott volna a képességek alapján többre is hivatott csapat. Az MLSZ külön is megrótt a Kiss Gyulát, a későbbi jeles újságíró, a „33” FC kapitányát, mert a III. kerületi TVE elleni osztályozó előtt nem állt a bíró rendelkezésére, sőt flegmán és indolensen viselkedett. Információ hiányában a bíró nem engedte játszani Weisz Károlyt. Az MLSZ később ezért semmisítette meg az eredményt!

Az első három kiemelkedett a mezőnyből. Az MTK-ról már esett szó – sőt esik a bajnokot bemutató írásunkban. A BTC állománya szinte teljesen kicserélődött az első két bajnoksapatéhoz képest. Korábbi kulcsjátékosai közül Minder Frigyes és Manno Miltiádesz már nem játszott – utóbbi evezős és gyorskorcsolya-versenyeken vett részt, ősszel egyszer felvetődött, hogy beáll, szerepelt is a neve az előzetes összeállításban, de aztán nem játszott –, mint ahogy önkéntes pihenőt adott magának Hajós Alfréd és a friss házaspáros Lucius Károly is. Az előző szezonban kiválóan védő válogatott kapus, Sipos Ernő vidékre ment, Buda István pedig átlépett a Postásba. **Róka János** is húzódozott futballpályafutása folytatásától, de ő aztán mégis beszállt, ám csak a négy utolsó tavaszi mérkőzésre. Az utódok csapata az utolsó fordulóban legyőzte az FTC-t, ezzel, mint utóbb kiderült, megfosztva a vetélytársat a bajnoki címtől, de e 90 percen kívül csak az ősze elején játszott igazán jól.

Az FTC ellenben tavasszal. Az első évek magyar futballgyakorlatától eltérően szinte állandó csapattal (Oláh – Manglitz, Berán – Gorszky, Bródy, Lissauer – Braun, Weisz, Pokorny, Kovács, Borbás), csupán egyszer játszott a katonáskodó Novotny Weisz helyén. A fradisták különösen májusban teljesítettek nehéz programot, pedig erre az időszakra csak egy bajnokijuk jutott. Igaz, az az egy a tavaszi idény egyik legjobb mérkőzése volt, a zöld-fehérek 2:0-ra megverték a MAFC-ot. Őszre meggyengült a keret, miután Oláh és Borbás is – átigazolását kérve – leállt, Bródy pedig egyetlen mérkőzés után eltiltást kapott. A középfedezet a „33” FC elleni mérkőzésen összeverekedett Kiss Gyulával. A bíró mindkettőjüket kiállította, hosszú eltiltást kaptak. Sőt, akadt olyan időszak, amelyben úgy festett, hogy a Csulának becézett Kiss

A Corinthian FC és a MAC közös fotója. Ülnek a magyarok

az 1905-ös tavaszi idény végéig, Bródy azt követő újabb fél éven át nem játszhat. Végül mindketten amnesztiát kaptak 1905 februárjában. Tovább nehezítette a Fradi helyzetét két védője, Manglitz és Berán formahanyatlása. Azt írta róluk a *Nemzeti Sport*: „Berán és Manglitz: tavasszal még csak megütötték a mi első osztályú védőjátékosaink átlagos nivóját, bár a csatársor klassziséját el nem érték, ősszel azonban, mikor katonáskodásuk miatt nem is trenírozhattak, talán a leggyengébb első osztályú védelmet alkották. Ekkor már csak a testi erejüktől való félelem miatt tartottak tőlük a gyengébb szívű csatárok.” A fentiek fényében állítható: kész csoda, hogy csak adminisztratív okból veszítette el az FTC a bajnoki címet!

„Örvendetes hatása volt ennek aztán az is, hogy a közönségünk oly nagy érdeklődést mutatott e küzdelmek iránt, aminőt azelőtt csak a legerősebb nemzetközi mérkőzések tudtak felmutatni. De sajnos az egyenrangúság az egyletek között oly nagy rivalitást is szült, hogy a játékosaink a győzelemért gyakran oly eszközök alkalmazásától sem riadtak vissza, amelyek erősen a sportszerűség rovására estek.” (*Nemzeti Sport*)

A közönség érdeklődése valóban nőtt, emelkedett a nézőszám. Egyre nagyobb teret kapott a labdarúgás a kor médiájában, a nyomtatott sajtóban is. Ugyanakkor a pályák állapota nem volt egyforma, mint ahogy nem volt egyforma a közönség viselkedése sem. Megjelent a már társadalmi ítéletet is tartalmazó „kültelki pályák” kategória, amely a földrajzi meghatározás mellett nyilvánvalóan utalt arra is, hogy az ottani szurkolók viselkedése enyhén szólva kívánnivalót hagyott maga után. A pályán is osztályok nélküli lett a futball („A külvárosi csibészről a grófi család sarjáig vannak hívei a testedző sportnak” – írta a *Nemzeti Sport*, s valóban, az egyik másodosztályú keret igazoltjai között felbukkant egy Festetich gróf is), de a nézőtéren is. A Millenáris gálamérkőzése, így a Corinthians (a magyar szóhasználat szerint Corinthisánok) nem ugyanazt a közönséget vonzották, mint néhány első osztályú és a legtöbb másodosztályú bajnoki. A már többször emlegetett, szeptember 18-i, a Soroksári úton rendezett FTC–„33” FC mérkőzés botránya után – mivel nemcsak a játék-, hanem a nézőtéren is kitört a ramazúri – a *Nemzeti Sport* követelte: „Tömörüljenek a klubok kartellbe, tiltás ki a rendet zavaró nézőket. Legyen elkerítve a pálya a közönségtől.” A Margitszigeten figyelmeztetést függesztettek ki, amely tiltotta, hogy a játék menetét a nézők közbekezdések

kal zavarják. „A szabály ellen vétőket rendőrileg ki fogják vezetni” – volt olvasható rajta. S akkor még előtte voltak eleink a legnagyobb nézőtéri skandalumnak, amely a november 6-i, Főv. TC–FTC (2:5) mérkőzésen tört ki, az akkor külteleknek számító, Lehel úti (a Lehel út és a mai Róbert Károly körút, akkori nevén Hungária körút találkozásánál álló) pályán. A játékvezető az akkori szövetségi kapitány, Stobbe Ferenc volt! Érdemes idézni a *Nemzeti Sport* beszámolóját: „A műveletlen közönség oly botrányt rendezett, aminő még a kültelki pályákon is ritkaság. A Lehel úti pályát minden bajnoki mérkőzéstől el kell tiltani, mert itt semmi sem történik a mérkőző csapatoknak a közönségtől való megoltalmazására. A Lehel úti pálya teljesen elzárva nincs, a körülötte lévő házak udvaráról is be lehet oda jutni. A főbejárátnál csak a mérkőzés előtt és elején van ellenőrzés. A játéktér egy homokbuckás terület, sem elkerítve, sem eléggé felfestve nincsen. A közönség teljesen a határvonalakon áll. Ha a bírót az FTC javára ítélte, felhangzott: Vén betyár, vén gazember! Lesz estére pezsgő! Ha meg a Fővárosi javára: Ezt nem lehetett letagadni, ugye!”

Ha már a létesítményeknél tartunk, érdemes rögzíteni: az 1904-es esztendőben első osztályú labdarúgó-mérkőzést a Csömöri úti versenypályán (a Millenárison), a Népszigeten, a lánymányosi pályán, az Erzsébet királynő úti, valamint a Lehel úti és a Soroksári úti pályán rendeztek. Kevésen múlt, hogy a hat az hat, s nem csak öt lehetett: az MLSZ ugyanis először nem akarta engedélyezni az FTC Soroksári úti pályáján a mérkőzések megrendezését, arra hivatkozással, hogy a játéktér nem szabványméretű, hanem jóval kisebb. Aztán mégis csak hozzájárult.

„Az MLSZ nagyfotosságú munkát végzett. Ilyen volt a bírói szabályzat elkészítése és a bírák bizottságának megalkotása. Nagyobb gondot fordított a vidéki labdarúgó sport szervezésére. Felállította a vidéki kerületeket, illetve kerületi bajnokságok kiírását is megkísérelte. Sajnos, idén ennél tovább el nem jutottunk.” (*Nemzeti Sport*)

A bírói testület és a vizsgáztatások megkezdése valóban fontos lépés volt, ettől kezdve jogos igényként vetődhetett fel, hogy aktív játékos ne vezethessen mérkőzéseket. Már a következő, az 1905-ös bajnoki szezon kezdete előtt 53 játékvezető, akkori kifejezéssel élve „játékbíró” neve szerepelt az MLSZ listáján, köztük tízen vidéki illetőségűek voltak. Csak közbevetőleg: az állandó lakhely kérdése a játékosoknál is kardinális volt. Homoky Sándor játszott a MAFC-ban három bajnoki mérkőzésen, aztán a Pozsonyi TE, tehát egy szövetségi tagsággal rendelkező, de nem az élvonalban szereplő klub kifogást emelt az igazolása ellen, „mivel nevezett állandó pozsonyi lakos, s így a MAFC részére nem igazolható.” Homokyt az MLSZ intéző bizottsága beidézte a következő ülésére, felszólítva a játékost, hogy „budapesti állandó tartózkodásra vonatkozó iratait hozza magával”. Mivel utána többet nem játszott a MAFC-ban, gyanítható, hogy nem voltak ilyenek.

Az MTK együttese

De vissza a *Nemzeti Sport* által citált értékeléshez! A vidéki futball nem lépett előre. Ugyanakkor a budapesti igen, sok tekintetben. Még csak a negyedik bajnokság zárult le, de a klaszszikus és makulátlan amatőrizmus a múlté lett. A játékosok gyakori klubváltása az ő frontju-

kon, a szervezeti és a gazdasági oldal erősítése a tréner és a klubvezetők oldalán hozta előtérbe a professzionizmus egyelőre még csak halovány igényét.

Annál erősebb volt a gyanú, hogy az álamatőr-ség már igenis létezik: „Achilles sarka football sportunknak a játékosok örökös vándorlása. Ma már nem tiszta idealizmusból, sportszeretetből dolgoznak a football-csapatok, hanem bizony nem kis részben üz-

Oláh Aladár (FTC) aranyérme

leti szempontból. Ezért okvetlen jó csapat kell az egyesületeknek, s ha nincs a saját tagjaik között megfelelő sportanyag, elszívják a többi egyesület játékosait. És ez bizony nem megy szentelt vízzel: jócskán burjánzik így nálunk a titkos professzionizmus.” (Nemzeti Sport, 1904, 46. szám). Vagy egy kicsit később: „Nyíltan suttogják, hogy itt-ott burjánzik nálunk is a titkos professzionizmus, aztán nem szenved kétséget az sem, hogy az a hatalmas játékos gárda, amely időközben nevelkedett, előbb-utóbb olyan gondozást igényel az egyes klubokban, hogy az egyesületek kénytelenek lesznek játékosaik kiképzésére hivatásos művezetőket, trénereket alkalmazni. Hogy pedig erre a célra nem fognak mindig drága pénzen külföldieket hozatni, az is bizonyos. A fejlődés természetes következménye csak tehát az, hogy előbb-utóbb hivatásos labdarúgó embereink is lesznek. Kodifikálni kell tehát nálunk is az amatőr kérdést.” (Nemzeti Sport)

Persze, ha azt vesszük, a Magyar Labdarúgók Szövetsége az esztendő februárjában maga teremtetette meg a profizmust az apparátusban, elfogadva, hogy a főtitkár a jövőben 600 koronás díjazásban részesüljön. Gillemot Ferenc, aki akkor még játszott is a „33” FC színeiben, elsőként mondhatta el magáról, hogy meg tud élni a labdarúgásból.

Borbás papa longamétázni küldte a vezéreket

Az 1904-es esztendő egyik legnagyobb eseménye a magyar sportban is a St. Louis-i olimpia volt. Az év eleji előkészítő üléseken felvetődött a küldöttség kiküldésének igénye, ugyanakkor a józanabbak megjegyezték, hogy egy ötfős csapat részvételének költsége is 10 000 koronás összegre rúgna. Reménykedett ugyanakkor a sporttársadalom krémje az akkori közoktatásügyi miniszter, Berzeviczky Albert valóban mély sportszeretetében.

Kevéssé ismert tény, hogy a labdarúgóknak is volt halvány reményük a részvételre, holott költségeik egyenesen horribilisnek ígérkeztek. Ám Iszer Károly és Gillemot Ferenc felkérést kaptak arra, hogy igyekezzenek feltérképezni a saját sportáguk lehetőségeit, elsősorban a mecénások, a támogatók szempontjából. (Hat sportágban neveztek ki felelősöket, a futball mellett atlétikában, evezésben, tornában, úszásban és vívásban.) Iszer Károly azt javasolta, „rendezzenek a sportágak versenyeket, meccseket, mutatóványokat” a szükséges költségek előteremtésére. Nem vált be, pedig a futballban is tartottak június 19-én olimpiai hatos tornát, amelyet egyébként a BTC nyert meg. De ez sem hozott jelentősebb bevételt.

Végül két úszó (közülük az első helyezéseket szerzett egykori első osztályú labdarúgó, Halmay Zoltán) és két atléta jutott ki az olimpiára. A futballcsapatnak esélye sem volt, néhány atletizáló futballistának halovány.

Az olimpiai részvételért rendezett próbaversenyre több mint egy csapatnyi első osztályú labdarúgó is benevezett. Így Blazsek Ferenc (BTC, 100 m, magasugrás, távolugrás, hármassugrás), Bodor Ödön, a későbbi olimpiai érmes futó (Postás, 1500 m), Borbás Gáspár (FTC, 100 m, 200 m), Durand Félix (MAFC, 100 m),

Hol kék a mez, hol fekete-fehér

Két mérkőzés jutott az MLSZ által összeállított szövetségi válogatott csapatnak 1904-ben, mindkettő Ausztria ellen. A korábbi sorozat nem szakadt meg: a budapesti mérkőzésen győzött, a bécsin vereséget szenvedett nemzeti tizenegyük.

A korábban tervezett áprilisi dátumról június másodikára halasztott, a Csömöri úti versenypályán, azaz a Millenárison tartott találkozón a magyar válogatott a legerősebb összeállításában állt ki az osztrákok ellen (Holits – Nagy, Berán – Gorszky, Kiss Gy., Ordódy – Niessner, Koch, Pokorny, Vincze, Borbás). A vendégek ellenben a Vienna és a Cricketer, a legerősebb két klub játékosai nélkül, ráadásul mindössze tízen érkeztek, mivel a nagyhírű Studnicka az utolsó pillanatban lemondta az utazást. Így aztán egy kölcsönjátékos játszott náluk válogatott mérkőzésen, az MTK-s Herquett. A bécsiek különben Cornelius Hoffmann néven írták be a jegyzőkönyvbe. Ezúttal is játszott másodosztályú csapat játékosa a magyar válogatottban: a BTC 1901-es és 1902-es bajnokcsapatának egyik legjobbja, Ordódy Béla immár a BEAC tagjaként került be, egyébként újoncként, a csapatba. A simán, 3:0-ra megnyert mérkőzésen Pokorny József, Koch Nándor és Borbás Gáspár lőtte a gólokat. Manapság már feltétlenül különlegességnek számít, hogy Gillemot Ferenc utolsó, szövetségi kapitányi minőségben töltött mérkőzésén a magyar válogatott kék mezt viselt. Akkoriban nem volt még egységes, a nemzeti színekben pompázó szerelése a válogatott csapatnak. Bő fél évvel később, az egyik „vezérkari ülésen” javasolta az intézőbizottság a tanácsnak, hogy „csináltassanak 11 darab

Gillemot Ferenc („33” FC, 800 m, 1500 m, 400 m gát), Hedinger Miksa (MAC, 800, 1500 m), Kiss Gyula („33” FC, hármasugrás), Manglitz Ferenc (FTC, 1500 m, diszkoszvetés), Medgyessy Iván (MAC, 60 m, 100 m, hármasugrás), Niessner Aladár (MAFC, 400 m), Nirnsee Gyula (MAFC, 100 m, 200 m, 400 m, 800 m, 110 gát, 200 gát, távolugrás), Sajó Béla (BTC, magasugrás, távolugrás, hármasugrás) és Szemethy Gyula (Postás, magasugrás). Néhányan közülük kifejezetten jó eredményt értek el, Medgyessy második lett 60-on, Borbás győzött 100-on és 200-on, Bodor ugyancsak második, Nirnsee megnyerte a 200-as gátot, s második lett a 110-es gáton, és szerzett még egy második helyet 400 sikon. Sajó második lett (egyébként Kiss Gyula mögött és Medgyessy előtt) hármasban, harmadik pedig távolban, Niessner Aladár második volt 400-on. Ám az Egyesült Államokban senki sem jutott ki. A joghallgató Borbás Gáspár állt ehhez a legközelebb, de a szövetség eredetileg csak harmadik számú tartaléknak jelölte. Aztán amikor az atlétavezérek mégis kérlelni kezdték Borbás apját, engedje ki a fiút az olimpiára, az csak dörmögött: „Menjenek longamétázni, a fiú meg tanuljon inkább!”

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

inget a szövetségi csapatnak, darabonként 8 koronával”. (Viszonyításképpen: az akkor hette egyszer megjelenő Nemzeti Sport egész éves díja 12 korona volt.)

Az addigi, osztrákok elleni mérkőzések gólcúcsát hozta az október 9-i találkozó a Cricketer-Platzon, amelyre – szemben a budapesti 800 főssel – 2000 néző zárandokolt ki. (Egészen az 1928-as 5:5-ig ez volt a két ország egymás elleni mérkőzéseinek gólrekordja.) Érdekes, hogy

miután az új szövetségi kapitány, Stobbe Ferenc váratlan akadályoztatása miatt nem tudott Bécsbe utazni, kísérő nélkül kelt útra a válogatott. Sőt pénz és trikók nélkül, mert azok a „Misternél” maradtak. A magyar legénység végül a Cricketerektől kölcsönkapott fekete-fehér mezben lépett pályára. A Holits – Nagy, Szentey – Friedrich, Ordódy, Nirnsee – Niessner, Károly, Pokorny, Braun, Borbás tizenegy játszott. Három futballista, Szentey, **Nirnsee** és Friedrich is debütált. Az 5:4-re elvesztett találkozón a góljainkat Károly Jenő, Pokorny József (2) és Borbás Gáspár jegyezték.

A magyar védők nem bírtak a négy gólt is szerző Charles Stansfielddel, aki – nevéből kitálálhatóan – valójában angol volt.

Június 2.	Bp., Millenáris	AUSZTRIA	3:0 (1:0)	Pokorny, Koch, Borbás
Október 9.	Bécs	AUSZTRIA	4:5 (2:3)	Károly, Pokorny 2, Borbás

Az esztendő során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

2 mérkőzésen: Borbás Gáspár (FTC), Holits Ödön (MUE), Nagy Ferenc (MTK), Niessner Aladár (MAFC), Ordódy Béla (BEAC), Pokorny József (FTC)

1 mérkőzésen: Berán József (FTC), Braun Ferenc (FTC), Friedrich István (MAFC), Gorszky Tivadar (FTC), Károly Jenő (MTK), Kiss Gyula („33” FC), Koch Nándor („33” FC), Nirnsee Gyula (MAFC), Szentey Sándor (Fővárosi TC), Vincze Károly (MAC)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

Budapesten a Corinthiánok

A budapesti futballélet legnagyobb érdeklődéssel várt nemzetközi eseménye a világ legjobb amatőr csapataként beharangozott Corinthians, a Corinthiánok áprilisi vendégjátéka volt. Az angломániától nem mentes *Nemzeti Sport* a vendégek érkezésekor teljes első oldalát az angol nyelvű köszöntőre szánta, majd egész oldalas fotót, fogalmazzunk így, posztert jelentetett meg a vendégekről.

Szó, ami szó, a Corinthians valóban különleges játékerőt képviselt, más futballt játszott, mint az egyébként nagyon igyekvő és nagyon lelkes vendéglátók. Csapatkapitányát, Gilbert

A Britannia Berlin-FTC barátságos meccs résztvevői. Elöl a mieink (balról): Berán, Braun, Weisz, Pokorny, Oláh, Gorszky, Kovács, Borbás, Lissauer, Manglitz, Bródy

Osvald Smitht a századforduló táján a világ legjobb középcsatárának tartották. Az ünnepi program, illetve a vendéglátás legmagasabb színvonalát garantálta a szervező bizottság, amelynek elnöke gróf Andrássy Gyula, a MAC elnöke lett, a 23 tagú bizottságban a honi sportélet olyan kiválóságai kaptak helyet az angol konzul, bizonyos F. Stronge mellett, mint Banovits Kajetán, az MLSZ elnöke, valamint Iszer Károly, Arthur Yolland, Brüll Alfréd, a színházi-irodalmi élet két kiválósága, Rákosi Jenő és Rákosi Viktor, aztán Bárczy (Sacher) István dr., a közoktatási ügyosztály vezetője, később Budapest polgármestere. A három rendező klub, a MAC, az MTK és a BTC külön-külön 11 tagú szervezőbizottságot állított fel. Az angolok nagypénteken érkeztek a Nyugati pályaudvarra. A Hungária szállóban laktak, autóval szállították őket, amelyeket Brüll Alfréd és a Velodrom vállalat ajánlott fel. Gazdag programjukban a különböző fogadások mellett szerepelt a Kúria, a Múcsarnok, a Városliget, a Bazilika és az Országház megtekintése is.

A fantasztikus formát mutató Corinthiának az MTK-t 6:0-ra, a MAC-ot 9:0-ra, a BTC-t 12:0-ra verték meg. A *Nemzeti Sport* az évi minősítése („Jobb csapataink megütik a kontinentális nívót”) nem nyert megerősítést ezeken a találkozókön. Jobban sikerültek az 1902–1903-as és 1903–1904-es berlini bajnokcsapat, a Britannia elleni pütkösdí mérkőzések, az FTC 1:1-re végzett, az MTK 2:0-ra nyert ellene. A vendégek kapusa korábban és később a magyar bajnokságban is szerepelt. Goldberger Pál (Paul von Goldberger, sportnevén Gilly) német anyanyelvű volt, de a *Nemzeti Sport* hazánkfának titulálta. Ugyancsak dicséretes eredmény volt a MAC 7:0-s győzelme a Wiener SC ellen.

A magyar csapatok hazai mérlege még csak-csak elfogadható volt (14 mérkőzésen 3 magyar és 6 vendég győzelem, 5 döntetlen), de a külföldi pocsék: 7 mérkőzésen 1 döntetlen és 6 vereség.

A Harihárom meggondolta magát

Egyedül a „33” FC nevezett a magyar csapatok közül a Monarchia nemzetközi kupasorozatába, a Challenge Cupba. Ám a budai klub is meggondolta magát, s végül nem lépett pályára. Mindez mutatja, a torna nem tudott nálunk népszerűvé válni. A „33” FC nem állt ki a cseh zónagyőztes elleni elődöntőre, de az ottani sorozatot megnyerő Sparta Praha sem játszott tovább, részben azért, mert az osztrák szövetségi belviszályok miatt a Wiener AC nem is állhatott ki ellene. A prágaiak állítólag elutaztak a császárvárosba, de ott kiderült, hogy nincs nemzetközi torna... Utólag abban nincs a futballtörténészek között vita, hogy az 1903–1904-es sorozatot a Wiener AC nyerte meg, de akadnak, akik szerint a Cricketers lett a második, holott a kék-feketék „csak” az osztrák területi torna fináléját jutottak.

NAGY-BUDAPESTEN KÍVÜL

Még mindig szervezetlenül

1904 tavaszán „a Magyar Vagon- és Gépgyár Dal- és Társkörének tagjaiból megalakult a rúgólabdával foglalkozó az Egyetértés Torna Osztály, azaz az ETO.” (Dénes Tamás–Sándor Mihály: *Baj-nok-csa-pat!*) Grimm Kálmán, Bischoff Ferenc, Brunner Ferenc és Szabó Ferenc jártak élen a szervezésében. Nyomban az alapító aktus után a győri cégcsapat megmérkőzött a fővárosban a Typographia együttesével. (dr. Földessy János i. m.)

A Pozsonyi TE grémiuma ígéretet tett arra, hogy a vidéki gárdák számára vándordíjat ír ki, ám a szép szavakat nem követték cselekedetek. Utóbb a vezetők mosták kezeiket, kijelentették, ők valóban akarták a tornát, de nem volt érdeklődés iránta a vidéki egységek részéről.

Dr. Schöpf Sándor, dr. Marton Andor, dr. Soós Ágost, Ungár Lajos és társaik ebben az esztendőben alapították meg a Magyaróvári Torna Egyletet. Hasonlóképpen döntött Turján József és Hurbán István, a duó a Székesfehérvári Torna Club fundamentumát rakta le. 1904-ben kezdte meg működését a Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Club (KEAC) is. (dr. Földessy János i. m.)

Pünkösdkor (május 22–23.) Aradon a Postás, a BTC és a BEAC, Pozsonyban és Vácon az MFC, Kaposváron a Postatakarékpénztár, Monoron a „33 FC” vizitált.

A Szentlélek eljövételének egyházi ünnepén felavatták a Váci Sport Egylet új pályáját a Duna egyik szigetén. A jeles alkalomra a Műegyetemet hívták meg a lokálpatrióták, és a vendégek a Pokol-szigeti „birkalegelen” 3:0-ra nyertek.

1904 végén a Pozsonyi TE bemutatkozott a budapesti nagyeredműnek. Az eredményből arra következtethetünk, hogy a BTC ellen eléggé haloványan muzsikált (0:6). A piros-fehérbe öltöző nyugat-dunántúli tizenegy: Leitner – Heuffel, Farkas – Rónay, Svatek, Ottisz – Molnár, Zmenar, Minarovics, Blasko, Göttl.

Nemzetközi mérkőzések: 1904. március 27-én Pozsonyi TE – Währinger BC 4:1 (Ez volt a PTE 100. nemzetközi találkozója.) 1904. április 17-én Pozsonyi TE – Olympia Wien 1:2, 1904. május 8-án Soproni FAC – Währinger BC 5:0, 1904. május 22-én Soproni FAC – Taubstummen FC Wien 10:1, 1904. június 12-én Soproni FAC – Rossauer Vorwärts 2:0, 1904. október 16-án Wiener SV – Soproni FAC 7:3.

Labdarúgóból miniszterelnök

1904

Friedrich István (1883. július 1. – 1951. november 25.) futballpanoptikumunk talán legextravagánsabb figurája. Sokan sokféleképpen jellemezték már, leírták, hogy kalandor-vér csörgedezett ereiben, hogy gépészmérnöki képesítést szerzett, de hallgatott jogot is, hogy kapcsolatban állott a szabadkőművesekkel, akár Ady Endre vagy Kosztolányi Dezső.

A Pozsony megyei Malackán született római katolikus családban. A műegyetemi évei után az egyik nagy berlini vállalatnál villamosmérnökként, majd főmérnökként dolgozott. Németországból hazatérve 1908-ban gépjárató műhelyt alapított Mátyásföldön. 1914-ben a gróf Károlyi Mihály köré szerveződött lobbij tagjaként az Egyesült Államokban járt. Az I. világháború kitörése után rövid ideig egy francia tábor internáltjainak számát szaporította, de sikerült kalandregénybe illő módon – Spanyolországon és Olaszországon át – hazajutnia. (Magyar Országgyűlési Almanach 1935–1940) Hazaérkezése után frontszolgálatra jelentkezett, és tüzerfőhad-nagyként végigharcolta a háborút az Osztrák–Magyar Monarchia hadseregében. (Magyar nagylexikon VIII.)

Az 1918. október 28-án kirobbant lánchídi lövöldözésben állítólag megsebesült. Az őszirózsás forradalom napján, október 31-én egyesek szerint ott volt a gróf Tisza Istvánt meggyilkoló különítményben. Gróf Károlyi Mihály regnálása alatt – Böhm Vilmossal együtt – hadügyi államtitkári tárcát kapott, a Kommün idején azonban ellenforradalmár lett belőle. A kommunisták letartóztatták, majd a forradalmi törvényszék halálra ítélte, ám sikerült neki megszökni. (Magyar Országgyűlési Almanach 1935–1940)

1919. augusztus 7-től 1919. november 24-ig Magyarország miniszterelnöke volt. A Fehér Ház nevű ellenforradalmi csoport vezéréként maga ragadta el a hatalmat a Peidl-féle szakszervezeti kormánytól, József főherceg pedig utólag legitimálta puccsista akcióját. Huszár Károly koncentrációs kabinetjében a hadügyminiszterség jutott a számára, jelentős érdemeket szerzett az úgynevezett nemzeti hadsereg megszervezésében. (Magyarország történeti kronológiája III. és Magyar Országgyűlési Almanach 1935–1940)

1920-ban a Keresztény Nemzeti Párt egyik legfőbb szervezője, a húszas évtized első harmadában a honi szélsőjobb „fajvédelmi blokkjának” hangadója lett. (Magyarországi történeti kronológiája III.) „Egyik alapítója volt a magyar fasiszták (Szittyák) táborának.” (Magyar Országgyűlési Almanach 1935–1940)

1922-ben Törökországba utazott, hogy az antantellenes Kemal pasának díszkardot nyújtson át a nemzeti alapokon álló itthoni pártok nevében. Részvénytársaságot hozott létre, amelynek a török–magyar gazdasági kapcsolatok felvétele és működtetése lett volna a célja. (Magyar Országgyűlési Almanach 1935–1940) Az 1920-as évek közepén betegsége miatt rövid időre visszavonult a közélettől, felépülését követően szélsőjobboldali ellenzéki platformról bírálta a bethleni konszolidációt. Rendre a budai és a déli választókerületek juttatták mandátumhoz. (Magyar Országgyűlési Almanach 1935–1940) Politikusi tevékenységének értékelése nem e kötet szerzőinek a feladata, mindazonáltal a politika okozta a végétét. 1951 nyarán letartóztatták, és a Gröszper egyik mellékvádoltjaként 15 évre elítélték. Ősz végén a váci fegyházban hunyt el. (Magyar nagylexikon VIII.) Újabb kutatások szerint nem lehet kizárni, hogy a börtönben elszenvedett kínzásokba halt bele.

Friedrich István az egyetlen a magyar miniszterelnökök hosszú sorában, aki válogatott futballistának vallhatta magát. 1904. október 9-én jobbösszekötőt játszott Bécsben, ahol legjobbjaink 5:4-re veszítettek Ausztriával szemben. A MAFC újoncát többé nem hívták be a nemzeti tizenegyre, ellenben 1921-ben megbízták az MLSZ pénztárnoki teendőivel, sőt 1922 és 1923 között a szövetség elnöki posztját is betöltötte. Szigorú és következetes munkája jutalmaként az MLSZ tiszteletbeli elnökévé választotta. 1913-ban vonult vissza a maga alapította Mátyásföldi SC-ből, utána évekig játékvezetőszködött, éles szemű, igazságos bírónak könyvelte el a sportközvélemény.

A csatársor lelke javíthatatlan titkos faulter

A *Nemzeti Sport* – 1905. január nyolcadiki számában – az előző idényre visszatekintő sorozatának nyitányaként értékelte az MTK-t, illetve annak játékosait.

„Megvan az MTK stílusa, amelyen főleg a Southampton-mérkőzések hatása látszik meg. A lapos, háromszöges játékot űzték, amelyben a csatár- és a fedezetsor együttesen vesz részt. Ha igazságosak akarunk lenni, meg kell jegyeznünk, hogy a múlt évben, különösen az őszi fordulókban már nem űzték e játékmódot olyan szépen és sikeresen, mint 1903-ban, s bizony az ősszel nem egyszer alig láttuk az összjáték nyomát is. Az elmúlt évben a csapat legállandóbb és legmegbízhatóbb része a védelem volt. Súlyra nézve a csapat nem tartozik a legjobbak közé, erély dolgában azonban, különösen a védelem, semmi kívánni valót sem hagy hátra. Legnagyobb és régi hibája a csapatnak a lassúság. Kiváló egyéni játékosok – talán Pozsonyit és Károlyt kivéve – alig vannak, valamennyien azonban jó átlagjátékosok.

Sebő szürke játékos, kinek nincsenek nagy tulajdonságai ugyan, de nagy hibái sincsenek. Szerepét jól betöltötte. Az év utolsó mérkőzésein Domonkos játszott a helyén. Tehetséges, törekvő kapuvédőnek látszott.

Hátvédek Révész és Nagy F. voltak. Révész különösen a tavaszi fordulóban mutatott kiváló formát, míg Nagy állandó formájú kiváló hátvédnek bizonyult, s mint ilyen, tavasszal és ősszel is tagja volt a szövetségi válogatott csapatnak. Elszánt, erélyes játékos, labdatechnikája azonban némi kívánni valót hagy hátra. Ezeken kívül még Steiner, Markovits és Buócz játszottak itt, gyengébb eredménnyel.

Legjobb volt általában a fedezetsor Sár, Pozsonyi, Kürschner összeállításban. Sár igen jó védőjátékos, jól is helyezkedik, azonban gyakori durvaságával ellenszenvessé teszi játékát. Pozsonyi a legjobb magyar fedezetek egyike. Gyors, jó technikája van s kitűnő érzéke az összjáték iránt, ami még igen nagy játékrutinnal is párosul. Mint a csapat kapitánya, rendkívül nagy érdemeket szerzett a csapat kiképzése körül. A mérkőzéseken is igen jól vezeti csapatát, kár, hogy a dirigálást oly hangosan s néha annyira nyers modorban végzi, hogy emiatt sokat veszít népszerűségéből. Kürschner csak az év közepe táján tűnt fel, tehetségével, kitűnő helyezkedésével és rokonszenves játékmódorával azonban csakhamar általános elismerést szerzett magának.

Nem született gól az MTK (csíkos mezben) és a Wiener AC találkozáján

Ezekon kívül játszottak még fedezetet Nagy, Steiner és Deutsch, akik közül ez utóbbi figyelemre méltó tehetséget árult el, de gyenge fizikuma miatt érvényesülni nem tudott.

A csatársor az év elején Káldor, Herquett, Hoffer, Károly, Deutsch összeállításban játszott. Herquett csakhamar külföldre távozott, helyébe Steiner lépett, míg Deutsch helyén az ősszel Frank játszott. A csatársor lelke Károly volt, tehetséges, kiváló technikával rendelkező, nagy rutinú játékos, ki emellett rendkívül érélyes is. Hanem önző és javíthatatlan titkos faultler, aki nemigen csinál lelkiismereti kérdést ellenfelei sérüléseiből. Meg kell azonban neki adni, hogy faultolgatásait olyan ügyesen csinálja, hogy legtöbbször alig venni észre, hanem ellenfelei állandóan panaszkodnak rá. Az ősszel tagja volt a magyar válogatott csapatnak. A csatársor többi tagjai egyénileg nem tűntek ki, együttesen azonban jó munkát végeztek. Legföljebb a kitűnő technikájú és jó lövő Herquettet kell megemlítenünk, aki azonban – mint már jeleztük – külföldre távozott, s elkövette azt az ízléstelenséget, hogy a tavaszi magyar-osztrák mérkőzésen az osztrák csapatban a magyar csapat ellen játszott.”

1904

Öt náció bajnoka

Pozsonyi Imre (1880. december 12.) Igazi világvándor volt, nem mellékesen pedig pazar futballista. Szinkronban játszott az Újpesti TE, valamint az első osztályú Magyar Úszó Egylet csapatában, hisz szépapáink labdarúgásában ezt még nem tiltották a szabályok. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: Baj-nok-csa-pat!)

Háromszor volt válogatott, ámbár hivatalosan csak egyszer. Ez hogyan lehetséges? Hát úgy, hogy 1901 áprilisában kétszer pályára lépett a nálunk portyázó angol gárdák (Surrey Wanderers, Richmond AFC) ellen az MLSZ-szelekcióban, azonban ezeket a mérkőzéseket idővel nem ismerték el hivatalosnak, miután klubok ellen vívták őket. Ott volt Bécsben az első, utóbb hivatalosnak elkönyvelt válogatott meccsünkön is, 1902. október 12-én a MUE centerfedezeteként részese lehetett a WAC-pályán összeszedett ötösnek (0:5). 1904-ben bajnoki aranyat nyert az MTK-val.

Edzőként bravúrt bravúrra halmozott, és nem csupán idehaza, sőt! Itthon 1927-ben két ezüstöt szerzett az újpestiekkel (a bajnokságban és a kupában), egy esztendőre rá bronzot a profiligában. Ami idehaza nem sikerült neki, odakint annál inkább: többször is királyokká koronázták a tanítványait. 1921 márciusától 1923 februárjáig Krakkóban dolgozott, ahol az első évben rögtön megnyerte a KS Cracoviával a bajnokságot. Erejéből arra is futotta, hogy az ellenünk 1921. december 8-án fellépő lengyel válogatottat paléozza. Nem rajta múlt, hogy a Hungária körúton 1:0-ra kikaptak a „fehér sasok”. (www.wikipasy.pl)

1924-ben és 1925-ben Barcelonában tevékenykedett. Egy katalán bajnoki arany és egy Spanyol Kupa gazdagította kincstárát, pluszfeladatként szerepet vállalt az ibériai nemzeti tizenegy trenírozásában. A délszláv királyságban sem adta alább, 1926 és 1928 között a zágrábi Gradjanskít két jugoszláv bajnoki titulushoz juttatta. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: Baj-nok-csa-pat!) Ezenközben párhuzamosan az újpestieket is irányította, hogy utóbb a fiúmei kispadra szerződjön. (Nemzeti Sport 1929. július 31.)

1930-ban a mexikói spanyol diaszpóra kedvencét (Real Club España) kormányozta a bajnoki címig, majd az Egyesült Államokban élő magyarok egyletét, a New York Hungáriát gardírozta.

1963 októberében halt meg Budapesten, a Farkasréti temetőben nyugszik. (Képes Sport 1963. október 15.)

Névsorolvasás

A lapok (a *Sport-Világ* és elsősorban a *Nemzeti Sport*) egyre pontosabban közölték az első osztályú mérkőzések összeállításait, ezért megkíséreltük a szereplési számokat is feltüntetve közölni az idény bajnoki szereplőinek névsorát. A gólszerzőket illetően továbbra is hanyagok voltak a tudósítók, így e tekintetben nem készíthető még körülbelüli adatsor sem. Sajnos az is elképzelhető, hogy néhány kivételes esetben valakinek hol az eredeti, hol a magyarosított családnévét tüntették fel.

(k): kapusként vagy kapusként is szerepelt

Budapesti Torna Club:

Blazsek II Dezső 15, Blazsek I Ferenc 14, Drégely (Dvorschá) János 2, Felhőssy József (k, 1 mérkőzésen mj.) 5, Helmich Pál 7, Hlavay György 3, Izsó László (k, 1 mérkőzésen mj.) 12, Kisfaludy Árpád 15, Nyilasi Péter 3, Oláh (Román) Károly

14, Ott Ödön 5, Rapos Béla 13, Róka János 4, Sajó Béla 1, Sárközi Sándor 12, Schaschek (Schneider) Ödön 15, **Skrabák István** 11, Speidl Géza 1, Stobbe III Ernő 1, Szendrő Oszkár 6, Újváry-Cseh Ödön 5.

(A Föv. TC elleni tavaszi mérkőzés összeállítása hiányzik.)

Ferencvárosi Torna Club:

Barán József 8, Braun Ferenc 15, Borbás Gáspár 8, Bródy Sándor 9, Deutsch Béla 3, Fritz Alajos (k) 7, Gorszky Tivadar 13, Hahn Vilmos 1, Horn K. Lajos 1, Kovács Géza 15, Lang Ferenc 1, Lissauer Lipót 15, Manglitz Ferenc 15, Novotny Géza 1, Oláh Aladár (k) 8, Pákay Ágoston 3, Pokorny József 15, Scheibel József 14, Weisz Ferenc 14.

(A MAC nem állt ki az őszi mérkőzésre.)

Fővárosi Torna Club:

Bartha Lajos (k) 2, Bogács József (k) 7, Boucsek József 8, Budai János 1, Gerő Jenő 10, Gulyás Dezső 9, Kárpáti Árpád 2, Mandl Rezső 8, Nemetz (Németh) Ernő 4, Rauch Géza 4, Reizinger Géza ?, Roóz Ernő 10, Rusz Miklós 4, Schönfeld Aladár 10, Szeiff Aladár 2, Szeifert 1, Szentey Sándor 8, Takács Dániel 10 (1-szer k), Weisz Gyula 9.

(Hat tavaszi mérkőzés összeállítása hiányzik.)

„33” FC:

Asbóth 5, Berki 1, Bíró Attila 2, Bosnyákovits Károly 12, Depold László 8, Eichinger Károly 3, Gillemot Ferenc 7,

Hampel Kálmán 9, Hamvas 2, Haraszi Károly 5, Kiss Gyula 6, Koch Nándor 14, Lill Erik 10, Lill Károly (k) 13, Lindner Imre 5, Martin Ferenc 4, Marosi Lajos 2, Nagy József 1, Rzehak Béla 4, Singer Mór 1, Steiner I Bertalan 12, Steiner II Géza 1, Szász Sándor 1, Székány Kálmán (1-szer k) 8, Várady Jenő 5, Wampetich Imre 7, Weisz Mór (1-szer k) 14.

(A Föv. TC elleni tavaszi mérkőzés összeállítása hiányzik.)

Magyar Athletikai Club:

Bayer Jenő Róbert 14, Fitt Kálmán 12, Hedinger Miksa 7, Höfle Győző 14, Jónás Alfréd 4, Kraft I Jenő 1, Kraft II Kálmán 7, Lipovetz 1, Magyar 1, Medgyessy Iván 14, Mészáros Károly 10, Rák 5, Riedl János 8, Sissoovich Lajos 2, Schöffner Imre 6, Tanay 1, Vangel (Wangel) II Gyula (k) 14, Vincze Károly 14, Veres Imre 7, Wagner Zoltán 4.

(A Föv. TC elleni tavaszi mérkőzés összeállítása hiányzik, a MAC nem állt ki az FTC elleni őszi mérkőzésre.)

Magyar Testgyakorlók Köre:

Buócz Gyula 1, Deutsch Leó 5, Domonkos László (k) 2, Frank Imre 7, Garai Lajos 1, Herquett Rezső 5, Hoffer István 15, Káldor „Zulu” Lipót 16, Károly Jenő 15, Kürschner Izidor 11, Markovits Péter 2, Nagy Ferenc 16, Nárai Károly 4, Pozsonyi Imre 15, Révész Béla 15, Schaár (Sár) Izidor 16, Sebő Gyula (k) 14, Steiner Rezső 15, Weisz Lajos 2.

Magyar Úszó Egylet:

Békés Pál 1, Bienenstock (Bini) Sámuel 14, Chrappán (Krappán) Ottó 13, Csermák Károly 10, Csüdör Ferenc 15, Fehéry Ákos 1, Felekgy Gyula 1, Fodor Zoltán Friedmann János 6, Géber Adolf 10, Holits Ödön (k) 15, Kákodi 1, Kazár Emil 7, Keresztes Gyula 1, Munk I Sándor 7, Munk II Arnold 2, Péczely Andor 14, Radóczi Károly 15, Rákóczi Ferenc 1, Se-

bestyén Béla 2, Stern Ármin 4, Szűsz Hugó 5, Wald 3, Weisz Jenő 13, Weisz II Ernő 1.
(A Föv. TC elleni tavaszi mérkőzés összeállítása hiányzik.)

Műgyetemi Football Club:

Aschner Jakab (2-szer k) 14, Bartl Albert 4, Fey Viktor 7, Fischer Sámuel 13, Grósz József 6, Friedrich István 15, Homoky Sándor 3, Houska Viktor 1, Lichtmann Győző 9, MacNamara Horne 1, Major Kálmán 14, Niessner Aladár 14, Nirnsee Gyula 15, Perényi Iván 1, Pohl Lajos (k) 5, Pollák László 7, Reiner Lajos 10, Relle Pál 13, Rónai Gyula 4, Tolnai

Jenő 2, Újvári (Neumann) Márton (k) 7.
(A Föv. TC elleni tavaszi mérkőzés összeállítása hiányzik.)

Posta Távirda Tisztségviselők Sportegyesülete:

Balló Károly 12, Bodor Ödön 12, Borhy Mihály 2, Buda István 14, Giba Gyula (k) 16, Fekete (Schwartz) Leó 16, Holub Nándor 16, Kertay Lajos 14, Kiss Gusztáv 3, Klein (Kis) Jenő 2, Kolhanek II (Koltai) János 7, Kolhanek I (Koltai) József 16, Korda Győző 1, Molnár (Müller) József 7, Németh 6, Polócz József 6, Szemethy Gyula 5, Varga József 5, Virág Ferenc 16.

EZÜSTLABDA

Ezüstös Ferencváros

1904-et a Fradi ezüstössé varázsolta maga és az egyre gyarapodó szurkolói számára. Ugyan az MTK-val szemben elbukta a bajnokságot, így ott be kellett érnie az ezüstéremmel, de az Ezüstlabdát megszerezte.

Ezért a tróféáért először szállt harcba vidéki különítmény, a Komáromi FC. Más kérdés, hogy utólag bizonyosan megbánta a merész döntését, mert az élvonal 5. helyezettje, a Postás szigorú fenytetésben részesítette, 9:2-vel küldte haza.

A finálét május 15-én bonyolították le, a Ferencváros a Műgyetemi FC-vel találkozott a Margitszigeten. (Az előmérkőzésen a BSI 3:1-re megverte a Józsefvárost.)

A zöld-fehérek összeállítása: Oláh - Berán, Manglitz - Gorszky, Bródy, Lissauer- Braun, Weisz, Pokorny, Kovács, Borbás. A címerrel ékesített fehér ingben pályára lépő „technikusoké”: Újvári - Reiner, Fey -, Friedrich, Major, Nirnsee -, Fischer, Grósz, Bartl, Horne, Niessner.

A meccs izgalmasan alakult, a félidőben még az egyetemiek vezettek 2:1-re, a franzstadtiak csak a 86. percben tudtak egalizálni. Úgy tűnt, marad a remi, ám az utolsó percben Reiner Lajos felrúgta Pokorny Józsefet, amiért a bíró befújta 11-est. A jogos büntetőt az FTC nem hibázta el.

Az 1904-es Ezüstlabda-díjért vívott találkozók:

Február 14-én MAC-TLE (Tisztségviselők Labdarúgó Egylete) 12:1 (selejtező)

Február 14-én BTC-33 FC 3:1 (osztályozó mérkőzés, avagy negyedöntő)

Március 27-én MFC-UTE 4:1 (osztályozó)

Április 3-án FTC-MAC 3:1 (osztályozó)

Április 3-án Postás-Komáromi Football Club 9:2

Május 1-jén MFC-BTC 1:0 (elődöntő)

Május 8-án FTC-Postás 2:1 (elődöntő)

Május 15-én FTC-MFC 3:2 (döntő)

Az 1904. évi bajnokságok végeredménye

I. osztály

1. MTK	16	11	3	2	28:13	25
2. FTC	16	11	2	3	48:16	24
3. BTC	16	9	4	3	28:13	22
4. MUE	16	6	4	6	21:30	16
5. Postás	16	6	2	8	17:17	14
6. MAC	16	6	2	8	25:27	14
7. MAFC	16	4	5	7	22:23	13
8. „33” FC	16	4	4	8	20:31	12
9. Fővárosi TC	16	–	4	12	16:55	4

A MAC nem állt ki az FTC elleni őszi mérkőzésre.

A mérkőzés két pontját az FTC kapta.

II. osztály

1. UTE	12	12	–	–	75:12	24
2. III. ker TVE	12	7	3	2	39:24	17
3. BAK	12	6	2	4	45:28	14
4. TLE	12	3	2	7	28:29	10
5. BEAC	12	3	3	6	16:21	9
6. Typographia	12	3	2	7	21:39	8
7. Postatakt.	12	–	2	10	3:76	2

Osztályozó mérkőzések az I. osztályba jutásért

UTE–Főv. TC 1:0 (félbeszakadt), 1:1

„33” FC–III. kerületi TVE 2:2, 2:3, 1:0 (mindhárom mérkőzés eredménye megsemmisítve, végül az utolsó helyben hagyva.)

Hosszas viták és veszekedések után alakult ki az osztályozók „végeredménye”, a két, 1904-ben a legmagasabb osztályban szereplő csapat maradt első osztályú. De a szövetség beosztotta az élvonalba a másodosztályt nagy fölényrel megnyerő UTE-t is.

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. MTK	X	0:3	2:1	1:0	0:0	2:0	1:0	1:0	2:0
2. FTC	1:1	X	2:0	1:0	0:2	4:1	2:0	5:2	13:0
3. BTC	1:1	2:0	X	6:0	1:0	2:1	1:1	3:1	3:0
4. MUE	0:6	1:7	1:0	X	1:1	2:0	0:0	2:2	5:0
5. Postás	3:0	1:2	1:2	0:1	X	0:3	0:1	1:0	0:1
6. MAC	0:1	–	0:1	3:1	3:1	X	1:8	4:0	3:2
7. MAFC	1:1*	2:2	1:1	1:4	0:3	0:3	X	0:1	6:3
8. „33” FC	3:5	2:1	1:3	1:1	1:0	2:2	0:1	X	3:1
9. Főv. TC	1:5	2:5	1:1	1:2	2:3	1:1	1:1	1:1	X

* jogosulatlan szereplés miatt az eredmény megsemmisítve, a 2 pontot az MTK kapta.

–:: A mérkőzéseket nem játszották le.

A másodosztályú csapatok elnevezése

BAK: Budapesti Athletikai Klub

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

Postatakt: Postatakarékpénztári Alkalmazottak

TLE: Tisztviselők Labdarúgó Egylete

Typographia: Typographia Sport Club

UTE: Ujpesti Torna Egylet

Gólkirály: Pokorny József (FTC) 16 góllal

Az élvonal újonca

Fővárosi Torna Club

(1909–től Terézvárosi TC néven)

Alapítási ideje: 1902

Megszűnt: 1949

Színe: lila-zöld

Idényei száma a magyar élvonalban: 13 (1904–1913, 1918–1922)

Sikerei: –

Postásból sportember, sportemberből postás – nem mindegy!

Botrány! Minden addiginál zajosabb skandalum rázta meg a magyar futballt 1905 végén. Akkor vihart kavart a Postás–Fővárosi TC mérkőzés körüli huzavona, hogy labdarúgásunk háborgó tengere még fél évvel későbbre sem csitult el. Sőt! 1906 nyarára nemhogy a Postás játékosai túlestek a bajnoki címüket ünneplő szokásos dáridón, de lejátszották már az őszi-tavaszi rendszerre való átállás miatt kiagyalt, hivatalos bajnokságnak nem számító, a Brüll Alfréd által ajánlott serlegért játszott következő féléves sorozatot is. Előbb lett az 1906 tavaszi Brüll-serlegnek győztese (az MTK), mint 1905-nek „végleges” bajnoka. Noha igazából soha nem nyert százszázalékos bizonyítást a Postás elleni „bundavád”, az MLSZ elvette a csapattól a bajnoki címet, amelyet így a zöldasztalnál az FTC szerzett meg. Erre a Postás úgy megsértődött, hogy visszalépett a következő évi bajnokságtól, s tisztségviselői (Németh Andor, az MLSZ főtítkára, Harsády József, a bíróbizottság vezetője és Gabrovitz Emil) lemondtak a szövetségben viselt posztjukról. A kiváló válogatott játékos, **Koltai-Kolhanek József** is törölte magát a játékevezetők névsorából.

Egy esztendővel korábban, a nyári szünetben még azt találgatták a futball szerelmesei, hogy a hirtelen rendkívül kiélezetté vált bajnoki küzdelemből, a szinte egyforma képességű négy legénység csatájából melyik kerülhet ki győztesen.

Az első kör közel kétharmada után írta Németh Andor főtítkár a *Nemzeti Sportban*: „A tavaszi forduló végeredményének kimenetele bizonytalan, a hátralévő 13 mérkőzés mindegyike döntő lehet, úgy a most vezető MTK, mint az őt erősen szorongató FTC, Postás, MAC-ra nézve. Hogy a négy csapat közül a tavaszi idény végén ki ragadja magához a vezetést, nem tudni, azt meg ember még csak nem is sejtheti, kié lesz a bajnokság ezidén.”

A félidőben, tehát az első nyolc forduló lejátszása után – miután a MAC nagy meglepetésre 1:0-ra megverte az addig veretlen címvédőt, az MTK-t – az FTC (14) vezetett a Postás (13), az MTK (12) és a MAC (11) előtt.

Ősszel a MAC összezsuklott (végül az újonc és remek második félévet produkáló Újpesti TE is megelőzte), az MTK is lépéshátrányba került, miután 2:1-re kikapott a Postástól, utóbbi és az FTC ellenben veretlenül menetelt. Tavasz után ősszel is döntetlent játszott egymás ellen a két zöld-fehér alakulat, úgy festett, a gólarány fogja eldönteni a kettejük közötti versenyt. A Fradiét alaposan feljavította a májusi, MAFC elleni 14:0 („A nagy gólarányt magyarázza, hogy a MAFC végig 9 emberrel, köztük 5 tartalékkal játszott. A főiskolai csapatok a mostani rendszer mellett a bajnoki mérkőzéseket rendben le nem játszhatják, különösen a technikusok, kiknek tanulmányi szempontból május hóban játszaniuk már alig lehet” – kommentálta utána a történeteket a *Nemzeti Sport*), valamint a MUE elleni, októberi 12:0. Ám november elején hanyatlott a csapat formája, a Fővárosi TC elleni meglepő 3:3 után következett a még nagyobb sokk, a Postás által korábban 7:0-ra legyőzött „33” FC elleni 2:1-es vereség a Soroksári úton.

A Postás kerete. Hátsó sor: Tömpe (intéző), Turi, Bádonyi, Bienenstock, Fekete, Giba (civilben). Középső sor: Virágh, Bodor, Koltai I. Első sor: Balló, Buda, Koltai II, Kerty, Holub

Közben a „postások” 7:0-ra megverték a Főv. TC felettebb rapszodikus alakulatát. Botrányos körülmények között...

„Kínos botrány foglalkoztatja a fővárosi sportéletet – írta a *Nemzeti Sport* november 19-i számában, a szokásos heti összefoglalójában. – A Fővárosi TC bajnoki mérkőzését a Postásokkal szemben váratlanul óriási gólkülönbséggel elveszítette. A vereség oka az volt, hogy két játékosuk igen rosszul játszott, mire egyiket maga a Főv. TC kapitánya állította ki, a másik pedig önként elhagyta a pályát. De egyik játékost egyik klubtársa nyomban ott a közönség előtt felpofozta. Rögtön a mérkőzés után szájról szájra járt a hír, hogy a két játékos azért játszott olyan rosszul, mert a Postások mindkettőnek, ezen kívül az egyik apjának is állást ígértek, ha régi egyesületüket elhagyva a Postások egyletébe lépnek be. Ezt a vádat több tekintélyes napilap is leköszölte.”

Egyrészt addigra már minden érdeklődő tudhatta az érintettek nevét is, másrészt a meccstudósításban a *Nemzeti Sport* is konkrétan fogalmazott. Cíálta, hogy a Postás két megvádolt játékosa Bienenstock Sámuel (akkor már gyakrabban használt keresztnéve szerint Sándor) és Túri Jenő. A Fővárosi TC játékosai közül Rusz Miklóst leküldte a pályáról a csapat kapitánya, Roóz Ernő pedig önként lement. Fény derült a meccs utójátékára is: Ruszt, amikor a pályáról távozott, Weisz Hugó, a Fővárosi TC játékosa, s egyben vezetőségi, akkori szóhasználat szerint választmányi tagja a közönség előtt megpofozta, társai pedig be sem eresztették az öltözőbe, hanem ruháit kidobálták, mire Rusz a Postás öltözőjében öltözött fel.

Az Amerikai úti pályán 3:0-s félidő után 7:0-ra végződött mérkőzés szereplői (Postás: Bádonyi – Bienenstock, Fekete – Virág, Koltai, Túri – Balló, Bodor, Ligeti, Kertay, Holub. Fővárosi TC: Zengő – Gulyás, Rusz – Rauch, Bucsek, Schönföld – Kárpáthy, Herskovits, Roóz,

Kaufmann, Weisz) hirtelen érdekesek lettek a nem csak sporttal foglalkozó lapok számára is. A *Budapesti Hirlap Kulisszák mögött* címmel leleplező írást közölt november 15-i számában az esetről.

A Postás két vezetője, Németh Andor titkár és Szabó Ernő alelnök közleményt írt a *Nemzeti Sport* hasábjain a mérkőzést követő vasárnapra: „A f. hó 13-án megjelent reggeli lapokban a 12-én délután lefolyt Fővárosi Torna Club–Postás bajnoki mérkőzésről oly közlemények láttak napvilágot, melyek részint kósza hírek alapján, részint pedig a leghatározottabb formában azt tartalmazták, hogy a Postások a Főv. TC két legjobb játékosát, Ruszt és Roózt lekenyerezték, illetve állásigérrettel arra bírták, hogy a mérkőzésnek a Postások javára való biztosítása érdekében zászlójuk árulóiá vá szegődve tevékenységüket a Postások javára fejtsék ki. Ezt a Főv. TC kapitánya a játék folyamán, a harmadik kapott gól után állítólag konstatálván, Ruszt az első félidő végén a játékból kiállította, a második félidőben pedig játékos társai folytonos zaklatásai következtében Roóz önként hagyta el a pályát.

Ezzel szemben a Postások részéről a leghatározottabban kijelentjük, hogy úgy e szóbeszéd alapján regisztrált vádak, mint a határozottan tett állítások közönséges rágalmak, mert a Fővárosi TC kapitánya által az ellenféllel való állítólagos összejátszás miatt a játékból eltávolított Russzal, a mint azt maga Rusz is a legnagyobb nyilvánosság előtt kijelentette, a Postások egylete tagjai közül sem illetékesen, sem illetéktelenül semmi címen és semmi irányban senki sem tárgyalt, s ezt a Postások egylete football osztálya a maga részéről kijelenti. A játék teret önként elhagyó Roóz-t illetőleg pedig a tényállás az, hogy Roóz maga kereste az érintkezést abban az irányban, hogy a Postás Sportegyletbe beléphessen.

Miután pedig Roóznak tisztessége ellen semmi kifogás nem volt emelhető, részére a Postások football csapatának kapitánya azzal a figyelmeztetéssel küldött postán egy belépési nyilatkozatot, hogy elhatározását jól fontolja meg, mert a Postás Sportegylet netán más egylettel szemben már elvállalt kötelezettségének teljesítése elé akadályt gördíteni nem óhajt.”

A magyar „őshuligán”

Erdélyi Zsigmond a XX. század elején a III. kerületi Zsigmond utca 20. szám alatt lakott. Szorgos hétköznapiján becsülettel ellátta a teendőit, hentes és mészárosként ölte halomra az állatokat, szeletelte a húst. Vasárnaponként nem lehetett vele bírni, mintha az ördög bújt volna beléje, holott nem a vágóján tartózkodott! A MAC–Fővárosi TC találkozón, amelyet az Erzsébet királyné úti pályán tartottak meg, sorozatos rendetlenkedéseivel közbotrányt okozott. Ment is a skandalum után a szigorú hangvételő körlevél a klubokhoz, amely szerint a nevesített húsipari szakí „(...) viselkedésével a mérkőzéseket zavarni szokta. Ha esetleg valamely pályán megjelenne, felkéretnek az egyesületek, hogy nevezettet távozásra szólítsák fel.”

Tudtunkkal e renitens delikvens volt az első a honi drukkeres táborában, akit izgága magatartása miatt kitiltottak a futballmeccsekről.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Nyilatkozott, mégpedig felettébb durcásan a két megvádolt terézvárosi labdarúgó is. Rusz azt közölte, hogy a történetek után meg fogja tenni a lépéseket, hogy a Postás Sportegyletnek tagja lehessen. Roóz úgy vélte, játékát legfeljebb a Fővárosi TC tagjainak életveszélyes fenyegetései tették meddővé ugyanarra, hogy játszani jóformán képtelen volt. „Ezek után pedig igenis keresni fogom az alkalmat, hogy a Postások (sic!) sportegyesületébe beléphessek” – tette hozzá.

A *Sport-Világ* – egyébként a postások sportegyesületével nem igazán rokonszenvező – szerkesztői a helyzet ambivalens mivoltára hívták fel a figyelmet november 19-i számukban: „A Postások azon szándéka, hogy minden postásból sportembert akarnak faragni, a legnagyobb mértékben a mi helyeslésünkkel is találkozik. De már, hogy minden valamirevaló sportembert postatisztviselőnek akarnának megfogni, és meg nem engedett eszközökkel az illetőt mintegy kényszerítgetni akarnák arra, hogy mint postatisztviselő éppen a Postások sportegyesületében fejtse ki babért hozó tudását és működését, az ellen nemcsak egyenesen tiltakozni, hanem ha kell határozottan harcolni is fogunk.”

Az MLSZ nem tehetett mást, vizsgálatot rendelt el az ügyben. A kijelölt fegyelmi bizottság (tagjai: Steiner Hugó elnök, Maleczky Román, Oprée Rezső, Neuwelt Emil, Moór Jenő) szinte naponta ülésezett, sorban hallgatta ki a tanúkat, de csak lassan haladt előre. Végül Bienenstockot, valamint Roózt és Ruszt örökre eltiltotta, de a Postás bajnoki címét meghagyta.

A kedélyek megnyugodni látszottak, a Ferencvárosi Torna Club nem is fellebbezett. Ám nem sokkal később Roóz apellált a kizárása ellen, viszont elismerte, amit addig tagadt, vagyis, hogy megvesztegették. Többes számban, merthogy a Postás vezetőit is megvádolta. Lépünk túl az előző mondatban rejlő tények közötti ellentmondáson, inkább jegyezzük meg: ezután a szövetség – a Postást is bűnösnek véelve – a találkozón szerepelt mindkét csapatot vesztesnek nyilvánította, s ezáltal a bajnoki címet az FTC-nek adta. Több mint fél évvel a mérkőzés lejátszását követően, s hetekkel „május 18-a után, amikor a Postás veretlenül és 2 ponttal megnyert bajnoksága öröme a Klivényi-vendéglő különtermében már meg is ülte bajnoki lakomáját,

Egy labdarúgó naplója

1905-ben jelent meg Barlai Oszkár Egy labdarúgó naplója és egyéb elbeszélések című munkája, amely áttételesen bár, de ugyancsak a labdarúgás egyre növekvő népszerűségét jelezte. Az ifjú olvasóknak készült novellagyűjtemény közel kétharmadát a napló teszi ki, majd következik hat rövid írás, az Utazás a WAC versenyére, a Kovács tréningben, a Péter és Pál, a Pityu, a Memento mori és a Match után című. Az írások egytől egyig a fantázia szüleményei, még a magyar csapatnevek is kitértek, az MTK-ból például MKT lett. Az egyetlen valós csapatnév a címben is szereplő WAC, a korszak egyik legerősebb bécsi klubjának, a Wiener Athletiksport Clubnak a neve. Barlai Oszkár írását okkal tarthatjuk az ifjúsági irodalom későbbi futballtémájú olvasnivalói közül például Pohárnok Jenő A verhetetlen tizenegy (1936) és Tari János Pöttyös labda a Világkupában (1971) című könyve előfutárának.

A szépirodalom mellett megjelent a szakirodalom is: 2 korona ellenében volt megvásárolható a Németh Andor MLSZ-főtktár 180 oldalas könyve (A football labdajáték), amelynek külön érdekessége, hogy máig is ismert illusztrációit Manno Miltiádesz, az első két bajnokság gólkirálya rajzolta.

amelyen az MTK, az FTC, a BAK, a BTC és a MAFC képviselői sorra köszöntötték a boldog bajnokcsapatot”. (Hoppe László: *Labdarúgó bajnokságaink 1901–1969*).

Az MLSZ Roóz Ernő újabb vallomása alapján új eljárást kezdett. Az 1906. június 22-i tanácsülés után a következő mondatok kerültek a jegyzőkönyvbe: „A Postás és a Fővárosi TC között 1905. év november hó 11-én (helyesen: 12-én – a szerzők) tartott bajnoki mérkőzés, illetve annak két pontjának hova való ítélese ügyében a Fővárosi TC-nek a fellebbezése, Roóznak a Fővárosi TC titkárához intézett levele felolvastattak, a Posta és TTSp.E-nek a kérdéses ügyben korábban vezetett vizsgálat tartama alatt Roóznak a BTC mérkőzésre szóló meghívója a tanácsnak bemutatottatott.

Több hozzászólás után a tanács a szóban forgó Fővárosi Torna Club–Postás bajnoki mérkőzés ügyében az intéző bizottságot újabbi, szigorú vizsgálat megindítására utasította. Hivatkozással a bajnoki mérkőzések 16. paragrafusának a szellemére, a Fővárosi Torna Club–Postás bajnoki mérkőzést igazoltnak nem fogadja el a tanács és a két pontot egyik csapat részére sem ítéli oda. Egyhangulag elhatározottatott, hogy e két pontért a két klub nem játszhatik többé.”

Az MLSZ július 27-én, a Teréz körút és az Aradi utca sarkán lévő Edison kávéház különtermében az ügyben rendkívüli közgyűlést tartott. A résztvevők nagy szavazattöbbséggel (20:4) úgy határoztak, hogy a Postás ne kapja meg a két pontot. Aztán sokkal szorosabb voksolás (13:11) után azt is eldöntötték, hogy ne legyen új mérkőzés. (Erről tehát mégis szavaztak, noha az MLSZ tanácsa korábban úgy foglalt állást, hogy semmiképpen se legyen újrajátszás.) Mindenki tudta: a döntés az FTC bajnoki címét jelenti, miután a kialakult pontegyenlőségben jobb a gólaránya a Postásénál. A súlyosan megbüntetett, bajnoki címét elveszítő klub azonnal bejelentette, kilép az MLSZ-ből.

Ebben az épületben működött az Edison kávéház

Németh Andor – miként a többi, az MLSZ-ben is tisztséget viselő Postás-vezető, illetve játékos – azonnal lemondott a szövetségben viselt tisztségéről. Indoklásában így fogalmazott: „A szövetség öt éves fennállása óta háromszor vette el a nyertes egylettől a bajnokságot és ítélte oda másnak. Két ízben a szabályok legalább fedték az ítéletet. Most azonban tisztán a szövetség Bajnoki labdarúgó mérkőzések rendszabályai 16. §-ának világos rendelkezése ellenére ítéltetett oda másnak, úgy, hogy ilyképen az 1905. évi bajnok a Ferencvárosi Torna Club csapata lesz, melyet a közgyűlésen két képviselőjének leadott szavazata döntött javára. Olyan szövetségnek, amely a saját maga által statuált szabályokat sem tartja meg, főtitkára nem lehetek.”

Lemondott a káosztól megcsömörlött Banovits Kajetán, az MLSZ valóban köztisztvisletben álló elnöke is.

A *Nemzeti Sport* igyekezett felhívni a figyelmet a helyzet fonákságára: „Roóz 1905 szeptemberében még az FTC-be akart átlépni, aztán novemberben már a Postásoktól kért jelentkezési lapot. Két, illetve három játékos örökre eltiltatott, nem annyira a bizonyítékok, mint az érzelmi momentumok alapján. Roóz Ernő szőröcsuhát öltött magára, vezekelt. Miután látta, hogy a Postásoknál tag nem lehet, elment a Föv TC-be, az anyaegyesületébe, melyhez rövid időn be-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

lül kétszer lett hűtlen. És mit tett a Föv. TC? Az állítólag csalást elkövetett játékos, amidőn az ezt tagadta, kizárta a klubból. Midőn beismerte, hogy csalt, kebelére ölelte, visszafogadta. Tehát, aki inkorrekt, annak helye van a Föv. TC-ben, aki azt állítja, hogy ő korrekt, annak nem!”

Alkalmassint a döntésben közrejátszhatott az is, hogy a vetélytársai nem szerették a Postást, véleményük (vagy talán több is volt ez vélelemnél) szerint az egyesület állásigéretekkel elcsábította más klubokból a legjobb játékosokat. A többség úgy gondolta, a Postás ezzel az amatőrszabályt is megsérti.

Ez utóbbi egyébként 1905-ben is az egyik „slágertéma” volt, olyan jelentős döntések, mint a jogosulatlan szereplés miatti büntetések szabályozása, a délelőtti mérkőzések kötelezettségének tilalma, a bírói díjak bevezetése s a képesített szövetségi bírók kizárólagos alkalmazásának a kimondása mellett. Tervek születtek a jövőre nézve is, Friedrich Nándor tanácsstag öt pontból álló javaslatcsokorral élt a jövő jobbítása érdekében. Ebben szerepelt, hogy legyen a futballban kötelező nyári szünet, alakítsanak három osztályt a nagy erőkülönbségek jobb kiküszöbölése érdekében, alakítsák át a bajnoki rendszert őszi-tavasziá, kérelmezze a szövetség, hogy a rendőri díjakat engedjék el, s hogy legyen állandó díjazás, vándorserleg a bajnoknak.

Elkészült az első amatőrszabályzat, amely a tartalmilag később teljes mértékben elfogadott tervezetében kimondta: „Hivatásos (professzionista) labdarúgóknak tekintendők mindazok, akik bármely sportot azért űznek, hogy abból anyagi hasznot húzzanak, vagy pedig magát a sportot kenyérkereső pályának tekintik. Amely csapatban csak egy ilyen értelemben vett játékos is szerepel, az a csapat már nem tekinthető amatőrnek.”

Nehéz nem látni, hogy a döntés részben a korábbi főtitkár ellen irányult, mivel a szövetség a szabály elfogadása után sietett kijelenteni: „Gillemot Ferenc, mint hivatásos evezős a labdarúgás terén sem tekintetik ezután amatőrnek, ennélfogva az MLSZ kebelében semminemű funkciót nem végezhet.”

A második ligás BEAC Bayer József által dedikált fotója

Hétezen a Millenárison

Miután a két szövetség közötti civakodás miatt elmaradt a szokásos októberi bécsi randevú, a szövetségi válogatott csak egy hivatalos mérkőzést játszott az esztendő során. Április 9-én az osztrákokat fogadta, Herczog Ede játékvezetése mellett. A mérkőzés meglehetősen alacsony színvonalú játékot hozott. Ez volt a két csapat egymás elleni találkozói során az első 0:0, s kiemelkedően az addigi legnagyobb lélekszámú publikum: hétezen látták a találkozót a Millenárison. Nagy Béla (*Futballkrónika 1901–1959*) idézte a korabeli sajtót: „A magyar sport történetében példátlanul álló hatalmas nézőközönség előtt került sorra a játék.” A beszámoló, amelyből kiderül, hogy a szövetség megvette a tervezett új mezeket a válogatottnak, nem mellőzte a patetikus felhangot: „Az ünnepi díszben pompázó pályán a hatalmas embertömeg gyönyörű látványt nyújtott. Mindkét tribün zsúfolva volt, az állóhelyen pedig félkört alkotva legalább 10 sor szorongott. Már akkor lelkesedett a közönség, amikor az osztrák tizenegy megjelent, de az éljenzés és a tapsvihar csak fokozódott, midőn a magyar fiúk vonultak ki, új, skarlátvörös dresszükön a magyar címerrel. Felejthetetlen szép látvány volt ez a jelenet, midőn végtelennek látszó kolosszus, mint egy ember üdvözölte a magyar becsületért síkra szálló fiait.” Az MLSZ a rendezésben néhány újítással is szolgált a csapatokat jelző zászlókkal és a hatalmas időmutatóval.

Stobbe Ferenc szövetségi kapitány csapata két újoncot avatott Bienenstock és Kisfaludy személyében, ugyanakkor Nagy, Pokorny és Borbás már ötödször játszott, ők voltak az akkori rekorderek.

A válogatott történetéhez tartozik, hogy június 2-án az MLSZ az addigi szövetségi mérkőzések szereplőinek (hét ma is hivatalosnak tartott találkozót, illetve előtte két 1901-es, angol csapatot ellen vívott találkozót résztvevőinek) bordó bársonysapkát adott emlékül. A fejfedőn a szövetség arannyal hímzett monogramja, illetve az az évszám szerepelt, amelyben a játékos bemutatkozott a válogatottban. Az MLSZ úgy tervezte, a későbbiekben minden mérkőzés

Izgalmas jelenet a Postás–Richmond találkozón, támadásban a britek

szereplői aranygombokat kapnak, amelyet vagy amelyeket aztán a játékosok felvarrathatnak a sapkára. Az Andrássy úti (az Operaházzal rézsút szemben lévő, a később az Állami Balettintézet épületéül is szolgáló hajdani Drechsler palota és a Nagymező utca között lévő) Klivényi-féle vendéglő földszinti különtermében 49 játékos kapott bordó bársonysapkát. A *Sport-Világ* beszámolója szerint: „A játékosok szereplését Német Andor főtitkár ismertette. *Van a szövetségnek 49 nemzetközi játékosa, akik 9 mérkőzést játszottak le.* És pedig Pokorny, Borbás és Nagy F. 5-ször, Berán és Holits 4-szer, Pozsonyi, Ordódy, Skrabák, Buda, Kolhanek, Gorszky, Kiss, Braun, Niessner, Károly és Vincze 3-szor, Bádonyi, Lucius, Manno, Bodor, Guttmann, Bayer, Sipos, Weisz F., Blazsek F. és Koch N. 2-szer, Gilly, Windett, Koch S., Gillemot, Missky, Ray, Aschner, Klebersberg, Róka, Sábán, Gabrovitz, Steiner, Oláh, Fehéry, Minder, Manglitz, Sár, Kertay, Szentey, Friedrich, Nirnsee, Bienenstock és Kisfaludy 1-szer játszottak.” Az említett játékosok közül Ray és Windett már nem élt Magyarországon, mint ahogy akkoriban Gilly sem. Sábán Jenő, aki – a Surrey Wanderers ellen – a magyar válogatott első gólszerzője lett, 1903-ban elhunyt, és Fred Windett sem volt már az élők sorában.

Április 9. Bp., Millenáris AUSZTRIA 0:0

Az esztendő során a magyar válogatottban szerepelt játékosok
1 mérkőzésen: Bienenstock Sámuel (Postás), Blazsek Ferenc (BTC), Borbás Gáspár (MAC), Holits Ödön (MUE), Kisfaludy Árpád (BTC), Kiss Gyula („33” FC), Koch Nándor („33” FC), Koltai-Kolhanek József (Postás), Nagy Ferenc (MTK), **Pokorny József** (FTC), Weisz Ferenc (FTC)

Károly Jenő világcsúcstartó

Az IFFHS, a labdarúgás történetével és statisztikáival foglalkozó nemzetközi szervezet szerint Károly Jenő világcsúcstartó: a XX. század első évtizedének végéig (1888–1910) senki sem szerzett nála több gólt egy bajnoki mérkőzésen. 1905. október 15-én, az MTK a MAFC elleni mérkőzésén 11-szer talált a kapuba. Túlzás lenne állítani, hogy a korabeli sportsajtó olvadozott a gyönyörűségtől. A Nemzeti Sport

meg sem említette rövid tudósításában, hogy Károly 11 gólt szerzett, a Sport-Világ meg beírta ennyivel: „Megemlítésre méltó, hogy az MTK 15 góljából 11-et Károly lőtt”.

Az IFFHS listáján a második az angol Gilbert Hime, aki 1909-ben a brazil Botafogo színeiben kilenc találatot jegyzett. A harmadik és negyedik holtversenyben az ugyancsak angol Harry Cunningham és a dán Ole Anton Olsen. Előbbi az argentin Re-former FC színeiben 1905-ben, utóbbi a B1893 játékosaként 1909-ben szerzett nyolc bajnoki gólt. A magyarok közül a korszak második legjobbja holtversenyben öt hatgólos. Hoffer István (MTK) 1903-ban a Törekvés (14:0), Weisz Ferenc (FTC) 1906-ban a

Typographia ellen (15:0) jutott hat gólig. Megismételte teljesítményüket 1908. március 7-én a MAC triója: Kelemen Béla, Krempels Béla és Vangel Gyula a Typographia elleni mérkőzésen, minden idők legnagyobb gólkülönbségű magyar élvonalbeli bajnokiján (20:0) ért el fél tucat gólt.

Bojkott és barátkozás

Március 19-én a Soroksári úti pályán a First Vienna barátságosnak gondolt mérkőzést játszott az FTC-vel. A 42. percben Ordódy Béla – a korábbi bajnok és válogatott fedezet, a mérkőzés játékvezetője – kiállította a szabálytalankodó és aztán őt megsértő Krenket. Amikor Krenk sem lemenni, sem a bírótól a sértés miatt bocsánatot kérni nem akart, kitört a botrány. A bécsiek levonultak a pályáról, mint utóbb közölték: Ordódy bíró és a pálya talaja miatt tiltakoztak. A meccs utójátékeként az MLSZ bojkottra szólította fel klubjait a Vienna ellen, amelyet aztán a császárvárosban felettébb zokon vettek. Ahogyan *Földessy János dr.* írta a *Magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége* című alapművében: „Ebből erős harc fejlődött ki az eddig barátságban élt magyar és osztrák szövetség között, mert az osztrák szövetség kifogást emelt a Vienna bojkottálása ellen. Az MLSZ azonban – igen helyesen – hajthatatlan maradt, mire az osztrák szövetség kimondta az MLSZ-re és egyesületeire a bojkottot.”

A magyar szövetség nem ijedt meg a bécsiek haragjától, és a Sparta vezetésével megalakult új cseh szövetség felé fordult. Eleinte a csehek életét meg belviszály mérgezte, a másik nagy prágai klub, a Slavia az osztrák szövetség tagjaként a Spartával és a magyarokkal is szemben állt. Ám amikor kibékült a városi riválissal, s belépett a cseh szövetségbe, a magyarokkal is tűzszünetet kötött. Hamarosan megkezdődött egy magyar–cseh válogatott mérkőzés szervezése, s a prágai Ramblerek válogatottja ellátogatott Budapestre. Jól szerepelt, csak a BTC-től kapott ki (1:3), az MTK-t (3:2) és a budapesti Ramblereket (4:3) is megverte. Emellett a magyar szövetség kapcsolatokat talált a horvátokkal is, akiknek Prvi nogometni i športski klub Zagreb (magyarul Első Labdarúgó- és Sportklub Zágráb) nevű csapata október elsején a margitszigeti pályán játszott az Oláh (MAC) – Nagy (MTK), Molnár F. (UTE) – Kisfaludy (BTC), Gerő (BAK), Gorszky (FTC) – Borbás (MAC), Weisz F. (FTC), Oldal (BAK), Roóz (Föv. TC), Niessner (MAFC) összeállítású alkalmi gárda ellen. A mieink 11:1-re nyertek.

A BTC–Grazer AK nemzetközi barátságos szereplői, zakóban a budapestiek. A meccs végére az osztrákok is zakót kaptak (3:0)...

1905-ben ismét remek angol tizenegyetket láthatott Budapest. A Casuals – hivatalosan a csokoládé és a rózsza színét szerelésében viselő, de praktikus okokból nálunk is fehér mezben játszó – alakulata soraiban tudhatta olyan kiváló amatőrcsapatok néhány játékosát, mint a Corinthians, az Oxford és a Cambridge. Három mérkőzést vívott, háromszor nyert. (A BTC ellen 2:0, a MAC ellen 4:0, az MTK ellen 6:0.) A magyar klubok éppen olyan gáláns vendéglátónak bizonyultak, mint egy évvel korábban, a Corinthiánok ittjártakor.

Az Everton profijai

A vendégek közül még a Casualsnél is erősebb volt két profi csapat, az Everton és a Tottenham Hotspur. A liverpooli és a londoni együttes Bécsben egymással is játszott a nem sokkal korábban átadott, a kontinens akkori legjobb stadionjának számító Hohe Wartében. Háromszázötven futballrajongó, Steiner Hugó és Stobbe Ferenc szervezésében különvonattal utazott ki a mérkőzésre – a *Nemzeti Sport* büszkén írta, hogy ez volt „az első football különvonat” a kontinensen. A Spurs egyébként 12:1-re verte meg az MTK-t, majd 7:1-re a BTC-t, az Everton pedig 11:2-re a BTC-MAC „vegyest” Budapesten.

Világbajnokság 1906-ban?

Nehezen indult a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) és a magyar labdarúgás kapcsolata. Az április elején megtartott londoni tanácskozáson az MLSZ – anyagi erőforrások hiánya miatt, s megsértődve azon, hogy nem egyenesen, hanem az osztrákokon keresztül kapott meghívást – nem képviseltette magát. Származott is hátránya belőle, mert a FIFA, nem lévén teljesen tisztában Magyarországgal és Cseh-

ország jogi helyzetével, a június 10. és 12. között tartott párizsi konferencián csak egy évre adott ideiglenes tagságot. (Magyarország végül az 1907-es, amszterdami, sorrendben negyedik kongresszuson lett rendes tag.) A döntés felzúdulást váltott ki itthon, a Nemzeti Sport még az osztrák szövetség ármánykodását is sejtette az ügy mögött. Ki tudja, mennyi ebben az igazság, de tény, amikor az osztrák küldött nem vett részt a következő tanácskozáson, máris kedvezőbb helyzetbe kerültek a magyarok.

Felvetődött egy 1906-os világtorna (na, jó: európai torna) megrendezésének gondolata. Akadtak, akik szövetségi válogatottak, s akadtak, akik a legjobb klubok részvételére gondoltak. Az érdekeltek már a csoportbeosztásban is megállapodtak: 1. csoport: Anglia, Skócia, Írország. 2. csoport: Spanyolország, Franciaország, Belgium, Hollandia. 3. csoport: Svájc, Olaszország, Magyarország, Ausztria. 4. csoport: Németország, Dánia, Svédország, Norvégia. A csoportgyőztesek 1906 pünkösdjén Svájc egyik városában játszották volna az elődöntőket, azok győztesei pedig a döntőt. Volna – merthogy a tervből nem lett semmi, még a rendezésre kijelölt Svájc sem nevezett...

Második lett a MAC, pedig nem is akart indulni

A sorozat 1904–1905-ös kiírásába két magyar klub jelentkezett, de eredetileg csak az egyikről tudtak a szervezők. Ezért aztán a hat bécsi klub (AC Viktoria Wien, Graphia Wien, Rapid Wien, Viehofen, Vienna Cricket&FC, Wiener AC, Wiener Sportvereinigung) mellett nevező két alakulatot, a Magyar Úszó Egyletet és a prágai Spartát összeszesorsolták, magyar–cseh zónadöntőnek titulálva a párharcot. Utóbb kiderült, a MAC is beszállt, így rendeztek külön magyar zónadöntőt, az április 11-i nemzeti ünnepén (az 1848-as áprilisi törvények emléknapja 1898 és 1927 között állami ünnep volt) a MAC 3:0-ra megverte a MUE gárdáját.

A MAC csapata

A „griffesek” aztán mérkőzés nélkül léptek még egyet a hármas döntőben a végső siker felé, miután a Sparta nem állt ki ellenük június 11-én. A csehek azt közölték, hogy nekik aznapra egy budapesti kötelezettségük is van, annak kell eleget tenniük. (Valóban itt jártak, pünkösd vasárnapján az FTC-vel, hétfőjén a BTC-vel párban rúgták a labdát.) Ám a bécsiek azt sejtették (írta az *austriasoccer.at*), hogy egyszerűen nem akartak áprilisi, nagy veszedésbe torkolló meccsük után újra a Krikettezőkkel játszani. A papírforma pedig azt ígerte, hogy a fekete-kékek nyerik az osztrák sorozatot. Utóbb kiderült, nyugodtan játszhatott volna a Sparta a MAC ellen, mert a Wiener Sportvereinigung meglepetésre 3:2-re megverte a Cricketerst, s így a fekete-fehérek jutottak a döntőbe.

Az egy nappal későbbi fináléban, 1905. június 12-én a MAC (az *austriasoccer.at* szerint) Oláh – Béres, Höfle – Bayer, Mészáros K., Meleghy – Borbás, Mészáros Gy., Vangel, Fitt, Medgyessy összetételű tizenegye 2:1-re kikapott a bécsi Cricketplatzon a Wiener Sportvereinigungtól. A *Nemzeti Sport* a tudósításában megemlíti kilenc nevet, Mészáros Gyuláét és bizonyos Béresét nem. Forrásaink szerint ilyen nevű játékosa nem volt a MAC-nak. A magyar csapat becsületgólját Fitt büntetéből rúgta.

Bécs legöregebb futballklubja története legnagyobb sikerét érte el. A csapat egy kupával gazdagodott, játékosai egy-egy óraláncot kaptak a szervezőktől jutalmul.

József főherceg emlékére

Az 1905-ös Ezüstlabda-sorozatnak külön tétje az volt, hogy el tudja-e végleg hódítani a Ferencváros a díjat. A kiírás úgy rendelkezett, hogy amely klub zsinórban háromszor megszerzi, örökre megtarthatja. Nos, az FTC-nek nem sikerült a triplázás, mert a bajnokságban nem is szereplő BTC pazar győzelmet aratott ellene az elődöntőben. A gólokat Kisfaludy és Drégely (2), illetve Gorszky lőtte (BTC–FTC 3:1).

A hatalmas formában lévő MAC előzőleg megverte a bajnokságban addig veretlen, bajnoki címvédő MTK-t, majd a kupasorozatban – mintegy ezer néző előtt, a Margitszigeten – legyűrte a másik nagyot, a Postást is. Mindkét védelem remekelt, mellettük a „griffesek” támadósora, különösen a Vangel II, Borbás alkotta balszárny teljesített bravúrosan. Az egyetlen gólt Mészáros II lőtte a második félidő 4. percében. (MAC–Postás 1:0)

Június 22-én rendezték meg a döntőt, amely erős tempót hozott, lármás és nagy közönség előtt. A MAC-ból a Meleghy, Mészáros Károly, Bayer fedezetsor, a BTC-ből a két csatár, Blazsek Ferenc és Zwack emelkedett ki.

A döntetlen (0:0) miatt új meccset írtak ki június 29-re. A BTC ekkor azt kérte, a találkozót halasszák össze, szerinte a rekkenő, 30 fokos hőségben nem lehet játszani. Az Ezüstlabda-bizottság sportszempontból méltányolta a kérést, ám az ellenfél ragaszkodott a nyári lejátszáshoz, arra hivatkozva, hogy a kiírás kifejezetten tavaszi lebonyolítást követel.

A BTC-hez kötődő *Sport-Világ* szerint a MAC József főherceg halála után még azt nyilatkozta, hogy kegyeletből elhalasztja versenyeit és sportünnepélyeit. Az anyagilag nem jövedelmezőket (például a teniszt) tényleg el is halasztotta, azonban a hasznót ígérő futballhoz ragaszkodott. (Egyébként az idény előtt a BTC is elfogadta azt az indítványt, hogy minden mérkőzést okvetlenül az első félévben játsszanak le.) A BTC azt hangoztatta, hogy az eredeti terminus június 4. lett volna, és csak akkor lett volna hajlandó játszani. De hát ezt június 29-én jelentette ki, azok után, hogy június 22-én már játszott! Igaz, a „tornászok” szerint ők már e találkozó előtt is halasztást javasoltak, hogy a MAC gyászát ne zavarják.

Röpke kitérő: **József Károly Lajos** (1833–1905) a MAC egyik patronálója volt. Az egykori lovassági tábornok hosszú időn át a honvédség főparancsnokaként szolgált. (*Gonda Imre–Niederhauser Emil: A Habsburgok*)

A Margitsziget, ahol a kék-sárgák klubháza és egyesületi pályája is létesült, a főrend tulajdonában állott. A Habsburg főherceg 1905. június 19-én hunyt el. A BTC végül visszalépett a sorozattól, és ezzel a döntésével a MAC-ot juttatta a tróféához.

Közben botrány borzolta a kedélyeket, ugyanis a MAFC–Főv. TC találkozó (akkori szóhasználat: osztályozó) eredményét a Főv. TC kérte megsemmisíteni, mégpedig a bajnoki szabályokra hivatkozva, és azt is szeretne volna elérni, hogy őt nyilvánítsák győztesnek. A szövetség, noha ez a döntés az egész sorozatot szétzúzta volna, tekintve, hogy újra kellett volna játszani több mérkőzést is, először akceptálta a kérést, ám végül visszakozott. Az ügy alapja az volt, hogy az április 11-i összecsapáson Pogány (MAFC) jogosulatlanul szerepelt.

Körvonalazódó rend és rendszer

„A Temesvári Football Club Dél-Magyarország bajnokságát kiírta. Megkerestetik TFC, hogy a kiírást vonja vissza, és vesse alá magát a szövetség által kiírt kerületi bajnokságoknak”. (*Nemzeti Sport* 1905, 19. szám) Hasztalan volt azonban e sajtóságos korteskedés, mert a bánátiak tető alá hozták a tornát, amelyen a Temesvár, az Arad, a Szeged és a Szabadka labdarúgói vettek részt. (Ezek a klubok akkor még nem voltak tagjai az MLSZ-nek.) A tavaszi döntőt június végén Szabadkán rendezték meg: Szabadkai SE–Bácska SZAC 4:1.

Egyetlen, első osztályú múlttal rendelkező játékos szerepelt a fináléban, Vágner Zoltán (ex-MAC). A volt fővárosi labdarúgó a Bácska SZAC-ban lépett pályára, ám az ő rutinja sem segített a helyi riválissal szemben.

Térben nem messzire Szabadkától a Zentai AK is megkezdte működését.

Június 4-én a Győri Torna Egylet sportünnepélye keretében új pályát avattak. A megnyitón 1904 két bajnoka, az MTK (I oszt.) és az UTE (II. oszt.)

játszott a győri hölgyek, helyesen dr. Mihályfi Ferencné úrnő kezdeményezésére a Győr szabad királyi város hölgyközönsége által felajánlott serlegért. Nevezett úrhölgy volt az első kick, azaz ő végezte el a kezdőrúgást. A mérkőzést 6:1-re az MTK nyerte. (A programban szerepelt atlétikai, torna, füles labda és labdarúgóverseny, illetve mérkőzés.)

Végre megalakultak a vidéki kerületek. A magyar Szent Korona országainak labdarúgó-kerületei a következők voltak:

1. Budapest székesfőváros.
2. Budapesti vidéki kerület: Heves, Nógrád, Hont, Esztergom, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Fehér vármegye.
3. Pozsonyi kerület: Vas, Veszprém, Komárom, Győr, Sopron, Moson, Pozsony vármegye.
4. Besztercebányai kerület: Bars, Trencsén, Túróc, Zólyom, Árva, Liptó, Nyitra vármegye.
5. Kassai kerület: Szepes, Sáros, Zemplén, Ung, Bereg, Abaúj-Torda, Gömör, Borsod vármegye.
6. Debreceni kerület: Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú, Szabolcs, Ugocsa, Máramaros, Szatmár, Szilág, Bihar vármegye.
7. Aradi kerület: Bács-Bodrog, Csongrád, Békés, Csanád, Arad, Hunyad, Krassó-Szörény, Temes, Torontál vármegye.
8. Kolozsvári kerület: Szeben, Fogaras, Brassó, Háromszék, Csík, Udvarhely, Kisküküllő, Alsó-Fehér, Torda-Aranyos, Kolozs, Szolnok-Doboka, Beszterce-Naszód, Maros-Torda vármegye.
9. Kaposvári kerület: Baranya, Tolna, Somogy, Zala vármegye és Fiume város.
10. Zágrábi kerület: Szerém, Verőce, Pozsega, Belovár, Zágráb, Varasd, Modrus, Fiume és Lika-Krbava vármegye. (*Nemzeti Sport* 1905. június 25.)

Ám hiába alakították meg papíron a kerületeket, nem sikerült az ottani bajnokságokat kiírni. A nyáron Németh Andor főtktár vidéki agitáló körutakat bonyolított le. Először a Temesvár–Szeged–Szabadka viszonylatot teljesítette, majd Kassán vizitált. A jeles tisztségviselő arról próbálta meggyőzni a vidékieket, hogy lépjenek végre be az MLSZ-be, és vegyenek részt a szövetség által szervezett bajnokságban.

1905

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Kivált a nyáron – ritkábban a versenydíjszakot jelentő két évszakban – továbbra is rendszeresen játszottak a budapestiek az akkor náluk még gyengébb nivót, a lapok szerint körülbelül a fővárosi másodosztályúakkal azonos játékerőt képviselő vidékiekkel.

Novemberben a Pozsonyi vándordíj első győztese a PTE első csapata lett. A döntőben 2:0-ra nyert a BTC II ellen. (Ez volt az őszi finálé, a tavaszt is a PTE I nyerte.) A gárda lelkes kapitánya Nirnsee Gyula volt. A tornára eredetileg csak vidéki klubokat akartak meghívni, ám érdeklődés hiányában aztán meghívást kaphattak a budapesti klubok a Szövetségi díjért versengő második sorai is.

Továbbra is sűrűn fogadott osztrák ellenfeleket a Soproni FAC, jobbára hangosabb siker nélkül (Eredményei az *austriasoccer.at* gyűjtése szerint: május 14.: –1. Simmeringer SC 1:2, május 21.: –Allgemeiner Schwechater SC 0:9, május 28.: –Union Wien 5:0, június 4.: –Wiener Kicker 1:2, október 1.:–Weisse Elf 1:3.)

Az írógépgyűjtemény beleszeretett Budapestbe

Az első 1905-ös fordulóban bemutatkozott az MTK-ban Edward Shires, az egyik legjobb futballista a magyar bajnokság első fél évtizedének történetében. A legtöbb játékos-társánál idősebb, akkor már a 26. évében járó csatár az írógépeket gyártó Underwood cég képviselőjének érkezett a XIX. század végén Bécsbe, de emiatt már aligha emlékeznének a nevére. Ellenben egyik legjobb játékosa volt az angolok által alapított Cricketersnek, a kis nyomdászüzemet tulajdonló John Gramlick, a Clayton & Shuttleworth építkezési vállalatot vezető George Blackey, a nemezkalapot gyártó Böhmy gyár igazgatói posztját ellátó Harry Lowe és William Henry Hechler tiszteletes társaságában.

Shires (akinek nevét a korabeli sajtó többször is, hibásan, Shyresnak írta) ősszel, a Fővárosi TC elleni mérkőzésen nem tudta visszafogni magát Schönfeld Aladár brutális belépője után, tettelegességre ragadtatta magát. Az MLSZ a fegyelmi ügyeket is tárgyaló tanácsa első felindultságában Schönfeldet örökre, a Teddnyek becézett britet az esztendő végéig eltiltotta, ám később mindkettőjük büntetését egy hónapra mérsékelte. Az incidens sem csillapította „Shires Eduárd” Budapest iránti szerelmét, ugyan a következő idényekben már nem játszott, de családjával itt telepedett le. 1937. június 3-án jelentette a Nemzeti Sport az egykori híres csatár halálának a hírért: előző nap délután szívroham végzett vele. 58 évet élt.

Az első fél évtizedben játszott rajta kívül is néhány légiós a csapatokban. A legjobbak közé tartozott a német származású Rudi Wagner (BTC, 1901–1903) és az osztrák Cornelius Hoffmann (MUE, 1901–1902), mindketten szerepeltek a „sógorok” válogatottjában. Kevésbé volt nagy igazolás a MAFC angolja, MacNamara Horne, akinek csak egy bajnoki jutott 1904-ben. A BTC-hez kapcsolódó angolok (a Budapesten letelepedett Arthur Yolland és Thomas Ashton, az 1901-ben a szövetségi csapatban is szerepelt Alfred Windett, valamint az edző létére több barátságos mérkőzésre beszálló Cox) bajnoki találkozót nem játszottak.

Bástyaszerű védelem kontra tökéletes játékmódor

A pályán a Postás, a zöldasztalnál a Ferencvárosi Torna Club nyerte meg a bajnoki címet. Ha úgy tetszik, az első a szubjektív, a második az objektív bajnok.

A *Sport-Világ* értékelte mind a két csapatot az idény végén. Az olvasáshoz feltétlenül érdemes tudni: akkor még a „postások” tűntek 1905 bajnokának.

„Postás: A mintaszerűen vezetett egyesület a tavalyi játékosokkal kezdte meg működését, csak az összeállítás változott. Új erő a MUE-ből átlépett Bienenstock volt egyedül. Mióta a BTC sok esztendei hegemoniája megszűnt, a Postások érték el, idei sorozatos sikereikkel, a legszebb eredményt, veretlenül kerültek a bajnokság élére. Pedig a csapat nem javult tudásban tavaly óta, amikor az ötödik helyen végzett. Azonban feltétlenül javulás állt be a csapat szellemében. Találó elnevezés rájuk a bástyaszerű védelem. Bienenstock és Fekete kitűnő hátvédők, hosszú rúgásaik, biztonsáruk, előbbi jó szedőképessége, utóbbi fényes helyezkedése megközelíthetetlené tették a Postás-kaput. Ezekhez számítva a hatalmas halvesort – melyben Turi, Virág, de kiváltképp Koltai nyújtanak biztos támaszt a védelemnek –, megtaláljuk a biztos védelem magyarázatát. A goalban Giba és Bádonyi felváltva, sok tudással, utóbbi sok szerencsével is működtek. A csatársor aránylag rossz volt. Klasszist egyedül a fürge Holub képviselt, bár Balló is állandóan jól játszott. Kertay óriási ambíciója jóval felülmúlta tudását, Buda már nem a régi, Ligeti nem való I. osztályú csapatba, egyedüli erőnye volt a labda szolgálai lepasszolása. Korda és Bodor szolgáltatták a tartalékot. Utóbbi azonban így is nagy szolgálatokat tett a csapatnak. Vagy tízszer játszva, főleg a hátvédsorban volt elsőrangú.

FTC: Kétségtől a legjobb anyaggal rendelkező csapat, s bátran mondhatjuk, ha formában van, a legjobb is. Vezetősége határt nem ismerő lelkesedéssel szolgálja a csapatot, s a klubszeretet átragad a játékosokra is. Nagy hibája a csapatnak a rendszeres nyári játék, mely az idén különösen megbosszulta magát. Játékmódora a mi fogalmaink szerint tökéletes. Összjátéka tervszerű, kombinációja éles. Küzdeni azonban nem a legjobban tud. Tavaszi és őszei képességével határozott jelöltje volt a bajnokságnak. A védelem a leggyengébb része. Fritz ma már csak közepes goalkeeper. Manglitz formája változó, bár erélyes és gyors mozgásával mindig megállta a helyét. Lissauer jó játékos, de nem az igazi back. A fedezetsor kitűnő. Gorszky, Bródy, Takács vagy Deutsch kifogástalan munkát végeztek, s formájuk mindvégig elsőrangú volt. A csatársor már inkább változott tudás dolgában. Mindvégig jól csak a fiatal gárda két képviselője, Pákay és főleg Koródy játszott. Braun, Weisz és Kovács majd a legjobban, majd meg kritikán alul játszottak, mindhárom azonban kiváló csatár. A tartalékban Scheibel, Rumbold jeleskedtek, Pokorny és Ullerich ősszel kikerültek a csapatból, míg a legideálisabb játékost, az örök emlékezetű Berán Jóskát a kérlelhetetlen halál léptette ki a sorompóból.”

A tiszta amatőrség zászlóvivői

„Labdarúgó-csapatainkat nem neveztük a Magyar Labdarúgók Szövetségének az 1904–1905. évre (helyesen: 1905-ös – *a szerzők*) kiírt bajnoki mérkőzéseire, hogy ezzel többet mérkőzhessünk jobb külföldi csapatokkal a stílus meghonosítása és elsajátítása miatt. A club tagjai a labdarúgást az amatőrség szenvedélyével, kedvtelésből és szórakozásból űzték, és céljuk mindig az volt: föltétlenül és az ellenfelektől sem kétségbevonható tiszta eszközökkel legjobbaknak és győzőknek lenni. Ez a BTC ideálja, ebben versenyre kíván kelni mindazokkal, akik hasonlóan gondolkoznak. Nemtelen eszközöket, mik a sportúzők lelkét megméltatják, a BTC – hagyományaihoz híven – nem vehet igénybe, s ezért a bajnoki győzelmeért mindinkább kiéleződő, anyagi és egyenlőtlen küzdelmek színterétől távol maradt.” – olvasható *A Budapesti Torna Club 40 éves története* című, 1925-ben kiadott 30 oldalas füzetben annak magyarázatául, hogy az első két bajnokság győztese, az 1903-as év második, valamint az 1904-es harmadik helyezette miért nem nevezett az 1905-ös kiírásra.

Az amatőrség burjánzását bíráló piros-fehér alakulat a bajnoki találkozók helyett többnyire vidéken játszott bemutató mérkőzéseket, vagy nemzetközi találkozókat szervezett,

Gólhelyzetben az angol csatár a Casuals-MAC találkozón

A bajnoki címek első rekordere

Kolhanek I (Koltai) József (1882–1958) négyszer lehetett válogatott 1902 és 1906 között, kétszer Ausztria és kétszer Csehország ellen. A Ferencváros képviseletében pályára lépett a magyar válogatott első két hivatalos meccsén, majd amikor 1903-ban kényszerűségből átlépett a Postáshoz (tekintettel arra, hogy a cég alkalmazottjaként kereste a kenyerét), új alakulatát is kétszer képviselte a reprezentatívoknál. Tetejébe mindkét gárda (FTC, Postás) zöld-fehér uniformist viselt! Tulajdonképpen Kolhaneknek a mérlege is egyező, mindkét csapata színeiben ötven százalékos: fradistaként egy győzelmet és egy vereséget, „postásként” két döntetlen könyvelhetett el. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után)

1898-ban kezdett el futballozni a Budapesti Sport Clubban, ahonnét 1902-ben került a IX. kerületiekhez. A BSC-ben először csatárt játszott, később visszarendelték a halvesorba. Általában a fedezetsor jobb oldalán vették be, viszont a Fradiban a balbekk posztján is megállta a helyét, ha a szükség megkívánta.

Az FTC-vel egy aranyat és egy ezüstöt gyűjtött, összesen 16 bajnokin küldték harcha. (www.tempofradi.hu) A „postásoknál”, akinél első szezonzájában együtt játszott János öccsével, 1905-ben ezüstérem került a nyakába – de ő egész életében bajnoknak tartotta magát, igazságtalannak nevezte a bajnoki cím elvételét. Ő és a két

Már meccsszerelésben a „bétécéisták” a BTC-Casuals összecsapás előtt

illetve külföldön túrázott. Elért néhány szép eredményt, ilyen volt a prágai Deutscher FC elleni 0:0, a sokkal nagyobb játékerőt képviselő angol Casuals elleni 0:2, a prágai Ramblerek legyőzése (3:1), s főleg a Cricketerok elleni 2:0, illetve ellenük a balszerencsés bécsi 2:2.

A BTC továbbra is a középosztály csapata volt, erre utal az 1905-ös keret tagjairól készített összeállítás: Izsó László joghallgató, Balázs (Blazsek) Dezső műegyetemi hallgató, Balázs (Blazsek) Ferenc joghallgató, Bosnyai (Bosnyákovits) Károly középiskolai tanuló, Drégely (Dvorschák) János joghallgató, Fehéry Ákos állami tisztviselő, Horváth József (15 esztendő!) tanuló, Kisfaludy Árpád bölcsészethallgató, Sárközy Sándor középiskolai tanuló (később ő is doktorált), Szamos (Schaschek, Schneider) Ödön elektrotechnikus. Nem ismert Oláh Károly és Séllyei (Skrabák) István foglalkozása.

BTC-ből érkezett játékos (Bádonyi, Buda) lehettek volna a magyar futball első, különböző klubokban is bajnokságot nyert játékosai. Ám ami késett, nem múlt.

Mivel a Postás 1906 nyarán visszalépett a bajnoki szerepléstől, labdarúgói zöme az MTK-ba „emigrált”. Kolhanek József a kék-fehérekkel az első évben harmadik lett, majd az 1907–1908-as idényben bajnoki címet nyert, ámbár összesen egyetlen találkozón osztottak neki szerepet. Azzal az eggyel is futballtörténelmet írt: ő lett az első játékos, aki két különböző klubból is bajnok lett. Sőt, csavarjunk még egyet rajta: ő az első magyar futballista, aki a pályán három klubbal is kiharcolta a bajnoki címet, s aki – kéretik ezt szó szerint venni, hiszen a postások a Klivényi-vendéglőben meg is ülték a bajnoki tort – három csapattal is bajnoki címet ünnepelt.

1908-ban, amikor újra megalakult a Postás futballcsapata, Koltai I visszatért munkáltatójának alaku-
latába. Az esztendő nyarán a második osztályba beosztott gárda (Bádonyi – Csüdör, Fekete – Virág, Koltai, Barcsay – Buda, Fitt, Barna, Kertay, Holub), noha néhány tagjának a tudása erősen megkopott, párszor még megcsillogtatta régi tudását, ám csupán néhány mérkőzésre, mert a Nemzeti SC és a Harihárom legényeivel már nem bírt.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Az élvonal újonca

Újpesti Torna Egylet

Alapítási ideje: 1885 (labdarúgó-szakosztály: 1899, Újpesti FC néven)

Színe: lila-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 106 (1905–1911, 1912–)

Sikerei: 20-szoros magyar bajnok (1930, 1931, 1933, 1935, 1939, 1945, 1946, 1947, 1960, 1969, 1970 tavasz, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1978, 1979, 1990, 1998), 8-szoros Magyar Kupa (MNK)-győztes (1969, 1970, 1975, 1982, 1983, 1987, 1992, 2002), 2-szeres Közép-európai Kupa-győztes (1929, 1939), Bajnokok Tornája-győztes (1930), Közép-európai Kupa-döntős (1967), Vásárvárosok Kupája-döntős (1969)

Első az elsők között

Berán (Barna, Baranyi) József (1883–1905. augusztus 14.) Budapesten született. Labdarúgó-pályafutását a Kistétényi SE-ben kezdte. Alapító tagja volt a Ferencvárosi Torna Clubnak. Bekket játszott, mégpedig mindkét oldalon egyaránt remekül. Apollói testalkatú, örökön fair, halk szavú legény volt, aki atlétikában (futás, diszkoszvetés, súlylökés) is érmekeket nyert. (Sport-Világ 1905. augusztus 20.)

A ránk maradt első ferencvárosi összeállításban jobbhátvédnek adták meg, 1900. szeptember 23-án a zöld-fehérek 5:1-re lélepték a Ganzot a Soroksár úti pályán. Ha már a posztjánál tartunk: alkalmasint kevés jobbhátvéd szerzett öt gólt egy bajnoki mérkőzésen. Berán igen, 1905. május 21-én, a MAFC ellen.

Személyében tisztelhetjük az FTC első csapatkapitányát, sőt elsők között került be a zöld-fehérek közül a válogatottba. Az első volt klubtársai közül, aki gólt fejt, holott nem a támadások befejezése lett volna a reszortja. Oszlopa volt a franztadtiai első bajnoksapatának és az első Ezüstlabda-nyertes formációjának. Természetesen ott volt az első hivatalos válogatott mérkőzésünkön (Bécsben 0:5), majd az első hazain is, amelyen nemzeti együttesünk megszerezte első győzelmét, 2:1-re megverte Csehországot.

1904. június 2-án öltötte utoljára magára a szövetségi válogatott (akkor éppen kék) trikóját, a Milenárison 3:0-ra nyertünk az osztrákok ellen. Aligha sejthette valaki is a nyolcszáz nézőből, hogy a daliás termetű, életerős, 21 esztendősen levente búcsúfellépését látja...

1905-ben egyéves önkéntesként szolgált a Monarchia hadseregében, és egy nyári hadgyakorlat közben szomját oltotta a közelében lévő tanyasi kútból. (Nagy Béla: Fradi futballévszázad) A víz sajnos fertőzött volt, és Berán József tizedes a XVI. kerületi helyőrségi kórházban augusztus 14-én elhunyt. Félelmetes betegség, a hastífusz végzett vele. Ő lett a magyar futball, a honi labdarúgó-válogatott és a Ferencváros első hősi halottja.

(A nem hivatalos MLSZ-válogatottak közül Alfred Windett és Szerémi-Sábián Jenő Beránt megelőzve költözött el az élők sorából.) Tiszteletére társai a következő bajnoki mérkőzésükön, az UTE elleni őszii idénynyitón gyászszalagot viseltek, s kegyelethől csak tizen kezdték a mérkőzést. Síremlékét testvére, a híres szobrász- és íparművész, Berán Lajos készítette.

Névsorolvasás

A *Nemzeti Sport* kicsit slendriánul közölte az első osztályú mérkőzések összeállításait, ezért az előző évinél kisebb sikerrel tudtuk összeállítani az idény bajnoki szereplőinek névsorát és a játékosok szereplési számait. Sajnos, még az is elképzelhető, hogy néhány kivételes esetben valakinek hol az eredeti, hol a magyarosított családnévét tüntették fel – erre nem jöttünk rá, mint Kürschner vagy Hoffer esetében. Akadt arra is példa, hogy csak vélelmezni tudtuk, az azonos családnévűek közül ki lépett pályára. Mindenesetre – úgy véljük – a lista feltétlenül irányadó abban a tekintetben, hogy melyik csapatban kik voltak a legfontosabb játékosok.

Ferencvárosi Torna Club:

Berán József 7, Braun Ferenc 13, Bródy Sándor 11, Deutsch Béla 8, Dobronyi Béla (k) 1, Ecker Nándor 1, Fritz Alajos (k) 14, Gorszky Tivadar 15, Koródy Károly 8, Kovács Géza 6, Lissauer Lipót 15, Manglitz Ferenc 9, Pákay Ágoston 11, Pokorny József 6, Rumbold Gyula 1, Scheibel József 5, Takács Dániel 13, Ullerich Ferenc 7, Weisz Ferenc 14.

(A MAFC nem állt ki az őszi mérkőzésekre. A napisajtóban nem szerepelt összeállítások adatai a www.tempofradi.hu alapján.)

Kaufmann Aladár 6, Nebenzahl Artúr 3, Rauch Géza 10, Roóz Ernő 9, Rusz Miklós 5, Schönfeld Aladár 6, Szednicsek János 9, Szentey Sándor 9, Weisz Márton 1, Weisz Gyula 10, Zengő Bertalan (k) 1.

(Hat mérkőzés összeállítása hiányzik.)

„33” FC:

Berki 2, Bíró Attila 1, Bolgár 1, Bosnyákovits Károly 2, Cavolják József 1, Depold László 5, Eichinger Károly 3, Erdélyi Károly 1, Forstinger Antal 3, Hampel Kálmán 5, Hamvas 2, Kiss Gyula 9, Koch Nándor 8, Lill Erik 2, Lill Károly (k) 8, Lindner Imre 3, Makai 1, Marosi Lajos 2, Martin Ferenc 2, Nagy József 2, Rezes 1, Rzehak Béla 6, Schiller Gyula 1, Schiller R. (k) 1, Seress 1, Singer Mór 1, Steiner Bertalan 4, Székány Kálmán 9, Vanicsek (Wanischek) Sándor 2, Vágó Jenő 3, Várady Jenő 3, Varga 1, Wampetich Imre 7, Weisz Mór 2, Zsidó Lajos 1.

(Öt mérkőzés összeállítása hiányzik, kettőt nem játszottak le.)

Fővárosi Torna Club:

Bogács József (k) 9, Boucsek József 10, Erdélyi Károly 4, Gulyás Dezső 8, Herskovits László 8, Kárpáti Árpád 2,

A MAC (elöl) 3:2-re vesztett holland vendégével, a Haagsche VV-vel szemben

Magyar Athletikai Club:

Bayer Jenő Róbert 12, Borbás Gáspár 10, Fitt Kálmán 11, Höfle Győző 8, Kelemen Béla 4, Kraft II Kálmán 2, Medgyessy Iván 13, Mészáros Gyula 6, Mészáros Károly 13, Oláh Aladár (k, 2-szer mj.) 12, Riedl János 2, Schöffner Imre 3, Sipos Ernő (k) 2, Vangel (Wangel) II Gyula 10, Vincze Károly 8, Veres Imre 12. (Három mérkőzés összeállítása hiányzik.)

Magyar Testgyakorlók Köre:

Bíró Gyula 2, Deutsch Leó 9, Dobó (k) 1, Domonkos László (k) 13, Hoffer (Udvari) István 14, Káldor „Zulu” Lipót 14, Károly Jenő 14, Kürschner (Szűcs) Izidor 13, Levák István 2, Markovits Péter 1, Nagy Ferenc 10, Pozsonyi Imre 7, Révész Béla 13, Schaár (Sár) Izidor 12, Sebestyén Béla 11, Edward Shires 8, Steiner Rezső 2, Stern 1, Szűz 1, Vajda Béla 1, Weisz A. 2, Weisz Lajos 3.

(Két mérkőzés összeállítása hiányzik.)

Magyar Úszó Egylet:

Bittner Ferenc 9, Chrappán (Krappán) Ottó 5, Engel (Engl) Béla 3, Friedmann János 1, Géber Adolf 4, Holits Ödön (k, 1-szer mj) 7, Horváth Gyula 7, Kanyarek 1, Kazár Emil 9, Kazár Tivadar (k) 3, Keresztes Gyula 3, Kertész 1, Kovalszky János 1, László Lajos 2, Lengyel Róbert 2, Marosi Lajos 8, Munk Sándor 3, Munk Arnold 1, Papp Zoltán 1, Péczely Andor 8, Peijtsik István 5, Radóczy Károly 5, Rákóczi Ferenc 1, Risovsky 1, Springer Andor 1, Szedlyár Gusztáv 1, Van Beck Károly 1. (Öt mérkőzés összeállítása hiányzik, egyet nem játszottak le.)

Műegyetemi Athletikai Football Club:

Aschner Jakab (k, 2-szer mj) 6, Andrejka Árpád 3, Boros Gyula (k) 1, Csató Ferenc 1, Dávid Ferenc 1, Déry Andor 1, Dybas Béla 6, Fischer Sámuel 5, Hevesi Kornél 4, Kerékgyártó 2, Lichtmann Győző 3, Major Kálmán 4, Márton Gyula 2, Mátrai Ferenc 1, Niessner Aladár 6, Pohl Lajos (k) 2 (1-szer mj), Pogány György 1, Pollák László 1, Reiner Lajos 1, Relle Pál 2, Rónai Gyula 3, Ságody 1, Schuler 1, Szántó Károly 4, Székely 1, Tolnai Jenő 1, Weinwurn Frigyes 1.

(Öt mérkőzés összeállítása hiányzik, ötöt nem játszottak le.)

Posta Táviráda Tisztviselők Sportegyesülete:

Bádonyi Gyula (k) 7, Balló Károly 10, Bartus Gyula 3, Bienenstock Sándor (Sámuel) 12, Bodor Ödön 11, Buda István 13, Giba Gyula (k) 7, Fekete (Schwartz) Leó 13, Holub Nándor 14, Kertay Lajos 14, Klein (Kis) Jenő 4, Kolhanek I (Koltai) József 13, Korda Győző 3, Liba 3, Ligeti (Lieblich) Ignác 4, Polócz József 1, Túri Jenő 8, Virág Ferenc 13. (Két mérkőzést nem játszottak le.)

Újpesti Torna Egylet:

Aschner Manó 5, Barcsay Ákos Ödön 4, Bey Lajos (k) 5, Faragó Lajos (k) 1, Fandl Géza 9, Fejér Sándor 10, Herczeg (Fürst) Oszkár 3, Kuschner János 4, Molnár I Ferenc 10, Molnár II Imre 10, Novák Sándor 8, Petz Béla 10, Prácer Imre 9, Rossmann József 9, Schwarz Jenő (k) 4, Szabó Ferenc 8.

A BTC–MAC kombináltja (elől) és az Everton gárdája

Az 1905. évi bajnokságok végeredménye

I. osztály

1. FTC	16	11	4	1	54:12	26
2. Postás	16	11	4	1	33:9	26
3. MTK	16	10	3	3	55:11	23
4. UTE	16	8	2	6	35:22	18
5. MAC	16	8	1	7	40:19	17
6. Fővárosi TC	16	4	4	8	29:30	12
7. „33” FC	16	4	2	10	15:42	10
8. MUE	16	2	2	12	13:65	6
9. MAFC	16	1	–	15	6:70	2

A Postás–Föv. TC mérkőzés eredményét az MLSZ megsemmisítette, s 0:0-s gólaránnyal mindkét csapatot vesztesnek nyilvánította. A MAFC 12 mérkőzés után visszalépett, a további mérkőzései két pontját játék nélkül kapták meg az ellenfelek.

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. FTC	X	1:1	–	2:0	3:1	3:0	1:2	12:0	–
2. Postás	0:0	X	1:1	2:0	4:3	0:0	–	1:0	3:0
3. MTK	2:2	1:2	X	2:1	2:1	–	6:0	7:0	15:1
4. UTE	1:3	2:5	1:1	X	3:1	4:0	3:1	2:1	5:0
5. MAC	0:2	1:2	1:0	1:1	X	0:1	2:1	4:0	2:0
6. Föv. TC	3:3	M	0:5	1:7	0:1	X	5:0	3:3	8:0
7. „33” FC	0:3	0:7	1:8	2:0	0:2	0:0	X	3:2	–
8. MUE	2:5	0:5	0:3	0:5	0:9	3:1	2:2	X	–
9. MAFC	0:14	–	0:2	–	0:11	1:7	1:3	3:0	X

M: A Postás 7:0-s győzelmével véget ért mérkőzés eredményét az MLSZ megsemmisítette és a Postást vesztesnek nyilvánította. A – jelzésű mérkőzést nem játszották le, vagy nem fejezték be. Az FTC–MTK, az FTC–MAFC, a Postás–„33” FC, az MTK–Föv. TC, a „33” FC–MAFC és a MUE–MAFC mérkőzés két pontját a pályaválasztó kapta, a MAFC–Postás és a MAFC–UTE mérkőzés két pontját a vendégcsapat.

II. osztály

1. BAK	16	16	–	–	55:7	32
2. Typographia	16	11	–	5	42:24	22
3. TLE	16	9	2	5	37:30	20
4. III. ker. TVE	16	9	1	6	27:22	19
5. Törekvés	16	8	3	5	27:25	19
6. UTSE	16	8	2	6	34:30	16
7. BSC	16	3	–	13	16:43	6
8. Postatakt.	16	2	–	14	8:29	4
9. BEAC	16	1	–	15	3:39	2

UTSE-től két pont levonva. A Postatakarékpénztári TE és a BEAC nem játszotta végig a bajnokságot, egymás elleni, le nem játszott őszi mérkőzésük mindkét klubnál vereségként szerepel.

Osztályozó mérkőzések az I. osztályba jutásért

Typographia–MUE 4:1

BAK–MAFC 2:0

A másodosztályú csapatok elnevezése

BAK: Budapesti Athletikai Klub

BSC: Budapesti Sport Club

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

Postatakt. Postatakarékpénztári Alkalmazottak

TLE: Tisztviselők Labdarúgó Egylete

Typographia: Typographia Sport Club

Törekvés: Törekvés Sport Egyesület

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egyesület

Ilyen mezben játszott akkoriban az MTK és benne a gólkirály, Károly Jenő

Gólkirály:
Károly Jenő (MTK) 23 góllal

Az elnök felajánlotta, csapata megtartotta a Brüll-serleget

Az 1906-os tavaszon – miután az MLSZ úgy döntött, hogy áttér az angol mintájú, őszi-tavaszi rendszerre – a csapatok bajnokságpótló, egyfordulós tornát játszottak az MTK elnöke, Brüll Alfréd által felajánlott serlegért. A körmérkőzéses sorozatot nem tekintették hivatalos bajnokságnak, s nem is vette minden csapat nagyon komolyan, az FTC például néhány új, fiatal játékos beépítésével kísérletezett. Február 25-én a Postás ellen mutatkozott be a zöld-fehéreknél az akkor még csak 16 éves Schlosser Imre, a magyar labdarúgás első húsz évének legkiválóbb góllövője. A Postás SE – miután az MLSZ csak 1906 nyarán sújtotta a klub számára elfogadhatatlan, súlyos ítélettel – természetesen játszott a Brüll-serlegért. A tornát végül százszázalékos teljesítménnyel az MTK nyerte meg, de nagyszerűen szerepelt a MAC is, amelyet csak a kék-fehérek tudtak legyőzni. Az MTK alapösszeállítása a következő volt: Domonkos László – Révész Béla, Nagy Ferenc – Bíró Gyula, Kürschner Izidor, Schaár Izidor – Sebestyén Béla, Károly Jenő, Holits Ödön, Faragó Béla, Káldor Lipót.

A BTC ebben a sorozatban sem vett részt, ellenben szerepelt az 1905-ös idény végén az első osztályba feljutott két csapat, a BAK és a Typographia. Érdekes, hogy mindössze egy mérkőzés végződött döntetlenre.

A másodosztályú csapatok az MLSZ által felajánlott Tavasz-serlegért játszottak, ezt a Tisztviselők LE nyerte meg – némi meglepetésre.

A Brüll-serlegért vívott sorozat végeredménye

1. MTK	8	8	–	–	30:8	16
2. MAC	8	7	–	1	24:9	14
3. Postás	8	5	1	2	13:8	11
4. FTC	8	5	–	3	29:9	10
5. UTE	8	3	1	4	14:19	7
6. „33” FC	8	3	–	5	7:24	6
7. BAK	8	2	–	6	12:25	4
8. Typographia	8	2	–	6	12:25	4
9. Föv. TC	8	–	–	8	7:27	0

A Tavasz-serlegért vívott sorozat végeredménye

1. TLE	4	4	–	–	11:4	8
2. Törekvés	4	3	–	1	11:5	6
3. MUE	4	2	–	2	4:7	4
4. III. ker. TVE	4	1	–	3	1:11	2

Az UTSE nevezett, de a kezdés előtt visszalépett.

Vezetők és futballisták közösen pózolnak a kamerának az MTK és a Wiener AC találkozóján

Még mindig gyűrűzött a Postás-ügy

1906 nyarán a Postás visszalépett a bajnoki szerepléstől, sőt kilépett az MLSZ-ből, miután elfogadhatatlannak találta a számára sérelmes, a bajnoki cím elvesztésével járó döntést.

A játékosok közül senki sem igazolt máshova a következő fél évben, ellenben a korábbi MLSZ-főtitkár, Németh Andor vezetésével szeptember közepén megalakították a Magyar Futball Clubot. A fehér színt választó egyesület jelmondata az „Erőnk az összetartásban” lett.

A szövetség azonban, a maga szempontjából támadhatatlanul, sőt a maga szabályaihoz ragaszkodva, ott tett keresztbe, ahol csak tudott az új alakulatnak. A Magyar FC aztán – nem lévén a szövetség tagja – alig talált magának ellenfelet még barátságos mérkőzésekre is, mivel a labdarúgó-szövetség szabályzata kimondta, „MLSZ-tag csak MLSZ-tag ellen játszhat”.

Decemberben fordulat állt be a Fővárosi TC elleni, 1905 őszén játszott bajnoki mérkőzés kapcsán kirobbant botrányban. A Roóz Ernő kontra Postások ügy tárgyalásának elején a játékos nevében az általa felkért védő, dr. Mencer Aladár kijelentette: „A feljelentés alapjául szolgáló, és a panaszosok által felmutatott levélben foglaltak tévedésen alapulnak, panaszosok őt megvesztegetni soha nem akarták, vádlott panaszosokat becsületükben megsérteni nem akarta, s amennyiben ők sértve éreznék magukat, tőlük ezennel képviselőjük útján elnézést kér”. Erre dr. Alfay Zoltán, Németh Andor és Tömpe Benő a vádat visszavonta.

Ugyanazokban a napokban volt a végtárgyalása annak a pernek, amelyet a Postás két megvádolt játékosa, Túri Jenő és Bienenstock Sámuel indított rágalmazás miatt a *Budapesti Hírlap* ellen. A felelősséget a lap részéről Kiss Gyula válogatott labdarúgó, a *Budapesti Hírlap* sporttudósítója vállalta. A tárgyaláson Kiss kijelentette, meggyőződött arról, hogy a panaszolt közleményben Túri

A Postás tizenegye

Jenő és Bienenstock Sámuel érdemtelenül kerültek az ügybe, s ebbéli meggyőződését lapjában nyilvánosságra is hozta. A panaszosok erre a vádat ejtették. A történekről beszámoló *Nemzeti Sport* hozzátette: az MLSZ annak idején részben Kiss terhelő vallomása alapján tiltotta el Bienenstockot örökre.

Tavasszal a Posta és Táviráda Tisztviselők Sportegyesülete, amelynek legjobb játékosai adigra már vagy eligazoltak, vagy felhagytak a futballal, a bírósági ítéletre hivatkozva revíziót kért az MLSZ-től. Június 7-én aztán az MLSZ úgy döntött, Postás-ügyben nincs felülvizsgálat.

Saját nevelésű bajnok

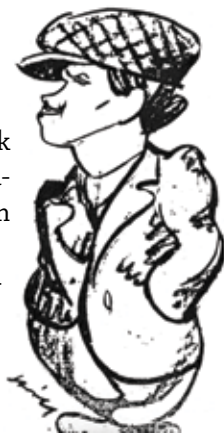
Az első őszi-tavaszi rendszerű magyar bajnokság rajtjánál már nem volt ott a megsértődött Postás, s nem nevezett a BTC sem. Így aztán az a fura helyzet állt elő – klubhovatartozás nélkül megállapítható volt ez –, hogy az öt legerősebb magyar csapatból csak három küzdött a bajnoki pontokért.

Ugyanakkor elindult két újonc, a Typographia és a BAK, amelyek egyébként erősebbnek tűntek, mint a teljesen szétesett „33” FC és a sorozatos botrányai miatt zilált Fővárosi TC. 1906 tavaszán, miután két Brüll-serleg-mérkőzésen is levonult a csapat, és skandalum skandalumot követett a meccsein, a szövetség példátlan büntetéssel sújtotta a Főv. TC gárdáját. Május 9-től szeptember 15-ig eltiltotta a terézvárosi klub teljes első csapatát (Zengőt, Rauchot, Szenteyt, Fiklit, Schönfeldet, Hajeket, Csonkát, Kisst, Weisz Gyulát, Takácsot és Weisz Mártont). Igaz, megszokott salamoni ítéleteihez passzolóan úgy, hogy a Brüll-serleg viszonylag korai zárására, az első alkalommal betartott nyári futballtilalomra, s az új idény szeptember közepi kezdőnapjára tekintettel ez alig néhány mérkőzést érintett.

A hatodik bajnokság előtt az MLSZ a Csömöri úti Millenáris versenypályát, az UTE népszigeti, az FTC (akkori földrajzi meghatározással Külső) Soroksári úti, a BEAC lágymányosi és Törökvis SE kőbányai pályáját minősítette a bajnoki és díjmérkőzések lejátszására alkalmasnak. Utóbb a lista kiegészült az Amerikai úti, a margitszigeti és a Lehel utcai pályákkal. Nem bizonyult megfelelőnek a Kőbányai TE sporttelepe, ugyanakkor a másodszori szemle már elfogadta az URAK Újpesten, a Mező utcában épített pályáját. 1907 májusában első osztályú mérkőzést is rendeztek ott, miután a Duna áradása miatt nem tudták a Népszigeten lejátszani az oda kiírt UTE–Főv. TC bajnokit. Ami a pályákat illeti, a szemlebizottságok különös figyelemmel ügyeltek a kapuk méretére, miután egy 1906 májusában hozott rendelkezés szerint „angol méretre kell szabni a kapukat: 8 yard szélesre (731, 5 cm) és 8 láb (243,5 cm) magasra”. Határidőnek szeptember elsejét határozták meg, egy érdekes kitétel: „csak kíváncsi, de nem okvetlenül szükséges a gólhálók alkalmazása”. Ugyanakkor a Ferencvárosi Torna Club csak azzal a feltétellel rendezhetett mérkőzéseket a Soroksári úti pályán, hogy „a kapukon haladéktalanul alkalmaz hálót”.

Egyfelől dicséretes, másfelől önmaguknak hátrányt okozó volt a franzstadtiak ragaszkodása a saját pályához, a liliputi játéktérhez. Rossz volt a talaj, és pici a méret. S ez éppen a korszerű passzjátékkal operáló, technikás ferencvárosi csatárok számára volt hátrányos. De panaszkodtak a riválisok is: a MAC a 2. forduló után meg is óvta a Fradi ellen a Soroksári úton játszott meccset, a „háló rossz minősége és a pálya használhatatlan volta” miatt. (Egyébként a szövetség nem adott helyt az óvásnak.)

Már néhány forduló alatt kiderült, hogy valóban nagy a tudáskülönbség a csapatok között, s hogy az FTC még a másik két élcapatnál is erősebbé nőtte ki magát, a régi harcosok mellett két fiatal, a Remény FC ifjúsági gárdájától megszerzett játékosának, Rumbold Gyulának és elsősorban **Schlosser Imrének** köszönhetően.

„A bajnokságban bizonyos elkedvetlenedés észlelhető. Az egyes osztályokban levő egyletek között nagy az erőkülönbség, éppen ezért a közönség alig egy-két egylet mérkőzése iránt érdeklődik. Az FTC fényes győzelmei után az őszi forduló és úgy lehet az egész bajnokság sorsa eldőlt, így az érdekesség is aláhanyatlott. Az egyletek nagyon is sokat fizetnek rá bajnoki mérkőzéseikre. Ezen segíteni kellene. A bajnokság a legérdekesebb és legfontosabb football-díj, az is kell, hogy maradjon” – kesergett a *Nemzeti Sport* az 1906. november 11-i számában.

Okkal. Különösen azok a csapatok kerültek ilyen szempontból hátrányba, amelyek bérelni kényszerültek a pályát, akár edzésre, akár mérkőzésre. Fizetni kellett a játéktér vonalainak felmeszeléséért, a zászlók kitételéért, a jegyek kiadásáért, a mosdó használatáért, gondoskodni kellett a pénztáros, a szolgák, az ellenőr fizetéséről, s szükség volt az elszámoláshoz egy szobára, abban gyakran világításra, sőt még íróeszközre is.

Nemcsak a pénzsűke, hanem a fegyelmetlenség, a durváskodás is gondot okozott. Ám a november 11-i, a Népszigeten játszott UTE–MAC mérkőzés egyenesen mélypontot jelentett: a lila-fehérek négy játékosát is kiállította a játékvezető!

Az FTC végül veretlenül, sőt pontveszteség nélkül zárta az őszi fordulót, s valóban a legjobb csapatnak titulálhatta magát, miután december 9-én 4:1-re megverte egy barátságos mérkőzésen a BTC-t is. A *Nemzeti Sportban* az esztendő utolsó előtti napjára Moór Jenő írt elemzést a bajnokság első feléről: „Ha az 1906–07. évi első osztályú bajnokság őszi fordulóján végigtekintünk, lehetetlen észre nem vennünk azt, hogy az első osztályú csapatok csoportjából mennyire hiányzik az erőmegosztás. Eltekintve attól, hogy a fordulóból elsőként kikerült Ferencvárosi TC most kétségbevonhatatlanul a legjobb magyar csapat, körülbelül egyenlő klasszist képviseltek vele az őszi körmérkőzésekben az MTK és a MAC. Ez a három csapat képviselte az igazi, első osztályú színvonalat, úgy játékerő és technika, mint a lab-

Hol a szemem? – kiállt fel a jobbhátvéd

A hőskor évei – köztük az 1906–1907-es idény – sem szűkölködtek meghökkentő történetekben. Az egyiket a Nemzeti Sport 1929. május 5-i számában elevenítette fel a G. F. monogramú olvasó.

A regénybe illő esetből az hámozható ki, hogy a „33” FC-t erősítő jobbhátvéd, Józsa László egyik szeme üvegből volt, amelyet a leghevesebb csaták idején kivett, nehogy menet közben essen ki, s esetleg ne találják meg. Az egyik budai bajnoki mérkőzésen is így tett, szokása szerint kivette a műszemet és lehelyezte a kapufa mellé.

Innentől idézzük az olvasót: „A második félidőben már tombolt a játék heve. A harihármas kapu előtt akkora volt a tumultus, hogy csak fejek, kezek, lábak és háta látszottak, de összefüggő, különálló ember nem. A gomoly a bírói síp hangja után is tolongott és gomolygott a kapu előtt, benne Józsa Lacival. Amint a helyzet tisztázódott, és a tömeg szétszéledt a kapu előtt, egyszerre csak vérfagyasztó kiáltás hallatszott a kapufa tövéből:

– Hol a szemem? Hol a szemem?

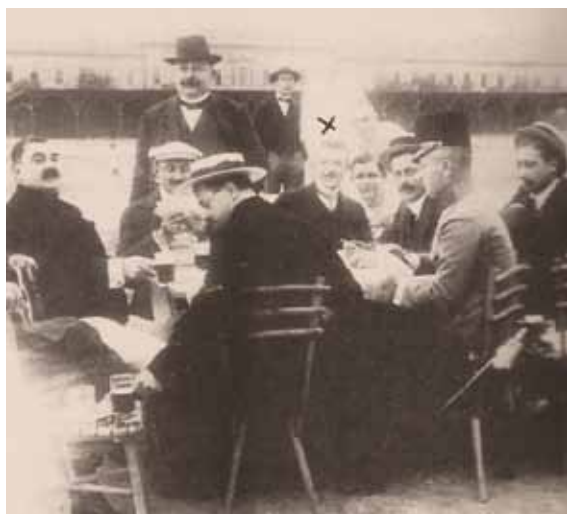
S ott látták Józsa Lacit, amint a földön kereste elveszett szemét. A be nem avatottak persze azt hitték, hogy a tumultusban nyomták ki, de a budaiak tudták, hogy a kitűnő bekk csak üvegszemét keresi a porban.”

darúgósport igazi szellemének megértése tekintetében. A többi öt csapat, az UTE, a BAK, a „33” FC, a Typographia SC és a Fővárosi TC már nem üti meg amazok mértékét, sőt az igazi első osztályú színvonalat sem. Az UTE és a BAK a szezon elején még csak nyújtottak némileg élvezhető játékot, azonban az első csakhamar eldurvult, s tagjainak fegyelmezetlensége miatt hanyatlott a játéktudása is, a második pedig helytelen tréningrendszere miatt éppen akkor tört le, amikor legjobb tudásának kifejtésére lett volna szüksége. Ezen kívül az UTE a szezon végén elveszítette két legjobb játékosát, a Molnár testvéreket. A 33 FC és a Főv. TC egész őszi folyamán gyengén szerepelt. Igazán nem valók ebbe a körbe. Ugyanez áll a Typographia stílusára. Ez a csapat volt egyébként ősszel a meglepetések csapata, hogy csak az FTC-től elszenvedett 15:0-s vereséget és a MAC-cal szemben 2:2 arányban elért eldöntetlen eredményeit elevenítsük fel. Látnivaló, hogy nagyon hiányzott az I. osztályú körből az a csapat, amely az átmenetet létesíthetné volna az erősebb csoportból a gyengébbe. A mostani körülmények között csak a BTC tölthetné be ezt a szerepet.”

Tavasszal csak március 17-én játszott először bajnoki mérkőzést az FTC, mert a nagy havazás miatt az eredetileg kiírt, korábbi időpontban még használhatatlanok voltak a pályák. (Hiába intézett az MLSZ szigorú dörgedelmet a pályatulajdonosokhoz, büntetéseket kilátásba helyezve.) A zöld-fehérek úgy kezdték a „második félidőt”, ahogyan az elsőt abbahagyták: győzelmekkel. Márciusban megverték a „33” FC-t, az UTE-t és a Typographiát, 17:3-as gólkülönbséggel abszolválva a három mérkőzést. Azért „csak” 17 szerzett góllal, mert a „nyomdászok” ellen a népszigeti mérkőzés másnapján fáradtan álltak ki, s így csupán három gólig jutottak. Mindenesetre senki sem gondolta, hogy a legcsekélyebb veszély is fenyegetné a zöld-fehérek bajnoki címét.

Am a megerősödött MAC elleni 8:0-s vereség az Ezüstlabda-sorozatban azt mutatta, hogy az FTC sem sebezhetetlen. Sőt... Egy héttel később (április 21-én) a Margitsziget után a Milenárison is találkozott a két gárda, ezúttal bajnoki mérkőzésen. S a Fradi megint nem tudott nyerni, csak 3:3-ra végzett. Aztán – miután kiütötte a Főv. TC-t – újra, sőt még nagyobb botlott: a Soroksári úton 4:3-ra kikapott az újonc, de a negyedik helyért harcoló BAK-tól. Megint annak lett áldozata, hogy a szűk játéktéren nem tudott kibontakozni. A vereségével ismét nyílt lett a bajnokság, a nagy formába lendült, barátságos mérkőzésen a tavasz csapatát, a MAC-ot 7:0-ra kitömő MTK megközelítette.

Akkor még nem nevezték örökrangadónak a két együttes csatáját, ma már azt írhatjuk, az 1907-es tavaszi örökrangadó igazi bajnoki döntő volt, világos képlettel. Ha az FTC pontot szerez, bajnok lesz, ha nem, az MTK kerül az élre. Négy-ötezer fős publikum előtt nagysze-

Manglitz Ferenc (x-szel jelölve) és társai ultiznak

rú meccset vívott egymással a két csapat. A kék-fehérek csak magukat okolhatták, hogy nem tudtak nyerni, mezőnyfőként játszottak, két büntetőt is kihagytak – a 2:2-es döntetlen az FTC bajnoki címét jelentette.

A *Nemzeti Sport* kegyes volt a tavasz végén bukdácsoló zöld-fehérekhez röpké értékelésében: „A bajnok ősszel érte el legszebb sikereit. Az I. osztályú bajnokságban veretlenül végzén összes ellenfeleit legyőzte. Egy ponttal és a gólaránnyal jutott a vezető helyre. Tavasszal a csapat csak későn kezdhetett el a tréninget és már az első mérkőzéseken Manglitz Ferencet pótolni kénytelen. Később még néhány játékos egészségi állapota okozott gondot az összeállításban, gyakran kellett tartalékokat bevetni. A győztes XI egytől egyig az FTC-ben kezdte a pályáját, s ez nagyban emeli a siker értékét. A bajnokságon kívül álló BTC-t ősszel 4:1-re, tavasszal 1:0-ra legyőzte, igazolva, hogy minden magyar csapat közül a legjobb.”

Valójában három, szinte azonos képességű alakulat közül a legszerencsésebb hódította el a bajnoki címet. Az MTK a Brüll-serleget megnyert alakulata 1906 őszén sem teljesített rosszul, de 1907 tavaszára még tovább erősödött a Postásból átlépett játékosokkal, elsősorban Koltai-Kolhanek Józseffel és Csüdör Ferencel. Ha nehezen is, de sikerült pótolni a BTC-hez igazolt Domonkos Lászlót is, elsősorban úgy, hogy Holits Ödön akarata ellenére végül beállt a kapuba. De az igazi meglepetést a MAC okozta, amely egyetlen tavaszi tétmérkőzésén sem szenvedett vereséget, beleértve a bajnoki meccseket és az Ezüslabda-díjért játszott találkozót. A „griffesek” nagy felfutásában döntő szerepet játszott egy remek ötlet is: Lauber Dezső (a sikeres építész, a kor jeles sportférfiúja, a MAC egyik vezetője, a MOB titkára, nem mellesleg majdan Hajós Alfréddal az 1924-es olimpia szellemi versenyeinek ezüstérmese) november közepén visszacsábította az akkor már evezősedzőként dolgozó Gillemot Ferencet, a

A MAC „griffmadarai”. Hátsó sor (balról): Oláh, Sipos, Veres. Középső sor: Meleghy, Hildebrand, Bayer.
Első sor: Niessner, Krempels, Kelemen, Vangel, Borbás

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

korábbi játékost, szövetségi kapitányt, MLSZ-főtítkárt a futballpályák szélére. *Hoppe László Labdarúgó-bajnokságaink 1901–1969* című alapmunkájában bemutatta az első magyar hivatásos futballedzőt: „Kora legtekintélyesebb, legsokoldalúbb, legképzettebb sportemberének tekintették. Elsőként nyert kerékpáros országúti bajnokságot, elsőként állította meg az addig sorozatosan győző külföldi hosszútávfutókat magyarországi diadalútjukban az 1 angol mérföldes síkfutó bajnokság megnyerésével, rekordot javított a 3 angol mérföldes futásban, nyert osztrák, cseh bajnokságokat. Az atlétika minden számában remekelt, súllyal, diszkoszszal, gerellyel is, miközben 165 centit ugrott helyből magasba. Győzött birkózóversenyen éppúgy, mint tekézésben. Mint labdarúgó, a Műegyetem csapatában hátvédet, a BTC-ben középfedezetet, a MUE-ban belső csatárt játszott. Katonaidejét tengerészként Pólában szolgálta le, ott megszervezte a labdarúgást, majd hazatérése után a 33 FC csapatát vette kézbe, mint amatőr edző és szervező. Sikereket ért el teniszben, rekordot állított fel füleslabda hajításban, de karrierje csúcspontjára evezésben jutott. 27 ízben szállt hajóba, mint a Pannonia tagja és 25 ízben győzött. Az evezősök edzettek akkoriban a legkeményebben, és a sportszerűség előírásait úgy betartva, hogy az évadot esküvel kezdték. Ezt az addig teljesen ismeretlen edzésmódszert vezette be a MAC-ban, megtoldva azzal, hogy az egész telet átdolgoztatta a Lovarda csarnokában és a Margitsziget sétányain. Nem csoda, hogy a MAC csapata csodásan feljavult 1907 tavaszára.”

A népszerű „Zsilmó” alig másfél esztendővel azt követően kezdte sikeres futballedzői pályáját, hogy az MLSZ kijelentette, mint profi evezős a labdarúgás terén sem tekinthető amatőrnek, s így a magyar futballban nem tevékenykedhet.

Tanárembert választottak az MLSZ elnökének

1907. február ötödikén az MLSZ új elnököt választott, miután a vezetőség hiába kapacitálta döntése megváltoztatására a fél évvel korábban a Postás-botrány után lemondott Banovits Kajetánt.

Az új első ember az FTC futballvezére, Kárpáthy Béla lett. Kárpáthy 1861-ben született Temesváron, felső kereskedelmi iskolai tanár, tartalékos honvédfőhadnagy, székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag volt megválasztásakor. „Budapesten tanult, 1882 óta áll a székesfővárosi szolgálatában, megválasztásakor a IX. kerületi felsőkereskedelmi iskolában, mint rendes tanár működött. Igazi sportrajongó, kerékpáros, evezős, tornász, vívó volt.

Mint a futball egyik lelkes híve, egyike volt az MLSZ legbuzgóbb alapítóinak, kezdetektől a szövetség igazgatósági tagja, majd négy éven át alelnöke volt. Újságíró is, korábban egy napilapnál írogatott, majd a Herkules munkatársa lett” – írta róla a megválasztása után első számában a Nemzeti Sport.

Kárpáthy elnökként vagy társelnökként 1915-ig vezette a szövetséget, 1920-ban hunyt el.

Tizenhat éves gólzsák

1906-ban, illetve az 1907-es év első felében öt mérkőzést játszott a válogatott. Hármat a csehekkel, és – miután egymás nyakába borultak a felek – kettőt az osztrákokkal.

Az 1906. április elsejei, a Millenárison rendezett mérkőzés után azt írta a *Nemzeti Sport*, hogy az erkölcsi vesztesek a magyarok, mert meg lehetett velük csinálni, hogy egy gyenge cseh legénység álljon ki ellenük. Valóban nem az akkori legerősebb tizenegyükkel jöttek a vendégek, a Spartát senki, a Slaviát pedig egyedül František Maizl képviselte. Így aztán a csapatuk – amely a csehek számítása szerint története első hivatalos mérkőzését játszotta – valójában az SK Smíchov és a Meteor Praha VIII kombináltja volt.

A magyar együttes, amelyet válogató bizottság jelölt ki, s amelynél aztán Stobbe Ferenc töltötte be a szövetségi kapitányi posztot, öt újoncot avatott. Nem volt ez akkoriban ritka, az már különlegesebbnek számított, hogy egy olyan gárda (természetesen a BTC) adta a tizenegy nagyobbik részét, hat játékost, amelyik nem vett részt a magyar bajnokságban. Öt-ezer (!) néző előtt az Izsó – Sárközy, Kisfaludy – Gorszky, Koltai, Kiss Gy. – Sebestyén, Károly, Bosnyákovits, Horváth J., Oláh alakulat játszott. A társaság Benjáminka, Horváth József még alig múlt 16 éves. Egyike annak a három magyar válogatott játékosnak, akik a 17. születésnapjuk előtt debütáltak, a másik kettő Bíró Gyula (ugyancsak 1906-ban) és Orth György (1917-ben) voltak. Az udvarias csehek megfőzték a magyar publikumot, élő tulipánt hoztak, s magyar nemzeti színeket viseltek a bal karjukon. A pályán már kevésbé akartak a szurkolók kedvében járni, Valášek révén a 63. percben vezetést szereztek. Még jó, hogy Károly Jenő ki tudott egyenlíteni a 80. percben.

Október 7-én az első évtized második leggyakoribb ellenfele (az első természetesen az osztrák legénység volt), a cseh válogatott fogadta „visszavágóra” a magyarokat. Az volt a két csapat első hivatalos mérkőzése Prágában. Az áprilisinál sokkal jobb erőket felvonultató, ezúttal kilenc Slavia-játékosal felálló csehek nagyon igyekeztek, hogy történetük során elő-

Együtt a cseh és a magyar válogatott tagjai (sötét mezben a mieink)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

ször legyőzzék a mieinket, de nem sikerült. Sőt, igazából a döntetlennek (4:4) is örülhettek, hiszen az újonc szövetségi kapitánnyal (az első magyar olimpiai bajnokkal, Hajós Alfréddel), s hét újonccal (köztük olyan későbbi legendás játékosokkal, mint Domonkos László, Bíró Gyula és Schlosser Imre) érkezett vendégek a 65. percben 3:1-re vezettek, de még a 83. percben is 3:2 volt a javukra az állás. A Domonkos – Manglitz, Molnár I – Schaschek, Szednicsek, Bíró – Sebestyén, Károly, Horváth J., Molnár II, Schlosser összetételű magyar csapat góljait Horváth József (2), Károly Jenő és Molnár II Imre szerezték. Ekkor játszott először testvérpár a nemzeti tizenegyben: debütált a két újpesti, Molnár I Ferenc és öccse, a „Bulinak” becézett Imre. (Két évvel később a harmadik Molnár fiú, Ödön is válogatott lett.)

Négy héttel később ismét a Millenárison játszott a magyar válogatott, másfél éves szünet után újfent az osztrákokkal. Hajós Alfréd tevékenykedett szövetségi kapitányként, a meccset pedig egy későbbi szövetségi kapitány, Fehéry Ákos vezette. A Domonkos – Manglitz, Molnár I – Gorszky, Bródy, Kisfaludy – Sebestyén, Károly, Horváth J., Molnár II, Schlosser összeállítású együttes könnyedén nyert 3:1-re. „Slózi” ekkor szerezte az első gólját a nemzeti tizenegy mezében. Ez volt a magyar válogatott – a mai számozás szerinti – 10. mérkőzése, a pályára lépők közül a rekorder Károly Jenő a hatodik szereplésénél tartott. Először játszott a magyar-osztrák mérkőzéseken két testvérpár egymás ellen, a Molnár fiúk az egyik, az Engl fivérek a másik oldalon. A sima győzelem ellenére a mérkőzés után Hajós Alfréd lemondott. A lefújás után nagy volt a barátkozás, a Páris szállodában tartott lakomán emlékezészlót kaptak az osztrákok. Ezen fehér selyem mezőben piros-fehér-zöld és piros-fehér zászlócska volt látható, összekötve a békülés jeleként nemzeti színű szalaggal. A két szövetség hamarosan még kartellszerződést is kötött a közös ügyek mederben tartására.

Az 1907. április 7-i találkozóra ismét Stobbe Ferenc jelölte ki a tizenegyet. Az első magyar olimpiai bajnok is részt vett azonban a találkozón, méghozzá játévezetőként. Fura módon csak ezer drukker volt kíváncsi az összecsapásra, ám aki nem ment ki, utóbb sajnálhatta. Az Izsó – Rumbold, Nagy F. – Gorszky, Bródy, Bíró – Niessner, Horváth J., Schlosser, Molnár II, Borbás alkotta sor ugyan elrontotta az első félidőt (a szünetben még a csehek vezettek 2:1-re), de pazar második félidei játékával fordított, sőt története során először jutott öt góllal (5:2).

1907. május ötödikén Bécsben, a Rapid rudolfsheimi pályáján játszott a magyar válogatott. A házigazdák hét Rapid-játékost állítottak tizenegyükbe, azt gondolva, hogy azok nagyon is hozzá vannak szokva a pálya különleges, 102×65-ös méretéhez, illetve ahhoz, hogy a kerítés néhol szinte az oldalvonal mellett állt. (Ezért értek csak kétezren fel a lelátókra.) A kor szokásainak megfelelően a vendéglátók szövetsége adta a bírót, a későbbi futballvezér, Hugo Meisl vezette a meccset. A válogatóbizottság által összeállított magyar csapatot Stobbe Ferenc dirigálta, akit a *Nemzeti Sport* megtámadott az összeállítás miatt, azt írván, „tagadhatatlan, hogy nem nehéz az amúgy is mindenben gyanakvó nagyközönségnek klubszempontok érvényesülését észrevenni”. A vád szerint Stobbe minden vezető klubbal jót akart tenni. Ő cáfolta, de tény, hogy az MTK-t, a BTC-t és a MAC-ot két-két játékos képviselte, az FTC-ből négyen is játszottak. A tizenegyedik futballista, a jobbhat-

Weisz Ferenc (FTC)

véd Nirnsee Gyula vidéki klub, a bajnokságban akkor még nem szereplő Pozsonyi TE játékos volt. Persze, évek óta jól ismerték őt a többiek, hisz műegyetemistaként a MAFC-ból került be először, még 1904-ben a válogatottba. Az eredmény, a 3:1-es vereség nem okozott nagy meglepetést, a negyedik bécsi meccsen a negyedik vereségét szenvedte el együttesünk. Igaz, Budapesten meg egy kivétellel rendre győzött. Az Izsó – Nirnsee, Nagy – Gorszky, Bródy, Weisz – Niessner, Károly, Horváth, Schlosser, Borbás összeállítású tizenegy a 87. percben, 0:3 után szépített - a Tanár úrnak becézett Károly Jenő révén.

1906. április 1.	Bp., Millenáris	CSEHORSZÁG	1:1 (0:0)	Károly
1906. október 7.	Prága	CSEHORSZÁG	4:4 (1:1)	Horváth 2, Károly, Molnár II
1906. november 4.	Bp., Millenáris	AUSZTRIA	3:1 (1:0)	Molnár II, Schlosser, Károly
1907. április 7.	Bp., Millenáris	CSEHORSZÁG	5:2 (1:2)	Horváth 3, Borbás, Molnár II
1907. május 5.	Bécs	AUSZTRIA	1:3 (0:0)	Károly

1906

1907

A másfél év során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

5 mérkőzésen: Horváth József (BTC)

4 mérkőzésen: Gorszky Tivadar (FTC), Károly Jenő (MTK), Schlosser Imre (FTC)

3 mérkőzésen: Bródy Sándor (FTC), Izsó László (BTC), Molnár II Imre (UTE, BTC), Sebestyén Béla (MTK)

2 mérkőzésen: Bíró Gyula (MTK), Borbás Gáspár (MAC), Domonkos László (MTK), Kisfaludy Árpád (BTC), Manglitz Ferenc (FTC), Molnár I Imre (UTE), Nagy Ferenc (MTK), Niessner Aladár (MAC)

1 mérkőzésen: Bosnyákovits-Bosnyai Károly (BTC), Kiss Gyula („33” FC), Koltai-Kolhanek József (Postás), Nirnsee Gyula (Pozsonyi TE), Oláh Károly (BTC), Rumbold Gyula (FTC), Sárközy Sándor (BTC), Schaschek-Szamos Ödön (BTC), Szednicsek János (Törekvés), Weisz Ferenc (FTC)

Végre elkészültek az érmek

Akad, amit még a válogatott játékosoknak járó bordó bársonysapkáknál és az aranygomboknál is nehezebben készítettett el az MLSZ: a bajnoki érmeiket. Több fázisban is tervbe vette, pályázatot írt ki, neves művészeket kért fel a zsűrizésre.

Végül Berán Lajos – a tragikusan fiatalon elhunyt válogatott hátvéd, Berán József bátyja – kapta a megbízást az érmek elkészítésére, a szövetség Zala György (a mai Hősök terén látható Millenniumi emlékmű néhány eredeti szobrának készítője), valamint tanítványa, Telcs Ede és Rintel (későbbi nevén Maróti) Géza személyében háromfős bizottságot bízott meg annak eldöntésére, megfelelő-e az elkészült alkotás.

Megfelelt, s ezért a vezérkar mindenképpen az 1907. februári közgyűlésen, a magyar labdarúgás megszületésének 10. évfordulóján szeretne volna átadni a jutalmakat. Ám egy technikai gond miatt nem lettek készen időben az érmek, amelyeket így aztán csak 1907 nyarán osztották ki az adott év bajnokcsapatából a legtöbbet szereplő 11 játékosnak...

Három bírót fogyasztottak el

Sem 1906 tavaszán, sem a következő idényben nem változott a képlet. A magyar csapatok itthon bonyolították le nemzetközi programjuk nagy részét, legfeljebb Csehországba és a feszültség enyhülése után Ausztriába ruccantak át. (Eltekintve a BTC 1906 eleji, németországi portyájától.)

Továbbra is nagy áhítat övezte a britek itteni vendéglátását, érdemes megjegyezni, hogy a 18 hónap alatt három, később világhírűvé vált csapat is vizitált Budapesten, a Chelsea, a Celtic és az akkor még Woolwich Arsenalnak hívott „ágyús” alakulat. 1906 húsvétján egy amatőr csapat, a London New Pilgrims is játszott a fővárosunkban. Négy mérkőzése után jó eredménnyel, de rossz emlékeket ébresztve távozott. Nem hagyott sokkal jobb emlékeket májusi látogatásakor a Chelsea sem. Az albioni „kék” nagyszerű csapattal jöttek – tegyük hozzá, akkor még az angol második vonalban játszottak a profik között, 1907 tavaszán jutottak fel az elitbe –, pedig nem hozták el híres kapusukat, Bill „Fatty”, azaz Dagi Foulke-ot, az akkori *Nemzeti Sport* szerint 206 centi magas, 150 kilós óriást. (A ma fellelhető angol források szerint „csak” 193 centis volt, de mindenképpen úgy festett a csapattársak között, mint Gulliver Liliputban. Az a hír járta róla, hogy képes volt meccs közben levonulni, ha elégedetlenkedett a védőivel, s a nyakuknál fogva ragadta meg, s dobta be a kapujába az ellenfél csatárait, ha felmérgesítették. Mi ezt azért nehezen hisszük...)

A Chelsea 4:0-ra verte meg a BTC-t, 6:0-ra a MAC-ot és 5:1-re az FTC-t. Az egyetlen magyar gólt Braun II Rezső fejelte. A közönség gyakran tüntetett a Chelsea durváskodó játékosai ellen, akik azt mondták a mérkőzés(ek) után, hogy nem kaptak védelmet a játékvezetőktől.

Itt járt néhány nappal később, május végén, június elején a Southampton is, és végigverte a legjobb magyar csapatokat. A BTC 1:0-ra, az FTC 3:0-ra, az UTE 6:1-re, a MAC 5:0-ra kapott ki. A „szentek” csak az MTK ellen nem játszottak, a kék-fehérek a skót bajnok és kupagyőztes

Az amatőrként is félelmetes angol Pilgrims és a Ferencváros (elöl) nem bírt egymással (3:3)

Az Osztrák–Magyar Monarchia egyik legerősebb gárdája, a Slavia Praha

Celticet fogadták, és 8:1-re kikaptak tőle. Közép-Európában állták a versenyt a magyar csapatok, de messze volt még a brit profik nivója. (Június 4-én egyébként minden bizonnyal az addigi legjobb magyarországi mérkőzést látta a szépszájú publikum. A Celtic 1:0-ra győzött a Southampton ellen, a mérkőzést Edward Shires, az MTK korábbi csatára vezette.)

Szeptemberben a régió legprímább csapata, az esztendő során a MAC-ot 9:1-re, a Postást 8:0-ra, aztán Prágában a Főv. TC-t 6:0-ra és 11:0-ra kiütő Slavia járt (újra) Budapesten. A „csilagosoknak” nem kellett sem reklám, sem ajánlólevél, Budapestre is eljutott a híre, hogy tavasszal 4:0-ra elverték a Southamptont. A nagy feltűnést keltő eredményre akkoriban két magyarázatot találtak – persze a kor cseh sztárjainak, Baumruknak, Malýnak, Starýnak, Košeknek a vitathatatlan képessége mellett –: az egyik a csapat pályájának szokatlan mérete, a másik a hihetetlenül lelkes közönsége. Utóbbiról ezt írta a *Nemzeti Sport* 1907 januárjában: „A csehek a nemzeti eszmét az élet minden területén fontosnak tartják hangsúlyozni. A sportban is. A párázs gyűlölködés, amely a németeket és a cseheket minden téren szétválasztotta, átcsapott a sportba is. A prágai cseh lakosság tüntetett jelenlétével a Slavia mérkőzésein, a klub mindig a cseh nemzeti sporttal azonosította ügyeit. Ily módon a mi viszonyainkhoz képest nagy publikuma volt, 1906-ban 118 478 néző.” A piros-fehérek a Southampton elleni mérkőzéseit kétszer annyian látták, mint a magyar csapatokét: több mint tízezren. Nos, e remek Slavia ellen játszott 1906. szeptember 8-án 5:5-ös döntetlent az FTC!

1907 elején – amikor a magyar futball a 10. születésnapján a BTC-t ünnepelte – félbeszakadt a piros-fehérek a régi ellenfél, a Cricketerok elleni mérkőzése. Fura találkozó volt: előbb Gabrovitz Emil vezette, de az osztrákok addig balhéztak néhány ítélete miatt, hogy Edward

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
Shires vette át a helyét. Aztán a magyar játékosok megsértették a Budapesten élő britet, akit egykori klubtársa, Nagy Ferenc váltott. De vele sem tudták befejezni a mérkőzést, mert a bécsiek levonultak. Hiába élt a két szövetség közötti megállapodás, nehéz volt elsimítani az újra felkorbácsolódó hullámokat.

Márciusban megint Pesten járt a Slavia, ám nem a legjobb játékosaival. Ennek dacára nagyszerű eredmények számított az MTK (1:0) és a MAC (2:0) győzelme.

Pünkösdkor a Woolwich Arsenal tette tiszteletét Budapesten, mégpedig különleges két meccsen. Az angolok az első mérkőzést aligha vették nagyon komolyan, ráadásul a BTC – amelyben az MTK-ból átigazolt válogatott kapus, Domonkos László remekelt az ugyancsak jól teljesítő tíz mezőnyjátékos, Sárközy, Fehéry, Ficzere, Schaschek, Kisfaludy, Blazsek F., Levák, Bosnyákovits, Molnár II és Horváth mögött – nagyszerű formát mutatott. A 2:2 pazar eredmények számított! Az „ágyúsok” a következő mérkőzésükre már összeszedték magukat, s 9:0-ra lelépték az egyébként két tizenegyest is elpackázó MTK-t.

Bécsben kitett magáért az FTC azokban a napokban: a First Vienna elleni döntetlen után 4:1-re megverte a Wiener Sport Clubot. Hazatérése után 3:2-re legyűrte a prágai németek csapatát, a DFC-t. E találkozó előtt, úrnapiján a BTC is megmérkőzött a prágai kék-fehérekkel. A „tornászok” 4:0-ra nyertek, s ezt nagyon nehezen viselték a vendégek: a balszélső Thurm labdaelrúgása miatti kiállításán annyira megsértődtek, hogy levonultak. Akkoriban még ilyen is volt: húszpercnyi rábeszélés után visszatértek, és nagy kegyesen hajlandónak bizonyultak befejezni a találkozót.

Szívélyes meghívó a margitszigeti „lunchre”

Segélymérkőzés? Sztornírozva!

A május 14-re szervezett Pozsonyi TE–Schwechater SC (harmadik vonalbeli osztrák egység) meccset kezdetben senki sem vette komolyan. Egyszer csak levelet kapott a PTE, amelyben az állt, hogy Frigyes királyi herceg megnézi a családjával a mérkőzést. Nosza, páholyt készítettek a rendezők, feldíszítették a pályát, aztán az eső szinte mindent elmosott...

A Schwechat csak nyolc labdarúgóval akart kiállni, végül betett három tartalékot, akik egy későbbi vonattal érkeztek. Ki is kaptak a vendégek 2:0-ra. Ófőméltósága felajánlott egy kupát, azt értelemszerűen a PTE kapta.

Az MLSZ 1906 nyarára segélymérkőzést tervezett a Vezúv kitörése, valamint a calabriai természeti katasztrófa áldozatainak megsegítésére. Felkérte a vidéki egyesületeket, ajánljanak játékosokat, ők a következőket jelölték:

Kapusok: Stemetz Dezső (Bácska), Czidlina Lajos (Komárom), Accurti Jenő (Fiume).

Hátvédek: Nirnsee Gyula (Pozsony), Ambrovits Lajos (Komárom), Zuhlig László (Sopron), Gulyás Dezső és Kreiner Rolf (Fiume).

Fedezetek: Svatek Ede (Pozsony), Fleischmann Ernő (Fiume), Chrappan Gusztáv (Komárom), Copkó József (Bácska), Ladányi Jenő (Kassa), Strauch Jenő és Scharf Aladár (Sopron).

Csatárok: Homoky Sándor (Pozsony), Bihar Jenő és Stepanko István (Kassa), Fink Kamill (Fiume), Csefko József (Komárom), Buzássy Pál (Fiume).

A nagy lelkesedéssel szervezett találkozó végül elmaradt. Prózai okokból, ugyanis a vidéki egyesületek az útiköltségük megtérítését kérelmezték, az pedig elvitte volna a remélt bevétel jelentős részét.

Július 22-én az FTC 4:0-ra nyert a DTE ellen a Nagyerdőben. Az alföldiek simán kikaptak, pedig néhány Debrecenben üdülő fővárosi futballistával megerősítették keretüket. „A derék fiúk kiváló ügyességgel hajtották a labdát, és csak így történt az, hogy a ferencvárosi footballcsapat, amelynek tagjai már a nemzetközi versenyeken is szenzációs sikereket értek el, csak négy góllal tudták megverni a debreceniek csapatját. A közönség lelkesen tapsolta az ügyes footballistákat.” (*Debreczeni Független Újság* 1906. július 23.)

Szeptember 8-án a DeTe Pesten, a Millenárison játszott a FTC II-vel (0:5), a nagy érdeklődéssel várt Slavia–Ferencváros felvezetéseként. Másnap a Margitszigeten a MAC II-vel is összecsapott, és Krempelsszel megerősítve 6:4-re nyert. (*Debreczeni Független Újság* 1906. szeptember 11.)

November 11-én a *Nemzeti Sport* három érdekes futballhírt közölt: „Ordódy Béla, Magyarország régi futballkorszakának egyik legkiválóbb fedezete Mezőhegyesre távozott állandó tartózkodásra – mint vegyész-mérnök az ottani cukorgyárba.”

A Pozsonyi vándordíjért: BTC II–PTE 4:2. A találkozót Pozsonyban vívták.

„Élénk futballélet zajlik Zólyomban, Besztercebányán, s különösen Debrecenben. Besztercebánya a jobb vidéki csapataink között foglal helyet, Pozsony, Komárom, Győrrel együtt.”

Ugyanez az orgánus november 18-án azon siránkozott, hogy még mindig nem történik semmi a vidéki kerületi bajnokságok ügyében, habár a Dunántúlon négy közel azonos erejű, sokat játszó, vitális klub működik: Po-

Besztercebányai AC

zsony, Győr, Komárom, Sopron. Nem segítette ezen a vonalon az előrelépést, hogy Pozsony és Sopron összeveszett, tudniillik egy pozsonyi újságíró azt merészelte írni, hogy szerinte a legjobb nem budapesti gárda a PTE. A SFAC éppenséggel bizonyította a zszurnaliszta állításának ellenkezőjét azzal, hogy megszerzett két osztrák skalpot: május 27-én 7:1-re legyőzte a Weisse Elfet, október 21-én pedig 2:0-ra megverte a Rennweger SV-t. (www.austriassocer.at)

EZÜSTLABDA

Sorozatos visszalépések után Fradi-siker

Az Ezüstlabda döntője június 24-re volt kiírva, igen ám, csak hogy az már a nyári tilalmi terminusra esett! A klubok kérték az MLSZ-től, hadd rendezhessék meg az eredeti időpontban. Ha ez mégsem volna lehetséges, felvetődött, hogy elvinnék a finálét vidékre, például Győrbe. Végül a szövetségek engedélyezték a budapesti lebonyolítást.

Tucatnyi csapat nevezett a tornára, kettő közülük (MAFC, Újpesti Törekvés SE) visszakozott.

Selejtezők: TLE–Komáromi FC 11:3, UTSE–MAFC (utóbbi visszalépett), BAK–„33” FC 3:2, Törekvés–III. ker. TVE 8:0

Osztályozó (negyeddöntő): MAC–TLE 4:0, Postás–UTSE játék nélkül (az UTSE visszalépett), UTE–BAK 3:1, FTC–Törekvés 6:2

Elődöntő: Postás–MAC 1:0, FTC–UTE 3:0

Döntő: FTC–Postás 1:1. A megismételt finálétól a bajnoki botrány miatt a Postás visszalépett.

A *Nemzeti Sport* értékelése 1907. január 6-án (az előző évre visszatekintve):

Az első külföldi magyar footballklub

Legalábbis ismereteink szerint a clevelandi Magyar A. F. C. volt, amely a Nemzeti Sport 1908. január 4-i híradása szerint 1906 táján alakult a valaha Budapest után a második legnagyobb, magyarok lakta városnak tartott Clevelandben.

„A magyar faj sportszeretetének és sportrátermetségének igen szép jele az, hogy Clevelandben (Egyesült Államokban) az ott lakó magyar ifjúság immár másfél éve Magyar Association Football Club néven egy virágzó sportegyesületet tart fenn. A klub csapata Weiss Ferenc kapitánysága alatt már eddig is szép sikereket ért el.”

Utánajártunk a világháló felbecsülhetetlen léptékű adatrengetegében kutatva, nyomára bukkanunk-e új világi honfitársainknak.

Nos, igen! Thomas Hatfield History of Soccer in Cleveland című összefoglalójából a következő hámozható ki: „1906-ig különböző csapatok alakultak, a legjelentősebb közülük a Cleveland Soccer Football Club volt. Az egyesület meghívására a városba látogatott a Corinthians elsősorban végzett oxfordi és cambridge-i diákokból álló csapata is. A Corinthians látogatása kiváltotta lelkesedés szerepet játszott az első amatőrliga

„Győzött tehát most már harmadszor a Ferencvárosi TC csapata. A döntőt ugyan véglegesen nem a gyepen nyerte meg – mert ellenfele kitért az újabb találkozás elől –, de azért méltán került egy évre birtokába a díj, melynek elnyerésére fordította a tavaszi szezonban minden erejét és éppen az erre való készülés közben szerezte meg azt a kiváló formát, mely az őszi bajnoki fordulónak is élére juttatta. A vándordíj legelkeseredettebb küzdelme egyébként a MAC-Postás mérkőzés volt, melyben a jobb MAC-ot igazán balszerencse üldözte.” Egyéb 1906-os díjak:

A MOTESZ-vándordíjra hárman neveztek, aztán ketten maradtak (Posta, BTC). A debreceni tornaünnepélyen vívtak volna érte, ám nem jutott idő a lejátszásra. Őszre halasztották, viszont addigra a Postás kilépett az MLSZ-ből.

Pozsony szabad királyi város díját BTC II vihette haza, miután 4:2-re megverte a rendező PTE együttesét.

E másfél évbe belefért még egy Ezüstlabda-sorozat, ezt, története legnagyobb sikerét elérve, a MAC nyerte meg.

1907 tavaszán új szabályok léptek életbe az Ezüstlabda-díjért: már nem kellett minden meccset a Margitszigeten játszani, és nem minden mérkőzésnek volt a MAC a rendezője.

A selejtezők (már 1906 decemberében lejátszották őket): BAK–TLE 1:0, NSC– „33” FC 5:1, PTE–Törekvés (a Pozsonyi TE nem állt ki).

Osztályozók (negyeddöntők): UTSE–MTK 1:4, BTC–Törekvés 3:2, MAC–NSC (az NSC viszalépett), FTC–BAK 3:1. (Utóbbi találkozót nagyszombaton vívták a Millenárison).

1907. március elején a BTC és az MTK játszott egymással a Millenárison. Ezüstlabda-elődöntőnek szánták, ám nem lehetett az, mert a BTC még nem játszotta le az előző fordulóbeli mérkőzését, noha nyilvánvaló volt, hogy azt úgyis megnyeri. De a BTC sürgette így is, miután nemzetközi kötelezettségei miatt kevés szabad terminusa volt. Majd mégis beszámították (BTC–MTK 2:1), így a piros-fehér „tornászok” kerültek a döntőbe.

megalakításában is. 1906 októberében kezdte működését, az alapító csapatok között volt a Thistles, a Cleveland Club, az Engineers és a Magyars is.”

A wikipedia Ohioi magyarok címszáva szerint 1900-ban a magyarok pontos száma Clevelandben 9558 volt (8%-nyi lakosság a nem bennszülettek között), 1920-ra számuk 43 134-re duzadt. Ugyanez a honlap megjegyzi, „A clevelandi magyaroknak saját labdarúgó-egyesületük is volt, a Hungarian American F.C., a csapatot 1906-ban alapították, 1906 októberében csatlakoztak a clevelandi első amatőr ligához.”

A Ferencvárosi Torna Club 1906-ban

A másik elődöntő bombameglepetést hozott: MAC–FTC 8:0. A MAC nagyon komolyan vette az összecsapást, a Niessner, Krempels, Kelemen, Vangel, Borbás csatársor remekelt. Talán meglepő, hogy a megrendítő vereséget szenvedő Fradi is az első sorát vetette be: Dobronyi – Weinber, Rumbold – Csizmadia, Bródy, Gorszky – Iványi, Braun, Koródy, Schlosser, Weisz.

Az első gól a 17. másodpercben esett, Borbás lőtte egykori klubja hálójába. Gólszerzők: Vangel 3, Krempels 2, Borbás 2, Kelemen.

A finálét május 9-én rendezték meg a Margitszigeten, ám nem hozott döntést (MAC–BTC 1:1). A megismételt meccsen aztán a „griffesek” 1:0-ra megverték a BTC-t.

Így állt fel a MAC május 30-án, azaz úrnapiján: Sipos – Oláh, Veres – Meleghy, Hildebrand, Bayer – Niessner, Krempels, Kelemen, Vangel, Borbás. Ez volt a vesztesek tizenegye: Domonkos – Sárközy, Fehéry – Ficzer, Schaschek, Kisfaludy – Blazsek F., Levák, Bosnyákovits, Molnár, Horváth. Az egyetlen gólt Vangel szerezte a 32. percben. A BTC-t nem pártolta Fortuna, két tizenegyest is kihagyott, egyet az elején, egyet a második féldőben. A MAC-ból Kelemen megsérült, ezért 50 percen át csak statisztált.

A *Sport-Világ* lesújtó értékelése: „A közönség féktelensége nem ismert határt, mely aztán átragadt a játékosokra is, kik ádáz dühvel tiporták le egymást, olyan játékot mutattak be, mely semmiképp sem méltó a két csapat jó híréhez.”

Ám ezzel még nem ért véget a visszasságok sora! 1907. december 15-én (mai ember számára teljességgel érthetetlenül, de vélhetően az eredeti kiírás alapján) játszottak egy BTC–FTC mérkőzést (3:2) az 1907 tavaszi Ezüstlabda-díj második helyéért. Tehát a BTC kétszer szerezte meg az ezüstérmet...

Az élvonal újoncai

Budapesti Atlétikai Klub

Alapítási ideje: 1900. március 31.

Megszűnt: az 1930-as években

Színe: kék-fekete

Idényei száma a magyar élvonalban: 13 (1906–1921)

Sikerei: Magyar Kupa-döntős (1913)

Typographia Sport Club

Alapítási ideje: 1903

Megszűnt: 1909 (labdarúgó-szakosztály, újjáalakult: 1935)

Színe: piros-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 3 (1906–1909)

Sikerei: –

1906

1907

A márciusi ifjú

Az 1887-ben született Kelemen Béla nevét alig őrzi az emlékezés, holott gólkirályi címet szerzett az 1906–1907-es idényben. Azt sem tudjuk, mikor halt meg és hol nyugszik...

A MAC csatára 1905-ben játszott először az első osztályban, tagja volt 1906 tavaszán a Brüll-serlegért játszó gárdának, majd 1907-ben, a következő bajnoki szezon

végén gólkirályi címet nyert, 21 találattal. 1912-ig játszott az élvonalban, mindvégig a MAC együttesében. 1911-ben megkapta a „griffesek” ezüstplakettjét a MAC színeiben játszott századik mérkőzése emlékére. A legjobb bajnoki helyezése az 1907-es és 1909-es második, illetve az 1908-as harmadik volt. Az 1906–1907-es idényben, március 3-án öt gólt szerzett a „33” FC elleni 14:1-es meccsen, majd szinte napra pontosan egy évvel később, 1908. március 7-én hatszor talált a magyar bajnoki gólcúcsot hozó, 20:0-ra végződött találkozón a Typographia hálójába. 1905-ben és 1907-ben is tagja volt a BTC előtt Ezüstlabda-serleget nyert együttesnek. 1911-ben Magyar Kupa-döntős volt a kék-sárgákkal. (Ezek a klubalapító Esterházy család színei, amint az alsó címeren is látszik.)

Eredményes pályafutása ellenére csak egyszer játszott a válogatottban, az 1911. májusi, az osztrákok elleni bécsi 1:3-on. A 184 centi magas, 86 kilós labdarúgó tanári diplomát szerzett. Antal Zoltán és Hoffer József így jellemezték őt az Alberttől Zsákig című könyvükben: „Lövései nagy erővel zúdultak kapura. Inkább áttörő stílusú játékosnak tartották, bár az összjátékhoz is volt érzéke.”

Névsorolvasás

A *Sport-Világ* szinte egyáltalán nem, a *Nemzeti Sport* a korábbiaknál sokkal felületesebben közölte a bajnoki mérkőzések összeállításait. A Fővárosi TC hét őszi bajnokijából például csak egy-nél sorolta fel a pályára lépett tizenegyet. Ezért az 1906–1907-es szezonnál alapul vettük *Uri József* az *IFFHS Weltzeitschrift* nevű újság 34. számában, 2000-ben megjelent összeállítását, s csillaggal jelöltük azokat a játékosokat, akik forrásaink szerint biztosan játszottak az idényben bajnoki találkozót.

Budapesti Athletikai Klub:

Bárányos Kálmán* (k), Eichel Lajos, Fey Viktor*, Fischer Sámuel*, Gerő Jenő*, Gerő Lipót, Glatter Richárd, Grósz József*, Grünwald Miksa, Halász Endre*, Kormos Károly* (k), Kronberger Jenő, Lieblich Ignác*, Ligeti Ferenc*, Müller József*, Oldal Mihály*, Osztl Lajos*, Preisz Róbert*, Rác Jenő*, Rudas Ernő*, Vörös Ferenc, Vörös Lajos, Weisz Aladár*, Weidlinger Andor*.

Ferencvárosi Torna Club:

Braun Ferenc 13, Bródy Sándor 13, Csizmadia István 3, Dobronyi Béla (k) 13, Ecker Nándor 5, Fritz Alajos (k) 1, Gorszky Tivadar 12, Halász (Fischer) Géza 3, Iványi László 3, Koródy Károly 14, Kovács Géza 4, Manglitz Ferenc 6, Pákay Ágoston 5, Rumbold Gyula 14, Schlosser Imre 14, Schön József 3, Weinber II János 14, Weisz Ferenc 14.

Fővárosi Torna Club:

Boucsek (Bucsek) József, Erdélyi Károly, Gulyás Dezső, Hajer* (Hayer) Gusztáv*, Herner Sándor* (k), Jávor*, Jergencz Ignác*, Kárpáti Árpád, Klingenberg*, Kiss Mihály*, Mayer Kornél, Müller Sándor*, Nebenzahl Artúr*, Nohejl János*, Pauer Nándor* (k), Poremba*, Rauch Géza*, Roóz II Oszkár*, Schönfeld Aladár*, Steiner József*, Szeiff Aladár, Szentey Sándor*, Weisz Márton*, Zengő Bertalan (k).

A bajnok FTC együttese

Az FTC első bajnoka

Azt írták róla a kortársai, hogy a technikai tudással hadilábon állt, de mindent pótolta fizikai erejével és főleg lelkesedésével. Manglitz Ferenc (1882.–1940. október 11.) a századelő többi híres futballistájához hasonlóan kiváló atléta volt, mi több, a legtöbbnél még jobb. 1902-ben ő állított fel először az FTC sportolói közül országos csúcsot – egy-mérföldes gyaloglásban –, tagja volt az első labdarúgó-bajnokcsapatnak (1903-ban), és ugyancsak ő volt az első, aki egyéni országos bajnoki címet nyert. Jó messze a Franzstadttól, Aradon, a 30 kilométeres távot megnyerve. Érdekes, hogy néha gondot is jelentett neki a két sportág programjának összehangolása. 1906 őszén még atletizált, ezért nem is játszott a labdarúgócsapatban. Éppen aznap, szeptember 8-án nyerte meg Bánátban a gyaloglóbajnokságot, amelyen a futballisták a nagy visszhangot kiváltó 5:5-ös döntetlenre végeztek a Slavia Praha ellen a Millenárison. Egyébként sportpályafutása során tizenegy bajnoki címet szerzett: nyolcat a futbalcsapattal

Lesik a labdát a MAC és a Slavia Praha játékosai

„33” FC:

Banai*, Bíró János*, Bosnyákovits Károly, Cavoľják (Csavolyák) József*, Eichinger Károly*, Forstinger Antal*, Hampel (Hampel) Kálmán*, Józsa László*, Kiss Gyula*, Kiss Mihály, Koch Nándor*, Krecsmer Károly, Lill Erik*, Martin Ferenc*, Rzehak Béla*, Schiller Gyula* (k), Schwartz Alfréd*, Steiner Géza*, Szabó Árpád*, Szaľffa Zoltán*, Székány Kálmán*, Székely*, Vanicsek (Wanischek) Sándor*, Weisz Mór*.

Magyar Athletikai Club:

Bayer Róbert Jenő*, Borbás Gáspár*, Egelmayer*, Hildebrand Elemér*, Höfle Győző*, Kelemen Béla*, Krempels Béla*, Lipovetz Aurél*, Medgyessy Iván*, Meleghy Gyula*, Niessner Aladár*, Oláh Aladár* (k, mj), Petz Lajos*, Sárossy*, Schöffer Imre*, Sipos Ernő* (k), Vangel (Wangel) II Gyula*, Veres Imre*.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Bányai Lajos, Beimel Miksa* (k), Bíró Gyula*, Buócz Gyula*, Csüdör Ferenc*, Deutsch Leó*, Domonkos László* (k), Ellinger Leó*, Faragó Tibor*, Fischer Rezső, Hoffer István*, Holits Ödön* (k, mj), Holub Nándor*, Káldor „Zulu” Lipót*, Károly Jenő*, Kertész I Gyula, Koltai (Kolhanek) József*, Kürschner (Szűcs) Izidor*, Nagy Ferenc*, Révész Béla*, Schaár (Sár) Izidor*, Sebestyén Béla*, Vajda Béla*, Virág Ferenc, Weisz Lajos*.

Typographia Sport Club:

Bittmann Ferenc, Blitz Jenő, Blitz Vilmos, Cseh N. Lajos*, Drimál Ferenc, Fenyvesy Ferenc, Geiser Ádám*, Gergely Kálmán*, Hauber* (k), Horváth Andor*, Kauffmann Aladár*, Kluszt* (k), Konrád, Komlancz Károly*, Kostyál* (k), Krausz II Ármin*, Krausz I Sándor*, Laczkó László, Mandl Rezső*, Marinach*, Matuskovics József*, Orsolyák József*, Ruzicska Rezső, Schenk József* (k), Schwartz Aladár*, Szatmári Ernő, Viklász*, Wiesermann Lajos.

Újpesti Torna Egylet:

Almássy (Almási) József*, Aschner Manó*, Bischof*, Csorba*, Fejér Sándor*, Gogola Gyula, Herczeg (Fürst) Oszkár*, Herskovits László*, Kardos I Ferenc, Kardos II Sándor, Kazár Tibor* (k), Kuschner János*, Lengyel Rezső*, Ludwig I Antal*, Ludwig II*, Malek, Molnár I Ferenc*, Molnár II Imre*, Novák Sándor*, Petz Béla*, Rossmann József*, Surnik Béla*, Szinay Mór*, Vranák Lajos*.

(1903, 1905, 1907, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913), hármat gyaloglóként (1906–1908). Ötször (1903, 1904, 1906, 1908, 1909) vitte el a zöld-fehérekkel az Ezüstlabda-serleget, egyszer a Challenge Cupot (1909) és egyszer a Magyar Kupát (1913). Hosszú pályafutása során a Fradiban előbb Berán Józseffel, aztán egy szezonon keresztül Ullerich Ferencsel, 1906-tól pedig a szintügy gárdista termetű Rumbold Gyulával alkotott nagyszerű hátvéd-párt. 1903 és 1909 között négyszer játszott a válogatottban.

Más dicsőség is jutott neki, tagja lehetett annak a formációnak, amely először győzött Angliában egy ottani gárda ellen, 1912. január 8-án a IX. kerületiek 3:2-re megverték a Woking FC-t.

A balbekk nem csupán acélizomzatával tűnt ki társai közül, hanem észbeli képességeivel is, ultiban és más kártyajátékokban például verhetetlennek bizonyult. (Nagy Béla: Fradi futballévszázad)

A harmincas években viszonylagos jó módban élt, vezette jó nevű rajzoló- és sokszorosítóüzemét. (Nagy Béla: Fradi futballévszázad) Ám súlyos betegség támadta meg, amputálták mindkét lábát. Ezt nem tudta elviselni, önkézével vetett véget az életének. A budafoki temetőben nyugszik...

Az 1906–1907. évi bajnokságok végeredménye

I. osztály

1. FTC	14	11	2	1	70:20
2. MAC	14	10	2	2	78:15
3. MTK	14	10	2	2	67:18
4. BAK	14	6	2	6	32:44
5. Typographia	14	3	3	8	25:62
6. UTE	14	2	4	8	16:38
7. Fővárosi TC	14	2	3	9	16:55
8. „33” FC	14	2	2	10	20:72

II. osztály

1. Törekvés SE	14	12	1	1	45:7	25
2. URAK	14	10	1	3	29:30	21
3. TLE	14	10	–	4	12:15	20
4. UTSE	14	8	2	4	19:14	18
5. III. ker. TVE*	14	4	3	7	11:17	11
6. Kőbányai TE	14	5	–	9	6:37	10
7. JSC*	14	1	1	12	13:15	3
8. MUE*	1	–	–	1	0:3	0

* A MUE egy, a JSC négy, a III. ker. TVE hét mérkőzés után visszalépett.

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. FTC	X	3:2	2:0	3:2	15:0	5:0	6:2	9:2
2. MAC	3:3	X	1:3	2:0	14:0	7:0	4:1	6:0
3. MTK	2:2	1:3	X	9:2	7:2	6:1	5:0	11:1
4. BAK	4:3	0:8	2:2	X	4:2	4:3	2:0	2:1
5. Typographia	1:3	2:2	1:5	4:1	X	2:2	3:4	3:1
6. UTE	0:2	1:3	0:1	3:1	1:3	X	1:1	1:0
7. Főv. TC	1:7	0:9	0:9	1:1	2:1	1:1	X	3:4
8. „33” FC	1:7	1:14	1:6	3:7	1:1	2:2	2:0	X

Osztályozó mérkőzések az I. osztályba jutásért

Törekvés SE–„33” FC 6:1

Fővárosi TC–URAK 0:0

A másodosztályú csapatok elnevezése

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

JSC: Józsefvárosi Sport Club

Kőbányai TE: Kőbányai Torna Egylet

MUE: Magyar Úszó Egylet

TLE: Tisztviselők Labdarúgó Egylete

Törekvés: Törekvés Sport Egyesület

URAK: Újpest-Rákospalotai Atlétikai Klub

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egyesület

Gólkirály:
Kelemen Béla (MAC) 21 góllal

Hátul a Slavia Praha, előtt a Fradi futballistái

Hiába döntött gólcsúcsokat a MAC

Az idény kezdete előtt a *Nemzeti Sport* mustrát tartott a legjobb csapatoknál. A zöld-fehérekről az alábbiakat állapította meg: „Az 1906-07. évi bajnokcsapat, a Ferencvárosi TC (Dobronyi – Rumbold, Manglitz – Weinber, Bródy, Gorszky – Iványi, Braun, Koródy, Schlosser, Weisz) nem állhat ki ugyanazon tizeneggyel, amellyel a bajnokságban szerepelt, így legalábbis egyelőre nélkülözni kénytelen Manglitzot, aki tudvalevőleg gyaloglóversenyeken fog részt venni. Bródyt és Iványit betegségük gátolja abban, hogy az első mérkőzéseken részt vehessenek. Gorszky – mint hírlik – a közel jövőben megnősül, mindazonáltal nem hisszük, hogy egyhamar meg tudjon válni a zöld-fehér dressztől, melynek oly régen büszke tulajdonosa. A kapuba Fritz kerül, mivel a régi kapus, Dobronyi visszavonul. Manglitz helyét, talán csak egyelőre, az új beckcsillag, Jancsarek nyeri el. A csapat tehát a következőképpen fog állani: Fritz (Dobronyi) – Vldar, Manglitz (Jancsarek) – Weinber, Bródy (Halász), Gorszky – Braun, Koródy, Rumbold, Schlosser, Weisz.”

Nem volt rossz tipp, de a bécsi Karl Vldar, akinek érkezését jövendőlte a lap, nem igazolt Franzstadtbba, Jancsarekből nem lett csillag, Rumbold pedig maradt jobb hátvéd. Braun csak az őszi idényben játszott, aztán Rónay váltotta. Az 1907-ben még a válogatottban szerepelt jobbszélső az esztendő végén úgy döntött, 21 évesen visszavonul, s csak atlétikai karrierjére összpontosít – kiváló 400-as volt.

A *Nemzeti Sport*, ha nem is öntötte szavakba, de éreztette, a MAC-ot tartja a legnagyobb esélyesnek: „A legszerencsésebb helyzetben a MAC csapata van, amennyiben ugyanazon összeállítással fog szerepelni az őszi idényben is, mint amellyel szenzációs tavaszi győzelmeit aratta. Vangel ugyan néhány mérkőzésen hiányozni fog, mivel atlétikai versenyeken vesz részt, ez azonban nem befolyásolja lényegesen a csapat erejét, mert helyette olyan tartalék fog játszani, aki nem fogja megzavarni a MAC egyöntetű munkáját. Valószínűleg Petz vagy

A ferencvárosiak (csíkosban) és berlini vendégeik (FC Germania 1888)

Téli felvétel az MTK-ról. Hátsó sor (balról): Nagy, Domonkos, Révész. Középső sor: Bíró, Kürschner, Schaár. Első sor: Sebestyén, Károly J., Szántó, Froncz, Weisz

Deschán fog Vangel helyén működni (Sipos – Oláh, Veres – Meleghy, Hildebrand, Bayer – Niessner, Krempels, Kelemen, Vangel vagy Petz vagy Deschán, Borbás)."

Az MTK erősödését – okkal – kapusa visszatérésében látta: „A Magyar Testgyakorlók Köre mindenesetre nagy erősséget nyert Domonkos személyében, akinek közreműködésével a Testgyakorlók védelme valóban elsőrangú lesz, kiváltképp akkor, ha az új bekk, akinek a nevét még nem tudjuk, de mint rebesgetik, elsőrangú külföldi reprezentatív játékos, be fog válni az MTK csapatában. A centerkérdés is megoldva látszik, amennyiben e helyre a BTC kedvence, Horváth kerül. A balszélre, ami szintén gyenge oldala volt a kék-fehéreknek, Froncz (Döme), az URAK legjobb játékosa jut. Horváth ugyan már az MTK tagja, játékjogszága azonban még nincs igazolva, még ez valóra jut, addig a centerben ismét Bíróval fogunk próbálkozni. Késmárky (BTC) is kombinációba van véve, részünkről azonban inkább bíznunk Weisz Gyulában. (Domonkos – Nagy, Csüdör vagy Révész – Bíró vagy Virág, Koltai, Kürschner – Sebestyén, Károly, Horváth vagy Bíró, Weisz vagy Késmárky, Froncz)\"

Késmárky maradt a „tornászoknál”, Koltay megsérült és alig játszott, külföldről pedig nem érkezett „reprezentatív játékos”. A derekával rengeteget kínlódó, mindössze 17 éves Horváth „Flamó”, aki az előző szezonban a válogatott egyik legbiztosabb pontja volt, sem az MTK-ban, sem az anyaegyesületében, a BTC-ben nem tudott játszani az idény során. Legalábbis ezt vélelmezzük, ugyanis sehol sem bukkantunk a nevére. De talán nem is bukkanhattunk. Hoppe László *Labdarúgó-bajnokságaink, 1901–1969* című könyve szolgál magyarázattal a miéltre: „Nem egészen könnyű megállapítani, hogy kik szerepeltek az egyes mérkőzéseken. 1907 novemberében ugyanis a kultuszminiszter felújította azt a rendeletet, amely eltiltotta a középiskolásokat a nyilvános szerepléstől. Ettől kezdve újra feltűnik az álnevek tömege, sőt a futballozó diákok sokszor más neveken, idegen, a futballtól már visszavonult idősebb klubtársaik nevéen szerepeltek.”

Nyilván hasonló volt a helyzet a negyedik nagy csapatnál, a visszatérő piros-fehér csikósoknál: „A legnagyobb változáson a BTC megy keresztül, itt a végleges összeállításról még

semmi biztosat nem tudunk. A hírek szerint a következők vannak kombinációba véve: Kapus: Fehéry. Hátvédek: Sárközy, Simon (Molnár I). Fedezetek: Ficzer (Schaschek), Izsó, Kisfaludy (Kovács). Csatárok: Háber (Prácsér?), Levák (Blazsek II), Levitzky (Újváry), Molnár II, Oláh.” Ahogyan a bizonytalanságot sugárzó mondatokból helyesen következtetni lehet, a BTC-ben valóban nagy volt a jövő-menés, s egyébként is, fél évtized alatt teljesen kicserélődött a keret, a bajnokcsapatokból már nem maradt hírmondó.

Az első fordulóban azonnal rangadót játszott a bajnokságba két és fél éves szünet után visszatérő BTC a tavasszal a magyar csapatok elleni tétmérkőzésein veretlen MAC ellen. S a „griffesek” csak nehezen nyertek 4:3-ra! Ugyanebben a fordulóban az FTC 10:4-re elintézte a Fővárosi TC alakulatát, de a második körben kikapott az MTK-tól. A nem is a legerősebb tizenegyükkel kiálló kék-fehérek 4:2-es győzelme jelezte, nem érdemes túlságosan támaszkodni az előzetes esélylatolgatásokra. (Sokatmondó volt a *Nemzeti Sport* értékelése: „Ezt a mérkőzést nem a jobbik csapat nyerte meg, hanem az elbizakodottabb veszítette el.”)

A zöld-fehérek ősszel érthetetlenül szeszélyesen játszottak: nagyon megverték a gyengébb csapatokat, és sima vagy akár megalázó vereséget szenvedtek a közvetlen riválisoktól. Amikor a MAC október 20-án 7:1-re megverte, már senki sem merte azt állítani, hogy a Fradi újra biztosan bajnok lesz. A Margitszigeten a MAC szenzációs futballt mutatott be, ahogyan a *Nemzeti Sport* írta, „(...) a mérkőzés első féldíje különben a legszebb magyar mérkőzés volt, amelyet ősszel láttunk.” A ferencvárosiak kilenc emberrel fejezték be a találkozót, miután Herczog Ede, a kor talán legjobb bírója előbb Koródy Károlyt, majd a csapatkapitányt, a játékvezető karját megragadó Bródy Sándort is kiállította. S mindez csupán egy héttel azután történt, hogy a MAC nagy meglepetésre csak egy pontot szerzett a Fővárosi TC el-

A magyarok mizerábilis rosszul lőnek

Max Johann, felvett nevén Mac John Leuthe, az ismert játékosból lett sportíró (aki „szerényen” az alábbi mondattal definiálta érdemeit a császárváros labdarúgóéletének alakításában: „Én vagyok a bécsi futball megalapítója”) kritikát fogalmazott meg az osztrák–magyar mérkőzés után labdarúgásunkról, illetve labdarúgóinkról: „A magyar csapat játékosairól el lehet mondani, hogy ugyanazon klasszishoz tartoznak, mint a bécsiek, és hozzá kell még tenni azt is, hogy pompásan stoppolnak és mizerábilis rosszul lőnek.”

A *Nemzeti Sport* az 1908. május 16-i számában azonnal felsorakozott a századforduló híres játékosa mögé, folytatva tovább a gondolatot: „Ez a leghelyesebb kritikája a magyar footballsportnak. Úgy vagyunk a footballal, hogy kiválóak vagyunk abban a részben, ahol faji sajátosságaink – melyeket, mint természeti adományt készen kaptunk – érvényesülhetnek. Ilyen a gyorsaság, ügyesség, bátorság és bizonyos fokú ravaszság. A mezőnyben, ahol főleg ezek jutnak érvényesülésre, ott a magyar aránylag elsőrangú. Mesz-sze hátravagyunk azonban a football azon részében, amelyet mesterségesen és kitartó gyakorlással tanulni kell. Ilyen a góllövés. Pompás alkalmat dolgozunk ki, de a koronát ráadni már nem tudjuk. Meg kell figyelni az idegen csapatok csatárait. A gól előtt mindjárt lőnek minden helyzetből, és még a gyengébb klasszisú csapatok lövőképessége is megüti, sőt talán meghaladja a mieink lövőképességét.”

Fázós BTC-játékosok (balról): Izsó, Bihari, Molnár I, Ficzero, Levicky, Sárközy, Kovács, Ujváry, Langfelder (játékvezető), Molnár II, Oláh, Fehéry

len. Volt rá mentsége: Vangel 20 percet késett, Borbást először szemén találta a labda, majd a szíve alá kapott rúgást, így alig néhány percet játszott.

Ebben a fordulóban különben nemcsak a MAC, hanem az első számú riválissá előlépett MTK is fölényes győzelmet aratott. Igaz, a BAK elleni 7:0-ban közrejátszott az ellenfél játékosainak botrányos viselkedése is. Olvassuk csak a korabeli tudósítás sorait! „7-ik gólt MTK tizenegyes révén éri el, melyet Domonkos az üres kapuba lő, miután a BAK nem respektálta a bíró ítélezését. Az Erzsébet királyné úti pályán Kormos a legnagyobb nemtörődomséggel védte kapuját, sőt a második féldőben hosszú ideig centercsatárként szerepelt, mialatt a gólba senki sem állott, a hátvédek fejjel védték a lövéseket.”

Angol serleg, ferencvárosi győztes

Ebben az idényben játszottak először a csapatok a Corinthián-serlegért, amely az első – s egyetlen – olyan klubtrófea volt a magyar labdarúgás történetében, amelyet külföldiek ajánlottak fel a mi csapataink számára. Az ezüstsínű serleget az 1904-ben Budapesten járt amatőr csapat, a Corinthians vezetői ajánlották fel, a nálunk töltött felejthetetlen napok emlékére. 1905-ben a csapat titkára, az egyébként egy-szeres angol válogatott Bertie Oswald Corbett levelet intézett Friedrich Nándorhoz, a MAC vezetőjéhez, a tűrájuk itteni szervezőjéhez, amelyben egyebek mellett azt írta, hogy egy serleget alapítottak, amely mint örökös vándordíj lenne kiírandó magyar amatőr csapatok részére, s azért az érte folyó mérkőzések bevételeit jótékony célra kell fordítani. Arra kérte Friedrichet, hogy a MAC választmánya fontolja meg az ajánlatot, s ha a válasza igenlő lesz, a Budapestre készül Casualsszel elküldik a trófeát. A MAC vezeterei gyorsan és köszönettel elfogadták az ajánlatot, de az első Corinthián-serleg szériáját csak az 1907–1908-as idényben írták ki. Döntés született arról, hogy a vándorserleg mellé a győztes minden évben ezüst emléklapot

Miután a Ferencvárosi Torna Club az egyébként nem túl acélos BTC-vel sem bírt (2:2), valóban úgy tűnt, hogy az MTK és a MAC futhat majd versenyt tavasszal a bajnoki címért.

A *Nemzeti Sport* úgy látta, a nem eléggé szisztematikus edzőmunka miatt nem tud előrelépni a Fradi: „Az FTC különben kiváló egyéni játékosai együttesen nem végeznek olyan munkát, amely általában megbízható és eredményes lehetne. Nem kétséges, hogy a rendszeres tréning hiánya okozza ezt. Közös hibája ez csapatainknak, amelyen – a MAC példája nyomán haladva – csak rendszeres iskolázottság segíthet. Vezető egyleteinknek, köztük az FTC-nek nem szabadna visszariadniuk attól a 2-3 ezer korona kiadástól, amibe egy jó játékmester (tréner) szerződtetése kerülne.”

A jó példát a MAC jelentette, ugyanakkor a „griffesek” súlyos veszteségeket szenvedtek, előbb Sipos kapusról kellett időlegesen lemondaniuk, aztán a Törekvés ellen, a Hölgy utcai pályán Veres Imre szenvedett a pályafutását lezáró lábtörést, majd Niessner Aladár bejelentette, hogy vidékre költözik, s ezért nem tud a továbbiakban a gárda rendelkezésére állni. Bayer Róbert Jenő, növekvő túlsúlya miatt, ugyancsak abbahagyta a futballt.

Ezeket a veszteségeket nem tudta elviselni a MAC. Ugyan futballkörökben beszéltek, hogy nem váltak be Gillemot Ferenc edző az előző évben már alkalmazott téli felkészülési módszerei, de ettől még aligha esett volna vissza a csapat. A tavaszi rajton az FTC 4:2-re megverte a kék-sárgákat, megszakitva azok akkor már több mint egyéves hazai veretlenségét díjmerkőzéseken. A Fradi javulását jelezte, hogy aztán döntetlent játszott az MTK-val, egyébként így a zöld-fehérek egyedi rekordot értek el, a végül veretlenül bajnoki címet nyerő kék-fehérek ellen csak ők szereztek ősszel és tavasszal is legalább két gólt.

De akkor még a MAC vezetett, a franzstadtiak elleni vereség ellenére is. Március 7-én a „griffesek” 20:0-ra legyőzték a Typographia alakulatát. Mindmáig ez a legnagyobb különbségű győzelem a magyar labdarúgó-élvonal 1901 óta íródo történetében, a MAC megdöntötte a BTC őszi rekordját (17:0, ugyancsak a Typographia ellen), és természetesen túlszárnyalta saját addigi legjobb eredményét is. Ez utóbbi az 1907 őszi, BAK elleni 16:0 volt, amelyen az ellenfél kilenc em-

kapjon. Az első három helyezett csapat játékosai arany-, ezüst-, bronz emlékérem díjazásban részesültek. A Corinthián-serlegért egyébként a profizmus 1926-os bevezetése után is, 1943-ig játszottak, szigorúan amatőr csapatok.

Az első sorozatot az FTC nyerte meg. A fináléig vezető úton előbb a BAK-ot (1:1, 2:1), majd a MAC-ot (4:2) legyőző zöld-fehérek a döntőben 5:0-ra nyertek a második osztály „ezüstérmese”, a bajnoki sorozatban osztályozót játszó Nemzeti SC ellen. (A fekete-fehéreknél két későbbi FTC-játékos is szerepelt, a 16 éves Tóth-Potya István és a 17 éves Feldmann Gyula. A két futballista a pályán kívül rokonságba került egymással, amikor Feldmann elvette Tóth húgát.)

Corinthián-serleg, döntő

FTC–Nemzeti SC 5:0

1908. június 7., Margitsziget, MAC-pálya

FTC: Fritz – Rumbold, Manglitz – Weinber, Bródy, Gorszky – Rónay, Weisz, Koródy, Schlosser, Szeitler.

NSC: Tanyay – Lassy, Feldmann – Rejtő, Skrabák I, Palócz – Rometh, Pilly, Stobbe II, Faragó, Tóth.

Gólok (sorrendben): Schlosser, Weisz, Lassy (öngól), Weisz, Schlosser

Az MTK tizenegye (balról): Károly J., Froncz, Weisz, Kürschner, Langfelder (játékvezető), Sebestyén, Virágh, Csüdör, Bíró, Domonkos, Révész, Schaár

berrel kezdte a mérkőzést, majd miután a bíró kiállította soraiból Gerő Jenőt és Ligeti Ferencet, héttel fejezte be. A Typographiának még ilyen mentsége sem volt a súlyos vereségre. Idézzük a rekordot jelentő mérkőzés tudósításának részletét a *Nemzeti Sportból*: „Az egész játék tartama alatt az atléták kitűnően összejátszó csatársora – támogattatva a fedezetsor által – ostromolta a Typ. kapuját, és dacára a védelem önfeláldozó működésének, nem bírták megakadályozni, hogy az atléták félidőnként 10-10 gólt ne rúgjanak. A játék lefolyására jellemző, hogy a kék-sárgák kapusa mindössze háromszor fogott labdát, melyek közül kettőt saját hátvédeitől kapott. Az atléták csatársorának legjobb embere Borbás és Krempels volt. Gyönyörű játékukkal nem egyszer ragadtatták tapsra a közönséget. Kelemen I is nagyot javult utóbbi játéka óta, méltó elismerést keltve önzetlen labdaelosztásaival, de mégsem hagyhatjuk teljesen említés nélkül, hogy játékát a mérkőzés egyes pillanataiban nagy gondatlanság jellemezte. Igen szépen dolgozott a halvesor is – élen Medgyessyvel. A Typ. csapatának játékaról semmi különöset nem mondhatunk, de igazán nagy dicséretükre szolgál, hogy az óriási vereség dacára is megőrizték higadtságukat és az egész mérkőzés alatt a lehető legfaierebben játszottak.”

Szeitler Károly
(FTC)

Fennmaradt a két összeállítás. MAC: Buday – Oláh, Kelemen II – Major II, Hildebrand, Medgyessy – Fekete, Krempels, Kelemen I, Vangel, Borbás. Typ. SC: Orsolyák – Weisz, Gulyás – Kaufmann, Pilly, Drukesitz – Viklás, Schwartz, Geiger, Horvát, Mandl. A 11. forduló után ezzel a győzelmével a MAC 66:14-es gólaránnyal állt. Az utolsó öt kört 17:6-os gólaránnyal teljesítette – de közben elveszítette a bajnokságot.

Az MTK egyenletes teljesítményt nyújtott, s megnyerte története második bajnoki címét. A MAC, noha a szezon nagy részében kiválóan futbalozott, az utolsó fordulóban még a második helyet is kénytelen volt átengedni a kupasorozatokban is remeklő FTC-nek. A bajnok MTK 45, a második FTC 62, a harmadik MAC 83 gólt szerzett. Ez utóbbi bajnoki gólcsúcs volt, egyébként a régít (78) is a MAC méltatlanul elfeledett Niessner, Krempels, Kelemen, Vangel, Borbás csatárötöse állította fel az 1906–1907-es idényben.

Bizonyosfajta kettősség jellemezte a szezont. Miközben az MLSZ igyekezett mindenben a megfelelő kereteket megszabni, akadtak fura kilengések. A Fővárosi TC például összel azért nem állt ki az MTK ellen, mert inkább elment Prágába, egy jövedelmet hozó barátságos mérkőzésre. Kétes értékű rekordot hozott a második osztályban a „33” FC–KAOE mérkőzés. Löwenrosen Charly játékevezető hét játékost állított ki, miután a csapatok össze-vissza rugdosták, csépték egymást. Pedig a Harihárom a második sorával játszott, mert az első garnitúrája Prágában, a Slavia ellen szerepelt, s kapott ki 5:0-ra. Még mindig dúlt a harc a nézőtereken, bizonyítva, hogy már eleink lelkiületéből sem hiányzott az ultravirtus. Május másodikán a Népszigeten kövekkel dobálózta, a Soroksári úti pályán pedig katonai fegyverekkel támadták meg a mérkőzést vezető Bakó Gyula bírót, mert ő gólt ítélt, amikor a BTC–Fővárosi TC mérkőzésen Simon lövése után Beimel ugyan védett, de Kisfaludy fellökte őt, s így a kapus kezéből a hálóbba került a labda. A sajtóbeszámoló szerint „A Föv. TC egyik tagja, aki most katonai szolgálatoknak tesz eleget, bajonettjét előrántva a bírót leszúrással fenyegette, a másik örült rajongó pedig revolvère után nyúlt, hogy lelője a bírót, ha a gólt megítéli. Szerencsére a gólbíró a tartáhatatlan állapot láttára a bíróhoz rohan jelenteni, hogy a gól elérése körül szabálytalanság történt, mire a bíró a gólt nem adja meg, hanem szabadrúgást ad a BTC ellen.” Így élve megúsza...

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

Az angol válogatott első látogatása

Az idény válogatott mérkőzéseinek sora a csehek elleni, gólokban gazdag találkozóval kezdődött Prágában. A Stobbe Ferenc által összeállított magyar csapat (Domonkos – Rumbold, Nagy F. – Ficzer, Kürschner, Gorszky – Bosnyákovits, Weisz, Szednicsek – Schlosser, Borbás) a szünetben még 3:2-re vezetett Gorszky, Szednicsek és Weisz egy-egy góljának köszönhetően, de a házigazdák a második félidőben egy hármast rúgtak a fiatal Domonkosnak, és 5:3-ra nyertek. Ficzer Péter és Kürschner Izidor újoncként játszott. Ma már szinte elképzelhetetlen, de a mérkőzés napján a Törekvés a legjobb játékosa, Szednicsek János nélkül játszott bajnoki mérkőzést. A vasutas csapat kikapott 1:0-ra a BAK-tól, miközben a centere gólt rúgott – a válogatottban.

A sötét mezű magyarok 5:2-re elverték a cseheket. Hátsó sor (balról): Károly Jenő, Borbás, Sebestyén, Koródy.
Első sor: Csüdör, Rumbold, Ficzer, Bródy, Gilly-Goldberger, Schlosser, Gorszky

A sötét trikós magyar válogatott 7:0-ra kikapott az angoloktól. A jobb szélén áll Ficzer. Elöl (balról): Csüdör, Weisz, egy civil, Bródy, Domonkos, Simon, Rónay, Schlosser, Borbás, Koródy, Rumbold

November 3-án hétezer néző előtt fogadta a Domonkos – Rumbold, Csüdör – Ficzer, Kürschner, Gorszky – Braun, Károly J., Schlosser, Vangel, Borbás alkotta tizenegy az oszt-rákokat. Csüdör (magyarosított nevén Csávosi) Ferenc az MTK, valamint Vangel Gyula (kiváló atléta, jeles ügyvéd, később a Magyar Atlétikai Szövetség elnöke) először játszott a válogatott-ban. Vangel egyébként utoljára is. Az ünnepi külsőségekkel körített találkozó – a kezdőrúgás elvégzésére József Ferenc királyi herceget, József főherceg fiát kérték fel, aki végül nem vállalta el, ellenben postagalambokat küldtek szét az eredménnyel – kevés izgalmat, de annál szebb magyar támadásokat hozott. Borbás Gáspár a 11. percben vezetést szerzett, sőt Karl Vladar öngólja után a 18. percben már 2:0 volt az állás. Borbás a 37. percben esett újabb találata egy-oldalúvá tette a mérkőzést. A mieink a második félidőben már inkább a közönségnek játszo-tak, Károly Jenő (47. perc) gólja után a hajrában Friedrich Dünnmann szépített (4:1). A magyar válogatottba négy játékosat adott az MTK, hármat az FTC, kettőt a MAC és egyet a BTC. Az osztrák csapat a bécsi Rapidra épült, két-két labdarúgót adott a Wiener SC és a Rudolphshügel, egyet pedig a First Vienna. A WSC egyik tagjából, Wilhelm „Willy” Schmiegerből később az „osztrák Pluhár” lett: válogatott játékosból az első híres rádióriporter.

A szokásos április eleji válogatott mérkőzésnek 1908-ban is nagy közönsége volt: a cse-hek elleni találkozót kilencezren látták a Millenárison. Olyan felfokozott volt az érdeklődés, hogy – a magyar futball történetében először – a rendőrség közbelépésére beszüntették a je-gyek eladását. Úgy festett ugyanis, hogy több nézőt már balesetveszélyes lenne beengedni a pályára. A vendégek jó csapattal jöttek, tulajdonképpen egy Slavia–Sparta vegyessel, a tizen-egybe csupán egyetlen játékos került más klubból, az ŠK Smíchovból. A Löwenrosen Charly, Yolland Arthur, Steiner Hugó, Iszer Károly és a szövetségi kapitány Stobbe Ferenc alkotta válogató bizottság a Gilly – Rumbold, Csüdör – Ficzer, Bródy, Gorszky – Sebestyén, Károly, Koródy, Schlosser, Borbás összetétel mellett döntött, és a sajtóban legfeljebb csak a hazatért Goldberger Pál (sportnevén Gilly) és Ficzer Péter beválogatását kérdőjelezték meg. Előb-bit (csupán erre az egy mérkőzésre állították be, és korábban már kapott bársonysapkát még

az 1901-es szerepléséért) másodosztályú klubból hívta be a bizottság. Utóbbi azonban a jelek szerint a kapitány és/vagy a válogatók kedvence volt, mind az öt reprezentatív mérkőzésen játszott az idényben. A magyar együttes szép győzelmet aratott. Különben a 73. percben még 1:1-re állt a találkozó, akkor két percen belül mindkét addigi gólszerző, Schlosser Imre és Josef Bélka a kapuba talált. Az utolsó negyedórában Károly Jenő egymaga eldöntötte a meccset, mert három gólt is lőtt (5:2).

A csehek elleni győzelem után makulátlan dicséretekert kapott a válogatott, a májusi bécsi kudarc után viszont éles kritikákat. A Hohe Wartén ugyanis a csapat „beleszaladt” egy súlyos, négygólos vereségbe. A Domonkos – Müller, Rumbold – Ficzer, Bródy, Medgyessy – Sebestyén, Weisz, Koródy, Schlosser, Borbás tizenegy összeállítása, főleg a találkozó után, sok vitára adott okot. Különösen Müller József, Ficzer Péter és Medgyessy Iván csatsorba állítását kifogásolták a hivatalos és az önjelölt szakértők. A két újonc soha többé nem játszott a válogatottban, Ficzerének is már csak a következő, az angolok elleni meccs jutott. Az őszi mérkőzéssel elmentben ezúttal egyetlen rapidos sem lépett pályára, a vendéglátók tizenegyének több mint felét a WAC, azaz a Wiener Athletiksport-Club játékosai adták. Nem jártunk jól a cserével...

Öt héttel később a lehető legillusztrisabb vendégeket fogadta a Millenárison a magyar válogatott: a történetük során először a kontinensen túrázó angolok ruccantak át Bécsből Budapestre. Főszabályként ugyanis oda indultak: a császárvárosban tartott FIFA-kongresszus nagyszerű „kísérőprogramja” volt fellépésük. A magyar futballdiplomáciát dicséri, hogy ha már eljutottak Budapesttől 220 kilométernyire az angolok, a mieink kedvéért még megtették ezt a kis ugrást is. A Millenárison hét profi és négy amatőr játékos lépett pályára a háromoroszlános mezben – de jellemző, és egyben érzékelteti, hogy a két státusz ezúttal nem a jó és a rossz, a nagy tudású és a műkedvelő dilettáns szinonimája, hogy utóbbiak közé tartozott a szigetlakók legprímabb játékosa, a XX. század első évtizedében (s még utána is néhány éven át) a világ legjobb futballistájaként ünnevelt Vivian Woodward. A 189 centis magasságával akkor szinte óriásnak számító középcsatár 47 éven keresztül tartotta az angol válogatott góltrekdját, hosszabb ideig, mint bárki más. A magyar szelekciónak négy mérkőzésen nyolc gólt rúgott 1908 és 1912 között.

A fehér inges osztrákok 4:0-ra nyertek magyar vendégeik ellen a Hohe Wartén

Magyar és cseh fiúk (fehér mezben) baráti közössége az 5:2-es diadalunkkal végződő válogatott találkozó előtt

A közönség szinte szájtátva bámulta Woodward és társai futballművészetét, sokkal inkább csodálta az első ízben Magyarországon pályára lépő angol profikat, mintsem hogy hibáztatta volna az akkor még valóban a klasszikus amatőrizmus idejét elő magyar labdarúgás legjobbjait. A Millenárison a Domonkos – Rumbold, Csüdör – Ficzer, Bródy S., Simon – Rónay Z., Weisz, Koródy, Schlosser, Borbás formáció nem tudott mit kezdeni az albioniakkal. A vendégek góljai közül négyet is George Hilsdon, a Chelsea csatára szerzett.

1907. október 6.	Prága	CSEHORSZÁG	3:5 (3:2)	Gorszky, Szednicsek, Weisz
1907. november 3.	Bp., Millenáris	AUSZTRIA	4:1 (3:0)	Borbás 2, öngól (Vladar), Károly
1908. április 5.	Bp., Millenáris	CSEHORSZÁG	5:2 (1:0)	Schlosser 2, Károly 3
1908. május 3.	Bécs	AUSZTRIA	0:4 (0:2)	
1908. június 10.	Bp., Millenáris	ANGLIA	0:7 (0:4)	

Az év során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

5 mérkőzésen: Borbás Gáspár (MAC), Ficzer Péter (BTC), Rumbold Gyula (FTC), Schlosser Imre (FTC)

4 mérkőzésen: Domonkos László (MTK)

3 mérkőzésen: Bródy Sándor (FTC), Csüdör Ferenc (MTK), Gorszky Tivadar (FTC), Koródy Károly (FTC), Weisz Ferenc (FTC)

2 mérkőzésen: Károly Jenő (MTK), Kürschner Izidor (MTK), Sebestyén Béla (MTK)

1 mérkőzésen: Bosnyákovits-Bosnyai Károly (BTC), Braun Ferenc (FTC), Goldberger „Gilly” Pál („33” FC), Medgyessy Iván (MAC), Müller József (BAK), Nagy Ferenc (MTK), Rónay Zoltán (FTC), Simon Ferenc (BTC), Szednicsek János (Törekvés), Vangel Gyula (MAC)

Amikor a Manchester United először Budapesten járt

Az 1907–1908-as esztendőben is gazdag nemzetközi programot bonyolítottak le a csapataink, de a hangsúly inkább a hazai színpadra helyeződött. Mindazonáltal lebonyolítottak néhány érdekes, emlékezetes mérkőzést.

1907 szeptemberében a bécsi Rapid járt a Fradi vendégeként a Millenárison, a lassan hagyományossá váló módon nemzetközi meccsel ünnepelt szezonnyitón. A pesti zöld-fehérek 3:0-ra legyőzték a bécsi zöld-fehéreket, egyik góljuknál Karl Vladarról került a labda a vendégek kapujába. Mindez azért érdekes, mert néhány nappal korábban a *Nemzeti Sport* arról írt, hogy „Ecker, az utolsó mérkőzéseken előnyösen bevált centercsatár Amerikába távozott, helyét valószínűség szerint Rumbold fogja betölteni, aki eddig mint balhátvéd az FTC egyik erőssége volt. Rumbold méltó utódja Vladár lesz, aki eddig a bécsi Rapidnak és az osztrák válogatottnak volt állandó tagja”. Ne lépünk be a gondolatok labirintusába, ne találgassuk, hogy egy Bécsben élő osztrák válogatott a klasszikus amatőrizmus korában miért is jönne Budapestre futballozni, ha ezért itt semmilyen térítést nem kap. Kezeljük inkább tényként: komolyan felvetődött szerződtetése.

A zöld-fehérek egyébként gazdag nemzetközi programot bonyolítottak le az idényben, még mindig a bajnoki rajt előtt, igaz, tartalékosan, de meglepően súlyos vereséget szenvedtek a nem sokkal korábban a Schwechat és a Graphia egyesüléséből alakult, bécsi Germania együttesétől. Programjukból kiemelkedett a prágai Sparta elleni találkozó, a Fradi áprilisban a Millenárison 4:0-ra nyert. Ez volt a kiváló és sokoldalú támadó, Weisz Ferenc egyik nagy meccse: mind a négy gólt ő szerezte. De még ennél is jelentősebb volt a május végi műsor, a csapat előbb a Manchester Unitedet fogadta, majd szép győzelmet aratott Bécsben, a Rapid ellen.

A Man United akkoriban Anglia legjobb profi csapatának számított, a bajnokságot kilencpontos előnnyel nyerte meg. Erősebb volt jóval, mint a MAC-cal szemben 4:1-re nyerő al-

A Manchester United (hátul) és a Ferencváros együttese

A BTC (csíkosban) és az angol New Pirates gárdája

kalmi angol brigád, a New Pirates, amely áprilisi magyarországi látogatásakor az FTC, valamint az FTC, a MAC és az MTK játékosából alakított vegyes csapat ellen egyaránt csak 1:0-ra győzött.

Elképzelhető hát, hogy a MU más kategóriát képviselt, mint bármelyik magyar együttes. Könnyedén nyert az FTC ellen 7:0-ra, s nem okozott gondot neki a Magyar kombinálnak nevezett tulajdonképpeni válogatott 6:2-es legyőzése sem. Ám Billy Meredith, a szájával még játék közben is a fogpiszkálót masszírozó világsztár, illetve társai egyáltalán nem keltettek jó benyomást az angol amatőr sporteszményért lelkesedő budapesti publikumban: „Köztudomású az a tény, hogy az angol professzionisták legnagyobb része a nép legalsó rétegéből kerül ki és ennek megfelelően a műveltség legalacsonyabb, vagy még jobban mondva a műveletlenség legmagasabb fokán áll. Hazájukban még béklyóba tudják verni őket, s indulatuk kitörését határok közé tudják szorítani, mert a fegyelmi eszközök legérzékenyebb oldalukról sújtják. Pénzbírság és felfüggesztés, ami a fizetésük megvonásával jár. Ha azonban e félelem, e fenyegető büntetés érzetétől megszabadulnak, fékevesztett indulataik a maguk egész meztelenségükben a legelső alkalommal vehemensen törnek elő. Ezt láttuk vasárnap. És ennek volt következménye, hogy a publikum meghajigálta őket, ami nálunk példátlanul állott.

Lumpolásba torkolló mértéktelen lakomák

A téli szünetben a kiváló szakíró, Moór Jenő elemzést írt a magyar labdarúgóelit leterheltségéről, egészségi állapotáról és morális helyzetéről. Olvasva kiderül: a sportszerű életmód nem volt éppen eleink sajátja.

„Vezető egyleteink évről évre óriási programot bonyolítanak le. Az egyleti reprezentációs csapatok jóformán minden vasárnap és ünnepnapon kemény mérkőzéseket játszanak, gyakran fárasztó utazással összekötve. Nem egyszer mutattunk már rá, hogy egyleteink túl sokat kívánnak amatőr játékosainktól. Többet, mint amennyit egy 16-21 éves szervezet elbírn. Pedig ebbe a korba tartozik a játékosok zöme. Végre-valahára át kell térnünk arra az atlétikai szellemű tréningre, mely az angol labdarúgósport teljesítőképességét oly bámulatos nagyra fejlesztette. Az az egyletünk, amely a múlt évben ilyen szellemű rendszeres tréninget folytatott (MAC), valóban kiváló munkát is végzett, míg egy nem kevésbé komoly szellemben vezetett egyletünket (FTC) csak szinte hihetetlenül súlyos vereségei jutatták arra a meggyőződésre, hogy a további fejlődés csak megfelelő rendszerben tartott tréning mellett lehetséges.

Az FTC (csíkosban) 4:2-re nyert a Rapid ellen Bécsben

Tanulság az, hogy a prof. csapatokkal való játék nem alkalmas arra, hogy a sportszellemet a helyes irányba fejlesszék, sőt, ellenkezőleg, alkalmas arra, hogy visszafejlesszék. Következtetés: nem kell velük játszani” – írta 1908. május 23-án a *Nemzeti Sport*, amely azért elismerte: „Eddig a Celtic volt itt a legjobb brit, de a Manchester United felülmúlta, gyorsabban játszik.”

A válogatott májusi gyenge játéka után nagyot esett a futballunk presztízse Bécsben. A helyiek azt mondták, kész ráfizetés a magyarokkal játszani, senki sem érdeklődik irántuk.

Erre Bécsben a Fradi becsülettel elpáholta a Rapidot! Május utolsó előtti napján 4:2-re nyert, a nagyszerű Slózi, azaz Schlosser Imre egymaga szerezte a gárda mind a négy találatát. Érdekes, hogy a hütteldorfiak két gólját is magyar játékos lőtte, a korábbi MAC-csatár, Petz Lajos. A *Nemzeti Sport* elismerte a támadó teljesítményét, de kesergett a tényen: „Magyar szívünknek azonban jobban esnék, ha az osztrák földre, katonai szolgálat teljesítésére szakadt véreink nem támogatnák ellenünk, véreik ellen az osztrák footbalsportot”.

Emlékezzünk meg arról is, hogy 1907. október 20-án a BTC ünnepi mérkőzésen fogadta a First Vienna FC-t. A 2:2-re végződő találkozón a kezdő rúgást Kárpáthy Béla, az MLSZ elnöke végezte el. A résztvevők és a nézők a magyar labdarúgás nemzetközi kapcsolatainak tízéves jubileumát ünnepelték.

Nem hagyhatjuk szó nélkül azt az évről évre egyre jobban elharapózó rossz szokást, hogy a csapatok a lejátszott mérkőzések után rendszerint olyan mértéktelen lakomákat csapnak, amelyek legtöbbször lumpolással végződnek. A szeszecskák és a dohány mértéktelen élvezete még rendes körülmények között is árt, hogyan ne lenne káros hatása egy másfél órai megfeszített munka után kifáradt és túlzottan meleg testre? Nem is szólván arról, hogy nem egyszer megütközéssel tapasztaltuk azt, hogy a félidő közben az öltözőkben dohányoztak a mérkőzés résztvevői és a csapatvezetők velük.

Rá kell mutatnunk még egy nagy bajra: a játékszenvedély elharapódzására. Aki egy-egy nyári tréningnapon a Millenáris pálya kabinjaiban egy kis látogatást végez, nem egy helyen szenvedélyesen kártyázó társaságokat talál. Fiatal, iskolába járó gyerekek játszanak, ahelyett, hogy kint a szabad levegőn erősítenék magukat. Télvíz idején pedig ugyanazokat a gyerekeket egy klub törzskávéházában láthatni a zöldasztal mellett. Átkos szenvedélyük és a megfelelő felügyelet hiánya éppen abba a gyilkos levegőbe csalta őket, honnét kiragadni a nagyvárosi ifjúságot éppen a sport egyik feladata.” (Nemzeti Sport, 1908. január 25.)

A megszervezett káosz

Bár az MLSZ 1907 őszére papíron kilenc vidéki kerületet alakított, és ezekben kiírta a bajnokságot, elkészítette a sorsolást, sokszorosította a szabályokat, valamint igyekezett a játékvezetőkről is gondoskodni, tevékenységét meglehetősen gyanakvás vagy méla érdektelenség fogadta az érintetteknel. Általánosságban igaz, hogy a nem Budapesten élők fenntartásokkal kezelték a fővárosi urak intézkedéseit, úgy érezték, hogy azok a fejük fölött átnyúlva, őket kihagyva döntenek a lényegi kérdésekről.

Ezzel magyarázható, hogy az MLSZ által szorgalmazott országos értekezletet (1907. szeptember 6.) egyöntetű közönnyel fogadták a vidékiek, amire válaszul a bajnokságra való nevezés végső határidejét a szövetségek kitolták szeptember 15-re (az eredeti augusztus 15. lett volna), aztán szeptember 20-ra, majd október 2-re. *(dr. Földessy János i. m.)*

Végül a 24 vidéki tagegyesülethől tizenegy nevezett, így három konferenciában, az északi, a nyugati és a déliben ki lehetett írni a küzdelmeket. Kalibrálható volt, hogy gondok lesznek, mert az északi és a nyugati négy, míg a déli csupán három egyeslet jelezte indulási szándékát, az utóbbiban azonban a szabadkai Bácska megsértődött és visszahúzózkodott. Még el sem kezdődtek a csatározások, már rengeteg problémával kellett szembesülnie a funkcionáriusoknak. Bajok voltak az időpontokkal, a bírókkal, az igazolásokkal, egymást érték a halasztási kérelmek, bevett módszerré vált a bajnokik lemondása. A viszonylagos rendhez, fegyelemhez és állandósághoz szokott budapestieknek merőben szokatlan volt ez a hozzáállás, nem is értették. Holott ha ránéztek volna a Monarchia térképére, világossá vált volna előttük a helyzet: a tiszára amatőr gárdának a saját pénzükön kellett olykor jelentős távolságokra utazniuk, és ez a probléma azért nem teljesen volt azonos fajsúlyú azzal, mint amikor a ferencvárosiaknak kellett mondjuk a MAC margitszigeti pályájára elbuzdízniuk.

Október 13-án végre felgördülhetett a függöny, és az északi kerületben megtartották a kassai derbit, amelyen a Kassai Atlétikai Club (KAC) 7:0-ra legyőzte a Kassai Munkás Torna Egylet (KMTE). Nem akárcsak dirigálta a mérkőzést, Löwenrosen Károly, a budapesti Törekvés tagja, a honi bírói kar oszlopa, a népszerű Charly bácsi. Ebben a régióban fújta a sípot az akkor már kassai illetőségű Klebersberg Géza, a BTC hajdani kiválósága. Az északi ligában rajthoz állt az említettek kívül az Eperjesi TVE és a Kassai Akadémiai SE is, az ETVE például 15:0-ra lesöpörte a KMTE-t, sőt a felvidéki jogászok meg is nyerték az 1907–1908-as küzdelmeket. *(dr. Földessy János i. m.)*

A Kassai AC címere

Október 13-án az ETO 8:2-re elintézte a Pozsony Újvárosi LE (PULE) legénységét, mégpedig ebben a felállásban: Bischoff – Kopriva, Payer I – Ambrovics, Szabó, Czidlina –, Boós, Musban, Grimm, Csifkó, Beleznyay. A vagongyáriak, soraikban a későbbi válogatott Payer Imrével, megszerezték a nyugati liga aranyát, miután a Pozsonyi TE, az ország legerősebbnek ítélt nem budapesti alakulata visszalépett. *(Dénes Tamás–Sándor Mihály: Bajnok-csa-pat!)*

A keleti fertály 1908-as tavaszi vetélkedéseiben három kolozsvári csapat vett részt, a KAC, a KKAS és a Vasutas, az erdélyiek legjobbjának a Kolozsvári Kereskedelmi Akadémiai Sport Kör (KKASK) bizonyult.

Délien a szabadkaiak kiszállásával két párbajozóra redukálódott a mezőny, a Kaposvári AC és a Monori SE versenyfutásában előbbi lett a jobb (3:3 és 2:1).

Az MLSZ szerette volna, ha az országos bajnoki címért a budapesti és a négy vidéki győztes valamelyike sorompóba állna (1908. június 20-ig kellett volna jelezniük részvételüket), ám utóbbiak részéről erre nem mutatkozott hajlandóság. Hogy miért nem? Szeptember elején az ETO-nak ki kellett volna állnia a bajnoki döntőre az MTK ellen, ám ettől berzenkedett, és csupán egy barátságos meccset vállalt. A margitszigeti eredmény utóbb e döntés helyességét igazolta, annak dacára kapott ki 5:1-re, hogy a csapata főleg pesti játékosokból állt, akik a győri vagonygyárban dolgoztak. (A Typographiából Kauffmann, Drukesitz és Krausz II, az UTE-ből Mathesz és Petz.)

Elévülhetetlen érdemeket szerzett a provinciális labdarúgás fejlesztésében a vasút, hiszen ennek a cégnek jól szervezett, évtizedek óta pontosan működő, az egész országra kiterjedő hálózata és adminisztrációja volt. A fővárosi Törekvés mindenhol segítséget nyújtott a különböző MÁV-főműhelyek munkásainak a maguk futballklubjainak megszervezésében. Így történt ez Kolozsvár, Debrecen, Kaposvár, Győr, Zágráb és Fiume városaiiban. (Nemzeti Sport 1908. január 4.)

A Kolozsvári AC
emblémája

EZÜSTLABDA

Franzstadti tripla

Az 1907–1908-as Ezüstlabdáért vívott selejtezőt a MAFC elbukta az UTE együttesével szemben (0:3). Az osztályozókon (egyben negyeddöntők voltak) a következő eredmények születtek: MAC–„33 FC” 3:0, FTC–UTE (mérkőzés nélkül továbblépett az FTC, mert az UTE visszalépett), MTK–BAK 0:2, BTC–Törekvés 1:2.

A Margitszigeten a Fradi és a MAC vívta az egyik elődöntőt. Az általános vélemény szerint az FTC-nek a védelme, a MAC-nak a csatársora volt a jobb, ám Vangel már az elején megsérült, miután összecsapott Rumbold Gyulával, így a kék-sárgák lemondhattak az egyik nagyon veszélyes támadójukról. Vangel mellett a „griffeseknek” nagyon hiányzott az ősszel elveszített Sipos, Niessner, Veres Imre trió is. A találkozót nagy küzdelemben a Ferencváros nyerte 4:3-ra.

Kuriózum: annak ellenére bonyolították le ezt a meccset, hogy a Fradi eladdig le sem játszott a UTE elleni negyeddön-

tót, az úgynevezett osztályozót! Ezért összehívták az Ezüstlabda Bizottságot, amely úgy foglalt állást, hogy mindaddig nem igazolja le a mérkőzést a győztes javára, ameddig az FTC le nem játssza az UTE elleni kvalifikálóját, s a jövőre nézve szigorúan megtiltja a sorrend ilyenén felrúgását. Mentsésként azonban elfogadta a testület, hogy a két csapatnak a sűrű program miatt nehéz volt terminust találnia. A helyzetet az UTE elegánsan megoldotta, tudniillik visszakozott.

A másik elődöntőn a BAK 4:2-re legyőzte a vasutasok együttesét, a Törekvést.

A finálé már a nyári tilalmi időre esett, az MLSZ tanácsa mégis engedélyezte a lebonyolítását, a zsúfolt programra való tekintettel. (Ezek szerint a szövetségtől függött a tilalom megtartása!) Úrnapján, június 18-án csaptak össze a riválisok, az FTC a Fritz – Rumbold, Manglitz – Weinber, Bródy, Gorszky – Rónay, Weisz, Koródy, Schlosser, Szeitler tizenegyet küldte a játéktérre. Ez volt a BAK összeállítása: Nagy – Müller, Grünwald – Halász, Gerő, Weisz – Cseh, Oldal, Rudas, Nemetz, Gross.

A találkozón a biztos esélyes fradisták némi hazardírozást is megengedtek maguknak, s ezért a BAK többször veszélyeztetett, sőt Müller 11-esből lőtt góljával vezetett is, ám Rónay gyorsan kiegyenlített. Weisz fejese után már a Ferencvárosnál volt a fór, és a félidőre 2:1-es zöld-fehér előnnyel vonultak a felek. A 47. percben Oldal kiegyenlített, és ekkor semmi sem utalt a későbbi nagy különbségre. A kék-feketék egalizálása után tempót váltott az FTC, a BAK meg kapkodni kezdett, az idegeskedés következtében két büntetőt is elvétettek a játékosai, míg a rutinosabb IX. kerületiek a maguk mindkét tizenegyesét gólrá váltották. A lefújásig Weisz még további két, Koródy pedig egy találatot szerzett (7:2), és teljessé vált széria: a Fradi tavaszszal triplázott, a Húsvéti Serleg és a Corinthian-díj mellé begyűjtötte az Ezüstlabdát is.

HÚSVÉTI SERLEG

Szép, de vasvillájú szemek terrorja

A korábbi években általában angol csapatokat látott vendégül a magyar labdarúgás a húsvéti ünnepeken, 1908-ban azonban a szövetség úgy határozott, hogy a négy legjobb hazai csapat minitornáját rendezi inkább meg. Jó döntésnek bizonyult, mert a nép vevőnek bizonyult a „magyar árura” is, és vasárnap meg hétfőn csak úgy özönlött a Millenárisra.

Valóságos társadalmi események számított a kétnapos program, legalábbis ez derül ki a *Nemzeti Sport* következő vasárnap, április 26-án megjelent beszámolójából: „Hozzávetőleges számítással a két napon körülbelül 10-12 ezer ember nézhette végig a mérkőzést. A lélektani tanulmánnyal foglalkozó ember érdekes tanulmányokat tehetett a nagy tribünön. Érdekes, talán hihetetlen, de mégis úgy van, hogy a lázongóbb és zajosabb elemek a hölgyek köréből kerültek ki. Körömszakadtáig védték kedvenc egyesületeiket, minden elkövetett hi-

A Húsvéti Serleg

bát szakszerűen kimagyaráztak, de annál kegyetlenebbek voltak az ellenféllel szemben, kikkel szemben teljességgel nem voltak elnézők. Hibájukat gúnykacajjal honorálták, sőt, ha valami nagyon nem tetszett, egyenesen a játékos becsületbe gázoltak. Jaj volt szegény bírónak, ha ítélete az ő különvéleményükkel találkozott.

Fej párbaj a BTC–MAC (3:2) meccsen

A környezetüket valószínűleg a székelyekkel való találkozással terrorizálták a szép, de néha vasvillájú szemek. Egy gyönyörű kis bakfi a mérkőzés egyes jeleneteit a sportsajtó által használni szokott frázisok recitálásával kísérte. Pl.: Fritz rávetéssel gyönyörűen ment. Domi a Weisz süvítő lövését meglepő ügyességgel beereszti. A kluja azonban mégis az volt, mikor egyik ismert sportember felesége, az egyik vereséget szenvedett klub még ismertebb szolgáját megkérdezte, hozott-e egy elég nagy kosarat, hogy a kapott gólokat hazavigye. Hiába! A nő a teremtés legszebb, de legveszélyesebb alkotása: nem elégszik meg a győzelem tudatával, azt élvezni is akarja.”

A Húsvéti Serleg döntőjében az FTC az ötödik gólját lövi az MTK kapujába

Mindkét vasárnapi elődöntő két gólt hozott, előbb az MTK a BTC, majd az FTC a MAC ellen nyert 2:0-ra. Hétfőn a harmadik helyért a „tornászok” 3:2-re megverték az „atlétákat”, majd a Húsvéti Serleg döntőjében a Fradi alaposan elpáholt a bajnokságban remeklő MTK-t. Igaz, a 6:0 kicsit

csalóka, tekintve, hogy a balszerencsés kék-fehérek négyszer is a kapufát találták el. A két csapat összeállítása, FTC: Fritz – Rumbold, Manglitz – Weinber, Bródy, Gorszky – Rónay, Weisz F., Koródy, Schlosser, Szeitler, MTK: Domonkos – Révész, Csüdör – Bíró, Kürschner, Weisz Gy. – Sebestyén, Károly, Kertész, Szánthó, Vida. Gólszerzők: Weisz 2, Koródy 2, Schlosser, Weinber.

A húsvéti ünnepek alatt a Népszigeten is játszottak egy négyes tornát, három első osztálybeli és egy másodosztályú csapat részvételével. A vasárnapi elődöntőkben: Fővárosi TC–Typographia 3:2, UTE–URAK 6:3. Hétfőn a 3. helyért: Typographia–URAK 1:1, a hosszabbítást utóbbi feladta. A Népszigeti serleg döntőjében: UTE–Fővárosi TC 1:0.

Miért nem vett részt a válogatott a londoni olimpián?

Az 1908-as tavasz, majd nyár folyamatosan visszatérő kérdése az volt, küldjön-e csapatot Magyarország a „londoni világbajnokságra”, azaz az olimpiára. (Vagyis a gyakori szóhasználat szerint az „olympiádra”). Hamar kirajzolódtak a törésvonalak: szinte mindenki szeretné, hogy az együttes részt vegyen a tornán, de nincsen rá elégséges pénz.

A *Nemzeti Sport* május 2-i számában Székely Aladár, a MAFC tagja a „Football képviseletünk az Olympiádon” című írásában érvelt a részvétel fontossága mellett: „Az FTC eredménye a cseh Spartával (4:0), a MAC-nak szép és összjátékra helyezett játék után a New Pirates angol alkalmi csapattal szemben elért (1:4) eredménye, az MTK-nak a legkiválóbb bécsi csapattal, a WAC-cal folytatott eldöntetlen játéka (1:1), azonkívül az FTC, a MAC és az MTK legénységéből kiválogatott és méltán magyar válogatottnak nevezhető csapatnak a New Piratesszel szembeni 1:0-s veresége mind olyan eredmények, melyek elől kitérni nem lehet. A magyar válogatott csapat 5:2-es győzelme a legjobb cseh válogatott ellen, mely a londoni olimpiádon dicső szereplésre volt hivatva, oly kiváló és szemmel látható javulása a magyar futball-sportnak, hogy érdemlegesen kell ezzel a kérdéssel foglalkoznunk.

Sportszempontból határozottan szükséges kiküldenünk a magyar válogatott csapatot. Már maguk az eredmények, melyeket csapataink, illetőleg a válogatott csapat elért, föltétlenül szükségessé teszik a kiküldtetést, mert a magyar fiúk megállnák helyüket az angol csapat kivételével minden más külföldi nemzet válogatott csapatával. Ha azzal a tudással, lelkesedéssel és egy más iránti megértéssel, küzdéssel dolgoznak, mint a csehek ellen tették, akkor biztos számukra

Az MTK és az úri középosztály

A Sport-Világ 1908-ban közölte a bajnok MTK alapcsapatában szereplők foglalkozását vagy esetenként iskolai végzettségét. Bányai Lajos magánhivatalnok, Bíró Gyula érettségizett (később mérnöki oklevelet szerzett), Csüdör Ferenc postatisztviselő, Domonkos László vasúti hivatalnok, Ellinger Leó érettségizett, Froncz Antal felsőipariskolai-tanuló, Károly Jenő önkéntes katona, korábban magánhivatalnok, Kürschner Izidor műszerész, Nagy Ferenc székesfővárosi hivatalnok, Sár Izidor magánhivatalnok, Sebestyén Béla magánhivatalnok, Szánthó Károly érettségizett, Virág Ferenc postahivatalnok, Weisz Gyula vasúti hivatalnok volt. A listáról kiderül, hogy az amatőr státusú játékosok többsége az úri középosztályba tartozott.

Ugyanakkor többen is közülük később nem a civil foglalkozásukban dolgoztak tovább, holott a kor egyik szokása volt, hogy a labdarúgók egy része az egyetemi tanulmányok befejezése, vagy éppen a házasságkötés után felhagyott a játékkal, s tanulmányainak megfelelő állásban elhelyezkedve „polgári” életet élt.

Az MTK 1907–1908-as bajnokcsapatából öten is sikeres edzői pályát futottak be. Kürschner Izidor neve kívánczik az élre, ő később Németországban (Stuttgarter Kickers, 1. FC Nürnberg, Bayern München, Eintracht Frankfurt, Schwarz-Weiss Essen), Svájcban (Nordstern Basel, Grasshoppers, Young Boys) és Brazíliában

a második hely, a csehek, az osztrákok, a dánok és franciák előtt. Társadalmi szempontból már annyiból is szükséges, mert nemzetünket a külföld alig ismeri, és egy így találkozás mindjárt a sport terén is, jó szolgálatot tehet szeretett hazánknak. Ezért a magyar kormány ne zárkózzék el ettől a kéréstől, mert az az anyagi áldozat, amelyet a kormány tenne, sokszorosán visszatérülne a külföldi nemzetekkel való érintkezés folytán. Az MLSZ pedig mindenképpen hasson oda, hogy a kormány ezt az anyagi áldozatot mindenképpen meghozza a magyar footballsport fejlődéséért.”

Noha a nagy lelkesedés az osztrákok elleni meglepő vereség után a biztos második helyet illetően csökkent, a futballtársadalomban senki sem vonta kétségbe a részvétel fontosságát.

A nyár végén már közeledett az első fontos határidő: szeptember elseje volt a nevezési határidő. Segítette az érvelést, hogy más sportágak magyar képviselői, elsősorban Fuchs Jenő dr. és Weisz Richárd, addigra már sikerrel szerepeltek a hónapokra nyúló, április 27-én megnyitott és október 31-én zárult londoni programban. „Mint jó forrásból értesültünk, a magyar kormány a londoni olimpiádon elért sikereinkkel annyira meg van elégedve, hogy kilátásba helyezte megfelelő államsegélynek utalványozását a magyar csapat kiküldetésére is. Wall, az angol szövetség titkára az MLSZ-hez intézett szíves átiratában Magyarországot részvételre hívta fel” – írta a *Nemzeti Sport*.

A MOB titkára, Lauber Dezső elküldte a kérelmet Apponyi Albert gróf, vallás- és közoktatási miniszterhez. S elküldte a nevezést is Londonba. Nyilvánosságra került, hogy 11 játékos, két tartalék és egy tréner költségei, fejenként és naponta körülbelül 400 korona költséggel számítva, két hétre 5600 koronába kerülnek. A *Nemzeti Sport* dörgött: „Mindent az államtól várni nem lehet, az MLSZ-nek is hozzá kell járulni a költségekhez.” Az állam a segélyt külön kérésre még egyszer kiegészítette, de így is csak 2200 korona állt rendelkezésre az új idény kezdetén. Mint közismert, a válogatott végül nem tudott kiutazni – de ez már a következő idény történetéhez tartozik.

(Flamengo, Botafogo) dolgozott sikerrel. Károly Jenő a Savona, majd a Juventus edzője lett, és az is maradt mindaddig, amíg az 1926-os bajnoki döntő napjai alatt a szíve fel nem mondta a szolgálatot. Bányai Lajos két bajnoki címet, Közép-európai Kupát és Bajnokok Tornáját is nyert az Újpesttel, és vele érte el a legnagyobb sikereit a három nagy mögé felnyomuló Phöbus. Révész Béla a Hungáriával lett az 1928–1929-es idény bajnoka. Froncz „Döme” három bajnoki címet is nyert a húszas évek első felében az MTK-val, egyet Romániában a temesvári Kinizsivel. Sikerrel dolgo-

zott előtte a Vasasnál, majd pallérozta a debreceni Bocskait is. Holits Ödön az UTE és a Nemzeti SC trénera volt, egy mérkőzésen betöltötte a szövetségi kapitányi posztot is. Bíró Gyula harmincéves korától külföldön élt, Németországban (Nürnberg, Saarbrücken), Lengyelországban (Makkabi Kraków, Warta Poznań, Hasmonia Lwów, olimpiai válogatott), Romániában (Phoenix Baia Mare), majd a fasiszálódó Európát elhagyva Mexikóban (Club Deportivo Marte, Real Club España, Asociación Deportiva Orizabeña) vállalt munkát.

Nem öklözte, ölelte

Domonkos László (1888. október 10. – Budapest, 1956. szeptember 23.) állítása szerint nem járt a grundra futballozni, mint a gimnazista cimborái, inkább a Millenáris „teknőjében” leste a sztárok tréningjeit. Titkolnia kellett szenvedélyét édesanyja előtt, aki úgy tudta, csemetéje délutánonként a barátjához szokott átmenni. (*Nemzeti Sport* 1928. október 24.) Az MTK ifjében kezdett el védeni 1903-ban, és egyetlen sikeres mérkőzése után a „kettőben” találta magát. 1904-ben bekerült a kék-fehérek első csapatába, Sebő Gyula helyét örökölte meg. „Most már anyám és tanárom is ott tapsolt a korlát mögött” – emlékezett karrierje nyitányára. (*Nemzeti Sport* 1928. október 24.)

1906. október 7-én Schlosser Imrével együtt mutatkozott be a válogatottban, s bár a félelmetes cseh csapatok négyszer is bevették a hálóját, nem keltett csalódást Prágában. (A házigazdák csak az utolsó pillanatokban tudtak kiegyenlíteni.) 1912-ig összesen 21-szer védett a nemzeti együttesben, tagja volt a stockholmi olimpián vigaszdíjat nyert gárdának. Kétszer nyert bajnoki aranyat, háromszor honi kupát az MTK-val. Állítólag ő vetődött először minden irányba a magyar kapusok közül.

1907-ben váratlanul a „tornászokhoz” igazolt. Furcsa döntését ő sem teljesen értette: „A Csikágóban laktam, a hőskorát élő BTC-egyesület fellegvárában. Lelkemre beszéltek, álljak be a piros-fehérek közé, ott a helyem. Ma már nemigen tudok számot adni magamnak a dolgok folyásáról, annyi azonban tény, hogy a Wolwich (sic!) Arsenal ellen már én védtem a BTC kapuját. (...) Az angol menedzser kijelentette, nálam nélkül macska-egérharc lett volna a játék, szerződést ajánlott fel, sok-sok fontot, csak legyek profi, jöjjenek velük. Nem mentem. Tudtam, kötelességem van a magyar kapuval szemben.” (*Nemzeti Sport* 1928. október 24.)

Még 1907-ben visszatáncolt az MTK-hoz, ahol 1914 elejéig parádézott. Neve gyakorta egyszerűen Domyként jelent meg a sportsajtóban. Tény, hogy szavai, kifakadásai nem éppen a szalonok világának szókészletét idézték a pályán, de mestere volt a kapuvédésnek. Nagyon nem szívesen öklözte ki a labdát, mindig arra törekedett, hogy lehúzza, megfogja, magához ölelje. Sokan őt tartották a békebeli Európa első számú kapusának, egy berlini lap be is választotta a kontinens legjobb tizenegyébe. (*Nemzeti Sport* 1928. október 24.)

Abban az időben idehaza nem vehetett fel legalísan pénzt a teljesítményéért, ám hamar megtalálták az illetékesek a „joghézagot”: nem fizetést utaltak a számára, hanem fürdőpénzt...

1911. május 7-én 3:1-re kikapunk Bécsben Ausztriától. Ezt írta róla a sportlap tudósítója: „Ami szépet és jót el lehet mondani egy kapusról, az mind talál rá. Nélküle a vereség sokkal súlyosabb lett volna.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 15.)

Fogl II Károly sohasem volt a klubtársa, mégis áradozott róla: „(...) gyermekkoromban Megyerről gyalog mentem be a Margitszigetre, hogy lássam Zsákot védeni. Nagyon nagy játékosnak tartom, de azt mondom, nem lett volna belőle senki, ha nincs előtte egy Domonkos.

Domonkos szinte megbűvölte a csatárokat. Mintha csak hipnotizőr lett volna. Csodálatos dolgokat vitt véghez, és nem volt előtte senki, akitől tanulta volna! Zsákot tudásban nem helyezem mögéje, vele egyenrangúnak tartom, de Zsák csak tanulta az egészet, Domonkos meg tanította.” (Nemzeti Sport 1929. január 8.)

Egyik purparlóját követően röpké időre átlépett a Ferencvárosba, két bajnokin és egy barátos nemzetközi meccsen őrizte a Fradi kapuját. Az első 90 perce a zöld-fehéreknél drámaira sikeredett, 1914. február 15-én egykori társaival nézett farkasszemet, azok nem irgalmaztak a volt kapusuknak, négyet rúgtak neki (MTK–FTC 4:1).

1914 augusztusában berukkolt katonának. Az orosz frontra került, ahol súlyosan megsebesült, robbanógolyót kapott a combjába. Hadirokkantként tért haza az arcvonalaról, béna lába miatt soha többé nem futballozhatott. Nem lett hűtlen szeretett sportágához, kisebb klubok foglalkozásait irányította (Füleki TC, Pilisvörösvári SC, Tokod, Losonci AFC), közben hivatalnoki posztot töltött be a pilisvörösvári bányánál, és tudósította a sportújságot.

„Szerkesztő úr, inkább elestem volna” – vallott értelmét veszített életéről egyik interjújában. (Nemzeti Sport 1928. október 24.)

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

Ezernél több meccsen játszott az elnyűhetetlen főfelügyelő

Bosnyákovits (Bosnyay) Károly (1887–1962) (a képen a hátsó sorban balról a második) neve egybeforrott a legendás Harihároméval, holott 1900 májusában nem volt jelen a krisztinavárosi kis kávézóban, ahol a hagyomány szerint harminchárom fiatalember megalapította a klubot. A ceremónián a két műegyetemi hallgató, Hochstein Rezső és Koch Sándor voltak a hangadók, nekik sikerült a többiekkel a Műegyetemi FC-ből, az Óbudai TE-ből, illetve a III. kerületi TVE-ből átszabítani. (Nemzeti Sport 1940. április 4.)

A magas növésű, izmos Bosnyákovits az ILSZ-ben egy hónapon belül szerepelt a Józsefvárosi SC-ben, a Budai Reménységben és a III. kerületi TVE-ben (Nemzeti Sport 1926. november 7.), hogy 1902 tavaszán csatlakozzon az óbudai fekete-fehérekhez (Nemzeti Sport 1942. november 27. 1947-ig szolgálta őket. Nem sajtóhiba, a szívósságáról és kitartásáról híres rendőr ezredes 60 esztendősen még vígan rúgta a bőrlabdát az öregfiúk között! Rövid időre lett csak hűtlen rajongásig szeretett társulatához, 1905 és 1907 között a BTC-t, párszor pedig a Budapesti Ramblerek nevű „vegyest” erősítvén. (Midőn Bosnyákovitsot negyvenéves jubileu-

ma alkalmából a sportnotabilitások köszöntötték, megkapta a „tornászok” piros-fehér selyemzászlaját, rajta az 1905–1907-es hímmel.)

A gyors csatár kétszer került be a válogatottba, 1906-ban a BTC-ből, 1907-ben a „33” FC-ből hívták meg. Érdekes, hogy mindkétszer Csehország ellen lépett pályára a nemzeti tizenegy, és egyik mérkőzését sem sikerült Bunyákkal a soraiban megnyernie (1:1, 3:5). Támadóként került a reprezentatív csapatba, pedig sokszor játszott védőt is. Melyik volt hát az igazi posztja? Elmondta ő maga: „Amikor hátvéd voltam, csatár szerettem volna lenni, amikor meg kezdett elől gyengébben menni a játék, visszavágytam eredeti helyemre. Rumboldék mellett nem lehetett a válogatottba kerülni, de középcsatárra akkor is nagy szükség volt. Különösen áttörő csatárra, amilyen én is voltam.” (*Képes Sport* 1942. december 1.)

A Bunyák művésznévnek egyébként története van: a IV. realista fiú a vonatkozó szabályok szerint nem játszhatott társadalmi egyesületben, ezért abba kellett hagynia a futballozást. „Csak Iszer Károlynak, a BTC elnökének sikerült kieszközölnie, hogy a BTC színeiben álnév alatt szerepelhessem.” (*Nemzeti Sport* 1942. november 27.)

Amikor visszatért Aquincumba, a „33 FC” épp kiesett az első osztályból, ezért klubkapitányként azt javasolta, hogy töröljék el az exkluzivitást óvó szabályt, miszerint csupán 33 tagja lehet az egyletnek. Miután erre hajlandó volt a grémium, pillanatok alatt 300-nál is több tagjuk lett. (*Nemzeti Sport* 1940. április 4.)

Bunyák a több mint ezer meccse közül kettőre emlékezett különösen szívesen: arra, amelyen a „33” FC-vel 1:1-re végeztek Ezüstlabda-mérkőzésen a Ferencvárossal, illetve amelyen a BTC-vel 3:1-re megverték a híres prágai Spartát.

A játék mellett az évek során sportvezetőként is tevékenykedett („Örülök, hogy éppen a 33-asokhoz vezérelt a sorsom, mert itt mintaszellemre találtam”), játékezőként működött („Szerettem bíraskodni, de csakhamar hátat fordítottam ennek a hálátlan mesterségnek, részben azért, mert a hülyezés már akkor divatba jött”), sőt tisztán amatőr alapon edzőséget is vállalt, a MAC és a MOVE labdarúgóinak foglalkozásait irányította. Az ő tanítványa volt Zsák Károly, Kehrling Béla és Zloch (Zalatnay) Gyula, aligha csoda, hogy e triumvirátusból válogatott lett, Kehrling Bélából ráadásul világhírű teniszező is.

A szigorú, de felettébb sportszerű, pályafutása alatt soha fegyelmi bizottság elé nem kerülő futballistából kiváló detektív, majd a negyvenes évek elejére rendőrfelügyelő lett, akinek gyakran adták feladatul a válogatott mérkőzések biztosításának parancsnoklását. Külön dicséretet kapott, mert egy paprikás hangulatú magyar–olasz összecsapáson „preventív intézkedésekkel elhárította a fenyegető veszélyt”, s büszke volt arra is, hogy az 1931. októberi magyar–oszátrákon ugyan kivont karddal a kezében, de társaival együtt meg tudta védelmezni a német bírót, Bauwens doktort a közönség dühétől.

Persze ő sem volt szent, ifjabb korában itt-ott zűrbe is keveredett. Erről vall a rövid hír: „A „33” FC-t nagy veszteség érte, amennyiben kitűnő hátvédje, Bosnyákovits Károly lovagias afférból származó sérülése miatt hosszabb ideig nem fog játszani.” (*Nemzeti Sport* 1910. március 5.)

Számos magas kitüntetés büszke birtokosát tisztelhatték a főfelügyelő személyében, megkapta – többek között – a Signum Laudis Károly csapatkeresztet, a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét és a finn Fehér Rózsa Rendet. (*Nemzeti Sport* 1942. november 27.)

1962. december 28-án hunyt el, a Farkasréti temetőben alussza örök álmát. (*Labdarúgás* 1963. január)

Névsorolvasás

Továbbra is az *IFFHS Fussball Weltzeitschrift* nevű újságja 34. számában megjelent összeállítást vettük alapul a keretek rekonstruálásánál, s csillaggal jelöltük azokat a játékosokat, akik forrásaink szerint biztosan játszottak az idényben bajnoki találkozót. Megnehezítette az azonosítást, hogy a *Nemzeti Sport* esetenként – még ha közölte is az összeállítást – álnéven vagy becenéven említett néhány játékost, különösen a kultuszminiszter novemberi rendelete után.

Budapesti Athletikai Klub:

Cseh*, Gállos Sándor, Gerő Jenő*, Glatter Richárd* Grósz Ferenc* (k, mj), Grósz József*, Grünwald Miksa*, Halász Endre*, Kormos Károly* (k), Ligeti Ferenc* (a Maxy), Müller József*, Nagy József* (k, mj), Oldal Mihály*, Révész Leó*, Rudas Ernő*, Weisz Aladár*.

Budapesti Torna Club:

Bihari Ferenc* (k), Blazsek II Dezső*, Blazsek I Ferenc*, Fehéry Ákos* (k), Ficzer I Antal, Ficzer II Péter*, Horváth József, Izsó László*, Késmárky Ákos*, Korda Győző*, Kovács*, Leitner János*, Leviczky Károly*, Levák István*, Marosi Lajos*, Mészáros Árpád*, Molnár Ferenc*, Molnár Imre*, Molnár Ödön*, Oláh Károly*, Sárkány Sándor, Sárközi Sándor*, Schwartz Zoltán*, Simon Ferenc*, Szabó*, Szendrő Oszkár*, Újváry-Cseh Ödön*.

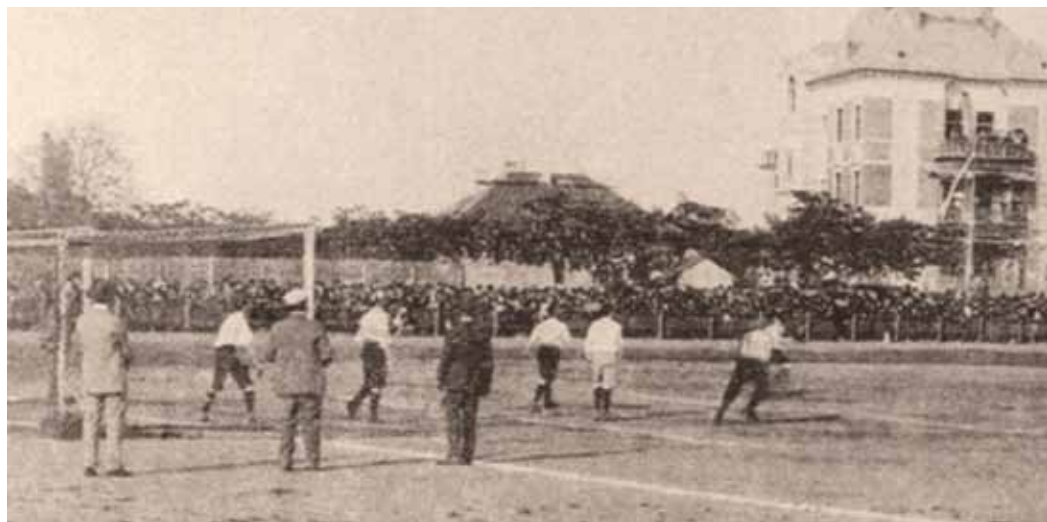
Ferencvárosi Torna Club:

Braun Ferenc 8, Braun II Rezső 2, Bródy Sándor 14, Fritz Alajos (k) 15, Gorszky Tivadar 13, Halász (Fischer) Géza 1, Iványi László 1, Koródy Károly 15, Manglitz Ferenc 14, Medgyessy Jenő 1, Rumbold Gyula 15, Schaschek Ödön 4, Scheibel József 3, Schlosser Imre 15, Szeitler Károly 13, Weinber II János 9, Weisz Ferenc 15. (Szereplési számok a www.tempofradi.hu alapján.) A Törekvés ellen Muzsik nevű játékos szerepelt a Nemzeti Sport szerint. A klub adatbázisában nem található ilyen nevű labdarúgó.

Fővárosi Torna Club:

Amstel*, Beimel Miksa* (k), Jergencz Ignác*, Klingenberg*, Müller Gyula*, Nemetz Ernő*, Nohejl János*, Rauch Géza*, Roóz I Ernő*, Roóz II Oszkár*, Roóz III*, Rusz Miklós*, Schönfeld Aladár*, Steiner József*, Szeiff Aladár*, Szentey Sándor* (k, mj), Vértess*, Weisz Károly, Weisz Márton, Wittenberg*.

Olykor szép számú közönség tekintette meg a küzdelmeket a Millenárison

Magyar Athletikai Club:

Bayer Róbert Jenő*, Borbás Gáspár*, Boronkay Gábor*, Buday József* (k), Deschán Zdenkó*, Fábry Miklós*, Fekete Gyula*, Fodor Rezső*, Hildebrand Elemér*, Höfle Győző*, Kelemen Béla*, Kelemen II*, Krempels Béla*, Major II Kálmán*, Makó*, Medgyessy Iván*, Meleghy Gyula*, Niessner Aladár*, Oláh Aladár*, Ónody Zsigmond*, Pogács János*, Sipos Ernő* (k), Terray*, Vangel (Wangel) II Gyula*, Veres Imre*.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Bányai Lajos 4, Bíró (Bob) Gyula 12, Csüdör Ferenc 12, Deutsch Leó 1, Domonkos (Domi, Domy) László (k) 13, Ellinger (Elemér) Leó 4, Ernst József 1, Froncz (Döme) Antal 12, Graham Hugó 2, Hoffer István 2, Holits Ödön (k, mj) 3, Holub Nándor 2, Károly Jenő 11, Knapp Miksa (k) 1, Koltai (Kolhanek) József 1, Kürschner (Szűcs) Izidor 14, Nagy Ferenc 9, Révész Béla 4, Schaár (Sár) Izidor 10, Sebestyén Béla 8, Szánthó Károly 6, Virág Ferenc 7, Weisz Gyula 9, Weisz II (Vida) Lajos 6.

Törekvés Sport Egyesület:

Csonka Kálmán*, Dürr Antal* (k), Hauswald Károly*, Hoffmann József*, Kaufmann Aladár*, Kiss Ernő*, Izsó László, Menich Jakab, Nyilas István*, Pejtsik Imre*, Szerencse* (k), Szednicsek János*, Szedlyár Gusztáv*, Szűcs*, Takács Dániel*, Van Beck Károly*, Zeidler Antal.

Typographia Sport Club:

Blitz Jenő*, Blitz Vilmos*, Cseh N. Lajos*, Drukesitz István*, Gulyás Dezső*, Herczeg Imre* (k), Horváth Andor*, Kauffmann Aladár*, Komlancz Károly*, Krausz II Ármin*, Krausz I Sándor*, Mandl Rezső*, Márton László, Pilli*, Orsolyák József* (k, mj), Rózsa*, Viklász*, Weisz Ernő*.

Újpesti Torna Egylet:

Deutsch*, Fandl Géza*, Fejér Sándor*, Herczeg (Fűst) Oszkár*, Herskovits László*, Imre Péter*, Kardos I Ferenc*, Kardos II Sándor, Kazár Tibor* (k), Kuschner János*, Lévy József*, Ludwig I Antal*, Mathesz Antal*, Menschel Rezső*, Muriny János*. Novák Sándor*, Petz Béla, Prácer Imre, Rossmann József*, Surmik Béla*, Szabó Ferenc, Szabó János, Szinay Mór*, Vranák Lajos*, Zachár Pál.

A BTC (csíkosban) és az Oxford University AFC labdarúgói elszántan tekintenek a lencsébe

Az 1907–1908. évi bajnokságok végeredménye

I. osztály

1. MTK	16	12	4	–	45:15	28
2. FTC	16	11	3	2	62:27	25
3. MAC	16	11	2	3	83:20	24
4. UTE	16	8	2	6	20:27	18
5. Törekvés	16	6	2	8	25:47	14
6. BTC	16	5	3	8	48:27	13
7. Fővárosi TC	16	4	2	10	26:48	10
8. BAK	16	4	2	10	24:51	10
9. Typographia	16	1	–	15	11:82	2

II. osztály

1. „33” FC	14	13	–	1	59:14	26
2. NSC	14	11	1	2	41:14	23
3. URAK	14	8	2	4	38:12	18
4. KAOE	14	7	2	5	15:27	16
5. KTE	14	3	4	7	15:39	10
6. TLE	14	3	2	9	13:36	8
7. MUE*	14	3	–	11	15:21	6
8. III. ker. TVE	14	1	3	10	8:21	5

* A MUE a tavaszi folytatás előtt visszalépett.

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. MTK	X	4:2	1:1	2:0	5:1	4:3	Nh	7:0	5:0
2. FTC	3:3	X	1:7	6:0	2:2	2:2	10:4	4:1	9:1
3. MAC	1:3	2:4	X	1:0	3:1	4:3	2:2	16:0	5:2
4. UTE	1:1	0:2	2:1	X	2:0	0:6	4:2	3:1	2:0
5. Törekvés	1:4	0:6	0:8	1:1	X	3:2	2:6	0:1	1:0
6. BTC	0:0	0:1	0:5	Nv	2:3	X	5:0	2:1	17:0
7. Főv. TC	1:2	1:7	0:5	2:0	2:4	Nh	X	0:4	1:2
8. BAK	1:4	0:3	1:2	0:1	3:4	3:3	0:0	X	5:1
9. Typo.	Nv	Nv	0:20	2:4	0:2	1:3	1:5	1:3	X

Nh: nem ismert eredményű hazai győzelem.

Nv: nem ismert eredményű vendéggyőzelem.

Osztályozó mérkőzések az I. osztályba jutásért

Typographia – „33” FC 0:0

BAK–Nemzeti SC 2:1

A másodosztályú csapatok elnevezése

„33” FC: „33” Football Clubja

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

Kőbányai TE: Kőbányai Torna Egylet

MUE: Magyar Úszó Egylet

NSC: Nemzeti Sport Club

TLE: Tisztviselők Labdarúgó Egylete

URAK: Újpest-Rákospalotai Atlétikai Klub

Gólkirály:

Vangel Gyula (MAC) 21 góllal

Pillanatkép a BTC–Oxford University találkozóról

A Fradi Európa-klasszisú lett

Az 1908–1909-es idény a Ferencvárosi Torna Club diadalmenetét hozta. Előzőleg még egyetlen csapat sem nyerte meg a magyar bajnoki címet hatpontos előnnyel, s egyik sem nyert meg egy tavaszon ennyi trófeát. Az meg már csak hab volt a tortán, hogy a zöld-fehérek megállták a helyüket a Millenárison vendégeskedő angol profi csapat, a Sunderland ellen is.

A *Nemzeti Sport* már az idény előtt megjövendölte, hogy az a Fradié lehet, függetlenül attól, hogy 1908 májusában az MTK-t avatták bajnokká, s hogy a zöld-fehérek a második helyet is csak a MAC váratlan veresége miatt, az utolsó fordulóban csípték meg.

„Az idén még nagyobb mértékben fog pusztítani a katonaság, mint tavaly: soha ennyi footballista nem szolgálta a királyt, mint az idén. Természetesen ebből haszna lesz a királynak, de nem a football-sportnak” – engedett meg némi pacifista felütést és antiroyalista pikírtkedést a *Nemzeti Sport* a szezont beharangozó, szeptember közepi írásában. – „Csak egy csapat maradt teljesen változatlan, a Ferencvárosi Torna Club. Kétségtelen, hogy nagy előnyt biztosít ez a körülmény a többi csapattal szemben. Ha nem hagyjuk figyelmen kívül azt, hogy a ferencvárosiak második csapata is mennyire megerősödik egy pár régi erőnek a beállításával, akkor megállapíthatjuk, hogy az FTC-nek lehetnek a legnagyobb reményei a küszöbön levő bajnokság megnyerésére. A zöld-fehérek a következő összeállításban fognak szerepelni: Fritz (Dobronyi) – Rumbold, Manglitz (Kucsera) – Weinber, Bródy, Gorszky – Rónay (Braun I), Weisz, Koródy, Schlosser, Szeitler. A II-ben a jobbak közül a következők neveit em-

A ferencvárosiak által aláírt fotó 1909-ből

lítjük: Halász, Pákay, Medgyessy I és II, Jancsarek, Dongó, Braun II.” (Kucsera aztán csak addig játszott a védelemben, ameddig Manglitz hiányzott. Utána előrevonult a csatársorba. A végleg az atléták közé állt Braun Ferenc pedig már nem játszott futballmérkőzést, Dobronyi sem került be az első csapatba – *a szerzők.*)

A Magyar Testgyakorlók Köre, az idei bajnokcsapat ugyan elvesztette egyik legjobb játékosát, Csüdört, ám helyette Müller vagy akár Révész személyében kitűnő tartalékkal rendelkezik. Domonkos – Nagy, Müller (Révész) – Bíró, Szűcs, Elemér (Schwarz, Elemér II) – Sebestyén (Bányai), Károly, Holics (Kertész), Szántó, Vida II (Ernst). (Kürschner Izidor többnyire Szűcs, Ellinger pedig Elemér néven szerepelt a sajtóban. Az ifjabbik Ellinger nem került be az első csapatba. Ha már a testvéreknél tartunk, a *Nemzeti Sport* akkor még csak simán Kertész-ként emlegette Kertész I Gyulát, akinek aztán az öccse, Vilmos is játszott. S a bátyjánál lényegesen nagyobb karriert futott be a következő évtizedben – *a szerzők.*)

A Magyar Atlétikai Club csapatát a katonaság október 1-jén valósággal meg fogja tizedelni, de még más veszteség is érte csapatát az által, hogy kitűnő balösszekötője, Vangel Belgrádban nyervén alkalmazást, hivatását betöltendő, oda távozott. Katonának pedig Hildebrand, Medgyessy, Meleghy fognak bevonulni. Sipos – Höfle (Oláh), Boronkay (Makó) – Meleghy (Fodor, Fecht), Hildebrand (Major), Medgyessy (Terry) – Feketeházy, Krempels (Lator), Fábry (Ónody), Borbás”. (Vangel végül nem ment el Belgrádba, viszont feltűnt a két Duda, nem sikerült kiderítenünk, hogy valóban ez volt-e a fivérek családneve. Centert Kelemen játszott, amikor éppen nem állt eltiltás alatt – *a szerzők.*)

Lejmoló volt, főtanácsos lett

Az MLSZ október 28-i ülésén úgy határozott, Molnár Ferenc és Molnár Imre, a Budapesti Torna Club tagjainak és játékosainak játékjogát felfüggeszti azért, mert „nevezettek késpénzkiölsönök kedvéért és azok megszerzése érdekében többször egyesületet cseréltek s tehetségüket a footballsport terén arra használták fel, hogy egyesületüktől késpénzkiölsönt szorítsanak ki.” Az eltiltás az előzetes felfüggesztéstől, azaz 1908. május 6-tól számított két évre szólt.

Az angol amatőr labdarúgással rokonított sportszerűséget, a gentlemanekhez méltó viselkedést aligha az újpesti Molnár fivérekrol mintázták volna meg. Mindkettő – miként öccsük, az 1908 őszén szintén válogatott lett Ödön – nagy tehetségű, de enyhén szólva is vitatható erkölcsű fiatalember volt. Állandóak voltak körülöttük a balhék, hol az egyik klubnak ajánlkoztak fel némi „gyorssegélyért” – amit persze gondosan úgy intéztek, nehogy a játékuért kapjanak meg –, hol a másíknál. Az Újpesti TE csapatában feltűnt, egyébként egészen a Disztl fivérek 1984-es bemutatkozásáig a válogatott történetében – unikális módon – egy napon és egy mérkőzésen debütáló fivérek aztán a BTC-ben futballoztak, de eltiltásuk után visszatértek Újpestre, ahol az első világháborúig játszottak. (Öccsük, Ödön 1917-ig.)

A Bulinak becézett Imre – Molnár II néven szerepelt – később igazán sokra vitte. A haláláról 1942. február 24-én tudósító Nemzeti Sport ezt írta: „Molnár Imre magyar királyi pénzügyi számvevőségi főtanácsos, a régi UTE Bulinak becézett balösszekötője 57 éves korában tragikus körülmények kötött meghalt.” (Ismereteink szerint nem jó az életrajzi adat, mert csak 55 éves volt.)

Ahogy az MLSZ megszövegezéséből kiderül, 1908-ban profivád miatt tiltották el őket.

A BTC (elöl) és a svájci bajnok Young Boys

A bajnokság első heteiben úgy festett, hogy magyar újság futballügyekben akkorát még nem tévedett, mint a *Nemzeti Sport* a fradisták bajnoki címének a „beharangozásával”. Azt ugyan még kevés futballrajongó vette csak komolyan, hogy az Főv. TC legyőzte az FTC-t, azaz a Fővárosi TC a történetében először meg tudta verni a bajnokság nagy favoritját. Ám arra már oda kellett figyelni, hogy az első bajnoki fordulóban az előzetesen kicsit lesajnált BTC is megverte a zöld-fehéreket. Nem volt mire fogni a vereséget, Fritz Alajos és a gyaloglóversenyeken részt vevő Manglitz Ferenc kivételével a legerősebb tizenegy kapott egy négyest a

„Lovagias” leköpes, boksizolás, lábikrazúzás

Eleink is megérték a pénzüket. De ha már a pénznél tartunk: egyáltalán nem igaz, hogy csak a nagy pénz ígérete szülhet alantas indulatokat a futballpályán serénykedőkben. A társadalmi összetételét tekintve akkor már vegyes futballközég teljes vertikumát érintette az 1908 őszi botránysorozat, amelynek kezelése kiváltotta aztán a Nemzeti Sport haragját. A lap ugyanis (okkal) hiányolta az MLSZ erélyes fellépését, s emlékeztetett arra is, hogy néhány évvel korábban verbális durvaságról is örökös eltiltással fenyegetőzött a szövetség.

1908 őszén pedig? „Az újpésti pályán Roóz megrúgta Kazárt, Kazár rögtön igazságot szolgáltat magának és a közönség nagy gaudiumára, hatalmas pofonnal válaszol. Alig egy-két hétre rá a BAK–BTC mérkőzésen egy alig felcseperedett fiatal játékos, Molnár III, amiatti dühében, hogy az ellenfél fedezete is tudott játszani, irgalmatlan pofont mér le Halásznak, aki nem hagyja annyiban a dolgot, hanem lovagias útra terelve az ügyet leköpte Molnárt. Az FTC–MTK mérkőzésen Domonkos megboxolta (sic!) Koródyt, aki erre a háromezres publikum szeme láttára csapott Domonkos arcába. A MAC–BAK mérkőzésen Kelemen Béla, azonos okokból, mint Molnár, egy,

Millenárison a „tornászoktól”. Ugyanabban a fordulóban a MAC – még október elsején bevonuló katonáival megerősítve – megverte a bajnoki címet védő MTK-t. Borult a papírforma!

A sorsolás úgy hozta, hogy a második fordulóban rögtön az első játéknapi rangadóinak győztesei meccseltek egymással. A MAC és a BTC vérvivataros mérkőzést vívott, a nézők kövel megdobálták a kor legjobb játékvezetőjét, Herczog Edét, de ez akkoriban még nem volt elégséges indok a találkozó idő előtti lefújására. A sport jobban zavarta a sötétedés: a 76. percben emiatt fejeztette be a játékot. Öt nappal később pótolták a hátralévő játékidőt, a 2:1-re vezető MAC ugyan csak kilenc játékkal tudott tizenegy „tornász” ellen kiállni, de így is kibekkelte a maradék percekét.

A még mindig Gillemot Ferenc által felkészített „atléták” kétségtelenül meggyengültek a bevonulások miatt, idő kellett, ameddig az új csapat összeállt. Emiatt érte őket néhány kellemetlen meglepetés, háromszor is csak egy pontot szereztek. Szerencséjükre Vangel Gyula mégiscsak Pesten maradt, és a Feketeházy, Krempels, Kelemen, Duda II, Vangel ötös játékerejével legfeljebb az FTC immár Schlosser köré épített csatársora vetélkedhetett. Miután decemberben nagyon szép játékkal 5:3-ra megverték az FTC-t is, veretlenül végeztek az őszi táblázat élén.

A *Nemzeti Sport* így értékelte a sárga-kékek teljesítményét: „A MAC az egész idény alatt megőrizte veretlenségét. A csapat mindjárt az idény elején került össze két legerősebb ellenfelével, az MTK-val és a BTC-vel, amikor még többé-kevésbé a tavaszi csapattal állhatott ki. Mindkettőt kemény küzdelemben legyőzte. De október elseje és más körülmények folytán a csapat nagyon sok és különféle vereszeséget szenvedett, úgy hogy a Törekvés, a BAK és a Főv. TC ellen is csak döntetlenre végzett. Az idény végére, amikor a legnehezebb ellenfelével, az FTC-vel került szembe, kiheverte a vereséget, ismét formába lendült, s legyőzte a zöld-fehéreket.”

Az idény felénél így festett az első öt sorrendje: 1. MAC 13 pont, 2. FTC 12, 3. Fővárosi TC 11, 4. MTK 9, 5. BTC 9. Elég csak ránézni a tabellarészletre, s máris beugrik: még a MAC első

Az idős Vangel Gyula

a footballsport történetében egyedülálló erejű pofonnal intézi el dolgát Gerővel. A Főv. TC–Törekvés mérkőzésen a fairségéről ismert munkáscsapat egy tagja, Hauszwald pofozta fel Roózt. A második vonalban a Postás–III. kerület mérkőzésen Koltai szintén pofonnal szerzett magának igazságot. Hol van az a szövetség, amely annak idején Bródyt, ki pedig csak felelt egy inzultusra, örökre el akarta tiltani?” – tudósított és méltatlankodott a Nemzeti Sport.

De nem volt még vége a sornak: a jeles műegytemi hallgató, Bíró Gyula (MTK) megtaposta Keleмент (BAK), majd az ugyancsak MTK-s Ellinger Leó, nehezen viselve csapata meglepő pontvesztését, a hármas játékvezetői sípszót vezénylő jelnek gondolva, bosszúból teljes erőből az apró termetű Varga János lábszárába rúgott.

A Nemzeti Sport felháborodása után a szövetség „szigorú” eltiltásokat foganatosított: Kazár Tibort (UTE), Koródy Károlyt (FTC), Roóz Ernőt (Főv. TC) 1909. március 31-ig, Kelemen Bélát (MAC) 1909. április 30-ig, Domonkos Lászlót határozatlan időre („további intézkedésig”) eltiltotta. Többségük hamarabb amnesztiát kapott, Domonkos áprilisban már védett a válogatottban is. Molnár Ödön (BTC), Halász Géza (BAK) szigorú dorgálást kapott.

A Fegyelmi Bizottság nem mért egyenlő mércével, mert a PTE–PULE november 22-i meccsen kiállított pozsonyi játékosokat nyolc hónapra (az idény végéig) eltiltotta.

helyezésénél is nagyobb meglepetést keltett a Föv. TC előkelő harmadik helye. Valójában magyarázhatatlan volt a korabeli sajtó számára is, mitől táltosodtak meg a lila-kékek. (Azért is érdemes hangsúlyozni a színek kombinációját, mert az egyesület az idény végén formailag megszűnt, s átvette a helyét – meg a játékosai nagy részét – az első osztályban az 1909. július 18-án alakult, szint is váltó, zöld-vörös Terézvárosi Torna Club.) Szárnyalásuk egészen november végéig tartott. Akkor a hetek óta tartó esős, latyakos időjárásban a játékvezető nem járult hozzá, hogy a Soroksári úti pálya egyébként is pocsk talaján bajnoki mérkőzést játszon az FTC és a Föv. TC. Edzőmeccset azért játszottak, azt a Fradi 9:1-re megnyerte. S attól kezdve a kiscsapat nem talált magára. December elején elveszítette 3:1-re az elhalasztott bajnokit, majd tavasszal már csak hét pontot tudott hozzátenni az őszi tizenegyhez – még a végül mögötte végzetek közül sem tudott mindenkit legyőzni.

A tavaszi folytatásra sok minden megváltozott. Ahogyan egy évvel korábban, úgy 1909 első felében is visszaesett a MAC, az FTC ellenben feltartóztathatatlanul robogott a csúcs felé. A viszonylag korán, már február 14-én megkezdődött tavaszi idényben előbb a BAK, majd a Typographia együttesét verte meg, de ez még nem jelentett szenzációt. Aztán február végétől bő két hét alatt a zöld-fehérek előbb a BTC-t (3:0), aztán az MTK-t (1:0), végül az őszi első MAC-ot (5:1) intézték el. A háromból a legnehezebben a címvédő kék-fehérek elleni győzelem született meg. Mi több, Weisz fejes gólja a 88. percben öt-hat méteres lesből esett! Ugyanakkor a játék képe alapján megérdemelt volt a siker. *Nagy Béla* az *FTC Napló 1899–1910* című füzetében idézte a korabeli sajtót: „Az FTC minden kétséget kizárólag jobb volt ellenfelénél, amely ez alkalommal ismét óriási szerencsével dolgozott. Különösen a gólok mentésében sietett sűrűn segítségükre a jó isten. Viszont a gólrúgásoknál ők sem voltak a szerencse tekintetében kellően diszponálva, mert még 11-est is hibáztak. Az FTC-t hihetetlen pech üldözte a mérkőzés alatt. Hány biztosnak vett gólt mentett a kapufa vagy Domy ördögi keze!”

A Fradi szemernyi kétséget sem hagyott afelől, melyik is a legerősebb klubcsapat. Alkalmassint abban a tekintetben sem lehetett kétség, ki a legjobb góllövő: Schlosser Imre a „tornászok” ellen három, az „atléták” ellen pedig négy gólt rúgott, ám sokat számított az is, hogy a rangadókra visszatérhetett az amnesztiát kapott Koródy is.

Ők voltak az új sztárok, de a *Nemzeti Sport* közben illően megünnepelte egy régit: az FTC első bajnokcsapatának tagját, a később a MAC pillérévé vált Oláh Aladárt, becenevén Tommyt. Az akkor már a MAC csapatkapitányi posztját is betöltő hátvéd a Ferencvárosi TC-ben kezdett, kapusként 108 nyilvános mérkőzésig jutott, majd Borbással átlépett a MAC-ba. Ott is túljutott a 100. meccsén, 1909 elején ünnepelte pályafutása 200. mérkőzését. „Mi is megragadjuk a MAC által nyújtott alkalmat, hogy dicsérjük. Nem a 100., hanem a 208. játékáért. Nem azért, mert jó játékos, hanem mert a hazai sportnak máris jelentős oszlopa. Nem azért, mert a klubját szereti, hanem mert ez a dúsgazdag gyerek a kaszinók sivár élete helyett a sportban talál gyönyörűséget.” Földbirtokos családból származott, nánási Oláh Aladár volt az erre utaló teljes neve.

De lépünk vissza egykori anyaegyesületéhez, a Ferencvárosi Torna Clubhoz, amely a hátralevő bajnoki találkozóit is megnyerte, az utolsó fordulóban például a teljesen összerogyott Fővárosi TC elleni 11:1-gyel tette fel a koronát féléves teljesítményére. Schlosser azon a meccsen öt gólt rúgott. Lőhetett volna többet is, mert a *Nemzeti Sport* tudósítójának szemet szűrt: „A 11:1 mellett a Ferencváros csatárai még lazáltak, s akárhány tiszta helyzetet a fölényes győzelem tudatában nem is igyekeztek kihasználni.”

A zöld-fehérek új törzshelyén, a Széchenyi kávéházban – ide, a Ferenc körút elejére (9-11. szám), a Mester utca sarkára tette át a klub a székhelyét a Gebauer kávéházból – szinte folyamatosan a futballistákat ünnepelték. Nem ok nélkül, a magyar labdarúgásban addig példátlan diadalmenetet produkált a gárda. A bajnoki cím visszaszerzése mellett megnyerte a Húsvéti Serleget, a Corinthian-díjat, ötödször és egyben végleg az Ezüstlabda-díjat, s nem utolsósorban a Challenge Cupot, s ezzel az első nemzetközi kupát nyerő magyar klubba avanszált. Ezek a sikerek, illetve két vereség, a WAC elleni balszerencsés bécsi, meg a Sunderland elleni hazai azt mutatták, hogy nemzetközi mércével mérve is jelentős játékerőt képviselt, Európa bármelyik amatőr csapatával képes volt felvenni a versenyt.

Ferencvárosi Torna Club

Magyar Athletikai Club

Budapesti Torna Club

Magyar Testgyakorlók Köre

Budapesti Athletikai Klub

Újpesti Torna Egylet

Fővárosi Torna Club

Törekvés Sport Egyesület

Typographia Sport Club

Eredeti fotók és leírások alapján Petrovics Enikő által megrajzolt korhű szerelések

Pünkösdi hármás próba

November elsején a Millenárison a „sógorok” vizitáltak. A korábbiakkal ellentétben immár nemcsak bécsi játékosokkal, soraikban helyet kapott a prágai Deutscher FC tagja, Ladislaus Kurpiel is. Remekelt náluk a két híres csatár, Adolf Fischera és az akkori válogatottsági rekordot tartó Johann Studnicka, de a magyar támadóötös még rajtuk is túltett. A Domonkos – Rumbold, Szendrő – Bíró, Bródy, Weisz-Vágó védelem és fedezetsor előtt játszó Sebestyén, Krempels, Koródy, Schlosser, Molnár III támadósor öt gólt is berámolt a kapuba. Krempels két, Koródy és Schlosser egy-egy gólt lőtt, az ötödik (a mérkőzés folyamán valójában az első) gólnál pedig Kaltenbrunner kapus hiába fogta meg Molnár III labdáját, belépett vele a gólvonalon túlra. Az 5:3-as győzelem visszavágást jelentett a májusi bécsi 0:4-ért. A négy újonc játékost is harcba dobó Minder Frigyes először segítette szövetségi kapitányként a nemzeti tizenegyet, s akadt még elsősegély: először játszott egy család harmadik fiúgyermke is a válogatottban. A két idősebb Molnár fiú, Imre és Ferenc után Ödön is bekerült a legjobbak közé.

Az első, 1909-es válogatott mérkőzésen – április 4-én – új ellenfél, a német nemzeti tizenegy játszott a Millenárison. Ez volt a két szövetség, az MLSZ és a DFB reprezentatív tizenegyei között az első hivatalos összecsapás. Háromszor vezetettünk, előbb Borbás Gáspár, majd Schlosser Imre, végül Koródy Károly lőtt gólt, a németek háromszor egyenlítettek, így alakult ki a 3:3-as döntetlen. Minder Frigyes gárdája a következő játékosokból állt: Domonkos – Rumbold, Szendrő – Bíró, Bródy, Gorszky – Sebestyén, Krempels, Koródy, Schlosser, Borbás.

Május elején Bécsbe volt hivatalos a magyar csapat. Szinte minden futballkedvelő emlékezett arra, hogy majdnem napra pontosan egy évvel korábban (igaz, nem másodikán, ha-

Az osztrákok fölött győzelmet arató magyar válogatott (balról): Rumbold, Domonkos, Sebestyén, Koródy, Szendrő, Bíró, Bródy, Schlosser, Molnár III, Krempels, Weisz-Vágó, Minder Frigyes szövetségi kapitány

nem harmadikán) a válogatott megalázó, s főleg presztízsromboló vereséget szenvedett a házigazdától. S azt is megjegyezték, hogy addig még soha nem sikerült nyernünk Bécsben, válogatott mérkőzésen. Akkor már társadalmi eseménynek számított itthon is a futball, közel száz szurkoló kísért el a csapatot, köztük sok hölgy! Minder szinte „közönségválogatottat” állított össze, talán csak azon vitatkoztak néhányan, hogy a

Az osztrákok ellen Bécsben 1909. május 2-án 4:3 arányban győztes magyar csapat. Áll (balról): Herczog Ede, Sebestyén, Kertész II, Koródy, Schlosser, Borbás dr. Középen: Bíró, Bródy, Weisz-Vágó. Ül: Rumbold, Bihari, Szendrő

BTC kapusa, Bihari (Büchelmayer) Ferenc vagy az MTK ifjú kapuvédője, Domonkos László van-e jobb formában. Minder az újonc mellett döntött. A kapitány egyetlen húzása keltett csak meglepetést: a MAC jobbösszekötője, Krempels Béla helyén Kertész II Vilmos mutatkozott be. Krempels soha többet nem került vissza a válogatottba, Kertész 47 szereplésig jutott. A többi mezőnyjátékost akár közfelkiáltások alapján is válogathatta volna a kapitány: Rumbold és Szendrő, Bíró, Bródy és Vágó-Weisz, illetve különösen a csatársor négyese, Sebestyén, Koródy, Schlosser, Borbás vitathatatlan klasszist képviselt. Túl azon, hogy Schlosser Imre, azaz Slózi nagy meccseként került be e találkozó a krónikákba – először fordult elő, hogy egy magyar csatár válogatott mérkőzésen, Budapesten, sőt a Millenáris-pályán kívül három gólt is szerzett –, a magyar legényeknek még egy ok miatt volt alkalmuk ünnepelni: először tudtak győzni Bécsben! Nehezen kiharcolt diadal volt, ugyanis az első két gólt osztrák csatár, Leopold Neubauer és Wilhelm Schmieger lőtte. Utána Slózi duplájával és Bíró Gyula a válogatottban szerzett első góljával a mieink fordítottak, de Neubauer is lőtt még egyet. Schlosser két, Neubauer egy tizenegyeset váltott gólr a második féldőben.

Ha már a hármasoknál tartunk: pünkösdkor három nap alatt három mérkőzést játszott a válogatott. Ilyen sem volt addigi történetében! Persze különleges indok passzolt hozzá: fővárosunkban rendezték a FIFA kongresszusát, s a küldötteknek nívós meccsek dukáltak. Átruccant Bécsből az osztrák csapat, s eljött ismét Budapestre az angol szelekció. Az FA a soros kongresszusokra rendre elküldte legerősebb, profikból álló válogatottját, amelynek akkoriban nem akadt vetélytársa a kontinensen. Profikból álló válogatottat addig csak egyszer láthatták eleink: az 1908-as bécsi FIFA-kongresszus után az angolok megtették azt a szíveséget, hogy átvonatozzanak Budapestre, és 7:0-ra megverték a magyar reprezentatívot. Az 1909-es kongresszus előtt az angolok ismét jelezték, küldik a csapatukat. Szinte pontról pontra, névről névre azok jöttek Budapestre, akiket ígértek. A kongresszusi vendégek egyáltalán

nem bánhatták meg, hogy meg-
nézték a május 29-i mérkőzést,
s nemcsak az angolok miatt! Ők
jól játszottak, de nem csúcsfor-
mában. Ellenben a tulajdonkép-
peni magyar B válogatott (Biha-
ri – Manglitz, Révész – Weinber,
Károly, Kanyaurek – Weisz, Nyi-
las, Késmárky, Tóth II, Grósz),
noha hét újonccal állt ki, szinte
csodát tett azzal, hogy bátran futballozva csak 4:2-re kapott ki. A góljait Késmárky Ákos (BTC)
és Grósz József (BAK) szerezték.

Csoportkép a magyar–angol előtt. A vendégek fehér inget öltöttek

A kongresszus első munkanapján, május 30-án délután öt órakor befejezték a küldöttök a ta-
nácskozást, majd, akárcsak egy nappal korábban, ismét a Millenárisra voltak hivatalosak. Ez-
úttal a legjobbakból álló magyar együttes lépett pályára, a hagyományos rivális, az osztrák csa-
pat ellen. A csepergő eső ellenére 11 000 néző látta a találkozót, illetve azt, hogy Borbás Gáspár
doktor már a második percben megszerzi a vezetést. A Bihari – Rumbold, Szendrő – Bíró, Bródy
S., Vágó – Sebestyén, Kertész II, Koródy, Schlosser, Borbás tizenegy azonban nem tudta hason-

Bihari kapus ment az angol Woodward elől

lóan jól folytatni a meccset, sőt végül
a döntetlennek is örülhetett, miután
a vendégek Schrenk egyenlítő gólja
után tartották az eredményt.

Május 31-én aztán ismét az ango-
lokkal mérkőzött a magyar válogatott
(Bihari – Rumbold, Szendrő – Bíró,
Károly, Weisz-Vágó – Feketeházy,

Nem maradt pénz az olimpiára

Magyarország végül nem vett részt a londoni olimpia labdarúgótornáján. Elég sokáig húzódott az ügy, a Nemzeti Sport csak az első mérkőzés napján, október 10-én közölte olvasóival, hogy anyagi nehézségek miatt a nevezés elle-
nére nem vesz részt a csapat az olimpián. A végső szót a MOB végrehajtó bizottságának rendes ülésén mondták ki,
közölve, hogy gróf Apponyi Albert – aki egyébként vitathatatlanul a sport nagy barátja volt – nem engedélyezte egy
magyar reprezentatív csapat kiküldetési költségeinek a finanszírozását. Állítólag azért sem, mert a tárca már így is
túl sokat költött – illetve döntött költeni – az 1909-es pünkösdi, budapesti FIFA-kongresszusra.

„Sajnos, nemzeti csapatunk szerepeltetését, a szükséges anyagi feltételek hiánya miatt, a Magyar Olimpiai Bizott-
ság kénytelen volt elejteni. Bár minden reményünk meg lett volna, hogy a nemzeteknek ezen az első nagy futballcsa-
táján válogatott csapatunk nem játszott volna teljesen másodrangú szerepet, szövetségünk és sportunk anyagi hely-
zete még nem erősödött meg annyira, hogy saját erőnkől ki tudtunk volna egy csapatot küldeni, s ezért kénytele-
nek voltunk benevezésünk folytán kisorsolt mérkőzéseinket lemondani. Ennek ellenére is felhasználta szövetségünk
az alkalmat, hogy ha már a mérkőzésen résztvennie nem sikerült, legalább levonja és hasznosítsa azokat a tanulsá-

Weisz, Mészáros, Schlosser, Borbás). A tízezres publikumot alkotó honfitársainknak nem sok öröme telt a látványban, mert az előző napi meccstől fáradt kedvencek súlyos, 8:2-es vereséget szenvedtek. Hiába szerzett Schlosser Imre és a BTC-s Mészáros Árpád egy-egy gólt, elsöpörte a meggypiros mezéseket a góllavina. A tüneményes Woodward a szombati két gólját pünkösdhétfőn megtoldotta négygel.

1908. november 1.	Bp., Millenáris	AUSZTRIA	5:3 (3:2)	öngól (Kaltenbrunner), Krempels 2, Schlosser, Koródy
1909. április 4.	Bp., Millenáris	NÉMETORSZÁG	3:3 (2:2)	Borbás, Schlosser, Koródy
1909. május 2.	Bécs	AUSZTRIA	4:3 (2:2)	Schlosser 3, Bíró Gy.
1909. május 29.	Bp., Millenáris	ANGLIA	2:4 (1:3)	Késmárky, Grósz
1909. május 30.	Bp., Millenáris	AUSZTRIA	1:1 (1:1)	Borbás
1909. május 31.	Bp., Millenáris	ANGLIA	2:8 (0:5)	Schlosser, Mészáros

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok
5 mérkőzésen: Bíró Gyula (MTK), Rumbold Gyula (FTC), Schlosser Imre (FTC), Szendrő Oszkár (BTC)

4 mérkőzésen: Bihari Ferenc (BTC), Borbás Gáspár (MAC), Bródy Sándor (FTC), Koródy Károly (FTC), Sebestyén Béla (MTK), Vágó-Weisz Antal (Fővárosi TC)

2 mérkőzésen: Domonkos László (MTK), Károly Jenő (MTK), Kertész II Vilmos (MTK), Krempels Béla (MAC), Weisz Ferenc (FTC)

1 mérkőzésen: Feketeházy Gyula (MAC), Gorszky Tivadar (FTC), Grósz József (BAK), Kanyaurek Lipót (Typographia), Késmárky Ákos (BTC), Manglitz Ferenc (FTC), Mészáros Árpád (BTC), Molnár III Ödön (BTC), Nyilas István (Törekvés), Révész Béla (MTK), Tóth II István (Nemzeti SC), Weinber II János (FTC)

gokat, amelyeket az olimpiai küzdelem nyújtott, s ezért a MOB által előírányzott összegnek sajátunkból való kiegészítése mellett, lehetővé tettük, hogy szövetségünk képviselőiben Kárpáthy Béla, Steiner Hugó, Gillemot Ferenc és

Horváth Ferenc Londonban, az olimpiai futballtornán megjelenjen” – írta Földessy János 1926-os, A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége című könyvében.

*Ha a magyar válogatott nem is jutott el a londoni játékokra, két magyar válogatott labdarúgó, igaz, atlétaként, igen. **Bodor Ödön** és Holits Ödön is tagja volt a 63 fős – egyébként végül 3 arany-, 4 ezüst- és 2 bronzérmes nyert – sportolói küldöttségnek. Az itthon az elsők között vetődni is hajlandó Holits Ödön, a Magyar Úszó Egyesület (MUE) kapusa, később az MTK csatára 14. lett távolugrásban 654 centis teljesítménnyel. Bodor Ödön, a Postás fedezete, noha 1500 méteren 34. lett, 800 méteren kitett magáért, negyedik helyezettként éppen csak lemaradt a dobogóról. Sőt a speciális 1600 méteres váltófutásban bronzérmes nyert a magyar staféta tagjaként. (Dénes Tamás–Hegyi Iván–Lakat T. Károly: Válogatott gyűjtemény)*

Szárnyaló griffmadár

Miután a FIFA az Ausztria területére való csapatok egyedüli képviselőjének az Osztrák Labdarúgó-szövetséget (ÖFV) ismerte el, a csehek szervezete, a Český Svaz Footballový nem lehetett tagja a világszövetségnek. Az MLSZ és az ÖFV között létezett egy megállapodás, amely szerint a ČSF egyesületei ellen csak addig játszhatnak a magyarok, ameddig az szuverén tagja a FIFA-nak. Mivel az önállósága megszűnt, klubjaival kénytelen volt a kapcsolatot megszakítani a magyar labdarúgás.

A csehekkel való szakítás miatt az osztrákokkal való többszöri találkozásra zsugorodott az őszi nemzetközi program. Ezenkívül a prágai németek csapata, a DFC járt Budapesten.

A legjobbban a Ferencvárosi Torna Clubnak sikerült az őszi: a zöld-fehérek három szép győzelmet is arattak a bécsi vendégek ellen. Szeptemberben 5:1-re verték meg a Wiener SC-t, októberben 6:1-re a Germaniát, majd decemberben 3:0-ra a Viennát. A nagy formában játszó Schlosser Imre hét gólt lőtt a három mérkőzésen – vagyis a találatok fele az ő nevéhez fűződött.

Tavasszal nagy feltűnést keltett a MAC remek játéka és győzelme a kor legjobb osztrák csapata, a Wiener AC ellen. A klub és az MLSZ is átértékelte a találkozók presztízsvértékét, a MAC kérte a szövetséget, engedélyezze erre a találkozóra Kelemen eltiltásának felfüggesztését. Idő hiányában Bognár doktor, a fegyelmi bizottság első embere maga adta meg az engedélyt – s aztán utána letöltöttek is vélték a szilenciumot. A gólgyárossal erősödött a MAC, és Jan Studnickán, valamint Adolf Fischerán, a bécsi klub csillagain is túltettek ezúttal a „griffesek”, akik Feketeházy és Fábry egy-egy góljával 2:1-re nyertek. A WAC ősszel az MTK-t 3:1-re, a Főv. TC-t 5:1-re, a Pozsonyi TE-t 13:0-ra verte meg Bécsben. (Sőt, aztán májusban 8:2-es győzelemmel visszavágott a MAC-nak.)

Fura módon egy másik WAC-győzelem hozta a tavasz másik magyar sikerét: május 9-én a Fradi 3:2-re kapott ki a legjobb bécsi csapattól. Az osztrákok nagy hírverést csaptak a mérkőzés körül, Metternich hercegnő és Weingartner bécsi operaigazgató is ott volt a nagyszámú publikumban. A Fradi 2:1-re vezetett szünetben, de aztán kikapott, részben azért, mert a WAC nagyon durván játszott, több magyar is megsérült a mérkőzés során.

A nagyhírű Sunderland is ellátogatott Budapestre

Aznap egyébként az MTK is kitett magáért: a Millenárison 2:0-ra legyőzte a Cricketereket. A kiváló és alapos osztrák honlap, az *austriasoccer.at* gyűjtése szerint ebben az esztendőben a budapesti együttesek 19 mérkőzést vívtak osztrák klubokkal, a mérleg a mi szempontunkból 10 győzelem, 4 döntetlen és 5 vereség. Mind az öt vereséget a Wiener AC mérte a mieinkre – ezért is értékeljük sokra a MAC-isták március 25-i bravúráját.

Hozzá tartozik a szezon történetéhez az angol profi csapat, a Sunderland pesti látogatása. A közép-európai túrán lévő piros-fehérek május végén játszottak a fővárosunkban két nagyszerű mérkőzést. Korábban többször is kritika érte az angol profik viselkedését a magyar sajtóban – a Sunderland tagjai kifogástalan úriemberek voltak. Két jó meccset vívtak, előbb az 1909-es, majd az 1908-as magyar bajnok ellen. Az FTC-t 3:2-re, az MTK-t – immár több tartalékkal felállva – 2:1-re győzték le. Különösen a fradisták érdemelték ki nagyszerű kritikát a *Nemzeti Sport*tól,

A MAC együttese

a lapból idézzük: „Bajnokcsapatunk fényesen reprezentálta a magyar football-sport színvonalát az angol hivatásosokkal szemben. Az első félidőben még bizonyos respektussal dolgozott a zöld-fehér csapat. A második félidőben szinte egyenrangúnak bizonyult a Sunderlanddel szemben. A csapat minden tagja klasszisan felül játszott, de mégis Schlosser és Weinber kiváltak társaik közül. Nagyon jó volt még Bródy és Koródy is. Múltán számíthatjuk a Millenárison lefolyt eddigi mérkőzések eddigi legérdekesebbjének.”

NAGY-BUDAPESTEN KÍVÜL

A Kassai AC volt az első vidékbajnok

A start felvezetéseként beharangozót közölt a sportlap: „Igen erős lesz a harc a keleti és a déli bajnokságokért, amelyekért öt-öt csapat harcol. Délen a szegediek a legerősebbek, de a védő kaposváriak és az Arad, a Szabadka is méltó konkurensek. Keleten a védő Kereskedelmi Akadémisták a Kolozsvári Athletikai Clubbal vívnak megint erős csatát. Északon a tömörülő kassaiak az Eperjesi TVE védőcsapatával, nyugaton a győri bajnokcsapat a legrégibb vidéki csapattal, a Pozsonyi TE-vel intézik el a bajnokság sorsát.” (*Nemzeti Sport* 1908. szeptember 19.) Egy állandó problémáról sem hallgatott a sajtó: „Az MLSZ megnehezíti a vidéki futball fejlődését, mert szinte csak a fővárosból vitethetnek bírót, aki 50 koronába kerül meccsenként.” (*Nemzeti Sport* 1908. október 3.)

Viszonyításként egy hirdetést adunk közre, amely az 1908-as őszi árviszonyokat fejezi ki: az angol szövetből varrott nyári öltönyök, sport felöltők, skót felöltők Fái Géza „első rangú úri szabó termeiben” 33 forintba kerültek.

1908 őszen ugyanazok a csapatok álltak az élen, akik végül megnyerték bajnokságukat.

Nyugat: 1. Győri Egyetértés 7, 2. Pozsonyi TE 7, 3. Pozsonyi ULE 4, 4. Pozsonyi TFC 2, 5. Soproni AFC 0 (visszalépett játék nélkül). Dél: „Bácska” Szabadka 8, 2. Szegedi AC 6, 3. Aradi AC 4, 4. Aradi Postás 2, 5. Kaposvár 0 (visszalépett játék nélkül). Az Aradi AC is visszalépett. Kelet: 1. Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia 8, 2. Kolozsvári AC 5, 3. Kolozsvári Vasutasok 5, 4. Marosvásárhelyi SE 2, 5. Kolozsvári FC 0. (A Kolozsvári FC meccs nélkül, a Marosvásárhelyi SE bajnokság közben lépett vissza.) Az északi kerületben akkor még nem játszottak.

A csoportok közül a legerősebb a nyugati volt, a legerősebb csapat – logikusan – annak listavezetője, a Győri Egyetértés. A zöld-fehérek, akikkel csak az idény második felére feljavult Kassai AC vetélkedhetett, 1909. április végén barátságos mérkőzésen 3:2-re nyertek az UTE ellen. Vidéki szempontból ez volt az év legszebb eredménye, ugyanis vidéki csapat nagyon-nagyon ritkán nyert Pesten (illetve ezúttal a Népszigeten) első osztályú brigád ellen. A Győrből kiemelkedett a két védő, Payer I és Holzmann.

A Győri ETO csapata

Bár akadtak lemondások és visszalépések, szerencsére 1909 tavaszán minden kerületben befejeződtek a ligacsatározások. Az északi kerületét a Kassai AC, a déliét a Bácska, a nyugatiét a Győri Egyetértés, a keletiét a Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia nyerte meg. (Érdekes és szembetűnő, hogy a négy körzeti bajnokból három a történelmi Magyarország területére való, Kassára, Kolozsvárra, Szabadkára.) A győztesek Budapesten játszhattak a vidék bajnoka címért, a sorsolás szerint a Kassa a Kolozsvárral, a Győri Egyetértés a Bácskával találkozott az elődöntőben, majd a győztesek vívták a vidéki döntőt. Annak győztese állhatott ki az FTC-vel az országos titulusért.

A Kolozsvári Vasutas és vezetői

A vidékiek egymás elleni meccsei is Budapesten, a Margitszigeten kerültek megrendezésre, június végén. Az eredmények így alakultak.

1909. június 27. (vasárnap): Kassai AC–Kolozsvári KASK 8:0, Győri Egyetértés–Bácska 0:0, az egy nappal később, hétfőn megismételt mérkőzésen 5:0.

1909. június 29. (kedd): Kassai AC–Győri Egyetértés 3:2.

Alant a négy együttes összeállítását adjuk közre.

Győr: Nagy – Grimm, Holczmann – Krausz, Szabó, Konrád – Beleznay, Kaufmann, Payer I, Payer II, Szeiff.

Bácska: Mammusits – Merkovits, Sztipics – Papp, Bénis, Koródy II – Koródy I, Horacsko, Budanovics, Marcikus, Czopkó.

Kassa: Hlavács – Stefán, Boros – Bény, Tóth, Nagy – Mészáros, Bodnár II, Héricsz, Bodnár I, Kopogó.

Kolozsvári KASK: Gajzágó – Valter, Mercenkievics – Héczey, Strauch, Hegyi – Betnár, Nászta, Petrán, Brunhuber, Smieth.

A pályára küldöttek listáját böngészve két későbbi válogatott játékos nevére bukkanhatunk: a Győrben Payer Imre, a kassaiaknál Bodnár Sándor játszott.

1909. október 3-án a vidékbajnok Kassai AC gondolt egy merészet, és kiállt a Ferencváros elleni országos fináléra. Bánhatta is, 11:0-ra veszített.

A Kassai AC gárdája

„A vidéki footballélet hanyatlása”

John F. álneven leleplező hangú, ám jobbító szándékú írást közölt a sportlap *A vidéki football-élet hanyatlása* címmel. Ebből idézünk: „A szemlélő örömmel látta azt a fejlődést, amelyen a vidék footballélete az utolsó években keresztülment. Itt is, ott is új alakulásról hozott hírt a fáma, szaporodtak a bajnokságok és szaporodtak a résztvevőik. Az idei szezon elején, szeptemberben pedig oly nagyszámú nevezések érkeztek be a bajnokságokra, hogy megnyugodva éreztük magunkat aziránt, hogy a vidéki footballélet a legbiztosabb úton halad a megerősödés felé. De hirtelen jött a depresszió. A vidéki egyesületek egymás után léptek vissza a bajnoki mérkőzések-től, egynéhányan csak ímmel-ámmal vettek részt a küzdelmekben, és a tavaszi fordulókban eddig csak a nyugati kerületben indultak meg a matchek. Ha a dolgok mélyére nézünk, arra a kö-

A Kolozsvári KASK legénysége

vetkeztetésre kell jutnunk, hogy a hanyatlásnak kettős az oka: rejlik elsősorban a vidéki egyesületekben, másodsorban a labdarúgó-szövetség adminisztrációjában.

A football drága sport olyan egyesületeknek, amelynek játékosai még alig szakították el az első 11 pár footballcipőt.

A vidéki egyesületek kedvezőbb helyzetben vannak, mint a pesti II. és III. osztályú egyesületek. Csekély kivétellel egy város-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

ban csak egy sportegyesület van, amely aztán minden kedvezményt kihasználhat, amit a város nyújthat. Pályát tud szerezni magának, hiszen mindenütt van fölösleges térség elég. Megszerezheti a közönség szeretetét és érdeklődését. Eleinte pénze nincs az egyletnek, de ez csak kezdetben van így, sok példa volt már rá (pl. egyik vidéki bajnokvárosban), hogy a sportra teljesen közömbös városban óriási lett a football iránti érdeklődés. Mindenesetre kell egy ember, aki

A Szabadkai Bácska tizenegye

erősen kézbe veszi az ügyet. A csapat szervezésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni a diákokat sem, mert ez a legjobb és leghálásabb anyag. A vendégcsapatokat lehetőleg úgy kell megválasztani, hogy a kezdő csapat ne szenvedjen mindig vereséget, különben kedvét veszti.

Elmondtuk mindazt, amit a vidéki egyesület saját érdekében megtehet. Most elmondjuk, miért hanyatlak őmiattuk a sport. A vidéki közönség még laikus és túlságosan sovíniszta. Még most is megtörténik, hogy elismert jeles bírókat és ellenfeleket inzultálnak. A bíró és az ellenfél persze ezek után meggondolja, mikor megy megint az illető csapattal egy pályára. Még egy tényezőről kell megemlékeznünk, ez pedig a labdarúgó-szövetség. Az MLSZ eddig a vidék iránt közömbösséggel viseltetett. Miután a bajnokságokat kiírta, tovább nem törődött avval, hogy az egyesületek érdekei kielégítenek és terhei megkönnyítenek. Beérkező panaszait csigalassúsággal, és akkor is ki nem elégítő módon intézte el. A fővárosból küldött bírókat a nyakukra, akik a vidéki sport fejletlenségéhez mért nagy költségjegyzéket nyújtottak be. Semmiféle eszméje nem volt a vidéki helyzet szanálására, sőt egy mindig politizáló frakciója tört szavazatokat akart a közgyűlés fő szerveiben biztosítani a vidéknek. Természetesen ilyen körülmények között nem volt csodálható, hogy a vidéki egyesületek egymás után léptek vissza a bajnoki küzdelmekről (köztük a legtekintélyesebbek, mint az Aradi AC, a Pozsonyi TE, a Marosvásárhely, a Kaposvár, az Eperjes), és a résztvevők megfogyva, kedv nélkül folytatták a küzdelmet. A vidékiek végre a tarthatatlan állapotot megunták, és mozgalmat indítottak egy önálló vidéki testület megalakítására. Az új alapszabályban sikerült is lefektetniük egy öttagú vidéki bizottság elvét, amely a vidék ügyeit hasonló jogkörrel intézné, mint az intéző-bizottság. Ám a vidéki egyesületek teljes indolenciája következtében a bizottság megalakulni nem tud, mert a szövetség főtítkárának ismételt felhívására sem jelentenek be olyan tagokat, kik Budapesten állandóan tartózkodva a bizottságban részt vehetnének. Így a bizottság megalakítása, működése késsik, a vidéki futball ügye pedig stagnál. Pedig szükséges, hogy a bizottság erős kézzel vegye kezébe a vidék ügyét. Erélyesen, de tapintattal nyúljon oda, ahol hiány van, tisztítsa ott, ahol a vidék tisztításra szorul. Hozza rendbe a bajnokságok ügyét, a bírókérdést, egyenlítse ki az elintézteket és hozzon létre új összeköttetést a kerületek között. Vigye keresztül a bizottság azt, hogy a szövetség, miként az anyagiakban gyengébb atlétikai szövetség, évenként bizonyos összeggel támogassa a vidéki kerületeket.”

(Nemzeti Sport 1909. április 10.)

Az utolsó Ezüstlabda

1908. december 1-jéig tizennégy klub nevezett a sorozatra, ez rekord volt. 1903-ban hét, 1904-ben kilenc, 1905-ben tizenegy, 1906-ban tizenkét, 1907-ben tizenegy, 1908-ban kilenc gárda jelezte indulási szándékát. Két vidéki együttes is rajthoz állt, a Győri Egyetértés és a Szegedi AC.

Meglehetősen furcsa eseményeket hoztak a negyedöntők. Az MTK és az UTE összecsapására a lilák megerősített csapattal álltak fel, visszatért hozzájuk Győrből Rozmann és Matesz, míg a kék-fehérek lényegében a Révész Béla köré épített tartaléksorukat szerepeltették, de Knapp, Ellinger II és Tauszig egészen kiválótl nyújtott. A sportújság felháborodottan számolt be arról, hogy Kazár kapus „zsebre dugott kézzel nézte, hogy rúgják az MTK-sok a gólokat a hálójába”. Az ilyen hozzáállás után nem lehet csodálkozni azon, hogy az újpestiek 7:0-ra veszítettek.

Első nekifutásra a MAC nem bírt a BAK-kal (0:0). A megismételt selejtezőn a BAK az utolsó percig vezetett 1:0-ra, akkor Kelemen mesés találattal egyenlített. A 2×15 perces hosszabbításból csupán 23 percet játszottak le, ez alatt az idő alatt a „griffesek” három gólt rámoltak be a kék-feketéknek (Krempels, Vangel és Borbás doktor voltak a „tettesek”), mire azok a maguk részéről befejezettnak nyilvánították a tusát (MAC–BAK 4:1).

Az elődöntőben a MAC újból repetázott, előbb 0:0-ra végzett az MTK-val, majd 3:2-re győzött ellene, így bekerült a fináléba.

A másik találkozó előtt a Fővárosi TC jelezte visszalépését, közölte továbbá, hogy csak egy barátságos mérkőzést vállal az FTC-vel szemben. Azon aztán 6:1-re veszített.

1909. június 6-án 5000 néző figyelte a margitszigeti döntőt, amelyet Izsó játékvezető dirigált. Az FTC 4:2-re legyőzte a MAC-ot.

A ferencvárosiak összeállítása: Fritz – Kucsera, Mangiltz – Weinber, Bródy, Gorszky – Gerstl, Weisz, Koródy, Schlosser, Szeitler. A MAC tizenegye: Sipos – Major, Oláh – Sporkó, Forray, Medgyessy – Fekete II, Krempels, Kelemen, Duda II, Vangel II.

Gólszerzők: Szeitler, Schlosser, Koródy, Weisz, illetve Fekete II, Duda II.

Az Ezüstlabda-nyertes ferencvárosiak

Már 4:2-es állásnál Schlosser, majd Kelemen is elhibázott egy-egy büntetőt. Mivel a Fradi ötöd-ször hódította el a serleget, örökre a birtokába került. A jeles alkalomból a zöld-fehérek elnöke, Springer Ferenc meleg hangú táviratot küldött Polónyi Géza korábbi igazság-ügy-miniszternek: „Midőn a Ferencvárosi Torna Club ma végleg megnyerte az Ezüstlabdát, szeretettel és hálával emlékszik meg Nagyméltóságodról, mint e díj megalapítójáról.”

Budapestre költözött a FIFA

A pünkösdi előtti pénteken, május 28-án a Magyar Labdarúgó Szövetsége képviselői némi túlzással ki sem jöttek a Berlini térre (ma: Nyugati tér) lévő, európai viszonylatban is modernnek számító pályaudvar nagycsarnokából. Tizenöt tagország 18 hivatalos delegátusa mellett mintegy száz vendég érkezett a FIFA-kongresszusra. A rendezéshez segítséget nyújtott az állam és a főváros is. Utóbbi 1000 koronát adományozott a költségekre, s adott még a vendégek szállítására 13 konflist. A fővédnökséget József királyi herceg vállalta, a védnökök között volt **gróf Apponyi Albert kultuszminiszter**, Bárczy István dr., Budapest polgármestere, Fülep Kálmán főpolgármester és Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter. A díszelnöki posztot gróf Andrássy Géza töltötte be, a díszelnökségi tagok között volt gróf Bethlen István, valamint a magyar futballélet számos tekintélye, így Iszer Károly, Banovits Kajetán, Brüll Alfréd és dr. Springer Ferenc is.

A jó hangulatot megalapozta az első napi pazar vacsora, amelyet a főváros egyik legjobb szállodájában, a Ferencz-József rakparton (ma: Belgrád rakparton) lévő Hungaria nagyszállóban szervíroztak. A kellemes időben a vendégek még aznap este megcsodálták a környék látványosságait, a remek panorámát. Volt hát mit kipihenni másnap délelőtt, aztán lassan a futballrajongó vendégeken eluralkodott a kellemes izgalom: délután igazán jónak ígérkező mérkőzésre voltak hivatalosak a Millenáris pályára. Láthatták a magyar és az angol válogatottat.

Vasárnap a vendégek már reggel nyolc órakor a Vigadó téri Hangli kioszkban költöztek el a reggelijüket, lenyűgözve a Duna és a (majdnem) szemközti Vár látványától. Bámészkodásra nem jutott sok idejük, kilenc órakor már kezdődött a kongresszus az MLSZ Rákóczi út 9. szám alatti tanácstermében. Magyarországot Kárpáthy Béla elnök és Steiner Hugó főtítkárs képviselte. A résztvevők gyorsan megállapodtak a napirendi pontokban, amelyek a következők voltak: 1. A múlt évi bécsi és brüsszeli kongresszusok jegyzőkönyveinek hitelesítése. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Felvételek iránti folyamodások. 5. A brüsszeli kongresszuson beadott és elfogadott indítvány értelmében az alapszabályok első paragrafusának kiegészítése. 6. A tisztviselők választása. 7. Az 1910. évi kongresszus helyének és idejének megállapítása. 8. Az 1909. őszi és 1910. tavaszi nemzetközi mérkőzések bejelentése és megállapítása. 9. Az MLSZ indítványainak tárgyalása. 10. Általános megbeszélések.

Fokozott tempójú munkára volt szükség meg jó „erőnlétre”, amelyhez nagy segítséget jelentett a közeli Pannónia szállóban elfogyasztott ebéd. Délután öt órakor befejezte első napi munkáját a tanácskozás, hiszen a vendégek ismét a Millenárisra voltak hivatalosak, a magyar és az osztrák csapat mérkőzésére. Ám a nagyhírű művészek esti előadása jobban tetszett a kongresszusi vendégeknek az Operaházban, mint a magyar csapat aznapi játéka.

Pünkösdhétfőn folytatódott a tanácskozás, amelyen a remélnél kevesebb pontban tudtak megállapodni a küldöttek. Magyar javaslatra fogadta el elvben (s aztán a következő, a milá-

női kongresszuson ténylegesen) a kongresszus azt a szabályváltoztatást, hogy ezentúl minden nemzet szövetségének öt szavazata lehessen a FIFA kongresszusain. Ezzel a megoldással mód nyílt arra, hogy minden szövetség szavazatot biztosíthasson az alszövetségeinek és így, ha nem is oldódott meg teljesen az angol FA és AFA, továbbá az osztrák és cseh szövetségek, valamint a két francia ellenszövetség problémája, de mindenesetre ez a határozat közelebb vitte a kérdést a megoldáshoz.

Budapesten sor került ellenben a tisztújításra, elnököknek újraválasztották az angol Daniel Burley Woolfallt, alelnököknek a svéd Christian Ludvig Kornerupot és a belga Edouard de Laveleye bárót, titkárnak pedig a holland Carl Anton Wilhelm Hirschmannt.

Belefért még a programba egy hangulatos városnézés is a főváros által rendelkezésre bocsátott kétékfogatú kocsikon. Kopogtak a paták a Károly körúton, a Vilmos császár útja (ma: Bajcsy-Zsilinszky út) legelején, az Andrásy úton egészen az Aréna útig (ma: Dózsa György út), aztán vissza, az Andrásy úton, a Fürdő utcán (ma: József Attila utca), a Ferencz József téren (ma: Széchenyi tér), át a Lánchídon fel a Várba. Ebédet Brüll Alfréd, az MTK tekintélyes tulajdonosa adott a vendégeknek, a klubja nevében. Utána a kompánia ismét kiment a Millenárisra, a második magyar-angolra. Az esti banketten, az Erzsébet körúti Royal szálló Fehér termében a téma az angolok futballművészete volt. Másnap a háromoroszlános válogatott már a bécsi Hohe Wartéban játszott, a kongresszus vendégei még élvezték a magyaros vendégszeretetet. A nap nagy részét a Margitszigeten töltötték (bár akkor már kilenc éve meg lehetett közelíteni a Margit-hídról a szigetet, ezúttal a vendégek hajóval érkeztek a Ferencz József- és a Rudolf rakpart, mai nevükön a Belgrád és a Széchenyi rakpart előtt elhaladva), aztán meglátogatták a budafoki Törley pezsgőgyárat...

CORINTHIÁN-DÍJ

Ismét a Ferencváros nyert

Az angol amatőrök által küldött trófea második kiírását is a zöld-fehérek nyerték meg, miután 1909. június 16-án, a számukra a szezonzárót jelentő Törekvés elleni találkozón 3:0-ra nyertek a Millenárison. A Fradi szinte „menetből” győzött, tekintve, hogy három nappal korábban még Bécsben, a Wiener Sportclub ellen remekelt, s hódította el a Challenge Cupot. A WSC-hez képest a Törekvés kisebb falatot

Lombok alatt megpihenő fradisták

jelentett: nem lehetett kétséges a találkozó kimenetele, Kucsera István, Schlosser Imre és Weisz Ferenc egy-egy góljával alakult ki a végeredmény. A győztesek névsora: Fritz – Weinber II, Manglitz – Halász G., Bródy, Gorszky – Gerstl, Kucsera, Koródy, Schlosser, Weisz.

Először magyar győztes!

Négyesztendős szünet után ismét megszervezték az osztrákok a Challenge Cupot, hivatalos nevén a Wiener Amateur Challenge Cupot. Az eredeti kiírásnak megfelelően a különböző régiók lejátszották a maguk sorozatát, majd a győztesek mérkőzhettek Bécsben a serlegért.

A sorozatra 17 csapat nevezett, az osztrák régióban bécsi, grazi, valamint cseh és morva, a magyarban budapesti alakulatok játszottak. A mi selejtező tornánkat egybevonták az április 10–11-i Húsvéti Kupával, az azt megnyerő Ferencvárosi Torna Club vívta ki a Challenge Cup döntőjében való szereplés jogát.

Az osztrákoknál külön tornát játszottak a csehek és a morvák, ezt – botrányok és kizárások után – a teplicei németek klubja, a Teplitzer FK 1903 nyerte meg. A bécsiek tornájának döntőjében félbeszakadt a Wiener SC és a Cricketers mérkőzése, miután utóbbiak a 82. percre hatan maradtak a sorozatos kiállítások miatt.

Az osztrák hármas döntőben először a Grazer AK és a Teplitzer FK tusakodott volna, de az addig erőnyerő GAK visszalépett. Másnap, május 31-én a Wiener SC és a Teplitze találkozott, ám ez sem ment simán. A két tizenegyest is kihagyó WSC az 55. percben 1:0-ra vezetett. Akkor Dunker, a teplicei kapus agyrázkódást szenvedett, ezért a társai szerették volna lecserélni. A bécsiek ehhez nem járultak hozzá, mondván, ők sem állíthattak az első félidőben egy megsérült mezőnyjátékosuk helyére tartalékot. Tiltakozásul a tepliceiek levonultak.

Az így a döntőbe jutott Wiener Sportclub június 13-án, a Hohe Wartéban fogadta az FTC-t.

Óriási csata, nagy küzdelem dúlt, a Fradi nagyon fáradtan játszott, egy héten belül a harmadik nehéz meccsét harcolta végig, tudniillik nyert a MAC elleni Ezüstlabda-díj döntőjében 4:2-re és a Fővárosi TC elleni bajnokin 11:1-re. Ráadásul Rumbold Gyula nélkül, sőt a balszélső Szeitler Károly is betegen játszott. Az FTC egy bő hónappal korábban, május 9-én a WAC ellen jobban játszott, most óriási akaratot mutatott. A magyar csapatban kimagaslott a védelem remek játéka, Fritz Alajos – a *Nemzeti Sport* akkori jelzője szerint – egyszerűen mesésen védett. Az első félidő változatos játéka után a másodikban a hazaiak fölényben voltak, de nem bírtak a magyar védelemmel. A Challenge Cup méltó kezekbe jutott.

Challenge Cup, döntő

Ferencvárosi TC–Wiener SC 2:1 (1:0)

Június 13., Bécs, Hohe Warte, 1000 néző. Játékvezető: Hugo Meisl. Partjelzők: Holley, Trinks. Gólbírók: Retschury, Komar.

FTC: Fritz – Kucsera, Manglitz – Weinber, Bródy, Gorszky – Gerstl, Weisz, Koródy, Schlosser, Szeitler.

Wiener SC: Müller I – Krojer, Fekete R. – Gross, Wackenreuther, Kolarik – Schröder, Aspek, Mayringer, Neubauer, Schmieger.

Gólok: Weisz 33., Schmieger 53., Schlosser 54. perc

Négy nap alatt húszezer néző

Valamikor a húsvéti hetet a futballsport nagyhetének nevezték a magyar labdarúgásban, akkorra híres angol amatőr csapatokat hívtak meg. Ahogyan a *Nemzeti Sport* 1909 áprilisában írta: „Anglia legnevesebb amatőr csapatai mutatták be nálunk, hogyan kell az igazi footballt játszani, és igyekeztek megértetni velünk a football sport igazi szellemét. Az idő kereke fordult egyet. A nemzetközi football szövetség áldatlan tevékenysége szétszakította az összekötő kapcsolatokat. Barátaink nem jöhettek többé.”

Miután 1908-ban a legjobb négy magyar csapat játszott, 1909-ben a rendező egyesület ismét nemzetközivé tették a tornát a német Lipcse (Leipziger Ballspielclub) meghívásával. Ezzel aztán, miután körmérkőzést játszottak a csapatok, sőt a BTC és a MAC selejtezőre is kényszerült, túl sűrű lett a program, s ez a színvonal rovására ment. Ám a közönség nagyon élvezte a műsort, a négy nap alatt körülbelül húszezeren látták a nem is túl-

A Leipziger BC (sötét mezben) és az FTC footballistái

ságosan szép időben rendezett mérkőzéseket. A serleget végül az FTC nyerte meg (s ezzel kiharcolta a Challenge Cupban való részvétel jogát), de a legkellemesebb meglepetést az MTK szerezte a lipcseiek elleni fölényes győzelemmel. Azt ugyanis egy erősen tartalékos csapat (Domonkos – Buócz, Révész – Bíró, Markovics, Pollák – Sebestyén, Tauszig, Kertész II, Vida II, Szántó) érte el.

A döntőben már újra a legerősebb együttes játszott a kék-fehéreknél, de az sem bírt a mérkőzés nagy részében Koródy kiállításai miatt tíz emberrel játszó FTC-vel. A Fradi nagy természetű hátvédei „megették” a könnyűsúlyú MTK-csatárokat. A hajrában Izsó László bíró Károly Jenőt is kiállította. A döntőnek bizonyuló, utolsó találkozón a két csapat az alábbi összeállításban játszott: FTC: Fritz – Rumbold, Manglitz – Kucsera, Bródy, Gorszky – Weinber, Weisz, Koródy, Schlosser, Szeitler. MTK: Domonkos – Nagy, Révész – Bíró, Károly, Kertész I – Sebestyén, Tauszig, Kertész II, Vida, Szántó. A gólokat Weinber, Weisz, illetve Révész lőtte.

A Népszigeten két első és két második osztályú csapat az Újpesti Serlegért játszott. Meglepetésre a minitornát a Nemzeti SC nyerte meg, amelynek soraiban egyébként két későbbi válogatott futballista is szerepelt, Feldmann Gyula és a Toldi néven játszó Tóth-Potya István.

Ugyancsak négy csapat (Törekvés, „33” FC, Postások, MAFC) részvételével rendeztek volna tornát a Törekvés pályáján a Hölgy utcai serlegért. A Postások visszalépése miatt ez azonban elmaradt, helyette barátságos mérkőzéseket vívtak.

HÚSVÉTI SERLEG. Selejtező: BTC–MAC 3:1 Körmérkőzés: MTK–BTC 1:0, FTC–Leipziger BC 4:1 (április 10., szombat), BTC–FTC 1:1, MTK–Leipziger BC 4:0 (április 11., vasárnap), BTC–Leipziger BC 2:1, FTC–MTK 2:1 (április 12., hétfő)

ÚJPESTI SERLEG. Elődöntők: Fővárosi TC–UTE 3:1, NSC–URAK 3:2. A 3. helyért: UTE–URAK 5:0. Döntő: NSC–Fővárosi TC 2:1

A Ferencváros örökös bajnoka

Az egyébként ferencvárosi illetőségű Bródy Sándor (1884–1944) 1896-ban a Pannonia nevű kölyökgárdában ismerkedett meg az „angol sport” fortélyaiival, majd 1901-ben, amikor a csapata beolvadt az FTC-be (hamarjában szüksége lett a Fradinak ifjúsági garnitúrára), ő is a zöld-fehérekhez került. (*Nemzeti Sport* 1937. március 11.) Pályafutása elején centert, olykor pedig balszélsőt alakított, míg vissza nem vonták a halvesorba. Midőn Horváth Ferenc felhagyott a labdarúgással, megörökölte tőle a középfedezet posztját. 1906. november 4-én debütált a magyar válogatottban, a Millenárison 3:1-re vertük Ausztriát. A sikeres bemutatkozást még 16 mérkőzés követte a nemzeti tizenegyenben, amelynek színeiben egy gólt szerzett. Kint járt az 1912-es

stockholmi olimpián, azonban nem kapott játéklehetőséget Herczog Edétől, holott az utolsó előkészületi találkozón, a norvégok elleni 6:0-on még a többiek között fickándozott. 1913. április 27-én búcsúzott az akkor már meggypiros trikót viselő szelekciótól, stílszerűen az osztrákok fölött aratott bécsi diadallal (4:1).

„Bródy bírta a legjobban a tempót azok közül, akiket én valaha láttam, tudott küzdeni, nem törődött azzal, ha vérzik a feje, ha lóg a harisnyája” – elevenítette fel a róla őrzött emlékeit Schlosser Imre. (*Nemzeti Sport* 1929. január 13.)

Íme, a sportlap egyik korabeli értékelése: „(...) külön fejezetet érdemel. Acél inakkal, pihenés nélkül dúlt az ellenfél között. Hihetetlen agilitásával megsokszorozta önmagát. Hiányossága volt, hogy a leadásai nem voltak mindig pontosak”. (*Nemzeti Sport* 1929. január 15.)

A Fradival nyolc bajnoki címet és egy Magyar Kupát nyert, az Ezüstlabdát ötször hódították el, tetejébe 1909-ben begyűjtötték a Monarchia-szerte a legtöbbre taksált trófeát (Challenge Cup) is. (A pontosság érdekében megjegyezzük, hogy az 1913-as, BAK elleni 2:1-es serlegfőnálóban nem játszott, viszont az MTK-val vívott elődöntőben szóhoz jutott.)

Végtelenül szerény, ugyanakkor határozott futballista volt, akiben mindig volt elegendő kurázszi kiállni a maga igazáért, és akinél lelkesebb sportoló nem sok öltötte magára a IX. kerületiek szerelését.

Az I. világháborúban orosz fogságba esett, aztán a nagy vérontás elültével az FTC intézője lett. 1921 és 1923 között Svédországban dolgozott, az IFK Göteborg keretét pallérozta. (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*) Hazatérése után, 1925-ben a Ferencvárosi Torna Club az egyesület „örökös bajnoka” címmel jutalmazta meg egykori csapatkapitányát. Az utolsó amatőr bajnokságnak az ő irányításával vágtak neki a franztadtiak, de mert Szigeti Imre elnökkel összekülönbözött, Tóth-Potya István navigálásával értek célba, megszakítván a rivális MTK hosszú sorozatát 1926-ban. (*Dénes Tamás–Sándor Mihály: Baj-nok-csa-pat!*)

1937 tavaszán Blum Zoltánt „saját kérésére, betegségére való tekintettel szabadságolta” az igazgatóság, és azzal a lendülettel Bródy kezébe adta a kormányrudat. (*Nemzeti Sport* 1937. március 11.) Becsülettel megoldotta a feladatát, fiai elsöpörték az ellenfelet. Ekként ér-

tékelte a 8:1-et: „Elégedett vagyok, bár a Szeged gyenge volt. Mindenesetre visszatért a jó hangulat, erősödött a küzdőszellem.” (*Nemzeti Sport* 1937. március 16.) A Kispestet még jobban elkalapálta a Ferencváros (10:0), és úgy tűnt, minden a legnagyobb rendben van, ám akkor egy szívroham „leterítette az öreg harcost”, és a helyét a kispadon Sándor József foglalta el. (*Nemzeti Sport* 1937. március 25.)

Bródy Sándor halálának körülményeiről és időpontjáról alig-alig rendelkezünk megbízható információval. Zsidó származása miatt (*Ujvári Péter szerkesztésében Magyar Zsidó Lexikon*) valószínűsíthető, hogy a vészkorszak áldozatává vált, legalábbis erről árulkodnak a források: „1944-ben ismeretlen helyen halt meg” (*hdke.hu*), „a második világháborúban eltűnt.” (*Sportlexikon*)

Pazar passzok pionírja

Gorszky Tivadar (1883–1957) éppúgy a Pannonia nevű gyerekklubban kezdett el futballozni, mint Bródy Sándor, együtt kerültek a Ferencvároshoz 1901-ben. (*Nemzeti Sport* 1937. március 11.) Gorszky is halfot játszott, de nem a centrumban érezte jól magát, hanem a széleken. Különleges érzéke volt a pontos átadásokhoz, a skót stílust, a lapos passzokkal operáló harcmodort szinte tökéletesre fejlesztette. Nagy szó volt ez mifelénk a XX. század legelején, tudniillik a göröngyös talajú, botrányos minőségű pályák megnehezítették, néha már-már lehetetlenné tették a precíz indítások kivitelezését. Az úttörő Gorszkyt, a vékonypénzű nyomdászt nem zavarták a pocsék körülmények, nem tántorította el az individualista társak öncélúsága sem, ezért szerette őt a közönség, és pompás fordításait rendre viharzó tapssal jutalmazta. (Manapság súlypontáthelyezésnek nevezi a szakma az ilyen megoldásokat.)

Szerephez jutott a Magyarországon vívott első hivatalos válogatott mérkőzésen, Csehszág ellen öt fradistát küldött csatába Gillemot Ferenc szövetségi kapitány 1903. április 5-én. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) Ez volt egyébként az első győztes 90 perce a nemzeti tizenegyünknek (2:1). Gorszky Tivadar összesen 14-szer kapott lehetőséget a szelekcióban, amelynek dresszében gólt is rúgott, az 1907 őszén megrendezett prágai találkozón

ő szerzett vezetést a magyaroknak (3:5).

Öt bajnoki aranyérmet akasztottak a nyakába, az Ezüstlabdát is ötször szerezte meg a szeretett egyesülete játékosaként. Ehhez vegyük hozzá az 1909-ben elhozott nemzetközi díjat (Challenge Cup), valamint a három bajnoki ezüstöt. És a tetemes mennyiséget 1903 és 1910 között halmozta fel! Gyanítjuk, ha nem szól közbe az alattomos betegség, aligha fejezi be kincstára gyarapítását. (Sajnos abban a korban, amelyben ő élt, a tuberkulózis honi nép-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
betegségnek számított. Kivált a nyomdászok között volt mindennapos a tüdővész, hiszen ők napról napra ólommal voltak kénytelenek dolgozni.)

Hősünknek szerencséje volt, 1913-ra teljesen kigyógyult a kórságból. Lábadozása idején sem tudott elszakadni a sportágtól, amelybe kisgyermekként bolondult bele, így hát felcseppott játékezetőnek. Korrekt bírónak tartották, aki nem tolerálta a tisztátalan belemenéseket, olykor pedig a nézőket is figyelmeztette, ha azok verbálisan inzultálták őt, esetleg a futballistákat.

Miután felépült, a kitűnő nevelőegylet hírében álló Wekerletelepi SC-ben űzte tovább a labdát, és annak zöld-fekete csíkos uniformisában még sokszor elkápráztatta a publikumot. (Nagy Béla: *Fradi futballévszázad*)

1925-ben többekkel egyetemben ő is megkapta az FTC örökös bajnoka címet. (*www.tempofradi.hu*)

„Gorszkytól sok jó labdát kaptam valamikor, talán senki sem passzolt nekem olyan jól azóta sem” – idézte meg szikár alakját Schlosser Imre. (*Nemzeti Sport* 1929. január 13.)

1908
1909
Csekély hiányosságára Malaky Mihály, a ferencvárosi futballfőnök irányította az utókor figyelmét: „(...) nagy klasszisa és tudása vitán felülálló. Brillánsan (sic!) szerelt, tökéletesen passzolt és fáradhatatlan volt. Egyetlen egy árnyékoldala volt csak, hogy kissé lassú volt talán, de azt agilitásával pótolta.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 20.)

Egy időben az RTK-nál vállalt trénerséget, a fia is ebben a klubban játszott. (*Nemzeti Sport* 1929. február 12.)

Gorszky Tivadar szép kort élt meg, 74 esztendősen költözött át az öröklétbe.

A Budapesti AK együttese. Hátsó sor (balról): Weisz, Grósz J., Grünwald, Neuwelt (vezető). Középen: Halász, Gerő, Glatter. Elöl: Cseh, Varga, Rudas, Gálos, Grósz F.

Névsorolvasás

A sportlapok továbbra is meglehetősen lazán kezelték – különösen a kisebb csapatok egymás közötti mérkőzéseinél – az összeállítások közlését, ezért továbbra is az *IFFHS Fussball-Weltzeitschrift* nevű újságja 34. számában megjelent összeállítást vettük alapul a keretek rekonstruálásánál, s csillaggal jelöltük azokat a játékosokat, akik forrásaink szerint biztosan játszottak az idényben bajnoki találkozót.

Budapesti Athletikai Klub:

Cseh János*, Gállos Sándor*, Gerő Jenő*, Glatter Gusztáv, Glatter Richárd*, Grósz Ferenc* (k, mj), Grósz József*, Grünwald Miksa*, Halász Endre, Halász Géza*, Kelemen*, Ligeti Ferenc*, Müller József, Nagy József* (k, mj), Nemetz Jenő*, Révész Leó*, Rudas Ernő*, Varga János*, Waldner Károly*, Weisz Aladár*.

Budapesti Torna Club:

Bihari Ferenc* (k), Dobó Gyula*, Ficzer I Antal*, Ficzer II Péter*, Késmárky Ákos*, Korda Győző*, Kovács Elemér*, Köszegi Dezső*, Kunst Ottó*, Leitner János*, Levák István*, Marosi Lajos*, Máthé*, Mészáros Árpád*, Molnár I Ferenc*, Molnár II Imre*, Molnár III Ödön*, Oláh Károly, Rákóczy Jenő*, Sárközi (Sári?) Sándor*, Schaschek Ödön*, Simon Ferenc*, Szendrő Oszkár*.

Ferencvárosi Torna Club:

Braun II Rezső 1, Bródy Sándor 15, Fritz Alajos (k) 14, Gerstl Ede 6, Gorszky Tivadar 14, Halász (Fischer) Géza 3, Janisch György (k), Koródy Károly 12, Kucsera István 14, Manglitz Ferenc 11, Rónay Zoltán 2, Rumbold Gyula 12, Sábán Károly 1, Schlosser Imre 15, Szeitler Károly 15, Tokárszky Kálmán 1, Weinber II János 15, Weisz Ferenc 13.

Fővárosi Torna Club:

Beimel Miksa* (k), Fekete Miklós*, Gorupp Ferenc*, Herczog Jenő, Herner Sándor* (k), Jávör*, Jergencz Ignác*, Maly Antal*, Müller Gyula, Nagyhegyi Mátyás*, Nemetz Ernő*, Orosz*, Pach Ferenc*, Rauch Géza*, Reich Jenő*, Roóz I Ernő*, Roóz II Oszkár*, Rusz Miklós*, Salamon Sándor*, Schönfeld Aladár*, Szentey Sándor, Vágó-Weisz Antal*, Vértés*, Weisz Hugó.

Magyar Athletikai Club:

Abaffy Gyula* (k), Borbás Gáspár dr*, Duda I*, Duda II*, Fábry

Miklós*, Fecht Pál*, Fekete Gyula, Feketeházy Gyula*, Foczy*, Fodor Rezső*, Kelemen Béla*, Krempels Béla*, Major II Kálmán*, Makó*, Medgyessy Iván*, Meleghy Gyula*, Niessner Aladár*, Oláh Aladár*, Sipos Ernő* (k), Vangel II Gyula*, Vangel I Károly*.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Bányai Lajos*, Bíró Gyula*, Domonkos (Domi, Domy) László* (k), Ellinger (Elemér) Leó*, Farkas István*, Froncz (Döme) Antal*, Holits Ödön*, Károly Jenő*, Kertész I Gyula*, Kertész II Vilmos*, Knapp Miksa* (k), Kürschner (Szűcs) Izidor*, Müller József*, Nagy Ferenc*, Rácz Béla*, Révész Béla*, Sebestyén Béla*, Szántó Károly*, Tauszig Imre*, Vida II (Weisz) Lajos*.

Törekvés Sport Egyesület:

Csonka Kálmán*, Dürr Antal* (k), Hauswald Károly*, Horváth Gyula*, Izsó László, Kaufmann Aladár*, Kiss Ernő*, László Lajos*, Nyilas István*, Pejtsik Imre*, Renner*, Sury Károly, Szedlyár Gusztáv*, Szednicsek János*, Takács Dániel*.

Typographia Sport Club:

Blitz Jenő*, Blitz Vilmos*, Drukesitz István, Geiser II Ádám*, Geiser I György, Hauber* (k), Hegyi*, Kanyaurek István*, Kanyaurek Lipót*, Kocsis Pál*, Krausz Sándor*, Mandl Rezső*, Orsolyák József (k, mj) *, Rizsovits*, Steiner Lajos*, Weisz Béla*, Weisz Ernő*, Wurfer Gyula*.

Újpesti Torna Egylet:

Bucsek Pál*, Fandl Géza*, Fürst Oszkár*, Goldstein Ármin*, Herskovits László*, Imre Péter*, Kardos I Ferenc*, Kazár Tibor (k) *, Klein Jenő*, Kovács Aladár*, Kuschner János*, Ludwig I Antal*, Matesz Antal*, Novák Sándor*, Petz Péter*, Rapai József*, Révész*, Rossmann József*, Soltész Béla*, Surnik Béla*, Szabó Ferenc*, Szidon István*, Teszarik*, Vranák Lajos*, Zachár Ferenc*, Zachár Pál*.

Az 1908–1909. évi bajnokságok végeredménye

I. osztály

1. FTC	16	14	–	2	69:21
2. MAC	16	8	6	2	33:25
3. BTC	16	9	3	4	27:16
4. MTK	16	9	2	5	43:19
5. Föv. TC	16	8	2	6	36:36
6. BAK	16	6	2	8	24:28
7. Törekvés	16	4	3	9	30:49
8. UTE	16	3	2	11	19:41
9. Typographia	16	–	2	14	13:59

II. osztály

1. NSC	16	15	–	1	38:9	30
2. „33” FC	16	12	1	3	36:16	25
3. Postások	16	10	2	4	23:21	22
4. URAK	16	8	2	6	39:22	18
5. MAFC	16	7	1	8	20:32	15
6. KAOE	16	5	3	8	15:29	13
7. III. ker. TVE	16	6	1	9	12:35	13
8. KTE	16	4	–	12	19:43	8
9. TLE	16	–	–	16	–:–	0

A TLE az első forduló előtt, a KTE az őszi idény után visszalépett. Tavaszi egymás elleni mérkőzésük mindkét csapatnál vereséggént szerepel. Ugyancsak vereséggént szerepel a TLE további összes, valamint a KTE további összes tavaszi találkozója, a visszalépettek szempontjából.

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. FTC	X	3:5	2:4	4:2	3:1	2:1	6:1	N	12:2
2. MAC	1:5	X	2:1	1:0	2:2	1:1	2:2	1:0	4:0
3. BTC	0:3	0:0	X	0:1	0:3	2:0	2:2	2:1	3:0
4. MTK	0:1	4:0	1:1	X	4:3	1:2	2:0	1:1	8:1
5. Föv. TC	1:11	3:3	1:2	1:0	X	2:1	5:2	3:1	2:1
6. BAK	0:4	1:3	0:1	1:3	2:1	X	2:2	5:0	2:1
7. Törekvés	0:5	1:2	0:6	2:3	2:3	4:3	X	1:4	4:1
8. UTE	2:6	1:5	0:1	1:8	2:1	0:1	1:4	X	2:2
9. Typogr.	1:2	1:1	0:2	0:5	0:4	1:2	2:3	0:3	X

N: Az UTE elleni őszi mérkőzés két pontját játék nélkül kapta meg az FTC.

Gólkirály:

Schlosser Imre (FTC) 30 góllal

A másodosztályú csapatok elnevezése

„33” FC: „33” Football Clubja

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

Kőbányai TE: Kőbányai Torna Egylet

MAFC: Műegyetemi Atlétikai és Football Club

NSC: Nemzeti Sport Club

Postások: Posta Táviráda Tisztviselők Sportegyesülete

TLE: Tisztviselők Labdarúgó Egylete

URAK: Újpest-Rákospalotai Atlétikai Klub

A budapesti „ramblerek” portyacsapata

A Fővárosi TC ifjúsági garnitúrája

Vérig bosszantani és összerugdalni alattomban

„Néhány nap és a labdarúgás ismét teljes erőből megindul. Mi a labdarúgás fejlődésével meg lehetünk elégedve. Nemcsak a játékerő nívója, hanem a játékot űzők száma miatt. Jövője biztosítva van. Legörvendetesebb tény azonban a vidéki csapatok fejlődése és számuk gyarapodása. A sport valamelyik ága akkor tölti be hivatását, s akkor lesz részese a nemzeti kultúrának, ha annak űzése általános. Egy vagy két város, ha az maga a főváros is, még nem teszi a nemzetet, egész ifjúságát. Budapesten a footbalsport már önmagától fejlődik, épp ezért az MLSZ-nek most teljes súlyával a vidéki labdarúgás ügyét kell istápolni. Ez azonban csak akkor lesz eredményes, és sikerre vezető, ha a vidéki dolgokat nem a főváros kialakult és megállapodott sportviszonyain keresztül nézik” – írta a *Nemzeti Sport* 1909-es, 35-ös számában.

Pontos leírás, de talán kicsit bagatellizálja a fővárosi labdarúgás problémáit. Mert olyanok is voltak. Idézzünk csak az első forduló utáni számból egy részletet: „Kisasszony napja nyitotta meg az 1909–1910. évi bajnokságot. Nem igen jó auspiciumokkal nézünk nemcsak a beköszöntött szezonnak, hanem a magyar futbalsport egész fejlődésére. A fegyelem meglazult az egész vonalon. Nem nemes ellenfelek állanak többé szemben egymással, hanem ádáz ellenségek. A zöldasztalok hullámai átsaptak immár a gyepre is. Durvábbnál durvább jelenetek váltogatták egymást, titkon és nyíltan, szóval és tettel. Vérig bosszantani és összerugdalni alattomban. Ez a jelszó.”

Az akkori tudósításokban tallózva nem nehéz megerősítést jelentő példára akadni. Mi is kiválasztottunk egyet, az újonc Nemzeti SC és az Újpesti TE 8:0-ra végződött mérkőzésén történt: „A mérkőzést vezető Herczog Ede bírót a közönségnek, amikor a pályáról eltávozott, pfuj kiáltásokkal egészen a villamosig követte és megdobálta.”

De a játékosok sem kímélték egymást, sőt. Mintha úgy gondolták volna, hogy egy kiadós és látványos rúgás az ellenfélbe nagyobb örömet jelent a közönségnek, mint a gól. Körülbelül kétszer annyi játékost állítottak ki, mint manapság, pedig a tét, szemben a jelen labdarúgásával, csak a tiszta sportsiker volt.

Az első fordulóban azonnal meglepetést okozott az előző évek egyik sikercsapata, a MAC, más kérdés, hogy legyőzője az MTK volt. Ám akkor még senki sem sejtette, hogy ilyen sokat árt a „griffeseknek” az addigi edző, Gillemot Ferenc távozása, illetve néhány játékos ideiglenes,

Az MTK hozta a legtöbb pénzt az MLSZ-nek

A nyilvános mérkőzések jövedelméből 1909-ben az MLSZ 2723 korona 88 fillér bevételre tett szert. A befizetések így alakultak: MTK 756 korona 97 fillér, FTC 715 k. 24 f. BTC 551 k. 74 f., MAC 350 k. 56 f., BAK 138 k. 77 f., TTC 83 k. 29 f., UTE 28 k. 79 f., Typographia 25 k., 29 f., Nemzeti SC 23 k. 21 f., MAFC 22 k., „33” FC 15 k. 92 f., Törekvés 6 k. 80 f., KAOE 2 k. 65 f., Postás 2 k. 65 f.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

vagy végleges elvesztése. Borbás Gáspár, illetve immár dr. Borbás Gáspár bejelentette átigazolását az FTC-be, ezért az őszi mérkőzéseken már nem is játszott. Bevonult katonának Oláh Aladár, aki helyett Sipos Ernő lett a csapatkapitány. A régi harcosok közül Niessner Aladár vagy Veres Imre sem viselte már a kék-sárga mezt. S aki meg még maradt a régi menők közül – például a két gólszák, Krempels Béla és Kelemen Béla –, gyakran eltűnését töltötte. Nem számított kifejezetten szerencsésnek a kék-fehérek és az FTC ellen játszani az első két fordulóban, de ettől még tény, hogy a MAC belebukott ebbe a kettős próbába. Két vereséggel, 2:9-es gólaránnyal állt a meccsek után.

Nem remekelt a BTC sem, így aztán még szembetűnőbb volt a Törekvés és az újonc Nemzeti Sport Club előretörése.

A vasutasok csapata az első fordulóban – története során először – legyőzte az aktuális bajnokcsapatot, 2:1-re verte az FTC-t. Néhány nappal korábban, ugyancsak addig példátlanul, nyerni tudott Bécsben a Germania ellen is. „A Törekvés SE a tavalyi bajnokcsapat elleni győzelmével éppen úgy meglepte a sportközvéleményt, mint bécsi szenzációs szereplésével” – állapította meg a *Nemzeti Sport*, „összetévesztve” a tavalyi és a tavaszi szavakat. Aztán a „Töri” még nagyobb nemzetközi sikert ért el, mert Dürr – Mathisz, Hauswald – Pejtsik, Ging, Szednicsek – Havel, Nyilas, Kis, Takáts, Kaufmann összeállításban 3:3-as döntetlent játszott a nagyon erős Wiener SC-vel. Nyilas István két, Kaufmann Aladár egy gólt lőtt, sőt Nyilas még ki is hagyott egy büntetőt.

A Törekvés Sport Egyesület

Bocsánatos bűn a csábítás

1909 őszen kulcsszóvá vált a magyar futballban a „csábítás”. **Vágó-Weisz Antal** (Pásztó, 1891. augusztus 9. – Budapest, 1944. december 30.), a Terézvárosi Torna Club válogatott fedezete ellen indult eljárás, aki a néhány hónappal korábbi, pünkösdi válogatott mérkőzés után a Royal szállóban tartott lakomán azt mondta (állítólag kicsit borgőzös állapotban) Schlosser Imrének és Weisz Ferencnek, az FTC két menőjének, hogy hamarosan náluk fog játszani. Ez azonban az akkori szabályok szerint csak kerülvél lett volna lehetséges – Vágó-Weisz esetében például úgy, hogy a játékos falból leigazol a győriekhez.

Állítólag dr. Fürst Zsigmond, a Fradi kluborvosa – miután Vágónak sem szabadsága, sem félretett pénze nem volt – adott neki egy „valami Kovács úrtól” származó, 40 koronás kölcsönt, illetve egy igazolást arról, hogy „Weisz Antal 169.996 számú pénztári tag vérköpésben szenved, neki vidéki tartózkodásra sürgősen szüksége van.”

Beavatkozott az ügybe Malaky Mihály, az FTC futballvezére, sőt még bevonták Szél Jenőt, Vágó egykori tanárát is, aki arra kapacitálta a futballistát, hitegesse a győrieket, hogy náluk fog játszani. Vágó, aki Budapesten, a Bárdi garázsban dolgozott, elment Győrbe, de nem dolgozott, s munkát sem keresett. Viszont kért még 20 koronát, mert elfogyott a pénze. Az MLSZ fegyelmi bizottsága szerint megállt a profivád (Vágó-Weisz pénzt fogadott el a

„A Törekvés otthonában annyira tud alkalmazkodni, illetve úgy tudja kiaknázni a helyi körülményeket, hogy legyőzni a Hölgy utcai pályán nagyon nehéz – írta október 16-án a *Nemzeti Sport*. – Védelme erélyes, néha túlságba menően. Fedezetsora agilis és élelmes, a csatársor pedig eléggé gólképes. Kicsiny a pálya, nemigen lehet sem egyénileg, sem összjátékkal boldogulni. Az ötletszerű szittyajáték a szerencse által kísérve az egyedül eredményes itt.”

Ezek szerint egy ideig ezt művelte a Törekvés, de aztán visszaesett. Október végén véget ért a pünkösdi királyság. A csapat 1:0-ra megverte a MAC-ot, ám aztán már csak egyszer támadt fel, igaz, azzal befolyásolta a bajnokság végkimenetelét, megkönnyítette az FTC címvédését. Áprilisban ugyanis 3:3-as döntetlen ért el a Károly Jenő nélkül kiálló MTK ellen. A kék-fehéreknel Sebestyén Béla ugyan remekelt, de a Törekvésben hárman is kiemelkedően futballoztak: Hauswald Károly, Csonka Kálmán, és Takács Dániel.

Tovább bírta ellenben a Nemzeti Sport Club. A korabeli sajtónyelvben „Nemzetieknek” becézett alakulat 1909 tavaszán megnyerte a másodosztályt. Ellentétben az előző évek gyakorlatával, nem kényszerült osztályozóra, automatikusan feljebb lépett egy lépcsőfokot. Már akkor egy korábbi és három későbbi válogatott játékos futballozott a soraiban: Skrabák István, Hlavay György, Feldmann Gyula és Tóth (Toldi) István, akit társai Potyának becéztek, s aztán ez „félhivatalos sportnevévé” is vált. Ugyanakkor, amikor a Törekvés legyőzte a MAC-ot, a Nemzeti 1:0-ra nyert a Fővárosi TC-ből lett Terézvárosi TC ellen. Azt írta utána a *Nemzeti Sport*: „A Nemzetiek folytatták diadalútjukat, a terézvárosiak legyőzése után egy ponttal a bajnokság vezető helyére kerültek. Ki hitte volna, hogy a másodosztályból átvedlett gyenge fizikumú Nemzetiek az első osztályban ilyen fényes szerepet fognak betölteni? A tudást olyan páratlan küzdőképesség egészíti ki, amivel jelenleg kevés csapatunk rendelkezik. A csapat az első osztályban a leggyengébb fizikummal rendelkezik, ezért mindig az első félidőben igyekeznek játékosai eredményt elérni, a másodikban munkabeosztásuk már defenzív, csak egyes kiszökéseken alapszik.”

TTC-től, s az állását is a klub intézte), s bizonyítást nyert a csábítás. Malakyt megdorgálták, dr. Fürstöt eltiltották. A határozat szerint egy éven belül az FTC csak akkor igazolhatott (volna) át játékost, ha dr. Fürstöt kizárja a soraiból, s ezt az ok megjelölésével az MLSZ hivatalos lapjában közlésezi. Müllender Jenő, a Nemzeti SC egyik vezetője nagyon szorgalmazta a „bűnös zöldék” megbüntetését. Bizonnyal nem véletlen, hogy aztán ellene és a klubja ellen is hamarosan vizsgálat indult, a Kőbányai SC kapusa, Burián Géza csábítása miatt. Müllendert végül nem találták vétkesnek, de vezetőtársát, Gerő Ferencet éppen úgy eltiltották, mint doktor Fürstöt. Néhány héttel később Gerőt is tisztázták, mondván, nem történt csábítás.

Viszont a Vágó-Weisz-ügy tovább gyűrűzött. A Nemzeti Sport idézte Opreé Rezsőt, az új főtítkárt, aki azt mondta: „Weisz Antalt elcsábította a bajnokságot varázsa. S aki kenyeret hágy ott ezért a bűvös szóért, az nem lehet profi.” A lap hozzátette: ez legalább szépen van mondva, ha talán nem is egészen igaz. Mások azt állították, ha Weisz Antal professzionista, akkor a magyar labdarúgásban nincs is amatőr. Vagy azt, hogy a bűnösök között a legkisebb bűnös Weisz Antal. Fel is mentették. Nem sokkal később valóban átigazolt, azonban nem az FTC-be, hanem az MTK-ba.

A csapat öt mérkőzésen át veretlen volt, aztán kikapott a BAK-tól, viszont az őszi idény háromnegyede után még mindig nagyon jól állt. Így festett a táblázat: 1. MTK 10 pont, 2. NSC 10, 3. FTC 9, 4. Törekvés 5 (5 mérkőzés), 5. TTC 5 (5), 6. BAK 4, 7. BTC 3 (5), 8. UTE 3, 9. MAC 1 (5).

Az utolsó őszi fordulóban az NSC kikapott a BTC-től, s emiatt került ponthátrányba az MTK-val szemben, ám még így is megelőzte az FTC-t, amelyet december 5-én, nagy meglepetésre, Burián – Feldmann, Garai – Kanyaurek, Vajda, Palóc – Rometh, Hlavay, Tóth, Faragó, Menich összeállításban, Faragó Béla góljával 1:0-ra legyőzött.

Fura mérkőzés volt egyébként a BTC elleni, ugyanis nem ment el rá a kapusa, sőt a tartalék-kapusa sem. A *Nemzeti Sport* ennek tulajdonította a súlyos vereséget. „A szorult helyzetben az NSC-kapuba egy teljesen ügyetlen – kapuban soha nem állt – embert tettek, akinek szereplése csak siettette a csapat összeroppanását.”

Az őszi idény végtabellájából a következő sorrend volt kiolvasható: 1. MTK 14 pont, 2. NSC 12, 3. FTC 11, 4. BTC 9, 5. BAK 6, 6. Törekvés 5, 7. MAC 5, 8. UTE 5, 9. TTC 5.

A tavasz vitathatatlanul az FTC-legénysége volt, amely mind a nyolc bajnokiját megnyerte a szezon második felében. Ugyan ősszel akadtak kisiklásai (ki számított a Törekvés és a Nemzeti elleni vereségekre?), de két legerősebbnek vélt riválisát, az MTK-t és a BTC-t is jó játék-

A BTC labdarúgói és vezetői

Nem akármilyen ferencvárosi tizenegy. Hátsó sor (balról): Weinber, Rumbold, Fritz, Bródy, Blum, Payer, Malaky Mihály klubvezető. Elöl: Szeitler, Weisz, Koródy, Schlosser, Borbás

kal győzte le. A piros-fehérek elleni 4:2-es diadal után a sajtó azt tartotta meglepőnek, hogy a veresége ellenére is milyen jól helytállt a BTC: „Az idény legszebb bajnoki küzdelme. Az őszi formájában erősen visszaesett BTC nagymérvű formajavulása kellemes meglepetés.” A kék-fehérek elleni 3:2-nek már akadtak mellékzöngéi is a *Nemzeti Sportban*: „Az őszi forduló kétségtelenül legfontosabb mérkőzése újabb tanubizonyosságot adott az FTC rutinjáról. A mérkőzés fontossága miatt Weisz Ferenc, Bródy és Gerstl (FTC), továbbá Révész és Kertész II (MTK) oly brutalitással dolgoztak, hogy valósággal mészárláshoz hasonlított a mérkőzés egy-két szakasza.”

Ahogy már az esztendő krónikájának elején emlegettük, az ilyesmi sajnos velejárója volt a mérkőzéseknek. Az első tavaszi fordulóban játszott BTC–MAC találkozón öt játékost állított ki a játékvezető. Egyébként a durváskodás mellett jellemző volt még a verbális inzultus miatti büntetés is. Gyakorta előfordult az is, hogy a bajnoki meccsekről eltiltott játékost a nemzetközi találkozókra felmentettek, vagy hogy az utóbbiakon elkövetett szabálytalanságokat sokkal enyhébb súlyúnak ítélték. Bródy felpofozott, Weinber felrúgott egy prágai németet az FTC-nek (egyébként 4:2-re elvesztett) a DFC elleni mérkőzésén a Millenárison, de nem tiltották el őket. „Normális” esetben nem játszhattak volna az MTK elleni, május 8-i tulajdonképpen bajnoki döntőben, ám mivel nem kaptak büntetést, Gorszky Tivadarral együtt ők hárman dobták támadásba a csatársort.

A rangadót 2:0-ra megnyerte a Fradi, s ezzel óriási lépést tett a bajnoki cím megszerzése felé. Azért is emeltük ki ezt a mérkőzést, mert jellemzi, hogy több mint száz évvel ezelőtt már milyen népszerű volt a futball Budapesten: 14 300 néző látta a bajnoki találkozót! A *Nemzeti Sport* tudósítója kicsit mintha megrettent volna a tömeget látva: „Háromnegyed 3-kor már valamennyi tribűn megtelt. A (BTC–BAK) előmecs első félideje alatt olyan tolongás támadt a tribűnök előtt, hogy a rendezőség kénytelen volt kötelet vonni a kapuk mögé és a közönség egy részét oda bebocsátani. A nép egy perc alatt sűrű fekete embersövényt alkotott a kapuvonalakkal párhuzamosan. A tömeg a bicikli-pályára rontott, ahova a legdrágább jegyek szóltak. Hiába küzdött Iszer Tata Leonidászként, a xerxesi tábor hamarosan elfoglalta az arisztokratanegyedet. Rendőröket kellett mozgósítani, ám az új uniformis miatt időbe telt, míg elhitték a rendőrnek, hogy rendőr. Ekkor is főleg azokat tessékelték ki a roskadozó deszkapadok mögül, akiknek a jegye odaszólt. Így lettek az elsők utolsókká. Aztán az élelmesebb elem az úszómedence kerítését avatta páhollyá. Száz és száz lábszár lógott alá a kényelmesnek nem nevezhető karzatról.” A két csapat összeállítása a következő volt. FTC: Fritz – Rumbold, Manglitz – Weinber, Bródy, Gorszky – Weisz, Kucsera, Koródy, Schlosser, Szeitler. MTK: Domonkos – Nagy, Révész – Kürschner, Károly, Ellinger – Sebestyén, Kertész I, Bíró, Kertész II, Vida.

Földessy János az esztendőről kiadott futballévkönyvben értékelte a bajnokságot és a résztvevő csapatokat: „Bár már játszottak idén a Magyar Kupáért, a magyar közönség szemében a legjobb magyar csapat még mindig a bajnoki küzdelemből kikerülő győztes volt. S ez érthető is. Angliában a legjobb csapatok – mind egyenrangúak – több bajnokságba vannak besorolva, így csak az English Cupban van alkalmuk erejüket összemérni. Angliában az erőviszonyok is oly közvetlen következők, hogy nem meglepetés egy II. osztályú ligacsapat győzelme egy I. osztályú felett. Míg nálunk minden ellenkező vélemény dacára is nagy még a differencia az I. és II. klasszis között.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Az idei bajnoki küzdelem alapos felfordulást okozott a sorrendben. A tavalyi bajnokság élén haladó négy csapat (FTC, MAC, BTC, MTK) közül csak az első és a negyedik tudta vezető pozícióját megőrizni, míg a BTC, de különösen a tavaly második helyen szereplő MAC kénytelen volt fiatalabb, eddig a bajnokság homályában szereplő csapatoknak azt átadni. Érthetetlen rejtély a kék-sárga csapat óriási hanyatlása, amelyre még ma sem tud senki helyes magyarázatot mondani. Ügyszólván minden mérkőzését hajszálnyi gólkülönbséggel veszítette el, veresége még sem volt olyan súlyos, hogy a sportkritikus ne adott volna nekik a következő héten újabb esélyt a győzelemre. De hiába, a kellő fegyver és a tréninghiány megbosszulta magát. A BTC csak hagyományos lelkesedésének köszönheti, hogy a MAC-hoz hasonló sorsra nem jutott. De ez az öreg, de éles fegyver még kisegítette őket a bajból, melybe a szimpatisztikus csapat önhibáján kívül jutott.

Az év két vezető csapata az MTK és az FTC voltak. Az MTK ősszel volt a legjobb formában, amikor két eldöntetlen játék kivételével minden mérkőzését megnyerte. Tavasszal azonban gólképtelenné vált, s az újpestiektől elszenvedett váratlan veresége végleg a második helyre szorította. A csapat ezt a helyet a kitűnő halvesorának, de még inkább fenomenális centerhalfjának, Károlynak köszönheti, aki a támadásnak és védelemnek mindvégig lelke volt.

Tavasszal az FTC vette át a vezető szerepet. Ősszel védelmének bizonytalansága miatt váratlan meglepetések (Törekvés 1:2, NSC 0:1) érték, tavasszal azonban az egész csapat feljavulását a védelem is követte, s a briliáns csatársor, ha teljes volt, pompásan játszott. A halvesor is a régi megbízható volt. A védelem, ha néha hibázott is, igen sokszor mentette meg a csapatot. Lelkes vezetőjük ez évben is Malaky Mihály volt.

Mint egy üstökös tűnt fel ősszel a Nemzeti SC csapata, hogy elhalványulva, fényét veszten merüljön a szürkéségbbe a második felévben. A tavaly még II. osztályú csapat sorra nyer-

A zsidókérdés

Februárban zajlott az MLSZ rendes évi kongresszusa, amely puccsot hozott: Steiner Hugó főtítkárt megbuktatták, helyére Oprée Rezső került. (Steiner 1911-ben visszatért Oprée helyére, aki aztán 1919-től három éven át a szövetség elnöke is volt.) Az elnöki posztot üresen hagyták egy „potentátnak”, a társelnöknek, valójában a tényleges elnöknek továbbra is Kárpáthy Bélát választották. Erőátrendeződés történt, amelyről a Nemzeti Sport így írt: „Immár végképp kidomborodik, hogy a nagy csatát három vezető egyesület hadai vívták meg. A három egylet pedig az FTC, a BTC és a MAC. Újból konstatálható, hogy jól voltak szervezkedve, és nyilván az elvek is hű kísérik voltak. Az egyesült zöld-fehér, piros-fehér és kék-sárga színek hatása mindenütt észrevehető. Az MTK duzzog és erőt gyűjt, bölcsen tudván, hogy a háború esélyei változók.”

A küldöttek 1000 koronát megszavaztak a vidéki labdarúgás fejlesztésére, s nagy lelkesedéssel támogatták az MLSZ látványos és a májusi milánói kongresszuson sikerrel zárult nemzetközi harcát, amelynek célja az angol amatőrök szövetsége, illetve a cseh szövetség elismertetése volt. A nemzetközi ügyeknél szót kért az akkor harmadosztályú Vívó és Atlétikai Club, vagyis a VAC képviselője. Nagy vihart kavart mondandójáról a Nemzeti Sport Zsidókérdés című írásában így számolt be (érdekes módon csak hetekkel később, március 26-i számában): „A nemzetközi viszonylatok témánál fölállott a VAC képviselője, s tudomására hozta az ámuló futball-

te meg őszi mérkőzéseit. Már-már veretlen marad, ha a szezon végén le nem törik annyira, hogy tavasszal se tudjon lábra kapni. Őszi eredményei alapján jutott a harmadik helyre. Legszébb győzelmét az FTC ellen aratta.

A BAK viszont tavasszal volt jó. Nem vert sokat, de eleget ahhoz, hogy a negyedik helyet elhalássza a BTC elől. Pontjait a hátul álló egyletektől szerezte. Az ötödik helyre a tavaly harmadik BTC jutott. Lelkes játékkal a nagygútnak is mindig veszélyes ellenfele volt, bár tudása nem állott egy nívón lelkesedésével.

A TTC, amely ősszel az utolsó helyen volt, innen-onnan-amonnan, de megélt. Eredményeit azonban mindig megérdemelte. Emlékezetes volt a Fradi elleni tavaszi meccse, az utolsó percben kapott góllal szenvedett vereséget. Az UTE a Molnárokkal élt vagy halt. Nekik köszönheti az MTK felett aratott döntő győzelmet is. A Törekvés a legszesélyesebb I. osztályú csapat volt. Hol a legerősebbet imponálóan megverte, hol a leggyengébbtől kapott ki szégyenletesen. Az őszi elején volt a legjobb formában, amikor nemzetközi sikerekben volt része. A MAC zárta a sort. Néha fel-fellobbant a régi MAC-játék: FTC 1:2, WAC 0:1, München bajor válogatott 2:1, de utánuk rendszerint nem következett semmi.”

A Budapesti AK híres volt küzdőszelleméről

parlamentnek, hogy az ő egylete nemzetiségi egylet. Mindenki összedugta a fejét. Valószínű, hogy odaát a Lajtán túl is összedugta a fejeit az a bizonyos császári sas. És végül kiderült, hogy a VAC egy csupa zionista (sic!) zsidóból álló labdarúgó-szervezet, amelynek tagjai zsidó nemzetiségűnek vallják magukat. Azt láttuk belőle, hogy a közmondás megint csak igazat beszél: a végletek lásd milyen szépen találkoznak. Íme, az antiszémiták és az orthodox zsidók egyet vitatnak: a zsidóság nem felekezet, hanem faj.”

Akkoriban már látenszen jelen volt a labdarúgásban az előbb zsidó-németnek, majd keresztény-németnek definiálható ellentét az MTK és az FTC, illetve az FTC oldalán lévő másik két nagy klub között. (Szegedi Péter szociológus, futballtörténész úgy határozza meg a kérdést A futballmező című, 2011-ben megjelent írásában, hogy „Ez az ellentét, jelentéstartalmait tekintve 1900-ban zsidó-német etnikai szembenállás volt, 1910-ben zsidó-keresztény felekezeti polarizáció, 1917-ben profi-amatőr gazdasági-ideológiai ellentét, 1921-ben liberális-keresztény-nemzeti politikai dichotómia, 1940-ben zsidó-magyar politikai – fajelméleti – polarizáció. A két klub közben nem alakult át lényegesen, az MTK-t mintegy negyven éven át vezette ugyanaz az elnök, Brüll Alfréd.”)

Mindenesetre talán nem túl merész kapcsolódást találni a cionista VAC körüli ellenérzések megjelenése és a szövetségen belüli hatalomátrendeződés között.

Paprikás fogadtatás az olaszoknak

Az 1909–1910-es idényben három mérkőzést játszott a magyar válogatott, kettőt a régi ellenféllel, az osztrákokkal, egyet pedig az olaszokkal. A „sógorok” ellen nem igazán ment, a hazai döntetlen és a bécsi vereség minden volt, csak jó eredmény nem. Ugyanakkor az olaszok ellen futott a szekér. Két csatár szerzett két mérkőzésen is gólt. Schlosser Imrével kapcsolatban ez nem meglepetés, Dobó Gyulával, a BTC újoncával ellenben már igen. A még csak 18 éves csatár a pályafutása során három mérkőzést játszott a magyar válogatottban (a harmadikat és egyben utolsót 1913-ban), s mindegyiken a kapuba talált! Öten szerepeltek mind a három találkozón – a hátvéd Rumbold Gyula, a csatár Schlosser Imre és a Bíró Gyula, Károly Jenő és Gorszky Tivadar alkotta fedezetsor –, ők voltak az idény legmagasabban jegyzett játékosai.

November 7-én a Bihari – Rumbold, Szendrő – Bíró, Károly, Gorszky – Sebestyén, Hlavay, Késmárky, Schlosser, Weisz összeállítású tizenegy 2:2-es döntetlent játszott az osztrákokkal a Millenárison. Mindkét gólt Schlosser Imre lőtte, a két osztrákot pedig Schmieger. Neumann, a német játékvezető nagyon rosszul vezette a meccset, sokat tévedett a vendégek javára, de ez nem lehetett mentség a magyar publikum egy része számára, amely a találkozó után jól helybenhagyta a „sportit”.

1910 májusának első napján Bécsben játszott a szelekció, továbbra is Minder Frigyes szövetségi kapitánysága alatt. Ötszáz fős szurkolósereg kísérte el a csapatot, a másnapi *Sportthirlap* azt írta, ebből a létszámból máskor egy kisebb mérkőzés nézőserege is kitelt volna.

Más idők voltak a mostani jól megszervezett utakhoz képest, elég csak arra utalni, hogy a Nyugati pályaudvarról kipöfögő vonat kupéiban nem minden játékosnak jutott ülőhely, indulás után többen is a peronon álldogálva számolták vissza a kilométereket. Nem kevésbé „nehézesen” alakult a játék is a legjobb bécsi pályán, a Hohe Wartén. A Domonkos – Rumbold, Révész – Bíró, Károly, Gorszky – Sebestyén, Dobó, Késmárky, Schlosser, Mészáros alkotta formá-

Sötét mezés magyar és világos trikós olasz futballisták csoportképe. A mieink (álló sorban balról): Borbás, Rumbold, Weisz, Schlosser, Károly Jenő (a szélen). Középen Gorszky. Elöl: Dobó Bíró, Koródy, Fritz, Szendrő

ció nagy csatát vívott az osztrákokkal. Brandt, a német bíró három tizenegyest is ítelt a mérkőzésen, s egyikből sem lett gól. Neubauer és Slózi, azaz Schlosser Imre a kapu mellé lőtte a labdát, Fischl tizenegyesét pedig a magyar kapus, Domonkos László kivédte. Ennek ellenére vereséggel tért haza együttesünk a „valcervárosból”, mert Adolf Fischera és Dobó Gyula gyors, az első tíz percre esett gólváltása után már csak az osztrák jobbszélső, Ludwig Hussak talált a kapuba.

Május 26-án fogadta a magyar válogatott a Squadra Nazionale a Millenárison. A két együttes eredetileg a húsvéti ünnepen mérkőzött volna egymással, de azt az olaszok a bajnoki programjukra hivatkozással lemondták. (Nem szólva arról, hogy akkor még nem is volt válogatottjuk. Az első meccsüket csak május 15-én, a FIFA-kongresszus napjaiban, a franciák ellen játszották.)

Így aztán a Millenárison a vendégek történetük mindössze második hivatalos mérkőzését játszották. *Misur Tamás Nagy olasz futballkönyv* című munkájában felidézte, hogy kalandos volt az olaszok útja Budapestre: Milánóból harmadosztályon vonatoztak el Velencéig, onnan hajóval mentek volna Fiuméba, ahonnan megint csak vonattal utaztak volna tovább. Lekés-ték azonban a csatlakozást, így aztán Triesztben kötöttek ki, ahonnet szintén vonattal, de Bécsen keresztül értek Budapestre. Fővárosunkban senki sem várta őket, pontosabban a magyar szövetség a Keleti pályaudvaron leste az olaszokat, akik azonban a Nyugatiba futottak be. A két küldöttség – azaz az olasz csapat és a magyar fogadóbizottság – végül a szállodában találkozott egymással.

Hugo Meisl, az osztrákok futballvezére ruccant át Bécsből játékvezetőnek. 12 000 szurkoló – köztük az olaszok legnagyobb csodálkozására rengeteg hölgy – zsúfolódott össze a versenypályán. A magyar csapatban hét fradista (Fritz, Rumbold, Gorszky, Weisz, Koródy, Schlosser, Borbás) játszott, két MTK-s (Bíró, Károly) és két BTC-s (Szendrő, Dobó) mellett. Az első félidőben, noha Schlosser Imre és Weisz Ferenc is szerzett egy-egy gólt, még elég jól tartották magukat a déliek. Ám a második félidőben a fáradó vendégek védelme nem tudta feltartóztatni a magyar csatárokat, Schlosser, Károly Jenő, Dobó Gyula és Koródy Károly is bevette De Simoni kapuját. Rizzi csak a 88. percben szépített – a közönség megtapsolta a lelkes látogatók találatát (6:1).

Misur Tamás idézte az akkor még csak 16 éves 3 hónapos és 23 napos majdani nagy klaszsis, a mindössze 163 centi „magas”, 62 kilós, a milánói szurkolók által Figlio di Diónak, Isten fiának becézett Renzo De Vecchi visszaemlékezését: „A családom alig akart elengedni Budapestre, amely rendkívül távolinak tűnt a számunkra. Életemben először jártam külföldön, óriási élmény volt Budapesten szerepelni. A pálya hatalmas, hetvenszer százhusz méteres volt, és fünek semmi nyomát sem láttuk rajta, pedig a magyarok esküdöztek, hogy ez a legjobb budapesti pálya. A mérkőzés rendkívül nyomasztó volt, a magyarok elképesztő technikai és fizikai fölényben játszottak, nem emlékszem, hogy különösebben örültem volna, hogy a második félidőre be kell állnom. A mérkőzés után a magyarok bankettre invitáltak, amelyen számunkra elsősorban a pálinka és a paprika jelentett újdonságot, valamint az öltözékek. A

csapatársaim sportfelszerelésben jelentek meg, rajtam életkorom miatt rövidnadrág volt, a magyarok viszont olyan elegánsak voltak, mint nálunk a miniszterek.”

„Az olasz futball 1910-ben még gyermekcipőit nyűtte. Nézőrekordja 8000 ember volt ebben az időben, ugyanakkor Magyarországon már a 25 000-nél tartottak” - adott magyarázatot fölényes diadalunkra két évtized múlva a szaklap. (*Nemzeti Sport 1930. május 13.*)

1909. november 7.	Bp., Millenáris	AUSZTRIA	2:2 (1:1)	Schlosser 2
1910. május 1.	Bécs	AUSZTRIA	1:2 (1:2)	Dobó
1910. május 26.	Bp., Millenáris	OLASZORSZÁG	6:1 (2:0)	Schlosser 2, Weisz, Károly, Dobó, Koródy

Az év során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

3 mérkőzésen: Bíró Gyula (MTK), Gorszky Tivadar (FTC), Károly Jenő (MTK), Rumbold Gyula (FTC), Schlosser Imre (FTC)

2 mérkőzésen: Dobó Gyula (BTC), Késmárky Ákos (BTC), Sebestyén Béla (MTK), Szendrő Oszkár (BTC), Weisz Ferenc (FTC)

1 mérkőzésen: Bihari Ferenc (BTC), dr. Borbás Gáspár (FTC), Domonkos László (MTK), Fritz Alajos (FTC), Hlavay György (Nemzeti SC), Koródy Károly (FTC), Mészáros Árpád (BTC), Révész Béla (MTK)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

Huszárcsíny, avagy Fradi-győzelem a világ egyik legjobbja ellen

„Közönségünk már hozzászokott ahhoz, hogy évenként ellátogatnak hozzánk a legjobb osztrák csapatok, s nem lát bennük már sovíniszta szemüvegen keresztül ellenséget, mint valaha” – írta a szezon értékelő futballévkönyvben *Földessy János*.

Számításai szerint 41 mérkőzést vívtak a magyar klubok az osztrák csapatokkal, a mérleg a mieink szempontjából 13 győzelem, 12 döntetlen, 16 vereség, 80:76-os gólkülönbség. *Földessy* magyarázattal is szolgált a negatív mérlegre: néhány mérkőzést nem vettek csapataink komolyan, például a Troppau, a Cracowia, a Teplitz ellenit.

Az FTC–Barnsley 2:1-es mérkőzés főszereplői. Sötét dresszben az angolok

Csíkos mezben a Fradi, világosabb felsőben a prágai DFC

Csapatunk közül messze az FTC szerepelt a legjobban (7 győzelem, 1 döntetlen, 3 vereség), de pozitív volt a BTC mérlege is (4-3-3). A többiek: MTK 1-5-2, Törekvés 1-2-4, NSC 1-1-2, MAC és BAK egyaránt 0-0-1.

A zöld-fehérek legjobb eredménye kétségtelenül a Wiener AC elleni 4:1 volt, Schlosser Imre ezen a mérkőzésen sem adta három gólnál alább. Jellemző a siker léptékre, hogy kiemelkedően a WAC volt a legsikeresebb osztrák klub a magyarok ellen, nyolc mérkőzéséből ötöt megnyert, s csak a Fraditól kapott ki. Az MTK legjobb eredménye a prágai DFC elleni 0:0 volt. (A DFC ősszel veretlen maradt, legyőzte Németország és Ausztria legjobbjait.)

Továbbra is nagy volt a különbség a hazai és az idegenbeli mérleg között. A Magyarországon játszott mérkőzéseken 10 győzelem mellett 5-5 döntetlen és vereség született magyar szempontból, míg Ausztriában 3 győzelem, 7 döntetlen, 11 vereség.

Földessy megjegyezte, hogy „A kedvező vasúti összeköttetés ellenére kevés a kapcsolat a németekkel. A MAC szokatlan pályán először kikapott a bajor bajnokcsapattól, a Bayerntől, de a második napon legyőzte a bajor válogatottat 2:1-re.”

Az angol labdarúgást 1909–1910-ben a Surrey Wanderers és a Barnsley képviselte Magyarországon. Előbbi szereplése nagy csalódást okozott, különösen, hogy a sajtó, s benne a *Nemzeti Sport* olyan hírversét csapott érkezésének, mintha a mai utódok a Barcelonát várják. Ehhez képest a Surrey húsvétkor kikapott a BTC-től (2:1), az MTK-tól (3:1), az FTC-től (3:0) és a magyar kombinált nevű válogatottól (1:0).

A Surrey gyenge teljesítményének volt tulajdonítható, hogy 1909–1910-ben volt először számunkra kedvező az angol–magyar mérkőzések mérlege: 7 mérkőzésből 5 győzelem.

A Barnsley ellenben sokkal jobb benyomást keltett, nem mellékesen jóval erősebb csapat is volt, mi több: Európa, s egyúttal a világ egyik legerősebb alakulata volt, tekintve, hogy abban az esztendőben bejutott az angol FA Kupa döntőjébe, s ott csak megismételt mérkőzésen bukott el a Newcastle United ellen.

Budapesten a papírfornának megfelelően mutatkozott be, a BTC-t 5:1-re, az MTK-t 7:0-ra győzte le. Következett a harmadik nap, és május 16-án a Ferencvárosi Torna Club. Szemez-gessünk a *Nemzeti Sport* beszámolójából: „A tengeri ütközetek után végre egy szárazföldi csa-ta” – utalás arra, hogy az első két nap pocsék idő volt, aztán elállt az esőzés. „Ha ugyan volt

Gondban a csikos mezes MTK védelme a Barnsley ellen

olyan idióta, aki az FTC győzelmére tippelt, annak alaposan lelohadt a reménye, mikor ezek az eleven ukáciusok egy kapura lövöldözni kezdtek. A legöregebb kapufák nem emlékeznek ilyen csattanó pofonokra. 10:1-re kikapunk! Csak 6:1-re. Ilyeneket lehetett hallani. Ám, hogy ötön felül kapunk, abban mindenki egyetért.” Nem voltak vad remények. De az értékelés nagyon szívbemarkoló: „De mi avatta a Ferencvárost egyszerre első osztályú angol csapattá? A lelkesedés. Az a tüzes, magyaros lelkesedés, amely egyenlővé teszi a gyöngét az erőssel, a tanítványt a mesterrel. Tegnap még úgy játszottak az angolok, mint 11 lord, ma meg, mint 11 matróz. Fritznek csak a fejét rúgják, meg ne sántuljon. Az utolsó tíz perc alatt úgy éreztük magunkat, mint egy iskolás diák az algebra órán. Számoltuk vissza a perceket. Fritz, Manglitz, Rumbold és a vas fedezetsor fenntartotta a status quót.” Fritz kapust a vállukra kapták az emberek, amikor Fehéry Ákos játékvezető lefújta a meccset. Beözönlött a nép a pályára. „Boldog volt, aki megtapogathatott egy csikos inget. Ezer tenyér verte le róluk az izzadságot.”

„Az English Cup döntőjébe bekerült Barnsleyt bármily kedvező körülmények közt is legyőzni mesteri feladat volt, s azt a kontinensen sem a legjobb oszttrák, sem a legjobb német csapatok nem tudták megismételni. Az FTC-nak ez a bravúros győzelme a tavalyi internacionális szezon legnagyobb eredménye volt” – írta *Földessy*.

A bécsi lapok is beszámoltak a Fradi budapesti győzelméről. Azt írták, hogy a 2:1 Husarenstückchen volt. Huszárcsíny.

A prágai Smíchov gyakorta vizitált nálunk

Okos politika helyett széthúzás

A nyugati bajnokságban ez az évad nem volt méltó a liga előző évi mérkőzéseire. Már a Pótzsonyi TE kiválása is nagy vereséget jelentett a kerületre nézve (1910. februárban a PTE az egyesületet ért folyamatos sérülések miatt kilépett az MLSZ-ből), ám teljesen illúzióvá tette a bajnoki csatározásokat a Soproni FAC több okból történt visszavonulása, amely után a bajnoki cím a Győri Egyetértés biztos zsákmánya lett. „Nagy kár, hogy a vidék az első felmerülő nehézségtől megijed és visszaretten, ahelyett, hogy okos politikával igyekeznék azokat legyőzni. A védő bajnokcsapat egyetlen ellenfele a Soproni Vénus FC volt, amely dicséretesen kiállott ellene” – vont mérleget és tapintott a neuralgikus pontra a *Magyar Football Évkönyv 1910*.

A szezon legértékesebb vidéki kerülete kétségtelenül az északi volt. Ez évben is Kassa vezetett, az első két helyet elfoglalva klubjainak. A bajnokcsapat a kétségkívül legtechnikásabb, legstílusosabb vidéki gárda, a Kassai AC lett, míg a Kassai Munkás TE jól megérdemelt második helyével elnyerte kitartásának jutalmát. A jó irányba haladó Sátoraljaújhely AC a harmadik, a Matheóc a negyedik, míg a visszalépő Eperjesi TVE az ötödik lett.

A Vidéki Bizottság újonnan felállított kerületei közül az egyik az úgynevezett Dunántúli Kerület volt. Két életrevaló, tehetséges csapat küzdött az első helyért, a Székesfehérvári TC és a Kaposvári AC. Utóbbi egyszer már a déli kerület bajnoka is volt, játékosai javarészt itt szereztek meg azt a rutint, amely őket a kezdő fehérváriak feletti győzelemhez juttatta. A Fiume nem szerepelt aktívan a bajnokságban.

Négy tizenegy „indult bele” a déli bajnokságba, de végig csak egy játszott a becsülettel, az Aradi Atlétikai Club, a bajnokcsapat. Győzelme tehát teljesen megérdemelt. Legjobbja a védelem volt, amely sok mérkőzést nyert meg a sárga-fehér színnek. A védő szabadkai Bácska ebben az évben elhanyagolta együttesét, tréning és erőnlét nélkül nem lehet megverni a vele egyenlő tudású csapatokat. A Szegedi AC csak ősszel szerepelt nevéhez méltón. Az aradi Postások ismét csak kisértelmeztek, ám nem volt szívük, sem kitartásuk az állandó munkához.

A Győri ETO és az Aradi AC közös felvétele

A keleti kerület volt eddig a legtemperamentumosabb. A három kolozsvári egylet késhegyig menő harca adott neki érdekességet, s „ha ez nagy propagandául szolgált is a footballsport eszméjének, megnehezítette az érdekek kiegyenlítését a központból. A legnobilisabb a három közül a Kereskedelmi Akadémiai Sportkör, amíg tehet, teheti. Nem tehet róla, hogy két ellenfele az ellensége akar lenni. A bajnokcsapat ismét az Akadémia lett, amelynek sportprogramja akárhány fővárosi egyleté mellett is megállja a helyét. A K. Vasutas SC csak a szezon végén tudott segítséggel lábra kapni, míg a Piski Vasutasok, a KAC és a Marosvásárhelyi megelégedtek barátságos mérkőzésekkel” – állapította meg az idézett forrás szerzője.

A Piski Vasutas (elöl) és a Kolozsvári Vasutas párbaját utóbbi nyerte 4:0-ra

Szintén első ízben vívták meg a Pestvidéki Bajnokságot. Az MLSZ jónak látta a szezon végén Kispest, Erzsébetfalva és Csepel községeket is a pesti kerülethez csatolni. Az első aranyérmet az Erzsébetfalvai TC nyerte el, amelynek „kissé erőszakosan játszó, de az engedélyezett határok között maradó csapata a legnagyobb haladást mutatta. Szépen szerepelt a Monori AC és a Kispesti AC is”. (*Magyar Football Évkönyv 1910. Szerk.: ifj Földessy János*)

„A Nagyváradi Atlétikai Club labdarúgócsapata vasárnap délután mérkőzött a debreczeni atléták footbalcsapatával a városligetben. Az érdekes mérkőzésből, amelyet a kedvezőtlen időjárás daczára nagy közönség nézett végig, a nagyváradiak kerültek ki győztesen 1:0 arányban. A debreczeniek az első félidőben nagy hátszéllel játszottak, mely mindig visszahajtotta a Nagyváradi kapuja felé a labdát, de Ábrahám kapus, Hoffmann és Schreiter kitűnő hátvédek bravúros, biztos játékkal minden veszélyt elhárítottak. Első félidő 0:0.

Az úri fiú, aki négy ország bajnokságában védett

1909. október 9-én a Nemzeti Sport a magyar labdarúgás addigi legsikeresebb légiósát, a négy országban is bajnoki találkozót játszott Gillyt ünnepelte: „A Harminchármasok szinpatikus (sic!) kapuvédője, Dr. Goldberger Pál, ki Gilly néven már 14 éve szerepel a footballpályán, vasárnap (1909. október 3., „33” FC–UTE 4:1, Népszigeti pálya – a szerzők) játszotta háromszázadik mérkőzését. Olyan rekord ez, amit kevés footbalistánk ért el, s csakis a szép sport iránti igazi lelkesedés teremthet meg. Gilly footballmúltját éppen ez a nagy sportszeretet jellemzi. Egyetemi tanulmányai közben Európa több városában fordult meg, s mindenütt sietett felkeresni a neki megfelelő társaságot, akiknek körében nemes szenvedélyének hódolhatott.

Már 1895-ben kezd footballozni, de nyilvános egyesület színeiben először 1898-ban szerepel Bécsben, mint a WAC, majd a First Vienna tagja, utóbbival kétszer Challenge Cup-győztes. 1900-ban Budapestre kerül, ahol a műegyetemiek, később a MUE csapatának lett lelkes játékosa. Tudásának és ambíciójának első jutalma volt bevétele a Richmond ellen szerepelt magyar reprezentatív csapatba. Legszebb sikereit Németországban érte el, 1901-től 1905-ig a berlini Britanniának volt a kapuvédője. Háromszor egymás után megnyerte Berlin város bajnokságát. 1905-ben Baselben szerepelt, majd 1906-ban Freiburgba került, kapuvédője lett a Freiburger FC-nek, a professzorok és doktorok csapatának, amellyel 1907-ben Dél-Németország és Németország bajnokságát nyerte

Az FTC (álló sor) 17:1-re végzett az Erzsébeti TC-vel (ülő sor)

A második féldőben Piller szabadrúgásából Herskovics belövi a Debreczen kapujába a győztes goalt. (...) A debreczeniek közül kiváltak Dávid kapus, Istvánffy és Lóska hátvédek, Tolnai fedezet és Markovits csatár. Bíró Szabó Andor volt, kinek a játék fair lefolyása köszönhető. (...) A nagyváradiak a győzelem daczára még sokat tanulhatnak, nincs kellő összjátékuk, keveset fejelnek és rögzítik a labdát.” (Nagyvárad 1910. augusztus 17.)

A DTE volt az első debreceni alakulat, amely a rivális település pályáján szerepelt.

meg. 1908-ban tért vissza Budapestre, útja a Harminchármasokhoz vezetett. 300 mérkőzése közül 136-ot német, 80-at magyar, 77-et osztrák, 21-et svájci klub játékosaként játszott. Kétszer játszott a magyar válogatottban (1 hivatalos, 1 nem hivatalos a mai számítás szerint, 1901-ben a Richmond AFC ellen jobbhátvédként, 1908-ban, a csehek ellen, másodosztályú klubból beválogatva kapusként – a szerzők), két ízben Bécs válogatottját erősítette.”

Az 1880-as születésű Goldberger-Gilly külföldön Paul von Goldberger néven szerepelt. Öccse, Károly (Karl

A freiburgiak között sapkában látható Gilly

von Goldberger) is jeles labdarúgó volt Németországban, ha nem is a bátyja níveljén, aki mind a tizenegy poszton játszott hivatalos mérkőzésen, a legtöbbször (127) kapusként, a legkevesebbszer (5) balszélsőként.

Forrásaink szerint Gillynek az 1909–1910-es volt az utolsó magyarországi futballidénye. Igaz, még a háborús években is felbukkant egy Gilly nevű játékos, de nem biztos, hogy azonos vele.

Az MTK az első győztes

1909-ben Minder Frigyes, a magyar futballsport nagy úttörője – a BTC első bajnoksapatának tagja, később válogatott futballista, szövetségi kapitány, majd az MLSZ háznagya – és Steiner Hugo kezdeményezésére, bevallottan angol mintára írták ki először a Magyar Kupát.

Hamar népszerű lett a sorozat – *Földessy János dr.*, a szövetség hőskorának legavatottabb krónikása így írt könyvében az 1909–1910-es szezonra emlékezve: „Első ízben küzdöttek csapataink a Magyar Kupáért, s hogy ennek a legdíszesebb tróféának gondolata mennyire közel férközött a sportközönség szívéhez, mutatta az, hogy a Magyar Kupa-alap javára megindított gyűjtés rövid idő alatt több mint kétezer koronát eredményezett.” Igaz, a trófea a közadakozás ellenére csak jóval később, 1923-ban készült el.

De kétségtelen, hogy különleges módon gyűjtötték rá a pénzt. A *Nemzeti Sport* december közepén azt jelentette, hogy „a Magyar Kupa javára az MLSZ és a sporthírlapírók szindikátusa januárban nagyobb szabású kabarét rendez.”

Január elsején a „griffesek” – nemcsak a labdarúgók, hanem a teljes egyesület – példát adtak, ugyanis a margitszigeti klubházban kabaréestet tartottak, és a fellépők a MAC sportolói voltak. Nagy ribilliót okozott Lázár József a bajnokságban meglepetésre csak vergődő futballistákat fricskázó kupléja: „MAC-ban terjed a repülő áradat./ Már a footballistákra is átragad./ Első osztályból kirepül a csapat.”

A jó példa ragadós, a MAC-kabaré szervezésében is főszerepet játszó korábbi válogatott kapus, Izso László gründolta a Magyar Kupa javára rendezett estet is. A *Nemzeti Sportban* hirdetés tudósította az érdeklődőket: „Húsvét vasárnap este 8 órakor a fővárosi Vigadó termében a MAGYAR KUPA javára SPORTKABARÉ. Személyjegyek: 6, 5, 4 és 3 korona”

Kávéházi futball

A XX. század első évtizedének végén még ritkaságszámba ment az egyesületi klubház, a „társadalmi élet” többnyire a kávéházakban zajlott. Szinte mindegyik alakulatnak volt törzshelye, a többség ott intézte a hivatalos ügyeit. Az élkлубok közül csak a „33” FC „lakott” Budán, a fekete-fehérek a Vár aljában, a Szent János tér 4. alatt lévő Palota-kávéházban ütöttek tanyát. A BAK a Splendid kávéházban (Károly körút 24.), a Terézvárosi TC a Klein Ármin által működtetett Liszt Ferenc kávéházban (Andrássy út 67.), a Nemzeti SC Hamburger Antal Hamburg kávéházában (Rákóczi út 75.), az MTK a Királybázárban (Fe-

renciek tere 3.), mai értelemben a belvárosban élte a hétköznapiakat. Az FTC törzshelye, a Széchenyi-kávéház (Ferenc rakpart 9.) a Mester utca sarkán várta a vendégeit. Az UTE egy másik Széchenyi kávéházban volt otthon – természetesen Újpesten.

A BTC főhadiszállása a Markó utcai főreálban, a MAC-é a Margitszigeten, míg a Törekvésé a Kőbányai út 30. szám alatt volt.

A részletekből kiderül, a tervezett januári időpontból április lett, ám végül tényleg sikerült tető alá vinni a sportkabarét. A futballisták közül Kelemen Béla kuplékat énekelt, Róka János mint nőimitátor brillírozott, majd Izsó Lászlóval járt el egy amerikai kettőst. Az első magyar bajnoki mesterhármass szerzője aztán angol dalt énekelt, s ezen a Surrey Wanderers vendégül meghívott futballistái felbuzdultak. Amikor felhívták a színpadra őket, jóízűen danászni kezdtek. Az esten egyébként a már említett korábbi válogatott játékosok mellett fellépett több más sportoló is, sőt színpadra perdültek a kabaré csillagai, mint Németh Juliska és Németh Toncsi is.

1909. augusztus 13-án írták ki az első sorozatot, amelyre 28 csapat nevezett – korábban egyetlen tróféáért sem indult harcha Magyarországon ennyi gárda. Az első mérkőzést a Lytographia és a VAC játszotta november 21-én, előbbi 2:1-re nyert. (Más források szerint 1:0-ra.) Éppen a harmadik ligás Lytographia volt az első „óriásölő”, a VAC után kiverte az első osztályú BAK-ot (3:2), majd a másodosztályú Postásokat (4:1). Később, miután ellenfél hiányában játék nélkül mehetett egy fordulót a déli kerület csapatainak (Bácska, Szeged) visszalépése miatt, már a legjobb nyolc között találta magát. Ott vérzett csak el a minden gondja ellenére sokkal erősebb MAC ellen (1:5).

Részt vettek vidéki csapatok is – noha közülük néhányan visszaléptek –, a Nemzeti SC például Kolozsváron nyert az Akadémia ellen 3:0-ra. Fura véget ért a jó erőkből álló Kassai AC szereplése. Az UTE hosszabítás után 3:2-re nyert Kassán. Ám a felvidékiek megóvták a mérkőzést, arra hivatkozva, amit korábban mindenki tudott: a játékvezető, **Langfelder Ferenc**, a

„Patyi” korábban az UTE tagja volt. (S egyébként még akkor is ezer szálal kötődött a lila-fehérekhez.). Először az MLSZ tanácsa úgy döntött, hogy az újrázást is Kassán kell játszani, de aztán csekély szavazatkülönbséggel Budapesten tartotta volna a mérkőzést, mert „a kassai szurkolók nem fogadták szívélyesen az UTE csapatát”. Jogos tiltakozásként a Kassai AC visszalépett...

A Kassai AC legénysége

Az elődöntőbe végül a négy kiemelt, a csak a negyedöntőben, az úgynevezett középmerkőzéseken bekapcsolódó BTC, MAC, MTK és FTC került. A kék-fehérek úgy, hogy az előző körben játék nélkül továbbjutott UTE visszalépett. A döntő előtti utolsó lépést a BTC (a MAC ellen 4:1) és megtelepedésre az MTK (4:0 az FTC ellen!) tette meg.

A fináléban először 1:1-re végzett egymással az MTK és a BTC, majd a megismételt találkozón a „testgyakorlók” Domonkos – Nagy F. Révész – Bíró, Kürschner, Kertész III – Sebestyén, Szántó, Kertész I, Kertész II, Farkas összeállítású, három testvért, Kertész Gyulát, Vilmost és Adolfot is felvonultató alakulata a 80. percben 2:1-re vezetett. Akkor sötétedés miatt a játékvezető megszakította a játékot, a hiányzó tíz percet napokkal később játszották le. Az MTK akkor is rúgott egy gólt, így alakult ki a 3:1-es végeredmény.

CSAK azért sem!

„A Csepeli Athletikai Club foglalkoztatja most a sportközvéleményt. Mindenki előtt ismert, hogy ez a klub összefüggésben van a lőszergyárral. A lőszergyár igazgatója, egy sportszerető úriember, talán átértvén a sport fontosságát a munkásságra nézve, sportklubot alakít. A gyár kötelékében alig van egy-két sporthoz értő, azért jó futballistákat alkalmaz a gyárban, mint hivatalnokokat és munkásokat. A csapat így megalakul, és megindul a sportélet a Csepel-szigeten. Természetesen azok az egyletek, amelyek játékosokat veszítettek, nem jó szemmel nézik a dolgot. Ez azonban egy speciális eset, és alkalmat ad egy kis teoretikus fejtegetésre. A sport térhódítása minden igazi sportbarátnak szíven fekszik, s minden gondolkodó ember súlyt helyez arra, hogy különösen a munkásság körében terjedjen. Csakhogy a sportot nem lehet úgy teremteni, hogy kimondjuk, hogy legyen, s már meg is van. Mikor a football nálunk meghonosodott, akkor természetesen a semmiből kellett kiindulni. Ámbár, mint a BTC példája is mutatta a kezdet elején, ő is szívesen vette igénybe külföldi játékosok támogatását. Már a második csapat, a Műegyetemi FC sem önmagától, a saját erejéből jött létre. A BTC műegyetemi hallgató játékosai, mint Gillemot, Hajós Alfréd, stb. alakítják, kik a BTC-ben tanulták meg a football elemeit. Az MFC-ből alakult a „33” FC. Az FTC-t sem a ferencvárosi polgárok sarjai, hanem a BTC-ből kivált néhány idősebb tag és játékos alapították. A Nemzeti SC szintén a BTC-ből való kiválás folytán született meg. A vidéki egyesületek legnagyobb részének a football üzésére az impulzust egy vagy több, a fővárosból visszatért, vagy odaszakadt játékos adta meg. A vidéki munkás footballcsapatok, mint a Kolozsvári Vasutasok, a győri Egyetértés vagy a budapesti Törekvés vagy az Újpesti TE odaszakadt tagjainak köszönheti létezését.

Így van ez a Csepeli AC-vel is. Sokan erkölctelennek minősítik ezt, pedig csak szükségszerű folyamánya annak a törekvésnek, hogy egy nagy, 2-3 ezer főnyi munkásság körében

Little Richard

A Nemzeti Sport 1910. február 5-én számolt be arról, hogy „Cohn (Little) Richárd, a WAC jobbösszekötője állandó tartózkodásra Budapestre költözött, és az MTK színeiben fog szerepelni. Cohn katonai szolgálatait teljesíti Budapesten.” Alkalmasint a hír az aznapi újságban a legcsekélyebb feltűnést sem keltette, jelentőssé is csupán évekkel később minősült. Akkor még csak alig egy-két futballtudor volt tisztában azzal, hogy az 1888. február 27-én született bécsi fiú Richard Kohn néven 1907 és 1909 vége között a legjobb osztrák csapatban, a Wiener AC-ban játszott, s hogy győztes gólt szerzett 1909 májusában az angol Sunderland ellen. De még ők sem sejtették, micsoda remek edző lesz később belőle! Budapesten a Dombi nevet felvevő, hatszoros osztrák válogatott csatár hét országban dolgozott trénerként, a Jugoszláv Királyságban (HASK), Ausztriában (First Vienna), Spanyolországban (kétszer is FC Barcelona), Lengyelországban (KS Warszawianka), Németországban (Hertha, 1860 München, Mannheim, Bayern München), Svájcban (FC Basel, Grasshoppers) és Hollandiában (háromszor is SC Feyenoord). Vele nyerte a Bayern első és története egyetlen, a Bundesliga létrehozása előtti bajnoki címét 1932-ben. (A „bőrnadrágosok” ultrái az elmúlt években több koreográfiát is szenteltek hajdani mesterük emlékének.)

a sportot megkedveljék. Munkásoknak nem lehet odadobni egy labdát, hogy nesze, rugdal-játok. S ha arányba állítjuk a veszteséget, amelyet egyesek szenvednek, azzal a nyereséggel szemben, amit egy pár ezrenyi munkás meghódítása jelent, nemcsak sport-, hanem szociális szempontból is, akkor az ilyen akciót, és az igénybe vett eszközöket nem lehet elítélni” – ezt írta a *Nemzeti Sport* 1909. augusztus 28-i száma.

Valós problémát fejtetett: a csepeliek valóban első osztályú labdarúgócsapatot álmodtak a gyárnak, amelyben kulcsszerepet kaptak (volna) az ott munkát kapott, egyébként remek játékosok. Amikor az ügyintézővel megbízott korábbi válogatott játékos, a kiváló játékegy vezető, Fehéry Ákos bement az MLSZ irodájául is szolgáló, Teréz körüti Edison kávéházba, már sorolta is a neveket, akiket le akartak igazolni: Károly Jenő és Kürschner Izidor (MTK), Késmárky Ákos (BTC), Jancsarek Pál és Kucsera István (FTC). Csupa válogatott és/vagy bajnoki címet nyert futballista. Nem csoda, hogy a riválisok hallani sem akartak arról, hogy a labdarúgók az átigazolásoknál kötelező kivárási idő letöltése nélkül belépjenek az újonnan alakuló csapatba, arról pedig még kevésbé, hogy a Csepeli AC azonnal a legmagasabb osztályba kapjon besorolást. Az ügy egyébként is kényes volt: a Postásnak 1905-ben a bajnoki címébe került, hogy a Főv. TC két játékosát (állítólag) állásajánlatokkal csábította s bírta bundázásra, és éppen futott az ugyancsak válogatott Vágó-Weisz Antal nagy vihart kavart profivadás „pere”.

Az MLSZ nehezen döntött, mert azt is érezte, egy ilyen játékosállományú csapatot nem lenne értelme sem az 1910 nyarán megalapítani tervezett negyedik osztályba, sem a Pest-környéki Kerületbe beosztani. Közben a helyzet egyre komolyodott: a Fehéry által emlegetett menőkön kívül Rappai József kapus (UTE), Ligeti Ferenc és Cseh János (BAK), Stolle Ede (BLIE), Csonka Kálmán (Törekvés), Szax Imre (UTE), Goldstein Hermann (UTE), Vass Péter (Főv. TK) és maga Fehéry (BTC) is kérte az átigazolását a CSAK-ba.

De aztán, ahogy nem sikerült a nagy terv, hirtelen elment a kedvük az átigazolásoktól.

Két bajnoki aranyat szerzett a Feyenoorddal (1936, 1938), hírnevére jellemző, hogy 1997-ben utcát (Richard Dombistraat) neveztek el róla a holland kikötővárosban. A pályája során a különböző országokban és klubokban Richárd Dombi, Jack Domby és Ricardo Dombi néven is felbukkanó edzőt a Bayern München lexikonja „angol típusú menedzserként” definiálja. Messze megelőzte korát, nemcsak edzőként, de néha orvosként, gyúróként és pszichológusként is foglalkozott játékosaival. Hollandiában élte nyugdíjas éveit, nemegyszer megesett, hogy amikor a hivatásos orvosok nem tudtak mit kezdeni egy sportsérüléssel, a Feyenoord vezérkarára kocsit küldetett „Little” Richárdért. Feyenoords Hongaarse wonderdokter – a Feyenoord magyar csodadoktora – így nevezték. Különleges edző volt: amikor a Bayernnel bajnok lett, minden játékosának ajándékozott egy kis aranymedáliát, a diadal örök emlékéül. Amikor pedig a Barcelonával pocsékul ment neki, maga írt levelet a játékosai és a saját nevében az elnökségnek, amelyben lemondott a nekik járó pénz egy részéről. 1963. június 16-án Rotterdamban hunyt el.

Szobrot kapott a braziloktól

Kürschner (Szűcs) Izidor (1885. március 23.–1941. október 13.) az MTK ifijében kezdett futballozni 1903-ban. (*Nemzeti Sport* 1941. december 19.) Fedezetet játszott, a középpálya tengelyében érezte igazán jól magát, a szélekre kényszerűségből ment ki. Az MTK-val kétszer elhódította a bajnoki címet (1904, 1907–1908), egyszer pedig a Magyar Kupát (1910).

A válogatott szerelését öt alkalommal ölthette magára 1907 és 1911 között. Azért „csupán” ötször, mert nagyon nehéz dolga volt, ugyanis Károly Jenőt (MTK, BAK), esetleg a ferencvárosiak kedvencét, Bródy Sándort kellett volna kiszorítania a centerhalmi pozícióból.

A Dórinak becézett legény 1911-ben még az MTK kapitánya volt, ám 1912-től már a NAC gárdáját erősítette, és őszre ott is kapitány lett belőle. (Nagyvárad 1924. szeptember 4.) Sőt 1913. július 7-én a partiumiak mezében betalált az FTC kapujába. Úgy tartják, ez volt az első gól, amit vidéki együttestől kapott a Fradi. (*Dénes Tamás-Sándor Mihály: Baj-nok-csa-pat!*) Kevésbé él a köztudatban, hogy a vörös-hajú középpályás 1913-ban KLASZ-bajnoki címet szerzett a NAC-cal, miközben párszor szóhoz jutott a nagyváradai válogatottban is. A tréneri hivatás gondolatával szintén „kelet Párizsában” barátkozott meg, majd az 1919-es Kommün bukása után külföldre ment, és hol a Weimari Köztársaságban, hol pedig Svájcban kamatoztatta tapasztalatait. Dolgozott többek között a Stuttgarter Kickers, az 1. FC Nürnberg, a Bayern München, az Eintracht Frankfurt és a Schwarz-Weiss Essen, illetve a Nordstern Basel, a Grasshoppers Zürich és a Young Boys Bern mestereként. A zürichi „szöcskékkel” három bajnoki aranyat (1926–1927, 1927–1928, 1930–1931) és három helvét kupát (1927, 1932, 1934) nyert. Amint a lajstromból kiderül, 1927-ben duplázott a fehér-kékekkel.

1937 elején rövid ideig Budapesten töltötte a szabadságát, hogy végleg búcsút intsen a vén kontinensnek, ahol zsidó származása miatt (*Ujvári Péter szerkesztésében Magyar Zsidó Lexikon*) egyre kevésbé érezte magát biztonságban. Tárt karokkal várta őt az egzotikus Rio és a CR

Flamengo! (*Nemzeti Sport* 1937. február 4.)

Hogyan került a dél-amerikai országba? Egy korábbi játékosa, Fritz Engel Rio de Janeiróba ment dolgozni, s ott jó kapcsolatba került José Bastos Padilhával, a Fla akkori elnökével. Három edzőt ajánlott Padilhának, Kürschnert, Jimmy Hogant és a svájci Robert Pache-t. Az állást végül Kürschner kapta, aki 1937 márciusában érkezett meg a cariocák legnagyobb városába, és egy hónappal később, április 11-én meccselt először. Néhány hét múlva már arról cikkezett a *Jornal dos Sports* (1937. május 29.), hogy még Affonso de Castro, a legnagyobb rivális Fluminense sportigazgatója is úgy véli, „Kürschner forradalmasítja a játékot Brazíliában a munkájával. Megtanítja jó ismerőse, Herbert Chapman találmányát, a WM-rendszert a brazilokkal”.

Honfitársunk 71 mérkőzésen ült a piros-feketék kispadján, 1938 szeptemberében, éppen az egyesület új stadionjának megnyitása után menesztették. (www.flaestatistica.com) Egyébként a Flában tanítványa volt a korszak két talán legkiválóbb brazil játékosa, Domingos da Guia és az 1938-as világbajnokság gólkirálya, Leonidas. Fura módon azok nem szerették, akikért sokat tett: csapata középfedezete, Fausto például nem értette, miért kellene neki támadó középfedezetből középhátvéddé „degradálódnia”.

A sors 1939. szeptember 7-én némi elégtételt szolgáltatott Kürschnernek az igaztalan kritikák miatt, hiszen az új csapata, a Botafogo simán elverte 3:1-re a régit. Miért támadták? Nos, nem kedvelték túlon túl európai tréning-módszereit, ki nem állhatták a „hungaro” által megkövetelt és következetesen megtartott erőnléti foglalkozásokat, a labda nélküli gyakorlásokat. Igazán az utókor ismerte el. Jellemző: a brazil futball első ötven évének talán legjobb edzője, Flávio Costa – érdekes módon Kürschner elődje és utóda a Flamengo-nál –, a segítőként állandóan fürta. Később óriási sikereket ért el a piros-feketékkel és a Vasco da Gamával is, világbajnoki ezüstérmet nyert a válogatottal. Szerinte egy új felállási renddel, a diagonallal. Ami egyébként nem volt más, mint Kürschner WM-rendszere, a balfedezetet és a balösszekötőt (vagy a jobbfedezetet és a jobbösszekötőt)

kissé hátrább húzva. „Kürschner mitikus figura lett Brazíliában, egy bölcs ember egy távoli országból, de ahogy a próféták általában, ő sem kapta meg az őt megillető elismerést életben” – írja róla *Jonathan Wilson Inventing the Pyramid* című híres könyvében.

A honi sajtó 1941 háborús decemberében számolt be a szakember haláláról, egy rejtélyes fertőzés végzett vele. (*Nemzeti Sport* 1941. december 19.) Ténykérdés, valóban nem rajongtak spártai stílusáért a lazább életvitelt kultiváló cariocák, mégis szobrot avattak megboldogult mesterük emlékére a Maracana stadiont övező parkban. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*)

A riói Botafogo gárdája

A riói Flamengo együttese

Az Üllői úti Apollón

Rumbold Gyula (Budapest, 1887. december 6. – Budapest, 1959. október 5.) akár egy Krúdy-könyv főszereplője is lehetne, és mindig más-más alakban megmintázva: a futballtengerek Szindbádjaként, az intellektuális művészlélekként, a nyalka tartalékos főhadnagyként, a szubrettek álmaként, az összes fradista favoritjaként.

Tizenhat esztendősen csábították el a Remény FC-ből a IX. kerületiekhez, és akik ezt megcselekedték, ismeretlenül is beírták magukat a zöld-fehérek legendáriumába, ugyanis a Runcinak becézett tinédzserből harmincháromszoros válogatott, a védelem nemzetközi színvonalú oszlopa lett. 1912-ben jobbhátvédként tagja volt a stockholmi olimpiász vigaszágát megnyerő tizenegyünknek. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) A kortárs sajtó szerint jóval több volt Herczog Ede gárdájában. Nagy kár, hogy Fortuna istenasszony nem szegődött melléje!

Akik közelebbről ismerték a bekket, eskü alatt vallották, sokkal többre vihette volna, ha komolyabban veszi a tréningeket, ha könnyelmű természetét kissé meg tudja zabolázni. Bizonyra képes lett volna rá, csak nem akarta. Avantgárd figura volt, kellőképpen bohém és szemtelenül tehetséges, nem a szürkék hegedőse. A küzdőporondon a labdával alkotott, a műteremben az ecsetjével. Megtette 1910 őszén, hogy otthagytott csapatot, papot, és kiment Münchenbe művészettörténetet hallgatni, festészetet és iparművészetet tanulni, mert az izmosok világa akkortájt a labdarúgásnál is jobban vonzotta. (*Nemzeti Sport* 1910. 1. szám)

Amikor a haza megkövetelte, rohamra vezette osztagát az ellenséges ágyúk és géppuskák pokoli tüzeiben, vitézül aprította szabályájával az elébe kerülő szerbet vagy oroszot, amíg le nem gyűrte a túlerő. A következmény? Fejsérülés, fogolytábor, sportolói pályafutásának vége. A „gyilkos vad dűlő” után többé nem futballozhatott, a Páva utca 7. szám alatt működött zászlógyárat. (*Nemzeti Sport* 1929. január 21.)

Olykor fel-feltűnt a pesti éjszakában délceg alakja, amelyet megpillantván még mindig hevesebben dobbantak a női szívek, esetleg látták elsuhanni autóját a körúton, de a stadionokba

nem járt, interjút alig adott. Titokzatos maradt, elegáns és megközelíthetetlen. Inkább rajzolt meg festett, semmint nyilatkozott.

Pedig lett volna mivel dicsekednie a média munkatársai előtt, hiszen hétszer nyert bajnokságot, háromszor Ezüstlabdát, egyszer Magyar Kupát a Ferencvárossal, amelynek trikóját 111-szer húzhatta izmos testére. Néha elkalandozott, vitte előre a hév. Ilyenkor a többiek tudták, fölösleges szóvá tenni a portyákat, Runci úgyis járja a maga útját.

Imádott támadni, ám meglepő módon csupán egy gólt szerzett a Fradiban, holott sistersgős bombáitól rémüldöztek a kapusok. Bár irgalmatlan fizikuma volt, mégis a légiesen könnyed, a fífkás megoldásokat részesítette előnyben, és gyakran húzott váratlant.

1925-ben szeretett klubja az FTC örökös bajnoka címmel tüntette ki. (www.tempofradi.hu)
Kevésbé ismert, hogy 1913 és 1914 között öccse, a szintén jóvágású Rumbold II Károly is játszott a csapatban, mégpedig csatárt. (www.tempofradi.hu)

Hogy mennyire volt a bátyja kedvenc? Nos, mielőtt a kérdésre válaszolnánk, rögzítsük, hogy 1914-ben futballozott utoljára jelentősebb létszámú közönség előtt, rajongói mégsem felejtették el. A sportlap 1929 januárjában felkérte olvasóit, voksoljanak minden idők legjobb magyar tizenegyére. Rumbold az összesített lista 3. helyén végzett, 15 635 híve tette le mellette a garast! Csupán Orth György és Schlosser Imre kapott nála több szavazatot. (*Nemzeti Sport* 1929. február 6.)

Malaky Mihály, a békeidők franzstadti futballvezére szerint a jobbhátvédjük volt az, aki leginkább megközelítette „a legelső angol klasszist.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 20.)

Schlosser Imre, a valaha élt egyik legnagyobb és leghíresebb honi játékos mondta róla: „Rumboldot nem tudom elfelejteni. Az ő óriási klasszisa kidomborodott a mezőnyből (...) Ideális bekk volt. Mindegy volt neki, jobb- vagy balláb, erős volt és nem hiányzott a nagy technikája sem.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 13.)

A feléje áradó szeretet dacára Runci kiábrándult a játékból. A miértről a kevés interjúinak egyikében vallott: „(...) Aztán a frontra kerültem. S midőn esztendőös időközökben szabadságra jöttem ide Pestre, csúf dolgokat láttam. Azt láttam, hogy a sport álamatörök szabad zsákmánya lett, akik közül némelyek burkolt üzletet csináltak a futballból. S azóta vége. Nem járok meccsre, nem érdekelnek a játékosok. A professzionizmus teljesen idegen a számomra. Nem értem.” (*Nemzeti Sport* 1928. október 3.)

Rumbold (karba font kézzel, szemben) és válogatott társai a szónokra figyelnek

Az élvonal újonca

Nemzeti Sport Club

Alapítási ideje: 1906. június 3.

Megszűnt: 1940

Színe: fekete-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 20 (1909–1913, 1919–20, 1924–1934, 1936–1940)

Sikerei: –

Névsorolvasás

A *Nemzeti Sport* minden korábbiánál mostohábban kezelte és közölte a mérkőzések összeállításait, ezért leginkább a találkozók leírásából lehet kiböngészni néhány, biztosan pályára lépett játékos nevét. Ennél az évnél is az *IFFHS Fussball-Weltzeitschrift* adatait vettük kiindulópontnak.

Budapesti Athletikai Klub:

Abaffy Gyula (k), Gállos Sándor, Gerő Jenő, Glatter Gusztáv, Grósz Ferenc (k), Grósz József, Grünwald Miksa, Halász Géza, Konrád Jenő, Ligeti Ede, Ligeti Ferenc, Linich Rezső, Müller József, Neuwelt Emil, Rudas Ernő, Szalay Lajos, Varga János, Weisz Aladár.

Budapesti Torna Club:

Bihari Ferenc (k), Dobó Gyula, Ficzer I Antal, Ficzer II Péter, Horváth József, Késmárky Ákos, Kucsera István, Leitner János, Levák István, Mészáros Árpád, Oláh Károly, Rákóczy Jenő, Rónai Kálmán, Sárközi Sándor, Schaschek Ödön, Simon Ferenc, Szendrő Oszkár.

Ferencvárosi Torna Club:

Borbás Gáspár dr. 1, Bródy Sándor 15, Dobronyi Béla (k) 2, Fritz Alajos (k) 14, Gerstl Ede 1, Gorszky Tivadar 16, Halász (Fischer) Géza 1, Koródy Károly 15, Kucsera István 13, Manglitz Ferenc 11, Medgyessy Jenő 1, Pápai Ernő 3, Payer Imre 1, Rónay Zoltán 7, Rumbold Gyula 14, Schlosser Imre 16, Szántó Károly 11, Szeitler Károly 7, Weinber II János 13, Weisz Ferenc 14.

Magyar Athletikai Club:

Abaffy Gyula (k), Boronkay Gábor, Fodor Rezső, Hildebrand Elemér, Katona, Kelemen Béla, Krempels Béla, Krempels József, Major II Kálmán, Makó, Medgyessy Iván, Oláh Aladár, Oldal Mihály, Ónody Zsigmond, Pogács, Sipos Ernő (k), Sipos Imre, Vangel II Gyula.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Bíró Gyula, Domonkos (Domi, Domy) László (k), Ellinger (Elemér) Leó, Farkas István, Káldor Lipót, Károly Jenő, Kertész I Gyula, Kertész II Vilmos, Knapp Miksa (k), Kürschner (Szűcs) Izidor, Nagy Ferenc, Rácz Béla, Révész Béla, Sebestyén Béla, Szántó Károly, Tauszig Imre, Vida II (Weisz) Lajos, Weisz Gyula.

Nemzeti Sport Club:

Béky János, Bodnár Sándor, Burián Géza (k), Faragó Béla,

Feldmann Gyula, Garai, Gerő Ferenc, Herskovits László, Hlavay György, Kanyaurek István, Lassingleiter József, Menich Jakab, Palócz Mátyás, Reich Ede, Rometh József, Skrabák István, Stobbe III Ernő, Tanyay Zoltán, Tóth II „Potya” (Toldi) István, Vajda Béla.

Terézvárosi Torna Club:

Battik János, Beimel Miksa (k), Bodnár József, Buday Jenő, Farkas Ferenc, Fekete Miklós, Gorupp Ferenc, Gyárfás Sándor, Jergencz Ignác, Löwy Márton, Maly Antal, Nagy József, Roóz I Ernő, Roóz II Oszkár, Schönfeld Aladár, Stark József, Szentey Sándor, Vágó-Weisz Antal, Weisz Zoltán, Zádor Elek.

Törekvés Sport Egyesület:

Csonka Kálmán, Dürr Antal (k), Ging József, Fischer Izidor, Havel, Hauswald Károly, Horváth Gyula, Izsó László, Kaufmann Aladár, Kocsis Pál, Mathisz, Nyilas István, Osztl Lajos, Pejtsik Imre, Szedlyár Gusztáv, Szednicsek János, Takács Dániel, Uitz András.

Újpesti Torna Egylet:

Bucsek Pál, Fandl Géza, Goldstein Ármin, Kardos I Ferenc, Kazár Tibor (k), Klein Jenő, Kovács Aladár, Kuschner János, Lipner, Ludwig I Antal, Matesz Antal, Molnár I Ferenc, Molnár II Imre, Molnár III Ödön, Petz Péter, Rapai József (k), Rossmann József, Surnik Béla, Surnik Róbert, Szabó Ferenc, Szidon Vilmos, Vanicsek József, Vermes Imre.

A Józsefvárosi Sport Club futballistái és vezetői

Az 1909–1910. évi bajnokságok végeredménye

I. osztály

1. FTC	16	13	1	2	52:17	27
2. MTK	16	11	3	2	42:24	25
3. NSC	16	9	–	7	33:30	18
4. BAK	16	8	–	8	23:28	16
5. BTC	16	6	2	8	32:34	14
6. TTC	16	6	2	8	22:30	14
7. UTE	16	6	1	9	27:33	13
8. Törekvés	16	4	2	10	19:31	10
9. MAC	16	3	1	12	26:49	7

II. osztály

1. „33” FC	18	15	1	2	49:19	31
2. URAK	18	13	1	4	32:19	27
3. Postások	18	11	2	5	33:17	24
4. MAFC	18	10	2	6	35:23	22
5. Fer. SC	18	7	5	6	32:28	19
6. III. ker. TVE	18	9	1	8	27:40	19
7. LTC	18	5	6	7	28:25	16
8. KAOE	18	5	4	9	25:35	14
9. BEAC	18	3	2	13	11:46	8
10. Kőb. TE	18	–	–	18	5:25	0

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1. FTC	X	3:3	0:1	3:0	4:2	6:0	6:2	1:2	4:0
2. MTK	0:2	X	4:2	2:0	2:1	4:1	3:1	1:1	5:2
3. NSC	0:2	2:3	X	2:1	0:4	1:0	3:0	3:2	4:2
4. BAK	1:5	0:2	4:1	X	2:1	1:2	1:0	2:1	1:3
5. BTC	3:5	2:4	3:1	0:1	X	0:0	2:1	2:1	2:1
6. TTC	1:2	0:2	2:1	3:2	3:3	X	0:2	2:1	1:2
7. UTE	1:3	2:0	0:1	2:3	5:1	0:4	X	2:0	3:3
8. Törekvés	0:4	3:3	1:3	0:1	2:1	2:1	1:3	X	1:0
9. MAC	1:2	2:4	2:8	1:3	2:5	1:2	2:3	2:1	X

A Kőbányai TE visszalépett

A másodosztályú csapatok elnevezése

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

Fer. SC: Ferencvárosi Sport Club

„33” FC: „33” Football Clubja

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

Kőbányai TE: Kőbányai Torna Egylet

LTC: Lipótvárosi TC (ex-Typographia)

MAFC: Műegyetemi Athletikai és Football Club

Postások: Posta Táviráda Tisztviselők Sportegyesülete

URAK: Újpest-Rákospalotai Atlétikai Klub

Gólkirály:

Schlosser Imre (FTC) 18 góllal

Az FTC (elöl) és a prágai DFC labdarúgói

Tavasszal végigsöpört a zöld-fehér fergeteg

„Az FTC–NSC mérkőzésen **Schlosser** oly brutálisan rúgta mellbe Feldmannt, hogy percekig tartott, míg az eszméletére tért. Schlosser faultja minden ízében magán viselte a szándékosság jellegét és a brutális eljárást még betetőzte azzal, hogy a fault elkövetése után, amikor a félidő is éppen véget ért, tüntető vigyorgással hagyta el a pályát. A közönség egy részében ez felháborodást keltett, ám egy csomó FTC-tag megtapsolta a brutalitás elkövetőjét” – számolt be a *Nemzeti Sport* szeptember 17-i száma egy általánosan mondható jelenségről. Gyakran panaszkodott a sajtó arra, hogy eleink még nem igazán precízen tettek különbséget a kemény és elszánt játék, illetve a durváskodás között.

Alkalmasint időnként a mérkőzések kimenetelét is befolyásolta a brutalitás. A második fordulóban – az elsőben a címvédő FTC 3:2-re megverte a BTC-t – még szoros volt a csata a Fradi és a „nemzetiek” között, amikor Feldmann Gyula harcképtelenné vált, ám a legjobb védőjét elveszítő fekete-fehérek aztán 8:3-ra kikaptak.

Elkészült a Fradi-pálya!

1911. február 12-én az MTK elleni – akkor még természetesen ismeretlen fogalmat használva – örökrangadón 2:1-re győzött az FTC. A zöld-fehérek mindkét gólját Schlosser Imre lőtte. Azzal a találkozóval avatta az egyesület az új, Üllői úti pályát, amely akkor az ország legszebb arénájának számított. Még nem volt minden készen, csak egy lelátón, valamint az emelkedőre épített, részben fedett állóhelyi részen elhelyezkedő többvezres tömeg figyelte a fagyos, zord időben folyó játékot. A tribün alatti részben tornaterem, fürdő, iroda, raktár szolgált a kényelmet és a mindennapokat, s biztosította, hogy a közel 200 000 koronás beruházású pálya éppen olyan nívós legyen a maga nemében, mint a bajnokcsapat. A pályát egyébként a labdarúgók már egy héttel korábban, az URAK elleni edzőmeccsen felavatták, mégpedig 2:0-s győzelemmel. A korabeli sajtó nem volt elégedett: „A pálya maga csúszós és méretei abnormálisan nagyok a hazai viszonylathoz képest. Az utolsó kifogás, hogy széles a pálya.” (Nagy Béla: 75 éves a Fradi-pálya) Az építményt – több külföldi tanulmányút tapasztalatait is felhasználva – Mattyók Aladár tervezte, Szivessy és Jánszky építészek segítségével. Egy héttel a Fradi-pálya avatása után az MTK is megkapta a területet, a Hungária út és a Köztemető út kereszteződésénél. Hét hold nagyságú területet engedett át a főváros, 20 évre. Brüll Alfréd 200 000 koronás beruházást tervezett.

A következő bajnokijukon már a kemény játék sem segített. A „33” FC meglepő, 1:0-s vereséget mért a címvédőre, amely akkor már tíz hónapja nem veszített bajnoki mérkőzést. A szemtanúk szerint a diadal fő részese egy mindössze 15 éves iskolásfiú volt, akinek akkoriban tanulgatta a nevét a magyar futballistatársadalom. Kiváló kapussá nőtte ki magát: Zsák Károlynak hívták. Neki köszönhették a Harminchármasok, hogy remek rajtot vettek, első négy mérkőzésükön az FTC, a BTC, az MTK és az UTE ellen öt pontot szereztek a maximális nyolcból.

Utána kitört a botrány. Malaky Mihály, a Fradi futballvezére kiderítette, hogy az ifjú kapus, Zsák Károly jogosulatlanul szerepelt, mert az MLSZ-nél nem volt leigazolva, csak az akkor még külön szervezetnek számító ILSZ-nél, azaz az Ifjúsági Labdarúgó Szövetségnél.

Az MLSZ intéző bizottsági ülése október 26-én megállapította: „Miután kétségtelenül beigazoltatott azon körülmény, hogy a 33 FC I. csapatában Zsák Károly nevű játékos 1910. szeptember 4-én az MTK elleni, szeptember 11-én az UTE elleni, október 2-án az FTC elleni és október 16-án a BTC elleni mérkőzéseken igazolatlanul szerepelt, ennél fogva a bajnoki rendszabályok 16. paragrafusának vonatkozó rendelkezései értelmében a bizottság a 33 FC-nek fönt elősorolt 4 bajnoki mérkőzésének eredményét megsemmisíti. Köteles az FTC-vel és a BTC-vel szemben (amelyeket legyőzött) új bajnoki mérkőzésre kiállni, az MTK-val (amellyel veszített) és az UTE-val (amellyel eldöntetlenül mérkőzött) azonban új bajnoki mérkőzés csak akkor tartandó, ha ezt MTK, illetőleg UTE a nyert pontok kockáztatásával kérelmezik. A 33 FC egész évben elérendő összeredményéből 8 pont büntetésképpen levonandó.” Megjegyzendő, hogy a sajtó nagyobbik része igazságtalannak tartotta a döntést, holott az MLSZ, ragaszkodva betű szerint a szabályzathoz, jó döntést hozott. A felülvizsgálat után egyébként a nyolcpontos büntetés kétpontosra zsugorodott. Azok eredménye aztán helyre tette a papírforma alapján a táblázatot. Azt ugyanis már sejteni lehetett a szezon előtt, hogy az FTC és az MTK áll majd az őszi idény végén a tabella élén, ebben a sorrendben.

Avattak az idényben még egy sportlétesítményt, mégpedig október 9-én a Kerepesi út 7. alatt, a Tattersal területén. (Véletlen: azt is az MTK ellen, méghozzá 3500 néző előtt!) A Nemzeti SC azonban nem sokáig élvezhet-

te a házigazda szerepkörét, mert a főváros elvette a pályát. E kettőn kívül játszottak még első osztályú mérkőzést a szezonban a Millenárison, a lágymányosi pályán, a Margitszigeten, a Népszigeten, a Vörösvári úton, az Amerikai úton, a Soroksári úton és a Hölgy utcában is.

Az UTE népszigeti otthonához tartozik egy érdekes történet: a tulajdonos betemettette az ott lévő kútát, amely a Dunából nyerte a vizét, nehogy a játékosok a fertőzött vizet használják ivásra vagy mosakodásra. A Sporthirlap az esetről Védekezés a kolera ellen címmel számolt be.

A szezon előtt a *Sporthírlap* mind a két csapatnál „szemlét” tartott, amelyből az alábbiak derültek ki. „A bajnokcsapat játékosai a nyári szünetet evezéssel töltötték és a Soroksári úti pályán keveset atletizáltak is. Augusztus 15-én kezdtek futbalozni, és azóta hetenként kétszer, szerdán és pénteken csapattréninget tartanak Szeitler Károly vezetésével. (Figyelem: tehát a csapat fiatal csatára tartotta az edzéseket – a szerzők.)

Fradisták (csíkosban) és tepleicei vendégeik

Az őszi összeállítás csak keveset tér el a tavaszitól. Egyedül Rumbold fog hiányozni a régi kipróbált erők közül. Helyét Payer foglalja el. A kapuba Fritz fog állani, a balhátvéd Manglitz marad. A csapat főerőssége, a fedezetsor régi összeállításban játszik. A csatársor annyiban változott, hogy Szeitler a jobbszélén, Weisz jobbösszekötőben játszik, míg Koródy, Schlosser és dr. Borbás régi helyükön maradnak.

A nyár folyamán sportkörökben az a hír volt elterjedve, hogy az MTK csapatának tréningjeit Gillemot mester fogja vezetni. Az egyesület vezetősége meg is állapodott Gillemot Ferencel, de szerződésírássra még nem került sor. Augusztus közepéig a trénerkérdés bizonytalansága miatt a játékosok nem foghattak komoly tréningbe. A nehéz helyzetben Szűsz Hugó, a Testgyakorlók csapatának amatőr trénerre jött egyesülete segítségére. A múlt szezonban az MTK csapata kiváló képességei dacára sem tudott érvényesülni, nem volt három egymás utáni mérkőzése, amelyen ugyanazon összeállításban szerepelt volna. Szűsz Hugó törekvése most főleg arra irányul, hogy olyan csapatot trenírozzon össze, amely a legkevésbé van kitéve a változásoknak.”

A két csapat november 28-án megtartott 90 perce volt az őszi mérkőzése, a Millenárison 8000 néző előtt, vívták, holott pocsék idő volt, előző napon még vég nélkül havazott. A kék-fehérek 2:1-re nyertek, Farkas és Szántó szereztek a góljaikat. A zöld-fehérektől Koródy talált a kapuba, legalábbis a bíró szerint, ugyanis a lövése után a labda a tudósító szerint nem haladt át a gólvonalon. Az volt az FTC második veresége két forduló alatt, miután előtte a magára talált MAC is megverte.

A télbe húzódó őszi idény zárása előtt, december közepén ezt írta a *Sporthírlap*: „Karácsony második napján végre lezáródnak az eseményekben gazdag, izgalmas és meglepetésekben egyaránt dús őszi szezon aktái. Az FTC három vereséget szenvedvén leszorult a vezető pozícióról. A véletlen akaratából, mely ezúttal az emlékezetes Zsák-ügyben jelentkezett, az FTC abba a szerencsés helyzetbe jutott, hogy a három vereség közül az egyiket reparálhatja, méghozzá úgy, hogy megmentheti az egyszer már elveszített vezető helyet. A Zsák-féle igazolási ügy nélkül ugyanis végleges lenne a bajnoki lista, és azon az FTC a harmadik helyen szerepelne 12 ponttal, a 33-asok 13 pontjával szemben. Most azonban módjában lehet az FTC-nek felkerülni az MTK mellé a második helyre, sőt, ha a 33 FC elleni mérkőzésen a szerencse is kísérni fogja, nagyarányú győzelemmel meg is előzheti az MTK-t.” (Meg is előzte, miután 7:0-ra megverte a budai fekete-fehéreket – a szerzők)

A Nemzeti SC alaposan visszaesett, meg sem közelítette azt a formáját, amelynek köszönhetően 1910 tavaszán a harmadik helyen zárt. A *Sporthirlap* már október közepén tudta a magyarázatot: „Meggyengült a Nemzeti SC halvesora: Kanyaurek bevonult, Hlavay a lábbaja miatt a szezonban már nem játszhat többé, Reich pedig lemondott a footballjáték gyönyöreiről és visszavonult.” Tavaszra ráadásul még a Kassáról érkezett válogatott csatárt, Bodnár Sándort is elveszítette a klub, aki átlépett a MAC-ba.

Az NSC-vel ellentétes tartalmú minősítést érdemelt a Törekvés, amely ősszel sem játszott rosszul, ám tavasszal még tovább erősödött, s végül a meglepő, de megérdemelt harmadik helyen zárt. A *Sporthirlap* kifejezetten nagy hangsúlyt helyezett annak súlykolására, hogy a Törekvés munkáscsapat. Május elsején vezércikkben boncolgatta a proletariátus bevonásának fontosságát a futballba, novemberben egyszerűen azért ünnepelte a „Törit”, mert egyetlen hétvégén hat csapatot is kiállított: „Egy november eleji fordulóban például 66 játékos szerepelt az egyesület színeiben, I. csapat a bajnokságért, II. csapat a szövetségi díjért, két ifjúsági csapat a pesti serlegért, és két, Északi Főműhely néven szereplő csapat az ILSZ bajnokságában játszott. Ez élénk dokumentuma a labdarúgás térhódításának a munkásság körében, ezen a téren zászlóvivő a Törekvés.” (*Sporthirlap* 1910. november 13.) A Törekvés egyébként bizonyos tekintetben példát mutatott más kluboknak is. A lapok beszámoltak arról, hogy Nyilas István, a csapat fedezete szeptember közepén, miután ütközött Révész Bélával az MTK elleni mérkőzésen, inzúdzódás miatt kénytelen volt kiállni. Hosszú heteken keresztül pihenni kényszerült, de ez alatt élvezhette az egylete gondoskodását. A Törekvés ugyanis – néhány más csapathoz hasonlóan – fél évvel korábban biztosítást kötött az alapjátékosaira baleset ellen. Nyilas volt az első, aki ezzel jól járt, azt viszont ne firtassuk, hogyan volt ez beilleszthető az amatőrszabályzatba...

Semmit sem von le a Törekvés remek szereplésének értékéből, hogy nem is annyira a kék-fehér alakulat szerezte meg, mint inkább a BAK veszítette el a két nagy mögötti legelőkelőbb helyet. A gárda pazarul kezdte az idényt, a Grósz – Kucsera, Jancsarek – Szury, Károly, Waldner – Cseh, Konrád, Késmárky, Salamon, Gállos alkotta tizenegy 4:0-ra verte a TTC-t. Mint a név-

A kényelmes székekben ülő ferencvárosiak és az Oldham Athletic labdarúgói kitűnő meccset vívtak az Üllői úton (2:2)

A franzstadti publikum is megcsodálhatta a skót Celtic tudását

sor és az előző évi keret összevetéséből kiderül, sok új játékosal. Ebből is botrány lett. A BAK ugyanis – azt a szabályt kihasználva, amely miatt Payer Imre is játszhatott már tavasszal az FTC-ben – átigazolta és azonnal csatasorba állította a Csepeli AK-ból megszerzett játékosokat. Nem mindenki értelmezte azonban ugyanígy a szabályt, sőt három első osztályú csapat intézője úgy döntött, ha az MLSZ a BAK részére igazolná a volt csepeli játékosokat, lemondják a BAK elleni bajnoki mérkőzésüket. (Sem a *Nemzeti Sport*, sem a *Sporthirlap* nem pontosította, melyik volt a három klub, de vélelmezhető, hogy az FTC, MTK, BTC, MAC kvartettből került ki.)

Nem mondták le, és a BAK játszatta a Károly Jenő köré épített „új” csapatát. Az őszi fordulót a harmadik helyen zárta a kék-fekete együttes, sőt májusban még egy helyet előre is lépett, de aztán nem bírta el a klubon belüli viszályokat, a régiek és az újak torzszalkodását. Végül az MTK és a Törekvés is megelőzte.

Meglepetést keltett az UTE vergődése: a bevonulások, visszavonulások és átigazolások miatt meggyengült lila-fehérek – egyik legjobbjuk, Molnár II Imre visszavonult, és elvállalta az egyesület csapatainak trenírozását, más kérdés, hogy később aztán nem bírta játék nélkül, s reaktiválta magát – az utolsó helyen végeztek, és kiestek az élvonalból. Akkor először, s mindmáig utoljára.

Érdekes színfoltja volt az évnak az MLSZ nagy vihart kavart kongresszusa, amelyről utóbb a *Sporthirlap* azt írta, nagy szűgyen, hogy ilyesmi éppen a 10. születésnapot ünneplő alkalomkor esik meg. A BTC és a MAC „megpuccsolta” az addigi vezérkart, s a vidéki egyesületeket a zászlója mögé állítva átvette a hatalmat a szövetségben. Az alapmotívuma az volt, hogy korlátozza az egymással rendszerint torzszalkodó, de a kisebbekkel szemben összezáró FTC és MTK hatalmát. Ez sikerült, de csak pürroszi győzelem volt. Hamarosan a MAC és a vele szövetkező BTC vezetői is rájöttek, nem tudnak hadat viselni a legerősebb két klub ellen. Hamarosan átadták a hatalmat.

Az FTC még hamarabb, már az első tavaszi rangadó, az MTK legyőzése után „visszavette a hatalmat”, azaz ismét a tabella élére állt. A Fradi, ahogyan egy évvel korábban is, tavasszal szenzációsan menetelt. A Celtic elleni, májusi mérkőzést úgy várta, hogy minden sorozaot figyelembe véve 17 meccsből 17-et megnyert, 84:7-es gólaránnyal. (Számolta össze a *Sporthirlap*.) Magyar csapat ellen azt követően sem szenvedett vereséget, s végül minden korábbinál nagyobb, nyolcpontos előnnyel lett bajnok. A zöld-fehérek a bajnokságban 77 gólt szereztek, a második leggőlerősebb alakulat, a Törekvés 45-öt ért el. A Ferencváros sorozaotban harmadszor lett bajnok, s ez ugyancsak csúcsot jelentett, korábban egyetlen gárdának sem sikerült a triplázás. S hol volt még a sorozaot vége!

A nagy nyugati túra

A Millenáris-pályán 11 000 néző látta a szezon első és egyébként egyetlen hazai válogatott mérkőzését, az osztrákok elleni találkozót. A Domonkos – Feldmann, Szendrő – Bíró, Károly, Takács – Weisz, Bodnár, Koródy, Schlosser, Borbás összeállítású tizenegy a simánál is simábban, 3:0-ra győzött. Koródy Károly két, Bodnár Sándor egy gólt szerzett. Érdekes, hogy a vendégek tíz emberrel kezdték a mérkőzést, mert Drexler, a jobb hátvéd lekészte a reggeli járatot, s csak a többiek után érkezett Budapestre. Pechjére még késett is a vonata.

Decemberben játszottak volna a németek is a magyarokkal, de a szövetségük, szemben az egy évvel korábban kapott 1500 márkával, immár 2500-at kért. A magyarok ezt sokallták a december 18-ra tervezett mérkőzés előtt. Ezért inkább az osztrákokat hívták meg az MLSZ 10. születésnapját ünnepelni. Mivel ez a mérkőzés nem szerepelt a két szövetség közötti szerződésben, a „sógorok” a szokásos 300 korona útiköltség helyett 1000 koronát kértek. Ebből sem lett semmi...

Ellenben 1910 utolsó napjaiban nyugat-európai túrára indult a reprezentatív csapat. Ez volt a magyar futballválogatott történetének első „igazi” külföldi túrája – először játszott hivatalos mérkőzés(ek)e)t az Osztrák–Magyar Monarchián kívül. Az út természetesen pénzbe került, s abban nem dűskált a szövetség. Így aztán az MLSZ a kultuszminisztériumhoz fordult támogatásért. A 600 korona nem volt nagy segítség – az angol Cook utazási vállalat ugyanis fejenként 450 koronáért bonyolította le az utat, ebben benne volt a II. osztályú vonatjegy, a teljes ellátás, beleértve a szállást, sőt a lovas kocsikon való városi közlekedést is a három városban, Párizsban, Milánóban és Zürichben. Nem volt ellenben benne az ital és a borra való. Pedig utóbbit is illett adni a szálloda személyzetének, különösen az elegáns, frakkos magyar labdarúgóknak. Ez a választ számukra kötelező volt a túrán.

Hosszú utazáshoz és téli zimankóhoz öltözködő magyar válogatott. Állnak (balról): Révész, Weinber, Szendrő, Sipos, Koródy, Weisz, Schlosser, Minder Frigyes szövetségi kapitány. Ülnek: Borbás, Takács, Feldmann, Károly Jenő, Krempels, Székány, Bíró

A sárga inget viselő osztrákok 3:1-re legyőzték magyar vendégeiket

A névsorból hiányoztak az éppen átigazolási ügyüket bonyolító játékosok, ezért nem tartott a csapattal Vágó Antal, Bodnár Sándor és Kehrling Béla. Katonai szolgálata miatt nem utazhatott három további válogatott, Kanyaurek Lipót, Szury Kálmán és Késmárky Ákos. A szűkös költségvetés végül 13 játékos túrázását tette lehetővé, ám segített a két nagy klub, amely kifizette a csapatkapitánya, Bródy Sándor (FTC) és Kürschner Izidor (MTK) utazását. Érdekes, hogy a nehéz helyzetben mindössze egy kapus, Sipos Ernő (MAC) kelt útra. A további kerettagok: Feldmann Gyula (NSC), Szendrő Oszkár (BTC), Révész Béla, Bíró Gyula, Kürschner Izidor (MTK), Károly Jenő (BAK), Bródy Sándor, Weinber János, Weisz Ferenc, Koródy Károly, Schlosser Imre, Borbás Gáspár (FTC), Takács Dániel (Törekvés) és Székány Géza („33” FC). Három vezető alkotta a delegációt (köztük Minder Frigyes szövetségi kapitány), sőt két újságíró és hat további kísérő is utazott, utóbbi nyolc résztvevő költsége természetesen nem az MLSZ kontóját terhelte.

Az első meccset január elsején a Párizshoz közeli Maisons-Alfort pályáján, a Stade de Charentonneau-ban, a francia főváros egyik első, kifejezetten a labdarúgás céljára használt pályáján rendezték. (Mindmáig ez, s még gyaníthatóan sokáig ez marad a magyar válogatott történetének egyetlen mérkőzése újkor.) Akkoriban ez volt a Cercle Athlétique de Paris, tribün nélküli, lejtős, fakerítéses, deszkapadsoros pályája. Ki gondolta volna, hogy jó száz évvel ezelőtt a futballpályákat tekintve annyival állt jobban Budapest Párizsnál, mint mostanság a francia metropolis a miénknél? A találkozó előtt Károly Jenő, a Tanár úr csapatkapitányként a magasabban fekvő kaput választotta, így az első félidőben a magyarok szó szerint lerohanták az ellenfelet. Győztek is 3:0-ra, mindhárom gólt a kor akkor már Európa-hírű játékosa, Schlosser Imre lőtte. A magyar csapat az alábbi összeállításban szerepelt: Sipos – Révész, Szendrő – Bíró, Kürschner, Takács – Weisz, Károly, Koródy, Schlosser, Borbás.

Milánóban játszotta második portyameccsét a nemzeti együttes. A képlet nem változott a franciák elleni siker óta: kapott gól nélkül győzött a magyar csapat, és újból csak Schlosser Imre talált a kapuba. Igaz, most „csupán” egyszer. Minder Frigyes válogatottja így hét hónapon belül másodszor is legyőzte az olaszokat, az előző májusi, budapesti 6:1 után azért szűkebb különbséggel. Mint jeleztük imént, a döntő gólt a 22. percben Schlosser Imre szerezte, egy kezezés miatt megítélt szabadrúgásból. A magyar csapat összeállítása a következő volt: Sipos – Feldmann, Révész – Weinber, Bródy, Bíró – Weisz, Károly, Koródy, Schlosser, Székány. A „33” FC balszélője újoncként lépett pályára, míg Feldmann és Weinber korábban mindössze egyszer szerepelt a nemzeti tizenegyben.

Az olaszok tökéletes vendéglátónak bizonyultak, varietébe, operába vitték a magyar futbalistákat, s bár felvonultattak néhány kiváló labdarúgót, megint kikaptak. A Squadra Azzurrának ez volt története harmadik mérkőzése, ám már a második veresége a magyarok ellen.

A túra utolsó fellépésén vereséget szenvedett a magyar tizenegy Zürichben. Pedig a svájciak szerényebb játékerőt képviseltek, mint az előző napokban legyűrt francia és olasz együttes. Ez volt a két válogatott első, egymás elleni hivatalos mérkőzése, az erőviszonyoknak jobban megfelelt a tíz hónappal későbbi, budapesti 9:0, amelyen Schlosser Imre hat gólt is rúgott. Zürichben azonban csak lézengett a pályán, a vereség egyik oka éppen a gólkirály még az előző, a milánói meccsen összeszedett súlyos bordasérülése volt. Fájdalmai ellenére kénytelen volt pályára lépni, mert tartalékot nem vitt magával a gárda. Slózinak nemcsak minden sprint, hanem minden levegővétel is hihetetlen fájdalmakat okozott.

Nem kedvezett az időjárás sem, a hegyek között itthon nem tapasztalt, vacogtató hidegben kellett futballozniuk – a helyi lapok titulusa szerint – a „puszták fiainak”. (Más kérdés, hogy a tizenegy, többségében pesti születésű fiú pusztát legfeljebb csak kirándulóként látott, nemhogy ott nevelkedett volna.) A Sipos – Révész, Szendrő – Weinber, Károly, Kürschner – Weisz, Koródi, Bíró Gy., Schlosser, Borbás alkotta tizenegy végül 2:0-s vereséget szenvedett. A házigazdák mindkét góljukat a második félidőben szerezték Ernst Wyss (48.) és Pierre Collet (55.) révén.

Májusban hiába utazott el különvonattal négyszáz magyar a bécsi mérkőzésre, a válogatott zuhogó esőben, rendkívül rossz talajú pályán sima vereséget szenvedett az osztrákoktól. Pedig Bodnár Sándor góljával még vezettek is a mieink, de aztán Ludwig „Luigi” Hussak és a duplázó Robert Merz révén a vendéglátók fordítottak. (Merz akkoriban a prágai Deutscher FC játékos volt, ám miután a cseh főváros német klubja átlépett az Osztrák Labdarúgó-szövetségbe, játékosai szerepelhettek az osztrák válogatottban. Az egyébként bécsi születésű Merz már Prágába szerződése előtt is szerepelt az osztrák szelekcióban, aztán 1914. augusztus 30-án a ma Lengyelországhoz tartozó Poturzynnál az első világháború egyik első futballistaáldozata lett.) A Domonkos – Rumbold, Csüdör – Bíró, Károly, Kürschner – Szeitler, Bodnár, Kelemen, Schlosser, Borbás összeállítású alakulat nem bírta el, hogy a máskor biztos büntetőlövő Slózi tizenegyet hibázzon.

1910. november 6.	Bp., Millenáris	AUSZTRIA	3:0 (1:0)	Koródy 2, Bodnár
1911. január 1.	Párizs	FRANCIAORSZÁG	3:0 (2:0)	Schlosser 3
1911. január 6.	Milánó	OLASZORSZÁG	1:0 (1:0)	Schlosser
1911. január 8.	Zürich	SVÁJC	0:2 (0:0)	
1911. május 7.	Bécs	AUSZTRIA	1:3 (1:2)	Bodnár

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

5 mérkőzésen: Bíró Gyula (MTK), Károly Jenő (MTK), Schlosser Imre (FTC)

4 mérkőzésen: Borbás Gáspár (FTC), Koródy Károly (FTC), Weisz Ferenc (FTC)

3 mérkőzésen: Révész Béla (MTK), Kürschner Izidor (MTK), Sipos Imre (MAC), Szendrő Oszkár (BTC)

2 mérkőzésen: Bodnár Sándor (Nemzeti SC, MAC), Domonkos László (MTK), Feldmann Gyula (Nemzeti SC), Takács Dániel (Törekvés), Weinber János (FTC)

1 mérkőzésen: Bródy Sándor (FTC), Csüdör Ferenc (Postás), Kelemen Béla (MAC), Rumbold Gyula (FTC), Szeitler Károly (FTC), Székány Géza („33” FC)

Rögtönzött öltöző szállodai lepedőkből

Angol, holland, skót és osztrák vendégeket is fogadott a magyar futball az 1910–1911-es idényben, csapataink nagy számban ruccantak át a Monarchia nyugati felébe, s az MTK nagyszabású olaszországi túrával tört utat: ez volt valamelyik pesti élklub első, nem német anyanyelvű országban tett „kirándulása”.

A kor legerősebb magyar csapata, az FTC – beleértve az MTK és az NSC játékosait is – kiegészített egyes csapat április elsejei, a svájci Young Boys elleni mérkőzését is – 14 nemzetközi mérkőzést vívott, alig négytel kevesebbet, mint ahány bajnokja volt. A Wiener AC ellen például négyszer is pályára lépett, kétszer Bécsben, kétszer Budapesten. Pazar eredménysorral, az egyetlen döntetlen melletti három győzelem között akadt egy bécsi 10:1-es is. Egyetlen osztrák alakulat tudta csak legyőzni a Fradit: a Wiener SC (Bécsben – 4:2 oda). Nem nehéz a következtetést levonnunk, hogy a WSC – és talán a DFC Prag – volt akkoriban a Monarchia legerősebb klubtizenegye, a csapat az idény során a Fradin kívül a MAC-ot, az MTK-t és a BTC-t is megverte, s csak egyszer tudott egy döntetlent kicsikarni ellene az MTK, nem szólva a BAK meglepő, de szenzációs bécsi sikeréről (1911. március 26., 2:1).

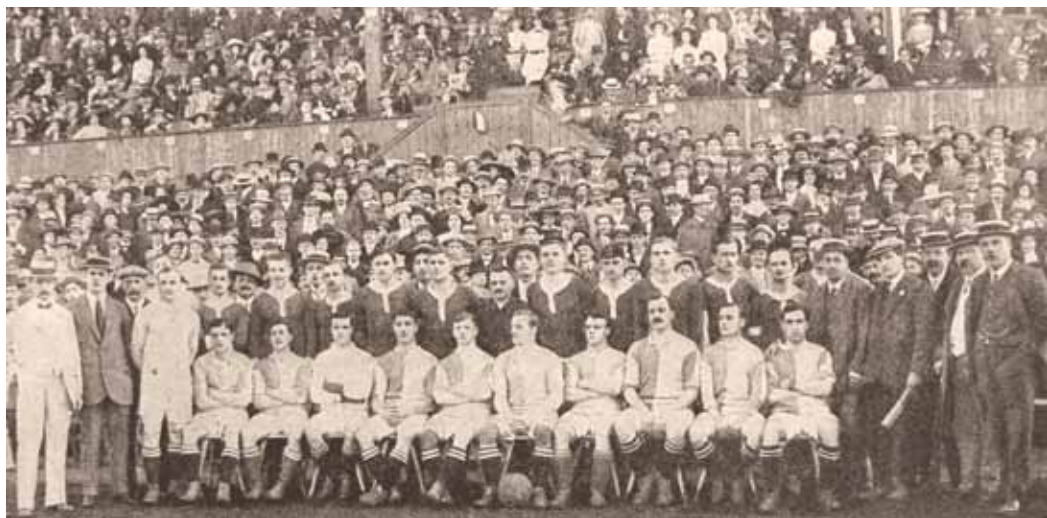
Tavasszal a zöld-fehérek 3:0-ra megverték az English Wanderers nevű túracapatot. A vendégek látogatása előtt, bemutatván őket, azt írta a *Sportthirlap*: „Az English Wanderers tagja csak olyan lehet, aki legalább egyszer szerepelt már akár az amatőr, akár a szövetségi válogatottban.”. Még jobb eredménynek számított a skót Celtic elleni 1:1 („Bár a korábban Budapesten járt csapata erősebb volt, ez is kiváló” – fogalmazódott meg a budapesti értékelés) és az Oldham Athletic elleni 2:2. Egyetlen megrázó vereség rontotta a mérleget: a szintén a fővárosunkban járt és egyébként itt az Oldhammal 1:1-re végződött bemutató mérkőzést is játszó Blackburn Rovers a nézőtérén és a pályán is brutalitásba torkolló mérkőzésen 8:1-re lesöpörte a Fradit. Ilyen különbség pedig ekkor már nem volt a két csapat között.

A BTC megverte a holland Haagsche VV-t (3:2) és a német Mittweidner FC-t (2:0). Az MTK tavasszal veretlen maradt az osztrák csapatok ellen, elfogadható vereséget szenvedett az English Wandererstől (2:4), a Celtictől (0:2), az Oldhamtól (1:2) és a Blackburntól (0:4), majd fényesen szerepelt az olasz–svájci túráján.

A kék-fehérek 16 játékoskal vettek részt a portyán, ahol előbb Rómában megnyertek egy tornát a genfi Servette (a svájciak elleni 1:0 után azt írta a már akkor is javában létező

A Fradi 3:0-ra megverte
a sötétebb csíkos mezes Young Boyst

A Blackburn Rovers (ülő sorban) nem kegyelmezett a ferencvárosiaknak, 8:1-re nyert ellenük az Üllői úton

Gazzetta dello Sport, hogy „a magyarok játéka briliáns volt”), a francia Red Star (2:2) és a kor kiemelkedően legerősebb olasz klubcsapata, a Pro Vercelli ellen (3:1). Feljegyezték a krónikások, hogy a római futballpályán nem volt öltöző. Az MTK játékosai rögtönöztek egyet, mégpedig a szállodákból kihozott lepedőkből. Utána Milánóban 3:3-at játszottak az Internazionale ellen – jótékony célú mérkőzés volt, a két csapat egy kormányozható katonai léghajó előállítási költségeinek javára lépett pályára –, majd kissé már fáradtan 3:1-re kikaptak a svájci St. Gallentől.

Egy 15 éves gyerek tippelt a legjobban

Az alig fél évvel korábban alakult új hetilap, a hétfői Sporthirlap pályázatot írt ki, 200 koronát felajánlva annak, aki eltalálja a bajnokság 1–10. helyezettjének helyes sorrendjét. Gáláns volt a teljes ajánlat, mert 40 korona járt annak is, aki csak az első kettőt trafálta telibe. Azt meg sejteni lehetett, hogy a reális erőviszonyokat érvényesítve az FTC végez majd az élen az MTK előtt.

A pályázatra beküldött tippekből Herczegh Béla, a Pesti Hírlap sportszerkesztője kiszámította, hogy a csapatok milyen oddsszal indultak volna a bajnokságban. (Zárójelben a végső, azaz a tényleges bajnoki helyezés: 1. FTC (1.) 3,5:1, 2. MTK (2.) 6:1, 3. BAK (4.) 15:1, 4. BTC (5.) 99:1, 5. MAC (6.) és „33” FC (7.) 410:1, 7. Törekvs (3.) 505:1, 8. Nemzeti SC (9.) 620:1, 9. UTE (10.) és TTC (8.) 4956:1.

A listáról jól kivehető: papírforma-eredményeket hozott az 1910–1911-es bajnokság, csak a Törekvs szárnyalta túl az előzetes várakozásokat. Méghozzá nem kis léptékben! A Töri remeklésének volt tulajdonítható, hogy mindössze négyen találták el az első három sorrendjét, alkalmasint mindannyian szimpatizáltak a vasutasok csapatával. A győztes Schiller Andor, a Röck Szilárd utcai kereskedelmi iskola 15 éves tanulója lett, aki az első hatot eltalálta, ezzel 120 koronát nyerve. (Mai vásárlóértékben a díja körülbelül 120 000 forintnak felelt meg.)

Félárúval vonzóbbá vált a bajnokság

„Tavaly (értsd: tavasszal – a szerzők) óta a bajnokság numerice és ponderice erősödött. Míg tavaly három kerületben mérkőzés nélkül visszaléptek a csapatok, az idén ezek helyébe régi, neves, tette kész csapatokat sikerült megnyerni. Így újonnan beneveztek a Pécsi AC, a Temesvári AC, a Miskolci SE, a Kecskeméti AC, a Balassagyarmati SE, az Aradi SE, a tavaly visszaléptek közül ismét szerepel az Eperjesi Torna és Vívó Egylet, a Kolozsvári AC és a Soproni AFC. Igazán elmondhatom, a bajnokságra az egy Pozsonyi TE-n kívül, amelynek még az idén nem volt szándéka a bajnokságban részt venni, senki sem maradt el számottevő egyet a bajnokságból. Sőt, az idén először sikerült egy kerületben – az északiban – hét nevezőt nyerni meg a bajnokság eszméjének, ami rekord.” – írta részben a Vidéki Bizottságot ért kritikákra is válaszul a *Nemzeti Sport* szeptember 17-i számában *Földessy János*, az említett testület egyik prominens tagja, a későbbi szövetségi kapitány.

Az országos küzdelmekre az utólagos jelentkezőkkel együtt 32 alakulat nevezett. Az is az indulásra serkentette a klubokat, hogy a startpisztoly eldördülése előtt a kereskedelemügyi miniszter megadta számukra a félárú vasúti jegyek vásárlására jogosító kedvezményt. (*dr. Földessy János i. m.*)

A különböző kerületek végeredménye.

Pestvidéki kerület: 1. Kecskeméti AC 4 pont, 2. Monori SE 0. Balassagyarmati SE ugyan benevezett, de nem játszott mérkőzést.

Keleti kerület: 1. Kolozsvári TC 6 pont, 2. Kolozsvári KASK 6, 3. Kolozsvári AC 0. (A KAC két mérkőzésre nem állt ki.) A bajnok KTC tizenegye: Deák – Grimm, Somlai – Tokai, Czirner, Herskovits – Mike, Kont, Takács, Szabó, László.

Déli kerület: 1. Aradi AC 13 pont, 2. Temesvári AC 10, 3. Bácska SZAC 8, 4. Szegedi AK 5 (két pont levonva egy játékos jogosulatlan szereplése miatt), 5. Aradi SC 2.

Északi kerület: 1. Kassai AC 21, 2. Miskolci SE 19, 3. Eperjesi TVE 16, 4. Debreceni TE 14, 5. Sátoraljaújhelyi AC 14, 6. Kassai MTE 3, 7. Mateóci SE 1.

A Debreceni TE (elől) nagy meglepetésre 2:1-re legyőzte az AC Viktoria Wient

Nyugati kerület: 1. Győri Egyetértés 11, 2. Pozsonyi ULE 6, 3. Soproni FAC 3, 4. Soproni Venus 0. (A két soproni sem ősszel, sem tavasszal nem játszott egymással.)

Délnyugati kerület: 1. Pécsi AC 7, 2. Székesfehérvári TC 3, 3. Kaposvári AC 2. 1911. május 10-én a Vidéki Bizottság javasolta az országos döntő eltörlését.

Nem látta értelmét a fővárosi és a vidéki nyertesek összecsapásának, ugyanis előbbi jóval magasabb klasszist képviselt. Csak abban az esetben lesz nagydöntő, ha azt az MLSZ elrendeli. (dr. Földessy János i.m.)

A nem budapesti klubok az úgynevezett Vidéki serlegért vívták a finálét, az örökös vándordíjat az MLSZ írta ki. (dr. Földessy János i.m.) A trófeát a novemberi pesti döntőben a Pécsi AC-t 2:0 (1:0)-ra megverő Kassai AC hódította el, immáron másodszor. Nem igazolódott be tehát a félelem, hogy a felvidéki gárda nem tudja kiheverni Bodnár Sándor távozását. (Különben így is maradt Bodnár az együttesben, Sándor testvére, Andor.)

Egy nem mindennapi átigazolásról: Skrabák (Bánk) István, a kétszeres válogatott 1910 októberében a Nagyváradi SE-be lépett át.

Örvendetes en emelkedtek a nézőszámok. Húsvétkor a Szombathelyi SE-Grazer SV (2:2) mérkőzést 5000, míg az URAK aradi vendégjátékát és 6:5-ös sikerét 3000 érdeklődő tekintette meg. (Nemzeti Sport 1911. május)

Erdélyiek egymás között: a Koložvári KASK (sötét szerelésben) és a Marosvásárhelyi SE

1910

1911

URAK és nem urak

„Weszélákot, az URAK durvaságairól híres hátvédjét a KAOE feljelentette a rendőrségen és a szövetségnél, mert a legutóbbi KAOE-URAK bajnoki mérkőzés után a KAOE-nek a pályáról távozó középzsátárát tetteleg inzultálta. A tavalyi ölmosbotos verekedés főrendezőjét ezen ügyből kifolyólag ép a múlt héten büntette meg az újpésti rendőrség négy nap elzárásra átváltoztatható 40 korona pénzbüntetésre és reméljük, hogy ezúttal a szövetség is alaposan le fogja inteni ezt a közveszélyes footballistát” – írta a Nemzeti Sport 1910. október 9-i száma. Kiderült, Weszelák Károly és társai, az URAK játékosai nem voltak éppen urak. De aztán rájárt a rúd az újpésti-rákospalotai klub játékosaira. A kék-sárga csapat, noha tavasszal a bevonulás miatt rengetek játékosát elveszítette, az utolsó fordulóig versenyben állt az élvonalba jutásért. Ám a III. kerületi TVE 16:0-ra megverte a VAC-ot, és jobb gólarányának köszönhetően megnyerte a bajnokságot.

A zöld-fehérek jutottak az utolsó döntőbe

Az Osztrák–Magyar Monarchia leghíresebb országok közötti klubtrófeáját, a Challenge Cupot 1910–1911-ben írták ki utoljára.

Eredetileg kilenc csapat nevezett, köztük csak egy magyar, az 1909-es győztes FTC. Ám utána a „33” FC, majd még később a MAC és a Nemzeti SC is jelezte részvételi szándékát. Ezért aztán a Fradi nem automatikusan, hanem egy – valójában csak elméleti – magyarországi selejtező végén szerzett jogot a döntőben való szereplésre.

1910. október 23-án a Harminchármasok 2:1-re megverték a MAC-ot, az FTC pedig 4:2-re a BAK-ot. Mind a kettő valójában magyar bajnoki mérkőzés volt, amelynek eredményét később beszámították a Challenge Cupba – derítette ki a sorozattal részletesen foglalkozó *austriasoccer.at*. A Nemzeti SC erőnyerő volt.

A második fordulónak kinevezett következő körben az FTC 2:0-ra megverte a „33” FC-t, az NSC újra erőnyerő volt. A korabeli napi sajtóból kideríthetetlen, hogy aztán e két csapat között hogyan dőlt el a magyar régió elsőségének kérdése. Az említett osztrák honlap szerint vagy az 1911. március 12-i, 6:0-ra megnyert barátságos mérkőzésen, vagy a két héttel későbbi, 3:1-re megnyert bajnoki találkozón szerzett jogot az FTC a nagydöntőben való szereplésre.

Bécsben aztán az FTC 3:0-ra kikapott a Wiener Sportclubtól – de ez már a következő szezon történetéhez tartozik.

A BTC (csíkosban) és a Wiener SC közös fotója

Ismét a Fradi

A Corinthian-díj még az 1909–1910-es idényben megkezdett harmadik évadjának döntőjét csak 1910. december 18-án játszotta az FTC és a BTC. Érdekes, hogy közben már javában zajlott az 1910–1911-es sorozat is, a zöld-fehérek a tornászok elleni mérkőzésük előtt egy héttel 3:1-re megverték a KAOE együttesét – akkor még nem sejtette senki, hogy a néhány hét múlva új otthonba, az Üllői útra költöző Fradi régi pályáját a Külső Soroksári úton a KAOE „öröklí” –, már az új szériában.

A Margitszigeten, mintegy 2000 néző előtt, teljesen felázott pályán, zuhogó esőben játszották a sok huzavona és halasztás után végre megrendezett döntőt. Az FTC simán, 3:0-ra nyert. Az FTC Rumbolddal erősített a csapatán, „Runci” akkor játszott először, hazatérve müncheni és bécsi tanulmányútjáról. Erővel bírta, megérte tréningeznie a Wiener Sportclubban, de (a kor kifejezését citálva) még nem mutatott reprezentatív formát. A BTC felforgatott csapattal állt ki, ezúttal Szendrő jobbáhtvédet, Mészáros centert, Dobó jobbösszekötőt játszott, s miután Németh előrement a csatár-sorba, a fedezetek között Földi is szerepelt. Nagyon hiányzott Simon, aki nősülése után egy időre felhagyott a futballal. A mérkőzés góljait Schlosser, Koródy, majd a második félidőben ismét Schlosser szerezte. A győztes csapat összeállítása a következő volt: Fritz – Rumbold, Manglitz – Weinber II, Bródy, Halász – Weisz, Koródy, Pataki, Schlosser, Borbás.

Az 1910–1911-es, negyedik Corinthian-díj ismét nem fejeződött be az idény végéig. Az elődöntőbe az FTC, a második ligás URAK együttesét legyőző BAK, valamint a BTC és a MAC került. Az egyik elődöntőben, az idény utolsó mérkőzésén a Fradi (vagy pontosabb úgy fogalmazni: Schlosser Imre) 4:2-re legyőzte a BAK-ot. Slózi lőtte mind a négy gólt. A másik ágról a BTC jutott a fináléba, a döntőt végül csak 1912. február 18-án játszotta le a két alakulat. Ismét az FTC nyert, és ismét fölényesen (5:0).

Fritz Alajos (FTC)

Ha letépte, fizesse meg!

„A VAC–Postás mérkőzésen egyik Postás-hátvéd a 16-oson belül ingénél fogva visszarántott egy VAC-csatárt úgy, hogy inge elszakadt. A bíró erre – állítólag – úgy ítélte, hogy a Postás-hátvéd vegyen új inget a VAC-csatárnak.” (A Nemzeti Sport 1910. októberi számát idézte a Nemzeti Sport 1935. október 27-én.)

Torzó

Ezúttal nem telt meg az Üllői út fedett lelátója

Elkezdtek, ám nem fejezték be az idényben a Magyar Kupa 1910–1911-es sorozatát. A nyári labdarúgószünetig még a negyeddöntők (akkori szóhasználat: az osztályozók) végéig sem értek, az elődöntőket, illetve a legjobb nyolc négy közé jutásért rendezett találkozók egy részét az 1911–1912-es idényben, a kupadöntőt, ismételjük, az 1910–1911-es idény kupadöntőjét pedig 1912. október 2-án játszották le. (E találkozóról majd annál az idénynél számolunk be, itt csak annyit: az MTK 1:0-ra megverte a MAC-ot.) Természetesen a Magyar Kupa-bizottság egyáltalán nem tervezte rétestésztává degradálni a sorozatot, az eredeti tervek szerint 1911. június 25-én játszották volna le a döntőt. Ebből lett aztán 1912. október 2.

Ha nívós ellenfelet láthatott, a közönség vevő volt a mérkőzésre

Az 1910–1911-ben megtartott mérkőzések közül kiemelkedett az FTC és a BTC csatája a tulajdonképpeni negyeddöntőben, június 11-én az új Üllői úti pályán, 6000 néző előtt. A Fradi 4:1-re nyert, pedig a *Sporthirlap* beszámolója szerint „a BTC játéka meglátszott, hogy szinte eped a győzelemért.” A Ferencváros meg a gólokat rugdosta, csak 1:1-ig voltak együtt, akkor egyenlítették a tornászok Saly Sándor góljával. A zöld-fehérek találata-

it Weisz Ferenc (2), Schlosser Imre és a mindössze 17 éves Pataki Mihály, azaz „Pityke” szereztek. Állítólag szokatlan volt a BTC-nek az új stadion, a Fradi új otthona.

A felvétel a Boszniában állomásozó 84. gyalogezred katonáinak és a sarajevo-i diákok válogatottjának (fekete-fehér szerelésben) küzdelme előtt rögzült

Slózi: derzeit untauglich

A császár időnként megrostálta a futballcsapatokat. Nem kell persze ezt szó szerint érteni, de az együtteseknek katonai szolgálatauk miatt időről időre le kellett mondaniuk néhány játékosukról. 1910 augusztusának végén a Sporthirlap a BTC keretének változása kapcsán megjegyezte: „Késmárky kivételével körülbelül ugyanaz lesz az összeállítás, mint tavasszal. Bihari és Szendrő sor alá kerül, de katonáévüket a fővárosban szolgálják le, így több mint valószínű, hogy nem kell a mérkőzéseken való részvételről lemondaniuk. Ficzere visszatér a katonaságból.” Késmárky Ákos ugyan később átlépett a BAK-ba, de az újpesti Klein Jenővel együtt Újvidéken szolgált. Szury Kálmán (BAK) Polába, a tengerészethez zuhált be, Kanyaurek István (NSC) klubtársával, Lassingleutner Józseffel, azaz Lassyval együtt Bécsbe került. Kanyaureket, miként az ugyancsak a bécsi regimenthez vezényelt újpesti Ludwig Antalt és a Kaposi Károlyt, a második vonalbeli FSC játékosát le is igazolta a Wiener SC, az akkori talán legjobb osztrák csapat. A legrosszabbul a második osztályban a feljutásért küzdő URAK járt: első és második csapatából tavasszal 11 játékost vittek el a seregbe. Ugyanakkor két válogatott játékost kiszuperáltak: sem az MTK-s Kertész Gyula, sem a leggőlerősebb magyar csatár, Schlosser Imre nem találtatott alkalmasnak a szolgálatra. Mindketten megkapták a pecsétetes papírt: „derzeit untauglich” (jelenleg alkalmatlan) minősítéssel.

A fehérvári 17. honvéd gyalogezred (elöl) és a budapesti 4. tarackos ütegosztály

A black and white portrait of a young man with a mustache, looking slightly to the left. He is wearing a dark jacket over a light-colored shirt. The background is dark and out of focus.

1910
1911

1919-ben a Wiener AC labdarúgója lett. Azért kellett távoznia a Fradiból, mert haragjában antiszemita kifejezéssel illette Blumot. (*Nemzeti Sport* 1944. július 14.)

„Bécsben egy ideig tartotta az akkor atlétikai versenyszámnak számító távrúgás országos csúcsát.” (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) A WAC után egy darabig még a Zuglói AC-ot segítette, aztán szögre akasztotta a csukáit, és kiment Olaszországba edzősködni meg pénzt keresni. Seregnyi ottani egyesület kispadján ült (Venezia, Brescia, Modena, Andrea Doria, Atalanta, Udinese, Torino, Savona, Grosseto), hogy csak a nevesebbeket lajstromozzuk. (Jenő nevű öccse is kitűnő játékos volt, és trénerként szintén Itáliában dolgozott.)

Payer Imre 1955-ben hazatelepült Győrbe, ahol 1957. augusztus 16-án hunyt el. (www.kisalfold.hu)

Ki lehetett a Leánykiházasító Egylet tisztviselője?

A Sporthirlap 1911 tavaszán viszonylag rendszeresen közölte a legjobb játékosok foglalkozását, így tudhatjuk, hogy továbbra is a középosztályhoz tartoztak a két legjobb csapat, az FTC és az MTK labdarúgói. Megjegyzendő, hogy a rovatban több játékosnál is közzéték a vallását (innen tudhatjuk, hogy Borbás dr., Rumbold és a BTC-s Szendrő is római katolikus volt), de valószínűleg ez túlságosan beindította néhány olvasó fantáziáját, mert aztán maga a Sporthirlap azt írta, hogy nincs értelme a felekezeti hovatartozás szerint osztályozni a sportembereket.

Ferencvárosi Torna Club: Fritz Alajos (25 éves) fogtechnikus, Rumbold Gyula (24) iparművész, Manglitz Ferenc (29) műszaki iroda tulajdonosa, Bródy Sándor (28) a fővárosi gázgyár könyvelője, Weinber János (23) zálogházi tisztviselő, **Payer Imre** (22) katona, Szeitler Károly (23) vámházi gyakorlók, Weisz Ferenc (26) okleveles gyógyszerész, Koródy Károly (24) MÁV-gépgyári tisztviselő, Schlosser Imre (22) fővárosi tisztviselő, vízvezetéki osztály, Borbás Gáspár dr. (27) ügyvéd, árvaszéki hivatalnok.

MTK: Domonkos László a Mauthner Ödön cég hivatalnoka, később a Postatakarékpénztár, majd a Munkásbetegség-pénztár alkalmazottja, Nagy Ferenc városi tisztviselő, Révész Béla egy kecskeméti gépgyár pesti tisztviselője, Bíró Sándor műegyetemi hallgató, Kürschner Izidor műszaki hivatalnok, Kertész III Adolf kereskedő, Sebestyén Béla a Leánykiházasító Egylet tisztviselője, Kertész I Gyula fényképész, Kertész II Vilmos kereskedő, Farkas István törvényszéki írnok, Szántó Károly gyógyszerész, Tauszig Imre elektrotechnikus. Nem sokkal később Kertész I és Kürschner „Dóri” társak lettek egy fényképsz műteremben.

Frici lebuktatta Bunyákat

Fritz Alajos (Budapest, 1885. június 21. – Budapest, 1963. január 16.) kapust leginkább azért ismeri az utókor, mert Schlosser Imre sógora volt. A görbe lábú csatárfenomén a Fricinek (is) szólított legény leánytestvérét, Elzácskát vette nőül. A másik vonatkozás, amit kevesebben tudnak róla, hogy ő volt az, „aki annak idején Zsákot a Vérmezőn védeni tanította” (*Nemzeti Sport* 1929. január 13.)

Az FTC 235 mérkőzésén kapott lehetőséget. Nem volt bravúr-ember, de általában megbízhatóan látta el feladatát. Klubjával nyolcszor nyert bajnoki aranyat, négyszer ezüstöt, tagja volt az Ezüstlabdát háromszor, a Challenge Cupot és a Magyar Kupát egy-egy alkalommal elhódító formációnak. Az egyik beceneve meglehetősen egyedi volt, a többiek előszeretettel hívták Bunkónak. (www.tempofradi.hu)

Egyszer lehetett válogatott. 1910. május 26-án 6:1-re megvertük az olaszokat a Millenárison. Olybá tűnik, a 88. percben beszédett gól úgy feldühíthette Minder Frigyes szövetségi kapitányt, hogy többé nem hívta be... Félre a viccel, van konkrétum is, amit tudunk ez ügyben: a francia-olasz-svájci túrára Sipos (Sellő) Imrét vitték el egyetlen kapusként, aztán a Fritz Alajos aktív pályafutása hátralévő részében rendezett válogatott mérkőzéseken már csak Zsák Károly vagy Domonkos László védett. Két zseni, akik a poszton sokkal jobbak voltak ferencvárosi kollégájuknál. Árulkodó adat továbbá, hogy a szaklap 1929-es szavazásán huszonnégy kapus kapott minimum tizenegy voksot az olvasóktól, és Fritz nem volt közöttük. (*Nemzeti Sport* 1929. február 6.)

Azért neki is akadtak ihletett napjai. 1909. június 13-án, a bécsi Challenge Cup döntőjében kivédte a Wiener SC csatárainak a szemét. Ahogy mondani szokás, szinte megbabonázta a „sógorokat”. (*Nemzeti Sport*) 1910. május 16-án az FTC 2:1-re nyert Budapesten a Barnsley ellen, és hősrünk nem kis érdemeket szerzett a világraszóló diadalban.

Harmincadik születésnapja előtt Bécsben szerepelt utoljára a Fradiban, 1915. június 20-án a IX. kerületiek 4:2-re kikaptak a Rapidtól. Két hét múlva az egyik legkegyetlenebb arcvonalra, az olasz frontra vezényelték. A fékevesztett vérontás befejeztével már nem játszott többé a zöld-fehéreknél, a fogtechnikusok gárdájába igazolt, ahol a jobbhalf szerepkörét bízták rá. (*Nagy Béla: Fradi futballévszázad*)

Aranyos anekdotával búcsúzunk tőle. Történt pedig még jócskán a nagy háború előtt, hogy a harminchármasok játékos, a nyakigláb Bosnyákovits álbajuszt és álszakállat ragasztott, csak hogy játszhasson az FTC ellen. Miért trükközött a későbbi főrendőr? A tornatanára nem engedte iskolán kívüli egyesületben futballozni, és állandóan megrovókat adott neki a tantestülettel, amiért diákja meg merte szegni az utasításait. A fiatal sportoló ezzel az álcázó hadművelettel akarta megtéveszteni a könyörtelen pedagógust és az ellenfelet. Nem sikerült, az éles szemű Fritz kiszúrta a turpisságot, és egy óvatlan pillanatban letépte az álszörzetet. A következő héten a Bunyáknak nevezett „33”-as-labdarúgó szülei újabb levelet kaptak, amelyben a tanintézet igazgatója kicsapással fenyegette meg engedetlen csemetéjüket. (*Nemzeti Sport* 1928. november 11.)

Névsorolvasás

Ebben a szezonban a *Nemzeti Sport* vagy a *Sportthirlap* csak ritkán közölte a mérkőzések összeállítását, minthogy 22 játékos fejezte be a 90 percet a bajnokikon. Így továbbra is az IFFHS statisztikáit vettük alapul, kiegészítve saját gyűjtésünkkel.

Budapesti Athletikai Klub:

Cseh Konrád, Domos Elemér, Fancsek Károly, Gállos Sándor, Goldstein Hermann, Grósz Ferenc (k), Grósz József, Grünwald Miksa, Halász Géza, Jancsarek Pál, Károly Jenő, Késmárky Ákos, Késmárky Salamon, Kincs Frigyes, Konrád Jenő, Kucsera István, Ligeti Ede, Prétyi Károly, Rappay József, Rudas Ernő, Salamon Sándor, Stick Károly, Szury Kálmán, Waldner Károly.

Budapesti Torna Club:

Bayer Ferenc, Bihari Ferenc (k), Boldog Ádám, Dobó Gyula, Földi Ferenc, Haber Antal, Horváth József, Izsák Károly, Korda Győző, Kovács Elemér, Köszegi Dezső, Kunst Ottó, Leitner János, Levák István, Mészáros Árpád, Németh János, Rákóczy Jenő, Rauchmaul Emil, Saly Sándor, Sárközi Sándor, Schmuck Manó, Simon Ferenc, Szendrő Oszkár, Sztana, Újváry-Cseh Ödön.

Ferencvárosi Torna Club:

Borbás Gáspár dr. 18, Bródy Sándor 17, Fritz Alajos (k) 18, Halász (Fischer) Géza 8, Koródy Károly 16, Manglitz Ferenc 18, Medgyessy Jenő 1, Pápai Ernő 1, Pataki Mihály 3, Payer Imre 14, Rónay Zoltán 1, Rumbold Gyula 11, Schlosser Imre 18, Szeitler Károly 15, Varga János 2, Weinber II János 16, Weisz Ferenc 17, Wessely Ferenc 4.

„33” Football Club:

Bíró Lajos, Bíró László, Bosnyákovits Károly, Cavolják (Csordás) József, Fey Viktor, Hampl Kálmán, Hauser, Horváth Béla, Ivancsics Mihály, Kehrling Béla, Kiss Károly, Löwy Artúr, Mandl Frigyes, Opprecht István (k), Schubert Sándor, Steiner, Széchy Endre, Székány Géza, Székány Sándor, Szüsz Félix, Weisz Frigyes, Zsák Károly (k).

Magyar Athletikai Club:

Fábry László, Feketeházy Gyula, Fodor Rezső, Herner Sándor, Hildebrand Elemér, Kazár Emil, Kelemen Béla, Kertész Géza, Krempels Béla, Krempels József, Lator Géza, Major Kálmán, Medgyessy Iván, Moór, Oldal Mihály, Ónody Zsigmond, Rauch I Géza, Rauch II Győző, Riedl István, Saly Sándor, Sipos Ernő (k), Újhelyi, Zeitler Imre.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Bíró Gyula, Csüdör Ferenc, Domonkos László (k), Ellinger (Elemér) Leó, Farkas István, Holits Ödön, Kertész III Adolf, Kertész I Gyula, Kertész II Vilmos, Knapp Miksa (k), Kürschner Izidor, Nagy Ferenc, Révész Béla, Sebestyén Béla, Szántó Károly, Tauszig Imre, Vágó-Weisz Antal.

Nemzeti Sport Club:

Bednár Nándor, Bodnár Sándor, Fábry László, Faragó Béla, Fekete Miklós, Feldmann Gyula, Feldmann József, Feldmann Simon, Gerő Ferenc, Gyárfás Sándor, Herskovits László, Hegyi Árpád, Hlavay György, Kanyaurek István, Kovács Elemér, Lassingleitner József, Leiner Izidor, Molnár Frigyes, Reich Ede, Rometh József, Sebestyén Dezső, Szabó Sándor, Székely Aladár, Tóth II „Potya” (Toldi) István, Vajda Béla, Winter Lajos.

Terézvárosi Torna Club:

Battik János, Beimel Miksa (k), Fekete Miklós, Hauer Rudolf, Hegyi Árpád, Hegyi Zoltán, Jergencz Ignác, Lévai Mihály, Maly Antal, Nemetz Ernő, Pach Ferenc, Procenko Ferenc, Reich Jenő, Roóz I Ernő, Roóz II Oszkár, Rösner Vilmos, Rusz Miklós, Schenk, Schönfeld Aladár, Szántó Béla, Vágó-Weisz Antal, Weisz Zoltán, Zádor Elek.

Törekvés Sport Egyesület:

Béky János, Bodnár József, Böti János, Burián Géza (k), Csónka Kálmán, Dürr Antal (k), Ging (Ling) József, Hauswald Károly, Kaufmann Aladár, Kiss Ferenc, Mathisz, Méner László, Nyilas István, Orsolyák József, Pejtsik Imre, Szedlyár Gusztáv, Szednicsek János, Szentey Sándor, Takács Dániel, Ürögdi József, Wolenszki Endre, Wolenszki Ferenc.

Újpesti Torna Egylet:

Fandl Géza, Fürst (Herczeg) Oszkár, Goldstein Ármán, Kardos I Ferenc, Kazár Tibor (k), Kohn Alajos, Kovács Aladár, Kuschner János, Lévy József, Ludwig I Antal, Molnár I Ferenc, Molnár II Imre, Molnár III Ödön, Novák Sándor, Petz Béla, Révész, Surnik Béla, Szabó Ferenc, Szidon Vilmos, Vanicsek József, Vranák Lajos.

Az 1910–1911. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. FTC	18	16	–	2	77:19	3	2	1. III. ker. TVE	18	13	2	3	55:19	28
2. MTK	18	10	4	4	37:18	2	4	2. URAK	18	13	2	3	44:18	28
3. Törekvés	18	9	4	5	44:33	2	2	3. KAOE	18	9	7	2	21:12	25
4. BAK	18	9	3	6	38:28	2	1	4. Fer. SC	18	8	5	5	28:23	21
5. BTC	18	7	4	7	29:33	1	8	5. BEAC	18	6	8	4	23:22	20
6. MAC	18	8	1	9	32:35	1	7	6. Postások	18	8	1	9	23:22	17
7. TTC	18	5	3	10	18:48	1	3	7. VAC	18	4	5	9	16:50	13
8. Nemzeti SC	18	4	4	10	26:40	1	2	8. MAFC	18	3	5	10	8:32	11
9. „33” FC*	18	4	5	9	18:37	1	1	9. LLE	18	1	7	10	14:37	9
10. UTE	18	2	4	12	23:51	8		10. LTC	18	3	2	13	15:12	8

* két büntetőpont levonva

II. osztály

A másodosztályú csapatok elnevezése

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

Fer. SC: Ferencvárosi Sport Club

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

LLE: Lipótvárosi Labdarúgó Egylet

LTC: Lipótvárosi Torna Club

MAFC: Műegyetemi Athletikai és Football Club

Postások: Posta és Távírda Tiszviselők Sportegyesülete

URAK: Újpest-Rákospalotai Atlétikai Klub

VAC: Vívó és Atlétikai Club

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1. FTC	X	1:2	4:1	4:2	3:2	0:3	4:0	8:3	7:0	7:1
2. MTK	1:2	X	2:0	2:1	1:3	3:0	3:1	0:1	3:1	6:1
3. Törekvés	1:5	3:3	X	2:3	1:1	4:1	7:0	3:1	1:1	2:0
4. BAK	0:3	2:0	2:3	X	2:2	2:1	4:0	2:1	0:1	4:2
5. BTC	0:5	0:0	5:4	1:4	X	0:3	2:0	2:3	0:0	3:0
6. MAC	1:5	1:4	1:2	1:0	3:2	X	5:1	2:3	1:2	3:1
7. TTC	0:7	0:2	0:1	2:2	2:1	3:0	X	1:0	2:2	1:1
8. NSC	1:3	0:0	1:3	2:2	0:1	2:2	2:3	X	2:3	2:1
9. „33” FC	0:2	1:5	2:5	0:1	1:2	0:2	0:2	0:0	X	2:2
10. UTE	1:7	0:0	1:1	1:5	1:2	1:2	5:0	4:2	0:2	X

Gólkirály:

Schlosser Imre (FTC) 38 góllal

Kitűnő ferencvárosi tizenegy (balról): Borbás, Fritz, Weinber, Weisz, Rumbold, Koródy, Schlosser, Bródy, Ungár, Pataki, Manglitz

A nőtlenek bajnokcsapata

Egy válogatott játékos több mint fél éven keresztül nem játszott új klubjában. Ez nem lett volna rendkívüli, akkoriban ezt még elő is írták a szabályok azonos kerületi szövetségbe sorolt csapatok, értsd, akár a budapesti csapatok között is. Ám a kor kimagaslóan legjobb összekötője, Bodnár Sándor még az idény kezdete előtti napokban sem lehetett biztos abban, hogy végre játszhat a MAC-ban. Ő csak annyit tudott, hogy előző ősszel, amikor bejelentette átigazolási kérelmét a Nemzeti Sport Clubnál, azonnal felmondták az állását, már be sem engedték a hivatalába. Hogy mi köze a kettőnek egymáshoz? Csak annyi, hogy Steiner Hugó, a „nemzetiek” elnöke helyezte állásba, a patrónus pedig megorrolt a hűtlenségért. Tettlegességig, lovagias ügyig fajuló skandalum lett a szakításból. Ráadásul Steiner volt az MLSZ főtitkára, s ebbéli minőségében – nem igazán szimpatikusan – mindent megtett, hogy lassítsa az átigazolást. Végül a rajt előtti napokban megszületett a megállapodás, mert Bodnár és a MAC egyaránt hajlandó volt egy olyan nyilatkozatot tenni, amely csillapíthatta az NSC vezéreinek háborgó lelkét. De a helyzet fonáságát jól érzékeltette a *Nemzeti Sport* szeptember 3-i írása: „Végre lezárult a Bodnár-ügy. A MAC és a játékos egy nyilatkozatban adott elégtételt a Nemzeti SC megsértett önérzetének. Miután nem sikerült Bodnárt fölnégyeltetni, elégtettni és a hamvait a világ négy tája felé szétszórni, hát utólag ez a korrekt megoldási mód is elégségesnek mutatkozott.”

Érdekes, hogy aztán a NSC belekeveredett egy hasonló ügybe, de akkor ő szerzett játékost, Stick Károlyt Győrből. Már nem is volt annyira felháborodva...

Az átigazolások egyébként nem változtatták meg igazán az erőviszonyokat, annál is inkább, mert az élcsepapatok többsége régi erőire épített. A *Nemzeti Sport* így foglalta össze a helyzetet,

Hárman az olimpikonok közül (balról):
Bodnár, Schlosser, Rumbold

még a Bodnár ügy lezárása előtt: „Az FTC csapata változatlan. Az MTK csapata apróbb, inkább a halvesorban tervbe vett változtatásoktól eltekintve szintén változatlan maradt. A közvetlen védelem vas, ha ehhez hozzájárul majd az új MTK-pálya által fokozandó ambíció és felkészültség, a csapat az FTC-nek veszélyes ellenfelévé válhatik. A BAK-ban változások lesznek, a csapat eddig is jó volt, nyilván halad azon az úton, mely a három legjobb csapat egyikének biztos pozíciója felé vezet. A Törekvés gyengült erőben veszi fel a versenyt. A BTC óriásit javult a Postások játékosainak bevonásával. A MAC – mint mindig – kiszámíthatatlan, Kelemen és Krempels hiányozni fognak. Bodnár a jól előkészített aknáknak eredményeként még mindig nem játszhatik. A 33-asok és a Nemzeti SC még mindig sínylik apróbb játékoshiányaikat. A TTC, mióta fönnáll, mindig az utolsók között volt, de soha ki nem bukott. A III. kerületiek két játékosa hasznavehetetlen. Igaz, hogy a nagy

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

lelkesedés csudákat mível, megmutatta ezt a 33-asok csapata, de most majd a régi egyletek is jobban fognak vigyázni az új első osztályúra, nem bizakodnak el vele szemben, így jelentős sikerekhez aligha juthat.” (*Nemzeti Sport* 1911. augusztus 27.)

A legjelentősebb erősítést a következő hetekben az MTK kapta elnökétől, Brüll Alfrédától, akit 1905 áprilisában választottak alelnökből a klub vezérévé. (*Nemzeti Sport* 1930. április 8.) Neki köszönhetően a kék-fehérek egy kitűnő brit játékost tudtak igazolni. A *Sportvilág* bemutatta az új középcsatárt: „Angol játékos az MTK-ban, **Joseph Lane** angol játékos személyében kitűnő centercsatárt nyert az MTK. Lane a Shyres Edward (Edward Shires – a szerzők) vezetése alatt álló angol írógép üzletnek, az Olivernek az alkalmazottja. Lane Angliában az Aylesbury FC-ben játszott, 12 mérkőzésen 19 gólt szerzett. Korábban angol középiskolai válogatott is volt, még 14 éves korában, gólt lőtt a skótok ellen 2:1-re megnyert mérkőzésen. 21 éves, nős, egy gyermek apja. A Victoria College-ban kezdett játszani, de a Watford profi keretének is tagja volt.” Egyébként tényleg kiváló futballistát ismerhetett meg a mindössze 19 éves Joe Lane-ben Budapest, miután hazatért Albionba, két meccset játszott az abban az idényben (1912–1913) bajnok és FA-kupa-győztes Sunderland piros-fehér csíkos mezében, majd 1913 és 1920 között a Blackpool játékosa volt. Nem sok olyan angol futbalista játszott a magyar bajnokságban, akit hazájában is nagyra tartottak, érdemes hát idézni a *Blackpool – A complete record 1887–1992* című kiadvány rá vonatkozó passzusából: „Joe Lane volt a Blackpool első igazán hatékony góllövője, az első világháborút követő első szezonban a tengerpartiakat történetük legjobb bajnoki helyezéséhez segítette. Herefordban született 1892 júliusában, amatőrként igazolt a Watfordhoz 1906-ban, majd egy magyar klubban játszott, mielőtt a Sunderland leigazolta 1912-ben. 1913-ban 400 fontért került a Blackpoolhoz, ahol azonnal a kezdő csapatba került, remek kettőst alkotva a jobbszélső Charlie-vel. Három szezonban 99 mérkőzésen 67 gólt szerzett.”

Regényes álamatőrség

A *Nemzeti Sport* 1911 karácsonyi számában megkezdte A fekete tizenegy című ifjúsági regény közlését. Mint a beharangozóban írta a lap: „E regény a football életből meríti tárgyát. A szerző a hatalmas arányokban fejlődő magyar footballsport kulisszatitkainak titokzatos szálait egy érdekes és kalandos történetbe bonyolítja, melynek hőse egy pompás centercsatár, irányítója pedig egy ravaszul számító sportvezér, aki a burkolt professzionizmus révén aranyakra váltja a football népszerűségét. A fantasztikus regény az MLSZ egy később eljövendő korszakába viszi az olvasót.” Ez az utolsó mondat úgy volt értelmezhető, hogy tudniillik ilyen nálunk is van, ám azt mondjuk, hogy majd csak lesz ilyen. A szerző egyébként nem ismert, a szerkesztők a nevét csak három betűvel (dly) jelezték. Mindenesetre vitathatatlan, és a témaválasztásból következtethetünk arra, hogy a felszín alatt már megjelent az álamatőrség, a különböző juttatások biztosítása a legjobb – s nemegyszer nem csak a legjobb – játékosoknak.

Úri publikum az MTK-pálya avatóján

Lane remek játéka megosztotta a magyar futballtársadalmat. Az MTK-sok és a holdudvarukba tartozók azt szerették volna, hogy Joe Lane játsszon a magyar válogatottban. Az őszi mérkőzések előtt ez nagyon éles kérdéssé is lett, de az MLSZ döntése alapján végül nem állították be, mert a szövetség úgy tartotta, nem honosít játékosokat, még ha esetleg jobbak is a poszt magyar menőinél. Az MTK tiltakozásul – igaz, ki nem mondva az indokot – nem ment el a svájci mérkőzés bankettjére.

Lane-nel az MTK tartotta a lépést a nagyon erős Fradival, sőt tulajdonképpen éppen a kék-fehérek jó szereplése tette valamelyest nyílttá a tavaszi idényt. Ősszel ugyanis így festett a sorrend: 1. FTC 15 pont (37:7), 2. MTK 13 (17:7), 3. NSC 12 (19:16), 4. BAK 10 (19:19), 5. TTC 9 (10:18), 6. MAC 8 (11:21), 7. „33” FC 8 (11:21), 8. Törekvés 6 (11:12), 9. BTC 15:20), 10. III. ker. TVE 3 (7:20). Dicséretes volt az NSC jó szereplése, de sejteni lehetett, hogy a klub nem fogja tudni megtartani a legjobb játékosait. Erőn felül teljesítettek a „harminchármasok” is, nagy csalódást okozott ellenben a Törekvés és a BTC.

A BAK a várakozásoknak megfelelően szerepelt, noha a csapat nehezen heverte ki jobbszélője, a társai által Köcsögnek becézett Goldstein Hermann halálát. A *Sporthirlap* ősszel arról tudósított, hogy a szimpatikus fiatal játékos „hastífuszbá esett, az őszi szezonban semmiképpen sem játszhat”. Két héttel később már a halálhírét közölték.

De evezzünk vissza vidámabb vizekre! Az MTK valóban a jövőnek dolgozott, s talán még az sem túlzás, hogy kicsit feláldozta ezért tavaszi idényét. Ugyancsak Edward Shires kapcsolatait kihasználva a klub hozatott a szigetországból edzőt, bizonyos Robertson, aki ráadásul éppen a rövidpasszos skót játékot preferálta, amely a kék-fehérek képességeinek is kedvezett. Az új megtanulása és a régi sutba dobása eleinte átmeneti nehézségekkel járt – visszaesett a csapat eredményessége, a gárda tavasszal négy ponttal kevesebbet gyűjtött, mint ősszel –, de két fontos mérkőzésen is legyőzte az elsőszámú rivális, az FTC-t. Előbb a Magyar Kupa elődöntőjében, majd a Hungária úti stadion avatóján. (Egyébként mivel ősszel döntetlenre játszott az Üllői úton, úgy zárta az idényt, hogy nyolcpontos hátránya ellenére veretlen maradt a zöld-fehérekkel szemben.)

1912. március 31-én avatták fel a kék-fehérek az új pályát, amellyel végre igazi otthonuk lett, addig a Millenárison vagy a Tattersalban tréningeztek. A *Sporthirlap* emelkedett hangvételű cikkben köszöntötte a létesítmény avatását: „Tizenegy magyar fiú testi ügyessége, rátermettsége és ötletes játékmódja mozdította meg először a fővárost, s annak nyomán azt a sok száz munkáskezet, amely a kontinensnek feltétlenül a legszebb és legnagyobb sporttelepét né-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

hány hónap alatt felépítette.” A nyitány remekül sikerült – Bárczy István polgármester pompás kezdőrúgására, Brüll Alfréd és az ellenfelek nevében szóló Borbás Gáspár beszédére utalunk –, ám az igazán nagy sikert maga az előadás aratta: körülbelül húszezer néző előtt az MTK 1:0-ra megverte az Fradit. Az egyetlen gólt Joe Lane lőtte.

Ettől függetlenül az FTC-t csak ideig-óráig lehetett feltartóztatni. A franzstadtiak nagyon egyenletesen játszottak ősszel és tavasszal, azaz mindkét félidényben 15 pontot gyűjtöttek és 37 gólt szereztek. (Az első etapban csak hét, a másodikban tíz gólt kaptak, ez sem nagy különbség.) Tulajdonképpen 14 játékosból álló kerettel játszották végig az idényt, de igazán nagy verseny csak a kapusposztért folyt: hol Fritz Alajos, hol az újonc Ungár Gyula védett. Rumbold Gyulát többször is Manglitz Ferenc helyettesítette, Szeitler Károly pedig több mint a mérkőzések felén játszva az első számú csereembernek számított a Weisz, Pataki, Koródy, Schlosser, Borbás ötös fogat mellett. A többiek – Geiser Géza, Halász-Fischer Géza, Kövesdi-Krizsán Endre és Varga János – mindössze egy-egy meccsre szálltak be. Valamivel többet (3) játszott náluk Medgyessy Jenő. Nagyon erős volt a játékosállomány: amikor ősszel Payer Imre is bemutatkozott a nemzeti tizenegyben, az alapcsapat mind a tizenegy tagja (Fritz – Rumbold, Payer – Weinber II, Bródy, Blum – Weisz, Pataki, Koródy, Schlosser, Borbás) válogatott volt már. Akadt a névsornak még egy különlegessége: senki nem volt házasságban, sőt a keretből egyedül is Manglitz Ferenc nősült meg korábban.

Érdekes kettősség: noha a Fradi nem tudta legyőzni a szezonban egyszer sem az MTK-t, magasan kiemelkedett a mezőnyből. Közel kétszer annyi gólt szerzett, mint az ebből a szempontból is második legjobb kék-fehér alakulat (74 az egyik, 38 a másik), s öttel kevesebbet kapott, mint első számú vetélytársa. Maradjunk az első adatnál: elsősorban a támadóknak tulajdonította a sajtó a zöld-fehérek újabb bajnoki címét. Schlosser Imre újabb nagyszerű idényt zárt, ismét gólkirály lett, akadt olyan mérkőzése (a záró fordulóban, a kieső III. kerületi TVE ellen), amelyen nyolc találatot is jegyzett. Ez utóbbi billentette át a mérleget: Slózi tavasszal kettővel több gólt szerzett, mint ősszel. Az első fél évben a 45 első osztályú mérkőzésen 61 játékos 158 gólt rúgott. Közülük Schlosser egymaga kétszer annyit (16), mint a második helyezett Kovács Elemér (8). A Nemzeti SC csatára mögött már szorosabb volt a lista: Lane (MTK), Koródy (FTC), Salamon (BAK) és Wolenszky (Törekvés) egyaránt 7-7 találatig jutott.

A Fradi után tavasszal nem az – a MAC ellen a második csapatát kiállító, s vereséget is szenvedő – MTK, hanem a BAK, és a magához tért Törekvés szerezte a legtöbb pontot, de jellemző a körbeverésre, hogy a második fél év „ezüstérméhez” elég volt a megszerezhető 18 pontból tízet begyűjteni. Kilencet szerzett az MTK és a BTC, nyolcat a MAC, a TTC és az utolsó helyen záró, újonc III. kerületi TVE is. Csak két csapat lógott ki a sorból: a „33” FC (5) és a kulcsjátékosai átigazolási szándéka miatt összezuhanó Nemzeti SC (4), a két fekete-fehér alakulat.

A „33” FC a pályán elért eredmények alapján ki is esett volna, ám Lázár Józsefre, a „grif-fesek” intézőjére hivatkozva jelentette vetélytársát, a III. kerületi TVE együttesét, azt állítva, hogy az óbudaiak Tóth István nevű intézője megvesztegette a csapata MAC elleni találko-

*A legendás karikálábak
(Schlosser)*

A III. kerületi Torna és Vívó Egylet csapata

zójának játékvezetőjét, Simon Lajost. Az MLSZ levont két pontot a III. kerületi TVE-től, s ezzel visszasorolta az utolsó helyre. A korabeli sajtót lapozgatva az derül ki, hogy nem volt teljesen egyértelmű a helyzet. Nehéz függetleníteni magunkat az ítélet értékelésénél attól a ténytól, hogy a kék-fehéreknek már volt egy hasonló fura ügye nem egészen egy évvel korábban, amikor 16:0-ra verték meg a VAC-ot, hogy jobb gólarányukkal feljussanak. Ők mindenesetre bíztak az igazukban, még a belügyminiszterig is elmentek, aki állítólag utasította is az MLSZ-t a döntés megváltoztatására. Nem volt a legcsékélyebb foganatja sem.

Ki a legdurvább magyar játékos?

1911 karácsonya előtt az MLSZ helyiségeiben néhány, sokat látott intéző, ha úgy tetszik, futballvezér azon vitatkozott, ki a legdurvább magyar játékos – idézte a Sporthirlap akkori aktuális száma. Példákat, eseteket citáltak, ám aztán szinte egyöntetűen Takács Dánielnek, a Törekvés kiváló képességű válogatott fedezetének ítélték a kaktuszt. (Mert ezért aligha pálma jár.) Felidéztek, hogy Weszelyből, az FTC játékosából Slózi-szintű csatár lehetett volna, „de hát Takács gondoskodott arról, hogy ne legyen”. A MAC hívei a kényszerűségből visszavonult Veres Imrét, Takács egy korábbi áldozatát emlegették. A TTC intézője Friedmann Sándor akkor friss esetét idézte, aki ugyancsak harcképtelenné vált. Mintha csak Takács kapcsán született volna a lelátók akkori közkedvelt négyesora:

„Boldogtalan az az apa,
Kinek fia footballista,
Mert nem tudni, mely órába
Viszik a Rókus-kórházba.”

Az első olimpiai szereplés

Több rekordgyőzelmet is aratott a magyar válogatott az idényben. Az elsőt azzal, hogy 9:0-ra legyőzte a svájciakat. A meccs elsősorban Schlosser Imre teljesítményéről marad emlékeztetés: Slózi hat gólt is lőtt. A karikalábú csatárfenomén így emlékezett a mérkőzésre: „A magyar közönség nagyon készülődött és vágyott a hazai visszavágóra. A Millenáris-pálya zsúfolásig megtelt. A tömeg szinte elkeseredetten követelte a magyar győzelmet. Ez nem is maradt el, de mennyire nem! 4:0-s félidő után 9:0-ra győztünk. Életem egyik legjobb játékát nyújtottam ezen a találkozón, s egymagam hat gólt rúgtam. Legjobb emlékezetem szerint azóta is csak egyszer történt meg, hogy országok közötti válogatott mérkőzésen egy csatár hat gólt lőtt volna. (Sárosi György 1937. szeptember 19-én, a csehszlovákok ellen hetet rúgott. Hatot Slózin kívül Takács II József vágott, 1927. június 12-én a franciáknak – a szerzők.) A közönség – mondanom sem kell talán – hatalmas ünneplésben részesített. A mérkőzés után behozták a pályára, a vállukra kaptak és úgy vittek az öltözőig. Hosszú ideig tartott, amíg az akkori szövetségi kapitány, Herczog Ede le tudott könyörögni a vállakról. Az ünneplés azonban nem akart alábbhagyni. Amikor kocsiba ülve akartam megszökni az ünnepeletetés elől, ott is felfedeztek, pedig jól behúzódtam a kocsi sarkába. Megrohamozták a kocsit, s mintha a legünnepeltebb primadonna ülné benne, kifogták a lovakat és a Keleti pályaudvarig húzták a konflist. Az állásukat veszített lovakat a kocsi mögött, és végig az úton virágosó kísért. Felejthetetlen diadalút volt.” A magyar válogatott egyébként a Domonkos – Rumbold, Szendrő – Bíró, Bródy, Kertész III – Sebestyén, Bodnár, Koródy, Schlosser, Borbás összeállításban játszott. „Ilyen érdeklődés még nem volt válogatott mérkőzés iránt. A közönség betörte a kapukat, és nem lehetett tudni, hogy 12 000 vagy 20 000 nézője volt a mérkőzésnek” – írta a szaklap 1911 novemberében. (*Nemzeti Sport* 1936. november 15-én.) Néhány héttel később a

Mennyibe került egy válogatott mérkőzés?

A Millenárison megrendezett őszi magyar–svájci körülbelül 18 000 néző látta a *Nemzeti Sport* adatai szerint. Közülük 14 000 fizetett, 3000 bement a betört kapun keresztül, míg 1000 kiváltságosnak állandó jegye volt a Millenárisra. A renitenskedők 600 korona kárt csináltak a kapuk, székek, korlátok eltörésével. A bruttó bevétel 18 000 korona volt. A *Sportthirlap* a következő, a novemberi magyar–osztrákról közölt adatokat: a 17 641 néző belépődíjából 23 897 korona, 70 fillér volt a bruttó bevétel. Ebből a pályáért 3727 korona 95 fillért fizetett a szövetség. (Ami a vásárlóértéket illeti, körülbelül mai 1000 forintnak felelt meg akkor 1 korona.) Érdekes, hogy az eredeti szerződés szerint ezt a meccset is a Millenárison kellett volna rendeznie az MLSZ-nek, egy 1910. decemberi szerződés alapján. Akkor megállapodott a versenypályát irányító részvénytársaság a szövetséggel abban, hogy a következő évben ott bonyolítják le a reprezentatív mérkőzéseket, cserébe az MLSZ a korábbi 20 helyett csak 15 százalékot adott volna a rendezésért. Ám a nagyobb befogadóképességű Üllői úti pálya átadása, valamint a nagy közönségérdeklődés új megállapodásra ösztönözte a feleket.

Óda Slózihoz

Az osztrákok elleni, november eleji találkozótól kezdve hónapokon keresztül folyamatos téma volt a sportsajtóban – a Sporthirlap külön rovatot szentelt neki –, mivel köszöntsek, mivel ünnepel-jék a 25. válogatott mérkőzésén is túljutott Schlosser Imrét. Nem haboztak munkához látni az alkal-mi fűzfapoéták sem, egyikük – kinek nevét nem közölte a lap, de arra nem merünk gondolni, hogy a szerkesztőség közös agyterméke lenne a 16 sor – az alábbi költeményt vetette papírra ajándékként:

1911. november 5.

*Pár szürke szó, egy szürke mondat,
Mit ajkunk boldogan tovább ad:
A Franzstadban ma ünnepelnek,
Ünnepelnek egy görbe lábat.*

*Százezer ifjú eszményképe!
Szemem örömtől könnybe lábad...
Slózi, egy új korszakot ír be
Históriánkba görbe lábad.*

*Százezer ifjú súgja büszkén
– Mind izmos, edzett, agy se sápadt! –
A Franzstadban ma ünnepelnek,
Ünnepelnek egy görbe lábat.*

*Erős lesz hajdan gyenge csontunk!
Vasnemzedék vált fel puhábbat!
Uram Isten, áldd meg igényknek
Apostolat, e görbe lábat.*

Wagner-serlegért játszott a csapat. Az osztrákok kezdeményezésére jött létre a végül hat találkozózt megélt sorozat, a mindkét országban nagy népszerűségnek örvendő, 1910. augusztus 19-én elhunyt Rudolf Wagner tiszteletére. Az 1911 és 1914 közötti hat találkozóból álló sorozatban négy magyar és egy osztrák győzelem született, így eleinkké lett a trófea. Az első mérkőzésen Herczog Ede Domonkos – Rumbold, Szendrő – Bíró, Bródy, Payer – Sebestyén, Bodnár, Koródy, Schlosser, Borbás összetételű alakulata 2:0-ra nyert. Ez volt az első az Üllői úton rendezett válogatott mérkőzés. A találkozó előtt az MLSZ babérkoszorúval köszön-

A magyar–svájci válogatott mérkőzés szereplői. Fehérben a vendéglátók

Az Üllői úti magyar-osztrák meccs csoportképe. Sötét ingben a mieink

tötte a 25. válogatottságát ünneplő (egyébként a mostani számozás szerint akkor még csak 24-nél járó) Slózit. A hiányzó mérkőzés egy horvátok elleni, a magyar kombinált részvételével rendezett találkozó volt.

December 17-én a németek elleni müncheni győzelemhez elsősorban Rumbold Gyula remek játéka volt a kulcs. Fura: egy védő remekelt a 4:1-re megnyert meccsen, aki egyébként nem sokkal korábban éppen Münchenben tanult. Nagy Béla több mint harminc éve kiadott, a válogatott mérkőzéseiről szóló könyvében idézi a korabeli magyar sajtót a mérkőzés kapcsán: „Mindenek elismerésével Rumboldot illeti meg a pálma. Angol bekk nagyságára nőtt meg Münchenben. Amit ott művelt, azt még magyar bekk nem produkálta. Payer és Bíró a régi hasznosak voltak. Schlosser és Bodnár a magyarok csillagai, mint a kurucok mondanák, pont azok voltak, akik kellett, hogy legyenek.” A magyar válogatott a Domonkos – Rumbold, Csüdör – Bíró, Hlavay, Payer – Sebestyén, Bodnár, Kertész II, Schlosser, Borbás tizeneggyel játszott. Nyolcezer néző előtt – a világhírű Hugo Meisl, az osztrák futballpápa játékvezetése mellett – mindkét félidőben két gólt szerzett a magyar csapat. Az elsőben Sebestyén (24. perc) és Schlosser

A Münchenben nyertes magyar válogatott. Balról: Herczog Ede szövetségi kapitány, Payer, Borbás dr., Bodnár, Weinber, Hlavay, Rumbold, Schlosser, Domonkos, Sebestyén, Kertész II, Bíró, Csüdör

(43. perc), a másodikban Bodnár (66. perc) és megint Schlosser (74. perc) szerzett gólt. A házigazdák Worpitzky révén csak a 80. percben szépítettek.

Tavasszal az Üllői úton fogadta a magyar a német együttest. Biztos győzelemre számított mindenki, s bár a vendégek hamar hátrányba kerültek Schlosser Imre gólja miatt, de aztán csodálatosan játszottak, Möller, Kipp, Worpitzky és Jäger egy-egy góljával még a félidő előtt háromgólos előnyt szereztek. A magyar közönség a levonuló játékosait zajos füttyszóval bírálta a váratlanul gyenge játék miatt. Bodnár Sándorra hatott a kritika. A MAC tank-szerű jobbösszekötője a második félidőben kétszer fejjel, majd egyszer lábbal, büntetéből bevette a németek kapuját, így legalább döntetlenre mentette a mérkőzést (4:4). S talán még nyerhetett is volna a Domonkos – Payer, Csüdör – Bíró, Bródy, Takács – Sebestyén, Bodnár, Koródy, Schlosser, Borbás összeállítású magyar csapat, ha az utolsó negyedórán a nap hőse, Bodnár nem sérül meg.

Május elején a legnagyobb bécsi pályán, a Hohe Wartén játszott a magyar és az osztrák válogatott. Herczog Ede irányította a gárdát, amely szinte a lehető legerősebb összeállításban lépett pályára: Domonkos – Rumbold, Payer – Vágó, Károly, Kertész III – Sebestyén, Bodnár, Kertész I, Schlosser, Borbás. Talán csak Bíró Gyula, Kertész II Vilmos és Pataki Mihály hiányzott. Ku-

Slózit és Sebestyént mindenki szerette

1386 olvasó szavazott a Sporthirlapban arról, kit állítana be az osztrákok elleni májusi mérkőzésre a válogatottba. A lista jó áttekintést ad arról, kik voltak az 1911–1912-es idény legjobb s egyben legnépszerűbb játékosai. Érdekes, hogy Payer Imre és Hlavay György neve négy-négy poszton is felbukkan. **Schlosser** Imréé szerepelt minden listán – ez nem meglepetés. Sebestyén Béláé is – ez már inkább. De a legváratlanabb Weisz Frigyes („33” FC) népszerűsége. Miért? Mert a csatár egyszer sem került be a válogatottba. Kapott voksokat az angol Lane is.

Kapusok: Domonkos 1275, Zsák 96, Dürr 6, Burián 6, György 3, Fritz 3, Kazár 3

Jobbhátvédek: Rumbold 853, Payer 282, Csüdör 102, Hegyi 71, Szendrő 21, Révész 36, Feldmann 21

Balhátvédek: Csüdör 931, Payer 291, Rumbold 102, Szendrő 57, Révész 12, Feldmann 9, Krempels 1, Feketeházy 1, Vranák 1, Hlavay 1

Jobbfedezetek: Bíró 880, Payer 401, Weinber 33, Vágó 30, Hlavay 30, Szury 27, Károly 15, Blum 9, Tóth F. 8, Bródy 1, Kovács 1, Kertész I 1

Középfedezetek: Károly 963, Hlavay 213, Bródy 200, Vágó 6, Lane 1, Schlosser 1

Balfedezetek: Kertész III 971, Vágó 222, Payer 171, Bíró 1, Weisz Frigyes 1, Fandl 1, Kertész II 6, Takács 6, Weinber 1, Hlavay 1, **Kürschner** 1, Gállos 1, Pataki 1, Tóth F 1, Blum 1

Jobbszélső: Sebestyén 1386

Jobbösszekötők: Bodnár 1383, Károly 1, Kertész II 1, Koródy 1

Középcsatárok: Weisz Frigyes 730, Koródy 231, Lane 192, Kertész I 126, Pataky 60, Krempels 18, Wolenszky 12, Kertész II 9, Hönich L. 6, Bródy 1, Bodnár 1

Balösszekötők: Schlosser 1385, Kucsera 1

Balszélsők: Borbás dr. 1351, Mészáros 31, Gállos 2, Kertész I 1, Wolenszky 1

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

A sötét mezés magyar megküzd az osztrákok védőivel a Hohe Wartén

riózum, hogy ha Kertész nem mondja le a mérkőzést, először játszhatott volna együtt három fivér a válogatottban. (Azóta sem volt rá példa.) A magyar csapat Bodnár Sándor góljával vezetést szerzett az első féldőben, ám nem tudott nyerni, mert Adolf Fischera a 87. percben kiegyenlített.

Június közepén indult az északi túra, amelynek fókuszában az olimpiai szereplés állt. A stockholmi torna előtt másfél héttel már Svédországban akklimatizálódott a magyar csapat, s hogy az elején támadtak még nehézségei, arra példa a házigazdák elleni 2:2. A csapatot Domonkos, Rumbold, Révész, Szury, Károly, Vágó, Sebestyén, Bodnár, Pataky, Schlosser és Borbás alkotta. Jobban sikerült a következő fellépés Kristianióban, mai nevén Oslóban. A magyar csapat könnyed játékkal 6:0-ra nyert. Ez a mérkőzés leginkább arról maradt emlékezetes, hogy Blum

Csak hárman voltak 180 centinél magasabbak

Dr. Földessy János nagyon érdekes és unikális táblázatot közölt az 1911–1912-es idény után összeállított évkönyvében a szezon válogatott játékosairól. A magyar labdarúgás első másfél évtizedében ekkor bukkant például fel először a játékosok súlya és magassága.

Domonkos	24	176	68	11	MTK, BTC	MTK
Zsák	17	170	71	4	33 FC	
Csüdör	26	164	64	13	B. Remény, MUE, Postás	MTK
Payer	23	176	86	6	Győri ETO	FTC
Révész	26	174	81	13	B. Remény, MUE	MTK
Rumbold	24	182	78	9	FSC	FTC
Szendró	23	175	75	6	BEAC	BTC
Bíró	23	174	78	13	Victoria	MTK
Blum	20	168	62	10	FTC	
Bródy	29	168	68	14	Pannónia	FTC
Hlavay	23	170	72	8	Nyolcház, BTC	NSC
Károly	28	171	74	14	MTK	BAK
Kertész III	20	170	68	4	MTK	

Zoltán, az FTC később legendássá lett játékosa, majd edzője ekkor debütált a válogatottban. Herczog Ede az alábbi tizenegyet küldte pályára: Domonkos – Rumbold, Payer – Bíró, Bródy, Blum – Sebestyén, Kertész II, Bodnár, Schlosser, Tóth II. Bodnár, a mezőny legjobbjá volt az egyetlen, aki nem az MTK vagy az FTC footballistája volt, ő a MAC-ot képviselte. A norvégoknak ez volt az első válogatott mérkőzésük, amelyet nem a svédek ellen vívtak.

A brit amatőr válogatott elleni olimpiai mérkőzés volt a magyar footballválogatott történetének első igazi tétmérkőzése. Az igazi kitétel arra utal, hogy ezúttal tekintsünk el az osztrákokkal vívott, egymás közötti, például a Wagner-serlegért rendezett 90 perctől. Súlyos vereség lett a vége, de – bármennyire is erős volt a keret, s bármilyen jól is szerepelt a válogatott a folytatásban, megnyerve a Vigasz-díjat – ez akkor még papírforma-eredménynek számított.

Az IFFHS az olimpiai footballtornák történetét felelevenítő kétkötetes könyve így írt a találkozóról: „1912. június 22-én megérkezett a brit küldöttséget szállító gőzhajó Halifaxból Göteborgba. A fedélzeten ott volt Birch edző, Simmons játékvezető, két tisztségviselő, Wall és Hughes a labdarúgó-szövetségből, valamint 14 játékos. Közülük csak egy, Tom Burn nem volt angol, bár ő is szerepelt az angol amatőr válogatottban. A címvédő és a magyarok találkozója a negyeddöntő slágere volt. A történetük 38. (helyesen 39. – a szerzők) mérkőzését játszó magyarok, annak ellenére, hogy ezen a mérkőzésen mutatkoztak be az Olimpiai Játékokon, a kontinens egyik legerősebb csapatának, tapasztalt tizenegynek számítottak. Jól is kezdtek, de Bodnár Sándor tizenegyesét dr. Ronald Brebner, az angol kapus hárította. Hamarosan magukra találtak a britek, különösen az Arthur Berry és Vivian Woodward alkotta jobbszárny és Harold Walden footballozott nagyszerűen. Walden hat gólt is szerzett a hétből. (A magyar források sze-

Világos inges osztrák és sötét mezes magyar fiúk a budapesti találkozó előtt

Szury	22	182	78	4	Csepel, CSAK	BAK
Takács	28	172	76	14	Szabadság, Főv. TC	Törekvés
Vágó	21	165	71	7	TTC	
Bodnár	22	170	72	15	Nyolcház, BTC, Kassai AC, NSC	MAC
Borbás dr.	28	181	78	13	FTC, MAC	FTC
Fekete	21	172	75	6	TTC	MTK
Kertész I	24	172	71	7	MTK	
Kertész II	21	166	68	5	MTK	
Koródy	24	170	68	9	József tér	FTC
Pataky	18	172	63	8	FTC	
Sebestyén	27	169	71	15	Columbia, MUE	MTK
Schlosser	23	178	76	8	Remény FC	FTC
Tóth II	21	164	78	7	Nyolcház, NSC	FTC

(A név utáni oszlopok jelentése: életkor, magasság, súly, hány éve footballozott 1912-ben, korábbi klubjai, jelenlegi egyesülete.)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

rint ebből az ötödik Woodward nevéhez fűződik – a szerzők.) Összeségében a brit olimpiai csapat futball-leckét adott a magyaroknak.”

A stockholmi Råsunda Idrottplaton, 8000 semleges néző előtt a magyar válogatott valóban a kor legjobb hazai játékosaiával vonult fel: Domonkos – Rumbold, Payer – Bíró, Károly, Vágó – Sebestyén, Bodnár, Pataki, Schlosser, Borbás.

A vereség után a magyar csapat a Vigasz-díjért játszhatott. A Ma-

Az angoloktól nagyon kikaptunk az olimpián. Hátul (balról): Borbás dr., Schlosser, Sebestyén, Károly Jenő, Vágó, Rumbold, Bodnár, Bíró, Herczog Ede szövetségi kapitány. Elöl: Payer, Domonkos, Pataki

gyarország–Németország mérkőzést Schlosser Imre szinte egymaga nyerte meg. Herczog Ede szövetségi kapitány három helyen változtatta meg a britek ellen vereséget szenvedő csapatát, két nagyhírű játékos, Bíró Gyula és Károly Jenő, valamint a fiatal Pataki Mihály helyett Szury Kálmán, Blum Zoltán és az újonc Fekete Miklós kezdett. Szury és Blum sem számított nagyon rutinosnak, mindketten másodszor játszottak a válogatottban. Alkalmasint nem ettől a három cserétől lett jobb a válogatott – egyszerűen a németek akkor még más nagyságrendet jelentettek a futballban, mint az angolok. Ráadásul Slózi remek napot fogott ki, az 5. és 40. percben is szerzett egy-egy gólt, majd a második féldő végén, miután Fritz Förderer szépített, beállította a 3:1-es végeredményt. A németek kapusa, Adolf Werner – foglalkozására nézve kéményseprő – a mérkőzés elején kézsérülést szenvedett. Ez volt az első győzelem, amelyet a magyar válogatott tétmérkőzésen aratott. Az olimpia Vigasz-díj tornáján még egy találkozója volt hátra: július ötödikén az osztrákokkal meccselt.

Az volt a két gárda 20. egymás elleni mérkőzése, s egyben az első, amelyet nem Budapes ten vagy Bécsben, hanem semleges helyszínen vívtak. A magyar együttesbe visszatért a németek ellen mellőzött Bíró és Pataki, így a Domonkos – Rumbold, Payer – Bíró, Vágó, Blum – Sebestyén, Bodnár, Pataki, Schlosser, Borbás tizenegy játszott. Nyugodtan kijelenthető: ez volt a kor legerősebb magyar alakulata, legfeljebb azon lehetett akkoriban vitatkozni, hogy a zeniten már túllévő Károly Jenő nem volt-e még mindig jobb Vágónál. Mindössze két klub adott játékost a tizenegybe: az FTC és az MTK. Az összezsapás simán alakult, Schlosser Imre az első fél-

Doktor Brebner, az angol kapus ment a sötét mezés Pataki elől

időben szerzett gólját a másodikban Pataki Mihály és Bodnár Sándor is megtoldotta egy-egy gólyal.

A Vigasz-díj győztesei kis kerülővel tértek haza, elmentek még Moszkvába, két mérkőzést is játszani. Az orosz futball akkoriban szinte gyerekcipőben sem járt, noha a cár birodalmában már több mint tíz éve futballoztak, elsősorban brit munkások és azok kollégái a gyárakban. A magyar válogatott, amely akkoriban Kö-

zép-Európa egyik legjobbjá, s nem túlzás, Európa egyik legjobb amatőrcsapata volt, nagyon magabiztosan győzött 9:0-ra! Érdekes, hogy mindössze három játékos, a négyig jutó Pataki Mihály, a háromgólos Kertész II Vilmos és a duplázó Slózi, azaz Schlosser Imre talált a kapuba. A csapat a Zsák – Rumbold, Révész – Bíró, Vágó, Blum – Sebestyén, Kertész II, Pataki, Schlosser, Borbás összeállításban játszott. Minden idők egyik legjobb magyar kapusa, Zsák Károly ezen a találkozón debütált a nemzeti tizenegyben. 16 éves és 317 napos volt, sem addig, sem azóta nem védte nála fiatalabb kapus a magyar A válogatott kapuját. Az oroszok közül néhányan nem is voltak olyan „nagyon oroszok”: Parker, Thomas, Lunn, Charnock és Newman neve is szerepel az összeállításukban. Erősítést jelentettek, mert nélkülük néhány héttel korábban, az olimpián 16:0-ra kikapott az orosz csapat a németektől. Mindmáig ez a Szbornaja legsúlyosabb veresége, és nem nehéz megjósolni, hogy mindörökre az is marad.

Vivian Woodward, az angolok csatára gólt lő a mieink hálójába

A 1912. július 12-i 9:0-s győzelem már jelezte, hogy a magyar együttes klasszisokkal jobb keleti ellenfelénél. Kevesen gondolták azért, hogy a két nappal későbbi „visszavágó” még fölényesebb győzelmet hoz. A moszkvai SZKSZ-stadion (SZKSZ: Szokolnyicseszkiy Klub Szporta) 3000 nézőjének egy része szerette volna, ha „feltámad” a csapatuk, a többség ellenben a magyarokat ment ki megnézni, egy olyan alakulatot, amely „igazi futballt játszik”.

Herczog Ede szövetségi kapitány három helyen változtatta meg az első találkozón szerepelt csapatát, Révész Payer, Vágót Bródy, Borbást pedig Tóth II István (a „Potya”) váltotta. Az oroszoknál ezúttal nem kaptak helyet az angol származású futballisták, s ez nem erősítette a kizárólag moszkvai és szentpétervári játékosokból álló csapatukat. A házigazdák 60 percen keresztül egész jól tartották magukat, igaz, addigra már Kertész II Vilmos és Schlosser Imre két-két góljával 4:0-ra vezettek a látogatók. Az utolsó félórában a fáradt vendéglátók ellen potyogtak a gólok, sőt az 51. percben Pataki „Pityke” még ki is hagyott egy tizenegyest.

1911. okt. 29.	Bp., Millenáris	SVÁJC	9:0 (4:0)		Bíró Gy., Schlosser 6, Bodnár, Koródy
1911. nov. 5.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	2:0 (1:0)	Wagner-serleg	Schlosser, Koródy
1911. dec. 17.	München	NÉMETO.	4:1 (2:0)		Sebestyén, Schlosser 2, Bodnár
1912. ápr. 14.	Bp., Üllői út	NÉMETO.	4:4 (1:4)		Schlosser, Bodnár 3
1912. máj. 5.	Bécs	AUSZTRIA	1:1 (1:0)	Wagner-serleg	Bodnár
1912. jún. 20.	Göteborg	SVÉDO.	2:2 (1:1)		Bodnár, Pataki
1912. jún. 23.	Kristiania	NORVÉG.	6:0 (2:0)		Schlosser 2, Tóth II, Bodnár 3
1912. jún. 30.	Stockholm	NAGY-BRIT. (AM.)	0:7 (0:3)	olimpia	
1912. júl. 3.	Stockholm	NÉMETO.	3:1 (2:0)	o. Vigaszdíj	Schlosser 3

1912. júl. 5.	Stockholm	AUSZTRIA	3:0 (1:0)	o. Vigasz-díj	Schlosser, Pataki, Bodnár
1912. júl. 12.	Moszkva	OROSZO.	9:0 (3:0)		Pataki 4, Schlosser 2, Kertész II 3
1912. júl. 14.	Moszkva	OROSZO.	12:0 (3:0)		Kertész II 3, Schlosser 5, Pataki 2, Tóth II, Bródy

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok
 12 mérkőzésen: Schlosser Imre (FTC), Sebestyén Béla (MTK)
 10 mérkőzésen: Bodnár Sándor (MAC), Borbás Gáspár dr. (FTC), Domonkos László (MTK), Rumbold Gyula (FTC)
 9 mérkőzésen: Bíró Gyula (MTK), Payer Imre (FTC),
 6 mérkőzésen: Vágó Antal (MTK)
 5 mérkőzésen: Bródy Sándor (FTC), Blum Zoltán (FTC), Pataky Mihály (FTC)
 4 mérkőzésen: Kertész II Vilmos (MTK), Koródy Károly (FTC)
 3 mérkőzésen: Csüdör Ferenc (MTK)
 2 mérkőzésen: Károly Jenő (BAK), Kertész III Adolf (MTK), Révész Béla (MTK), Szury Kálmán (BAK), Szendrő Oszkár (BTC), Tóth II „Potya” István (NSC), Zsák Károly („33” FC)
 1 mérkőzésen: Fekete Miklós (TTC), Hlavay György (NSC), Kertész I Gyula (MTK), Takács Dániel (Törekvés)

A labda útja: ékszerész, paszományos, banktisztviselő, nyomdász

A Sporthirlap korabeli számaint lapozgatva nemcsak az FTC és az MTK játékosainak korábban már ismertetett foglalkozására bukkantunk, hanem a középcsapatok futballistái kapcsán is találtunk adatokat. Ezekből az derül ki, hogy 1912-re még alig változott a játékosok jellemző foglalkozási köre, a többség továbbra is középosztálybelinek számított. Kivételt képezett például – két további példát citálva –, hogy Vágó Antal (MTK) sofőrként, Takács Dániel (Törekvés) pedig kárposztosként dolgozott a sportolás mellett, míg a TTC-ben akadt két nyomdász, valamint egy ékszerész, a BAK-ban meg két raktáros.

BAK: György (műegyetemi hallgató) – Prétyi (rajzoló), Kucsera (tölténygyári raktárnok) – Szury (éppen katona), Károly (magántisztviselő), Waldner (magántisztviselő) – Cseh (magántisztviselő), Salamon (tölténygyári raktárnok), Gállos (magántisztviselő)

MAC: Ujságh (miniszteri tisztviselő) – Kehrling (biztosító intézeti tisztviselő), Ocskai (technológiai hallgató) – Tóth (székesfővárosi rajzoló), Fodor (középiskolai tanuló), Medgyessy (székesfővárosi mérnök) – Újhelyi (székesfővárosi mérnök), Bodnár (magántisztviselő), Krempels (székesfővárosi mérnök), Onódy (joghallgató), Szalay (miniszteri tisztviselő)

Terézvárosi TC: Beimel (a Mezőgazdasági RT tisztviselője) – Hegyi (ékszerész), Bakos (MÁV-tisztviselő) – Friedmann (paszományos), Jergenz (a Generali Biztosító tisztviselője) – Vágó (technológiai hallgató), Maly (éppen katona), Pach (kereskedő), Rösner (nyomdász), Fekete (banktisztviselő) – Mandl (nyomdász)

A Fradi diadalmas portyája

A korábbiakhoz képest (is) rengeteg nemzetközi mérkőzést játszottak a magyar csapatok, még olyan, akkor egzotikusnak számító ellenfelet is

Az MTK és az Ajax (betétes mezben) footballistái

fogadva, mint a török Galatasaray (FTC–Galatasaray 7:1) és a holland AFC Ajax (MTK–Ajax 5:1). Ismét jártak nálunk angolok, ráadásul olyan kiváló csapatok, mint a Woolwich Arsenal és a Tottenham (előbbi csak 2:1-re, utóbbi 4:1-re verte meg a Fradit). Az MTK két vereség mellett egyszer le tudta győzni a prágai DFC-t (2:0), míg a Törekvés 4:1-re megverte a „kollégákat”, az angol vasutasok gárdáját. De mindenen túltett a kor legjobb magyar csapata, a Ferencváros német–angol portyája. 1911 és 1912 fordulóján a zöld-fehérek hosszú nyugat-európai túrán jártak, ennek során először tudtak győzni idegenben angol klub ellen. (A Woking FC ellen Koródy Károly két góljával meg egy öngóllal, Ungár – Rumbold, Manglitz – Weinber, Bródy, Payer – Weisz, Pataki, Koródi, Schlosser, Borbás dr. összeállításban 3:2-re győztek.) A hat mérkőzésből ötöt, a Viktoria Hamburg, a Bremen SC, a Hertha Berlin, a Preussen és a Woking ellenit megnyerte, s csak a záró találkozón – magyar csapat számára akkor még szokatlan körülmények között, nedves fűvön, a sérült Rumbold Gyula nélkül –, az English Wanderers ellen maradt alul a Fradi. A vonattal hazatérő játékosokat óriási, többezres tömeg fogadta a Keleti pályaudvaron. Az érkezésről így számolt be saját tudósítója révén a kor egyik legnépszerűbb magazinja, a *Tolnai Világlapja*: „A Ferencvárosi Torna Club külföldi turnéja majdnem teljes három hétig tartotta izgalomban a magyar közönséget, s így előrelátható volt, a diadalt aratott magyar ifjaknak kijáró nagyszerű fogadtatása és a rendkívül lelkes ünneplése. Több ezer ember jelent meg a Keleti pályaudvaron, a hol Bárczy István polgármester a főváros polgársága nevében köszöntötte a diadalutjukról hazatért footballistákat.”

A januári hideg ellenére forró volt a hangulat, Schlosser konflisából a rajongók kifogták a lovakat, s kézzel húzták a kocsit az Üllői útig. Kijutott az ünneplésből a Mester utcai iskola di-

A csíkos inges MTK 4:1-re megverte a Wiener AF együttesét

ákjának, a még csak 18 éves Pataki Mihálynak, Pitykének is, aki hat mérkőzésen hét gólt rúgott a németeknek és az angoloknak.

A kolera is az ellenfelek között volt

Az 1911–1912-es ligaküzdelmekre 48 gárda nevezett. A rendezők számos új jelentkezővel számolhattak: Soroksári AC, Szolnoki MÁV, Nagyvárad AC, Nagyvárad SE, Debreceni KASE, Debreceni MTE, Miskolci MTE, Aradi TK, Szabadkai SE, Újvidéki AC, Temesvári Kinizsi, Tatabányai SC, Pécsi TE, Székesfehérvári KASE. (dr. Földessy János i.m.) Aztán az újoncok közül többen visszaléptek, illetve eleve rajthoz sem álltak. Ugyanakkor a Tatabányai SC kitett magáért, a jóval esélyesebbnek ítélt ETO előtt megnyerte a maga csoportját, majd bekerült az országos nagydöntőbe. A selejtezőkben kiverte a Pécsi AC-t (3:1), majd a Monori SE-t (4:1). A finálét Újpesten, az úgynevezett népszigeti pályán rendezte meg a szövetség, és a csatársorukban Schaffer Alfrédde rohamozó komáromiak – 3000 néző előtt – 9:1-re leradírozták a Kolozsvári KASK-ot. A győztes tizenegy: Braun – Vlaczil, Kapitány – Haller, Cseh, Nemes – Szántó, Payer II, Schaffer, Frűhwirth, Sárközi. (hu.wikipedia.org)

Az elemző megjegyezte, hogy „Bár a két csapat között nincs meg a gólarányban kifejezett óriási differencia, a tatabányaiak még egy klasszissal állanak a kolozsváriak 13 órás vonatútól kifáradt csapata felett.” (Nemzeti Sport 1912. augusztus 18.)

Augusztus 25-én aztán a TSC megmérkőzött a Ferencvárossal is, és csupán 4:3-ra kapott ki tőle. A zöld-fehérek nem bírtak az ellenállhatatlanul futballozó Schaffer Spécivel, aki három gólt zúdított a kapujukba.

A vidéki bajnokságok végeredménye.

Pestvidéki kerület: 1. Monor 10, 2. Kecskeméti AC 8, 3. Balassagyarmati SE 4, 4. Szolnoki MÁV 2. (A Szolnoki SE visszalépett.)

Nyugati kerület: 1. Tatabányai SC 8, 2. Győri Egyetértés 4, 3. Pozsonyi ULE 0

Déli kerület: 1. Bácska, 2. Aradi AC, 3. Szabadkai SE, 4. Szegedi AK, 5. Aradi TK. (A pontszámok nem ismertek.)

Az Aradi AC és a Bishop Auckland (sötétebb szerelésben) együttese

A tiszta fehérbe öltöző Kolozsvár nyert a „Galata Serai” ellen

Dunántúli kerület: 1. Pécsi AC, 2. Pécsi SC, 3. Nagyatádi. AC, 4. Kaposvári AC 0. (A Pécsi TE és a Székesfehérvári TC mérkőzés nélkül visszalépett.)

Északi kerület: 1. Kassai AC 18, 2. Kassai MTE 16, 3. Sátoraljaújhelyi AC 14, 4. Mateóc 10, 5. Eperjesi TVE 8, 6. Kassai TC 4.

Keleti kerület: 1. Kolozsvári KASK 12, 2. Kolozsvári AC 8, 3. Kolozsvári TC 6, Piski TE 2.

Középső kerület: 1. Debreceni TE 21, 2. Miskolci SE 12, 3. DKASE 13, 4. Nagyváradi AC 10, 5. Nagyváradi SE 10, 6. MMTE 13, 7. DMTE 5.

1912 húsvétja szokás szerint meghozta az angol amatőrök vizitációját, ezúttal a legjobb ligabeli amatőr csapat, a Bishop Auckland jött el hazánkba. Rendkívüli eseménynek számított, hogy a britek ellátogattak Nagyváradra és Aradra, hisz először fordult meg albioni brigád vidéken. Április 13-án 3000 néző figyelte a szigetlakók partiumi parádéját, bár rossz volt az idő, a második féldőben havazott is. „(...) A match vége 8:0 lett természetesen az angolok javára. Ez az eredmény rendkívül kielégítő, amikor sportkörök 30 golt tippeltek az angoloknak.” (*Nagyváradi Friss Ujság* 1912. április 14.)

Az időszak egyik országos sztárja, Niessner Aladár éppen Nagyváradon játszott, és a 250. mérkőzését vívta pályafutása során.

Pünkösdkor a Monarchia keleti garnizonjának legtöbbre taksált alakulata, a Lwowski Klub Sportowy Pogoń tette tiszteletét Debrecenben. A lembergi ulánusok vasárnap 8:3-ra, hétfőn 4:1-re megverték a DTE-t. (*Debreczen* 1912. május 28.)

Szeptemberben nagyon szép pályát avattak Kolozsváron, a jeles eseményre az isztambuli Galatasaray érkezett vendégségbe. Jellemző a XX. század elejének erőviszonyaira, hogy a Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia Sportkör 5:1-re nyert.

Hanem az egészségügyben továbbra is katasztrofális állapotok uralkodtak! Novemberben például elmaradt Nagyikindán a Nagyikindai AC–Temesvári Kinizsi bajnoki mérkőzés. Prózaí okból: kitört a kolerajárvány. (*Sportthirlap*)

Vad mongol száguldozás

Az utolsó Challenge Cup döntőjét 3:0-ra elveszítette a Ferencvárosi Torna Club a Wiener SC ellen. A *Nemzeti Sport* szinte letargiába esett, s alkalmasint a jogosnál szigorúbb véleményt fogalmazott meg a magyar labdarúgásról: „Súlyos szavakkal kezdjük, azt hisszük, hogy Ausztria footbalsportja magasabb nívón áll, mint a miénk. Régóta félünk ettől, csak nem mertük eddig kimondani. Most már ezt is megtehetjük, nem reszkírozunk vele semmit. Nem csak abból merítjük a szomorú hiedelmet, hogy az előző héten MTK, most az FTC kap ki Bécsben egy-egy könnyű csapattól. Általában ami bécsi mérkőzést az utolsó időkben láttunk, mindig azt a benyomást keltette bennünk, hogy az ő tudományuk a nagyobb, s a mieink vad mongol száguldozással csak ideig-óráig tudják ezt ellensúlyozni.

Ha valami, akkor a football a sportban az, amely hű tükre a nemzetek természetének. Aki látta a bécsiek okos passzait, ravasz, de ha kell elszánt összjátékát az ellenség kapuja felé, aki látja, milyen lelki energiával felfegyverkezve küzdenek azok az utolsó percig minden balszerencse dacára, annak eszébe kell, hogy jusson Ausztriának az a ravasz-sága, vagy mondjuk erélyességgel telített politikája, amivel 400 esztendő óta az orránál fogva vonszolja ide-oda Magyarországot. Övék a szellemnek és a lelki energiának a fölénye.

Ha ezzel szemben látjuk a magyar csapatokat virtuosus lerohanásaival, önző egyéni játékával, s ha rögtön nem repül a sültgalamb a szájába, petyhüdt elernyedtségével a pályán, akkor menten eszünkbe kell, hogy jusson az az átok, ami fogva tartja ezt a szerencsétlen nációt, hogy mindig csak nyers erőre támaszkodik, s annyira tehetetlen, hogy a kész győzelmet is minden untalan elkaparintják az orra elől.”

A Challenge Cup

Elöl az MTK, hátul a Wiener SC kollektívája

A zöld-fehérek a Fritz – Rumbold, Manglitz – Weinber II, Bródy, Payer – Szeitler, Weisz, Koródy, Schlosser, Borbás tizeneggyel játszottak. A mérkőzés góljait Leopold Neubauer, Leopold Kolarik és Johann Mayringer jegyezték. (Bécsi források szerint nem Kolarik, hanem Neubauer szerezte a második gólt is.) Érdekes, hogy még a bécsi sajtó is meglepődött a WSC győelmén, illetve az FTC vereségén. *Neue Freie Presse*: „A hatalmas szál fiúkból álló magyar csapat elegáns és minden erőlködés nélküli játékával imponált. Lövéseik azonban a kapu mellé mentek vagy Müller kapus martalékává váltak. A bécsiek győzelme leírhatatlan örömet szerzett.” *Zeit*: „A bécsiek győzelme a Challenge Cup döntőjében talán a legkellemesebb meglepetést keltette, minőre az osztrák labdarúgósport történetében emlékszünk”. *Neues Wiener Tagblatt*: „A Wiener Sportclub, amely még a múlt héten oly gyenge formát áruolt el, oly magas klasszist mutatott az FTC elleni mérkőzésen, aminőt talán még soha nem láttunk tőle. A magyarok – testileg csupa nehéz, szálás fiú – nem feleltek meg teljesen a várakozásnak”.

MAGYAR KUPA

Két sorozat – egyetlen döntő nélkül

Az 1910 őszen útjára indult második Magyar Kupa-sorozatot is folytatták az 1911–1912-es idényben, sőt megkezdték az 1911–1912-es, valójában harmadik szériát. Egyiket sem fejezték be a szezon végéig.

Az 1910–1911-es kupatorna legalább eljutott a fináléig, amelybe az MTK és a MAC jutott. (A döntőt végül 1912. október 2-án játszották le az Üllői úton.) A kék-fehérek okozták az idény egyik meglepetését azzal, hogy a külhonban is nagy sikerrel szerepelt, 1908 óta minden fontos hazai sorozatot megnyert Ferencvárosi TC ellen 1:0-ra győzni tudtak az elődöntőben.

Az 1911–1912-es kiírás (tudja még valaki egyáltalán követni?) a legjobb nyolcig sem jutott el, s ez még akkor is megmagyarázhatatlan, ha dicséretes, hogy 33 csapat indult. A negyeddöntőben, az úgynevezett középmérkőzéseken: MTK–URAK 3:1, BAK–„33” FC elhalasztva, BTC–Törekvés 0:0, 3:0, MAC–FTC elhalasztva. Végül sorozatban harmadszor is az MTK lett a Magyar Kupa győztese, miután az FTC - a pályaválasztás jogát vitatva - visszalépett.

Az élvonal újonca

III. kerületi Torna és Vívó Egylet

Alapítási ideje: 1887 (labdarúgó-szakosztály: 1899)

Megszűnt: 2000 (újjaalakult: 2002)

Színe: kék-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 25 (1911–12, 1913–1937, 1996–97, 1998–99)

Sikerei: Magyar Kupa-győztes (1931)

Az MTK a Titanic-mentés hőseivel futballozott

1912. május 11-én az MTK különleges meccset játszott. A csapat az áprilisi Titanic-tragédia túlélőit mentő Carpathia matrózait fogadta. A kék-fehéreknek remek játékosai voltak, olyan klasszisok, mint Domonkos László, Vágó Antal, Kertész II Vilmos, Bíró Gyula és Sebestyén Béla. Mégis az ellenfél tagjai voltak híresebbek: azokban a hetekben bejárta a világsajtót a Carpathia hőstette: matrózai mentették a Titanic bajba jutott utasait. A mentésben élen járt a Carpathia nevű gőzös legénysége, és a hajóorvos, a magyar dr. Lengyel Árpád. A Carpathia – olvasható *Veress Kata* az *Élet és Tudományban* 2008-ban megjelent írásában – egyike volt az angol Cunard Line társaság azon személyszállító hajóinak, amelyek kifejezetten a magyar állammal 1898-ben kötött megállapodás értelmében épült. A hajó telente általában magyarországi kivándorlókkal, a Fiume–Trieszt–Genova–Marseille–New York útvonalon közlekedett, nyaranta a Liverpool–Queenstown–Boston vagy New York háromszögbe vitte utasait. 1912

A montázs az MTK és a Carpathia nevű gőzös legénységének találkozóját, valamint a Titanic áldozataira való emlékezés ünnepélyes pillanatait ábrázolja

áprilisáig egyike volt a tengereket, óceánokat szelő hajómonstrumoknak, a Titanic esete után aztán világhírű lett. Az MTK, a kor egyik legerősebb magyar labdarúgócsapata jó-tékonyasági mérkőzésen fogadta a hajó legénységét. Budapest társadalmi életében jelentős eseménnyé lépett elő a találkozó. Bár akkoriban is már sok néző járt futballmeccsekre, mégis némi meglepetést keltett, hogy telt ház fogadta a csapatokat. Aztán a hírlapírók még azt is megállapították, hogy ezúttal nem-

csak a futbalszeretet, hanem a kíváncsiság is kicsábította az elegáns nézőket. A Carpathia matrózai nem tudtak futballozni – az MTK krekkei nagyon visszafogták magukat, így alult szorosan az eredmény. A magyar csapat 3:2-re győzött, de nem ez volt a lényeg. Ahogy a *Tolnai Világlapja* képes beszámolójából kicsemegezhető, a „Titanic elsüllyedése alkalmával elpusztultak árváinak és hátramaradottainak javára” rendezett mérkőzésen nagy ünnepelésben részesítették a Carpathia legénységét, illetve a hajó kitűnő kapitányát, az akkor 43 éves Arthur Henry Rostront. A találkozó előtt Brüll Alfréd, a budapesti kék-fehérek legendás elnöke átnyújtotta tisztelete jeléül az MTK zászlóját a kapitánynak. Rostron mellett egyébként a páholyban foglalt helyet Hankinson elsőtiszt, Lengyel Árpád doktor, valamint Budapest futballrajongó polgármestere, Bárczy István is.

Isten különös kegyéből

Minden idők egyik legfénylőbb magyar futballcsillaga, Schlosser (Lakatos) Imre (Budapest, 1889. október 11. – Budapest, 1959. július 18.) a Rezső téri (a későbbi Petőfi tér) „szabadcsapatok” egyikében kezdett el futballozni (*Nemzeti Sport* 1928. november 23.), a környékbeli gyermekserег alkotta együttes meglepő neve Aston Villa volt. A századforduló táján a Remény FC nevű kölyökbriádhoz került, innét vitte el a Ferencváros 1904-ben. Mindkét bátyja a klub tagja volt, és szinte valamennyi tanára a Fradinak szurkolt, egyértelműnek tűnt, hol folytatja. 1906. február 25-én mutatkozott be a zöld-fehérek gárdájában, a Millenárison veszítettek a Postás ellen (0:1) (www.fradi.hu). A folytatás azonban pazarra sikeredett, egy évtized alatt hat bajnoki címet, három Ezüstlabdát (megjegyzés: az 1906-os döntőn pályára lépő ferencvárosi tizenegy összeállítása nincs meg), valamint egy-egy Challenge Cupot, Magyar Kupát és Augusztai Serleget nyert. 1909 és 1914 között „zsinórban” elvitte a magyar gólkirályi címet, az IFFHS kimutatása szerint 1911 és 1914 között senki sem jegyzett nála több találatot az európai bajnokságokban.

A válogatottban az emlékezetes cseh–magyaron debütált, 1906. október 7-én 4:4 született Prágában. (Négy nap múlva töltötte be a tizenhetet.) Jellemző képességeire, hogy még 1927-ben is szerepet kapott a nemzeti gárdában! „(...) Isten különös kegye folytán oly pompásan megőrizte ifjú erejét és tehetségét, hogy húszévi szünet után is feléje fordult a válogatók és a sportközönség osztatlan bizalma.” (*Nemzeti Sport* 1926. június 6.) Sajnos a búcsúja nem volt méltó a hírnevéhez, április 10-én az egyik válogatottunk 6:0-ra kikapott Bécsben. (A másik formáció ellenben 3:0-ra elverte Jugoszláviát.) Mindazonáltal a legjobbak között 68-szor jutott szóhoz, és rúgott-fejelt 58 gólt a fellépéseiben. Először balszélsőként, majd centerként, végül a legtöbbször (húsz éven keresztül) balösszekötőként szerepelt meggypiros trikóban (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.), és ő érte el elsőként a honi labdarúgók közül az 50. válogatottságot.

1915-ben átigazolását kérte az MTK-ba. (*Nemzeti Sport* 1929. október 22.) Összeveszett a vezetőséggel, ezért ment el a nagy riválisához. Távozása heves érzelmeket váltott ki a híveiből, sokan „árulónak” nevezték. A kék-fehéreknél is sikeres volt, hat bajnoki címmel, egy gólkirályi títullal és egy Magyar Kupával gyarapította kincsestárát. Persze, Orth György meg Schaffer Alfréd társaságában az lett volna a meglepő, ha másként történik...

A húszas évtizedben a játékkal szinkronban edzősködött, hogy tudását szélesítse, játékvezetői vizsgát is tett. 1923 és 1924 között az IFK Norrköping, 1924 és 1925 Wisła Kraków mestere volt.

„Schlosser Imre (MTK) a Wiener AC-hoz igazolt” – derül ki a tényállás a közlönyből. (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1926. szeptember 14.) Bécsben újból futballozott, ám szabadidejében a Brigittenauer FC felkészülését felügyelte.

Hazatérve a professzionális Ferencvárosban folytatta karrierjét, az „örökifjú legény” még 38 évesen is hasznosan teljesített. (*Nemzeti Sport* 1927. január 3.) „Ugyan, aranyoskáim, az Imrust anarchistától monarchistáig mindenki díjazza!” – tréfálkozott a BUSE valamelyik mérkőzésén Salamon Béla, a híres komikus – a berettyóújfalui publikum nagy-nagy derűtségére.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Ez így is volt, de 1927 nyarán a Ferencváros kíméletlenül eladólistára tette. (*Nemzeti Sport* 1927. június 22.) Csalódottságában nem habozott aláírni a Budai 33-nak, és 1927. szeptember 4-én első bajnokiját vívta a „harminchármasoknál”. Nos, nem alkotott maradandót, mert „égészen beragadt a sárba”. (*Nemzeti Sport* 1927. szeptember 5.) Az Újpest volt az ünneprontó, miután 4:0-ra megrakta a fekete-fehér kockás mezesekeket.

1927 őszétől 1928 tavaszáig a Műgyetem AFC trénerként dolgozott, kedden és csütörtökön vezette az egyetemisták edzéseit (*Nemzeti Sport* 1928. január 15.), miközben Pesterzsébeten, a profi második ligában még meg-megcsillantotta páratlan technikáját. (*Nemzeti Sport* 1928. május 4.)

A következő esztendőben az amatőr URAK mestere lett (*Nemzeti Sport* 1929. január 29.), hogy Újpestről a Kispest kispadjára szerződjön. (*Nemzeti Sport* 1929. december 1.) Mi több, 1930 áldozócsütörtökén pályára is lépett a KAC amatőrjei között Dorogon, amiért a komáromiak óvást jelentettek be. (*Nemzeti Sport* 1930. június 6.)

Szakvezetőként kevesebb babér hajtott a számára, mint labdarúgóként, bár a későbbiekben próbálkozott a Phöbusnál, a Zuglói AC-nál, a Szürketaxinál és a Kaposvári Rákóczinál is.

„Életem legszebb meccse talán az FTC–Barnsley mérkőzés volt” – összegzett a sportújság kéreására. (*Nemzeti Sport* 1926. november 17.) Nem mellékesen a kupadöntős angolokat győzték le 2:1-re, és ő rúgta az első, Borbás a második gólt.

A nemes ellenfél, Fogl II Károly (Újpest) is fejet hajtott kivételes klasszisa előtt: „(...) Schlosser uralkodott azzal az ő csibész-görbe lábával. Jaj de sokszor becsapott az engem! Megállt csak velem szemben, előtte volt a labda s várta, hogy támadjak. Ilyen esetben mindig, vagy (mondjuk) a legtöbb esetben tudom, hogy mit fog kezdeni a csatár. Más csatár! De ennél a gézengúznál még csak sejteni sem tudtam!” (*Nemzeti Sport* 1929. január 8.)

A méltatlanul elfeledett vasember

Bodnár Sándor (1890. szeptember 20. – 1955. november 6.) a Keleti pályaudvar közelében lévő Százház környékéről indult el meghódítani a világot. Egy időben Miskolcon, majd Kasán szerepelt, és onnét igazolt az NSC-be.

Bodnár Budapesten érte el futballkarrierje csúcsát, az 1910-es évek elején-közepén a hazai mezőny csatárcsillagaként tündökölt. Csodálatos volt a küzdőképessége, tankszerű áttörései aranyat értek (*Nemzeti Sport*. 1929. január 9.), a háládatlan utókor azonban alig-alig emlékszik rá. Pedig nem érdemli meg a feledést, mert rendkívüli hatékonysággal ostromolta az ellenfelek erődtímeit. 1910 és 1916 között hússzor szerepelt a nemzeti együttesben, és jelenlésein tizennyolcszor volt eredményes. A 18. válogatott találkozóján a 18. találátánál járt, tartotta a fellépésenkénti egyes góllágot!

Természetesen a debütálását is „dugóval” tette emlékezetessé, 1910. november 6-án a harmadikat ő zúdította az osztrákok hálójába. A Millenárison 11 ezer néző ünnepelte felállva az újoncot, valamint a 3:0-s diadalt.

A szaklap jellemzése róla 1911 májusában, a bécsi 1:3 után: „A vasember. (...) Úgy fúródott bele az ellenfélbe, mint valami gép. Ideálisan erőszakoskodott és a művészete, a megle-

pő változatai csakugyan ámulatba ejtettek mindenkit. Különösen nevezetes volt a sok fejese, öt ember közül egyszerre csak kiugrik Bodnár, a legkisebb valamennyi között. Valami sajátságos testhomorítással, mint mikor a menekülő hal kiugrik a vízből, és paff, a labdát osztja oldalra.” (Idézte *Nemzeti Sport* 1929. január 15.)

Az 1912-es skandináv túra, majd az azt követő stockholmi olimpia valamennyi mérkőzésén pályára lépett, ez nála azt jelentette, hogy az öt megméretésen ötször talált be. Igaz, az angolok ellen kihagyott egy tizenegyes. Magyarazatként azzal rukkolt elő, hogy valami cövekbe rúgott bele, amit egy gondatlan pályamunkás hagyott a gyepen. Egyébként bőven javíthatott volna amúgy is fantasztikus gólmutatóján, ha Herczog Ede szövetségi kapitány érthetetlen okból nem hagyja ki a két moszkvai ütközetből, amelyeken a mieink 21 góllal kedveskedtek az oroszoknak. Pontosabban a cári család címerével ékesített mezt viselő orosz-angol „vegyesnek”. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: *A 700. után*)

1914 őszén kivitték a frontra, akkor értelemszerűen nem futballozott.

„Még egyszer huszonöt éves fejjel Bodnár és Schaffer mellett játszani – ez volna a 39 éves Slózi minden vágya” – kiáltotta világgá a sportlap öles betűkkel szedett címe a hajdani kiválóság álmát. Majd alatta arról olvashattak az érdeklődők, hogy a MAC mindig gondosan fésült támadója 16 perc alatt mesterhármast rámost be a németek fedezékébe. 1912.

április 14-én történt, hogy az Üllői úton 25 ezren figyelték döbbenet, amint a vendég birodalmiak 4:1-es vezetéssel vonulnak a szünetre. A második félidő 59. percében kezdődött az akkor hatodszor válogatott MAC-ista magánelőadása, Werner, a látogatók kapusa nem győzte kihalászni a hálójába juttatott labdát. De adjuk most át a szót Schlosser Imrének: „(...) A jobbösszekötő Bodnár. Attól rettegtek az ellenfelek, bekkek és a kapusok. (...) Azt a 4:4-es német-magyart nem felejttem sohasem. (...) A 48. percben még 4:3 volt. Akkor kornert csináltunk a mi oldalunkon. Nem is tudom most hirtelen, hogy ki volt a szélsőm, de engedte rúgni. Én rúgtam, nagyon precízen, pont a kapu elé, a kapus nyúlt utána, de mindegy volt, Bodnár Sanyi bevitte a kapuba a kapust, a labdát, még négy németet. A kiegyenlítő gólt. Az volt egy meccs... Ilyen produkciót mástól nem is tudok elképzelni. Később az MTK-nál mindig arról beszéltünk, hogy még Bodnár Sanyi kellene közénk.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 13.)

Hlavay I György (Nemzeti SC, MTK) szintúgy elismerőleg szólt róla, ámbar csöppnyi kritikai éllel: „Ideális futballalak, rettenthetetlen harci kedvvel, elsőrangú dribler, borzasztó erős lövő mindkét lábbal (...), de a taktikai érzéke kevés.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 23.)

A rendíthetetlen Fogl II Károly viszont nem fukarkodott a dicséretével: „Bodnár csupa tűzből állt. (...) nem sajnálta magát, beleszállt a végső lehelletéig (sic!), s ez éppen a legrosszabb a védőjátékosra nézve egy olyan tudású játékost részéről, mint amilyen Bodnár volt.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 8.)

Az utolsó általunk róla fellelt újsághír: „Bodnár Sándor súlyos villamosbalesetet szenvedett (...) életveszély nem forog fenn.” (*Nemzeti Sport* 1942. október 9.)

Névsorolvasás

Még mindig nem volt általános az összeállítások közlése, viszont a *Sporthírlap* többször is közölte az alaptizenegyeket. Ezekből, s a meccsleírásokból igyekeztünk rekonstruálni a kereteket.

Budapesti Athletikai Klub:

György Ferenc – Szury Kálmán, Ligeti Ede – Fürst Béla, Károly Jenő, Waldner Károly – Cseh János, Kucsera István, Késmárky Ákos, Salamon Sándor, Gállos Sándor. A többiek: Grosz Ferenc, Jancsarek Pál, Karl Klement, Oswald, Prétyi Károly.

Budapesti Torna Club:

Köszterl Zoltán – Köszegi Dezső, Szendrő Oszkár – Németh János, Rauchmaul Emil, Ficzer Péter – Horváth Károly, Dobó Gyula, Saly Sándor, Kunst Ottó, Mészáros Árpád. A többiek: Bayer Henrik, Bihari Ferenc (k), Földy Ferenc, Ginzer Dénes (k), Kertész Géza, Kovács Lajos, Máhr Ágoston, **Pócz Árpád**, Simon Ferenc, Takács János, Toldi.

Ferencvárosi Torna Club:

Fritz Alajos 10 – Rumbold Gyula 13, Payer Imre 18 – Weinber II János 14, Bródy Sándor 15, Blum Zoltán 15 – Weisz Ferenc 16, Pataki Mihály 12, Koródy Károly 17, Schlosser Imre 17, Borbás Gáspár dr. 18. A többiek: Geiser Géza 1, Halász-Fischer Géza 1, Kövesdi-Krizsán Endre 1, Manglitz Ferenc 8, Medgyessy Jenő 3, Szeitler Károly 10, Ungár Gyula (k) 8, Varga János 1.

III. kerületi Torna és Vívó Egylet:

Federit Hermann – Suhajdy István, Oderszky – Wiest Ferenc, Guttmann Ármin, Stark József – Hönich Henrik, Nagyhegyi Mátyás, Hönich Lajos, Singer Miksa, Jancsó Károly. A többiek: Burger, Guttmann József, Paulin, Hegyi, Schrott Károly, Szandner.

„33” Football Club:

Zsák Károly – Bíró László, Bosnyákovits I Károly – Horváth Béla, Mandl Frigyes, Vanicsek József – Koch Nándor, Vanicsek János, Weisz Frigyes, Cavolják József, Székány Géza. A többi-

ek: Bosnyákovits II, Eichinger Károly, Löwy Artúr, Schiller Gyula (k), Schleimer Henrik, Szöllősy, Takács, John M. Wattkins.

Magyar Athletikai Club:

Sipos Ernő – Sárközy Sándor, Feketeházy II Gyula – Krempels Béla, Fodor Rezső, Medgyessy Iván – Rauch Győző, Bodnár Sándor, Oldal Mihály, Onódy Zsigmond, Lator Géza. A többiek: Jost, Kehrling Béla, Lipovecz Aurél, Ocskay Károly, Riedl István, Szalay, Tóth Ferenc, Újhelyi, Újságh Miklós (k).

Magyar Testgyakorlók Köre:

Domonkos László – Révész Béla, Csüdör Ferenc – Bíró Gyula, Kertész I Gyula, Vágó Antal – Sebestyén Béla, Kertész II Vilmos, Joseph Lane, Kertész III Adolf, Szántó Károly. A többiek: Bányai Lajos, Ellinger Leó, Holics Ödön, Knapp Miksa (k), Konrád I Jenő, Kürschner Izidor, Molnár József, Rácz Béla, Roóz Ernő, Sebestyén II Gyula, Tauszig Imre, Weisz Gyula, Zsigó Ferenc.

Nemzeti Sport Club:

Burián Géza – Feldmann Gyula, Vajda Imre – Terney, Hlavay I György, Fábry László – Rometh József, Kovács Elemér, Tóth II (Potya) István, Hlavay II Béla, Székely Aladár. A többiek: Feuerstein, Chrappan Ottó, Kanyaurek István, Reich Ede, Stick Károly, Szabovics Iván.

Terézvárosi Torna Club:

Beimel Miksa – Hegyi Árpád, Bakos Béla – Vágó Zoltán, Jergencz Ignác, Fried – Maly Antal, Rusz Miklós, Rösner Vilmos, Fekete Miklós, Pach Ferenc. A többiek: Battik János, Gyárfás Sándor, Herner Sándor, Mandl, Zádor Elek.

Törekvés Sport Egyesület:

Dürr Antal – Szentey Sándor, Horváth Gyula – Pejtsik Imre, Béky János, Takács Dániel – Kohn Ferenc, Nyilas István, Wolenszky Ferenc, Ürögdy József, Böti János. A többiek: Böti Miklós, Ging József, Hagen János, Krausz Ferenc.

Az 1911–1912. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. FTC	18	14	2	2	74:17	30
2. MTK	18	9	4	5	38:22	22
3. BAK	18	8	4	6	36:36	20
4. MAC	18	8	3	7	37:39	19
5. TTC	18	7	3	8	24:43	17
6. Törekvés	18	7	2	9	25:25	16
7. Nemzeti SC	18	7	2	9	26:39	16
8. BTC	18	6	3	9	29:30	15
9. „33” FC	18	5	3	10	16:34	13
10. III. ker. TVE	18	5	2	11	25:54	12

II. osztály

1. UTE	22	21	–	1	87:16	42
2. URAK	22	14	2	6	71:29	30
3. Föv. TK	22	11	6	5	32:23	28
4. KAOE	22	11	5	6	45:19	27
5. BEAC	22	11	5	6	36:32	27
6. JAC	22	8	6	8	29:33	22
7. Fer. SC	22	8	4	10	30:45	20
8. ESC	22	7	2	13	19:58	16
9. MAFC	22	5	5	12	19:45	15
10. ETC	22	5	4	13	29:47	14
11. FIAK	22	2	10	10	18:37	14
12. VAC	22	2	5	15	18:49	9

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1. FTC	X	0:0	4:1	6:1	6:0	2:1	7:0	2:0	5:0	5:1
2. MTK	1:0	X	2:2	1:1	2:0	1:0	1:2	2:1	4:0	4:1
3. BAK	3:5	2:5	X	1:3	5:2	2:2	2:2	3:2	1:1	2:1
4. MAC	2:9	5:1	0:1	X	0:1	1:4	1:3	1:1	3:1	1:0*
5. TTC	0:0	4:4	2:0	2:6	X	1:0	2:1	2:1	2:2	0:1
6. Törekvés	1:5	2:0	1:3	0:3	4:0	X	1:1	1:2	0:1	2:1
7. NSC	0:1	0:6	1:4	1:3	0:3	0:2	X	5:2	3:0	2:0
8. BTC	3:2	1:0	1:2	4:2	6:1	0:2	0:1	X	2:3	1:1
9. „33” FC	0:4	0:4	0:1	1:2	0:1	1:0	0:1	0:0	X	3:1
10. III.k.TVE	3:11	1:0	2:1	2:2	5:1	1:2	4:3	0:2	0:3	X

* Megállapított eredmény, eredetileg 2:1-re a III. ker. TVE nyert.

A másodosztályú csapatok elnevezése

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

ESC: Erzsébetvárosi Sport Club

ETC: Erzsébetfalvai Torna Club

FIAK: Fővárosi Ifjak Athletikai Klubja

Fer. SC: Ferencvárosi Sport Club

Föv. TK: Fővárosi Testedzők Köre

JAC: Józsefvárosi Athletikai Club

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

MAFC: Műegyetemi Athletikai és Football Club

URAK: Újpest-Rákospalotai Atlétikai Klub

UTE: Újpesti Torna Egylet

VAC: Vívó és Atlétikai Club

Gólkirály:

Schlosser Imre (FTC) 34 góllal

Az FTC 1912 elején Angliában szerepelt. Állnak (balról): Barney Gammon erőnléti edző, Fritz (kabátban), Weinber, Manglitz, Ungár, Bródy, Rumbold, Payer, Szeitler (kabátban), Blum (kabátban). Ülnek: Malaky Mihály klubvezető, Weisz, Pataki, Koródy, Schlosser, Borbás dr., Uhlyarik Béla

Az FTC és az MTK háborúja

Ez egy rút idény volt. Legalábbis, ha igaznak véljük a Cicerónak tulajdonított mondást: Varietas delectat (A változatosság gyönyörködtet). Merthogy a bajnoki fronton szinte semmi sem változott, a Ferencvárosi Torna Club sorozatban ötödször is aranyérmes lett, megelőzve legnagyobb riválisát, az MTK-t. A zöld-fehérek „kvintettje” nemzetközi viszonylatban is párját ritkította, alig akadt olyan fanatikus, aki ne ismerte volna el, hogy az övék az ország legjobb csapata.

Ugyanakkor az MTK egy pillanatra sem adta fel a harcot. Nemcsak a zöld gyepen – egyáltalán nem képzavar: a két stadion, az Üllői úti és a Hungária körüti akkoriban gyepesítve volt –, hanem a tárgyalóasztalnál sem. Ha úgy tetszik, a szakmai verseny mellett gazdasági verseny is dúlt a két „nagy” között, amelyek egymás elleni tusakodása minden szempontból rokonítható például a Barcelona és a Real Madrid jó száz évvel későbbi rivalizálásához. Noha az utókor már tudja, hogy a Fradi egy évvel később elveszítette feltétlen primátusát, s már leg-

Izgalmas jelenet az 1913. március 16-án vívott FTC–MTK rangadóról. Balról: Ellinger, Bíró (a levegőben), Csüdör, Schlosser, Kertész II (csípőre tett kézzel), Borbás dr., Révész és Domonkos kapus (csak félig látható)

feljebb csak az amatőrkorszak legutolsó hónapjaira szerezte vissza, 1912–1913-ban még úgy festett, kiütéssel győz. Főleg azért, mert meglévő erejét még növelni tudta néhány szövetségesnek felcsapott klub támogatásával. A harc nyílt ellenségeskedésbe fordult a Magyar Kupáról szóló részben bővebben kifejtett, a döntő körüli, egészen a belügyminiszterig jutott ügy kapcsán, s ez az affér sokáig kiüthetetlen éket vert a két klub közé. Ennek lett aztán folyománya az MTK Angliából igazolt kitűnő csatára, J. R. Owen szerződtetése kapcsán kirobbant vita, amely után az átigazolási szabályzatot is módosították a következő szezonban, kimondva, hogy csak egy éve Magyarországon élő külföldit igazolhatnak le a klubok. (Ez volt a Lex Owen.)

Ahogy a *Sporthirlap* magyarázólag írta: „Kitört a háború FTC, MTK között, a Fradi-pálya jobban vezetett, nyereséges, ellentétben az MTK-éval. Az MTK nehezményezte, hogy a szövetség is favorizálja az Üllői utat.”

A fenti tények megerősítésére hadd idézzük a *Sporthirlap* félévi értékelését: „A meglepetések elmaradtak. A Ferencvárosi Torna Club csapataé lett újra a vezetés, ha nem is sikerült nagy pontszámmal megszöknie, és újra és újra a Magyar Testgyakorlók Körének csapata követi másodikként. Ismét bebizonyosodott, hogy ennek a két csapatnak van a legállandóbb formája, de ez már nem újság, nem szenzáció, hanem úgy látszik, a magyar footballsport Á-B-C-je. Ha szenzációja nem is volt az első osztályú bajnokságnak, két vonzó momentuma mégis akadt. Az egyik a „33” Football Club gyönyörű előrenyomulása volt. Az elmúlt szezonban a küzdő csapatok legutolsóí között szerepelt a „33” FC, s már féllábbal a másodosztályban volt. Ebben a sze-

A Budapesti AK csapata

zonban is gyöngén startolt. Elvesztette első mérkőzéseit az MTK és a MAC ellen, majd eldöntetlenül játszott a BTC-vel, s ezt a mérkőzést öt győzelem követte.

A szezon másik vonzó jelensége a BTC megújódása volt. Elmúltak végre azok a nehéz órák, a mikor aggódni kellett a piros-fehér színekért. Ma már régi vezető pozíciójának visszaszerzéséért küzd. (...) Van persze a szezon fináléjának néhány fájó akkordja is. De ezek aztán elmaradhatatlanok. A hol elsők vannak, ott utolsóknak is kell lenni, bármilyen fájdalmas megpróbáltatást is jelent az utolsó helyen álló klubok híveinek. És bármilyen érthetetlen is.

Mert a Terézvárosi Torna Club hihetetlenül gyöngye szereplése már az érthetlenség birodalmába tartozik. Legelső mérkőzésén kemény csatát vívott az FTC-vel, s csak óriási tusa után engedte át a diadalt. Az utolsók közé került, helyzete mégsem reménytelen. Ugyanez a vélekedésünk a Törekvés Sport Egyesület csapatáról is, melynek erős pajzsa lesz az új szezonban a saját pálya. Legrosszabbul talán a Nemzeti Sport Club csapata áll. Mindössze három pontot tudott csak szerezni a csapat, a mely – nagy kárára a sportnak – szétesőben van. Legjobb erői vannak útban más egyesületek felé, s kicsiny a reménység, hogy újra talpra tudják állítani. Úgy látszik, már végzete ez az NSC-nek. Előbb Bodnár hagyta el, majd Tóth, most pedig a két Hlavay áll válaszúton. Valami baj van az NSC-ben.

Nincsen egyetértés a játékosok és a vezetőség között, nincs meg a szükséges harmónia, a mi föltétlenül a bomláshoz vezet. Az UTE, a BAK és a MAC tavalyi formájukhoz híven szerepeltek.”

A fentieket csak alátámasztja az első félév bajnoki táblázata: 1. FTC 17 pont (46:8), 2. MTK 14 (23:6), 3. BTC 11 (12:8), 4. MAC 10 (20:17), 5. „33” FC 10 (17:16), 6. BAK 10 (19:19), 7. UTE 7 (14:26), 8. Törekvés 6 (13:25), 9. Nemzeti SC 3 (11:34), 10. TTC 2 (13:29).

A MAC-UTE találkozón Ujságh kapus öklöz

Erős vonalakat lehetett volna húzni a tabellára: a két „nagy” külön harcot vívott, a BTC, a MAC, a Harihárom és a gyomorbetegsége miatt az ősz nagy részét kihagyó Károly Jenő hiányát nagyon megérző BAK szinte egyformán teljesített, mint ahogy az UTE és a Töri is, s „párban volt” az NSC és a TTC is.

Az ősz mérkőzése természetesen az FTC és az MTK rangadója volt a Hungária körúti pályán. A 2:2-es döntetlen jelentette a kivételt, a zöld-fehérek ezt az egyetlen bajnoki meccset nem nyerték meg ősszel. Az érdeklődésről árulkodnak a számadatok is. A 17 944 fizető néző 16 300 korona bevételt hozott. Páholyülésen 475-en, számozott ülésen 434-en, korzóülésen 500-an, tribünülésen 11 966-an foglaltak helyet, az állóhelyen 4569-en szorongtak.

Tavasza sem változott sokat a helyzet, a Fradi az Üllői úton is legyőzte az MTK-t, s ezzel gyakorlatilag bebiztosította sorozatban ötödik bajnoki címét, így aztán valójában tét nélküli mérkőzésen kapott ki 1:0-ra a megerősödött BTC-től. A „tornászoknak” ez a meglepő győzelem hozta meg a harmadik helyet. Érdekes egyébként, hogy a bajnokság végtabelláján szinte ugyanaz volt a sorrend, mint félévkor, mindössze az Újpest és a Törekvés cserélt helyet.

Néhány egyéb fontos újdonságot vagy történést hozott az esztendő. A legfontosabb ezek közül egy szabályváltoztatás volt: október 6-án lépett életbe Magyarországon az új szabály, mely szerint a kapus csak a tizenhatoson belül foghatja meg kézzel a labdát.

Sokáig húzódott az előző idény hozadékaként egy vesztegetési ügy (a *Sportthirlap* ennek kapcsán megjegyezte, hogy ez a magyar labdarúgás harmadik ilyen jellegű esete az 1905-ös bajnok kilétét megváltoztató Postás-botrány, valamint a végül elült, Vágó-Weisz Antal személye körül kialakult vesztegetési ügy után), amelyet a III. kerületi TVE robbantott ki a „33” FC-t, illetve annak köztisztviselőben álló játékosát, Székány Gézát megvádolva. Noha a korábbi válogatott játékos néhány hónapon keresztül nem játszhatott, végül felmentették. A szövetség, habár nem volt éppen fényes anyagi helyzetben, de jótékonykodott: 994 korona segélyt küldött az angol szövetségnek a Titanic-katasztrófa károsultjainak megsegítésére.

„Akik a magyar footballsportot csinálják”

A *Sportthirlap* rendkívül érdekes anyaggal jelentkezett 1912 karácsonyi számában *Akik a magyar footballsportot csinálják* címmel. Ebben bemutatta az első osztályú klubok futballvezéreit, akkori nevükön az intézőket. Alkalmasint – különösen a száz évvel ifjabb utódok számára – érdemes ennek alapján pontosítani, mi is volt az intézők feladata. Dolguk nagyon hasonlatos volt a XXI. századi angol menedzserekéhez.

Íme, a feladatleírást is tartalmazó eredeti szöveg: „A Szövetség maga nagyon kevés járul a mérkőzések előkészítéséhez. Összesorsolja a csapatokat, kitűzi a terminusokat – és ezzel elvégezte a dolgát. De még ez sem áll meg az eredeti formájában. Még azt is átgyúrák a football-intézők, a kik ma a magyar football-sportot tulajdonképpen csinálják. (...) Mert nagy dolog a footballban egy jó match-dátum. Ezreket (értsd: több ezer koronás plusz bevételt – a szerzők) hozhat egy match, ha kedvező napon kerül eldöntésre és ráfizetéssel végződhetik, ha a terminus-egyeztetés alkalmával túljárnak a jeles football-intéző eszén.

Nem kevésbé fontos a pályaválasztás sem. Ebben is az üzleti szempontok érvényesülnek, de sokszor belejátszik a sportszerűség is. Van csapat, amelyik csak füves pályán tud játszani, van, amelyiknek a kemény talaj felel meg jobban. Már pedig erre is kell gondolni a football-intézőnek, s így az előző percben még gondos üzletembernek most már pályaszakértőnek kell felcsapnia.

Ezek azonban még a kisebb dolgok. Sokkal nehezebb feladat a csapatot a szünet alatt együtt tartani s a meccsekre a legjobb formában kihozni. Értenie kell tehát a téli tréninghez, s bizony a játékhoz is. A csapat-összeállítás ugyanis legtöbbször a football-intéző hatáskörébe tartozik. Ismernie kell tehát a játékosok képességeit, tudnia kell, hogy kit hova állítson, s el kell találnia a hangot, amelyen beszél velük. A játékosok nem hiába szerepelnek nagy közönség előtt, bővelkednek primadonna szeszélyekben is. Az üzleti érzerken, a sporttudáson kívül tehát még nagy adag emberismeretre is van szüksége. (...) Az utolsó akadály, ami félelmetes mementóként mered eléje: a bíró megválasztása. (...) Itt aztán tág tere nyílik a rábeszélő képességnek és a furfangosságnak. A meggyőző érvek felsorolása egy bíró mellett éppen olyan előnyös vagy gyanús lehet, mint a futólagos megemlézése. A legtöbbször komédiát játszanak ilyenkor az intézők és a világegyetem sem vallanának színt. Nyílt állásfoglalás valamelyik bíró mellett alig történt még a magyar football-sportban. A bíró kijelölése az utolsó láncszeme a hosszú láncolatnak, amely a matchet megelőzi. Ez az utolsó ütőkártya, illik tehát jól megforgatni.

MALAKY MIHÁLY (FTC): A leghatalmasabb football-egyesület intézője, tehát a leghatalmasabb football-intéző is. Nevének ma már aranycsengése van, mert minden sikerül neki, a mihez hozzányúl. Ő a sport fődiplomatája. Nem játszik nyílt kártyákkal, de ezt nem is lehet rossz néven venni a football-intézők doyenjétől. Valamikor úszónak készült, Hajós Alfrédnek annyira tetszett az úszótempója, hogy olimpiai bajnokot akart belőle nevelni. De a football kettétörte az úszókarrierjét. Egyik alapítója volt az FTC-nek, s hosszú ideig játszott az első csapatában. Ma már senki sem hinné a tekintélyes természetű úriemberről, hogy valamikor Borbás mellett rohant a labda után szédítő iramban. Négy éve football-intéző. Mindjárt azzal kezdte a működését, hogy csapattal megnyerte a bajnokságot és az összes vándordíjat. Sikerének legfőbb titka, hogy kitűnően ismeri az embereket, s hogy mindent meglát. E mellett sok humor van benne. Közmondásos, hogy nem lehet túljárni az eszén. A pályaharcban már hadvezéri magaslatra emelkedett, segítő sereget szervezett a BAK-ból és a MAC-ból és óriási győzelmet aratott. Legfőbb erénye, hogy hálás volt a segítségért, és derekas részt juttatott nekik a hadizsákmányból. Sokszor és sokan vádolták, hogy nem válogat az eszközeiben. S ebben van is valami. De, mert a football sokban hasonlatos a háborúval, a hol mindent fedez a győzelem, még erre a hibára is van mentség.

SZÜSZ HUGÓ (MTK): Nem szeret a fórumon szerepelni s ezért a nagyközönség soraiban csak kevesen ismerik. A harcokból sem veszi ki a részét. Ha támad valamilyen háborúság, a háttérbe vonul – nincs is egyetlen ellensége. Nem sportpolitikus. Nem taktikázik. A football apró dolgaival szeret foglalatostkodni, s inkább kerékbe töreti magát, mint hogy intrika útján jusson előnybe. A football iskolájában nőtt fel. A MUE első csapatában játszott balösszekötőt, s már akkor a passzjátéknak hódolt. Ellenlábasa Malakynak. Nemcsak a csapata révén, a mely állandóan rivalizál az FTC-vel, hanem programjának keresztülvitelében is. Maga a nyers őszinteség, amikor tárgyal.

1912
1913

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
HUBER FERENC (BTC): Már túl volt az első fiatalságon, amikor belekerült a football for-
tagájába. Sohasem játszott a footbalt, nem ismerte a játék technikáját, a küzdelem izgult
légkörét, s azt a furcsa hangulatot, a mi a játékosokat összekalapálta. Először a csapatot hoz-
ta rendbe. Egycsapásra megnyerte a játékosok bizalmát és szeretetét. Még ennél is nagyobb
dolgot produkált akkor, amikor szakítva a BTC hagyományos politikájával elejtette a Mille-
nárís pályát, az egyetlen, a mi a többi egyesülettől elszigetelte. Hozzásimult az FTC politi-
kájához, de azért a fő irányelvekben szabad kezét biztosított magának. Az eredmény a csapat
sikeres szereplése és a BTC anyagi helyzetének feljavulása. A csendes munka embere. Min-
dig útban van valahova és mindig - reménykedik. Hisz a szuggeszcióban és ki is használja an-
nak erejét.

1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
LÁZÁR JÓZSEF (MAC): Sporttudós. Mindenütt megállja a helyét, a hová a klub érdeke
szólítja. Volt atlétikai igazgató és sohasem volt a MAC-ban olyan pezsgő atlétikaélet, mint az

ő idejében. Az atlétikai versenyek jövedelmeztek tehát, de nem annyit,
amennyit a footballra elköltöttek. A MAC ekkor a football-szakosztály
élére állította. Nem volt Lázár előtt terra incognita (ismeretlen terü-
let – a szerzők) a football, tíz év előtt balszélsőt játszott a MAC első
csapatában. Lázár egy hirtelen kanyarulattal kezdte a működését.
Átcsapott az FTC pártjára, még pedig fenntartás nélkül, morális és
anyagi erejének teljes súlyával. Ez persze harcot jelentett az ellen-
táborral, de hiszen éppen ez kellett Lázárnak. A harc, a sokszor kí-
méletlen viaskodás illet legjobban az ő egyéniségéhez. Nagy érde-
me azonban, hogy mindig becsületesen, nyílt sisakkal verekedett. A
kíméletlenségig őszinte.

1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
STEINER BERTALAN („33” FC): Az egyetlen a tíz intéző között, a ki válogatott játékos is
volt. A legelső válogatott matchen jobb halfot játszott Ausztria csapata ellen. Ezt a bokros ér-
demet sohasem mulasztja el megemlíteni, ha tekintélyre van szüksége a tárgyalások alkalmá-
val. Fanatikus harminchármas. Csak a klubja érdekeivel törődik. Egyforma hévvel verekszik
az FTC-vel meg az MTK-val. Szereti a furfangost adni, a gondos előrelátót, s emiatt komp-
likált haditervekben utazik. Ezek a tervek azonban tulajdonképpen olyan átlátszók, hogy
könnyen fordíthatnák ellene, ha nem szeretnék különben őt és a csapatát. Így azonban min-
dent megkap és önelégülten dörzsöli a kezét, mert sikerült a terv. Legvonzóbb tulajdonsága,
hogy szentírás minden szava.

1919
1920
1921
1922
1923
1924
GRÜNWALD MIKSA (BAK): A többi football-intézőben együtt sincsen annyi eredeti vo-
nás, mint Maxiban. Senki sem tud úgy berzenkedni, haragosan kitörni vagy lelkesedni, mint
ő. A magyar nyelvvel nem él túlzott barátságban, s néha mulatságos kedvességgel törí ke-
rékbe. Vérteli footballista. Évekig játszott háttvédet a BAK csapatában. Jó volt a posztján, de
sokkal több sikert aratott az egyesület football ügyeinek élén. Fölsimerte annak az áramlat-
nak az erejét, a mely az FTC-t előre vitte, s testtel-lélekkel melléje szegődött. A BAK addig
meglehetősen jelentéktelen szerepet játszott, s Grünwaldnak köszönheti, hogy az előtérbe
került. Amilyen kedves ember a társaságban, olyan bántó modorú, mikor csapatáról van szó.
Kitűnő üzletember. Jó üzlet reményében még az elveiből is enged. Illetve csak az elveiből en-
ged, mert a percentekhez szigorúan ragaszkodik.

DR. ROHONYI EDE (NSC): Rohonyi doktor ügyvédi diplomája sem virágoztatta fel a Nem-

zeti SC-t. Nagyon nyugodt modorú ember, így élesen kéri temperamentumos környezetéből. Részt vett az NSC alapításában, de nem tudott szimpátiákat szerezni. Ez az oka annak, hogy nincsen közvetlen kapcsolatban a csapattal.

TIBOR LAJOS (TÖREKVÉS): Az a híre, hogy abszolút korrekt ember. Minden más branchban megbecsülhetetlen ez a tulajdonság, a footballban azonban, a hol dühöng a taktikázás, nem imponál túlságosan. Egyet azonban elért. A Törekvésben nem dribliznek, Tibor korrekt állásfoglalását ugyanúgy viszonzozzák. Sohasem footballozott.

SALGÓ JENŐ (UTE): Neki van a legkönnyebb dolga. Nincsenek pályagondjai, mert ha pályaválasztó, kiviszi az ellenfelet Újpestre, s oda megy máskülönben, ahova viszik. Minden idejét a csapatnak és a bírókérdésnek szentelheti.

JERGENZ IGNÁC (TTC): A legfiatalabb football intéző. Alig két hónapja működik, csak most tanul bele a mesterségbe. Nagy segítésére van, hogy sokáig volt aktív footballista.”

Mi lett velük?

A Sporthirlap 1912-es karácsonyi száma rövid összeállítást közölt arról, hogy mi lett a magyar labdarúgás úttörőiből, az előző másfél évtized már a civil életben boldogulást kereső nagyjaiból.

Iszer Károly: Osztrák–Magyar Államvasút-társasági főfelügyelő, Stobbe Ferenc: építész,

Klebersberg Géza: postatanácsos, Bádonyi Gyula, Buda István, Bodor Ödön,

Gabrovitz Emil, Harsády József, **Minder Frigyes** (balra

fent): postatisztek, dr. Blazsek Ferenc: MÁV-fogalmazó,

Fehéry Ákos: csepeli tölténygyári hivatalnok, Friedrich István: mérnök,

autómobilyáros, Gorszky Tivadar: nyomdász, szedő, dr. Goldberger Pál (Gilly): vegyész, **Hajós**

Alfréd (jobbra): építész, Holits Ödön: népiskolai tanító,

Gillemot Ferenc, Izsó László és Kiss Gyula: hírlapírók, dr.

Koch Nándor: főgimnáziumi tanár, Koch Sándor: gépész-

mérnök, Kisfaludy Árpád: tanár, Lucius Károly: Villa-

mos Rt. hivatalnok, **Manno Miltiádesz** (balra lent): rajzoló művész,

Missky Ferenc: magánmérnök, Niessner Aladár: nagyváradai városi mér-

nök, Ordódy Béla: vegyészmérnök, Ray Ferenc: a sydney-i Pasteur In-

tézet alkalmazottja, Róka János: bankhivatalnok, Vincze Károly: mér-

nök, Yolland Arthur: egyetemi tanár.

A Fradi első aranykorszakának szereplői

Csak utóbb tudták meg a kor szereplői és tanúi, hogy ezzel az idénnyel lezárult a Fradi első aranykorszaka. Az alábbi összeállításból kiderül, hogy kilenc (!) futballista pályára lépett mind az öt megnyert idényben a zöld-fehéreknél. A bajnoki vacsorán egyébként a klub vezetői külön is köszöntötték Bródy Sándort, Fritz Alajost és Weisz Ferencet, akik az addigi mind a nyolc bajnoki címben szerepet vállaltak. Mindmáig ők a klub csúcstartói.

Név	1908-09	1909-10	1910-11	1911-12	1912-13	Össz.	Bajnok*
Blum Miklós	–	–	–	–	2	2	1
Blum Zoltán	–	–	–	15	14	29	2
Borbás Gáspár dr.	–	1	18	18	12	49	4
Braun II Rezső	1	–	–	–	–	1	1
Bródy Sándor	15	15	17	15	14	76	5
Dobronyi Béla	–	2	–	–	–	2	1
Fritz Alajos	14	14	18	10	4	60	5
Geiser Géza	–	–	–	1	–	1	1
Gerstl Ede	6	1	–	–	–	7	2
Gorszky Tivadar	14	16	–	–	–	30	2
Halász-Fischer Géza	3	1	8	1	–	13	4
Janisch György	1	–	–	–	–	1	1
Koródy Károly	12	15	16	17	6	66	5
Kövesdi-Krizsán Endre	–	–	–	1	1	2	2
Kucsera István	14	13	–	–	–	27	2
Manglitz Ferenc	11	11	18	8	4	52	5
Medgyessy Jenő	–	1	1	3	2	7	4
Pápai Ernő	–	3	1	–	–	4	2
Pataki Mihály	–	–	3	12	16	31	3
Payer I Imre	–	1	14	18	17	50	4
Rónay Zoltán	2	7	1	–	–	10	3
Rumbold Gyula	12	14	11	13	13	63	5
Sábián József	1	–	–	–	–	1	1
Schlosser Imre	15	16	18	17	16	82	5
Szandovits József	–	–	–	–	1	1	1
Szántó Károly	–	11	–	–	–	11	1
Szeitler Károly	15	7	15	10	2	49	5
Tokárszky Kálmán	1	–	–	–	–	1	1
Tóth-Potya István	–	–	–	–	14	14	1
Ungár Gyula	–	–	–	8	12	20	2
Varga János	–	–	2	1	–	3	2
Weinber II János	15	13	16	14	14	72	5
Weisz Ferenc	13	14	17	16	15	75	5
Wessely Ferenc	–	–	4	–	–	4	1

*Az 1908 és 1913 közötti öt idényben nyert bajnoki címek száma

Az éles ceruza mint fegyvernek látszó tárgy

Pataki, Pataki és megint csak Pataki! Az FTC ifjú csatára az 1912–1913-as idény mind a három válogatott mérkőzésén szerzett gólt, a másodikon ráadásul kettőt is. Négy gólig jutott, ezzel még Slózin is túltett. A nemzeti csapat egyébként a három találkozójaiból kettőt is az osztrákok ellen vívott, mindkettőt a Wagner-serlegért. Az 1912–1913-as volt a válogatott történetének első százszázalékos idénye.

November harmadikán az Üllői úton játszottak az osztrákok. Kaptak egy négyest, sőt még becsületgóljukra sem futotta. Addig még sohasem nyert a magyar csapat a „sógorok” ellen ilyen nagy különbséggel! A meggypiros mezés legényeket az időnként felerősödő havazással dacolva 30 000 (!) néző figyelte a Ferencvárosban. A Zsák – Rumbold, Payer – Bíró, Hlavay, Blum – Sebestyén, Bodnár, Pataki, Schlosser, Borbás alkotta tizenegy kitűnően játszott. A gólok közül Slózi, azaz Schlosser Imre lőtte az elsőt és az utolsót (21. és 80. perc), közben Bodnár (34. perc) és Pataki (65. perc) is a kapuba talált. A magyar válogatott igazolta, hogy júliusi, a stockholmi olimpia Vigaszdíj-döntőjében aratott 3:0-s győzelme egyáltalán nem volt a véletlen műve. Akadt a meccsnek egy nagy sztorija: Howcroft, az angol bíró ki akarta állítani Patakit, amikor meglátta, hogy egy élesre hegyezett ceruza van játék közben is a kezében. Azt hitte, hogy Pityke az ellenfél szurkálására akarja a hegyes eszközt használni. Aztán kiderült, hogy a békés center csak a sarat igyekezett időnként kipiszkálni a stoplijai közül.

1913. április 27-én 20 000 néző előtt Bécsben, a WAC-pályán randevúzott a két válogatott. Ezúttal Zsák „Skaja” kapott egy gólt, de ki bánta, mikor Tóth-Potya, Bíró és a duplázó Pataki Pityke révén négyig jutottak a többiek. A mutatott játék és az eredmény teljesen igazolta Herczog Ede kapitányt, pedig a mérkőzés előtt sokan támadták amiatt, hogy addig példa nélkül álló döntéssel kilenc FTC-játékost állított a csapatba. Csak Zsák és Bíró fért be a Rumbold, Payer, Bródy, Blum négyes és a Weisz, Tóth-Potya, Pataky, Schlosser, Borbás összeállítású ötös fogat mellé. Tóth-Potya lőtte az első félidő egyetlen gólját (egyáltalán nem volt potya...), azt

Az osztrákokat 4:0-ra legyőző magyar válogatott. Állnak (balról): Blum, Rumbold, Payer, Bíró. Ülnek: Sebestyén, Bodnár, Zsák, Pataki, Schlosser, Borbás dr., Hlavay

még az osztrák ünnepelt, a 25. válogatott mérkőzését játszó Jan Studnicka kiegyenlítette. Az utolsó húsz perc azonban a mély talajon nagyon jó erőnlétükkel domináló magyaroké volt: Bíró Gyula távolról lőtt nagy gólt, majd Pataki Mihály duplázott. Így lett 4:1 a vége. A szokásoknak megfelelően a mérkőzésre nagy számban kiutazó magyar szurkolók a találkozó után betódultak a pályára, s vállukra kapták a hősokeket.

Három héttel később ismét az Üllői úton lépett pályára a magyar válogatott, s szép győzelmet aratott a kor kiemelkedően legerősebb északi csapata, a svéd nemzeti tizenegyet ellen. Budapesten ekkor találkozott először a két együttes. A kezdet sikerét Pataki Mihály és Schlosser Imre egy-egy gólja hozta el. Mindazonáltal nem volt ez könnyű diadal: a 87. percre nem született gól. Húszezer néző látta az Üllői úton a találkozót, Herczog Ede szövetségi kapitány gárdája az alábbi összetételben játszott: Zsák – Rombold, Payer – Bíró, Szury, Blum – Weisz, Bodnár, Pataki, Schlosser, Borbás. Ezúttal „csak” hét fradista fért be...

1912. november 3.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	4:0 (2:0)	Wagner-serleg	Schlosser 2, Bodnár, Pataki
1913. április 27.	Bécs	AUSZTRIA	4:1 (1:0)	Wagner-serleg	Tóth, Bíró, Pataki 2
1913. május 18.	Bp., Üllői út	SVÉDO.	2:0 (0:0)		Pataki, Schlosser

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

3 mérkőzésen: Bíró Gyula (MTK), Blum Zoltán (FTC), Borbás Gáspár dr. (FTC), Pataki Mihály (FTC), Payer Imre (FTC), Rumbold Gyula (FTC), Schlosser Imre (FTC), Zsák Károly („33” FC)

2 mérkőzésen: Bodnár Sándor (MAC), Weisz Ferenc (FTC)

1 mérkőzésen: Bródy Sándor (FTC), Hlavay György (NSC), Sebestyén Béla (MTK), Szury Kálmán (BAK), Tóth-Potya István (FTC)

Nagy üzlet volt a válogatott mérkőzés

Nem érdektelen, mennyibe is került 1912 őszén egy válogatott mérkőzés megrendezése. Íme! Összes bevétel: 32 748 korona, 60 fillér. Eladott jegyek száma: 24 505, kedvezményes klubjegy 4040, tiszteletjegy 600. Howcroft angol bírót tartózkodása 672 koronába került (utazással, napidíjjal). 85 főnyi volt a jegykezelő és pénztári személyzet létszáma, 70 rendőr teljesített szolgálatot – Keresztessy Gyula dr. rendőrfogalmazó vezetésével. Az Üllői úti pálya tulajdonosai a bruttó bevétel 20 százalékát, 6746 koronát és 16 fillért kapták bérleti díjként, a tiszta haszon körülbelül 20 000 korona volt.

Vizonyításképpen: a Sparber testvérek a Szerecsen utca és a Váczi körút sarkán (ma Bajcsy-Zsilinszky út és Paulay Ede utca) lévő futballszaküzletében akkoriban egy jó minőségű, angol football-ing 2,90 koronába, a harisnyaszár 1,70-be, a kézzel varrott, fekete cloth nadrág, gumival, 1,80 koronába, az eredeti angol futballcipő 9,20-18 koronába került. (Körülbelül 5000 forintnak megfelelő ma 1 akkori korona.)

Zsák kapus kivetődik az osztrák–magyaron

Ördögös zsonglőrök kápráztatták el az Üllői úti publikumot

„Örvendetesen fejlődtek egyesületeink nemzetközi viszonylatai. A szokásos osztrák és német vendégeken kívül ez évben dán és angol mérkőzések tarkították a programot. Felejtetetlen volt az Üllői úti pályán lefolyt bemutató mérkőzés a Sunderland és a Blackburn Rovers között. Fel kell említenünk, hogy ez évben vidéki csapataink egész sorát játszották le a nemzetközi mérkőzéseknek. Az angol Northern University Pécsett és Zágrábban, az Oxford City pedig Temesváron vendégszerepelt. Csapataink külföldi túrái közül ki kell emelnünk a „33” FC oroszországi túráját, amikor Szentpétervárott a német bajnokcsapat, a lipcsei Bewegungsspielerok felett aratott szép győzelmet” – olvasható Földessy János dr. *A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége* című munkájában az esztendő nemzetközi mérkőzéseinek rezüméje.

Az osztrák klubok ellen, mindent egybevetve, nem volt ötvenszázalékos a mérleg, különösen Bécsben termett kevés babér a futballistáinknak. Az élcsepakatok közül az FTC azért kitett magáért: kilenc mérkőzésből csak egyet, a Rapid elleni budapestit veszített el. Az MTK

A Pál utcai fiúk írója és a futball

Noha saját bevallása szerint távol esett gondolatvilágától a futball, a kor egyik legünneltebb írója, Molnár Ferenc mégis foglalkozott vele 1913 júniusában, a Vasárnapi Krónika hasábjain. Az apropót egy angol cikk adta, amelyben a Sunderland csapatával Budapesten járt ottani újságíró párhuzamot vont Berlin, Bécs és Budapest futballélete között. (A cikk fordítása megjelent a magyar sajtóban, Molnár azt olvasta el.) Az angol ítés szerint a közönség lelkesedését, a sportegyletek vezetőinek figyelmességét és a játéknívót tekintve Budapest élen jár a három város között, viszont a bírókról lesújtó képet festett. Úgy ítélte meg: a

magyar csapatok mindig tizenkét emberrel játszanak, a tizenkettedik pedig a bíró. Molnár Ferenc szerint ez a megállapítás jó példa a világirodalmi angol humorra, s ebből kiindulva cikket szentelve az ötletnek igyekezett kapcsolatot találni a futballbíráskodás és bizonyos általánosabb társadalmi és közéleti tünetek között. Molnár sajnálta, ám egyszersmind a magyar viszonyokra jellemzőnek tartotta, hogy a sportágnak éppen ezt a szegmensét nem tudtuk elsajátítani, amikor pont ez lenne hivatott képviselni a futball szellemiségét. „A külsőségeket úgy látszik jól megtanultuk, de adások maradunk azzal, hogy abba erkölcsi tartalmat is öntünk. Nem hiába jellemzi társadalmi és közéletünket a panama virágzása, futballsportunkat is úgy lehet, ez a féreg rágja” – vélte. A Sporthirlap ezzel kapcsolatos véleménye, ha lehet, még lesújtóbb volt: „Mindnyájan tudjuk, hogy footballsportunk legbetegesebb része a bírókérdés. Nincs megközelítően sem elegendő olyan bírónk, a ki akár tudás, akár erkölcsi megbízhatóság tekintetében kiállná a próbát. Nem tudjuk, ezzel szemben vigasztalásnak vegyük-e azt, hogy ebben csak az általános nemzeti betegségnak egy tünetét látja, a mely a társadalmi élet minden nyilvánulásában tapasztalható.” (Sporthirlap 1913. július 14.)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

egyszer ugyan kikapott a bécsi zöld-fehérektől, de aztán legyőzte őket, ez volt a Rapid egyetlen veresége 1912–1913-ban nemzetközi meccseken. Ha csak e két nagy számítana, pazar lenne a mérleg...

Az FTC 4:0-ra megverte március 26-án az Üllői úton a Racing Club Bruxelles együttesét – addigra már egyesek meglátták az üzletet a futballban. Az *Érdekes Újság* képeslapján két, egyébként Magyarországon teljesen ismeretlen belga játékos fényképe virított, a vendégek kapusa és jobb hátvédje.

Vitathatatlan, hogy az idény legnagyobb sikerét az FTC Blackburn Rovers elleni győzelme jelentette. Május 11-én a zöld-fehérek 2:1-re nyertek az angol profi csapat ellen. Előtte egy héttel elszenvedték történetük legsúlyosabb vereségét, 9:0-ra kikaptak a kor egyik legjobb csapatától, a Sunderlandtől. Az angolok az előző években kicsit megtépázott presztízst teljes mértékben helyreállította a piros-fehér vendégcsapat. A 18 000 néző előtt lezajlott találkozóról így írt a *Sportthirlap*: „Nincs a világnak az a szótára, amelyben megfelelő jelzöt találhatnánk a Sunderland játékaának jellemzésére. Nem is játékosok a csapat tagjai, ördögös zsonglőrök. Egy professzionista csapat a legjavából csillogtatta az ámuló közönség előtt az igazi futballjáték káprázatos szépségeit, az egyöntetű összmunka egyszerű, s éppen ezért tökéletes színjátékát. A diadalt diadalra halmozó FTC nem ellenfele, csak partnere lehetett a Sunderlandnak.

S a közönség, aki ehhez ugyancsak nincs hozzászokva, egy ideig még bizakodott, s várta a híres zöld-fehér rohamokat, de csakhamar beletörődött a helyzetbe, s teljesen átadta magát az angolok játéka élvezetének.”

A két belga: Héctor Ramackers és Jules Mayne

A Sunderland tizenegye

Ferencvárosi TC–Sunderland 0:9. Csíkos mezben az angolok

Kürschner Dóri fellendítette a nagyváradai futballéletet

Országos ügy lett végképp a futball Magyarországon. Hetvenhét egyesület nevezett a hat vidéki kerület bajnokságába, a résztvevők nagy száma miatt alosztályokat is létre kellett hozni. Néhány városban különösen élénk és pezsgő labdarúgóélet alakult ki, Kolozsvárt öt, Debrecent, Miskolcot (nem számítva az akkor még önálló Diósgyőrt), Nagyváradot, Kassát, Temesvárt és Aradot négy-négy, Győrt és Pozsonyt három-három alakulat is képviselte. Érdekes még egyszer végigpillantani a névsoron, és konstatálni, hogy élen jártak a később a trianoni diktátummal elcsatolt területek települései.

Az előző idényben a legjobbnak bizonyult Tatabányai SC nem tudta ellensúlyozni Schaffer Alfréd és Payer II Jenő távozását, az 1912–1913-as idény előtt a „nagy Ferencvárostól” csak 4:3-as vereséget szenvedő gárda az alosztályában a szintén erős győriek mögött végzett. Az ETO futballistái aztán végigverték a mezőnyt, s a Kail – Müller, Strick – Beleznay, Csonka, Holczmann – Horna, Kanyaurek, Vellay, Szabó, Horváth tizenegy köré épített keret megszerezte a vidék bajnoka címet.

Az elődöntő résztvevői közül három (a Győri ETO gárdájához hasonlóan a Kassai AC és a Bácska Szabadkai AC) már évek óta erős csapatot mondhatott magáénak, a Nagyváradai AC ellenben először tört be a legjobbak közé. A zöld-fehérek a keleti kerületben százszázalékos teljesítménnyel lett bajnokok, 16 mérkőzést a pályán, egyet játék nélkül nyertek meg. Lenyűgöző gólarányt értek el: 137:6. Nagyon sokat erősödött a NAC az 1912 októberében az MTK csapattól érkezett korábbi válogatott játékos, Kürschner Izidor a városba költözésével. A népszerű „Dóri” – akinek korábban fényképésszalónja volt Kertész I Gyulával közösen Pesten – sportáru-kereskedést nyitott a „Pece-parti Párizsban”.

DÉLI KERÜLET. Aradi alosztály: 1. Temesvári AC, 2. Aradi TE, 3. Aradi AC, 4. Temesvári Kinizsi, 5. Nagykikindai Előre TK, 6. Aradi TK, 7. Temesvári TE, 8. Zsombolyai TK, 9. Temesvári MTE. Szegedi alosztály: 1. Bácska Szabadkai AC, 2. Szegedi AK, 3. Szegedi TK, 4. Szabadkai SE, 5. Bajai SE, 6. Szabadkai MTE, 7. Újvidéki AC, 8. Zombori SE. Kerületi döntő: Bácska Szabadkai AC–Temesvári AC 4:1.

A Törekvés és a Grazer AK (tiszta fehérben) együttese. Jobb szélén Charly bácsi (Löwenrosen Károly) áll

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

ÉSZAKI KERÜLET. Kassai alosztály: 1. Kassai AC, 2. Eperjesi TVE, 3. Sátoraljaújhelyi AC, 4. Kassai MSE, 5. Sátoraljaújhelyi VSC, 6. Kassai TK, 7. Kassai KK. Miskolci alosztály: 1. Diósgyőri VTK, 2. Losonci AFC, 3. Miskolci AK, 4. Miskolci VSC, 5. Miskolci MTE, 6. Miskolci KASE, 7. Gyöngyösi AC. Kerületi döntő: Kassai AC–Diósgyőri VTK 1:0.

NYUGATI KERÜLET.

Győri alosztály: 1. Győri ETO, 2. Tatabányai SC, 3. Soproni FAC, 4. Győri DAFC, 5. Győri TE. Pozsonyi alosztály: 1. Szombathelyi SE, 2. Szombathelyi AK, 3. Pozsony-Újvárosi LE, 4. Pozsonyi Vasas, 5. Pozsonyi MTK, 6. Soproni IKMTK. Pécsi alosztály: 1. Pécsi AC, 2. Kaposvári TC, 3. Kaposvári AC. Kerületi döntő: Pécsi AC–Győri ETO 1:1 (a visszavágóra a PAC nem állt ki), Győri ETO–Szombathelyi SE 1:0.

*A Nagykanizsai Torna Egylet (háttul) és a Szombathelyi Sport Egylet tartalékjai.
A vasiak győztek 2:1-re*

ERDÉLYI KERÜLET. 1. Kolozsvári TC, 2. Kolozsvári KASE, 3. Kolozsvári AC, 4. Marosvásárhelyi SE, 5. Piski Vasutas SC, 6. Kolozsvári KASK, 7. Kolozsvári SE.

KÖZÉP (Pest-vidéki) KERÜLET. Kecskeméti alosztály: 1. Kecskeméti AC, 2. Monori SE, 3. Szolnoki MÁV SE, 4. Vecsési SE, 5. Kecskeméti TE, 6. Ceglédi SE. Soroksári alosztály: Váci SE, 2. Rákosligei

A nagyvárad városi válogatott 1913-ban

SE, 3. Soroksári AC, 4. Isaszegi AC, 5. Kistarcsei SC. Kerületi döntő: Váci SE–Kecskeméti AC 2:0.

KELETI KERÜLET. Nagyvárad alosztály: 1. Nagyvárad AC, 2. Debreceni KASE, 3. Nagyvárad SE, 4. Debreceni TE, 5. Nagyvárad Törekvés MTE, 6. Debreceni Nyomdász SC, 7. Debreceni MTE, 8. Bihari VC, 9. Nagyvárad SC. Ungvári alosztály: 1. Ungvári AC, 2. Nyíregyházi TVE, 3. Szatmári TVE, 4. Ungvári SE, 5. Szatmárnémeti SE. Kerületi döntő: NAC–Ungvári AC 7:2.

VIDÉK-BAJNOKSÁG. Negyeddöntő: Bácska Szabadkai AC–Kolozsvári TC 2:2 (az újrátjátszásra a KTC nem állt ki), Győri ETO–Váci SE 4:2, Nagyvárad AC, Kassai AC (mindkettő ellenfél nélkül, erőnyerőként)

Elődöntő: Kassai AC–Nagyvárad AC 3:0, Győri ETO–Bácska Szabadkai AC 2:1

Döntő: Győri ETO–Kassai AC 2:1

A finálék és a botrányok éve

A Magyar Kupa továbbra is mostohagyermeknek számított. Az 1912–1913-as idényben normálisan egy kupadöntőt kellett volna játszani. De mivel átcsúszott oda az előző két kiírás végjátéka, aztán mindenki úgy gondolta, három lesz az. Végül kettő lett – ám azokban sem volt sok köszönet.

Szeptember 29-én rendezték az 1910–1911-es kiírás (!) döntőjét, amelyet az MTK 1:0-ra megnyert a MAC ellen. A két csapat nem respektálta az MLSZ Intéző Bizottsága határozatát, mely szerint csak az 1910–11-es évben igazolt játékosok vehetnek részt a mérkőzésen. Mindkettő a legjobb tizenegyével állt ki, csak az MTK-ban Domonkos László helyett Knapp Miksa védett. (A győztes mezőnyjátékosok névsora: Révész, Csüdör – Bíró, Károly, Vágó – Sebestyén, Kertész II, Lane, Kertész I, Szántó.) A mérkőzés egyetlen gólja a 44. percben született, Sebestyén Béla beadása után Kertész II Vilmos a kapuba küldte a labdát. Lehetett volna fölényesebb is az MTK sikere, de a hajrában Révész Béla büntetőjét Ujságh Miklós kivédte. A két klub közötti gyűlölködésről ekként számolt be a korabeli sajtó: „Zsidó–keresztény ütközet zajlik le az MTK-MAC-mérkőzésen, pláne ha az egy kupadöntő. Az emberek jogcímet keresnek az érzelmek akadálytalan kitombolására, holott titkosan nyilvánvaló, hogy két ellentétes világnézet hadakszik a sportban ilyenkor.” (*Nemzeti Sport* 1912. október 6.)

Miután ezt a találkozót, egyébként 15 000 néző előtt, az Üllői úton rendezték meg, az MTK csak azt érezte volna méltányosnak, ha a következő kupadöntőt a Hungária körútra viszi az MLSZ. Mindez akkor vált nagyon éles kérdéssé, amikor a két „nagy” megnyerte a maga elődöntőjét 1912 szeptemberében. Hangsúlyozandó, az 1911–1912-es sorozatban (MTK–BTC 2:1, FTC–„33” FC 6:3). A kék-fehérek végül játék nélkül nyerték meg – történetük során immár harmadszor is – a sorozatot, különös előjáték után. A szövetség – nagyon helyesen – semleges helyszínen, a Millenárison akarta lebonyolítani a finálét, ám az MTK tiltakozott, nem állt ki. Az MLSZ erre a franzstadtiaknak adta a serleget, de az MTK ezt nem hagyta annyiban, s a belügyminiszterhez fordult.

Lukács László hosszas vajúdas után igazat adott Brüll Alfréd csapatának – mire az FTC megsértődött, s nem állt ki a döntőre. Mi több, aztán Malaky Mihály vezetésével a IX. kerületiek úgy döntöttek, hogy nem neveznek a következő sorozatra. Más kérdés, hogy a sorszám szerint következőt, a

Így látta és láttatta önmagukat a remekül rajzoló Rumbold. Balról: Slózi, Potya, Pityke és Runci, azaz Schlosser, Tóth II, Pataki és Rumbold

negyediket, az 1912–1913-ast megnyerték – mivel az előző ügye csak az idény vége után, a június elsejei, BAK elleni találkozót követően dőlt el.

Alig 6000 főnyi publikum előtt játszott az FTC és a BAK az Üllői úton. A zöld-fehérek a Fritz – Rumbold, Payer – Weinber II, Medgyessy, Blum – Weisz, Tóth-Potya, Pataki, Schlosser, Borbás tizeneggyel, a két összekötő egy-egy góljával 2:1-re nyertek. A BAK találatát „természetesen” Schaffer Alfréd lőtte. A *Sporthírlap* szerint „a nagy hőség, a szezonvégi fásultság, vagy a botrányok miatti elkeseredettség miatt maradtak el sokan”. A tudósító nem volt elégedett sem a színvonallal, sem a játékvezetői teljesítménnyel: „Nagyobbára szintelen, egyhangú játék volt. A szerencsésebb csapat kerekedett felül. Izsó László bíró nagy hibát követett el: nem állította ki a Ludwig szabálytalansága után Szuryval szemben törlesztő Schlosser Imrét.”

Botrány robbant ki az öltözőben is: Grünwald Miksa, a BAK intézője megvádolta lefizettséggel Izsó László játékvezetőt. De ez még hagyján: a mérkőzés alatt Schlosser Imre újdonsült felesége, a kapus Fritz Alajos Elza húga megsértette a BAK-kapus György Ferenc menyasszonyát. Erről értesülve György átment Slózihoz és állon vágta.

CORINTHIÁN-DÍJ

BTC: visszatértek a régi szép idők

„Az FTC egymás után veszítette el a vándordíjakat. Előbb a Corinthián-díjat...” Másfél mondat a bajnokságban egyeduralkodó zöld-fehérek őszi kupaszerepléséről a hazai porondon. Meglepetést keltett, hogy a Fradi kikapott a Corinthián-díj negyedik kiírásának elődöntőjében a BTC-től, mivel az előző három sorozatot megnyerte. A „tornászok” aztán az egész, hivatalosan 1911–1912-es szériát megnyerték 1912 őszén, miután a szeptember ötödikei, FTC elleni 1:0 után a Törekvés elleni döntőben is győztek 2:1-re. Ez volt a BTC első nagy sikere tízéves várakozás, az 1902-es bajnoki cím után pontosan egy évtizeddel.

A BTC (hosszanti csíkos mezben) és az Oxford futballistái

Madár Náci az ördögtől sem félt

Koródy I Károly 1887. február 8-án született. A József téri kölykök alkalmijában kezdett el futballozni. 1905-ben került a Ferencvároshoz, álmai csapatában 229 mérkőzésen lépett pályára és 183 gólt szerzett. (A találkozóik közül 107 volt bajnoki, amelyeken 104 találat fűződött a nevéhez.) Hétszer nyert bajnoki aranyat, kétszer ezüstöt. A csillogó érmek mellett három Ezüstlabda, egy-egy Challenge Cup és Magyar Kupa is gazdagította nacionáláját. (www.tempofradi.hu)

Magyarországon „centerben Koródy az első jelentős név (...), amíg 1912-ben meg nem jelenik Pataki” – méltatta teljesítményét a szaklap. (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.)

Nem robusztus, inkább szikár testalkatú támadó volt, aki sohasem ijedt meg, és még a legkilátástalanabb szituációk sem rettenthették vissza. (Az 1970-es évek újpesti csillaga, Fazekas László volt hasonló felépítésű és habitusú.) „Bámulat volt, amit ez a vékonydongájú középcsatár csinált. Madár Náci néven ismerték a futball rajongói, és Náci egyszerűen utolérhetetlen volt! A régi FTC-MTK mérkőzések csemegéje volt a Koródy–Csüdör párharc. (...) Koródy a közelharcokban sem volt szívbjajos. Keveset driblizett, minden helyzetből lőtt” – tisztelgett előtte az utókor. (*Nemzeti Sport* 1937. január 4.)

Nem érdemtelenül kapott meghívót Stobbe Ferenc kapitánytól a Csehország elleni válogatott viadalra. 1908. április 5-én 9000 néző ujjonghatott a mieink teljesítménye és 5:2-es győzelme láttán. Bár a három gólt szerző Károly Jenő és a kétgólos Schlosser Imre kapta a legnagyobb tapsot, a gyérülő hajú ferencvárosinak is jutott az elismerésekből.

1910. november 6-án volt igazán elemében, kétszer is bevette a Millenárison az osztrák Johann Weinberg kapuját. (3:0-ra nyertünk a „sógorok” ellen, a harmadikat Bodnár szerezte.) „Kitűnő napja volt Koródynak. Eltekintve attól, hogy két gólt lőtt, lankadatlan agilitással szinte magával ragadta társait.” (*Nagy Béla: Futballévtizedek*)

A támadósor közepén érezte jól magát, ott nyargalhatott és verekedhetett kedvére. Ha az ötös fogat más pozíciójába állították, nem mindig sikerült neki százszázalékosan azonosulnia az új szerepkörével. Csupán egy kiragadott példa arra, hogy ilyen esetekben a sajtó vele és klubja szakvezetésével szemben ironikus hangnemet használt: „Az FTC 4:2-re legyőzte a bécsi WAC-ot. Az FTC szemmel láthatóan lazszált, azonfelül megengedte magának azt a tréfát, hogy Koródyt balfedezetnek tette.” (*Nemzeti Sport* 1910. szeptember) Egy simának tűnő Fradi-siker után élcelődött a szerző...

Voltak aztán olyanok is, akik nyíltan nem szimpatizáltak vele, kivált az MTK hívei szerettek volna a válogatottban mást látni a posztján. 1911. május 7-én 3:1-re vesztettünk Bécsben, és akkor felerősödtek a bíráló hangok, de az újságíró megvédte a fradistát: „Koródy, a skartba tett, lekicsinyelt centercsatár megmutatta, hogy mit érnek az erőszakos kritikák: gyors volt, mint a villám, hősiesen bátor és leleményes.” (*A korabeli tudósítást idézte a Nemzeti Sport* 1929. január 15-én.)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A támadások dacára a nemzeti tizenegyben 15 alkalommal jutott lehetőséghez, és fellépésén hétszer vette be az ellenfelek állásait.

Amikor a vérzivatar kitört, majd tombolni kezdett, a honfiúi kötelesség őt is a frontra szólította. Nem rémítették meg az ellenséges szuronyok sem, hisz kötelességteljesítés közben a Magyar Királyi 11. Honvéd Gyalogezred tartalékos hadnagyaként esett el 1917-ben. (www.tempofradi.hu) Fivére, Koródy II József szintén az FTC-ben futballozott, és testvéréhez hasonlóan ő is hősi halált halt a nagy háborúban. (Nagy Béla: *Fradi futballévszázad*)

Ám a drukkerék nem felejtették el Koródy I Károlyt, emlékeztek góljaira, csupa szív produkcióira. Bizonyíték a hálájukra, hogy a sportlap sokat citált 1929-es „népszavazásán” középcsatárként csupán öten értek elébe: Orth György, Pataki Mihály, Schaffer Alfréd, Konrád II Kálmán és Molnár György. (Nemzeti Sport 1929. február 6.) Ki ne tudná, hogy mindnyájan nemzetközi szintű klasszisok voltak?

Túrázik a Fradi

Budapesten ugyan futballtilalom volt a nyáron, de vidékre nagyon várták az élcsapatokat. Az FTC 39 meghívást kapott erre az időszakra. Nagy Béla az FTC Napló az 1911–1920-as időszakot felidéző füzetében megjelentette a kapus **Ungár Gyula** emlékeit:

„1913 nyarán egy gyönyörű alduai portyát csináltunk. Egy szombati napon elutaztunk gyorsvonaton Temesvárra. A pályaudvaron a város polgármesterének az élén ezrekre menő tömeg fogadott. Vasárnap játszottunk a Temesvári AC-val. Este díszvacsorát rendeztek a tiszteletünkre.

Másnap reggel leutaztunk Báziásra, onnan hajóval az Aldunán Orsovára. Délután áthajóztunk Ada-Kalehba. Ez a szigetcske még annak idején független török terület volt. Gyönyörködtünk az ottani mecsetben, kívülről nézegettük a háremeket. Bemenni nem volt tanácsos, mert ahogy nekünk magyarázták, a török törvények szerint, aki oda bejutott, az a halállal játszott volna... Inkább török cigarettákat vettünk.

Orsován aludtunk, s másnap reggel gyönyörű hegyi utakon Herkulesfürdőre kocsiztunk, ahol szombat reggelig voltunk. Innen vonaton Szegedre utaztunk, és megismétlődött az, amiben Temesváron már részünk volt. Ünneplés, ünneplés. Vasárnap a Szegedi AC-cal játszottunk, este díszvacsora és további ünneplés.

Hétfőn leutaztunk a Szabadka melletti Palics fürdőre. Innen mentünk egy hét múlva Szabadkára játszani. A szokásos díszvacsora után Nagyváradra utaztunk, de nem mentünk be a városba, hanem a közelben lévő Félixfürdőn szálltunk meg. Szerdán volt a Nagyvárad elleni mérkőzés, utána díszvacsora stb. Péntek reggel indultunk haza Budapestre. A vonaton csatlakozott hozzánk a fiatal Gózon Gyula, aki egész úton szórakoztatott bennünket. Füttyült és énekelt. Ma is emlékszem egyik kupléjára: Lovat akar-tam gyermekkoromban... Ez akkor még teljesen új dal volt.

A szeretet, amivel mindenütt fogadtak bennünket – bárhová is mentünk az országban – nem volt új, de mindig jólesett, s mi ezt játékunkkal meg is háláltuk. Nagy propagandát csináltunk az FTC-nek.”

Rongylábú – Czibor előtt négy évtizeddel

Sebestyén Béla Budapesten született 1885. január 23-án és a fővárosban hunyt el 1959. december 19-én. (www.sports-reference.com) A zsidó származású család (Ujvári Péter szerkesztésében *Magyar Zsidó Lexikon*) öt fiúgyermeké közül négy a színészi pályát választotta, ellenben Bélából válogatott futballista lett. A világot jelentő deszkákon a Géza nevű báty vitte a legtöbbre (wikipedia), aki ugyan nem űzte a sportágat, ám rajongott érte. A másik három komédiás is futballozott, a Dódinak becézett Dezső is játszott az MTK-ban, de még szebb pályát futott be Mihály és Gyula. Utóbbi 1911 és 1914 között egy bajnoki elsőséget és két második helyet szerzett a kék-fehérekkel. Szegény elesett az I. világháborúban. (*Labdarúgás 1960. január*) Mihály 1915-ben, a bajnokságot helyettesítő úgynevezett Amatőr Liga-sorozatban szerepelt a Testgyakorlók első csapatában. Ilyen familiáris háttér ismeretében aligha véletlenül állapította meg Béláról az újságíró, hogy „Sebestyénben (...) nagyúrabb tempó lakozik.” (*Sporthírlap 1910. május 2.*) Szerfőlött jó viszonyt ápolt például Brüll Alfrédde, a bőkezű mecénás 1913 decemberében egyik esküvői tanúja is volt. (*Sporthírlap 1913. december 15.*)

A 169 centi magas, 71 kilós Sebestyén Béla a Columbia nevű alakulatban vált igazolt játékoská, onnét került át a MUE keretébe, hogy karriert az MTK-nál fusson be. (*dr. Földessy János i.m.*) A kék-fehérekkel 1908-ban bajnoki aranyat szerzett, és nyert velük zsinórban háromszor (1910-es, 1911-es, 1912-es kiírások) Magyar Kupát is.

A korabeli és későbbi újságcikkekből az derül ki, hogy szerepkörében egész nemzedékének a legjobbjá volt. „Sebestyén volt az első híres jobbszélsőnk, 1906-tól kezdve négy évig verhetetlen volt ezen a poszton” – jellemezte kivételes képességeit évtizedek múlva egy emlékező. (*Nemzeti Sport 1928. december 24.*) Nárai Sándor, a sportlap budapesti olvasója ennél is tovább ment: „Sebestyént minden eddigi szélsőnél jobbnak tartom, szélsősebs lefutásai, hajszálpontos beadásai miatt. Sohase legyen nála rosszabb jobbszélsőnk!” (*Nemzeti Sport 1929. január 14.*) Malaky Mihály, a rivális Ferencváros vezetője sem fukarkodott a dicsérrettel: „a Sebestyén-Károly jobbszárny (...) tökéletes párt alkotott.”. (*Nemzeti Sport 1929. január 20.*) Az újpesti Fogl-gát idősebb oszlopa, Károly általában roppant kritikus véleményt fogalmazott meg az ellen-lábasokról, mi több, a maga és az öccse produkcióit is gyakorta bírálta, ez az idézet azonban nyilvánvalóvá teszi, hogy az igazi sportteljesítmény őt sem hagyta hidegen: „Braunt Sebestyén mögé helyezem. Valahogy úgy reszketett a térde, a bekk sohasem tudta, mit is akar csinálni, és azon vette észre magát, hogy már lepasszolt vagy centerezett. Az a centerezés aztán több volt mindennél. Azt nem lehetett kihagyni.” (*Nemzeti Sport 1929. január 8.*) Tehát a lila-fehérek hí-resen szigorú védője többre taksálta Sebestyént a legendás Braun Józsefnél!

A magyar válogatott 8. hivatalos mérkőzésén debütált, 1906. április 1-jén Csehország reprezentációja vizitált a fővárosunkban. A bolond hónap legbolondabb napja nem hozott teljes sikert eleink számára, nem tudtak nyerni a látogatók ellen a Millenárison. Még a döntetlenhez is kellett a szerencse, no meg Károly Jenőnek a 80. percben szerzett gólja, egyébként Pech ka-

A magyar válogatott az I. világháború előtt Európa szűkebb elitjébe tartozott

pus lehúzta a rolót (1:1). (A derék csehre azon a napon nem vonatkozott a nomen est omen ki-tétel evidenciája.)

Sebestyén megilletődötten kezdett, csak lassan melegedett bele, ám nem keltett csalódást. Máskülönben aligha hívták volna meg még 23 alkalommal a nemzeti együttesbe, és nem játszott volna a stockholmi olimpia mindhárom – magyar vonatkozású – meccsén, illetve az 1912-es északi portya valamennyi találkozóján.

1911. október 29-én Herczog Ede szövetségi kapitány fiai meg-semmisítő vereséget mértek Svájcra (9:0). El lehet képzelni, hogy a kackiás bajuszú cselkirály miket művelt a Millenárison, ha a hely-színen lévő zszurnaliszta így lelkendezett: „Mióta él, soha ilyen ma-gas formát nem mutatott. A játéka energikus és tetszetős volt, teli mulatságos lefőzésekkel. A végén az ellenfelei úgy szégyelték (sic!) magukat, hogy rá se mertek menni. Külön dicséretet (sic!) érdemel-nek a kornerei.” (A *Nemzeti Sport* korabeli tudósítását idézte a *Nemze-*

ti Sport 1929. január 15-én.)

Közismert volt Sebestyén Béla sportszerúsége, hogy tisztelte az ellenfelét, sohasem szabály-talankodott, és a játékevezetőkkel sem pörölt. (*Labdarúgás* 1960. január)

Az 1920-as évek végén sportberkekben oly kedvelt szavazásokon sokan voksoltak rá. 1929-ben 4348 strigula sorakozott a neve mögött, ezzel a mennyiséggel az összesített listán a 24. helyen zárt a minden idők legjobb magyar tizenegyét kereső anketon. Árulkodó adat, hogy a jobb-szélsők magánversenyében csupán Braun Csibi és Ströck Albi tudott elébe furakodni. (*Nemze-ti Sport* 1929. február 6.)

Névsorolvasás

Továbbra sem volt általános az összeállítások közzlése, viszont a *Sporthírlap* többször is megadta az alaptizenegyeket. Ezekből és a meccsleírásokból igyekeztünk rekonstruálni a kereteket. Felhasználtuk az *IFFHS Fussball-Weltzeitschrift* 34. számában megjelent összeállítást is.

Budapesti Athletikai Klub:

György Ferenc – Szury Kálmán, Ligeti Ignác – Korda Győző, Károly Jenő, Rudas Ernő – Cseh János, Kucsera István, Schaffer Alfréd, Késmárky Ákos, Gállos Sándor. A többiek: Grosz Ferenc, Glatter Richárd, Karl Klement, Krausz Pál, Ligeti Ede, Okos Károly, Salamon Sándor, Waldner Károly, Wolenszki Ferenc.

Budapesti Torna Club:

Bihari Ferenc – Kőszegi Dezső, Szendrő Oszkár – Kertész Géza, Rauchmaul Emil, Ficzer Péter – Saly Sándor, Kovács Lajos, Pótz Árpád, Horváth József, Mészáros Árpád. A többiek: Bayer Henrik, Décsy Oszkár, Décsy II, Ginzery Dénes (k), Kincs Frigyes, Máhr Ágoston, Saly Alajos, Takács János.

Ferencvárosi Torna Club:

Ungár Gyula 12 – Rumbold Gyula 13, Payer Imre 17 – Weinber II János 14, Bródy Sándor 14, Blum Zoltán 14 – Weisz Ferenc 15, Tóth-Potya István 14, Pataki Mihály 16, Schlosser Imre 16, Borbás Gáspár dr. 12. A többiek: Koródy Károly 6, Fritz Alajos (k) 4, Manglitz Ferenc 4, Medgyessy Jenő 2, Szeitler Károly 2, Blum II Miklós 1, Kövesdi-Krizsán Endre 1, Szandovits József 1.

„33” Football Club:

Zsák Károly – Bíró László, Bosnyákovits Károly – Eichinger Károly, Mandl Frigyes, Vanicsek József – Löwy Artúr, Vanicsek János, Horváth Ferenc, Cavolják József, Székány Géza. A többiek: Baráth, Csárdás Gusztáv, Kiss Károly, Klein Béla, Róka János, Schubert Sándor, Stitzl, Takács.

Magyar Athletikai Club:

Újságh Miklós – Kehrling Béla, Feketeházy II Gyula – Krempels Béla, Fodor Rezső, Medgyessy Iván – Rauch Győző, Bodnár Sándor, Vangel Gyula, Ocskay Károly, Lator Géza. A többiek: Dömötör Sándor, Falussy, Kunst Ottó, Riedl István, Simon Ferenc, Sipos Ernő (k), Szűcs István, Tóth Ferenc.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Domonkos László – Révész Béla, Csüdör Ferenc – Bíró Gyula, Ellinger Leó, Vágó Antal – Sebestyén Béla, Kertész II Vilmos, Joseph Lane, Kertész I Gyula, Szántó Károly. A többiek: Binét Miklós, Klein Gyula, Klement Engelbert, Knapp Miksa (k), Konrád I Jenő, Kovács Lajos, Kürschner Izidor, Nagy József, J. R. Owen, Rác Béla, Sebestyén II Gyula, Tauszig Imre, Zsigó Ferenc.

Nemzeti Sport Club:

Burián Géza – Feldmann Gyula, Loska László – Terney Péter, Hlavay I György, Kanyaurek István – Rometh József, Kovács Elemér, Faragó Béla, Hlavay II Béla, Molnár Frigyes. A többiek: Geguss Gusztáv, Hunár, Nagy Ferenc, Remadovits, Székely II Sándor, Szury Károly, Szury János, Timár, Vogel, Weber.

Terézvárosi Torna Club:

Beimel Miksa – Hegyi Árpád, Bakos Béla – Vágó Zoltán, Kapossy Károly, Csapek Viktor – Maly Antal, Pollák Vilmos, Payer II Jenő, Fekete Miklós, Pach Ferenc. A többiek: Braun László, Budai Jenő, Farkas Ferenc, Karch Rezső, Katona, Kummer Ferenc, Malek Ferenc, Mentzer, Procenko Ferenc, Recht Ferdinánd, Varga Lajos.

Törekvés Sport Egyesület:

Dürr Antal – Szentey Sándor, Horváth Gyula – Pejtsik Imre, Ging József, Takács Dániel – Szednicsek János, Nyilas István, Siegl József, Ürögdy József, Böti János. A többiek: Bodnár József, Böti Miklós, Dürr Gyula, Francz József, Krausz Ferenc, Mézner László, Zeigler.

Újpesti Torna Egylet:

Kazár Tibor – Rossmann József, Molnár I Ferenc – Neumann Alfréd, Baubach Béla, Szabó Ferenc – Surmik Béla, Fogl I István, Novák Sándor, Molnár II Imre, Molnár III Ödön. A többiek: Besenczi Mihály, Dorn Béla, Goda József, Gorup Ferenc, Karger János, Racskó Gyula, Szabó Antal, Váradi-Weiner Imre, Vranek Lajos.

Az 1912–1913. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. FTC	18	16	1	1	77:13
2. MTK	18	12	2	4	50:18
3. BTC	18	10	4	4	27:13
4. MAC	18	12	–	6	39:24
5. „33” FC	18	8	3	7	35:33
6. BAK	18	7	4	7	32:39
7. Törekvés	18	5	4	9	25:45
8. UTE	18	4	4	10	26:44
9. NSC	18	2	2	14	19:68
10. TTC	18	1	2	15	22:57

II. osztály

1. III. ker. TVE	22	20	2	–	80:6	42
2. ETC	22	13	5	4	50:20	31
3. KAOE	22	11	7	4	46:16	29
4. Főv. TK	22	10	3	9	39:37	23
5. BTK	22	9	5	8	34:34	23
6. URAK	22	11	2	9	34:34	22
7. ESC	22	9	1	12	26:38	19
8. MAFC	22	7	5	10	19:33	19
9. BEAC	22	7	4	11	27:40	18
10. JAC	22	6	6	10	25:42	18
11. FSC	22	6	5	11	36:47	17
12. FIAK	22	–	1	21	4:73	1

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1. FTC	X	3:1	3:1	7:0	3:1	4:1	6:0	5:1	13:1	3:1
2. MTK	2:2	X	1:1	1:0	2:1	0:1	4:1	3:0	2:0	8:0
3. BTC	1:0	3:1	X	4:2	0:0	2:0	0:0	0:1	2:0	2:1
4. MAC	2:3*	0:2	1:0	X	4:1	0:1	4:0	3:0	4:2	3:1
5. „33” FC	1:2	1:4	2:4	0:1	X	2:2	2:1	4:1	3:1	3:2
6. BAK	0:7	3:2	0:0	0:3	1:2	X	2:5	3:3	3:2	6:1
7. Törekv.	1:7	2:3	1:0	1:4	3:3	0:2	X	2:4	2:2	2:1
8. UTE	2:4**	0:4	0:1	0:1	1:4	2:2	0:0	X	4:1	0:5
9. NSC	0:8	0:6	0:3	3:5	0:3	3:1	0:1	0:5	X	2:1
10. TTC	1:4	0:4	0:3	1:4	1:2	1:4	1:3	2:2	2:2	X

* A mérkőzés eredményét megsemmisítették. ** Barátságos mérkőzésként játszották le. Mindkét találkozó pontjait az FTC kapta.

A másodosztályú csapatok elnevezése

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

BTK: Budapesti Testgyakorlók Köre

ESC: Erzsébetvárosi Sport Club

ETC: Erzsébetfalvai Torna Club

FIAK: Fővárosi Ifjak Athletikai Klubja

Fer. SC: Ferencvárosi Sport Club

Főv. TK: Fővárosi Testedzők Köre

III. ker. TVE: Budapesti III. kerületi Torna és Vívó Egylet

JAC: Józsefvárosi Athletikai Club

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

MAFC: Műegyetemi Athletikai és Football Club

URAK: Újpest-Rákospalotai Atlétikai Klub

Gólkirály:

Schlosser Imre (FTC) 33 góllal

Osztályozó: Nemzeti SC–ESC 4:0

Az Üllői út volt a legnépszerűbb

1912 őszén a következő pályákon játszottak első osztályú mérkőzést:

Üllői út (19), Hungária körút (12), Népsziget (7), Halom utca (3), Millenáris (3), Amerikai út (1).

Másodosztályú mérkőzések helyszínei:

Határ utca (12), Millenáris (10), Lágymányos (9), Frangepán utca (7), Hungária körút (5), Népsziget (4),

Ráday utca (4), Erzsébetfalva, Csillag utca (3), Erzsébet út (3), Indóház utca (2), Halom utca (1).

Az utolsó békeidényben az MTK ült a trónra

A *Sporthirlap* már 1913 őszén rosszkedvű volt, mintha szerkesztői megéreztek volna a közelgő bajt. Ám egyelőre csak futballéletünk történései keserítették el őket. Elsősorban a csökkenő nézőszám és a közönség viselkedése készítette őket aggodalomra. Mintha már akkor eljutottak volna az enyhén deprimáló következtetésig: kevés a néző, az igaz, de azok közül, akik mégis ki-mennek, jó pár maradna inkább otthon.

A *Sporthirlap* szeptember 15-i számában *Fogy a közönség* címmel kesergett: „Két nemzetközi mérkőzés volt az elmúlt kettős ünnepen. Egy napon játszott Budapesten Berlin bajnokcsapata és a DFC, mely kétségtelenül az egyik legjobb osztrák csapat. S lám mindössze 13 000 néző volt rájuk kíváncsi vasárnap. (MTK–Viktória 2:1, MAC–DFC 3:2)” A sportlappiacon akkorra egyedül maradt, egyébként valóban színvonalas orgánus azt fájalta, hogy a reményekkel ellentétben nem sikerült elérni Budapesten az angliai nézőszámokat. Ugyanakkor közép-európai viszonylatban egyáltalán nem volt kevés a meccsre járó szurkoló, s a válogatott továbbra is rendre nagyszámú publikum előtt lépett pályára. Az osztrákok elleni presztízscsatát ősszel a Hungária körúton 30 000, tavasszal a kevésbé vonzó franciák sima legyőzését az Üllői úton 15 000 néző látta.

A másik – s az előzőnél sokkal inkább valós – probléma a nem a két, valóban világszínvonalú stadionban rendezett mérkőzések légköre, miliője volt. Erről írt a *Sporthirlap* sokatmondóan *A kültelki pályák terrorja* címet viselő írásában: „A határutcai pályáról egy tekintélyes kódarab fogja a mérkőzés vezető bíróját emlékeztetni, hogy nem az otthoni csapat nyerte meg a mérkőzést, az újpesti pályán csak a bíró erélyes fellépése akadályozta meg a nagyobb botrány kitörését, a halomutcai pályán pedig a jobb csapat működését és érvényesülését tette lehetetlenné a közönség terrorja.”

Kétségtelenül nem volt „életbiztosítás” a vendégcsapatoknak főleg e három pályán bajnoki meccset játszani, de a zord körülmények nem változtatták meg azért a valós erőviszonyokat. Annál is kevésbé, mert a 45 őszi élvonalbeli bajnoki mérkőzésből húszat a két nagy pályán játszottak (a Hungária körúton tizenegyet, az Üllői úton tizenkilencet). Az arány tavasszal sem változott döntően.

A sokat fejlődött, s az idény során angol edzőt alkalmazó MTK az ősz legfontosabb mérkőzésén 3:2-re megverte az előző öt bajnokság győztesét, az FTC-t. A kék-fehérek az utolsó percben szereztek a győztes találatot, s cseppet sem érdekelte őket, hogy a másnapi *Sporthirlapban* ezt olvashatták: „... objektív szemmel mérlegelve a gyönyörű match mozzanatait, a két csapatnak teljesítmé-

Karikatúra az FTC és az MTK kopjátöréséről, a lovakon Malaky és Brüll

nyét, a legigazságosabb eredménynek az eldöntetlent állapítanánk meg. Nem mondjuk, hogy az MTK nem érdemelte meg a győzelmet, de viszont azt hangsúlyoznunk kell, hogy az FTC nem szolgált rá a vereségre. Fortuna istenasszony azonban ma az MTK-ra mosolygott, s két, egyenlően érdemes, egyenlően becsülettel dolgozó csapat közül neki ítélte a győzelmet”.

E mérkőzés sem javított a két klub kapcsolatán, ugyanakkor Brüll Alfréd, a kék-fehérek és **Springer Ferenc dr.**, az FTC egyaránt nagystílű klubelnöke igyekezett bizonyos esetekben legalább a látszatot fenntartani. Az MTK 25. születésnapját ünneplő, jubileumi közgyűlésen a vendég Springer doktor azt mondta: „A klubkorlátoknak le kell dőlni ott, ahol a magyar sport egyetemes érdekéről van szó. Ennek a felfogásnak bizonyosságát mindkét klub sok ízben szolgáltatta. Szolgáltatta maga az ünnepelő egyesület is.”

Persze, a kép nem volt ennyire szép. Sokkal inkább jellemző volt a *Sporthirlap* húsvéti karikatúrája, Piros Béla rajzán az MTK vitriollal locsolta meg az FTC-t. (Fordítva éppen úgy igaz lett volna a rajz...)

A franzstadtiak nehezen lendültek játékba. Az első három meccsüket csak egygólos különbséggel nyerték meg, de a fő probléma nem ez volt. **Pluhár István**, a későbbi válogatott játékos, majd jeles újságíró – a rádió első hazai sztárkommentátora – az Egyesült Államokban, Clevelandben kiadott *Játszottam, oktattam, tudósítottam* című önéletrajzi könyvében túl szigorúan minősített: „Az ötszörös bajnokcsapat FTC játékosai lassan kiöregedtek.” Alkalmasint túlzás volt például Rumbold, Payer, Blum, Weinber, Schlosser vagy akár Borbás játékát is így minősíteni. Nagyobb gondot okozott a kapuskérdés: eleinte Schiller Rezső védett,

aztán visszatért Fritz Alajos, ám a tavasz elején már az MTK-tól érkezett korábbi válogatott, Domonkos László állt a kapuban, sőt egy nemzetközi mérkőzésre a még ifjúsági korú Móra Kunó ugrott be, áprilistól pedig Ungár Gyula volt az első számú kapus.

Majdnem egyesült az FTC a TTC-vel

Októberben a *Sporthirlap* arról tudósított, hogy a berkeken belül felvetődött a Ferencvárosi TC és a Terézvárosi Torna Club fúziója. Az oka egészen prózai volt: a TTC csődbe ment. A *Sporthirlap* olyan kommentárt írt az ügyről, amely egy *Fradi-lap* olvasóiban is elismerést váltott volna ki: „Rájönnék előbb-utóbb, hogy fantasztikus álmokat kergetnek. Mert be lehet oltadni az FTC-be, de fuzionálni vele nem, az nem megy, de nem is történhetik meg, mert ez ellen már az FTC tradíciói tiltakoznak. Sőt, ha ez sem lenne elegendő, tiltakozna ellene az egész sporttársadalom. Az FTC már annyi dicsőséget szerzett a magyar sportnak, hogy tovább is érintetlenül kell maradnia a három betűjének. Nem hisszük, hogy a Ferencvárosi Torna Clubban egyetlen ember is akadna, aki szívesen látná a névváltozást.”

Az FTC-ből és a TTC-ből nem lett végül FTTC, miután az MLSZ átmenetileg megoldotta a terézvárosiak gondjait egy három részletben kiutalt, 2000 koronás segéllyel.

Ferencvárosiak a párizsi hóban. Balról: Weinber, Payer, Kiss, Szeitler, Weisz, Pataki, Tóth-Potya, Schlosser, Blum, Rumbold, Fritz

A *Sportthirlap* a karácsony előtti, december 22-i számában átfogó értékelést adott a szezonról: „Általánosságban jellemző az őszi szezonra, hogy a csapatok több ízben és feltűnő mértékben változtatták a formájukat. Az MTK például a szezon elején volt formája tetőpontján, s onnan kezdve lassú hanyatlást mutatott. Ezzel szemben az FTC a szezon elején mutatott feltűnő gyenge formát, és fokozatosan szedte össze magát. Más egyesületeknél a formaingadozás nem így lassú, fokozatos tempóban történt, hanem ugrásszerűen. Így például a 33 FC és a MAC a szezon egy részében briliáns formának örvendett, hogy azután hirtelen sivár játékkal lepjen meg. A feltűnő és rendszertelen formaváltozásoknak oka általában a csapatvezetés nem eléggé körültekintő és rendszeres voltában rejlik. Kevés egylet van abban a szerencsés helyzetben, hogy állandó csapatot szerepeltessen, amiben már a változó játék lényeges oka rejlik. A tréning is ritkán történik a kellő szakértelemmel, a csapatok foglalkoztatása is ötletszerű. A csapatok helyezési sorrendjét véve szemügyre, feltűnik, hogy három természetes csoportot alkotnak. Az első csoport az FTC és az MTK, mint vezető egyesületek, a legtekintélyesebb pontszámmal. Középső csoportot alkotnak a BTC, a Törekvés, a 33 FC és a MAC, közelebb állva a vezető csoporthoz, mint az utánuk következőkhöz. Harmadik és egyben utolsó csoportot alkotja a BAK, a III. ker. TVE, az NSC és az UTE.

Az MTK nagyszerű őszi szereplésének titkát abban látjuk, hogy a csapat most élvezte azokat a gyümölcsöket, amelyeket hosszú, fáradságos és sokáig meddőnek látszó munka érvelt meg lassanként. Az FTC őszi, eddigi eredményeihez viszonyított feltűnő gyenge szereplésének oka abban az állapotban rejlik, amelyben a csapat a szezon derekáig volt. Néhány kipróbált oszlopát nélkülözni volt kénytelen. Az volt a végzete, hogy egyszerre túl sok játékosát kellett volna legalább ideiglenesen másokkal felcserélni. A BTC fényes szereplésének oka főleg talán abban rejlik, hogy csapatának nincs gyenge pontja, hanem minden helyen legalább jó átlagjátékos sze-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

repel. A Törekvés már régóta nem játszott olyan szépen, mint ebben a szezonban. Nem produ-
kált bravúros dolgokat, de minden megnyerhető mérkőzést szorgalmasan és holtbizonyosan
megnyert. A 33 FC ötödik helyét szerencsés körülmények is segítették. A csapat egy fő erénye
az abszolút fair játék, ami miatt a közönség egyik kedvence. A MAC az FTC elleni győnyörű sze-
replése alkalmával produkálta legszebb játékát. Az elért 9 pont hű kifejezője a csapat őszi tudá-
sának. A BAK hetedik helye és elért pontjainak csekély száma a szezon legnagyobb meglepeté-
se. A klubszínek iránti szeretet, a fegyelem és a sportszerű viselkedés sehol sem áll talán olyan
gyenge lábon, mint a BAK-ban. Figyelemre méltó, hogy a III. kerületi TVE mérkőzéseit túlnyo-
mó részt a legkisebb gólaránnyal veszítette el. Az NSC nagy balszerencsével küzdötte végig a
szezont. Az UTE foglalja el a lista szomorú és annyira félelmetes utolsó helyét. És meg kell ál-
lapítanunk, hogy jogosan. Kimondottan durva és veszélyes játékmódora fanatikus törzsközön-
ségén kívül mindenütt kevésbé rokonszenvenné teszi.”

Így festett az őszi végtabella: 1. MTK 17 (29:6), 2. FTC 14 (39:14), 3. BTC 11 (18:11), 4.
Törekvés 11 (17:15), 5. „33” FC 11 (11:17), 6. MAC 9 (16:18), 7. BAK 5 (11:19), 8. III. kerüle-
ti TVE 4 (10:17), 9. NSC 4 (9:25), 10. UTE 4 (9:27).

Tavasszal – sőt valójában még a télen, február 15-én eldőlt a bajnokság, miután az addigra
már három ponttal vezető MTK 4:1-re kiütötte a legjobb tíz mezőnyjátékosával kiálló Fradit. A
zöld-fehérek kapujában ellenben felsült a bemutatkozó Domonkos, akinek négyet rúgtak ko-
rábbi klubtársai. Az MTK – akárcsak 1908-ban – veretlenül lett bajnok. Ősszel a BTC, tavasszal
a Törekvés és az utolsó fordulóban a bennmaradásért tusakodó III. kerületi TVE ért el döntet-
lent vele szemben. Ez utóbbi mérkőzésre erősen rányomta a bélyegét, hogy az MTK-nak már
mindegy volt az eredmény, az óbudaiak ellenben így megelőzték a Nemzeti SC-t. Az MTK-nak
és az FTC-nek is brit edzője volt az idényben. A kék-fehéreknél előbb a skót Robertson, majd
az angol, korábban a Blackburn Roversnél is dolgozó Holmes tevékenykedett, egyaránt nagy
sikerrel. Pluhár István a már idézett művében azt említette, hogy az MTK-t támogatta egy
londoni szövetségár, és az fizette Holmes magyarországi munkáját. Az FTC-ben az inkább te-
niszedzőnek kitűnő Gandon dolgozott, rövid ideig. Kiderült róla, hogy a futballban nem kife-

Debrecenben is látták az örökrangadót

1914. február 17-én a Debreczeni Ujság kinematográfiai előadást reklámozott: „Az MTK és
FTC bajnoki mérkőzését helyszíni felvételben még ma és holnap is bemutatja az Apolló” – a határ-
talan érdeklődésre való tekintettel. Akármennyire hihetetlen, a művészet és az ipar frigyének kö-
szönhetően szűk évszázada dédatyáink a debreceni mo-
zivilásznnon figyelemmel követhették az örökrangadó jele-
neteit. Az íramra, a játékosok mozgássebességére aligha
lehetett panaszuk, annál inkább a zenei aláfestést szol-
gáltató zongoristára. A lusta zenész nem bírta tartani a
meccs ritmusát...

jezetten jártas. A két nagyot összehasonlítva, s a táblázatra pillantva azt láthatjuk, az MTK hat ponttal megelőzte az FTC-t, de a zöldek lőtték a több gólt. Ám valójában ennek csak az volt az oka, hogy a BAK-tól át-lépő Schaffer Alfréd, ellentétben a nemzetközi mérkőzésekkel, a bajnokokon a tavaszi idényben nem játszhatott. Mindazonáltal Brüll Alfréd és Szűsz Hugó biztosak voltak abban, hogy a fiatal „Spéci” személyében megtalálták a „választ” Schlosser Imrére. Schaffer hiányában még a brit J. R. Owen játszott centert a kék-fehéreknél. Rövid idő alatt is beírta a nevét a magyar futballtörténelembe. Miután a rivális klubok nehezményezték, hogy Owen – aki egyébként elődjéhez, Lane-hez hasonlóan Teddy Shires közvetítésével került Budapestre, s ugyancsak az egykori futballista „írógép bizniszében” kapott feltehetően nem túl megerőltető munkát – érkezése után azonnal játszhatott az MTK-ban, megszületett az átigazolási szabályzat új passzusa, amelyet aztán az egyszerűség kedvéért Lex Owennek neveztek. A regula a külföldiek magyarországi szereplését akkor engedélyezte, ha a külföldi játékos már legalább egy éve Magyarországon élt. Mindez életben maradt az amatőrkorszak hátralévő éveiben, 1926-ig.

Schlosser (csíkos mezben) fejpárbajt nyer a Ferencváros–Temesvári Kinizsi találkozón

A bajnoki szezont harmadikként záró „Töri” okozta a legkellemesebb meglepetést. Miután az utóbbi évtizedekben nem játszott meghatározó szerepet a magyar labdarúgásban, talán kevesen emlékeznek arra, hogy egy évszázaddal ezelőtt bizony nagy erős volt az első igazán jó képességű munkáscsapat. Soraiból huszonketten lettek válogatottak, az 1914-es harmadik hely után az 1915-ös „hadikupában” még az FTC-t is megelőzte, 1917-ben második, 1918-ban harmadik lett a már hivatalos bajnokságban. A Törekvés edzéseit a „kis-nagy öreg”, Löwenrosen Charly vezényelte, a klubelnöki posztot már akkor és még évtizedeken át **Fischer Mór** töltötte be.

Érdekes, hogy a tavaszi folytatásra hasonló jelzőket lehetett használni, mint az őszi. Mivel egyfelől igaz volt, hogy a csapatok jelentős része rapszodikusán szerepelt a fél idényen belül, a számsorok azt mutatják, a legtöbbjük őszi és tavaszi produkciója között nem volt számottevő különbség. (MTK 17 pont őszi, 16 pont tavasszal, FTC 14+13, Törekvés 11+12, BTC 11+11, MAC 9+9, „33” FC 11+4, UTE 4+8, BAK 5+6, III. kerületi TVE 4+6, NSC 4+5).

Feltűnő, hogy tavaszra magához tért az UTE, amely sokáig nehezen viselte a két idősebb Molnár fiú, „Buli” és „Kecske” kiesését, ám az idény második felére megtalálta első számú góllövőjét a katonai szolgálatból, Trencsénből hazatért „Panye”, azaz Priboj István személyében. Erősödtek a lila-fehérek a pályán kívül is: 1913 decemberében az apró termetű, de nagy formátumú Langfelder Ferenc, azaz „Patyi” lett az intézőjük.

Az UTE csapatához kapcsolódott az évad három tragikus halálesetének egyike is. Az őszi MAC–UTE mérkőzésen a „griffesek” hátvédje, Stiller magasra ugrott, majd átesett Racskó

Gyulán, az UTE jobbösszekötőjén. A gerincét tört Stiller még letámolygott a pályáról, de többnapos szenvedés után a kórházban elhunyt. Racskót először szabálytalannak vélték, a szövetség el is tiltotta, ám aztán visszakapta a játékjogát. Ugyancsak ősszel, november 4-én távozott az élők sorából Schaár (Sár) Izidor, a korábbi nagyszerű fedezet, majd játékevezető. A Rezső téren kezdett játszani, onnét került 1901-ben az MTK-ba. 1905-ben és 1907-ben is súlyos sérülést szenvedett, utóbbi évben a Főv. TC játékos, Roóz úgy fejbe rúgta, hogy eszméletlenül vitték a Bethesda kórházba. 1907 őszén még játszott az első csapatban, aztán már csak hébe-hóba került be a másodikban. Később felcsapott játékevezetőnek.

Június 7-én, mindössze 29 évesen agyhártyagyulladásban meghalt Schaschek Ödön, a BTC korábbi kiválósága is.

BORDÓ BÁRSONYAPKÁBAN

Már ősszel megnyerték a Wagner-serleget

Október 26-án a Wagner-serlegért játszott a magyar és az osztrák válogatott – története során először – a Hungária körúton. A futball már szűk száz évvel ezelőtt is nagyon népszerű játék volt Budapesten, harmincezren (!) látták a meccset. A magyar együttes a Zsák – Rumbold, Szendrő – Bíró Gy., Hlavay, Vágó – Dobó, Kertész II, Pataki, Schlosser, Tóth-Potya összeállításban játszott, négy MTK-s, négy FTC-s, két BTC-s alkotta a mezőnyjátékosok tizesét. A kapuban Zsák Károly parádézott, elsősorban neki volt köszönhető, hogy a négy gólt is szerző házigazda csapat nyert. Merthogy az osztrák támadók is remekeltek! A 68. percben már 4:1-re vezetett a Herczog Ede által dirigált tizenegy (Kertész II két, Dobó és Pataki egy-egy gólt szerzett), de a hajrá a bécsieké volt. Zsák bravúrjaival sikerült megnyerni a mérkőzést, de 4:3 után az utolsó hat perc nagyon izgalmasra sikeredett.

Május 3-án vereséget szenvedett Bécsben a magyar csapat, noha előtte addigi, közel félszáz mérkőzésből álló története legjobb sorozatát produkálta. Az 1912. júniusi, a britektől Stock-

A Bécsben 2:0-ra győztes magyar együttes. Állnak (balról): Herczog Ede szövetségi kapitány, Blum, Pataki, Tóth-Potya, Rumbold, Taussig, Kertész G., Hlavay, Payer, Rouwen edző. Elöl: Mészáros, Zsák, Horváth

holmban elszenvedett olimpiai vereség óta minden fellépését megnyerte. Sorozatban nyolc találkozót! Anélkül, hogy az igazságtalan utókor álarcában degradálnánk a Bécsben pályára lépetteket (különösen a védelem volt erős, Zsák Károllyal, valamint Rumbold Gyulával és Payer Imrével), a fedezet- és a csatársor (Kertész G., Hlavay, Blum – Taussig, Tóth-Potya, Pataki, Horváth, Mészáros) nyolcasából nagyon hiányzott a sérült Schlosser Imre, Kertész II Vilmos, Bodnár Sándor, Bíró Gyula és Borbás Gáspár. A mérkőzést egyébként a Wagner-serlegért játszották, valójában tét nélkül, hiszen a magyar válogatott már októberi hazai sikerével megnyerte a trófeát. (Érdekes, hogy a mieink ezüst, az osztrákok bronz Wagner-plaketteket kaptak.)

Május utolsó napján is pályára lépett a magyar csapat, az Üllői úton a franciák nem készleték nagy erőbedobásra. A felek 1911 elején Párizsban már megmérkőztek, akkor 3:0-ra nyertek a magyarok, nem volt azonos súlycsoportban a két ország labdarúgása. Az Üllői úton rendezett mérkőzésen a franciák a szünetig elég jól tartották magukat (1:1, Brouzes az első, és Bodnár a 20. percben lőtt góljával), de a második félidőben Payer Imre, Pataki Mihály és kétszer ismét Bodnár Sándor is bevette Pierre Chayriguès, az első híres francia kapus hálóját. A Herczog Ede által dirigált, Zsák – Rumbold, Payer – Kiss B., Károly, Blum – Rácz Gy., Bodnár, Pataki, Schlosser, Borbás tizenegyben hét ferencvárosi kapott helyet, csak Zsák („33” FC), Károly Jenő (BAK) és a MAC jobbszárnya képezett kivételt.

Június közepén, a bajnoki szezon lezárultával skandináv túrára indult a magyar válogatott. Stockholmba, oda, ahol addigi legnagyobb nemzetközi sikerét elérve megnyerte 1912-ben az olimpia Vigaszdíj-tornáját. Bár az északi országok közül kiemelkedően a svédek játszották akkoriban a legjobb futballt, a miénk sokkal erősebb válogatott volt. Az 5:1-es magyar győzelmet hozó meccset egyébként a svédek edzőmérkőzésnek deklarálták, nem számított náluk hivatalos, országok közötti találkozóznak. A magyar válogatott a Knapp – Payer, Csüdör – Bíró, Károly, Blum – Tóth-Potya, Borisz, Rácz B., Schlosser, Bóti tizeneggyel játszott, a gólokat Payer Imre, Tóth-Potya István, Borisz Győző, Rácz Béla, majd Ansén szépitése után Schlosser Imre szerezte. Az MTK-s Knapp Miksa és Rácz Béla, valamint Borisz Győző és Bóti János, a Törekvés csatárai először játszottak a nemzeti tizenegyben. (Borisz egyben utoljára is.) A két nappal későbbi találkozót a svédek már hivatalos, országok közötti mérkőzésnek tekintették. A Herczog Ede által irányított magyar együttes módosított az összeállításán, Zsák Károly, Rumbold Gyula, Hlavay György, Bodnár Sándor és Rácz Győző került Knapp Miksa, Csüdör Ferenc, Károly Jenő, Borisz Győző és Bóti János helyére. A svédek három helyen változtattak. A magyar csapat szerezte az első gólt, Schlosser Imre vette be a göteborgi kapus, John Karlsson-Nottorp há-

MTK-s asztaltársaság. Balról: Révész Béla, Schaffer Alfréd, Schlosser Imre és a felesége, valamint Kertész II Vilmos és a felesége

los, országok közötti találkozóznak. A magyar válogatott a Knapp – Payer, Csüdör – Bíró, Károly, Blum – Tóth-Potya, Borisz, Rácz B., Schlosser, Bóti tizeneggyel játszott, a gólokat Payer Imre, Tóth-Potya István, Borisz Győző, Rácz Béla, majd Ansén szépitése után Schlosser Imre szerezte. Az MTK-s Knapp Miksa és Rácz Béla, valamint Borisz Győző és Bóti János, a Törekvés csatárai először játszottak a nemzeti tizenegyben. (Borisz egyben utoljára is.) A két nappal későbbi találkozót a svédek már hivatalos, országok közötti mérkőzésnek tekintették. A Herczog Ede által irányított magyar együttes módosított az összeállításán, Zsák Károly, Rumbold Gyula, Hlavay György, Bodnár Sándor és Rácz Győző került Knapp Miksa, Csüdör Ferenc, Károly Jenő, Borisz Győző és Bóti János helyére. A svédek három helyen változtattak. A magyar csapat szerezte az első gólt, Schlosser Imre vette be a göteborgi kapus, John Karlsson-Nottorp há-

lóját. A mieink, bár nem játszottak rosszul a folytatásban, nem tudták megtartani az előnyüket, az 50. percben az ugyancsak göteborgi Erik Börjesson kiegyenlített (1:1). Ez volt az első világháború előtti utolsó válogatott mérkőzésünk. Hét nappal később Gavrilo Princip meggyilkolta Szarajevóban Ferenc Ferdinándot, az Osztrák–Magyar Monarchia trónörökösét.

1913. okt. 26.	Bp., Hung. krt.	AUSZTRIA	4:3 (3:1)	Wagner-serleg	Kertész II 2, Dobó, Pataki
1914. máj. 3.	Bécs	AUSZTRIA	0:2 (0:2)	Wagner-serleg	
1914. máj. 31.	Bp., Üllői út	FRANCIAO.	5:1 (1:1)		Bodnár 3, Payer, Pataki
1914. jún. 19.	Stockholm	SVÉDO.	5:1 (3:0)		Payer, Tóth II, Borisz, Rácz, Schlosser
1914. jún. 21.	Stockholm	SVÉDO.	1:1 (1:0)		Schlosser

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

4 mérkőzésen: Blum Zoltán (FTC), Payer Imre (FTC), Rumbold Gyula (FTC), Schlosser Imre (FTC), Tóth-Potya István (FTC), Zsák Károly („33” FC)

3 mérkőzésen: Bíró Gyula (MTK), Hlavay György (MTK), Pataki Mihály (FTC)

2 mérkőzésen: Bodnár Sándor (MAC), Károly Jenő (BAK), Rácz Béla (MTK), Rácz Győző (MAC)

1 mérkőzésen: Borbás Gáspár dr. (FTC), Borisz Győző (Törekvés), Bóti János (Törekvés), Csüdör Ferenc (MTK), Dobó Gyula (BTC), Horváth Gyula (Törekvés), Kertész Géza (BTC), Kertész II Vilmos (MTK), Kiss Béla (FTC), Knapp Miksa (MTK), Mészáros Árpád (BTC), Szendrő Oszkár (BTC), Taussig Imre (MTK), Vágó Antal (MTK)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

A Fradi diadalmenete Párizsban és Baszkföldön

Noha a hazai frontokon az MTK soha nem látott sikert ért el, a nemzetközi vizeken az FTC „hajója” jutott a legmesszebbre. Képletesen és a valóságban is. Ami az eredményeket illeti, a zöld-fehérek májusban nyolc nap alatt két szép eredményt is elértek. Érdekes, hogy az el-sőtől a kor sportsajtója nem volt „elájulva”. A skót bajnokként Budapestre érkező Celtic el- leni, május 17-i 2:2 pazar eredmények számított, a *Sportthirlap* mégis fanyal- gott: „Az FTC sem volt rossz, az ered- mény nagyon is hízelgő rá nézve, de a mérkőzés szemtanúi láthatták, hogy a skótok goalokkal jobbak voltak.” A Fradi két találatát a hosszú idő után visszatért Borbás Gáspár dr., valamint tizenegyesből Payer Imre szerezte.

Következett a Burnley elleni talál- kozó, amelyre a franztadtiak új, elől

Schlosser Imre akciója a Fradi párizsi mérkőzésén

hosszanti fehér sávós mezeket kaptak. Ruhát viszont a Burnley, mivel a magyarok Schlosser két és Borbás egy góljával 3:1-re nyertek. (Játszott a Burnley ellen egy magyar „kombinált” csapat is. A kapuját Zsák Károly őrizte, aki aznap védett a „33” FC-UTE bajnokin is. Ez utóbbi délután 3-kor kezdődött, kifejezetten azért, hogy „Skaját” dresszben, autóval még idejében át tudják fuvarozni Újpestről az Üllői útra.)

Szeitler támad, tőle balra Pataki, Schlosser és hátul Tóth-Potya

A zöld-fehérek az idény során 17 nemzetközi meccset játszottak, s csak kettőt veszítettek el, egyszer a bécsi WAF, egyszer pedig a Wiener SC győzött ellenük. Nyertek egy trófeát is, szeptember 21-én a bécsi Rapid ellen. Ez volt a Morgen-serleg, amelyet az azonos nevű bécsi reggeli lap ajánlott fel a két zöld-fehér színű legénység párharcára. Bécsben (még 1913 júniusában, óriási meccsen) 1:1-re végzett az FTC és a Rapid. Aztán az Üllői úti visszavágón a 80. percben biztosnak tűnt, hogy a Rapid nyer, mivel 4:2-re vezetett. Ám óriási hajrával a Fradi kiegyenlített, majd a klubtörténet első hosszabbításában 6:4-re nyert. A lefújáskor már sötétedett, a 3000 szurkoló nagy része gyufákkal papírokból készített fáklyákat gyújtott a diadalt ünnepelve. Lám, eleink is alkalmazták a pirotechnikát!

Tovább javított a mérlegen a híres spanyol-francia túra, amelyről maga Schlosser Imre (vagy az ő nevében valaki) írt beszámolót a soros futballévkönyvbe: „Mondhatom, nagyon

Bunyák elégtételt vesz

1914-ben történt, hogy a „33” FC a Ferencvárossal játszott, és a budaiak férfias stílusa nemigen tetszett a zöld-fehér publikumnak. Az egyik néző oda is szólt Bosnyákovitsnak:

– Vigyázz, te kopasz pali!

A címzett jelezte a játékvezetőnek, hogy kiáll, és amikor megkapta az engedélyt, lement a pályáról, majd óriási pofont akasztott le az őt sértegetőnek. A füles után Bunyák, a későbbi híres rendőr engedélyt kért a bírótól a játék folytatására, hogy mintha mi sem történt volna, játsszon tovább. Persze, tárgyalás lett belőle. A fegyelmi ügyet dr. Malaky Mihály, a ferencvárosiak egyik vezetője kapta, ám nem tudta elmeszelni a vétkest, mert Békés játékvezető nem látta az esetet.

Később egy kávéházban ültek beszélgetni, és akkor Békés sporttárs magyarázatot adott:

– Nézd, Misi bácsi, ha azt kérdezted volna, hogy hallottam-e, azt mondtam volna: hallottam, de látni nem láttam, mert elfordítottam a fejemet...

A pofon csattanását ugyanis a távolabb állók is jól hallották. Hát, így úszta meg az egyébként mindig fair, hórihorgas labdarúgó a kiállítást és a következményeit. (Nemzeti Sport 1936. április 19.)

1913

1914

A bécsi Rapidot 2:0-val hazaküldő fradisták. Balról: Payer, Rumbold I, Medgyessy, Blum, Weisz, Schlosser, Kiss, Antony, Ungár, Rumbold II, Tóth-Potya és Bródy (a gyűrő szerepében)

meglepett engem a spanyol csapatok fejlettsége, s bár most még a kezdet kezdetén állanak, 3-4 év múlva – azt hiszem – hallatni fognak magukról. (...) Kissé túlerősen játszanak, de ezt annak tulajdonítom, hogy a spanyol közönség, mely fanatikusabb, mint a pesti, ölni képes a csapataért és felizgatja a játékosokat. Láttuk ezt az utolsó találkozásunk alkalmával, amikor Weinber összeszaladt a balszélsővel a csúszós talajon s ez megsérült. A publikumnak ez volt a kedvence és sérülését nagyon fájlalta, amiért azután revánsra buzdította a bilbaói játékosokat, akik közül a balszélső bátyja, aki ugyanott centerhalfot játszott, Weinberrel való legközelebbi összefutásánál őt megütötte. Pár perc volt ekkor már csak hátra, de a publikumot már ez sem tartotta vissza, betódult a pályára, ahol két pártra oszlottak, s alaposan összekaptak. Amilyen hamar megharagudtak, azután olyan hamar ki is békültek, s este a banketten már szoros barátságot kötöttek velünk. A spanyolok nagyon vendégszerető nép, eltekintve a fenti incidenstől, amely azonban inkább footballfanatizmusból eredt. A franciák már nem nagyon erőltették meg magukat a vendéglátásban, ami részint annak a magyarázata, hogy náluk a rugby sokkal népszerűbb, mint a footballnak nálunk művelt fajtája. Ennek tulajdonítom azt is, hogy a legjobb francia csapatok ellen is igen rossz pályákon kellett játszanunk, mert a jobbak rugby-clubok tulajdonában vannak. A spanyol pályák messze fölöttük állottak nemcsak fekvés szempontjából, hanem sportszerű berendezés tekintetében is. Míg Párisban gyárak közé ékelt grund volt a tér, itt szabadon fekvő, pompásan ápolt ruganyos gyepen játszottunk. Fejlett sportérzékükre mutat, hogy az eredményeket állandóan nagy táblákon jelzik, hogy a későn jövők is tájékozva legyenek. Mindkét helyen hatalmas, nagy tribünök is gondoskodnak a közönség minél nagyobb kényelméről.” (*Magyar football évkönyv 1913–1914. évre*)

A karácsonyt és a szilvesztert is magába foglaló túrán a Fradi 7:0-ra verte a párizsi Red Star Amicalt, majd 5:1-re a francia főváros válogatottját. Baszkföldre utazva 6:1-re győzött San Sebastianban a Real Sociedad ellen, Bilbaóban 5:2-re és 2:0-ra az Athletic ellen.

Különben 1913 decemberében a *Sporthirlap* röviden így reflektált az új jelenségre, a klubok szünidőben lebonyolított portyázásaira: „Az őszi szezon befejeztével csapataink túlnyomó része a jól megérdemelt téli pihenőre tért. Néhány együletünk azonban, követve a már szo-

kássá vált gyakorlatot, felhasználja a pihenő egy részét, hogy külföldi babérok szerzésére induljon. Az idén az FTC, az MTK és a BAK indul útra, hogy a magyar footballsport jó hírének öregbítését megkíséreljék. Az MTK és a BAK Németország egy-egy részében tesz körutazást, az FTC pedig olasz és francia földön, esetleg Belgiumban vagy Svájcban fog híveket szerezni a magyar sportnak.”

Az MTK sikerrel portyázott, Drezdában például az FC Brandenburgot 3:0-ra, a Dresdener Fussballring csapatát 4:0-ra verte meg. Nem nagyon bírt ellenben a bécsiakkal, a Wiener Sportclubot ugyan kétszer is legyőzte (6:2, 5:3), de a további hét meccsén a Rapid, a Floridsdorfer AC, a Rudolfshügel, a WAC és a WAF ellen mindössze egyszer nyert. Jobban vitézkedett a „sógorok” ellen a BTC, ősszel csak a Simmeringtől (3:4), tavasszal pedig a Floridsdorfer AC-tól (0:2, egyébként Szombathelyen) kapott ki, de legyőzte a Viennát (4:3), az Amateurt (2:0, 1:0), s kétszer döntetlent játszott a WAC-cal (1:1, 1:1). Győzött a berlini Viktoria (4:2) és a prágai DFC (5:2) ellen is. Nem ment ellenben a BAK-nak. A kék-feketék kilenc, osztrák, cseh és német csapatokkal vívott nemzetközi meccsükből egyet sem tudtak megnyerni. Kitett magáért a Monarchián kívülre addig ritkán (sem) merészkedő „33” FC: Szentpéterváron nyert a helyi Merkúr ellen, döntetlent játszott az ugyancsak ott túrázó német Leipziger VfB ellen, s csak a szentpétervári sportklubtól kapott ki, jelentős bírói nyomással, 3:2-re.

NAGY-BUDAPESTEN KÍVÜL

Ingyenjegyek futbalszerető munkásoknak

A háború kitörése mindig tragédia, de az éppen lábra kapott vidéki labdarúgás fejlődését legalább egy évtizedre visszavetette. Emlékezetes, hogy milyen nehézkes volt az indulás, mennyi kín és szenvedés árán vált valóban országossá a sportág. Ám 1913-ra minden korábbinál szebb lett az ara. Nem kevesebb mint 101 egyesület nevezett a hat kerületben, az erdélyit ki-

1914. április 19-én London Caledonians–Dunántúli válogatott 2:1

véve mindegyikben alosztályok felállítására is szükség volt. Olyan városok csapatai jelentek, amelyeknek futballsportja hosszú éveken keresztül nem tudta kiheverni a háborús pusztítást, majd nem sokkal később a trianoni békekedezményeként mind elvesztek a magyar labdarúgás számára (Bácsföldvár, Beszterce, Nyitra, Szilágycsehi, Zólyom).

Az északi kerületben 22, a keletiben 15, az erdélyiben 13, a déliben 21, a nyugatiban 16, a pest-vidékiben 14 egyesület nevezett. Sajnos, közel száz esztendő távlatából már nem nyomonozható ki a teljes végeredmény, a sportsajtó sem jeleskedett a háborús korszak hajnalán.

De mert *Földessy János dr.* már többször citált alapmunkája (*A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége*) közli az élcsoporthoz tartozók eredményét, elégedjünk meg azzal. Fókuszáljunk inkább a strukturális kérdésekre! *Földessy* közölte az elkövetkező hónapok teendőit: „Az augusztus 15-re tervezett és Kassán megtartandó vidéki futballkongresszusnak a programjában a labdarúgó-sportnak a hadseregben és a középiskolákban való bevezetése, a vidéki alszövetségek szervezetének a megbeszélése, a sporttelepek kiépítésének és a trénerképzésének a kérdése szerepeltek.”

Ugyancsak *Földessy* írta: „Az 1913–14. év vidéki sportja egyébként igen mozgalmas volt, s szinte azt lehet mondani, hogy ebben az időben a vidéki sport élnévsége semmiben sem maradt a sokkal régebb és fejlettebb főváros sportja mögött. Sajnos a sok alosztály és a résztvevők nagy száma kissé kitolta a bajnoki mérkőzések befejezésének idejét, úgyhogy a bb vidéki csapat címért folyó küzdelem már augusztusra maradt, amikor azt a kitört világháború véglegesen lehetetlenné tette.” (bb – bajnokok bajnoka – a szerzők.)

Ha lejátszani nem is tudták a döntőt, az utókor a *Sportvilág* Pickford című rovatából tudhatja, a lap szerkesztői szerint a Tatabányai SC, a Győri ETO, a Temesvári Kinizsi, a Nagyvárad AC és a Pozsonyi TE tartozott a vidék legjobbjai közé. A vidéki kerületekben szereplő csapatok elitjének játékerejét általában a budapesti II. osztályban szereplőkkel tartották egyenlőnek, de a Tatabányát az NSC, BAK, UTE trió színvonalára kalibrálta a lap.

Alátámasztja mindezt, hogy amikor a jó játékos célja, bemutatkozó mérkőzések játszása céljából szerveződött „Magyar Corinthianok” az Ungár (FTC) – Rumbold (FTC), Szabó J. (III. ker.) – Kiss (FTC), Károly (BAK), Kuschner (UTE) – Fogl I (UTE), Tóth-Potya (FTC), Pataky (FTC), Mészáros (BTC), Gállos (BAK) összeállításban a Nagyvárad AC-nál vizitáltak, simán 6:0-ra nyertek.

Néhány csapat megőrizte primátusát a saját régiójában, így éppen a NAC, amelyben még mindig játszott az időközben kávéház-tulajdonossá is avanzsált Kürschner Izidor, s amely letörte a trónfosztásra készülők, s ezért budapesti játékosokat a városba csábító Nagyvárad AC próbálkozását, vagy a Kassai AC. Akadt az elsőseget viszszerző, mint a Tatabányai SC. A TSC nemcsak acélos, hanem nép-

A Tatabányai SC tizenegye

szerű is volt, igaz, magas nézőszámához hozzájárult a vezetőség bölcs döntése. Ahogy a *Sportthirlap* írta 1913 őszén: „Belépődíj nélkül rendezni mérkőzéseit a Tatabányai SC, hogy a munkásokkal megkedveltesse a játékot.” Jókorát emelkedett a meccseinek látogatottsága!

Több alakulat ebben az esztendőben érte el első nagy sikerét, így a Temesvári Kinizsi, a Szegedi AK, a Szolnoki MÁV, a Rákoscabai TK és a Kolozsvári AC. Utóbbi játszott a legjobb pályán. A *Sportthirlap* meg is említette 1914 tavaszán, hogy

„Magyarország három legmodernebb pályája: az Üllői úti, a Hungária körúti és a kolozsvári”.

A Diósgyőr VTK alakulata

DÉLI KERÜLET. Aradi alosztály: 1. Temesvári Kinizsi. Szegedi alosztály: 1. Szegedi AK. Kerületi döntő: Temesvári Kinizsi–Szegedi AK 1:0

NYUGATI KERÜLET. Győri alosztály: 1. Tatabányai SC, 2. Győri ETO. Pozsonyi alosztály: 1. Pozsonyi TE. Pécsi alosztály: 1. Pécsi AC. Kerületi döntő: Tatabányai SC (a PTE és a PAC nem állt ki döntőre.)

ÉSZAKI KERÜLET. Kassai alosztály: 1. Kassai AC, 2. Sátoraljaújhelyi AC, 3. Sátoraljaújhelyi VSC, 4. Kassai MTE, 5. Sátoraljaújhelyi ESC, 6. Eperjesi TVE, 7. Kassai KASE, 8. Kassai TK. Miskolci alosztály: 1. Diósgyőri VTK, 2. Miskolci AK, 3. Miskolci VSC, 4. Miskolci MTE, 5. Miskolci KASE, 6. Hatvani SE, 7. Gyöngyösi AC. Losonci alosztály: 1. **Losonci AFC**, 2. Ruttkai TC, 3. Selmecbányai Rákóczi AC, 4. Losonci TK, 5. Zsolnai TK. Kerületi döntő: DVTK–Kassai AC 2:1, Losonci AFC–DVTK 2:0, Losonci AFC–KAC 2:1. 1. Losonci AFC, 2. Diósgyőri VTK, 3. Kassai AC.

KÖZÉP (Pest-vidéki) KERÜLET. Kecskeméti alosztály: 1. Szolnoki MÁV SE 2. Kecskeméti AC. Váci alosztály: 1. Rákoscabai TK, 2. Váci SE. Kerületi döntő: Rákoscabai TK–Szolnoki MÁV SE 2:0

ERDÉLYI KERÜLET. 1. Kolozsvári AC, 2. Kolozsvári TC, 3. Piski Vasutas SC, 4. Kolozsvári Egyetemi AC, 5. Kolozsvári KASK, 6. Kolozsvári SE, 7. Nagyszebeni SE, 8. Kolozsvári Munkás TE, 9. Marosújhelyi SE, 10. Kolozsvári KASE

KELETI KERÜLET. Nagyvárad alosztály: 1. Nagyvárad AC, 2. Debreceni KASE. Ungvári alosztály: 1. Ungvári AC. Kerületi döntő: Ungvári AC–Nagyvárad AC 1:1. A visszavágóra a NAC nem állt ki.

VIDÉKBAJNOKI-DÖNTŐ. A mérkőzéseket a háború kitörése miatt nem tudták lejátszani.

Futballtörténelmünk első duplázása

Ötből negyedszer szerezte meg a Magyar Kupát az MTK, s ez sokkal kisebb meglepetést keltett – tekintve, hogy a legnagyobb rivális, az FTC sértődötten nem nevezett a sorozatra –, mint hogy a kiírásnak megfelelően, a nyár elején kupagyőztest avattak. A kék-fehérek elsőként dupláztak a magyar csapatok közül, azaz a bajnoki cím mellé megszerezték a Magyar Kupát is. (Természetesen 1909-ben tarolt az FTC is, a bajnoki cím, az Ezüstlabda, a Corinthián-díj, a Húsvéti Serleg, sőt a Challenge Cup megnyerésével, de a klasszikus duplázás elsősege a kék-fehéreket illeti.)

Ezúttal néhány kisebb gárda is bejutott a legjobb nyolc közé, a második osztálybeli KAOE, a kereskedelmi alkalmazottak egyesülete csak 2:0-ra kapott ki a „Hariháromtól”, s még jobban helytállt a Kolozsvári AC, amely igencsak megizsasztotta az ország harmadik-negyedik legerősebb csapatát, a BTC-t (3:5). Az elődöntő már nem hozott meglepetést, az MTK a BTC-t (3:0), a MAC a „33” FC-t (0:0, majd 1:0) győzte le.

A döntő még simább volt, pedig a Hungária körúton tartottak attól, hogy három kulcsembert, Bíró Gyula, Klein Gyula és a lábtörése után lábadozó Révész Béla nélkül mennyire lesz erős a csapat. Szerencséjükre két fiatal, Zsigó Ferenc és a később nagy karriert befutott, az 1914-essel együtt kilenc bajnoki címmyerésben részes Nyúl I Ferenc nagyszerűen pótolta a rutinosabb játékosokat. Konrád II Kálmán két, Taussig Imre és Rácz Béla egy-egy góljával – 8000 néző előtt, az Üllői úton – kiütéssel nyert az MTK a fináléba jutással futballtörténete utolsó nagy sikerét elérő MAC ellen. A győztes kék-fehérek összeállítása: Knapp – Zsigó, Csüdör – Nyúl I, Hlavay, Vágó – Taussig, Kertész II, Rácz, Kovács, Konrád II.

CORINTHIÁN-DÍJ

Visszaszerezte a Fradi a serleget

December hetedikén játszották le az 1912–1913-as idényben elkezdett, de akkor be nem fejezett Corinthián-díj-sorozatot. A végjátékba az addigi sorozatok kiemelkedően legjobb csapata, az FTC, valamint az előző kiírás döntőse, a „szép csendben” a két nagy mögé felemelkedett Törekvés jutott. A zöld-fehérek nagy küzdelemben 3:2-re nyertek. A találkozóról beszámoló *Sporthírlap* tudósításából egy évszázaddal később is megtudhatjuk, hogy „közel 5000 főnyi közönsége volt a döntőmérkőzésnek, amelyről a legjobb akarat mellett sem tudjuk elmondani, hogy fölmelegítette volna a nézőket”. Az első félidőben az FTC széllel hátban játszott, és beszorította a Törekvést. Schlosser a 9. percben megszerezte a vezetést, azonban a 23. percben Nyilas kiegyenlített. A második félidő elején Pataki nem túl erős lövését a korábban kézsérülést szenvedett Dürr nem tudta hárítani. A 81. percben Klinger kiállítása miatt emberelőnybe került az FTC, ezt Schlosser egy fejessel négy perc alatt kihasználta. A Törekvés még egyszer neki-durálta magát, s a 89. percben Bóti – Fritz hibájából – még szépített, de a kupát az FTC nyerte.

Az 1913–1914-es kiírást a háború miatt nem fejezték be. Legközelebb csak 1922 szeptemberében játszott a Corinthián-díj-döntőt. A „változatosság kedvéért” azt is az FTC nyerte.

Megihlette a rajongóit

Az anonim fűzfapoéta felindultságában tollat ragadott. Úgy érezte, muszáj kiállnia méltatlanul kritizált kedvence mellett. Akkor keletkezett az alábbi, szabálytalan szótagszámú és rímképletű négysoros:

„Jobbhalf Bíró Gyuszi,

Ki lehetne más?

Nem érheti őt e helyen

Semmi támadás.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 11.)

Bizton állíthatjuk, nem nyugatos költő követte el az egyetemes kultúra elleni szellemi merényletet, de a „lírikus” elérte a célját ütemhangsúlyos strófájával. Bekerült a lapba, és újfent ráirányította a figyelmet Bíró Gyulára, aki 1890. május 10-én született Budapesten, izraelita vallású családban. (*Ujvári Péter szerkesztésében Magyar Zsidó Lexikon*)

Hogyan lett belőle labdarúgó? Idézzük most őt: „Tízéves koromig a Széchenyi, a későbbi Szabadság tér levegőjében nevelkedtem. Már mint gyerek is jó futó voltam, s most már bevallhatom, a professzionizmus felé hajlottam. Versenyt csak azzal voltam hajlandó futni, aki letett 2,5 krajcárt.” (*Sporthirlap* 1910. december 25.) Azon a környéken álltak az úgynevezett Palatinus-házak, amelyekből sok későbbi MTK-játékos került ki. (*Nemzeti Sport* 1926. november 7.) Nem csupán a rongylabdát rúgta, hanem golyózott is a tér flaszterén, ám mindig alulmaradt egy a többiek szerint erdélyies dialektusban beszélő nagyfiúval szemben, akit a társaság elnevezett Székelynek. (Jóval később, már az MTK-nál döbbsen rá arra, hogy a „Székely” valójában Károly Jenő volt.)

Bíró Gyula futballkarrierje a Victoria nevű utcacsapatban kezdődött. Nem igazán gyors tempóban, mert csupán a második garnitúráig jutott, ugyanis egy időre vissza kellett vonulnia. Mi okból? Fatális baleset volt, hogy egy éppen arra járó pék fejről – primán meglőtt labdájával – sikerült lerúgnia a süteményekkel teli kosarat. A sértett napokon-heteken keresztül a tetthelyen leste, felbukkan-e megint a renitens kölök. Várhatta, tudniillik az incidens után inkább a Margit-híd közelében fekvő Fa térre ment játszani a rosszcsont. Ott nem nyomozta a bosszúszomjas iparos...

Tizenegy évesen Gyulust meghívták a Budapesti Sport Club ifúsági csapatába, viszont a Fa tériek ennek egyáltalán nem örültek. Weisz Doder, a Testgyakorlók akkori kapitánya megígérte neki, hogy amint meglesz az első hosszú szárú nadrágja, leviszi az MTK-ba. Nem kellett addig várnia, védencét a drukkerék második gimnazista korában beprotezsálták az MTK III-ba, ahol épp nem volt kapus. Kikaptak 6:0-ra a BTC III-tól...

Tizennégy évesen tért vissza a „batyusoknak” gúnyolt kék-fehérekhez, Deutsch Leó csalta magával. Véletlenül pont arra a tréningre ment el először Domonkos is. Megkérdezték mind a kettőjüktől, ki akar inkább a mezőnyben játszani. Bíró akart, így lett belőle jobbhalf. (*Sporthirlap* 1910. december 25.) Nem is akármilyen! Az MTK-val háromszor nyert bajnoksá-

1913

1914

got és háromszor Magyar Kupát, a válogatottban 36 mérkőzésen lépett pályára, szerzett három gólt. A sportújság voksolóinak véleménye szerint tagja volt minden idők addigi legjobb magyar tizenegyenek. (*Nemzeti Sport* 1929. február 6.) Milyen formátumú spíler volt? „Bíró a nap egyik hőse. Elkiabálták lassúnak, formátlannak s mindebből semmi sem volt igaz. A fínom kapcsolásai művészi erejűek voltak. A labda leadásait le kellett volna préselni az utókor-nak.” – méltatta a tudósító 1911 októberében, mindjárt Svájc összeroppantása (9:0) után. (*A Nemzeti Sportot idézte a Nemzeti Sport* 1929. január 15-én.)

Legyen most a mások futballtudásával szemben gyakran szkeptikus Fogl II Károlyé a szó: „Bíró szerintem messze Kertész II fölött áll. Kertész II csak a mókáival vitte ilyen sokra, tudása mélyen a Bíró Gyuszié alatt marad. Annak volt lövése is. Emlékszem, egyszer kapott az egyik ellenünk való meccsen, a 16-oson egy labdát, s úgy vágta be a felső sarokba, hogy olyan lövést csak a legnagyobb ritkaság manapság látni. A mai halfok? Még 20 méterre sem tudják elgurítani a labdát! Melyik tudna ma olyan gólt rúgni half létére? Egyik se! Messze van mind tőle, nagyon messze.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 8.) Hlavay György a higgadtságára fókuszált: „Éppoly hidegen hagyta a közönség elismerése, mint ellenszenve. (...) Minden akciója a rideg, egyszerű józanság.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 22.) Hanem az ellenzék sem hallgatott, Tóth Jenő lapolvasó például gúnyosan fogalmazott: „Olyan lassúsággal, mint Bíró Gyuszi játszott, ma már nem lehetne megélni a legtokéletesebb technikával felfegyverzetten sem. Nem hiába bámulták meg az itt járt angolok.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 9.)

Schlosser Imre azonban mellette korteskedett: „Kertész II szívós és energikus ugyan, de meccsek sorsát megfordítani és eldönteni nem tudta úgy, mint Bíró Gyuszi.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 13.)

Miután felhagyott a játékkal, külföldön vállalt tréneri állást. 1920-tól 1922-ig Nürnbergben dolgozott, majd két zsidó identitású lengyel gárda, a Hasmonaea Lwów (1922-1923) és a Makkabi Kraków kispadján ült. 1924 nyarán a második helyen végzett a Warta Poznań legénységével. Az 1924-es párizsi olimpián Adam Obrubański, a lengyel kapitány segítőjeként a magyarok ellen is mérkőzött. Aztán egy ideig Németországban tevékenykedett, 1926 és 1927 között a Saarbrücken és a Hanau foglalkozásait vezette. (*Nemzeti Sport* 1927. december 23.) 1930 tavaszán hazatért, ám csak azért, hogy augusztus 1-jén aláírjon az FC Liège-hez. (*Nemzeti Sport* 1930. augusztus 3.) Nem sokáig működött a vallonoknál, Romániába szerződött, hogy 1932 és 1936 között a Phoenix Baia Mare szakmai munkájáért feleljen. (*Nemzeti Sport* 1940. október 17.) Nagybányáról vándorolt ki Dél-Amerikába. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 6.) Pontosan nem tudni, az Újvilág mely pontjára sodorta akkor az élet, viszont a következő hír arról vall, hogy Közép-Amerikában talált otthonra. „A múlt hónap eleje óta a mexikói A. D. Orizabeña edzője, de csak két hónapig marad lenn vidéken.” (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 3.) Az ADO mellett megfordult a Real Club España és a C. D. Atlético Marte szakvezetői stábjában is. (www.academia.edu)

Mérnöki végzettséggel rendelkezett, ha megkívánták a körülmények, eredeti szakmájában is elboldogult. 1961. január 23-án hunyta le örökre a szemét Mexikóban.

Nem gyenge az, akinek gyengéje a futball

Révész Béla Budapesten született 1887. február 6-án. A BAK-ban tűnt fel, 1903-ban a MUE tagja volt, de az MTK jobbhátvédjeként lett belőle négyszeres magyar bajnok. A kék-fehér színek képviselőjében nyolcszor szerepelt a válogatottban, amelynek mezét 1909 és 1915 között viselte.

Határozott, olykor durva szereléseiről vált nevezetessé. Kint járt az 1912-es stockholmi olimpián a hatalmas termetű, mindkét lábbal jól rúgó, de eléggé lassú és körülményes balhátvéd (www.tempofradi.hu), ám nem játszott, szóhoz csak a torna előtti és utáni túrameccseken jutott. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: *A 700. után*)

A szintén nyolcszoros válogatott Hlavay György sokra tartotta klubtársa képességeit: „a régiek közül Payer, Csüdör, Révész, Szendrő Oszkár volt az, akit ma is szívesen látna bármely ligacsapat.” (*Nemzeti Sport* 1929. január 22.)

Edzőként is szép ívű pályát futott be. 1923 és 1924 között az U.S. Alessandria mestere volt. Az olaszok hálásak lehetnek a magyar szakembernek, ő fedezte fel a későbbi kétszeres világbajnokot, Giovanni Ferrarit.

Az 1920-as évek közepén a Weimari Köztársaságban pallérozta a labdarúgókat. „Révész Béla edző (Holstein Kiel) az ASV Nürnberghez szerződött” – jelentette a média. (*Nemzeti Sport* 1926. október. 3.) Sokáig nem maradt a bajor városban, karácsony előtt a Sabariához írt alá. (*Nemzeti Sport* 1926. december 15.) 1927. január 15-én kezdte meg az érdemi munkát Szombathelyen, akkor közölte a sportújság, hogy „mintegy öt évig működött nagy sikerrel Németországban.” (*Nemzeti Sport* 1927. január 16.) A vasi településen sem időzött hosszan, ugyanis ősszel már Bányai Lajos állította össze a kék-sárgák tizenegyét. (*Nemzeti Sport* 1927. október 17.) A következő hír arról informálta az olvasókat, hogy „Révész Béla, az MTK (...) volt kiváló játékosa elvállalta a Salgótarjáni SE trénerségét”. (*Nemzeti Sport* 1928. március 6.)

1928 őszén átvette a profi Hungária irányítását, és az első szezonban bajnokságot szerzett vele, holott kényszerűségből le kellett mondania az állandóan sérült Braun és Orth szolgálatairól. (*Képes Sportlap* 1947. november 25.)

Egyszer interjút kértek tőle, azonnal megtagadta. Magyarázként ennyit fűzött hozzá: „Én tréner vagyok. A múlt pedig meghalt.” (*Nemzeti Sport* 1928. október 3.)

A fegyelem és a pontosság kérlelhetetlen örét 1929 januárjában szokatlanul elragadta az inulat. Egyiptomi túráján a Hungária Kairó válogatottja ellen játszott, és a második félidő 14. percében az arab bíró a semmiért kiállította Pepi Schneidert. Ekkor a küzdőtérré rohant tiltakozni a mester, de elküldte őt Badr el Dine játékvezető. Jellemző a zűrzavarra, hogy még a városi rendőrfőnöknek is be kellett mennie a pályára, csillapítani a túlfűtött kedélyeket. (*Nemzeti Sport* 1929. január 27.) A szigoráról híres szakember egyébként klastromi rendet tartott labdarúgói között, egy alkalommal azonban az épp tréfás kedvében lévő Hirzer Ferenc megviccelte. Azt kérdezte tőle, hogy „Béla bácsi, elszívhatok egy cigarettát?” Mire a kérdezett: „Hogyne,

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

csak sokat szívni tilos, egyet szabad.” Erre a csatár: „Akkor szabad egyet. (...) Csak azért kérdeztem Béla bácsit, mert nekem egy sincs.” És hanyag mozdulattal benyúlt az elképedt főnöke tárcájába, hogy előhalásszon onnét egy szálát. (*Nemzeti Sport* 1929. április 23.) Az élet és a bajnokság ment tovább. „Tegnap este a Hungária elnöksége azonnal hatállyal felbontotta Révész Béla szerződését” – tudatta a közvéleménnyel a sajtó. (*Nemzeti Sport* 1930. március 4.) Másnap megtudhatta a nagyérdemű, hogy „saját kérésére és közös megegyezéssel” történt a válás, a „megromlott egészségi állapotára való tekintettel”. Ez valószínűleg igaz is volt, hiszen Brüll Alfréd klubelnök őt ítélte a kimagaslóan legjobb hazai edzőnek, a valaha a kék-fehéreknél dolgozó külföldiek közül pedig Robertson. Meglepő módon nem Jimmy Hogant. (*Nemzeti Sport* 1930. március 17.)

A menesztett stratégiának nem állt szándékában a kispadon folytatni, viszont az olaszok újból visszautasíthatatlan ajánlattal keresték meg. „Augusztus 1-től az U. S. Alessandria tréneré”. (*Nemzeti Sport* 1930. június 22.) 1931-ig dolgozott ennél az egyesületnél, hogy aztán két esztendőt (1931–1933) a triesztieknél húzzon le.

1933 végén bizonyosan az óbudaiai edzője volt, mindössze egyetlen hónapig, miután december 17-én „barátságos úton megvált a III. ker. FC-től.” (*Nemzeti Sport* 1933. december 18.)

Visszatért a napfényes Itáliába, ahol 1934 és 1936 között több klubnál (Roma – nem vezetőedzőként, majd Trento) is alkalmazták. (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*)

1939 nyarán az öt kedvelők és tisztelők döbbenet szembesültek a valósággal: július 19-én meghalt. Évekkel korábban olasz szövetségi edzőként érte az első agyvérzés, sajnos a következő végzetesnek bizonyult. Hosszú ideje gyengélkedett már, de mert valóságos szerelmese volt a futballnak, nem törődött a betegséggel. Járt a stadionokat, nézte a mérkőzéseket és a foglalkozásokat. „Katonás, erélyes ember volt, akit mégis mindenütt szerettek. (...) A rákoskeresztúri izraelita temetőben” helyezték örök nyugalomra. (*Nemzeti Sport* 1939. július 20.)

Az 1913–1914-es bajnokság aranyérmese az MTK lett

Névsorolvasás

A piacon egyedül maradt *Sporthírlap* alig-alig hozta le a mérkőzések összeállításait, sőt nagyon érdekes, kuriózumokat szemezgető, *Pickford* nevű rovatában kifejezetten közölte, hogy helyhiány miatt (!) nem publikálja azokat. 1913 karácsonyán ellenben betette az első félév szereplési számainak ezeket beírtuk az ebben a periódusban szerepelt játékosok neve mellé, tájékoztató céllal. Az MTK bajnokcsapata a kivétel, ott a teljes szezon szereplési számai olvashatóak.

Budapesti Athletikai Klub:

György Ferenc 3 – Krausz Pál 9, Ligeti Ignác 2 – Korda Győző 3, Károly Jenő 8, Rudas Ernő 9 – Cseh János 7, Kucsera István 5, Schaffer Alfréd 5, Wolenszki Ferenc 4, Gállos Sándor 7. A többiek: Deutsch Árpád 1, Glatter Rezső 6, Grósz Ferenc 2, Karl Klement 3, Ligeti Ede, Ludvig 9, Neubrunn Hugó 7, Okos Károly 8, Waldner Károly 1, Wolenszki Endre (k).

Budapesti Torna Club:

Bihari Ferenc 6 – Kőszegi Dezső 9, Szendrői Oszkár 9 – Kertész Géza 8, Rauchmaul Emil 9, Einwag Lajos 7 – Horváth József 8, Dobó Gyula 9, Pótz Árpád 9, Késmárky Ákos 7, Mészáros Árpád 6. A többiek: Bayer Henrik 5, Ficzer Péter 1, Kiss (k) 3, Kovács Lajos 2, Saly Sándor 1.

Ferencvárosi Torna Club:

Fritz Alajos 7 – Rumbold Gyula 9, Payer Imre 7 – Weinber II János 9, Bródy Sándor 7, Blum Zoltán 9 – Weisz Ferenc 9, Tóth-Potya István 9, Pataki Mihály 9, Schlosser Imre 9, Borbás Gáspár dr. 6. A többiek: Antony Ferenc, Domonkos László (k), Geiser Géza, Kiss Béla 2, Koródy Károly 1, Medgyessy Jenő, Rumbold II

Károly, **Schiller Rezső** (k) 2, Szandovits József 1, Szeitler Károly 2, Ungár Gyula (k), Weisz II Dezső.

III. kerületi TVE:

Köszter Zoltán 9 – Szabó Jenő 9, Sporkó Lajos 8, – Wiest Ferenc 7, Guttmann József 9, Stark József 9 – Hönich Henrik 9, Hegyi Mátyás 7, Hönich Lajos 9, Nagy István 7, Szabó Antal 7. A többiek: Faragó 2, Ferjancsik Károly 1, Glaser Lajos 2, Schrott Károly 4, Suhajdy István.

„33” Football Club:

Zsák Károly 9 – Bíró László 8, Bosnyákovits Károly 9 – Eichinger Károly 8, Vanicsek József 9, Francz József 4 – Ceceli 5, Vanicsek János 8, Horváth Ferenc 7, Cavoiljac Ágoston 9, Székány Géza 8. A többiek: Baráth 2, Cavoiljac József, Csárdás Gusztáv, Dreischock Mihály 4, Mandl Frigyes, Minarovits 4, Molnár Aladár 2, Pitrov 1, Ruprecht 1, Stitzl 1.

Magyar Athletikai Club:

Dömötör Sándor 8 – Kehrling Béla 8, Tóth Ferenc 8 – Krempels Béla 8, Fodor Rezső 7, Medgyessy Iván 8 – Rácz-Rauch Győző 9, Bodnár Sándor 9, Vangel Gyula 6, Ocskay Károly 5, Kunst Ottó 5. A többiek: Auer, Bodnár II Andor 3, Kocsis Ferenc, Kocsis Gyula, Novaykai Géza 1, Onódy Zsigmond 1, Riedl István 1, Simon Ferenc 2, Stiller Gyula 2, Szabó Géza, Szalay József 2, Szécsi 2, Szűcs István 1, Újságh Miklós (k) 1.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Knapp Miksa 18 – Révész Béla 16, Csüdör Ferenc 15 – Bíró Gyula 15, Hlavay György 16, Vágó Antal 16 – Taussig Imre 16, Kertész II Vilmos 10, Rácz Béla 16, Kovács Dezső 7, Klein Gyula 13. A többiek: Kertész III Adolf 6, Klement Engelbert 6, Konrád I Jenő 6, Konrád II Kálmán 7, Kovács Lajos 2, Nyúl I Ferenc 2, J. Robert Owen 4, Petrovics Béla 2, Sebestyén II Gyula 2, Szánthó Károly 2, Zsigó Ferenc 1.

Nemzeti Sport Club:

Burián Géza 5 – Feldmann Gyula, Posner László 8 – Ernst Arnold 9, Székely I Aladár 9, Szüry János 9 – Landsmann Sándor 8, Kovács Elemér 9, Faragó Béla 9, Weber 7, Székely II Sándor. A többiek: Égner 1, Hollander Arnold, Hollander Imre, Geguss Gusztáv (k) 4, Heisser 3, Jurák 2, Kovács II 2, Kubicsek Károly 3, Szabovits 1, Szegedi 1, Tímár 2, Weisz 1.

Törekvés Sport Egyesület:

Dürr Antal 9 – Horváth Gyula 9, Hauszwald Károly – Siegl József 8, Ging József 9, Pejtsik Imre 8 – Nyilas István 8, Borisz Győző 9, Salamon Sándor 9, Ürögdy József 3, Bóti János 8. A többiek: Bóti Miklós, Dürr Gyula, Földi 1, Hoffmann Árpád 3, Klinga 4, Mézner László 3, Szecsey 2, Szentey Sándor 6.

Újpesti Torna Egylet:

Kazár Tibor 7 – Vranák Lajos 9, Vermes – Kuschner János 7, Neumann Alfréd 9, Fandl Géza 4 – Novák Sándor 6, Vágó Zoltán, Priboj István, Molnár III Ödön 6, Besenczi Mihály 8. A többiek: Baubach Béla, Bresnyik Rajmond 5, Fekete 5, Fogl I István, Frovda 1, Fürst Oszkár 7, Goda József 3, Karger János 1, Kovács 8, Müller 3, Racskó Gyula 5, Rossmann József 1, Szemréd 1, Szinai Mór 3, Váradi-Weiner Imre (k) 1.

A MÁV Gépgyári Sport Kör az utolsó békeévben

A MAC margitszigeti klubháza és stadionjának fedett lelátója

Az 1913–1914. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	18	15	3	–	56:12	33
2. FTC	18	13	1	4	61:28	27
3. Törekvés	18	9	5	4	41:24	23
4. BTC	18	9	4	5	45:19	22
5. MAC	18	7	4	7	27:38	18
6. „33” FC	18	6	3	9	15:36	15
7. UTE	18	4	4	10	28:52	12
8. BAK	18	5	1	12	19:32	11
9. III. ker. TVE	18	3	4	11	22:37	10
10. NSC	18	3	3	12	17:53	9

II. osztály

1. MAFC	18	14	3	1	41:7	31
2. TTC	18	15	1	2	37:12	31
3. Föv. TK	18	10	2	6	37:14	22
4. KAOE	18	9	3	6	22:17	21
5. FSC	18	9	2	7	19:19	20
6. BEAC	18	7	3	8	37:34	17
7. BTK	18	5	2	11	20:30	12
8. JAC	18	3	3	12	13:36	9
9. ETC	18	3	3	12	12:35	9
10. FIAK	18	3	2	13	11:45	8

Eredmények

1. MTK	X	4:1	3:0	1:0	3:0	1:1	5:0	7:1	2:1	4:1
2. FTC	2:3	X	3:2	1:3	4:3	8:0	5:1	3:2	5:0	8:0
3. Törekv.	2:2	1:1	X	2:2	3:1	2:1	9:0	3:1	1:0	1:0
4. BTC	1:3	0:1	0:0	X	2:2	3:0	3:0	0:1	3:2	2:2
5. MAC	0:7	3:2	2:2	0:6	X	2:3	3:1	1:0	2:1	2:1
6. „33” FC	0:1	0:3	1:2	0:3	0:0	X	2:0	1:0	1:0	2:1
7. UTE	0:4	2:3	4:3	1:5	1:1	6:0	X	3:1	1:1	5:1
8. BAK	0:1	1:3	1:3	2:0	0:1	0:1	3:0	X	2:1	1:0
9. III. ker. T.	2:2	2:4	2:0	1:6	0:3	2:0	1:1	2:2	X	3:0
10. NSC	0:3	1:4	0:5	0:6	2:1	2:2	2:2	2:1	2:1	X

A másodosztályú csapatok elnevezése

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club, **BTK:** Budapesti Testgyakorlók Köre, **ETC:** Erzsébetfalvai Torna Club, **FIAK:** Fővárosi Ifjak Athletikai Klubja, **FSC:** Ferencvárosi Sport Club, **Föv. TK:** Fővárosi Testedzők Köre, **JAC:** Józsefvárosi Athletikai Club, **KAOE:** Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete, **MAFC:** Műegyetemi Athletikai és Football Club, **TTC:** Terézvárosi Torna Club

„1913–1914. év végén a megállapított hivatalos osztálycsere-t és az egyesületeknek bajnoki osztályba való beosztását a kivételes hadiállapot következtében az MLSZ felfüggesztette.” (Földessy János dr.: A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége)

Gólkirály:

Schlosser Imre (FTC) 21 góllal

Az első korszak bajnokai osztályról osztályra

Az idény végén még senki sem tudta, néhány héttel későbbre kiderült: a háború kitörése lezárta egy korszakot a magyar labdarúgásban. Érdemes összegezni, mely csapatok szereztek bajnoki címet 1901 és 1914 között a nagy-budapesti futball négy osztályában.

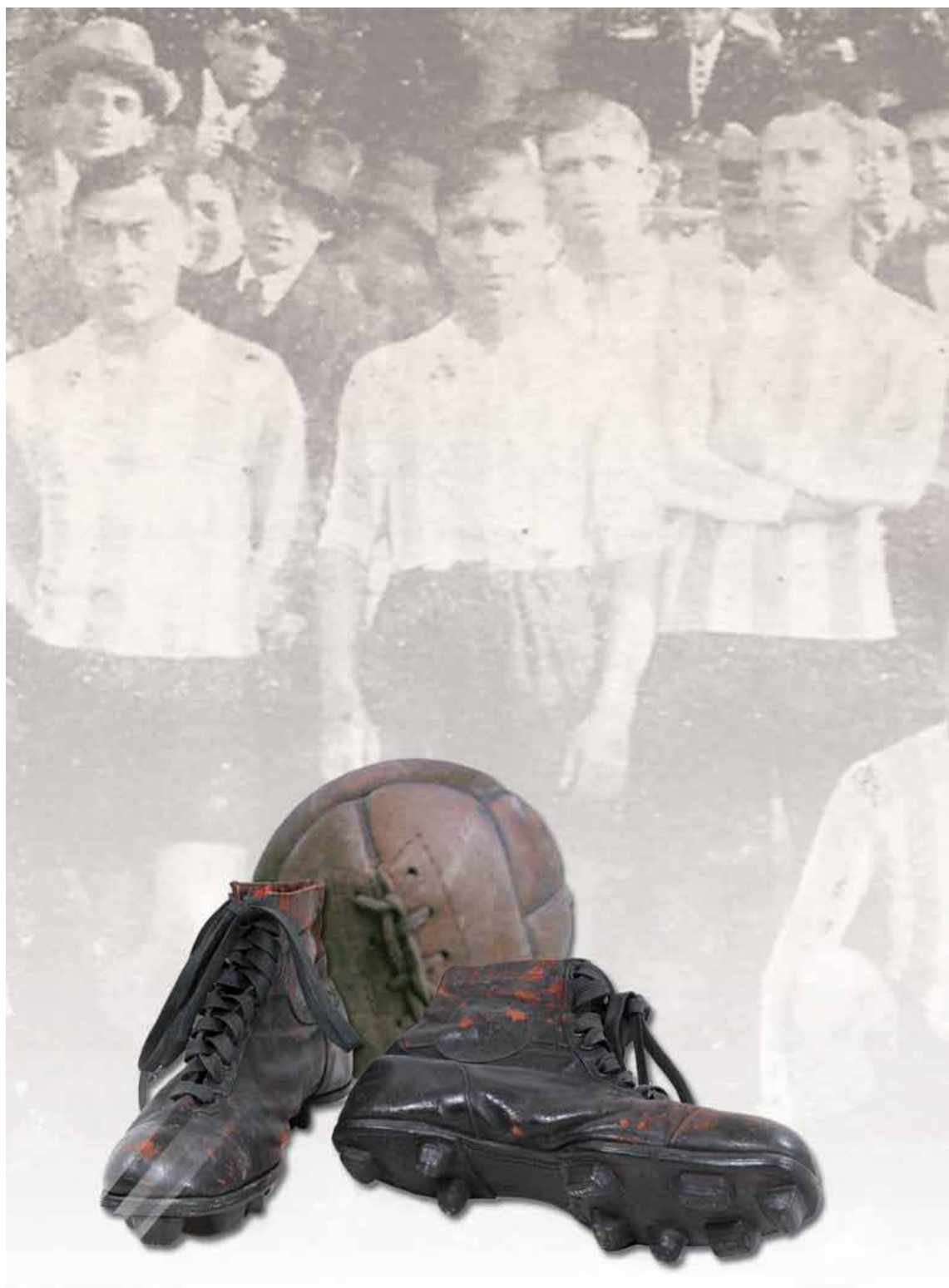
Év	I. o.	II. o.	III. o.	IV. o.	V. o.
1901	BTC	„33” FC	–	–	–
1902	BTC	Postás	–	–	–
1903	FTC	Föv. TC	–	–	–
1904	MTK	UTE	–	–	–
1905	FTC	BAK	–	–	–
1906	MTK*	TLE**	–	–	–
1906–1907	FTC	Törekvés	–	–	–
1907–1908	MTK	„33” FC	–	–	–
1908–1909	FTC	NSC	FSC	–	–
1909–1910	FTC	„33” FC	BLIE	–	–
1910–1911	FTC	III. ker. TVE	Föv. TK	BTK	–
1911–1912	FTC	UTE	BTK	Pénzüntézet	–
1912–1913	FTC	III. ker. TVE	Kispesti AC	UTSE	ULI
1913–1914	MTK	MAFC	MÁV GSK	Előre	–

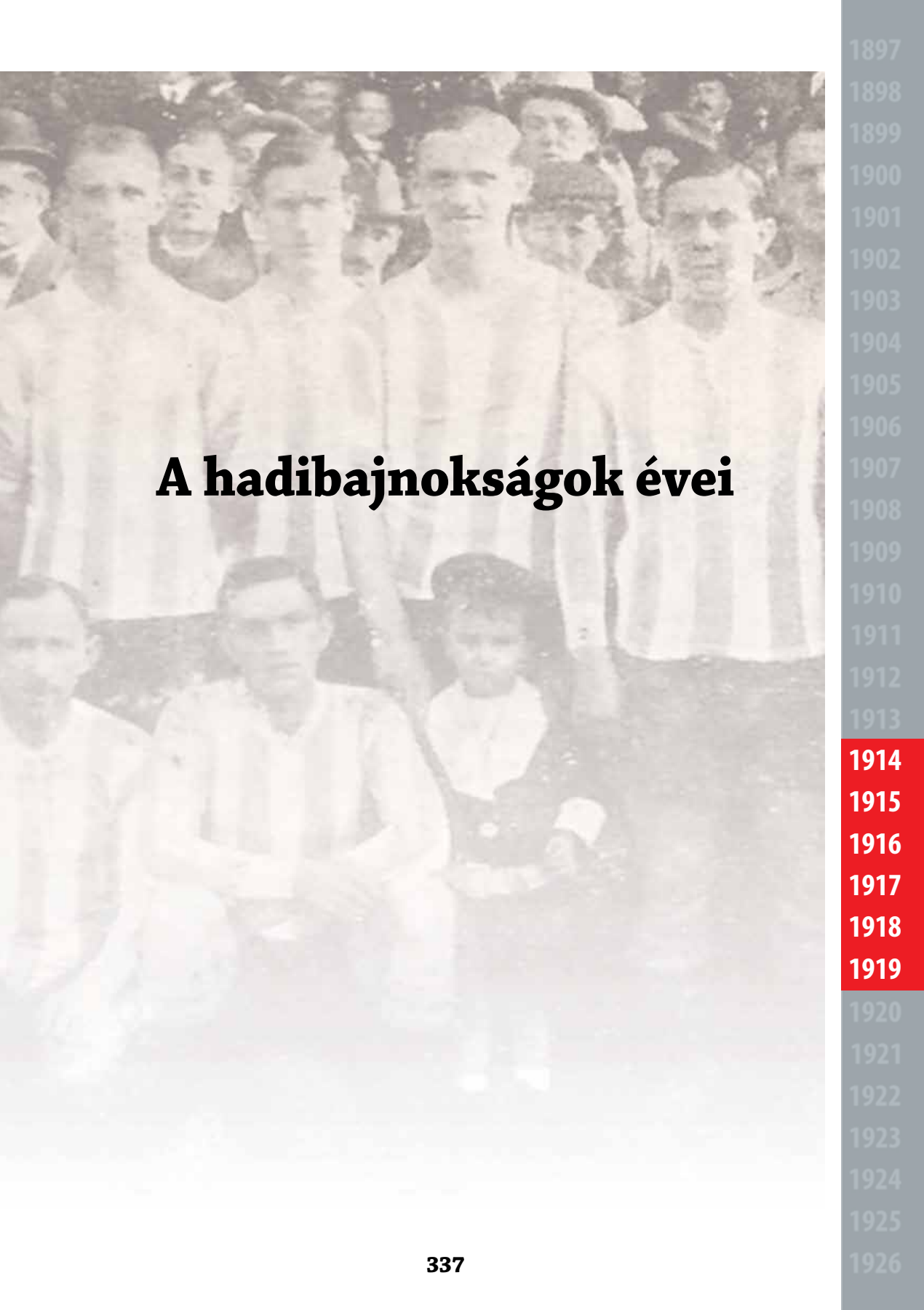
(*: A bajnokságot pótló Brüll-serlegmérkőzés győztese. **: A II. osztályú klubok serlegmérkőzésének győztese.)

A Brüll Alfréd által felajánlott serleg

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A hadibajnokságok évei

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

Pártcsatározások világháború idején

Gavrilo Princip fiatal nacionalista 1914. június 28-án – a szerbek gyásznapiján – Sarajevóban megölte Ferenc Ferdinánd trónörökösét és feleségét, Zsófia hercegnőt. Egy hónappal később Bécs hadat üzent Szerbiának, augusztus elsején Németország hasonlóképpen tett Oroszországgal, majd két nappal később Franciaországgal. Augusztus 4-én a Brit Birodalom és Németország közötti hadiállapotot deklarálták. Augusztus 5-én az Osztrák–Magyar Monarchia Oroszországnak, a következő napon Szerbia Németországnak, augusztus 12-én Franciaország és Nagy-Britannia az Osztrák–Magyar Monarchiának üzent hadat. Európa néhány hét alatt lángba borult. Augusztus 23-án Japán hadba lépésével az európai háborúból világháború lett. Noha az első hetekben minden nagy hadviselő fél gyors lefolyásban – következésképpen gyors sikerben – reménykedett, még a budapesti futballkörökben is nagyon gyorsan nyilvánvalóvá vált: semmi sem folytatódhat úgy, mint a háború kitörése előtt.

Princip, a footballista

Ezzel a címmel írt a Sporthirlap 1914. augusztus 17-i száma a háborút ki-robbantó merényletről. Ekképpen: „A farkasöszönű szerb diák, aki lavinát indított, a sportban sem tagadta meg magát. Még a footballpályán sem tudta fe-gyelmezni indulatait, úgy hogy számúzni kellett róla a féktelenkedései miatt. Pedig akkor még egészen ifjú, mindössze tizennyolc éves volt. A bécsi egyetemen tanuló sarajevói diákság egyik tagja, aki iskolatársa volt a trónörökös-pár gyil-kosának, a következő módon jellemezte Principet: Princip vérmérséklete egye-nesen a tigriséhez hasonlatos. (...) A diákjátékokban sem lehetett hasznát venni, ott is csak galibát csi-nált. A sarajevói pályán háromszor vett részt footballcsapatunkban. Nem tekintve azt, hogy nem tudott játszani, oly botrányosan viselkedett, hogy kétszer kiállították, harmadszor pedig végleg leterelték a gye-pről. A footballból ered az iskolából való eltávolítása is. Nem tudta elviselni, hogy őt, a nagyszerbet a horvát bíró kiállította a játékosok csatársorából, s emiatt az osztályfőnökével oly perfiden viselkedett, hogy kicsap-ták az iskolából. Vérébörült szemmel hagyta el a sarajevói kereskedelmi iskolát s azt mondta, hogy elmegy Belgrádba. (S hozzátette): Várjatok, majd visszajövök, de nem lesz abban köszönet.”

Persze akadtak, akik rossz ütemben vállalkoztak, akiknek esetleg pechjük volt, vagy csak nem foglalkoztak a mindennapok történéseivel. Kertész II Vilmos, az MTK válogatott játékosa éppen 1914 júliusában nyitotta meg új szaküzletét, amelyet így hirdetett a *Sporthirlapban*: „Kertész II, sport cikkek, kötött- és szövöttáruk nagyáruháza, VI. Nagymező utca 22-24. A Fővárosi Orfeummal szemben.”

Az idézett lap egyébként augusztus elején (megjelenés tizedikén) körbejárta a legnagyobb budapesti pályákat, s így írt tapasztalatairól: „A fővárosi pályák, a nagy sportharcok csatamezői most a háborús időben olyanok, mint a vesztett csata után a harcterek: kihaltak. Az FTC Üllői-úti sporttelepe körülbelül egy hét óta katonailag le van zárva. A kapuján se be, se ki. Egy fia atlétának sem szabad a pályán treníroznia, csak a pályaszolga képviseli a polgári elemet. A többi, a ki ott van mind katona. A tribünök alatt, az öltözőkben van a szállásuk. A sporttelep tennispályáin katonai automobilmek garaget rendeztek be. Az MTK Hungária úti pályája most már ismét sporttelep benyomását kelti, nem úgy, mint a múlt hét elején, a mikor inkább automobillepnek látszott. Az öltözőkben és a klubházban lévő birkózó helyiségekben a katonák ütöttek tanyát. A MAC margitszigeti sporttelepe még nem katonás jellegű. De olyanná lesz, mert úgy értesültünk, hogy ha eljön az ideje, a MAC a klubház helyiségeit megsebesült katonáink elhelyezésére átengedi a Vörös Keresztnek.”

Kertész III Adolf katonaruhában

A lap az első augusztusi számában névsorokat is közölt. Ám nem azokét, akik az akkor még ismeretlen rendszerű őszi idényre készültek az első osztály csapataiban, hanem azokét, akik bevonultak katonának. Az aznapi vezércikk a *Fegyverben* címet viselte, ebből az idézet: „A háború nagyon sok aktív sportsmant szólított a hadilobogó alá. Különösen a footballcsapatokat tizedelte meg, annak jeléül, hogy a szűk mell és a vékony váll ismeretlen a footballvilágban. Béke honol tehát a sportban, béke, amit a háború teremtett. Összeállítottuk – persze nagyjából – a bevonult sportsmanek névsorát. MTK: Knapp, Révész, Csüdör, Vágó, Kertész III, Bíró, Taussig, Bányai, Kovács, Szántó, Klein. FTC: Ungár, Rumbold, Payer, Weinber, Kiss, Blum, Weisz Ferenc, Geiser, Medgyessy, Koródy I, Koródy II. MAC: Dömötör, Ocskay, Fodor, Medgyessy, Tóth, Szűcs, Kunst, Ónody, Lázár József intéző, Sárközy Sándor dr. h. intéző. BAK: György, Kucsera,

Rudas, Károly, Glatter, Gállos, Krausz, Ligeti, Grósz, Cseh, Korda, Ludwig. TTC: Hegyi, Bakos, Friedmann Sándor, Jergenz, Maly, Mandl, Katona, Fekete. Törekvés: Ging, Hoffmann, Hauszwald, Horváth, Döme (Froncz – a szerzők), Szury, Szentey, Nyilas, Salamon. „33” FC: Eichinger, Bosnyákovits, Mandl, Horváth, Vanicsek János, Steiner Bertalan intéző. BTC: Rác, Kovács, Saly, Kőszegi, Dobó, Mészáros, Szendrő, Rauchmaul, Bihari. NSC: Burián, Feldmann, Ernst, Székely, Kubicsek. MLSZ: Minder Frigyes, Herczog Ede.” Kegyetlen játék, de érdemes utólag egy válogatottat összeállítani a bevonultakból: Knapp – Rumbold, Csüdör – Bíró Gy., Blum, Vágó – Dobó, Károly, Koródy I, Kertész III, Weisz F.

Szeptember elején a hadviselők még mindig villámháborúban reménykedtek, az MLSZ pedig nem tudott dönteni, milyen bajnokságot írjon ki az 1914–1915-ös idényre. Azt persze sejteni lehetett, hogy szinte minden csapat elveszítette (a remények szerint átmenetileg és rö-

vid időre) kulcsjátékosai többségét, így az addigi, „hagyományos” bajnokságról szó sem lehetett. A tétovázást érzékeltette a *Sporthirlap* is, amely szeptember 7-én így írt: „Az MLSZ-ben még most sem alakult ki, hogy miképpen lehetne a háború tartama alatt valamelyest rendszeres football életet megteremteni. A bajnokság megkezdéséről szó sem lehet, s alkalmasint osztályonként való körmérkőzés rendszerében fognak az egyesületek megállapodni. A Szövetség legfőbb gondja arra irányul, hogy a football sportot a jótékonyág szolgáltatába állítsa. A legcélravezetőbb eszköze ennek a magyar-osztrák reprezentatív mérkőzés, a mely minden körülmények között a legnagyobb jövedelmet biztosítja. Hatalmas összeget helyez kilátásba a két nemzet válogatott csapatának a mérkőzése most, a mikor a háború oly közel hozta egymáshoz a monarchia két államát. (..) A költségeket mindegyik szövetség maga viselné és a jövedelem a rendező ország Vöröskereszt egyesületéé lenne. Az osztrákok nagy rokonszenvvel fogadták az MLSZ propozícióját. (..) Októberben készséggel állnak rendelkezésre.” Egy hét alatt aztán valamelyest tisztult a kép. Erről tanúskodott a szeptember 14-i szám néhány címsora: „Az őszi football-programm. Kiujult a békepárt és az igazságpárt harca. Körmérkőzés lesz az Augusztas serlegért. Az igazságpárt egyesületei nem játszanak a díjért.” Majd a rövid, konkrét magyarázat következett: „Az Augusztas serlegért az I. osztály hét békepárti egyesülete, a semleges 33 FC, valamint négy kisebb egyesület vesz részt. A matchek az Üllői úti, a Határ utcai, a Népszigeti pályán és a Millenárison jutnak dűlőre.”

Az utókor számára feltétlenül szükséges bővebb magyarázat is a pártharcokról. Ezekről plasztikusan írt *Földessy János dr. A magyar football és a Magyar Labdarúgók Szövetsége* című könyvében: „Maguk a vezető egyesületek szinte elkábulnak a nagy finánciális lehetőségektől,

Internált footballista, ellenségnek tartott edző

„Schurmik János, az UTE egykori balszélsője évek óta Párizsban él, hét évvel ezelőtt beaválogatták a francia válogatott csapatba is. Schurmikról hosszú ideig nem hallottak hírt a hozzátartozói, most azonban levél érkezett tőle, a melyben közlik, hogy a franciák, mint magyar állampolgárt, Korzika szigetére internálták” – írta a *Sporthirlap* 1915 júniusában.

Nem volt egyedi vagy példátlan eset az övé, a nagy tekintélynek örvendő, Brüll Alfréd által is a legtöbbre tartott John Tait Robertson – egyszersmind a londoni Chelsea első

edzője – a két ország egymással szembeni hadviselése miatt nem tudott visszatérni Magyarországra. A magyar football szerencséjére Brüll ellenben – **Hugo Meisl** (jobbra), az osztrák football-vezér segítségével –, a Vöröskereszt bevonásával Bécsből Budapestre tudta hozni **Jimmy Hogant** (balra), akinél aztán később senki sem nyert edzőként több magyar bajnoki címet. Meisl rajongott a tudásáért, akár örökre is Bécsben tartotta volna. Ám az első világháború viharában a brit állampolgár Hogant internálták a császárvárosban. Amikor kiengedték, inkább átszerződött Budapestre, s megtanította az MTK-t a magyar, ha úgy tetszik, a közép-európai játékosok számára sokkal jobban fekvő rövidpasszos, technikás játékra.

amelyeket a futballbevételek nekik biztosítottak és ennek következtében csakhamar érdekcsoportok szerint oszlottak meg. Amennyire nem helyes talán sportetikai szempontból a finansziális érdekeknek ily módon, csoportok szerint való bekapcsolódása a sportmozgalmakba, azt az érdemet nem lehet tőlük eltagadni, hogy ezek a csoportok voltak az élesztői a futball továbbfejlődésének, és a nagy finansziális lehetőségeket, melyeket az egyre növekvő futballbevételek nekik biztosítottak, a futballsport további kiépítésére fordították. (...) Csak éppen a szövetség belső harmóniája nem volt kielégítő, csak éppen a szövetség egyesületei nem tudtak a békés alkotó munkában egymás mellett megférni. (...) Ezek a viszálykodások a pályák körül indultak meg. (...) Az 1914-es év robbantotta ki végleg a szenvedélyeket és osztotta két ellenséges táborba az egyesületeket. A Műgyetemi Atlétikai és Futball Clubot sújtotta az, a később

belügyminiszteri döntéssel megváltoztatott tanácsi határozat, mely a főiskolai klubot az 1913–14. évi másodosztályú bajnokságtól elűtötte, s ez volt az a kis kő, mellyel a pártharcok kíméletlen lavínája megindult. (...) A sok sérelem, mely elsősorban a Magyar Testgyakorlók Körét, tovább a Műgyetemi Atlétikai és Futball Clubot, a KAOE-t és a Törekvés Sport Clubot érte, egy táborba terelte az egyesületeket. (...) Megalakult az úgynevezett Igazságpárt, mely első céljaul az uralmon levő labdarúgó szövetségi vezetőség megdöntését tűzte ki, hogy azután új vezetőség választása által reparálhassa azokat a sportbéli sérelmeket, mely egyesületeit érte. (...) Az új Igazságpártnak első ténykedése egy beadvány volt az MLSZ elnökségéhez, melyben a pártba tartozó egyesületek bizalmatlanságukat nyilvánítják a szövetségi vezetőséggel szemben. (...) Az Igazságpártnak a beadványával egyidejűleg, mintegy adott jelre megindult az ellenpártnak a szervezkedése, mely a Békepárt nevet vette fel. (...) A szövetség akkori vezetősége – ahelyett, hogy maga vette volna kezébe a díjmérközések kiírását –, átengedte azt egyesületeinek, akik azután pártharcok szerint alakították meg csoportjaikat. A Ferencvárosi Torna Club és a köréje csoportosult egyesületek (...) csakhamar kimondták, hogy nem érintkeznek azokkal az egyesületekkel, amelyek a tavaszi és nyári pártharcokat felidéztek. Világos volt, hogy ezek alatt az egyesületek alatt az MTK-t és társegyesületeit értik és ez a nem érintkezés egyenlő volt a bojkottal és ezen keresztül az illető egyesületek súlyos megkárosításával.”

Emiatt indult valójában két sorozat 1914 őszén: a Békepárt csapatai és a „semlegesek” az **Augusztia Mária Lujza** királyi hercegnőről, Ferenc József

császár unokájáról, József (tulajdonképpen József Ágost) főherceg, későbbi magyar kormányzó feleségéről elnevezett trófeáért játszottak. Az Igazságpárt klubjai, így az MTK, a Törekvés, a MAFC és a KAOE a Hungária-díjért tusakodtak. Előbbit az FTC, utóbbit az MTK nyerte meg. Kétségtelen, hogy extrém körülmények jellemezték Magyarország futballéletét 1914 őszén, de még ezt elismerve is kuriózumszámba megy, hogy a Fradi 11 győzelemmel, tehát százszázalékos teljesítménnyel és 63:1-es (!) gólkülönbséggel

zárt. Közel sem a legerősebb alakulatával! Az meg csak hab a tortán, hogy Fritz Alajos az egyetlen gólt az A-csoport leggyengébb csapatától, a 12. helyen végzett TTC-től kapta. A zöld-fehérek az egyfordulós sorozatban a III. kerületi TVE-t 1:0-ra, a BTC-t és a „33” FC-t 2:0-ra, a BEAC-ot 4:0-ra, a TTC-t 5:1-re, a MAC-ot 5:0-ra, a BAK-ot

és az UTE-t egyaránt 6:0-ra, a Kispesti AC-t és a MÁV Gépgyárt 7:0-ra, végül, de nem utolsósorban az ETC-t 18:0-ra verték meg. Schlosser Imre, Fritz Alajos és **Wiener János** 11, Farkas István 10, Tóth-Potya István, Pataky Mihály, Szandovits József 9-9, Borbás Gáspár dr., Steinitz Henrik 8-8, Telkes László, Weisz Ferenc 7-7, Kiss Béla 6, Medgyessy Jenő, Krizsán Endre, Ferenczy Árpád, Nagyhegyi Mátyás 2-2, Marositz Ferenc, Molnár Pál, Klein Zsigmond, Jancsarek Lajos, Hermann Ignác és Antony Ferenc 1-1 találkozón játszott. Mint a névsort az előzőekkel összevetve kitűnik, előfordult, hogy bevonult katona is pályára tudott lépni a csapatban. (Az Augusztá-serlegért egyébként három „szinten” játszottak. A legjobb 12 csapat az A-csoportban, további nyolc a B-ben és hat a C-ben.)

Továbbra is nagyon dicséretes szempont volt a játékonyság, a mérkőzések bevételeinek karitatív célokra történő felajánlása. A nemes ügy érdekében olyan, csak a háborús viszonyokra jellemző mérkőzéseket rendeztek, mint az 1914 karácsonyi, katonák–civiliek találkozó, amelyet a bakák 4:0-ra megnyertek. Érdekes végigolvasni a szereposztást, mert válogatott játékosokkal az élen minőségi játékosok léptek pályára az Üllői úton, a rossz idő és a cudar napok ellenére 1000 néző előtt. Katonák: Ujságh – Kertész (mindkettő BTC), Ocskay (MAC) – Farkas (FTC), Rauchmaul (BTC), Mandl (BAK) – Rácz (MAC), Weisz (FTC), Onódy (MAC), Schlosser (FTC), Gállos (BAK). Civilek: Vicenik (BEAC) – Szandovits (FTC), Kucsera – Deutsch (mindkettő BAK), Nagyhegyi (FTC), Szaiffka (MAC), – Bódis (BAK), Bodnár (MAC), Okos (BAK), Tóth-Potya (FTC), Szántó (BTC).

„A kis üzlet ment is, a nagy üzlet azonban hiányzott. Mert nagy üzletet csak a két ellentétes tábor legjobbjainak összecsapása, rangadó jellegű mérkőzése biztosított. Hát, 1915 tavaszán

Hátvédtársakból bajtársak

Néhány válogatott labdarúgó a hadszíntéren is kitüntette magát. „Rumbold katonai minőségben is kiemelkedett társai közül, mert mint édesanyjának küldött tábori levelezőlapján büszkén jelenti, ő vette le a Kalemegdánról a szerb zászlót” – jelentette a Sporthírlap 1914. december 14-én. A népszerű Runci tartalékos zászlósként a Belgrádba benyomult első vitéz magyar katonák között volt, tájékoztatott még a lap.

Bő fél évvel későbbi információ a június 8-i Sporthírlapból: Rumbold Gyula hadnagy és Payer Imre számvivő őrmester az északi fronton találkoztak. Rumbold a 6. cs-i és kir-i gyalogezredben, az 5. században szolgált, ennek élelmezéséről is Payer osztága gondoskodott. Amikor az ellátás nehézségekbe ütközött, Payer maga vitte ki személyesen az ennivalót Rumboldnak a tűzvonalba. Rumbold közben század-

parancsnok lett, és hőiesen harcolt. 1915 májusában már másodszor lőtték meg, ezúttal a könyökét. Felépüléséig Debrecenben feküdt, a DEMKE kórházában. Talán az összes bevonult válogatott futballista közül ő kapta a legtöbb kitüntetést és elismerést, de oly súlyosan megsérült, hogy kénytelen volt befejezni a pályafutását. A festmény (Török Péter tulajdona) Rumbold alkotása a háborús emlékeiről.

inkább kibékültek, maguk rendezték az amatőr ligabajnokságnak elkeresztelt mérkőzés-sorozatot. Ezt 24 ponttal az FTC nyerte az MTK (23) és a többiek előtt” – oldotta meg *Hoppe László Labdarúgó-bajnokságaink, 1901–1969* című alapművében a rejtélyt: a magyar amatőrfutball korszakában miért békült ki hirtelen egymással, mint aztán látni fogjuk: csak érdekei mélységig, felszínesen, a pénz „parancsára” a két tábor.

A Fradi ebben a fél idényben sem kapott ki, ám kétszer döntetlent játszott: egyszer az MTK-val, egyszer pedig a Kispesti AC-val. Az MTK a rivális elleni döntetlenen kívül csak egyszer vesztett pontot, de akkor kettőt is. A Dürr – Szentey, Siegl – Rosinger, Ging, Guttmann J. – Csermely, Weisz, Froncz, Ürögdy, Kisala összeállítású Törekvés, amely a pártharcok idején a Fradi ellen és az MTK mellett tört lándzsát, a zöld-fehéreknek kaparta ki a gesztenyét.

A nyáron, immár ötezer néző előtt, megint rendeztek egy különleges meccset, amelyen a „honvédek” és a „közösök” vetekedtek az Ülői úton. Előbbiek nyertek 4:1-re, tényleg erősebb csapattal álltak ki. Az ő soraikban öt, az ellenfélnél két válogatott játszott. Honvédek: Zsák – Wiener, Szaffka – Kertész II, Konrád I, Wilhelm – Tóth-Potya, Okos, Kertessy, Schlosser, Molnár. Közösök: Ginzery – Ludvig, Szandovits – Hajdu, Kertész III, Deutsch – Rácz, Kunszt, Szabó, Vanicsek II, Bódis. („Közösöknek” az úgynevezett „káukás regiment” katonáit hívták. A betűszó a német Kaiser und König, azaz a császári és királyi kifejezések kezdőbetűiből tevődött össze.)

A következő fél évre fordult a kocka: a Ferencvárosi Torna Clubot az MTK, sőt a Törekvés is megelőzte. Az erőviszonyok átrendeződésében szerepet játszottak az újabb bevonulások, illetve sajnos sebesülések, fogságba esések, halálesetek is. A *Sporthírlap* gyakorta közölt információkat játékosokról, innen tudhatjuk, hogy például Szűsz Félix, a „33” FC egykori balszélsője, „aki mint hadnagy orosz hadifogságba esett, szüleinek Krasznójarszkból írt levelében megemlítette, hogy magyar fogolytársaival több ízben footballozott 16-18 fokal hidegben.” Ugyancsak az oroszok fogságába esett Bródy Sándor, az FTC válogatott játékos,

Meccs a Millenárison. Ginzery Dénes igyekszik hátrítani

Orosz hadifogságban. A középső sorban balról a második Langfelder Ferenc

tékosa, **Langfelder Ferenc**, az UTE intézője, és később Konrád I Jenő, az MTK válogatottja is.

Itthon megint nem értett egyet a két nagy: az MTK szívesen vette volna, ha teljes éves, tehát őszi-tavaszi rendszerű, két féléves bajnokságot ír ki az MLSZ, az FTC azonban keresztülvitte akaratát a szövetségen, és ismét

csak egyidényes, s nem hivatalos bajnokságot rendeztek. (A maguk szempontjából érthető volt a zöld-fehérek gondolkodása: látva, hogy keretük meggyengült a riválisokéhoz képest, ezért fenn akarták tartani az „ideiglenes” jelleget.)

Immár az MTK legénysége volt a leggőlerősebb, és Schaffer Alfréd a félév gólkirálya. (1907 tavasza óta, hét bajnokság és két félidényes „bajnokságpótló” után először fordult elő, hogy nem Slózit koronázták gólkirályá. Igaz, Schlosser Imre a Hadikupa-sorozat mérkőzéseinek alig felén, csak hat találkozón játszott. 1915. október 24., a „33” FC elleni, stílusosan a mesterhármásával 3:1-re megnyert 90 perc zárta le első ferencvárosi korszakát. Legközelebb csak 11 évvel később (!), 37 évesen, a profiéra hajnalán húzta fel a franzstadtiak mezét.). Végleg beérett a brit edzők munkája. Az alapokat John Tait Robertson tette le az évtized elején, de kiváló munkát végzett William Holmes, s aztán 1915-től Jimmy Hogan is. Manapság nyilvánvalóan Hogan neve a legismertebb, de a háborúban hadifogságba esett, majd aztán a rövid, újabb magyarországi karriere után Bécsben sikereket elérő Konrád I Jenő azt írta: „Nem szenvedek angomániában, de egész határozottsággal állítom, hogy a Magyar Testgyakorlók Köre a nagy fellendülését kizárólag Robertsonnak, az angol trainernek köszönheti.”

Volt hát mit ünnepelni télen, a kék-fehérek lakomáján. Brüll fantasztikus beszédet mondott, szellemeset, ironikusát, amely azonban senkit sem bántott. „Értékelte” a játékosokat, akik éppen olyan jól szórakoztak a csipkelődésen, mint a publikum. „A sport értékei közé tartozik, hogy önállóságra nevel – mondta. – Az önállóságnak az a foka, s mellyel Kertész Vili barátunk bennünket megismerttetett, a harctéren bizonyára bravúros és bátor tettekben nyilatkoznék meg, de ha szabad a sportbeli példából következtetnem, a hadsereg többi részével

Hadi szolgálatra alkalmatlan, futballistának nem

A Sporthirlap 1915 augusztusában csapatonként szemlélte a mezőnyt, összefoglalta a változásokat:

FTC: A tavasszal szerepelt csapatából hiányozni fog dr. Borbás, Farkas, Fritz és Pataky. A felállítása a következő lesz: Kecskés – Wiener, Szandovits – Móra, Hegyi, Pető – Weisz, Egyházi, Tóth, Schlosser, Binder. Miután azonban Wiener, Szandovits és Tóth katona, tiszti vizsgájuk letétele után a harctérre távozhatnak.

MTK: Kertész III, Konrád I, Nagy József és Révész a harctérre, mentek. Várható összeállítás: Knapp – Csüdör, Kovács – Biró, Kertész II, Binét – Klement, Winkler, Konrád II, Schaffer, Szabó. Állandó tartalékok: Sebestyén II és III, Nyúl, Molnár és Gilly. A három viszonylag új fiú közül Kovács az NSC-ből jött, már tavasszal is játszott, Szabó az ETC játékos volt. Winkler saját nevelésű.

BTC: Egyelőre kénytelen nélkülözni Rozsost, Einwagot, Hajdut és Kőszegit, bár az előbbi kettő, mint sebesült, itthon tartózkodván a csapat későbbi mérkőzésein esetleg részt vehet. (Tehát a hadi szolgálatra még nem voltak alkalmasak, a futballra igen. De hát mi ez ahhoz képest, hogy Slózi éveken át untauglich, azaz alkalmatlan pecsétet kapott?) A tervezett tizenegy: Ujságh – Bognár, Gruber – Werner, Kertész, Krokovics – Csegedy, V. Nagy, Pócz, Horváth, Cseresznyés. Közülük három az új fiú, Bognár, Krokovics és V. Nagy. Tartalékok: Takács I. és J., Szigeti, Horváth III, Preisz, Bosnyák, Lehotay. Kanyaurek Lipót (ETO) a fővárosban katona, esetleg játszik majd a BTC-ben. Nagy erősítést jelenthet.

Törökvs: Dürr – Szentey, Siegl – Rosinger, Ging, Guttmann – Csermely, Weisz, Froncz, Ürögdy, Kisala. A jobbszélső-tartalék Kovács.

Kinek halálhírét keltik...

A Sporthirlap 1915. november 8-án gyászkeretes cikkben, megtörtén búcsúzott Domonkos Lászlótól, az első évtized legjobb kapusától, aki hősi halált halt az északi harctéren. „Egy bizarr ötletért éppen úgy föláldozott mindent, mint egy labdáért, a melyet kész lett volna élete árán is kivédeni. Domonkos László izzig-vérig footballista volt” – olvasható a nekrológban, ám a hír szerencsére nem bizonyult igaznak. „Domi”, ha rokkantan is tért haza, túlélte a háborút. A halálhírét költötték, átvészelt még egy világégest, és 1956-ban, 68 évesen hunyt el.

semmiféle összeköttetésben sem lenne. Kiváló középfedezetünknek, Kertész III-nak a harctéren a Mária Terézia rend elnyerésére volnának kiváló esélyei. E kitüntetés feltételei között szerepel ugyanis, hogy valami hőstettet parancs ellenére kell elkövetni. Ezt Adi barátunk állandóan megteszi, a futballpályán! Hogy a mi Révész barátunk vitézségi érdemmel jött vissza, ez, azt hiszem, nem lepett meg egyikünket sem, mert valamennyien tudtuk, az oroszok lehetnek akármilyen erősek, futni őt nem fogják megtanítani. Ha pedig rágondolok Konrád II esetleges harctéri kiküldetésére, quod Deus avertat, (Amitől az isten óvjon! – a szerzők) úgy a mi, mint az ellenség részére, akkor meg vagyok győződve, hogy nincs az a heves harc, vagy tusa, amely őt nyugalmából kifordíthatná. Legalább a múlt vasárnap erre a meggyőződésre kellett jutni.”

Fővárosi TK: Stassek – Pavlinka, Manuli – Zanga, Csokoládé, Török – Králik, Venzel, Stoffa, Müller, Wölfling. Tartalékok: Farkas J., Simon. Auer és Horánszky a harctérre mentek.

„33” FC: Zsák – Bíró I., Csárdás – Bíró II, Vanicsek I, Kutik – Boros I, Boros II, Vanicsek II, Molnár, Müller. Tartalékok: Barcsay, Hartl, Koppány, Oprecht, Oswald, Valérián, Fojt II, Vendelin. Kutik a BTK-ból, Müller a II. csapatból érkezett. A tavaszi csapatból Herrmann, Mandl, Kovács és Sirola elmentek a háborúba. Várhatóan katona lesz majd Zsák, Molnár, Boros I és Bíró II is.

III. kerületi TVE: Tóth – Hirwarter, Harrer – Stark II, Stark I, Sporkó – Hrabál, Hegyi II, Gábor, Schrott, Kolár. Tartalékok: Futó, Huszár.

BAK: Tury – **Kucsera** (balra), Auth – Gutwillig, Dolezsal, Deutsch – Engel, Okos, Székely, Feldmann, Gállos. Tartalékok: Kovács, Bódis, Tóth, Erbstein.

MAC: Újra játszik majd Bodnár, esetleg Krempels I és Fodor is. A csapat: Boronkay – Szaffka, Püspöky – Ifju, **Kehrling** (jobbra), Krempels II – Rác, Bodnár, Kunossy, Szalay II, Széchy. Tartalékok: Krempels I (ha üzleti elfoglaltságai megengedik), Novajkay, Deres, Püspöky II

KAOE: Franz kivételével a tavaszi csapat játszik majd. Hofbauer – Höltszl, Mihalicza – Wilhelm, Schönk, Müller – Reiff, Strasser, Szigeti, Rákóczy, Imrusek. Tartalékok: Mihalicza, Jurák, Kohn, Vida I, Vida II.

1914

1915

1916

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
Megtörtén bűcsűzött három futballistájától, akik a háború első 15 hónapjában veszítették életüket: Klein Gyula, a 34. gyalogezred tartalékos hadapródja a harctéren szerzett sérülésébe halt bele, Kovács Lajos, a 38. gyalogezred őrzetűje – aki ismereteink szerint az I. világháború első magyar futballista áldozata volt – 1914. augusztus 18-án, a szerbiai Princinovcinál esett el, Zsigó Ferenc, a 32. gyalogezred gyalogosa 1915. március 9-én Piastinnál veszítette életét. Mind a három fiú tagja volt az MTK 1913–1914-es bajnokcsapatának.

Brüll Alfréd beszéde egyébként minden túlzás nélkül futballtörténelmi jelentőségű lett, noha akkor még csak a beavatottak értették igazán a szavait. *Hoppe László* idézte a már citált történelmi munkájában: „A sportsajtó állandó követelésének eredményeképpen végre a válogató bizottság az osztrákok elleni csapatot úgy állította össze, ahogy azt az egész közvélemény is követelte. Helyet juttatott a csapatban **Schaffer Alfréd**nek is. Arról, hogy Schaffernek és Schlossernek egymás mellett a helye, a sportsajtó munkatársai győzték meg a válogató bizottságot. Az események, a 6:2-es fényes győzelem meggyőzte az eddig még kételkedő közönséget, s meggyőzte magát Schlosser Imrét is!”

A legnagyobb botrány

A megsértődött Slózi a Franzstadtból a Hungária körútig futott

1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
A szervezett magyar labdarúgás első másfél évtizedében sok „csodát” megélték a kor tanúi. Egymást követő három évben is az MLSZ-ben dőlt el a bajnoki cím sorsa. Előfordult a klasszikus amatőrkorszakban, hogy egy klub a jobb anyagi lehetőségek reményében nem vett részt a bajnokságban, csak nemzetközi találkozókra lépett pályára. Akadt olyan Magyar Kupa-sorozat, amelyet csak a kiírás utáni harmadik évben fejeztek be, sőt játszottak a Magyar Kupáért – kupa nélkül. De mindezek talán együttesen sem kavartak akkora hullámot, mint Schlosser Imre bejelentése: átigazol az FTC-ből az „ellenséghez”, az MTK-hoz. A hivatalos verzió szerint a Ferencváros legjobb és legnépszerűbb játékosa azért pártolt át a legnagyobb riválisra, mert nem kapott meg egy válogatott mérkőzésre néháy tiszteltetjegyét, ugyanakkor sejtethető, hogy Brüll Alfrédék az MTK-ban nem üres kézzel várták.

Mi maradunk a publikus változatnál, annál is inkább, mert maga a karikálábú Slózi is így írta (íratva) meg Fél évszázad a futballpályán című önéletrajzában: „1915-ben történt, egy osztrák–magyar mérkőzés előtt. Hivatali főnököm, akinek jóindulata lehetővé tette számomra, hogy a mérkőzések és a külföldi portyák alkalmával minden akadály nélkül szabadságot kaphassak, megkért, hogy szerezzek számára jegyet a mérkőzésre. A szövetség egyik funkcionáriusától kértem jegyet, ő azonban megtagadta a kérésemet. Igyekeztem megmagyarázni, milyen fontos számomra még egy jegy, de hiába... Nagyon bántott ez az eljárás, amit – érzésem szerint – egyáltalán nem érdekeltem meg. Tetézte a megbántást az a sértő kifejezés, amit az illető vezető a vitatkozás hevében használt. A sértés hatása alatt kijelentettem, hogy ha nem kapok megfelelő elégtételt, kilépek a klubból, ahol sportpályafutásomat elkezdtem, s amelynek színeiben addig majdnem másfél ezer gólt rúgtam. Ezt az elhatározásomat azonnal

Néhány nappal később megtörtént az, amit – ha lenne ilyen – tíz magyar futballszurkolóból tizenegy elképzelhetetlennek tartott: Schlosser Imre, a honi labdarúgás első másfél évtizedének vitathatatlanul első számú alakja, a Ferencvárosi Torna Club szimbóluma beadta átigazolási kérelmét – az MTK-ba. Az a futballista, akinél 1911 és 1914 között egyetlen évben sem lőtt senki sem több gólt az európai bajnokságokban, s akinek klubváltása, illetve az elvakult ferencvárosi hívek szerint „árulása” a következő évekre eldöntötte a két nagy klub vetélkedését. Schaffer és Schlosser, Spéci és Slózi, akik mögé hamarosan bekerült az ifjú Orth, garantálták az MTK uralkodását.

Slózi a következő félévben – mint átigazolás alatt lévő futballista – nem léphetett pályára új csapatában. Az MTK nélküle is megnyerte a kieséses rendszerű Hadikupát, amelynél furább (történetű) sorozata kevés volt a magyar labdarúgásnak. Az MLSZ az 1915 őszihez hasonló félidényes bajnokságot tervezett a következő tavaszra is. Ám a Schlosser-ügy miatt tiltakozó FTC erre nem nevezett, sőt bojkottra bírt rá néhány, vele rokonszenvező egyesületet, így a MAC-ot, a BTC-t, a BAK-ot, a Törekvést, a KAC-ot, az UTE-t, a BSE-t és a III. kerületi TVE-t is. Az MLSZ meghátrált, visszavonta a kiírást. Aztán hosszas alkudozások után mégis tartottak egy kieséses rendszerű, három csoportban lejátszott sorozatot, amelynek döntőjébe az MTK, az FTC és a III. kerületi TVE került. Az MTK-t akkor már nem lehetett megállítani...

írásban is közöltem az egyesület vezetőségével. Úgy látszott azonban, ezt annyira lehetetlennek tartották, hogy egyáltalán nem vették komolyan, s még csak választ sem kaptam a levelemre. Mivel pedig a válasz csak késett, a legközelebbi mérkőzésünkre már ki sem mentem. Múltak a hetek, s még mindig nem kaptam az FTC-től semmiféle értesítést. Így a meccsekről továbbra is távol maradtam. (...) Elérkezett december 15., az az időpont, amikor klubváltoztatási szándékomat a szövetségnél be kellett jelentenem. Elérkezettnek láttam az időt, hogy kilépésemet véglegesnek tekintsem. Jelentkeztem a BSE vezetőségénél és kértem, vegyenek fel a csapatukba. (Még évtizedek távlatából sem könnyű komolyan venni: az ország legjobb játékosa leszerződne a harmadik osztályba – a szerzők.) Itt fájdalmas csalódás ért. A BSE egyik vezetője ugyanis közölte velem, szó sem lehet a felvételemről. Sokkal jobb viszonyban vannak az FTC-vel, semminthogy azt a látszatot keltsék, hogy az FTC-től ők szípkáztak volna el. Kellemetlenül érintett a válasz, mert fővárosi tisztviselő lévén, helyénvalónak tartottam, hogy a BSE-be lépjek. A következő napon, általános meglepetésre, megjelentem az MTK-pályán. (...) Az MTK-ban szívélyesen fogadtak, de ők is a BSE-hez hasonló aggályokat emlegettek. (...) Megállapodtunk, hogy amennyiben belépek az MTK-ba, a hat hónapos átigazolási idő alatt a belépést semmiképpen sem vonom vissza. Érthető volt a kék-fehérek óvatossága. Tisztán látták, milyen támadásoknak teszik ki magukat, ha engem tagjaik sorába felvesznek. (...) December 15-től június 15-ig nem szerepelhettem nyilvános mérkőzésen. (...) Egy hónappal a várakozási idő letelte előtt végre felkerestek az FTC vezetőségének hivatalos megbízottai. Megkíséreltek visszatartani és kilépésem igazi okát megtudni. Elmondtam az esetet, pontosan kifejtettem álláspontomat és közöltem, hogy – őszinte sajnálatomra – az MTK-t már nem hagyhatom cserben. A megbízottak eltávoztak és megindult ellenem a sajtóhadjárat.”

1914

1915

1916

Magyar az osztrák ellen a Monarchiában

A háború kitörésétől 1916 nyaráig nyolc mérkőzést játszott a magyar válogatott – mindegyiket az osztrákok ellen. Az első találkozó döntetlenre végződött, majd négy győzelem és három vereség következett.

1914 októberében az Üllői úton Fehéry Ákos, a kor egyik legjobb bírója, a későbbi, rövid ideig regnáló szövetségi kapitány dirigálta a mérkőzést. A Herczog Ede által irányított magyar együttesben három újonc mutatkozott be: Kehrling Béla, a MAC jobbhatvédje, Pótz-Nagy Árpád, a BTC csatára, valamint Klement Engelbert, az MTK nem kifejezetten szokványos nevű jobbszélsője. Utóbbi – egyszeres bajnökként – hamar eltűnt a futballelitből, sőt semmit sem lehet tudni további életéről, a másik kettő azonban érdekes karriert futott be. Kehrling Béla (becenevén Puci) rendkívül sokoldalú sportember, jó szertornász és tehetséges gerelyhajító volt, de igazán nagy sikereket labdával ért el. 1926-ban aranyérmet nyert a csapattal az első asztalitenisz-világbajnokságon, mindössze egy évvel azután, hogy az olasz Morpurgo oldalán elődöntős volt a wimbledoni teniszbajnokságon. Pótz-Nagy a BTC-ből a Fradiba lépett át, érdekes a civil „szakmája”: balett-táncos és hegedűművész. Az osztrákok ellen ő lőtte a magyar csapat első, Studnicka és Swatosch találata után esett szépítő találatát az 54. percben, majd Schlosser Imre egyenlített a 74. percben. A magyar válogatott összeállítása a következő volt: Zsák – Kehrling, Csüdör – Kiss B., Hlavay, Kertész II – Klement, Bodnár, Pótz-Nagy, Schlosser, Bóti.

November nyolcadikán a WAC-Platzon, 5000 néző előtt Bodnár Sándor a 87. percben szerzett góljával nyert 2:1-re a magyar válogatott az osztrákok ellen. Szűk egy óra elteltével Konrád II Kálmán, becenevén Csámi szerzett vezetést, amit a nagyhírű bécsi csatár, Kuthan a 68. percben kiegyenlített. A Zsák – Kehrling, Csüdör – Bíró, Hlavay, Mandl – Tóth II, Bodnár, Konrád II, Schlosser, Borbás összetételű együttest a mérkőzés előtt biztos vereségre „ítélte” a hazai közvélemény, ám az osztrákok büntetőt hibáztak – s a végén nyertek a magyarok.

1915. május 2-án 5:2-re kikapott a magyar válogatott a Hungária úton az „örökös” riválisától. Az osztrákok ekkor diadalmaskodtak először Budapesten! A Zsák – Kőszegi, Csüdör – Bíró, Rozsos-Rauchmaul, Kocsis – Klement, Konrád II, Pataki, Schlosser, Borbás összetételű, a katonai szolgálatok miatt, elsősorban a fedezetsorban közel sem a legjobb erővel kiálló magyar csa-

Az Ausztria ellen itthon 5:2-re veszítő válogatott. Balról: Herczog Ede szövetségi kapitány, Kőszegi, Bíró, Zsák, Klement, Rauchmaul-Rozsos, Pataki, Schlosser, Borbás dr., Kocsis, Konrád II, Csüdör

pat egyik gólja öngólból esett, a másikat Pataki Mihály, azaz Pityke szerezte. Az osztrákok legjobbjá még mindig a „bécsi Slózi”, a 32 éves Johann „Jan” Studnicka volt, aki már 1902-ben, a két ország első hivatalos mérkőzésén három gólt rúgott a mieinknek.

Négy héttel később – ellentétben a császárral – a magyar csapat még mindig nélkülözni volt kénytelen a katonai szolgálatukat töltő ázsait, Payer Imrét, Bodnár Sándort, Hlavay Györgyöt, Blum Zoltánt és Weisz Ferencet. Hlavay és Blum távollétében Minder Frigyes kapitány két újonc fedezet, Vanicsek-Vancsai József és **Konrád I Jenő** beállítása mellett döntött. A debütánsok jól szűrték meg az osztrák támadásokat, de a csapat igazi ereje a Tóth-Potya István, Kertész II Vilmos, Pataki Mihály, Schlosser Imre és Borbás Gáspár alkotó csatársor volt. A csúcsformában lévő Slózi és a már 12 éve válogatott bal szélső lőtte a gólokat az 5. és a 22. percben, a nagyhírű bécsi balösszekötő, Swatosch csak a 80. percben szépített. Jól működött a Knapp Miksa – Révész Béla és Csödör Ferenc alkotta MTK-s védelem is.

Októberben játszott ismét egymással a két szelekció. Minder Frigyes együttese 1:0-ra még vezetett Schlosser Imre góljával, Heinzl két találata után Kertész II Vilmos góljával kiegyenlített, de aztán az utolsó fél órában a kor egyik leggőlerősebb osztrák játékosa, Bauer a duplájával eldöntötte a meccset (4:2 az osztrákoknak). Jónak tűnt a Knapp – Payer, Csüdör – Bíró, Kehrling, Kertész III védelem és fedezetsor előtt Tóth-Potya, Kertész II. Konrád II, Schlosser, Borbás ötös fogat (öt olyan futballista, akinek a neve lassan száz év elteltével is elismerést válthat ki az olvasóból), viszont a bécsiek Heinzl, Studnicka, Bauer belsőhármasa hasonló játékerőt képviselt. A nézőszám (1200) még a háborús időköt tekintetbe véve is nagyon alacsonynak számított. Öt hét múlva az Üllői úton 12 000 szurkoló figyelte, ahogyan a magyar csapat 6:2-es győzelemmel törleszt a császárvárosban elszenvedett vereségért.

Szenzációsan játszott a Zsák – Payer, Csüdör – Bíró, Kertész III, Kovács E. – Tóth-Potya, Kertész II, Schaffer, Schlosser, Borbás tizenegy. Akkoriban úgy tartották, nincs a kontinensen (ha úgy tetszik: az angol és skót profikén kívül) a magyarnál jobb támadóötös. Ez fényesen beigazolódott a 6:2-re megnyert találkozón, Kertész II Vilmos egy, Tóth-Potya István két, Schaffer Alfréd három gólt is lőtt, Schlosser és Borbás pedig az előkészítésben jeleskedett. A mesterhármast szerző Spéci egyébként újonc volt e találkozón a válogatottban. Még egy kuriózum: Payer Imre nem érkezett meg a kezdésre, csak a 3. percben állt be.

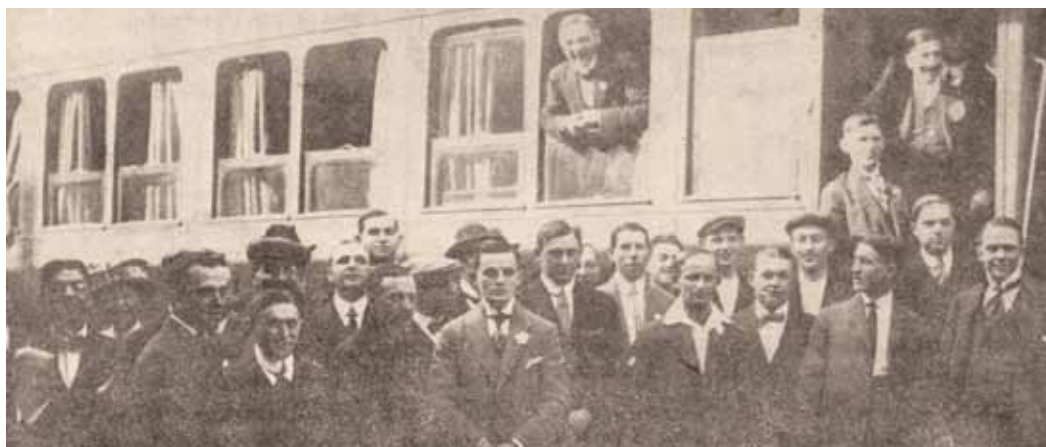
1916. május 7-én a WAC-stadionban pályára lépett magyar együttest a Knapp – **Kehrling**, Csüdör – Bíró, Ging, Kovács E. – Winkler I, Kertész II, Konrád II, Schaffer, Szabó P. tizenegy alkotta, csak Kehrling Béla és az újonc Ging József nem volt az MTK játékosa. A magyar csapatból hiányzott legjobbjá, az átigazolási ügyével az FTC és az MTK között valóságos belháborút kirobbantó Schlosser Imre. Ezzel is magyarázható, hogy megesett, ami a válogatott történetének korábbi 57 mérkőzésén egyszer sem: nem akadt FTC-játékos a csapatban. Az osztrákok Eduard Bauer révén vezettek, Kertész II Vilmos ugyan még kiegyenlített, de aztán Bauer lőtt még egy gólt, majd Johann Studnicka beállította a végeredményt (3:1).

1916. június 4-én a Hungária úton Oláh Aladár, az egykori élvonalbeli kapus és mezőnyjátékos vezette a mérkőzést, nagyon korrektül. A 89. percben nem adta meg Bodnár Sándor gólját – igaz, akkor már magabiztosan vezetett a magyar csapat Schaffer Alfréd (11. perc) és Schlosser

1914

1915

1916

Bevagonírozáshoz készülődő magyar válogatott 1916-ban

Imre (25. perc), a kor legveszélyesebb két csatárának egy-egy góljával. Slózi egyébként ezzel a meccsel tért vissza a válogatottba az átigazolási botránya után. Remekül játszott, s ő lőtte a „győztes” gólt. A magyar csapatban – szemben az előző mérkőzés kilenc kék-fehér játékosával – ezúttal „csak” nyolc MTK-s (Knapp, Csüdör, Bíró, Nyúl, Kertész II, Schaffer, Schlosser, Szabó P.) játszott, Payer (FTC), Ging (Törekvés) és Bodnár (MAC) mellett. Erre a 90 percre is jutott egy újonc: Nyúl I Ferenc debütált.

1914. október 4.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	2:2 (0:2)	Pótz-Nagy, Schlosser
1914. november 8.	Bécs	AUSZTRIA	2:1 (0:0)	Konrád II, Bodnár
1915. május 2.	Bp., Hungária út	AUSZTRIA	2:5 (1:2)	öngól (Sedlacek), Pataki
1915. május 30.	Bécs	AUSZTRIA	2:1 (2:0)	Schlosser, Borbás
1915. október 3.	Bécs	AUSZTRIA	2:4 (1:2)	Schlosser, Kertész II
1915. november 7.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	6:2 (2:1)	Kertész II, Schaffer 3, Tóth-Potya 2
1916. május 7.	Bécs	AUSZTRIA	1:3 (0:0)	Kertész II
1916. június 4.	Bp., Hungária út	AUSZTRIA	2:1 (2:1)	Schaffer, Schlosser

A korszakban a magyar válogatottban szerepelt játékosok

8 mérkőzésen: Csüdör Ferenc (MTK)

7 mérkőzésen: Schlosser Imre (FTC)

6 mérkőzésen: Bíró Gyula (MTK), Kertész II Vilmos (MTK)

5 mérkőzésen: Borbás Gáspár dr. (FTC)

4 mérkőzésen: Kehrling Béla (MAC), Knapp Miksa (MTK), Konrád II Kálmán (MTK), Tóth-Potya István (FTC), Zsák Károly („33” FC)

3 mérkőzésen: Bodnár Sándor (MAC), Kertész III Adolf (MTK), Payer Imre (FTC), Schaffer Alfréd (MTK)

2 mérkőzésen: Ging József (Törekvés), Hlavay György (MTK), Klement Engelbert (MTK), Kovács Elemér (MTK), Pataki Mihály (FTC), Szabó Péter (MTK)

1 mérkőzésen: Bóti János (Törekvés), Kiss Béla (FTC), Kocsis Ferenc (MAC), Konrád I Jenő (MTK), Kőszegi Dezső (BTC), Mandl Frigyes („33” FC), Nyúl I Ferenc (MTK), Pótz-Nagy Árpád (BTC), Rauchmaul-Rozsos Emil (BTC), Révész Béla (MTK), Vanicsek-Vancsai József („33” FC), Winkler I József (MTK)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

Az MTK-t az osztrákok sem tudták megzabolázni

Ellentétes mérleget hozott az első két háborús esztendő a magyar és az osztrák klubok kapcsolatában. Szinte ezekre a találkozókra redukálódott a magyar egyesületek nemzetközi élete. Ritkaságot és kivételt jelentett 1914. október 25-én például egy Budapest–Berlin-mérkőzés, amelyet 18 000 néző előtt a fővárosunk Zsák – Csárdás (mindkettő „33” FC), Csüdör – Bíró, Hlavay (mindhárom MTK), Einwag (BTC) – Rác, Bodnár (mindkettő MAC), Kertész II (MTK), Schlosser, Tóth-Potya (mindkettő FTC) összeállítású tizenegye 3:1-re nyert meg.

Az 1914–1915-ös futballév a Monarchia két országában az osztrákok fölényét hozta. Az idény legerősebb csapata, a Rapid Budapesten és Bécsben is megverte az MTK-t (3:1, 3:1) és az FTC-t (2:0, 4:2) is. A kék-fehérek kilenc osztrákok elleni találkozójukból csak háromszor – és mindannyiszor a gyenge WAF ellen – győztek. Ugyanezt a klubot gyűrte le a négy fellépésből egyet megnyerő FTC is. A szinte teljesen a tetszhalott állapotába került vidéki labdarúgás két bástyája, Pozsony és Győr is játszott a „sógorokkal”, kevés sikerrel. A Pozsonyi AC, a PULE és a Győri ETO is kikapott. (Legyőzőik a Liesing, a Wacker és a WAC voltak.)

A következő évre javult a helyzet, belelendült az MTK. Törlesztett a Rapid ellen (4:4 Bécsben, 3:1 Budapesten), megverte a WAC-ot (3:1), egyszer az Amateurt (5:1) és a WAF-ot (2:1). Majd az ugyancsak a WAF elleni meglepő döntetlen után, 1916. június 11-én következett a gálaelőadás, 9000 néző előtt a Hungária körúton, a már kék-fehér mezt húzó Schlosser Im-

Közös fotó a Celticről (keresztcsíkos mezben) és a Fradíró az Üllői úton. A magyarok (állnak balról): Weinber, Rumbold, Tóth-Potya. Ülnek: Payer, Borbás dr., Weisz, Schlosser, Pataki, Kiss, Blum, Ungár

rével. A WAF kapott egy kilen-
cest (9:2), másnap a pesti csa-
pat elvonatozott Bécsbe, hogy
a WAC-ot is megverje 5:3-ra.
Az FTC 1:1-re végzett a Ra-
piddal. Továbbra sem ment
azonban az egyik vereséget
a másik után elszenvedő po-
zsonyiaknak. (A történeti hű-
ség kedvéért: a PTE egy mec-
sset megnyert, 2:0-ra legyőz-
te a Wackert.)

Sikerrel játszott a III. kerületi TVE (1:0 az Amateur ellen), nem jött ki ellenben a lépés Tö-
rekvésnek, amely előbb a Rapidtól (2:6), utóbb a Rudolfshügeltől (0:1) is kikapott.

A Temesvári Kinizsi (elől) és a Tatabányai SC labdarúgói

Vespasianus császár szellemében

Konrád II Kálmán a manapság Szerbiához tartozó vajdasági Palánkán született 1896. május 23-án. Gyermekként került a magyar fővárosba, és az MTK-ban kezdett el futballozni, ahol fi-
vére, Konrád I Jenő is rúgta a labdát. Az ifjabbik Konrád, akit Csáminak becéztek, hamar ki-
tűnt társai közül ügyességével, így útja egyenesen vezetett a felnőttek közé. Az 1913–14-es baj-
noki címet megnyerő csapatban hétszer lépett pályára és nyolc gólt rúgott. Soha rosszabb kez-
dést! A bátyjával ellentétben ő megszűzte a frontszolgálatot meg a hadifogságot, és továbbra

is szorgalmasan gyűjtögette a kék-fehérekkel a baj-
noki aranyakat: 1914 és 1919 között nyert velük né-
gyet. Katonai behívót nem hozott számára a postás,
a válogatottba 1914 hadas őszén berendelték. Ok-
tóber 14-én mutatkozott be a meggypiros trikósok
gárdájában, mi több, ő rúgta a vezető gólunkat Bécs-
ben (2:1). A Kommün regnálása alatt Jenő „kevere-
dett jobban bele a politikába” – írta egy visszaemlé-
kező (*Nemzeti Sport* 1926. május 28.), mégis jobbnak
látták mindketten elhagyni az országot. Az MTK né-
met–svájci túrára indult, és Bécsben Hugo Meisl, „a
magyar futball nagy barátja”, valamint az osztrák
futball legfőbb patrónusa rábírta a fivéreket a mara-
dásra. Még nem lehettek hivatásosak, ezért állást is
szerzett nekik. Kálmánból afféle tőzsdeügynök lett,
miközben vígan futballozott az Amateur együttesé-
ben. (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci
József: Kalandozó magyar labdarúgók*) Milyen stílus-

ban? „Konrád II maga a megtestesült játékontelligencia, egy gép, amelynek nincs egy hiábavaló mozdulata.” – vélekedett róla egy évtized múlva a nagy ellenfél, Fogl II Károly. (*Nemzeti Sport* 1929. január 8.) Nem hallgathatunk a gyengéjéről sem. Gyakran elismételt vád volt ellene, hogy rendkívül anyagias ember. És ezt az ítéletet Brüll Alfréd, az MTK, utóbb a Hungária legendás klubelnöke csak megerősítette. (*Nemzeti Sport* 1930. március 17.) „A pénznek nincsen szaga” – hajtogatta Vespasianus császár, és majd’ két évezred múltával Konrád II tökéletesen azonosult a római uralkodó szentenciájával...

1924-ig szerepelt a bécsi lila-fehérekénél, és nem is akárhogyan! 1924-ben bajnok, 1921-ben és 1924-ben kupagyőztes lett. Schaffer Alfréd leigazolása után a két Konrád elhagyta az Amateur gárdáját, mindketten a Viennához szegődtek. Egy esztendő múlva a nemszeretem Spéci Prágába távozott, akkor Csámi visszalépett az „amatőrökhöz”, hogy bajnoki címhez és újabb kupához segítse őket.

1926-ban az Újvilág meghódítására indult, egy évet játszott a brooklyni zsidók klubjában, a Wanderers FC-ben. Az USA-ban heti 75 dolláros fizetést vett fel. Nos, heti 20 dollárból prímán meg lehetett ott élni. (*Nemzeti Sport* 1927. június 15.)

Akkoriban közölte a sajtó az alábbi szellemes dialógust.

– Mi a különbség Kolumbusz Kristóf és Konrád II között?

– Mi?

– Kolumbusz Amerikát fedezte fel, Konrád II-t pedig Amerika fedezte fel.

(*Nemzeti Sport* 1926. október 15.)

Hivatalosan az Amateur Wien csapatától szerződött a profi Hungáriához 1927. augusztus 21-én. (*Nemzeti Sport* 1927. augusztus 22.) 2000 dollárt kapott Brülléktől a szignójáért. Heti fizetése 100 pengő volt, ehhez jött még az úgynevezett rápénz, a győzelem utáni 40 pengő. Bónuszként állásba kellett helyezni, havi 400 pengőért. Mindezek után alig játszott a kék-fehérekénél, mert beteg lett. (*Nemzeti Sport* 1942. március 20.) A viszonyítás kedvéért: 1929-ben a címzetes egyetemi tanár havi keresete 898 pengő volt. Budapesten a magánvállalati mérnök 441 pengőt vihetett haza.

Akkortáiban idehaza megint a reflektorok fényében állt, a nemzeti tizenegybe is visszakerült. (A címeres mezt összesen tizenháromszor öltötte magára, válogatott fellépéseinek két találatot jegyzett.) Nem volt tehát meglepő, hogy sokan érdeklődtek az intimszférája felől is. Az olvasói levelekre válaszolva közölte a sportlap: „(...) 32 éves, nőtlen, magántisztviselő, izraelita.” (*Nemzeti Sport* 1927. október 11.)

1928 nyarán felhagyott az aktív játékkal, és a Bayern München edzője lett. 1930 tavaszán egy honfitárs, Dombi „Little” Richárd váltotta fel a bajorok kispadján. (*Nemzeti Sport* 1930. április 1.) Az FC Zürich tárt karokkal várta, 1930 és 1931 között dolgozott Svájcban, majd Berlinben egy mozit üzemeltetett. (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József i.m.*) A következő állomáshelye Prága volt, ahol a Slavia foglalkozásait felügyelte. (*Sporthírlap* 1933. július 29.) A munkáját nem érthette panasz, hiszen 1933-ban, 1934-ben és 1935-ben bajnok lett a csapatával, 1935-ben pedig Közép-Csehország kupagyőztese, ám a piros-fehérek berkeiben nem folyt minden a legnagyobb rendben, ugyanis a magyar mester beperelte az SKSP vezetőit. Nemcsak bíróság elé citáltatta őket, hanem nyert is ellenük, mégpedig abban az évben, amikor duplázott! A vesztesek nem tehettek mást, kénytelenek voltak átutalni számlájára 25 000 cseh koronát, körülbelül 5000 pengőt. (*Nemzeti Sport* 1935. november 24.) A neki tényleg „arany

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Prágából” Bukarestbe költözött, a romániai vasút büszkeségét, a CFR-t (a Rapid jogelődjét) vette át. (*Nemzeti Sport* 1936. február 13.) Bő egy év múlva felmentette posztjáról a barna-fehérek grémiuma, noha Román Kupát szerzett fiaival. (*Nemzeti Sport* 1937. május 25.) Nyárig kivárt, hogy elfogadja a ČAFC Židenice Brno ajánlatát. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 5.) 1938. július 3-án még ő dirigálta a morvákat az Üllői úton, nem sok sikerrel, kiütötte őket a Ferencváros a KK-ból (*Nemzeti Sport* 1938. július 4.), azonban a származása miatt egyre szűkültek a lehetőségei a nácik által fenyegetett Közép-Európában. Az Anschlussból mindenki levonhatta a tanulságot, ő is ezt tehette, mert a következő megbízható hír felőle az, hogy kinevezték a II. ligás Örebro SK szakvezetőjének. (*Nemzeti Sport* 1939. január 24.) 1939 és 1956 között számos márkás svéd alakulatot vezetett (Örebro, Åtvidaberg, Malmö FF, Helsingborg), sőt volt az északiak szövetségi kapitánya is, csak nem deríthető pontosan ki, hogy mikor. A malmői „kék angyalokkal” 1949-ben és 1950-ben „felröppenhetett” a bajnoki dobogó legmagasabb fokára, míg 1947-ben Svéd Kupával gyarapította kincstárukat. 1980. május 10-én halt meg Stockholmban. Trénerként a „megtestesült komolyság volt, alig szólt pár szót” – jellemezte személyiségét az újságíró. (*Nemzeti Sport* 1928. november 11.)

Az öntörvényű Futballkirály

Schaffer Alfréd futballistaként és edzőként is a legnagyobbak közé tartozott. Mindenki elismerte hatalmas tudását, bár személyiségéért sokan nem rajongtak. Hogy miért, reméljük, az alábbiakból kiderül. Pozsonyi sváb családban született 1893. február 13-án. (www.austria-archiv.at) 16 évesen már párhuzamosan játszott a Typographia ifijében és első csapatában, ebben az egyetben kezdett el futballozni. 1911 februárjában a Lipótvárosi TC-ben szerepelt (*Nemzeti Sport* 1936. február 2.), majd visszatért a Typóhoz. A nyomdász klub adósságait a Fradi kifizette, ennek fejében viszont elvitte a jobb játékosait. Így került a Ferencvárosba Spéci, ahol azonban csak az I B-ben kapott helyet. Malaky Mihállyal konfliktusa támadt, és akkor kijelentette, hogy ő többet nem rúg labdába az FTC-ben. 1911-ben elment Tatabányára, majd onnét a BAK-ba. A kék-feketéknél állítólag egyszer valaki becsapta, ez 1914-ben történt, mire éktelen haragjában az MTK-hoz igazolt. (*Nemzeti Sport* 1942. június 10.) A kék-fehérekkel három bajnoki aranyat szerzett, kétszer volt magyar gólkirály (1918-ban 42-szer, 1919-ben 41-szer volt eredményes). 1915. november 7-én debütált a válogatottban, az Üllői úton 6:2-re legyőztük Ausztriát. Három góllal mutatkozott be. 1917. július 15-én Bécsben is triplázott, akkor 4:1-re vertük a „sógorokat”. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) Összesen tizenötször bűnhatótt a nemzeti tizenegy szerelésébe, amelynek színeiben 17 gólt szerzett. Az óriási termetű

klasszis megdöbentően kevés válogatottbeli szereplésének az a magyarázata, hogy 1919-ben külföldre ment, és akkoriban az idegenbe szakadt labdarúgókat csak nagyon ritkán hívták meg a nemzeti tizenegybe.

Amikor Schlosser Imre a Testgyakorlókhoz került, Schaffer nem repesett örömeiben. Erőteljesen rivalizáltak, ennek következtében többször is cserélgették a helyüket a csatársorban. Végül Slózi maradt balösszekötőnek, és Spéci lett a középcsatár. (*Nemzeti Sport* 1936. április 21.) A Tanácsköztársaság alatt Schaffer belépett a Vörös Őrségbe, és amikor az MTK-val németországi túrára utazott, nem tért haza. Szakadatlan vándorlások vették kezdetüket, a nyughatatlan lélek sehol sem tudott hosszabb ideig megállapodni. Egész életét az örök bolyongás jellemezte. Úgy tűnt, az 1. FC Nürnberghez szegődik, ám az FC Basel sokkal többet ajánlott. Fél évet húzott le Svájcban, onnét visszament Nürnbergbe. Akkor kapta az elragadtatott bajoroktól a Futballkirály (Fussballkönig) ragadványnevet, bár náluk sem időzött sokat. A Wacker Münchenben folytatta, majd az Amateur Wien gárdájában, hogy rövidesen Prágába, a Spartához szerződjön. (Ezeknél a csapatoknál játékos-edzői pozíciót töltött be.) Egyik sikert aratta a másik után, volt délnémet bajnok (1921, 1922), osztrák bajnok és kupagyőztes (1924), csehszlovák bajnok (1926). 1926-ban befejezte labdarúgó-pályafutását, a közlöny rögvest jelentette, hogy „Schaffer átvieszi az Eintracht Frankfurt edzéseinak irányítását”. (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1926. május 30.) Természetesen nem költözött a frankok székvárosába, inkább a Deutscher Sport Verein (DSV) München kispadjára telepedett. (*Nemzeti Sport* 1926. augusztus 4.) Az 1927–1928-as szezonban a város másik egyesületét és drukkereit (Wacker München) boldogította. (*Nemzeti Sport* 1928. február 19.)

Aztán egy meglepő fordulattal 1929. április 13-án pályára lépett az Austria Wien csatársorában, Sindelar mellett szerepelt a Hungária ellen (2:2). „Egykori énjének karikatúrája volt” – legyintett rezignáltan a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1929. április 14.) Két nap múlva közölte a sportlap, hogy a bécsi lila-fehérek ki akarják rúgni az elhízott és „kiöregedett futballkirályt”.

Schaffer edzőként is megmaradt öntörvényű figurának. Amikor 110 kilós súlya miatt orvosa eltiltotta az evéstől, előbb 10-12 tojásból sültött rántottát falt fel, majd a pincérrel akkora adag bécsi szeletet hozatott, „hogy öt ember is jóllakhatna vele.” (*Nemzeti Sport* 1928. november 11.) A harmincas évtized első felében német egyesületeknél (BSV 92 Berlin, Wacker München, Eintracht Frankfurt, 1. FC Nürnberg) dolgozott. (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*)

1935 őszének legelején lett a Hungária szakvezetője. (*Nemzeti Sport* 1935. szeptember 15.) A kék-fehérek esetleges bajnoki aranyáért 1935 végén 3000 pengő jutalmat ígért neki Brüll Alfréd. (*Nemzeti Sport* 1935. december 19.) Nem olyan legény volt, aki ekkora pénzt veszni hagyott, megnyerte hát a bajnokságot, mégpedig veretlenül! Hogy ez mekkora összeg volt akkor-tájban? 1935 őszén „a legtöbb játékosnak 20 pengő körüli heti fizetése” volt. (*Nemzeti Sport* 1935. december 22.)

A Frédi bácsinak is hívott stratégia magas önértékelésű, nehéz természetű karakter volt. Sokan nem kedvelték arroganciája, lekicsinylő bírálatai miatt. Markosról például – egyetlen rossz beadása után – kijelentette: „A mi időnkben az ilyen játékosokról félidőben lehúzták a cipőt és kiadták nekik az obsitot”. (*Nemzeti Sport* 1935. október 3.) (Az általa kiosztott debreceni jobbszélső bő egy évvel korábban bekerült az 1934-es világbajnokság álomcsapatába...) Egykori válogatott társánál, a Cérnának becézett Ludwig Bélánál végül elszakadt a cérna, visszautasította

Schaffer Alfréd (balra) és Josef Grünfeld csatája az Amateur-Hakoah bécsi derbin

állandó csipkelődéseit, és fennhéjázó stílusa miatt is kritizálta őt, valamint Kertész II Vilmost. (*Nemzeti Sport* 1938. június 19.) A sportújság olvasói között is akadtak, akik nem szimpatizáltak vele. (Volt-e a történelemben uralkodó, akiért valamennyi alattvalója lelkesedett?) „Orth a háború utáni elárvult magyar futball részére gyümölcsöztette tudását, és nem külföldön adta tudása legjavát, mint Schaffer” – fogalmazott csípősen Kasnyik István budapesti szurkoló. (*Nemzeti Sport* 1929. január 7.)

Az köztudott Spéciről, mekkora ingyenc volt, az kevésbé, hogy maga is kitűnően főzött. Az 1938-as világbajnokságon oly pompás borjúpörköllettel lepte meg a válogatott tagjait Lille-ben, hogy a fiúk, akik nemigen rajongtak a francia konyháért, nyomatékosan kérték, az ebédjüket lehetőleg mindig a pályaedző készítse el. (*Nemzeti Sport* 1938. június 10.)

Az 1938-as vébé után nem újította meg kontraktusát a Hungáriával. (*Nemzeti Sport* 1938. június 23.) Útja Bukarestbe vezetett, ahol két Román Kupát is nyert a Rapiddal (1939, 1940). Romániából az AS Romához szerződött. (*Nemzeti Sport* 1940. április 30.) Olaszországban sem tétlenkedett, felvezette a „farkasokat” a bajnoki dobogó legfelső fokára (1942). Nem voltak hálátlanok a sárga-pirosak irányítói, a mester markába 100 ezer líra jutalmat csúsztattak. (*Nemzeti Sport* 1942. június 21.) (Mai pénzben közel 16 millió forintnak felel meg.) Amikor pihenni Budapestre érkezett, leszögezte: „Örülök a sikernek, de sokkal boldogabb lennék, ha mindezt Magyarországon, magyar csapattal érhettem volna el.” (*Nemzeti Sport* 1942. augusztus 10.) 1943 és 1944 között a Ferencvárost szolgálta, és bánatosan vette tudomásul, hogy „csupán” két Magyar Kupát tudott a zöld-fehérekkel begyűjteni. Csalódottságát feledni a III. Birodalomba utazott, ahol a Bayernt müncheni-délbajor birodalmi bajnoki címhez juttatta.

A háborút valahogyan túlélte, de 1945. augusztus 28-án az állandó éhezésbe belehalt. A holttestét Prien am Chiemsee vasútállomásán, egy vonatfülkéjében találták meg. A fáradhatatlan vándor a városka temetőjében talált végső nyugalomra. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József i.m.)

„Schaffer volt eddig a legnagyobb szerűbb magyar játékos! (...) Húsz éven át játszott, soha nem sérült meg, minden tumultusba belement, és mégis tudott vigyázni magára. Soha rossz napja nem volt” – méltatta a zsenit dr. Fodor Henrik, az MTK hajdani futballvezére. (*Képes Sportlap* 1947. december 30.)

Az 1914. őszi Augusztá-serleg végeredménye

A-csoport						
1. FTC	11	11	–	–	63:1	22
2. BTC	11	7	2	2	24:8	16
3. III. ker. TVE	11	6	2	3	26:16	14
4. KAC	11	6	2	3	29:22	14
5. MÁV Gépgyár	11	7	–	4	26:25	14
6. MAC	11	5	3	3	19:19	13
7. BEAC	11	5	–	6	29:27	10
8. BAK	11	4	1	6	21:28	9
9. UTE	11	3	1	7	24:45	7
10. „33” FC	11	3	–	8	11:30	6
11. ETC	11	1	2	8	10:43	4
12. TTC	11	1	1	9	13:32	3

A B-csoport (tulajdonképpen II. osztály) győztese: Fővárosi TK

A C-csoport (tulajdonképpen III. osztály) győztese: Előre TK

Az 1915. őszi Hadikupa végeredménye

1. MTK	11	10	–	1	57:11	20
2. Törekvés	11	8	1	2	30:11	17
3. FTC	11	8	1	2	38:14	17
4. KAC	11	6	1	4	23:25	13
5. „33” FC	11	4	2	5	26:26	10
6. UTE	11	4	2	5	17:27	10
7. MAC	11	4	2	5	18:31	10
8. Föv. TK	11	4	1	6	21:29	9
9. III. ker. TVE	11	4	1	6	17:21	9
10. BTC	11	3	3	5	15:24	9
11. BAK	11	1	4	6	20:34	6
12. KAOE	11	–	2	9	10:39	2

A II. osztály győztese: Vasas

A III. osztály győztese: UTSE

Az 1915. tavaszi amatőr ligabajnokság végeredménye

1. FTC	13	11	2	–	62:7	24
2. MTK	13	11	1	1	66:9	23
3. BTC	13	8	1	4	39:14	17
4. Törekvés	13	5	5	3	19:19	15
5. Föv. TK	13	7	1	5	24:39	15
6. „33” FC	13	6	2	5	25:17	14
7. III. ker. TVE	13	5	4	4	24:18	14
8. BAK	13	6	2	5	21:23	14
9. MAC	13	5	2	6	34:27	12
10. KAOE	13	4	2	7	15:26	10
11. KAC	13	3	2	8	19:32	8
12. TTC	13	4	–	9	12:50	8
13. BEAC	13	2	1	10	12:39	5
14. MÁV Gépgyár	13	1	1	11	12:64	3

A II. osztály győztese: ÚRAK

A III. osztály győztese: MFC

Az 1916. tavaszi Hadikupa hármas döntőjének végeredménye

1. MTK	2	2	–	–	12:3	4
2. FTC	2	–	1	1	2:4	1
3. III. ker. TVE	2	–	1	1	1:8	1

A Ferencváros együttese 1915 tavaszán. Állnak (balról): Farkas, Medgyessy, Wiener, Szandovits, Schlosser, Pataki, Feldmann, Borbás dr. Ülnek: Tóth-Potya, Fritz, Binder

Háború a háborúban

1916 ősztől, noha még Hadibajnokság néven, ám már a békeidőkhöz hasonló, őszi-tavaszi rendszerű bajnokságot játszottak a csapatok. Talán nem hat az utókor elnagyolt, s a lényeg fölött átsikló értékítéletének, de legkevésbé az volt érdekes, melyik csapat nyeri majd a sorozatot. Azt ugyanis lehetett előre tudni: az MTK annyival volt jobb vetélytársainál, mint amennyivel a tíz évvel korábban Magyarországra látogató angol klubok a vendéglátóiknál. Fényévekkel. Ezért is számított nagyobb meglepetésnek, hogy a Törekvés egyszer „elkapta” a kék-fehéreket, mint az, hogy az immár Jimmy Hogan által dirigált MTK 113:16-os gólaránnyal zárta a bajnoki évet.

A *Sportthirlap* természetesen már az idény előtt megjövendölte, hogy nem lehet igazi vetélytársa Brüll Alfréd csapatának. A lap úgy vélte, az MTK nemhogy gyengült, hanem erősödött a tavaszhoz képest, s ehhez nem kellett nagy szakértelem. „Schlosser részvételének jelentőségét nem kell különösebben kiemelnünk” – írta 1916. augusztus 14-i számában, majd hozzátette, „Bíró, Vágó és Kertész III is rendszeresen fognak játszani, sőt az aktivitás terére lépett Révész, valamint a betegen itthon tartózkodó Rácz is”. A magyar labdarúgás történetében először állt össze olyan keret, amelyből az idény során tizenketten is játszottak a válogatottban, sőt még a tartalékok között is akadtak korábbi reprezentatív futballisták. Még az sem nagyon vetette vissza a kék-fehéreket, hogy Bíró Gyula Szolnokon, Vágó Antal Bécsben, Kertész III pedig Pécsen teljesített katonai szolgálatot, s ezért kevésszer állhattak a klub rendelkezésére. Nem okozott gondot Nyúl eltiltásának „kibekkelése” sem.

A *Sportthirlap* szinte biztosra vette az MTK óriási dominanciáját, mögötte a második legerősebbnek a Törekvést ítélte, amely „az őszi szezont a tavasszal is kitűnő formában lévő csapatával kezdi meg”. A változást a később Olaszországban és Magyarországon is edzősködő, a MÁV Gépgyárból érkezett **Csapkay Károly** beállítása jelentette. Egyike a magyar futball elfeledett kiválóságainak, pedig első élvonalbeli idényében 25 gólt szerezve a két világklasszis, Spéci és Slózi, azaz Schaffer és Schlosser mögött harmadik lett a góllövőlistán.

Nagy kérdésnek számított, mire viszi a meggyengült FTC. „A Ferencvárosi Torna Club csapata az őszi szezont kedvező auspiciumok (kilátások – a szerzők) között nyitja meg. A tavaszi szezon végére, miként az MTK és a III. kerületi TVE elleni eredményei mutatták, igen jó képességű csapatot tudott összehozni” – vélekedett a *Sportthirlap*, túlnótló optimistán. Háborús évek voltak, mégis kicsit morbid a következő tájékoztatás: „Binder, a múlt őszi csapat egyik főerőssége sebesülten Pesten tartózkodik, s csapatának mérkőzésein előreláthatólag részt fog venni.” Valóban, az esztendő során több játékos kapcsán is olvasható volt a sajtóban, hogy hazatért sebesülten a frontról, lábadozik, ezért részt tud venni csapata mérkőzésein. Tehát a labdarúgásra megfelelt az egészségi állapota, a frontszolgálatra nem. Payer Imre ellenben, aki a harctéren többször is kitüntette magát vitézségével, mindössze négy mérkőzésen tudott csak játszani az FTC-ben. „Payer Imre, az FTC válogatott hávédje, aki a szerb, majd az orosz hadjáratban a csatatéren is kitüntette magát, a napokban kerül katonai orvosi felülvizsgálatra. A felülvizsgálati eredménytől függ,

hogy rendelkezésére állhat-e továbbra is csapatának.” – írta a *Sporthirlap* augusztus 28-án. Október elejéig még játszott, de aztán visszatért a harctérre.

Az újonc – legalábbis a hivatalos bajnokságokat tekintve újonc – Kispesti AC volt az egyik olyan alakulat, amely erősebb és tekintélyesebb lett a háborús évek alatt a békeidők csapatánál. A piros-feketéről azt közölte a *Sporthirlap*, hogy „a háború alatt nem dekadencia, de határozott fejlődés állapítható meg” velük kapcsolatban. Az újpestiek szinte családi vállalkozást csináltak támadójátékukból, a három Fogl fivér (családi becenevükön Stefi, Karcsi és Jóska) egyaránt a csatársorban kapott helyet. A később a minden idők legjobb magyar jobb hátvédjei közé emelkedő Fogl II Józsefről megállapította a *Sporthirlap*: „Hátvédek dolgában olyan jól áll az egyesület, hogy ha Vogl (sic!) II-t előre is viszi a csatársorba, még mindig marad három olyan jó hátvédje, mint Ludvig, Vranák és Erhatics. A Foglokon kívül Priboj és a korábbi válogatott Molnár Ödön volt a jelölt. A „Panyénak” becézett, egyébként szlovák nemzetiségű családban született középcsatár a Fogl fiúk gyermekkori barátja is volt egyben, teljes volt az összhang közöttük. Újpesti pályafutása során alig több mint 170 bajnok in 133 alkalommal talált be az ellenfelek kapujába. (Lőrincz Róbert–Laszip Gábor: *A legendás Fogl-gát*) Ekkor szerepelt először az élvonalban a Vas- és Fémmunkások Sport Clubja, azaz a Vasas, amely 1916 júliusában, a KAOE ellen a Halom utcai pályán 5:0-ra megnyert osztályozón biztosította helyét az élvonalban. E találkozón már játszott a 15 éves Orth György, aki bő fél évvel később átlépett az MTK-ba, ahol a húszas évekre az ország első számú futballcsillagává emelkedett. Az akkor mindössze ötesztendős múltira visszatekintő Vasasban nem járt gyerekcipőben a labdarúgás. Ahogyan a *Sporthirlap* megjegyezte a Vasasról: „A lehető legkedvezőbb körülmények között indul neki az őszi szezon küzdelmeinek, egyedül álló hatalmas gárdával rendelkezik, s vásáronként könnyűszerrel tud akár hat csapatot is szerepeltetni.”

A korábbi évek meghatározó játékosainak legalább a fele nem játszhatott a csapatában, a frontra kerültek közül a szerencsésebbek „csak” harcoltak, sokan megsérültek, hadifogságba estek, s egy csapatnyira való, az elithez tartozó futballista halt hősi halált. Szinte mindennapo-

Hugo Meisl, az osztrák regiment főhadnagya

Tábori mise az elesettek lelkéért

sak voltak a rossz hírek. November 13-án jelentette a *Sporthirlap*, hogy a magyar futballhőskor egyik legnagyobb alakja, Gillemot Ferenc elesett Petrozsénynél a románokkal vívott harcokban. Ugyanakkor arról is lehetett olvasni év közben, hogy a Rozsos néven is szereplő válogatott játékos, Rauchmaul Emilt a kormány Signum Laudisszal tüntette ki.

Az első forduló MTK–FTC-derije előtt a *Sporthirlap*, amely az előző

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

idényben szerencsére tévesen keltette a mindkét egyesületben szerepelt Domonkos László halálhírét, azt közölte, hogy a korábbi válogatott kapus megsebesült, robbanógolyó érte a combján, s emiatt a munkásbiztosító pénztár kórházában fekszik. Az extravagáns Domi soha nem épült fel igazán ebből a sebesüléséből, sem fizikailag, sem lelkileg.

Az MTK-ban öt váltó Knapp Miksa közben remekelt a Hungária körúton rendezett rangadón. Szegény, nem is sejtette, neki milyen rövid időt hagyott már csak a „nagy kaszás”. (1918 őszén a spanyolnáthajárvány vitte el.) Mindazonáltal ez a mérkőzés is azt igazolta, amit mindenki tudott: a zöld-fehérek ebben az idényben legfeljebb csak szájcsatában eredhetnek a bajnoki címvédő nyomába. A semleges szurkolók – a felek akkori népszerűségére gondolva írhatjuk: nem sokan voltak – megállapíthatták: még soha nem volt ilyen erőkülönbség a két csapat között. A *Sporthirlap* értékelő mondatából következtethetünk arra, hogy nem a labdarúgóknak, hanem a vezetőknél és a szurkolóknak volt igazán bajuk egymással: „A szokásos keretek között, puskaporos hangulatban vívta meg a két csapat a küzdelmét. A közönség izgatottsága szerencsére nem ragadt át a játékosokra.” A kék-fehérek a Knapp – Csüdör, Kovács E. – Bíró, Kertész II, Vágó – Winkler, Schaffer, Konrád II, Schlosser, Szabó, a zöld-fehérek pedig a Szamosi – Köves, Wiener – Izsák, Hegyi, Farkas – Weisz, Boros, Ferenczy, **Tóth-Potya**, Ivanovszky tizeneggyel játszottak. Schlosser Imrének ez volt átigazolása óta az első bajnokija, ráadásul éppen az FTC ellen, nem csoda, hogy óriási akarással játszott. Ráadásul kifogástalanul: Konrád II vezető gólját Tóth-Potya még büntetéből kiegyenlítette, de aztán Schlosser három góllal tudatosította a felnőtt pályafutása nagy részére igaz tételt: ahol Slózi játszik, ott a bajnoki cím. Az MTK megelőzte a korát, képes volt, amikor akadozott a játék, helycseréket alkalmazni. A nagy formában játszó Slózi behúzódottnál centerbe, Schaffer átment balösszekötőnek, így pedig Konrád II lett a jobbösszekötő. A mérkőzésnek egyébként 7805 fizető nézője volt, a bruttó bevétel 7851 koronára rúgott, amelyből a pályabér és az egyéb költségek levonása után mindkét egyesületnek 2580 korona jutott. A *Sporthirlap* az erről szóló kis hír alatt egy hirdetést közölt, amelyből nagyjából következtethetünk a léptékekre: „Házi kabát remek bársonydisszel 32 korona”. (Az idézett újság akkortájt Budapesten 10, vidéken 12 fillérbe került, így körülbelül ezerrel érdemes az akkori árakat megszorozni, hogy a maiakat megkapjuk.) Brüll Alfréd kezdeményezésére a mérkőzés bevételéből az MTK 100 koronát adományozott az erdélyi menekültek gyámolítására.

A kék-fehérek egyébként mind a 11 őszi bajnokijukat megnyerték, de nagyszerűen szerepelt a csak ellenük vereséget szenvedett Törekvés is. Így festett az első félév végtabellája: 1. MTK 22 pont, 2. Törekvés 20, 3. FTC 13, 4. UTE 13, 5. BAK 11, 6. III. kerületi TVE 10, 7. MAC 10, 8. Vasas 8, 9. Fővárosi TK 8, 10. BTC 7, 11. „33” FC 6, 12. Kispesti AC 5.

Aki azt sejtí a csapatneveket és a számokat látva, s persze tudva arról, hogy a Törekvés nem volt azért még kész, bajnokesélyes csapat, hogy mákszemnyi izgalom sem maradt a tavaszi folytatásra, jelentőset téved!

December elején – ha a *Sporthirlap* megjelenését vesszük alapul, a hónap 11. napján – kirobant az úgynevezett Schlosser-ügy. Az előzmények, egy évvel korábbra – akkor, 1915. december 15-én jelentette be a válogatott első számú játékosa, hogy át kíván igazolni az MTK-ba –, ha úgy tetszik, 1916 nyarára nyúltak vissza. Maradjunk ez utóbbi dátumnál, az első és a má-

A Vasasok 1917-ben

kesedéséből szánta rá magát”. Hónapokon keresztül nem történt semmi, ám aztán olyan következett, amely az MLSZ addigi 16 éve alatt soha: egy egyesület a panaszát tartalmazó aktákat a titkárság és az elnökség megkerülésével egyenesen a Fegyelmi Bizottság elnökének adta át, aki pedig készséggel vállalkozott arra, hogy letárgyalja az egész ügyet, s kész ítélettel lép a világ elé. Az érintett, Baján Gyula egyébként az FTC közismert szimpatizánsa, sőt tagja volt. Az MLSZ-en belül is nagy vita támadt az ügyintézés miatt. Baján Gyula eljárását a szövetség első alelnöke, Oprée Rezső határozottan helytelenítette. .

A beadványban az MTK öt játékosát (Schlosser Imrét, Nyúl Ferencet, Kertész III Adolfot, Szabó Pétert és Schaffer Alfrédet), valamint a klub két vezetőjét vádolták meg professzionalizmussal. A *Sporthirlap* ugyanebben a számában beszámolt Slózi kicsit gyerekes, de emberileg feltétlenül érthető lépéséről: „Schlosser Imre, az ellene professzionalizmus címén emelt vádak hatására elhatározta, hogy az MLSZ tanácstermében függő, olajfestésű arcképére vonatkozólag tulajdonjogát érvényesíti s a képet az MLSZ helyiségéből elviteti.”

Az ügy kapcsán a *Sporthirlap* azon polemizált, vajon létezett-e még valójában az amatőrizmus a magyar labdarúgásban. S arra a következtetésre jutott, hogy aligha: „A professzionalizmus az első cipőzsinórnál kezdődik – vélte Bassett, híres angol sportíró. S tegyük szívünkre a kezünket: hol vagyunk mi már az első cipőzsinórtól. Ha teljes szigorúsággal akarnók megvizsgálni a kérdést, nem azt az eredményt hoznánk ki, hogy kik a professzionisták, hanem hogy kik az amatőrök. Mert szintiszta amatőr, sajnos, a magyar labdarúgó sportban igen csekély számban találkozunk. S a hiba nem az egyesekben van, hanem az egyesületekben és az MLSZ-ben, amely elmulasztotta azokat a pillanatokat, amikor az amatőrizmust meg lehetett volna

Kiváló MTK-csapat az I. világháború alatt. Állnak (balról): Csüdör, Szabó, Schaffer, Kertész III, Kovács E., Konrád II, Schlosser, Kertész II, Knapp Miksa, Jimmy Hogan edző. Ülnek: Taussig és Vágó

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

és meg kellett volna menteni. Olyan játékos, aki kizárólag a labdarúgásból él, és olyan egyesület, amely a játékosát vagy a játékosait fizeti, nincsen. Ha az MTK-nak olyan elnöke van, aki a vagyonából áldozatokat hoz, aki esetleg klubjának hozzá forduló tagjait megsegíti, ez az MTK szerencséje. Brüll Alfréd jótehető lélek, s évenként ezeket oszt ki a lakásában hetenként két napon felsorakozó szegényeknek. Miért utasítson el tehát olyanokat – ha netalán akadnak –, akik hozzá közel állanak, miért utasítson el egy MTK-tagot, amikor nem utasít el idegen egyesületbelit sem, aki támogatásért vagy segítségért jószívűségére apellál? Szeretnők látni azt a klubvezetőt, aki elfordul szegény sorsú klubtársától, ha kölcsönért, vagy segítségért hozzá fordul szorultságában. Miért éppen a vagyonos Brüll legyen a kivétel, akinek nem szabad adnia, ha kérnek tőle?”

Aztán érdekes fordulatokat hozott a december 11-i fegyelmi ülés. Barney Gannon, a sajtó által „kétes hírűnek” titulált angol tréner az MLSZ elnökének írott levelében visszavonta az MTK ellen emelt vádjait. Schlosser Imre ugyanakkor azt vallotta, hogy Malaky Mihály, a klub intézője miatt lépett ki az FTC-ből. Kihallgatták a gyanúba kevert játékosokat is, a nekik feltett kérdésekből rekonstruálhatjuk, hogy miért vádolták őket profizmussal, illetve hogyan próbálták láttatni Brüll Alfréd és a klub alelnöke, a Cambridge-ben végzett, egyébként még „futballistakórú”, a húszas éveiben járó Dirsztay Gedeon báró „zugfizetéseit”. Az „okosok” szerint Brüll elnök kedvelt játéka volt, hogy fogadott valamilyen banális dologban a játékosával, s aztán természetesen veszített. S még természetesebben utána fizetett. Egy másik (vélt) módszer szerint felvette állásba a futballistákat, akiket aztán nem a munkaadó, hanem maga Brüll fizetett valójában. Ezért is faggatózott a fegyelmi bizottság Schaffer Alfrédnél, hogy őt valójában a játékos-társa, Kertész II fizette-e, amikor alkalmazta a sportboltjában – avagy Brüll. Spéci azt mondta, őt természetesen Kertész „Vili” fizette, mint ahogy a középső Kertész fiú bocsátotta is el, amikor nem volt elégedett a munkájával.

A profi vád egyébként egyikük esetében sem nyert bizonyítást, ergo aztán nem is ez kavarta az igazán nagy vihart. Sokkal nagyobbat „szólt” az FTC-nél már búcsúzó Weinber János a *Sporthírlapban* is közzétett, s a barátjához, Schlosser „Imrushoz” írt levele. Ebben Malaky Mi-

Az MTK legfölényesebb bajnoki győzelme

„Az MTK ily nagy arányú győzelmét a kék-fehérek legvérmesebb hivei sem remélhették. Bár az MTK klasszikus állott ellenfele mai csapata felett, az eredmény még sem hű kifejezője a két csapat erőviszonyának. A MAC két legjobb embere, Bodnár a támadó sorból s Rumbold a védelemből hiányzott. A két legjobb ember hiánya következtében azután a felfordult csapat tehetetlenül vergődött a ma fényesen játszó MTK támadásai alatt.

Az MTK-ban jobbszélsőt Rácz játszott újból. Hozzátehetjük, hogy ily jó formát már régen játszott ki. Konrád finom játéka méltóan simulott hozzá. Szabó Péter bal szélső volt a csapat leggyorsabb embere. Gyors lerohanásai s pontos centerezései állandó veszélyt jelentettek az ellenfél kapujának. Schaffer és Schlosser elemükben voltak. Előbbi nyolcz, utóbbi öt gólt lőtt. A halvesor jól töltötte be a helyét. Vágó gyakran kalandozott el a helyéről, de a MAC ezt sem tudta kihasználni. A két hátvéd kifogástalan volt. Kossuthnak mindössze két labdát kellett fognia.

A MAC kapusa ma feltűnően rossz volt. A góloknak egész serege védhető volt. Ha Krempels és Kehrling játszott volna az egész mérkőzés alatt hátvédet, úgy az MTK alig juthatott volna mai gólkordjához.

Az első gólt Schaffer a negyedik, a másodikat Schaffer az ötödik, a harmadikat Rácz a kilencedik, a negyediket

hályt diktátornak nevezte, s azt állította, hogy az FTC játékosai, beleértve saját magát is, valójában mind profik. Azt írta: „Ha te professzionista vagy, százszor inkább vagyunk mi, az FTC csapatának valamennyi tagja professzionisták, amely állításomat még akkor is fenn merem tartani, ha önmagam ellen emelek vádat. Malaky csak addig volt ügyes diplomata, míg minden sikerült neki. Addig tudott jól bánni a csapattal, míg fürödtünk a népszerűségben és a jövedelemben. Amint ez megszűnt, épp oly kíméletlen tudott lenni a játékosai szemben, mint az ellenséges clubokkal. (...) Éveken át az volt az FTC-ben az általam is számtalanszor hallott politikai főirányelve Malakynak, hogy az MTK-t tönkre tegye. Ez a politika az utóbbi időben – még akkor is, midőn a te kilépésed elkövetkezett – megbukott. (...) Saját fülemmel nem egyszer hallottam a kávéházban és a klubasztalnál, hogy ha nem az MTK-ba léptél volna, semmi kifogása sem lett volna a cselekedeted ellen. A te bajod nem az, hogy profi vagy, hanem hogy az MTK-ba léptél. Ezt nem bírja Malaky Mihály elviselni, ezért tör tüzzel-vassal ellened.”

A Törekvés együttese

Az FTC vezérkara egyébként a Weinber-levél vádjai ellenére kiállt Malaky Mihály mellett, sőt a január 31-én keltezett döntésben elhatározta: ameddig a vitás ügyek befejezést nem nyernek, az MTK-val mindennemű érintkezést megszakít. Nem állt ki a márciusban esedékes bajnoki mérkőzésre sem.

Konrád II. a tizennegyedik, az ötödiket Schlosser a tizenhetedik, a hatodikat Schlosser a huszonkettedik, a hetediket Schlosser a huszonnyolcadik, a nyolczadikat Schaffer a negyvenedik, a kilenczediket Schaffer a negyvenegyedik s a tizedik gólt Schlosser a negyvenharmadik percben lőtte. A második félidő góljai a következő sorrendben estek: a tizenegyedik gólt Schaffer a 3-ik, a tizenkettediket, tizenharmadikat Schaffer a 12., 13. percben, a tizenegyediket Konrád II. a 18-ik, a tizenötödiket Schlosser a 29-ik, a tizenhatodikat Schaffer a 32-ik s a tizenhetediket Konrád II. a 34-ik percben lőtték. A tizennyolcadik gól (öngólból a 38-ik percben esett. Így a gólok közül Schaffer 8, Schlosser 5, Konrád 3 és Rácz 1 gólt lőtt. A második félidő közepe táján Vangel megsértette Konrádot s miután nem akart Konrádtól bocsánatot kérni, a bíró kiállította. A mérkőzés elejétől végig a legfairabb modorban folyt le.”
(Sportvilág 1916. december 11.)

MTK-MAC 18:0 (10:0)

Hungária-úti pálya. 1500 néző. Vezette: Békés Mór

Gólszerző: Schaffer (4., 5. p.), Rácz (9. p.), Konrád II (14. p.), Schlosser (17., 22., 28. p.), Schaffer (40., 41. p.), Schlosser (43. p.), Schaffer (48., 57., 58.), Konrád II (63. p.), Schlosser (74. p.), Schaffer (77. p.), Konrád II (77. p.), egy MAC-játékos öngólt vétett (83. p.)

Ezek után meglehetősen szimplán ért véget a bajnokság: az MTK óriási fölényrel bajnok lett, a Törekvés és az Újpesti TE is története során először végzett a második, illetve a harmadik helyen. Az FTC, amelynél jobban egyetlen csapatot sem gyengített meg a háború, mindössze 29 gólt szerezve az egész idényben, lecsúszott a negyedik helyre. Nagyszerűen szerepelt ellenben a III. kerületi TVE s az újonc Vasas. A MAC, amely a szerzett gólokat tekintve a harmadik legjobbnak bizonyult az MTK és a Törekvés mögött, csak a nyolcadik helyen végzett, az MTK ellen az utolsó mérkőzésére már ki sem állt. Olyan nagy volt a káosz a klubon belül, hogy 1917 júniusában a *Sportthirlap* azt írta, a korábban nagy sikereket elért „griffmadaras” csapat nem vesz részt a következő Hadibajnokságban, felosztatja a labdarúgó-csapatát. Szerencsére a jövődőlés nem bizonyult igaznak, de az tény, hogy a MAC soha többé nem játszott meghatározó szerepet az első osztályban.

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

A pasa ezüstserlegét is megnyerték

Ötből ötször Ausztria ellen játszott a magyar válogatott az 1916–1917-es idényben. Schaffer Alfréd, akinél senki sem játszott jobban abban az esztendőben sem, hét gólt is lőtt, szinte gól-párbajt vívott az immár klubbárs, az ötig jutó Schlosser Imrével. Az idény során huszonötön játszottak a magyar válogatottban, köztük az MTK teljes első csapata (Knapp – Kovács E., Csüdör – Kertész II, Kertész III, Vágó – Taussig, Konrád II, Schaffer, Schlosser, Szabó), sőt még a tartalék fedezet, Nyúl is.

Az 1916-os október első napján az Üllői úti pályára kilátogatott 16 000 néző okkal gondolta, hogy folytatódik az esztendő sorozata, a két válogatott csatájában májusban a „sógorok” nyertek 3:1-re Bécsben, júniusban a Hungária úton pedig a magyar válogatott 2:1-re. Tévedtek, mert ugyan a Knapp – Payer, Csüdör – Kertész II, Ging, Vágó – Tóth-Potya, Bodnár, Schaffer, Schlosser, Borbás összeállítású magyar csapat szerzett két gólt, ám a vendégek az ismét nagy formában játszó Bauer vezérletével 3:2-re nyertek.

Novemberben a mai számítás szerint az 50. válogatott mérkőzésén az 50. gólját szerző Schlosser is a kapuba talált, a csapat döntetlent játszott Bécsben. Az osztrákok 2:0-ra, majd 3:2-re vezettek, végül 3:3-ra végződött az összecsapás. A magyarok további két gólját két, később Bécsben is nagy sikerrel szereplő játékos, Konrád II Kálmán és Schaffer Alfréd szerezte. A magyar csapatot ismét Herczog Ede vezette, az összeállítás pedig a következő volt:

Dürr – Csüdör, Siegl – Kertész II, Nyúl I, Vágó – Tóth-Potya, Konrád II, Schaffer, Schlosser,

A válogatott korabeli csillagai (balról): Schaffer, Ging, Payer, Pataki, Blum, Bíró

A büszke magyar tizenegy (álló sorban) 6:2-re kiütötte az osztrákokat

Szabó P. Nyolc MTK-játékos beválogatása jelezte, melyik klub a kor legerősebbje. A meccs botrányos véget ért: Csüdör és Schaffer nem viselték el, hogy csalt Seemann, az osztrák bíró. Egy meg nem adott magyar gól előtt Spécit nekilökték a bírónak, aki kiállította. Az annulált gól és a kiállítás miatt tiltakozó magyar csapat levonulással fenyegetőzött, erre Seemann lefújta a mérkőzést. Hosszas alkudozás, 15 percnyi kényszerszünet után mégis folytatták, de már Schaffer nélkül. Közben a szürkületből lassan sötét lett, a *Sportthirlap* képszerű megfogalmazása szerint „csak a hütteldorfi pályaudvar reflektorai világítottak”. A mérkőzés után Herczog Ede a szövetségi kapitányi jelentésében megállapította, hogy a játékvezető részrehajló volt, s hogy nem szerencsés az a gyakorlat, amely szerint „hazai” játékvezető dirigál országok közötti mérkőzésen. Leírt egy az utókor számára is nagyon érdekes magyarázó mondatot is: „Az off-side (les – a szerzők) szabályok magyarázatai Ausztriában eltérnek az angol szabályoktól.”

Májusban ismét Bécs adott otthont a két csapat találkozásának. A hütteldorfi WAC-pályán Herczog Ede szövetségi kapitány Knapp – Kovács E., Feldmann – Kertész II, Kertész III, Vágó – Ludwig, Konrád II, Schaffer, Schlosser, Szabó P. tizenegyeiben kilenc MTK-játékos szerepelt. (Csak a ferencvárosi Feldmann, és a III. kerületi TVE jobbszélsője, a 28 évesen újonc Ludwig Béla jelentett kivételt.) Már az első félidőben kialakult a végeredmény, Schlosser Imre vezető gólját a játékrész utolsó akciójával egyenlítette ki Franz Heinzl. A meccset egy osztrák bíró, a korábbi válogatott játékos, Wilhelm Schmieger vezette, miután az eredetileg felkért német játékvezető nem kapta meg a Monarchiába való belépéshez szükséges engedélyt.

Júniusban a nehéz idők ellenére 22 000 néző látta a találkozót a Hungária úti pályán. A meccset a német Winkler vezette, a krónikások feljegyezték róla, hogy egy budapesti kórházban ápolts sebesült tiszt volt, aki természetesen vizsgázott játékvezetőnek is mondhatta magát. A korabeli sajtó kiemelte,

A háborús idők magyar válogatottja

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

hogy „a válogató bizottság büszke lehet a munkájára, jobb csapatot kiállítani nem is lehetett.” A magyar legénység a Knapp – Feldmann, Siegl – Kertész II, Kertész III, Blum – Weisz, Urik, Schaffer, Schlosser, Szabó összeállításban játszott, a gólokat (az első és a második osztrák találata között) Urik, Schaffer, Schlosser, Weisz, majd ismét Schlosser és Schaffer szerezte. Urik József, a Törekvés belsőcsatára újoncként szerzett gólt. A magyarok nagy fölényben játszottak, miután a második félidőben a bécsiek az utolsó húsz percre a jobbfedezet Brandstätter sérülése miatt megfogyatkoztak, már nem erőltették a góllövést. (Az osztrákok ellenben akkor lőtték a második góljukat, Bauer révén.)

Július közepén valójában jótékonyági, a bécsi *Fremdenblatt* című lap kezdeményezésére, a Vörös Félhold segélyszervezet közreműködésével a Galíciában harcoló törökök javára rendezett mérkőzést játszott Ausztria és Magyarország válogatottja. A magyar együttes remekelt a 12 000 néző előtt, és a bécsi WAC-pályán: 4:1-re győzött. A Minder Frigyes szövetségi kapitány által vezetett, Platkó – Feldmann, Siegl – Kertész II, Kertész III, Vágó – Taussig, Urik, Schaffer, Schlosser, Szabó összeállítású tizenegyben hét MTK-s, két Törekvés-, valamint egy-egy Vasas- és FTC-játékos kapott helyet. A jók közül is kiemelkedett Schaffer Alfréd, azaz Spéci, aki hármat lőtt a négy magyar gólból. (A mérkőzés további találatait Schlosser Imre és az „osztrák” Václav Prošek szerezte. Az idézőjelet indokolja, hogy Prošek és a középcsatár Jan Vanik valójában csehek voltak. Az egykori osztrák császárság cseh kormányzótanácsa feloszlatta a Cseh Labdarúgó-szövetséget és a csapatokat az osztrák szövetségbe igyekezett bekényszeríteni. Néhány cseh egyesület erre belépett az Osztrák Labdarúgó-szövetségbe. A válogatáskor figyelembe vették a cseh futballistákat, akik közül a Slavia játékosai hajlandóak voltak szerepelni az osztrák válogatottban. E találkozón debütált az első két „fecské”). A mérkőzés után Schlosser Imre, a magyar csapat kapitánya átvette **Hilmi pasa**, a Monarchiába akkreditált török nagykövet által felajánlott nagy ezüstserleget.

1916. október 1.	Bp., Üllői út	AUSZT.	2:3 (1:3)	Tóth II, Schaffer
1916. november 5.	Bécs	AUSZT.	3:3 (2:2)	Schlosser, Konrád II, Schaffer
1917. május 6.	Bécs	AUSZT.	1:1 (1:1)	Schlosser
1917. június 3.	Bp., Hungária út	AUSZT.	6:2 (5:1)	Urik, Schaffer 2, Schlosser 2, Weisz
1917. július 15.	Bécs	AUSZT.	4:1 (1:0)	Schaffer 3, Schlosser

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

5 mérkőzésen: Kertész II Vilmos (MTK), Schaffer Alfréd (MTK), Schlosser Imre (MTK)

4 mérkőzésen: Szabó Péter (MTK), Vágó Antal (MTK)

3 mérkőzésen: Feldmann Gyula (FTC), Kertész III Adolf (MTK), Knapp Miksa (MTK), Siegl József (Törekvés)

2 mérkőzésen: Csüdör Ferenc (MTK), Konrád II Kálmán (MTK), Tóth-Potya István (FTC), Urik József (Törekvés)

1 mérkőzésen: Blum Zoltán (FTC), Bodnár Sándor (MAC), Borbás Gáspár dr. (FTC), Dürr Antal (Törekvés), Platkó Ferenc (Vasas), Ging József (Törekvés), Kovács Elemér (MTK), Ludwig Béla (III. ker. TVE), Nyúl I Ferenc (MTK), Payer Imre (FTC), Taussig Imre (MTK), Weisz Ferenc (FTC)

Még az MTK II is elverte a „sógort”

1916 nyarán – a háború derekánál járt a világ – még dőreség lett volna kiterjedt nemzetközi kapcsolatokról álmodni. Ezért is jött kétszeresen rosszul az első számú partner, az osztrák szövetség lépése, amellyel felmondta az akkor már tíz éve létező kartell-megállapodást. Ettől még a klubcsapatok találkozási rendszeresek maradtak.

Mind mennyiségben, mind minőségben az MTK járt az élen. A kék-fehérek tizenkét mérkőzést vívtak az idényben osztrák ellenféllel szemben, s csak hármon nem nyertek. A Floridsdorft 6:0-ra és 6:2-re, a Rudolfshügelt 9:2-re és 3:0-ra, a WAF-ot 4:1-re, 3:1-re és 7:1-re verték meg. A Wacker ellen a Hungária körúton egyszer meglepetésre 1:1-et játszottak karácsony első napján, de ezt fogjuk az időjárási körülményekre. Kikaptak egyszer a WAC-tól 2:0-ra, egyszer pedig a Rapidtól 4:1-re, ám utóbbit még az osztrákok sem akarták elhinni. Ők is azt állították, hogy az MTK a régió kiemelkedően legkiválóbb csapata. A te-

Az MTK „hadi” csapata Bécsben. Állnak (balról): Frischer intéző, Hogan edző, Révész, Bíró, Vágó, Konrád II, Kertész II, Schlosser (kabátban), ismeretlen baka. Elöl: Schaffer, Szabó, Kovács, Knapp, Csüdör, Winkler

kintélyes sportrovatáról (is) ismert *Fremdenblatt* azt írta a Rapid győzelme után: „Olyan, mintha egy 10:1-re álló outsider nyerné a derbit.” A *Sporthirlap* egyébként Kossuth kapus gyenge formájával magyarázta a sokkoló vereséget. De miért időznénk hosszabban egy botlásnál, amikor az MTK nagyszerű győzelmeket is elért? Budapesten Schaffer Spéci öt góljával 5:0-ra megverte a Rapidot is, ám semmi sem igazolja jobban erejét, mint hogy akadt olyan nap (1916. szeptember 10.), amelyen két különböző városban két első osztályú klubot győzött le. Így írta a sajtó: „Meg kell állnunk egy pillanatra az MTK bravúrja mellett, amellyel két első osztályú bécsi csapatot gyűrt le egy nap alatt, páratlanul álló rekordot teremtvén ezzel a magyar footballsport történetében. Első csapatával Bécsnek ez idő szerint legjobbnak tartott csapatát kereste fel saját otthonában és a produkált játékkal nemcsak ellenfele, de az osztrák sportsajtónak a magyar fölényt elismerni nem akaró sovinizmusa felett is emlékezetes győzelmet aratott. Bármennyire ismerjük is a közvélemény felfogását, amely a mai körülmények között kivívott győzelmek értékét a háború jobban vagy kevésbé sújtó hatásának mérlegén nagyon is szigorúan megbírálja, azt hisszük, hogy ily teljesítmény legyőz minden ellenkezést.” (*Sporthirlap* 1916. szeptember 18.)

Az MTK első csapata a WAF elleni 4:1-es sikert a Kossuth – Kovács Elemér, Csüdör – Kovács Kálmán, Kertész II, Vágó – Winkler, Schaffer, Konrád II, Schlosser, Szabó tizeneggyel érte el. Egygólos hazai vezetés után Schaffer, majd szünet után fejessel Schlosser, később újra Schaffer és újra Schlosser talált a kapuba. A *Sporthirlap* szerint „a három belső csatár szemképrázta stílusban játszott. A WAF durvaságokkal akarta pótolni a kiváló belső trió technikai felsőbbbségét.”

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A „kettő” aztán egy a helyi állomásparancsnokság szervezésében az erdélyi menekültek jávára játszott pöstyéni bemutató mérkőzésen 3:1-re megverte a Wiener SC-t. Révész, Singer és Csontos lőtték a gólokat, a trión kívül kitűnt még a kiváló védőmunkát nyújtó Szalai.

Miután – részben magyar nyomásra – a prágai cseh csapatok engedtek, s beléptek az osztrák szövetségbe, elhárult az akadálya a velük való játéknak. Október 29-én a BAK volt az újrakezdés magyar résztvevője, 2:2-re végzett a Slaviával. Érdekes, hogy a legjobbnak vélt prágai csapat nem akart kiállni az MTK ellen, a meggyengült FTC-vel ellenben négyszer is játszott, egy döntetlen mellett háromszor meg is verte (1:4, 3:4, 1:3 – magyar szempontból).

NAGY-BUDAPESTEN KÍVÜL

A Győr már elérte az MTK üldözőinek színvonalát

A háború szinte teljesen szétzúzta az egyébként is gyenge lábakon álló vidéki labdarúgást. A ritkánál is ritkább kivételnek számítottak az olyan jeles események, mint 1916 tavaszán a kieséses rendszerű Hadikupa-sorozatban a Győri ETO és a Temesvári Kinizsi helytállása. Előbbi a harmadik fordulóig jutott, s ott a Nemzeti SC-től kapott ki, utóbbi még jobban kitéve magáért, egészen a legjobb nyolcig menetelt, az UMTE, a Festők és az UTE legyőzése után azonban 5:0-ra kikapott a kor legjobb csapatától, az MTK-tól. De ezen eredmények alapján biztosan állíthatjuk, hogy a Temesvári Kinizsi a háborús években elérte legalább az élvonal középcsapatainak szintjét.

Az MLSZ 1916 nyarán érettnak vélte a helyzetet, hogy a fővárosi futballélethez hasonlóan a vidéket is a háború előtti időszak rendszerébe terelje. Kétfordulós, azaz őszi-tavaszi rendszerű bajnokságot tervezett kiírni. Erről így írt a *Sportthirlap*: „A működésben lévő vidéki egyesületek részére is tudvalevőleg tervbe vett az MLSZ egy kétfordulós hadibajnokságot. Az erre irányuló felhívásra 12 egyesület jelentkezett: Pozsonyi MTK, Pozsonyi TE, Pozsonyi Törekvés, Pozsony-újvárosi LE, **Makkabea SE**, Pozsonyi AC, Kolozsvári AC, Kolozsvári TC, Kolozsvári EAC, Nagyvárad AC, Aradi MTE, Temesvári Kinizsi SE.” Akkor még a szövetség egy nyugati és egy kerületi bajnokságot akart kiírni, hat-hat csapattal. Ehhez kapcsolódva érdekes javaslatlal rukkolt elő Pásztor Bertalan, a Nagyvárad AC ügyvezetője. Indítványozta, hogy a résztvevő, úgynevezett vasúti vagy munkáscsapatok (Kolozsvári TC, Aradi MTE, Temesvári Kinizsi), amelyek szabadjeggyel utaznak, az ellenfél terhére utazási költséget ne számíthassanak fel.

A Kolozsvári Atlétikai Club végül hazafias kötelességet teljesítve elállt a részvételtől. „Az Erdélybe történt ellenséges betörés hatása és a nyomában kelt reakció egyszerre ingásba hozta az MLSZ tervét, hogy Kelet-Magyarországon kerületi körmérkőzéseket szervez. Megjött az MLSZ-be a Kolozsvári AC levele, amelyben bejelenti, hogy elejti a vidéki körmérkőzésekben való részvételének tervét, mert a klub minden tagja katonának ment, hogy megvédje szülőföldjét az ősi ellenséggel szemben” – olvasható a *Sportthirlapban*.

Az MLSZ végül szeptember elején, sajnálattal lemondva a KAC szerepléséről, a tervek szerint kiírta az őszi idényt a keleti és a nyugati csapatoknak. A szeptember 15. és november 5. között

tíre tervezett sorozatban a nyugati kerületben hét (PULE, PMTK, Makkabea, Pozsonyi Törekvés, PTE, Győri ETO, PAC), a keletiben hat (KEAC, SZAK, Kinizsi, KTE, NAC, AMTE) csapatot sorsoltak össze, de végül nem tudott ennyi elindulni. Sőt, a keletiből déli lett, a hadi helyzet miatt már a kolozsvári csapatok nélkül. Ugyanakkor az északi kerületben három csapatot sikerült rábírní az indulásra.

A *Sporthirlap* gyakorta kritizálta a vidéki futballélet szereplőit, néha nem túlon túl igazságosan komolytalansággal vádolva a szereplőket. Az egyik fricskára Mayer Lajos, az ETO mérnök végzettségű alelnöke reagált a szerkesztőségnek, illetve a cikket jegyző szerkesztőnek írt levelében: „Tagadhatatlan

és sajnálattal tapasztaljuk magunk is, kik a nyugati kerületben beosztva játszunk, hogy az egyesületek nem veszik komolyan a bajnokságot. Megtörtént például velünk, hogy a mérkőzés napján a játékkezdete ideje után kaptunk sürgőnyt, amely a mérkőzésnek újabb terminusra halasztását kéri. De: a vidéki egyesületek mostani, valóban siváran szomorú helyzetében arra kérem az igen t. szerkesztő urat, ne elégedjék meg azzal, hogy még Ön is üt egyet rajtunk...”

Fotózásra összeállt futballisták a Diósgyőr és a Törekvés mérkőzése előtt 1916 augusztusában

dig „hozták magukkal” az egymás elleni tavaszi bajnoki eredményüket. Nagyszerűen szerepeltek a győriek, az MTK-tól csak 1:0-ra kaptak ki, s végül a második helyen végeztek. A zöld-fehérek a nemzetközi porondon is kitettek magukért, még az idény előtt 4:2-re megverték az oszt-rák élvonal egyik középcsatát, a Wiener SC-t.

Déli kerület: 1. Temesvári Kinizsi 14, 2. Aradi MTE 12, 4. Szegedi AK 10, 4. Szabadkai SE 4, 5. Szabadkai MTE 2, 6. Nagyváradi AC 0.

Északi kerület: 1. Diósgyőr Vasgyári TK 10, 2. Debreceni Vasutas SC 7, 3. Miskolci MTE 7. A Miskolci VSC visszalépett.

Nyugati kerület: 1. Győri ETO 16, 2. Pozsonyi MTK 10, 3. Pozsonyi Törekvés 4, 4. Pozsony-újvárosi LE 4, 5. Makkabea 2.

NYÁRI SPORTOK.

Football és más
Angol és magyar Sportjáték.
Athlétikai Sportcikkek.
Gyermek tornaszerek.
Lovagló Főlszerelések.
Túrista és Vadász-Özikek.
Lawn-Tennis Főlszerelések.
Tennis-Rakotek; Hálók,
Táskák és Frések.
Sport-Injek, Cipő, Sópka,
Öv, Golf-Kabátok.
Kerékpárok és Gyermekkocsik.
Nyári-Játékszerek, Kerli-eszközök.
Utazó-Készletek, Ut-Bőröndök.
Pestli kerli Bútorok, kerli Bútorok.
Toiletto és Divatozikkék.
Panama és Szalmakalapok, Schatten-táskák.

RUZSONYI PÁL

Sport, Múparka u. Női- és Férfi Divatáruháza
1. YIREGYHÁZÁN.

Luther-utca 3.
116-115-1
Telephon 178.

Történelmi találatok szerzője

Könnyű az utókori sporttörténész dolga, ha abban a kérdésben kell ítélnie, ki volt az első világháború előtti magyar labdarúgás legkiválóbb balszélsője. Csak fellapozza a megsárgult újságokat, és megtudja a választ: Borbás Gáspár dr. „Bámulatos gyorsasága mellett abszolút biztosan kezelte a labdát, mértani pontosságú passzai és centerezései utolérhetetlenek voltak” – áradozott róla hajdanvolt klubvezetője, Malaky Mihály (*Nemzeti Sport* 1929. január 20.) „Borbás doktorral Kohut nem veheti fel a harcot. Az lefutott a kornervonalig, onnan pontosan a lábra adta a labdát a rohanó csatárnak, s már zúgott is a lövés” – a méltatás az újpesti Fogl II Károlytól származik. (*Nemzeti Sport* 1929. január 8.)

Kettejük (Kohut Vilmos és Borbás) összehasonlításában a sportlap is állást foglalt: „Borbás gyorsabb volt (a 100 yardos Király-díjat is megnyerte egyszer!), mozgása finomabb, könnyedebb, simább, a tökéletesen önzetlen, egybeolvadó, mindenkit megértő és mindenkihez alkalmazkodó játékos típusa volt.” (*Nemzeti Sport* 1927. október 7.)

A régi iskolát, az erkölcsi alapú labdarúgást játszotta. A sportolás örömeért, nem a dotációért futballozott, mint a pénzhajhász modernisták. Végtelenül tisztességes hozzáállását jellemzi ez az eset is: vásárnap pályára lépett válogatottunkban a Hohe Wartén, holott mások a helyben habozás nélkül lemondták volna a találkozót. (Igaz, „mások” nemigen jártak jogi egyetemre a kortárs futballisták közül.) Hősünk nem mondott nemet, inkább taxival száguldott a bécsi stadiontól az állomásra, hogy elérje a budapesti gyorsot, sebtében a gépkocsiban öltözött át civilbe. „(...) És másnap reggel már a Kúriában feszengetem: ügyvédi vizsgán. Bedő Mór volt a vizsgálóbiztos. Roppant sportrajongó volt annakidején az öregúr. Ott állt a pulpituson, kezében sportlap. Amint meglátott, megdermedt. Szólni nem tudott, mert hiszen komoly ügyvédi vizsga folyt, csak széles gesztusokkal integetett felém, hogy hát hogy is lehet az, hogy én már Pesten vagyok. Mikor aztán levizsgáztam, ő volt az első, aki magához ölelt. De legelőször nem az ügyvédi vizsgám sikerének gratulált, hanem a bécsi győzelemnek” – emlékezett vissza évtizedek múlva az egykori egyetemi hallgató. (*Nemzeti Sport* 1928. október. 3.)

Borbás Gáspár 1884. július 26-án született Budapesten. A nyurga, 181 centisre nőtt legény a zöld-fehéreknél nevelkedett, náluk vált belőle élsportoló. (dr. Földessy János i.m.)

1904-ben váratlanul átment a MAC-ba, ugyanakkor, amikor Oláh Aladár is. (*Nemzeti Sport* 1929. szeptember 3.) „Átlépése a rivális MAC-ba villámcsapásként érte a Fradi-hívőket. Ebben az időben gyászolt az egész IX. kerület.” (*Nemzeti Sport* 1938. január 7.) 1910-ben tért vissza az Üllői útra, a „MAC-os” periódusáról később sem nyilatkozott. (Nem felesleges tudni, hogy nemzetközi mérkőzéseken szerepelt a Műegyetemi FC-ben is, bajnokin azonban nem.) Mindenesetre a franzstadti rajongók megbocsátották neki a kacskaringót, mert beszavazták a Gazsinak, máskor meg Borinak becézett hajdani csillagukat minden idők legjobb magyar tizenegyébe. (*Nemzeti Sport* 1930. június 4.)

Az FTC-vel öt bajnoki címet (1903, 1909–1910, 1910–1911, 1911–1912, 1912–1913), egy Ezüstlabdát (1903) és egy Magyar Kupát (1913) szerzett, a kék-sárga „griffmadarakkal” két bajnoki ezüstérmet és egy bronzot. A válogatottban 41-szer jutott szóhoz, 11 gólt rúgott a nemze-

ti csapat szerelésében. Történelmi találatok szerzője volt: ő lőtte a Fradi, valamint a válogatott első gólját. Az 1912-es stockholmi olimpián tagja volt a Vigasz-díj-győztes együttesünknek, mindhárom tétmérkőzésen lehetőséget kapott Herczog Ede szövetségi kapitánytól. Sokat elárul az európai labdarúgás akkori erőviszonyairól, hogy a Sebestyén, Bodnár, Pataki, Schlosser, Borbás összetételű álomcsatársorunk egyszer sem tudta bevenni a britek kapuját, miközben amazok hétszer kényszerítették megadásra Domonkos kapust, valamint a Rumbold-Payer páros alkotta védelmünket (0:7).

Amikor szögre akasztotta futballcsukáit, az igazságszolgáltatásban helyezkedett el, és nyugállományba vonulásáig a Károly-kaszárnya tisztii ügyésze volt. (*Nemzeti Sport* 1928. október 3.)

A labdarúgás nézőként hidegen hagyta. Ezzel kapcsolatban kifejtett álláspontja teljesen logikus: „(...) Paradoxonnak hangzik, de egyetlen meccset sem láttam életemben. Mindegyikben játszottam. S amelyekben nem játszottam, nem voltam jelen.” (*Nemzeti Sport* 1928. október 3.)

1940. március 31-én – akkor már árvaszéki elnökként – mégiscsak kilátogatott a válogatott egyik találkozájára, Sárosi doktorra volt kíváncsi. (*Nemzeti Sport* 1940. április 14.) Nem is kellett csalódnia jogász kollégájában, kettőt rúgott a svájciaknak.

Borbás doktor 1976. szeptember 20-án hunyta le örökre a szemét Budapesten.

Japan messze megelőzte generációját

Csüdör (Csávosi) Ferenc 1886. március 21-én született Budapesten. (www.tempofradi.hu) A budapesti Remény FC-ben kezdett el futballozni. 1903-ban a MUE játékosaként tűnt fel az első osztályban, 1904-ben is az „úszóknál” játszott, majd átigazolt a Postásba. 1905 májusában az írta róla a *Nemzeti Sport*, hogy „a Postásból az FTC-be készül”. 1906 tavaszán megint a Postás játékosa volt, ám a következő ősszel, a visszalépés miatt nem szerepelt hivatalos meccsen. Ellenben 1907 tavaszán már az MTK-ban rúgta a labdát, 1908-ban bajnoki címet is nyert a kék-fehérekkel. 1908 nyarán igazolt a Postáshoz. A zöld-fehér klub akkoriban a második osztályban menetelt, feltételezhetően ezért nem válogatták be Csüdört ebben az időszakban. A Testgyakorlókhoz 1910-ben tért vissza, és tevékeny részt vállalt az újabb három bajnoki arany (1913–1914, 1916–1917, 1917–1918) és három Magyar Kupa (1911, 1912, 1914) begyűjtéséből.

A nemzeti tizenegyben 1907. november 3-án mutatkozott be, Stobbe Ferenc kapitány dobta a mély vízbe. Sikerrel oldotta meg a feladatát, ráadásul a társai is kiválóan teljesítettek, 4:1-re megverték Ausztria legjobbait a Milenárison. Békeidőben nehéz helyzetben volt a válogatottnál, mert ott nem

szívesen bolygatták meg a jól bevált, kellőképpen összecsiszolódtott Rumbold-Payer duót. Főként a háborús esztendőkhöz erősítette a válogatottat, akkor könyvelték el abszolút megbízható labdarúgónak. (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.) 1914. november 8-án 2:1-re nyertünk Bécsben, és mokány balhátvédünk az összecsapáson kiemelkedőt nyújtott. 1914 és 1916 között mindenkinél több mérkőzésen szerepelt a válogatottban.

Az érem másik oldala: „Csüdör Feriről nem lehet elhallgatni azt sem, hogy nagyon szeretete a bort és a társaságot. Híres virrasztó volt. Sok-sok éjszakát töltött el vidám baráti körben, kávéházakban, vendéglőkben. (...) Az alacsony termetű Japán korának egyik legjobb védőjátékosa volt. Fizikumának hátrányait kitűnő felkészültsége, gyorsasága, helyezkedési érzéke és rúgótechnikája maradéktalanul ellensúlyozta. Ragyogóan szerelt. A korabeli hátvédekhez képest szokatlan higgadtsággal és körültekintéssel játszott.” (*Antal Zoltán-Hoffer József: Alberttől Zsákig*) Érdemes róla azt is megjegyezni, hogy „korának egyik legjobb százméteres futója volt.” (*Nemzeti Sport* 1937. január 4.)

Noha többen annak tartották, nem volt csodabogár, csupán messze megelőzte a generációját, és ezért nem igazán kedvelték. Inkább megjárta a labdákat, okosan passzolt, de a korabeli publikum zsánerei azok a robusztus bekkék voltak, akik előrebikázták a labdákat. Ezen a téren nem vetélkedhetett válogatottbeli riválisával (olykor védőtársával), a ferencvárosi Payer Imrével, aki úgy bombázott, akár a hajóüteg, magyar meg osztrák rekorder volt távrúgásban. 1918-ban hagyott fel az aktív sportolással, hogy edzőként folytassa a munkát. Az 1921-es tavaszi szezon befejeztével egy rövid periódusban a Debreceni KASE mestereként tevékenykedett, augusztusban aztán a szomszédos DTE-hez került. (*Egyetértés* 1921. augusztus 11.) Hamar be kellett fejeznie, amit elkezdett a hajdúsági kék-sárgáknál, és „nem edzői tudásán bukott meg, hanem a DTE-játékosok indolenciáján”. (*Keletmagyarországi Sporthirlap* 1921. október 31.) A tréneri keresetéből nem élt volna meg, ezért kénytelen volt a Turul Biztosító Rt. debreceni fiókjánál hivatalnokoskodni, és közben a két nyíregyházi együttes (NYTVE, NYKISE) felkészítését elvállalni. (*Sándor Mihály: A debreceni futball képes kalauza 1899–*)

1923 tavaszán a BUSE intézősége „szerződtette Csüdört, az MTK volt reprezentatív játékosát” (*Bihari Ujság* 1923. május 24.), mert biztosra akart menni a rájátszáson. Szakvezetőként a berettyóújfalui kispadon sem okozott csalódást, megnyerte a piros-feketékkel az alosztályt. Ám az igazi huszárvágásra 1923. július 8-án, a debreceni osztályozón került a sor, amelyen a tanítványai legázolták az Nyíregyházi KISE-t (4:0). A DKASE pályáján 3000 néző ünnepelte a bihari végeken rég várt diadalt, hogy a BUSE feljutott a KLASZ első vonalába. (*Keletmagyarországi Sporthirlap* 1923. július 9.)

A bravúrt követően hosszú időre eltűnt, sehol sem találni róla szóló híreket. A rejtély miértjére a szomorú választ a sportújságtól kapták meg az olvasók: „1930. szeptember 26-án, péntek délelőtt meghalt Csüdör Ferenc, a Postás és az MTK volt 17-szeres válogatottja. A háború előtti magyar futball egyik kitűnősége” a nagykovácsi ideggyógyintézetben hunyt el. (*Nemzeti Sport* 1930. szeptember 28.) Már másnap délután eltemették, így valószínűsíthető, hogy a nagykovácsi temetőben nyugszik.

Névsorolvasás

Továbbra sem jött divatba az összeállítások gyakori közlése, így teljes biztonsággal nem állapítható meg, kik is léptek pályára az idényben. Azért a tudósításokból, hírekből, listákról megpróbáltuk összegereblyézni a névsorokat. Forrásként használtuk az *IFFHS Fussball-Weltzeitschrift* 2000-ben kiadott 34. számát is.

Budapesti Athletikai Klub:

Firitsch János – Székely Béla, Franzesovits Lajos – Deutsch Árpád, Gutwillig Imre, Tóth János – Bódis János, Egri-Erbstein Ernő, Engel Vilmos, Feldmann, Gállos Sándor. A többiek: Auth József, Dolezsál Béla, Donáth Ármin, Erdős, Gácsy, Gulyás József, Károly Jenő, Pollák Dávid, Schréter, Székely Ferenc, Takács György.

Budapesti Torna Club:

Hetessy Lajos – Schwenk Kornél, Gruber Nándor – Kertész Géza, Kanyaurek Lipót, Rozsos-Rauchmaul Emil – Dobó Jenő, Pócz-Nagy Árpád, Horváth József, Eisenhoffer József, Szánthó II Kálmán. A többiek: Bajusz Lajos, Bárdos Ferenc, Csegedy Béla, Horváth Gyula, Kaszeli Nándor, Kelemen János, Levák István, Nadel László, Németh, Scheibl.

Ferenvárosi Torna Club:

Szamosi Antal – Wiener János, Feldmann Gyula – Móra Kunó, Hegyi Mátyás, Kiss Béla – Weisz Ferenc, Nemes Sándor, Binder Nándor, Tóth-Potya István, Ivanovszky Dezső. A többiek: Antony Ferenc, Blum Zoltán, Borbás Gáspár dr., Dendis Dezső, Farkas István, Ferenczi Árpád, Herczog Jenő, Izsák Károly, Knoll Imre, Köves István, Mándi (Mandl) Gyula, Molnár Pál, Payer Imre, Ruttkay Károly, Steinitz Henrik, Strasser Emil, Wilhelm Vilmos, Zborai István.

Fővárosi Testedzők Köre:

Wurmhuber – Helm, Rohmann Rezső – Zanga Károly, Szabó István, Terifay – Bartos I, Habanik, Szabó Antal, Bartos II, Botos. A többiek: Anton László, Auer János, Farkas József, Krammer András, Stassek Oszkár, Török István, Wölfling Jenő, Zanga Oszkár, Zapletál József.

III. kerületi TVE:

Garay Vilmos – Stark I József, Szabó Jenő – Hires Károly, Futó Viktor, Sporkó Lajos – Hrabál Albin, Ferjancsik Károly, Nagy István, Schrott Károly, Kollár Zoltán. A többiek: Bandler Mór, Breuer Árpád, Gellért, Göttler Gyula, Haragos, Hegyi Mátyás, Ludwig Bertalan, Rázso Mór, Schwartz Béla, Seres, Ricklich.

„33” Football Club:

Zsák Károly – Bíró, Zloch Gyula – Wendelin Kristóf, Csárdás Gusztáv, Zeidler József – Boros II Endre, Vanicsek-Vancsai József, Oswald Gyula, Szüry János, Streitförder Ferenc. A többi-

ek: Balisics Mihály, Baráth, Boros I Lajos, Deák, Fodor, Fojt II, Grüner Gyula, Hartl, Hermann, Klein Béla, Szántó Ferenc.

Kispesti Athletikai Club:

Varga Péter – Jurcsó Gusztáv, Simon – Rontó, Schiller Gyula, Tury György – Boldog Ádám, Kincs Emil, Szűcs Károly, Zsemle, Stalmach Alajos. A többiek: Hungler József, Jery Rudolf, Recse, Renner Ferenc, Rontó, Silbeberg, Varga II.

Magyar Athletikai Club:

Vető – Kehrling Béla, Medgyessy Iván – Ocskay Károly, Senkey Imre, Szalay József – Lator Géza, Bodnár Sándor, Krempels Béla, Vangel Gyula, Rumbold Károly. A többiek: Bajusz László, Bárdos Ferenc, Simon Ferenc, Szaffka Zoltán, Szűcs István, Szűcs János, Wiener György.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Knapp Miksa 12 – Csüdör Ferenc 19, Kovács Elemér 18 – Kertész II Vilmos 18, Kertész III Adolf 13, Vágó Antal 19 – Winkler József 14, Konrád II Kálmán 17, Schaffer Alfréd 16, Schlosser Imre 16, Szabó Péter 19. A többiek: Bíró Gyula 4, Braun József 1, Csonotos Dénes 1, Kossuth Sándor (k) 7, Nyúl I Ferenc 5, Rác Béla 6, Singer Miklós 1, Taussig Imre 3.

Törekvés Sport Egyesület:

Dürr Antal – Horváth Gyula, Hauswald Károly – Siegl József, Ging József, Pejtsik Imre – Csermely József, Urik József, Csapka Károly, Froncz Antal, Klinga Károly. A többiek: Béki János, Borisz Győző, Guttmann József, Kisala Zoltán, Nagy Lóránt, Rábel Károly, Szabó Mihály, Ürögdy József, Viola József.

Újpesti Torna Egylet:

Kazár Tibor – Vranák Lajos, Erhatics József – Matesz Gyula, Baubach Béla, Fürst Béla – Fogl I István, Fogl II Károly, Priboj István, Molnár III Ödön, Fogl III József. A többiek: Csajka Sándor (k), Demecs Ernő, Fandl Géza, Klein Zsigmond, Kuschner János, Kucsera István, Ludwig Gyula, Novák Sándor, Pollatschek Imre, Rudl Hugó (k), Schreiber, Szidon Rezső, Szimon Kálmán.

Vasas:

Platkó Ferenc – Takács Géza, Stengl István – Orth György, Gottlieb Jenő, Weisz Károly – Plesch Gyula, Jellinek Tivadar, Rákosi György, Katzer Mihály, Rukskai Gyula. A többiek: Bán Gyula, Bánás József, Deutsch, Fenischer Hugó, Jónás, Markovics Mór, Neuwelt Pál.

Az 1916–1917. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	22	21	–	1	113:16	42
2. Törekvés	22	16	2	4	71:20	34
3. UTE	22	11	5	6	28:28	27
4. FTC	22	11	4	7	29:23	26
5. III. ker. TVE	22	9	4	9	32:30	22
6. Vasas	22	6	9	7	29:30	21
7. BAK	22	8	2	12	31:52	18
8. MAC	22	7	4	11	47:53	18
9. BTC	22	6	4	12	25:52	16
10. „33” FC	22	6	3	13	25:51	15
11. KAC	22	5	4	13	22:57	14
12. Fővárosi TK	22	3	5	14	19:59	11

II. osztály

A-csoport

1. MÁV Gépgyár	20	16	3	1	54:14	35
2. NSC	20	14	4	2	72:19	32
3. Testvériség	20	11	3	6	42:32	25
4. OTE	20	9	5	6	44:37	23
5. ETC	20	10	1	9	37:30	21
6. TTC	20	8	3	9	27:34	19
7. Előre	20	6	5	9	29:41	17
8. BKVT	20	6	4	10	22:39	16
9. URAK	20	6	3	11	26:42	15
10. Festők	20	5	2	13	25:56	12
11. Nyomdászok	20	1	3	16	15:49	5

KAOE feloszlott

B-csoport

1. Zuglói SC	14	11	2	1	24:8	24
2. UTSE	14	11	1	2	47:9	23
3. BSE	14	8	1	5	25:19	17
4. FIAK	14	7	–	7	36:28	14
5. EMTK	14	5	1	8	21:20	11
6. Magyar FC	14	5	–	9	23:44	10
7. BLK	14	4	1	9	19:32	9
8. Hofherr	14	2	1	11	10:45	5

EVTC, Bádógos, VAC és Drogisták visszaléptek.

Döntő az élvonalba jutásért:

MÁV Gépgyár–Zuglói AC 0:0, kétszeri hosszabbítás után.

Megismételt mérkőzésen: 2:1

A másodosztályú csapatok elnevezése

BKVT: Budapesti Központi Vaspálya Társaság TSE

Előre: Előre Testgyakorlók Köre

ETC: Erzsébetfalvai Torna Club

Festők: Festőmunkások Labdarúgó Egyesülete

MÁV Gépgyár: MÁV Gépgyári Sport Kör

NSC: Nemzeti Sport Club

Nyomdászok: Nyomdászok Testedző Egylete

OTE: Óbudai Torna Egylet

TTC: Terézvárosi Torna Club

Testvériség: Testvériség Sport Egylet

URAK: Újpesti Rákospalotai Atlétikai Klub

BLK: Budapesti Labdarúgók Köre

BSE: Budapesti Sport Egylet

EMTK: Erzsébetfalvai Munkás Testedzők Köre

FIAK: Fővárosi Ifjak Atlétikai Köre

Hofherr: Hofherr Sport Club

Magyar FC: Magyar Futball Club

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egylet

Zuglói SC: Zuglói Turul Sport Club

Gólkirály:

Schlosser Imre (MTK) 38 góllal

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. MTK	X	1:0	<i>h</i>	4:1	4:2	4:0	8:1	18:0	11:0	5:0	10:0	8:0
2. Törekvés	4:2	X	2:3	1:1	2:0	4:1	7:1	3:1	2:0	9:0	9:0	<i>h</i>
3. UTE	2:7	0:5	X	4:1	1:4	0:0	2:1	<i>h</i>	1:1	1:1	2:0	2:0
4. FTC	<i>j. n.</i>	0:3	1:0	X	0:0	0:0	3:0	2:0	0:1	2:0	1:0	4:1
5. III. ker. TVE	2:5	4:2	1:1	2:0	X	2:2	2:1	2:0	0:2	<i>v</i>	3:0	1:3
6. Vasas	1:2	0:0	1:3	1:2	1:1	X	3:2	2:4	3:0	2:0	2:1	4:0
7. BAK	1:7	1:3	0:1	0:1	2:1	1:0	X	3:3	3:1	1:3	1:0	1:0
8. MAC	<i>v</i>	4:2	0:1	1:2	<i>v</i>	1:1	1:1	X	4:0	2:1	3:3	12:1
9. BTC	1:7	1:2	0:1	2:2	0:1	0:0	2:5	4:2	X	1:0	1:1	1:2
10. „33” FC	0:5	0:3	0:1	2:4	2:1	0:2	1:2	5:4	0:1	X	4:1	2:2
11. KAC	0:2	0:4	2:1	1:0	0:2	1:1	2:1	2:3	4:2	1:3	X	2:1
12. Főv. TK	0:3	0:4	1:1	0:2	2:1	2:2	1:2	0:2	1:3	1:1	1:1	X

h: hazai győzelem, eredmény ismeretlen. v: vendéggyőzelem, eredmény ismeretlen. j. n.: az FTC nem állt ki, az MTK játék nélkül győzött.

Az élvonal újoncai

Fővárosi Testedzők Köre

Alapítási ideje: 1908

Megszűnt: 1926

Színe: zöld-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 1 (1916–1917)

Sikerei: –

Kispesti Athletikai Club

Alapítási ideje: 1909

Színe: piros-fekete

Idényei száma a magyar élvonalban: 95 (1916–2003, 2004–)

Sikerei: 13-szoros magyar bajnok (1950, 1950 ősz, 1952, 1954, 1955, 1980, 1984, 1985, 1986, 1988, 1989, 1991, 1993). 7-szeres Magyar Kupa (MNK)-győztes: 7 (1926, 1964, 1985, 1989, 1996, 2007, 2009), Közép-európai Kupa-győztes (1959).

Vas- és Fémmunkások Sport Clubja (Vasas)

Alapítási ideje: 1911. március 16.

Színe: piros-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 84 (1916–1929, 1930–1932, 1942–2002, 2004–2012)

Sikerei: 6-szoros magyar bajnok (1957, 1961, 1962, 1965, 1966, 1977), négyszeres MNK-győztes (1955, 1973, 1981, 1986), 6-szoros Közép-európai Kupa-győztes (1956, 1957, 1962, 1965, 1970, 1983)

Az MTK rekordot döntött, a Fradit kizárták, majd visszafogadták

Ez volt az első szezon, amelyben a magyar labdarúgás első harminc évének vitathatatlanul legjobb három játékosa, Schlosser Imre, Schaffer Alfréd és az akkor még nem egészen 17 éves Orth György egymás mellett játszott. A fura lelkületű – a harctéren többszörösen kitüntetett, egyébként nagyon labilis idegzetű, izgulós – Taussig Imrével és a Borbás-éra, valamint a Kohut-korszak közötti évek legkiválóbb balszélsőjével, Szabó Petárral, az eseteként be-beszálló Konrád II Csámival, s a fénykorát élő Kertész II Vilivel olyan magot alkottak, amilyennek addig még nem volt párja a magyar futballban. A Feldmann, Csüdör védelem, vagy a Kertész II, Nyúl (Kertész III), Vágó fedezetsor sem volt gyenge, de a csatársornak, mindenfajta honfíui elfogultság nélkül mondhatjuk, akkoriban legfeljebb az angol profik legszűkebb elitjében lehetett vetélytársa. S már ott volt a keretben a Taussignál is tehetségesebb, de még nagyon fiatal Braun Csibi, minden idők egyik legkiválóbb magyar jobbszélsője.

Ez az MTK gyaníthatóan örökös magyar rekordot állított fel azzal, hogy 22 mérkőzésen 147 gólt szerzett. Nem kell Neumann Jánosnak lenni ahhoz, hogy az ember kiszámolja: ez mérkőzésenként 6,68-as, megdönthetetlen átlag. A három híján 150 találattal Schaffer Spéci 46-ot, Slózi 41-et, az ifjú Orth, akit mindenki Gyurinak szólított, 22-t szerzett. A csapatot akkoriban már Jimmy Hogan dirigálta, aki Schaffert elismerte, Schlossert nem szerette, de a két kamaszzenit imádta. Az öntörvényű Slózi nem tudta elviselni az angol edző pragmatizmusát, a fegyelmet mindennél fontosabbnak tartó vezetési

A „Schlózi”

A „Spéci”.

Az MTK 1918-as bajnokcsapata. Állnak (balról): Frischer intéző, Braun, Feldmann, Molnár, Kertész II, Orth, Nyúl II, Winkler, Schlosser, Brüll Alfréd elnök, Takács segédedző. Ülnek: Kertész III, Kropacsek, Mandl

stílusát. Tiltakozásként felvett egy furcsa szokást: minden gólja után – volt belőle elég – leköpte a hálót. Hogan ettől nagyon kiborult. Kijelentette Brüll elnöknek, hogy nem újítja meg a szerződését, ha Schlosser nem hagyja abba a köpködést. Hónapokba telt, de Jimmy bácsi győzött. Hogan különösen három játékosáról őrzött szép emlékeket – talán nem véletlen, hogy Schlosseren kívül ők voltak a korszak legjobb játékosai. Schaffer Spécire például így emlékezett a 2003-ban Angliában *Norman Fox* tollából megjelent *Prophet or Traitor? (Próféta vagy áruló?)* című könyv szerint: „A Sunderlandtól a Blackburnig több angol klub is le akarta igazolni, de ő nem ment. Sohasem volt híján az önbizalomnak, egyszer azt mondta a válogatott kapusnak, Platko Ferencnek, hogy figyelje meg, rúg egy hatost neki a következő bajnoki meccsükön. Meg is csinálta!”

Sohasem tagadta, a két fiatal, Orth és Braun volt a két kedvenc játékosa. Mindkettőt szinte apaként szerette. Ő fedezte fel őket, Braunt például, aki azért akkor már a VAC játékosa volt, az Angol Parkban futballozva. Ott játszott vele Orth is! 1916 végén Csibi, majd fél évvel később barátja is kék-fehér mezt húzott. Hogan még évtizedekkel később is áradozott róluk, soha nem bírta ki sírás nélkül, ha a munkaszolgálatban elhunyt Braun korai halála jutott az eszébe. „Mindketten lelkes, törekvő srácok voltak, akik angolul is tanultak tőlem. Tizenöt évesek voltak, amikor felfedeztem őket, s egy-másfél évvel később már mindketten a válogatottban játszottak. Hihetetlenül gyorsan tanultak, a pályán és a pályán kívül egyaránt. Orth volt a legjobb és a legintelligensebb futballista, akivel valaha dolgoztam” – tartotta. Pedig Hogan világklasszisokkal dolgozott együtt, az osztrák Csodacsapat, a Wundermannschaft jó néhány tagjától kezdve a legendás német edzőig, Helmut Schönig! (*Dénes Tamás–Sándor Mihály: Baj-nok-csa-pat!*)

Nagyon fura idény végén koronázták ismét bajnokká az MTK-t, ugyanis az FTC „haragszomrádja” még mindig tartott. Az MLSZ új társelnöke, Füzesséry Zoltán az idény előtt megpróbálkozott a békéltetéssel, még abba is belement, hogy az eredetileg szeptember 26-ra kisorsolt derbyt november 25-re halasszák, hátha addig megbékülnek a felek.

Az idény előtt a szakértők – köztük a *Sportthirlap* munkatársai – az MTK fölényét jósolták, megemlítve, hogy az addig is bomba erős együttes még tovább erősödött Feldmann Gyula át lépésével. (Apró érdekesség: a válogatott védő éppen a két klub háborúja idején öltözött át zöld-fehérből kék-fehérbe.) Azt meg senki sem sejtette, milyen gyorsan beilleszkedik a még

Futballcsuka nem akadt horogra

November 5-én érdekes hírről számolt be a kereskedelem iránt is fogékony Sportthirlap: „Az általános footballkellék-drágaságon segítendő, az MLSZ a Cipőközpont útján óhajtott Németországból vagy Svájc-ból footballcipőket behozatni. A Cipőközpont válasza sajnos elutasító volt. Németországban minden fajta cipőre kiviteli tilalom van, Svájc-ból csak női és gyermekcipőket lehet behozatni.”

Pedig nagy szükség lett volna futballcsukára – ez derül ki a júniusi, bécsi, az osztrákok elleni válogatott mérkőzés utáni információból: Ging rendkívül rossz minőségű, stoplik nélküli cipőben játszott a végig a találkozózt. Használhatatlansága már a klubmérkőzéseken is nyilvánvalóvá lett, de „a jelenlegi nehéz viszonyok között egyesülete használt cipői között nem tudott megfelelő másikat találni, újat csináltatni pedig egy egész vagyona kerül”.

félig gyerekember, Orth György a Hungária körútiak klasszisokkal teli első csapatába. A szinten minden mezőnyjátékos posztján bevethető ifjú csillag nem csak a pályán állta meg a helyét, az 1917–1918-as idényben volt utolsó éves a Gróf Széchenyi István Községi Felsőkereskedelmi Fiúiskolában. Már az ország legtehetségesebb játékosaként emlegették, amikor (1918. szeptember 18-án) kiállították az érettségi bizonyítványát. Az iskola igazgatója egyébként Kárpáthy Béla, az MLSZ korábbi elnöke volt, aki nagyon sajnálta, hogy „az Orth gyerek” nem az FTC-be igazolt. A testnevelő tanára dr. Kuncze Géza, a magyar kosárlabdázás apja, az Országos Torna Egylet elnöke volt. Neki köszönhette a szegény vasalónő és a fia, hogy Gyuri tandíjmentesként, ráadásul angol szakos osztályban tanulhatott. Utóbbinak nagy hasznát vette a Jimmy Hogannel való beszélgetésekben, ráadásul roppant gyorsan fejlődött a trénerrel gyakorolva. (Fekete Pál: *Orth és társai*)

Az MTK mögött a Törekvést tartották a legerősebb csapatnak, ezért is számított érdekességnek, hogy rögtön az első fordulóban találkozott a két alakulat. A címvédő és a trónkövetelő? Nos, ez azért erős lenne, kivált a történetek tudatában. A kék-fehérek ugyanis 7:1-re kiütötték az egyébként remek erőkből álló „Törit”. A *Sporthirlap* a legnagyobb rangadókhoz hasonlította az összecsapást: „A régi FTC–

A Törekvés alakulata

Levél a hadifogságból

A *Sporthirlap* 1917 őszén közölte Sárosi (Schinkasch) Ernő, a BEAC az Augusztá-serlegért vívott sorozatban a legjobbak között is szerepelt játékosának a krasznajarszki hadifogolytáborból írott levelét. Ennek legérdekesebb részletét idézzük:

„Ády (Blazsek III Adolf, a BEAC elesett kiváló csatára – a szerzők) haláláról a legőszintébb részvétellel és szomorúsággal értesültem. Pluhár (azaz Pluhár István, a BEAC játékosa, a későbbi válogatott, illetve híres rádiókommentátor szintén orosz fogságba esett - a szerzők) címét köszönöm, még ma írok neki. (...) Élénk itt a sportélet, s még élénkebb a sportpolitika. Négy footballpályánk van, amelyek még hazai viszonylatban is megállják a helyüket. A táborban négy klub működik: ATC, MAFC, Th. Körner Sportclub és 33 FC. Ezeken kívül játszanak a birodalmi németek és a törökök. A legerősebb csapattal a 33 FC rendelkezik. Itt játszanak: Késmárky (BTC), Faragó (NSC), Szinay (UTE), Federit (III. kerület), Kovács Sándor (BEAC), Székely (BEAC), mindkét Lévai (MAFC), és még sok jó vidéki játékos, akinek a nevét a sportvilág alig ismeri. Én szintén ebben a klubban játszom. Jelenleg még formán kívül vagyok, mert Troizkosanszkban (sic!), ahol május közepéig voltam, pályahiány miatt nem játszhattam”.

Tulajdonképpen hasonló jellegű híreket kapott a *Sporthirlap* a népszerű Bunyákról is: „Bosnyákovits Károly két és fél esztendei orosz fogság után 1918 áprilisában hazaérkezett. Bosnyákovitsot vesebaja miatt rokkantnak nyilvánították, ezért került előbb Zsolnára, kórházba, majd onnan a fővárosba érkezett. Bosnyákovits a fogságban rendszeresen trenírozott, így rövidesen ismét elfoglalja a helyét régi csapatában.”

MTK mérkőzések emléke éledt fel bennünk ma délután miniatűr formában, háborús köntösben. Ez volt az MTK–Törekvés 7:1.” (Tavasszal 2:2-re végzett a két csapat, az volt az egyetlen nem győzelemmel zárt bajnokija az MTK-nak az idényben.)

Ősszel a jobb sorsra érdemes MAC ellen, szinte megismételve az előző idény megismételhetetlennek hitt 18:0-ját, 18:1-re győztek a kék-fehérek. Schlosser hét, Schaffer hat gólt szerzett, Orth ugyan csak kettőt, de tizenkettőt ő készített elő. A végén még tizenegyest is rúghatott a bajnok, Knapp Miksa kocogott előre a kapuból, így ő is feliratkozott a góllövők közé.

Az MTK minden bajnoki mérkőzését megnyerte az őszi idényben – legalábbis amelyeket le tudott játszani. Az FTC elleni rangadót ugyanis novemberről is tovább halasztották, kapóra jött az ehhez asszisztálóknak a hirtelen téliesre forduló időjárás is.

Január elején ismét, méghozzá a legmagasabb szinten, tárgyalóasztalhoz ültek a felek, az MTK-t Brüll Alfréd és **Fodor Henrik**, az FTC-t Springer Ferenc és Malaky Mihály képviselte. Nem tudtak dűlőre jutni.

Február 4-én aztán tulajdonképpen sokkoló, de a szabályokkal teljesen összhangban lévő döntésről tudósított a *Sporthirlap*: „Kizárták az FTC-t a hadibajnokságból. Az MTK–FTC mérkőzés ügye lekerül – legalábbis egyelőre – a napirendről: az MLSZ intézőbizottsága a múlt hétfőn tartott ülésén egyhangú határozattal kirekesztette az FTC-t a hadibajnokságból, s összeredményét érvénytelenítette. Így kellett az MLSZ intézőbizottságának határoznia a hadibajnokság kiírásának feltételei alapján, amelyeket az FTC is ismert, s amelyeknek alá is vetette magát akkor, amikor a múlt év nyarán az 1917–18. évi hadibajnokságra benevezett.”

Egyébként rengeteg magyar futballista esett orosz fogságba. Sajnos, sokan odavesztek (mint Rappai József, az UTE, majd a BAK kapusa, aki Jekatyerinburgban háromhavi betegeskedés után, 1918 márciusában halt meg), de szerencsére többen is hazajöttek, mint Konrád I Jenő, Pozsonyi Imre, Nyilas István, s az UTE korábbi intézője, Langfelder Ferenc, aki négyéves fogság után, 1918 júniusában indult haza.

A népszerű Patyi korábban, még Muszkaföldről írt egy képeslapot, kvázi egy nyílt levelet a *Sporthirlap*ba, amelyben azon sajnálkozott, hogy milyen rossz lett a légkör a magyar futballban, milyen nagy baj, hogy a két legnagyobb csapat egymásnak esett. Pedig hát az ő bajuk mi volt a háborúban, a hadifogságban, az orosz télben sínylődőkéhez képest.

A török frontról is kapott híradást a *Sporthirlap*. November 19-én jelent meg Wendelin Kristóf beszámolója: „... a 33 FC játékosai közli velünk, hogy a török hadsereg kötelékében küzdő magyar fiúk a messzi Ázsiában is hódolnak kedvenc sportjuknak, a futballnak. Footballcsapatot is alapítottak a Konstantinápolyban állomásozók, amelynek Weber főhadnagy (Wiener AC) a vezetője. A Schlenker fivérek (NSC), Lukács (RAFC) és Werker (Nagyvárad) most távoztak el Konstantinápolyból a gázai frontra.”

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Április végéig valóban nem is játszott az FTC bajnoki mérkőzést, de kétségtelen, hogy az érdekeltek keresték a megegyezés lehetőségét. Az MLSZ – egyébként többnyire az MTK-val rokonoszenvező – vezetői is úgy tartották, nem tesz jót a magyar élvonalnak az FTC hiánya.

Közben sürgették a futballbékét az FTC játékosa is, akik Weisz Ferenc vezetésével küldött-ségbe mentek a klubvezetőkhez, mondván, ők játszani akarnak. Talán ennek is szerepe volt abban, hogy április 8-án megkötötték a béke.

Nem sokkal később a Fradi szapora tempóban kezdte pótolni az elmaradt mérkőzéseit. Május 6-án végre, több mint egy éves szünet után, ismét FTC–MTK (0:3) rangadót játszottak – nagy kasszasikerrel. A *Sporthirlap* statisztikái szerint 14 000 fizető néző és 2-3000 szabadjegyes, állandó belépős

1918-as ferencvárosi együttes. Balról: Jung intéző, Gábor, Bódis, Medgyessy, Kiss, Szamosi, Pataki, Nemes, Köves, Wilhelm, Tóth-Potya, Wiener

látta a találkozót, amelynek 37 000 korona volt a bruttó bevétele. Ebből kifizettek 7400 koronát pályabérre az FTC-nek, 4000 koronát vitt el a vigalmi adó. Az egyéb kiadások levonása után 6500-6500 jutott mindkét gárdának. S nagyjából még egyszer ennyi szűk két héttel később, amikor a Hungária körúton is találkoztak a riválisok. A házigazdák 15 000 néző előtt 5:0-ra diadalmaskodtak, szemernyi kétséget sem hagyva a valós erőviszonyokról. A derbi győztese hatalmas, 12 pontos előnnyel nyerték meg a bajnokságot. A *Sporthirlap* így értékelte: „A hadibajnok büszke címet az MTK kiváló képességű csapata vívta ki. A hadibajnoki küzdelmek első fordulójától mindvégig a lista élén állott a békeideinél is nagyobb játékerőt képviselő kék-fehér együttes, melynek talán nem is az a legnagyobb érdeme, hogy szokatlanul nagy pontdifferenciával (12 pont különbséggel) nyerte meg a bajnokságot, mint inkább az a ténykedése, hogy az elmúlt esztendő folyamán sorozatos győzelmeket arató magyar reprezentatív csapat tagjainak túlnyomó többségét a kék-fehér gárda állította a magyar sport szolgálatába. Nemzetközi mérkőzései során is mindenkor a magyar színék méltó reprezentánsának bizonyult, s a tavaszi szezonban csupán egy ízben, a DFC ellen Prágában kellett térdet hajtania. 147:10-es gólaránnyal zárt, egymaga több gólt szerzett, mint a következő három együttevét. S ha mi ennek ellenére még mindig többet várunk tőlük, főleg nemzetközi mérkőzéseiken, annak az az oka, hogy van köztük néhány hangulatjátékos.”

A második helyet az óriási hajrát kivágó FTC szerezte meg, némi meglepetésre. Május 13-án még 10 ponttal álltak a zöld-fehérek a Törekvés mögött, aztán az utolsó hat meccsükön 11 pontot gyűjtöttek. Pedig a halasztások miatt igazán erőltetett menetben kellett végigjátszaniuk az idényszárast, akadt olyan hét, amelyre három mérkőzésük is jutott. A Törekvés a gyenge rajt után a középsőmezőnyben szerénykedett, utóbb magára talált, és az őszi szezont már másodikként zárta. Tavasz elején ismét rosszul rajtolt, de aztán úgy tűnt, biztos második lesz. Ám a végén letört, s a Fradi megelőzte. Az idény meglepetéscsapataként a Vasasokat ünnepelték, amely a békeidőben még a harmadik osztályban szerénykedett. A kritikusok megjegyezték, hogy az MTK után a legstílusosabb játékot a piros-kékek játszották. Tavasszal úgy tűnt, a Törekvéssel

akár a második helyért csatázhatnak, de a Fradi lehajrázta őket. Az Újpest az idény második felére visszakapta a pályáját. A *Sporthirlap* így számolt be az eseményről: „Megnyílik az UTE-pálya: Három és fél éve, egy esős júliusi estén feltűzött szuronyú bosnyák bakák szállták meg az újpesti összekötő vasúti hidat, s azóta csak az léphetett a hidra, ki igazolványnak volt birtokában. Megszűnt attól fogva a népszigeti pálya a futball számára. A katonai hídfőparancsnokság megszüntette a korlátozó intézkedését, így az UTE-pálya felszabadul.”

A szezon nagy vesztesének a sereghajtó MAC bizonyult. A hírlapírók szerint nem a labdarúgók tudásával volt gond: „A MAC-ra el lehet mondani, nem a játékosainak a tudása, hanem azok nemtörődomsége juttatta a csapatot az utolsó helyre. Május közepén az utolsó helyre esett vissza, már csak akkor ébredtek, amikor késő volt. Hatalmas lendülettel, a régi tűzzel feküdtek a mérkőzésekbe, de már késő volt. Egy esztendő mulasztásait nem lehetett négy hét alatt kijavítani.”

Végezetül egy kedves sztori az idényből a későbbi népszerű komikusról: „Salamon Béla, az MTK ifjúsági intézője esti elfoglaltságára való hivatkozással leköszönt tiszteről. Salamont érdemei elismeréséül az MTK igazgatósága a kék-fehérek ifjúsági igazgatójává választotta.” (*Sporthirlap* 1917. szeptember 17.)

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

Spéci-szezon volt!

Öt mérkőzés, öt győzelem – pazar mérleg, s mivel az ötből négyszer Ausztria volt az ellenfél, azt mutatja, a háború utolsó időszakában az osztrákhhoz hasonlóan nagy károkat szenvedett magyar labdarúgás megelőzte a „sógorokét”. Az MTK nagy triója, Kertész II, Schaffer és Schlosser az előző idényhez hasonlóan minden mérkőzésen szerepelt, az 1916–1917-ben egy meccset mulasztó Szabó Péter is csatlakozott hozzájuk. Ők képviselték az állandóságot, a többi hét posztion meglehetősen sok volt a változás. A Herczog Ede helyére került Fehéry Ákos és a válogató bizottság a három tavaszi mérkőzésen nyolc újoncot avatott, aligha a

A fehér szerelésbe bújó magyar tizenegy, valamint ellenfele, a svájci válogatott 1918. május 12-én. A mieink (állnak balról): Wiener, Szabó P., Deutsch, Ging, Varga kapus, Kertész II, Nemes, Schaffer (csak a feje látszik).

Ülnek: Schlosser, Hönich, Stark

gyenge eredmények miatt. Az 1917–1918-as idény 450 „válogatott” percében tíz gólt szerzett a magyar csapat, ezek közül hatot a minden mérkőzésen a kapuba találó Spéci, hármat pedig az ősszel „csendesebb” Slózi.

Az első, az október 7-i mérkőzésen az keltett meglepetést, hogy „csak” 2:1-re nyert a magyar csapat, ugyanis júniusban 6:2-re, júliusban, ráadásul Bécsben, 4:1-re intézte el az osztrákokat. A Platkó – Feldmann, Siegl – Kertész II, Kertész III, Vágó – Taussig, Engel, Schaffer, Schlosser, Szabó P. összeállítású, hét MTK-játékost felvonultató alakulat Schaffer Alfréd és Taussig Imre egy-egy góljával győzött 2:1-re.

Az 1917-es esztendőt egyébként veretlenül zárta válogatottunk, öt meccsből négyet megnyerve, miután a novemberi hűvösben, a WAC-pályán, 15 000 néző előtt is nyert. Pedig a bécsiek nagyszerűen játszottak, a korabeli sajtóbeszámolók szerint a mezőnyben felülmúlták a vendégeket. Két magyarral ellenben nem bírtak. Spéci két gólt is szerzett, miközben a kapuban Platkó Ferus emberfeletti bravúrokat produkálva csak egy gólt kapott (2:1). A Herczog Ede által irányított, Platkó – Feldmann, Siegl – Kertész II, Kertész III, Vágó – Taussig, Orth, Schaffer, Schlosser, Szabó P. összeállítású tizenegyben kilenc MTK-játékos kapott helyet. Két újoncból később Európa-, sőt világhírű klasszis lett. Orth György a magyar futball legendái közé emelkedett. Az osztrákoknál debütáló – egyébként cseh – **Karel Koželuh** később futballozott a csehszlovák válogatottban is, Európa-bajnoki címet nyert jégchokiban a csehszlovákokkal, kora egyik legjobb teniszezőjének számított, három amerikai és öt francia profi bajnoki címet nyert, 2006-ban beválasztották a sportág Hall of Fame-jébe.

Április 14-én a Hungária körúton lépett pályára a két válogatott. A Varga – Horváth Gy., Siegl – Kertész II, Ging, Deutsch – Taussig, Konrád II, Schaffer, Schlosser, Szabó P. összeállítású, a hátsó alakzatban kísérleti, de elől az MTK kiváló ötös fogatára építő legénység Schlosser Imre és Schaffer Alfréd egy-egy találatával 2:0-ra nyert. Ez volt sorozatban az ötödik diadal

A világrekorder szövetségi kapitány

Az utolsó 1917-es válogatott mérkőzésen működött közre utoljára szövetségi kapitányként Herczog Ede. A miértről ezt írta a Sporthirlap: „Herczog Ede főhadnagy szabadsága leteltével visszatért a frontra.”

Akkor még szinte senki sem tudta, világrekorderként. Addig ugyanis senki sem működött közre több mint harminc mérkőzésen szövetségi kapitányként a nagyvilágban. Herczog 1880. augusztus 25-én született egy Pecsényéd nevű kis faluban, amely ma Burgenland területén fekszik. (Tóth Tamás szegedi témakutató gyűjtése.) A MUE-ban kezdett sportolni, kiváló sprinternek számított. Később átpártolt a futballhoz, csatárként másfél éven át a MUE csapatkapitánya volt. Először 1899-ben, egy FTC II–Műegyeteni FC mérkőzésen bíráskodott. A legfoglalkoztatottabb magyar játévezetők egyike volt, aki rendkívüli elméleti tudással is rendelkezett, sportújságíróként ő szerkesztette a Sporthirlap legén-

az osztrákok ellen. Fehéry Ákos kapitány sikerrel debütált, mint ahogy győztes meccsen mutatkozott be két újonc, Horváth Gyula, a Törekvés és Deutsch Árpád, a BAK játékosa is. A szövetséggel (is) hadban álló FTC egy futballistát sem adott a válogatottba, ellenben a Törekvés hármat (Horváth, Ging, Siegl). A kezdés előtt egyébként a szövetség a 25. válogatottsága alkalmából Kertész II-t köszöntötte, más kérdés, hogy a magyar futballélet legkiválóbb üzletembere, a népszerű Vili a mai számítás szerint még csak a 21. mérkőzésénél tartott.

Május 12-én Svájc együttesét fogadta a magyar. Az alpesiek még az előző karácsony környekére meghívták a mieinket egy négyes tornára. Az előkészületekről így írt a *Sporthírlap* egy október 4-i keltezésű bécsi levél részletét citálva: „Egy-két hét előtt az MLSZ és az osztrák footbalszövetség elnökségéhez a svájci szövetség egy-egy átirata érkezett, amelyben azzal a kéréssel fordult a két testülethez, hogy küldje el a válogatott csapatát Svájcba. A központi hatalmak és elsősorban éppen a monarchia két állama úgyszólván körül van övezve ellenségtől s az egyedüli Svájc az, amely az elszigeteltségben korrekt semlegességével egy természeti szépségekkel gazdagon megajándékozott oázisa a vérben gázoló fegyveres Európának.” A tervek szerint Magyarország, Ausztria, Svájc és Németország vívott volna négyes tornát Zürichben, Bázelen és Bernben, december 23. és január 1. között. Az MLSZ késlekedése miatt a magyar csapat végül nem utazott ki, a német sem ment, az osztrákok ellenben igen. Tavasszal aztán a svájciak keltek útra és jöttek el, például Budapestre is. A május 12-i volt a két ország harmadik hivatalos mérkőzése egymás ellen, ugyanakkor az első 1914 júniusa (!) óta, amelyet a magyar csapat nem az osztrákok ellen vívott. A háborús viszonyok miatt meglehetősen tartalékos volt a magyar együttes, különösen a védelemben. A kispesti Varga Péter másodszor védett a legjobbak között, a két hátvéd, Stark József és Wiener I. János egyenesen újonc volt. Ugyancsak ezen a találkozón debütált a jobbszárny két tagja, Nemes-Neufeld Sándor (FTC), az egyetlen futballista, aki a magyar és az osztrák válogatottban is helyet kapott, valamint Hönich Lajos. A két III. kerület-játékos soha többé nem került be a nemzeti tizenegyre. Nem a sok újonc, a nemzetközi porondon tapasztalatlan játékos döntötte el a Keller gólja után a második félidőben hátrányba kerülő magyarok javára a találkozót, hanem

dás Pickford rovatát is. Játékvezetőként és szövetségi kapitányként is részt vett az 1912-es olimpián. 1917-ig összesen 31 találkozón irányította szövetségi kapitányként a magyar csapatot. (Mérlege: 19 győzelem, 7 döntetlen, 5 vereség.) Az IFFHS, a futball történetével és statisztikáival foglalkozó nemzetközi szervezet egy különlegességet is megemlégett vele kapcsolatban a kort feldolgozó történeti munkájában. A kutatások szerint 1872 és 1920 között hat olyan férfiú akadt, aki A-válogatott mérkőzéseken bíróként és szövetségi kapitányként is közreműködött. Ezek közül hárman voltak magyarok (Herczogon kívül Hajós Alfréd és Fehéry Ákos), kettő osztrák volt (Hugo Meisl és Heinrich Retschury), valamint egy chilei. Ezen a speciális táblázaton is a négy válogatott mérkőzést vezető, s 31-en kapitányként közreműködő Herczog (35) a csúcstartó, őt követi Meisl (31) és Retschury (20). Herczog Ede 1953. szeptember 14-én tuberkulózisban hunyt el Budapesten, a Korányi Sándor utcai kórházban. A Kozma utcai izraelita temetőben nyugszik.

a két gólzsák. Schaffer Alfréd, aki a 12. válogatott meccsén a 16. góljánál tartott, valamint Schlosser Imre, aki 57/56-os mutatóval rendelkezett e mérkőzés után.

A Bécsben 1918. június 2-án 2:0-ra győzelmeskedő magyar válogatott

A szezon utolsó válogatott 90 percét június másodikán Bécsben, a WAC-pályán játszotta a magyar csapat. A mérkőzés a 70. és a 73. perc között dőlt el, akkor szerezte Schlosser Imre az első, majd Schaffer Alfréd a második gólt. Fehéry Ákos a Zsák – Feldmann, Fogl II – Kertész II, Ging, Orth – Nemes, Konrád II, Schaffer, Schlosser, P. Szabó összeállítás mellett döntött, s jól tette. Erre a mérkőzésre is jutott újonc, Fogl II Károly

debütált. Érdekes, hogy *Tari István* a *Sporthirlapban* 1944 tavaszán megjelent tizenöt részes, a *Fogl-gát* címet viselő – egyébként nem igazán tárgyhu, s a *Lőrincz Róbert–Laszip Gábor* szerzőkettős által 2010-ben kiadott, *A legendás Fogl-gát* című könyvben többször és nagyon helyesen pontosított – munkájában felelevenítette, hogy a másodszülött Fogl fiút tulajdonképpen Hugo Meisl, az osztrákok kapitánya, futballvezére „javasolta” a válogatottba. A nem sokkal korábban egy Rapid elleni meccsen remeklő Fogl Karsci játéka annyira elnyerte a tetszését, hogy áradó cikket írt egy ottani újságba, majd levelet fogalmazott régi barátjának, Fehéry Ákos magyar szövetségi kapitánynak, amelyben ódákat zengett az akkor 23 éves Fogl Károlyról.

1917. október 7.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	2:1 (1:0)	Schaffer, Taussig
1917. november 4.	Bécs	AUSZTRIA	2:1 (2:0)	Schaffer 2
1918. április 14.	Bp., Hungária út	AUSZTRIA	2:0 (1:0)	Schlosser, Schaffer
1918. május 12.	Bp., Hungária út	SVÁJC	2:1 (0:0)	Schaffer, Schlosser
1918. június 2.	Bécs	AUSZTRIA	2:0 (0:0)	Schlosser, Schaffer

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

5 mérkőzésen: Kertész II Vilmos (MTK), Schaffer Alfréd (MTK), Schlosser Imre (MTK), Szabó Péter (MTK)

3 mérkőzésen: Feldmann Gyula (MTK), Ging József (Törekvés), Siegl József (Törekvés), Taussig Imre (MTK)

2 mérkőzésen: Deutsch Árpád (BAK), Kertész III Adolf (MTK), Konrád II Kálmán (MTK), Nemes-Neufeld Sándor (FTC), Orth György (MTK), Platkó Ferenc (Vasas), Vágó Antal (MTK), Varga Péter (KAC)

1 mérkőzésen: Engel Vilmos (BAK), Fogl II Károly (UTE), Horváth Gyula (Törekvés), Hönich I Lajos (III. kerületi TVE), Stark József (III. kerületi TVE), Wiener János (FTC), Zsák Károly („33” FC)

Slózi és Spéci szétbombázta a bécsi védelmeket

Az 1917–1918-as idényben az MTK-nak mindegy volt, hogy külföldi vagy hazai az ellenfél. A csatársor minden védelmet kitömött. A történelmi hűség kedvéért jegyezzük meg, hogy ahogyan a bajnokságban, úgy a nemzetközi porondon is megbotlott egyszer, Prágában 6:2-re kikapott a DFC-től. De ahogy mondani szokták: ez csak a szabályt erősítő kivétel volt. Jimmy Hogan együttese ugyanis ízekre szedte a legjobb bécsi csapatokat, miközben Schlosser és Schaffer mintha gólpárbajt vívott volna egymással. A kék-fehérek az idény osztrák bajnoka, a Floridsdorfer AC ellen Pesten 2:0-ra, a második helyezett Rapid ellen itthon 9:0-ra, Bécsben 8:1-re, a harmadik helyezett WAF ellen idegenben 6:0-ra, idehaza 6:2-re, a negyedik helyezett Rudolfshügel ellen a Hungária körúton 9:0-ra és 5:0-ra nyertek. Nagy kár, hogy a háborús helyzet nem engedte meg, hogy az MTK a legjobb angol profi csapatokkal is összemérje erejét, mert egyedül azok jelenthettek volna a számára igazi kihívást.

Játszott osztrák csapatokkal több magyar élvonalbeli gárda, a Törekvés például szép döntetlent ért el Bécsben a Rapid ellen, de az UTE is helyt állt, igaz, 2:1-re vesztett az azokban a hetekben az osztrák hadibajnokságot megnyerő Floridsdorf ellen. Érdekes, hogy nagyon aktívvá váltak a nyugat-magyarországi, dunántúli klubok is: összechapott osztrák ellenféllel a Szombathely, a Sopron, a Győri ETO, a DAC, a Komáromi FC, a Mosonmagyaróvár, valamint a Pozsonyi TE, a Makkabea és a Pozsonyi MTE is. Rendszeressé váltak a prágai alakulatokkal vívott mérkőzések is, az FTC 1:1-re végzett itthon a Slaviával, majd vendéggént 5:2-re kikapott.

A Vasasok gárdája a háborús korszakban

Különleges, hogy az idény elejétől több jótékonyági találkozót is játszottak a csapatok. A Vasas 1917 augusztusában a mai Lviv városában lépett pályára, mérkőzéseiről így számolt be a *Sportthirlap*: „Lembergben, Galícia sokat szenvedett fővárosában járt, szombaton 7:0-ra verte a Pogont, vasárnap 4:1-re egy német, magyar és osztrák játékosokból álló katonaválogatottat, amelyben élvonalbeli játékosok szerepeltek.”

Megalakulnak a vidéki válogatottak

Vargay Sándor, a központi vidéki bizottság előadója érdekes elemzést írt az idény során az 1918 tavaszán megjelent *Football Almanachba* a Budapesten kívüli hazai labdarúgóéletről, *A vidéki labdarúgósport a háborúban* címmel. „Történetek hibák a múltban, amikor a vidéki sport mindig mostohán kezeltetett, amelyhez hozzájárult a vidék nemtörődömsége, a kellő organizáció hiánya. Ilyen auspiciumok között ért bennünket a világháború. Természetesen a különben is

gyengélábon álló vidéki sport megszűnt. Már azt hittük, nem ébred fel többé, pedig csak fel kellett rázni, értésre adni, hogy igenis élni, küzdeni, dolgozni kell, ha áldozatok árán is. Jött az új éra, friss, új emberek jöttek telve bizalommal, ambícióval, a sport fejlesztését tűzve ki kizárólagos programul. Eleinte szép szóval nem ment, majd küzdelemmel, de megcsinálták az 1916–17. évi hadibajnokságot három kerületben, amelyre 15 egyesület nevezett be. A munka meghozta gyümölcsét, ma már négy, autonómiával bíró kerültünk 26, a bajnokságba benevezett egylettel működik. Döntésre került két vidéki válogatott mérkőzés. Ez mind bizonyosága annak, ha akarunk, lehet... De... sajnos, sok jó nevű egyesületünk nem tartotta érdemesnek, hogy nehézségekkel bár, de megkezdje újból működésének elejtett fonalát. Ma már a háború negyedik esztendejében tartunk, és oly városok, mint Kassa, Nagyvárád, Debrecen, Miskolc, Újhely, Kolozsvár, Eperjes, Losonc sportja tétlenségre vannak kárhozthatva, mert nem akad senki, aki a szent ügyet kezébe véve felrázza őket medvéálmukból. Nem követik azok nemes példáját, akik áldozatok árán, de megküzdve a nehézségekkel, istápolják azt. Ne mondja azt senki, hogy nem lehet. Már csak szójáték: nincsenek játékosok. Vannak fiatalok, újak, a főváros is azokkal játszik. Neveljük őket. Azért van a sport.”

Ahogy Vargay Sándor szavainak idézetéből is kiderül, az 1917–1918-as idényre már több csapat tudott nevezni. Ugyanakkor továbbra is sújtották a gazdasági gondok a klubokat, s ezeket csak fokozta az utazási kedvezmények elvétele meg az egyre csak növekvő infláció. A szövetség megpróbált könnyíteni a terheken, 4000 koronát különített el a költségvetésében a vidéki egyesületek gondjainak enyhítésére. Szép gesztus volt, nem is lehetett könnyű kigazdálkodni, de – hogy a nagyságrendeket érzékeltessük – éppen ekkora összeget kellett vigalmi adó címén befizetni a tavaszi MTK–FTC derbi után.

Az idény során négy kerületben játszottak a csapatok, ismét a Temesvári Kinizsi, a Győri ETO és a Diósgyőr VTK bizonyult a legjobbnak, míg a Pestvidéki kerületet a Szolnoki MÁV nyerte meg.

Fontos újítást jelentett a vidéki kerületi válogatottak létrehozása s gálamérkőzéseinek megszervezése. Az első ilyen találkozót 1917. október 7-én, a békéscsabai marhavásártéri pályán, helyi viszonylatban tekintélyes, 2000 fős publikum előtt játszotta a Délkerületi válogatott és a vendégül hívott Fővárosi kombinált. (A helyszínre magyarázat: dr. Füzessey Zoltánt, az MLSZ társelnökét oda nevezték ki főispánnak.) A mérkőzést a vendégek nyerték a szezonban az A-válogatottban bemutatkozott (vagy majd bemutatkozó) Orth György, Urik József és Deutsch Árpád góljával. A déliek két aradi játékos, Reichfeld (ATE) és Stoffa (AMTE) révén szépítettek. A veterán Károly Jenő volt a pestiek csapatkapitánya, ő vette át a lefújás után az aradi Vöröskereszt ajándékát, egy bronzszobrot. Egyébként a déli kerület tizenegyében szegedi, aradi és temesvári futballisták kaptak helyet. Az esztendő során sor került még hasonló propagandamérkőzésekre, ezek közül akadt egy nemzetközi is: Nyugat-Magyarország válogatottja a II. osztályú bécsi válogatottal játszott 1:1-es döntetlent Pozsonyban.

Déli kerület: 1. Temesvári Kinizsi 18, 2. Szegedi AK 13, 3. Aradi MTE 10, 4. Szabadkai SE 7, 5. Aradi TE 2, 6. Szabadkai MTE 2.

Északi kerület: 1. **Diósgyőr-Vasgyári TK**, 2. Miskolci MTE

Nyugati kerület: 1. Győri ETO, 2. Pozsonyi TE

Közép (Pestvidék) kerület: 1. **Szolnoki MÁV**, 2. Kecskeméti AC

A bekkiskola igazi megalapítója

Feldmann Gyula az önmagának feltett kérdésre, hogy hogyan lett futballista, az alábbiakat válaszolta: „Ami a lipótvárosiaknak a Fa-tér, a budaiaknak a Vérmező, a Városliget környékén lakóknak a Mesterséges, az volt nekünk, belső erzsébetvárosiaknak a Grund. A Grund a Dohány utcai zsidó templom mellett elterülő szabad tér. Azaz dehogy szabad, úgy be volt kerítve, hogy néhányan csak nadrágszakadás árán tudtak bejutni oda. Harmadik elemibe jártam a Kazinczy utcai iskolába, amikor megismerkedtem az erzsébetvárosi Grunddal. Szomszédom, aki mellé a tanító úr ültetett – később klubtársam és legjobb barátom – ezzel fogadott az első napon: Tud maga futballozni? Az igenlő válasz után délután alkalmam volt megismerkedni a Grund belső életével. Igaz, hogy este nem kaptam vacsorát, mert szétrúgtam a cipőmet, de ez nem szegte kedvemet. Csapatba úgy kerültem, hogy a Grund válogatott csapatát mérkőzésre hívta ki a Diadal FC. A Diadalból hiányzott egy ember, aki helyett én állottam be, és ott is ragadtam, sőt lassanként átszállítottam oda a Grund minden használható emberét. Ebből a Diadalból született meg később az Erzsébetvárosi Torna Club, ahonnan aztán Müllender Sándor a Nemzeti Sport Clubba vitt.” (*Sporthirlap* 1910. december 25.)

A rövid önéletrajz szerzője 1890. november 16-án született Szegeden. A csongrádi megyeszékhelyről költözött családjával a Nyolcházaknak nevezett pesti lakóháztömbbe, ahonnét a pályafutása elindult. (*Nemzeti Sport* 1926. november 7.) Előbb a Nemzeti SC ifjében, majd az első csapatában játszott, együtt Tóth-Potya Istvánnal. (1907-ben Feldmann már az NSC-ben volt, és az is bizonyos, hogy 1912 tavaszán még mindketten ott rúgták a labdát.) Aztán a kis köpcös csatár átpártolt a Ferencvároshoz, s pár esztendő múltával követte a védő is, 1915 és 1917 között tehát újból együtt futballoztak. 1917-ben Feldmann az MTK-ba igazolt, akkor ellenfelekké váltak. Egyébiránt jó barátok voltak, később sógorok is lettek, mert Gyula Potya nővérét vette feleségül, az újsütetű rokonok össze is költöztek. (*Nemzeti Sport* 1927. október 14.) Aranyos történetet jegyeztek le róla: „1919 környékén kezdett kopaszodni. Ez nagyon kétségbe ejtette. Minden képre haját rajzolt magának ceruzával. Lám, ezen a képen is itt a ceruza nyoma Feldmann feje körül...” (*Nemzeti Sport* 1939. január 16.)

Eleink futballkultúrájában már-már a védjegyének számított a becsúszó szerelés, amelyet idehaza úttörőként kellő hatékonysággal alkalmazott. (*Nagy Béla: Fradi futballévszázad*)

A szívós hátvéd 1910 és 1920 között tízszer jutott szóhoz a válogatottban, az NSC-ből, az FTC-ből és az MTK-ból egyaránt meghívták a legjobbak közé. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) Gólt ugyan nem rúgott a nemzeti tizenegy színeiben, ám hogy nem dilettánsról írunk, arról a szakmabeli Fogl II Károly hízelgő véleménye perdöntő lehet: „Payert látta talán valaki passzolni? Hogy leadta volna a labdát nehéz helyzetben valamelyik halfnak? Soha! Rumbold már ebben a tekintetben messze fölötte állt. Annak legalább volt technikája is. De hol vannak mind a ketten Feldmanntól? Hiszen Feldmann alapította meg a mai bekkiskolát!” (*Nemzeti Sport* 1929. január 8.)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
A Testgyakorlók virágkorában három bajnoki aranyérem került a nyakába (1918, 1919, 1920). 1920-ban tagja volt annak a professzionális társulatnak, amely Budapest–Berlin néven hankizott Németországban. Remek labdarúgók verődtek egybe abban a gárdában, Platko Ferenc védte a kapuját, és sorait erősítette Jeszmás József, Ging József, Viola József, Pataki Mihály, Nemes-Neufeld Sándor, Szendrő (Schwarz) Oszkár, Nyúl I. Ferenc. Valamennyien magyar válogatottak voltak. Többen nem tértek haza közülük, de miért is tették volna, hisz itthon az oly gyűlölt és üldözött profizmusuk miatt megbélyegezték és eltiltották őket. Feldmann Gyula az edzői szakmát választotta, 30 évesen labdarúgóként amúgy is leírták már.

„1921 óta trénerkedem. A Makkabiból annakidején európai hírvé csapatot csináltam” – nyilatkozta bő évtized múlva. (*Sporthírlap* 1932. július 21.) 1922 és 1924 között volt a híresen gazdag Makkabi Brno mestere, sőt 1923-tól játékos-edzőként szolgálta a brünni zsidók klubját. A cseh-morva egyesület vezetőitől és mecénásaitól havonta 3500 cseh koronát vett fel, ami 280 ezer akkori magyar koronának felelt meg. Egy budapesti szakmunkás az 1920-as évtized első felében átlagosan havi 30 ezer magyar koronát keresett. (*Szegedi Péter: Az első cipőzsinórnál kezdődött...*)

1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
Csehországból Németországba szegődött, és az 1924–1925-ös küzdelmekben kerületi bajnok lett a Bremener SV együttesével. (*Sporthírlap* 1932. július 21.) Ezt követően a lipcsei izraeliták csapatának (Bar Kochba) volt a játékos-edzője (*Nemzeti Sport* 1926. július 4.), tehát 36 évesen még futballozott. 1926 őszén a braunschweigi alakulatát vezérelte egészen a regionális bajnok címig. (*Sporthírlap* 1932. július 21.) 1927. február 5-én leszerződött a Vasas. (*Nemzeti Sport* 1927. február 6.) Ugyanakkor azt is közölte a sportlap, hogy a Hungáriánál is trénerként alkalmazzák, kvázi párhuzamosan látta el a feladatait. (*Nemzeti Sport* 1927. március 4.) Újból szembekerült hát a sógorral, ám már stratégaként vívott vele sakkipartit az örökrangadón. Fortuna nem órámosolygott, Potyáék nyertek idegenben 3:2-re. (*Nemzeti Sport* 1927. október 17.)

Körülbelül másfél évig lehetett a Hungária mestere (1928. márciusban még biztosan az volt – *Nemzeti Sport* 1928. március 9.), júniusban azonban távozott. (*Nemzeti Sport* 1928. június 17.) A kék-fehérektől rövid időre Bukarestbe költözött, a román fővárosban a Juventus szakmai irányítását bízták rá. (*Nemzeti Sport* 1928. július 29.)

1913
1914
1915
1916
1917
1918
A húszas évek végén és a következő évtized jelentős részében Itáliában tevékenykedett. Állomáshelyei: Fiorentina (1928–1931), Palermo (1931–1934), Inter-Ambrosiana (1934–1936), Torino (1936–1938). A firenzeiekkel és a palermóiakkal is a második liga első helyén zárt. Az 1934-es világbajnokságon – mint Olaszországban dolgozó szakember – ő volt Nádas szövetségi kapitány mellett a válogatott tréner. Torinóból Belgrádba, az SK Jugoszlaviájához vezetett az útja. (*Nemzeti Sport* 1938. július 15.) Déli szomszédságunkban 1939-ig működött, hogy az első háborús ős újra a Hungária körúton üdvözlje. A leköszönő Braun Csibi helyét foglalta el. (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 11.) 1940 elején a Fenerbahçe hívta. A török nagykövet érdeklődött a magyar hatóságoknál a jelölt iránt, mire a buzgó belügy detektíveket küldött a lakására, halálra ijesztve a nejét. (*Nemzeti Sport* 1940. február 19.)

1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1940. március 12-én agyvérzés érte a csapat edzésén (*Nemzeti Sport* 1940. március 14.), ezért – a megromlott egészségi állapotára való tekintettel – átengedte a Hungária FC kispadját Senkey Imrének. (*Képes Sportlap* 1948. február 17.)

Túlélte a deportálás és a lágervilág szörnyűségeit, de erről az időszakáról nem tudni konkrétumokat. 1955. október 31-én halt meg Budapesten. (hu.wikipedia.org)

A kék korszak generálisa

Ha valaki tizenöt esztendőn keresztül válogatott tud lenni, az minden sportágban megsüvegezendő teljesítmény, a futballban annál is több: csoda. A Vilikének becézett Kertész II magáénak tudhatta ezt a bravúrt. Nem csupán Pablo Picassónak, hanem labdarúgásunknak is akadt egy „kék korszaka” (1913–1925), és annak az MTK-diadalokkal zsúfolt időszaknak volt egyik meghatározó alakja Kertész II Vilmos. Budapesten, sokgyermekes zsidócsaládban született 1890. március 21-én (*Ujvári Péter szerkesztésében Magyar Zsidó Lexikon*). A kék-fehérekkel sikert sikerre halmozott a 166 centis, fürgé mozgású, izmos testalkatú labdarúgó, ám az is ritkaság, hogy a két (szintén válogatottságig jutó) fivére, Gyula és Adolf is ezt a gárdát erősítette. Az első Magyar Kupát 1910-ben az MTK vitte haza, és a BTC elleni megismételt döntő (2:1) győztes csapatában a két testvére is pályára lépett. Mi több, a bátyja, Kertész I Gyula gólt is szerzett.

Kertész II sokoldalú, több poszton is szereplő spíler volt, 1913-ban például „huzamosabb időn át” centerhalfot játszott. (*Nemzeti Sport* 1928. október 19.) Aztán 1915-ben ő lépett Bíró Gyula örökébe a jobbhalf pozíciójában, és 1924-ig uralta a posztot. (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.)

Az imént említettük Gyula nevét. Nos, a „brúder” a *Hogyan lettem futballista?* című írásban visszatekintett közös pályafutásuk nyitányára: „Hála népes családunknak, két hármas csapatot mindig ki tudtunk állítani. Tizenegy éves koromban kezdtem futballozni. Vili öcsém csakhamar komoly tehetségnek bizonyult. Mikor mindannyian meggyőződünk technikánk tökéletességéről, kiléptünk a nyilvánosság elé, a Mesterségesre (a híres városligeti grundra – a szerzők). Eleinte háttérben maradtunk, aztán bekerültünk a kompániába. Később családostul az MTK csapatába léptünk. Vili nagy karriert csinált: két hónap alatt a negyedik csapatból a válogatottba jutott. Adi öcsém lassabban halad, de ő is az első csapat játékosa.” (*Sporthírlap* 1910. december 25.)

Ami Vilmost illeti, tényleg kedvelhették az égiek: a kék-fehérekkel összefutballozott kilenc bajnoki aranyat és melléjük „kísérőnek” négy Magyar Kupát (1910, 1912, 1914, 1923). A nemzeti együttes szerelését 47 alkalommal öltötte magára, a fellépésein tizenegy góllal örvendezte meg a szurkolókat. Helyet kapott az 1912-es stockholmi olimpiára utazó válogatott keretében, de a tornán a szakvezetés nem küldte csatába, csupán az emlékezetes északi portya felkészülési meccsein szavazott neki bizalmat. A sértődött legény az oroszokon állt bosszút, éktelen dühében mindkét moszkvai összecsapáson hármat rúgott a kapujukba. Produkciója aligha hatotta meg Herczog Ede szövetségi kapitányt, mert a következő találkozón újból kihagyta csapatából...

Kertész Vilmost a sors később kárpótolta az 1912-es mellőzése miatt, sokáig a válogatott kapitánya lehetett, a meggypiros mezés gárdában általában jobbhalfot játszott. 1923. szeptember 23-án 2:0-ra megvertük Ausztriát a Hungária körúton. „(...) amikor a csapatok levonultak, vállaira kapta a közönség, s diadalmenetben vitte az öltözőbe.” (*Nemzeti Sport*)

A civil életben sportszerekkel kereskedett, egyik, talán leghíresebb boltját az Andrássy úton rendezte be. Az anekdota az üzleti tevékenységéről maradt fenn: 1919-ben Ausztriában szere-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

pelt az MTK, és a derék kalmár ötven darab minőségi futball-labdát vásárolt Bécsben. Itthon épp a kommunisták voltak hatalmon, s nem volt ideális a szomszédos országgal a viszonyuk. Adott volt tehát a probléma, miként hozza át az értékes árut a Lajta képezte határon. Gondolt egy merészet, felfújta a labdákat, és átrugdalta őket a folyón, majd pókerarccal átsétált a vámon, és a határ innenső oldalán – a barátságos magyar határőrök, valamint a közelben játszadozó kölykök segítségével – összeszedte őket. Budapesten konjunktúrája volt a sportszerárunknak, becsületes summát keresett a zsáknyi portékával. (*Nemzeti Sport* 1935. november 29.)

Az MTK után a Nemzeti SC-ben működött játékos-edzőként, a hír is erről árulkodik: „Az NSC kiesésre álló csapatában vasárnap ismét szerepel Kertész II, a neves reprezentatív játékos, aki a csatársort fogja erősíteni.” (*Nemzeti Sport* 1929. május 29.)

Milyen tréner volt? Nem titok, roppant vehemens. 1925. március 22-én az MTK-pályára már a fekete-fehérek vezetőjeként látogatott el, hogy egy bírói ítélet után élénken tiltakozzon. Eből lett a baj, miután az őt igazoltatni akaró rendőrt gyomron vágta, sőt kétszer az orrába is sújtott. Ezért a bíróság „hatósági közeg elleni erőszak vétségében bűnösnek mondta ki, és háromheti fogházbüntetésre és egymillió korona pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés büntetést a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette a törvényszék.” (*Nemzeti Sport* 1926. október 15.)

Nézzük el neki a renitenskedést, ámbár az igazságszolgáltatás nem ezt tette, inkább maradjon meg a róla őrzött emlékeink között a vallomása: „Örök szerelmem a futball. Hatvannyolc válogatott mérkőzéssel a lábamban, negyven évvel a hátam mögött a generálisból közkatona lettem. Vasárnap az NSC csapatában játszottam, ó, mennyi fiatalos hévvel, ambícióval. Csak még egyszer tizenkilenc esztendő lehetnék!” (*Nemzeti Sport* 1928. október 3.) (Megjegyzés: az említett 68 válogatott fellépésében nyilván benne vannak a professzionális és a városi válogatottak találkozóit is – a szerzők.)

Utóbb messzire vezérelte Magyarországtól a hivatásszeretet és a származása miatt érzett szorongás. A *Nemzeti Sport* jelentette 1937. december 14-én, hogy „Kertész II Alexandriában edző”, ahol a helybéli görögök egyesületének (Hellenic Athletic Union) felkészülését felügyelte. Idővel Egyiptom és az arab világ egyetemes kedvencének (al-Ahly) foglalkozásait irányította. Észak-Afrika után az 1950-es évek utolsó harmadában a távoli Ausztráliában dolgozott. (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*) 1962-ben hunyt el Sydney városában. (hu.wikipedia.org)

Az élvonal újonca

MÁV Gépgyári Sport Kör

Alapítási ideje: 1910

Megszűnt: 1959

Színe: piros-kék

Idényei száma a magyar élvonalban: 2 (1917–1919)

Sikerei: –

Névsorolvasás

A napi sajtó alapján igyekeztünk rekonstruálni a kereteket, a világháború utolsó időszakában meglehetősen elnagyolt volt az adatközlés. Ezúttal is használtuk az *IFFHS Fussball-Weltzeitschrift* 2000-ben kiadott 34. számát is.

Budapesti Athletikai Klub:

Nagy Lajos – Dolezsál Béla, Székely Béla – Deutsch Árpád, Károly Jenő, Egri-Erbstein Ernő – Engel Vilmos, Pollák Dávid, Takács György, Korda Győző, Gállos Sándor. A többiek: Auth József, Burián Géza (k), Donáth Ármin, Gácsy, Gutwillig Imre, Herczeg Gábor, Jelen Lajos, Kelemen Győző, Klein Miklós, Nussbaum Ferenc, Schlesinger János, Schön Károly, Schréter, Székely Ferenc, Takács György, Wolenszky Endre.

Budapesti Torna Club:

Stier Ferenc – Kőszegi György, Kelemen János – Bajusz Lajos, Kertész Géza, Kanyaurek Lipót – Hajdu Sándor, Schwenk Kornél, Pócz-Nagy Árpád, Eisenhoffer József, Szánthó II Kálmán. A többiek: Bárdos Ferenc, Bélteki, Benke, Breznik, Dobó Jenő, Horváth Gyula, Kovács József, Orbán Béla, Szánthó I.

Ferencvárosi Torna Club:

Szamosi Antal – Kiss Béla, Wiener I János – Wilhelm Vilmos, Medgyessy Jenő, Blum Zoltán – Nemes-Neufeld Sándor, Hegyi Máttyás, Bódis János, Tóth-Potyá István, Ivanovszky Dezső. A többiek: Binder Nándor, Farkas István, Gábor Béla, Izsák Károly, Köves István, Krizsán Endre, Magyar Imre, Mándi (Mandl) Gyula, Nagy Gyula, Okos Béla, Pataki Mihály, Payer Imre, Rossmann László, Steinitz Henrik, Szandovits Ernő, Weisz Ferenc, Zavaros Árpád, Zbórai István.

III. kerületi TVE:

Garay Vilmos – Huszár II Béla, Stark I József – dr. Frank, Futó Viktor, Sporkó Lajos – Rázsó Mór, Hönich I Lajos, Schrott Károly, Szabó Jenő. A többiek: Gál, Göttler Gyula, Híres Károly, Ludwig Bertalan, Kapala, Kozlák, Ravasz Ferenc, Szabó Elemér.

„33” Football Club:

Zsák Károly – Csárdás Gusztáv, Uitz Lajos – Boros I Lajos, Zloch Gyula, László Győző – Szűry János, Boros II Endre, Vanicsek-Vancsai II József, Zeidler József, Székány Géza. A többiek: Bakonyi, Cavoljac Ágost, Fodor (k), Grüner Gyula, Mihályfi Géza, Piskó Ármin, Scheill, Stampfer Sándor, Streithöfer Ferenc, Wendelin Kristóf.

Kispesti Atlétikai Club:

Varga Péter – Jurcsó Gusztáv, Tersánszky – Simon, Schiller Gyula, Tury György – Boldog Ádám, Kincs Emil, Szűcs Károly, Renner Ferenc, Jery Rudolf. A többiek: Friedmann, Hungler József, Jeszmás József, Kreps József, Recse, Stalmach Alajos, Varga II, Zwick.

Magyar Athletikai Club:

Arató Gyula – Kehrling Béla, Jancsár – Szűcs István, Simon Ferenc, Winkler Ferenc – Lator Géza, Bodnár Sándor, Krempels Béla, Vangel Gyula, Vigyázó. A többiek: Bacsó, Bajusz László, Feketeházy Gyula, Püspöky Gyula, Szaffka Zoltán, Szalay József, Wiener György.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Knapp Miksa 18 – Feldmann Gyula 22, Csüdör Ferenc 14 – Nyúl I Ferenc 19, Kertész II Vilmos 22, Vágó Antal 22 – Konrád II Kálmán 14, Orth György 17 Schaffer Alfréd 22, Schlosser Imre 22, Szabó Péter 21. A többiek: Braun József 5, Kertész III Adolf 9, Kossuth Sándor (k) 4, Kovács II Dezső 1, Taussig Imre 7, Winkler I József 3.

MÁV Gépgyár:

Fock Béla – Morvay Ágoston, Rottstein - Löff, Oszwald Gyula, Ruff – Bobor, Spinner, Várady, Csida István, Klausz. A többiek: Baki János, Brenner Győző, Kertay, Klein Géza, Lehoczky Gyula, Lukács, Mezei József, Rometh József, Várady, Zséger.

Törekvés Sport Egyesület:

Dürr Antal – Horváth Gyula, Siegl József – Szentey, Ging József, Pejtsik Imre – Csermely József, Urik József, Viola József, Csapkay Károly, Kisala Zoltán. A többiek: Béki János, Guttmann Béla, Hauswald Károly, Nagy Lóránt, Rábel Károly, Szabó Mihály, Szántó Ferenc.

Újpesti Torna Egylet:

Kazár Tibor – Fogl II Károly, Vranák Lajos – Matesz Gyula, Baubach Béla, Fürst Béla – Fogl III József, Fogl I István, Priboj István, Molnár III Ödön, Szidon Rezső. A többiek: Blum József, Csajka Sándor (k), Fandl Géza, Kelecsényi Ferenc, Klein Zsigmond, Kucsera István, Novák Sándor, Pollatschek Imre, Racskó Gyula, Rosner Jenő, Rudl Hugó (k), Schaller József.

Vasasok:

Platkó Ferenc – Takács Géza, Zatykó Ferenc – Bánás József, Gottlieb Jenő, Weisz Károly – Plesch Gyula, Jellinek Tivadar, Rákosi György, Katzer Mihály, Veszter Károly. A többiek: Bánás Gyula, Deutsch Ferenc, Hollós Gábor, Kojcsa Géza, Kuklics, Nyerges János (k), Pálffy, Rucskai Gyula, Rudassy, Stengl István, Turi György, Tapfer.

Az 1917–1918. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	22	21	1	–	147:10	43
2. FTC	22	14	3	5	41:22	31
3. Törekvés	22	12	6	4	45:25	30
4. Vasasok	22	11	5	6	37:26	27
5. UTE	22	9	6	7	39:41	24
6. III. ker. TVE	22	9	5	8	25:38	23
7. „33” FC	22	8	3	11	35:35	19
8. BAK	22	5	6	11	24:42	16
9. BTC	22	5	4	13	20:58	14
10. MÁV Gépgyár	22	4	5	13	25:77	13
11. KAC	22	2	8	12	26:48	12
12. MAC	22	3	6	13	26:69	12

II. osztály

A-csoport

1. TTC	20	15	2	3	38:12	32
2. Testvériség	20	13	4	2	58:23	30
3. NSC	20	11	5	4	34:12	27
4. Föv. TK	20	12	2	6	40:18	26
5. ETC	20	8	4	8	26:38	20
6. OTE	20	6	4	10	26:40	16
7. URAK	20	3	8	9	25:32	14
8. Megyer FC	20	4	6	10	20:28	14
9. Festők	20	6	2	12	19:38	14
10. Nyomdászok	20	4	5	11	19:37	13
11. Előre	20	5	4	11	25:45	12

A BKVT az idény előtt visszalépett

Döntő az élvonalba jutásért: Terézvárosi TC–UTSE 2:0

Gólkirály:

Schaffer Alfréd (MTK) 46 góllal

II. osztály

B-csoport

1. UTSE	22	18	4	–	67:16	40
2. BSE	22	13	5	4	38:19	31
3. EMTK	22	11	5	6	29:26	27
4. Zugló	22	12	2	8	38:26	26
5. FIAK	22	10	2	10	32:32	22
6. UMTE	22	10	2	10	25:15	22
7. VAC	22	8	2	12	29:37	18
8. MFC	22	7	4	11	29:44	18
9. BLK	22	7	3	12	29:28	17
10. NTC	22	5	5	12	14:37	15
11. JSC	22	6	6	10	16:28	14
12. Hofherr	22	2	4	16	10:15	8

A másodosztályú csapatok elnevezése

BKVT: Budapesti Központi Vaspálya Társaság TSE

Előre: Előre Testgyakorlók Köre

ETC: Erzsébetfalvai Torna Club

Festők: Festőmunkások Labdarúgó Egyesülete

Föv. TK: Fővárosi Testedzők Köre

Megyer FC: Megyer Football Club

NSC: Nemzeti Sport Club

Nyomdászok: Nyomdászok Testedző Egylete

OTE: Óbudai Torna Egylet

TTC: Terézvárosi Torna Club

Testvériség: Testvériség Sport Egylet

URAK: Újpesti Rákospalotai Atlétikai Klub

BLK: Budapesti Labdarúgók Köre

BSE: Budapesti Sport Egylet

EMTK: Erzsébetfalvai Munkás Testedzők Köre

FIAK: Fővárosi Ifjak Atlétikai Köre

Hofherr: Hofherr Sport Club

JSC: Józsefvárosi Sport Club

Magyar FC: Magyar Football Club

NTC: Nemzeti Torna Club

UMTE: Újpesti Munkásképző Torna Egylet

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egylet

Zuglói SC: Zuglói Turul Sport Club

VAC: Vívó és Atlétikai Club

Az I. osztályú bajnokság eredményei

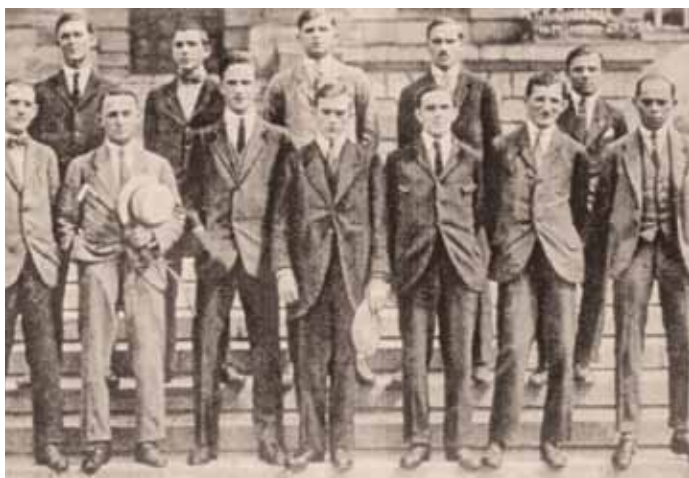
1. MTK	X	5:0	7:1	7:1	6:1	8:0	5:0	6:1	6:0	17:0	8:0	18:1
2. FTC	0:3	X	1:0	0:2	6:0	2:1	3:1	2:1	1:0	6:1	3:0	1:0
3. Törekvés	2:2	0:0	X	1:0	2:2	1:0	3:0	3:0	6:0	2:2	3:0	2:1
4. Vasasok	0:2	0:2	1:1	X	4:2	3:0	1:0	2:1	0:2	3:0	3:1	1:1
5. UTE	1:5	1:1	2:1	2:1	X	1:0	2:2	1:1	2:3	1:0	3:1	0:1
6. III. ker. TVE	1:8	0:2	2:0	1:1	0:0	X	0:2	3:2	3:1	1:0	1:0	2:0
7. „33” FC	0:4	2:1	0:1	1:2	4:2	1:1	X	1:2	2:0	8:0	1:2	4:0
8. BAK	0:6	0:2	0:0	1:1	0:2	0:0	2:1	X	5:0	2:1	0:0	3:1
9. BTC	1:6	1:0	2:5	0:6	1:6	1:2	1:2	2:1	X	1:1	0:0	2:0
10. MÁV G.	0:6	1:3	0:4	1:4	1:4	2:2	1:0	2:0	1:1	X	1:1	7:3
11. KAC	0:2	2:2	2:4	0:1	0:3	2:3	1:2	1:1	1:1	7:1	X	3:3
12. MAC	0:10	1:3	1:3	0:0	1:1	1:2	1:1	5:1	2:0	1:2	2:2	X

Hazafias sporttársi üdvözlettel

„A világháború ötödik esztendejében egyesületeink az eddigi küzdelmekről megedzve, a football iránti határtalan szeretetből fakadó nagy lelkesedéssel néznek szembe az újabb megpróbáltatásokkal, s az előző esztendőket is felülmúló gazdag programot terveznek. A ma már állandó jellegű háborús állapot okozta kényszerhelyzet folytán a csapatok összeállításánál, a nagyszabású tervek részletes kidolgozásánál számolni kell természetesen azzal a körülménnyel, hogy a játékosok túlnyomó többsége katona, akik csak átmenetileg tartózkodnak idehaza, s így előre gondoskodni kell rendszeres helyettesítésükről. Ez a körülmény azután egyesületeinket – igen helyesen – arra indította, hogy különös gondot fordítsanak a fiatalok nevelésére” – írta a szezon előtti beharangozó számában a *Sporthirlap*.

A szerkesztőknek nem volt kétsége afelől, hogy az MTK az új idényben is félelmetes csapattal áll ki. „Csupán a kapus szerepének betöltése okozhat gondot” – jövendölték. Knapp Miksa a visszavonulását tervezte, de a *Sporthirlap* úgy vélte, Kossuth, Gerber vagy Bajusz nem volt hozzá fogható klasszis. Megoldást jelenthetett (volna) a legjobb vidéki kapusnak tartott győri Knoll átigazolása, ám abból nem lett semmi. Knapp tragédiája végül valóban élessé tette a kérdést, de aztán kiderült, szinte mindegy, ki áll a kék-fe-

hérek kapujában. Ráadásul **Kropacsek** nem is védett rosszul, ellentétben például az FTC-ből átigazolt Takáccsal. Az FTC-t kemény ellenfélnek ítélte a *Sporthirlap*, elsősorban tavasz végi formája miatt. Az elemzés szerint várható volt, hogy nem lesz akkora különbség a két csapat között, mint az előző években. Ám arra csak a zöld-fehérek legvérmesebb hívei számítottak, hogy a Fradi telel majd az élen. Az MTK-t tagadhatatlanul visszavetette 28 éves válogatott kapusa szeptember 23-i halála. Knapp Miksa műegyetemi tanulmányai befejezése előtt állott, zászlósi rangban szolgálta a hazát, utoljára mint a katonai rendőrséghez beosztott tiszt teljesített szolgálatot. Spanyolnába esett, tüdőgyulladást kapott, s a gyilkos háborús fertőzés tíz nap alatt elpusztította fiatal életét. A játékestársak nevében Kertész

Öltönyös MTK-fiúk Münchenben. Hátsó (balról): Winkler, Braun, Schaffer, Schlosser, Szabó P. Elöl: Feldmann, Kertész II, Orth, Bajusz, Vágó, Mandl, Kropacsek

Vilmos, a klub nevében Brüll Alfréd búcsúzott, aki végigzokogta a beszédét, amelyben „édes kis Misikémnek” szólította egykori játékosát. Az egyesület később vándorserleget alapított Knapp Miksa emlékére őrzendő.

A *Sportthirlap* szerint az idény első két hónapjának legnagyobb mótélya a durvaság volt, a pályán és a pályán kívül egyaránt. „A durva játék elmaradhatatlan kísérő jelensége a közönség selejtes elemeinek a féktelenségig menő terrorja, amely egyaránt sújtja a mérkőzést vezető bírót és az ellenfél játékosait. Így a legutóbbi FTC–BAK és MTK–FTC meccset ragadhatjuk ki a mérkőzések nagy tömegéből, mint amelyeken a közönség salakja nem tudott féket rakni az indulataira, s fenyegető magatartásával a mérkőzés eredményének kialakulására igyekezett jogtalan befolyást gyakorolni. A jelenlegi körülmények között megcsappant rendezői gárdával és rendőri kirendeltséggel a rakoncátlan elemek ráncbaszedésének feladata teljesen a közönség jobbérzésű részére hárul.”

Ha nem túl profán átkötés: súlyosabb vírus is pusztított akkoriban. A spanyolnátha, amelyben csak a fővárosban körülbelül 30 000 fertőzöttet regisztráltak. Nagyjából a betegek egy tizede halt bele. Knapp Miksát elvitte, Platkó Ferenc, a Vasasok később világhíressé vált kapusa túlélte. A főváros azonnal intézkedéseket foganatosított. Október 21-én jelentette a *Sportthirlap*, hogy „Budapest tiszti főorvosa indítványára a tanács testületileg kimondta, hogy október 21-től november 4-ig az összes színházakat, mulatókat, stb., és sporttelepeket a rendkívüli mértékben elterjedt spanyol járvány miatt zárva kell tartani. Így tehát a székesfőváros területén november 4-ig az összes sporttelepet bezárják, elmarad a november 3-ra tervezett magyarosztrák válogatott mérkőzés is.” Csak néhány csapat vállalta a bevételkiesést, s játszotta le a zárt kapuk mögött soros bajnoki mérkőzését. Így tett az MTK és a KAC (6:2).

Pókfoci, avagy a középosztály hiánya a futballban

A *Sportthirlap* munkatársának felcsapott, rendkívül éles eszű, széles látókörű, s keményen fogalmazó Baján Gyula – emlékezhetünk rá az MLSZ egyik vezetőjeként az FTC–MTK vitában – Középosztály a footballsportban címmel írt nagyon érdekes cikket. Ennek legfontosabb részleteit emeltük ki:

„Labdarúgósportunk ezernyi baja mellett egyik legnagyobb szerencsétlenségünk, hogy hiányzik egy egészséges, szilárd alapokon nyugvó középosztály, amely átmenetet alkotna néhány egyesület gazdagsága és a léttel küzdő apró egyesületek között. A szövetségi és a sporthegemóniáért küzdő két egyesület (FTC, MTK) anyagi és sporterejével szemben áll az ország körülbelül 200 egyesülete, amelyekről majdnem azt lehet mondani, hogy máról holnapra élnek, és alig 20-30 a száma azoknak az egyesületeknek, amelyek évtizedes munkájukkal bizonyos energiát gyűjtöttek. Ez az oka, hogy a két vezető egyesület harcában azok az egyesületek, amelyek a középosztály szerepét voltak hivatva betölteni, nem tudtak a vezető egyesületek vonzó hatásának ellenállni és szinte tehetetlenül hullottak az üstökös szerepét játszó két nagy egyesület fénycsóvjába. Könnyű volt azután a kis és a vidéki egyesületek számbeli túlsúlyát megszerezni, különösen, ha egy-két honmentő segédkezett a saját meggyőződését ez utóbbiaknak kölcsönadni. Így azután a vezető egyesületek harcában az egészséges középosztály fejlődése megakadt, ami kétszeresen érezhető most, mikor a háború szomorú kihatásai láthatóan megtépázták az egyesületeket.

(...) A jelenlegi vezetők szerencsétlen politikája olyan kiáltó példája a kétbalkézes sportpolitikának, amely sú-

A november negyedikei *Sporthírlap* már arról tudósított nagy lelkesedéssel *Új Magyarország* című cikkében, hogy minden a feje tetejére állt Budapesten: „Világraszóló történelmi események részesei voltunk a rövid hét alatt, mióta utoljára voltunk érintkezésben a Sporthírlap olvasó táborával. Romba dőlt a régi Magyarország s a romhalmazból életre kelt az új Magyarország, amelynek megteremtésén a magyar sport évtizedek óta munkálkodott és amelynek létrehozásán a magyar sport elementáris erővel dolgozott. (...) Büszkén írjuk le, hogy az első magyar népkormánynak a feje, Károlyi Mihály gróf éveken át volt a Pannónia Evezős Club elnöke, Hock János (a Nemzeti Tanács elnöke – a szerzők), a forradalmi mozgalom egyik vezére, akinek a kezébe tette le a népkormány az esküt, rajongó híve a sportnak. A footballmérkőzéseknek rendes látogatója már a kezdettől fogva.

Dietz Károly dr. alig egy évtizeddel ezelőtt aktív footballista volt, a Műegyetemi Atlétikai Club csapatában centerhalfot játszott. Bíró Dezső (a szocialista párt vezére, később a Testnevelési Ügyek Direktóriumának elnöke – a szerzők), az MLSZ-nek jelenleg is alelnöke, a munkáscsapatok lelkes propagálója, elévülhetetlen érdemeket szerzett a forradalom sikere körül. Szerephez jutott a forradalomban Kormos Károly államrendőrségi detektív, akinek többek között abban volt nagy érdeme, hogy a rendőrséget megnyerte a Magyar Nemzeti Tanács honmentő céljainak. Kormos sok éven át volt népszerű kapusa a BAK-nak. Sokszor hallottuk a szabadságharc zászlóhordozói között Friedrich Istvánnak a nevét. Friedrich is népszerű sportember volt egykoron. A Műegyetemi Football Club csapatában jobboldali fedezetet játszott s tagja volt a magyar válogatott csapatnak is.” (Egy kicsit előreszaladvaz az időben: februárban **Fischer Mór**, az MLSZ alelnöke, a Törekvés elnöke is új feladatot kapott: miniszteri biztosként a munkásképzés országos szervezője lett.)

lyosan bosszulja meg magát. Az utolsó két esztendő alatt a Szövetség első osztályában működő régebbi egyesületek – az MTK-t kivéve, amelye politika inaugurálója és kérlelhetetlen diktátora volt –, kezdve az FTC-től a háború alatt a második osztályba sodródott egyesületekig, mind visszafejlődtek. Az új érának tehát, amelyben remélhetőleg a Szövetség jelenlegi irányítóinak számos tekintélyét fogjuk nélkülözni, egyik program-pontja legyen olyan középosztály létesítése, amely kivonja magát egyik vagy másik hatalmas egyesület fojtogatóan ölelő karjaiból. A kis egyesületek sem arra valók, hogy pókok módjára a szerelmi ömlengések közepette vérüket kiszívják és aztán a végzett szolgálatok után újból az ismeretlenség homályába merüljenek.

(...) Szomorú dolog, hogy Magyarországon úgyszólván semmi munkássport sincsen. Mert az, amit annak neveznek, nem valódi munkássport, ahhoz ugyanis a munkásság elenyésző töredékének van köze, nagyjából pedig olyan kezekben van, akik kevés, vagy semmi hozzáértésük folytán nem is hivatottak arra, hogy a munkássport képviselőiként szerepeljenek. Magyarországon ma, ideértve a vidéket is, 2000-re rúg a sportoló munkások száma. A Törekvés, MÁV Gépgyár, MTE, Vas- és Fémmunkások (Vasas – a szerzők), Testvériség, kisebb fővárosi és környékbeli egyesületek, Temesvári Kinizsi, győri egyesületek, Diósgyőr, Arad azok az egyesületek és városok, amelyek számba jöhetnek, ezeken kívül aránylag nagyon kevés egyesületben és nagyon kis mértékben látjuk a munkások sportját. (Sporthírlap 1918. november 4.)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
A *Sportthirlap* és a Magyar Labdarúgók Szövetsége egyaránt teljes mellszélességgel az új rend mellett állt. Az újság közölte novemberben az MLSZ azon felhívását, amelyre alkalmasint kevés a példa a futball és a politika közös történetében: „Kedves Sporttársak! Történelmi jelentőségű napokat élünk! Hazánk függetlensége, a teljes demokrácia és az egyéni szabadság kivívása érdekében a lefolyt napok alatt óriási haladást tettünk. (...) Ma nincs fontosabb teendő, mint ezeknek a kivívott kincseknek a megőrzése! Járuljunk hozzá mindannyian, hogy jövőnk alapjai minél jobban megszilárduljanak, hogy azok minden idők viharaival dacolni képesek legyenek. Felkérjük ezért sporttársainkat, csatlakozzanak a mindnyájunk érdekeit védő Népőrség zászlaja alá. (...) Kérjük sporttársainkat, hogy a Magyar Labdarúgók Szövetsége helyiségében kitett íven csatlakozásukat jelentsék be. (...) Hazafias sporttársi üdvözlettel a Magyar Labdarúgók Szövetsége nevében: Oprée Rezső társelnök, Tibor Lajos főtitkár.”

Közben zajlott a bajnokság, méghozzá meglepetéssel.

Az 1913 nyara óta mindössze egyetlen, egy Törekvés elleni bajnoki mérkőzést elvesztő MTK nagy meglepetés-

re, 5000 néző előtt 2:1-re kikapott a népszigeti pályán az egyre erősebb **Fogl-gát** által „védett” újpestiektől. Akkoriban a háborús évek legjobb csapata hullámvölgybe került. Nem csak a kapusposzt: a MÁV Gépgyár amatőr edzői posztját elvállaló Csüdör Ferenc visszavonulása és Feldmann Gyula gyenge formája miatt – a *Sportthirlap* megfogalmazása szerint – backproblémái voltak. Alkalmasint nem csak azok: a citált újság *Szerkesztői üzenetek* rovatában dr. F. L.-nek adott válasz azt sejteti, a bennfentesek tudtak bizonyos gondokról, de úgy gondolták, ez az MTK belügye. („Szerkesztői üzenetek: Dr. F. L. Az MTK visszaeséséről írott cikkét nem közöljük, mert nem tartjuk kíváncsnak, hogy a klub belső ügyét nyilvános tárgyalás alá vegyék.”)

A *Sportthirlap* az őszi idényt követő értékelése nagy meglepetésnek ítélte, hogy a táblázatot „félidőben” a veretlen FTC vezette az MTK előtt. „Az első osztály élére a legnagyobb meglepetésre a Ferencvárosi Torna Club került. Tudjuk jól, hogy a világháború pusztítása kevés egyesületünket sújtotta oly érzékenyen, mint az FTC-t. Az öregek bevonultak vagy kiöregedtek, a fiatalok gyengék voltak, aminek nyomán a dicsőséghez szokott vezetőség is kedvetlenné vált, s bizony alig ötnegyed évvel ezelőtt igazán siralmas volt az egyesület helyzete. A klubszeretet né-

Rometh különleges esküvője

Rometh József, a MÁV Gépgyár legjobb játékosa, s egyben csapatkapitánya – a *Sportthirlap* korabeli beszámolója szerint – különleges programot választott esküvője napjára. Október 6-án délután fél egykor tartotta az esküvőjét Mészáros Gizellával, két korábbi játékostársa testvérével. A szertartás után az egész násznép és a megjelent közönség átvonult az MTK-pályára, ahol az ifjú férj részt vett csapata bajnoki mérkőzésén a BTC ellen. Utána az MTK klubházának vendéglőjében megtartották a lakodalmat. Nem volt teljes a boldogság, a mérkőzést 3:2-re a BTC nyerte.

ven ismert csodaszer azonban kedve-
ző talajba oltatott. A csapat a szezon
egésze alatt állandó jó formát mu-
tatott. Nem voltak ugyan úgyneve-
zett kolosszális teljesítményei, de alig
volt rossz napja. Tizenegy játéka kö-
zül nyolcat megnyert, háromszor el-
döntetlenül játszott. A második hely-
re a háború folyamán különálló klasz-
szist képviselő MTK került. A csapat

Az UTE együttese a politikailag változó időszakban

az őszi szezont szokatlan balszeren-
csével küzdötte végig, komplett ösz-
szeállításban alig egyszer-kétszer tudott csak felállni, ez volt az oka, hogy nem ért el klasszisá-
hoz méltót. Csatársorának egyedülálló klasszisztát kellőképpen illusztrálja a 62 adott gól. Hatal-
mas finissel vívta ki az előkelő harmadik helyet az Újpesti Torna Egylet csapata. Gyenge szezon-
kezdet után lendületbe jött a csapat, a KAC-tól elszenvedett vereségtől eltekintve végignyerte
valamennyi mérkőzését, az MTK ellenit is beleértve. A negyedik Vasasok egyike a legszebben
játsszó, egyben a leggólképtelenebb csapatainknak is. Tizenegy adott mellett 14 gólt kapott. Po-
zítív meglepetés még a III. kerületi TVE és a KAC, negatív az elkedvetlenedett Törekvés, a dön-
tetlenkirály, csak kétszer, akkor is egy góllal nyerni tudó 33 FC és a szeszélyes BTC helyezése.”

Fradi-vezetés ide, MTK-gondok oda, a december 15-i átigazolási kezdő nap történései azt
mutatták, a játékosok számára még mindig a kék-fehér színek a legvonzóbbak. Összesen 19
játékos akart a Hungária körütra igazolni, köztük Dürr, Ging, Rosenfeld és a két Guttmann a
Törekvésből, a két Fogl, valamint Erhatics és Baubach az UTE-ből, Gutwillig és Székely a BAK-
ból, Mandl (Mándi) az FTC-ből és a Boros fivérek a „33” FC-ből. Noha az átigazolási kérelmek-
ből akkoriban általában talán húsz százalék sem valósult meg, s a kor tanúi azonnal sejtették,
hogy ennyi új játékos nem fog MTK-mezt húzni, érdemes eljátszani a gondolattal: a Dürr – Fogl

Üzletelés

A Népruházati Bizottság levélben értesítette az MLSZ-t, hogy 100 kg futball-labdához való bőrt
utalt ki a szövetség részére. Nagy öröm és nagy meglepetés volt a hiánycikk ígérete – de az MLSZ-ben cso-
dálkoztak, amikor azt is olvasták, hogy a jeles válogatott játékos, a háború előtti és alatti időkben is jól
menő sportüzletet vezető Kertész Vilmos kezeihez címezték a küldeményt. Neuwelt Emil főtitkár annál is
inkább meglepődött, mert nem volt arról tudomása, hogy az MLSZ bőrt kért volna a Népruházati Bizott-
ságtól. Vizsgálódása során kiderítette, hogy Kertész II Vilmos 100 kg bőrt kért azon a címen, hogy ő az
MLSZ labdabeszállítója, s ebből labdákat fog készíttetni. Úgy vélte, „kapitalistaként” nem jut az áruhoz,
csak ha láttatja, hogy a köz javára dolgozik. A bizottság azzal a feltétellel üttötte rá az engedélyező pecsé-
tet a dokumentumra, ha Kertész igazolja, hogy tényleg az MLSZ beszállítója. Ezt az éppen ott lévő Vargay
Sándor tanácsag alá is írta neki. Kertész ennek alapján meg is kapta a bőrt, ám akkor az MLSZ kezd-
te el magának követelni, hogy az valójában neki jár. (Sporthirlap 1919. május 12.)

II, Fogl III – Baubach, Ging, Guttmann II formáció erősebb volt, mint a kék-fehéreken kívül bármelyik egyesület védő- és fedezetsora. Távozási szándékát az MTK-sok közül ellenben csak Kertész Adi és Szabó Petár lebegtette. A kiszemelt és hajlandóságot mutató jelöltek közül később egyébként „csak” Guttmann Béla és Mándi Gyula került a Testgyakorlókhoz.

A tavaszi csapaton nem látszott, hogy erősítésre szorulna, mágára talált a védelem is, és a csatársor, noha Schaffer egy ideig sérülése miatt hiányzott, továbbra is ontotta a gólokat. Legalábbis akkor, amikor lehetett játszani. A politikai klíma ismét változott, a Kommün 1919. március 21-i kikiáltása és az intervenció csapatainak támadása újra fegyverbe szólította a játékosok egy részét. Április közepén felfüggesztették a bajnokságot, az FTC például április 13., a III. kerületi TVE elleni 4:0 után csak pünkösdkor, június elején játszott újra bajnokit.

Május közepén így magyarázta a helyzetet a tanács hatalommal is rendkívül rokonszenvező *Sporthirlap*: „Pár nap múlva egy hónapja lesz, hogy bezárultak a footballpályák kapui a sportra vágyó közönség előtt s azóta csak a kerítések hasadékein leshetik kedvenceiket a footballsportnak fanatikussai. A Tanácsköztársaság megvédéséért megindult élet-halálharc szükségessé tette, hogy minden épkézláb ember a frontra menjen a vörös zászló alá, s amikor ott a legnehezebb harcot vívják, a Sportdirektórium nem engedhette meg, hogy az itthon maradottak szórakozzanak a mérkőzéseken, amelyeken katonasíjak nem vehetnek részt. Természetes, hogy a bajnoki mérkőzéseket nem lehet tovább folytatni, mert minden csapatból – de ha nem is mindből, a legtöbből – hiányzanak a katonák, úgyhogy a bajnokság folytatása esetén a mérkőzések nem végződnenek a reális erőviszonyoknak megfelelően. Éppen azok a csapatok szenvednének súlyos vereségeket, amelyek a legtöbb katonát adták a Tanácsköztársaságnak. Így például

A magyar labdarúgás hősi halottai

Óriási veszteségeket szenvedett a magyar football a háborús években. Temérdek labdarúgó vonult hadba, s sajnos nagyon sokan nem tértek haza. Ahogy dr. Földessy János *A magyar football és a Magyar Labdarúgók Szövetsége* című könyvében az áldozatok névsora elé írt soraiban írta: „Klio szorgalmasan véste a história márványtömbjére a magyar labdarúgósport hősi halottainak egyre növekvő névsorát”.

Minden klub között talán a BTC szenvedte a legnagyobb áldozatokat. Pluhár István, az orosz hadifogságból megszökött későbbi válogatott labdarúgó, majd újságíró-rádióriporter 1942-ben kiadott *Magyarországi sportegyesületek története* című könyvében említi, hogy a Budapesti Torna Club (természetesen nemcsak a footballistákat, hanem a többi szakosztály sportolóit beleértve) 386 tagja közül 184-en vonultak be. Huszonhatan hősi halált haltak a csatatereken.

Mi azoknak az áldozatoknak a nevét soroljuk fel, akik az élvonalban is futballoztak. (Ha valaki több klubban is játszott, csak egynél jelöltük.) A BTC hősi halottainak emléktáblája a budapesti Xántus János Két Tanítási Nyelvű Gyakorló Középiskolában látható.

a MÁV Gépgyáriaknak csak egy emberük van idehaza, s nincsen sokkal jobb helyzetben a Vasasok és a Törekvés sem.” (Zárt kapuk mögött különben vívtak barátságos találkozókat a klubok – a szerzők.)

Május végén a Sportdirektórium engedélyezte a sportesemények akadálytalan lebonyolítását, ám az MLSZ az egyesületekre bízta, hogy kiállnak-e a bajnoki mérkőzésekre, elég erősek-e ehhez. Az UTE tagjai közül például kint harcolt a fronton Baubach, Kelecsényi, Milosovits, Király és a két Szidon. A Törekvés labdarúgói közül csak Dürr és Ging volt itthon. A Vasasok ugyan a teljes csapatával játszott, vállalta a mérkőzéseket, de edzés nélkül, mivel a legtöbb embere sokáig távol volt Budapesttől, vagy éppen a munkásmozgalom történetében legendássá lett Vasas-században harcolt. Például a Várban, a Nádor-laktanyában. Hamarosan Mátyásföldre, majd Gödöllőre vezényelték őket. Platkót és Katzert, a két legjobb futballistát, például az in-

A Kommün alatt elhíresült „vasasos század” katonái

kább szociáldemokrata, mint kommunista Garbai Sándor, a forradalmi kormányzótanács elnöke mellé osztották be, személyi szolgálatra. Reiner Sándor, a későbbi futballvezér és Gottlieb Jenő került parancsnokként a Vasas-század élére. A tüzérűteg, amely a „Vasas, ne hagyd magad!” nevet viselte, részt vett fegyveres harcokban, így a Hungária úti Vilmos-laktanyában állomásozó ludovikás tisztek elleni rajtaütésben is. (A Vasas SC ötven éve, 1911–1961).

BAK: Ligeti Ferenc, Ludwig Gyula, Révész Leó

BTC: Einwag Lajos, Izsó László, Sajó Béla, Simon Ferenc (1919 tavaszán), Ujságh Miklós

Ferencvárosi Torna Club: Blum II Miklós, Koródy Károly, Ruttkay Károly (1919 tavaszán)

III. kerületi TVE: Burger Gyula, Guttman József, Hönich Henrik, Nagy István

„33” FC: Bíró László, Gillemot Ferenc, Haraszi Károly, Hartl János, Horváth Ferenc, Steiner Bertalan, Steiner Géza, Weisz Frigyes

MAC: Höffle Győző

MTK: Klein Gyula, Kovács Gyula, Zsigó Ferenc

MÁV Gépgyár: Renner Károly

Nemzeti SC: Lassingleitner József

TTC: Fekete Miklós, Jergencz Ignác

Törekvés: Borisz Győző, Salamon Sándor

UTE: Dorn György, Neumann Alfréd, Rappai József

Vasas: Deutsch Ferenc

Amikor már újra lehetett futballozni, mindenki a nagy rangadót, a tavasz mérkőzését, a bajnoki címről döntő MTK–FTC meccset várta. Harmincezer néző előtt 2:0-ra nyertek a kék-fehérek pünkösdi vasárnapján, ahogyan a *Sportthirlap* írta, a pompás játékot botrányos befejezés követte. A futballnívóra jellemző, hogy Garbai Sándor, aki életében először volt mérkőzésen, az első félidő után magához hívatta Schaffert, aki az elnök mellett hivatalos szolgálatot teljesített a hétköznapiakban, s elismerését fejezte ki a csatárnak a laikus is gyönyörködtető játékért. A 85. percben Újváry Cseh Ödön lefújta a mérkőzést, miután a Braun gólját les miatt szabálytalanul fradisták tiltakoztak, s kijelentették, nem folytatják ezzel a játékvezetővel. Valójában nemcsak a meccset fújta le, hanem a bajnokságot is. A győzelemmel az MTK visszaszerezte az első helyet a tabellán, s megnyerte a sorozatban negyedik bajnoki címét.

BORDÓ BÁRSONYAPKÁBAN

Amikor Spéci puskával ment a futballmeccsre

Két mérkőzést játszott a magyar válogatott az idényben. Gyakorlatilag ugyanazon ellenféllel szemben, de az elsőt Ausztria ellen, még azonos államalakulathoz tartozva, a másodikat pedig a politikai változások eredményeként már Német-Ausztria ellen. A második a válogatott sorozatban kilencedik győzelme volt, ebből nyolcat a bécsi klubok csillagai ellen ért el.

Október 6-án a bécsi WAC-pályán sima, háromgólos magyar győzelem született (3:0). Payer Imre, a Ferencváros nagy lövőerejű balhátvédje két gólt is szerzett tizenegyesből, egy találatot pedig a kor egyik leggőlerősebb középcsatára, Pataki „Pityké” Mihály ért el. Fehéry Ákos kapitány csapatát Zsák – Fogl II, Payer – Kertész II, Károly, Ging – Braun, Konrád II, Pataki, Schaffer és Schlosser alkotta. Erős névsor, a később Olaszországban ragadt Ging kivételével a többiek mindmáig a magyar futball legendái között emlegetik. Károly Jenőt külön köszöntötték, akkor játszott 25. alkalommal, s mint utóbb kiderült, utoljára a válogatottban. A nagy fölényre jellemző, hogy még azt is elbírta a csapat, hogy a megsérült Schaffer Spéci 20 perc után csak a magyar vezetők kérésére maradt pályán. A mérkőzés után nem tudott lábra állni. Az MTK e meccsen debütáló fiatal jobbszélsője, Braun József lőtte egyébként a harmadik gólt, ami azért érdekes, mert a legtöbb magyar forrásban – bevalljuk, a mi korábbi statisztikáinkban is – Pataki nevénél szerepelt e találat. A „bűnös” a kor első számú sportorgánuma, amely Pitykét jelezte tudósításában gólszerzőnek, s csak a következő számában igazított helyre: tévedés, Braun az igazi góllövő.

A két együttes április 6-án, az Üllői úton, 40 000 néző előtt játszott ismét egymással. Közismert tény, hogy a tanács hatalom 133 napja alatt ez volt az egyetlen hivatalos válogatott mérkőzés. Wondrak az első percben lőtt gólját Orth György – egyébként a nemzeti tizenegyben szerzett első góljával – az első félidő utolsó támadásából kiegyenlítette, majd jó barátja, Braun Csibi döntötte el a mérkőzést a 80. percben. A válogatottunkat Fehéry Ákos dirigálta, nehéz függet-

A hősi halált halt Koródy fivérek (FTC)

A magyar válogatott 1919. április 6-án. Balról: Turi, Szabó, Braun, Konrád II, Orth, Zsák, Kertész II, Zatykó, Ging, Fogl II, Schaffer (fegyverrel a kézben)

leníteni a kor szellemiségétől, s a történelmi háttértől, hogy az egyébként valóban erős Vasasból ketten is válogatottak lettek. A piros-kék munkásklub korábban egyetlen mezőnyjátékost sem adott a nemzeti tizenegybe, ezúttal azonban Zatykó Ferenc és Turi György is debütálhatott. Később nagy vita bontakozott ki a sajtóban az eredetileg kilenctagú, valójában tényszerűen csak öttagú válogató bizottság voksait illetően. Többen is vélelmezték, néhányan sejtették, hogy a két munkásfiút Reiner Sándor, a Vasasok korábbi vezetője „nyomta be” a tizenegybe. Fehéry később a nyilvánosság előtt magára vállalta, kijelentve, ő kardoskodott a két futbalista mellett. Tury megmaradt egyszeres válogatottnak, Zatykó 1922-ben még újra meggyipiros mezt húzott, de már biztosan nem „politikai hátszéllel” megtámogatva. A Zsák – Zatykó, Fogl II – Kertész II, Ging, Turi – Braun, Konrád II, Orth, Schaffer, Szabó P. tizenegy balösszekötője, a legendás Spéci egyébként fegyverrel látható a találkozó előtt készült felvételen. A Komün időszakában Garbai Sándor, a forradalmi kormányzótanács elnöke mellett tevékenykedett. Ugyancsak a megváltozott politikai helyzetre utal, hogy a magyar címer hiányzott a mezekekről, s hogy Bokányi (Braun) Dezső népbiztos, Bíró (Burger) Dezső, a Testnevelési Ügyek direktóriumának elnöke, Vince (Weinberger) Sándor és Horti, a Vörös Hadsereg propaganda-szónokai beszéltek a nagyszámú publikumhoz a mérkőzés előtt. Ki akarták használni, hogy nagy tömeghez szólhatnak. Jelentős érdeklődés övezte a meccset külföldön is, az osztrákokon kívül német, holland, svájci, dán tudósítók is dolgoztak.

Siegl (Törekvés) és Vágó (MTK)

A mérkőzést Szüsz Hugó, az előmérkőzést, a II. osztály és a III. osztály válogatottainak találkozóját az öccse, Szüsz Béla vezette. Hatan voltak testvérek, szinte mindannyian lazább-szorosabb kapcsolatba kerültek a futballal. A legszorosabba Hugó, aki egy ideig az MTK amatőr edzője, majd intézője is volt.

Úgy tűnt, a két válogatott május 4-én Bécsben is találkozik még az idény során. Az osztrákok kinyomtatták a plakátokat és a jegyeket, sőt utóbbiakat el is kezdték árulni. A magyar csapat

Fehéry Ákos szövetségi kapitány és Minder Frigyes menedzser vezetésével elsején találkozott is a Keleti pályaudvaron, hogy útra keljen. Mégis itthon maradtak, mert azt a hírt kapták, hogy a csehek által lőtt Komáromon túl nem megy a vonat. Ebből aztán vita és kölcsönös egymásra mutogatás keletkezett. Fehéry attól félt, hogy ha felmennek Bécs, internálják (!) a csapatot és a vezetőket. Valójában akár még másnap délelőtt is el lehetett volna menni, de nem akartak. Viszont az egyébként is gyenge anyagi helyzetben meg kellett téríteni az osztrákok kárát, miután Minder és Fehéry döntésére, és a szerződés ellenére nem utazott el a válogatott. Más kérdés, hogy a játékosok – a korabeli sajtó szerint főleg Schlosser Imre – örültek, hogy megússzák az utat. Napokkal később hosszas egyeztetés és tárgyalás kezdődött, a magyarok felajánlották, még a nyáron elmennek Bécsbe, hogy kárpótolják a kárt szenvedett felet. Sokáig úgy festett, július 13-án tényleg megmérkőzik a két gárda. Aztán azt meg az osztrákok mondták le, a klubjaik túlterheltségére hivatkozva.

1918. 10. 06. Bécs AUSZTRIA 3:0 (1:0) Payer 2, Braun

1919. 04. 06. Bp., Üllői út AUSZTRIA 2:1 (1:1) Orth, Braun

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

2 mérkőzésen: Braun József (MTK), Fogl II Károly (UTE), Ging József (Törekvés), Kertész II Vilmos (MTK), Konrád II Kálmán (MTK), Schaffer Alfréd (MTK), Zsák Károly („33” FC)

1 mérkőzésen: Károly Jenő (BAK), Orth György (MTK), Pataki Mihály (FTC), Payer Imre (FTC), Schlosser Imre (MTK), Szabó Péter (MTK), Turi György (Vasasok), Zatykó Ferenc (Vasasok)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

Külföldi túra lett a bécsi

Októberig a régi mederben folytak a nemzetközi mérkőzések, ám az őszirózsás forradalom, illetve a béketárgyalások rendkívül megnehezítették a helyzetet. A miertet plasztikusan fogalmazta meg a választ a *Sporthirlap*: „Egészen a forradalom kitöréséig könnyen és simán ment a sportbeli érintkezés az osztrák és azok közül főleg a bécsi csapatokkal. Olyan jó és gyors volt a vasúti közlekedés Béccsel, hogy ha kellett, egy nap alatt is meg lehetett járni. Reggel útnak in-

A Fradi és az MTK labdarúgói az osztrák–magyar határon átlépési engedélyre várnak 1919-ben

Ülő sorban az 1919-es Ferencváros

dult a csapat, délben Bécsbe ért, lejátszotta a mérkőzést és éjjel 12-kor már haza is érkezett Budapestre. Ennek az Eldorádónak alaposan vége lett. Az út Bécsbe, még ha nincs is különösebb forgalmi akadály, eltart tizenhét óráig. Legalább három napba kerül tehát egy bécsi kirándulás. Ez pedig nagy akadály, mert sok játékosunknak nem lesz módjában ilyen hosszú ideig távol maradni a polgári foglalkozásától. Az utazás hosszadalmasságához társul még egy nehézség: az útlevélkényszer. Ausztria ma épp olyan külföld nekünk, mint Hollandia. Szabályosan kiállított útlevél nélkül senkit sem enged át a határon a magyar határrendőrség, és senkit sem enged osztrák területre lépni az ottani hatóság. Már pedig útlevelet szerezni igazán nem gyerekjáték a mai világban, mert négy retortán kell keresztülmenni érte. Az első stáció a rendőrkapitány, a második a belügyminiszter, a harmadik a pénzügyminiszter, a negyedik a külügyminiszter. Nem túlozunk, ha azt állítjuk, hogy jó hat hétig eltart egy-egy útlevél kiállítása. (*Sporthírlap* 1919. március 3.)

Hasonlót húzott alá egy két héttel későbbi információ: „A footballsport még ma is túlnyomórészt hadi jellegű. Ausztriával is csak mint külföldi állammal érintkezgetünk, nem szólva az észak-, dél- és keletfelőli határainkról, amelyeken át a külfölddel való közlekedés teljesen kizárt dolog.”

Október végéig, a Károlyi-féle forradalomig a korábbinál kevesebbszer bár, de játszottak a Monarchia két országának csapatai egymással. Remekelt a BAK, amely 2:0-ra verte a Wackert és 2:1-re a WAC-ot. Bécsi győzelemmel ért véget a két zsidócsapat, a Hakoah és a VAC találkozója (5:0). Meglehető vereséget szenvedett az MTK a császárvárosban a WAF-tól (2:3), de legyőzte Pesten az erősebb Floridsdorfort (4:1). Kitett magáért az FTC a Simmering ellen (3:0), s váltakozó sikerrel szerepeltek a vidék klubjai, így a Szombathely, a Komárom és a pozsonyi Makkabea.

Tavasszal, bő egy héttel a válogatott mérkőzés után a legjobb formában lévő bécsi csapat, a Rapid eljött Budapestre, s 20 000 néző előtt 3:1-re kikapott a remeklő MTK-tól, majd két nappal később az UTE 4:0-s legyőzésével vigasztalódott.

Júniusban aztán bécsi túrára indult az MTK és az FTC, kivívva a sajtó, s benne a *Sporthírlap* ellenkezését. A kék-fehérek nagyon fárasztó, Királyhidán több mint egynapos várakozással telt, maratoni utazás után érkeztek meg Bécsbe, ahol elcsigázottan 4:1-re kikaptak a „kiéhezett farkasként” játszó Rapidtól. Az ottani zöld-fehérek legyőzték a pesti zöld-fehéreket is (5:0), sőt,

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

a két magyar csapat egymással is játszott, ezt a bajnok nyerte meg 5:0-ra. Így is a Rapid szerezte meg a Práter-serleget, teljessé téve a nagy tavaszát, amelyen a bajnokságot és az országos kupát is megnyerte „pluszban”. A két gárda közel egy hónapot töltött kinn, 11 meccset játszva. Az MTK 4 győzelem mellett 2 vereséget szenvedett, egyszer az FTC-vel közös vegyes csapata is nyert. A zöld-fehérek gyengébben muzsikáltak, egyszer nyertek, négyszer kikaptak. A *Sporthirlap* szerint a két klubnak a túra körülbelül 100 000 koronába került, amiből 40 000 koronát fizettek a bécsiek – a többi veszteség.

De hát olyan kurzust éltünk, amelyben bírálni kellett a profi lét felé kacsingató footballistákat. Az MTK második veresége után megjelent, hogy még a tekintélyes *Sportblat am Mittag* is azt írta, hogy a WAC sikerét ezen a szombaton nem a játéktípus, hanem a játékkedv döntötte el. A *Sporthirlap* valamiféle mulatozó dzsentribrigádnak láttatta a labdarúgókat: „A magyar footballisták rendkívül nagy becsben álltak a bécsi gyengéd (sic!) nem előtt. A Café Westend asztalainál úgy virultak a bécsi szépségek, mint a Margitszigeten a rózsák. És bizony a fiuknak nagy kedvük volt a rózsaszakajtásra. Jöjjön, drágám, nézze meg milyen gyönyörű nippeteket és szobrokat vásároltam – mondták és a kedves szőke és barna bécsi leányok nem bizonyultak elég erősnek, hogy a szíves invitálásoknak ellentmondjanak.”

Az osztrák lapok nem voltak ennyire kényesek. Egyikük szerint „Schaffer úgy játszik, mint egy football hadisten, Kertész II Bécs város Willyje, a fedezetek csilága, az MTK csapata hajszállal sem áll az angol profi csapatok mögött.”

Hugo Meisl (balra), a futballvezér így írt a kék-fehérek Rudolfshügel elleni 11:3-as (!) győzelme után: „Jóllehet Schaffer, Nyúl, Orth és Feldmann nélkül állt fel az MTK, kitűnő kondícióban, úgy taktikai, mint technikai szempontból klasszisjátékot produkált. A Szabó, Schlosser, Konrád, Braun, Winkler ötös olyan nagyszerű támadójátékot mutatott, aminőt a hivatásos angol csapatok utolsó bécsi játéka óta ott nem láttak. Ez a játék jórészt a **Hogan** edző keze alatt végzett céltudatos munka eredménye, amely nem csupán a labdakezelés tökéletes elsajátítására, hanem a testi kondíció emelésére és állandó épségben tartására is irányul.”

Nagy vihart kavart Payer Imre ügye, aki a Rapid ellen nem játszott, miután összeveszett Blum Zoltánnal. Utána az öltözőben „lezsídigyerekezte” a fedezetet. (*Sporthirlap* 1919. július 21.) A túsíjkezelés azonnal haddatagú tanácsot hívott össze, s ítélezett Payer felett. A verdikt szerint vagy bocsánatot kellett volna kérnie, vagy kizárják az FTC-ből. Fenyő Vilmos, akit Malaky Mihály megbízott a csapatvezetéssel, állítólag kijelentette: „Menjen Payer a fenébe, helyet csinálunk Rumboldnak, aki ősszel ismét játszani fog.” Kiadták az útlevelét, de mert a követségen nem tudta elintézni a formaságokat, ott maradt napokon keresztül, pénz nélkül. A hirtelen haragú, lobbanékony természetű Payer, aki áprilisban azért mondta le a válogatottságot, mert a bizottság nem hívta be a keretbe a jó barátját, a bécsi (nem mellékesen Blumhoz hasonlóan zsidó) származású Ganslét, úgy döntött, marad a császárvárosban. S miközben a *Sporthirlap* azt feszegette, hogy az elvileg amatőr Payer miből él majd egy új városban, s hogy nem kaphat játékedélyt, mert az MLSZ nem fogja kiadni, ügye gyorsan elintéződött. Találkozott a Ringen bizonyos Hollósyval, akit még Győrből, a vagongyárból ismert. Hollósy felajánlotta, hogy másnap menjen el a Puch-művekhez, amelynek ő az egyik főmérnöke. Payer el is ment, s kapott irodai állást meg 1200 korona előleget. S miután Hollósy a WAC tagja volt, a klubba is levitte.

Testből kiszakított tagok

A vidéki futball óriási károkat szenvedett a világháborúban, s még nagyobbakat az azt követő béketárgyalások alapján elcsatolt országrészek elvesztésével. Az azt megelőző bő egy évtized azt mutatta, a felvidéki (különösen Pozsony és Kassa), az erdélyi, a partiumi, a bánáti (Nagyvárad, Kolozsvár, Temesvár, Arad) és a délvidéki (Szabadka) városok futballja domináns szerepet játszott a vidék addigi futballéletében.

Nagyvárad SE

Az 1918–1919-es idényben öt kerületbe 42 egyesület nevezett, a pestvidéki kerületből 9, az észak-magyarországiból 7, az erdélyiből 4, a dél-magyarországiból 11 és a nyugat-magyarországiból ugyancsak 11. A háborút lezáró események aztán a benevezettek közül 14-et (Losonci TK, Ruttkai TC, Komáromi FC, Aradi TE, Aradi MTE, Temesvári Kinizsi, Szabadkai SE, Bácska Szabadkai AC, Szabadkai TC és négy kolozsvári alakulat) kihúztak a névsorból. A változások, a szükségessé vált átszervezések lassúsága együtt azt a következményt vonták maguk után, hogy egyetlen kerületben sem fejeződtek be a küzdelmek.

A Temesvári Kinizsiből
a trianoni diktátum után
Chinezul Timișoara lett

Villanyfényes mérkőzés Pécsen!

Szinte hihetetlen, de 1919 nyarán villanyfényes mérkőzést játszottak a Mecsek-alján. Egy nagyszabású, egész napos ünnepség végén a Pécsi MSC első és második csapata csapott össze, 2000 néző előtt. Az alapvonal és a tizenhatos oldalvonalának metszéspontjához mind a két oldalra oszlopokat állítottak, onnan világították meg a pályát, egy-egy dróton lógó lámpával. A labdát foszforral kenték be, hadd világítson. A játékosok árnyékának, rosszabb esetben szellemeknek tűntek, mégis jól szórakozott a publikum. (Dunántúli Napló 1969. március 23.)

Írnek, magyarnak, olasznak egyként kiváló

Ging (Ling vagy King) József Budapesten született 1891. november 27-én, egy ír származású családban. A vékonypénzű fiúcska idővel jó felépítésű, széles vállú, a XX. század elején kifejezetten nyurgának számító fiatalemberré fejlődött. (*Képes Sport* 1969. március 18.) A nemzeti tizenegyben nyolcszor lépett pályára, gólt nem sikerült rúgnia. (Különleges, hogy a háborús idők nyolc találkozójából hetet Ausztria ellen vívtak legjobbaink.) Ő volt az, aki „megnyitja a Törekvés centerhalfjainak előrenyomulását, 1916-tól 1919-ig találkozunk a nevével.” (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.) Valójában jóval korábban, tudniillik az 1909–1910-es első osztály csatározásaiban már részt vett, és a „Törivel” 1917-ben ezüstérmet, 1911-ben, 1914-ben és 1918-ban bronzérmet szerzett.

1919 és 1920 között a Wiener AF kötelékébe tartozott, a bécsiekkel együtt futballozott Platkó Ferencsel. 1920 derekán mindketten tagjai lettek a Weimari Köztársaságban portyázó, budapesti játékosokból verbuvált professzionális csapatnak. A kint felvett juttatások miatt itthon eltiltották őket, ezért zömük nem tért vissza. Ging sem jött haza, hanem Olaszországba ment, ahol felcsapott edzőnek. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 9.) Az első itáliai magyar idegenlégióst személyében tisztelhetjük. Ezt írta egyik levelében: „(...) szíves-örömet látják Olaszországban a magyar futballistát, s várnak is belőle tavaszra egy-két csapatra valót.” (*Sportthirlap* 1921. január 24.)

1920 őszétől 1921 legelejéig az Udinese Calciónál dolgozott, az első honfitársunk volt, aki munkát vállalt a friuliaknál. Benyomásairól beszámolt a *Sportthirlap* 1921. január 24-i számában: „(...) délután már végignézttem csapatom első meccsét. Amit láttam, az bizony nem sok jóval biztatott. Az első, ami nekem feltűnt, hogy a fejelést az olaszok teljesen elhanyagolják. Az egész meccs alatt, talán ha öt fejelést láttam, azok sem voltak öntudatosak. A másik megfigyelésem, hogy az olasz játék élénk, temperamentumos és gyors; a nagy buzgóságban azonban teljesen megfélemedeznek az összjátékról [...] Csodálkoztak a magyar sport fejlettségén, és azt mondták, hogy négy angol trénerük volt, de egyikük munkája sem tetszett nekik annyira, mint az enyém. Én mindenesetre nagyot fordítottam tréningmódszerükön. Eddig tudniillik úgy treníroztak, hogy a kapu előtt állt a két beck, s ők igyekeztek a csatárokat zaklatni a lövésben, közben nagyokat lövöldöztek a kapu mellé. Én elvittem őket a kapu mellől, s előlről kezdtem velük a futballiskolát (mint Hogan csinálta odahaza, az MTK-ban). Kezdtém a stoppolásnál, folytattam a lapos lövésnél, fejelésnél, majd áttértem az összjáték forszírozására. Ami

az itteni viszonyokat illeti, azok mindenképpen kedveznek a sportnak. A klubnak megvan mindene, amit a sport megkíván, szép sporttelepe és gyönyörűen berendezett sportháza [...]”. Ennek dacára váratlanul elhagyta a fekete-fehéreket, hogy az Appennini-félsziget nyugati partjára szerződjön. Távozásának okairól a következők derülnek ki *Andreides Gábor* 1938 – *A párizsi ezüst* című könyvéből: „1921-ben került a városba Ging József, akinek edzősége alatt a pisai

labdarúgás nagyot lépett előre. A csapat akkori titkára 1921. január 5-én a pályaudvaron várta a városba érkező magyart, akivel a személyes ismeretség híján megbeszéltek, hogy egy szál virágocskát fog a szájában tartani ismertetőjelként. A titkár az utazók tömegében nem látta a megbeszélte romantikus jelet, de föltűnt neki egy magas, szőke, büszke tartású férfi, kissé különös, zöldes ruházatban. A szállodaig vezető úton jóformán csak kézzel-lábbal beszélgettek, mert Ging akkor még nem beszélt olaszul. Másnap azonban, ha addig kétségei is lettek volna az embernek, a pályán azonnal megismerhető lett mozgásáról és labdakezeléséről. Ging legnagyobb sikerei közé tartozott többek között az, hogy a csapat 1921 júliusában 2:1 arányban legyőzte a római Fortitudót, megnyervén ezzel az akkor még létező közép-olaszországi bajnokságot. Az olasz lapok szerint a klub „csak az ő szakavatott vezetése mellett érthette el ezt a szép sikert”. Az új tréner lassan, de biztosan alakította át a társulat szerkezetét. A csapatból, amely érkezése előtt inkább emlékeztetett fiatal fiúk grundformációjára, igazi „football club” lett, taktikával, elgondolással és csapaton belüli állandó és meghatározott szerepekkel. Premizálása e csodálatos eredményt követően egy ezüst bot, egy 18 karátos briliáns melltű, és 2500 líra – közel 35 000 korona – volt. Így érthető – ahogy az egyik magyar sportújság fogalmazott –, hogy „Gingnek ezek után aligha jut eszébe, hogy még egyszer Budapestre jöjjön amatőrnek”. (*Sporthírlap* 1921. július 18.)

További olasz klubjai: Livorno (1924–1926), Fortitudo Roma (1926–1927), Modena (1927–1930), Viareggio (1933), Fiorentina (1933–1934), FC Aquila (1934–1935), Carpi (1935–1936), Pisa (1936–1938), US Bari (1938–1939), Modena (1939–1940), Pisa (1940–1943), Lucchese (1945–1946), Viareggio (1950–1951).

A húszas-harmincas évtized fordulóján Csehszlovákiában bukkant fel, nem zárható ki, hogy átmenetileg északi szomszédságunkban töltött be tréneri szerepkört. (*Dénes Tamás–Péterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*)

Futballtörténelmünk megoldandó rejtélye, mikor hunyt el, és hol aluszza örök álmát.

Hol izmai domborultak

Fogl (Vogl, Fogoly, később Újpesti) II Károly a II. világháború előtti magyar labdarúgás fénylő hátvédcsillaga volt. Igaz a kitétel akkor is, ha lila-fehér klubjával szinte nem nyert semmit, tudniillik az első újpesti bajnokságban csupán egyszer, a miskolci Attila ellen lépett pályára. (*Nemzeti Sport* 1930. május 27.) A vezetőség amolyan jutalomjátékként adott neki lehetőséget, de az aranyéremhez nem sok köze volt. Az 1929-es győztes KK-döntőn, valamint a genfi Bajnokok Tornáján (Coupe des Nations) 1930. júliusban nem játszott. „Karcit már 1929-ben elküldték, helyette Dudás került a csapatba” – kesergett öccse, Fogl III József. (*Képes Sportlap* 1948. március 20.) Ugyanakkor Schlosser Imre után Fogl II volt időben a második magyar futballista, aki elérte a bűvös 50. válogatottságot.

Az irdatlan testi erejéről elhíresült későbbi jobb-bekk 1895. január 19-én született Újpesten. A Mezei TC nevű kölyökcsoportban kezdett el fut-

Fogl II Károly harca a cseh csatárral az UTE–Slavia Praha mérkőzésen

ballozni, annak ő volt a vezére. 1912-ben az ILSZ-ben menetelő Újpesti Törekvés SE (UTSE) jobb-szélsőjeként száguldozott. 1914-ben lépett át az UTE együttesébe, 1916-ban a MAC ellen játszott először hátvédet, le is horgonyzott a védelemben. (dr. Vadas Gyula szerkesztésében: *100-ak könyve*) A népszerűségére jellemző, hogy az idézett könyv alapját képező szavazáson, amelyen az olvasók a kedvenc sportolójukat nevezhették meg, 10 984 szavazatot ka-

pott. Csak Bárány István úszó és Orth György előzték meg. (*Nemzeti Sport* 1927. február 27.)

A válogatottban 1918. június 2-án mutatkozott be. Nem is akárhogyan, Bécsben nyert együttesünk 2:0-ra, és az újonc Feldmann Gyula mellett balhátvédet játszott.

Noha az utókor általában két Fogl fiút emleget, a vasmarkáról, roppant erejű kézszorításáról ismert Karcsinak három bátyja is volt. Ferenc Madár néven a MUE csapatában játszott (bajnokin nem találkoztunk a nevével), majd szerepelt az UMTE-ben és az UTE második csapatában. Egy lábtörés korán pontot tett pályafutása végére. Rezső az UTSE játékosa volt, utóbb az UTE második csapatában futballozott. Elesett az I. világháborúban, nevét márványtábla őrzi a többi hősi halottéval együtt a Megyeri úti stadionban. István, azaz Stefi az Újpesti Torna Kör, aztán az URAK csatársorát erősítette, onnét Tatabányára igazolt, 1912-ben a TSC-ből került az UTE-hoz, amelyben 1921-ig játszott. Labdarúgó-karrierjét 1922-ben a Ferencvárosi SC-ben zárta. 1924-től az Újpesti SC amatőr trénerként ügyködött, majd Olaszországba ment. 1928 és 1942 között az Udinese, a Foggia és az Ascoli csapatát irányította. Itthon 1936–1937-ben a Csongrád edzője volt. (Lőrincz Róbert–Laszip Gábor: *A legendás Fogl-gát*)

Az öt Fogl fivér közül a legfiatalabb, József 38-szoros válogatott lett. Az Európa-szerte csodált Fogl-gát először 1920. november 7-én próbálta meg feltartóztatni az ellent, de azon az őszi napon kétszer is rést ütöttek rajta a „sógorok” támadói. (Budapesten győztek 2:1-re az oszt-rákok.) A rossz kezdetet szebb folytatás követte, Károly ötvenegyszer képviselhette az Újpestet a nemzeti tizenegyben, s a fellépéseit két góljával tette még emlékezetesebbé. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: *A 700. után*) Kint járt az 1924-es párizsi olimpián, az egyiptomi „három csapás” élete végéig kísértette.

A két Fogl karakterének akadtak árnyoldalai is, hírhedten nagyivók voltak. A kitűnő tollú Feleki László írta róluk: „(...) néha külföldön válogatott mérkőzés után leültek egy asztalhoz, megittak csendesesen, szó nélkül 16-20 üveg sört, s utána felmentek a szobába lefeküdni. Nem-igen látszott meg rajtuk.” (*Nemzeti Sport* 1936. október 18.) A jóféle itókák mellé sok cigarettát elszívtak, kivált az erős török dohányt kedvelték. (*Nemzeti Sport* 1929. április 10.) Károly nem tagadta az ellene felhozott vádakát, sajtóságos módon még érvelt is a szenvedélye mellett: „Hiszen aki megszokta azt a napi két pohár sört, vagy fél liter bort, annak éppen olyan rosszát jelent a kondíciójára nézve ennek az elmaradása, mint amilyen rossz a szeszhez nem szokott,

szolid életet élő játékosnak mondjuk két-három pohár sör megívása.” (Nemzeti Sport 1929. augusztus 14.) Alighanem maga is sejtette, hogy hazabeszélt...

Akkortáiban más idők jártak, a mainál a jóval puritánabb volt a tempó, ám a kortárs fehérnép tekintete gyakorta pásztázta az újpesti legény vállait és karjait, hol legendás izmai domboáltak. A civil életben eleinte tímárműhelyt vezetett, amikor kicsit megszédte magát, csemegeáruboltba szállt be, és egy divatüzletben is társtulajdonos lett. (Nemzeti Sport 1930. július 20.)

Saját bevallása szerint senkitől és semmitől sem félt, kivéve az ördögös, alacsony termetű Hegyi Mátyást, aki sűrűn megtréfálta. (Nemzeti Sport 1941. december 23.)

„Ki képviselte méltóbban a magyar színeket, mint a két Fogl? Bálványként imádták őket fénykorukban egész Európában. Fogl II a magyar háttvédek koronázatlan királya, helye vitán felül áll. Partnere Fogl III...” – áradozott a védőkről egy Kétegyházán élő, egyébként Hungária-drukker. (Nemzeti Sport 1929. január 16.)

„Fogl II nyolc játékoson ment keresztül az UTE-MTK meccsen és úgy lőtt gólt Platkónak. Ki tudja ezt megtenni utána?” – tette fel a költői kérdést Bajor József Rákospalotáról. (Nemzeti Sport 1929. január 14.)

A két Fogl a róluk írt könyv
színezett borítóján

Dr. Otto Nerz, a német válogatott akkori birodalmi edzője a Kicker magazinban így vélekedett: az I. világháború után „a kontinens legjobb jobbháttvédeje a magyar Fogl II volt. Rendkívül lendületes játékos, hatalmas rúgással. Évekig egyik oszlopa volt a magyar válogatott csapatnak (...). Jellemző volt játékkára a keménysége és a rugalmassága. Erős volt, mint a bika, de nem volt könnyű a »szarvainál megfogni«”. (Nemzeti Sport 1941. július 29.) 1931 őszén bemutatkozott a Vasasban, 5:1-re kikaptak a Fraditól. (Nemzeti Sport 1931. október 26.) Pár meccs után felhagyott a játékkal és edzőnek szegődött.

1934–1935 között Bulgária szövetségi kapitányként dolgozott. (Ellenünk, a világbajnoki selejtezőkön is.) Közben párhuzamosan vezette az SZK Szófia foglalkozásait, és megnyerte vele az 1934-1935-ös bolgár bajnokságot. 1935-ben a Juventus București kispadján ült, onnét ment át C. A. Romania Cluj együtteséhez. (Nemzeti Sport 1935. október 22.) Utóbb National Cluj lett a csapata új neve. (Nemzeti Sport 1936. január 10.)

1936 őszétől a Győri ETO mestere volt (Nemzeti Sport 1936. szeptember 20.), 1937 nyarán feljuttatta a kisalföldieket az élvonalba. (Nemzeti Sport 1937. augusztus 2.) 1937 őszén rövid ideig a KS Cracovia, majd 1938. február 15-től a Warta Poznań tréneréként tevékenykedett. Itthon szeretett volna dolgozni, de a lengyelek a hazaiaknál sokkal jobb feltételeket ajánlottak neki. (Nemzeti Sport 1938. január 21.) 1938-ban bajnoki ezüstöt szerzett, csupán legidősebb bátyja, Ferenc együttese, a Ruch Chorzów előzte meg a Wartát.

1940 elején az MLSZ foglalkoztatta, a szövetség által tető alá hozott ifjúsági csoport edzéseit vezette a BVSC pályáján. (Nemzeti Sport 1940. január 9.)

1942 nyitányán a Testvériség alkalmazta szakvezetőként. (Nemzeti Sport 1942. február 27.)

Ami 1938-ban nem sikerült a poznańi zöld-fehérekkel, az a második világégést követően valóssággá vált: visszatért közékük, hogy 1947-ben a bajnoki dobogó legmagasabb fokára vezesse őket. Családot is alapított Lengyelországban, fia született. Felesége, Božena ma is Poznańban él.

Budapesten hunyt el 1969. január 12-én.

Névsorolvasás

Még mindig rengeteg volt a hiányzó, kényszerűségből bő kerettel dolgozott a legtöbb csapat. Megpróbáltuk összegyűjteni a tudósítások alapján a kereteket, felhasználtuk az *IFFHS Weltzeitschrift* már többször citált 34. számát is.

Budapesti Athletikai Klub:

Burián Géza – Gutwillig Imre, Szendrő János – Gellér Sándor, Károly Jenő, Deutsch Árpád – Donáth Ármin, Pollák Dávid, Engel Vilmos, Tóth János, Herczeg Gábor. A többiek: Franzesovits Lajos, Gácsy, Gulyás József, György Ferenc (k), Krausz Tivadar, Nagy Lajos (k), Ráczevegy Gyula, Rudas, Schréter, Székely Ferenc, Takács György.

Budapesti Torna Klub:

Stier Ferenc – Kőszegi György, Gruber Nándor – Kertész Géza, Kanyaurek Lipót, Rauchmaul Emil – Hajdú Sándor, Dobó Jenő, Pócz-Nagy Árpád, Schweng Károly, Szánthó II Kálmán. A többiek: Bayer Henrik, Bihari Ferenc (k), Breznik, Eisenhoffer József, Ficzer Péter, Horváth Gyula, Kelemen János, Késmárky Ákos.

Ferencvárosi Torna Klub:

Szamosi Antal – Payer Imre, Wiener János – Wilhelm Vilmos, Medgyessy Jenő, Blum Zoltán – Nemes-Neufeld Sándor, Gansl Izidor, Pataki Mihály, Tóth-Potya István, Okos Béla. A többiek: Bódis János, Dendis Dezső, Gállos Sándor, Héger Ferenc, Hermann Ignác, Ivanovszky Dezső, Izsák Károly, Kiss Béla, Kovács Elemér, Köves István, Mándi (Mandl) Gyula, Móra Kunó, Pápai Ernő, Schönfeld Jenő, Szabó József, Ungár Gyula (k), Weisz Ferenc.

III. kerületi TVE:

Garay Vilmos – Huszár II Béla, Hires Károly – Csáky László, Futó Viktor, Stark I József – Ludwig Bertalan, Rázsó Mór, Hönich I Lajos, Schrott Károly, Kollár Zoltán. A többiek: Breuer Árpád, Hegyi Mátyás, Hönich Richárd, Klug, Kubát Nándor, Sterba, Szabó Jenő.

„33” Football Club:

Zsák Károly – Grüner Gyula, Csárdás Gusztáv – Boros I Lajos, Zloch Gyula, László Győző – Scheidl, Boros II Endre, Vancsek-Vancsai II József, Zeidler József, Piskó. A többiek: Boros III László, Gansl Jenő, Horváth, Krammer II, Molnár Frigyes, Streithöfer Ferenc, Wölfig, Zsák Ottó.

Kispesti Athlétikai Club:

Varga Péter – Jurcsó Gusztáv, Tresánszky – Balla, Kincs Emil, Turay György – Boldog Ádám, Jeszmás József, Kreps József, Varga II, Jeny Rudolf. A többiek: Blasnik József, Kónya Ferenc, Saguly János, Stallmach Béla, Szedlacsek.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Kropacsek Ferenc 13 – Feldmann Gyula 20, Orth György 14 – Kertész II Vilmos 22, Nyúl I Ferenc 21, Vágó Antal 22 – Braun József 20, Konrád II Kálmán 20, Schaffer Alfréd 19, Schlosser Imre 19, Nagy József 14. A többiek: Ginzer Dienes (k) 2, Konrád I Jenő 1, Kossuth Sándor (k) 5, Nyúl II Vilmos 3, Rác Béla 1, Sebestyén II Gyula 3, Singer Miklós 3, Szabó Péter 5, Takács Béla (k) 2, Weisz József 3, Winkler I József 10.

MÁV Gépgyár:

Balog – Szecsey, Dunner Sándor – Sebők, Rometh József, Ruff Mihály – Klausz, Csida István, Baki János, Oszwald Gyula, Zsigmondy. A többiek: Balog, Bitó, Bodor, Kertész István, Klein Géza, Kovács, Lukács, Melich, Mezei József, Morvai Ágoston, Okos, Renner Károly, Zséger.

Terézvárosi Torna Klub:

Beimel Miksa – Hegyi Árpád, Fried – Friedmann Lajos, Neumann Brunó, Csillag László – Maly Antal, Recht Ferdinánd, Gyimes Vilmos, Pach Ferenc, Fürst Sándor. A többiek: Bornstein, Budai Jenő, Chován Lajos, Dénes, Glancz, Karch Rezső, Katona, Köchner (k), Kopácsi Sándor (k), Mandl Jenő, Portörő Béla, Procenko Ferenc, Varga Lajos.

Törekvés Sport Egyesület:

Dürr Antal – Horváth Gyula, Siegl József – Viola József, Ging József, Hauswald Károly – Csermely József, Urik József, Rákosi György, Csapkay Károly, Lhotka Ferenc. A többiek: Fodor (k), Guttmann Béla, Guttmann József, Kisala Zoltán, Nagy Lóránt, Nyilas István, Szabó Mihály, Ürögdi József.

Újpesti Torna Egylet:

Kazár Tibor – Fogl II Károly, Fogl III József – Matesz Gyula, Baubach Béla, Fürst Béla – Kelecsényi Ferenc, Fogl I István, Priboj István, Schaller József, Szidon II Rezső. A többiek: Csajka Sándor (k), Erhatics József, Fandl Géza, Gévay, Király Dezső, Kósa József, Milosovits Béla, Neuhaus János (k), Pollatschek Imre, Rosner Jenő, Váradi-Weiner Imre (k).

Vasasok:

Platkó Ferenc – Takács Géza, Zatykó Ferenc – Bánás József, Gottlieb Jenő, Turi György – Katzer Mihály, Deutsch József, Szabó Antal, Jellinek Tivadar, Rucskai Gyula. A többiek: Bánás Gyula, Farkas Iván, Hollós Gábor, Knerczér, Kojcsa Géza, Makovi Gyula, Markovics Mór, Nyerges János (k), Pálffy, Plesch Gyula, Rudassy, Seftics, Siklósi, Stengl István, Weisz Károly.

Az 1918–1919. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	22	18	3	1	116:20	39
2. FTC	21	15	5	1	43:8	35
3. Újpesti TE	22	12	6	4	39:19	30
4. Vasasok	21	9	6	6	20:19	24
5. Terézvárosi TC	22	9	5	8	29:45	23
6. III. ker. TVE	22	6	8	8	33:35	20
7. „33” FC	22	5	7	10	17:31	17
8. Kispesti AC	22	8	1	13	27:52	17
9. BTC	22	6	5	11	22:48	17
10. Törekvés	21	3	8	10	27:32	14
11. BAK	21	4	5	12	21:41	13
12. MÁV Gépgyár	20	3	3	14	22:66	9

(Az FTC–MÁV, a Vasas–MÁV és BAK–Törekvés mérkőzést nem játszottak le, de ezek eredményei nem befolyásolták az első három helyezést, sem a kiesést.)

B-csoport

1. UTSE	21	17	3	1	83:10	37
2. Vérhalom	21	14	3	4	59:21	31
3. JSC	21	12	3	6	32:24	27
4. BSE	21	8	8	5	32:18	24
5. VAC	21	8	4	9	23:33	20
6. UMTE	22	7	6	9	29:42	20
7. EMTK	21	6	7	8	26:40	19
8. FIAK	18	7	4	7	26:43	18
9. MFC	22	6	5	11	25:42	17
10. Zuglói	21	7	2	12	31:38	16
11. NTC	22	5	2	15	18:64	12
12. Munkástelep	21	3	5	13	20:33	11

A másodosztályú csapatok elnevezése

Bp. EVV: Budapesti Egyesített Városi Vasutak Egyesülete

Előre: Előre Testgyakorlók Köre

ETC: Erzsébetfalvai Torna Club

Főv. TK: Fővárosi Testedzők Köre

VII. ker. SC: VII. kerületi Sport Club

Megyer FC: Megyer Football Club

MTE: Munkás Testedző Egyesület

NSC: Nemzeti Sport Club

Nyomdászok: Nyomdászok Testedző Egylete

OTE: Óbudai Torna Egylet

Testvériség: Testvériség Sport Egylet

URAK: Újpesti Rákospalotai Atlétikai Klub

BSE: Budapesti Sport Egylet

EMTK: Erzsébetfalvai Munkás Testedzők Köre

FIAK: Fővárosi Ifjak Atlétikai Köre

JSC: Józsefvárosi Sport Club

Magyar FC: Magyar Futball Club

Munkástelep: Munkástelep Sport Clubja (Wekerletelep)

NTC: Nemzeti Torna Club

UMTE: Újpesti Munkásképző Torna Egylet

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egylet

Zuglói SC: Zuglói Turul Sport Club

VAC: Vívó és Atlétikai Club

Vérhalom: Vérhalmi Football Club

II. osztály

A-csoport

1. Testvériség	22	15	4	3	60:21	34
2. Nemzeti SC	22	14	5	3	41:18	33
3. Nyomdászok	22	13	4	5	47:24	30
4. OTE	21	9	7	5	31:22	25
5. ETC	22	9	6	7	43:35	24
6. MTE	22	9	3	10	34:40	21
7. Főv. TK	22	7	6	9	34:25	20
8. URAK	21	8	2	11	31:33	18
9. VII. ker. SC	22	5	6	11	24:34	16
10. Előre FC	22	5	4	13	39:58	14
11. Megyer FC	22	5	4	13	18:49	14
12. Bp. EVV	22	5	1	14	19:62	11

Gólkirály:

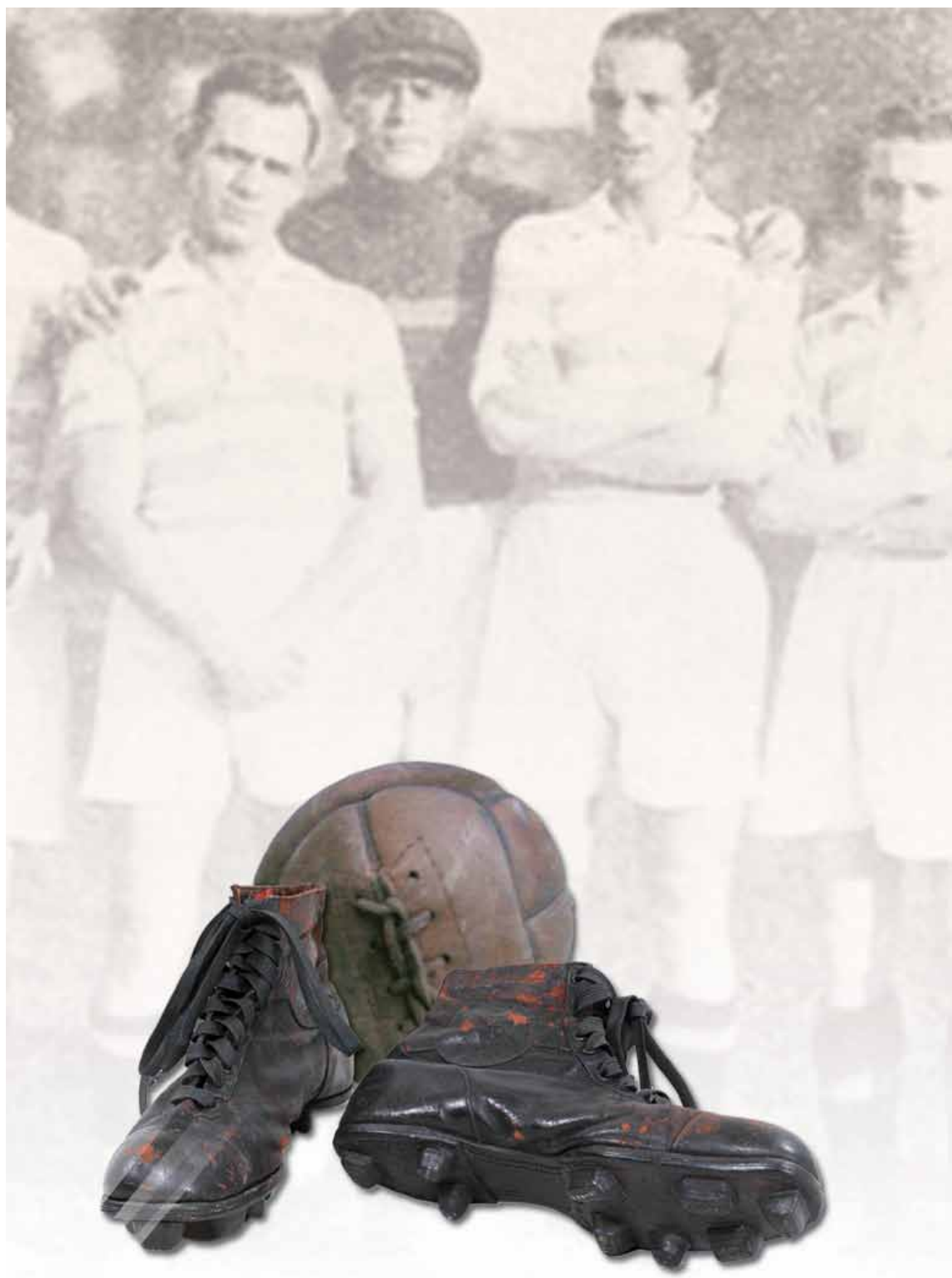
Schaffer Alfréd (MTK) 26 góllal

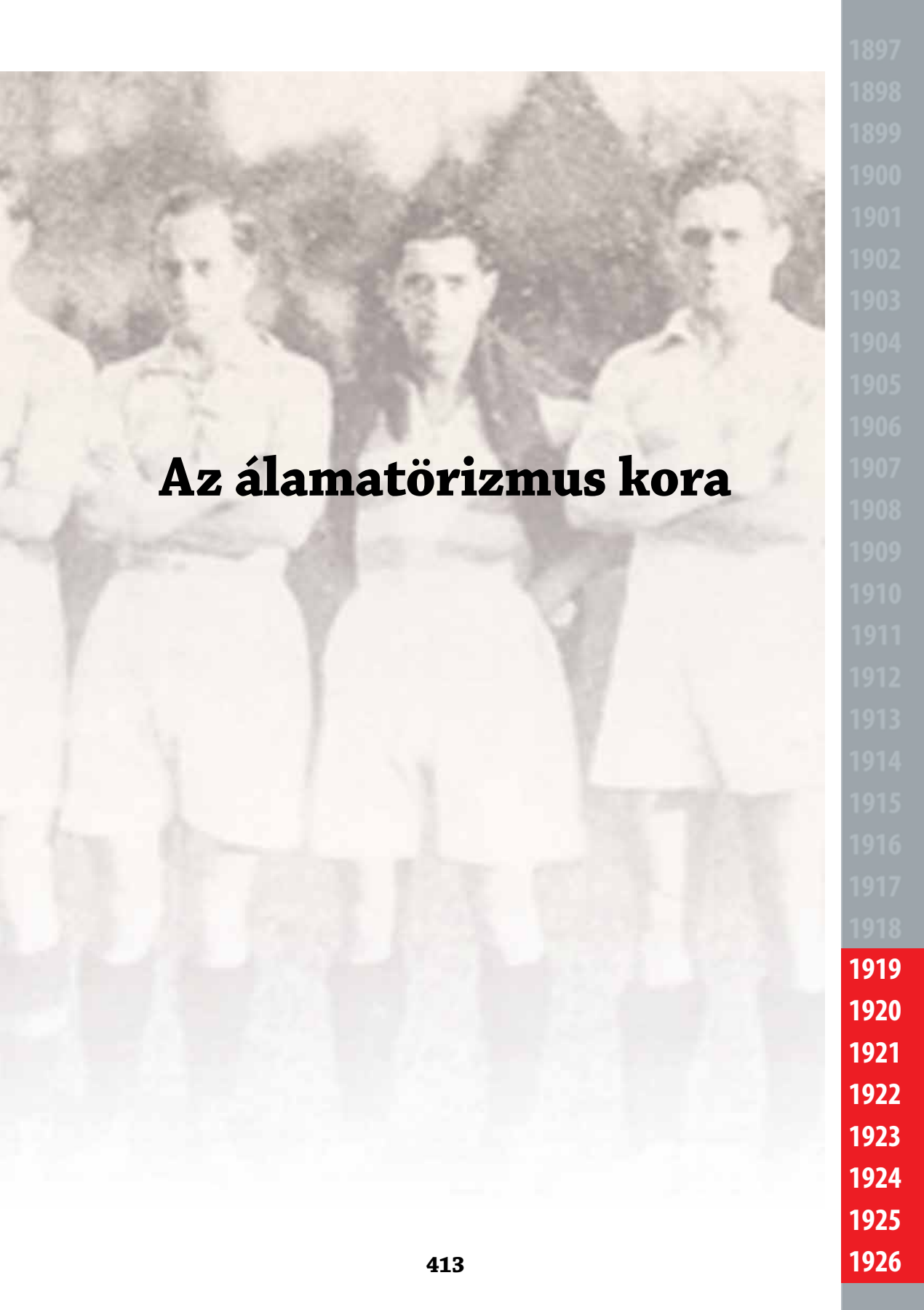
Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. MTK	X	2:0	2:1	4:0	14:1	7:1	4:0	9:1	8:2	5:3	6:1	13:0
2. FTC	2:2	X	2:1	0:0	2:0	2:1	3:0	4:0	4:0	0:0	2:0	6:1
3. UTE	2:1	0:0	X	3:0	1:1	1:1	4:2	5:0	2:2	2:1	2:1	3:0
4. Vasasok	0:0	0:2	1:0	X	3:1	2:0	0:0	2:1	2:0	2:0	2:1	2:1
5. TTC	0:7	0:1	1:1	1:0	X	1:0	3:1	4:0	1:0	2:0	2:0	1:1
6. III. ker. TVE	1:5	0:4	2:3	0:0	1:1	X	1:1	3:0	4:0	1:1	1:0	4:0
7. „33” FC	1:1	0:1	0:1	2:1	0:2	0:0	X	1:1	2:1	1:0	2:0	1:0
8. KAC	2:6	0:2	1:0	0:1	0:3	0:2	2:0	X	3:0	3:2	1:0	4:1
9. BTC	0:6	0:3	0:1	1:0	1:1	1:0	1:0	4:2	X	0:0	2:1	3:2
10. Törekvés	1:2	0:1	1:1	1:1	7:0	2:2	3:1	0:2	1:1	X	0:0	3:0
11. BAK	1:6	1:1	0:2	1:1	2:1	3:3	0:0	3:2	3:1	Nj	X	3:1
12. MÁV G.	0:6	Nj	0:3	Nj	3:2	1:5	2:2	0:2	2:2	5:1	2:0	X

Nj: A mérkőzéseket nem játszották le.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Az államátörizmus kora

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

Az MTK túlélte az óriási vérvesztést

„Négy, küzdelmekben gazdag, a viszonyok fojtogató erejével szemben hősiesen végigküzdött háborús esztendő után 1919 őszére, illetve az 1919–20. évi futballesztendőre békebajnokságot írt ki az MLSZ, mely elérkezettnek látta az időt a békeállapotokra való áttérésre. A zöld asztalnál hozott határozatokra azonban alaposan rácăfoltak a zöld gyepen történtek. Futballsportunk nívója a négy háborús esztendőben kifejtett emberfeletti munkája, teljesítménye után hatalmas visszaesést mutat. Ez a visszaesés a háborús esztendők túlfeszített munkája után természetes és elkerülhetetlen reakcióként jelentkezett, amelyért mást, mint a körülményeket okolni nem lehet.

Labdarúgó sportunk legkiválóbb reprezentánsai, az MTK és az FTC hosszadalmas külföldi túrán pazarolták el energiájuk nagy részét még a nyáron, e túra kapcsán és egyéb okokból elvesztettük a labdarúgásnak mestereit, Schaffert, Platkót, a Konrád fivéreket, Szabót, Ginget és másokat (...) Utoljára hagytuk, bár talán elsőnek kellett volna megemlí-

Az 1920-as Nürnbergben két magyar is szerepelt: Schaffer (álló sorban balról az első) és Szabó (álló sorban jobbról a harmadik)

A legjobb száz fővárosi játékos

A Sporthirlap futballévkönyve az 1920–1921-es idény előtt megjelent kiadásban lajstromozta a hazai élvonal legjobb száz játékosát. Minden posztra kilenc játékost állított, majd századiknak, de valójában elsőnek megnevezte a legjobb all-round futballistát, **Orth Györgyöt** (jobbra – fejel). A minősítés alapja az 1920-as tavaszi teljesítmény volt. Érdekes, hogy számításba vette a legjobb külföldre szerződött játékosokat is, Payer Imrét kivéve.

Kapusok: Zsák („33” FC), Platkó (Vasasok), Varga (KAC), Fodor (BAK), Fehér (MAC), Kropacsek (MTK), Vicenik (BEAC), Ginzery (MAFC), Knoll (UTE)

Jobbhátvédek: Fogl II (UTE), Feldmann (MTK), Oláh („33” FC), Zatykó (Vasasok), Hegyi (TTC), Harrer (III. ker.), Szaffka (MAC), Horváth (Törekvés), Müller (BAK)

Balhátvédek: Gruber (BTC), **Mandl-Mándi** (MTK), Fogl III (UTE), Hungler II (FTC), Tury (KAC), Hoffmann (VII. ker.), Szendrő (BAK), Szendrő (NSC), Fried (TTC)

Jobbfedezetek: Kertész II (MTK), Viola (Törekvés), Wilhelm (FTC), Egri-Erbstein (BAK), Stallmach (KAC), Tóth (BAK), Hegyi (III. ker.), Reiner (Vasas), Király (UTE)

Középfedezetek: Nyúl (MTK), Ging (Törekvés), Zloch („33” FC), Konrád I (MTK), Kanyaurek (BTC), Károly (BAK), Szabó (FTC), Gottlieb (Vasas), Stark (III. ker.)

tenünk, hogy labdarúgósportunk hanyatlásának legfőbb oka életkörülményeinkben, rendkívül terheessé vált megélhetési viszonyainkban keresendő. Ma, amikor a munkaalkalom híján (sic!) a megélhetés ezernyi gondja tartja lekötve munkás és lateiner (értelmiségi – a szerzők) minden energiáját, mikor a holnap bizonytalansága tartja izgalomban mindnyájunk agyát és gondolkodását, nem lepődhetünk meg futballsport hanyatlásán. Mihelyt az életstandard növekedni fog, a magyar faj őseje, mely a sportban megannyi dicsőséghez juttatta már nemzetünket, viszsza fogja helyezni a magyar futballt arra a magaslatra, amelyen állott.

Csapatainkat az MTK nyári dél-németországi túrájától és néhány osztrák mérkőzéstől eltekintve a bajnokságból eredő kötelezettségek tartották teljesen lekötve. Még a nagy favoritként startoló, s első helyen álló MTK sem mutatott oly állandó formát, mint a múltban.

A csapat gerincét alkotó csatársor, mely tökéletes passzjátékával a nyáron Dél-Németországban szerzett dicsőséget a magyar névnek, Schaffer, Konrád II és Szabó elvesztése folytán ma már csak halvány árnyéka a réginek. A legtökéletesebb amatőr futballt reprezentáló összjátéknak ma már a nyomát is alig találjuk a csapatban. Emellett a nyári túra okozta fáradtság is elővette a csapatot, s csupán egyes játékosok klasszisének, rutinjának köszönhető, hogy a csapatot a szezon vége felé néhány meglepetésszerű vereség nem érte.

Az őszi futbalszezon legnagyobb szenzációja a KAC szimpatikus csapatának fényes szereplése volt. A csapatot vezérlő egészséges szellem, lelkes munka megérdemelt gyümölcsként vívta ki az előkelő második helyet, példát statuálva, miképpen lehet primadonnának nélkül is sikereket felmutatni. Nagy ereje a csapatnak, hogy egészen fiatal játékosok alkotják. Meglepetés a

Kertész III Adolf (MTK)
pályabelépője

Balfedezetek: Blum (FTC), Bánás (Vasas), Vágó (MTK), Deutsch (BAK), Guttman II (Törekvés), Milosovits (UTE), Landsmann (MAFC), Tótisz (III. ker.), Rössler (UTSE)

Jobbszélsők: Braun (MTK), Nemes (FTC), Künstler (NSC), Maly (TTC), László („33” FC), Leitner (UTSE), Pluhár (BEAC), Reick (MAFC), Koffler (Vasasok)

Jobbösszekötők: Konrád II (MTK), Winkler (MTK), Urik (Törekvés), Jellinek (Vasasok), Szabó (III. ker.), Gaug (MAFC), Molnár (MTK), Kósa (UTE), Recht (UTE)

Középcsatárok: Pataki (FTC), Jeszmás (KAC), Simon (MAC), Priboj (UTE), Rákosi (Vasasok), Szabó (UTSE), Nikolsburger (FTC), Kertesi (BEAC), Egry (MAFC)

Balösszekötők: Schaffer (MTK), Schlosser (MTK), Eisenhoffer (KAC), Csapkay (Törekvés), Schaller (UTE), Kollár (BTC), Szalay (MAC), Opata (MTK), Szentmiklóssy (Vasasok)

Balszélsők: Tóth-Potya (FTC), Szabó (MTK), Lhotka (Törekvés), Jeny (KAC), Gállos (BAK), Kutzer (Vasasok), Szántó II (BTC), Weisz (Törekvés), Szidon (UTE)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

BTC harmadik helye is. Szép szál legényekből álló, a testsúlyra legelső együttese jó startot véve erélyes játékmórával mindvégig jó szerepet játszott. Gyöngé start után közepes sikerrel szerepelt az FTC. Elvesztvén Payert és Ganslt, csak nehezen tudott lendületbe jönni. Jó védelemmel, kitűnő halvesorral, de lehetetlenül gólképtelen csatársorral rendelkezik.”

A fentiekben tömörítettük a *Nemzeti Sport* 1919 karácsonyán megjelent, *Kapuzáráskor* című értékelő cikkét, amely kiválóan összefoglalta a fél szezon történéseit. Nyoma sem volt a nehéz idők utáni felszabadultságnak, inkább valamiféle apátia jellemezte a magyar futballt. Mindenki csalódott mindenben, mindenki kritizált mindent. Egyet kivéve: a két régi, ősi ellenfél (vagy inkább ellenség), az MTK és az FTC összefogott, megalakítva a saját érdekeiket védő Szövetség Pártot, amely alapvetően nem volt más, mint az államotársaságot konzerváló óriások véd- és dacszövetsége. Ennek eredménye volt az úgynevezett plurális szavazati jog, amely a budapesti első osztályú egyesületeknek tíz, a másodosztályúaknak három, a harmadosztályúaknak és egyéb egyesületeknek egy szavazati jogot adott. Hasonló szabályokat állított fel a vidéki klubok esetében is. Akkor döntött a szövetség úgy, hogy a főtitkári és a titkári tisztségeket fizetett alkalmazott lássa el az MLSZ-ben. Rendszeresítette az előadói tisztségeket, valamint a költségtérítések és az elnöki átalányok rendszerét is. Mint utóbb kiderült, ezekkel öngölt lött. A profi létre vágyó játékosok kezébe ütőkártyát adott. Megváltozott az átigazolási szabályzat is: „A Törekvés 1920 elején indítványban kérte az MLSZ közgyűlését, hogy az átigazolási szabályt változtassa meg, a szövetség tanácsa végül kisebb módosításokkal 1920 júniusában el is fogadta. Ez lett a Lex Törekvés. Az 1908-as szabállyal ellentétben a játékosok ezentúl csak akkor váltak azonnal igazolhatóvá, ha egyesületük ebbe beleegyezett, egyébként pedig csak akkor, ha fél évig nem léptek pályára, vagyis megszűnt az 1908-ban hozott fél éves „türelmi idő”. (*Szegedi Péter: Az első cipőzsinórnál kezdődött...*)

Az 1908-tól az 1919–1920-as idény végéig hatályban volt átigazolási szabályzat egyébként nagy vitákra adott okot. A legjellemzőbb a később Mari néni beceneven közismert Takács I Géza ügye volt, aki a Vasasokból az FTC-be szeretett volna átlépni, de csak nagy viták után tehetette meg. Akkor már közel egy éve nem játszott, várta, hogy átigazoljon az FTC-be. De egy – szerinte – tréningmeccsre mégiscsak beszállt 1919 augusztusában. A Vasasok vezérkara kapott az alkalmon, s úgy vélte, nem kell odaadnia legjobb hátvédjét. Első fokon az MLSZ is a piros-kékeknek adott igazat, amint az kiderül a *Nemzeti Sport* beszámolójából: „Az intézőbizottság a

A Törekvés futballistái. Balról: Csapkay, Béki, Viola, Weisz F., Lhottka, Urik, Guttmann II, Csermely, Horváth, Siegl, Dürr

Vasasoknak és az FTC-nek Takácsért vívott párbajában a Vasasok javára döntött, mert a kérdéses augusztus 24-i mérkőzést, amelyen Takács a Vasasok színeiben újra szerepelt, és amelyről a Vasasok pénztárányvval 26 korona bevételt igazoltak, az intézőbizottság nyilvános jellegűnek minősítette, miáltal Takács játékának közel egyévi szüneteltetése megszakított. Az FTC ellenben fellebbez, mert azt állítja, nem mérkőzés, csak tréning folyt. A minimális 3 korona helyett csak egy koronás tréningdíjat szedtek a nézőktől, s a bírónak átadott jegyzéken is szerepelt a tréning szó, noha azt utólag törölték.” Utóbb győzött az erősebb, vagyis az FTC, s Takács Géza 1919 novemberétől már a zöld-fehérek mezében aprította az ellenfeleket.

Ma már talán kevésbé ismert, fura politikai klímában telt az 1919–1920-as idény. A *Nemzeti Sport* október 2-án arról számolt be, hogy „az MLSZ megkapta a román városparancsnokság engedélyét, melynek értelmében a szövetség erkölcsi felelőssége mellett valamennyi pályán mérkőzések tarthatók. Az eddigi engedélyek csak kerületenként adtak ki és esetről esetre szóltak.” Közben angol hadihajók állomásoztak a Dunán – legénységük futballmérkőzéseket vívott szabadidejében –, kívülről, a FIFA alelnöke részéről támadás indult a korábbi központi hatalmak, így Magyarország szövetségének a világszervezetből való kizárása érdekében. Az akkori sajtó szerint az angolok is pártolták az ügyet, de legfőbb propagálója a belga Édouard de Lavaleye báró volt. Érdekesen fogalmazott a *Nemzeti Sport* a britek szándékáról: „Az angol szövetségről immár bizonyos, hogy bennünket bojkottálni akar. Úgy tesz, mint az irgalmas gazdag, aki kidobhatja a koldust, mert megszakad a szíve, ha látja. Azt akarja, hogy jó gyerekek legyünk, akik mennek, mielőtt kidobnak.” A tervet végül a háborúban semleges országok leszavazták.

A legnagyobb vita természetesen az amatőr-profi kérdésben bontakozott ki. Eleinte úgy tűnt, az MLSZ minden tiltakozása ellenére az osztrák és német csapatokba került légiósok játékát nem sikerül itthonról megtiltani. Ám aztán – részben a FIFA hatályos szabályai alapján is – kartell-megállapodás született az érintettek, értsd a magyar és az osztrák szövetség között, illetve sikerült Bécsben tárgyalóasztalhoz ültetni a németeket is. Ezek alapján bizonyos légiósok játékgengelyét megvonták az osztrákok, Ging József és Platko Ferenc például rövid időre haza is tért. (Platko három bajnokin védett a Vasasokban, de ennyi idő is elég volt a balhéhoz. A Törekvés elleni mérkőzésen úgy öklözött, hogy nem a labdát, hanem Csapkay Károlyt találta telibe. Hosszas vita kezdődött az eset szándékosságáról.)

Kétségtelenül felemás volt a helyzet, a magyar labdarúgás a profik ügyében vizet prédikált, de közben védte a bort. Erre utalt burkoltan egy szócikk is, amelyet a *Nemzeti Sport* október 14-én *Schweig, Brüll* címmel közölt. (A két német szóból a schweig a hallgatásra, a brüll az üvöltésre utal, meg utóbbi persze az MTK mecénására, Brüll Alfrédre is.) „Bécsben történt. Az osztrák vezetők rezignáltan ismerik be a náluk dühöngő amatőrizmust, az MLSZ büszkén veri a mellét. Uraim, kérdeje Abeles dr., az osztrák elnök, hát maguk nem olyan profik, mint mi? Én azt hittem, hogy a különbség köztünk csak annyi, hogy ha valaki nálunk kér pénzt, annak azt mondják, schweig! Maguknál meg azt, hogy brüll...”

Érthető bármennyi kritika is az MTK játékosait az idény közben, el kellett ismerni, a kék-fehérek rendkívül erős játékosállománya a kulcsberré érett Orth György, a végleg befutott Braun Csibi és a csatársor minden posztján szereplő Winkler József vezérletével átvészelte a profinak állt csatárok elvesztését, s óriási, tízpontos előnnyel megnyerte a bajnokságot. Sorozatban negyedszer jutott túl a százgólos határon, és először úgy, hogy a korszak leggólerősebb játékosa, Schaffer Spéci már nem játszott a soraiban.

Akinek manikűrözött a keze, az vasesztergályos vagy profi kapus?

„Az FTC és az MTK ausztriai, illetve németországi kirándulásai, mint ismeretes, több elsőrangú játékosnak időleges elvesztését eredményezték, nemcsak a két egyesületre, de a magyar footballsportra nézve is. Remélhető volt azonban, hogy a játékosok egy része, akiknek kikapcsolódása részint személyi ügyekre, részint politikai okokra volt visszavezethető, a helyzet tisztázódása után újra elfoglalják helyüket a magyar labdarúgósportban. Időközben azonban megtörtént, hogy úgy az osztrák szövetség, mint a német is megkeresték az MLSZ-t, vajjon (sic!) megadja-e a játékendélyt Payernek illetve Schaffernek. Meg kell jegyeznünk, hogy a külföldi szövetségek megkeresése nem holmi udvariassági aktus, hanem a nemzetközi labdarúgó szabályokban gyökeredző kötelezettség. Úgy az osztrák, mint a német szövetség vétettek a szabály ellen, amikor Payert és Schaffert egyesületeikben a magyar szövetség engedélyének beérkezése előtt engedték játszani, a többi játékos esetében pedig az osztrák szövetség annál súlyosabban negligálta a nemzetközi szabályokat, mert még csak meg sem kereste eziránt szövetségünket” – írta az ismét megjelenő *Nemzeti Sport* 1919. szeptember 25-én, pontos leírását adva a kacifántos helyzetnek. Ezúttal a „patópálos” mentalitás rossz vért szült. A magyar szövetség az érintett két nagy klub, az FTC, illetve az MTK válaszára várva késett a reagálással, addig azonban az osztrákok már léptek. Arról értesítették az MLSZ-t, hogy a nemzetközi szabályok alapján a játékosoknak játékendélyt adott. A *Nemzeti Sport* figyelmeztetett arra, hogy a játékosok esetleges hazatérése újabb bonyodalmakat szülne, mert az akkori FIFA szabályai kifejezetten tiltották, hogy egy játékos különböző szövetségek bajnokságaiban játsszon ugyanabban a futballévben. Ám Payernek s főleg Schaffernek esze ágában sem volt egyelőre hazatérni. Megjegyzendő, hogy később sem az MLSZ-nek, sem az érintett magyar kluboknak nem okozott ez gondot, a hazatértek közül tavasszal Ging József és Platkó Ferenc is játszott bajnoki találkozót. Persze csak az után, hogy vehemensen tisztázták magukat a profivád alól.

A profi vagy professzionista ugyanis 1919 őszére a magyar labdarúgás szitokszava lett. Amikor Ginget és Platkót Bécsben felkereste a *Nemzeti Sport* tudósítója, természetesen mindketten

Válogatott mezes magyar csapat Berlinben

tagadták, hogy a labdarúgásból élnek. (Egyébként annyira éltek a labdarúgásból, mint itthon maradt, az élklubokban futballozó társaik.)

Szabó Péter, az MTK korábbi balszélsője is rossz néven vette a negatív felhangokat. „Bécsben élő valamennyi játékosunk igen elkeseredett a róluk idehaza elterjedt híresztelések miatt. Akik politikai okokból maradtak fent, azok még mindig nem látják elérkezettnek az időt, hogy hazamenjenek. Akik megélhetést találtak, azok nem is mennek egyhamar haza, mert éppen a foglalkozási körükben beállt munkanélküliség indította őket arra, hogy maradjanak.” Szabó elmondta, valamennyiüknek a sporttal össze nem függő foglalkozása van, de természetesen állásaikat sportbarátaik közbenjárásának köszönhetik. Hozzátette, hogy ő Németországba utazik, ahol mint mechanikus, három állás között válogathat. Bécsben azért nem marad, mert mint jó étvágyú ember, nem tud annyit keresni, hogy rendesen meg is élhessen. (*Nemzeti Sport* 1919. október 2.) Azért egy kicsit még maradt, rövid ideig játszott a WAF-ban, Platkó és Ging oldalán.

Egy október 14-én megjelent beszámolóból egyébként kiderült, hogy „Minden bécsi magyar visszautasítja a profizmus vádját, és bécsi szereplésüket kényszerhelyzetükre vezeti vissza”.

Platkó és Ging elmondták, hogy Budapestről Szombathelyre mentek, ahonnan 2-3 heti időzés után Bécsbe utaztak. Gingnek 10 000, Platkónak 7000 korona megtakarított pénze volt, úgyhogy Bécsben egy ideig pihentek, s csak utána vállaltak szakmájukban állást, Ging mint elektrikus, Platkó mint vasesztergályos. A tudósítónak feltűnt Platkó manikűrözött körme, ami szerint „vasesztergályosnál kissé szokatlan”, mire azt a felvilágosítást kapta, hogy a kapus finomabb munkát végez a Francini cégnél, heti 240 korona fizetésért. Azt, hogy ebből a kis fizetésből hogyan tud megélni és aránylag jól ruházkodni, a megtakarított pénzével magyarázza. Hozzátette, „priváthelyeken fordul meg, sőt jegyben is jár, úgyhogy nem kell drága étkezdékben költekeznie.” Egyébként Ging és Platkó együtt laktak és havonta 220 koronát fizettek a lakásáért. A **Konrád** fivérek közül **Jenővel** beszélt a tudósító. Konrád I elmondta, ügynökösködik, több céget képvisel, s az Amateur csapatánál játszik Fodor Henriknek, az MTK futballdirektorának a beleegyezésével, aki magára vállalta, hogy az MLSZ-nél a szükséges engedélyeket beszerzi. Hozzátette, hogy tagja a bírói kollégiumnak, s legközelebb nagyobb bécsi mérkőzést fog vezetni. Tiltakozott minden feltevés ellen, ami tiszta amatőrségét elhomályosítaná, s hivatkozott az Amateur hírnevére, amely egyesületről még ellenségei sem tudnak rosszat mondani. Kijelentette, nem szeretné, ha őt bármely más Bécsben élő futballistával egy kalap alá vennék.

Gansl Izidor, azaz Izsó az ő megfogalmazása szerint a „felekezeti alapon álló”, II. osztályú Hakoahba lépett, s „különben is olyan anyagi viszonyok között él, amelyek eleve kizárják, hogy nem tisztán passzióból, hanem anyagi előnyből sportol”. A tudósító találkozott Payer Imrével is, aki „közismert konfliktusáról beszél, még közismertebb kiszólásait eregeti, közben jóízűen nevet, majd megint káromkodik”. A hátvéd azt mondta, hogy a Tancos cégnél dolgozik, s hozzátette: „Ha az osztrák szövetség nálunk vette volna a pénzszerkegyét, nehezebben emelték volna el a pénzt.” (A magyarok elleni válogatott mérkőzés alatt kasszaőrök kirabolták az osztrák szövetség irodáját – a szerzők.)

Sajátságos epizód leírásával zárult a beszámoló. Platkó ugyanis később felelősségre vonta Konrádot, aki azt állította, hogy a kapusnak nincs állása. Konrád erre a szemébe mondta Platkónak, hogy tényleg nincs állása, „amire Platkó olyan választ adott, amelyet a felekezeti türelmesség megnyilvánulásának nemigen lehet tekinteni.”

Nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél: a *Nemzeti Sport* beszámolt arról, hogy a WAF játékosai bérmozgalomszerűen követelik a vezetőségtől, hogy „a klub valamennyi játékosát részesítsék olyan kedvezményekben, mint aminőkben Platkó és Ging részesülnek.”

A két játékos egyébként a tavasszal – mindkettőjükre érvényes: rövid időre – hazatért Magyarországra, mint ahogy hazatért Payer is, aki aztán a Zugló csapatánál bukkant fel.

Tegyük azt is hozzá, a többi magyarnak jól ment Bécsben. A két Gansl fiú, Izsó és Jenő, valamint Nemes-Neufeld Sándor és a „33” FC korábbi játékosa, Molnár Frigyes nagy erősítést jelentett a másodosztályú Hakoahnak. Csapatuk nemcsak hogy felkerült az idény végén az élvonalba, hanem bejutott az Osztrák Kupa elődöntőjébe, ahol csak az Amateur lila-fehérjeitől kapott ki. Hat magyar is játszott a mérkőzésen, négyükön kívül, a másik oldalon a Konrád fivérek. Jenő és Kálmán azonnal meghódították az osztrákokat. Elsősorban a fiatalabb fivért, Csámit tartották sokra, annak ellenére is, hogy valójában rajta ment el a bajnoki cím. Ha az utolsó fordulóban nem hagy ki egy tizenegyest, az Amateur megnyeri a bajnokságot. Így „csupán” második lett, miként az Osztrák Kupában is.

Hasonlóan jól ment Németországban a Schaffer Alfréd, Szabó Péter alkotta duónak. Miután remekeltek a Nürnberg elleni, 3:0-ra megnyert túramérkőzésen az MTK mezében 1919. július 22-én, a bajor klub vezetői leszerződtették őket. Hans Hoffmann, a „Club” egyik prominens vezetője áradozott: „Ez a csapat futballcsárdást játszott, és Schaffer volt a prímhegedűs!” Spéci és a Petárnak becézett balszélső éppen úgy erősítést jelentett a nürnbergieknek, mint a két Konrád az Amateur együttesének. Még együtt megnyerték a délnémet bajnokságot, majd miután Spéci áttette működésének székhelyét Svájcba, Szabó egyedül is győzelemre vezette a „Clubot” a német bajnokságban. A Nürnberg a VfB Leipzigit 2:0-ra, a Stettiner FC Titaniát 3:0-ra, majd a döntőben az SpVgg Fürthöt is 2:0-ra verte meg. Szabó Péter a negyeddöntőben és a döntőben is szerzett gólt.

Felkerült a magyar légiósok térképére Svájc is: 1920 tavaszának végén Schaffer Spéci és Nemes-Neufeld már az FC Baselben bukkantak fel.

Szabó Péter (ülő sorban balról az első) a Nürnberg sztárja volt

Az élvonal újonca

Újpesti Törekvés Sport Egylet

Alapítási ideje: 1908

Megszűnt: 1949

Színe: lila-fekete

Idényei száma a magyar élvonalban: 2 (1919–20, 1923–24)

Sikerei: –

Elza asszony nélkül Slózi sem utazik

Megszakadt a remek sorozat, kilenc győztes mérkőzés után kikapott az osztrákoktól a magyar válogatott. Sőt, vége lett egy még hosszabb szériának: még az utolsó békeévben, 1914 májusában zárta ezt megelőzően szerzett gól nélkül a magyar válogatott egy találkozóját. Mentség persze akadt: Bécsben ezúttal nem a legjobb magyar játékosok alkották a tizenegyet, hiányoztak a külföldi klubokhoz beállt sztárok, Payer Imre, Ging József, Konrád Kálmán, Schaffer Alfréd és Szabó Péter is. Ráadásul nem játszott Schlosser Imre sem, aki megsértődött. Slózi azt állította, nem tud elutazni Bécsbe, mert távollétében a felesége itthon nem tudná megoldani a család élelmezését. Így a csatár csak akkor kelt volna útra a válogatottal, ha Elza asszony is kap útlevelet és vele tarthat.

A szeptemberben újra elindított *Nemzeti Sport* meglehetősen csípős, de tudósítójától első kézből származó információk alapján számolt be az odautazásról. Megtudhatjuk, hogy törött ablakú, keményülésű kocsival utaztak, szénnel rosszul táplált, rozoga masinával. Ám még érdekesebb a folytatás a határátlépésről: „Következett a nagy szorulás ideje. Fölfejtett mellények, szorosra kötött nyakkendők, preparált lábszárvédők mély diszkrécióval rejtették a bankók sokaságát. A magyar oldalon nem történt semmi baj. Még csak ki sem kellett szállni a poggyászszemléhez. Már-már előkerültek a rejtekhelyükről a jó kékpénzek, amikor a brucki oldalon alapos leibvizit következett. A kis vasasos Weiszt pórére vetköztették, és a mestercsempész Kertész Vili 3000 koronával adózott az osztrák fináncoknak”. (Viszonyításként: a mérkőzés 17 000 nézője 120 000 korona bevételt termelt.)

A már emlegetett Payer Imre is ott volt természetesen a mérkőzésen, ha nem is játszott, a fiúk amatőr gyűrőjaként serénykedett. A magyar válogatottat szövetségi kapitányként Minder Frigyes vezette, az előző találkozókon még a poszton lévő Fehéry Ákos épp Aradon, az internálásban próbálta tisztázni magát. (Sikerült.) Az akkor már majdnem egy éve köztársaságban élő császárvárosban 22 000 néző előtt találkozott a két válogatott. Mindössze öt percen keresztül játszottunk rosszul, de akkor (az első félidő hajrájában) az osztrákok két híres csatáruk, Braun és Uridil révén két gólt lőttek, s ezzel eldöntötték a mérkőzést. A meggypiros mezese a Zsák – Fogl II, Feldmann – Kertész II, Orth, Zloch – Nemes, Pataki, Priboj, Schaller, Jeny tizeneggyel játszottak. A kispeszi Jeny Rudolf, a két újpesti, Priboj Panye István és Schaller József, valamint a „33” FC fedezete, Zloch (Zalatnai) Gyula először játszott a válogatottban. Nemes (Neufeld) Sándor utoljára, ám később bekerült az osztrákba. Ő az egyetlen, aki a magyar és az osztrák válogatottban is szerepelt.

Feldmann Gyula, Zsák Károly, Varga Péter

November 9-én Budapesten is megmérkőzött a két együttes, noha a két szövetség között a magyar légiósok ügye miatt kicsit feszült volt a viszony. Erős tizeneggyel (Zsák – Fogl II, Wiener – Kertész II, Orth, Nyúl I – Braun, Winkler I, Pataki, Schlosser, Tóth-Potya) játszottak a mieink a bécsi Rapid ászai nélkül érkező vendégek ellen. Októberben kilenc Rapid-játékosal a

soraikban győztek. A Hungária úton, 27 000 néző előtt az ezúttal a közép-fedezet posztján szereplő Orth és a center Pataki vezérletével a magyar válogatott 3:2-re nyert. A találkozó izgalmasan alakult, ugyanis a 29. percben már 3:0-ra vezetett a hazai együttes, de az osztrákok feljöttek, s a 79. percben 3:2-re szépitettek. Sikerkült kihúzni az utolsó 11 percet. A mieink közül néhányan akkoriban magyarosított nevet viseltek, akadt olyan újság, amely Schlossert Lakatosnak, Braunt Barnának, Orthot pedig Faludinak írta.

A magyarok Budapesten legyőzték Ausztria válogatottját (3:2). Állnak (balról): Tóth-Potya, Wiener, Nyúl I, Pataki, Schlosser, Kertész II, Braun, Zsák, Orth, Winkler I. Térdel Fogl II

1920. május 2-án következett a 46. magyar-osztrák, válogatottunk a mai számozás szerinti 74. hivatalos mérkőzése. A BTC korábbi bajnok futballistája, Harsády József ezen a találkozón debütált szövetségi kapitányként. (Tulajdonképpen a posztra visszatért Fehéry Ákost helyettesítette.) Két újoncot avatott, a később Olaszországban szép karriert befutott Viola József és Lhottka Ferenc is a Törekvés gárdájából került a nemzeti tizenegybe. Utóbbi először is utoljára. A Varga – Feldmann, Fogl II – Viola, Nyúl I, Kertész III – Braun, Kertész II, Pataki, Tóth-Potya, Lhottka tizenegy a balösszekötő és a középcsatár egy-egy góljával kétszer is vezetett, de nem tudott nyerni (2:2). Az osztrákok kapuját egyébként Willy Meisl (a futballvezér, a szövetségi kapitányi posztot is ellátó Hugo Meisl öccse), a később Londonban letelepedett neves újságíró védte. Ez volt az egyetlen válogatottsága.

Májusban játszott a válogatott két további, nem országok közötti mérkőzést Németországban. Pforzheimben 1:0-ra megverte Dél-Németország csapatát, majd Berlinben 2:1-re kikapott a városi válogatottól. Egyetlen eltéréssel mindkét meccsen ugyanaz a tizenegy (Kropacsek, Feldmann, Fogl II, Kertész, Viola, Zloch, Braun, Tóth-Potya, Urik és Lhottka mellett az első találkozón a Vasasok Jellinekje, a másodikon a Törekvés Csapkayja) játszott.

1919. október 5.	Bécs	AUSZTRIA	0:2 (0:2)	
1919. november 9.	Bp., Hungária út	AUSZTRIA	3:2 (3:0)	Pataki 2, Orth
1920. május 2	Bécs	AUSZTRIA	2:2 (2:1)	Tóth II, Pataki

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

3 mérkőzésen: Fogl II Károly (UTE), Kertész II Vilmos (MTK), Pataki Mihály (FTC),

2 mérkőzésen: Braun József (MTK), Feldmann Gyula (MTK), Nyúl I Ferenc (MTK), Orth György (MTK), Tóth-Potya István (FTC), Zsák Károly („33” FC)

1 mérkőzésen: Jeny Rudolf (KAC), Kertész III Adolf (MTK), Lhottka Ferenc (Törekvés), Nemes-Neufeld Sándor (FTC), Priboj István (UTE), Schaller József (UTE), Schlosser Imre (MTK), Varga Péter (KAC), Viola József (Törekvés), Wiener I János (FTC), Winkler I József (MTK), Zloch Gyula („33” FC)

Németországi kalandozások

A politikai helyzet meghatározta a magyar csapatok lehetséges ellenfeleit: osztrák, német és esetleg svájci klubok jöhettek szóba. Kivételt jelentett a Budapesten állomásozó angol matrózok bemutató-mérkőzése a Margitszigeten, amelyet a MAC, a BAK és az FTC kombináltja 7:1-re nyert meg. Az UTE hasonló mérkőzésen győzött 2:1-re az Aphis és Ladybird nevű angol hajók legénysége ellen.

A MAC legénysége. Balról: Rácz, Vigyázó, Szaflka, Kunszt, Fehér, Ocskay, Jancsó, Lencz, Weiner, Omelka, Boldog

A bajnoki szezon az MTK németországi túrájával kezdődött, a kék-fehérek megmutatták, hogy a régió legerősebb csapatai közé tartoznak. Veretlenül játszották végig a túrát, a nagyon acélos 1. FC Nürnberget például 3:0-ra, a Bayern Münchent 7:1-re, a Fürthöt 3:1-re, a stuttgarti Kickerst 4:3-ra, a Karlsruheét 1:0-ra verték meg. A sok nyerést is túlnőtte azonban a veszteség: Schaffer Alfréd és Szabó Péter nem tértek haza a túráról. A kék-fehérek a két nagy sztár nélkül is állták a versenyt a külfölddel, az idény közben csak a Rudolfshügeltől kaptak ki, de megverték a bécsiek közül a WAF-ot, az Amateurt és a WAC-ot is. 1920 nyarán kilenc mérkőzést vívtak délnémet és svájci csapatokkal, s mindegyiket megnyerték. Bázelen például a Nordsternt 2:1-re, az FC Baselt 3:1-re verték meg, pedig utóbbiban két korábbi magyar válogatott, Schaffer Spéci és az akkor már az Alexander Neufeld nevet használó Nemes is pályára lépett.

Az FTC ősszel gól nélküli döntetlent játszott a Rapiddal, tavasszal 5:2-re megverte a Stuttgarter Kickerst, nyert és veszített a WAC ellen, sikerrel játszott a hallei Wacker ellen (6:2), majd a nyáron ismét túrára ment. Ausztriában kezdett, aztán Észak-Németországtól Svájcig futballozott végig egy kétezer kilométeres utazást. Bécsben döntetlent játszott a Rapiddal (4:4), aztán tornát nyert

Ferencváros-Wiener AC, fehérben a magyarok. Álló sor (balról): Hungler I, Takács I, Blum, Szabó, Hungler II, Wilhelm, Nikolsburger. Középen sötét mezben Szamosi. Ülő sor: Wiener II, Kelemen, Tóth-Potya

A Terézvárosi TC csapata. Balról: Kopácsi, Hegyi, Kovács, Palkovits, Oravetz, Neumann, Maly, Roche, Procenkó, Pach, Schwarcz

Jénában, négyest rúgott Lipcsében és Braunschweigben. A hosszú túra 12 mérkőzéséből kettőn döntetlent játszott (a Dresdener SC elleni volt a második), s kilenc győzelem mellett csak egyszer kapott ki, az FC Baseltől.

Ugyancsak Németországban túrázott a Vasasok 1920 nyarán (kilenc meccsből ötöt megnyerve), míg osztrák és német csapatokkal játszott a Kispesti AC (hétből öt győzelmet aratva). A piros-feketék az egyetlen vereségüket a bécsi Hakoah-tól szenvedték el, amelyben három, korábban a magyar élvonalban is szerepelt csatár játszott, a nagy vándor Nemes-Neufeld és Gansl Izsó (FTC), illetve utóbbi testvére, Jenő („33” FC).

A Kispesti AC alakulata

Mesterhármas: Krúdy, Karinthy, Szenes

1919 őszén óriási figyelmet kapott, hogy a háborúban ellenséges Anglia Budapestnél a Dunán állomásozó hadihajójának legénysége megmérkőzött a Margitszigeten az FTC, a MAC és a BAK játékosaiból összeállított „kombinálttal”. A sportszempontról jelentéktelen, presztízs és politikai aspektusból kiemelkedő esemény fontosságát jelzi, hogy az október 14-i Nemzeti Sportba az íróóriás, Krúdy Gyula írt a meccsről, s még inkább a körítésről. Iránta érzett mérhetetlen tiszteletünk és a korhűség kedvéért a Lapdajáték című írásszemelvényét az eredeti írásmód szerint közöljük: „A Dunán, az ó-budai partokon a Grand Navynek egy lobogós monitora öröködik. Nagybritánia és India valamennyi zászlója kitűzve, mint a legnagyobb ünnepélyeken, a hajóórség ugyanabban a fehér egyenruhában, amelyben ez órában tán a kínai partokon is öröködnék angol tengerészek, míg a szabadnapos hajósok a Margitszigeten rúgják a labdát. Messziről nézem a lapdajátékot, a modern ifjak e villámgyors darutancát, lábszáraknak seregét, amely sereg a sportok legmámorítóbbikát, a footballt rakja olyan taktsura, hogy a gyakorlatban szem káprázva tudja követni izmoknak, térdeknek, lábaknak ritmusát. (...) A régi

Sajátos viszonyok között

A háború és az azt követő Tanácsköztársaság nagy károkat okozott a vidéki labdarúgásban. Ahogyan *Földessy János dr.* írta *A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége* című könyvében: „Az 1918. év végén bekövetkezett forradalmi állapot, majd az 1919. év folyamán beállott anarchisztikus viszonyok teljesen szétépték a normális kereteket. Azok a kerületeink, amelyekhez az elszakított országrészek tartoztak, részben azért, mert funkcionáriusaik egy része az elszakított területeken maradt, másrészt azért, mert a megmaradó egyesületek más kerületi beosztást kívántak, átszervezésre szorultak. (...) A megcsonkított kerületekben szó sem lehetett a kiírt hadibajnokság lebonyolításáról. Az egyes kerületekben ugyan addig, míg a kerület egyik vagy másik városát meg nem szállták, vagy amíg a vasúti közlekedés hiánya meg nem akadályozta az utazást, rendben lejátszották a mérkőzéseket. Az akkori általános felfordulás azonban – különösen 1920 tavaszától kezdve – csakhamar lehetetlenné tette a mérkőzések folytatását. Az úgynevezett tanácsköztársaság, mint mindenben, úgy a sportban is, különösen az egyes városokban megalakított sportdirektóriumokkal, egészen felborította a sportélet meglévő kereteit. Olyan emberek kerültek az élre, akik sajátos nézeteik szerint akarták a sportot irányítani. (...) A szövetség ilyen körülmények között ki sem írta az 1919–1920. évi bajnokságot, de azért minden tőlünk telhetőt elkövettünk, hogy még ilyen körülmények között is támogassuk egyesuleteinket. 1919. október 5-én a franciák által megszállott Szegedre elküldöttük az ottani osztály válogatott csapata ellen az MLSZ csapatát. (...) 1919 őszén bekövetkezett a román megszállás. A vidék sporttevékenysége ilyen körülmények között csak rapszodikus lehetett. Egyedül a pestvidéki kerület írt ki egyfordulós díjmérkőzést, a többi kerületben, azokban a városokban, ahol több egyesület működött, helyi díjakat írtak ki, egyébként barátságos mérkőzésekkel töltötték az időt. 1919. november 9-én szövetségünk Szombathelyen Nyugat válogatottai ellen kiállította a csapatát. 1920 ta-

pesti vasárnapi délutánok hangulata tér vissza ez október napfényben. Tízezernyi fej a tribünön, nők, férfiak, gyermekek a fák tetején, szegénységet, vesztett hadjáratot, orgyilkos bolsevizmust felejtének az emberi tekintetek, amelyek a mezőre merednek (...) Régi pesti délután! Angol-magyar mérkőzés, amelyhez izgultabban kereste jegyét az előkelő pesti dáma, mint a divatos színházi estélyhez. (...) Én magamban azt gondolom e fénylő délután, hogy a nagyranövekedett, szinte világhírű pesti futballisták hamarabb megtalálják a kézszorítást az elleneséges külfölddel, mint nagyfejú politikusaink. (...) És Londonban és New-Yorkban és Chikágóban, ahol a világlapok obszerválják a földgömb eseményeit: e napokban jelenti először a kábel, hogy Budapesten háborún és bolsevizmuson kívül egyéb érdemleges esemény is történt, angol fiúk lapdázta magyar fiúkkal.”

Decemberben Karinthy Frigyes írt a Nemzeti Sportba A bécsi ütközet címmel. Áthallásos humoreszkje megjelent a Ne bántsuk egymást című könyvében is.

Szenes Andor Karácsonyi strófák címmel írt a Nemzeti Sportba, ebből az Önálló megfigyelésem címűt idézzük fel: Arról panaszkodott nálam / a minap egy „BAK”-tag / Hogy a BAK a bajnokságban / Nagyon hátul baktat, / Tudom jól én ennek okát / – S magamba nem fojtom – / Az a baj, hogy gól helyett a / BAK bakot lőtt folyton.

Közös fotó a Békéscsabai AK–Budapesti válogatott találkozó résztvevőiről

vaszán kerületeink, sajátos viszonyaiknak megfelelően, alkalmi díjmérkőzéseket játszottak. Az egyes kerületek győztes csapatait az MLSZ bronzéremmel jutalmazta.”

Közép-magyarországi kerület: Kecskeméti AK–Vecsési MTK 3:0 (négy alosztály egyfordulós körmérkőzésének döntője).

Észak-magyarországi kerület. Miskolci alosztály: 1. Miskolci VSC 22, 2. Diósgyőri VTK 21, 3. DAC 19, 4. SAC 19, 5. MMTE 11, 6. MMKASE 7, 7. Egyetértés 5, 8. TTC 2. Hatvani alosztály: 1. Hatvani AC 17, 2. Balassagyarmati TE 13, 3. Salgótarjáni SE 13, 4. Jászárokszállási TE 8, 5. Salgótarjáni TC 5, 6. Hatvani TC 4. A döntőben: MVSC–HAC 3:2

Déli kerület (Szegedi alosztály): 1. Szegedi AK 32, 2. Teveli SZTK 24, 3. Újszegedi TC 20, 4. SZAC 20, 5. SZTE 19, 6. Nyomdászok 17, 6. SZSC 13, 8. SZMFC 11, 9. Vasutasok 2. SZMTE feloszlott.

Keleti kerület: 1. Debreceni VSC 8, 2. Debreceni TE 8, 3. DMÁVTK 4. DKASE, 5. DEAC, 6. Nyomdászok. A döntőben: DTE–DVSC 3:0. Nyíregyházi alosztály: 1. Kisvárdai SE, 2. Nyíregyházi TVE, 3. Kisvárdai TE.

Nyugati kerület: Győri alosztály: 1. **Tatabányai SC** 9, 2. Győri BTC 7, 3. Tatatóvárosi AC 6, 4. Győri FTC 5, 5. Győri AC 3, 6. Győri Vasutas 0. Szombathelyi alosztály: 1. Szombathelyi AK 14, 2. Soproni FAC 11, 3. Hungária 9, 4. Dunántúli AC 8, 5. SZSE 6, 6. MÁV Haladás 5, 7. SZKE 3, 8. Győri ETO 0. Székesfehérvári alosztály: 1. Nagykanizsai TE 6, 2. Székesfehérvári Előre 6, 3. Székesfehérvári TC 6, 4. Nagykanizsai VAC 2, 5. Székesfehérvári Egyetértés 0. A döntőben: SZAK–NTE 8:0, SZAK–TSC 3:0

Pécsi osztály: 1. Pécsi Bőrgyár TC, 2. Pécsi MSC, 3. Vasutasok, 4. Pécsi AC.

Részt vettek még: Barcsi SC, Szigetvári AK, Bátaszéki AC, Bátaszéki VSC, Mohácsi TE, Siklósi Törekvés. Főherceglaki SC visszalépett. A döntőben: PBTC–PMSC 3:1

Az egyetlen edző, aki a Ferencvárossal és az Újpesttel is bajnok lett

Tóth-Potya (Toldi) II István 1891. július 28-án született Budapesten. A Nyolcházak környékén kezdett el futballozni, akárcsak Feldmann Gyula és a két Hlavay (*Nemzeti Sport* 1926. november 7.), a válogatottságig jutott György és a korán meghalt Béla, igazolt játékos azonban a BTC-ben vált belőle. 1904. június 29-én, még nem egészen 13 évesen a BTC ifjúsági együttesében jobbösszekötőként játszotta első meccsét. 1906-ra, amire az I/B csapatig jutott, elhagyta a piros-fehér csikosakat, hogy társaival megalapítsa a Nemzeti Sport Clubot. (*Nemzeti Sport* 1926. március 10.) A fehér-fekete „se-reg” 1909 húsvétján megnyerte vele az Újpesti Serleget. Az NSC az 1909-1910-es bajnokságban mutatkozott be az élvonalban, s a gárdának a piknikus alkatú támadó is tagja volt. 1912-ben egy darabig még a „nemzetieknél” játszott, aztán június 5-én átment a Ferencvárosba. (*Nemzeti Sport* 1926. március 10.) Új klubjában először a legendás Pokorny József helyére tették be. (*Nemzeti Sport* 1930. szeptember 3.)

„A csatársor minden egyes posztjára nyugodt lélekkel be lehetne állítani, és ő csak azért nem lett egy posztban különlegesen nagy, mert a támadólánc mindegyik posztján játszott” – jellemezte egykori kedvencét Malaky Mihály, a Fradi korábbi futballvezére, korábban az MLSZ egyik alapítója. (*Nemzeti Sport* 1929. január 20.)

Ragadványnevének keletkezésére a szélső így emlékezett vissza: „Jól táplált gyerek voltam, és keresztanyám mondta is mindig, hogy úgy nézek ki, mint egy kövér potyka. A név meghonosodott a családban, majd a focizó srácok között is. Az idők folyamán azonban a k betű valahogy kikopott, és a szó egyszerű kiejtése miatt a Potykából Potya lett.” (*Nagy Béla: Fradi futballévszázad*)

A tömzsi, 164 centis és 78 kilós balszélsőn hamar magakadt az értők szeme, még a Nemzeti SC-ből behívták a válogatottba. Tulajdonképpen jó érzésekkel tekinthetett vissza a bemutatkozásra, miután 1909. május 29-én a mieink csak 4:2-re kaptak ki Angliától. Sőt a 79. percig nyílt volt a mérkőzés, akkor szerezte a korszak ünnevelt csillaga, Vivian Woodward a vendégek negyedik (és a maga második) gólját. Debütálását követően Tóth II Istvánt (még ezen a néven játszott) évekre elfelejtették a magyar válogatottnál, legközelebb az 1912-es stockholmi olimpia előtti tesztmeccsen kapott bizalmat. Élt is a lehetőséggel, betalált a norvégok kapujába, ám Herczog Ede szövetségi kapitány nem küldte pályára a játékokon. Az olimpiai tornát követően Moszkvában megint szóhoz jutott, és újfent góllal köszönte meg a kapitányi gesztust. Meglepő volt, hogy 1926 tavaszán, évekig tartó mellőzés után, még egyszer berakták a válogatottba, jobbszélsőt játszott az osztrákok ellen. A búcsú keserűre sikeredett, május 2-án a látogatók 3:0-ra nyertek ellenünk a Hungária körúton. Összesen 19 alkalommal húzhatta magára a meggypiros dresszt, és nyolc találatot jegyzett a legjobbak között.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Az I. világháború után búcsút kellett mondania dédelgetett álmának, a mérnöki diplomának, amelytől nagyon kevés választotta el, és akkor üzleti vállalkozásba fogott. (*Nemzeti Sport* 1926. március 10.)

1924-ben röpké időre a Libertas Firenze játékos-edzője lett, ám azon az őszön már ismét az FTC-ben futballozott. 1926 őszétől a Ferencváros FC szakvezetőjeként dolgozott tovább. (*Nemzeti Sport* 1926. november 8.) Felkészültségét, szakmai elhivatottságát jelzi, hogy első profi bajnoksapatunk mestere lehetett. A következő bajnokságot is megnyerte a Ferencvárossal, miközben 1928-ban egyszerre volt tréner a zöld-fehéreknek és a Váci SE-nek. (*Képes Sportlap* 1947. november 30.) Tudományos módszerekkel igyekezett hatékonyabbá tenni a stratégiát és a taktikát, erre bizonyíték, hogy egyike volt a Magyar Footballtréner Collegium megalapítóinak.

„Tóth-Potya távozik a Ferencváros kispadjáról, lejárt a szerződése, külföldre kíván menni” jelentette a sportlap. (*Nemzeti Sport* 1930. június 11.) Megtalálták a „jóakarói”, az volt a fővád ellene, hogy túlhajtja a labdarúgókat. (*Nemzeti Sport* 1930. november 18.) A következő hír arról informálta az olvasókat, hogy „Tóth-Potya István az U. S. Triestina tréneré lett, és rövidesen munkába is áll”. (*Nemzeti Sport* 1930. szeptember 3.) Nem kis fába vágta a fejszét, ugyanis a trieszti tanítványai szintizsta amatőrök voltak. (*Nemzeti Sport* 1930. november 18.)

Három ciklusban volt Triesztben edző (1930–1931, 1935–1937, 1938–1939), közben egy szezon erejéig az Ambrosiana-Internél is alkalmazták (1931–1932).

1932 és 1934 között az Újpestet irányította. Egyik nyilatkozatával meglehetősen felingerelte a lilák híveit, akik közül sokan nem tudták megbocsátani fradista múltját és kötődését: „Arra törekedtem az első pillanattól fogva, hogy stílust tanuljon az Újpest. Nehezen ment.” (*Nemzeti Sport* 1933. december 11.) De ment, mert 1933-ban az Újpesttel is aranyérmet szerzett, és akkor

az őt korábban kritizálók a vállukra emelték. (Mindmáig az egyetlen edző, aki a zöld-fehérekkel és a lila-fehérekkel is bajnoki címet nyert.)

Visszatért Olaszországba, ahová ismételten a Triestina hívta. Ez volt a második trieszti periódusa. 1937. október 1-től hivatalosan is ő lett az Elektromos edzője. (*Nemzeti Sport* 1937. november 4.) 1938-ig szolgálta a Tromost, a Latorca utcából vezetett útja harmadszor is a trieszti kispadig.

1942 tavaszán újfent a Fradihoz került szakvezetőnek. (*Nemzeti Sport* 1942. április 14.)

A II. világháború alatt tartalékos tisztként teljesített szolgálatot. Hazánk német megszállása (1944. március 19.) után bekapcsolódott a kiváló edző, Jánosi Béla által szervezett ellenállási csoport munkájába. Tóth-Potya István és a korábban ugyancsak válogatott labdarúgó, Kertész Géza irányítókként vettek részt a Dallam nevű osztag tevékenységében, a zsidó polgártársaikat mentve. 1944. december 6-án, Kovács Pál letartóztatásának éjjelén Kertészt elfogták a Zichy Jenő utca 38. szám alatti lakásán, majd Tóth-Potyát is letartóztatták. Két hónapig szörnyű körülmények között raboskodtak a budai vár egyik pincéjében. Már közel jártak az ostromló szovjet csapatok, amikor a nyilasok 1945. február 6-án kivégezték őket.

Versenyt az esztendőkkal

Mandl (Mándi) Gyula 1899. július 14-én született Budapesten, a Tisza Kálmán téren. (Napjainkban II. János Pál pápa nevét viseli a tér, ez volt évtizedekig a Köztársaság tér.) Különös pályát futott be, ugyanis a zsidó származású futballistát az MTK tekintette a saját halottjának (*Képes Sport* 1969. december 9.), miközben az FTC nevelése volt. Mi több, 1914 és 1918 között 11 bajnokin és három egyéb találkozón pályára is lépett a zöld-fehérek között (www.tempofradi.hu), majd 1919-ben a rivális Testgyakorlókhoz került. (*Nemzeti Sport* 1936. november 6.) Nem döntött rosszul, amikor átigazolt a kék-fehérekhez, mivel 1920 és 1937 között kilencszeres bajnok és háromszoros Magyar Kupa-győztes lett velük. (Megjegyzés: az 1925-ös kupadöntőn sérülés miatt nem tudott játszani.) További érdekesség, hogy miközben futballozott, mindvégig Újpesten lakott.

Jellemző volt a játékára, hogy „(...) a remekül helyezkedő Mándinak mindig (sic!) kapásra jött a labda, ha meg futni és keresztezni kellett, akkor is ő volt az úr” (*Képes Sport* 1943. november 23.) és „(...) úgy szerelt, mint azóta sem sokan.” (*Képes Sportlap* 1947. december 9.) Nem okozott meglepetést, hogy a remeklő, irigylésre méltó önbizalmú (*Nemzeti Sport* 1937. január 12.) bekket 1921-ben beválogatták, mint ahogy az sem, hogy 1934-ig még harmincegyszer küldtek címére meghívót a mindenkori szövetségi kapitányok. Mándit írunk, de anakronisztikusan tesszük, hiszen csak 1936 februárjában lett ez a családneve, akkor engedélyezte számára a névmagyarosítást a belügyminisztérium. Az y használathoz viszont nem járult hozzá a hivatal, az a nemesi származásúak privilégiuma volt. (*Nemzeti Sport* 1936. február 16.)

Labdarúgásunk egyik – talán soha meg nem oldható – rébusza, hogy miként tudott a Biri – Fogl II, Mandl – Orth, Guttmann, Obitz – Braun, Opatá, Eisenhoffer, Hirzer, Jeny – összetételű válogattunk simán kikapni Egyiptomtól a párizsi olimpián.

1924-ben a bekk súlyosan megsérült a Bolton Wanderers ellen, ezért a Hungária FC nem akarta 1926-ban megtartani, pontosabban átvenni az amatőr MTK-tól. (*Nemzeti Sport* 1926. szeptember 1.) A szörnyű törés után három centivel rövidebb lett a jobb lába, de ő újból kitűnően futballozott, és visszaverekedte magát klubcsapatába, valamint a válogatottba. „(...) megmutattam, hogy az öreg Mandulát még korai volt elparentálni” – lelkesedett az osztrákok fölött aratott 2:1-es budapesti siker után. (*Nemzeti Sport* 1930. június 3.)

Annak a profi kombinálnak ő volt a kapitánya, amelyik megtépázta a Newcastle United „szarkáinak” tollazatát a Hungária úton. A 4:1-es diadal után nyilatkozta: „Megcsúfolása volt ez a híres angol sportszellemnek! Ami a játékot illeti, a Stobbe-csoport utolsó helyezette ellen sem kellett volna jobban megerőltetni magunkat.” (*Nemzeti Sport* 1929. május 31.)

1930 tavaszán a Chilébe távozó Orth György helyét foglalta el az MTK amatőrjeinek kispadján (*Nemzeti Sport* 1930. március 11.), akkor kezdődött meg a tréneri karrierje. A futballt értelemszerűen folytatta, mellette edzősködött, plusz a kereskedelmi szakmában is dolgozott. (*Nemzeti Sport* 1937. április 25.)

Mándi eredetileg jobb-bekk volt, azonban egy olasz túrán Révész Béla megharagudott rá, és kitette a csapatból, ahová Kocsis sérülése után szükségbalhátvédként tért vissza. Kezdetben nem feküdt neki a poszt, morgolódott is miatta. A jobb lábát műtötték, és új helyén rendszerint a megrövidült lábára kellett szerelés közben támaszkodnia, ám fokozatosan belejött,

és jól betöltötte ezt a szerepkört is. (*Nemzeti Sport* 1930. június 3.)

1930 júliusában Kubában portyázott a Hungária. Kompóti-Kléber Gábor emlékezett az egzotikus útra: „Havannában 56 fokos melegben játszottunk. (...) A partvonal mentén Senkey Imre és a vörös Takács állt vödörrel, s felváltva locsoltak minket. Így is többen rosszul lettek. Így például Kalmár Jenő és Hirzer Feri nem bírta ezt a szörnyű meleget. Varga Gyuri, Mándi meg én elég jól bírtuk.” (*Nemzeti Sport* 1941. december 5.) (Senkey Imre az edző, vörös Takács pedig a masszőr volt.)

Mándl (áll balra) a dél-koreai tornán

Mándit a társai Mandulának, máskor pedig Gyulusnak becézték. A jóval fiatalabb Szabó Antal kapus „Gyulus bácsinak” hívta, természetesen szigorúan magázta. (*Nemzeti Sport* 1936. február 2.) Számos súlyos sérülése dacára még „patriarchális” életkorban is játszott: 35 évesen a válogatott, 38 évesen a profi Hungária védelmében szorgoskodott. Ez abban az időszakban, amikor a 27-28 éves labdarúgókat a sajátban rendszerint „öregnek” minősítették, maga volt a testet öltött csoda. Az 1935–1936-os bajnokságot a Hungária veretlenül nyerte meg, és a veterán harcos egyetlen mérkőzésről (a Budafok elleniről) hiányzott. (*Nemzeti Sport* 1936. május 19.)

Furcsa babonája egy idő után felháborította a szertárnokot. Attól tartott, hogy a bogaras hátvéd anyagi csődbe viszi az egyesületet, tudniillik Mándi minden meccse után ollóval szétvágta a cipőfűzőit. (*Nemzeti Sport* 1936. április 19.) 1938 tavaszán – miközben még élő szerződése volt – a BLSZ Pártos-csoportban hadakozó Ganz trénere lett. (*Nemzeti Sport* 1938. március 15.) A Hungária szabadlistára tette. (*Nemzeti Sport* 1938. július 17.)

A II. világháború után az Aranycsapat pályaedzőjeként segített Sebes Gusztávnak, ebben a minőségében vett részt az 1952-es helsinki olimpián, valamint az 1954-es világbajnokságon. 1957 és 1958 között América de Rio kispadján ült, majd 1959 és 1963 között Julius Mandel néven 31 mérkőzésen irányította az izraeli válogatottat. 1964-ben három meccsre még visszahívták a Szentföldre. A szövetségi kapitányként töltött, összesen 34 találkozó hihetetlenül magas szám az izraeli válogatott történetében, ezzel Mándi Gyula mindmáig harmadik az örökranglistán Shlomo Scharf és Emmanuel Scheffer mögött. Pedig 1959 nyarán nem indult jól az izraeli kalandja, az éppen csak átvett tizenegy 7:2-re kikapott a lengyelektől Wrocławban. Ám a magyar mester a következő mérkőzésre már csodát tett: csapata otthon 2:2-es döntetlent játszott olimpiai selejtezőn a későbbi bajnok jugoszláv válogatottal! Egy hónap múlva az izraeliek döntetlent játszottak a Ramat Ganban a lengyelekkel, elképzelhető, hogy honfitársunkat micsoda hősként ünnepelték. Utána az izraeli együttes (egyebek között a Mészáros Ferenc által irányított iránikat is megelőzve) kiharcolta az Ázsia-bajnokságon való indulás jogát, sőt utóbb a dél-koreai tornán második lett. Mindmáig ez az izraeli futball legnagyobb sikere kontinensbajnoki tornán. Mándi Gyula gárdája nyert még olimpiai selejtezőt Belgrádban, s csak rosszabb gólaránya miatt maradt le (még egyszer: a későbbi győztes ellen elbukva) a római játékokról. Mándi Gyula mérlege: 15 győzelem, 7 döntetlen, 12 vereség. Az izraeli futball akkori állapotát figyelembe véve hihetetlenül jó mutató. A remek edző hazatérése után már nyugdíjas éveit élte, 1969. november 26-án hunyt el Budapesten.

Névsorolvasás

Az alábbiak szerint tudtuk rekonstruálni a tudósítások alapján a kereteket, s utoljára felhasználtuk az *IFFHS Weltzeitschrift* már többször citált 34. számát is.

Budapesti Athletikai Klub:

Wolenszky Endre – Müller József, Szendrő János – Gellér Sándor, Károly Jenő, Deutsch Árpád – Gulyás József, Egri-Erbstein Ernő, Engel Vilmos, Tóth János, Gállos Sándor. A többiek: Donáth Ármin, Gácsy, Gutwillig Imre, György Ferenc (k), Károly III József, Kertész Sándor, Klein Emánuel, Knerczér Frigyes, Lantos László, Mayer Kálmán, Ráczkevey Gyula, Spitzer (k), Szűcs János, Takács György.

Budapesti Torna Club:

Stier Ferenc – Köszegi György, Gruber Nándor – Kertész Géza, Kanyaurek Lipót, Rauchmaul Emil – Hajdú Sándor, Dobó Géza, Pócz-Nagy Árpád, Schweng Károly, Kollár Zoltán. A többiek: Bárdos Ferenc, Brauchler, Csegedy Béla, Kelemen János, Nádel László, Neuhauser Lajos, Szabó, Szántó Imre.

Ferencvárosi Torna Club:

Szamosi Antal – Takács I Géza, Wiener I János – Wilhelm Vilmos, Szabó József, Blum Zoltán – Kelemen Richárd, Kovács Elemér, Pataki Mihály, Tóth-Potya István, Héger Ferenc. A többiek: Bihari Ferenc (k), Bódis János, Csajka Sándor (k), Garai Tibor, Hermann Ignác, Hungler I József, Hungler II János, Ivanovszky Dezső, Izsák Károly, Kiss Béla, Köves István, Matkovich József, Nemes-Neufeld Sándor, Nikolsburger Rezső, Okos Béla, Pápai Ernő, Weisz Ferenc, Wiener II Jenő, Wilhelm II Gyula.

III. kerületi TVE:

Garay Vilmos – Huszár II Béla, Harrer – Csáky László, Kléber Gábor, Stark I József – Ludwig Bertalan, Breuer Árpád, Hönich I Lajos, Schrott Károly, Szabó Jenő. A többiek: Erdélyi Géza, Hirschberger Sándor, Hönich Richárd, Kapala, Korein, Schwartz Béla, Tótisz, Vas.

„33” Football Club:

Zsák Károly – Grüner Gyula, Csárdás Gusztáv – Boros I Lajos, Zloch Gyula, László Győző – Molnár Frigyes, Oláh György, Vanicsek-Vancsai II József, Zeidler József, Zsák II Ottó. A többiek: Bakonyi, Baráth, Boros II Endre, Bosnyákovits Károly, Horváth, Krammer II, Singer Ernő, Szabó Elemér, Szántó Ferenc, Urbanek.

Kispesti Athlétikai Club:

Varga Péter – Saguly János, Tury György – Budai János, Blasnik József, Stallmach Béla – Boldog Ádám, Csontos József, Jeszmás

József, Eisenhoffer József, Jeny Rudolf. A többiek: Balla, Boldog Nándor, Budai András, Jurcsó Gusztáv, Kincses I, Kiszely, Kónya Ferenc, Kreps József, Norik Géza, Pilcsik Ferenc, Stallmach Alajos, Tóth Jenő.

Magyar Athletikai Club:

Arató Gyula – Szaffka Zoltán, Kehrling Béla – Lencz Oszkár, Simon Ferenc, Kovásznay János – Lator Géza, Bodnár Sándor, Krempels Béla, Szalay József, Vigyázó. A többiek: Boldog Ádám, Fehér (k), Fodor, Jancsó, Kocsis Ferenc, Krempels Péter, Kunszt, Medgyessy, Ocskai Károly, Okasek Károly, Omelka, Rác Béla, Reiner, Telkes, Tóth Jenő, Wiener György.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Kropacsek Ferenc 25 – Feldmann Gyula 26, Mándi Gyula 28 – Kertész II Vilmos 19, Nyúl I Ferenc 24, Vágó Antal 19 – Braun József 27, Molnár György 18, Orth György 28, Schlosser Imre 24, **Winkler I József** 23. A többiek: Boros II Endre 3, Boros III Nándor (k) 1, Hertzka Lipót (Jenő) 3, Hlavay György 1, Kertész III Adolf 16, Nagy József 16, Nádler Henrik 2, Singer (Székely) Miklós 2, Taussig Imre 1, Welser Tibor (k) 2.

Műegyetemi Atlétikai és Football Club:

Ginzery Dénes – Dvorzsák, Kosár – Ernst, Gyuricskó. Landsmann Sándor – Reick, Egry, Gaug, Löbl Géza, Smoling Miklós. A többiek: Imrey, Teuffel.

Nemzeti Sport Club:

Gallowich Tibor – Kubicsk Gyula, Ruck Ferenc – Lehotzky Károly, Tímár István, Svoboda Ferenc – Künstler József, Hesser Tibor, Gencsy Dezső, Spitz Illés, Molnár Ottó. A többiek: Killermann, Kiss, Knoll Ármin, Müller Gyula (k), Stettner, Szegedi Sándor, Szegedy Lajos, Székely, Szendrő, Weinberger, Zsíros.

Terézvárosi Torna Club:

Kopácsi Sándor – Hegyi Árpád, Fried Sándor – Friedmann Lajos, Neumann Brunó, Csillag László – Maly Antal, Recht Ferdinánd, Chován Lajos, Pach Ferenc, Procenkó Ferenc. A többiek: Bornstein, Braun, Draschitz József, Fürst Sándor, Glancz Miklós, Goldstein József, Kovács Elemér, Oravetz, Palkovits, Portörő Béla, Rajna, Roche, Schwarcz, Szauer László, Vágó György, Virág Béla.

Törekvés Sport Egyesület:

Dürr Antal – Horváth Gyula, Vass Antal – Viola József, Guttman Béla, Béki János – Csermely József, Urik József, Csapkay Károly, Weisz Árpád, Lhotka Ferenc. A többiek: Fodor (k), Ging József, Hauswald Károly, Kovács, Löffler, Micsinai, Nagy Lóránt, Nyilas István, Rábel Károly, Siegl József, Szabó Mihály, Tessler Ákos (k), Török Bálint.

Újpesti Torna Egylet:

Knoll Ernő – Fogl II Károly, Fogl III József – Király Dezső, Baubach Béla, Kelecsényi Ferenc – Paulusz Nándor, Kósa József, Priboj István, Schaller József, Szidon II Rezső. A többiek: Emmerling Rezső, Fogl I István, Fürst Béla, Klein Zsigmond, Kuchta, Milosovits Béla, Neuhaus János (k), Schreiber Patrik, Szimon Kálmán.

Újpesti Törekvés Sport Egylet:

Paksy – Minárovits, Liszák Ferenc – Markovics István, Liszák Béla, Rössler Márkus – Leitner Hermann, Török József, Szabó, Seiden Jenő, Török József. A többiek: Blahuta, Gally János, Gráf Ferenc, Hierholz Tamás, Lakó, Miskovszky Nándor, Neufeld Pál, Szőke, Spirek, Török, Wilhelm János, Weisz Géza.

Vasasok:

Nyerges János – Zatykó Ferenc, Stengl István – Reiner István, Gottlieb Jenő, Weisz Károly – Plesch Gyula, Katzer Mihály, Rákosi György, Jellinek Tivadar, Koffler Károly. A többiek: Bánás II Gyula, Deutsch József, Firitsch János (k), Himmer Rezső, Hollós Gábor, Markovics Mór, Neuwelt Pál, Platkó Ferenc (k), Rucskai Gyula, Sipos Ferenc, Szabó Antal, Szedlacek Mihály, Szentmiklóssy Béla, Tapfer Lajos, Vampetits István.

A Budapesti AK együttese

Az Újpesti Törekvés SE gárdája

A másodosztályú csapatok elnevezése

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

Bp. EVV: Budapesti Egyesített Városi Vasutak Tisztviselőinek Sport Egyesülete

BSE: Budapesti Sport Egylet

BTk: Budapesti Testgyakorlók Köre

ELAC: Erzsébetvárosi Labdarúgó és Athletikai Club

Előre TE: Előre Torna Egylet

ETC: Erzsébetfalvai Torna Club

FSC: Ferencvárosi Sport Club

JSC: Józsefvárosi Sport Club

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

MÁV Gépgyár: MÁV Gépgyári Sport Kör

MLK: Magyar Labdarúgók Köre (szezonnarajton: Magyar Football Club)

NTC: Nemzeti Torna Club

OTE: Óbudai Torna Egylet

UMTE: Újpesti Munkásképző Torna Egylet

Vérhalom: Vérhalmi Football Club

Ékszerészek: Ékszerészek Sport Clubja

Előre: Előre Testgyakorlók Köre

EMTK: Erzsébeti Munkás Testedző Kör

FIAK: Fővárosi Ifjak Atlétikai Köre

Föv. TK: Fővárosi Testedzők Köre

VII. ker. SC: VII. kerületi Sport Club

Húsiparosok: Húsiparosok Sport Clubja

JAC: Józsefvárosi Atlétikai Club

Megyer FC: Megyer Football Club

MTE: Munkás Testedző Egyesület

V. ker. SC: V. kerületi Sport Club

PSE: Pénzügyi Sport Egylet

Testvériség: Testvériség Sport Egylet

URAK: Újpesti Rákospalotai Atlétikai Klub

VAC: Vívó és Atlétikai Club

WSC: Wekerletelepi Sport Club

Zuglói SC: Zuglói Turul Sport Club

Az 1919–1920. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	28	26	1	1	113:17	53
2. Kispesti AC	28	19	5	4	52:21	43
3. FTC	28	15	10	3	37:15	40
4. Törekvés	28	12	8	8	39:31	32
5. BTC	28	12	6	10	37:33	30
6. Vasasok	28	10	9	9	31:26	29
7. Újpesti TE	28	11	4	13	39:30	26
8. MAC	28	10	6	12	35:42	26
9. III. ker. TVE	28	8	8	12	22:30	24
10. BAK	28	7	9	12	29:37	23
11. Terézvárosi TC	28	6	11	11	25:40	23
12. Nemzeti SC	28	6	8	14	29:56	20
13. Újpesti TSE	28	8	3	17	20:60	19
14. MAFC	28	5	6	17	12:47	16
15. „33” FC	28	5	6	17	10:45	16

II. osztály

Kárpáti-csoport

1. ETC	30	22	8	–	66:11	52
2. BEAC	30	23	3	4	99:23	49
3. KAOE	30	19	4	7	69:29	42
4. BSE	30	15	8	7	45:29	38
5. UMTE	30	15	8	7	54:46	38
6. MÁV Gépgyár	30	14	4	12	57:55	32
7. Vérhalom	30	10	10	10	54:41	30
8. ELAC	30	13	4	13	27:40	30
9. JSC	30	10	7	13	31:30	27
10. Bp. EVV	30	8	9	13	38:55	25
11. Előre TE	30	9	8	13	35:56	24*
12. OTE	30	9	3	18	47:43	21
13. MLK	30	7	6	17	25:75	20
14. BTK	30	6	7	17	22:61	19
15. NTC	30	6	4	20	23:66	16
16. FSC	30	5	5	20	24:56	15

* két pont levonva

II. osztály

Stobbe-csoport

1. VII. kerület	32	22	5	5	78:26	49
2. Testvériség	32	21	7	4	78:29	49
3. VAC	32	18	9	5	66:27	45
4. Húspárosok	32	17	5	10	59:41	32
5. Előre FC	32	14	9	9	62:44	39
6. URAK	32	15	7	10	50:42	37
7. V. kerület	32	13	10	9	59:42	36
8. WSC	32	15	6	11	52:46	36
9. Föv. TK	32	13	7	12	52:42	33
10. MTE	32	13	4	15	47:43	30
11. Zuglói FC	32	11	8	13	53:53	30
12. Ékszerészek	32	10	7	15	36:47	27
13. FIAK	32	8	8	16	37:65	24
14. JAC	32	8	5	19	38:67	21
15. EMTK	32	8	5	19	38:71	21
16. Megyer FC	32	5	6	21	32:89	16
17. PSE	32	3	6	23	25:88	10*

* két pont levonva

Az élvonalba jutásért: VII. kerület–ETC 1:0

Osztályozó mérkőzések az élvonalba jutásért:

„33” FC–UTSE 1:0, „33” FC–NSC 2:0, „33” FC–ETC 0:0, UTSE–NSC 2:1, UTSE–ETC 1:0, NSC–ETC 2:0. A „33” FC maradt I. osztályú.

Gólkirály:

Orth György (MTK) 29 góllal

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
1. MTK	X	5:2	2:1	4:2	6:0	5:0	1:1	4:1	2:0	2:0	3:1	12:2	6:0	9:0	6:0
2. KAC	0:2	X	2:0	2:1	3:2	1:0	2:1	1:0	1:2	7:1	2:0	2:1	6:0	4:1	3:0
3. FTC	1:0	1:1	X	2:1	0:1	1:0	2:1	2:1	4:0	0:0	1:0	0:0	3:1	2:0	0:0
4. Törekvés	2:3	0:0	1:1	X	3:1	0:1	2:1	6:0	1:0	1:0	2:2	2:1	3:1	1:0	1:0
5. BTC	1:3	0:1	0:0	0:0	X	1:0	2:0	2:0	2:0	3:1	1:0	3:0	3:1	1:0	4:0
6. Vasasok	0:3	2:2	0:2	1:1	1:1	X	0:0	1:0	1:0	2:1	5:2	5:1	3:0	1:1	1:0
7. Újpesti TE	0:4	1:2	0:3	1:1	1:2	0:1	X	4:1	2:0	1:0	4:1	5:0	0:1	5:0	1:0
8. MAC	0:3	1:0	3:3	2:0	3:1	1:1	1:0	X	1:4	1:1	2:2	3:0	4:0	4:1	3:0
9. III. ker.	1:2	0:2	0:0	1:1	1:1	1:0	0:2	0:0	X	0:0	3:1	1:1	2:0	2:0	2:0
10. BAK	0:3	0:0	0:0	2:3	0:0	1:1	1:0	3:0	3:0	X	2:4	6:1	4:0	0:0	1:0
11. TTC	0:5	0:1	1:1	3:1	1:0	0:0	1:1	1:0	1:0	0:0	X	1:1	2:0	0:0	0:0
12. NSC	0:4	0:0	0:1	0:0	2:1	0:0	0:2	0:1	1:0	5:1	1:1	X	6:2	1:0	4:0
13. UTSE	1:4	0:3	0:1	1:2	2:1	0:4	2:1	1:0	0:0	0:1	2:0	1:0	X	2:0	1:1
14. MAFC	1:6	0:1	0:2	1:0	1:1	Nj	0:1	0:0	0:1	2:0	2:0	1:1	0:1	X	1:0
15. „33” FC	0:4	0:1	0:3	0:1	3:2	1:0	0:3	1:2	1:1	1:0	0:0	1:0	0:0	1:0	X

Az első magyar profi csapat

Szinte egész évre való botrányt szült a magyar futballban az első magyar profi válogatott, egy tulajdonképpen ramblercsapat németországi túrája. A kezdeményezés Berlinből indult. Egy ottani vállalkozó, Otto Eidinger a testvérével, Ernsttel 1920 nyarán üzleti lehetőséget szimatolt egy német profi csapat létrehozásában. Ennek érdekében a fivérek különböző berlini egyesületekből számos játékost szerződtettek. Mivel arra számítottak, hogy az új alakulat nem játszhat majd a német szövetségben tag klubcsapatokkal, mint ahogy nem tudtak szerződtetni külföldi klubcsapatokat sem ellenfélnek, megszületett az ötlet, hogy egy magyar játékosokból álló rambleralakulatot toborozzanak, első lépésként négyhetes túrára.

Otto Eidinger a válogatott hátvédet, Feldmann Gyulát, valamint az üzleti ügyei miatt akkor már Németországban élő György Ferencet, a BAK korábbi kapusát bízta meg a szervezéssel. Feldmann először meg akarta szerezni az MLSZ hozzájárulását, de elutasításban volt része. Tulajdonképpen érthető okokból: mivel a túrát az őszi szezon idejére tervezték, a klubokat hátrány érte volna. Sőt a tekintetben is, hogy egy profi csapat szereplése konkurenciát jelentett volna az egyesületi túráknak, amelyek akkoriban az egyesületek legfontosabb bevételi forrásai voltak. A játékosok ellenben pénzt akartak keresni azzal, amihez legjobban értettek: a futballal.

A július 13-i *Sportthirlapban* megjelent György Ferenc az akkor éppen Svájcban lévő Nemes-Neufeld Sándorhoz írott levele, amelyet később közölt a bécsi *Illustriertes Sportblatt* is: „Egy berlini milliomos sportemberekből álló társaság megbízott azzal, hogy egy magyar játékosokból álló csapatot állítsak össze. Az MTK-ból már van 5 emberem, ezekhez jön Takács és Geller, Gulyás, Szabó, Schaffer, továbbá azok az FTC-játékosok, akik itt akarnak maradni, úgyhogy körülbelül 15 emberre számítok. Ez a csapat egy kontinentális túrát játszana Németországban, Svédországban, továbbá Hollandiában és Dániában. Az egész túra egy évre van kontemplálva. Minden, a túrán résztvevő játékos kap teljes ellátást, lakást, utazást, ruhát, továbbá az illető ország pénzmenéinek megfelelő ezer egység zsebpénzt. (Németországban 1000 márkát, Svédországban 1000 svéd koronát havonta).”

Az önmagát menedzsernek tituláló György Schaffer Alfrédnek is írt Bázélbe: „Egy igen fontos ügyben szeretnék veled tárgyalni, de csak személyesen, ezért, ha időd engedi, úgy szombaton, 17-én utazál át Freiburgba, az ugyanazon a napon ott játszó FC Bernnel együtt, én szintén ott leszek. Okvetlenül elvárlak, miután nagy, igen nagy dohányokról van szó.”

Magyar profik Németországban. Hátsó sor (balról): Wilhelm, Jeszmás, Nemes, Pataki, Kollár. Középen: Malaky Koszta menedzser, Viola, Nyúl, Ging, Rainer Béla.
Elöl: Feldmann, Platkó, Szendrő

Július 29-én már a következőkről számolt be a *Sportthirlap*: „A mozgalom már olyan határozott irányt vett, hogy nem lehet más a vége, mint a nyílt professzionalizmus proklamálása. A kiválás még nem történt meg, de sűrű tanácskozásban már kifejeződött az, hogy a játékosok részesedést követelnek a meccsek jövedelméből. Az indoklásuk frappáns és figyelemre méltó. Azzal érvelnek, hogy ha az MLSZ-nek a futballfórumon szereplő amatőr funkcionáriusai hasznát húzhatnak a futballból, miért ne követhetnék ezt a példát a futball napszámosai is. Íme, amit hónapokkal előbb megjósoltunk, ami ellen makacs szélmalomharcunkat vívtuk. Ellene voltunk az amatőr főtutkári tisztség megszüntetésének, megalkuvás nélküli küzdelmet hirdettünk az alelnöki átalányok és a jelenléti díjak ellen, mert tudtuk, jó előre láttuk, hogy óriási árát kell még egyszer fizetni érte. Soha, semmiféle víz nem mossa le az MLSZ elnökségéről, hogy ő ütötte az első rést az amatőrség védgátján.”

Valóban, Orth Györgyöt kivéve, aki visszautasította a hívást, a kor legjobbjai csatlakoztak volna a profi csapathoz. Az eredeti felállás szerint Platkó, Feldmann, Fogl II, Fogl III, Wilhelm, Szabó, Viola, Ging, Braun, Jeszmás, Tóth-Potya, Nyúl, Pataki, Kollár, Csapkay utazott volna ki itthonról, hozzájuk csatlakozott volna Szabó, Nemes-Neufeld és Schaffer. A túra vezetői Malaky Koszta – a Fradi-futballvezér Malaky Mihály öccse – és Rainer Béla újságíró voltak. A szervezők aláírtak a hajlandóságot mutató játékosokkal egy szándéknyilatkozatot: „Mi, a magyar első osztályú egyesületek játékosai kijelentjük, hogy augusztus 11-én este 9 órakor – egyelőre Németországba – egy propagandaturnera indulunk. Tudomásul vesszük, hogy eddig nyolc mérkőzés van lekötve, és hogy a turánk Hollandiában, Dániában, Svédországban, Angliában, Franciaországban, Spanyolországban és Olaszországban majd folytatásra lel. (...) Becsületsszóra ígérjük, hogy be fogjuk tartani a fogadalmunkat, egymást sosem fogjuk elhagyni, és teljes erőnkkel arra fogunk törekedni, hogy a magyar névnek és a magyar sportnak hírnevet és dicsőséget szerezzünk.”

Pályamustra

A soros Futballévkönyv összeállítást közölt a fővárosi pályákról. Ebből kiderül, hogy az újlaki téglagyárat is ideértve Óbudán három pálya volt, virult egy a Margitszigeten, s a két egyetemi klubnak építettek egyet-egyet Dél-Budán. A többi pálya a pesti oldalon feküdt.

BEVV: Thököly út. **BEAC:** Fehérvári út (akkor épült). **BRSC:** Rákospalota. **BSE:** Millenáris (Thököly út). **ETC:** Erzsébetfalva, Erzsébet u. **ETSC:** Erzsébetfalva, Vécsey u.. **FTC:** Üllői út. **KAOE:** Soroksári út. **KAC:** Kispeszt, Sárkány u. **KAFC:** Kőbánya, Tárna u.. **MAC:** Margitsziget. **MTK:** Hungária krt. **MAFC:** Bertalan u. (akkor épült). **OTE:** Óbuda, Hévízi út. **Pestújhelyi LK:** Pestújhely. **Pestújhely SC:** Pestújhely. **Postások:** Régi Lóversenyter. **Rákospalotai AK:** Rákospalota, Templom tér. **RTK:** Rákosszentmihály. **Soroksári AC:** Soroksár, Vásártér (Haraszi út). **Testvériség:** Amerikai út. **TLK:** Amerikai út (Testvériség-pályával szemben). **Törekvés:** Kőbánya, Halom u. **UMTE:** Újpest, Szent László tér (Pamutgyár). **URAK:** Újpest, Károly-liget. **UTE:** Népsziget. **Vérhalmi FC:** Bécsi út (Újlaki téglagyár). **III. ker. TVE:** Óbuda, Határ u. **Wekerletelepi SC:** Kispeszt, Zoltán u. **Zuglói AC:** Hajtsár u. **Volt még:** Baross utcai pálya, Erzsébetfalva.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Az MLSZ megpróbálta a kapcsolatainak keresztül meggátolni a játékosok határátlépését, de azoknak mégis sikerült kijutni Ausztriába, mivel nem a Keleti pályaudvarról, hanem Kelenföldről utaztak, és a szövetség távirata ellenére a határőrök is átengedték őket. Braun József már korábban viszályozott az utazástól, míg a Fogl testvérek ugyan eltették az előleget, de aztán mégsem mentek el a találkozóra. Végül az alábbi tíz játékos kelt útra: Platkó (Vasas), Feldmann (MTK), Szendrő (BAK), Viola (Törekvés), Nyúl I (MTK), Ging (Törekvés), Jeszmás (Kispest), Wilhelm (FTC), Pataki (FTC) és Kollár (BTC).

A berlini Lichtenberger Stadion bejárata

A három kiszemelt légiós közül végül csak Nemes-Neufeld csatlakozott a csapathoz, mivel Schaffer eleve kevesellte a pénzt, Szabó pedig, bár elment Berlinbe, ám aztán visszament Nürnbergbe, a csapatához, miután az általa követelt 50 000 márkás biztosítékot nem kapta meg. A csapat tagjai egyébként szerződést kötöttek Eidinggerrel, amelynek alapján 1920. augusztustól novemberig havi 4000 márka járt volna nekik.

Szinte semmi sem lett belőle. Pedig közben már a német lapok is írtak Eidingger kezdeményezéseiről. A *Fußballban* 1920. augusztus 18-án a következő volt olvasható: „Az Eidingger fivérek már hetek óta próbálnak egy profi csapatot összehozni, a csapat ellenfelei magyarok lennének, akik Németországban lopják a napot.”

Az idény legjobb 100 fővárosi játékosa

A Sporthirlap által kiadott, dr. Földessy János által szerkesztett, 1921 őszén megjelent futballévkönyv ismét összeállította az előző idény legjobb száz játékosának névsorát. Felkerültek a listára az élvonalban „vendégként” szereplő BEAC és MAFC keretéből, valamint második osztályú klubokból is játékosok.

Kapusok: Platkó (Vasasok), Varga (KAC), Kropacsek (MTK), Zsigmond (KAOE), Fischer (Wekerletelep), Knoll (UTE), Zsák („33” FC), Neuhaus (III. ker.), Wagner (VII. ker.)

Jobbhátvédek: Fogl II (UTE), Mándi (MTK), Takács I (FTC), Zatykó (Vasasok), Feldmann (MTK), Kőszegi (BTC), Singer (VAC), Payer (Zugló), Ruprich (MAFC)

Balhátvédek: Hungler II (FTC), Gruber (BTC), Senkey I (MTK), Hoffmann (VII. ker.), Fogl III (UTE), Zwolenszky (Zugló), Bór (BEAC), Szaflka (MAC), Pogács (V. ker.)

Jobbfedezetek: Kertész II (MTK), Szabó (FTC), Kelecsényi (UTE), Stallmach (KAC), Egri-Erbstein (BAK), Kocsis (MAC), Kertész G. (FTC), Boross („33” FC), Sággy (BEAC)

Középfedezetek: Nyúl (MTK), Kléber (III. ker.), Guttmann (MTK), Blasnik (KAC), Müller (MAFC), Szabó (BAK), Obitz (FTC), Gottlieb (Vasasok), Hajós (Törekvés), Kanyaurek (BTC)

Itthon nagy vita dúlt az MLSZ-ben a profi kérdésről. A tanács kívülálló szakemberek bevonásával három ülésen foglalkozott a kérdéssel. A hangulat a nyílt profizmus elismerése mellett volt, de kimondását nem tartották időszerűnek. Sőt, a szövetség profinak minősítette a túrára kiment játékosokat, s felszólította a német társszervezetet, hogy mint ilyenek ellen, tiltsa meg csapatainak a játékot. Azt is követelte, hogy a német szövetség ne adjon játékgengedélyt az esetlegesen leszerződő játékosoknak. Eidingernek mégis sikerült megrendezni az első mérkőzést. A berlini Lichtenberger Stadionba hivatásos nemzetközi mérkőzésként hirdette a berlini és a magyar tizenegy találkozóját. Eközben a berlini egyesületek tiltakozó akciókba kezdtek, plakátokon és szórólapokon szólították fel a szurkolókat, hogy maradjanak távol a meccstől. A baloldali hátterű tornászegyesület a magyar játékosokat a Horthy-rezim képviselőinek nevezte. A mérkőzés végül 1:1-es döntetlenre végződött, annak ellenére, hogy a magyar csapatban, miután Nemes-Neufeld még nem érkezett meg, az újságíróból lett ügyvezető játszott jobbszélsőt. A találkozó a szervezők számára anyagi csőddel ért fel, „csak” 5000 néző jelent meg Lichtenbergben. A magyarok egy héttel később Cottbusban egy brandenburgi amatőr csapat ellen léptek pályára, és 4000 néző előtt 8:0-ra nyertek. Mivel a játék nem stadionban zajlott le, nem tudtak belépőket árusítani, így nem is volt bevétel. A lichtenbergi stadiont időközben bezárták, ezért a berliniek elleni második meccset az olimpiai lóversenytéren rendezték meg. A magyarok 1100 fizető néző előtt 3:1-re nyertek, ám Eidingerék számára világossá vált, a hivatásos labdarúgás németországi bevezetésére tett kísérletük megbukott.

A labdarúgók közül először Szendrő János tért haza s kért megbocsátást, majd a többiek is visszaszállingóztak, miután elfogyott a bizalmuk meg a pénzük. Eidinger a szerződés ellenére csupán egyszeri, fejenkénti 4000 márkás fizetéssel akarta kielégíteni a játékosokat, akik úgy döntöttek, perre mennek. Időközben egy Dombóvári nevű, Berlinben tevékenykedő újságíró lett a társaság új ügyvezetője. Az októberi, berlini A-válogatott mérkőzés idején tár-

Balfedezetek: Blum (FTC), Weiner (MAC), Király (UTE), Budai (KAC), Veszter (VII. ker.) Siegl (Törekvés), Vágó (MTK), Kramarik (URAK), Eichbaum („33” FC)

Jobbszélsők: Braun (MTK), Pluhár (BEAC), Reick (MAFC), Rácz (MAC), Bobor (MÁV), Leitner (UTSE), Paulusz (UTE), Héger (FTC), Maly (TTC)

Jobbösszekötők: Orth (MTK), Weisz (Törekvés), Schwarz (FTC), Molnár (MTK), Jellinek (Vasasok), Erhardt (BEAC), Rázsó (Ékszerész), Gaug (MAFC), Bodnár (MAC)

Középcsatárok: Pataki (FTC), Jeszmás (KAC), Priboj (UTE), Rákosi (Vasasok), Kertesi (BEAC), Gencsy (NSC), Pócz-Nagy (BTC), Köves (VAC), Wurth (BSE)

Balösszekötők: Schlosser (MTK), Eisenhoffer (KAC), Nikolsburger (FTC), Fröhlich (BAK), Szabó (III. ker.), Schaller (UTE), Micsinai (Törekvés), Schrott (Ékszerész), Spitz (NSC)

Balszélsők: Tóth-Potya (FTC), Jeny (KAC), Szidon (UTE), Opata (MTK), Schwarz (III. ker.), Wiener II (FTC), Horváth (RTK), Gyuricskó (MAFC), Berkes (Testvériség)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

gyalt a két szövetség vezetőivel, azt kérve, ismerjék el a profi csapat létét. A németek erre „tét nélkül” hajlottak, de mindkét fél kinyilvánította, hogy továbbra is tiltani fogja az amatőr csapatainak a profikkal való érintkezését. Így a játékosoknak nem maradt más lehetőségük, mint hogy hazatérve „kísírják” a szövetségtől a visszaamatőrösítésüket. Levelükben profi alosztály létrehozását is kérték. A futballisták többsége a télen vissza is tért Budapestre, hogy tárgyalásokba kezdjenek. Ezt a szövetség mégis visszautasította, mert egységes kegyelmi kérvényt követelt. Dombóvári közben anyagi támogatást ígért a játékosoknak, viszont csak arra az esetre, ha elfogadják őt vezetőnek és együtt maradnak. De addigra már néhányuknak elege lett a bizonytalanságból, és a profi lét helyett a „biztos álamatőrséget” választották volna. A szövetség tanácsa 22:17-es szavazataránnyal visszaadta a profik amatőrségét, ám cserébe pénzt akart keresni rajtuk, játszani akarta őket egy gálamérkőzésen az FTC ellen. A meccset a sajtó tiltakozása elsöpörte. A volt profik közben kártérítési pert vesztettek Eidinger ellen. Tovább futhattak a pénzük után.

A botrányok mellett a gyász éve is volt

Az egész esztendő történéseit – ahogyan mostanság mondják – a profikérdés tematizálta, viszont történt azért még egy és más az 1920–1921-es futballévben. Gyászolt a magyar futballélet augusztusban, a hónap 24. napján elhunyt Kárpáthy Béla, az MLSZ korábbi elnöke. Már évek óta nem dolgozott a labdarúgásban – a Vas utcai Gróf Széchenyi István Községi Felsőkereskedelmi Fiúiskola igazgatója volt, az alma mater tanulója volt korábban Orth György is –, de óriási tisztelet övezte. Ennek legékesebb bizonyítéka, hogy még életében róla nevezték el a II. osztály egyik csoportját.

A szezon meglepetésekkel indult, a Festők egykori csapatából alakult, a korábbi Vasasok- és MÁV Gépgyár-játékosokkal megerősített, újonc VII. kerületi SC 1:0-ra megverte az FTC-t. Nem született gól sem az MTK–III. kerületi TVE, sem pedig az UTE–MAC meccsen. Aligha kell ecsetelni, mekkora meglepetésnek számított mindkettő. A zöld-fehérek nyertek utána ugyan két bajnokit, de aztán az ősz rangadóján 1:0-ra kaptak az MTK-

Schlosser (csíkos mezben) a VII. kerületi SC kapujára lő

tól. Ma bizonyosan különlegességnek tűnik, hogy az akkori szövetségi kapitány, Fehéry Ákos vezette a derbit. Ha a szurkolók nem is, Malakyék azért egy kicsit örülhettek: a találkozó addigi rekordnak számító, 270 000 koronás óriási bevételt hozott. Brüll Alfréd és Fodor Henrik különösen szépnek láthatták a világot. Egyébként aznap egész nap FTC–MTK-meccseket vívtak az Üllői úton, játszott a két klub diákcsapata, ifi II-je, ifi I-e, tartalékja s első csapata. Nem volt mentes az ősz az alacsonyabb osztályú csapatok botrányaitól sem: a III. osztályú MLK kapcsán az kavart vihart, hogy az intézője áruba akarta bocsátani a (természetesen

amatőr) játékosait. A második osztály Kárpáti-csoportjában szereplő Erzsébetvárosi Labdarúgó és Athletikai Club játékosai sztrájkjal akarták klubjukat rábírní a feloszlatásra. Botrány alul és botrány felül: még el sem ült a berlini alakulattal kapcsolatos vihar, az itthon maradt menők, Schlosser Imrével az élen, újabb profi csapat megalakításáról tárgyaltak.

Október utolsó napján újra gyászolt a Ferencvárosi Torna Club és az egész magyar futball: meghalt a klub elnöke, dr. Springer Ferenc.

A bajnokságban „féltnál” az MTK és az UTE vezetett, azonos pontszámmal. A meglepő álláshoz hozzájárult, hogy az utolsó két őszi fordulóban a bajnok három pontot is elveszített, előbb kikapott 1:0-ra a lila-fehérektől (az egyetlen gólt az eltiltása után visszatért Priboj István lőtte), majd csak 0:0-s döntetlent ért el a Hungária úton a szerény képességű, de Zsák Károly személyében csodálatos formában lévő kapussal vitézkedő „33” FC ellen.

A tavasz izgalmasnak tűnt, s a bajnokság korábbihoz képest változatosabb kimenetelében reménykedők jó jelnek vették, hogy a két, egyaránt németországi túrán lévő alakulat közül az MTK például kikapott Lipcsében, míg az UTE veretlen maradt. A lila-fehérek talán túl sokat utazgattak, mert a kék-fehérek végül a tavaszi folytatásban – mindössze egyetlen mérkőzésen pontot veszítve – nyolc pontot vertek rájuk.

Április 6-án elhunyt a télen a kapitányi posztról betegsége miatt már leköszönt Fehéry Ákos. Nagy vita folyt arról, hány csapat szerepeljen a következő idényben, milyen legyen az osztályozók rendszere. A főiskolai sport elismeréseként a BEAC és a MAFC az 1920–1921-es idényben az élvonalban játszott, de csak versenyen kívül. A két együttes játékaival igazolta, hogy méltó lenne akár az első osztályú tagságra is (a BEAC például 3:0-ra nyert az UTE ellen), ám a következő idényre mindkettő a második vonalba kapott besorolást. (A MAFC vívott osztályozót, de azon nem került be az első osztályba.)

A MAGYAR LÉGÍÓ

Tánciskola Újvidéken, cipőgyári meló Brünnben

Miközben állt a bál az első magyar profi csapat túsága körül, egyre több játékos gondolta úgy, hogy vállalja a bizonytalanságot s megpróbál külföldre szerződni. Részben a már Németországban lévő György Ferenc segítségével és közreműködésével a BAK hetek alatt kilenc játékosát vesztette el. (Ezzel is magyarázható, hogy 1921 nyarán kiesett az első osztályból).

Elsősorban a német ajkú országok, Ausztria, Németország és Svájc jelentettek ígéretes célállomást, de több játékos próbálkozott a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságban is, részben Budapestről, részben a szerbek által megszállt Pécsről indulva. Kevésbé ismert adat minden idők egyik legkiválóbb magyar edzőjéről, Guttmann Béláról és testvéréről, Józsefről, hogy 1921 tavaszán az Újvidéki TK csapatában szerepeltek rövid ideig, némi eufemizmussal megállapíthatjuk, nyilván nem profi játékosként, mert az ottani mecénások hirtelen egy tánciskola megnyitásához segítettek őket. (Guttmann Béla polgári szakmája szerint tánctanár volt.) Akadtak közöttük, például az ETC-ből elinduló Blau I Ernő és Blau II Gyula, akik hosszú vándorlásba kezdtek, s akadt, mint Veszter Károly (VII. ker.), aki miután nem találta meg a számításait, sietve hazatért.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
A tavasz vége felé alakult már egy magyar(os) csapat a morvaországi Brünnben: Künstler József (NSC) szervezésében odaigazolt a klubtársai közül Tímár István és Müller Gyula kapus, valamint Ivanovszky Béla (FTC), illetve a már külföldön lévő Boros II Endre és a némi túlzással negyedévente klubot váltó Nemes-Neufeld Sándor is. Hivatalosan nem voltak profik, a vezetők elhelyezték őket futballrajongó támogatóknál, így Nemes, Boros és Ivanovszky a helyi cipőgyártól, Tímár hivatalnokként, Müller elektrotechnikusként, Künstler pedig művezetőként kapott fizetést.

1903
1904
1905
1906
1907
1908
A Magyar Labdarúgók Szövetsége novemberben játékgengedélyt adott Kossuth Ferencnek (MTK) és a később Brünnbe került Boross II Endrének („33” FC, majd MTK) Bécsbe, Deutsch Árpádnak, Fodor Endrének és Tóth Jánosnak (BAK) a Biel csapatához, Fenichet Hugónak (Vasas) a Ramberghez, Kósa Józsefnek (UTE) a Stuttgarthoz, Hesser Tibornak (NSC) és Kertész Adolfnak (MTK) a Saarbrückenbe, a korábban ugyancsak a Bielnél próbálkozó Ráczevy Gyula (BAK) a Ravensburghoz, Lhottka Ferencnek (Törekvés) pedig a Ludwigshafenhez. Nem kapott ugyanakkor engedélyt Winkler I József (MTK), valamint Gulyás József, Gellér Sándor és Takács György (BAK), mert csapatuk tujáján maradtak le, s ezzel cserbenhagyták társaikat. (Ettől még Winkler vígan, s főleg nagyon jól játszott. Az FC Zürichben társa volt a korábbi ferencvárosi Medgyessy Jenő, aki aztán továbblépett a Stuttgarter Kickershez.)

A magyar játékosok közül a legnagyobb sikert a **Konrád** fivérek érték el, **Kálmán** és Jenő a bécsi Amateurrel (Wiener Amateur SC) megnyerték az Osztrák Kupát, s másodikok lettek a bajnokságban a Rapid mögött. (A lila-fehérek a kupa nyolcaddöntőjében megverték a zöld-fehéreket.) Ugyancsak jól szerepelt Gansl Izsó és Molnár Frigyes a Hakoahban. Az újonc a negyedik helyen végzett az osztrák (valójában bécsi) első osztályban.

Az edzők közül a legfényesebb diadalt Kürschner Izidor aratta, aki a Stuttgarter Kickerstől az 1. FC Nürnberg bajnoksapatához kerülve a Clubbal megvédte a német bajnoki címet.

(Szabó Péter már továbbállt, a balszél-ső az Eintracht Frankfurthoz szegődött.) Tragédia is beárnyékolta a németországi légió életét: Kertész III Adolf november végén Homburgból

Neunkirchenbe autózott, hogy Hesser Tibor játékgengedélyét intézze. A jármű egy kanyarban balesetet szenvedett, sem a sofőr, sem a fiatal válogatott játékos nem élte túl a tragédiát. Kertész III kirepült a gépkocsiból, és koponyatörést szenvedett. Nagy részvét mellett temették el a saarbrückeni izraelita temetőben.

Lengyelországban is magyar volt a bajnoksapat edzője: a korábbi válogatott fedezet, Pozsonyi Jenő a KS Cracoviát vezette története első nagy diadalára.

A bécsi cionisták klubja, a Hakoah

1920
1921

Öt újpesti is játszott a válogatottban

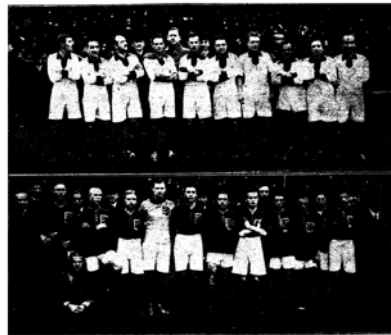
Hosszú évek óta a leggyengébb idényét zárta a válogatott 1921 nyarán. A visszaesésről szóló véleményeket alátámasztotta a nemzeti csapat szereplése is. Nagyon hiányoztak a külföldre szerződött sztárok. A világháború kezdete óta először fordult elő, hogy nem Ausztriával játszott a legtöbb meccset a válogatott: a nyugati szomszédhoz hasonlóan két találkozót vívott Németországgal is. A pályára lépett 24 futballistából tizennégy mindössze egy mérkőzésen szerepelt.

Október 24-én a magyar válogatott 1:0-ra kikapott Berlinben. Erősnek tűnő összeállításban: Zsák – Fogl II, Hungler II – Kertész II, Zloch, Blum – Braun, Molnár, Orth, Schlosser, Eisenhoffer. Erősnek tűnő a névsor, de ne feledjük, Schlosser, Zsák és Kertész II kivételével a többiek még pályafutásuk elején jártak, Hungler II, Molnár Hangya és Eisenhoffer éppen ezen a találkozón debütált a nemzeti tizenegyben. Nem játszottak sem a külföldre szerződöttek, sem a profi válogatottban túrázóak. Az új szövetségi kapitány, Tibor Lajos által pályára küldött kísérleti magyar csapat gyenge produkciót nyújtott, de így is csak egy tizenegyesgóllal kapott ki.

November hetedikén újabb vereséget szenvedett a válogatott, a Hungária úti MTK-pálya nem hozott szerencsét, az osztrákok 2:1-re nyertek. Tibor Lajos, aki másodszor (és utoljára) vezette szövetségi kapitányként a válogatottat, négy újoncot avatott, Fogl III József, Szabó József, Nikolsburger Rezső és Szidon Rezső személyében. A bátyja mellett játszó újpesti balhátvéd posztján a magyar futballtörténelem egyik legjobbjává emelkedett, a ferencvárosi fedezet, becenevén a „vörös Szabó” később a harmincas évektől a portugál labdarúgás egyik legsikeresebb edzője lett, a Portóval és a Sportinggal összesen öt bajnoki címet nyert. A kapitány egyébként sok bírálatot kapott a mérkőzés után, amiért kihagyta a kor és az idény legjobbját, Orth Györgyöt, állítólag fegyelmi okokból. A magyarok az alábbi összetételben játszottak: Zsák – Fogl II, Fogl III – Kertész II, Szabó, Blum – Braun, Molnár, Nikolsburger, Schaller, Szidon.

Április 24-én súlyos vereségbe szaladt bele az osztrákok ellen a Schlosser és Kertész II köré épített fiatal csapat. Rosszul sikerült a válogatott játékosból és újságíróból lett szövetségi kapitány, Kiss Gyula bemutatkozása. A Varga – Fogl II, Hungler II – Kertész II, Szabó, Blum – Braun, Orth, Priboj, Schlosser, Jeny alkotta tizenegy 4:1-re kapott ki. Az egyetlen magyar gólt 0:3-nál Orth György szerezte. A korabeli sajtó véleménye szerint a magyar csatárok művészkedtek, az osztrákok hajtottak, belefeküdtek minden párharcba, s rúgták a gólokat.

Die nächste Nummer erscheint am 20. November 1920.

Das Länderspiel Österreich-Ungarn.
Oben: Die österreichische Auswahlmannschaft, unten: gegen Ungarn auf 2:1 Treffer ergab. Unten: Die ungarische Mannschaft.

Az osztrák-magyar válogatott találkozói
beharangozója

Magyarország 1921. június 26-án 3:0-ra megverte Dél-Németországot az Üllői úton.

Balról: Blum, Molnár, Mandl, Szabó, Guttmann, Pataki, Schlosser, Kropacsek, Braun, Fogl II, Tóth-Potya

Június ötödikén valamelyest sikerült helyreállítani a megnyírbált tekintélyt. Remek játékkal aratott győzelmet a magyar csapat az egyáltalán nem rossz erőkből álló, a kor egyik legjobb kapusát, Heinrich Stuhlfauthot is felvonultató német gárda ellen. A közel 100 évvel ezelőtt kifejezetten magasnak számító, 184 centis hálóőr nem szokott olyan sima vereségekhez, mint amilyenben a Hungária úton része volt. Három kiváló magyar játékos, Schlosser Imre, Guttmann Béla és Braun József is bevette a kapuját. A Platkó – Fogl II, Mandl-Mándi – Kertész II, Guttmann, Blum – Braun, Molnár, Orth, Schlosser, Tóth-Potya összetételű magyar együttes végig nagy fölényben játszott. Ez volt az első válogatott meccsünk, amelyen a megsérült játékos helyére egy másik állt: a 28. percben Orth Györgyöt Gencsy Dezső váltotta, aki azon kevés magyar válogatott játékosok táborát bővíti, akik a nemzeti tizenegyben nem töltöttek a pályán 90 percet. Érdekes, hogy a cseréhez, a kor szokásainak megfelelően a német csapatkapitány, Adolf Jäger beleegyezése is szükségeltetett. A magyar válogatott másfél év után nyert ismét mérkőzést.

1920. október 24.	Berlin	NÉMETO.	0:1 (0:1)	
1920. november 7.	Bp., Hung. út	AUSZTRIA	1:2 (0:2)	Braun
1921. április 24.	Bécs	AUSZTRIA	1:4 (0:0)	Orth
1921. június 5.	Bp., Hung.út	NÉMETO.	3:0 (2:0)	Schlosser, Guttmann, Braun

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

4 mérkőzésen: Blum Zoltán (FTC), Braun József (MTK), Fogl II Károly (UTE), Kertész II Vilmos (MTK)

3 mérkőzésen: Molnár György (MTK), Orth György (MTK), Schlosser Imre (MTK)

2 mérkőzésen: Hungler II János (FTC), Szabó József (FTC), Zsák Károly („33” FC)

1 mérkőzésen: Eisenhoffer József (KAC), Fogl III József (UTE), Gencsy Dezső (NSC), Guttmann Béla (MTK), Jeny Rudolf (KAC), Mandl-Mándi Gyula (MTK), Nikolsburger Rezső (FTC), Platkó Ferenc (Vasasok), Priboj István (UTE), Schaller József (UTE), Szidon II Rezső (UTE), Tóth-Potya István (FTC), Varga Péter (KAC), Zloch Gyula („33” FC)

A BTC a Milannal, az Interrel és a Juvéval is játszott

„A futballjáték akkor kapott igazi ízt és karaktert, amikor az első futballcsapat vándorbotot vett a kezébe és elment a szomszéd városkába, hogy összemérje erejét a rokoncsapattal. (...) Évenként száz és száz kis trupp kél útra egész Nagy-Magyarországon, hol tizenöt, hol húsz, néha több főből álló csapat (aszerint, hogy hány „lógós” csatlakozik a csapathoz), hogy közelebb, vagy messzebb vizitet tegyen. (...) A túránál nem a távolság a fontos, s egy III. osztályú csapatra nézve Gödöllő éppen olyan kedélyes túrát jelenthet, mint az MTK-ra nézve Svédország, vagy az FTC-re nézve Dánia. Egy ilyen kis túrán talán még jobban összebarátkozhat az a tizenegy futballista, s talán sokkal több kedves emléket gyűjthet csokorba, mint egy „Óperenciás” tengeren túl terjedő kiránduláson” – idézte *Andreides Gábor* az 1938 – *A párizsi ezüzt* című könyvében *Földessy János dr.* több mint kilencven éves megállapítását. A húszas évek elejére a túrázás a magyar csapatok kedvenc pénzkereseti forrása lett, akkor jöttek divatba a később vajaskenyértúráknak nevezett kirándulások. Nem mindegyik hozott nagy bevételt, de az is igaz, hogy a legjobbak javarészt ebből tartották el magukat. (Ellentétben a jelennel, a játékoseladásból még nem lehetett pénzt keresni. Fura is lett volna ez – két „amatőr” klub esetében.) Sokat megért a csapatoknak egy jól sikerült portya: a Vasasok például körültekintőbben járt el, mint egy évvel korábban: 1920 tavaszán ugyanis a túrák miatt a második csapatával állt ki a MAFC ellen, s emiatt a „33” FC később megóvta a meccset. Az MLSZ először megsemmisítette az eredményt, aztán másodfokon helyben hagyta.

Az FTC ősszel csak két barátságos nemzetközi mérkőzést vívott, az egyiket a WAC (0:2), a másikat a Rapid (2:2) ellen, egyaránt az Üllői úton. Március végén a Húsvéti Kupa keretében játszott – miként az MTK és az UTE is – az IFK Göteborg csapatával, meg is verte 1:0-ra, ám a serleget a minden ellenfelét legyőző MTK vitte haza. A svédek utolsóként zártak, de övék lett a

A sötét mezés ferencvárosi labdarúgók és a Pozsonyi TE futballistái

főnyeremény: megállapodtak a korábban hat évet orosz hadifogságban töltött egykori válogatott játékoskal, Bródy Sándorral, hogy az új szezonban Göteborgba költözik edzőnek. De viszsa Bródy hajdani klubjához, a Fradihoz: a végén csattant az oroszlán, az idény hajrájában a csapat megverte az Üllői úton lipcsei vendégeit (3:2, a télen az MTK-t legyőző SpVgg Leipzig ellen), majd Bécsben 3:1-re nyert a korszak kiemelkedően legjobb osztrák alakulata, a Rapid ellen. Ez Nikolsburger nagy meccse volt, mindhárom magyar gólt ő lőtte.

Az MTK a Fradihoz hasonlóan botladozott az őszi találkozóin, még az osztrák élvonal újoncától, a Hakoah-tól is kikapott. A következő év első felében ellenben többnyire sikeres német-svéd-lengyelországi portyákat bonyolított le. Óriási túrákon járt az UTE is, amely Lengyelországban és Észak-Németországban játszott sorozatban mérkőzéseket, 18 meccséből csak kettőt veszített el. Szó szerint hasonló utat járt a Kispesti AC, igaz, mérsékelt sikerrel. A BTC húsvétkor Olaszországban vizitált, a mai szemnek is jó olvasni, hogy az FC Milánóval (AC Milan), az Interrel, a Bolognával, a Juventusszal és a Bresciával játszott, a milánói kék-feketét le is győzte. A *Sportthirlap* szerint nyerhetett volna a többi ellen is, ha nem annyira meddő a támadójátéka.

A nemzetközi találkozások új hajtása volt az elcsatolt területek csapataival vívott mérkőzések sorozata. A Törekvés a Nagyvárad Egyetértéssel, a Vasasok Kassán és Ungváron is járt, hogy csak kettőt emeljünk ki a sorból.

NAGY-BUDAPESTEN KÍVÜL

A Szeged első aranycsapata

Földessy János dr. – a Budapesten kívüli labdarúgás nagy barátja és pártfogója – 1921 őszén kiadott évkönyvében összeállította a legjobb vidéki futbalisták névsorát, minden posztján három játékost figyelembe véve. A névsorban már felbukkantak az évtized nagy szombathelyi játékosai, de az is érdekes, hogy a Szegedi AK nyolc labdarúgója is bekerült a kiválasztottak közé. A játékosok közül Prém Móric, Holzbauer József, Mészáros István, Krutzler István, s időben mindannyiuk előtt a szegedi Solti Mihály A-válogatott lett!

Bőséges volt a vidéki sportsajtó

Az 1920-as évek elején kifejezetten tekintélyes volt a helyi futballéletre alapuló sportsajtó. Az alábbi lapok jelentek meg: *Csabai Sport* (Békéscsaba), *Keletmagyarországi Sportthirlap* (Debrecen), *Sportélet* (Hódmezővásárhely), *Magyar Tömegsport* (Kaposvár), *Középmagyarország sportja* (Kecskemét), *Észak-Kerületi Sportújság* (Miskolc), *Sportélet* (Miskolc), *Dunántúli Sport hírek* (Nagykanizsa), *Sportújság* (Pécs), *Magyar Sport* (Szeged), *Sportújság* (Szeged), *Dunántúli Sport* (Székesfehérvár), *Alföldi Sportélet* (Szentés), *Nyugati Sport* (Szombathely), *Vidéki sport* (Vác). Léteztek még a trianoni döntés utáni elcsatolt területeken is sportlapok: *Vidéki Sport* (Arad), *Vidéki Sport* (Nagyvárad), *Sportrevü* (Pozsony), *Mozi Sport* (Szabadka), *Sportvilág* (Temesvár).

A Békéscsabai válogatott–Budapesti válogatott szereplői 1920. július 19-én

Kapusok: Adorján (Kaposvári Turul), Baumgartner (Szegedi AK), Szekete (Sátoraljaújhelyi Egyetértés). Jobbhátvédek: Rozmann (Szombathelyi MÁV), Beck II (Szegedi AK), Glatz (DMTK). Balhátvédek: Dankó (Sátoraljaújhelyi AC), Prém (Szombathelyi MÁV), Szedaglovits (Csabai AK). Jobbfedezetek: Horváth (Szombathelyi SE), Vezér II (Szegedi AK), Kripkó (Miskolci MTE). Középfedezetek: Csáky (Szegedi AK), Karácsonyi (Hatvani AC), Pataky (Miskolci VSC). Balfedezetek: Ludwig (Pécsi AC), Milosovits (Nagykanizsai TE), Bass (Szombathelyi AK). Jobbszélsők: Krutzler II (Szombathelyi AK), Ring (Hatvani AC), Hapa (Szegedi AK). Jobbösszekötők: Mészáros (Szombathelyi AK), Kovács B. (Teveli SZTK), Pimpi (Miskolci MTE). Középcsatárok: Holzbauer (Szombathelyi AK), Megyeri (Szegedi AK), Rapcsányi (Kecskeméti AC). Balösszekötők: Muhoray (Miskolci VSC), Martonosi (Szegedi AK), Farkas (Szombathelyi AK). Bal szélsők: Solti (Szegedi AK), Lengyel (Pécsi MSC), Spisák (Diósgyőri AC).

A Budapesten kívüli futballélet normalizálódását jelezte, hogy az MLSZ az 1920–1921-es idényre ismét kétfordulós, őszi-tavaszi rendszerű bajnokságot írt ki. Noha a trianoni diktátummal elcsatolt területek csapatai nyilvánvalóan nem nevezhettek, az 1914 előtti békeidők indulóinak létszámát megközelítette a nevezők száma. Az ország középső részén öt, északon két, keleten egy, délen és nyugaton egyaránt három alosztályban játszottak a csapatok. Rendeztek bajnokságot a szerb megszállás alatt lévő Pécsen is. A kerületi bajnokok az országos vidékbajnoki címért vívott „döntőjét” a Szegedi Atlétikai Klub nyerte meg, a nagyon erős Szombathelyi AK előtt.

A vidéki futball elismertségét jelezte, hogy a kerületi válogatottak első ízben játszottak a szövetségi válogatottak serlegéért, a budapesti II. osztály csapatával kiegészülve. Ez utóbbi nyerte meg a sorozatot.

A kerületi bajnokságok eredményei

Déli kerület. Szegedi alosztály. 1. Szegedi AK 28, 2. Teveli SZTK 19, 3. KAAC 16, 4. Sport 14, 5. Vasutas 11, 6. Újszegedi TC 8, 7. Szegedi TE 8, 8. SZATE 6, 9. Munkás 4. Békéscsabai alosztály. 1. Csabai AK 8, 2. Előre 4, 3. Orosházi MTK 0. Hódmezővásárhelyi alosztály. 1. Hódmező-

vásárhelyi TVE 10, 2. Szentesi TE 9, 3. Orosházai TK 3, 4. Vásárhelyi MTE 2. A döntőben: CSAK-HTVE 1:1, 4:0, Szegedi AK-CSAK 4:1.

Északi kerület. Miskolci alosztály. 1. Miskolci VSC 22, 2. DVTK 21, 3. Diósgyőri AC 19, 4. Sátoraljaújhelyi AC 19, 5. Miskolci MTE 11, 6. MMKASE 7, 7. Egyetértés 5, 8. TTC 2. Hatvani alosztály. 1. Hatvani AC 17, 2. Balassagyarmati TE 13, 3. Salgótarjáni SE 13, 4. Jászárokszállási TE 8, 5. Salgótarjáni TC 5, 6. Hatvani TC 4. A döntőben: MVSC-HAC 3:2.

Nyugati kerület. Szombathelyi alosztály. 1. SZAK, 2. SZSE, 3. MÁV Haladás, 4. Soproni FAC, 5. Zalaegerszegi SE, 6. Szombathelyi KE, 7. Soproni TK, 8. Sárvári AC. Győri alosztály. 1. Dunántúli AC. Kaposvári alosztály. 1. Kaposvári Turul, 2. Székesfehérvári Előre, 3. Nagykanizsai TE, 5. Kaposvári SE, 6. Nagykanizsai VAC, 7. Székesfehérvári TC, 8. Székesfehérvári Egyetértés, 9. Nagykanizsai AFC. A döntőben: SZAK-Turul 3:1, SZAK-DAC 2:0.

Pécsi alosztály. 1. Pécsi MSC 22, 2. BTC 16, 3. Vasutas 14, 4. BSC 11, 5. SZAK 8, 6. PAC 7, 6. BAK 6.

Közép kerület. Váci alosztály. 1. Váci SE, 2. Váci AC. Monori alosztály. 1. Monori AC, 2. Szentlőrinci AC. Kecskeméti alosztály. 1. Kecskeméti AC, 2. Kecskeméti TE. Rákosvidéki alosztály. 1. Péceli SE, 2. Rákoskeresztúri MTE. Pestkörnyéki alosztály. 1. Budafoki MTE, 2. Nagytétényi SE. A döntőben: KAC-BMTE 1:0, Monor-Vác 2:1, Pécel-KAC 1:0, Pécel-Monor 1:0.

Keleti kerület: 1. Debreceni VSC 24, 2. DKASE 23, 3. DTE 22, 4. DEAC, 5. DMTK 15, 6. Nyíregyházi TVE 14. A Nyomdászok, Kisvárdai SE, Szolnoki MTE visszalépett.

Vidéki döntő. Negyedöntő. Szombathelyi AK-Debreceni VSC 3:1, Miskolci VSC-Péceli AC 3:1, Szegedi AK erőnyerő. Elődöntő. Szegedi AK-Szombathelyi AK 1:0. MVSC erőnyerő. Döntő: Szegedi AK-Miskolci VSC 3:0 (1:0). 1921. július 24., Üllői út. Szegedi AK: Baumgartner – Beck II, Horváth II – Vezér II, Csáky, Horváth I – Hapa, Vezér I, Megyeri, Martonosi, Solti. Miskolci VSC: Hernádi I – Schumann, Schweng – Hernádi II, Pataky, Grendorf – Pies, Papp, Luterán, Muhoray, Galgóczy. Gólszerző: Martonosi (2), Solti.

A Tatabányai SC volt „a vidék legjobb csapata” az 1920–1921-es szezonban

Az élvonal újonca

VII. kerületi Sport Club

Alapítási ideje: 1918 (A Festőmunkások Labdarúgó Egyesületéből)

Megszűnt: 1923 (Egyesült a Zuglói AC-val)

Színe: lila-fekete

Idényei száma a magyar élvonalban: 1 (1920–1921)

Sikerei: –

Örökre eltiltották, mégis bajnok lett a koronatanú

Jeny (Jenny, Jeney, Jenei) Rudolf Budapesten született 1901. március 2-án. Diákéveit Angyalföldön töltötte, ám a szülei Szent-lőrincre költöztek, így került az apró polgárista a Hofherr-féle gyár csapatába. Egyik társa lábtörése sokkolta, a szörnyű baleset hatására egy évig nem játszott. 1914-ben a Kispesti AC ifi ket-tőjébe került, 1915-ben már az első csapatban játszott. *(100-ak könyve)* A kispesti profiper vádlottja, sőt egyik „koronatanúja” volt. Előbb örökre eltiltották, majd két évre mérsékeltek a büntetését. Lényegében egy év vesztelés után kiment Franciaország-ba, és 1922–1923 között a Strasbourg együttesét szolgálta. Aztán hazajött, és az MTK-val edzett egészen addig, mígnem az MLSZ amnesztiában részesítette. *(Képes Sportlap 1947. október 7.)* Az 1924–1925-ös küzdelmek alatt újra itthon játszott, bajnoki aranyat és Magyar Kupát nyert a kék-fehérekkel. Amikor a Testgyakorlókbból Hungária FC lett, ő is a hivatások tábort gyarapította. 1928. novemberben fizetés és szerződés nélkül még a Hungária amatőr csapata, vagyis az MTK keretéhez tartozott. *(Nemzeti Sport 1928. november 18.)*

Évtizedek múlva beszélt a perről. Úgy vélte, csupán „szociális gesztusból” kapott pénzt a piros-feketék vezetőitől. Szerinte az egész ügynek a magja az FTC és a KAC áldatlan vetélkedése volt, mert a Fegyelmi Bizottság elnöke, Malaky Mihály egyben az FTC elnöke is volt. Jeny a későbbi nyilatkozataiban – igencsak osztályharcos platformról – támadta a professzionalizmust, azt hangoztatta, hogy a labdarúgóknak a munkahelyükön kell dogozniuk. „A munka nemesít” – szedte elő a talonból az ősi bölcsességet. *(Képes Sportlap 1948. augusztus 24.)* A népi demokratikus sajtóban ostorozta a profizmust, ő, aki sokáig hivatásos futballistaként kereste a kenyerét!

1919 és 1926 között húsz alkalommal lépett pályára a magyar válogatottban. (Nyilván jóval több lehetőséget kapott volna a szövetségi kapitányoktól, ha a kispesti afférja miatt nem állítják le.) A nemzeti tizenegyben háromszor volt eredményes. Játszott az 1924-es párizsi olimpián, szenvedő alanya volt a sokat citált „egyiptomi csapásnak”. Legemlékezetesebb alakítására a válogatottban 1925. március 25-én kerített sort. A Hungária körúton 5:0-ra megvertük Svájc együttesét, és a filigrán balszélső a mieink utolsó két gólját szerezte. (Három perc alatt duplázott.) A futballon kívüli életben banktisztviselőként alkalmazták, amíg B-listára nem került. *(100-ak könyve)*

A máskülönben kiváló adottságú labdarúgó gyakran mutatott be boros áldozatot Dionüszosz istenség oltáránál. „(...) négy-öt litert tudott meginni szó nélkül, s meg sem látszott rajta” – írta nem mindennapi képességéről Feleki László. *(Nemzeti Sport 1936. október 18.)*

Ha a szíve választotta nem jelent meg a meccsen, Jenynek nem ment a játék. Csak hát ez a bizonyos „egyetlenegy” elég sűrűn változott Rudi barátunknál – jegyezte meg a nagy szoknyavadásról a hajdani csapattárs, Kompóti-Kléber Gábor. *(Nemzeti Sport 1942. március 6.)*

1928 végén hagyott fel idehaza az aktív játékkal, akkor kezdte meg az edzősködést.

1929 elejétől 1930-ig a Zaragoza trénere volt. *(Képes Sportlap 1948. augusztus 24.)*

A következő lapidézet arról árulkodik, egyhamar faképnél hagyta az aragóniai alakulatot: „Jeny csábít. És a csábítást a Vienna rossznéven vette, mert Adalbrecht megkörnyékezése miatt jelentette az FC Madrid jelles magyar trénerét. A feljelentést a FIFA-hoz továbbította az osztrák szövetség.” (Nemzeti Sport 1930. október 3.) Tehát 1930 őszén az FC Madridnál tevékenykedett,

A bécsi Húsvéti Tornán induló Kispesti AC. Ülő sor, jobbról az első Jeny Rudolf

hacsak nem írták el a csapat nevét a korabeli újságírók. Ezt nem tudjuk kizárni, ugyanis 1930 és 1933 között Jeny egészen biztosan a második ligás Atletico Madrid játékos-edzője volt, sőt 1933 őszén, barátságos meccseken még játszott is a piros-fehér csíkosak között. (Nemzeti Sport 1933. december 10.) A spanyol fővárosból a portugál fővárosba vezetett az útja. 1933 és 1935 között a liszaboni Sporting CP játékos-edzőként alkalmazta. Egy 1933. december 2-án kelt levél azt bizonyítja, hogy Jeny és Nyúl Portugáliában is futballozott. „Hiába, az öregek tudnak még!” – zárta portói tudósítását a kint edzősködő Puskás István. (Nemzeti Sport 1933. december 10.) 1934-ben a Campeonato de Portugal győztese lett a Sporting CP gárdájával.

Luzitániából 1935-ben Nagyváradra került (Crişana Oradea) edzőnek. „Felesége nem tudta megszokni a különleges portugál klímát”, ezért tért vissza a família Közép-Európába. (Nemzeti Sport 1935. október 4.) A Partiumban Jeny „rövid működés után máris kedvelt személyiség lett. Sikeresen is kezdett. A bajnokságban megverte a Crisana a bukaresti CFR-t és az Unirea Tricolort. Ez a két győzelem megalapozta az edzői tekintélyét.” (Nemzeti Sport 1935. október 4.) Fél évig lakott Váradon, onnét szerződött át Nagybányára, a Phoenix-gyár csapatába 1936-ban. (Képes Sportlap 1948. augusztus 24.) Időközben idehaza felröppent a hír, hogy készül visszaköltözni Portugáliába (Nemzeti Sport 1937. július 2.), de ebből az elképzeléséből nem lett semmi, maradt Romániában. A II. bécsi döntés után, 1940 őszétől Nagybányai SE néven futballoztak a tanítványai, és az NSE berkeiben továbbra is Jeny felelt a szakmáért. (Nemzeti Sport 1940. október 18.)

Akadtak bravúrai, például a román II. liga győztese lett az 1936–1937-es bajnokságban, majd megismételte ezt az 1947–1948-as ligában is, igaz, akkor megint Phoenix Baia Mare volt az egyesület hivatalos titulusa.

1948-ban végleg hazatért. Odaát már a Phoenix-gyár kalkulátoraként kellett dolgoznia napi 9-10 órát. Miután befejezték a gyár „államosítását”, nem volt értelme továbbra is kint tartózkodnia. (Képes Sportlap 1948. augusztus 24.)

Repatriálása után seregnyi honi klub kispadján ült: Vasas (1951–1952), Dorogi Bányász (1953), Szegedi Haladás (1954), Győri Vasas (1955), Zalaegerszegi TE (1959), Diósgyőri VTK (1963). (hu.wikipedia.org)

1975. május 24-én hunyta le örökre a szemét Budapesten.

A soccer professzora

Eisenhoffer (Aczél) József egyidős volt a XX. századdal, 1900. november 8-án született Budapesten. Habár számos kútfő zsidó származásának tünteti fel (többek között az *Ujvári Péter* szerkesztette *Magyar Zsidó Lexikon* is), úgy tűnik, a felekezete volt izraelita: a jövődöbelije vallása mellett a házasságuk érdekében kötelezte el magát. (*Kárpáti Tamás, dr. Szegedi Péter és Török Péter kutatásai alapján*)

1915. július 3-tól 1919. május 24-ig a BTC igazolt labdarúgója volt. Szüleivel Kispesten lakott, onnét járt át a Millenárisra, és ebből a szempontból is praktikus volt, hogy 1919. május 24-én igent mondott a KAC intézőjének kitartó invitálására. (*Nemzeti Sport* 1937. augusztus 3.) A kispesti profiper egyik legfőbb érintettje lett, s mivel a meg nem engedett juttatások felvétele dolgában bűnösnek találták, örökre eltiltották, hogy aztán két évre mérsékeljék a büntetését. 1922-ben a piros-feketétől átlépett a Ferencvárosba, majd az MLSZ-től kegyelmet kapott, és az 1923–1924-es bajnokságban újra játszott. (*Képes Sportlap* 1947. október 7.) A bal lábát jóformán csak támaszkodásra használta, a jobbal ellenben varázslatos megoldásokra volt képes. Az Eisinek becézett, 178 centi magas balösszekötő nem sok időt töltött az Üllői úton, mégis a fradisták egyik kedvencévé vált.

1920 és 1924 között nyolcszor szerepelt a magyar válogatottban, hét gólt szerzett a legjobbak között. Az olimpiai kudarc (0:3 Egyiptom ellen) után hat nappal, 1924. június 4-én a mieink Le Havre-ban léptek pályára, és 1:0-ra legyőzték Franciaországot. A 25. percben Eisenhoffer bevette Maurice Cottenet hálóját, de talán maga sem gondolta, hogy ez a találat volt a búcsúja a címeres meztől. „Hosszú idő után csak Eisenhoffer tudta megtörni Schlosser uralmát” a válogatottban, a balösszekötő posztján – vélekedett róla visszatekintő elemzésében az újságíró. (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.)

1924-ben megkezdte hosszú külföldi bolyongásait. Egy röpké időre a Makkabi Brnóban futballozott, hogy aztán 1926-ig a Hakoah Wien együttesét erősítse. Az első professzionális osztrák bajnokságot a világoskék-fehér ingén Dávid-csillagot viselő tizenegy nyerte meg, számos kitűnő magyarral a keretében.

1926. áprilistól májusig Eisenhoffer a bécsi zsidók csapatával az USA-ban portyázott (*homepages.sover.net*), de nem tért vissza Európába, hanem a Brooklyn Wanderers labdarúgójaként folytatta. A „vándorok” 90 mérkőzésén 32 gólt szerzett. (*soccerstats.us.*) Az 1928 és 1929 közötti periódust a Hakoah All Stars Brooklyn nevű kombinációban húzta le. (*Nemzeti Sport* 1928. november 7.) A „csillagok” megnyerték az Egyesült Államok bajnokságát a St. Louis ellen 2:1-gyel. (*Nemzeti Sport* 1929. április 21.) Eisi a Stars 17 meccsén 12 találatot ért el. (*soccerstats.us.*) Rövidesen megint a Wanderersben futballozott (*Nemzeti Sport* 1930. március 7.), amelynek kötelékében az 1929 és 1931 közötti időszakot töltötte, és 66 fellépésén 16 gólt jegyzett. (*soccerstats.us.*) Közben volt még öt találkozója az All Starsszal is 1929-ben, azokon 3 gólt rúgott. (*soccerstats.us.*)

1897
1898
1899
1900
1901
New Yorkban jól ment neki, heti 60 dollárt keresett. Havonta kb. 14 millió magyar koronát tudott megspórolni, ami nagyjából 45 dollárnak felelt meg. (*Nemzeti Sport* 1926. november 21.) Ő volt az első az amerikai magyar footballisták közül, aki autót vásárolt, egy Chevrolet típusú járművet. (*Nemzeti Sport* 1927. március 9.), és aki – a legtöbb kint szerencsét próbáló honfitársával ellentétben – hamar megtanult angolul. (*Nemzeti Sport* 1938. október 23.)

1902
1903
A Hungária FC az 1930-as amerikai túrájának utolsó mérkőzését New York válogatottja ellen vívta. Három magyar, Eisenhoffer, Grosz II és Nikolsburger a „jenkiknél” villogott, hasztalanul, mert 2:0-ra a pesti kék-fehérek győztek. (*Nemzeti Sport* 1941. december 21.)

1904
1905
Eisenhoffer hamarosan hazatért a tengerentúlról, és 1930. június 19-én bemutatkozott a VAC-ban. (A gazdasági világválság a „soccerőrült” mecénás, Mr. Nathan Agar mesébe illően vas-tag pénztárcáját is megvékonyította.) Azonnal gólokat lőtt a Salamander elleni 9:1-es tréning-meccsen. (*Nemzeti Sport* 1930. június 20.)

1906
1907
1908
Életének az 1930 és 1933 közé eső időszaka nem egészen tisztázott. Vannak források, amelyek szerint visszatért Brooklynba, hogy aztán megint a Hakoah Wien alkalmazottja legyen. (en.wikipedia.org) Ugyanakkor ezek az internetes oldalak egyetlen sort sem írnak a cionista magyar klubbal (VAC) való kapcsolatáról, és a mérvadónak tűnő *soccerstats.us* nem tud erről az állítólagos második USA-beli szerepléséről.

1909
1910
1911
1912
1933-tól az Olympique Marseille játékosa, majd játékos-edzője volt. 1936 őszétől trénerként szolgálta a déli gárdát, viszont ha szükség volt a tudására, pályára is lépett. (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 10.) Kiragadott példa erre: 1936 nyarán a Marseille Jugoszláviában túrázott. Amikor a belgrádi Jugoszlavija a Bocskai ellen mérkőzött, kölcsönkérte Eisenhoffert a franciáktól. Nem sokat segített rajtuk, a debreceniek Takács két góljával 2:0-ra győztek. (*Nemzeti Sport* 1936. június 22.)

1913
1935-ben Francia Kupát, 1937-ben bajnokságot szerzett a Marseille csapatával. (*Nemzeti Sport* 1937. június 10.) 1938-ban az O. M. újból elvitte a Francia Kupát.

1914
1915
1916
1917
1939 elején jelentette a sportlap, hogy Eisi a Lens edzője lett. (*Nemzeti Sport* 1939. január 8.) Kétkedéssel kezeljük ezt az információt, szerintünk a kontraktus nem jött létre. Annál is inkább nem, mert a következő hírben az áll, hogy a Marseille mesterét behívta a francia hadsereg. (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 15.) Az „öreg Eisenhoffer (O. M.) január 5-én játszott a francia hadibajnokságban”. (*Nemzeti Sport* 1940. január 10.) Az 1940–1941-es francia bajnokságot (a megszállatlan déli régióban, vagyis a Vichy Köztársaságban) a Marseille nyerte, amelyet ő trenírozott, sőt amelybe olykor még be is szállt.

1918
1919
A sportsajtó honi böngészői 1941 őszén erre a kommentár nélküli tudósításra figyelhettek fel: „Eisenhoffer Józsefnek, a Kispest volt játékosának, aki most tért haza külföldről, az MLSZ nem adott működési engedélyt.” (*Nemzeti Sport* 1941. október 3.) Korábban – kis túlzással – ez az orgánum azt is lehozta, hogy milyen színű az új automobilja, de a vészterhes időkben már az sem fért a róla szóló jelentésbe, hogy válogatott volt...

1920
1921
1943. augusztus 7-én tagja volt a „33” FC öregfiúk gárdájának, amelyben több régi nagyság is szerelést öltött. A Bosnyákovits-serlegért vívott találkozón győztes gólt szerzett a Házinyomda ellen a Standard-pályán (2:1). (*Nemzeti Sport* 1943. augusztus 10.)

1922
1923
1924
1925
Az utolsó, általunk róla fellelt cikk bizonyítja, hogy nem volt zsidó: „(...) Eisenhoffer még olyan gyors és technikás (...), hogy az ebben a korban valóban szembetűnő.” (*Nemzeti Sport* 1944. június 19.) 1945. február 13-án halt meg Budapesten. Azon a napon ért véget a főváros ostroma...

Névsorolvasás

Megkíséreltük az idény első osztályú csapatainak kereteit rekonstruálni a napisajtó és néhány klubtörténeti könyv segítségével.

Budapesti Athletikai Klub:

Wolenszky Endre – Müller József, Szendrő János – Gutwillig Imre, Egri-Erbstein Ernő, Károly Jenő – Lantos László, Okos, Piskó, Fröhlich, Gállos Sándor. A többiek: Dolezsál, Flórika, Klein, Spitzer (k).

Budapesti Torna Club:

Palcsek – Köszei György, Gruber Nándor – Hajdu Sándor, Kanyaurek Lipót, Rauchmaul Emil – Horváth II Gyula, Dobó Géza, Pócz-Nagy Árpád, Schweng József, Szántó II Kálmán. A többiek: Bélteki, Brauchler, Csegedy Béla, Erdélyi, Mezey, Németh, Schweng Károly, Szabó, Winkler (k).

Ferencvárosi Torna Club:

Csajka Sándor – Takács I Géza, Hungler II János – Szabó József, Obitz Gábor, Blum Zoltán – Kelemen Richárd, Schwarz Ernő, Kertész Géza, Nikolsburger Rezső, Tóth-Potya István. A többiek: Héger Ferenc, Hungler I József, Matkovich József, Mézáros Béla, Szamosi Antal (k), Ungár Gyula (k), Wágner Károly, Wiener II Jenő, Wiener I János.

III. kerületi TVE:

Neuhaus János – Huszár II Béla, Harrer – Keck, Kléber Gábor, Stark I József – Majher, Horváth László, Skvarek György, Szabó Jenő, Schwartz Béla. A többiek: Göttler, Hegyi Mátyás, Klug, Tótsz.

„33” Football Club:

Zsák Károly – Kutik András, Grüner Gyula – Boros I Lajos, Zloch Gyula, Bakonyi – László Győző, Vanicsek-Vancsai II József, Wendelin Kristóf, Zsák II Ottó. A többiek: Bosnyákovits Károly, Csárdás Gusztáv, Eichbaum, Horváth, Krammer II.

VII. kerületi Sport Club:

Wágner – Juhász, Hoffmann – Ferderber, Kojcsa Géza, Zséger – Jánosi Béla, Brenner, Bernát, Veszter Károly, Melich. A többiek: Guttenberg, Herczog, Kocsis (k).

Kispesti Athletikai Club:

Varga Péter – Saguly János, Tury György – Budai János, Blasnik József, Stallmach Béla – Boldog Ádám, Csontos József, Jeszmás József, Eisenhoffer József, Jeny Rudolf. A többiek: Boldog Nándor, Budai András, Jurcsó Gusztáv, Kiszely, Kónya Ferenc, Kreps József, Mihalek János, Mihalek József, Müller Ottó, Norik Géza, Pilcsik Ferenc, Stallmach Alajos, Tóth Jenő.

Magyar Athletikai Club:

Fehér Ferenc – Szaiffa Zoltán, Ocskai Károly – Lencz Oszkár, Weiner György, Kovásznay János – Rácz Béla, Bodnár Sándor, Simon Ferenc, Szalay József, Boldog Ádám. A többiek: Fodor, Kocsis Ferenc, Omelka, Szandovits Ernő, Vigyázó, Zsáry.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Kropacsek Ferenc 22 – Mándi Gyula 24, Senkey I Imre 21 – Kertész II Vilmos 22, Guttmann Béla 12, Vágó Antal 23 – Braun József 23, Molnár György 21, Orth György 21, Schlosser Imre 24, Károly József 11. A többiek: Dobsa Elek 4, Fábian Sándor (k) 1, Gerber László 2, Klein Manó 1, Kovács Dezső 1, Nádler Henrik 7, Nagy József 6, Nyúl II Vilmos 4, Opatá Zoltán 9, Weisz Leó 4, Welser Tibor (k) 1.

Terézvárosi Torna Club:

Kopácsi Sándor – Kovács Elemér, Fried Sándor – Palkovits, Neumann Brunó, Friedmann Lajos – Maly Antal, Recht Ferdinánd, Chován Lajos, Bornstein József, Procenkó Ferenc. A többiek: Braun (kapus), Bruck, Grün, Orsolyák, Rosenberg, Steinitz.

Törekvés Sport Egyesület:

Dürr Antal – Horváth Gyula, Vass Antal – Rometh József, Hajós Árpád, Siegl József – Csermely József, Urik József, Csapka Károly, Weisz Árpád, Hirzer Ferenc. A többiek: Elekes, Fáy, Franz, Micsinai, Parragh, Szántó, Szedlacek Ferenc.

Újpesti Torna Egylet:

Knoll Ernő – Fogl II Károly, Fogl III József – Király Dezső, Baubach Béla, Kelecsényi Ferenc – Paulusz Nándor, Kósa József, Priboj István, Schaller József, Szidon II Rezső. A többiek: Egyházi Rudolf, Erhatics József, Fogl I István, Kuchta, Liszák II Béla, Milosovits Béla, Nagy, Rózzmann, Simon Kálmán.

Vasasok:

Nyerges János – Zatykó Ferenc, Stengl István – Reiner István, Gottlieb Jenő, Turi György – Katzer Mihály, **Rákosi György**, Jelinek Tivadar, Szentmiklóssy Béla, Himmer Rezső. A többiek: Bánás II Gyula, Bega-Braun II Miklós, Csicsa Pál, Farkas Iván, Kelchen Károly, Klein Ernő, Koffler Károly, Makovi Gyula, Neuwelt Pál, Ruckai Gyula, Schreiber Mátyás, Takács II József, Vampetics István.

Az 1920–1921. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	24	21	2	1	82:9	44
2. UTE	24	14	8	2	39:14	36
3. FTC	24	14	2	8	48:23	30
4. III. ker. TVE	24	8	8	8	25:34	24
5. Törekvés	24	8	7	9	23:36	23
6. VII. ker. SC	24	8	6	10	22:33	22
7. KAC	24	5	11	8	24:28	21
8. BTC	24	7	7	10	22:35	21
9. TTC	24	6	8	10	21:37	20
10. MAC	24	7	5	12	25:36	19
11. Vasasok	24	5	8	11	20:30	18
12. BAK	24	6	6	12	17:34	18
13. „33” FC	24	3	10	11	17:36	16

II. osztály

A másodosztályú csapatok elnevezése

Bp. EVV: Budapesti Egyesített Városi Vasutak Tisztviselőinek Sport Egyesülete

BSE: Budapesti Sport Egylet

BTK: Budapesti Testgyakorlók Köre

ELAC: Erzsébetvárosi Labdarúgó és Athletikai Club

A. Előre SC: Acélgári Előre Torna Egylet

ETC: Erzsébetfalvai Torna Club

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

MÁV Gépgyár: MÁV Gépgyári Sport Kör

NSC: Nemzeti Sport Club

VIII. ker.: VIII. kerületi Sport Club

OTE: Óbudai Torna Egylet

RTK: Rákosszentmihályi Testgyakorlók Köre

UMTE: Újpesti Munkásképző Torna Egylet

Vérhalom: Vérhalmi Football Club

Ékszerészek: Ékszerészek Sport Clubja

Előre: Előre Testgyakorlók Köre

EMTK: Erzsébeti Munkás Testedző Kör

ETSC: Erzsébetfalvai Törekvés Sport Club

Föv. TK: Fővárosi Testedzők Köre

Húsiparosok: Húsiparosok Sport Clubja

MTE: Munkás Testedző Egyesület

V. ker. P.: V. kerületi Pannónia Sport Club

Testvériség: Testvériség Sport Egylet

URAK: Újpesti Rákospalotai Atlétikai Klub

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egylet

Vub: Vívó és Atlétikai Club

WSC: Wekerletelepi Sport Club

Zuglói AC: Zuglói Atlétikai Club

Kárpáti-csoport

1. BSE	25	17	5	3	40:16	39
2. NSC	25	16	6	3	50:19	38
3. KAOE	25	17	3	5	58:15	37
4. RTK	25	14	3	8	47:24	31
5. ETC	25	10	10	5	35:20	30
6. OTE	25	8	10	7	35:30	26
7. A. Előre	25	7	7	11	26:38	21
8. BTK	25	6	8	11	24:33	20
9. UMTE	25	7	6	12	24:36	20
10. BEVV	25	6	7	12	18:27	19
11. MÁV Gépgyár	25	5	9	11	24:46	19
12. Vérhalmi FC	25	7	4	14	30:43	18
13. VIII. ker.	25	6	5	14	13:41	17
14. ELAC	13	1	1	11	8:43	3*

* A tavaszi folytatás előtt visszalépett.

Stobbe-csoport

1. VAC	25	17	5	3	51:15	39
2. ZAC	25	14	7	4	39:17	35
3. UTSE	25	16	2	7	47:26	34
4. Ékszerészek	25	12	6	7	46:25	30
5. URAK	25	9	12	4	41:24	30
6. ETSC	25	11	8	6	37:25	30
7. Testvériség	25	12	4	9	46:30	28
8. Húsiparosok	25	10	6	9	51:38	26
9. V. ker. P.	25	9	7	9	32:32	25
10. MTE	25	8	3	14	26:34	19
11. EMTK	25	6	6	13	19:47	18
12. Föv. TK	25	3	7	15	17:36	13
13. WSC	25	4	3	18	17:73	11
14. Előre TK	13	0	0	13	2:49	0*

* A tavaszi folytatás előtt visszalépett, miután egyesült a Kárpáti-csoportban szereplő Acél TE-vel

Az élvonalba jutásért: VAC–BSE 3:1

Osztályozó mérkőzések az élvonalba jutásért: Vasasok–BSE 1:1, Vasasok–BAK 2:0, Vasasok–MAFC 4:2, BSE–BAK 1:1, BSE–MAFC 2:0, BAK–MAFC 2:0. A mini torna végeredménye: 1. Vasasok 5, 2. BSE 4, 3. BAK 3, 4. MAFC 0.

A Vasasok legénysége 1921-ben

Gólkirály:

Orth György (MTK) 21 góllal

Az MTK tizenegye. Balról: Feldmann, Kertész II, Senkey, Orth, Kropacsek, Schlosser, Nyúl, Opata, Guttmann, Molnár, Braun

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
1. MTK	X	2:0	1:0	0:0	3:1	8:0	2:0	6:0	4:1	2:0	5:1	4:0	0:0
2. UTE	1:0	X	3:1	1:1	3:0	0:0	1:0	2:0	5:1	0:0	2:0	1:0	1:1
3. FTC	1:3	0:1	X	3:0	4:1	0:1	2:1	2:1	2:0	2:0	2:2	4:1	2:0
4. III. ker. TVE	0:5	2:8	1:3	X	1:1	1:1	1:1	3:1	2:0	1:0	1:1	1:0	2:0
5. Törekvés	0:7	1:2	0:3	0:0	X	0:0	2:1	1:0	1:1	2:0	2:1	1:0	2:0
6. VII. ker.	0:2	0:2	1:0	2:0	2:1	X	1:0	0:1	1:2	2:0	0:2	2:3	0:5
7. KAC	0:2	0:0	1:1	0:1	1:1	2:2	X	1:1	0:0	1:0	1:1	1:0	0:0
8. BTC	1:4	1:1	1:0	4:3	0:1	1:3	2:2	X	1:1	2:1	1:1	1:0	0:1
9. TTC	0:7	1:0	3:5	1:1	0:0	0:0	0:1	1:0	X	1:2	1:0	1:2	1:1
10. MAC	2:5	2:2	0:5	0:1	3:0	2:1	2:2	1:1	0:3	X	0:1	2:0	0:0
11. Vasasok	1:2	0:2	1:1	3:1	1:0	2:5	1:1	2:2	1:0	0:0	X	0:0	0:0
12. BAK	0:3	0:0	1:0	1:0	2:2	0:3	2:1	0:0	0:2	1:2	1:1	X	2:2
13. „33” FC	1:5	0:2	0:4	0:2	2:1	0:0	3:5	0:1	0:0	0:4	1:1	0:1	X

A Soproni AFC–VAC meccs két együttese. A fehér inges VAC nyert 2:1-re

Az MTK előbb csacsit vett, aztán malaca volt

„Payer mozisínész lesz. A kiváló válogatott hátvéd most végzi a detektívtanfolyamot, emellett mozisínész lesz. A Corvin-filmgyár már le is szerződtette” – írta a *Nemzeti Sport* az 1921. augusztus 16-án a standokra kerülő számában. Egy kicsit merész gondolattársítással akár jelképesnek is tekinthetjük a korábbi válogatott hátvéd kétszeres pályamódosítását. Mindkét foglalkozás gyakorlásának lehetett volna keletje akkoriban, okkal gondolhatunk erre a történesek ismeretében. Főleg a detektívek találhattak volna maguknak könnyen feladatokat, akár ha a meccseken tapasztalható, egyre fokozódó durváskodásra, s azt kísérő rendőri jelenletre gondolunk, akár ha azt emlegetjük: az esztendő kétségtelenül legemlékezetesebb ügye „a kispes-ti profiper” néven elhíresült komédia volt. Alkalmasint a színészi képességekre is nagy szükség volt: nem lehetett könnyű eljátszani az ország legjobb játékosainak, hogy ők bizony egy korona hasznát sem húznak a futballüzletből.

Szó sem volt „idény eleji formáról”, legalábbis ami az izgalmakat illetve a sérüléseket, az elvándorlásokat és a pécsi illegális játéka miatt (kiderült, hogy 1920. szeptember 8-án, noha az MTK igazolt játékosa volt, a Pécsi MSC együttesében játszott bajnokit) eltiltott Guttmann szilenci-uma miatt meggyengült MTK-nak nem ment, csak tizenegyesgóllal verte meg a MAC-ot, s nagyon gyengén futballozott a TTC ellen is. Utána aztán a Vasasokon állt bosszút (5:0). A bajnoksapat nehézségeinek magyarázatát így adta meg a *Nemzeti Sport*: „Már a tavaszi szezon végén határozott formacsökkenés jelei voltak észlelhetők az MTK bajnokcsapatán és ezt a tényt megerősítette az MTK a nyári túrán való szereplése is. A külföldi sajtó megállapította, hogy az MTK már nem a régi. Tényleg, a súlyos érvágás, amely több jó játékos külföldre távozásával érte az MTK-t, ezen kívül a szakavatott tréner hiánya érthetővé tették az MTK formahanyatlását. Most, hogy a szezon elején meglehetősen gyenge startot vett a kék-fehér csapat, érdekes kutatni azokat a körülményeket, amelyek a momentán letörésnek az általános ismert okokon kívül okozói. Tudni kell, hogy az MTK jelenleg igen erős kúrán megy keresztül, Burgess, a csapat angol trénerre erős és a játékosok fizikumát nagymértékben igénybe vevő munkába fogta a csapatot. A fokozottan erős tréning eredményezte, hogy a játékosok majdnem állandóan a fáradtság stádiumában leledzenek, mérkőzések közben gyakori izomgörcsökről panaszkodnak.”

Részben a fentiekre rímelt a Testgyakorlók játékát nagyon szerető

A stadionok látogatói között mindig akad néhány renitens

Hugo Meisl írása az egyik bécsi lapban – igaz, a *Nemzeti Sport* vitatkozott vele. A következőket fejtette Meisl a *Sport Tagblatt* szeptember 24-i számában: „Az MTK annak idején azért tudta a legteljesebb sikerrel kultiválni a szoros belsőjátékot, mert olyan játékosok álltak rendelkezésére, mint Schaffer, Schlosser, Konrád és Winkler. Amióta ezek közül hárman elhagyták a csapatot, az MTK képtelen ezzel a metódussal a régi nagy eredményeket elérni.” Mire a *Nemzeti Sport*: „Itt van Meisl első nagy tévedése, megfélemlít arról, hogy Sebestyén és Szabó voltak a szélsők, vagyis mind az öt csatár egyforma nagy klasszisú volt. Ma azonban csak három klasszis csatára van: Braun, Orth és Schlosser. Bármilyen stílust is játszik a csapat, eredményes csak akkor lehet, ha gólképes belső csatárokkal rendelkezik.”

Nem volt könnyebb a szezonkezdet az FTC-nek sem, kikapott a még teljes csapataival játszó, s egyébként a korábbi válogatott fedezet, Koltai-Kolhanek József által trenírozott KAC-tól (igaz, a bíró szemérmetlenül nagyot csalt, később műhiba miatt megsemmisítették az eredményt, újrajátszották a meccset, a játékvezetőt pedig eltiltották egy évre), majd döntetlent játszott a Vívóknak becézett III. kerületi TVE-vel.

Egymást követték a botrányok. Az UTE–MAC-találkozón Fogl II Károly belépője után eltört a korábbi válogatott Bodnár Sándor lába. A „griffesek” szándékosnak vélték a szabálytalanságot, sőt állították, hogy mérkőzésről mérkőzésre megfélemlítik a játékosait. Lencz Oszkár, az érzékeny fedezet állítólag sírógörcsöt kapott az öltözőben, s kijelentette, soha többet nem futballozik. Néhány hetet tényleg kihagyott – ám aztán visszatért. Nem úgy Bodnár. És őt aligha vigasztalta Vincze Károly rendőrtanácsos tanúvallomása: „Fogl nem szándékosan szabálytalankodott, de ön- és közveszélyes.”

Mamusich Mihály, az úrnak, sőt arisztokratának titulált MAC futbalszakosztályának igazgatója felindultan mondta a *Nemzeti Sport* szeptember 17-i számában: „Ha egy-két más világnézetben lévő klub közönsége minden eszközzel a MAC ellen drukkol, azon nem akadok fenn. Ennek megvan a maga jó oka, mindenki ismeri. De értelmetlenül állok ama közönség és csapatok előtt, amelyek minden szükséges alkalommal büszkén hivatkoznak arra, hogy végtére úriemberek vagyunk, és mégis csak úgy sugárzik a gyűlölet a szemükből, ha meglátják a gyepeken az úri csapatot. (...) Ha radikális változás nem következik be a MAC elleni játéktílusban, a MAC kénytelen lesz visszavonulni a labdarúgás terén a nyilvános mérkőzésektől. Rácz, Bodnár, Lencz, Ometka – egy kicsit túl nagy veszteség két forduló után.”

Ékszerészek és az európai aranylabda

Nagyszabású, írhatnánk utópisztikus tervet fogalmazott meg az Ékszerészek Sport Clubja, amely, szándéka komolyságát aláhúzandó, 60-80 ezer koronás aranylabda-vándordíjat kívánt felajánlani. Egy kilogramm arany és öt kilogramm ezüsből készült – volna. A minden bajnoki évben folyó bajnoki küzdelemre meg akarták hívni a magyar bajnokság első három helyezettjét, a vidék legjobb csapatát, az Ékszerészek legénységét, s minden európai országból további két-két csapatot. Kieséses rendszerű tornát szerettek volna, a tervet előterjesztették az MLSZ-nek, már az ötvöst is felkérték a lila-feketék – aztán nem lett belőle semmi.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A black and white photograph of a man standing outdoors, likely on a field. He is wearing a dark, long-sleeved jacket with a crest on the left chest, light-colored shorts, and tall dark boots. He has his arms crossed and is looking towards the camera. The background is slightly blurred, showing some foliage and possibly other people in the distance.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A rendőrök továbbra is maguknak vindikálták a főszerepet, nem bíztak a játékvezetők erélyességében. Hatósági beavatkozás akasztotta meg a játékot az MTK–MAC-mérkőzés 39. percében. „Kertész II túl erélyesen futott bele a földön fekvő Fehér kapusba, Iváncsics bíró erre szabadrúgást adott. Ám ez nem volt elég a rendőrtisztviselőknél, akik bementek a pályára, fair játékra intették a játékosokat, Iváncsicsot pedig figyelmeztették a durva játék megakadályozására.” (Nemzeti Sport 1922. március 6.) Még cifrább eset történt a második osztályban: Egri-Erbstein Ernő, a durvaságáról híres fedezet, a későbbi neves edző „a BEAC–BAK meccsen páros lábbal Sággy centerhalf gyomrába ugrott, úgy, hogy az ügyeletes rendőrtisztviselőnek kellett Erbsteint felelősségre vonnia, mivel Szeiff bíró az esetet nem látta szándékosnak. Az ügyeletes rendőrtisztviselő, Sággy bátyja, csak azért nem nyúlt erélyes eszközökhöz, mert öccse révén érdekelt fél volt.” (Nemzeti Sport 1922. március 20.)

Schlosser tavasszal már nem játszott – 1922 elejétől a MAC trénerének ígérkezett el, de aztán inkább a VAC futballistáit pallérozta egykori klubtársát, **Taussig Imrét** váltva –, meg-

lehet, ennek is szerepe volt abban, hogy április közepén szinte még fej-fej mellett állt az MTK és az FTC, a kék-fehérek kétpontos előnyét akár a május 28-i rangadó megnyerésével behozhatta volna a rivális. Ám nem tudta – a derbi pedig botrányba fulladt. A második félidőben, gól nélküli állásnál Schreiner Károly játékvezető büntetőt ítél az FTC ellen, miután úgy látta, a „vörös” Szabó kézzel ért a labdához a tizenhatoson belül. Azt ellenben nem vette észre, hogy a fedezet azért „handselt”, mert Orth fellökte. Blum Zoltán csapatkapitány előbb a bíróval vitatkozott, majd levonult a pályáról, a karjelzésére vele tartó társaival együtt. A rendőrök kordont vontak, a nézők egy része

így is betódult a pályára. A zöld-fehérek nem voltak hajlandóak visszatérni a pályára, Blum magából kikelve kiabálta: „Egy év becsületes munkáját nem engedhetem tönkretenni egy bírói ítélettel. Mindig sportszerűen cselekedtem, ezt azonban már nem lehet elviselni. Ha így lehet bajnokságok sorsát eldönteni, akkor vissza fogok vonulni a sportolástól.” Közben a játékostársai már fel is öltöztek, és ahogy szállingóztak ki az öltözőből, Patakit és Szabót még a vállára is emelte a közönség. Nagyon bölcs, de naivságba hajló véleményt fogalmazott meg dr. Földessy János a *Sporthírlapban*: „Elvonult a két csapat. Mindenki tudta, mit jelent az eset, a 11-es és a levonulás. Az MTK mégis néma, a levonultakat pedig a vállán viszi ki a tömeg, s kocsiját az FTC pályáig húzza át. Az objektív véleményem: az FTC feladta a csatát, elvesztette a meccset, nem vette fel a bíróval is a küzdelmet. Pedig egy 11-est nemcsak kivédeni lehet, hanem egy gólra is lehet kettővel válaszolni, ha egy csapat olyan lelkesen játszik, mint ahogyan az FTC játszott. A szubjektív véleményem: az MTK nincsen rászorulva, hogy így – bírói tévedéssel – nyerjen bajnokságot. Minthogy úgy érzem, az MTK a zöld gyepen is meg fogja nyerni a bajnokságot, ki kell állnia becsületes küzdelemre az FTC-vel. Én az MTK helyében egy nobiles gesztussal lemondanék a levonulás révén nekem jogosan kijáró két pontról.” A kék-fehérek nem hallgattak a jeles újságíróra. S bár az utolsó fordulóiban meg-megbotlottak (döntetlent játszottak a VAC-cal és az UTE-vel), maradt egy pontnyi előnyük. Megnyerték sorozatban hetedszer is a bajnokságot. A franztadtiakat cseppet sem vigasztalta, hogy az MLSZ „hallgatólagosan” nekik adott igazat azzal, hogy a csapatot, de még Blumot sem büntette meg. Mindazonáltal nem volt sima az ügy: a fellebbezések után csak 1922. szeptember nyolcadikától mondhatta hivatalosan is bajnoknak magát az MTK.

A híres kispesti profiper

A Konrád testvérek ausztriai sikerei, a kinti busás baksisok vonzóak voltak a magyar sztárfutballisták számára, akik egyre erősebben érezték a késztetést, és egyre nyíltabban hirdették magukról, hogy abból kívánnak megélni, amihez igazán értenek, a futballból. S megkérték itthon is az árukat, csak hogy ne szerződjenek külföldre. Az élklubok behunyták a szemüket, és fizettek az asztal alatt, hogy megtarthassák a csillagaikat. Mindegyik így tett, de csak egy bukott le, a Kispest, fura ügyek szövevényes összekapcsolódásaként. Az első „hibapontot” egy németországi túra jelentette, amelyen Mayer Béla intéző – az itthon hagyott Stallmach Alajos neve alatt – a profi válogatottban szerepelt **Jeszmás Józsefet**, a KAC korábbi centérét, a későbbi újpesti gólkirályt játszatta. Miután ez kitudódott, arra hivatkozással, hogy a szabályzat szerint a profival egy csapatban játszó azonnal profinak minősítendő, feljelentették a Kispestet. Megindult a klub ellen az első profiper. Mayer mindent megpróbált, még ki is retusáltatta Jeszmás képét az egyik mérkőzés előtt készült csapatképről, hogy Stallmachét montírozassa a helyére. Közben itthon a németországi alkalmi profi válogatott hazatért tagjait (köztük Jeszmást) kezdték visszaamatőrösíteni, Mayer Béla pedig lemondott. Az indulatok csitulni látszottak, ám aztán újabb patron pukant: Jeny Rudolf, a piros-feketék válogatott balszélsője megtudta, hogy ameddig ő havi 2000 koronát kap az egyesülettől „tanulmányai segítésére”, a rendre mellette játszó Eisenhoffer József háromezret. Majd újabb petárda durrant, a Pestszentlőrinci MOVE feljelentette a piros-feketéket, azt állítván, hogy utóbbiak pénzzel csábítják el tőlük a mindössze 17 éves Mészáros Istvánt. Később az ifjú játékos elkottyantotta, hogy a kispestiek gázsiért játszanak, ő például 1000 koronát kapott az FTC legyőzése után. Közben újra elővették Mayer Bélát, ezúttal a fotómachináció miatt. Amikor az immár egykori kispesti futballvezér úgy érezte, szorul a nyakán a hurok, beismerte, hogy a KAC-ban a kulcsjátékosokat rendszeresen fizetik, a többiek alkalmanként kapnak apanázst, a klub pedig kettős könyvelést vezet. A feketepénzt akként keresik meg, hogy nem vallanak be minden jegyeladást. A vetélytársak e „szörnyű hír” hallatán úgy felfortyantak, mintha csupán Kispesten vétettek volna az amatőrregulák ellen. Persze a lavina már száguldott lefelé, s készült maga alá temetni KAC-ot. Végül a szövetség tanácsa nyolc kispesti játékos (Eisenhoffer Józsefet, Jeny Rudolfot, Jeszmás Józsefet, Csontos Józsefet, Varga Pétert, Blasnik Józsefet, Budai Jánost és Mészáros Istvánt) profivá nyilvánított, ami egyet jelentett az örökös eltiltással. (A súlyos ítéletet később két évre mérsékeltek.) Stallmach Alajost, Saguly Jánost és Mihalek Józsefet nyolc hónap szilenciummal sújtották. Utóbbit rövidesen felmentették, míg Sándor Ferencet és Norik Gézát eleve ártatlannak találták.

A klub, amelyet eleinte a kizárás fenyegetett, megúsza. Igaz, csak azzal a feltétellel, ha új vezetőséget választ, amit meg is tett, és halmazati tételként 450 korona bírságot róttak ki rá.

A boszorkánypörnek nagyobb volt a füstje, mint a lángja. Jól jellemzi fajsúlyát a felvett jegyzőkönyvi részlet: „(...) Eisenhoffer József beismerte a bizottság előtt, hogy a lengyel túrán az intézőjétől egy gummi (sic!) köpenyt kapott.” (*MLSZ Hivatalos Értesítője 1922. január 6.*)

Hogy finoman fogalmazunk: csak a látszatvilág illúzióiban ringók hihették, hogy az MTK vagy az FTC nagymenői pusztá elhivatottságból, esetleg sportszeretetből úzik a labdát.

A hivatásosokat egyesek a prostituáltakkal azonosították és örömfüüknak nevezték. Sokan erkölcstelennek és undorítónak minősítették a profizmust, a fajvédők pedig egyenesen a „pénzhajhász zsidó szellemiséget” vélték benne testet öltetni. Az eltiltottak egy része hamarosan újra játszott. A Kispest megszenvedte, de túlélte a propiipert. (Dénes Tamás–Sándor Mihály: *Baj-nok-csa-pat!*)

A MAGYAR LÉGIÓ

„Vigyázat, itt a Bundi!”

Egyre több futballista ment külföldre, nem tántorította el őket az „első generáció” felemás sike-re. Ugyanakkor érdemes azt a konklúziót levonni, hogy az 1921–1922-es idényben a válogatott játékosok (Guttman Béla kivételével) nem vágta bele a légiós kalandba, amelyből arra következtethetünk, hogy a hazai államotörizmusban is megtalálták a számításait.

A legtöbb magyar játékos az osztrák bajnokságban szerepelt, természetesen az elcsatolt területeket nem számítva. A nagy meglepetésre bajnoki ezüstérmet nyerő Hakoahban Guttman Béla, Nemes-Neufeld Sándor, Molnár Frigyes és Gansl Izsó személyében négy magyar is játszott. A negyedik helyen zárt, kupaezüstérmes Amateur együttesében továbbra is játszott a két **Konrád, Jenő**

A bécsi Amateur gárdája a két Konráddal

(bal oldali kép) és Kálmán,

s a Willy Meisl kárára alkalmanként első számú kapussá avanszált Kemény Sándor. Magyar edző dirigálta az Admirát (Sterba István, a III. kerületi TVE, majd a Rudolfshügel egykori játékosa), és minden bizonnyal a honfitársunk volt a Rudolfshügel tréner, dr. Nagy is.

Olaszországban három válogatott játékosból lett edző, Ging József (aki a szezon előtt Udineből Pisába költözött, kiváltva elhagyott klubja rosszallását), Károly Jenő (Savona) és Kőszegi II Dezső (Pistoiese, játékos-edzőként). Utóbbi névrokona és korábbi BTC-s klubtársa, György a Pratót, Schöffner Imre a Bresciát, Béteky József, aki korábban játszott is már a klubban, a Livornót edzette. Kint ügyködött már Firenzében Viola József is, aki pályára lépett az FTC ellen 1922 legelején, a zöld-fehérek olaszországi túráján. Svájcban a két Winkler fiú, József és Róbert az FC Zürich legjobbjának számított, sőt a kint Csibinek becézett idősebb testvér edzője is volt a kék-fehéreknek. Németországban Kürschner Izidor csapata, az 1. FC Nürnberg országos bajnoki döntőt vívott és veszített a HSV ellen. (Bizonyos források szerint egy másik egykori MTK-s, Bíró Gyula volt a Club edzője.) A Wacker München az elődöntőig jutott a sorozatban, miután megnyerte a délnémet bajnokságot – Schaffer Spécivel a soraiban. A német futballban talált magának csapatot Szabó Péter, Kónya Ferenc és Gencsy Dezső is.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Lengyelországban Pozsonyi Imre (Cracovia) és Fürst Béla (Makkabi Kraków), Svédországban Bródy Sándor (IFK Göteborg) és Nagy József (IF Sleipner) öregbítette a magyar edzők hírnevét.

Rengetegen játszottak az elcsatolt területeken, Romániában, „Szlovenszkóban” és Jugoszláviában. Csehszlovákiában a prágai németek alakulatát, a DFC-t Budai (KAC), Tóth (BAK), Kiss (JAC), Jeszmás (KAC), Móra (Ékszerészek) és Müller kapus (NSC), majd tavasszal Horváth István (BEAC) is erősítette. Az engedély nélkül távozók száma olyan te-

A prágai DFC a rendszeres „szipkázók” közé tartozott

temesre rúgott, hogy 1922-ben a magyar klubok bojkottra készültek a Makkabi Brno, a Kaszai Törekvés és az Ungvári TK ellen, e három klubra úgy tekintettek, „mint a profi üzelmek legjobb istápolóira s a pesti futballisták előzékeny patrónusaira”. (*Sporthirlap* 1922. április 24., idézte Szegedi Péter: *A cionizmustól a futballgazdaságig*)

Profik voltak-e valójában a Makkabi játékosai vagy amatőrök? Nemes-Neufeld Sándor a *Nemzeti Sport* 1922. február 6-i száma szerint így reagált klubja alelnökének dicsérő és köszönő szavaira: Was bedanken Sie das Spiel, wir bekommen dafür Zahlung.” (Ne köszönje meg a játékot, fizetést kapunk érte.)

Sokat elárult a *Nemzeti Sport* október 15-i címe a budapesti MTE korábbi, s a DFC akkori edzőjéről: „Vigyázat, itt a Bundi!” Aztán a szövegből ki is derült, hogy az általában „nem szívesen látott vendégnek” titulált Goldmann Bundi ismét jött, a korabeli szóhasználat szerint szipkázni. A brünni Makkabiban is tárt karokkal várták a honfitársainkat, de ott az igazi hullám csak a következő szezonban fodrozódott. Ungvárra olyan kitűnő játékosok igazoltak, mint Hegyi Mátyás, Mayherr, Huszár (III. kerületi TVE) és Szentmiklóssy (Vasasok). Szegedi Péter *A cseh korona csábító csengése* című írásában idézte a *Sporthirlap* egyik 1922 áprilisi számát, amelyben Hegyit és testvérét azzal vádolják a szerkesztők, hogy „valósággal üzérkedést űzve szállítják a magyar játékosokat a jól szituált szlovenszkói sportkluboknak.” Azokban a napokban Kassán is ki-tört a profibotrány – idézte ugyancsak Szegedi Péter –, miután az ottani Törekvésben négy olyan magyar szerepelt, akiknek állást is szerzett az egyesület.

Külön szám **Platkó Ferenc** története. Az öntörvényű kapus nem tudott, s valószínűleg nem is akart beletörődni abba, miért ne élhetne meg abból, amihez a legjobban ért: a futballból. Először csehszlovák útlevéllel lement a bácskai Kulára, de ott csak rövid időt töltött, miután a belgrádi cseh konzulátus útján besorozták a cseh hadseregbe. Pestre érve azt mondta: „Csak nyaralni voltam, mindössze egy házi tréningmérkőzésen szerepeltem az AFK Kulában”. Nyolc nappal később elutazott Prágába, beállt katonának, és a szolgálati ideje alatt a Sparta csapatában védett.

Pluhár és a sonkás zsemlék

Az előző idényben az MLSZ még nemet mondott a svédek felkérésére, 1921 nyarán már nem. Az északi válogatott vizitált Magyarországon, játszott az A-csapatunkkal, sőt utána a vidékválogatottal is, majd visszavárta a legjobbjainkat egy nyár eleji túra részeként. A nagy nemzetközi elszigeteltségben hirtelen barátokra lelt a magyar futball. (Vagy talán nem csak a labdarúgás. Erre utal, hogy novemberben Horthy Miklós kormányzó is fontosnak tartotta, hogy fogadja a svéd futballisták delegációját.) Két mérkőzést is vívott reprezentatívunk a lengyelekkel is, de hát azt lassan az elemisták is tudják, hogy „lengyel, magyar, két jó barát”.

November 6-án elsősorban a mesterhármast szerző Orth György játéka döntötte el a svédek elleni meccset, a találkozó képe alapján talán nem is volt ilyen nagy különbség a két csapat között. Az Üllői úton 35 000 néző látta a 4:2-es hazai győzelmet. A Zsák – Fogl II, Mándi – Kertész II, Obitz, Blum – Braun (Pluhár), Molnár, Orth, Schlosser, Jeny összeállítású tizenegy centere 54 perc alatt mesterhármast lött. A hetvenedik perc után, N. Carlsson szépítő gólja után Schlosser is rúgott egyet, majd H. Karlson állította be a végeredményt. Emlékezetes epizódja a találkozóknak, hogy Pluhár István – a későbbi legendás rádióriporter, a tekintélyes sportvezető, akkor még a BEAC a II/A osztályban szereplő jobbszélsője – újoncként beállt a megsérült Braun helyére. A lefújás után azt mondta (noha egyáltalán nem futballozott rosszul), hogy ha nem csupán a két reggeli sonkás zsemlé van a hasában, s nem játszott volna le már délebben a BAK ellen egy bajnokit, sokkal jobb erőben tudott volna debütálni.

A december 18-i, a Hungária úton rendezett mérkőzés előtt a korabeli sajtó nem felejtette el felemlegetni a magyar és a lengyel nép közös történelmének dicső fejezeteit, ám utóbb azt is hozzátette, hogy a játék már nem volt annyira lélekemelő... Kiss Gyula szövetségi kapitány több tartalékot is pályára küldött, de így is nyert a csapat, csak nem játszott jól. A Zsák – Fogl II, Mándi – Kertész II, Obitz, Blum – Pluhár, Molnár, Szabó, Schlosser, Wiener alkotta tizenegyből a középcsatár és a balszélső is újonc volt. Ráadásul a III. kerületi TVE centere góllal mutatkozott be. Megbocsátott addigra neki az MLSZ és a klubja is, néhány héttel korábban ugyanis még fegyelmezték és profi váddal illették. A második félidőben pályára lépett még egy újonc,

Budapest reprezentánsai 4:2-re győztek Berlinben, az ottani városi válogatott ellen

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Amsel, a válogatott történetének első békéscsabai játékosa. A találkozó egyébként inkább a lengyelek számára minősült történelminek: ez volt az első hivatalos mérkőzésük. Pozsonyi Imre, aki akkoriban a bajnokcsapatuk edzője volt, Budapesten is segédkezett a szövetségi kapitánynak, Józef Szkolnikowskinak.

Április végén az osztrákok ellen játszott a válogatott. Kiss Gyula szövetségi kapitány – aki az idény során a korábbi szokásokkal ellentétben egyedül állította össze a válogatott névsorát – kísérletező kedvében volt, négy újoncot is a csapatba állított. Először játszott a nemzeti tizenegyen Neuhaus János, a III. ker. TVE kapusa, Takács I Géza, az FTC jobbátvédje, Opata Zoltán, az MTK csatára és Seiden Jenő, az egyetlen futballista a magyar válogatott történetében, akit az Újpesti Törekvés SE (UTSE) együtteséből válogattak be. (Pályára lépett még: Mándi, Kertész II, Obitz, Blum, Molnár, Orth, Tóth-Potya.) A mieink nem játszottak rosszul, de az első félidő végén vezetést szerző osztrákok remekül védekeztek. Még jó, hogy az MTK Hangyája, azaz Molnár György összeszorgoskodta az egyenlítő gólt. Így lett a Hungária úton játszott találkozó végeredménye 1:1.

Május 4-én a lengyel futball akkori fővárosában, Krakóban találkozott a házigazda és a magyar válogatott. A Neuhaus – Zatykó, Kovács L. – Szabó J., Kompóti-Kléber, Tomcskó – Katzer, Rázsó, Priboj, Seiden, Solti tizenegyre győzött, a másodszor válogatott Seiden Jenő egy, valamint az újonc szegedi balszélső, Solti Mihály két góljával. A nagy hármast, az MTK, FTC, UTE triót mindössze ketten, a fradista „vörös” Szabó és az újpesti Priboj István képviselte. A csapatba olyan klubok adtak játékost, mint a III. kerületi TVE, a VII. kerület SC, az Újpesti Törekvés SE, az Ékszeresek, s az akkor még csak formálódó Vasasok. A beugróként Klement Sándor által irányított gárda a tulajdonképpeni B-válogatottat jelentette, ugyanis a legjobbak (Knoll – Mándi, Fogl II – Kertész II, Hajós Á., Blum – Paulusz, Molnár, Orth, Hirzer, Weisz Á., csere Fogl III) aznap Budapest válogatottja néven a német fővárosban 4:2-re verték meg Berlin tizenegyét. Érdekességként: az idény során Zsák, Amsel, Pluhár, Seiden, Solti, Rázsó és Zloch sem a legerősebb magyar bajnoki osztályban szereplő csapatból, hanem vagy a II/A-osztályból, vagy vidéki klubból került a válogatottba. Sajátságos koncepció volt, hogy miközben kvázi minden, a témáról nyilatkozó úgy vélte, hogy a nagy méreteket öltött játékos-elvándorlás miatt szinte kiürült az I. osztály, Kiss Gyula vagy a megbízott Klement Sándor nem az elitből választott.

Május 15-én következett a svájciak elleni hazai mérkőzés, amelyen némi meglepetésre csak 1:1-es döntetlent ért el a magyar csapat. A két ország futballmúltja alapján mindenki győzelmet várt itthon, ugyanakkor aggodalomra adott okot, hogy a kapitány hat újoncot is bevetett. Más kérdés, hogy olyan tehetséges játékosok voltak közöttük, mint Hirzer Ferenc és Weisz Árpád, a Csili. Orth György lecserélése után (69. perc) csupa újonc alkotta a magyar csatársort (Paulusz, Kósa, Jellinek, Hirzer, Weisz), az ugyancsak debütáló Fehér kapus, valamint a Fogl II, Mándi (Kovács L.) – Kertész II, Szabó J., Blum védő- és fedezetsor előtt. Az egyetlen magyar gólt Blum Zoltán lőtte a 63. percben, kiegyenlítve Merktnek a 19. percben szerzett találatát.

Knoll kapus vetődve ment a berlini támadó előtt

Július első felében északi túrán járt a válogatott, a németekkel és a svédekkel döntetlent játszott, a finneket könnyedén megverte. Bochumban Fehér Ferenc védett, előtte az úpesti Fogl-gát, Károly és József állta el a labda és a csatárok útját. A fedezetsorban a kapitány Mándi Gyulát, az MTK védőjét állította középre, már ez is mutatta, nem támadni akart a csapat ezen a meccsen. Pedig a Mandulának becézett bekk két oldalán Kertész II Vilmos és Blum Zoltán játszott. Elöl Paulusz és Hirzer megtartotta a helyét az előző mérkőzésről, s a hat korábbi szereplésével már rutinosnak számító Molnár György két oldalán Schwarz Sándor és Himmer Rezső debütált. Bevált a kapitány taktikája: az eseményszegény 90 perc gól nélküli döntetlent hozott. Az északi portya második fellépésén nagy fölényben játszott a fordulás után a válogatott, mégis, miután a támadók pontatlanul céloztak, csak nehezen sikerült megszereznie a kiegyenlítő gólt. A svédek a balszerencsésen a labdához érő Fogl III József öngóljával kerültek előnybe. A magyar válogatott a Fehér – Fogl II, Fogl III – Kertész II, Mándi, Blum – Paulusz, Molnár, Pataki, Schaller, Hirzer összeállításban játszott. Az 1:1 idehaza csalódást okozott.

A finnek elleni 5:1 természetesen nem, de azt sem lehetne állítani, hogy eufóriát váltott ki. A Fehér Ferenc – Fogl II Károly, Fogl III József – Szabó József, Zloch Gyula, Blum Zoltán – Paulusz Nándor, Schwarz Ernő, Pataki Mihály, Hirzer Ferenc, Himmer Rezső összeállítású tizenegy különösen a második félidőben játszott jól. Schwarz gólját a finn Kelin még kiegyenlítette, aztán az utolsó félórában Fogl II büntetőből, Pataki (kétszer is) és Schwarz akcióból szerzett gólt. Az FTC centere, Pataki Mihály a mai számítás szerint a 19. meccsét játszotta a válogatottban, és 21 gólnál tartott. Nem az ő szereplése volt a nagy meglepetés, hanem a második válogatott találkozóját játszó Schwarz Ernőé. Személyében különben az amerikai „soccerre” a legnagyobb hatást gyakoroló magyart tisztelhetjük.

A fővárosunkban 1:0-ra veszítő lengyel válogatott

1921. 11. 06.	Bp., Üllői út	SVÉDO.	4:2 (1:0)	Orth 3, Schlosser
1921. 12. 18.	Bp., Hungária út	LENGYEL.	1:0 (1:0)	Szabó
1922. 04. 30.	Bp., Hungária út	AUSZTRIA	1:1 (0:1)	Molnár
1922. 05. 04.	Krakkó	LENGYELO.	3:0 (2:0)	Seiden, Solti 2
1922. 06. 15.	Bp., Üllői út	SVÁJC	1:1 (0:1)	Blum
1922. 07. 02.	Bochum	NÉMETO.	0:0	
1922. 07. 09.	Stockholm	SVÉDO.	1:1 (0:1)	Hirzer
1922. 07. 13.	Helsinki	FINNO.	5:1 (1:0)	Schwarz 2, Fogl II, Pataki 2

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

7 mérkőzésen: Blum Zoltán (FTC)

6 mérkőzésen: Fogl II Károly (UTE), Kertész II Vilmos (MTK), Mándi Gyula (MTK)

5 mérkőzésen: Molnár György (MTK)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

4 mérkőzésen: Fehér Ferenc (MAC), Hirzer Ferenc (Törekvés), Paulusz Nándor (UTE)

3 mérkőzésen: Fogl III József (UTE), Obitz Gábor (FTC), Orth György (MTK), Szabó József (FTC)

2 mérkőzésen: Himmer Rezső (Vasasok), Kovács Lajos (VII. ker. SC), Neuhaus János (III. ker. TVE), Pataki Mihály (FTC), Pluhár István (BEAC), Schlosser Imre (MTK), Schwarz Ernő (FTC), Seiden Jenő (UTSE), Zsák Károly („33” FC)

1 mérkőzésen: Amsel Ignác (Csabai AK), Braun József (MTK), Jellinek Tivadar (Vasasok), Jeny Rudolf (KAC), Katzer Károly Mihály (Vasasok), Kléber Gábor (III. ker. TVE), Kósa Lajos (UTE), Opata Zoltán (MTK), Priboj István (UTE), Rázso Mór (Ékszerészek), Schaller József (UTE), Solti Mihály (Szegedi AK), Szabó Jenő (III. ker. TVE), Takács I Géza (FTC), Tomecskó József (Vasasok), Tóth-Potya István (FTC), Weisz Árpád (Törekvés), Wiener II Jenő (FTC), Zatykó Ferenc (Vasasok), Zloch Gyula („33” FC)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

Rejtélyes tengerésztiszt a „Galata Serailból”

Továbbra is élt az új módi, a legtöbb csapat túrán járva készült fel az idényre – s keresett pénzt. A bajnok MTK Svédországban járt, ahol egy göteborgi négyes tornán második lett a már Bródy Sándor által irányított IFK mögött, a GAIS és az Örgryte előtt. A kék-fehérek hazatérve a sok sérüléssel és a gyenge kapusteljesítménnyel magyarázták a vártnál gyengébb eredményeket, azt, hogy a három mérkőzésből csak egyet nyertek meg. A tornaszereplésen kívül megverték a stockholmi Djurgårdent, de aztán kikaptak még egy göteborgi kombinálttól. Az FTC Németországban bonyolított le portyát augusztusban, meglehetősen szerény képességű csapatok ellen lépett pályára. Sorrendben: Duisburgban, Kölnben, Krefeldben és a Rajna menti Wannében. A négy meccs négy győzelmet hozott, 17:1-es gólkülönbséggel. Utána áthajózott a csapat Dániába, ahol a jó erőt képviselő B93-tól 5:1-re kikapott, majd kibrusztolt egy döntetlent a koppenhágai csapat és a városi rivális B67 legjobbjaiból kialakított „vegyes” ellen. Az UTE nagy sikerrel futballozta végig Észak-Németországot, csak egy találkozón, Hannoverben veszített. De hazahozott egy érmet mint a legszebben játszó csapat. A Vasasok Kassán és Ungváron játszott, öt-ből ötöt nyert. A piros-kékek nem tapasztalták tehát meg, hogy a két elcsatolt város mennyire veszélyes tud lenni a magyar vendégek számára.

„Magyaros” véget ért a TTC és a VII. kerület lengyelországi túrája. A terézvárosiak nem szerepeltek fényesen, nyolc meccsükből csak kettőt nyertek meg – talán ez is közrejátszott abban, hogy hazaérkezésük után telekürtölték a sportsajtót, hogy a „hétkeresek” rossz eredményt adtak le haza. (Magyarul: az egyik döntetlenjükből győzelmet kozmetikáztak.) A megvádolt VII. kerületiek erre azt válaszolták, hogy az utolsó pillanatban szereztek egy gólt az ominózus mérkőzésen, s a bírót az igenis megadta.

Ha már a lengyeleknél tartunk: október elején az ottani bajnokcsapat, a KS Cracovia látogatott Budapestre. A csikosak edzője, Pozsonyi Imre büszkén mondta, alakulatát a lengyel MTK-nak becézik Krakkóban, kulturált játéka miatt. Nem ok nélkül, mert a piros-fehérek nagyon jól helytálltak Magyarországon: az MTK-val 0:0-t játszottak, s az FTC-től éppen csak kikap-

tak (0:1). Lengyel források azt emlegetik, hogy a bajnoksapatuk jó játéka nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a válogatottjukat meghívták a magyarok, és december közepén Budapesten vívhatta a lengyel reprezentatív története első hivatalos találkozóját. Az október egyébként hozott még egy különleges mérkőzést: a BEAC-MAFC vegyes ellen a török Galatasaray játszott a Duna

A Cracovia „csikosai” mesterükkel, a jobb szélén álló Pozsonyi Imrével

bal partján. A vendégek középcsatára nagy feltűnést keltett játékával, az MTK és az FTC is le akarta igazolni, marasztalta. „A csapat legjobb embere Balassa Béla, magyar középcsatár, aki angol flegmájával, nagy technikai készségével, és bravúrosan keresztültűvített cselezéseivel a figyelem középpontja volt. Kérdőszökódésünkre elmondta, hogy mint tengerésztsiszt került Konstantinápolyba, ahol a Galata Serail színeiben játszva, nemcsak a török kupát nyerték meg – legyőzván a Fener Bagiat –, hanem egyetlen vereséget sem szenvedtek török földön.” – írta a *Sportlap* a meccsről tudósító száma. Balassa egyébként hamarosan zöld-fehérbe öltözött, visszatért az anyaegyesületébe, ugyanis az FTC nevelése volt, onnan került még a Monarchia éveiben Fiumébe, majd Törökországba.

A karácsonyi-újévi periódus újra a portyázások időszaka volt a magyar éls csapatok számára. A Fradi nagy sikerű olaszországi túrát bonyolított le, hat mérkőzéséből csak egyet, a már szinte ismeretlen, de akkor a kiemelkedően legjobb ottani csapatnak számító Pro Vercellitől kapott ki. (Nem volt igazságos vereség, még a helyiek is elismerték, hogy a hatszor is a kapufát eltaláló magyaroknak példátlan balszerencsájuk volt.) Az UTE újra északra ment, Németországban és Svédországban aratott sikereket, ötből ötöt nyert. „A csapat működése közismert, és tudva van róla, hogy éppen a nemzetközi mérkőzéseken játssza ki legjobb formáját” – írta a *Nemzeti Sport*, amelynek precíz statisztikusai azt is kiszámolták, hogy a lila-fehér gárda az azt megelőző években 34 külföldi túrameccset játszott, valóban remek, 25-5-4-es győzelmi mutatóval. Áprilisban az UTE Svédországban, a III. kerületi TVE Bécsben, a Törekvés Krakkóban játszott, ellenben rosszul jártak az Olaszországba készülők: az ottani túrák a „calcio” belviszályai miatt kútba estek.

Pünkösdkor az MTK és az FTC vegyes csapata – a hivatalosan sérült, valójában inkább sértődött Orth nélkül – az Aberdeennel mérkőzött. A skótok 2:0-ra nyertek, kiköszörülve a csorbát, amelyet a néhány nappal korábbi, a Sparta elleni prágai vereségük okozott.

Az MTK és a Rapid Wien (keresztcsíkos mezben) közös fotója

Az osztrák csapatok ellen a korábban sokkal kevesebb meccset vívtak a magyar alakulatok, az *austriasoccer.at* statisztikái szerint mindössze tizenegyet. Kivételt a Rapid képezett, amely megmérkőzött a III. kerületi TVE-vel, az FTC-vel és az MTK-val. Csak a Ferencváros tudott nyerni ellene.

A szombathelyiek természetes önvédelme

A vidék továbbra is nagyon megszenvedte a trianoni döntést. Érezhető volt a hatása – természetesen – a csapatok számában is. Az idény során a 126 budapesti klub mellett 125, a vidéki kerületekhez tartozó csapatot tartott nyilván a szövetség, utóbbiak közül is 15 alig (vagy ha úgy tetszik, csak névleg) létezett. A főváros vonzáskörzetében alakult és működött a legtöbb csapat, a közép-magyarországi kerületben 36 együttes indult – azaz a valóban létező vidéki együttesek közel egyharmada. A mennyiség nem mindig jelentett minőséget is: a Szegedi AK bizonyult ismét a legerősebbnek, megvédte bajnoki trónusát. Az országos bajnoki címért nem játszottak, ellenben a SZAK barátságos mérkőzést vívott az MTK-val. A 7:1-es vereség nem feltétlenül indokolta a szegediek azon óhaját, hogy a mindenkori vidékbajnokot osszák be a Budapest I. osztályba. (MTK–Szegedi AK 7:1, félidő 4:1. MTK: Kropacsek – Mandl, Senkey – Simonyi, Nyúl, Kertész II – Uszkay, Molnár, Orth, Rakitovszky, Dobó. SZAK: Baumgartner – Horváth, Beck – Vezér II, Csáky, Ruzits – Solti, Martonosi, Megyeri, Lapu, Stein).

A legjobb vidéki csapat titulusért vívott „döntőben” a legnehezebb dolga a pécsiekkel szemben volt. A baranyai városból csak néhány héttel a rajt előtt vonultak ki a szerbek, alig volt túl a Dobrovits Péter által kikiáltott Baranya–bajai Szerb–Magyar Köztársaság nevű bábáramlás kérésére. A futball azonban, a jelek szerint, pazarul átvészelte a nehéz időszakot. A szegediek legerősebb vetélytársának ígérkező szombathelyi csapat elbukott a kerületi hármas döntőben, miután Tatabányán a vélt vagy valós igazságtalanságok miatt tiltakozva levonult a pályáról. Nem az volt a szombathelyiek legnagyobb baja az idényben, decemberben a profi vád ellen kellett védekezniük. A helyi *Táltos* című lap azt állította, hogy Mészárost és Holzbauert az egyesület fizette, és a játékosok némelyike ruhát kapott. Rosenberg Pál, a lemondott alelnök elismerte, a fenti kettőn kívül Prém, Simóka és Németh is kapott ruhát, sőt cipőt is. Rosenberg ebben nem látott kivetnivalót, szerinte „ez az eljárás a főváros álamatőr elszípkázási machinációi elleni természetes önvédelem.” (*Nemzeti Sport* 1921. december 10.)

Az idényben ismét játszottak mérkőzéseket a vidéki kerületek válogatottjai. Dél–Pécsi kerület 2:1 (Szegeden), Dél–Budapest I. B 0:1 (Békéscsabán), Dél–Budapest II 1:3 (Szegeden), Észak–Kelet 0:2 (Debrecenben), 1:1 (Miskolcon), 2:0 (Debrecenben), Észak–Budapest II. osztály 1:1, 0:1 (mindkettő Miskolcon), Nyugat–Stájerország 6:1 (Grazban), Nyugat–Budapest II. osztály 2:1

A vidékbajnok Szegedi AK

(Budapesten), Nyugat–Budapest A 2:7 (Szombathelyen), Kelet–Budapest B 0:1 (Debrecenben), Közép–Budapest II. osztály 0:2 (Budapest), Közép–Pécsi kerület 0:0, 2:0 (mindkettő Pécsen), Közép–Budapest B ellen 0:4 (Kecskeméten). A pécsi kerület, a közép-magyarországi kerület és a BEAC kombináltja 1922 áprilisában Pozsonyban záruló németországi túrán vett részt, Hannoverben, Magdeburgban, Zwickauban és Drezdában játszott. A túra mérlege 2 győzelem, 1 döntetlen, 3 vereség.

A vidéki futball elismertségét jelezte, hogy az MLSZ 1921. november 9-én a svéd válogatott ellen pályára küldte a vidéki kerületek játékosából összeállított kombináltat Budapesten. A vendégek 6:2-re nyertek. A Vidék-válogatott összeállítása a következő volt: Adorján (Kaposvári Turul) – Fried II (Debreceni KASE), Prém (Szombathelyi AK) – Ludwig (Pécsi AK), Csáky (Szegedi AK), Milosovits (Nagykanizsai TE) – Kruczler, Mészáros, Holzbauer (mindhárom Szombathelyi AK), Csapka (DVTK), Solti (Szegedi AK).

Déli kerület. I. osztály: 1. Szegedi AK 25, 2. Csabai AK 19, 3. Szegedi TK 19, 4. Békéscsabai Előre 15, 5. Szegedi VSE 10, 6. KAC 10, 7. Hódmezővásárhelyi TVE 9, 8. Szegedi SC 1. A II. osztály győztese: Zrínyi SE.

Északi kerület. Miskolci alosztály: 1. Diósgyőr-Vasgyári TK 33, 2. Diósgyőri AC 29, 3. Miskolci VSC 28, 4. Miskolci MTE 26, 5. Sátoraljaújhelyi AC 22, 6. Sátoraljaújhelyi ESC 16, 7. Miskolci KASE 12, 8. Miskolci MÁV ASC 10, 9. Miskolci AK 4, 10. Borsodi AK 2. Hatvani alosztály: 1. Hatvani AC, 2. Salgótarjáni SE, 3. Salgótarjáni BTC, 4. Gyöngyösi AK, 5. Pálfalva BSE, 6. Hatvani TE, 7. Jászárokszállási TC, 8. Balassagyarmati TE. A döntő: DVTK–HAC 4:2 (3:1).

Nyugati kerület. Szombathelyi alosztály: 1. Szombathelyi AK 18, 2. Soproni FAC 12, 3. Szombathelyi MÁV Haladás SE 11, 4. Szombathelyi SE 11, 5. Szombathelyi KE 7, 6. MOVE Zalaegerszegi SE 1. Vasvári AC, Soproni TK visszalépett. Győri alosztály: 1. Tatabányai SC, 2. Dunántúli AC. További indulók: Győri ETO, Hungária, Győri Belvárosi TC, Győri AC, Tatatóvárosi AC, Győri VSE (visszalépett). Székesfehérvári alosztály: 1. Székesfehérvári TC 16, 2. Nagykanizsai TE 14, 3. Nagykanizsai VAC 13, 4. Székesfehérvári Déli Vasút Előre 12, 5. Kaposvári MÁV TE 5. Kaposvári Turul visszalépett, Sz. Egyetértés beolvadt az SZTC-be. A döntő: TSC–SZAK (SZAK 1:1-nél levonult), TSC–SZTC 3:0.

Délnyugati kerület. Pécsi alosztály: 1. Pécsi SC 21, 2. Pécsi BTC 17, 3. Pécsi AC 14, 4. Pécsi VSK 7, 5. Dunagőzhajózási VAC 6, 6. Barcsi SC 4, 7. Szigetvári AK 2. Bajai alosztály: 1. Bajai SE, 2. Bácsalmási SC. További indulók: Bátaszék, Mohács. A döntő: PSC–BSE 4:1.

Közép-magyarországi kerület. Kecskeméti alosztály: 1. Kecskeméti AC 21, 2. Szolnoki MÁV 17, 3. Kecskeméti TE 16, 4. Kiskőrösi FC 12, 5. Szolnoki MTE 11, 6. Kossuthvárosi SC 4, 7. Nagykőrösi TVE 1. Szolnoki AKK, Ceglédi IK és Katolikus Legényegylet visszalépett. Rákospidőkerületi alosztály: 1. Péceli AC. További indulók: Rákospidőkerületi TK, Rákospidőkerületi MTE, 3. Rákospidőkerületi AC, Kistarcsai SC, Gödöllői SE, Cinkota-Ehmanntelepi SE. Váci alosztály: 1. Budafo-

ki MTE, 2. Váci AC. További indulók: Felsőgödi TK, Váci SE, Budafoki IK, Alagi SC, Nagytétényi SE, Albertfalvai SC, Dorogi AC, MOVE Esztergomi SE. Pestkörnyéki alosztály: 1. Szentlőrinci AC. További indulók: Monori SE, Vecsési SE, Vecsési MTK, Szentlőrinci NSE, Soroksárpéteri TK, Üllői SE, Szemeretelepi TE, Dunaharaszti MTK. Kerületi elődöntő. KAC–PAC 3:1 (h. u.), SZAC–BMTE 2:0. A döntő: SZAC–KAC 3:2 (2:1)

Keleti kerület. 1. Debreceni KASE, 2. Debreceni EAC, 3. Debreceni VSC, 4. Kisvárdai SE, 5. Nyíregyházi TVE, 6. Debreceni TE, 7. Debreceni MTK, 8. Kisvárdai TE. A II. osztály győztese: Nyíregyházi Törekvés.

Vidéki döntő. Negyedöntő: Szegedi Atlétikai Klub–Pécsi Sport Club 1:0, Diósgyőr-Vasgyári TK–Tatabányai Sport Club 3:1, Szentlőrinci Atlétikai Club és Debreceni KASE erőnyerő. Elődöntő: SZAK–SZAC 5:1, DVTK–DKASE 1:0. Döntő: Szegedi Atlétikai Klub–Diósgyőr-Vasgyári TK 5:2 (0:0).

Még idejében vetköztették le az ifjú csatárt

Hosszú évek után írta ki ismét az MLSZ a Magyar Kupát. A jelek szerint volt rá igény, rengeteg, köztük több vidéki alakulat is nevezett. A korábbiakhoz hasonlóan kiemelést kapott négy csapat, ezúttal az FTC, az UTE, az MTK, illetve a III. ker. TVE. A (mai fogalmat használva) negyeddöntőben megszületett a kupatörténelem addigi legnagyobb meglepetése, amely azóta is kevés figyelmet kap, de óriási jelentőséggel bírt. A Szombathelyi AK legyőzte a kor legeredményesebb csapatát, az MTK-t. Tétmérkőzésen akkor nyert először vidéki csapat valamelyik fővárosi hatalmasság ellen. A remek erőkből álló vasi gárda az elődöntőben is helyt állt, csak egygólos vereséget szenvedett az UTE-től. A június 18-i (később kiderült: első) döntőben 2:2-re végeztek a zöld-fehérek és az egykori FTC-krekk, Weisz Ferenc által felkészített lila-fehérek. A találkozóról tudósító *Sporthirlap* nagy csalódással vette tudomásul, sőt hihetetlennek tartotta, hogy csak ötezer néző ment ki a Hungária körúton rendezett fináléra. Mindkét oldalon két alapember hiányzott, a Fradiból Takács I és Blum, az Újpestből Knoll kapus és Paulusz. Nemcsak a kényszerűségből távol maradók aránya, hanem a góloké is 2:2 lett. Akkor még úgy tűnt, tekintettel arra, hogy az eredeti kiírás alapján a kupasorozatot június 30-ig be kellett volna fejezni, hogy a megismételt mérkőzést valamelyik közeli hétköznapon lejátsszák. Sőt, aztán felvetődött a június 28-i dátum is, Kiss Gyula szövetségi kapitány azonban ezt megvétózta, féltette a válogatott játékosok testi épségét és kondícióját az északi túra előtt. Így végül csak augusztus 20-án rendezték meg a kupadöntőt. Az újpestieket tartották esélyesebbnek, mivel a nem sokkal korábban skandináviai portyáról hazatért franzstadtiak közül Pataki, Blum, Schwarz és Szabó, a négy kulcsember hiányzott. (A lilák ellenben csak az eltiltott Fogl III-t nélkülözték.) Ráadásul a fradisták csak tíz emberrel kezdték a találkozót, a sok hiányzó miatt nem is volt meg a csapat, a még ifjúsági korú Wágner Károlyt, ahogyan a *Sporthirlap* írta, „csak később vetköztették le”. De milyen jól jártak azzal, hogy végül megtették: a fiatal csatár szerezte a találkozó egyetlen gólját!

Az újpestiek pályaaavatóján Blum Zoltán (FTC) virágcsokrot ad át Fogl II Károlynak

Magyar Kupa, 1921–22

Negyeddöntő: FTC–Győri ETO 7:0, UTE–Szegedi AK 1:0, Szombathelyi AK–MTK 2:1, III. ker. TVE–ETC 2:1

Elődöntő: FTC–III. ker. TVE 4:0, UTE–Szombathelyi AK 1:0

Döntő: FTC–UTE 2:2 (1:1)

FTC: Amsel – Hungler I, Hungler II – Wilhelm, Szabó, Wilhelm II – Héger, Schwartz, Pataki, Obitz, Tóth-Potya.

UTE: Klein – Fogl II, Fogl III – Peics, Sokup, Milosovits – Markhot, Kósa, Priboj, Schaller, Szidon

Gólszerző: Pataki (14.), Schwartz (52.), illetve Schaller (1.), Kósa (73.)

Megismételt mérkőzés: FTC–UTE 1:0 (0:0)

FTC: Amsel – Takács I, Hungler II – Wilhelm, Fuhrmann, Wilhelm II – Héger, Wágner, Tóth-Potya, Obitz, Ivanovszky

UTE: Klein – Fogl II, Erhatics –Kelecsényi I, Peics, Milosovits – Paulusz, Kósa, Priboj, Schaller, Szidon

Gólszerző: Wágner (47.)

CORINTHIAN-DÍJ

Fradi-győzelem szoboravatóval

1921-ben az MLSZ újfent kiírta a Corinthian-díjat is – a világháború vége óta először. A hős-kor legeredményesebb alakulata, az addig már négyszeres győztes FTC nyert ismét, a meglepetésre a fináléba jutott BEAC ellen. A Fradi a BTC ellen megnyert elődöntője, valamint a döntő már áthúzódott 1922 őszére. Az egyetemisták elleni sikert különösen emlékezetessé tette, hogy a mérkőzés előtt leplezték le az Üllői úti pályán, az akkor még lapos épületsor előtt az alapító, Springer Ferenc dr. szobrát. A szeptember 24-én 3:1-re megnyert találkozón a zöld-fehérek a Csajka – Takács I, Hungler II – Wilhelm, Fuhrmann, Wilhelm II – Héger, Wágner, Pataki, Tóth-Potya, Wiener II tizeneggyel játszottak. Érdekes, hogy a pályafutása során összesen nyolc FTC-mérkőzésen szerepelt Wágner Károly a Magyar Kupa-döntő után a Corinthian-díj megszerzéséhez is góllal járult hozzá.

Az élvonal újonca

Vívó és Atlétikai Club

Alapítási ideje: 1906

Színe: világoskék-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 5 (1921–1926)

Sikerei: –

Egy másik világ szülötte

A magyar futball talán legkarizmatikusabb egyénisége, Orth (Faludi) György 1901. április 30-án született Budapesten. 1913-ban a Sportot Kedvelő Ifjak (SKI) gárdájában kezdett el játszani. Tíz nappal a szarajevói merénylet után, 1914. július 8-án vette át a jogutód, a Terézvárosi Sport Kör. (*Nemzeti Sport* 1937. október 31.) A TSK-ból került az Erzsébetvárosi AC-hoz 1915 első felében, ahonnan a Vas- és Fémmunkások SC 1915. szeptember 4-én átigazolta. Bár még tinédzser volt, több nagy klub is szeretne volna a soraiban tudni. Az MTK hívását fogadta el, és 1917. július 15-én aláírt hozzá. (*Nemzeti Sport* 1937. október 31.) Ezenközben a tanulást sem hanyagolta el, kereskedelmi érettségit szerzett. (*100-ak könyve*) Szegény családból származott, sohasem feledte, honnét indult. 1917 és 1923 között a kék-fehéreknél rúgta a labdát, és még 17 esztendő is volt, amikor bemutatkozott a válogatottban. 1917. november 4-én 2:1-re nyertünk Bécsben, Orth jobbösszekötőt játszott Schaffer mellett. (*Nemzeti Sport* 1929. április 19.) Zsinórban háromszor lett gólkirály: az 1919–1920-as bajnokságban 28, az 1920–1921-es bajnokságban 21, az 1921–1922-es bajnokságban 26 találattal. Nyolcszor volt magyar bajnok (1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925), egyszer Magyar Kupa-győztes (1923), egyszer bajor bajnok (1938).

A mai sportviszonyokhoz és értékrendhez szokott érdeklődő bizonyára furcsállja, hogy labdarúgásunk halhatatlanja csupán harminckétszer lehetett tagja a nemzeti tizenegynek. Ebben nyilván szerepet játszottak gyakori sérülései, a háborús viszonyok, valamint a tény, hogy az ő fénykorában nem sűrűn rendeztek válogatott mérkőzéseket. Magas, vékony alkata miatt igen sérülékenynek bizonyult, ezért a kondíciója sem volt mindig a legtökéletesebb, azt azonban felesleges volna kétségbe vonni, hogy általa és jeles kortársai által vált a futball magyarságtudatunk szerves részévé.

1923 júniusa és szeptembere között Bécsben, a First Viennánál próbálkozott, de nem kapott játékedélyt, ezért visszatért a Testgyakorlókhoz. Az 1924. október 19-én vívott derbin öt gólt rúgott a Ferencvárosnak, azon az örökrangadón 11:2-re győzött a csapata.

1925. szeptember 8-án, Kisasszony napján az MTK az Amateur-stadionban vendégeskedett. A második félidő 36. percében, 2:2-es állásnál a barátságos találkozó félbeszakadt, miután a kegyetlenségéről hírhedt Johann (Hans) Tandler oly erővel talpalt a budapesti karmester támaszkodó lábába, hogy a szerencsétlen szilánkos törést és tokszalagszakadást szenvedett. (*Nemzeti Sport* 1930. március 9.) A bécsiek ámokfutója áldozata térdét találta telibe. Orth soha többé nem viselte a csapatkapitányi karszalagot, amelyről úgy tartotta, nem hoz neki szerencsét. (*Nemzeti Sport* 1942. január 5.)

Iszonyatos sérüléséből nehezen épült fel, régi szintjére már nem is tudott visszakapaszkodni, ám népszerűsége mit sem csökkent. Az 1927-es országos szavazáson, ahol kedvenc sportolójukat nevezhették meg az olvasók, csak a végső győztes, Bárány István úszó kapott

nála több voksot (11 405). Orth Györgyre 11 363-an szavaztak. (*Nemzeti Sport* 1927. február 27.)

Amikor az amatőrnek mondott MTK-ból a professzionális Hungária létrejött, természetesen őt is szerződtette Brüll Alfréd, az emblematicus elnök-tulajdonos.

A sportág szerelmeseit a sztár intimszférája is érdekelte, ezeket a „bulváros” igényeket a szaklap megpróbálta kielégíteni. „Sportáru-kereskedő és keresztény” – közölte a magánéletéről. (*Nemzeti Sport* 1927. október 19.) A tudását és a kreativitását illetően így vélekedett az elemző: „A centerhalf posztján a Bródy-Károly-Hlavay I alkotta vonulat méltó örököse volt a válogatottban, sőt felül is múlta a nagy elődök teljesítményét.” (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.) „(...) az ideális center, akit nemcsak irányítóképessége, hanem keménysége, a védelmekkel bátran szembeszálló készsége ajánl” – definiált kissé sután Pálka József olvasó. (*Nemzeti Sport* 1929. január 7.) A felsoroltak mellett további elképesztő adottsága volt Orthnak, hogy valamennyi szerepkörben állta a sarat. Még kapusként is, igaz, csupán szükségből.

1929. szeptember 5-én átlépett a Budai 33-hoz, és szeptember 15-én góllal debütált a Hungária úton a Szegedi Bástya ellen (7:0). November 24-én játszotta utolsó meccsét a Hariháromban, a Kispest elleni botrányos összecsapáson (2:2). (*Nemzeti Sport* 1929. november 25.) Nem újított szerződést a fehér-feketékkel (*Nemzeti Sport* 1930. január 17.), inkább havi 1400 pengőért, valamint egy jutalomjáték tiszta bevételeért elszerződött egy esztendőre Chilébe, az ottani válogatotthoz. (*Nemzeti Sport* 1930. február 18.) (Viszonyítási alapként: 1928-ban a gypjából készült férfiföltönyök 54 pengőbe kerültek Budapesten.) Az első labdarúgó-világ bajnokságon a chileiek szövetségi kapitányként vett részt, aligha kellett szégyenkeznie a nem hivatalos 5. hely miatt.

Az 1932–1933-as szezonban a Bocskai játékos-edzőjeként kereste a kenyerét, egyetlen bajnok pályára is lépett (1932. október 23-án Somogy-Bocskai 1:0). Imi Markos, a 2013. februárban elhunyt magyar-svéd sportújságíró említette a szerzőknek, hogy édesapja, aki együtt futballozott Orthtal a debreceni klubban, ebéd közben egyszer csak kijelentette játékostársáról, tréneréről és példaképéről, hogy „mintha egy másik világ szülötte volna, olyan kifinomult könnyedséggel ér a labdához.”

A Hajdúságban csak „szivaros embernek” nevezett mester (láncdohányos volt) nem tudta elfogadtatni reformista nézeteit a civisek szurkolóival, ezért rábólintott az AS Messina ajánlatára, és elszegődött Szicíliaába játékos-edzőnek. Alföldi tanítványaitól 1932. november 1-jén búcsúzott el. Úri nagyvonalúsággal tette, az AS Ambrosiana kapujába akkora gólt zúdított, hogy a milánói közönség felállva tapsolta. A Messinánál 1934-ig tevékenykedett, utána egy esztendőt a Pisa, majd újabb egy évet a Genoa 1893 kispadján húzott le. 1936 és 1938 között az 1. FC Nürnberg kapitányi hidján állt, bajor bajnoki arannyal örvendeztette meg a Club híveit és önmagát. (Ha a szituáció úgy kívánta, 37 évesen még futballozott is Németországban.) Következett a Catania (1939–1940), ámbátor 1939 nyarát az FC Metz-nél töltötte. Az elzásziak szerették volna véglegesíteni, „de bajok voltak a tartózkodási engedélyével”. (*Nemzeti Sport* 1939. július 7.) Visszaköltözött Itáliába, hogy az említett cataniai munka után 1940 és 1942 között Savonában gyarapítsa szakmai tapasztalatait.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A fasizmus tébolya elől Latin-Amerikába emigrált. A szubkontinens számos országában láttott el fontos feladatkört, 1947-ben például Mexikó szövetségi kapitánya volt, 1957 és 1960 között pedig a perui válogatottat gardírozta. Dolgozott Argentínában (San Lorenzo, Boca Juniors) és Kolumbiában is.

Az 1960-as évtized nyitánya Portugáliában köszöntötte, ahol előbb (papíron) a Sporting Clube de Portugal (1961), utóbb (gyakorlatban) az FC Porto irányítását bízták rá. (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*)

A „kék sárkányoknál” érte a végzetes szívroham 1962. január 11-én. Portóban temették el.

„(...) Orth volt a világon minden idők legjobb futballistája” – vágta el az összes lehetséges vita fonalát egykori játékostársa, az egyszeres válogatott Szentmiklóssy Béla. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 9.)

Futballunk Szindbádja

Elszánt statisztikus legyen a talpán, aki össze tudja számolni, hány ország hány egyesületében szerepelt, a planéta hány városát lakta hosszú élete folyamán Platko Ferenc. Tán többet bolyongott a világban, mint Krúdy Gyula vágyai által újabb és újabb kalandokra űzött hőse, a titokzatos Szindbád...

A Ferusnak becézett Platko 1898. december 2-án született Budapesten. A sportág alapjaival 1909-ben a BTK-ban kezdett ismerkedni, onnét 1911-ben a Globus TE, majd 1914-ben a Vasasok csapatához került. Az angyalföldi gárda mellett a III. osztály válogatottjában is védett. Bécsben mutatkozott be a nemzeti tizenegyenben, 1917. július 15-én 4:1-re diadalmaskodtunk a WAC-Platzon. 1917. november 4-én szintén nyertünk a császárvárosban (2:1). „Platko emberfeletti védéseinek köszönhető, hogy csapatunk ma győztesen vonult le a pályáról” – értékelte produkcióját a *Nemzeti Sport*. Összesen hat alkalommal őrizte a válogatott hálóját.

„Már 1918-ban kezébe vette a vándorbotot. Első állomása Bécs: a Wiener AF-ben védett.” (*Nemzeti Sport* 1938. január 13.) Zavaros, és az utókor által jóformán rekonstruálhatatlan szakasz következett a pályafutásában, a fellelhető források ugyanis fölöttebb ellentmondásosak. Úgy tűnik, 1920 derekán Bécsből Berlinbe, a kinti magyar profik kombinációjába vezetett az útja, amiért idehaza elmeszelték. Nem tért vissza, hanem a Middlesbrough együtteséhez ment, ám az angolok első csapatában nem szerepelt, nem kapott rá engedélyt. Akkor hazajött, nem először és nem is utoljára. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 9.) Még tartott a „száműzetése”, nem csoda hát, hogy hamarosan Bácskulában (ma Kula) bukkant fel. Az eltöltési idő egy részét Kulán töltötte, ahol amatőrként edzősködött, majd újfent szusszanásnyit Budapesten tartózkodott. Meg sem melegekedhetett itthon, hisz egy dokumentum arról tudósít, hogy „1922. április 19-én Platko Ferenc (Vas- és Fémmunkás SE) engedély nélkül elment külföldre”. (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1922 – 15. szám) Ekkor a prágai Sparta gólvonalán röpködött, de pár hónap múltával megint repatriált. 1922. szeptember 3-án először védett bajnokin az MTK-ban, majd

1923. április 15-én utoljára, hogy aztán FC Barcelonához szerződjön. Ibériai sikerei (játékosként): katalán bajnok: 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1930, 1931, spanyol bajnok: 1929, Spanyol Kupa-győztes (Copa de Rey): 1925, 1926, 1928. Valamennyi titulust a Barçával gyűjtötte be. Első katalóniai szerepvállalása alatt az Aveni Barcelona játékos-edzője is volt. (*Nemzeti Sport* 1927. december 23.) Itt mondjuk el, nehezen hinnénk, hogy közben a szakmáját is gyakorolta, tudniillik a szőke óriás „civilben” autószerelő volt. (*Nemzeti Sport* 1930. augusztus 29.)

(*Nemzeti Sport* 1927. december 23.) Itt mondjuk el, nehezen hinnénk, hogy közben a szakmáját is gyakorolta, tudniillik a szőke óriás „civilben” autószerelő volt. (*Nemzeti Sport* 1930. augusztus 29.)

Spanyolországból Mexikóba hajózott, ott nevezték ki trénernek. (*Nemzeti Sport* 1929. június 21.) Az aztékok földjéről Temesvárra költözött, a Bánságban az ottani professzionális alakulat, a Ripensia Timișoara élére állott. (*Nemzeti Sport* 1930. október 8.) A romániai intermezzo után a Huelvában védett és trénerkedett, aztán szegődött a Racing Club Madridhoz. (*Sporthírlap* 1932. július 21.) 1932–1933 között a francia FC Mulhouse játékos-edzőjeként dolgozott. (www.territorioscuola.com) Vannak kútfők, amelyek életének erre a korszakára eső, portugál, amerikai (USA) és angolai munkavállalásairól is beszámolnak. A korabeli magyar média is gyakran foglalkozott vele. Egy időben a *Nemzeti Sport* tudósítójaként informálta az újságot és olvasóit a külföldi (kivált a dél-amerikai) futballeseményekről. A nevezett szaklap szerint 1936-ban a Venus București alkalmazottjaként felkészítette a keleti szomszédság válogatottját a román–magyarrá. (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 21.) (Ez volt az első összecsapása a két csapatnak.) Nos, október 4-én 2:1-re nyertünk „Havasalföld szívében”, és természetesen nem Platko Ferenc volt a hazaiak felkészítője...

1937-ben bajnok lett a Venusszal (*Nemzeti Sport* 1937. június 10.), azonban a bukaresti tevékenységére árnyék borult, a friss aranyérmes vezérkara sötét pénzügyi machinációk miatt elbocsátotta. Mi volt a bűne? Nem titok, Ferus barátunk imádta a pénzt, és Bodola Gyula átigazolásánál „közvetítési díjat”, 70 ezer lejt kért a nagyváradiak csillagától – zsebbe. Filip Iustin, a NAC elnöke felháborodottan jelentette ki: „Nem szabad, hogy Platko rontsa a Romániában működő számos magyar edző jó hírnevét.” (*Nemzeti Sport* 1937. június 21.)

A film pörgött tovább, hírek jöttek arról, hogy ő lett az FC Roubaix edzője (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 23.), a KS Cracovia mestere (*Nemzeti Sport* 1939. január 31.), a Colo Colo szakvezetője. (*Nemzeti Sport* 1939. június 6.) A chileiek kedvencével azonnal bajnoki trónust szerzett. (*Nemzeti Sport* 1939. október 10.) Utána a River Plate technikai igazgatójaként gyarapította sikereit és betétszámláját. (*Nemzeti Sport* 1940. március 3.) Meg akarta honosítani Argentínában a WM-rendszert, amelyet Angliában megcsodált, de elgáncsolták. (*Nemzeti Sport* 1941. április 22.) 1941. április 1-jén visszatért a Colo Colóhoz (*Nemzeti Sport* 1941. április 28.), és 1941-ben, 1947-ben, majd 1953-ban bajnoki arannyal örvendeztette meg a fehér-feketék hatalmas drukkertáborát. Chilében négyszer töltötte be a szövetségi kapitányi pozíciót (1941, 1945, 1950, 1953), nem véletlenül övezi emlékét félisteneknek kijáró tisztelet a latin-amerikai országban.

1955 és 1956 között újfent az FC Barcelonát boldogulását szolgálta, majd visszarepült a szubkontinensre, és Brazíliában vállalt tehetségkutatói, játékos-megfigyelői szerepet. 1964-től a második hazájának tartott Chilében lakott. Santiagóban érte a halál 1983. szeptember 2-án. (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*)

Névsorolvasás

Az idény rekonstruált keretei – a *Nemzeti Sport*, a *Sportlirap* és a *Sportlap* tudósításai alapján.

Budapesti Torna Club:

Palcsek – Orbán Béla, Kőszegi Dezső – Horváth II Gyula, Rauchmaul Emil, Szabó Sándor – Hajdu Sándor, Schweng József, Pótz-Nagy Árpád, Tichowszky Dezső, Szántó II Kálmán. A többiek: Brauchler, Geschlecht József, Gruber Nándor, Haselka, Kanyaurek Lipót, Késmárky Ákos, Kiss, Kőszegi György, Mahr, Nagy, Schneeweiss, Tapoly, Winkler (k), Zettelmayer.

Ferencvárosi Torna Club:

Csajka Sándor – Takács I Géza, Hungler II János – Szabó József, Obitz Gábor, Blum Zoltán – Héger Ferenc, Schwarz Ernő, Pataki Mihály, Nikolsburger Rezső, Tóth-Potya István. A többiek: Göbl Antal, Hungler I József, Ivanovszky Dezső, Kóvágó Ferenc, Matkovich József, Nikolsburger I Miklós, Wiener II Jenő, Wiener I János, Wilhelm Vilmos, Wilhelm II Gyula.

III. kerületi TVE:

Neuhaus János – Harrer, Erdélyi Géza – Mayherr József, Kléber Gábor, Keck – Telkes László, Horváth László, Hegyi Mátvás, Szabó Jenő, Schwartz Béla. A többiek: Bári Emil (k), Berecz, Göttler Gyula, Huszár Miklós, Kenyeres György, Kovásznay János, Mengl, Nagy Ferenc, Oláh György, Palcsek Antal, Plessek, Schwitzer Endre, Skvarek György, Steinitz Béla, dr. Stern Leó, Tótsz, Weisz.

VII. kerület SC:

Wagner – Juhász, Hoffmann – Veszter Károly, Kojcsa Géza, Melich – Herczog Jenő, Brenner, Pollák László, Knoll, Csuzmann Sándor. A többiek: Csinsca, Dóbiás, Dobos, Ferderber, Gyurik, Kittl, Lederer, Mayer, Megyesi, Paplinczky, Rémay II, Vértes, Weisz, Zséger.

Kispesti Atlétikai Club:

Biri János – Jurcsó Gusztáv, Mihalek József – Raix Gusztáv, Sándor Ferenc, Norik Géza – Fatter Károly, Eberhardt, Kikinger, Gresch, Boldog Ádám. A többiek: Budai János, Csontos József, Dudás Gyula, Eisenhoffer József, Horváth, Jeny Rudolf, Jeszmás József, Koszorú, Mészáros István, Müller Ottó, Neuwirth Ferenc, Ragyák, Recse, Saguly János, Stallmach Alajos, Varga Péter (k).

Magyar Athletikai Club:

Fehér Ferenc – Jancsár Jenő, Szaflka Zoltán – Lencz Oszkár, Kocsis Ferenc, Weiner György – Rác Győző, Omelka Nándor, Plohl, Szalay József, Boldog Ádám. A többiek: Abay László, Boánár Andor, Boánár Sándor, Ertl, Fehér (mj), Imrédy, Krempels, Krizsán, dr. Lator Géza, Levente, Petrakovits, Simon, Varga, Vagyázó, Zsáry.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Kropacsek Ferenc 20 – Mándi Gyula 18, Kovács Dezső 10 – Kertész II Vilmos 22, Nyúl I Ferenc 14, Vágó Antal 20 – Opata Zoltán 20, Molnár György 21, Orth György 19, Siklóssy Antal 10, Schlosser Imre 9. A többiek: Braun József 8, Dobó Gyula 5, Dobsa Elek 6, Fábian Sándor (k) 2, Feldmann Gyula 7, Gerber László 2, Guttmann Béla 4, Kollár Zoltán 1, Kovács II Lajos 2, Nádler Henrik 1, Nagy József 1, Nyúl II Vilmos 1, Rakitovszky I Géza 2, Rakitovszky II Gyula 1, Senkey I Imre 9, Senkey II Gyula 5, Weisz Leó 2.

Terézvárosi Torna Club:

Füleki – Kovács Elemér, Fried Sándor – Győri, Palkovits, Friedmann Lajos – Maly Antal, Recht Lajos, Procenkó Ferenc, Höflinger, Weininger. A többiek: Braun (kapus), Bernáth, Chován József, Cravero, Csutoros, Deme, Denhof, Kiss, Klausz, Klein (k), Neumann Brunó, Pikos, Prizner, Ragg, Rakolyai, Sándor, Tikos.

Törekvés Sport Egyesület:

Dürr Antal – Horváth Gyula, Vass Antal – Csermely József, Hajós Árpád, Siegl József – Szántó Ferenc, Pruha Antal, Kautzky József, Weisz Árpád, Hirzer Ferenc. A többiek: Bartos, Franz József, Chambré, Halmos, Micsinay József, Parragh, Weber Lajos, Wetzter Rudolf.

Újpesti Torna Egylet:

Klein József – Fogl II Károly, Fogl III József – Kelecsényi Ferenc, Baubach Béla, Peics Sándor – Paulusz Nándor, Kósa József, Priboj István, Schaller József, Szidon II Rezső. A többiek: Egyházi Ferenc, Emmerling Rudolf, Erhatics József, Király Dezső, Klein Zsigmond, Knoll Ernő (k), Nagy, Remete Imre (k), Rosenber, Rosner, Schwarz, Szemere, Szimon Kálmán, Takács.

Vasasok Sport Clubja:

Tapfer Lajos – Zatykó Ferenc, Stengl István – Koffler Károly, Gottlieb Jenő, Tomecskó József – Katzer Mihály, Takács II József, Jellinek Tivadar, Kelchen Károly, Szentmiklóssy Béla. A többiek: Himmer Rezső, Klein Ernő, Nyerges János (k), Ruckai Gyula, Siska Mihály (k), Sztojka János, Turi György, Weisz Károly.

Vívó és Atlétikai Club:

Czeizler Andor – Singer Miklós, Weisz Jenő – Breuer II Árpád, Weisz Gyula, Hermann Ignác – Móra, Engel Vilmos, Boross II Endre, Grósz II Dezső, Köves István. A többiek: Boros I (k), Fischer Lajos (k), Gansl III Márkus, Grosz I Marcell, Jocke, Klopfer, Lébi, Löwy Mátvás, Müller, Nagy, Spierer, Szabó I, Taussig Imre, Winterstein (k), Zitter Viktor (k).

Az 1921–1922. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	22	16	5	1	60:11	37
2. FTC	22	16	4	2	41:13	36
3. UTE	22	13	6	3	52:19	32
4. Törekvés	22	8	6	8	27:33	22
5. III. ker. TVE	22	8	5	9	27:37	21
6. VAC	22	5	10	7	18:23	20
7. Vasasok	22	7	6	9	24:33	20
8. BTC	22	8	3	11	18:23	19
9. MAC	22	5	7	10	14:17	17
10. KAC	22	2	10	10	15:36	14
11. TTC	22	3	7	12	19:37	13
12. VII. ker. SC	22	2	9	11	9:42	13

II/A. osztály

1. MAFC	28	16	7	5	46:22	39
2. ZAC	28	14	10	4	40:18	38
3. BAK	28	14	7	7	37:22	35
4. NSC	28	13	7	8	37:33	33
5. BEAC	28	14	4	10	48:27	32
6. KAOE	28	9	12	7	29:24	30
7. „33” FC	28	12	6	10	37:35	30
8. UTSE	28	13	3	12	39:42	29
9. RTK	28	10	8	10	36:33	28
10. Ékszerészek	28	11	4	13	32:31	26
11. ETC	28	10	6	12	42:43	26
12. URAK	28	8	7	13	35:38	23
13. MOVE OTE	28	6	10	12	39:44	22
14. ETSC	28	7	6	15	31:52	20
15. BSE	28	3	3	22	15:79	9

Gólkirály:

Orth György (MTK) 26 góllal

A másodosztályú csapatok elnevezése

BAK: Budapesti Athletikai Klub

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

BSE: Budapesti Sport Egylet

ETC: Erzsébetfalvai Torna Club

ETSC: Erzsébetfalvai Törekvés Sport Club

Ékszerészek: Ékszerészek Sport Clubja

„33” FC: „33” Football Clubja

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

MAFC: Műegyetemi Atlétikai és Football Club

MÓVE OTE: MÓVE Óbudai Torna Egylet

NSC: Nemzeti Sport Club

RTK: Rákosszentmihályi Testgyakorlók Köre

URAK: Újpesti Rákospalotai Atlétikai Klub

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egylet

ZAC: Zuglói Atlétikai Club

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. MTK	X	2:0	4:2	5:0	6:1	0:1	5:0	4:2	1:0	1:1	1:1	5:0
2. FTC	Fsz	X	3:2	3:0	1:1	1:0	3:1	2:0	2:0	0:0	4:1	1:0
3. UTE	0:0	2:2	X	5:0	3:1	2:2	1:0	1:0	0:0	2:0	3:0	1:1
4. Törekvés	0:0	0:0	0:3	X	3:0	1:0	1:0	2:1	0:1	2:2	0:2	3:1
5. III. ker.	1:2	1:4	1:6	1:1	X	2:0	2:2	0:2	1:0	2:0	4:1	1:0
6. VAC	0:0	0:1	2:1	1:1	4:2	X	0:0	0:4	1:1	2:2	2:0	0:0
7. Vasasok	1:5	0:4	2:3	0:0	1:0	0:0	X	0:0	0:2	1:0	1:3	1:1
8. BTC	0:2	1:2	0:1	2:1	0:1	2:0	0:4	X	0:2	0:1	1:0	0:0
9. MAC	1:2	0:1	0:2	1:2	0:1	1:0	0:1	0:0	X	0:0	3:0	0:1
10. KAC	0:2	2:4	0:8	1:3	0:0	0:1	1:4	0:1	1:1	X	2:0	1:1
11. TTC	0:2	0:1	1:1	3:2	1:1	1:1	2:3	0:1	1:1	1:1	X	1:2
12. VII. ker.	0:11	0:2	0:3	1:5	0:3	1:1	0:2	0:1	0:0	0:0	0:0	X

Fsz: Az FTC–MTK mérkőzés félbeszakadt, a mérkőzés két pontját az MTK kapta.

A bálványok még nem dőltek le

Le tudja-e valaki taszítani az egy évtizede a magyar futball trónján ülő MTK-t az idény végére? Ez volt a legalapvetőbb kérdés az 1922–1923-as szezon előtt. Fogalmazzunk úgy: ez volt a legfontosabb szakmai kérdés. Mert az, hogy meddig tartható az álamatárság, illetve hogy tud-e lépni a magyar labdarúgás a professzionizmus felé, az a jövőre nézve sokkal meghatározóbb, sokkal jelentősebb problémát jelentett.

A politikai életben is jártas, a felsőbb körökkel is kiváló kapcsolatot ápoló Friedrich István, az MLSZ társelnöke (korábbi válogatott labdarúgó, korábbi miniszterelnök) már 1922 elején amellet foglalt állást, hogy az amatőröket és a profikat szét kell választani. Ám érdekes módon a klubvezetők közül egyedül **Fodor Henrik**, az MTK futballigazgatója vállalta nyíltan, hogy az átszervezés híve, hogy szerinte be kellene vezetni a profizmust Magyarországon. Akkoriban még mindössze két európai országban, Angliában és Skóciában létezett profi futball – hivatalosan. Abban ugyanis hallgatólagoosan szinte mindenki egyetértett, hogy a legjobb magyar klubok éppen úgy megsértik az amatőrszabályokat, mint az osztrákok vagy a csehek. Bizton állíthatjuk, az államnak, vagy ha megfoghatóbb úgy, az állami sportpolitikának a hivatásos labdarúgásról vagy labdarúgókról alkotott elutasító véleménye csak segítette az álságos helyzet konzerválását. Ugyanakkor az állam szinte ellehetetlenítette a még meg sem született profi futballt. Talán csak a rangadókat lehetett haszonnal megrendezni, a bevételt ugyanis az alábbi tételek terhelték: vigalmi adó, forgalmi adó, olimpiai adó, pályabér, szövetségi részesedés, hirdetés, rendőri és bírói díj, frissítők.

Az 1922–1923-as idényben még messze volt a profizmus bevezetése, tort ült hát az álamatárság. Az MLSZ már 1921 októberében enyhítette az amatőrszabályzatot, már engedélyezett volt a más városba áthelyezett játékos utazási költségeinek megtérítése, a játékos munkaviszonyba segítése (hivatalosan: alkalmazás szerzése), amennyiben az nem volt összefüggésben

A magyar mezőnyből kimagasló MTK kollektívája

az egyesületi tagság megváltoztatásával, és a játékos valóságos munkavállalásával járt. Ugyanakkor a szabályzat nem rendelkezett a legfontosabb tételről, az edzések, illetve a mérkőzések miatti munkabérmegfizetéséről.

Ebben az időszakban az egyik bevett „bújtatott” fizetési forma a fürdőpénz volt. Néhány évvel később, az 1925-ös *Színházi Életbe* írt *Futball-lexikonjában* Feleki László így definiálta a fürdőpénzt: „Amatőrjátékosnak is megengedett költségmegtérítés. Kiszámították, hogy például havi 25 ezer korona fürdőpénzből a játékos havonta 4166-szor mehet fürdőbe.”

Akadtak persze más fizetési források is – különben aligha kaphattak volna a kor sztárjai csúcsgázsit. Az amatőrkorszak vége felé Orth György, az MTK csillaga hétmillió korona körüli havi jövedelemre tett szert, ami – *Szegedi Péter* kutatásai szerint – körülbelül a négyszerese volt egy szakmunkás javadalmazásának. De nem csak ő és a vele azonos fizetési kategóriába tartozó Molnár György keresett jobban amatőrként, mint egy „szaki” – az alapcsapat minden tagja többet tett zsebre. S akkor még nem emlegettük azt, hogy az amatőrszabály szerint a sport-szerkereskedőnek felcsapott válogatott játékosok nem reklámozhatták volna magukat, holott szinte naponta jelentek meg a lapokban a hirdetések. S kiválóan megéltek ebből az iparból is. Főleg Kertész II Vilmos, aki így hirdette magát: „A magyar football-bajnokságot 15 éve kizárólag Kertész II-féle felszerelésben nyerték az MTK és az FTC. Kertész II, Andrassy út 36, a Párisi áruházszal szemben.”

A társadalom egy része elfogadta, hogy a világszínvonalon futballozó játékosok szaktudásukat százezres, esetenként milliós nagyságrendű koronára váltsák minden hónapban. Az 1942-ben kiadott *A sport* című könyvben *Pluhár István*, a kor egyik futballvezére, az egykori válogatott labdarúgó, majd remek rádióriporter így írt: „Orth György az amatőr kor legjobban fizetett játékosa volt, s a közvélemény elismerte, hogy neki joga van bármilyen nagy összeget kérni a játékáért.”

Ha valakinek kétségei lettek volna afelől, hogy a legjobb csapat legjobb játékosai csúcsgázsit kapnak, az 1923 elején kénytelen volt hinni a szemének. A *Nemzeti Sport* a január második számában megtörte a cinkos hallgatás csendjét. Egyik munkatársa – ki tudja, hogy valós vagy kitárlt sztori volt-e, egy biztos, az adatok pontosságát később az érintettek sem cáfolták – azt vette papírra, hogy barátja betekinthezett bizonyos adókönyvekbe, s azokból megtudta, hogy „Orth György banktisztviselő az Angol-Osztrák Bankban. Fizetése 36 900 korona. Futballból szerzett jövedelme 100 000 korona. Összjövedelme tehát 136 900 korona, amelynek kereseti adója 19 780 korona. Az adófelügyelőségnek tudomására jutott, hogy Orth György, a legkiválóbb magyar futballjátékos a sportból óriási hasznot húz. A külföldi túrákon szerzett jövedelme, például, tekintve a valutadifferenciákat, igen nagy összeget tesz ki. Azonkívül Orth olyan fényűző életmódot folytat, amely tisztviselői fizetéséből semmi esetre sem telik. Állandóan autózik, a lehető legdrágább helyekre jár. (Orth a következő május közepén megnősült, elvette Mihályi Vilcsit, az Andrassy úti Színház művésznőjét. Két játékos-társát, Siklóssy Antalt és Kovács Istvánt kérte fel vőfélyeknek. Az esküvőn több százan voltak, valóságos társadalmi események számítottak. Az ifjú pár a bajnoki szezon hajrájá-

Mihályi Vilma és Orth György

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

ban Lillafüredre ment nászútra.) Az adószakértő barát megtalálta a könyvekben Kertész II Vilmos jövedelmi viszonyainak adatait is. „Jövedelme 241 120 korona, ennek évi adója 37 120 korona. Vagyonát becsülik 1 millió 80 ezerre.”

Csányi József dr., az MLSZ társelnöke jellemző véleményt fogalmazott meg, amikor már muszáj volt megszólalnia: „A nyílt profi alapon való sportműködés egyes feltételeit már megérlelte a korszellem, sőt bizonyos irányban már mutatkoznak a üdvös hatásai, de ma minden reális számítás a professzionista vállalkozás sikere ellen nyilatkozik.” Az első számú mecénás, Brüll Alfréd úgy vélte – s ha ő úgy vélte, alkalmasint úgy is volt –, hogy maguk a játékosok nem lelkesednének a profizmus bevezetéséért: „A mai árviszonyok mellett 40 000-től 100 000 koronáig kell megállapítani a játékosok életstandardját. Mégsem lesz elég jelentkező a klasszis játékosok közül.” (Értsd: mert amatőrként többet kapnak – a szerzők.)

Hajós Alfréd, az egyik legtekintélyesebb futballvezető kimondta: „A régi értelemben vett amatőrség megszűnt.”

Nyilván a *Nemzeti Sport* cikke által elindított lavina hatására január 9-én az MLSZ intézőbizottsága úgy határozott, hogy olyan alapszabály-módosítást terjeszt a márciusi közgyűlés elé, „amely lehetővé teszi a professzionista csapatok működését is az amatőr MLSZ kebelében s ennek következményeképpen tervbe veszi a professzionista alosztály felállítását.” Ám akkor még nem lett a tervekből semmi. Mint ahogy nem tudott áttörni a kispesztiek ötlete sem: október 18-án, Kispesztben megalakult a Magyar Professzionista Futball Szövetség. Tagjai elhatározták, hogy a megalakulás emlékeztetére 150 bronzérmet veretnek az első magyar profi játékos, Jeny Rudolf reliefjével. A bronzérmek elkészültek, de a szervezet rövid élete alatt mindvégig súlytalan maradt. Más szóval: hatástalan, mint a Diadal gárdája. A KAC-profik még az idény elején, Diadal néven létrehoztak egy csapatot, amelynek a Felvidéken, a Bánátban és Erdélyben kerestek ellenfelet. „Egyesületünk az, amely az MLSZ határozott tilalma ellenére játszatja a professzionista futballistákat. Játszatjuk azon okból, mert bátran mondhatjuk, hogy ma Budapesten a legnagyobb amatőrök a kispeszt profik.” Nem állítható, hogy a cinikus mondás teljesen alaptalan lett volna, de a kísérlet halálra volt ítéltve.

Az Újpesti Torna Egylet gárdája

A régi Lóversenytéren rendezték meg a Zugló és a VAC meccsét. Előbbi nyert 3:0-ra

Az MTK címvédelési kísérlete nem volt halálra ítélve. Ellenben nagyon meg kellett küzdenie az újabb elsőségért. Legjobb játékosa, Orth György sérülése miatt gyakran nem játszhatott. A 21 éves csatár a lábadozása alatt az ugyancsak első osztályú MAFC edzéseit irányította! Szeptember végén a kék-fehérek elveszítették edzőjüket, a brit Burgessst. Anyagi okok miatt, amelyeket Fodor Henrik igyekezett elmagyarázni a nagyközönségnek: „Mikor Burgess az MTK-hoz jött, a font 900 körül állott és az ő havi 30 fontja alig volt 30 000 korona. Később, amikor a font emelkedni kezdett, azt a javaslatot tettük Burgessnek, hogy térjünk át a magyar valutára, mi fizetünk neki 40 000 koronát. Ezt ő elfogadta. Most, amikor a font 12 000 körül áll, Burgess fizetése 360 000 koronának felelne meg. Ő kiszámította, hogy fontban milyen kevés a mai fizetése és olyan emeléseket követelt, amit mi nem tudtunk akceptálni. Noha szerződése júliusig kötne hozzánk, mi kiengedtük az obligóból.” Burgess egyébként Magyarországról Olaszországba, Speziába szerződött. De nem csak az ő távozása okozott nehézséget. A MAC ellen például nem lépett pályára Kertész II. Vicces okból: előtte összeszólalkozott Molnárral, s vasárnapig nem békelt meg vele annyira, hogy beállt volna mögé halfolni. (A *Nemzeti Sport* szeptember 20-i száma a tényről beszámolt, de azt a ziccert kihagyta, hogy a jelek szerint mégis csak amatőrvilág volt még.) Még nagyobb indulatokat váltott ki az október elseji VAC elleni találkozó, amelyről így számolt be a *Nemzeti Sport*: „A magyar futball-sport történetében példátlan verekedés fojtotta botrányba az ünneplő közönség miatt dél előtt fél tizenegyre előrehozott meccset. Most még azzal sem lehet előhozakodni, hogy különböző világnézetben levő klubok játékosai és közönsége feledkezett meg magáról, mert bizony be kell vallani, hogy a MAC–VAC mérkőzés incidense valósággal leányintézeti tánckoszorú volt az MTK és a VAC hívei között lefolyt csatához képest.” A szolgálatot teljesítő rendőrtanácsos segédcapatokért telefonált, és az autón megérkező rendőrosztag segítségével megtisztította a pályát. „Az MTK-pálya nevetségesen alacsony korlátja egyenesen csábítja a közönség éretlenebb részét.” Fontos megjegyzés még a lapból: „A tribünön szélteben-hosszában beszéltek azokról a hatalmas összegű fogadásokról, amelyeket a VAC-hívók és a játékosok is lekötöttek a VAC győzelmére.” A *Sporthirlap* hozzáfűzte, a VAC-drukkerek 100-200 ezer koronás fogadásokat kötöttek a mérkőzésre, s amikor Klug Frigyes bíró büntetést ítélt a csapatuk ellen, úszni látszott a nyeremény. Nem ok nélkül aggódtak: utóbb befejezték a mérkőzést, s bár Braun Csibi kihagyta a botrány kirobbanása előtt megítélt tizenegyest, de az utolsó percekben szabadrúgásból a kapuba csavarta a labdát. Így lett 2:2.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Volt még egy rázós mérkőzése a kék-fehéreknek, a III. kerületi TVE elleni. A „vívók” ellen Molnár a 93. percben szerzett góllal nyerte meg a meccset. A házigazdák szerint a játékevezető indokolatlanul sokat hosszabbított, s nem közölte a csapatkapitányokkal, hogy mennyit tesz rá a játékidőre. Frischer Károly, az MTK intézője szerint viszont jogos volt a prolongálás: „A Dunába esett labda kihalászása három percert vett igénybe.” (A III. kerület pályája tényleg közel volt a vízhez, ma a helyén a Görzenál üzemel.)

Áprilisban még mindig úgy festett, megszakad a kék-fehérek nagy sorozata, pedig akkor már Froncz Döme személyében a kor egyik legfelkészültebb edzője foglalkozott a csapattal. A Vasasoktól érkezett edző az 1919–1920-as idényben egyszerre két csapatot trenírozott, a BSE-t és a VAC-ot. Az egyik megnyerte a Kárpáti-csoportot, a másik a Stobbe-csoportot. Froncz péntek délutánokra elvállalta még a Hatvani AC-t, amely szintúgy megnyerte a saját kerülete bajnokságát!

Furmann (FTC) elfejeli a labdát
Winkler (MTK) előtt

Április 15-én az MTK 2:0-ra kikapott az akkor már az új stadionjában játszó UTE-től, az volt 1921 novembere, a VAC elleni botlás óta az első veresége. Húszezer néző látta a Megeri úton Kósa és Bluchon egy-egy találatát. A *Nemzeti Sport* pikírtkedett a meccs után: „Nádlertől nem lehet kívánni, hogy feneketlen sárban küzdjön meg két félidőn át Pribojjal, sőt a veterán Vágó tüdeje sincs már ilyen nagy munkára berendezve.” Utána az FTC is megverte az Orthot és Platkót is nélküldöző kék-fehéreket, és úgy tűnt, az UTE letaszítja a trónról a bajnokot. Ugyan a második helyen állt, négy ponttal a rivális mögött, de három elmaradt mérkőzése is volt. A kék-fehéreknek három, a lila-fehéreknek még hat meccse volt így hátra. A *Nemzeti Sport* kezdte tudatosítani az őrsekváltást: „Az MTK szinte bálvány volt már a magyar futballban. A bálványoknak pedig le kell dőlniük, mert

tövükben megakad a fejlődés, a haladás.” Vagy: „Az MTK megállt, a többiek pedig felnyomultak hozzá. Mert nemcsak az UTE kerüli el az MTK-t, de ha a jelek nem csálnak, az FTC és a Törekvés játéktudása is olyan arányban fejlődik, hogy ezek a csapatok is hamarosan elérik a legjobb nívót.”

Ám az újpestiek elrontották a végét. Május 15-én a Vasasok legénysége megverte őket. Kulcsmeccs volt, utána ezt jövendölte Weisz Ágoston, az MTK helyettes intézője: „Az MTK-tól már nem lehet elvitatni a bajnokságot, mert egy pontot sem fog ezután leadni, míg az UTE még legalább kettőt elveszít.” Tényleg így történt, és a kék-fehérek még azt is elviselték, hogy három kapusuk közül egyik sem tudott védeni (Platkó sérült volt, Kropacsek nem akart játszani, Fábián megsértődött a Wiener SC elleni meccs utáni kritikák miatt), ezért egy tartalékhatvéd állt a MAC elleni bajnoki elején a kapuba. Így is nyertek 3:1-re, pedig szegény beugróról azt írta a *Nemzeti Sport*: „Gerber kevés dolgát is rosszul látta el.”

Megnyerték helyette a többiek a meccset és a bajnokságot.

Spéci elérte a célját: Amateur-játékos, vagyis „amatőr” lett

Nem ok nélkül panaszkodtak a kulcsszereplők, hogy „kiürül” a magyar futball. Ameddig idehaza – a visszaemlékezések szerint – csökkent a színvonal, külföldön sikerrel szerepelt több játékos és főleg edző.

A belga bajnokságban tízéves szünet után ismét első Union St.-Gilloise trénera a „33” FC egykori válogatott balszélsője, Székány Géza volt. Egyetlen idényt maradt, de aztán egy évtizeddel később visszatért, s újra bajnoki címet szerzett a csapattal. Az 1921-ben lengyel bajnoki címet nyert Pozsonyi Imre akkoriban már a Barcelona együttesét pallérozta. (Legalábbis erre utal, hogy az FTC túrameccsének a *tempofradi.hu*-n is olvasható eredeti tudósításában felbukkan a neve. Katalán források szerint csak jóval később, 1924 szeptemberében került a Barçához.) Olaszországban az edzők voltak túlsúlyban – ez egyébként mindvégig jellemzője volt az itáliai magyar invázióknak. A BAK-ból külföldre került Gulyás József a Suzzarában bukant fel, Viola József, a Törekvés korábbi válogatottja Firenzében játszott, sőt ő már trenírozta is a csapatát. Ugyancsak játékos-edzőként tevékenykedett Deutsch Árpád (Lucchese), Horváth István (Brescia), Kanyaurek György (Udinese), Molnár Ferenc (Spezia) és Kőszegi Dezső (Pistoiese). Edzősködött Ging József (Pisa), Halmos Armand (SPAL), Károly Jenő (Savona) és Payer Imre (Brescia) is.

Ausztriában a Konrád fivérekkel és az újra ott kikötő **Schaffer Spécivel** felálló Wiener Amateur második lett a bajnokságban a Rapid mögött. A futballkirály csak áprilisban szállt be új klubjába, addigra adták ki a csehek. A *Nemzeti Sport* nem kis malíciával írta a klubválasztásról: „Schaffer végre eljutott élete végcéljához: Amatőr lett.” A klub tagja volt még a tartalékkapus Kemény Sándor is. Kicsit visszaesett a bécsi Hakoah, ezúttal csak a hetedik helyre futott be, a gólokat szériában lövő Nemes-Neufeld Sándorral, Guttmann Bélával, Molnár Frigyessel és a már csak csekély szerepet kapó Gansl Izsóval. Svájcban Winkler József, azaz Csibi csapata, a Young Fellows a pályán második lett az FC Bern mögött. Végül különböző óvások miatt nem hirdettek abban az évben végeredményt. Addigra már Kürschner Izidor is áttette a székhelyét Svájcba, a Nordstern Basel együttesét dirigálta. Németországban Bányai Lajos (az MTK bajnok labdarúgója, a húszas-harmincas évek fordulóján az Újpest első aranycsapatának edzője) érte el a legnagyobb sikert. Az SpVgg Fürth együttesével megnyerte a délnémet bajnokságot, majd a nyolcas országos döntőben a négy között vértett el csapata. A németországi magyar edzői kolónia további jelesei közül kiemelést érdemel még Kónya Ferenc (Werder) és Bíró Gyula (Nürnberg). Dolgoztak magyar edzők Svédországban (Bródy Sándor, Nagy József) és Lengyelországban (Czeizler Lajos).

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A legtekintélyesebb légiós sereg Csehszlovákiába zárandokolt. Akadtak továbbra is magyar játékosai a kassai vagy akár az ungvári alakulatoknak, ám a legjobb ajánlatokat a cseh és a morva klubok tudták adni. *Szegedi Péter* gyűjtése szerint „a két háború között 15 magyar labdarúgója volt a DFC-nek, a prágai németek klubjának”, amivel a Makkabi Brno és a Hakoah Wien mögött a harmadik legnépszerűbb külföldi klub lett a magyarok között. De fogadott magyarokat a prostějovi (németül prossnitz) és az olmützi zsidó egyesület is éppen úgy, mint teplitzei németek alakulata. Utóbbiban játszott az egykori Vasasok-fedezet, a később a Milanba került Bánás József. Az egyesület súlyát jelzi, hogy az idényben még argentinai túrán is járt, amelyet az 1907-ben emigrált, magyar származású Eugenio (eredetileg: Jenő) Villa, az Argentin Labdarúgó-szövetség nemzetközi ügyeinek vivője szervezett. (Eugenio Villa aztán ki akarta vinni a magyar válogatottat is, azt állította, hogy az argentin szövetség hajlandó az úti és az ellátási költségeken felül 20 000 dollárt biztosítani, de az MLSZ nem látta garántálni, hogy ez így is lesz. Ráadásul a vezető klubok hallani sem akartak arról, hogy a túrák idején hosszú időre lemondjanak a legjobbjairól.)

„A csehországi Prossnitzból nem szívesen látott vendégek érkeztek Budapestre. Neumann úr és kísérelője kísérelő munkásokat keresnek a prossnitz posztógyár részére, és csodálatosképpen jó csatárok tudják elvégezni azt a munkát, melyre Csehországban – úgy látszik – nem találtak megfelelő szakértőket” – élcelődött a *Nemzeti Sport* 1923. április 28-i számában. A morva klubok a bevett gyakorlat szerint támogatóik jóvoltából állásba helyezték a magyar futballistákat, ami, persze alig volt átlátszó... A korábbi UTE-játékos, az olmützi Hakoahban játszó Rosner Ernő rábeszélésére Seiden Jenő, az Újpesti Törekvés SE korábbi válogatott csatára is a kínzó műszerészhiány csillapítására szerződött új állomáshelyére. Hogy aztán ezekre a játékosokra miért nem volt szüksége a munkahelyüknek a hosszú túrák alatt – ki érti ezt? A brünni Makkabiban nyolc magyar játszott az 1922–1923-as idényben, de a java ott még hátravolt!

Az első magyar légiós válogatott

*Decemberben gálamérkőzést rendeztek 5000 néző előtt, ez volt az első alkalom, amikor a légiósok válogatottja itthon pályára lépett. Még Spéci is hazajött a Vasasok elleni meccsre, amely 2:2-re végződött. Így álltak fel a kölcsönkapust alkalmazó „vándorok”: Bihari (UTE) – **Feldmann** (Makkabi Brünn), Fried (Makkabi Brünn) – Reiner (Makkabi Brünn), Obitz (Vorwärts Brünn), Weisz (Makkabi Brünn) – Bobor (Teplitzer FC), Schwartz (Makkabi Brünn), Schaffer (Közép-Európa), Szedlacsek (Teplitzer FC), Hauser (Kassai Törekvés). Schaffer akkor még nem szerződött Bécsbe, a Nemzeti Sport valamelyik klub helyett Közép-Európa játékosának jelölte.*

Tört a kar és a védelem

Öt mérkőzés – egyetlen győzelem. A válogatott mérlege is megerősítette, nehezen lélegzett a magyar futball a legjobbak egy részének elvándorlása miatt bekapott gyomrostól. Az ősi ellenfél osztrák válogatott ellen sem Budapesten, sem Bécsben nem sikerült nyerni, mint ahogy nem tudott a csapat gólt lőni az akkor még a miénknél gyengébb Squadra Azzurrának sem. Az egyedüli szép eredmény a svájciak kiütése volt.

Az erőviszonyokkal tisztában volt a korabeli sajtó is. „A magyar csapatról csak kalaplevéve szabad ma beszélni. Valamennyi magyar pályát ki kellene lobogózni a tiszteletére. Így kell sportembereket küzdeni látni idegenben hazájuk színeiért” – írta a bécsi Hohe Wartében 2:2-es döntetlent elért, hősiesen küzdő magyar csapatról a szeptember végi találkozó után. Az Amsel – Fogl II, Fogl III – Kertész II, Tóth Gy., Peics – Paulusz, Braun, Priboj, Hirzer, Weisz összeállítású csapatban csak a kapus, a Póknak becézett Amsel képviselte az FTC-t, Kertész II és Braun a kor legjobb csapatát, az MTK-t, ellenben öt futballista (a két Fogl, valamint Peics, Paulusz és Priboj) a feltörekvő UTE-t. A balszárnyat a Törekvés két játékosa alkotta. A mérkőzés magyar hőse az újpestiek történetének első gólkirálya, Priboj István volt, aki két gólt is szerzett. Nagyon jó benyomást keltett Tóth Gyula, a KAOE meglepetésre a keretbe került középfedezete is.

November végén az Üllői úton találkozott ismét a két válogatott, akkor ellenben már nyertek az osztrákok. Az ötvenedik egymás elleni mérkőzést ünnepelte a két szövetség. (A mai számítások szerint e találkozó az ötvenegyedik, de az 1917. július 15-i, a Török Félhold javára rendezett jótékonyági mérkőzést csak később emelték az érdekeltek a hivatalos találkozó rangjára.). A 30 000 néző szeme előtt a két csapatkapitány nemzetiszínű szalaggal díszített csokrot adott át egymásnak, a kezdőrúgást Hajós Alfréd, az első válogatott mérkőzés résztvevője végezte el. (A kétszeres olimpiai bajnok, akkoriban az MLSZ alelnöki tisztségét betöltő kiváló sportember 1947-ben is elvégezte a magyar-osztrák kezdőrúgását. Az ok akkor a magyar labdarúgás születésének 50. évfordulója volt.) A magyar csapat a Fehér – Fogl II, Fogl III – Kertész II, Tóth Gy., Blum – Paulusz, Molnár, Orth, Hirzer, Weisz összeállításban játszott. Molnár György, azaz Hangya ugyan vezetést szerzett, de a második játékrész az osztrákoké volt. Swatosch és Kowanda góljával fordítottak a vendégek, akik kihasználták, hogy a kartörést szenvedett Fogl II Károly kiválása után a védelem játéka szétesett. Ez volt egyébként az első alkalom, hogy a magyar együttes cserélt mérkőzés közben, a megsérült újpesti jobbhatvéd helyére a Vasasok játékosa, Zatykó állt.

A márciusi genovai találkozón győzelmi esélyt szalasztott el a Platko – Fogl II, Fogl III – Kertész II, Baubach, Blum – Braun, Molnár, Orth, Hirzer, Weisz összeállítású magyar tizenegy. Egyetlen FTC-játékos szerepelt a csapatban, a zöld-fehérek akkor éppen Spanyolországban túráztak. Az olaszok győzelmet reméltek, de hiába működött jól a Caligaris, De Vecchi védelem, a csatársor nem tudott átjutni a Fogl-gáton. A beszámolók szerint a két újpesti hátvéden kívül Orth és **Blum**, no meg mindenekelőtt Platko szerepelt kiemelkedően. Pedig Ferus beválogatása nagy vitákat váltott ki. Az amatőr-

szellem életben tartására felettébb kényes MAC különösen hevesen támadta: „Mi Platkó vilselt dolgai után nem tartjuk őt megbízhatónak magyar nemzeti szempontból, ezért tiltakozunk a beállítás ellen egyszer s mindenkorra. Azt, hogy Platkó részt vett a berlini professzionista kalandban, azt, hogy a megkegyelmezés után sem tért vissza anyaegyesületébe (...), hogy a német válogatott mérkőzés előestéjén elutazott Jugoszláviába, ahol szintén a futballból élt, azt, hogy Jugoszláviából visszatérve, nem tudván Budapesten elhelyezkedni az átigazolási tilalom miatt, elment Csehszországba, ott tagja lett a jól fizető Spartának, előbb azonban, hogy bejuthasson a Spartába, belépett a cseh hadseregbe, és annak pozsonyi csapatában szerepelt, megírta annak idején az egész szaksajtó, de még a politikai sajtó is” – érveltek a „griffesek” Hiába.

Egy héttel a ligúriai döntetlen után már kitett magáért a támadósról is. Az a tény is jelzi, milyen nagyszerű eredményt ért el a csapat, hogy az 1912-es, oroszországi mérkőzések óta nem aratott idegenben ilyen fölényes sikert. Még tovább fényezi az amúgy is csillogó emléket, hogy nem egészen egy évvel korábban a svájci legénység 1:1-es döntetlent harcolt ki az Üllői úton. Kiss Gyula szövetségi kapitány mindössze egy helyen változtatott a Genovában szerepelt csapatán, középfedezetbe az akkor újonc Baubach Béla helyére egy másik debütálót, Hajós Árpádot, a Törekvés futballistáját állította. (Hajós két évvel később kiszereződött Olaszországba, viszonylag rövid pályafutása csúcspontján a Milanban is játszott.) Ám nem Hajós játéka jelentette az igazi attrakciót, hanem a Molnár, Orth, Hirzer belsőhármasé. Az első félidőben még viszonylag jól tartotta magát a svájci együttes, a Platkó – Fogl II, Fogl III – Kertész II, Hajós, Blum – Braun, Molnár, Orth, Hirzer, Weisz összeállítású magyar csapat Molnár Hangya a 4. percben lőtt gólja után nem tudta növelni az előnyét. Ám a második félidőben tíz perc alatt Orth, Molnár és kétszer Hirzer is a kapuba talált. Ötgólos hátrányban az alpesiek Abegglen II révén szépítettek, de Orth György volt az utolsó szó – illetve gól. A találkozon egyébként az akkor már Svájcban, a berni Young Boysnál dolgozó Jimmy Hogan segédkezett a magyar csapatnak. Utána köszönőlevelet írt az MLSZ-nek: „Uraim! Köszönöm Önöknek, hogy megengedték nekem, hogy vasárnap Svájc ellen szerepelt válogatott csapatuk mellett trénerként szerepelhettem. Nem az első alkalommal történt és remélem, hogy nem is utoljára. Önök joggal lehetnek büszkéek arra a fényes játékra, amit fiaik bemutatnak, és amihez szívből gratulálok.”

Következett egy újabb, sikertelen mérkőzés az osztrákok ellen. 1920 óta a május hatodikai volt sorozatban a hetedik összecsapás, amelyet a magyar csapat nem tudott megnyerni leggyakoribb riválisával szemben. A Hohe Wartéban 50 000 néző előtt az Amsel – Fogl II, Fogl III – Kertész II, Hajós, Pruha – Braun, Takács II, Urik, Hirzer, Weisz tizenegy kezdett, a második félidő derekán a balfedezet helyére Szabó József állt. Az osztrákok győzelméhez nem fért kétség, Ferdinand Swatosch gólján kívül akadt még egy lehetőségük, de Gustav Wieser büntetőjét Amsel Ignác, a mérkőzés legjobb magyarja, kivédte. Őt (!) játékos is a fénykorát élő Törekvést képviselte: Hajós Árpád, Pruha Antal, Urik József, **Hirzer Ferenc** és Weisz Árpád. (Ki hinné: a Törekvésből története során 22 játékost válogattak be a magyar nemzeti tizenegybe!)

1922. szept. 24.	Bécs	AUSZTRIA	2:2 (1:1)	Priboj 2
1922. november 26.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	1:2 (1:0)	Molnár
1923. március 4.	Genova	OLASZO.	0:0	
1923. március 11.	Lausanne	SVÁJC	6:1 (1:0)	Molnár 2, Orth 2, Hirzer 2
1923. május 6.	Bécs	AUSZTRIA	0:1 (0:0)	

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

5 mérkőzésen: Fogl III József (UTE), Fogl II Károly (UTE), Hirzer Ferenc (Törekvés), Kertész II Vilmos (MTK), Weisz Árpád (Törekvés)

4 mérkőzésen: Braun József (MTK)

3 mérkőzésen: Blum Zoltán (FTC), Molnár György (MTK), Orth György (MTK),

2 mérkőzésen: Amsel Ignác (FTC), Hajós Árpád (Törekvés), Paulusz Nándor (UTE), Platkó Ferenc (MTK), Tóth Gyula (KAOE)

1 mérkőzésen: Baubach Béla (UTE), Fehér Ferenc (MAC), Peics Sándor (UTE), Priboj István (UTE), Pruha Antal (Törekvés), Szabó József (FTC), Takács II József (Vasasok), Urik József (Törekvés), Zatykó Ferenc (Vasasok)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

Politikus újpesti footballisták

1922 nyarán az FTC és az MTK Svédországban öregbítette a magyar labdarúgás hírnevét. A sajtóban a Kamraterna (ma: IFK) Göteborg csapatát trenírozó Bródy Sándor számolt be ottjártukról: „Egy teljes hónapon át magyarok járták a skandináv félszigetet. Az első volt a válogatott csapat, majd nyomon követte az MTK és az FTC. Az FTC első szereplése után a svéddek körében olyan hangokat hallottam, hogy az FTC csapatát a jó és eredményes játék mellett a lelkesedés is jellemezte. Egyhangú volt a megállapítás, hogy a svéd közönség az FTC-ben egy újszerű módon küzdő csapattal ismerkedett meg.” (Idézte: Nagy Béla *FTC Napló 1921–1925*) A zöld-fehérek a Lipcsében kezdődött túrán kilenc mérkőzésükből mindössze kettőt veszítet-

Az FTC (sötét nadrágban) és az Amateur Wien közös fotója

Az MTK–Ferencváros kombinációja 3:2-re kikapott a West Ham Unitedtől

tek el, egyet az Örgryte, egyet pedig a GAIS ellen. Mindkét találkozón emberhátrányban játszott a Fradi, Szabó és Pataki, majd Hungler II sérülése miatt. Ugyanakkor óriási bravúr volt éppen Bródy csapatának, a Kamraternának a legyőzése, ugyanis a sérült Amsel helyett a hátvéd Hungler II, azaz Csungi védett.

Az MTK Svédországban, Dániában és hazafelé Németországban játszott. Az első hat találkozóját megnyerte, majd Koppenhágában kikapott a B93-tól és döntetlent játszott Hamburgban az Unionnal. (Az Unionnak azokban az években mindig volt magyar játékosa, az MTK elleni találkozó idején Künstler József, aztán Müller Elemér és végül Hirzer Ferenc, érdekes, hogy mindhárman a brünni Makkabitól kerültek a fekete-fehérekhez.) A jó mérleg ellenére rosszkedvvel tért haza az MTK, a kiutazott 16 játékosból csak 10 maradt játékképes a portya végére, ez utóbbi tény is magyarázza az utolsó két találkozó a korábbinál gyengébb eredményét.

A legkülönlegesebb a Terézvárosi Torna Club túrája volt az idény előtt. A TTC nyolc játékosát is bevitték a kassai rendőrök csempészés miatt a kapitányságra, miután a futballisták az utcán cigarettákat és nyakkendőket árultak. Irritálta az ottani közeget, hogy a magyar játékosok irredenta nótákat (például: Daru madár, szállj, sehol meg ne állj!) énekeltek a keresetet ünneplő lakomájukon. A terézvárosiak az áristomba vetett erőik nélkül, csak nyolc emberrel álltak ki a Kassai Törekvés ellen, de így is nyertek 1:0-ra. Nemcsak a *Nemzeti Sport* 1922. szeptember 2-i száma, hanem a *Kassai Napló* is írt az esetről, megemlítve, hogy Friedmann és Maly voltak a főbűnösök. Maly Antal például 300 magyar szivart akart eladni. A hazatért csapatot, illetve a bűnösnek talált játékosokat itthon az MLSZ súlyos büntetéssel sújtotta.

A téli szünetben ismét útra keltek a csapatok. Januárban az MTK, februárban az UTE, márciusban az FTC is járt Spanyolországban. A kék-fehérek kétszer is 0:0-ra végeztek a korábbi magyar válogatott, Pozsonyi Imre által dirigált FC Barcelonával, majd 4:3-ra megverték a Real Madridot, és négyből négyet nyertek Baszkföldön, az Athletic Bilbao és a Real Sociedad ellen. Unikális, hogy Schaffer Alfréd is a csapattal tartott, sőt a 15 szerzett gólból ötöt löve ő bizonyult a túra gólkirájának. Az UTE 7:1-re megverte az akkor jó nevű, erős, barcelonai FC Europát. A lila-fehérek hazaérkezése után (február 18-án) így írt a *Nemzeti Sport*: „Az UTE csapata hatalmas propagandát fejtett ki francia- és spanyolországi túráján. Különösen az igazságtalan béke okozta szerencsétlen helyzetüket domborították ki a derék magyar fiúk.”

Az FTC kétszer kikapott a Barcelonától, döntetlent játszott a Real Madriddal, de aztán belendült, s 3-2-2-es mutatóval zárta a túrát. A *Nemzeti Sport* hosszú beszámolót írt a portyáról, egyebek mellett megemlítette, hogy a hét mérkőzésen tíz büntetőt ítéltek a spanyol bírók a Fradi ellen, csak a Racing Santander elleni mérkőzésen ötöt – de csupán háromból lett gól. Eljutott Spanyolországba (Sevillába) a Vasasok alakulata is. Az esztendő elején Olaszországban járt a Törekvés, a Szeged és az Ékszerész, márciusban a III. kerületi TVE Portugáliában, a VAC Franciaországban, a Törekvés Lengyelországban.

Pünkösdkor ismét nem maradt nemzetközi program nélkül Budapest. Előbb az MTK játszott az egyik legjobb német csapattal, az 1. FC Nürnberggel (s nyert ellene 1:0-ra), majd másnap az MTK és az FTC kombináltja fogadta a londoni West Ham Unitedot. A Platkó – Mándi, Hungler II – Kertész II, Szabó, Blum – Senkey II, Molnár, Pataki, Orth, Tóth-Potya tizenegy valójában egy válogatottnal ért fel. Meg is izzasztotta becsülettel az angolokat, akik csak 3:2-re nyertek.

MAGYAR KUPA

Serleg is járt a győzelemhez

Az MTK nyerte meg a Magyar Kupa hetedik kiírását, ez volt a kék-fehérek ötödik elsősége ebben a sorozatban. Mégis különlegesnek számított bizonyos tekintetben: először ért véget úgy a kupadöntő, hogy utána a győztes csapat képviselője – Toldy Zoltán, a Testgyakorlók szövetségi vezetője – átvette a serleget. De milyen serleget?

Ezzel kapcsolatban érdekes történetet elevenített fel *Zsiga László*, a *Fradi Múzeum* vezetője az egyesület baráti körének honlapján 2010. július 7-én publikált interjúban: „(...) 1923-ban már mindenki megunt, hogy még mindig nincs Magyar Kupa, hiszen addig senkinek nem adtak semmit át az MK-győzelemért. Végül 1923-ban az MLSZ egy-egy kisebb méretű kupát adott az addigi győzelmekért a Ferencvárosnak és az MTK-nak. Az MTK-é elveszett. Aztán Kisteleki István (MLSZ-elnökként, a kétezres években – *a szerzők*) nagy dérrel-dúrral bejelentette, hogy megvan az eredeti, 1973-ban elveszett kupa. A kupa nála van, amit ő meg is vett a Vateráról, ha jól emlékszem 500 000 forintért. Ezek után felhívtak a Blikktől, hogy lehetséges-e, hogy ez az eredeti vándorkupa? Én kijelentettem, hogy biztos nem az! Ezer kép van róla, hogy emelik fel a

kupát a játékosok és abból egyértelműen látszik, hogy ez nem az eredeti, az nagyobb volt. Ez maximum az MTK elveszett kicsi kupája lehet. A Blikk ráállt erre az ügyre és folyamatosan cikkeztek róla, hogy ez tévedés, míg végül egy sajtótájékoztató keretén belül Kisteleki István is elismerte, hogy tévedett.”

A fentiekből valószínűnek látszik, hogy négy „Magyar Kupa” létezik. Az első kettő kicsinyített, 41 centiméteres, azokat az 1923-ig kupagyőztes két klub, az MTK és az FTC kapta meg. Előbbiét vásárolta vissza egy gyűjtőtől Kisteleki István, utóbbi pedig mindmáig az egyesület múzeumának tulajdona és része. Létezik a „főkupa”, amelyet minden évben megkap a győztes – ez tulajdonképpen egy másolat, mert az eredetit 1972-ben, amikor a Fradi volt a címvédő, kiállította egy Üllői úti kirakatba, és onnét ellopták.

Erre a Ferencváros készítettett egy másolatot, azt adják át azóta minden évben a győztesnek. A negyedik, a ténylegesen eredeti az, amely talán örökre eltűnt.

Az 1922–1923-as sorozatban két vidéki csapat, a Szegedi Vasutas és a Kecskeméti AC szerepelt a legjobb nyolc között, ott azonban mindkettő sima vereséget szenvedett. Érdekes, hogy az FTC és a III. ker. TVE csatája – tulajdonképpen az MTK és a Nürnberg közötti nemzetközi találkozó előmeccse – „aranygóllal” dőlt el, a résztvevők a 2:2-re végződött 90 perc után meg egyeztek, hogy a folytatás az első gólig tart. Azt Pataki lőtte, a 103. percben. Az elődöntőben az MTK simán megverte az FTC-t, az UTE szorosabb mérkőzésen a története során először kupaelődöntős Törekvést. A finálé a vártnál sokkal egyoldalúbb küzdelmet hozott: a bajnoki címért versengő két gárda közül a tavasszal lényegesen jobb formában lévő kék-fehérek 4:1-re nyertek. Az Üllői úton a hétezer fős publikum nagy része attól tartott, hogy a június végi időpontra egyáltalán nem jellemző, esős, cudar időjárás elmossa a finálét. Hajós József játékvezető mégis játékra alkalmasnak ítélte a talajt, s ezzel az MTK járt jól. A kék-fehérek már az első félidőben háromgólos előnybe kerültek, sőt Paulusz Nándor csak 0:4-nél szépített.

Magyar Kupa, 1922–23

Negyeddöntő: FTC–III. ker. TVE 3:2 (h. u.), MTK–Szegedi Vasutas 4:0, UTE–Vasasok 1:0, Törekvés–Kecskeméti AC 3:0

Elődöntő: MTK–FTC 3:1, UTE–Törekvés 1:0

A 3. helyért: FTC–Törekvés 3:2

Döntő: MTK–UTE 4:1 (3:0)

MTK: Kropacsek – Mandl, Senkey – Kertész II, Nádler, Nyúl II – Braun, Molnár, Opatá, Siklóssy, Orth.

UTE: Remete – Fogl II, Fogl III – Kelecsényi, Baubach, Király – Paulusz, Bluchon, Priboj, Schaller, Szidon

Gólszerző: Opatá (14.), Siklóssy (30., 38.), Orth (74.), ill. Paulusz (81.)

CORINTHIÁN-DÍJ

A Vasasok első sikere

Az akkor Vasasok Sport Clubja néven szereplő piros-kékek első jelentős trófeájukat nyerték 1923-ban – hozzátartozik azonban a teljes képhez, hogy a Corinthisán-díj presztízse nemhogy a bajnokságéval, de a Magyar Kupáéval sem vetekedhetett. (A bajnokságét soha nem közelítette meg.)

A Vasasok az akkor a második vonalban szereplő Terézvárosi Torna Club ellen nyerték meg a döntőt 2:1-re. Nagyobb eredmény volt, hogy előtte az FTC-t is megverték a sorozatban. Éreztette hatását a kiváló edző, Froncz Antal, mindenki által használt becenevén Döme (az MTK korábbi bajnoksapatának játékosa) munkája. Éles szemmel és kiváló „futballaggyal” vette észre, hogy apró termetű csatárai számára nem terem babér, ha leállnak birkózni az ellenfél többnyire lényegesen jobb felépítésű védőivel, inkább arra biztatta őket, hogy gyors játékkal, helycserés támadásokkal operáljanak. Az eredmény nemcsak e kupagyőzelem, hanem a szakmai elismerés is lett: akkoriban a Vasasok legénységét a legszebben játszó csapatnak tartották.

A Szombathelyi AK megszorította az MTK-t

Ma már akár biztosak is lehetünk abban, hogy a **Szombathelyi AK** vezetői nem mindenben tartották be a klasszikus amatőrszabályzatot – de azt is állíthatjuk, hogy a csapat híveit ez cseppet sem zavarta. Őket leginkább az érdekelte, hogy olyan gárdájuk alakult, amely nemhogy a budapesti második osztály legjobbjával, de az élvonal reprezentánsaival is felveszi a versenyt. Sőt méltó ellenfele tudott lenni az ismét kiírt országos bajnoki döntőben a sorozatban nyolcadszor bajnok MTK-nak is. A csak kétfős vereség, s főleg a játék képe azt igazolta, hogy a szombathelyiek az ország legjobbjai közé emelkedtek. A június 24-i, 10 000 néző előtt Győrben rendezett döntőben (az első országos döntőben 1909 óta!) a Kropacsek – Mandl, Senkey I – Kertész II, Nádler, Nyúl II – Braun, Molnár, Orth, Siklóssy, Opata összeállítású MTK a két összekötő egy góljával nyert a SZAK Weinhardt – Prém, Nagy – Takács, Vámos, Schütz – Kruczler, Mészáros, Holczbauer, Farkas, Németh tizenegye ellen. A vasiak közül később Weinhardt, Prém, Kruczler, Mészáros és Holczbauer is szerepelt az A-válogatottban!

Nem múlt el az idény botrány nélkül. Az MLSZ kizárta a Tatai SC csapatát, mert nem volt hajlandó kiállni a Győri ETO elleni újrajátszandó mérkőzésre.

Továbbra is rendeztek a kerületek válogatott összecsapásokat. Eredmények: Dél-Közép 0:0 (Szegeden), Dél-Nyugat 2:2 (Szegeden), 2:1 (Budapest), 1:2 (Szombathelyen), Dél-Észak 0:1 (Szegeden), Kelet-Dél 1:0 (Debrecenben), Észak-Kelet 2:0 (Miskolcon), 0:0 (Debrecenben), Észak-Közép 1:0, Észak-Budapest II. osztály 2:2, 1:0 (mind Miskolcon), Délnyugat-Kelet 3:1 (Pécsen), Közép-Kelet 1:1 (Szolnokon), Délnyugat-Budapest II. osztály 1:2 (Pécsen).

A Diósgyőr VTK kerete 1923-ban

Déli kerület. 1. Szegedi AK 25, 2. Szegedi VSE 24, 3. Kereskedelmi AC 16, 4. Zrínyi SE 15, 5. KEAC 13, 6. Szegedi TK 12, 7. Újszegedi TC 3. A Békéscsabai Előre, a Csabai AK és a Hódmezővásárhelyi TVE visszalépett.

Északi kerület. Miskolci alosztály. 1. Diósgyőr-Vasgyári TK, 2. Diósgyőri AC, 3. Miskolci VSC, 4. Miskolci MTE, 5. Sátoraljaújhelyi AC, 6. Miskolci KASE, 7. Sátoraljaújhelyi Egyetértés. Mátravidéki alosztály. 1. Salgótarjáni Bányatelepi TC, 2. Salgótarjáni SE, 3. Hatvani AC, 4. Hatvani VSE, 5. Gyöngyösi AK, 6. Pálfalva-Bányatelepi SE, 7. Jászárokszállási TC, 8. Baglyasaljai SE. A döntő: DVTK-SBTC 4:0 (3:0).

Nyugati kerület. 1. Szombathelyi AK 24, 2. Szombathelyi SE 23, 3. Nagykanizsai TE 20, 4. MÁV Haladás VSE 19, 5. Dunántúli AC 19, 6. Győri ETO 15, 7. Soproni FAC 15, 8. Hungária SE 2, 9. Székesfehérvári TC 2, 10. Tatabányai SC.

Délnyugati kerület. 1. Pécsi SC 21, 2. Bórgyári TC 17, 3. Pécsi AC 14, 4. Kaposvári Turul SE, 5. Pécsi VSK, 6. Kaposvári MÁV TE, 7. Duna-gőzhajózási TVAC. (A 4–7. helyezettek pontszáma nem ismert.)

Közép-magyarországi kerület. Pestvidéki alosztály. 1. Kecskeméti AC 31, 2. Szolnoki MÁV 22, 3. Kecskeméti TE 22, 4. Szentlőrinci AC 21, 5. Monori SE 15, 6. Szolnoki MTE 11, 7. Vecsési MTK 11, 8. Kiskőrösi FC 5, 9. Soroksárpéteri TK 4. 10. Vecsési SE (visszalépett). Váci alosztály. 1. Péceli AC, 2. Budafoki MTE. További indulók: Budafoki IK, Felsőgödi TK, Kistarcsai SC, Rákoscabai TK, Rákoskeresztúri TE, Rákosligei AC, Váci AC, Váci SE. A döntő: KAC-PAC 1:0 (0:0).

Keleti kerület: 1. Debreceni VSC 25, 2. Debreceni KASE 22, 3. Debreceni EAC 21, 4. Nyíregyházi TVE 20, 5. Debreceni MÁV TK 19, 6. Debreceni TE 15, 7. Nyíregyházi TSE 13, 8. Kisvárdai SE, 9. Debreceni MTE 0.

A legjobb vidéki csapat címért. Negyedöntő: Szegedi AK-Pécsi SC 1:0, Szombathelyi AK-Debreceni VSC 3:1, Diósgyőr-Vasgyári TK és Kecskeméti AC erőnyerő. Elődöntő: KAC-Szegedi AK 3:2, Szombathelyi AK-DVTK 2:1. Döntő: Szombathelyi AK-Kecskeméti AC 7:0 (3:0).

Az élvonal újonca

Zuglói Atlétikai Club

Alapítási ideje: 1911

Megszűnt: 1946

Színe: lila-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 3 (1922–1925)

Sikerei: –

Budapesten Kicsinek, Torinóban Gazellának becézték

Hirzer (Híres) Ferenc Budapesten született 1902. november 22-én. (*Nemzeti Sport* 1929. november 8.) Az MTK-pálya melletti MÁV-telep volt a törzshelye, ott kötött életre szóló barátságot a labdával. 1913-ban szerepelt először a vasutasok klubjában, a Törekvés ifjúsági csapatában, hogy 1916-ban már a felnőttek között száguldozzon. (*100-ak könyve*) 1922-ben „a Törekvés két csatára lett a közönség új dédelgetett kedvence: Hirzer Ferenc és Weisz (Vajda) Árpád”. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 23.) Senki sem csodálkozott azon, hogy hamarosan mindketten helyet kaptak a válogatottban. 1922. június 15-én Svájcot fogadtuk az Üllői úton (1:1), és a Töri villámduója alkotta a balszárnyunkat. Hirzer összekötőt, Weisz szélstöt játszott. Kint járt az 1924-es párizsi olimpián, kivette a részét az Egyiptom elleni blamából (0:3). A nemzeti tizenegyben bő évtized leforgása alatt 33 mérkőzésen 14 találatot jegyzett. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) (Itt vetjük közbe, hogy az úgynevezett professzionális válogatottnak is tagja volt, ennek az együttesnek a fellépéseit azonban nem tekintik hivatalosnak az utókor statisztikusai.)

1923 augusztusától 1924 májusáig a brünni Makkabit erősítette. (*Sportthirlap* 1924. május 26.) Ez ugyan az ottani gazdag zsidók klubja volt, de játszhattak benne más vallásúak is.

Az itthon Kicsinek becézett labdarúgó magánéletéről többször közölt adatokat a szaklap: „25 éves, nőtlen, műszerész, keresztény”. (*Nemzeti Sport* 1927. október 11.) „Irodagép-szereplő a Schneider-féle műhelyben.” (*Nemzeti Sport* 1928. április 22.) „Foglalkozása kereskedő.” (*Nemzeti Sport* 1930. június 6.)

1924 és 1925 között az Union 03 Altona Hamburgban (*Nemzeti Sport* 1930. május 9.), 1925 és 1927 között a Juventusban futballozott. Piemonti állomáshelyén havi 3000 lírát keresett, és a legendás Károly Jenő volt a mestere. (*Nemzeti Sport* 1926. december 31.) 1926-ban olasz bajnok lett a „zebrákkal”. Jól ment neki az 1925–1926-os bajnokságban, 26 fellépésén 35 gólt hozott össze. Ez máig fennálló rekord. „Az egész Bologna Hirzert fogta” az 1926-os a bajnoki döntő második meccsén (*Nemzeti Sport* 1926. augusztus 2.), mégis nyertek a fekete-fehér csíkosak.

A magyar fiúnak volt egy furcsa mániája: minden bemelegítő sprint után előhúzott a zsebéből egy piciny fésűt, hogy rendbe hozza vele az összekócolódott frizuráját. Adott a formára. (*Andreides Gábor: 1938 – A párizsi ezüst*) Torinóban filigrán termete, ruganyossága és hihetetlen kezdősebessége miatt Gazellának hívták.

1927-ben Lando Ferretti, az Olasz Olimpiai Bizottság vezetője elfogadtatta a dekrétumot (Carta di Viareggio), amelynek értelmében az észak-olasz ligában nem játszhattak külföldiek, ezért haza kellett térnie. Így állt össze a Braun, Molnár, Konrád II, Hirzer, Jeny bombacsatársor. A balösszekötő 22 ta-

Hirzer első itáliai szezonjában gólkirály lett

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

lálattal második lett a gólkirályi versenyben (*Képes Sportlap* 1947. november 18.), ellenben a Hungária így sem tudta megszerezni a bajnoki címet, elvitte előle a Ferencváros. Az olasz aranyérmével is balszerencséje volt. A Budai 33-Kispest összecsapáson nézőként jelent meg, és a tribünön ülve elvesztette. (*Nemzeti Sport* 1929. június 14.) Hasztalan reménykedett a becsületes megtalálóban...

Az 1928–1929-es bajnokságot már nem engedte ki kezei közül a Hungária, a higanymozgású támadót valamennyi találkozóán bevetette a szakvezetés.

Temperamentumos embernek tartották. „Hirzer kiabál mindig, egész meccs alatt, hogy add le, add le! Rém ideges. (...) Ő akar mindent löni. Igaz, hogy ő a legjobb közöttünk” – alkotott róla profilt az akkor húszéves csapattárs, Kalmár Jenő. (*Nemzeti Sport* 1928. szeptember 26.)

„Hirzer előttünk a legjobb európai csatár (...), megmutatta, hogy minden porcikája csupa ötlet” – áradoztak teljesítményéről az olasz lapok a kék-fehérek itáliai túrája alatt, miután bevette egykori kenyéradója, a Juventus kapuját (4:2). (*Nemzeti Sport* 1929. január 7.)

Az 1929-es *Nemzeti Sport* a családnevét már következetesen Híresnek írta, akkor történt a magyarosítás. Pünkösdhétfőn három gólt rúgott az angol első ligás Huddersfield Town hálójába a Hungária úton. (4:2). (*Nemzeti Sport* 1929. május 21.) Boszorkányos ügyességgel bűvöl labdát és védőt, viszont gyengéje a fejjáték – vélekedett róla a kritika. (*Nemzeti Sport* 1930. május 7.) Az lett volna a meglepő, ha kiválóan fejel...

A Hungária 1930-as nyári portyáján a chicagói izraeliták csapatának, a Makkabinak négy gólt vágott, 7:2-re nyertek a magyarok. (*Nemzeti Sport* 1930. augusztus 25.) Titkos leigazolása után posztot váltott, balszélsőből átkerült balösszekötőbe. Meg kell jegyezni, hogy új szerepkörében is gólerős maradt. 1932-ig állott Hungária alkalmazásában, kupagyőzelemmel búcsúzott a kék-fehérektől. (Igaz, csupán az első döntőn kapott esélyt Senkey Imrétől, a Ferencváros elleni megismételt, nyertes finálén már nem jutott lehetőséghez.)

„Híres (Hirzer) Ferencet, a Hungária labdarúgóját kiadta a szövetség a Svájci LSZ-nek” – számolt be távozásáról a média. (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1932. augusztus 29.) Helvéciában a Young Fellows együttesét szolgálta. Rövidesen hazatért Zürichből (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1933. július 24.), ám pusztán azért, hogy kisserződjön Franciaországba. 1933 és 1934 között a Saint-Malo, 1934 és 1935 között az US Saint-Servan gárdájában kamatoztatta rendkívüli képességeit. (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*) Van adat arról, hogy az 1934–1935-ös szezonban a III. kerületi TVAC-ban is megfordult. (*Peterdi Pál, Garasi Lajos: 100 évnek is egy a vége – A III. kerületi TTVE története*)

Miután visszavonult a labdarúgástól, edzőként helyezkedett el. Olasz egyesületek kispadján ült: Mantova (1935–1936), Salernitana (1936–1937), Ancona (1938–1939), Salernitana (1940–1941), Lecce (1945–1946), Salernitana (1946–1947), Sestrese (1951), SPAL Ferrara (1954–1955), Aosta (1957). (*Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: Kalandozó magyar labdarúgók*)

1957. április 28-án hunyt el Trentóban. (tempofradi.hu)

Vizet alig ivott, futballozni nagyon tudott

„Vele is úgy van, hogy sokkal rosszabb a híre, mint ő maga” – válaszolta a tényállást Opatá Zoltánnal kapcsolatban az újságíró. (*Nemzeti Sport* 1927. február 16.) Az említett „rossz hír” azért terjedhetett el, mert hősünk hajlamos volt a mókázásra, és néha bizony a duhajkodásra is. Az egyik éjjel például a körúti mulatóban pillantották meg jó nagy palack bor társaságában. Megkérdezték tőle, egyedül óhajtja-e benyakalni az egész üveggel. Mire a tréfás kedvű lump: „Dehogy! Rendeltem hozzá egy pár tormás virslit.” (*Nemzeti Sport* 1927. február 13.) A „virslis eset” után jóval később (az olimpiai válogatott edzőjeként) jelent meg róla ez a minősítés: „(...) nem mindig vizet ivott, de megváltozott”. (*Nemzeti Sport* 1936. február 16.)

Ki volt hát valójában a Rejtő-könyvekbe illő figura?

1900. szeptember 24-én (a *100-ak könyve* szerint 1900. február 19-én) született Budapesten. Tizenhárom évesen a MÁV csapatában játszott. 1916-ban került az MTK-ba. 1919. márciusban még az MTK ifijében pallérozódott. (*Nemzeti Sport* 1939. január 16.) Kereskedelmit végzett, egy időben női kalapszalont tulajdonolt. (*100-ak könyve*) A II. világháború alatt banktisztviselő lett belőle. (*Nemzeti Sport* 1943. január 4.) Egy darabig megrögzött agglegény volt (*Nemzeti Sport* 1937. február 16.), pár év múlva mégiscsak megényszerült, ám a házastárs neje nem engedte futballozni. A megrendszabályozott férj az általa trenírozott MÁVAG edzésein is csak titokban merészelt labdába rúgni. Így is lebukott... (*Nemzeti Sport* 1941. április 18.)

Eredményesen és gólerősen játszott centerposzton, habár „a labdaosztás nem éppen kenyere” – írta róla a sportújság. (*Nemzeti Sport* 1926. november 8.) Finoman fogalmazott a szerző, egyesek ugyanis kimondottan önzőnek tartották, mások pedig állították, hogy „ragad hozzá a labda”, és nem a pazar technikája miatt.

Mindenesetre az MTK-val, majd a Hungáriával hat bajnoki aranyat (1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1929) és két Magyar Kupát (1923, 1925) futballozott össze. Tetejébe mindkét kupadöntőn eredményes volt, és mindkettőn az UTE hálójába talált be. 1923-ban egyszer, rá két esztendőre kétszer „köszönt be” a liláknak.

1922. április 30-án szerepelt először a magyar válogatottban, 1:1-re végeztünk Ausztriával a Hungária úton. Kiss Gyula szövetségi kapitány jobbszélsőként vetette be. Nem alkotott maradandót, ki is maradt a csapatból.

1924-ben pár hónapig a brünni Makkabiban játszott, habár Hirzer Ferenchez hasonlóan keresztény volt. Mindketten részt vettek a párizsi olimpián, és akárcsak a Kicsinek hívtak cimborája, Opatá is kétszer volt eredményes a lengyelek ellen, majd ő is csődöt mondott az egyiptomiakkal szemben. Aligha vigasztalta, hogy nem csupán egyedül égett meg a „fáraók tüzeiben”...

1929 és 1930 között az Attilát erősítette. 1500 pengő volt a lelépési díja, amit a miskolciak még 1930 tavaszán sem fizettek ki a Hungáriának. (*Nemzeti Sport* 1930. április 9.) Haragjában duplán megbüntette volt csapatát. Ősszel az akkorra már Ormosra magyarosított nevű labdarúgó szerzett vezetést a „hunoknak” becézett borsodiak számára a Hungária–Attila 1:1-

es bajnokin. Addig hergelték a pesti drukkerék a „vizes pályával” (köztudottan nem kedvelte ezt a folyadékot), hogy mérgeiben gólt vágott a kék-fehérek kapujába. (*Nemzeti Sport* 1929. október 28.) Tavasszal az északi piros-kékek csapatkapitányukká választották, majd az új „cséka” találatával 1:0-ra legyűrték a fővárosiakat. (*Nemzeti Sport* 1930. április 7.)

Hosszú idő után visszakerült a válogatottba. „Klasszis centerünk nincs, de Ormosnál nem találunk jobban fejlődő és energikusabb centert” – adott választ a bírálatokra Faragó Lajos, a PLASZ titkára. (*Nemzeti Sport* 1930. május 7.) Aztán a magyar–olaszon nagyon kikaptunk (0:5), és Ormos is gyenge produkciót nyújtott. A lefújás után nem tagadta meg önmagát: „(...) nemcsak lelkesedés kell a futballhoz, hanem ész is.” (*Nemzeti Sport* 1930. május 12.) Talányos kijelentés volt. Nem tudni, önkritikának szánta-e mondandóját, avagy a társait bírálta. Egyébként összesen tizenhétszer húzta magára a meggypiros trikót, és a felépéseinek hat gólt jegyzett.

„Ormos újabb egy évre, a jövő augusztusig aláírt az élvonalból kiesett Attilához” – jelent meg a hír a médiában. (*Nemzeti Sport* 1930. július 11.) 1930 őszén valóban a második ligás Attilában futballozott, a szurkolók pedig annyira megszerették, hogy ezüstből készült cigarettatárcát kapott tőlük. (*Nemzeti Sport* 1930. július 23.)

1930 ősze és 1931 tavasza között a Nemzeti FC, majd 1931 ősze és 1932 tavasza között a Bocskai mezét viselte, utóbbinál nyolc bajnokin egy gólt rúgott.

„Opata (Ormos, Patai) Zoltánt (Bocskai) kiadta a szövetség az OSC Lille-nek” – ez olvasható a szövetségi kiadványában. (*MLSZ Hivatalos Értesítője* 1932. október 17.) 1932 és 1933 között volt a francia klub profija. 1933. december 3-án újra pályára lépett a Hungáriában a Bocskai ellen (1:2). 1934 és 1935 között a Racing Paris keretéhez tartozott. 1936. februártól az olimpiai válogatott mestereként tevékenykedett (*Nemzeti Sport* 1936. február 28.), de az általa toborzott legénység megbukott Berlinben. Nem volt szerencséje az olimpiákkal...

1936 ősztől a Bocskai edzőként alkalmazta. (*Nemzeti Sport* 1936. szeptember 27.) Szerdánként másodállásban a Mátészalkai TK-t foglalkozásait is felügyelte. (*Nemzeti Sport* 1937. március 14.) Az alábbi részlet csapattársa és egyik kedvenc futballistája, Teleki Pál memoárjából való: „(...) 1931 második felében azután Opata Zoli került hozzánk játékosként és edzői minőségben is, aki azután közismerten barátságos, főleg mindig vidámságra, humorosságra hajló természetével kedvelt sporttársává lett közöttünk. Bemutatkozására is jól emlékszem, ami egy jó vicc elmondásának keretében történt meg. A vicc a következőképpen hangzott: Megy az utcán az erősen bespiccelt ember, és egyszer csak nekimegy a villanypóznának. Kerülgeti, kerülgeti a villanypóznát, de nem tud sehogy sem elszakadni tőle. Végül is rémületen kiált fel: »Mi bünt követtem el, hogy börtönbe zártak?« No, és hát se vége, se hossza nem volna annak a sok-sok viccnek, anekdotának, amivel Zoli barátom megnevetett bennünket.

A sérült Opát támogatni kell

Opata Zoli barátunkkal tehát igen üdítő, kellemes modorú barátot, jó játékosársat és komoly szakembert nyertünk mindenképpen.” (*Teleki Pál labdarúgó visszaemlékezései (1928-1935). HBML X. 252. Debrecen*)

Opata Debrecenből ment a HASK Zagrebhez (*Nemzeti Sport* 1938. március 6.), és a horvátokkal 1938-ban bajnokságot nyert. A zágrábiaktól a MÁVAG-hoz szegődött, s egyben az állami gépgyár tisztviselője lett. (*Nemzeti Sport* 1939. július 3.) Nem lehetett a véletlen műve, hogy Károly nevű öccse is ebben a gárdában játszott, s együtt juttatták fel a piros-kékeket az élvonalba. (*Nemzeti Sport* 1941. augusztus 11.)

1940 telén a Szeged felkérte, hogy a Budapesten lakó labdarúgóit (Gyarmati, Kisuczki, Bonyhádi, Seper, Lukács) is trenírozza. (*Nemzeti Sport* 1940. december 19.)

1943. január 9-én aláírta szerződését a Kolozsvári AC-hoz. (*Nemzeti Sport* 1943. január 12.) „Én az MTK-ban Jimmy Hogantól tanultam meg futballozni. Ő volt a mesterem, Schaffer, Konrád II és Winkler pedig a csatárideálom. (...) Az én csapatomba csak olyan játékos kerülhet be, aki mindkét lábbal ura a labdának” – fogalmazta meg filozófiáját a KAC szakvezetőjeként. (*Képes Sport* 1943. december 14.)

A második világhégés után Romániában dolgozott. 1945 és 1946 között a Ferar Clujt (Kolozsvári Vasas), 1946 és 1947 között az ITA Aradot edzette, utóbbival bajnoki címet nyert.

1947-ben a Ferencváros alkalmazta, igaz, nem sokáig, szeptember 1-jén távozott az Üllői útról. Tanulságos, amit indoklásul felhozott, kivált annak ismeretében, hogy sportolóként nem az aszketizmus jellemezte: „A vezetőséggel soha semmiféle nézeteltérésem nem volt, kizárólag két-három játékos erősen kifogásolható viselkedése kedvetlenített el. Sportszerűtlen gondolkodásmód az életben, helytelen játékfelfogás a pályán!” (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 2.) 1948 tavaszától a Pécsi VSK-t edzette. (*Képes Sportlap* 1948. március 30.) 1950 és 1951 között a Budapesti Dózsa, 1952-ben a Csepeli Vasas kispadján ült. (*wikipedia*) 1957-ben a Górnik Zabrze együttesét irányította, bajnoki aranyig vezette a lengyel bányászokat, akiket még 1958-ban is szolgált.

1982. május 19-én halt meg Budapesten. (*wikipedia*)

A Bocskai és az egyiptomi Alexandria futballistái. Opata Zoltán (takarásban) álló sorban balról a hatodik

Névsorolvasás

Az idény rekonstruált keretei – a *Nemzeti Sport*, a *Sportlirap* és a *Sportlap* tudósításai alapján.

Budapesti Torna Club:

Palcssek – Orbán Béla, Geschlecht József – Szabó Sándor, Kanyaurek Lipót, Schweng József – Hajdu Sándor, Tichowszky Dezső, Pócz Árpád, Rauchmaul Emil, Szántó II Kálmán. A többiek: Benke (k), Brauchler, Gyurcsok, Horváth I, Horváth II Gyula, Kiss, Lehoczky, Licskó, Nagy, Scheibl, Schneeweiss, Werner, Zettelmayer, Zilizy József, Zsin Géza, Winkler (mj).

Ferencvárosi Torna Club:

Amsel Ignác – Takács I Géza, Hungler II János – Wilhelm Vilmos, Szabó József, Blum Zoltán – Héger Ferenc, Kővágó Ferenc, Pataki Mihály, Tóth-Potya István, Wiener II Jenő. A többiek: Balassa Béla, Csajka Sándor (k), Egri Ferenc, Furmann Károly, Ivanovszky Dezső, Halász Zoltán, Izsépy Gyula, Kelemen Richárd, Matkovich József, Nikolsburger Rezső, Schreiber Ernő, Takács Lajos, Wágner Károly, Weisz László (k), Wilhelm II Gyula.

III. kerületi TVE:

Neuhaus János – Harrer, Szabó Jenő – Nagy Ferenc, Kléber Gábor, Kovásznay János – Plessek, Horváth László, Palcssek Antal, Skvarek György, Schwartz Béla. A többiek: Drozda (kapus), Erdélyi Géza, Göttler Gyula, Kasza (kapus), Kenyeres György, Mayherr József, Mengl, Ollinger, Schwitzer Endre, Steinfeld, Steinitz Béla.

Kispesti Athlétikai Club:

Biri János – Mihalek József, Dudás Gyula – Boldog Ádám, Raix Gusztáv, Sándor Ferenc – Fatter Károly, Stallmach Alajos, Eberhardt, Gresch, Norik Géza. A többiek: Csida István, Kiss, Leu Rudolf, Mészáros István, Morvay Ágoston, Musz Lajos, Gasperek, Müller Ottó, Neuwirth Ferenc, Ölvedy Ferenc, Porubszky József, Saguly János.

Magyar Athlétikai Club:

Fehér Ferenc – Jancsár Jenő, Szaffka Zoltán – Lencz Oszkár, Kocsis Ferenc, Weiner György – Boldog Ádám, Omelka, Varga, Szalay József, Levente. A többiek: Barabás, Bencze, Boros II, Imrédy, Kehrling Béla, Kocsis II, Krempels Péter, Ocskay, Peterdy, Petrakovits, Plohl, Rácz Béla, Rohonyi Géza, Seregély, Szabó, Szandovics, Tüköri, Vass, Vigyázó, Vranovits, Zsarnóczay, Zsin II.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Platkó Ferenc 17 – **Mándi Gyula** 21, Kovács István 15 – Kertész II Vilmos 19, Nádler Henrik 20, Vágó Antal 16 – Braun József 18, Molnár György 20, Opata Zoltán 18, Siklóssy Antal 21, Senkey II Gyula 15. A többiek: Fábíán Sándor (k) 2, Gerber

László (1 mérkőzésen k) 4, Kocsis Ferenc 2, Kropacsek Ferenc (k) 2, László Győző 1, Nyúl I Ferenc 1, Nyúl II Vilmos 7, Orth György 13, Rakitovszky II Gyula 1, Riff Emil 1, Senkey I Imre 3, Somogyi János 1, Weisz Leó 4.

Műegyetemi Atlétikai és Football Club:

Bartzer – Rupprich, Gruber Nándor – Landsmann Sándor, Havas, Konár – Alm, Gaug, Lukács, Albrecht, Gárdonyi. A többiek: Biber, Cserépy, Dózsa (k), Fettich, Flór, Gábor I, Gábor II, Gyuricskó, Kelly, Kossár, Markovics, Müller I, Müller II, Náray, Obendorfer, Paróczy, Reick, Rigler, Schuber.

Törekvés Sport Egyesület:

Lantos – Vass Antal, Horváth Gyula – Csermely József, Hajós Árpád, Siegl József – Szántó Ferenc, Pruha Antal, Kautzky József, Hirzer Ferenc, Weisz Árpád. A többiek: Bartos, Halmos, Horváth II, Lengyel, Palkó, Szedlacsek Ferenc, Sztankó, Urik József, Veréb József, Wéber Lajos.

Újpesti Torna Egylet:

Klein József – Fogl II Károly, Fogl III József – Kelecsényi I Ferenc, Baubach Béla, Peics Sándor – Paulusz Nándor, Kósa József, Priboj István, Schaller József, Szidon II Rezső. A többiek: Bihari Ferenc (k), Bluhon, Kelecsényi II Lajos, Milcsevics, Remete Imre (k), Schaffer, Szentey.

Vasasok Sport Clubja:

Nyerges János – Zatykó Ferenc, Stengl István – Koffler Károly, Gottlieb Jenő, Tomesckó József – Katzer Mihály, Takács II József, Jellinek Tivadar, Kelchen Károly, Himmer Rezső. A többiek: Artner Tivadar, Auerbach Pál, Keltay Mihály, Király Tivadar, Klein Ernő, Kocsis Lajos, Kompis Géza, Krajcsovits István, Minyó Lajos, Rucskai Gyula, Siska Mihály (k), Szentmiklóssy Béla, Sztójka János, Turi György.

Vívó és Atlétikai Club:

Fischer Lajos – Singer Miklós, Weisz Jenő – Breuer II Árpád, Weisz Gyula, Hermann Ignác – Móra, Engel II Vilmos, Boross II Endre, Grósz Dezső, Köves István. A többiek: Breuer I, Czeizler Andor (k), Engel I László, Engel III, Fennichel, Gansl III Márkus, Greif, Grünblatt, Hollós (k), Jocke, Klein, Klopfer, Lébi, Löwy Mátyás, Moskovitz.

Zuglói Athlétikai Club:

Eitner – Payer Imre, Zvolenszky József – Ellinger, Pálffy, Czéh – Neumayer, Tóth, Sefcsik János, Kozma, Sternberg II László. A többiek: Bán, Barabás (k), Bindl (kapus), Hajdu, Herzfeld, Láng, Rácz, Steiner László, Sternberg I, Vaczek, Zvolenszky II János.

Az 1922–1923. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	22	17	3	2	61:15	37
2. UTE	22	16	2	4	49:11	34
3. FTC	22	12	8	2	34:17	32
4. Vasasok	22	10	8	4	37:31	28
5. Törekvés	22	9	6	7	41:33	24
6. VAC	22	7	7	8	24:28	21
7. III. ker. TVE	22	8	5	9	25:38	21
8. Zuglói AC	22	7	5	10	20:31	19
9. BTC	22	6	5	11	21:36	17
10. Kispesti AC	22	3	9	10	15:28	15
11. MAC	22	3	2	17	10:37	8
12. MAFC	22	2	4	16	10:42	8

II/A. osztály

1. UTSE	28	20	5	3	54:21	45
2. „33” FC	28	19	5	4	53:15	43
3. BEAC	28	17	6	5	66:23	40
4. BAK	28	12	7	9	29:32	31
5. NSC	28	14	2	12	51:39	30
6. Ékszerészek	28	12	6	10	30:28	30
7. Húsiparosok	28	9	10	9	43:49	28
8. EMTK	28	11	4	13	29:34	26
9. KAOE	28	10	5	13	33:37	25
10. TTC	28	9	6	13	38:46	24
11. Testvériség	28	10	4	14	33:43	24
12. Postás	28	8	7	13	24:38	23
13. BTK	28	6	10	12	31:43	22
14. VII. ker. SC	28	7	4	17	31:51	18
15. RTK	28	4	3	21	21:67	11

Gólkirály:

Priboj István (UTE) 25 góllal

A MAC ellen 1:0-ra győztes FTC

A másodosztályú csapatok elnevezése

BAK: Budapesti Athletikai Klub

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

BTK: Budapesti Testgyakorlók Köre

EMTK: Erzsébetfalvai Munkás Testedző Kör

Ékszerészek: Ékszerészek Sport Clubja

„33” FC: „33” Football Clubja

VII. ker. SC: VII. kerületi Sport Club

Húsiparosok: Húsiparosok Sport Clubja

KAOE: Kereskedők Atlétikai Országos Egyesülete (februárig: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete)

NSC: Nemzeti Sport Club

Postás: Postás Sport Egyesület

RTK: Rákosszentmihályi Testgyakorlók Köre

TTC: Terézvárosi Torna Club

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egylet

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. MTK	X	0:0	3:0	2:2	4:2	2:2	1:0	4:0	3:1	3:0	4:0	1:1
2. UTE	2:0	X	2:1	3:0	2:3	5:0	5:1	1:0	5:0	1:0	3:0	1:0
3. FTC	2:0	0:0	X	2:0	2:2	2:0	2:2	2:2	2:1	1:0	3:0	0:0
4. Vasasok	0:5	2:1	1:1	X	1:1	1:0	1:1	1:1	1:1	1:1	2:0	2:1
5. Törekvés	1:2	0:3	1:1	2:3	X	1:3	1:2	2:1	2:1	1:0	3:1	4:2
6. VAC	1:5	1:0	0:0	2:2	2:2	X	0:0	0:1	0:2	1:1	2:0	1:0
7. III. ker.	1:2	1:0	2:3	2:5	0:3	2:1	X	3:1	1:0	1:0	1:0	0:0
8. ZAC	0:4	0:5	0:2	1:5	0:0	1:0	4:1	X	1:0	0:0	3:0	1:2
9. BTC	0:4	1:3	3:3	2:1	1:6	0:1	3:1	0:0	X	0:1	1:0	1:1
10. KAC	0:1	1:4	0:3	1:2	1:1	1:1	1:1	0:3	0:0	X	0:0	3:0
11. MAC	1:3	0:0	0:1	0:1	1:0	0:3	5:1	0:2	0:1	1:1	X	0:1
12. MAFC	0:8	0:2	0:1	1:3	0:3	0:3	0:1	0:0	0:2	2:3	0:1	X

Az MTK aranylánca Orth hiányzásait is elbírta

Vitákkal kezdődött az idény. Az MLSZ ugyan visszaadta a „berlini profik” játékjogát, de ebbe a talán a legjobb politikai kapcsolatokkal rendelkező egyesület, a MAC nem akart beletörődni. „Ismét profik a berlini amatőrök. A főváros polgármestere megsemmisítette az MLSZ-nek azt a határozatát, amely a volt berlini profikat visszaamatőrösítette. Ennek a harcnak nyílt-sisakú és könyörtelen csatározója legelőkelőbb sportegyesületünk, a MAC. Mint amatőr egy-let, féltékenyen vigyáz rá, hogy az álprofesszionizmus káros dudvája fel ne burjánazzék az amatőrség talaján. Noha a MAC harca eddig hiábavaló volt, 1923. július 30-án azonban fordult a kocka, ha már az amatőr MLSZ nem hajlandó betartani a maga amatőr szabályait, könyörtelenül rá akarja arra szorítani arra a felettes közigazgatási hatóság” – írta a *Nemzeti Sport* 1923. augusztus 15-én.

Aztán hamarosan ismét fordult a kocka, az a kevés berlini profi, aki még itthon volt, játszhatott. Közülük játszott az MTK-ba igazolt Jeny Rudolf is, akivel teljes lett az aranylánca – így becézték a kék-fehérek nagyszerű erőkből álló, Braun, Molnár, Orth, Opata, Jeny ötös fogatát, amelyhez fogható korábban az addigra már tízszeres bajnok klub történetében legfeljebb a Braun, Konrád II, Schaffer, Schlosser, Szabó csatársor volt. Az álomkvintett azonban csak nagyon nehezen állt össze, miután a két leggőlerősebb játékos, Orth György és Molnár György kiköltözött Bécsbe.

Játszani azonban nem játszottak kint. Molnár Hangya, akit a Hakoah akart megszerezni, hamarosan vissza is tért Budapestre, miután itt sikerült neki olyan állást szerezni, ami elég marasztalónak bizonyult. Ugyanakkor az állásszerzők Orthnak nem kínáltak hasonló lehetőséget, úgy festett, a briliáns képességű, ám a klubjával anyagi kérdésekről sokat vitatkozó játékos távozását nem mindenki bánja. Augusztusban, ameddig Orth a játékedényre várt, trenírozta a Vienna csapatát. De végül ő is hazatért. A *Nemzeti Sport* szeptember 4-én megmagyarázta, hogy miért: „Annak, hogy Orth Bécsset elhagyta, az volt a legfőbb oka, hogy mindezidáig nem kapott játékedényt. (...) Hogy azután végleg itt marad, az azoknak a lelkes sportbarátoknak az érdeme, akik Kálmán Sándor tőzsdebizonyos cégénél olyan, képességeihez méltó állást szereztek számára, mely őt teljes mértékben kielégíti.”

Molnár György (balra) és Orth György

Szeptember 8-án, a „33” FC elleni felkészülési mérkőzésen már futballozott – de aztán elég sokat volt sérült. Részben ez is oka volt annak, hogy az MTK végül „csak” 50 szerzett góllal zárta az idényt. A háború végén, illetve a nagy sorozat elején mindig száz fölé jutott, ehhez képest az 1923–1924-es termés nagyon szerénynek számított. De még így is tizeneggyel több gólig jutott az MTK, mint az ilyen szempontból második, egyébként bajnoki bronzérmes UTE. Ugyanakkor ez volt az első év az aranykorszakban, hogy mindössze egy MTK-játékos (Molnár György) jusson csak túl a tízgólos határon. Ezzel együtt a mindössze két mérkőzésről hiányzó Kropacsek kapus, valamint a minden találkozót végigjátszó Mándi „Mandula” és Senkey „Ica” alkotta védelem mindössze 11 gólt kapott a 22 mérkőzésen. Összesen egy vereséget szenvedett csak a csapat, a mumus VAC verte meg 1:0-ra. Tíz ponttal előzte meg az MTK a második helyezett FTC-t és tizenkettővel az UTE együttesét. Nagyobb különbség volt a kék-fehérek és a lila-fehérek között, mint utóbbiak és a kiesett Harihárom között. Ha már az UTE-nél tartunk: Jeszmás József és Csontos Kálmán együtt 28 gólt jegyzett csapata 39 találatából. A tragikus sorsú botrányhős, Jeszmás József szerezte meg a gólkirályi címet. Ám mindössze egy mérkőzésen játszott a válogatottban, alkalmasint személyes okok miatt. Amikor az osztrákok elleni összecsapás előtt meghívást kapott, Blum Zoltán lemondta a válogatottságot, mivel nem akart Jeszmással egy csapatban játszani. (A kispestiből újpesztivé lett Jeszmás akkor azt mondta: „Az egykori profipörben tettem bizonyos kijelen-

Kik alkották a legjobb magyar tizenegyet?

A Nemzeti Sport 1924 elejétől rendkívül erősen kampányolt az olimpia mellett. Ám az első pillanattól látta, nem lesz könnyű a legjobb tizenegyet kiküldeni. A lap úgy vélte, a legerősebb összeállítás a Platkó – Fogl II, Prém – Bánás, Orth, **Obitz** (jobbra) – Nemes, Schwarz, **Schaffer** (lent), Eisenhoffer, Opata névsor lenne, ám közülük csak Fogl, Orth, Eisenhoffer, Opata és a szombathelyi Prém játszott hazai klubban.

A legjobbak keretébe a szerkesztők az alábbi neveket írták: Platkó, Fehér, Amsel, Biri kapusok, Fogl II, Prém, Mandl (Mándi), Hungler II, Fogl III hátvédek, Bánás, Kertész II, Guttmann, Orth, Hajós, Obitz, Konrád I, Zsin, Blum, Rokken fedezetek, Nemes, Braun, Bobor, Molnár, Schwarz, Schaffer, Jeszmás, Konrád II, Pataki, Hirzer, Csontos, Weisz, Opata, Solti, Jeny csatárok. A 34 játékosból tizenhárman légiósok voltak. Ebből kiindulva jegyezte meg a Nemzeti Sport, hogy „a külföldön játszókra aligha számíthatunk, így tehát az otthoniakból összeállított tizenegyet” ma rad: Amsel – Fogl II, Prém – Kertész II, Orth, Blum – Braun, Molnár, Jeszmás, Csontos, Jeny. Tartalékok: Fehér – Mandl, Hungler II – Bukovi, Kléber, Rokken – Paulusz, Horváth II, Pataki, Spitz, Opata.

téseket az FTC-vel kapcsolatban Blum Zoltánról is, de azt igazán nem is álmodtam, hogy ennek a jelentéktelen dolognak éppen egy fontos válogatott meccs előtt kell háborúságot okoznia.” Blumot végül rábeszélyték arra, hogy vállalja a játékot, azonban Jeszmás csak másfél év múlva kapott újra behívót.

A szezon súlyos velejárója volt a továbbra is tomboló durvaskodás. A *Nemzeti Sport* hosszú elemzésének már az egybegyűjtött alcímei is sokatmondóak: „A bajnoki mérkőzések kiáltó jellegzetessége a nagyfokú durvaság. A játékosok szándékosan játszanak durván. A testi erő kihasználása nem új dolog a futballban és a cseh metódus nem új stílus is egyben. Az újabb idők szelleme szülte ezt a durva járványt, mely nem a gyenge játéktudásból, hanem a kevésbé sportszerű felfogásból fakad. Melegágya neki az igazi amatőr sportfelfogástól való eltávolodás, és a játékosokban felébredt konjunktúraszemplélet.”

A Lengyelországból hazalátogatott edző, Bíró Gyula keserűen jegyezte meg: „Ma már úgy kell a futballistának egy-egy mérkőzésre felszerelnie magát, mintha valami rohamba menne. A bírák is csaknem tehetetlenek. A lerúgásnak, a játékosok harc képtelenné tételének már szinte fejlett technikája van.”

Hogyan támogatta az állam a labdarúgást?

A *Nemzeti Sport* 1923. augusztusi számaiból összeállítható a válasz. *Sehogy. Sőt. „Az általános drágulás közepette az államrendőrség is felemelte az úgynevezett rendőri díjakat, de olyan mértékben, hogy attól az egyesületek vezetői majdnem kővé meredtek. Kitűnt, hogy a rendőrség egyetlen meccsdélutánra 226 200 koronát is el mer kérni, olyan összeget tehát, amit az egyesületek anyagi károsodás nélkül nem fizethetnek meg.”* (Részletezve: Rendőri díj 10 korona, városi díj 50 korona, felügyelői díj 81 600, ellenőri díj 5400 és rendkívüli szolgálati díj 139 200. Ez utóbbi a következőkből áll: 2 tisztviselő költsége 28 800, 1 orvos 14 400, 1 felügyelő 14 400, 2 detektív 24 000, 2 altiszt 19 200, 15 rendőr 10 800, 4 lovasrendőr, – a ló is be van számolva – 21 600, 1 lovas rendőraltsízt 6000).

Ezek a költségek a kettős meccsekre, amelyekből egyébként bőven volt, duplán érvényesek voltak. Elviselhetetlen terhet jelentettek. Ha a mérkőzők legalább annyit akartak keresni a találkozón, mint a rendőrség, az alábbiakra kellett számítaniuk: a két rendező esetében a résztvevők haszna és a rendőrség költsége egymillió korona, ehhez jött még a 25 százalékos pályabér, a 10 százalékos vigalmi adó, a 10 százalékos olimpiai adó, az MLSZ 10 százalékos részesedése, valamint további személyi költségek. Ez azt jelenti, hogy több millió koronába került egy mérkőzésrendezés. A *Nemzeti Sport* ára 180 korona volt akkoriban, átlagosan.

Az UTE–FTC rangadó bruttó bevétele 6 608 000 korona volt. Kiadások: 3 657 000 korona. Úgy-mint: vigalmi adó 600 000, forgalmi adó 180 000, olimpiai adó 529 000, balesetbiztosítás 31 000, rendőrségi díjak 113 000 (az újpesti rendőrség körülbelül fele annyit biztosította a mérkőzéseket, mint a pesti), bírói díjak 20 000, labdahasználat 16 000, személyzeti kiadások 116 000, reklámköltségek 264 000, orvosi díj 20 000, jegyelővétellel kapcsolatos kiadások 104 000, tűzoltók 12 000, MLSZ-részesedés 328 000, pályabér 1 324 000 korona. Ráadásul ekkora bevétele az UTE-nak csak az FTC és az MTK ellen volt.

Majd' az egész szezonon átívelt a párizsi olimpiára való felkészülés. A Magyar Labdarúgó Szövetsége (akkor még így hangzott a hivatalos elnevezés – *a szerzők*) határozottan a tornán való részvétel mellett volt. Az anyagi erőforrások szűkössége miatt ötletes lépésre szánta rá magát: a költségek egy részét kifizettette a sportágért rajongó nézőkkel. A labdarúgó-mérkőzések belépőjegyeinek árához hozzácsaptak húsz fillér úgynevezett olimpiai adót, ami a jegyár körülbelül 10 százalékát tette ki. Bő egy év alatt tekintélyes összeg gyűlt össze, a küldöttség így a franciaországi kiadásaira 4000 dolláros extra bevételhez jutott. Tulajdonképpen az extra jelző törölhető is: jelentősebb állami támogatás hiányában nagyrészt ez az összeg fedezte a párizsi játékokon való részvételt.

A korábbiakkal ellentétben az MLSZ alaposan megtervezte a csapat felkészülését a tornára. Felkérte edzőnek a korábbi válogatott kapust, a már (igaz, távolugróként) olimpiai tapasztalatokat is szerzett Holits Ödönt, aki fél évvel az olimpia előtt teremedzéseket tartott a kijelölt válogatott játékosoknak. A futballistákat nem ő, hanem **Kiss Gyula** szövetségi kapitány, s az ugyancsak felkért válogató bizottság jelölte ki. Az eredeti keretbe csak az itthon játékosok tartoztak: Zsák, Fehér, Amsel, Fogl II, Fogl III, Mándi, Hungler II, Senkey, Grosz II, Blum, Kertész II, Nádler, Schaffer, Rokken, Braun, Pruha, Molnár, Orth, Jeszmás, Csontos, Jeny, Spitz, Takács, Opata, Reisner, valamint Zloch és Lochner Pipa, akiket aztán kizártak, mivel nem mentek el sem a tornatermi, sem a futóedzésekre. Később az MLSZ úgy döntött, annak érdekében, hogy valóban a legerősebb magyar válogatott vehessen részt a hazai sajtóban gyakorta „világbajnokságnak” nevezett tornán, meghívót küld a külföldi klubokban szereplő játékosoknak is. Így aztán a szövetség javaslatára a Magyar Olimpiai Bizottság nevében Mártonffy Miklós főtitkár az alábbi játékosokat nevezte be – fura, magyarosított neven – május 10-én: Zsák Károly, Patkó (Platkó) Ferenc, Ujpesti (Fogl) Károly, Mády (Mandl) Gyula, Ujpesti (Fogl) József, Virág (Blum) Zoltán, Faludy (Orth) György, Barna (Braun) József, Molnár György, Takács József, Patay (Opata) Zoltán, Aczél (Eisenhoffer) József, Jeney (Jeny) Rudolf, **Híres (Hirzer) Ferenc**,

Vajda (Weisz) Árpád (balra), Ormay (Obitz) Gábor, Hajós Árpád, Tóth Gyula, Nagy (Grosz) Dezső, **Biri János** (jobbra lent), Gárdos (Guttmann) Béla és Károlyi (Kropacsek) Ferenc. A huszonkét játékosból végül Platkó nem utazhatott Párizsba, mivel nem engedélyezte a szereplését Joan Gamper, spanyol klubja, a Barcelona elnöke. Pedig Platkó volt Hirzer mellett az egyetlen légiós, akinek a beválogatását itthon mindenki teljes mellszélességgel támogatta. Párizsban nagyon hiányzott – de ez már egy külön történet. Érdekes, hogy Mandl később Mándi, Kropacsek pedig Keveházi nevet használt.

A Makkabitól a Kék Csillagig

A legagyafúrtaabb kérdésekkel operáló futballvetélkedőben is megtenné: a szervezett magyar labdarúgás első negyedszázadában a három, bajnoki címet is nyert klub, a BTC, az FTC és az MTK után hol játszott a legtöbb válogatott játékos? A helyes válasz megdöbbenítő: a Makkabi Brnóban! (A makkabi héber kifejezés magyarul kalapácsot jelent.) A nem csak a zsidó felekezethez tartozó játékosokat fogadó cionista klubban 22 olyan játékos szerepelt, aki pályafutása során pályára lépett a magyar válogatott mezében. Közülük Hirzer Ferenc és Obitz Gábor

a Makkabi játékosaként is. („A Makkabi Brno is azon egyesületek sorába tartozik, melyek 1919-ben cionista néven alakultak, azonban a következő évek futballkonjunktúrája elhomályosította a klub ideológiai színezetét.” *Szegedi Péter: A cionizmustól a futballgazdaságig*) Már a húszas évek elejétől, először Küntler József szervezésében kerültek ki játékosok a csehszlovák nemzeti ligák közül a zsidóban szereplő Makkabihoz, abban az évben a csapat már erős volt, 15 mérkőzésen veretlen maradt. Elvileg nem alkalmazhatott profi játékosokat a klub – de támogatói segítségével megtalálta a

kiskapukat. A *Nemzeti Sport* is beszámolt két válogatott játékos indulásáról: „Schwarz bejelentette, hogy Brünbnben egy textiltanfolyamra iratkozik be, Obitz a szakmájában, mint mászó kap állást.” Ugyanakkor szerződött az egyesülethez Zsigmond Vilmos, a Szegedről indult kitűnő kapus – a későbbi világhírű operatőr édesapja – is. *Szegedi Péter* írásából ismert, hogy „a csődbe jutott csapatot 1923-ban szervezték újra a város posztókereskedői, a Makkabi ekkor szabadult meg végleg cionista gyökereitől.” A klub bevételeket elsősorban a túrákból – másodsorban jegybevételeiből, harmadsorban nem kifejezetten legális fogadásokból – remélhetett. 1923 tavaszán Feldmann Gyula edző vezetésével már nagy európai túrán járt a gárda, a Barcelonától kikapott, de a Real Madridot például legyőzte. Az FTC korábbi válogatott játékosa, Schwarz Ernő 1923 nyarán azt mondta: „A mi csapatunk annyira összeszokott és annyira jó, hogy Brünbnben egyetlen magyar csapat sem tudná megverni.” (Schwarz néhány hónap múlva a bécsi Hakoahhoz igazolt.) A kereseti viszonyokra jellemző, hogy a belsőcsatárt le akarta igazolni a Barcelona, de az visszautasította, anyagilag nem érte volna meg neki...

1924 elején azt írta a *Nemzeti Sport*: „A jobb átlag ma 2500 cseh koronát (mai áron körülbelül két és félmillió forintot – *a szerzők*) keres. Brünnben csak is a prágai munkaügyi hivatal engedélye alapján vállalhat állást egy külföldi, és mivel ezt az engedélyt a klub egyetlen alkalommal sem tudta megszerezni, nyilvánvaló, hogy a klub tartja el a játékosokat.” A fénykorban tíz magyar játékos és a cseh Fischer alkotta a legjobb tizenegyet: Zsigmond – Feldmann, Fischer – Reiner, Hajós, **Nikolsburger** – Rázsó, Schwarz, Obitz, Hirzer,

[illegible]

Hirzer Ferenc (Makkabi Brünn) engedélye

Weisz Á. A kapus és a jobbfedezet kivételével mind játszottak a magyar válogatottban. A fénykor 1924 nyaráig tartott – áttételesen talán szerepe volt a bukásban a csehszlovák és a magyar válogatott olimpiai kudarcának is. A zsidó szövetségnek hirtelen problémás lett, hogy a magyar játékosok egy része keresztény, 1924-ben felfüggesztette a Makkabi játékjogát. A csapat ezzel túralehetőségektől esett el, s nem bírta el, hogy több magyar kulcsjátékosa eligazolt. 1925 elején az MLSZ is bojkottot hirdetett az addigra már a Blue Star nevet viselő egyeslet ellen. S mire a hivatalos professzionizmus létrejött Csehszlovákiában és Magyarországon, a Kék Csillag is leáldozott. Ezzel együtt a története során 42 magyar játékost leigazoló, köztük 22 válogatottunkat soraiban tudó brünni egyesület egzotikus fejezetet írt futballtörténelmünkbe.

Ugyancsak dömping volt az olasz labdarúgásban a magyar munkakerőből. Kint futballozott Gulyás József (Suzzara), Kutik András (Modena), Schrott Károly (Alba Roma) és Urik József (Bologna). Játékos-edzőként tevékenykedett Blau I Gyula (Internaples), Kőszegi II Dezső (Pistoiese), Molnár Ferenc (Anconitana), Viola József (Spezia) és Wilhelm Vilmos (Vicenza). Elsősorban utóbbira és Kutikra gondolva jegyezzük meg: nem mindig sikerült betartatni azt a FIFA-szabályt,

A sötét mezű Schaffer (Amateur) harca a Wacker-védőkkel

amely szerint egy játékos egy évben csak egy ország bajnokságában futballozhat. Egyre több volt kint a magyar tréner, a fentebb emlegetettek mellett Chrappan Ottó (Udinese), Ging József (Pisa), Károly Jenő (Juventus), Kőszegi I György (Prato), Payer Imre (Modena), Révész Béla (Alessandria) és Schöffner Imre (Legnano). Az Ékszerészek soraiból kiserződött Schrott Károly érte el a legnagyobb sikert, a Déli Liga döntőjébe jutott a római zöld-fehérekkel.

Németországban Szabó Péter az Eintracht Frankfurt, Müller Elemér az Union 03 Hamburg játékosa volt, Kónya Ferenc időszakonként még trenírozta a brémaiakat. Spanyolországban

Schlosser (jobbról másodikként térdel) a Wiener AC-ban

Hertzka Lipót az akkor a magyar sajtóban még San Sebastianként emlegetett Real Sociadatot pallérozta. Ennél is fontosabb, hogy Platkó Ferenc Barcelonája megnyerte a katalán bajnokságot – a magyar kapus külföldiként nem védhetett a döntőben! Svédországban dolgozott Schlosser Imre (IFK Norrköping) és Nagy József (IF Sleipner). Svájcban Kürschner Izidor a bajnoki ezüstéremig vezette a Nordstern Baselt. Ausztriában tarolt Schaffer Spéci,

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

valamint a két Konrád fivér, Jenő és Kálmán együttese, a Wiener Amateur SV. A lila-fehérek történetük során először megszerezték a bajnoki aranyat, majd minden idők legőrültebb Osztrák Kupa-döntőjét is megnyerték: 1:1-es félidő után 4:4-re állt a Slovan Wien elleni finálé, aztán 8:6-ra nyert – Schaffer két góljával többek között – az Amateur. Az ellenfélnél játszott a pozsonyi Anton Bulla, azaz Bulla Antal, a későbbi Kossuth-díjas, kiváló színész, az akkor még csak tízéves Bulla Elma bátyja is. Négy magyar szerepelt a 6. helyezett Hakoahban: Guttmann Béla, Schwarz Ernő, Nemes-Neufeld Sándor és Molnár Frigyes.

A magyar edzői szakma elismertségét jelzi: az 1924-es párizsi olimpián Bíró Gyula segítette a magyarok ellen vereséget szenvedő lengyel „repräsentáció” felkészülését, Kürschner Izidor – Jimmy Hogan s a tornán meccselő Teddy Duckworth társaságában – patronálta az ezüstig menetelő svájciakat, Kónya Ferenc irányította az észet, Nagy József pedig a svéd válogatottat.

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

Az egyiptomi csapás

1923 augusztusában az akkor még nem igazán komoly játékerőt képviselő finn válogatott játszott Budapesten. Meglepetést keltett, hogy az északi együttes a szünetben még vezetni tudott Linna góljával. A második félidőre helyreállt a világ rendje, s a Zsák – Fogl II, Mándi – Kertész II, Kléber, Blum – Braun, Takács II, Winkler II, Siklóssy, Hirzer összeállítású hazai tizenegy fordított. Ebben az MTK kiváló jobbszélsője, Braun Csibi játszotta a főszerepet, aki előbb tizenegyesből, majd akcióból is gólt szerzett. Az utolsó magyar találatot Hirzer Ferenc érte el. Főszereplő lett Zsák kapus is. Történt pedig, hogy 2:1-nél a finnek is rúghattak büntetőt, ekkor Eklöf a kapu mellé szálló lövése előtt Zsák kiindult a kapuból, ezért Seemann, az osztrák bíró újrälövette a tizenegyeset. Az ismétlést már Linna rúgta, de azt meg Zsák vetődve kivédte. Az Üllői út 16 ezres publikuma tombolt gyönyörűségében.

Szeptember 23-án a Hungária úti pályán fogadta a magyar együttes az osztrákokat. Kiss Gyula szövetségi kapitány a Biri – Fogl II, Mándi – Kertész II, Kléber, Blum – Paulusz, Molnár, Jeszmás, Csontos, Opatá tizenegyet választotta. Biri, Jeszmás és Csontos először játszott a válogatottban. Jó húzás volt a beállításuk, ahogy a csapatkapitány, Kertész II Vilmos mondta: „Ez a meccs is megmutatta, nem kell félni az újoncoktól”. Az MTK veterán fedezete, aki 1909-ben játszott először a válogatottban, a mezőny legjobbjaként tündökölt, a meccs végén a szurkolók a vállukon vitték le a pályáról. A gólok négy perc alatt estek, a 69. percben Molnár berúgott egy tizenegyeset, majd az újonc Csontos lőtt gólt a 72. percben. A magyarok négy év után győzték le ismét az osztrákokat, ellenben Kiss Gyula kapitány nem volt elégedett: „Úgy érzem magam, mint egy rossz színházi előadás után. Nem elégitett ki.”

Októberben újabb északi vendég érkezett az Üllői útra: a finnek után a svédek. Rosszul indult a mérkőzés a Fehér – Mándi, Hungler II – Kertész II, Orth, Blum – Braun, Molnár, Pataki, Eisenhoffer, Solti összeállítású csapatnak, mert a vendégek a 2. percben Detter révén előnybe kerültek. Ám Eisenhoffer József pazar napot fogott ki. Az FTC mindössze másodszor válogatott belsőcsatára (máskor meg balszélsője) két gólt szerzett, s ezzel megnyerte a a meccset 2:1-re. Egyébként is nagy éve volt: hét gólt szerzett a válogatottban.

A magyar–finn válogatott mérkőzés csapatai. Ülnek a vendégek

1924-ben még sokkal jobb volt a magyar csapat az olasznál, de azért az áprilisi 7:1-es győzelem különbsége meglepetést keltett. A Hungária úton Kiss Gyula Zsák – Fogl II, Fogl III – Tóth Gy., Pruha, Blum – Braun, Molnár, Opatá, Eisenhoffer, Jeny összeállítású legénysége 40 000 néző előtt ütötte ki a Squadra Azzurrát, amelynek védelme túlzás nélkül világklasszicsokból állt: Combi – Rosetta, De Vecchi.

Négy héttel azután, hogy Kiss Gyula kapitány fiai 7:1-re legázolták az olaszokat, illetve Budapest néven 4:1-re a berlinieket április 29-én, az osztrákok ellen is okkal számított a közvélemény a győzelemre. Hiába, mert a Fehér – Fogl II, Mándi – Tóth Gy., Orth, Blum – Braun, Molnár, Opatá, Eisenhoffer, Jeny alkotta tizenegy, noha kétszer is vezetett, csak 2:2-es döntetlent ért el örök rivális ellen, ráadásul Wieser, a vendégek balszélsője kihagyott egy büntetőt. A mérkőzés iránt egyébként olyan nagy volt az érdeklődés, hogy még a drága ülőhelyek is háromszoros áron cseréltek gazdát a feketepiacon.

Két héttel később még nagyobb volt a csalódás: a reprezentatív (Kropacsek – Fogl II, Mándi – Tóth Gy., majd Opatá, Guttman, Blum – Braun, Molnár, Orth, Eisenhoffer, majd Hirzer, Jeny) meglepő vereséget szenvedett Zürichben, a Young Fellows pályáján. Első alkalommal játszottak légiósok a magyar válogatottban, Guttman a bécsi Hakoah, Hirzer a brünni Makkabi csapatából kapott meghívást. Nagyon nem ment a magyaroknak, Braun és Opatá csak 0:4 után szépített. Négy

Magyarország–Svédország 2:1. Az északiak csatára kapura fejel

nappal később (nem hivatalos válogatott mérkőzésen) a társaság 7:1-re legyőzte Saarvidék válogatottját, aztán újabb négy nap múlva, már a párizsi olimpián, Biri – Fogl II, Mándi – Orth, Guttman, Obitz – Braun, Eisenhoffer, Opatá, Hirzer, Jeny összeállításban 5:0-ra a lengyeleket.

A párizsi olimpián leszerelt magyar tizenegy. Állnak (balról): Fogl II, Opata, Hirzer, Jeny, Eisenhoffer, Guttmann, Mandl, Obitz, Braun, Orth, Kiss Gyula szövetségi kapitány. A labdán Biri kapus ül

„Senki sem hitte! Mi is a fejünket csóváltuk, s rázogattuk hitetlenül. Betűzgettük újra meg újra az első jelentést, mely azonban egyre világosabban, egyre hihetőbben ismételtette igazát: 3:0! Nem a lengyel győzelem, nem a papírforma, nem is a párisi lapok elragadtatása és magasztaló dicsérete oltotta belénk a győzelmi hitet, de valami belső erőtől élt ez bennünk, mely az örök magyar erőbe és akaratba vetett hitünkől fakadt. Nem ringatóztunk a végső győzelem biztos reményében, de arra számítottunk, hogy olyan ellenfelek ellen, mint a tegnapi, nem bukik el a magyar csapat. Erre jogos reményt nyújtott a magyar futball nagy múltja, felsőbbrendű tudása, páratlan felkészültsége. Hogy ezek mellett a nagyszerű tulajdonágai mellett elbukott már a startnál, olyan örökké gyászos emlékeztető eseménye a magyar futballnak, melyet nem tehet jóvá hosszú időn át.

Nekünk, magyaroknak sokkal fájdalmasabb az ilyen katasztrofális vereség, mint más, boldogabb nemzetek fiainak. Mi be akartuk bizonyítani a világnak azt, amit megtagadott, amit lehazudott rólunk. Oda akartuk vágni a világ szemébe a magyar erénynek, magyar tehetségnek sikerét akkor, amikor gúzsba kötve, kerékbe törve eltiprásunkon dolgozik a körülöttünk nyüzsgő ellenségeink hada. De a sors, mely már annyiszor sújtott ránk súlyosabb, komolyabb dolgokban is, azt sem engedi, hogy a magyar tehetség legalább a játékokban versengő nemzetek közt bontakozzék ki tökéletességében, nagyságában.” – írta a *Nemzeti Sport* nagy elkeseredésében azt követően, hogy az egyiptomi válogatottól 3:0-ra kikapott a magyar csapat a párizsi olimpia negyeddöntőjében.

A futballtörténelmünkben ilyen erős csapat (Biri – Fogl II, Mandl – Orth, Guttmann, Obitz – Braun, Eisenhoffer, Opata, Hirzer, Jeny) azóta sem szenvedett ily megalázó vereséget, tragikumában talán az 1986-os mexikói világbajnokság irapatói 0-6-ja „versenyezhet” vele. A játékosok szerint az akkori kispesti kapus, Biri János több hibája, Orth György sérülése, néhány,

kulcsembereknek számító klasszis, elsősorban Zsák Károly, Molnár György vagy Takács II József hiánya, Braun Csibi kihagyott tizenegyse, valamint Eisenhoffer József meg nem adott gólja képében testet öltő balszerencse együttesen okozták a veszteséget. A magyar futballtársadalmat elemeiben rendítette meg a vereség. Utcai tüntetéseken szitkozódtak a csalódott szurkolók, sőt a kudarc politikai kérdéssé vált, parlamenti interpelláció is elhangzott tárgyában. Talán megköszönhetjük szerencsére. Mert a magyar labdarúgás közel sem volt annyira rossz, mint amennyire az észak-afrikaiaktól elszenvedett vereség azt sejtette.

Az „egyiptomi csapás” után a válogatott még maradt Franciaországban. Három nappal a megalázó vereség után – Orth és Eisenhoffer két-két, valamint Braun egy góljával – 5:0-ra verte meg Rouen város válogatottját, majd újabb három nappal később Le Havre-ban a francia országos válogatottal meccselt. A Kropacsek – Fogl II, Grósz II – Kertész II, Nádler, Blum – Fogl III, Molnár, Opatá, Eisenhoffer, Jeny összeállítású tizenegy 1:0-ra nyert. A két és fél hetes túrán hat mérkőzést vívott a csapat, az elsőt, a svájciak elleni találkozót, valamint az egyiptomiak elleni olimpiai negyedöntőt elveszítette, négy meccsét ellenben 18:1-es gólkülönbséggel megnyerte. Mégis óriási volt itthon a felháborodás, a „fáraók” elleni vereség után még a magyar futball „fekete könyvét” is kiadták...

1923. aug. 18.	Bp., Üllői út	FINNO.	3:1 (0:1)	Braun 2, Hirzer
1923. szept. 23.	Bp., Hung. út	AUSZTRIA	2:0 (0:0)	Molnár, Csontos
1923. okt. 28.	Bp., Üllői út	SVÉDO.	2:1 (2:1)	Eisenhoffer 2
1924. ápr. 6.	Bp., Hung. út	OLASZO.	7:1 (2:0)	Braun 2, Eisenhoffer, Molnár 3, Opatá
1924. máj. 4.	Bp., Hung. út	AUSZTRIA	2:2 (1:0)	Eisenhoffer 2
1924. máj. 18.	Zürich	SVÁJC	2:4 (0:2)	Braun, Opatá
1924. máj. 26.	Párizs	LENGYELO.	5:0 (1:0)	olimpia Eisenhoffer, Hirzer 2, Opatá 2
1924. máj. 29.	Párizs	EGYIPTOM	0:3 (0:1)	olimpia
1924. jún. 4.	Le Havre	FRANCIAO.	1:0 (1:0)	Eisenhoffer

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

8 mérkőzésen: Fogl II Károly (UTE)

7 mérkőzésen: Blum Zoltán (FTC), Braun József (MTK), Eisenhoffer József (FTC), Mandl-Mándi Gyula (MTK), Opatá Zoltán (MTK)

6 mérkőzésen: Jeny Rudolf (MTK), Molnár György (MTK)

5 mérkőzésen: Orth György (MTK)

4 mérkőzésen: Hirzer Ferenc (Makkabi Brno), Kertész II Vilmos (MTK)

3 mérkőzésen: Biri János (KAC), Guttmann Béla (Hakoah Wien), Tóth Gyula (KAOE)

2 mérkőzésen: Fehér Ferenc (MAC), Fogl III József (UTE), Kléber Gábor (III. ker. TVE), Kropacsek Ferenc (MTK), Obitz Gábor (Makkabi Brno), Zsák Károly („33” FC)

1 mérkőzésen: Csontos Kálmán (UTE), Grósz II Dezső (VAC), Hungler II János (FTC), Jeszmás József (UTE), Nádler Henrik (MTK), Pataki Mihály (FTC), Paulusz Nándor (UTE), Pruha Antal (Törekvés), Siklóssy Antal (MTK), Solti Mihály (Szegedi AK), Takács II József (Vasas), Winkler II Róbert (MTK)

Vajaskenyér tûrák szerte Európában

1923-ban minden korábbinál nagyobb túrázási láz lett úrrá a csapatokon. A *Nemzeti Sport* 1924. január 2-án publikált, majd néhány nappal később pontosított kimutatása szerint az előző esztendőben 17 nemzetközi mérkőzést játszottak a magyar klubok itthon és 126-ot külföldön!

Az FTC ezúttal kelet felé indult, Kárpátaljára (azaz Ruszinszkóba), amely akkor Csehszlovákiához tartozott. Eleve csak 11 játékos kelt útra sérülések, betegségek, munkahelyi elfoglaltságok okán, de Pataki Mihályt, kreált problémák miatt, nem engedték be a határőrök az országba. Így az Ungvári MTE ellen tíz emberrel nyert a Fradi, aztán az Ungvári AC ellen egy ideig Kovács, a tréner játszott, míg le nem sántult. A csehszlovákokkal finoman szólva nem volt felhőtlen a viszony. „Az MLSZ válogatott csapata számára megtagadták a beutazási engedélyt, amikor Kassa és Pozsony már lekötött magyar csapatot, az FTC csapatát Ungváron molesztálták, egyes tagjait letartóztatták, végül az egész csapatot kiutasították” – írta a *Nemzeti Sport* az esztendő futball- és politikai eseményeire visszatekintve, felidézve a kárpátjai esetet is.

Játszottak aztán a zöld-fehérek még egy mérkőzést Rózsahegyen, ott már beszállhatott Pityke is – lőtt is rögtön négy gólt a helyi Makkabeának. A következő héten Koppenhágában vívott két találkozózt a csapat, a B93-tól 2:0-ra, a városi válogatottól, fáradtan, sérültekkel kiállva 8:0-ra kapott ki. Mindazonáltal érdekes, hogy a dánok akkoriban, igaz, a saját pályájukon, rendszerint megverték a magyar vendégeiket.

Nagyon szerettek a mieink az ibériai félszigetre kirándulni, a Vasasok még Platko Ferus klubjával, a Barcelonával is megmérkőzött a télen. Baszkföldön járt az MTK, a küldöttség Lequeitióban Zita királynő, az akkor 11 éves **Habsburg Ottó** – a nyolc gyermekből a legidősebb – és néhány további előkelőség előtt 9-9 futballistával bemutató meccset játszott. A játékosok ajándékba megkapták a kis herceg fényképét. Ahogyan a *Nemzeti Sport* kiemelte: „Megszólalásával tüntette ki minden játékost az özvegy királyné és fia.”

1923. december 20-án úgy gördült ki a trieszti gyors a Keleti pályaudvarról, hogy a labdarúgók számára külön kocsit csatoltak a szerelvényhez, ugyanis négy klubunk is karácsonyi túrára indult Olaszországba. (*Szegedi Péter: Vajaskenyér. Magyar Narancs, 2011/6* „Tizenegy magyar csapat barangol szerte a világban” – írta a *Nemzeti Sport* 1924. január 2-i számában, beleszámítva a brünni Makkabit is. Utóbbi erejére jellemző, hogy megverte a Juventust is. A tudósító, Hajós Árpád fedezet távirata alapján: „Makkabi-Juventus 2:1. Az Olaszországban szereplő 11 magyar fiú tegnapi meccsén hatalmas sikert vívott ki.”

Tágult a horizont: sláger volt a portugáliai, az olaszországi, a németországi, a spanyolországi, a franciaországi, vagy északon a svédországi, esetleg dániai túra. Rengetegen mérkőztek a csapatok lengyel egyletekkel, bejárták az elcsatolt területek magyarlakta vidékeit, de

A csíkos inges MTK 2:1-re megverte a Simmering legénységét a Hungária körúton

az FTC december-januárban eljutott Törökországba, míg az UTE Hollandiában játszott, az MTK pedig Belgiumban aratott sikert. Persze mindegyik információ mellé tartozna egy „is” viszonyzó is, mert valóban rengeteg helyen megfordultak a futballozó alakulataink. Valljuk be, főleg ami a kisebb klubokat illeti, nem is mindig méltó körülmények között. „1923 karácsonyán a BTC 24 órás utazás után érkezett meg Olaszországba, ahol egy fűtetlen szálloda várta őket. Ráadásul a túraszervezők eltűntek, a csapatnak annyi pénze maradt csak, hogy visszatérjen Budapestre. Nem volt ilyen szerencsés az UTSE. Az újpestiek túraszervezője is meglépett a csapat pénzével, trieszti szállodai számlájukat sem tudták rendezni. Az éhezõ, hajlék nélkül maradt játékosokon végül a trieszti konzul segített, a csapat a külügyminisztérium költségén utazhatott haza.” (Szegedi Péter i. m.)

1924 elején, illetve első felében az élvonal mind a tizenkét gárdája úton volt. A második liga alakulatai közül a Nemzeti SC Lengyelországban, a MAC és a BEAC Németországban, a BAK Olaszországban járt, de portyázott a Szegedi AK és a Debreceni VSC és a Szombathelyi AK is. A korszak legjobb vidéki együttese hat mérkőzést vívott Spanyolországban – veretlenül!

CORINTHIÁN-DÍJ

A Vasasok csapata megvédte elsőségét

A nagycsapatok csekély érdeklődése mellett a Vasasok és a BEAC játszotta az 1924-es Corinthián-díj, egyébként egészen decemberig elnyújtott döntőjét. (1924 tavaszán egyetlen jelentős kupasorozatot sem fejeztek be, a párizsi olimpia miatt a Magyar Kupát ki sem írták.) Az előző sorozatot is megnyerő piros-kékek 3:1-re győztek az addigra már ugyancsak első osztályú egyetemisták ellen. A gólokat Kelchen, Himmer, Szentmiklóssy, illetve Kertész szerezte.

A vidék jai kiáltásai

Ki merné állítani, hogy az országban vitathatatlanul meglévő gazdasági gondok nem sújtották még inkább az ezer sebből vérző vidéki labdarúgást? Szeptemberben a Pécsi Sport Club intézett vészkiáltást a futballkorifeusoknak címezve, a *Nemzeti Sport* hasábjain. A szeptember 18-án megjelent, *Mentsük meg a vidéki futballt!* című írás alappillére három megállapítás volt: 1. A vidéki sport a pusztulás szélén. 2. A testedzés a kultúra tényezője. 3. A sportolás veszedelme a vasút és az adók.

Még nagyobb kiáltott a Kaposvári Turul a *Nemzeti Sport* 1924. január 21-i számában. Sarokpontjai: 1. Küldjön az MLSZ vándortrénereket akár egész-, akár részbeni teherviseléssel. 2. Készítsen az MLSZ lassított filmfelvételeket, hogy a tréner szemléltethetővé tehesse előadását. 3. Az MLSZ a jövőben csak annak a csapatnak adjon külföldre játékengedélyt, amely az év folyamán legalább három vidéki propagandameccset játszott. Ezeknek a mérkőzéseknek lejátszása alkalmával a fővárosi csapat a félárú vasúti jegyen és elsőrangú ellátáson kívül egyebet ne követelhesen. 4. Segítse az MLSZ a vidéki városokat abban, hogy minél több külföldi csapat mérkőzéséhez jussanak.

Kilencven év távlatából is nehéz lenne kivetnivalót találni a gondolatokban, ráadásul a *Nemzeti Sport* még rá is erősített: „Sehol a világon nincs úgy a sport, mint nálunk. Az a hatalmas öserő, gazdag energiatömeg, amelyet a vidék jelent, csaknem teljesen meddő és kiaknázatlan. Jól teszi a vidék, ha kér, követel attól a központtól, mely mindent elnyel és önmagába töm.”

Ha valamelyest csökkent is a számuk, de még divatosak voltak a kerületek közötti mérkőzések, illetve a kerületek mérkőzései budapesti vagy külföldi ellenféllel szemben: Dél-Észak 2:1 (Szegeden), Nyugat-Dél 2:1 (Győrben), Észak-Kelet 2:0 (Miskolcon), Nyugat-Alsó-Ausztria 0:2 (Bécsben), Nyugat-Budapest II. osztály 2:1 (Szombathelyen), Kelet-Közép 3:0 (Debrecenben), Kelet-Budapest II. osztály 0:0, 0:6 (mindkettő Debrecenben), Délnyugat-Budapest II. osztály 0:1, Délnyugat-Budapest III. osztály 2:4 (mindkettő Pécsen), Közép-Vidék C-válogatott 2:4 (Budapesten).

A Pozsonyi TE (sötét szerelésben) és a DVSC játékosai

Ami a bajnokságokat illeti, a Szombathelyi AK továbbra is kiemelkedett a mezőnyből, de nagyon megerősödött, elsősorban Csapkay Károly érkezésével a Diósgyőr VTK. Az előző évben kupaelődöntős Szegedi Vasutas megelőzte legnagyobb helyi riválisát, de a kerületi döntőben alulmaradt a Csabai AK-val szemben. Vidéki bajnoki döntőbe jutott a Debreceni VSC is, de a 2:0-ra megnyert első félidő után a másodikban hármat kapott a DVTK-tól.

Ami a finálét illeti: botrányokban felnőtt a vidék a budapesti első osztályhoz. A Lóversenytéren rendezett Szombathelyi AK–DVTK találkozó hosszabbításában Vértess Imre tizenegyeszt ítélt a vasiak javára. „Csapkay reklamál, közben a bírót inzultálja. Erre a közönség felrohan a pályára és ugyancsak inzultálják a SZAK játékosait, mire a tribünön a közönség egymásnak támad, és az általános verekezésnek a rendőrség vetett véget a pálya kiürítésével.” (Keletmagyarországi Sporthirlap 1924. július 7.) A szombathelyieket az MLSZ győztesnek nyilvánította. Játshattak az MTK-val az országos bajnoki címért, s nem is vallottak szégyent: az első mérkőzésen 1:1-re végeztek. Igaz, a másodikon a Testgyakorlók már nem kegyelmeztek.

Déli kerület. Szegedi alosztály.

1. Szegedi VSE 25, 2. Szegedi AK 20, 3. KEAC 17, 4. Szegedi TK 16, 5. KAC 12, 6. Sz. Zrínyi SE 8, 7. Újszegedi TC 6, 8. Szentesi TE 6. Békéscsabai alosztály. 1. **Csabai AK** 22, 2. B. Előre 18, 3. Orosházi TK 13, 4. Mezőberényi AC 10, 5. Szarvasi TSE 8, 6. Gyomai AC 7, 7. Mezőtúri AFC 6. A döntő: Csabai AK–Szegedi VSE 2:0.

Északi kerület. Miskolci alosztály.

1. Diósgyőr-Vasgyári TK 21, 2. Miskolci VSC 19, 3. MKSE 18, 4. Diósgyőri AC 16, 5. Miskolci MTE 16, 6. Sátoraljaújhelyi AC 14, 7. Sátoraljaújhelyi Egyetértés 4, 8. Miskolci MÁV ASC 4. Mátravidéki alosztály. 1. Salgótarjáni Bányatelepi TC 18, 2. Salgótarjáni SE 18, 3. Gyöngyösi AK 10, 4. Hatvani VSE 6, 5. Baglyasaljai SE 6, 6. Hatvani AC 2. A Pálfalva-Bányatelepi SE és a Jászárokszállási TC visszalépett. Alosztályi döntő azonos pontszám miatt: SBTC–SSE 3:0. Kerületi döntő: DVTK–SBTC 0:0, 2:0.

Nyugati kerület. 1. Szombathelyi AK 27, 2. Győri ETO 25, 3. Szombathelyi SE 24, 4. Tatabányai SC 21, 5. DAC-Hungária-VSE 21, 6. MÁV Haladás SE 18, 7. Székesfehérvári Duna-Száva-Adria Vasúti Előre 17, 8. Soproni FAC 8, 9. Győri AC 2, 10. Nagykanizsai TE 0.

Délnyugati kerület. Pécsi alosztály: 1. Pécsi SC 15, 2. Pécsi VSK 9, 3. Pécsi IBTC 8, 4. Pécsi AC 3, 5. Duna-gőzhajózási TVAC 3. Kaposvári alosztály: 1. Kaposvári MÁV TE 13, 2. Kaposvári Turul 12, 3. Kaposvári DLTE 9, 4. Szigetvári AK 3, 5. Barcsi SC 3. A döntő: Pécsi SC–Kaposvári MÁV TE 4:0.

Keleti kerület: 1. Debreceni Vasutas SC 29, 2. Debreceni TE 22, 3. Debreceni KASE 19, 4. Nyíregyházi TVE 17, 5. Debreceni MÁV TK 14, 6. Debreceni EAC 12, 7. Nyíregyházi Törekvés 12, 8. Berettyóújfalui SE 11, 9. Kisvárdai SE 9.

Közép-magyarországi kerület. Pestkörnyéki alosztály. 1. 1. Kistarcsai AC 27, 2. Szentlőrinci AC 25, 3. Rákosszabai TK 19, 4. Rákosliget AC 18, 5. Péceli AC 12, 6. Rákosszentmihályi TK 12, 7. Soroksárpéteri TK 11, 8. Rákoskeresztúri TE 11, 9. Maglódi TC 7. Kecskeméti alosztály: 1. Kecskeméti AC 23, 2. Szolnoki MÁV SE 22, 3. MOVE Szolnoki SE 19, 4. Kecskeméti TE 16, 5. Kecskeméti KSC 13, 6. Vecsési MTK 8, 7. Monori SE 7, 8. Szolnoki MTE 6. Váci alosztály: 1. Váci SE 23, 2. Pilisvörösvári SC 22, 3. Soroksári AC 21, 4. Budafoki MTE 21, 5. Budafoki IK 17, 6. Váci AC 14, 7. Dorogi AC 12, 8. Felsőgödi TK 8, 9. Alagi SC 6. A kerületi döntő: Váci SE–Kecskeméti AC 3:2, Váci SE–Kistarcsai SC 1:0.

A legjobb vidéki csapat címért. Negyeddöntő: Diósgyőr–Vasgyári TK–Csabai AK 2:0, Váci SE–Pécsi SC 1:0, a Debreceni VSC és a Szombathelyi AK erőnyerő. Elődöntő: Szombathelyi AK–Váci SE 6:0, Diósgyőr–Vasgyári TK–Debreceni VSC 3:2.

Döntő: Szombathelyi AK– Diósgyőr–Vasgyári TK 1:0 (0:0, 0:0). Szombathelyi AK: Weinhardt – Nagy, Prém – Vámos, Szabó, Mórítz – Krutzler, Mészáros, Holzbauer, Pahr, Németh. Diósgyőr–Vasgyári TK: Kozusnyik – Posteiner, Wrabata – Klemenik, Müller, Chojka – Páva, Bova, Csapkey, Völker I, Völker II. Gól: Pahr.

Országos döntő. MTK–Szombathelyi AK 1:1, majd a megismételt mérkőzésen 3:0.

Az első mérkőzés összeállításai. MTK: Kropacsek – Mándi, Senkey I – Stallmach, Nyúl II, Nádler – Braun, Molnár, Orth, Winkler II, Jeny. SZAK: Weinhardt – Nagy, Prém – Vámos, Szabó, Mórítz – Krutzler, Mészáros, Holzbauer, Pahr, Németh.

Minden idők legelegánsabb játékosa

Pataki Mihály 1893. április 7-én született Budapesten. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) Sihadereként a Balaton mellett nyaralva látott először futballozókat. (*100-ak könyve*) Horváthért, a BTC sztárjáért lelkesedett tinédzserként, viszont a bátyja a Ferencvárosi Torna Club tagja volt, s miatta ment a kimondottan alacsony termetű, vékonypénzű, Pitykének becézett csatár 1908-ban a zöld-fehérek ifjúsági csapatához, amellyel bajnokságot nyert. 1911-ben felkerült az első kerethez. Mivel még tanuló volt, a kultuszminiszter külön rendelete engedélyezte számára az olimpián való részvételt 1912-ben. „Jó footballista, de rossz diák Pataky László (természetesen Mihályról van szó – *a szerzők*), az olimpiai centercsatár. Mint a IX. kerületi felső kereskedelmi iskola felső osztályának növendéke öt tantárgyból hasalt el az osztályvizsgán. A legérdekesebb a szomorú esetben az, hogy Kárpáthy Béla, az MLSZ elnöke és az FTC illusztris tagja sem segíthetett rajta. Ő is elbuktat.” (*Sporthírlap* 1912. június)

A svédországi tornán az osztrákok elleni egyik gólt ő lőtte a Vigasz-díjért (3:0). Ez a győzelem olyannyira meghatotta, hogy megkönnyezte a kint élő honfitársak ünneplését, amikor a győzelem tiszteletére a labdarúgók, valamint a berohanó nézők együtt elénekelték a magyar

himnuszt. 1913. április 27-én két perc alatt két gólt rúgott Bécsben a hazaiaknak (4:1), holott szakadt az eső, és a sáros, síkos terep nem igazán feküdt neki. A mély talajon általában nem érvényesült az ő finom technikája. (*Nemzeti Sport* 1926. június 6.)

1912 és 1927 között 24 alkalommal húzta magára a nemzeti együttes meggypiros ingét, 20 gólt szerzett a legjobbak között. „Vele lép pályára az első magyar center, aki roppant nagy érzéket, széles látókört, hallatlan játékindigenciát képvisel. Ideálja lesz a centereknek, és csak a háború akasztja meg azon az úton, amely nagyon fényes futballkarrierhez vezetett volna.” (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.)

„(...) még megvan gyerekkoromból egy sereg régi Nemzeti Sport, azokat elővettem és elgondolkoztam, s úgy találtam, hogy Pataki a legnagyobb magyar center” – írta Tokai Mihály budapesti olvasó. (*Nemzeti Sport* 1929. január 9.) „Minden idők legelegánsabb játékosa” – hangzott a szakma summás ítélete. (*Magyar sport pantheonja* 1932)

A Ferencváros tagjaként öt bajnoki címet (1911, 1912, 1913, 1926, 1927) és három Magyar Kupát (1913, 1922, 1927) gyűjtött be. Megjegyzendő, hogy az 1922-s, megismételt fináléban, valamit az 1927-es döntőn nem lépett pályára. Nem akármilyen adalék a személyiségéhez, hogy az első professzionális bajnokságot amatőrként nyerte meg a Fradival (*100-ak könyve*), és hogy a hidegebb időkben rendre pamutkesztyűt húzott. Óvta ujjait az időjárás szeszélyeitől, mert imádott hegedülni. (www.temppofradi.hu)

Hallgassuk meg őt, miként vélekedett élete nagy kalandjáról, a labdarúgásról! „Nem akkor lettem a futball szerelmese, amikor játszani kezdtem, és nem is, amikor elértem az első sikert. (...) Mikor itt jártak az angolok, a skótok. Régen. Békében. A nagy angol és skót csapatok. Mikor a Sunderland 9:0-re vert bennünket. Akkor... (...) Álltam a pályán (...) és elfelejtettem játszani, néztem, csodáltam őket. Futballoztak!... Az volt a futball!” (*Sporthirlap* 1932. május 14.)

1914 októberében bevonult. 1915 májusában a keleti frontra vezényelték hadnagyi rangban. 1917. januárban orosz fogságba esett. Először az Urálban, majd a még távolabbi Novonyikolajevszkben (ma Novoszibirszk – *a szerzők*) raboskodott. A lágerben is folytatódott a „káukás” hadseregben megszokott magyar-osztrák rivalizálás, heves csatákat vívtak egymással a pályán, mígnem az állandó verekedések miatt a táborparancsnok betiltotta a meccseket. Az első szökési kísérlete 1918 áprilisában sikertelen maradt, ám három nap múlva újból lelépett, és akkor Lengyelországon keresztül haza is tudott jutni. (*Nemzeti Sport* 1930. április 9.)

1920 derekán kint járt Berlinben, szerepelt az ottani magyar profik között. Emiatt eltiltották, azonban később kegyelmet kapott, sőt megbocsátottak neki. (*Képes Sportlap* 1947. szeptember 9.) A profi címke olyasmi volt akkortájt, mint a középkorban az utcalányokra rásütött skarlát betű, viszolygást keltett. Sokan egyszerűen nem tudták megérteni és tolerálni, hogy felnőtt, munkaképes emberek lényegében egy gyerekjáték műveléséből tartják el magukat. Ezért minősítették őket megvetően férfi prostituáltaknak, a profizmus állandó jelzője pedig a médiában a piszkos lett. Erről a szemléletmódról árulkodik az alábbi pesti poén:

„– Mi a különbség Pataki és Eisenhoffer között?

– Mi?

– Pataki centert, Eisenhoffer pedig centért játszik.” (*Nemzeti Sport* 1926. november 5.)

1925-ben Pataki Mihály is megkapta a Ferencváros örökös bajnoka kitüntető elismerést.

1929 őszén a PLASZ a kapitányi posztra állította, azaz a hivatásosak válogatottjának szakvezetője lett. (*Nemzeti Sport* 1929. október 23.) A civilben nyomdatulajdonos (*100-ak könyve*) szolgált „igazi” szövetségi kapitányként is 1930-ban, sajnos a három találkozójából egyet sem nyert meg. (Vele a kispadon kaptunk ki május 11-én 5:0-ra az olaszoktól az Üllői úton.)

Amikor a Fradi átmeneti válságban volt, őt választották meg a klub vezérévé. Így hangzott székfoglalójának mottója: „Én nem az ostorral nevelők fajtájából való vagyok.” (*Nemzeti Sport* 1940. április 4.) Szelíden is hatékonyan dolgozott, hisz megnyerte a csapat a bajnokságot.

1977. november 28-án hunyta le örökre a szemét Budapesten. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*)

Csibi, a tragikus sorsú csatár

Braun (Barna) József önmagáról: „1901-ben születtem, évfolyamtársam Orth, Molnár, Nádler, a kis Senkey, Jeny és Kléber. A VAC ifiben játszottam vagy két évig, 1916-ban mentem át az MTK-hoz, ott is az ifiben játszottam egy évig. 1917-ben szerepeltem először az I-ben, a Győri ETO elleni kupameccsen, mint jobbösszekötő. Két játék után azonban kiestem az I-ből, nehéz volt konkurálni az akkori belső trióval. Jimmy is látta ezt, akkor kezdtünk el a jobbszélre dolgozni, ahol még nőtt fü. 1919 tavaszán aztán sikerült Tauszig helyére bekerülnöm, és azóta törzstag lettem az egyben. Még abban az évben bekerültem a válogatottba. Az az MTK csatársor, Konrád II, Schaffer, Schlosser, Szabó. Mostanában annyit írnak a rakkolás, belemenős spanyol meg belga stílusról. Próbáltak volna ez ellen a csatársor ellen belga stílusban játszani! Ott halálra futhatta volna magát a belga half, és nem nyúlt volna a labdához. Konrád II... Amellett lehetett játszani. Orth Gyurinak nagyobb talán a játékindigenciája, sokoldalúbb játékos, de Konrád volt a legnagyobb technikájú magyar futballista. És önzetlen a végtelenségig.” (*Nemzeti Sport* 1925. április 2.)

Egészítsük ki annyival, hogy 1901. február 26-án született (*Nemzeti Sport* 1937. november 5.) Budapesten, szegény, sokgyermekes zsidócsaládban. (*Ujvári Péter szerkesztésében Magyar Zsidó Lexikon*) 1914-ben a VAC ifjúsági csapatában ismerkedett meg a sportág alapjaival, onnét került a Testgyakorlókhoz, majd a profizmus bevezetésekor a Hungária FC-hez. Az MTK-val és a Hungáriával kilenc bajnoki aranyat (1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1929) és két Magyar Kupát (1923, 1925) nyert. 1918 és 1926 között huszonnyolcszor volt válogatott, a nemzeti együttesben tizenegy gólt szerzett.

1921. november 6-án, a magyar–svéd meccsen láb-
törést szenvedett, utána megműtötték. 1922 tavaszán
a „33-asok” ellen megint elvitték a lábát. Megoperálták,
ám hat hét elteltével újból futkározott. 1924 októberé-
ben, az FTC elleni 11:2-es diadalon Jancsár Jenő meg-
rúgta, újfent műteni kellett. És ezzel még nem volt vége
a kálváriajárásának! 1927 nyarán ismételen kés alá fe-
küdt, aztán közvetlenül az orvosi beavatkozás után
mindkét lába orbáncos lett. Kritikus heteket élt át. (*Nem-
zeti Sport* 1927. június 12.)

A két elválaszthatatlan barát,
Braun (balra) és Orth

Mi jellemezte a karcsú csatár személyiségét és produk-
cióit? A kezdetben félénk fiúcskából a merész ritmusvál-
tások utánozhatatlan nagymestere lett. „Ő játssza a há-
ború után azt a szerepet (...), mint a régebbi időkben
Sebestyén.” (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.) Olykor
azonban a „nemtörődomség flegmatikus” volt (*Nemze-
ti Sport* 1927. február 16.), máskor pedig megbüntették,
mert Opata Zoltánnal együtt nem folytatott sportszerű életmódot. (*Nemzeti Sport* 1927. feb-
ruár 20.) „A híres szögleteit helyből rúgta. Nekifutás nélkül, külső csüddel, remek csavarást
adva bele. A 11-eshez sem rohant neki Payer-módra. (...) inkább a sarokba szerette löni a lab-
dát. (...) Az edzéseken ezer tizenegyesből ezret belőtt, még Platkónak is.” (*Képes Sportlap* 1947.
szeptember 30.) Sajnos élete legfontosabb büntetőjét 1924. május 29-én, a találkozó 43. percé-
ben kapufára rúgta. A párizsi olimpián, 0:1-es állásnál – Egyiptom ellen...

Rettentően utálta az ívelt passzokat. „(...) egy ízben, amikor Kertész II magas labdát küldött
hozzá, amellyel szépen elfuthatott volna, dühösen visszarúgta a labdát Kertész II-höz, és azt
mondta neki: «no, most próbáld meg laposan hozzám küldeni.»” (*Nemzeti Sport* 1942. január 5.)

A szaklap szerint tagja volt minden idők legjobb magyar tizenegyenek. (*Nemzeti Sport* 1930.
június 4.) Kevésbé ismert, hogy 1928 őszén a sérüléséből felépülve – Tóth-Potya István tréner
engedélyével – az Üllői úton edzett. Ki is jelentette, hogy „(...) én szeretnék a Ferencvárosban
játszani.” (*Nemzeti Sport* 1928. november 14.) Nem igazolták le a zöld-fehérek, és a Hungária a
következő tavaszon újból játékgengedélyt kért a részére. (*Nemzeti Sport* 1929. május 14.) Be is
tették a kezdőbe, mégpedig Orth helyére – centernek. (*Nemzeti Sport* 1929. május 21.)

Családi jellegű vonatkozás, hogy Béla nevű fivérét, aki hét éven keresztül volt a kolozsvári
Haggibor centerhelfja, „a románok kiutasították”. (*Nemzeti Sport* 1927. július 10.)

1929 nyarán Braun József külföldre igazolása heves érzelmeket váltott ki, hisz június 29-
én éppen a volt társai ellen debütált a Hakoah Wien támadósorában (Hakoah–Hungária 1:3).
(*Nemzeti Sport* 1929. június 30.) Pár hónap múltával Bécsből az USA-ba ment, ahol a Brooklyn
Wanderers profija lett. (*Nemzeti Sport* 1929. november 27.) Sokan vádolták, amiért „elad-
ta magát”, egy cikkében a *Nemzeti Sport* is bírálta. Később megváltoztatta az álláspontját, és
empatikusan megírta, Csibi azért távozott Amerikába, hogy biztosítsa egzisztenciáját, „ame-
lyet a magyar futballtól harmincegynéhányszoros válogatottsága dacára is hiába várt”. (*Nem-
zeti Sport* 1929. július 28.) Korábban voltak próbálkozásai a polgári életben, banktisztviselő-
ként és tőzsdeügynökként kereste a boldogulást, amíg B-listára nem került. (100-ak könyve)

Két gárdát szolgált nyúlfarknyi ideig az Egyesült Államokban, a Brooklyn Hakoah FC-t (1929 őszén) és a Brooklyn Wandererst (1929 vége és 1930 eleje között).

1930 nyitányán végleg hazatért a „vándoroktól”, de akkor még nem vonult vissza. „Braunt tegnap táviratilag kiadta az amerikai szövetség, és így semmi akadályja sincs annak, hogy a múlt idők legjobb jobbszélsőjét a VAC FC színeiben ligameccsen is pályán láthassa a közönség” – ujjongott a sajtó. (*Nemzeti Sport* 1930. február 25.) Március 2-án játszott is a VAC-ban a Zala-Kanizsa ellen (4:0), a hivatásosok második vonalában. (*Nemzeti Sport* 1930. március 3.) Az utolsó fellépése a „vívóknál” a Vasas elleni osztályozó volt június 29-én (1:2). Árnyéka volt régi énjének, tetejébe az ellenfél drukkerai végig gúnyolták és „borzalmasan kifütyülték”. (*Nemzeti Sport* 1930. június 30.) Az affér után felhagyott az aktív játékkal, és edző lett belőle. „Szlovenszkóban” dolgozott (LAFC Lučenec, FTC Filakovo, ČSŠK Bratislava). „Rövidesen elhagyja Pozsonyt, ahol a Bratislava trénerre volt, de összeveszett a vezetőséggel, ezért szerződést bontott, holott (...) sok-sok éven át sikeres volt.” (*Nemzeti Sport* 1936. február 27. és *Nemzeti Sport* 1936. június 5.) Nem sokkal később arról számolt be a média, hogy „Braun Csibi a kolozsvári Universitatea-hoz szerződött edzőnek. A kolozsvári egyesület igen jól jár a kitűnő edzővel, akinek pozsonyi sikereit a Bratislavával Romániában is igen nagyra értékelik.” (*Nemzeti Sport* 1936. június 23.)

1938 nyarán arról olvashattak az érdeklődők, hogy a Hungária mestere lett. (*Nemzeti Sport* 1938. augusztus 1.) Szívszorongató – különösen annak tükrében, hogy tudjuk, a származása miatt milyen drámai módon ért véget az élete –, hogy 1939 nyarán a III. Birodalomban portyázott a Hungária, amelynek ő volt a szakvezetője, és mindenütt kitüntető tisztelettel fogadták „a magyar színek képviselőit” a nácik. Mindkét ottani mérkőzésüket megnyerték a tanítványai, a TUS Leipzig ellen 5:1-re, a berlini Hertha-Blau Weiss „vegyes” ellen 2:1-re. (*Nemzeti Sport* 1939. július 7. és *Nemzeti Sport* 1939. július 18.)

„Braun mégis megválík a Hungáriától és a Nordstern Basel edzője lesz” – harsogta a sportújság címcímoldala. (*Nemzeti Sport* 1939. augusztus 8.) Rövidre rá nyilatkozott a magyar–német válogatott viadal előtt (*Nemzeti Sport* 1939. szeptember 24.), és nem említette, hogy tényleg Svájcba kerülne.

„Braun József, a volt edző keserűen mondja a játékosok felé: nem csoda, ha Gyula megbetegedett. Veletek kellett foglalkoznia.” (*Nemzeti Sport* 1940. március 15.) (Ironikus célzás volt a részéről Feldmann Gyula agyvérzésére és az utódok szerény képességeire.)

„Braun Csibit leszerződtette edzőnek az aradi Gloria”. (*Nemzeti Sport* 1940. július 22.)

Ez az utolsó általunk fellelt újsághír róla. Minden bizonnyal a 2. bécsi döntés miatt haza kellett jönnie. Jánosi Béla, a másik híres magyar tréner kontraktusát is felbontotta a bukaresti Venus. (*Nemzeti Sport* 1940. október 10.)

Munkaszolgálatosként a keleti fronton érte a halál, valószínűleg 1943 februárjában. ([www. hdke.hu](http://www.hdke.hu))

Jellemzi a korabeli honi sajtóviszonyokat, hogy az általa korábban dédelgetett kedvenc, a valaha élt egyik legbriliánsabb magyar jobbszélső halálának hírért, esetleg eltűnésének közlését nem tartotta publikálásra érdemesnek.

Névsorolvasás

Az idény rekonstruált keretei a *Nemzeti Sport* és a *Sportthirlap* tudósításai alapján.

Budapesti Torna Club:

Palcsek – Orbán Béla, Geschlecht József – Borsányi Ferenc, Horváth II Gyula, Szabó Sándor – Hajdu Sándor, Tichowszky Dezső, Pócz-Nagy Árpád, Schweng József, Zilizy József. A többiek: Bitter, Brauchler, Erdélyi Géza, Gruber Nándor, Horváth I, Horváth III Endre, Kirchbaum, Molnár, Nagy, Zsin Géza.

Ferencvárosi Torna Club:

Amsel Ignác (jobbra) – Takács I Géza, Hungler II János – **Furmann Károly** (balra), Szabó József, Blum Zoltán – Kelemen Richárd, Héger Ferenc, Patáki Mihály, Eisenhoffer József, Tóth-Potya István. A többiek: Balassa Béla, Egri Ferenc, Hahn Sándor dr., Halász Zoltán, Hungler I József, Hungler III Imre, Kohut Vilmos, Matkovich József, Mészáros Béla, Schreiber Ernő, Takács Lajos, Wágner Károly, Weisz László (k), Wilhelm Vilmos.

III. kerületi TVE:

Neuhaus János – Mayherr József, Szabó Jenő – Nagy Ferenc, Kléber Gábor, Kovásznay János – Hönich Lajos, Horváth László, Palcsek Antal, Skvarek György, Drössler Béla. A többiek: Göttler Gyula, Hegyi Mátyás, Kenyeres György, Kheck, Mengl, Ollinger János, Schwitzer Endre, Steinfeld, Steinitz Béla, Vadas.

„33” FC:

Zsák Károly – Oláh György, Kutik András – Beller, Zloch Gyula, Szigeti – Krammer, Mezey, Kovácsy I, Kovácsy II Béla, Lochner István (Pipa). A többiek: Babocsay, Bäck, Bakonyi, Blaumann, Csárdás, Eichbaum, Glück, Ivanics, Kiss, Kopper, Kun, Laffers, Strasser, Strausz, Ujváry.

Kispesti Athlétikai Club:

Biri János – Saguly János, Dudás Gyula – Blasnik, Raix Gusztáv, Buday János – Fatter Károly, Ólvedy Ferenc, Eberhardt, Gresch, Norik Géza. A többiek: Boldog Ádám, Csida István, Grosz, Gulyás, Morvay Ágoston, Tóth Jenő.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Kropacsek Ferenc 20 – Mándi Gyula 22, Senkey I Imre 22 – Kertész II Vilmos 20, Nádler Henrik 21, Nyúl II Vilmos 13 – Braun József 20, Molnár György 20, Opata Zoltán 17, Siklóssy Antal 14, Jeny Rudolf 19. A többiek: Fábián Sándor (k) 2, Nyúl I Fe-

renc 3, Orth György 13, Senkey II Gyula 3, Stallmach Alajos 2, Varga György 2, Weszter Károly 1, Winkler II Róbert 10.

Törekvés Sport Egyesület:

Lantos – Veréb József, Siegl József – Bartos, Sztankó, Pruha Antal – Szántó Ferenc, Weber Lajos, Urik József, Kautzky József, Palkó. A többiek: Iváncsics, Bakács, Halmos, Iváncsics, Lengyel, Préger, Tritz Lőrinc.

Újpesti TE:

Klein József – Fogl II Károly, Fogl II József – Kelecsényi I Ferenc, Baubach Béla, Peics Sándor – Paulusz Nándor, Csontos Kálmán, Jeszmás József, Schaller József, Szidon II Rezső. A többiek: Ányos József, Kelecsényi II Lajos, Kósa József, Lenhardt (k), Markó István, Schaffer Béla, Szemere Pál, Varga (k).

UTSE:

Bajusz Lajos – Minárovits, Dankó – Wilhelm János, Búza Lajos, Török József – Leitner Hermann, Kojcsa, Gally János, Reisner, Seiden Jenő. A többiek: Blum, Freit, Gráf Ferenc, Grossmann, Hosó, Jirosek, Jüngling, Klein, Korsó, Laukó II, Laukó III, Lozik (k), Mészáros (k), Radócz, Salkovszky, Szabó, Szinay, Wágner (k).

Vasasok Sport Clubja:

Kutrucz János – Király Tivadar, Zatykó Ferenc – Katzer Mihály, Sipos Ferenc, Tomecskó József – Kelchen Károly, Takács II József, Jellinek Tivadar, Himmer Rezső, Szentmiklóssy Béla. A többiek: Auerbach Pál, Brunekker Ottó, Gottlieb Jenő, Grünfeld Ferenc, Kocsis Lajos, Koffler Károly, Krajcsovits István, Massányi József, Minyó Lajos, Nyerges János (k), Pallós Mikós, Reiner István, Rózsa-Rottler József, Siska Mihály (k), Stengl István.

Vívó és Atlétikai Club:

Fischer Lajos – Singer Miklós, Weisz Jenő – Breuer II Árpád, Weisz Gyula, Hermann Ignác – Móra, Engel II Vilmos, Boross II Endre, Grósz Dezső, Lébi. A többiek: Engel I László, Gansl III Márkus, Grósz III, Grósz IV, Grünblatt, Guttmann, Haar Móric, Havas, Hollós (k), Ivanovszky Dezső, Jocke, Klein, Klopfer, Löwy Mátyás, Moskovitz, Pollák.

Zuglói VII. kerületi Athlétikai Club:

Eitner – Blaskó, Zwolenszky József – Ellinger, Pálffy, Hajdu – Láng, Polláczek Hugó, Sefcsik János, Czéh Miklós, Neumayer. A többiek: Bán, Bindl Jenő (k), Brenner, Csincsá, Dobó, Dobos, Hoffmann, Juhász, Kittel, Klebersz, Kovács, Vaczek.

Az 1923–1924. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	22	19	2	1	50:11	40
2. FTC	22	11	8	3	36:15	30
3. UTE	22	12	4	6	39:15	28
4. BTC	22	10	5	7	23:21	25
5. VAC	22	7	5	10	18:31	19
6. Z. VII. ker. SC	22	7	5	10	16:28	19
7. Törekvés	22	6	6	10	28:29	18
8. III. ker. TVE	22	4	10	8	21:23	18
9. Vasasok	22	7	4	11	28:36	18
10. KAC	22	5	8	9	18:33	18
11. „33” FC	22	5	7	10	14:27	17
12. UTSE	22	5	4	13	26:48	14

II. osztály

1. BEAC	26	19	5	2	71:16	43
2. NSC	26	18	4	4	64:27	40
3. TTC	26	17	5	4	44:17	39
4. MAC	26	13	7	6	37:24	33
5. BAK	26	8	10	8	34:30	26
6. Ékszerészek	26	10	6	10	31:28	26
7. KAOE	26	8	8	10	33:33	24
8. Postás	26	9	6	11	29:31	24
9. Föv. TK	26	4	16	6	25:29	24
10. Húsiparosok	26	9	3	14	32:43	21
11. ETC	26	4	13	9	20:41	21
12. EMTK	26	7	5	14	30:43	19
13. Testvériség	26	6	7	13	29:44	19
14. MAFC	26	–	5	21	19:92	5

Orth (MTK) kezét fog Klug bíróval, Pataki (FTC) a sorára vár

A másodosztályú csapatok elnevezése

BAK: Budapesti Athletikai Klub

BEAC: Budapesti Egyetemi Athletikai Club

ETC: Erzsébeti Torna Club

EMTK: Erzsébeti Munkás Testedző Kör

Ékszerészek: Ékszerészek Sport Clubja

Föv. TK: Fővárosi Testedzők Köre

Húsiparosok: Húsiparosok Sport Clubja

KAOE: Kereskedők Atlétikai Országos Egyesülete

MAC: Magyar Athletikai Club

MAFC: Műegyetemi Athletikai és Football Club

NSC: Nemzeti Sport Club

Postás: Postás Sport Egyesület

Testvériség: Testvériség Sport Egyesület

TTC: Terézvárosi Torna Club

Gólkirály:

Jeszmas József (UTE) 15 góllal

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. MTK	X	2:1	1:1	2:0	0:1	1:0	2:1	3:1	1:0	2:0	4:1	3:0
2. FTC	0:2	X	2:0	2:0	0:0	3:0	4:1	1:1	2:2	2:0	1:1	4:0
3. UTE	0:2	1:2	X	1:2	4:0	5:0	1:1	2:1	4:0	3:1	2:0	4:1
4. BTC	0:3	0:0	0:0	X	4:2	4:0	2:2	1:0	1:0	1:1	1:0	1:2
5. VAC	0:6	0:0	0:1	2:0	X	0:3	0:1	1:2	0:1	2:0	0:0	0:3
6. ZAC	0:0	2:0	1:0	0:1	1:1	X	2:0	0:0	2:2	0:1	0:1	0:3
7. Törekvés	0:2	1:3	0:0	0:1	0:2	0:1	X	0:0	3:2	4:0	0:1	1:2
8. III. ker.	0:2	1:1	0:4	0:1	1:1	1:1	0:2	X	0:1	1:1	1:1	2:0
9. Vasasok	2:4	1:2	0:1	1:0	3:0	3:0	0:2	0:4	X	4:3	0:1	3:2
10. KAC	1:3	0:4	1:0	1:0	1:2	1:0	1:1	0:0	0:0	X	2:2	1:1
11. „33” FC	0:2	0:0	0:2	0:2	0:1	1:2	0:5	0:0	0:0	0:1	X	3:0
12. UTSE	2:3	0:1	0:3	1:1	0:3	0:1	3:3	0:5	4:3	1:1	1:2	X

Álamatőrök akartak lenni, amatőrök nem

Az 1924–1925-ös hazai futballév két fő témája a profikérdés és a játékosok kivándorlása volt. Mindkettő megoldatlan maradt, noha mindkettőben születtek apró, vagy nem is apró, de mindeképpen előremutató lépések.

1924 nyarán a profizmus bevezetésének kérdése már nagyon élessé vált mind nálunk, mind – és elsősorban – Ausztriában, valamint Csehszlovákiában. Augusztus 18-án azt jelentette a *Nemzeti Sport*, hogy a magyar egyesületek még várakozó állásponton vannak, ám a csehek (sic!) egyeztetéseket akartak, mivel a Sparta, a DFC, a Viktoria Žižkov és a Czechie Karolinenthal határozottan a profizmus mellett áll. Sőt, a négyes szívesen bővítené a kört a Teplitzer FC, a Makkabi Brno és a Židenice bevonásával. Ám szerintük a magyarok nem mutatkoztak elég határozottnak a kérdésben – s ezt nagyon jól látták. Egyedül az MTK futballvezére, Fodor dr. érezte az azonnali bevezetés szükségességét. Prágából olyan hangok is hallatszottak, hogy közös érdek lenne egyszerre bevezetni a három országban a professzionizmust. Ez egybeesett azzal a véleménnyel, amelyet hajdanán a németek fogalmaztak meg, értünk aggódva: „A magyarok nem járnának jól, ha egyedül bevezetnék a hivatásos futballt”.

Az osztrákok türelme azonban elfogyott. 1924 nyarán kiírták – egyébként kizárólag bécsi csapatok részvételével – az első profi bajnokságukat. Ezzel a kontinensen (értsd: az angolok és a skótok után) ők lettek az úttörők. A csehek ettől vérszemet kaptak, s 1925 elején ők is bevezették. A magyarok vajúdtak és vártak. A labdarúgók sem sürgették igazán a dolgot, szinte mind-egyikük az önmagát közép-európai játékosnak valló Schaffer Alfréd véleményét tette magáévá: „Csak akkor leszek professzionista, ha feltétlenül biztosítva látom, hogy több jövedelmem lesz, mint most. Mert ha kevesebbet kapok, mint professzionista, akkor inkább maradok amatőr!” (*Nemzeti Sport* 1924. augusztus 26.)

Megvédte bajnoki trónusát az MTK. Áll (balról): Kropacsek, Senkey I, Winkler II, Orth, Braun, Molnár, Opata, Mandl, Jeny, Kertész II, Nádler

Jól jellemezte a hangulatot – mármint hogy mennyire ítélendő el az álamatörizmus – a sportlap vélekedése az addigi egyetlen, egy egész klubot érintő botránnyról, az úgynevezett kispesti profiperről: „A KAC-ügy megmutatta, hogy az MLSZ helytelenül cselekedett. Bűnbakul állított egy klubot, melynek egyáltalán nem volt nagyobb bűne, mint a többinek, csak ügyetlenül könyvelt és rábizonyították a vádak.” (Nemzeti Sport, 1924. augusztus 28.)

Ellenben Tibor Lajos, az MLSZ társelnöke szembement az árral. Készített egy tervezetet, amely azt célozta, hogy a szövetség november elsejétől kezdve a legszigorúbban tartassa be saját amatőrszabályait, ne hunyjon szemet annak semmiféle nyílt vagy titkos áthágása felett, és teljes szigorral sújtsa le az ellene vétkezőkre. A terv előrevetítette, hogy a szövetségek figyeljenek, hogy munkabér-megtérítés címén ne fizessenek ki a játékosoknak olyan összegeket, amelyek a tréningek által tényleg elveszített munkabér összegét meghaladják. Lelkiismeretesen ellenőrizni szándékozta a túraelszámolásokat, különös tekintettel arra, hogy az MLSZ által engedélyezett zsebpénznél senki se ne kaphasson többet, s hogy más címen se juthassanak a futballisták a játékok révén anyagiakhoz. Szintén ellenőrizni akarták a jegybevétel elszámolását. (Az utókor ítélete: az MLSZ ezzel a felsorolással kvázi beismerte, pontosan tudja, hogyan fizetik az elvben amatőr játékosokat.)

A labdarúgók véleménye megint csak fura kettősséget takart: általában véve szívesebben lettek volna továbbra is álamatörők, mint profik, ellenben az igazi amatőrségből nem kértek. Mindezt a pénz oldaláról megközelítve: a futballisták a labdarúgásból akartak megélni, beleértve azt is, hogy a legjobbakat klubjuk szurkolói jól fizető állásokba is helyezték, de ott többnyire ténylegesen dolgozni kellett. Ugyanakkor attól tartottak, hogy a szerződésekkel körbebástyázott, legális profizmusban lényegesen kevesebbet keresnének. Amatőrként meg, ugyebár, semmit – ám erről hallani sem akartak.

Sorozatban bundáztak

Példátlan botránnyal ért véget a budapesti második osztály idénye. Öt csapatot büntettek meg a tizennégyből vesztegetéssel, bundázással, lazsálással. A 14-esből 9-re olvadt mezőnyben végül is a „33” FC találta magát az első helyen, az ETC a másodikon. Először a legszorgalmasabb lefekvő, a **Kőbányai TE** pontjait vették el, azután a magát bajnoknak gondoló Terézvárosi TC, majd az Ékszerészek, a Húsiparosok és a Fővárosi TK került le az élről, elvesztvén a pontjait, sőt egy évre a játékjogát is. A KTE-t az MLSZ törölte a tagjai közül, az Ékszerészek, a Húsiparosok és a TTC egy éves felfüggesztést kapott. A csapatok II. osztályú tagságukat megtartották, de a következő évben a bajnokságban nem vehettek részt.

(Az eredetileg ugyancsak megbüntetett Főv. TK-t utóbb felmentették.)

A fehér inges KTE
2:2-re végzett
a Donaufelder FC-vel

A *Nemzeti Sport* különben úgy látta, hogy a Tibor-féle javaslat is a profizmus felé orientálja az egyesületeket. Ugyanis, ha szigorításokat vezettek volna be, még több játékos igyekezett volna „kevésbé amatőr vidékekre”, azaz külföldre kimenni.

Az MLSZ szinte tehetetlen volt a játékosexodus megfékezésében, s a FIFA segítségét kérte. Az amatőrfutball egyik zászlóshajója, a BTC vezetőiből ömlött a panasz: három külföldi tréner hat játékost vitt ki magával pár rövid hét leforgása alatt. Brauchler József Bukarestbe, Zsin Géza Legnanóba, Tichowszky Dezső Modenába, Orbán Béla és Horváth István Bresciába. Hajdu Sándorról egy ideig nem is tudtak, aztán ő is felbukkant Olaszországban. A szövetség a kinn dolgozó edzőket vádolta a játékoscsábítás kedvelt korabeli kifejezésével: „Régen tudásukkal brillíroztak a magyar trénerek külföldön, ma szipkázott magyar játékosokkal akarják feljavítani csapatuk niveljét.” Klement Sándor, az FTC intézője kartelleket követelt, s a külföldön működő magyar trénerek nyilvántartását, sőt a szipkázók erkölcsi megbélyegzését. Ezek közül a kartellek kötése volt a legéletrevalóbb ötlet – ellenben az osztrákokkal meglévő a bécsi ek egyoldalúan felmondták.

Külföldre vágyott a kor legjobb magyar játékosa, **Orth György** is – újra. Ám aztán megint maradt, pedig nagyon tárgyalt a Viennával. A *Nemzeti Sport* szerint (szeptember 20.) „sportáruüzletbe való társulásról és havi 20 millió korona fix biztosított jövedelemről suttoztak”. A sportlap akkor 2000 koronába került, így mai áron körülbelül kétmillió forintos fizetést kapott Orth azzal, hogy az MTK besegítette Kéglér Károly sportüzletébe. Kellott a kereset a futballsztárnak, mert pénz, illetve állás nélkül maradt. Amikor először kokettált a bécsi klubbal, Kármán Sándor tőzsdebizományos cégében juttatták jól fizető munkához az MTK vezetői. Ám, ahogyan olyan sok más cég az akkor tetőző válságban, az is tönkrement.

A gazdasági (elsősorban pénzügyi) válság egyébként minden más klub tagjainál mélyebben érintette az MTK-játékosokat, illetve és elsősorban a támogatói kört. A megállapítást így fejtette ki a *Nemzeti Sport*: „A kék-fehérek táborában rengeteg vagyonos tőzsdebizományos, kereskedő és jómódú iparos van. Ezeknek javarésze szeretettel csüng az egyesületén és anyagiilag támogatják a játékosokat. Erre pedig nem is olyan régen még bőven volt alkalom. A tőzsde jól ment, az MTK-játékosok legnagyobb részének volt látogatási jegye a tőzsdére, miután csaknem mindnyájan bizományosoknál voltak alkalmazva. A fix-fizetés csak olyan banktisztviselőis volt, ellenben a klubtagoktól mindig kaptak tőzsdei kötésekre, vételekre-eladásokra megbízást, s a jutalék természetesen őket illette. Ezek a jutalékok annak idején figyelemre méltó összeget tettek ki naponta, de meg is kellett dolgozni érte rendszeren. Ám az év elején beköszöntött a dekonjunktúra és egyformán erősen sújtott játékost és bizományost. A jövedelmek az egész vonalon szinte végzetesen megcsappantak, sőt egyik-másikuk a B-listával is közelebbi ismeretsegre lépett.”

A játékosok közül Orth Kármán Sándornál volt alkalmazásban, ám a cég tönkrement. Braun Csibi a legszorgalmasabbnak ismert megbízottak egyike volt, akinek „minden játékosszerződésnél jobban kifizeti magát egy kiadós hossz”, őt a tőzsde megjavulása téríthette volna el a távozási szándékától. Így azonban ő is menni akart. Megnehezedett a helyzete Mandl (Mándi) Gyulának is, pedig ő a tőzsde egyik vezérének, Fischl Bélánál kapott alkalmazást. Más volt a helyzet a mindenki által Pubinak becézett Nádler Henrikkel, akiről annak idején még a

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Nemzeti Sport is azt írta, egyáltalán nem várható tőle, hogy küzdjön, csússzon-másszon a sáros, pocsolyás pályán, ugyanis édesapja Deák Ferenc téri bőröndös üzletét vezette, „igen jó anyagi körülmények között” élve.

Orth maradása, illetve busás javadalmazása egyben vezéraldozattal is járt. A csapat legrégebbi játékosa, Kertész II Vilmos annyira megsértődött, hogy levelet írt Brüll Alfrédnek, amelyben bejelentette az MTK-ból való kilépését. Bánatát szívesen osztotta meg a sportsajtó olvasóival: „Nem vártam volna az MTK-tól, hogy velem, aki 20 év óta testestől-lelkéstől a kék-fehéreké voltam, ebben az ügyben ilyen kritikán alul bánjanak. Annyit igazán elvárhattam volna, hogy mikor tudják, hogy ez az ügy egzisztenciális kérdés rám nézve, mert feltétlenül erős konkurencia lenne számomra, legalább megkérdeztek volna, hogy mit szólok hozzá, mi a véleményem a dologról? Hiszen – bár Orth Györggyel egyáltalán nem vagyok jó barátságban – mégis megtettem volna, hogy én társulok vele, ha már mindenáron itt akarják tartani azt a játékost, akire már annyit költöttek eddig is. Húsz évig küzdöttem, szenvedtem jóban-rosszban az MTK csapatában, küzdöttem a legtisztább amatőr alapon, mert csak egyetlenegyszer, üzleti ügyben kaptam 10 000 korona kölcsönt Brüll Alfréd-től, ami nem is volt kölcsön, csak jótállás és azt is 14 napon belül rendeztem. És ezt kapom, ez a hála! A másik meg, aki kapott már annak idején is egy nagyobb összeget, aztán hálából hat hónapig nem játszott, s csak nagy bocsánatkérő törtéiákkal intéződött el az ügye, aki nemrégiben három-, vagy négyszobás lakást kapott teljes berendezéssel, és hálából most, mikor a legnagyobb szüksége van rá a klubjának és a magyar futballsportnak, itt akarja hagyni mind a kettőt cserben – ez kap most 150 milliót az MTK-tól kölcsön, csakhogy hűséges maradjon a hazájához és a klubhoz. Most mindenáron haza akarják hozni Opatát is, de az úgy látszik, csak fűhrolja őket. Goldmann Bundy fent volt Bécsben, tárgyalta vele. Úgy tudom, havi 400 dollárt kért és havi 6 milliót, azon kívül ebédet és vacsorát. Goldmann Bundy hazajött azzal, hogy táviratozni fog neki, hogy jöjjön-e. **Preiszmán** pénztárosunk erre táviratozott, hogy jöjjön. És ő – nem jön! (...) Biztosíthatom, hogy vezető embereink – bár kifelé mást mondanak – már nem bíznak Orthban. A csapatban szintén nagy az elkeseredés, az az általános felfogás, hogy ha őneki lehet, miért nem lehet a többieknek is.” (*Nemzeti Sport* 1924. szeptember 20.)

Így vagy úgy, de az MTK végül simán megnyerte a bajnokságot. A korábbinál talán több gonddal, kevesebb állandó szereplővel, de nagy fölényvel, kiemelkedően a legtöbb gólt szerezve s a legkevesebbet kapva. A kék-fehérek a 22 fordulóban 18 győzelmet arattak, a második legtöbb diadalt elérő FTC csak tizenegyig jutott. Ezért is fogadták a Testgyakorlók drukerei nagyon bosszúsan, hogy az új szabályok szerint a valóban országos bajnoki címért a legjobb vidéki csapatok mellett a zöld-fehérekkel is meg kellett küzdeniük. S ha a júniusi, egyébként gól nélkül véget ért döntőben kikapnak, hiábavaló lett volna a nyolcpontos sikerük a bajnokságban.

Főleg annak fényében lett volna mókás, ha az országos bajnoki döntőben fordul a kocka, hogy ősszel, az akkor még egyaránt veretlen két alakulat találkozóját az MTK minden korábbinál nagyobb különbséggel, 11:2-re nyerte meg. „Nem hiába búcsú volt vasárnap Terézvárosban, az MTK csapata ritka szép búcsúfiával lepte meg a Terézvárosi Kaszinót, városi tanóját. Orth egymaga nyerte meg ezt a meccset az MTK-nak! Igaz, hogy eredményességéhez egyben hozzájárult az FTC közvetlen védelmének gyenge volta, de még ennek a falába-

A Ferencváros együttese. Állnak (balról): Hungler II, Takács I, Nikolsburger, Steczovits, Héger, Furmann, Takács L., Müller, Kohut, Blum. Elöl Amsel kapus

kon mozgó védelemnek sem tudott volna az MTK csatársora tizenegy gólt rúgni Orth nélkül. Orth két első góljával valósággal felvillanyozta a kék-fehér csapatot, még Molnárbá is lelket öntött, majd ötletes kombinációival egyik partnerét a másik után hozta biztos gólhelyzetekbe és az eredmény nem is maradhatott el” – áradozott a tudósító. (*Nemzeti Sport* 1924. október 20.) S még hozzáfűzte: „Tizenegy gólt berúgni az FTC-nek, akárhogy is nézzük az eredményt, hatalmas teljesítmény! Még a legvérmesebb MTK-hívő is megelégedett a meccs előtt három góldifferenciás tippel és a legvégén már mindenki sajnálta az FTC csapatát, mert érezték, hogy ez az eredmény, így, ahogyan papíron leírva hat, tulajdonképpen nem is igazságos.”

A kék-fehérek egész ősszel veretlenek maradtak, csak tavasszal, amikor már biztos volt a bajnoki címük, akkor kaptak ki az egyébként önmagához képest gyengélkedő UTE-től, majd (32 000 néző előtt!) az őszi kiütésért kicsit törlesztő FTC-től.

Paradox módon a pályán volt a legnyugodtabb helyzet. Ameddig éveken keresztül a durváskodás jellemezte a hazai futballéletet, ezúttal a csatákat a pályán kívül kellett megvívni. (Apropó, csaták! Augusztus 30-án különleges találkozót játszottak a Margitszigeten: az egykori hadifoglyok, soraikban három korábbi válogatott játékoskal, Mészáros Árpáddal, Hlavay Györggyel és Bosnyákovits Károllyal, 1:1-re végeztek a MAC-cal egy, a háború kirobbanásának 10. évfordulójára rendezett mérkőzésen.)

Am vissza a futballélet csatáira, amelyeket több fronton is vívni kellett! Például a hatalommal, miután megszületett a sportadó tervezete. Szinte elviselhetetlenné váltak a klubok terhei, ezért az MLSZ a maga hatáskörében próbált könnyíteni. Eltörölte a kisegyleti pályaalapot, leszállította a pályabéreket, megszüntette a kötelező vidéki mérkőzéseket, s az új országos bajnoki döntőt, előtérbe került a túraszabályok módosítása, valójában a könnyítése is. De front nyílt az atlétikai szövetség és az MLSZ között is, miután előbbi három hónapos nyári futballtilalmat akart kierőszakolni.

Lépünk vissza az amatőrkérdéshez, amely valóban átszötte az egész évet. A nemzetközi porondon is szemet szúrt a magyar helyzet álságos mivolta. 1925 elején az angol, cseh, osztrák és magyar együttesek előtt bezárultak Németország stadionjai. „A professzionista csapatok németországi játékát nem akarják engedélyezni” – írta a *Nemzeti Sport*. Fodor Henrik felhábo-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

rodott: „A DFB-nek nincsen joga álamatőrnek kinevezni külföldi egyleteket és szövetségeket, különösen annak a DFB-nek nem, amelynek területén játszott Schaffer, s még most is játszik Hirzer, Obitz, Szabó Péter, Künstler, Biri és még egész sora a tőlünk kivándorolt játékosnak.”

Az MLSZ nem volt következetes nagyon sok kérdésben. A külföldről hazatért játékosokkal sem. A Törekvést óvás, majd pontlevonás fenyegette, mert az ellenfelek nehezmenyezték, hogyan játszhat az Olaszországból hazatért, ott az idényben bajnoki meccset is játszott Kautzky József. A prágai FIFA-kongresszuson Fodor Henrik felszólalt a labdarúgók kivándorlása ellen, de nem tudta keresztülvinni a javaslatot. Ám akkor újra kiderült: a FIFA nem köti meg a szövetségeket. *Mamusich Mihály dr.* rávilágított, hogy: „Nálunk sem lehet többé arra hivatkozni, hogy a FIFA miatt nem lehet megcsinálni a szétválasztást.” (*Nemzeti Sport* 1925. május 28.) De hát nagy volt a kísértés, a visszahúzó erő. Ahogyan *Mamusich* írta: „A nálunk maximális gázsinak szánt havi hárommillió korona kevés. A mai amatőrvilágban is megkeres annyit a valamirevaló álamatőr, sőt, egyik-másik egyesületnél még az átlag is felülmúlja a hárommilliót. Hát még a krekkek!”

A MAGYAR LÉGIÓ

Volt a Milannak és a Juventusnak is magyarja

1924
1925
1926

1924 őszén bevezették Ausztriában a profizmust. Az első, már a hivatásos játékosok szereplésével zárult idényt a Hakoah Wien nyerte meg – meglepetésre. Ugyanakkor az is tény, hogy a szezon előtt Eisenhoffer József és Fábíán Sándor érkezésével megerősödve. A bécsi zsidócsapat alaptizenegyében öt magyar futballozott hétről hétre: az említett kettős mellett Guttmann Béla, Nemes-Neufeld Sándor és Schwarz Ernő. A bajnoki ezüstérmes az Amateur lett, Vanicsek Jánossal és ősszel még Schaffer Alfrédal is a soraiban, aki néhány mérkőzés erejéig együtt játszott az ifjú Matthias Sindelarral, az elkövetkező évtized legnagyobb osztrák futballbálványával. (Spéci aztán tavasszal továbbállt Prágába, a Spartához. Ha már ott volt, meg is nyerte a bordó-fehérekkel a Közép-Cseh Kupát.) A harmadik helyen záró Vienna éppen a rivális lila-fehérektől érkezett két magyarral erősödött: ott játszott novembertől Konrád Kálmán és bátyja, Jenő, aki azonban tavasszal porcsérülést szenvedett, ezért visszavonulni kényszerült. Konrád Kálmán nem volt igazán jó véleménnyel a hazai futballról: „Az a baj, hogy (a magyarok) csak a technikát forszírozzák! Pedig ez magában nem elég. Nézzen meg ma egy jó külföldi csapatot, annak minden tagja azon kívül, hogy kiváló technikával rendelkezik, atléta is, aki éppúgy, vagy még jobban vigyáz a kondíciójára, aki tényleg fürdőre használja a fürdőpénzt, aki futótréninget tart. Atléta. Hugo Meisl tréningiszisztémája a jó kondícióra van alapítva. Hetenkint alig egy párszor játszunk, annál többet futunk, gyalogolunk. Minden másodnap Meisl vezetésével kigyalogol a csapat a 20 kilométernyire fekvő Comperzdorfba. Ott az összes tejkészlet elfogy ilyenkor. Vissza a vonaton megbeszélések folynak, elméleti oktatás, de társalgási alapon. (*Nemzeti Sport*, 1925. március 8.) Az ötödik helyezett WAC védelmét a Zuglóból érkezett Zvolenszky I György erősítette.

Nagy sikert értek el honfitársaink Spanyolországban, még pontosabban Katalóniában. Pozsonyi Imre dirigálta a Barcelonát, amely Platkó Ferencsel a kapuban megnyerte a katalán bajnokságot és az akkor országos bajnokságnak tekinthető Copa del Reyt, a Király-kupát. A Barça

három legnagyobb csillaga Ferus, valamint a két kiváló csatár, Josep Samitier (később az ő kezdeményezésére került Kubala László a klubhoz), és a Fülöp-szigeteki születésű gólzsák, Paulino Alcántara volt. A Real Sociedad együttesét is magyar edző pallérozta: Hertzka Lipót. Nem szerepelt rosszul kezei alatt a „txuri-urdin”: egyetlen gól hiányzott a Copa del Reyben az elődöntőbe jutáshoz. Ám miután a későbbi döntős Arenas 1:1-re végzett ellene, csak csoportmásodik lett, s valójában az 5–8. helyen végzett a kupában.

Portugáliában is magyar bajnokokat avattak: két egykori Vasas-játékos, **Siska Mihály** kapusként, Teszler Ákos edzőként volt részese az FC Porto sikerének.

Siska vetődve hárít

Németországban különösen a Gencsy Dezső oldalán a hamburgi, közelebbről altonai Union 03-ban futballozó Hirzer Ferenc csillogott, akit még egy mérkőzésre az észak-német válogatottba is meghívtak. „Ez a magyar fickó egy futballfenomén, olyan, amelyet még Hamburgban nem láttak” – idézi a klub német nyelvű *wikipedia*-oldala a korabeli sajtót. Csapatuk edzője a legidősebb Kertész-fivér, Gyula volt. Ugyancsak Hamburgban, de a Viktoriában játszott a Nemzeti SC korábbi csatára, a francia FC Metzről érkezett Hesser Tibor. Északon talált magának kenyéradót Obitz Gábor (Holstein Kiel) is, s ott ténykedett edzőként Kónya Ferenc (Werder Bremen) és Feldmann Gyula (SV Bremen). Nagy József Svédországból járt át a téli hónapokban a Hamburger SV játékosait formába hozni. Szabó Petár még mindig az Eintracht Frankfurtot szolgálta.

Franciaországban is játszottak honfitársaink, Nyúl I Ferenc Nizzában, Rémay I József, aki itthon a Nemzeti SC játékosa volt, a Stade Français csapatában bukkant fel. Svédországban dolgozott az edzők közül Nagy József (IFK Malmö), Lengyelországban Schlosser Imre (Wisła Kraków) és egy ideig az 1925-ös szezonban bajnoki ezüstérmes Warta Poznań együttesénél Bíró Gyula. Ha nem is növekvő számban, de továbbra is sok magyar fordult meg Romániában és Csehszlovákiában, előbbiben az immár a Chinezul Timișoara nevet viselő temesvári csapat nyerte meg a bajnoki címet, soraiban például a későbbi magyar válogatott, akkor még Tánzer

Az 1924–1925-ös Milan – a soraiban Bánással (balról a negyedik)

néven szereplő Tánzos Mihállyal, vagy az évtized végén a debreceni Bocskaihoz került Semler (Zemler) Gusztávval. Akadtak tagjai a magyar légiónak az egzotikus Kubában is: két egykori vasasos, Katzer Mihály és Weisz Károly a Fortuna Habana csapatát erősítette.

Labdarúgóink Mekkája abban az időben Olaszország volt, és nem is csupán a minőségi játékosok keltek ott el. Az idény során 41 (!) edző és játékos fordult meg a calcióban, a futballisták száma akkortájt ugrott meg. Abban az esztendőben került először magyar játékos a később a világ legerősebb klubjai

közé emelkedő Milanba (az egykori Vasas-fedezet, Bánás József), a válogatottakat emlegetve Fehér Ferenc a Novarába. Kautzky József rövid ideig a Speziában, **Rokken Imre** Legnanóban, Viola József a Juventusban, Winkler II Róbert a Modenában bukkant fel. Az edzők közül Békey János a Vicenza, Chrappan Ottó az Udinese, Tóth-Potya István, majd Csapkay Károly a Libertas Firenze, Dimény Lajos a Savona, Ging József a Livorno, Horváth István a Vicenza, Károly Jenő a Juventus, Kőszegi II Dezső a Lazio, Kőszegi György a CS Firenze, Maly Antal a Triestina, Molnár Ferenc a Hellas Verona, a Payer fivérek közül Imre az Andrea Doria, Jenő a Cremonese, Schöffner Imre a Legnano csapatát trenírozta. A *Nemzeti Sport* akkoriban panaszosan írta, hogy többen is az MTK kétségtelen hírnevét igyekeznek kihasználni. A hazai futballéletben szinte teljesen ismeretlen Gonda László volt MTK-játékosnak adta ki magát, oktatói (edzői) munkát vállalt, holott nemhogy az MTK-ban, de máshol sem rúgott soha labdába. Ellenben kivitte Winkler II-t és Tichowszkyt, s megkörnyékezte még a BTC-ből Orbánt és Horváth II-t, valamint a valóban MTK-s Senkey II-t is. A labdarúgók egy részét a „közép-európai modell” alapján alkalmazták kinn: Fehér, Rokken és Petrákovics Legnanóban egy szövetségben jutott fejedelmi fizetéssel álláshoz. Szegény Rokken Imrének tragikus sors jutott: mindössze négy mérkőzést játszott új csapatában, amikor torokgyíkban megbetegedett, majd meghalt.

Rengetegen játszottak idegen csapatokban. Olyan sokan, hogy a szeptemberi bécsi válogatott mérkőzés előtt – talán nem egészen komolyan – felvetődött, hogy takarékosági okokból játsszanak a csapatban légiósként élő és futballozó játékosok. Az ötlet szabadjára engedte bizonyos S. F. betűjelű szerző gondolatait. A magyar bajnokság és áttételesen a magyar labdarúgás veszteségeiről írt a *Nemzeti Sportban*, a vázolt elképzelésből kiindulva. A legerősebb légiós tizenegynek az alábbiit vélte: Platkó – Zatykó, Hungler II – Guttmann, Viola, Obitz – Nemes, Schwartz, Opatá, Eisenhoffer, Hirzer. A második csapatot is remeknek ítélte: Fehér – Orbán, Weisz I (itthon: VAC) – Konrád I, Zsin, Bánás – Künstler, Winkler I, Konrád II, Schaffer, Szabó. Hozzátette: még a harmadik csapat összeállítása sem kerül nagy megerőltetésbe. S nem is rossz: Biri – Emmerling, Kőszegi – Weisz II (itthon: VAC), Ging, Weisz K. (itthon: Vasasok) – Bobor, Szedlacsek, Winkler II, Siklóssy, Weisz (itthon: TSE). Hozzátette: még a felsoroltakon kívül is olyan játékosok állnának rendelkezésre, mint Zsigmond, Feldmann, Menczer, Milosovits, Hajós, Molnár F., Köves, Priboj, Jeszmás, Schaller, Lhottka. (Ez a támadóötös erősebb volt, mint a C-csapatban felsorolt – a szerzők.) De még mindig tudott citálni korábbi válogatott játékosokat, mint Nikolsburger, **Rázsó Mór**, Gencsy, vagy megemlíteni jó ligajátékosokat, mint Fábián, Tichowszky és Horváth II. Az idézett cikkíró, S. F. sietett leszögezni: „A tárgyilagosság kedvéért megjegyzem, hogy a felsorolt 50 játékos közül 30 volt válogatott, s a többi is szerepelt még másodosztályú és vidéki válogatott csapatokban.” A veszteségeknél nagyon helyesen megemlítette az edzőket is, akikből ugyancsak pazar tizenegyet lehetett volna kialakítani, hajdani játéktudásukra emlékezve: György – Révész, Payer – Bíró Gy., Kürschner, Pozsonyi – Schöffner, Károly J., Kertész I, Schlosser, Nagy I.

Harminchét válogatott játékos – egyetlen idény alatt

Takács II első igazán nagy éve volt! A Vasasok belsőcsatára kilenc mérkőzésen kilenc gólt szerzett. A válogatott hazai pályán szinte minden meccsét megnyerte (a belgák elleni meglepő vereség volt a kivétel), ellenben idegenben csak Milánóban és Krakkóban tudott győzni.

Az idény a velünk akkor még közel sem azonos súlycsoportba tartozó lengyelek ellen kezdődött. A két csapat találkozott három hónappal korábban, a párizsi olimpián is, ahol a magyarok 5:0-ra nyertek. Az Üllői úton „csupán” 4:0-ra, de az is sima meccs volt. Az új kapitány, dr. Máriássy Lajos finoman szólva is kísérleti csapatot küldött pályára, ne feledjük, ez volt az első hazai mérkőzés az

„egyiptomi csapás” óta. A lengyelek ellen Fischer, Senkey I, Borsányi, Nádler és Bartos először játszott a legjobbak között. Igazából nem is ők döntöttek, noha tény, a védelem jól állt a lábán. De ahol két olyan klasszis játszik együtt, mint **Takács II József** és Orth György, ott nincs akadály. A Fischer – Mándi, Senkey I – Borsányi, Nádler, Bartos – Braun, Takács II, Orth, Csontos, Jeny összeállítású csapat magabiztosan nyert. Szeptember 14-én a Zsák – Fogl II, Fogl III – Rokken, Nyúl II, Blum – Braun, Takács II, Orth, Pataki, Jeny alkotta tizenegy játszott. A fehér mezben pályára lépő magyar válogatott szoros mérkőzésen kapott ki (1:2) az ezúttal a Vienna kék-sárga szerelésében játszó „sógoroktól”: az első félidő végén az osztrák balösszekötő, Horvath gólját Orth még gyorsan kiegyenlítette, ám a 87. percben Wessely lövését Zsák nem tudta hárítani.

Egy héttel később a szezon legjobb eredményét érte el a válogatott a németek fölényes legyőzésével. A kapitány nem lehetett elégedetlen a bécsi teljesítménnyel, mert egyetlen kivétellel ugyanazt a gárdát küldte a pályára. A Zsák – Fogl II, Fogl III – Rokken, Nyúl II, Blum – Braun, Takács II, Orth, Szentmiklóssy, Jeny tizenegy kezdett, Pataki Mihály helyére került be balösz-

A Németország ellen 4:1-re győztes magyarok kerete

szekötőként Szentmiklóssy Béla, a Vasasok először (és utoljára) válogatott játékosa. Ő szerezte az első gólt a 33. percben, majd Lang öngólt rúgott a 42. percben. A második féldőben Takács II növelte az előnyt, majd Harder szépítő találata után ismét Takács II vette be a kaput. A klubokat tekintve az összeállítás „szimmetrikus” volt: „33” FC (majd Fischer beállása után a 30. perctől VAC) – UTE, UTE – FTC, MTK, FTC – MTK, Vasasok, MTK, Vasasok, MTK. Megjegyzendő, hogy nem volt tökéletes állapotban az Üllői úti pálya talaja. Előtte, szeptember 14. és 19. között (majd utána is) bikaviadalt tartottak a legnagyobb magyar stadionban. A sajtó szerint „az FTC-nek igen jól jött a fura esemény, mert jelentős összeggel járul pályája kiépítéséhez.” A németek elleni találkozót előtte egyébként az arénát lebontották, majd újra felépítették. (Bikaviadalt októberben az UTE-pályán, a Megyeri úton is rendeztek. Az eseményt így hirdették: „4 torreador, 30 picadores banderillos és 22 spanyol bika izgalmas küzdelme.”)

Januárban újabb győzelem következett: az akkor már a magyarokkal teli olasz futball reprezentánsa, a Squadra Azzurra ellen. A meccs hősei a védekezés magasiskoláját bemutató Fogl testvérek, Károly és József voltak. Noha az olasz válogatott már a 17. percben megszerezte a vezetést, Spitz Illés kiegyenlített, sőt a 76. percben Takács II József a győztes gólt is belőtte. Az olasz válogatott mindvégig pokoli nyomás alatt tartotta a Zsák – Fogl II, Fogl III – Furmann, Kléber, Blum – Rémay III (Kautzky), Takács II, Orth, Spitz, Kohut összeállításban játszó ellenfelét, a magyar csatársor pedig alig-alig tudta megtartani a labdát. Ám a két Fogl senkit sem engedett át a „gáton”. Egyébként tovább folyt a kísérletezés: Furmann, Rémay, Spitz, Kohut és Kautzky is ezen a találkozón debütált meggypiros mezben.

Március végén kezdett túl széppé válni a kép: a párizsi olimpiai kudarc óta játszott hatodik mérkőzésén az ötödik győzelmét szerezte meg a válogatott. Pedig nehéz lett volna megállapítani, Máriássy kapitány valójában melyik tizenegyet tartja a legjobbnak. Az ellenfél közel sem a legerősebb csapatával érkezett a Hungária útra, így a mi válogatottunk könnyedén elbírta, hogy az FTC futballistái éppen Prágában túráztak a klubjukkal. Az MTK-ra alapozott magyar tizenegy (Fischer – Fogl II, Fogl III – Weber, Kléber, Nádler – Rémay III, Takács II, Orth, Molnár, Jeny) 32 000 néző előtt 5:0-ra győzött. Takács II József „szokásos” gólja után a kék-fehérek balszárnya, Molnár György és Jeny Rudolf együtt négy (külön-külön két-két) találatot szerzett a svájciak ellen.

Május ötödikén, a bécsi Hohe Wartéban Máriássy Lajos dr. szövetségi kapitány a Fischer – Fogl II, Fogl III – Furmann, Weber, Blum – Kruczler, Takács II, Orth, Kohut, Jeny tizenegyet választotta. A „soros újonc” Kruczler István, a Szombathelyi AK jobbszélsője volt. Takács II ugyan megszerezte a vezetést, de az osztrákok Häusler egy és Haftl két góljával fordítottak (3:1). Még szerencse, hogy nem akadt több H betűs csatárunk! Az utolsó gólt egyébként már emberhátrányban kapta a magyar csapat, Fogl III József kiállításá miatt. Bő két hét múlva a belgák elleni vereség az idény legnagyobb hazai bukását jelentette. Pedig előzetesen nem ítélte senki sem különösebben nehéznek a találkozót, még a bécsi kudarc dacára sem. A szövetségi kapitány a Fischer – Fogl II, Fogl III – Weber, Sándor, Nádler – Rázsó, Takács II, Orth (Opata), Jeszmás, Jeny névsor mellett tette le a garast, ismét igazolva, hogy nincs „elájulva” az MTK hazai egyeduralmától. A bajnoki címeket sorozatban nyerő kék-fehérektől csak három játékos, Nádler Henrik, Orth György és Jeny Rudolf került be a kezdő csapatba. (Igaz, az FTC-ből meg egyedül az újonc Sándor József lépett pályára.) A meccs óriási csalódást hozott, a harciasan, lelkesen és gyorsan játszó „vörös ördögök” már 3:0-ra vezettek, amikor Jeny a 87. percben szépített.

A magyar válogatott tizenhatos kerete 1925 januárjában

Júliusban együttesünk 6:2-es vereségbe szaladt bele Stockholmban. A Biri – Fogl II, Fogl III – Pesovnik, Kléber, Nádler – Rémay III, Takács II, Orth, Winkler I, Jeny összeállítású tizenegyen egyetlen játékos futballozott kiválóan: a két gólt is szerző Takács II. A védelem azonban nem bírt a svéd balösszekötővel, Filip Johanssonnal, aki az első 50 percben négy gólt is berámolt a kispesti kapusnak. Johansson volt a kor leggőlerősebb svéd csatára, aki abban az idényben 21 bajnoki meccsen 39 góllal lett hazája gólkirálya – ez mindmáig ottani rekord. Tisztelői a halála után utcát neveztek el róla Göteborgban. Érdekes, hogy nem a polgári nevét választották, hanem a becenevét, a Svarte Filipet (magyarul Fekete Fülöpöt): Svarte Filips Gata. Winkler József hat év után került vissza a válogatottba, immáron légiósként, a berni Young Boys futbalistája volt akkoriban. A csalódást keltő, négygólos vereség után hazafelé, Krakóban megállt a vonatozó magyar válogatott. Ellenfelet tudni kell megválasztani: simán nyerve kozmetikázta a túra és egyben a szezon idegenbeli mérlegét.

Sajátságos előjelekkel kezdődött: a város legnagyobb pályáját, a Cracovia stadionját használhatatlanná tette az árvíz, ezért a kisebb csapat, a Wisła láthatta vendégül a lengyel és a magyar legénységet. A svédországi, meglepő 6:2-es vereséggel, illetve a Göteborg városi válogatottja ellen elért 2:2-vel a tarsolyában érkező vendégek két újoncot is avattak, és mindkettő a Szombathelyi AK együttesét képviselte. Weinhardt Ferenc és Holzbauer József egyaránt jól mutatkozott be: a kapus nem kapott gólt, a csatár pedig gólt rúgott. Sőt utóbbi a mezőny legjobbja volt! A Weinhardt – Fogl II, Fogl III – Pesovnik, Orth, Kléber – Rémai III, Takács II, Holzbauer, Winkler I, Jeny összeállítású tizenegy az első félidőben nem szerzett gólt, a másodikban ellenben – előbb Winkler I, majd Holzbauer révén – kettőt is.

1924. aug. 31.	Bp., Üllői út	LENGYELO.	4:0 (3:0)	öngól (Karasiak), Takács II 2, Orth
1924. szept. 14.	Bécs	AUSZTRIA	1:2 (1:1)	Orth
1924. szept. 21.	Bp., Üllői út	NÉMETO.	4:1 (2:0)	Szentmiklóssy, öngól (Lang), Takács II 2

1925. jan. 18.	Milánó	OLASZO.	2:1 (1:1)	Spitz, Takács II
1925. márc. 25.	Bp., Hung. út	SVÁJC	5:0 (2:0)	Takács II, Molnár 2, Jeny 2
1925. máj. 5.	Bécs	AUSZTRIA	1:3 (1:2)	Takács II
1925. máj. 21.	Bp., Hung. út	BELGIUM	1:3 (0:1)	Jeny
1925. júl. 12.	Stockholm	SVÉDO.	2:6 (0:3)	Takács II 2
1925. júl. 19.	Krakkó	LENGYELO.	2:0 (0:0)	Winkler, Holzbauer

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

9 mérkőzésen: Orth György (MTK), Takács II József (Vasasok)

8 mérkőzésen: Fogl II Károly (UTE), Fogl III József (UTE), Jeny Rudolf (MTK)

5 mérkőzésen: Fischer Lajos (VAC)

4 mérkőzésen: Blum Zoltán (FTC), Kléber Gábor (III. Ker. TVE), Nádler Henrik (MTK), Rémay III János (NSC)

3 mérkőzésen: Braun József (MTK), Wéber Lajos (Törekvés), Zsák Károly („33” FC)

2 mérkőzésen: Furmann Károly (FTC), Kohut Vilmos (FTC), Nyúl II Vilmos (MTK), Pesovnik László (BEAC), Rokken Imre (FTC), Winkler I József (Young Boys)

1 mérkőzésen: Bartos Béla (Törekvés), Biri János (KAC), Borsányi Ferenc (BTC), Csontos Kálmán (UTE), Holzbauer József (Szombathelyi AK), Jeszmás József (UTE), Kautzky József (Törekvés), Kruczler István (Szombathelyi AK), Mandl-Mándi Gyula (MTK), Molnár György (MTK), Opata Zoltán (MTK), Pataki Mihály (FTC), Rázsó Izidor (Ékszerészek), Sándor József (FTC), Senkey I Imre (MTK), Spitz Illés (NSC), Szentmiklóssy Béla (Vasasok), Weinhardt Ferenc (Szombathelyi AK)

NEMZETKÖZI VIZEKEN

A pápa is fogadta a fradistákat

Fábián (Hakoah Wien) ment Kelemen (FTC) elől

1924 hozta a túrázások csúcspontját. A *Sportthirlap* a következő év első napján közölt statisztikája szerint az ősztendőben 19 együttes 174 nemzetközi találkozón vett részt – bődületesen nagy szám. Az FTC ezúttal nem kezdte az idényt hosszú és távoli portyával, ellenben játszott osztrák és szerb ellenfelekkel. A bécsi Hakoah együttesét a Hungária úton fogadta, kikapott tőle 2:1-re. Ritkaság a Fradi történetében, de a vendégeknél játszottak a jobb magyar játékosok: a Hakoah mind az öt magyar ásza pályán volt, sőt a három korábbi FTC-csatár (Nemes-Neufeld, Schwarz, Eisenhoffer) közül Eisi lőtte mind a két vendéggólt. A zöld-fehérek

1924

1925

1926

télen jugoszláviai és olaszországi útra indultak, a 6 győzelem, 2 döntetlen és 1 vereség sikeres mérleget jelentett. Különösen két diadal számított értékesnek: a római Alba elleni remek 5:0 és a Pro Vercellivel szembeni 2:0. Az olasz futball piemonti büszkesége ezt megelőzően hazai pályán tíz év alatt csak egyetlen vereséget szenvedett. De a franztadtiak számára nem ez jelentette a torna legnagyobb élményét. Klement Sándor, az expedíció vezetője a hazatérése után arról számolt be a sajtónak, hogy Rómában a vatikáni követségünkön keresztül sikerült elérni, hogy XI. Piusz pápa fogadja, majd megáldja a csapatot. Az együttes jobbszélsőjével, a társai által Fidinek becézett Steiner

Zsák egyik bravúrja

Ferencsel németül hosszan elbeszélgetett, még azt is elmondta a szentatya neki, hogy járt a „nagyon szép” Budapesten, sőt itt látott először villamost. A teljes képhez tartozik, hogy aztán tavasszal egyáltalán nem villogtak a zöld-fehérek osztrák és cseh ellenfelekkel szemben. A két mélypont: Prágában 0:6 a Sparta, Budapesten 0:5 a Wiener AC ellen.

Az MTK vitézkedett: svájci és német túráján öt győzelem és egy döntetlen mellett csak egyszer kapott ki. Még jobban teljesített a Vasasok Németországban: 6 győzelem, 1 döntetlen, 1 vereség. Ugyancsak Németországban járt, s szerény képességű ellenfelek ellen bár, de 4 győzelmet is aratott a Kispesti AC. (Aztán húsvétkor már nem tudtak Németországba betutazni a magyar csapatok, miután az ottani szövetség profi váddal letiltotta a mieink fogadását. Hamar rendeződtek azonban a viszonyok, és a nyári németországi túráknak már nem volt jogi akadálya.) A többiek inkább dél felé indultak, még a Nemzeti Sport Club is elérte az ötvenszázalékos mérleget Olaszországban. A legnagyobb dobás azonban a Szombathelyi AK futballistáinak portugáliai útja volt, amelyet a vidék kétségkívül legkiválóbb csapata hat győzelemmel és mindössze két vereséggel zárt.

1924–1925 három nagy látványossága a magyar sportban a bikaviadal, az úszófenomén **Johnny Weissmüller** versenyzése és a Bolton futballcsapatának vendégjátéka volt. A későbbi Tarzan bemutató úszására a csillaghegyi uszodában 40 000 korona volt a tribünjegy,

20 000 korona az állójegy. Amatőr sportolóként hivatalosan az akkor már háromszoros olimpiai bajnok, egyébként Temesvár közelében született nagy bajnok nem kaphatott pénzt – nem úgy az angolok. A *Nemzeti Sport* felidézte, hogy két évvel korábban Szigeti Imre, az FTC alelnöke még 150 angol fontért szerezte meg a West Ham Unitedet, a Bolton ellenben 1925 tavaszán már 500 fontot, kurzus szerint 170 millió magyar koronát kapott. A britek két meccset játszottak Budapesten, s nem érték meg az árukat. Az MTK, az FTC, az UTE és a Vasas játékosaiból összeállított kombinált 4:1-re verte meg őket, az MTK-val pedig 1:1-re végeztek.

Egyetlen nyert meccsel is ismételni tudott az MTK

Miután a párizsi olimpia előtti idényben az MLSZ nem írta ki a Magyar Kupát, az új, s enged-
tessék meg az utókornak az ítélet, nagyon buta szabály az 1923-as győztesnek adott kivált-
ságot. A szövetség úgy döntött, hogy a címvédő MTK csak a döntőben (!) kapcsolódik be a
sorozatba. Különbözően meglehetősen sok csapat nevezett, el is húzódtak a csatározások. Meg-
lepetést keltett, hogy a Kecskeméti AC csak szoros mérkőzésen kapott ki az Újpesttől a ne-
gyeddöntőben. Valójában három egység alkotta az elődöntő mezőnyét, az FTC, az UTE és az
ott is erőnyerő MTK. A lila-fehérek sorozatban harmadszor jutottak a fináléba, s harmadszor
vesztettek. A kulcsfigura a kapus, Remete Imre volt, aki 1923-ban még a lila-fehérekkel a

Mozgalmas jelenet az UTE–Vasas bajnokin

vesztes oldalon sopánkodott, most
a győztesekkel ünnepelt. Egyéb-
ként három mérkőzés is a követ-
kező idényre maradt, de nyilván-
valóan ide tartozott: a megismé-
telt FTC–UTE elődöntőt 1925. au-
gusztus 23-án, az FTC–Kecskeméti
AC találkozót 1925. október 11-én,
a döntőt 1926. március 28-án ren-
dezték.

Magyar Kupa, 1924–1925

Negyeddöntő: FTC–Törekvés 5:2, UTE–Kecskeméti AC 4:3, MTK erőnyerő

Elődöntő: UTE–FTC 0:0, 3:2, MTK erőnyerő

A 3. helyért: FTC–Kecskeméti AC 3:1

Döntő: MTK–UTE 4:0 (3:0)

MTK: Remete – Kocsis, Senkey I – Rebró, Kléber, Nádler – Senkey II, Molnár, Braun,
Opata, Jeny

UTE: Szulik – Fogl II, Fogl III – Kelecsényi, Buza, Király – Leitner, Török, Grossman,
Schaller, Szidon

Gólszerző: Opata (2), Senkey II, Fogl II (öngól)

Az élvonal újonca

Budapesti Egyetemi Athletikai Club

Alapítási ideje: 1898

Színe: fekete-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 2 (1924–1926)

Sikerei: Magyar Kupa-döntős (1926)

A Corinthian-díj fináléjába jutó DVSC gárdája

CORINTHIÁN-DÍJ

A Szeged vitte először vidékre a trófeát

A vert mezőnyben a Nemzeti SC, a Vasasok és a Kispesti AC – a fináléban pedig két vidéki csapat, a Szegedi AK és a Debreceni Vasutas SC. (A cívisváros vasutasai már 1925 őszén, október 11-én, az 1925-ben bajnoki bronzérmes Vasasokat verték meg Budapesten!) Különleges évad volt az 1924–1925-ös a sorozat történetében. November 8-án a Debreceni TE a Nagyerdőben épített pályáján kétezer néző előtt, felázott talajon az esélyesebb vendégek győztek, a válogatott balszélső, Solti Mihály, valamint Wahl egy-egy góljával. A két csapat összeállítása a következő volt: DVSC: Farkas – Molnár, Szolárszky II – Kántor, Szolárszky I, Horváth II – Vincze III, Polaneczky I, Vampetics, Polaneczky II, Mertin I. Szegedi AK: Szűcs – Beck, Horváth – Vezér, Simóka, Klonkai – Mészáros, Wahl, Megyeri, Martonosi, Solti. *(Debreceni Hétfői Újság 1925. november 9.)*

NAGY-BUDAPESTEN KÍVÜL

Nem lett volna jogos a szombathelyieken elverni a port

Nem volt különbség Budapest és vidék között abban a tekintetben, hogy mindenütt a profizmus vagy éppen az álamatörizmus jelentette a központi kérdést. A legjobbnak vélt vidéki csapat, az esztendő során a válogatottba három játékost is adó Szombathelyi AK ellen tulajdonképpen a bizonyítékok alapján megállt a profi vád. A dokumentumok szerint a klub játékosai március 16-tól augusztus 11-ig 32 316 250 koronát kaptak különböző címen. Az ügyész professzionizmus miatt vádat emelt a SZAK ellen. Az egyesület nem kapott súlyos büntetést. A *Nemzeti Sport* nagyon pontosan értelmezte, miért nem: „Az MLSZ nem tud jó döntést hozni. Mert ki meri azt állítani, hogy mindazok a vádak, amiket esetleg a SZAK-ra bebizonyítanak, nem állanak fenn a többi egyesületekre is, esetleg még sokkal nagyobb mértékben? Nem lehet arról már vitatkozni, hogy a magyar futballsport, csakúgy, mint a külföldi, messze eltért

már az amatőrismustól. Az MLSZ pellengérre állíthat-e valamely klubot, amikor a kisujját sem mozdítja a többiekkel szemben?”

Az esztendő kerületi válogatott mérkőzésein különösen a nyugati kerület csapata remekelt. A közép-magyarországi együttes Bulgáriába és Törökországba is eljutott. Észak–Dél 3:1 (Miskolcon), Dél–Délnyugat 2:2 (Szegeden), Közép–Észak 1:0 (Miskolcon), Észak–Kelet 1:1, 3:1 (mindkettő Debrecenben), Nyugat–Közép 7:1, Nyugat–Délnyugat 1:0 (mindkettő Szombathelyen), Kelet–Budapest B 3:4 (Nyíregyházán), Délnyugat–Budapest III. osztály 4:1 (Pécson), Közép–Bulgária 0:2, 1:2 (mindkettő Szófiában), Közép–Törökország 1:2, Közép–Konstantinápoly válogatott 0:2 (mindkettő Konstantinápolyban).

A déli kerületben a Csabai AK a saját alosztályában közel 100 gólig jutva nyerte meg a divízióját, viszont a Szegedi AK ellen már nem volt esélye. Északon a régió kiemelkedően legjobb csapata, a DVTK ugyan elveszítette legjobb csatárát, az Olaszország távozott Csapkay Károlyt, ám hihetetlenül megerősödött a védelme, mindössze négy gólt kapott a kerületi döntőt is beleértve a 16 mérkőzésén. Keleten ellenben a DVSC-nek nagyon erős vetélytársa akadt a Nyíregyházi TVE-ben, s csak jobb gólaránnyal lett bajnok a Debrecen. Közép-Magyarországon első szép sikerét érte el a Soroksári AC.

Déli kerület. Békéscsabai alosztály. 1. Csabai AK 41, 2. Békéscsabai Előre 37, 3. Mezőberényi AC 37, 4. Orosházi TK 34, 5. Szarvasi TSE 33, 6. Orosházi MTK 31, 7. Békéscsabai KAVE 21, 8. Gyomai SC 21, 9. Mezőberényi Törekvés 20, 10. Szarvasi Vasas 13, 11. Gyomai MTE 11. A Mezőtúri AFC és a Békési TE visszalépett. Szegedi alosztály. 1. Szegedi AK 26, 2. Szegedi VSE 23, 3. KEAC 16, 4. Szegedi TK 14, 5. Újszegedi TC 12, 6. Kereskedelmi AC 8, 7. Hódmezővásárhelyi TVE 8, 8. Sz. Zrínyi SE 5. A döntő: Szegedi AK–Csabai AK 4:1, 0:0.

Északi kerület. I/A osztály. 1. Diósgyőr-Vasgyári TK 26, 2. Miskolci VSC 23, 3. Diósgyőri AC 15, 4. Miskolci MTE 14, 5. Sátoraljaújhelyi AC 13, 6. Miskolci MKASE 8, 7. Ózdi Törekvés 8, 8. Sátoraljaújhelyi ESC 5. I/B osztály. 1. Salgótarjáni BTC 25, 2. Salgótarjáni SE 22, 3. Gyöngyösi AK 22, 4. Jászárokszállási TC 15, 5. Pálfalvai-Bányatelepi SE 14, 6. MOVE Egri SE 6, 7. Mezőkövesdi KIT 5, 8. Mezőkövesdi AC 3. A döntő: DVTK–SBTC 0:0, 1:0.

Nyugati kerület. 1. Szombathelyi AK 37, 2. Szombathelyi SE 34, 3. DAC-Hungária-Győri VSE 24, 4. Szombathelyi MÁV Haladás 23, 5. Tatabányai SC 23, 6. Győri ETO 21, 7. Székesfehérvári Duna-Száva-Adria Vasúti Előre 16, 8. Székesfehérvári TC, 9. Győri AC 11, 10. Soproni FAC 10, 11. Kőszegi SE 5.

Délnyugati kerület. Kaposvári alosztály. 1. Kaposvári MÁV TE 8, 2. Nagykanizsai Zrínyi TE 8, 3. Kaposvári Turul SE 5, 4. Kaposvári DLTE 3. A Barcsi SC és a Szigetvári AK visszalépett. Pécsi alosztály. 1. Pécsi Iparos és Bórgyáros TC 15, 2. Nagykanizsai TE 13, 3. Pécsi SC 12, 4. Pécsi VSK 8, 5. Pécsi AC 7, 6. DGT Villamostelepi AC 5. A döntő: Pécsi IBTC–Kaposvári MÁV TE 1:1, 3:1.

Keleti kerület. 1. Debreceni VSC 24, 2. Nyíregyházi TVE 24, 3. Debreceni KASE 21, 4. Nyíregyházi KISE 19, 5. Debreceni TE 13, 6. Debreceni EAC 13, 7. Debreceni MÁV TK 13, 8. Berettyóújfalui SE 12, 9. Kisvárdai TE 5.

Középmagyarországi kerület. Pestkörnyéki alosztály. 1. Szolnoki MÁV 18, 2. Monori SE 14, 3. Kecskeméti AC 12, 4. Szolnoki MOVE SE 10, 5. Szolnoki MTE 10, 6. Kecskeméti TE 9, 7. Kecskeméti SC 8. A Ceglédi Törekvés visszalépett. Pestkörnyéki alosztály. 1. Szentlőrinci AC 28, 2. Rákoscabai TK 28, 3. Rákosszentmihályi TK 28, 4. Rákosliget AC, 5. Dunaharaszti MTK 18, 6. Kistarcsai SC 17, 7. Péceli AC 14, 8. Rákosi VSE 9, 9. Soroksárpéteri

TK 9, 10. Cinkotai TK 7. Váci alosztály. 1. Soroksári AC 31, 2. Váci SE 24, 3. Megyeri TC 23, 4. Pilisvörösvári SC 23, 5. Budafoki IK 20, 6. Budafoki MTE 18, 7. Dorogi AC 15, 8. Palotai NTE 12, 9. Váci AC 11, 10. MOVE Csilaghegyi FC 3. A döntő: Soroksári AC–Szolnoki MÁV SE 1:1, Szolnoki MÁV SE–Szentlőrinci AC 1:0, Soroksári AC–Szentlőrinci AC 4:1.

A legjobb vidéki csapat címéért abban az évben nem játszottak, az MLSZ a hat kerületi győztes és két budapesti csapat számára országos döntőt írt ki.

A galamblelkű Hangya

Molnár György Budapesten született 1901. február 12-én. (*Nemzeti Sport* 1928. november 7.) A Kertész utcai kereskedelmi iskolába járt. 1915-től tagja volt az MTK ifjúsági együttesének. A zsidó származású (*Ujvári Péter szerkesztésében Magyar Zsidó Lexikon*) labdarúgót szorgalmáért és kitartásáért a társai és a drukkerok Hangyának nevezték el.

Itthon az MTK és a Hungária labdarúgója volt. A kék-fehérekkel hét-szer szerzett bajnoki aranyat (1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1929) és kétszer Magyar Kupát (1923, 1925). 1920 és 1927 között 27-szer válogatták be, a nemzeti csapat uniformisában 11 találatot ért el. A legemlékezetesebb mutatóját címeres mezben 1924. április 6-án nyújtotta. A Hungária úton 7:1-re legázoltuk az olasz csapatot, és a jobbösszekötő tíz perc leforgása alatt klasszikus mesterhármast ért el. Az abban az évben, október 19-én megvívott örökrangadón is háromszor volt eredményes az FTC ellen (11:2). 1921-től számítva 1926-ig mindig a góllövők élbolyában végzett, egyszer ő lett a „király” (1924–1925-ben 21 találattal), kétszer pedig az „alkirály” (1922–1923-ban és 1923–1924-ben). Az 1928–1929-es bajnok Hungária triumvirátusa (Molnár, Kalmár, Híres) 47 gólt termelt. (*Nemzeti Sport* 1929. június 18.)

Jellemzője volt, hogy vékony termete miatt irtózott a fizikai kontaktusoktól, és néha több emelettel a szokásos formája, valamint a tényleges tudása alatt produkált. A teljesítménye rapszodikus volt, a hangulati tényezők nagyban befolyásolták. Fénykorában megközelítette Takács II-t és Bodnárt, „azonban szeszélyes volt és bizonytalan. Egyik meccsen igen nagyot nyújtott, a másikon egészen gyenge volt” – vélekedett róla Malaky Mihály, a ferencvárosiak sportvezetője. (*Nemzeti Sport* 1929. január 20.) Így igaz, jobb napjain dinamikusan játszott, pompásan „pásztorolta” a labdát és kegyetlenül erős lövéseket eresztett meg. (*Nemzeti Sport* 1926. augusztus 23.) „Kitűnően driblizett, a passzai pontosak voltak. Amellett agilitása is teljesen feledtette ma a mostanában mindig álmos, akarattal küzdő Molnárt” – dicsérte a támadót az újságíró. (*Nemzeti Sport* 1926. november 8.) Kedvenc kunsztja úgy festett, hogy fölényes magabiztossággal visszahúzta talppal a labdát, miközben a védője „ezerrel” elszárguldott mellette.

Salamon Béla, a híres komikus, a BUSE, az MTK és a Hungária rendíthetetlen vezérszurkolója szerint „galamblelkű volt”. „Az csendes fiú” – jellemezte tömören csapattársát Kalmár Jenő. (*Nemzeti Sport* 1928. szeptember 26.) A foglalkozásáról annyit közölt a sportlap speciális kiadványa, hogy magántisztviselő. (*100-ak könyve*) Egyébként az 1925-ös MTK-ban Orth György és Molnár György kereste a labdarúgók közül a legtöbbet, havonta 7-7 millió koronát. Egy budapest-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

ti szakmunkás havi bére akkor 1,8 millió korona körül alakult. *(Szegedi Péter: Az első cipőzsinórnál kezdődött...)*

Fifikásan helyezte a büntetőket, ellenben egyszer az egyiket elhibázta, „ettől kezdve a világ minden kincséért sem lett volna hajlandó 11-est rúgni.” *(Nemzeti Sport 1942. január 5.)*

1927 és 1928 között szerepelt először az Egyesült Államokban. Bemutatkozása a New York Giants gárdájában remekül sikerült, megérkezése után két nappal egy félidőt játszott a National New York (azelőtt Indiana Flooring) ellen, és „az összes újságok az elragadtatás hangján” áradoztak róla. *(Nemzeti Sport 1927. október 25.)* Nem mellékesen a Giants 4:1-re nyert. Kis idő múlva átmenetileg hazatért, hogy a Hungária bajnoki címéből tevékeny részt vállaljon, aztán újfent kiment az USA-ba. Azért futballozhatott odakint, mert a Hungária nagyvonalú elnöke, Brüll Alfréd egyéves szabadságra engedte, utóbb az engedélyt Molnár kérésére meghosszabbította. *(Nemzeti Sport 1929. augusztus 9.)*

1929 őszén a Hakoah FC Brooklyn, röviddel utána a Brooklyn Wanderers játékosa volt a barátjával, Braun Csibivel együtt. *(Nemzeti Sport 1929. november 27.)*

Brooklyn „vándoraitól” visszapakolt Európába, a bécsi Hakoahhoz. Telefonon tudtára adta a rosszellását hangoztató dr. Fodor Henriknek, hogy augusztus 15-ig szabadságolva van, addig nem tartozik a Hungáriához. Értelmezésében ez annyit tesz, hogy a jelzett időpontig jogában áll a bécsiekhez szegődni, és azoknak egyetlen fitying váltságdíjat sem kell fizetniük a magyar klubnak. *(Nemzeti Sport 1930. február 10.)* Aligha panaszkodhatott a pénzbeli illetményére, ráadásnak a Sport Club Hakoah vezetőségétől „kereskedelmi állást kapott”. *(Szegedi Péter: Az első cipőzsinórnál kezdődött...)*

„Molnár György, a Hungária válogatott jobbösszekötője állandó tartózkodásra hazaérkezett. A kissé lestrapáltnak látszó, Amerikát már kétszer megjárt Molnár Gyurit nagy örömmel fogadták a kék-fehérek hívei.” *(Nemzeti Sport 1930. május 27.)*

Csupán hónapokra maradt a fővárosunkban, 1930 második felétől 1933-ig újfent a Hakoah Wient erősítette.

1933-tól az edzői pályán kamatoztatta felhalmozott tudását, tapasztalatait. Egy esztendeig az Universitatea Cluj kispadján ült, aztán 1934 és 1935 között a Gradjanski Zagreb tréneré volt. Nem sokat időzött a horvátoknál, mert 1935-től másfél bajnoki szezon a Pogoń Lwów szakvezetőjeként húzott le, a kék-piros színű „lovagokkal” 1935-ben ezüstérmet szerzett. Erről nyilatkozta: „Szombat és vasárnap Bécsben játszott a csapatom (...), de jobb erről a két meccsről nem beszélni. Az Admirától és a Rapidtól összesen 22 gólt kaptunk. Az 1935. évi lengyel bajnokság most fejeződött be. Végeredményben másodikká lettünk, és a bajnokságban csak 31 gólt kaptunk.” *(Nemzeti Sport 1935. december 8.)*

„Molnár György, az egykori világhírű Braun, Molnár, Orth szárny Molnárja – Budapesten van. A haja már hófehér, de az arca a galambősz haj alatt persze fiatal. A lemergi Pogon edzője voltam – meséli –, a szerződéseim még futott, családi okok miatt bontottam fel. Most egyelőre itthon maradok...” *(Nemzeti Sport 1936. szeptember 18.)*

1977. január 23-án halt meg Budapesten, a XIII. kerületben.

A klasszikus korszak legjobb kapusa

Aki iránt valami oknál fogva a köz érdeklődik, aligha kerülheti el a sorát: előbb vagy utóbb legendává válik. A legenda természetének pedig adekvát velejárója, hogy a képzelet stilizálja benne a valóságot, majd egy idő után a minimálisra redukálja, hogy átvegye a mindinkább háttérbe szoruló realitás szerepét. Nos, Zsák Károly alakja köré valóságos mitológia teremtmődött. Gyermekkorunk egyik „népmondája” jut eszünkbe róla: pisztolyt tartott a kapufa mellé helyezve, hogy ha potyagólt kapna, azonnal halántékon löje vele magát. És amikor az egyik találkozáson tényleg beszédte, menten végzett magával. Ott, az elszörnnyedő publikum

szeme láttára! Hát, ebből a szecessziós halálkultusz jegyében fogant balladából pusztán a potya igaz, a fegyver tisztán költészet, ám az utókor hálátlanságának bizonyítéka, hogy a kiváló kapussal kapcsolatban rögtön az öngyilkosságra asszociál. Nézzük tehát, mi is történt valójában 1925. október 4-én az Üllői úton! Csupán annyi, hogy tengersok kolosszális védeke után őt is utolérte a végzet. A spanyolokkal játszottunk, és a negyvenezer néző elképedve figyelte, amint G. Carmelo 30 méterről előrevágott labdája az 56. percben begurul e rendkívüli férfiú kapujába. „Skaja leguggolva, könnyedén akarta megfogni, de szeme már előre tekintett, hogy merre is rúgja majd ki. S ilyen a sors: a fáradt labda a keze és a lába között szinte bevánszorgott a hálóba.” (*Képes Sport* 1957. október 15.) Ki is kaptunk 1:0-ra...

Ismerkedjünk meg a jeles sportolóval közelebbről. 1895. augusztus 30-án jött erre a világra Budapesten. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*) Az MTK-ban kezdett védeni 1909-ben, a kék-fehérektől került át a „33” FC-be. Heves vérmérsékletű, lobbanékony emberként hirtelen támadt indulatból hozott meg fontos, de nem eléggé átgondolt döntéseket. A „33” FC-vel a második ligába is alászállt, imádta a budai klubot. Egyik ujját amputálták, azonban ez sem zavarta, tette tovább a dolgát. 1912 és 1925 között harmincszor őrizte a nemzeti tizenegy hálóját. Lehetett volna ez a szám jóval nagyobb is, ha nem vonul elhamarkodottan „önkéntes száműzetésbe”, és nem mond le évekig a válogatottságról. Az 1912-es stockholmi olimpián kint járt, viszont nem került sor a szereplésére. Jellemző a páratlan képességeire, hogy a válogatottban letudott első öt meccsén összesen egy gólt engedélyezett az ellenfeleknek, miközben a társai 31-gyel „kedveskedtek” amazoknak.

1924. április 27-én Budapest együttese 4:1-re nyert Berlin ellen Németországban. „Arról is nevezetes ez a mérkőzés, hogy az egyik legbiztosabb olimpiai jelöltünk, a budapesti csapat kapuját védő Zsák kifemicámtotta a karját, és így kidőlt a párisi tornára küldendő csapat egyik legbiztosabb pontja.” (*Nemzeti Sport* 1926. augusztus 15.) A sérüléséért az egyiptomiak ellen keservesen megfizettünk.

1912-ben Zsák tett pontot a „Domonkos-korszak végére”, és az „új kapuscsászár 1925-ig uralkodott” – vonta meg karrierje mérlegét a szaklap. (*Nemzeti Sport* 1928. december 24.)

Az 1927-es szavazáson összesítésben a 8. helyen végzett, 7870 olvasónak ő volt a kedvence. A futballisták közül csupán Orth, Fogl II, Schlosser és Kohut kapott nála több voksot. (*Nemzeti Sport* 1927. február 27.)

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

„Zsák még ma is megugorja helyből a 150 cm-t!” – tudhatjuk meg az egyik cikkből. (*Nemzeti Sport* 1927. február 20.) (Amikor ezt írták róla, 32 éves volt, és hozzá kell tennünk, hogy nem nőtt sudár természetűre, mindössze 170 centire.)

„(...) utolérhetetlen volt a helyezkedésben” – vetette papírra Róka János, a BTC egykori kitűnősége. (*Képes Sport* 1943. december 21.)

„Nyolc év alatt harminc tizenegyest rúgtam, és abból csak egy nem lett gól. Az is csak kapufára ment. Payernek, aki szerintem a legnagyobb 11-es rúgó volt, két FTC–33-as meccsen két-két, összesen négy tizenegyesét védtem ki” – elevenítette fel emlékeit a riporter kedvéért. (*Nemzeti Sport* 1936. február 14.)

„Minden idők legjobb kapusa, Zsák Károly vezette a kapusok szövetségi tréningjét szerdán.” (*Nemzeti Sport* 1929. április 5.) De nem érte be az edzősködéssel, hanem állandóan képezte magát, hogy az elmélettel is tisztában legyen, legalábbis erről árulkodik a következő hír: „Zsák Károly teljes sikerrel letette a bírói vizsgát.” (*Nemzeti Sport* 1930. április 25.)

Visszavonulása után a „33” FC amatőrjeinek edzését irányította, majd 1934. január 1-től átvette a BSE csapatának tréneri tisztét. (*Nemzeti Sport* 1933. december 29.)

Pár év múlva a Szentimrevárosi SE tréningjeit vezette. (*Nemzeti Sport* 1936. december 22.)

Halála előtt egy esztendővel még játszott, a „33” FC öregfiúk együttesének hálóját óvta. (*Nemzeti Sport* 1943. augusztus 10.) Kipróbálta magát újságíróként is: az 1939 májusában indult

Legtöbbször sapkában védett

Képes Sport első labdarúgó-szakírójaként vetette papírra elemzéseit.

1944. november 2-án délelőtt 9 órakor hunyt el tüdő- és mellhártyagyulladásban. A Farkasréti temetőben a könnyeivel hasztalanul küzdő Földessy János doktor búcsúztatja: „Azt hiszem, a jó Isten azért szólított magához, hogy ott fent védjed Magyarország kapuját, olyan tudással és becsülettel, mint ahogy itt lent számtalanszor tetted.” (*Nemzeti Sport* 1944. november 5.)

A rendíthetetlenség szobrát megmintázhatták volna róla

Névsorolvasás

Az idény rekonstruált keretei a *Nemzeti Sport* és a *Sportthirlap* tudósításai alapján.

Budapesti Egyetemi Athletikai Club:

Stocker – Kotschenek, Boór – Pesovnik László, Sággy Tibor, Solymossy – Pluhár István, Kertész, Erhardt, Kovács, Marcsinkó. A többiek: Bertalan, Dechmann (k), Fábíán Pál (k), Forgó, Gál (k), Hidassy Dezső, Kovács-Buna, Kvasz, Papp, Pruzsinszky, Reinhardt, Vachó.

Budapesti Torna Club:

Palcsek – Kirschenbaum, Gruber Nándor – Borsányi Ferenc, Jaloveczky József, Rauchmaul Emil – Kertész, Horváth II Gyula, Molnár, Schweng József, Varga. A többiek: Buchnitz I, Buchnitz II, Buday (k), Gruber II, Haja, Hanthy, Herr, Horváth I, Horváth III, Horváth IV, Kincs, Pán, Rasch, Steingruber, Takács, Tüköry.

Ferencvárosi Torna Club:

Amsel Ignác – Takács I Géza, Hungler II János – Furmann Károly, Sándor József, Blum Zoltán – Kelemen Richárd, Héger Ferenc, **Steczovits László**, Matkovich József, Kohut Vilmos. A többiek: Barabás Ignác, Domján János, Földessy Mihály, Jancsár Jenő, Kevitzky Rudolf, Lyka Rezső, Müller Ferenc dr., Nikolsburger Rezső, Palcsek Antal, Ruprich László, Steiner Ferenc, Szalai József, Takács Lajos, Tóth-Potya István, Wágner Károly, Wilhelm Vilmos.

III. kerületi TVE:

Neuhaus János – Mayherr József, Szabó Jenő – Nagy Ferenc, Göttler Gyula, Kovásznay János – Schwitzer Endre, Horváth László, Kenyeres György, Skvarek György, Drössler Béla. A többiek: Garai, Harrer, Kheck, Kovásznay II, Mengl, Schulteisz, Schweng Kornél, Steinfeld, Szabó II, Vadas, Werner.

Kispesti Athletikai Club:

Varga Péter – Morvay Ágoston, Dudás Gyula – Raix Gusztáv, Hungler III Imre, Buday János – Saguly János, Fatter Károly, Fürstner János, Tóth Jenő, Norig Géza. A többiek: Beck József, Bene István, Eberhardt Gyula, Erlinger Győző, Faragó (k), Frey Ferenc, Gresch, Gulyás József, Gyurkovits Károly, Körmendy Ferenc, Krausz József, Mátéffy János, Menczer László, Ölvedy Ferenc, Stallmach Alajos, Szabó Béla.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Remete Imre 12 – Mándi Gyula 20, Senkey I Imre 13 – Nyúl II Vilmos 13, Kléber Gábor 12, Nádler Henrik 18 – Senkey II

Gyula 13, Molnár György 21, Orth György 21, Opatá Zoltán 17, Jeny Rudolf 21. A többiek: Böhm Sándor 1, Braun József 8, Demkó Sándor 3, Kocsis Ferenc 8, Kovács Dezső 1, Kropacsek Ferenc (k) 10, Nyúl I Ferenc 12, Okos József 1, Rakitovszky II Gyula 2, Rebró Béla 4, Varga György 4, Weisz Leó 2, Weszter Károly 5.

Nemzeti Sport Club:

Gallowich Tibor – Havas, Török Tivadar – Széles, Tímár, Weinberger – Rémay II Gyula, Rémay III János, Zsíros, Spitz Ilés, László. A többiek: Bellák, Gergits, Kukán István, Nau, Ruck Ferenc, Sas, Somogyi, Volentik Béla.

Törekvés Sport Egyesület:

Lantos – Veréb József, Siegl József – Bartos Béla, Pruha Antal, Palkó – Szántó Ferenc, Weber Lajos, Urik József, Kautzky József, Tritz Lőrinc. A többiek: Babay, Egyed, Halmos, Holló, Iváncsics, Lengyel, Lenhardt (k), Limbeck Gyula, Lugosi, Mészáros, Ötvös, Palkó, Préger, Schreiber, Szűcs.

Újpesti TE:

Klein József – Fogl II Károly, Fogl II József – Kelecsényi I Ferenc, Baubach Béla, Peics Sándor – Paulusz Nándor, Csontos Kálmán, Jeszmás József, Priboj István, Szidon II Rezső. A többiek: Árgyelán, Augusztinovics Pál (k), Bölcskey, Búza Lajos, Grossmann, Hermann, Király Dezső, Leitner Hermann, Limbeck Gyula, Lukács Gedeon, Markó István, Mersva, Müller, Nagy, Nikó I, Nikó II, Petta, Schwartz, Szemere Pál, Zimmer (k).

Vasasok Sport Clubja:

Kutruicz János – Király Tivadar, Rózsa-Rottler József – Rozsos Géza, Sipos Ferenc, Tomesckó József – Kelchen Károly, Takács II József, Jellinek Tivadar, Szentmiklóssy Béla, Himmer Rezső. A többiek: Abay Vilmos, Auerbach Pál, Brunekker Ottó, Gottlieb Jenő, Grünfeld Ferenc, Katzer Mihály, Klein, Kocsis Lajos, Koffler Károly, Krajcsovits István, Mácsik István, Pallós Mikós.

Vívó és Atlétikai Club:

Fischer Lajos – Singer Miklós, Grósz II Dezső – Köves István, Weisz Gyula, Hermann Ignác – Haar Móric, Engel II Vilmos, Boross II Endre, Móra, Lébi Emil. A többiek: Balogh, Engel I László, Fodor, Grósz III, Grünblatt, Havas, Ivanovszky Dezső, Jakobovits, Jocke, Klopfer, Löwy Mátyás, Unterberger.

Zuglói VII. kerületi Athletikai Club:

Nyerges János – Blaskó, Juhász – Ellinger, Pálffy, Vaczek – Dobó, Pollácek Hugó, Sefcsik János, Goldmann, Neumayer. A többiek: Bayer, Breuer, Dobler, Drahos (k), Eitner (k), Goldmann, Kittl, Klébersz, Kojza, Maszlonka, Pollák.

Az 1924–1925. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. MTK	22	18	2	2	65:16	38
2. FTC	22	11	8	3	37:24	30
3. Vasasok	22	10	7	5	38:25	27
4. III. ker. TVE	22	7	9	6	24:25	23
5. UTE	22	7	8	7	29:18	22
6. NSC	22	8	6	8	29:32	22
7. VAC	22	7	8	7	19:23	22
8. KAC	22	6	7	9	20:28	19
9. BEAC	22	7	4	11	21:45	18
10. Törekvés	22	4	8	10	30:34	16
11. Zuglói VII. ker. SC	22	4	7	11	23:42	15
12. BTC	22	3	6	13	13:36	12

II. osztály

1. „33” FC	26	11	11	4	32:17	33
2. ETC	26	9	9	8	29:31	27
3. EMTK	26	9	8	9	28:31	26
4. Postás	26	10	4	12	40:43	24
5. BAK	26	9	5	12	28:28	23
6. KAOE	26	9	5	12	33:42	23
7. Föv. TK	26	7	8	11	33:41	22
8. UTSE	26	7	7	12	27:38	21
9. MAC	26	5	10	11	26:35	20
10. UMTE	26	5	7	14	24:39	17
11. Ékszerészek*	26	16	7	3	40:15	39
12. Húsiparosok*	26	15	8	3	52:22	38
13. TTC*	26	16	6	4	39:20	38
14. KTE*	26	4	5	17	14:44	13

*Eredményeit az MLSZ vesztegetés miatt megsemmisítette.

Gólkirály:

Molnár György (MTK) 21 góllal

A másodosztályú csapatok elnevezése

BAK: Budapesti Athletikai Klub

ETC: Erzsébeti Torna Club

EMTK: Erzsébeti Munkás Testedző Kör

Ékszerészek: Ékszerészek Sport Clubja

Föv. TK: Fővárosi Testedzők Köre

„33” FC: „33” Football Clubja

Húsiparosok: Húsiparosok Sport Clubja

KAOE: Kereskedők Atlétikai Országos Egyesülete

KTE: Kőbányai Torna Egylet

MAC: Magyar Athletikai Club

Postás: Postás Sport Egyesület

TTC: Terézvárosi Torna Club

UMTE: Újpesti Munkásképző Torna Egyesület

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egylet

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. MTK	X	11:2	1:0	2:1	1:0	6:2	1:0	2:0	0:0	5:1	5:1	2:1
2. FTC	2:1	X	1:1	3:0	1:1	2:2	2:0	2:0	5:0	1:1	3:0	2:0
3. Vasasok	1:2	0:2	X	0:0	0:3	2:1	2:2	2:1	3:0	2:1	3:0	3:3
4. III. ker.	0:3	1:1	1:2	X	1:0	2:0	0:0	0:2	1:0	1:1	1:1	1:1
5. UTE	1:0	1:2	1:1	1:1	X	1:2	0:2	1:1	4:0	1:1	0:2	0:0
6. NSC	1:2	0:0	1:2	2:2	0:6	X	0:0	1:1	6:2	1:0	2:0	2:1
7. VAC	1:3	0:0	2:1	0:3	0:3	2:0	X	1:1	1:1	2:1	2:1	1:0
8. KAC	0:4	0:1	1:1	0:3	0:0	0:2	0:1	X	2:0	3:1	1:0	1:1
9. BEAC	0:2	1:0	2:4	5:0	1:0	0:1	1:0	3:2	X	0:9	0:2	0:0
10. Törekvés	2:2	0:2	0:2	0:1	1:3	0:0	0:0	1:2	1:1	X	3:2	3:1
11. ZAC	0:7	3:3	0:0	1:1	1:1	0:3	2:2	1:1	2:3	0:1	X	1:0
12. BTC	0:3	1:0	0:6	0:3	0:1	1:0	1:0	0:1	0:1	2:2	0:3	X

Az MTK tizenegye. Hátul (balról): Braun, Molnár, Orth, Opata, Jeny. Középen: Kompóti-Kléber, Rebró, Nyúl II.
Elöl: Kocsis, Remete, Senkey I

Az országos döntő

Negyeddöntő: FTC–Diósgyőr-Vasgyári TK 2:2, 2:1; Szombathelyi Atlétikai Klub–Szegedi Atlétikai Klub 4:0; MTK–Pécsi Iparos és Bőrgyári Torna Club 5:0; Debreceni Vasutas Sport Club–Soroksári Atlétikai Club 2:1

Elődöntő: FTC–Szombathelyi Atlétikai Klub 1:0; MTK–DVSC 2:1

Döntő: MTK–FTC 0:0 h.u.

1925. június 14. Budapest; Hungária út

MTK: Remete – Kocsis, Senkey I – Rebró, Kléber, Nádler – Senkey II, Molnár, Braun, Opata, Jeny.

FTC: Amsel – Takács I, Hungler II – Furmann, Müller, Blum – Héger, Steczovits, Sándor, Nikolsburger, Kohut.

Megismételt döntő: FTC–MTK 1:4 (0:2)

1925. augusztus 30. Budapest; Üllői út

FTC: Amsel – Takács I, Hungler II – Furmann, Müller, Blum – Héger, Steczovits, Palcsek, Nikolsburger, Kohut.

MTK: Remete – Kocsis, Senkey I – Rebró, Kléber, Nádler – Senkey II, Molnár, Orth, Opata, Jeny.

Gólszerző: Palcsek ill. Molnár (3), Orth

Az MTK bajnokai

Név	13-14	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23	23-24	24-25	Össz. Bajnok*	
Bíró Gyula	15	4	–	–	–	–	–	–	–	–	19	2
Boros II Endre	–	–	–	–	3	–	–	–	–	–	3	1
Boros III Nándor	–	–	–	–	1	–	–	–	–	–	1	1
Böhm Sándor	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1	1
Braun József	–	1	12	20	27	23	8	18	20	8	137	9
Csontos Dénes	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1
Csüdör Ferenc	15	19	14	–	–	–	–	–	–	–	48	3
Demkó Sándor	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3	3	1
Dobó Gyula	–	–	–	–	–	–	5	–	–	–	5	1
Dobsa Elek	–	–	–	–	–	4	6	–	–	–	10	2
Fábián Sándor	–	–	–	–	–	1	2	2	2	–	7	4
Feldmann Gyula	–	–	22	20	26	–	7	–	–	–	75	4
Gerber László	–	–	–	–	–	2	2	4	–	–	8	3
Ginzery Dénes	–	–	–	2	–	–	–	–	–	–	2	1
Guttman Béla	–	–	–	–	–	12	4	–	–	–	16	2
Hertzka Lipót	–	–	–	–	3	–	–	–	–	–	3	1
Hlavay György	16	–	–	–	1	–	–	–	–	–	17	2
Jeny Rudolf	–	–	–	–	–	–	–	–	19	21	40	2
Károly József	–	–	–	–	–	11	–	–	–	–	11	1
Kertész II Vilmos	10	18	22	22	19	22	22	19	20	–	174	9
Kertész III Adolf	6	13	9	–	16	–	–	–	–	–	44	4
Kléber Gábor	–	–	–	–	–	–	–	–	–	12	12	1
Klein Gyula	13	–	–	–	–	–	–	–	–	–	13	1
Klein Manó	–	–	–	–	–	1	–	–	–	–	1	1
Klement Engelbert	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6	1
Knapp Miksa	18	12	18	–	–	–	–	–	–	–	48	3
Kocsis Ferenc	–	–	–	–	–	–	–	2	–	8	10	2
Kollár Zoltán	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–	1	1
Konrád I Jenő	6	–	–	1	–	–	–	–	–	–	7	2
Konrád II Kálmán	7	17	14	20	–	–	–	–	–	–	58	4
Kossuth Sándor	–	7	4	5	–	–	–	–	–	–	16	3
Kovács Elemér	–	18	–	–	–	–	–	–	–	–	18	1
Kovács II Dezső	7	–	1	–	–	1	10	15	–	1	35	6
Kovács Lajos	2	–	–	–	–	–	2	–	–	–	4	2
Kropacsek Ferenc	–	–	–	13	25	22	20	2	20	10	112	7
László Győző	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	1	1
Mándi-Mandl Gyula	–	–	–	–	28	24	18	21	22	20	133	6
Molnár György	–	–	–	–	18	21	21	20	20	21	121	6
Nádler Henrik	–	–	–	–	2	7	1	20	21	18	69	6

Név 13-14 16-17 17-18 18-19 19-20 20-21 21-22 22-23 23-24 24-25 Össz. Bajnok*

Nagy József	–	–	–	14	16	6	1	–	–	–	37	4
Nyúl I Ferenc	2	5	19	21	24	–	14	1	3	12	119	9
Nyúl II Vilmos	–	–	–	3	–	4	1	7	13	13	41	6
Okos József	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1	1
Opata Zoltán	–	–	–	–	–	9	20	18	17	17	81	5
Orth György	–	–	17	14	28	21	19	13	13	21	146	8
Petrovics Béla	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	1
Platkó Ferenc	–	–	–	–	–	–	–	17	–	–	17	1
Rácz Béla	16	6	–	1	–	–	–	–	–	–	23	3
Rakitovszky I Géza	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	2	1
Rakitovszky II Gyula	–	–	–	–	–	–	1	1	–	2	4	3
Rebró Béla	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4	4	1
Remete Imre	–	–	–	–	–	–	–	–	–	12	12	1
Révész Béla	16	–	–	–	–	–	–	–	–	–	16	1
Riff Emil	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	1	1
Robert Owen	4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4	1
Schaffer Alfréd	–	16	22	19	–	–	–	–	–	–	57	3
Schlosser Imre	–	16	22	19	24	24	9	–	–	–	114	6
Sebestyén II Gyula	2	–	–	3	–	–	–	–	–	–	5	2
Senkey I Imre	–	–	–	–	–	21	9	3	22	13	68	5
Senkey II Gyula	–	–	–	–	–	–	5	15	3	13	36	4
Siklóssy Antal	–	–	–	–	–	–	10	21	14	–	45	3
Singer Miklós	–	1	–	3	2	–	–	–	–	–	6	3
Somogyi János	–	–	–	–	–	–	–	1	–	–	1	1
Stallmach Lajos	–	–	–	–	–	–	–	–	2	–	2	1
Szabó Péter	–	19	21	5	–	–	–	–	–	–	45	3
Szánthó Károly	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	1
Takács Béla	–	–	–	2	–	–	–	–	–	–	2	1
Taussig Imre	16	3	–	–	1	–	–	–	–	–	20	3
Vágó Antal	16	19	22	22	1	23	20	16	–	–	139	8
Varga György	–	–	–	–	–	–	–	–	2	4	6	2
Weisz József	–	–	–	3	–	–	–	–	–	–	3	1
Weisz Leó	–	–	–	–	–	4	2	4	–	2	12	4
Welser Tibor	–	–	–	–	2	1	–	–	–	–	3	2
Weszter Károly	–	–	–	–	–	–	–	–	1	5	6	2
Winkler I József	–	14	3	10	23	–	–	–	–	–	50	4
Winkler II Róbert	–	–	–	–	–	–	–	–	10	–	10	1
Zsigó Ferenc	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	1

*Az 1913 és 1925 közötti hivatalos bajnokságokban nyert címek száma

Potya-bajnokság a meggyengült MTK ellen

Szeptember elejéig semmi sem mutatott arra, hogy az MTK nagy sorozata megszakad. Sőt, minden arra engedett következtetni, hogy a kék-fehérek a háború első két éve okozta szünet után immár sorozatban a tizedik bajnoki címüket is megnyerik. Augusztus végén, a megismételt 1924–1925-ös bajnoki döntőben 4:1-re kiütötték az FTC-t. Ám Orth György szörnyű bécsi sérülése mindent megváltoztatott. A kék-fehérek nem bírták el, hogy Közép-Európa egyik legjobb játékosa már nem is tudott többet pályára lépni a szezonban. Nem szólva arról, hogy kiesett a védelemből az egyik pillér, Mandl (Mándi) Gyula, s mindössze nyolc mérkőzésen játszott a kor legkiválóbb jobbszélsője, Braun József. Ez minden csapatnak sok lett volna.

Aligha meglepő, hogy a Testgyakorlók trónjára az FTC tört a legnagyobb hévvel, de ősszel, nagy meglepetésre, a Nemzeti SC is kiválóan szerepelt. A korábbi középcsapat feltétlenül erősödött az MTK-t sértődötten elhagyó (de aztán csak keveset játszó) Kertész II átlépésével, ám még többet számított a remek védelme, amelyet a későbbi kiváló edző, szövetségi kapitány, Gallowich Tibor kapus és a Havas, Török hátvédpár alkotott. Erős volt a csatársor is: a két Rémay és a profi érában Újpestre került Spitz Illés a válogatottba is bekerült. A Nemzeti SC az első fél idényt jelentő 11 forduló után 15:6-os gólaránnyal, veretlenül, a második helyen állt. Tavaszra visszaesett a csapat, lecsúszott az ötödik helyre – úgy, hogy a mérkőzései felén döntlent játszott.

Az FTC három játékosal „erősödött” a nyáron: Blum Zoltánnal, Pataki Mihállyal és Tóth-Potya Istvánnal. A fenti mondat a tízes évek elején még igazán érthető lett volna, de 1925 au-

Az FTC. Állnak (balról): Kohut, Steczovits, Takács I, Furmann, Pataki, Blum, Sándor, Mácsai, Nikolsburger, Hungler II. Térdei Huber kapus

A korosodó Schlosser

gusztusában? Pedig betűről betűre igaz volt, hiszen a zöld-fehérek hívei már attól tartottak, örökre le kell mondani a három kiválóságról. Pityke még 1925 februárjában, a Vienna elleni mérkőzésen megsérült, kérdéses volt, folytatja-e a pályafutását. A már a 34. évében járó Blum Zoltán a nyáron a váci labdarúgókat trenírozta, de aztán mégis úgy döntött, az aktív játéknak szenteli energiáját. S minden bajnoki fordulót végigharcolt! A már elsősorban a csapat felkészítésével foglalkozó Tóth-Potya, a maga 86 kilós testsúlyával az idény előtt úgy vélte, butaság volna az ifjú Kohut Vilmostal szemben a saját játékát favorizálni a balszélen, s noha a jobb oldalon nem akadt hasonló kaliberű jelöltje, az első forduló után, amelyben játszott, úgy gondolta, kipróbálja Mácsai Andrást. (Aki aztán oly mértékben bevált, hogy 17 meccsen is szerepelt.) Ellenben Kohut sérülése miatt Potya később alapember lett, sőt annyira jól futballozott, hogy a válogatottba is visszakerült. (Igaz, már csak egy mérkőzésre.)

Ez a három öreg harcos maradt hírmondónak a Fradi előző bajnokcsapatából. Tavasszal *Az Est* felidézte, mi is történt azóta az 1912–1913-as alaptizenegy tagjaival. Ebből kiderült, hogy Ungár nyomdatulajdonos lett, Payer edzősködött Olaszországban, Rumbold édesapja zászlógyárát vezette, Weinber II a VIII. kerületi adófelügyelőség tisztségviselőjeként dolgozott, Bródy a tribünök körül elhelyezett hirdetések ügyeit intézte, Weiszé jól ismert név lett a gyógyszerészszakmában is, Schlosser akkoriban még bőven játszott a WAC-ban, Borbás dr. ellenben a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetének ügyészeként tevékenykedett.

Ugyancsak az esti bulvárlap elbeszélgetett a három nem túl vidám veteránnal, akik úgy látták, szinte minden rosszabb lett az FTC előző bajnoki címnyerése, vagy ha úgy tetszik, az első nagy világégés óta: „... minden megváltozott a háború óta. Mások az emberek, más a futball, mint ahogy a háború előtt volt, és nem tud visszatérni az a lelkesedés, amely az FTC nagyságát megszerezte. A mai fiatalság már nem tudja úgy odaadni magát egy eszmének, mint ahogy mi tettük fiatal korunkban. Nem tudnak mindent feláldozni a klub dicsőségéért.

– Nemcsak a lelkesedés csökkent – szólt közbe Pataki –, a mostaniak tudása, technikája, fizikuma, gyorsasága, lövőkészsége mind elmarad a régieké mögött. Erre a legjobb példa az én esetem. Ma már 50 százalékát sem tudom nyújtani annak, ahogy a háború előtt játszottam és mégis nélkülözhetetlen tagja vagyok a csapatnak, mint mondják. Nincs pótlás, nincs fiatalság. Igaz, sokan elvándoroltak.

– Természetes – szólal meg ismét Blum –, mert a mai fiatalság nem rendelkezik azzal az állóképességgel, mint ami bennünk volt. Nincs bennünk kitartás. De ennek is egyszerű a magyarázata. Most azok kerültek a futballkatonaság sorozása alá, akik a háborúban rossz táplálékon nőttek fel. A mostani fiatalok, kevés kivétellel, a lakosság legszegényebb rétegéből kerülnek ki, nem is lehet olyan fizikumuk, mint nekünk, akik sportban nevelkedtünk.” (*Idézte Haszán Zoltán: A magyar futball első igazi botránya, 2013. április 1., index.hu.*)

Rímelt a fenti megállapításokra a *Nemzeti Sport* összehasonlítása: „A régi FTC-ben alig volt 70 kilónál könnyebb ember, ma meg 50 kilósok is játszanak a csapatokban.” Az öregeket dícsérte a Budapesten a bécsi Rapid két osztrák válogatott játékosa, Leopold Nitsch és Ferdinand

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924

Wesely is: „Magyarok? Régen jobbak voltak. A régi Frencvarosz (sic!). Schlosser, Pátáky, Tóth, der Potja! Kik jók ma? Csak a régiek. Blum, Pataki, azok tudnak. A fiatalok? Azok semmi. Vagy alig valami.”

A zöld-fehéreket az állandóság jellemezte az idényben, a Huber Rezső – Takács Géza és Hungler II Csungi alkotta védelem, valamint a Furmann Csuszi és Blum Zoltán alkotta szélső-fedezet pár két bajnoki meccset mulasztott csak – összesen! (Egyszer a pályafutása második felében Mari néninek becézett jobbhátvéd, egyszer pedig bektársa hiányzott.)

A trónkövetelő az élen fordult a tavaszi idényre, noha az MTK elleni rangadót elveszítette. (Az idényben a sérült Mandlt pótoló Kocsis Ferenc volt a derbi embere, az egyetlen gólt Molnár György lőtte.) Ám csupán két további mérkőzésen veszített pontot: a BEAC és az NSC ellen döntetlent játszott. Tavasszal a megszerzett 18-hoz csak 15-öt tett hozzá, de még ez is, s egyben az is „belefért”, hogy a gárda a négy májusi bajnokiján mindössze két pontot szerezzen. Szigeti Imre, a labdarúgó-szakosztály vezetője magyarázattal szolgált az utolsó négy forduló gyengélkedésére: „A csapat abban a pillanatban, amikor a bajnokságot bebiztosította, visszaesett formájában, mert hiszen nem is volt számára jelentősége az erőlködésnek. Tisztá-

Miért kellene elfürészelni a kapufát?

Az 1925–1926-os szezon sem telt bundaügyek nélkül. Amikor a gyakorlatilag már bajnok Ferencváros ki-kapott 2:1-re a VAC-tól, a Nemzeti Sport így írt: „A gyanús légkörben igen nehéz feladat előtt állt az FTC, mert a tabella rangsora után ítélve olyan különbségnek kellett volna a két csapat között lenni, ami eleve kizárt volna minden meglepetést. És mégis, aki látta a mérkőzést, az láthatta azt is, hogy ennek az eredménynek igazán semmi köze a ma olyan divatosá vált lefekvéshez. Az FTC a szezon végére határozottan dekadenciába került, és bármennyire igyekezett a csapat, nem tudta gólokra átváltani sok-sok holtbiztos eredményt ígérő akcióját.”

A VAC csapatnév és „a ma olyan divatosá vált lefekvés” olvastán nem nehéz asszociálni a bajnoki végjátékra. „1926-ban az egészen ápriliséig nyeretlen VAC szézületes menekülésbe kezdett, és utolsó öt meccsén – III. ker. 2:1, KAC 2:2, UTE 2:1, FTC 2:1, MTK 0:0 – veretlen maradt. A csapat sikereiért – mint kiderült – nem csak a játékosok, de a vezetők és szurkolók is mindent megtettek, sőt, még annál is többet” – foglalta össze a történetet Kárpáti Tamás a Rubicon című történelmi folyóirat tematikus, az interneten hozzáférhető számában. Sokáig úgy tűnt, a Törekvés mellett a VAC búcsúzik az első osztálytól, tegyük hozzá, tavasszal nem volt még egyértelmű, hogy a profi-amatőr szétválasztás után mely csapatok játszhatnak az elitben, így mindenki a hagyományos szisztémából indult ki. A VAC gyanús körülmények között győzte le a III. kerületi TVE-t. (A Sporthírlap szerint „szébb lett volna, ha Boros labdája kettő perccel a befejezés előtt nem Neuhaus kezén, karján, és hátán végzett körutazás után gurul be a hálóba.”) Kárpáti Tamás a korabeli tudósítások alapján felgöngyölítette a szálakat: „Polgár Sándor könyvkereskedő biztos forrásra hivatkozva azt állította, hogy Breuer II, aki korábban a kerületiek játékosa volt, hét közben Óbudán

A VAC körül volt pár gyanús ügy

MLSZ-vezérkar – két meghívottal.
 Ülnek (balról): Tibor Lajos, Fischer
 Mór, Csányi József dr., Meisl Hugo
 (vendég), Karel Petru (vendég).
 Állnak: Kiss Tivadar, Fábíán Pál,
 Kenyeres Árpád, Langfelder Ferenc,
 Fodor Henrik dr., Szigeti Imre,
 Bíró Dezső

ban van azonban az FTC bajnoki kötelezettségével és az országos bajnoki meccsekig hátralévő időt a legszigorúbb keretek között végzendő munkára fogja felhasználni, hogy játéka méltó legyen a bajnoki címhez.” (Ennek szellemében a Szegedi AK ellen 3:0-ra, a Miskolci VSC ellen 4:0-ra nyert a Fradi.)

járt, ahol 30 millió koronát ajánlott arra az esetre, ha néhány kerületi játékos lelazsálja a meccset. A Kerület ezzel a meccsel leróhatta régi tartozását is, hiszen néhány évvel korábban éppen a VAC elleni 16:0-ás győzelem segítette vissza az újlakiakat az első osztályba a biztos bajnoknak látszó URAK-kal szemben.”

A KAC elleni döntetlen nem kavart vihart, mint fentebb látszik, az FTC elleni győzelmet és a már kedvesezett MTK elleni döntetlent a sajtó is meg tudta magyarázni. Talán így tett volna az UTE vereségével is, ha az érintett lila-fehér játékosok közül Szulik kapus és Markó hátvéd nem jelenti, hogy megpróbálták megvesztegetni. (Az MTK-meccs előtt még az utolsó fordulóban éppen egymás ellen játszó BEAC-ot és ETC-t is fenyegette a kiesés. Mindkét tábor el akarta érni, hogy ez a találkozó később kezdődjön, a résztvevők tudják már, mit játszott a VAC. Akadt, aki el akarta fűrészelni a lágymányosi BEAC-pálya kapuját, s akadt olyan erzsébeti, aki a bírót akarta rávenni arra, hogy elkéssen. Még tovább bonyolítja az amúgy is kusza szálakat, hogy az MTK-ban játszott a csapatkapitány, Braun Csibi, aki egyébként az ETC amatőrtrener is volt egyben. Csapata döntetlenével kiesett az együttes, amelyiket trenírozott. Illetve kiesett volna, ha nincs az amatőr-profi szétválasztás és az új osztályba sorolás.)

Mire az ügyeket kivizsgálta az MLSZ, már véget ért a bajnokság. A Kerület-ügyben érintett Breuer örökre szóló eltiltást kapott. A felbujtónak minősített Csángó Jenőt és a korábbi válogatott Deutsch Árpádot – aki a gyanú szerint 6 millió koronát ajánlott a négy újpesti játékosnak a bundázásért – ugyancsak örökre eltiltották. (Csángót még a pályák látogatásától is!) Az aktív válogatott Buza Lajos két évre, Török József másfél évre szóló eltiltást kapott. Bűnüket így lajstromozta Kárpáti Tamás: „Buza a meccs után elment a megígért pénzért, és nyugta ellenében át is vette a kialakított összeget. Buza a fegyelmi bizottság előtt először mindent letagadott, majd az ETC tagjainak azt ígérte, hogy mindent bevall egy meghatározott összeg fejében. Török a bizottság előtt elismerte, hogy Buzától a mérkőzés után két és fél millió koronát kapott, de – mint mondta – hogy milyen célra adta, vagy hogy honnan kapta, azt nem tudom.”

A VAC egyéves felfüggesztést kapott, bár ez inkább a klubra, mintsem a játékosokra vonatkozott. Az amatőr klubra kirótt szankció nem érinthette az újonnan alakult profit. A professzionálissá alakult Városi AC így elindulhatott a hivatásosok második osztályában. Ráadásul legjobbjainak egy része átlépett a III. kerületi TVAC-ba.

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

A korabeli sajtót lapozgatva úgy tűnik, elődeink megérdemeltnek minősítették a zöld-fehérek bajnoki címét, a trónfosztást, azt, hogy 1913 után, tehát 13 éves szünet után ismét a Ferencváros lett a liga győztese. (Ugyanakkor hozzátartozik a teljes képhez, hogy augusztus közepétől négyszer is játszott az MTK-val, s egyszer sem tudta legyőzni.)

A két csapat a Húsvéti Serlegért vívott mérkőzése botrányba fulladt. Haszán Zoltán már említett cikkében citálta a *Nemzeti Sport* tudósításrészletét: „„FTC kornert ér el. Potya kapu mögé küldi. A zöld-fehér csapat ismét főlényben van, a gól a levegőbe lóg. A 25. percben Potya Sándorral nagyszerűen megérte magát, előbbi driblikkel befelé kanyarodik, Nádler oldalról ráfut és kapcsolni akarja, de bár faultolja, mégis ő sérül meg s kiviszik. A bíró a 16-osnál feldobja a labdát, a labda már messze elrepült, amikor Braun csúnyán hasba boksolja Blumot, aki a knock-out következtében összeesik. A bíró Braunt kiállítja. A hangulat izgatott, a közönség zúg, pfújolja Braunt. Amíg Blumot élesztgetik, a salakpályán már veszedelmesen mozgalmassá vált az élet. Nádler, akit egy perce sérülten vittek le, visszatér, s a pályára lépő rendőrtisztviselővel vitába száll, akit megsért, mire az két rendőrrel levezetteti a pályáról. A jelenet meglehetősen zajos volt, mert Nádler csak az erőszaknak engedett. Az MTK csapata hirtelen összefutott és a tumultusban most már összekeveredtek a pályára befutó nézők a rendőrökkel, játékosokkal és a bírókkal. Még azt is látni lehetett, hogy Molnárt is kivezetik a rendőrök, utána nyomban levonult az egész kék-fehér csapat. Közben a rendőrök hamar rendet teremtettek a pályán, ahol az FTC csapata magára maradva várta, hogy mi történik tovább.” (*Nemzeti Sport* 1926. április 7.)

Balról: Mandl (MTK), Vértés bíró és Fogl III (UTE)

Az esti lap így idézte a későbbieket: „Kérem, kapitány úr, ne jöjjön be a pályára! Hogy mer velem így beszélni? – válaszolta ingerülten a rendőrkapitány. – Én az ügyeletes rendőrtisztviselő vagyok és jogom van a pályára lépni.

Nádler felelni akart, de ebben a pillanatban már egy rendőrlegény futott be a pályára, látva a vitatkozást feljebbvalója és a futballista között. Vezesse ki – mutatott Kiss Árkád (nem elírás, valóban Árkád volt a keresztnéve – a szerzők) Nádlerre. A rendőr megragadta Nádler karját, aki tiltakozni próbált a rendőr intézkedése ellen. Erre még egy rendőr sietett elő, most már ketten, két karjánál megragadták a futballistát és úgy ráncigálták kifelé. A tribünökön néhány magáról megfélemedezett fanatikus tapsolni kezdett ennek a jelenetnek a láttára, de dermesztő némaság futott végig a közönség tízezerein, amikor az idősebb sportemberek rémülten csapták össze a kezüket: Mit csinálnak! Nem látják, hogy ez a szerencsétlen futball-sport most kapja az utolsó kegyelemdöfést! A forrongó hangulat egy pillanat alatt megfagyott a tribünökön, és a megdöbben közönség most már lélegzetét visszafojtva figyelte a pályán történő eseményeket.

Molnár György, az MTK kapitánya megdöbbenve nézte az eseményeket, odaszaladt Kiss rendőrkapitányhoz és elkeseredésében gúnyosan megkérdezte: Kapitány úr, talán én is kimenjek? Vigyék - intett a rendőrkapitány két másik rendőrnek, akik most már megragadták Mol-

nárt is és kifelé cipelték. Ezalatt Kocsis észrevette, hogy a Nádlertr ráncigáló egyik rendőr ismerőse. Odasietett tehát a rendőrhöz, és arra akarta kérni, hogy bánjon kíméletesebben bajtársával. Alig szólt azonban egy szót az ismerős rendőrhöz, amikor a másik hirtelen hátrafordult, és öklével teljes erővel a gyanútlan futballista arcába csapott.

Kocsis arcát elöntötte a vér, szédülten megtántorodott. A többi MTK-játékos segítségére sietett, elkapták, mielőtt a földre zuhant volna. Az MTK játékosai levezetett társaik után elhagyták a pályát.” (Az Est 1926. április 7.)

Utóbb kiderült, Nádler Pubi valóban nem mondott durvábbat Kiss Árkád rendőrkapitánynak. Mai ésszel felfoghatatlan, hogy miféle jogosítványai lehettek akkor a rendőrtiszteknek, de az az igazság, hogy Az Est is csodálkozott ezen. Ezt írta két nappal a mérkőzés után: „Úgy az MLSZ, mint a BT (Bírótestület – a szerzők) körében ismételtén: rámutattak arra, hogy a futballmérkőzések ellenőrzésének mai rendszere nem tartható fenn, és sürgősen tisztázni kell a futballbíró és az ügyeletes rendőrtisztviselő viszonyát. Értesülésünk szerint a rendőrség illetékesei is ezen a véleményen vannak és elhatározták, hogy Langfelder Ferencet, a bírák elnökét, tanácskozásra hívják meg a főkapitányságra, hogy vele megbeszéljék, milyen új irányelvekben kell lefektetni az inspekciós rendőrtiszt és a futballbíró érintkezésének s együttműködésének alapját. Két szélsőséges felfogást kell majd összeegyeztetni. Az egyik az, hogy a rendőrtisztviselőnek joga van a pályán is intézkedéseket foganatosítani, kiállíthatja a durva játékost, igazoltathatja és el is vezetheti. Ezzel szemben áll az a nézet, hogy a futballpályán csak egy bíró funkcionálhat. A rendőrtisztviselő nem lépheti át a határvonalat, hanem ha durvának tartja a játékot, hívathatja a bírót, és a pályán kívül kell felszólítania a szabályok erélyesebb alkalmazására, vagy ha kell, a mérkőzés beszüntetésére.”

Az MTK is botrányba keveredett

A három MTK-játékost a rendőrök még az öltözőben igazoltatták, majd fel is jelentették őket. Egy héttel a mérkőzés után már le is tárgyalták az ügyet, Kocsis, Molnár és Nádler is súlyos büntetést kapott. Az Est beszámolt az ítélet megszületése előtti percekéről: „A hűsvéthétfői botrányt tegnap tárgyalta a IX. kerületi rendőrbíró. Nádler Henriket s Molnár Györgyöt botrányokozás címén a rendőrbíró 1-1 millió korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet alapját képező feljelentés szerint Nádler a játéktól felizgatott állapotban azzal fogadta a pályára lépő Kiss Árkád rendőrkapitányt, hogy: Miért jött be a pályára? Molnár a feljelentés szerint gúnyos hangon intézett kérdést a rendőrkapitányhoz. Az MTK harmadik játékosa, Kocsis Ferenc 2 millió korona pénzbüntetést kapott, miután ő az ítélet szerint nagyon súlyosan megsértette a rendőrkapitányt. Szecskó Imre ugyanis azt vallotta a rendőrségen, hogy ő hallotta, amikor Kocsis a »csirkefogó, gazember« kifejezést használta, ez a kijelentés pedig nem vonatkozhatott más-

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

ra, csak Kiss Árkád rendőrkapitányra, mert egyedül ő tartózkodott a közelben. Kocsis tagadta, hogy ő akármivel is megsértette volna a rendőrkapitányt.” (Nádler és Molnár akkoriban már több mint 6 millió koronát keresett, persze „amatőrként” az MTK-ban, mai áron a büntetésük körülbelül 50 000 forintnak felelt meg.)

Az idény legfontosabb pályán kívüli döntése a profizmus bevezetése volt. Az egész éven végigvonultak a pártcsatározások, létezett Kibontakozási Párt (élharcosa Malaky Mihály), amely tulajdonképpen az államtör klubokat tömörítő Szövetségi Párt (Langfelder Ferenc) és a klaszszikus amatőrizmus eszméjét valló Amatőr Párt (Mamusich Mihály) közötti igyekezett csekély összhangot teremteni. Létezett még a Kisegylet Párt és a Vidéki Párt – nevükben benne van, kiknek az érdekeit szolgálták. Jól jellemezte a helyzetet két nyilatkozat a márciusi kongresszuson: „Huszonöt éve lelkes bolondok alapították ezt a nagy szövetséget, mely most éli legválságosabb éveit” – mondta Tibor Lajos. Dréhr Imre nemzetgyűlési képviselő, az új elnök hozzátette: „Békét kell teremteni. A mai államtörtség szégyenletes korszakát végre le kell zárni”.

A felek 1926. március 8-án megegyeztek abban, hogy ősztől profi bajnokságot rendeznek. Mindannyian tudták, le kell még játszani az előttük álló szűk fél év mérkőzéseit, de utána új időszámítás kezdődik a magyar labdarúgásban.

BORDÓ BÁRSONYSAPKÁBAN

Játékosból dömping volt, gólból meg kevés

Mindössze két mérkőzést nyert meg a magyar válogatott az utolsó hazai amatőridényben, de talán még ennél is feltűnőbb, hogy összesen hat gólt szerzett. Mindegyik más-más játékos nevéhez fűződött. Negyvennyolc futballista lépett pályára a hét találkozón.

Szeptember 20-án az osztrákok ellen 1:1 született Budapesten, ami három vereség és a lengyelek elleni győzelem után elfogadható eredménynek számított. Ez volt egyébként az első válogatott meccs Orth György szörnyű bécsi sérülése óta, a kor legjobb játékosa nagyon hiányzott a csapatból. A Zsák – Takács I, Hungler II – Pesovnik (Vámos), Buza, Kompóti-Kléber – Leitner, Molnár, Priboj, Holzbauer, Jeny összeállítású együttesben Máriássy Lajos dr., a szövetségi kapitány három újoncot (Buza, Vámos, Leitner) is pályára küldött. Különösen az egyébként jól játszó Buza bemutatkozása sült el balul: Priboj István vezető gólja (36. perc) után a 49. percben róla került a labda a magyar kapuba (1:1).

Két héttel később óriási várakozás előzte meg a spanyolok budapesti vendégjátékát. Negyvenezer néző ment ki az Üllői úti mérkőzésre, elsősorban azzal a szándékkal, hogy lássa, felveszi-e a versenyt a mi Zsák Karcsink a legendás, Isteninek becézett Ricardo Zamorával. (Zamora, akit a Barcelona kapujában egy másik magyar, a nem kevésbé legendás Platkó Ferenc, a Ferus követett, jó kapus és rossz életű pol-

Kohut elfektette a csehszlovák védőt

gár volt. Adócsalásért éppúgy indult ellene eljárás, mint cigarettacsempészetért.) Zsák maga is nagyon szerette volna mindenkinek megmutatni, van olyan jó kapus, mint vetélytársa. Erre az 52. percben utolérte a végzet: letérdelt, hogy mellre fogja Carmelo nem is túl erős lövését, de a labda átcsúszott a karjai és a lábai között – be a magyar kapuba. Az volt a meccs egyetlen gólja. A spanyolok 1:0-ra nyertek, Zsák vigasztalhatatlan volt, s nem beszélt arról, hogy a gól előtt és után micsoda védekezőket mutatott be. A magyar csapat a Zsák – Fogl II, Hungler II – Rebró, Kompóti-Kléber, Furmann – Senkey II, Molnár, Priboj, Opatá, Kohut tizeneggyel kezdett, s már addig példátlan módon az első félidőben hármat cserélt. A 24. percben Opatát Takács II, a 38. percben pedig Hunglert az idősebb Senkey (Icának becézték) váltotta. A 25. és a 29. perc között Rebró ápolása alatt Zloch is pályán volt. A Zsák drámája miatt híressé vált mérkőzés kapcsán kevés szó esett az elmúlt lassan 90 évben arról, hogy a spanyoloknak akkoriban (is) nagy-szerű csapatuk volt, az 1924-es párizsi olimpia után sorozatban kilenc mérkőzést nyertek, legyőzték kétszer a magyar, kétszer az osztrák és kétszer a svájci gárdát, s nyertek az olaszok, a portugálok és a franciák ellen is.

Legközelebb Prágában lépett pályára a magyar válogatott. Ezúttal Fischer, a VAC kapusa állt a háló elé (de a következő, az olaszok elleni hazai meccsre Zsák visszafoglalta a helyét), a mezőnyjátékosok névsora a következő volt: Dudás, Senkey I, Furmann, Kompóti-Kléber, Nyúl II, Senkey II, Molnár, Kautzky, Szűcs G., Kohut. Dudás Gyula, a KAC védője és Szűcs Géza, a Törekvés csatára először játszott a nemzeti tizenegyben. Előbbi (aki később az Újpestben is megfordult) meg sem állt 20 válogatottságig, míg Szűcsnek az első egyben az utolsó is lett. Akkoriban a csehszlovákok jobbak voltak nálunk, nem volt meglepő a győzelmük. Legfeljebb az lehetett bosszantó, hogy Fischer kivédte Hoyer tizenegyesét, mégis, két potyagóllal nyertek a házigazdák.

November 8-án az olaszok látogattak az Üllői útra. Az 1:1 jelentette a 28 éven keresztül tartó, az 1952-es helsinki olimpián aratott győzelemmel lezárt nyeretlenségi sorozat első állomását. Húszezer néző előtt a vendégek Della Valle góljával kerültek előnybe, Molnár György a 75. percben 11-esből egyenlített. A magyar válogatott összeállítása a következő volt: Zsák (Fischer) – Dudás, Senkey – Furmann, Kompóti-Kléber, Reiner – Rázsó, Molnár, Pataki, Opatá, Jeny. Fura mérkőzés volt: Slawik, a francia bíró engedte az olaszok durváskodását, s amikor az egyiküket végre kiállította, gyorsan meggondolta magát s visszahívta a pályára. Háromszor kellett a játékot megszakítani a közönség heves tüntetése miatt. Mit sem számított a hazai pálya: Molnár kénytelen volt 15 méterről (!) lőni a tizenegyesre, mert a bíró odatette a labdát, miközben a durcás olaszok nem akarták elhagyni a büntetőterületet.

Február 14-én a belgák ellen mindössze két MTK-s (Rebró, Molnár) és egy FTC-játékos (Furmann) szerepelt a csapatban. Zsák, Fogl II, Fogl III, Takács II, Pataki, Opatá, Jeny és a súlyosan sérült Braun és Orth nélkül állt ki Máriássy Lajos dr. együttese. A „B csapat” ellenben kitett magáért, 2:0-ra nyert. Ez volt a két ország második hivatalos mérkőzése, előtte bő fél évvel, 1925 májusában nagy meglepetésre a gyorsabban és lelkesebben játszó vendégek nyertek 3:1-re. Brüsszelben, a Daring Club pályáján sikerült a visszavágás. A második félidőben előbb Pipa (eredeti nevén Lochner) István tette góllal feledhetetlenné élete egyetlen A-válogatott mérkőzését, majd Rémay III János lött gólt. (Bátyja, Rémay II Gyula Pipához hasonlóan először és utoljára volt válogatott ezen a találkozón.) A magyar válogatott tizenegye a következő volt: Fischer – Grósz II, Dudás – Furmann, Buza, Rebró – Rémay III, Molnár, Rémay II, Lochner, Szidon.

Május 2-án ismét Kiss Gyula irányította a válogatottat. Nem jött be a váltás: sima vereséget szenvedett a csapat a Hungária körúton az osztrákoktól. A szövetségi kapitány finoman fogalmazva kísérleti tizenegyet rakott össze. A Remete – Papp L., Dudás – Rebró (Raix), Buza, Nádler – Tóth-Potya, Takács II, Kovácsy (Stófián), Spitz, Kohut alakulatból csak az akkor 22 éves Takács II József, valamint a 19 éves Kohut Vilmos emelkedett később a magyar futball legendás játékosai közé. Az akkor már a Fradi csapatát edző Tóth-Potya Istvánnak ez volt az utolsó mérkőzése a válogatottban. A kispesti Raix Gusztáv mindössze egyetlen percre állt be az első félidő 14. percében a lábát fájlaló Rebró Béla helyére, utána az MTK fedezte te visszavette a helyét.

Minden jó, ha a vége jó – általában. A válogatott megnyerte aztán a szezon utolsó mérkőzését az Üllői úton, de ezzel nem javította ki, valamelyest kozmetikázta csak a bizonyítványát. Persze a csehszlovákok elleni 2:1-et ne becsüljük le, legfeljebb tegyük hozzá, hogy bolondos 90 perc volt, össze-visszacserélgetésekkel. Takács II József és Kohut Vilmos egy-egy góljával 2:1-re nyert a magyar csapat, a vendégek, két perccel az első magyar találat után, a 38. percben Josef Silný révén szépítettek.

Ötvenöt percen át Plánička védett a vendégeknél, balfedezetet pedig a kor egyik legkiválóbb sportembere, Karel Pešek-Káďa játszott, aki hat évvel korábban jégchokizóként és futballistaként is részt vett (sőt, ha a pályán elért eredményt vesszük, érmes is lett mindkét sportágban) az antwerpeni olimpián. Mindez csak növeli a magyar siker értékét. Kiss Gyula kapitány csapatát Fischer – Fogl II, Senkey – Furmann, Kompóti-Kléber, Borsányi – Braun, Ta-

A csehszlovák csatár (csikosban) a magyar kapura fejel

A magyar válogatott

kács II, Pataki, a 38 éves Schlosser Imre, valamint Kohut Vilmos alkotta. A kor általános szokásával ellentétben rengeteg volt a magyar oldalon a csere és a visszacsere! Fischer helyett a 66. és a 68. perc között Huber védett. Furmann helyett a 27. percben P. Szabó állt be, két perccel később őt Müller váltotta, majd újabb két perc múlva visszaállt az eredeti jobbfedezet, Furmann. Nem hosszú időre, mert a 37. percben megint Müller váltotta. De Furmann sem pihent sokat, mert a 41. percben beszállt középfedezetnek, Kompóti-Kléber helyére. A csehszlovákok egyenlítő gólja után Takács II-t P. Szabó váltotta, de aztán a gólzsák két perc múlva visszaállt.

1925. szeptember 20.	Bp., Üllői út	AUSZTRIA	1:1 (1:0)	Priboj
1925. október 4.	Bp., Üllői út	SPANYOLO.	0:1 (0:0)	
1925. október 11.	Prága	CSEHSZL.	0:2 (0:0)	
1925. november 8.	Bp., Üllői út	OLASZO.	1:1 (0:1)	Molnár
1926. február 14.	Brüsszel	BELGIUM	2:0 (0:0)	Pipa, Rémay III
1926. május 2.	Bp., Hungária krt.	AUSZTRIA	0:3 (0:2)	
1926. június 6.	Bp., Üllői út	CSEHSZL.	2:1 (1:1)	Takács II, Kohut

Az idény során a magyar válogatottban szerepelt játékosok

5 mérkőzésen: Furmann Károly (FTC), Kompóti-Kléber Gábor (MTK), Molnár György (MTK)
4 mérkőzésen: Dudás Gyula (KAC), Fischer Lajos (VAC), Kohut Vilmos (FTC), Senkey I Imre (MTK)

3 mérkőzésen: Búza Lajos (UTE), Rebró Béla (MTK), Takács II József (Vasasok), Zsák Károly („33” FC)

2 mérkőzésen: Fogl II Károly (UTE), Hungler II János (FTC), Jeny Rudolf (MTK), Opata Zoltán (MTK), Pataki Mihály (FTC), Priboj István (UTE), Senkey II Gyula (MTK)

1 mérkőzésen: Borsányi Ferenc (BTC), Braun József (MTK), Grósz II Dezső (VAC), Holzbauer József (Szombathelyi AK), Huber Rezső (FTC), Kautzky József (Törekvés), Kovácsy Béla („33” FC), Leitner Hermann (UTE), Lochner „Pipa” István („33” FC), Müller Ferenc (FTC), Nádler Henrik (MTK), Nyúl II Vilmos (MTK), P. Szabó Gábor (UTE), Papp Lajos László (Erzsébeti TC), Pesovnik László (BEAC), Raix Gusztáv (KAC), Rázsó Izidor (Ékszerészek), Reiner István (Vasasok), Rémay II Gyula (Nemzeti SC), Rémay III János (Nemzeti SC), Remete Imre (MTK), Schlosser Imre (Wiener AC), Spitz Illés (Nemzeti SC), Stófián János (BEAC), Szidon Rezső (UTE), Szűcs Géza (Törekvés), Takács I Géza (FTC), Tóth-Potya István (FTC), Vámos Ernő (Szombathelyi AK), Zloch Gyula („33” FC)

A válogatott labdarúgók számára vert érem

Molnár kétségbeesett fájdalmában felpozozta Tandlert

„Táviratot kaptam tegnap, / Hajlik fejem búra / Egyre érdekesebb lészen /az FTC-túra. / Megvertük Tennis-Borussit (sic!) / Csak úgy sírt a német / Berámoltunk elegánsan / három darab gémet. / Adhatunk még a lapoknak / Egy jóleső témát. / Brém elvertük tegnapelőtt / A Sportverein Brémát. / Csak egy csapat ütött eddig / Győzelmünkön réset. / Az is azér', mer' a Huber / Vonatról lekéssett. / Mivel Huber nachtkasztliján /Megállott az óra / Ez kérem a magyarázat / Hét darab dugóra. / Ha Stecovits késett vón le / Lefogadnám tétre, / Ezt is megnyerhetünk volna / Könnyedén 8:7-re. / Egész heti hangulatom / Egy csapásra mész lett. / Mert a távirat aljában / Klement neve díszlett. / Bosszantott a csúf távirat / Kifakadtam sírva. / Mér nincsen a szöveg alá / Oszkár bácsi írva?”

A *Nemzeti Sport* népszerű satirikus, humoros rovata, a BÖK (Bolondos Ötletek Képekkel) így számolt be 1926. június 25-én a Fradi túrájáról, illetve az Arminia elleni, több mint meglepő 7:0-s vereségről. Ennyire nem volt jó a hannoveri csapat, s ennyire nem volt gyenge az FTC. A vereség legfontosabb oka ugyanis Huber Rezső kapus hiányzása volt. A válogatott játékos – Klement Sándor túrávezetővel, valamint két társával, Kohuttal és Hégerrel egyetemben – lemaradt a vonatról, a meccsek pedig olyan sűrűn követték egymást, hogy már nem tudott a következővel odaérni a kezdésre. A versikéből is kikövetkeztethető, hogy a zöld-fehér alakulat addigra már megverte a Tennis-Borussit (3:1), ám másnap kellett Hannoverben játszani. Aki lemaradt, az kimaradt. Brémában ellenben már újra teljes volt a létszám, nem is maradt el a győzelem (3:1). Hazafelé még kikapott a fáradt Fradi a nem túl nagy játékerőt képviselő Guts-Mutstól (2:3), ám Bécsben megemberelte magát, s döntetlent játszott a Rapiddal (2:2), aztán Pozsonyban lendületből megverte a városi válogatottat.

Az idény végén a bajnoki címet visszaszerző Fradi a korábbi évekhez képest kevesebbet és főleg rövidebbeket utazott. Az említett német túrát leszámítva nem is vonatozott Prágánál távo-

Az MTK-FTC kombináltja 2:2-re végzett az Arsenalal

labb. Akadtak figyelemre méltó eredményei (elsősorban a Wiener SC elleni bécsi 3:1-es, illetve a Rapid elleni Hungária körúti 3:0-s győzelem), de a nemzetközi szereplése egyáltalán nem volt makulátlan. Különösen fájó volt az idény végén osztrák bajnoki címet nyerő Amateur elleni 0:4 április 24-én. (Egy nappal később az MTK 2:2-es döntetlent játszott a lilákkal. Az ellenfél magyarja, Vanicsek János az első mérkőzésen gólt szerzett.)

Az Amateur Wien
címere

Noha a húsvéti ünnepek után újra csak borongós volt a két nagy magyar klub viszonya, május 13-án kombináltjuk fogadta a londoni Arsenalt, amelyet így kommandált a *Nemzeti Sport* angliai tudósítója: „Tavaly éppen hogy elkerülte a kiesést, idén pedig Buchannel megerősítve hajsza! híján ligabajnok lett”. A rendkívül erős ellenféllel szemben megállták a helyüket a magyarok (Remete – Kocsis, Senkey I – Furmann, Müller, Rebró – Braun, Molnár, Pataki, Opatá, Kohut, majd csereként beállt Huber, Kléber és Varga), a 32 000 néző nagy öröme 2:2-t harcoltak ki. A mérkőzést egyébként hosszas vita előzte meg, miután Herbert Chapman, az Ágyúsok később világhírűvé lett menedzsere ragaszkodott ahhoz, hogy ő lehessen az egyik partjelző. Ameddig nem teljesítették a kérését, nem kezdődhetett a találkozó.

Látogatók a sérült Orthnál

Szóljunk a többi csapatról is, az MTK számára tragédiát hozott az idény első bécsi mérkőzése: szeptember 8-án, az Amateur elleni mérkőzésen egész pályafutására kiható, rettenetes sérülést szenvedett Orth György. A *Nemzeti Sport* másnapi számában ezt olvashatták a legjobb magyar játékos rajongói: „Egész Bécs Orth súlyos balesetének depressziós hatása alatt áll. A tragikus eset mélyen érintette a bécsi közönséget is, amely nagy szeretettel ünnepelte éppen Orthot ezen a bécsi mérkőzésen, ahol mindenkit elragadott utolérhetetlen képességeivel. A baleset a meccs II. félidejének 36. percében történt. Tandler már

régóta híres a bécsi futball életében, mint legkíméletlenebb hátvéd, aki a legkevesebbet törődik ellenfelei testi épségével. Sok bécsi játékos viseli Tandler kíméletlenségének nyomát. Maga a szerencsétlenség egy összefutás alkalmából történt, amikor a labdával futó Orthot Tandler megtámadta és az összefutásból Orth a földre került. Tandler akciója már annyira magán viselte a veszedelmesség jellegét, hogy az MTK-játékosok magukon kívül rohantak oda, ahol Orth fekvé maradt kínokban fetrengve.

Egészen deformálódott a lába, amely térdben teljesen kificamodott. Az MTK-játékosok izgatótsága hirtelen olyan magas fokra hágott, hogy Opatá és Molnár nekiment Tandlernek, aki halálra váltan állt ott. Többen bementek, hogy az inzultusoknak elejét vegyék, egyesek szerint azonban így is megtörtént, hogy a magánkülső állapotban levő Molnár kétszer Tandler arcába vágott. Mind a két csapat vezetői befutottak a pályára és Fodor dr. a további botrány elkerülése végett nyomban levezette az MTK csapatát a pályáról.

Labda nélküli tánc az MTK–Rapid találkozón

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

Az öltözőbe vitték Orthot is, akinek Schwarz dr., az Amateur elnökségi tagja nyújtotta az első segélyt. Közben Orthnét ájultan viszik el a tribünről. Már ekkor látható volt, hogy a sérülés rendkívül súlyos és nyomban értesítették a mentőket, akik azonban – szokásuk ellenére – csak 25 perc múlva értek ki a pályára, hogy Orthot kórházba szállítsák.

Megható volt az MTK-ötözőben látni, amint a játékosok formálisan sírva állták körül rettenetes fájdalmak közt kínlódo bajtársukat.

Molnár könnyektől elcsukló hangon mondta: Soha többé nem fogok futballozni. Engem is figyelmeztettek a meccs előtt más bécsi klubok játékosai, hogy Tandler életveszélyesen kíméletlen. Legyünk óvatosak! Most bekövetkezett a baj!

És tovább zokog...”

A találkozó 2:2-nél félbeszakadt, aztán ugyanezt az eredményt érte el a két csapat Budapesten is, áprilisban. A Rapidot kétszer is megverte 3:1-re az MTK Budapesten, Bécsben ellenben kikapott tőle 4:2-re. A legnagyobb pofont (még 1925 júliusában) a Hakoah adta a szintén kék-fehéreknek Varsóban (!) egy 4:0-s győzelemmel, ugyanakkor szűk egy évvel később az MTK Bécsben 1:1-et játszott, úgy, hogy legalább három góllal kellett volna nyernie a helyzetei alapján.

Dél-Európában ezúttal a kisebb csapatok jártak hosszabb túrán. Pluhár István, az akkor már az újságírással kacérkodó korábbi válogatott játékos rendszeresen írt a *Nemzeti Sportnak*. Egyik anyagában nem éppen hízelgő képet festett a korábban már a térségben járt elődökről: „Egyik Portugáliában járt első osztályú klubunk, amelyik most éppen a fegyelmi bizottsággal hadakozik, elfelejtette két vereségét megtáviratozni haza. Egyik nagy vidéki klubunk tizenhét meccs után sem tudott hazautazni, mert az útiköltség elúszott a ruletten, és Lelovich Gyula most is őrzi itt a tízmillió bont, amit az egylet azóta is elfelejtett kiváltani. Szintén egyik vidéki csapatunk húsznap borszámlája hetvenmillió magyar koronát tett ki. Egyik fővárosi klubunk túravezetőjének nevét a dr. díszítőjelzővel felékesíten lehet látni a portugál szövetség emlékkönyvében, holt az illető az egyetemnek még csak a tájékára sem járt soha.” (*Nemzeti Sport* 1926. július 2.)

NAGY-BUDAPESTEN KÍVÜL

Muhoray majomszerzéssel melegített a döntőre

Ez volt a Miskolci Vasutas legnagyobb idénye. Állíthatjuk ezt annak ellenére is, hogy köztudott, az 1911-es alapítású egyesület az ötvenes évek végén az első osztályban is szerepelt. A vasutasok megtörték a diósgyőriek hegemoniáját, aztán megnyerték az alszövetségi döntőt, majd szerencsés sorsolásukat kihasználva, előbb – botránnyal végződött, hosszabbításos mérkőzésen – öt, majd hat gólt szerezve jutottak be az országos döntőbe. (Ősszel néhány kulcsjátékosuk, így a legjobb csatárok, Péterfreund és Muhoray már a profi második ligában szereplő, frissen alakult Attilában bukkantak fel.)

A csütörtöki elődöntő és a vasárnapi országos döntő közötti napokat a fővárosban töltötte az MVSC, amelynek tagjai viselkedésükkel elnyerték a pesti sportsajtó szimpátiáját. „Mint tizenegy testvér, úgy ül egy asztalnál a társaság” – olvasható a minősítés. A zöld-fehér vasutasok egyébként Gellért-hegyi sétával, az Angol Parkban (Vidámparkban) tett látogatással, a Széchenyi fürdőben masszázssal és dunai hajókirándulással mulatták az időt. Mindenki szerette

A korszak meglepetéscsapata, a Miskolci VSC

őket – talán csak az Angol Park egyik tulajdonosa nem, aki zokon vette, hogy Muhoray a 11-es rúgásban minden ajándékmajmát elnyerte.

A *Nemzeti Sport* az országos döntő, illetve a negyeddöntők kezdete előtt esélylatolgatásba bocsátkozott. Úgy vélte, a DVSC Debrecenben favorit a Nagykanizsa ellen, az MVSC ellenben nyerhet Szolnokon is. A legkiegyenlítettebbnek a két SZAK szegedi csatáját vélte, amelyre hazai győzelmet tippelt. A budapesti elődöntőkben ismét a DVSC, valamint a Fradi sikerét várta, hozzátevé, hogy a gyenge formában lévő zöld-fehéreket elkaphatja akár a szombathelyi, akár a szegedi alakulat. A DVSC végül nemhogy döntőbe nem jutott, már az első meccsén kikapott a Nagykanizsától. (Pedig 3:0-ra vezetett!)

Hasonlóan nagy csalódást okozott híveinek a játékosállományát tekintve a legerősebb vidéki csapatnak tekinthető Szombathelyi AK, miután az országos bajnoki negyeddöntőben elvesztette a presztízscsatát a szegediekkel szemben. Utána a csongrádiak nem bírtak a sokkal erősebb FTC-vel – de az sem volt véletlen, hogy az 1926 ősztől életre kelt profi élvonalban éppen a két SZAK (a szegedi és a szombathelyi) hivatásos alakulata, a Bástya és a Sabaria indulhatott.

Ebben az idényben is rendeztek válogatott mérkőzéseket az alszövetségek, igaz, a korábbinál talán kisebb számban. Eredmények: Észak–Budapest B 0:3, Észak–Nyugat 1:1 (mindkettő Miskolcon), Kelet–Észak 4:3, Kelet–Budapest B 3:2 (mindkettő Debrecenben), Nyugat–Észak 1:0 (Szombathelyen), Nyugat–Alsó–Auszttria 3:0 (Sopronban), Nyugat–Közép 1:0 (Székesfehérváron), Közép–Budapest II. osztály 3:5 (Budapesten).

Déli kerület. Békéscsabai alosztály*. 1. Csabai AK 19, 2. Orosházi TK 19, 3. Békéscsabai Előre 19, 4. Mezőberényi AC 14, 5. Orosházi MTK 14, 6. Békéscsabai KAVE 13, 6. Szarvasi TSE 9, 8. Gyomai SC 5. (* Óvások után megállapított eredmény, ezért játszhatott az eredeti győztes Békéscsabai Előre a kerületi döntőben.) Szegedi alosztály. 1. Szegedi AK 32, 2. Szegedi VSE 23, 3. Szegedi TK 23, 4. KEAC 22, 5. Hódmezővásárhelyi TVE 17, 6. Sz. Zrínyi SE 17, 7. Újszegedi TC 16, 8. Kereskedelmi AC 15, 9. Hódmezővásárhelyi MTE 9, 10. Kiskunfélegyházi TK 6. A döntő: Szegedi AK– Békéscsabai Előre 5:1

Északi kerület. I/A-osztály: 1. Miskolci VSC 32, 2. Diósgyőr-Vasgyári TK 30, 3. Miskolci MTE 25, 4. Salgótarjáni Bányatelepi TC 21, 5. Sátoraljaújhelyi AC 17, 6. Diósgyőri AC 16, 7. Sátoraljaújhelyi ESC 12, 8. Perecesi TK 9, 9. Ózdi Törekvés 8, 10. Miskolci MKASE 8. I/B-osztály: 1. Salgótarjáni SE 22, 2. Pálfalvai-Bányatelepi SE 16, 3. MÁV Hatvani AC 14, 4. Gyöngyösi AK 11, 5. Mezőkövesdi KIT 9, 6. Jászárokszállási TC 7, 7. Zagyvapálfalva 5. A MOVE Egri SE visszalépett. A döntő: MVSC–Salgótarjáni SE 3:2, 2:1.

Nyugati kerület. 1. Szombathelyi AK 32, 2. Tatabányai SC 26, 3. Szombathelyi SE 22, 4. Szombathelyi MÁV Haladás 21, 5. Győri ETO 19, 6. DAC-Hungária-Győri VSE 18, 7. Soproni VSE 16, 8. Székesfehérvári TC 9, 9. Győri AC 8, 10. Székesfehérvári Duna-Száva-Adria Vasúti Előre 5.

Délnyugati kerület. Bajai alosztály. 1. Bajai Turul SE 20, 2. Szekszárdi Turul 16, 3. Szekszárdi Törekvés 13, 4. Bajai MTE 11, 5. Bajai SE, 6. Dombóvári LSE 9, 7. Bácsalmás 4. Pécsi alosztály. 1. Nagykanizsai TE 27, 2. Pécsi SC 24, 3. Pécsi VSK 20, 4. Kaposvári MÁV TE 18, 5. Kaposvári TSE 18, 6. Pécsi AC 14, 7. DGT Villamostelepi AC 9, 8. Nagykanizsai Zrínyi TE 8, 9. Kaposvári DLTE 6. A döntő: Nagykanizsai TE–Bajai TSE 2:1, 5:1

Keleti kerület. 1. Debreceni VSC 25, 2. Berettyóújfalui SE 20, 3. Nyíregyházi TVE 20, 4. Debreceni EAC 14, 5. Debreceni KASE 12, 6. Debreceni TE, 7. Nyíregyházi KISE 7, 8. Nyíregyházi BSE 5.

Középmagyarországi kerület. Budai alosztály. 1. Pilisvörösvári SC 17, 2. Budafoki IK 14, 3. Dorogi AC 13, 4. Budafoki MTE 11, 5. Szentendrei TK 3, 6. MOVE Pomázi TK 2. A Megyeri TC és a Palotai NTE visszalépett. Kecskeméti alosztály. 1. Szolnoki MÁV 23, 2. Kecskeméti AC 20, 3. Szolnoki MTE 16, 4. Szolnoki AK 13, 5. Kecskeméti SC 11, 6. MOVE Ceglédi SE 11, 7. Kecskeméti TE 10, 8. Monori SE 4. Rákosvidéki alosztály. 1. Rákoscsabai TK 33, 2. Gyömrői SE 28, 3. Rákosliget AC 22, 4. Gödöllői IK 21, 5. Vecsési TK 19, 6. Péceli AC 16, 7. Rákoskeresztúri TE 16, 8. Rákosi VSE 13, 9. Szemeretelepi TE 7, 10. Soroksárpéteri TK 5. Váci alosztály. 1. Soroksári AC 25, 2. P. Jutagvár 22, 3. Szentlőrinci AC 21, 4. Alagi SC 21, 5. Kistarcsa 16, 6. Váci SE 13, 7. Váci AC 11, 8. Sashalmi ASC 10, 9. Dunaharaszti MTK 5. A Rákosszentmihályi TK visszalépett. Kerületi döntő. Pilisvörösvári SC–Rákoscsabai TK 7:0, 2:1, Soroksári AC–Szolnoki MÁV 1:0, 0:3, PSC–Sz. MÁV 2:2, 1:6, SAC–RTK 3:2, 4:2. Győztes: Szolnoki MÁV SE.

Országos bajnoki döntő.

Negyeddöntő: Szolnoki MÁV SE–Miskolci VSC 3:5 (h. u.), Debreceni VSC–Nagykanizsai TE 3:5, Szegedi AK–Szombathelyi AK 2:1. Az FTC erőnyerő.

Elődöntő: MVSC–NTE 6:2, FTC–Szegedi AK 3:0.

Döntő

Ferencvárosi Torna Club–Miskolci Vasutas Sport Club 4:0 (2:0)

1926. június 13. Budapest; Üllői út. Jv.: Bíró

FTC: Huber – Takács I, Hungler II – Furmann, Sándor, Blum – Mácsai, Varga II, Pataki, Steczovits, Kohut.

MVSC: Zsiday – Eperjessy, Grendhorf – Hernády, Pataky, Szabó – Mayer II, Kiss, Péterfreund, Muhoray, Gyuricskó.

Gólszerzők: Steczovits (19.), Kohut (29.), Pataki (48.), Sándor 73.).

A BUSE címere

Kispesti siker a leghosszabb fináléban

Idejében elindult, de nem fejeződött be a Magyar Kupa-sorozat az utolsó hivatalos amatőr-idényben. 1926 végén a Kispest megszerezte az utolsó amatőr Magyar Kupát. Fennállása legnagyobb diadalát érte el, ám méltatlan körülmények közepette. Kezdjük a furcsaságokat azzal, hogy 1926-ban valójában az 1925-ös sorozatot nyerte meg, mert – élcelődött a *Nemzeti Sport* 1926. november 2-án – „az elmúlt bajnoki év rövidnek bizonyult ahhoz, hogy az MLSZ a Magyar Kupa-mérkőzéseket is lebonyolítsa”.

Támad a sötétebb mezűs BEAC a Vasasok elleni elődöntőn

A piros-fekete sereg a finálét a BEAC-cal vívta, s mivel az első összecsapás 1:1-re végződött, következhetett az ismétlés. December 19-én mindössze százötvenen diaderegtek a háromszori hosszabbítás miatt 160 perces tusán. (A 90 perc után 2x15 percet, majd kétszer 2x10 percet játszottak végig. Miután ez már eleve az újraszólás volt, a két csapat összesen 250 percen át vívta a kupadöntőt. Tu-

domásunk szerint ez volt a magyar futball történetének leghosszabb kupafináléja.) Jellemző módon a másnapi *Nemzeti Sport* a 9. oldalára tette a tudósítását, mint teljességgel érdektelent, „Délről csaknem estig küzdött a két csapat a győztes gólért” alcímmel. A KAC-amatőrök birkóztak az egyetemistákkal a lóversenytéri Postás-pályán, hiszen a KFC-profik (Török József – Saguly János, Szabó István – Raix Károly, Hungler III Imre, Berkes – Gulyás József, Fürstner János, Skaliczer Gyula, Csendes János, Haluf Béla) aznap a JSC-t verték el barátságos mérkőzésen 7:2-re. A döntő találat a 157. percben esett, a Fábíán József kapus mellől lepattanó labdát Gregor bebombázta (3:2). A gólszerző a mérkőzés után az öltözőbe érve egyszerűen összeesett a kimerültségtől.

Magyar Kupa, 1925–1926

Negyeddöntő: BEAC–MTK 3:1, Vasasok–Szegedi VSE 4:2, Kispesti AC–FTC 4:2, III. kerületi TVE–„33” FC 2:1

Elődöntő: BEAC–Vasasok 3:2, KAC–III. kerületi TVE 4:2

A 3. helyért: Vasasok–III. kerületi TVE 4:2

Döntő: Kispesti AC–BEAC 1:1 (1:0)

Kispesti AC: Balla – Csesznák, Grohmusz – Raix, Gregor, Marton – Balogh, Juhász, Jurácska, Heckl, Mátéffy

BEAC: Fábíán – Horváth dr., Noór – Hidassy, Szántó, Buday – Szüle, Kertész, Pótz, Reinhardt, Borbély

Gólszerzők: Jurácska, illetve Pócz

Megismételt mérkőzés

Kispesti AC–BEAC 3:2 (1:1, 1:1, 2:1, 2:2)

Kispesti AC: Balla – Csesznák, Grohmusz – Mády, Gregor, Marton – Borsos, Juhász, Jurácska, Heckl, Mátéffy

BEAC: Fábíán – Horváth dr., Noór – Hidassy, Szántó, Buday – Szüle, Kertész, Pótz, Tichy, Borbély

Gólszerzők: Juhász, Mátéffy, Gregor, illetve Grohmusz (öngól), Kertész

AMATŐR LIGA

Ujjat húztak az MLSZ-szel – és nyertek

A klasszikus amatőrizmus zászlóhordozói 1925-re tarthatatlannak vélték a helyzetet. Gyakorlati szempontból nézve úgy gondolták, képtelenek felvenni a versenyt az általuk álamatőrnek minősített, a játékosait rendszeresen fizető klubokkal, elméleti síkon pedig erkölcsi aggályaik voltak. A kettő együttese adta erővel megalakították az úgynevezett Amatőr Ligát, amely már nevében is jelzett tiltakozást jelentett. Ha én az amatőr titulussal illetem a „saját” bajnokságomat, azzal egyben deklarálom is, hogy a másik nem az...

A *Nemzeti Sport* 1925. augusztus 29-én számolt be a partizánakcióról: „Három egyesület (OTE, MAC, BTC) nem hivatásos bajnokságot hoz létre (vezetők: Kozma Miklós, Hajós Alfréd, Mamusich Mihály). Az MLSZ-nek tagjai maradnak, de annak irányításában nem vesznek részt. Az egyik vezető szerint: „Az álamatőr rezsim alatt szinte napról napra alakultak át régi, kipróbált amatőregyletek belső struktúrájukban, és sorra átvették a játékos-pénzelés rendszerét, mert a felszínen akarták tartani magukat.”

A lépés egyébként élvezte az amatőr sport pártján álló Országos Testnevelési Tanács (OTT) támogatását, a legfelsőbb sporthatóság nem a dezertőröket büntette meg, hanem utasította az MLSZ-t, hogy hajtsa végre az amatőrök és a profik elodázhatatlan szétválasztását.

Az amatőrfutball legérdemesebb zászlóvivői – a Postás, az OTE, a MAFC és a MAC, az Amatőr Liga első négy helyezettje, valamint a BTC – a következő idényben már a BLASZ Amatőr I. osztályban, a Springer- vagy az Opreé-csoportban szerepeltek.

Az 1925–1926-os Amatőr Ligát egyébként a nyári futballtilalmi rendelet miatt nem tudták befejezni, a MAFC volt az egyedüli, amely lejátszotta mind a 24 mérkőzését. A torzóban maradt tabellán a Postás neve virított az élen (36 pont), a MOVE Óbudai TE (34 pont/20 mérkőzés) és a MAFC (34/24) előtt. A további sorrend: 4. MAC (27/20), 5. Megyeri TC (27/21), 6. Kispesti Törekvés SE (23/22), 7. Rákosszentmihályi TK (20/20), 8. MOVE Csepeli SE (17/22), 9. BTC (15/19), 10. MOVE Újpesti SE (14/21), 11. Budai AC (11/18), 12. Kispesti Munkás Testedző Egylet (10/21), 13. Kereskedő IT (0/21)

A Rákosszentmihályi TK együttese

A Tanár úr belehalt a Juve bajnoki sikerébe

1926 nyarán a Juventus lett Olaszország bajnoka. Története során mindössze másodszor, magyar főszereplőkkel. Amikor ünnepelni kellett volna, a győztesek gyászt ültek. A csapat edzője, Károly Jenő szíve a döntő mérkőzés előtt megszünt dobogni.

„Ő volt a Juventus első mágusa, az első igazi edző. A neve Károly Jenő. Hajdanán magyar válogatott futballista. Ő az, aki bő tucatnyi lelkes labdarúgóból igazi csapatot csinált.” – így kezdődik a Juventus bajnoki címeit ünneplő egyik olasz kiadvány megemlékezése a magyar labdarúgás első Tanár uráról. 1926 nyarán az akkori olasz bajnoki rendszer sajátosságaként a Juve először az Északi Liga döntőjében meccselt a Bolognával. Az első döntetlen után Károly Jenő abban reménykedett, hogy csapata Torinóban megszerzi majd a győzelmet. Ám ez a találkozó is csak döntetlen lett. Az edző, aki az előző öt-hat évben többször is bajlódott a szívével, szó szerint belebetegedett ebbe. Nem ordítozott, nem kiabált, belülről rágta lelkét a fájdalom. De nem szólt egyetlen rossz szót sem senkinek. A vasárnapi mérkőzés utáni szerdán két kisgyerekével játszott a Torinótól félórányi autóútra lévő kertes házuk udvarán. A kislányával tették a csirkéket. Egyszer csak összeesett, s többé már nem tért magához. Belehalt a drukgba, elvitte a szíve. Otthon a felesége legszebb ruhájába öltöztette, s a Juventus zászlóját tette az ágy mellé. Hamarosan megérkezett a klub képviselője is, aki azonnal tisztázta, hogy a Juventus a temetés minden gondját (és költségét) magára vállalja. Károly Jenő tiszteletére fekete karszalaggal játszott le a Juve Milánóban a Bologna elleni harmadik mérkőzést. A Civico Arenában a finalissimát már nélküle, de neki nyerte meg a két magyar játékos, Viola József és az első olaszországi idényében gólkirályi címet nyerő Hirzer Ferenc vezette Juventus.

Bukovi Márton kitűnően
futballozott Rómában

A temetésen ott zokogott az egész csapat. A játékosok – nemcsak a magyarok, hanem Combi, Rosetta, Allemandi és a többiek is – megfogadták, Károly Jenő emlékéért is játszani fognak a bajnoki döntőben. Az ő lelke üdvére beteljesítik a „Mister” élete álmát: bajnokká teszik a Juventust. A Juve szenzációs játékkal, az Alba Roma ellen otthon 7:1-re, idegenben 5:0-ra győzve nyerte el a címet. (Az Albában Bukovi Márton játszott középfedezetet.)

Alkalmasint a fenti részlet is magyarázza, miért volt óriási tekintélye a magyar labdarúgásnak, illetve a képviselőinek akkoriban Olaszországban. Egy újabb adalék: 1926 júniusának végén a magyar légiósok válogatottja játszott a firenzei stadion avatóján a toscanai válogatotttal (*Nemzeti Sport* 1926. július 2.), mégpedig a Biri – Ivancsics, Posteiner – Kőszegi, Jaloveczky, Löwy – Fatter, Winkler, Urik, Csapkey, Dettrich összeállításban. Tudtak volna erősebb csapatot is kiállítani a magyarok, csak hát az éppen a környéken levőket hívták... Listánk szerint 55 magyar játékos szolgálta a calciót az 1925–1926-os idényben, közülük 19-en szerepeltek pályafutásuk során a magyar válogatottban: Amsel Ignác (Anconitana), Biri János (Padova), Bukovi Márton (Alba Roma), Fehér Ferenc (Novara), Gencsy Dezső (Genoa), Hajós Árpád (Reggiana), Hirzer Ferenc (Juventus), Jeszmás József (Cremonese), Kertész Géza (Carrarese), Kovács Béla (Legnano), Kovács Lajos (Novara), Löwy Jenő (Lucchese), Sternberg László (Novese), Tomecskó

József (Libertas), Tritz Lőrincz (Alessandria), Urik József (Bologna), Viola József (Juventus), Weisz Árpád (Internazionale), Winkler II Róbert (Modena). Edzőként vagy játékos-edzőként tizenhatan dolgoztak, köztük a korábbi válogatott játékosok közül – a már említett Károly Jenőn kívül – Ging József (Livorno), Kőszegi Dezső (Lazio), Maly Antal (Triestina), Payer Imre (Andrea Doria) és a játékos-edző Kertész Géza.

Hirzer 36 találattal gólkirály lett, Bukovi 25 gólig jutott, ez a mennyiség a negyedik helyhez volt elég. A mai olvasó számára kvázi hihetetlennek tűnő adalék, hogy az olasz gólvadászok versenyében a négy között két honfitársunk végzett.

Ellentétben a széthúzó magyarokkal kapcsolatos rossz

Károly Jenő Juventusa

Orth György párbajt vívott egy rendőrfogalmazóval

Az Est – ez volt a kor legjobb bulvárlapjának, amelyben Falus Ferenc szenzációs beszámolót írt a fél évvel a súlyos sérülése után már lábadozó Orth György párbajáról. A hosszú riportot kivonatoltuk, abban a reményben, hogy sikerült sértetlenül tartani a cselekményt:

„A történet a Newyork előtt kezdődött, három arcütéssel — és néhány lapos vágással nyert ünnepélyes befejezést a Fodor-féle vívóteremben. A párbajnál a rendőrség asszisztált. Ennyi rendőrt sporteseménynél még életemben nem láttam. Rendőr volt az orvos. Rendőrök voltak a segédek, a vezetőséged. Sőt az ellenfél is rendőr volt! Nyugodtabban még nem készültek soha egy párbajra, mert nem kellett reszketni attól, hogy a rendőrség az utolsó pillanatban megérkezik. A rendőrség már az első pillanatban megérkezett. Sőt a rendőrség előbb érkezett, mint a polgárság. A polgárság csak negyedtízkor érkezett. (...) A polgárság egy magas, vállas, erős fiatalemberből, — az ellenfélből — és két alacsonyabb párbajsegédből állott. A polgári ellenfél sem mindennapi ember. Primadonna! A leghíresebb pesti primadonna! — éppen úgy, mint a többiek, szintén betegállományban. Orr- és hangszálpolip helyett »lábpolippal« operálták. Tán híresebb, mint a Biller, és csaknem olyan ünnepelt, mint a Fedák. Orth Gyuri!

Nyugodtan és fölényesen érkezik, néki nem újság egy ilyen véres meccs. Igaz, hogy akkor ezt futballnak és nem kardpárbajnak hívják. (...) Még mond valamit a vezetőségéd, mikor megkérdem a vívóbajnokot, fenn a függőlétrák tetején: Hát tulajdonképpen miért haragszanak ezek egymásra? Tudod, kérlek, az úgy volt, hogy két nappal ezelőtt összeütköztek. A Newyorkból jött ki a Mihályi Vilcsi. Tudod, az Orthnak a felesége. Éjjel háromkor, és amíg az ura felvette a kabátját, kérlek szépen, az utcán négy úr belekötött. Nem ez volt kérlek, nem ez a rendőrtiszt, ez csak később került bele a dologba. Közben Orth is előkerült és tudod, olyan pléh arccal, nyugodtan lekent az egyik úrnak egy pofont. Talán egy egész idegennek. Erre, kérlek tumultus kerekedett, mert az Orthtal együtt volt a Petschauer Attila, tudod, az a kitűnő fiatal vívóbajnok (Későbbi olimpiai bajnok kardvívó. 1943-ban munkaszolgálatosként Ukrajnában halt meg. Szabó István róla mintázta A napfény íze című filmje hősét – a szerzők) és ő is elhelyezett egy-két pofont. Kinek, hogy, hova, azt később már senki sem tudta megállapítani. Petschauer bemutat-

tapasztalatokkal, a kinti futballisták összetartottak. A Juventus–Bologna északi finálé után Hirzer, Winkler, Ölvedy, Winkler II, Wéber, Biri, Fatter, Urik, Viola és Jaloveczky az alábbi szöveget tartalmazó képeslapot küldték a *Nemzeti Sport* szerkesztőségébe: „A Bologna–Juventus döntő után vagyunk. Éjfél van! Nagyon magas a hangulat. A Juventus pezsgőjén mulat a magyar társaság. Magyar nóta járja. Irredenta nótákat éneklünk! Lelkünk odahaza jár. Szívből üdvözljük a t. Szerkesztőséget és az otthoniakat.”

Ausztriában az Amateur mindent vitt, amit vihetett, megnyerte a bajnokságot és a kupát is. Két magyar játszott a liláknál, Konrád II Kálmán és Vanicsek János. Az edzői stábben dolgozott az idősebb Konrád fivér, Jenő. A kupadöntőt 4:3-ra nyerte meg a gárda a bajnoki ezüstérmes Vienna ellen, utóbbiban a korábbi magyar válogatott Siklóssy Antal és a pozsonyi Bulla Antal is szerepelt. Magyar válogatott játszott a bécsi Herthában (Pruha Antal) és a Hakoahban (Guttmann Béla, Nemes-Neufeld Sándor, Schwarz Ernő, Eisenhoffer József), amelynek legjobbja többször is a magyar kapus, Fábián Sándor volt. Artur Baar edző segítője Molnár Frigyes volt. Schlosser Imre az utolsó idényét tudta le légiónként a Wiener AC-ban. Olyan jól, hogy még a nemzeti csapatba is visszahívta Kiss Gyula, illetve a válogató bizottság. Az utolsó fordulóban

között, Orth is bemutatkozott, és a vége az lett kérlek, hogy a társaság egy másiktagnának, dr. Ditz Istvánnak párbaja volt egy másik úrral, Orthnak meg párbaja van ezzel az úrral, aki nem tudom, hogy került bele az egész dologba. Ütöttek, nem ütöttek egymást? Ki vizsgálja azt most már? Kérlek, a Petschauer nem kereste senki. A Petschauer nem provokálta senki. (...) Odalent ebben a pillanatban kezdődött a párbaj. Orth vett egy nagy lendületet, egy ugrással kilendült a körből és egyenesen nekiugrott Horváth rendőrfogalmazónak, aki széles ívben emelte csapásra a kardját. Szinte szikrákat vetett a két kard, ahogy összezapott, és egy pillanattal később már arc-arc mellett állott a két ember, végigcsurgott a verejték a homlokukon, farkasszemet néztek egymással, és úgy összekapcsolódott a kard két markolata, hogy a segítők, akik közbevetették magukat, csak ráncigálással tudták szét-szedni a két ellenfelet. (...) Fent a létra tetején megszólal mellettem a vívóbajnok: Nagyszerű lábtechnikája van ennek az Orthnak. Ha úgy, mint a karnélküli ember a ligetben, lábbal lehet vívni, én sem mernék kiállani vele! Úgy szaladt rá, mint egy labdára. Na, de a Horváth se ijed meg a saját árnyékától.

Az orvosok elrakják a harapófogókat, a sarokba dobálják a vattát. Bezárják az üzletet. A hordágyat két szolga viszsaviszi a szertárba. A hordágy itt maradt. Az áldozatok eltávoztak.” (Az Est 1926. április 18.)

[illegible]

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924

a klubjától babérkoszorú, a játékosársaktól ezüstlabdát kapott. Jól játszott, viszont a bajnoki bronzérmes Simmering elrontotta az ünnepet: 2:1-re megverte a WAC-ot.

Németországban Károly III József az Eintracht Frankfurtban futballozott (aztán tavasszal hazatért az MTK-hoz), Szabó Péter a Wacker Munchent elhagyva Berlinbe költözött. Obitz Gábor a Holstein

A Hakoah Wient magyar futballisták erősítették

Kielt erősítette, ezt a csapatot edzette a 92 kilójával is tekintélyt parancsoló Révész Béla. Csehszlovákiában Schaffer Alfréd a Spartával nyert bajnoki címet. (Fogalmazzunk úgy: „ideiglenes” otthonra lelt Prágában, morva menyasszonyát el-, a csehszlovák állampolgárságot pedig felvette.) Svájcban Kürschner Izidor megkezdte nagyon eredményes működését a zürichi Grasshoppers-Clubnál. A bajnoki ezüstérem csak bevezetés volt, aztán 1934-ig nyert három titulust is. Ellenben csapatával már 1926-ban hazavitte a Svájci Kupát. Az egykori MTK-s Winkler I József, azaz Csibi továbbra is tevékenykedett, a zürichi Young Fellowsnál játékos-edzőként ügködött. Platkó Ferenc a Barcelona ünnepelt kapuscsillagaként szerzett újabb és újabb híveket magának, a spanyol Király Kupa és a katalán bajnokság győzteseként zárta az idényt. Hertzka Lipót a Real Sociedadnál dolgozott. Portugáliában két korábbi szombathelyi, a játékosnak ügyes, idővel edzőnek és újságírónak is kiváló Lelovich Gyula később hosszúra nyúló sort nyitott meg: ő volt a lisszaboni Sporting első magyar edzője. (1932 és 1944 között csupán egyetlen esztendőben nem irányította honfitársunk a zöld-fehéreket.) A világvándor Woggenhuber Ferenc az ugyancsak lisszaboni Imperiónál kapott munkát, majd áttette székhelyét a Kanári-szigetekre, Las Palmasba.

Ne gondoljuk, hogy ő szakadt legmesszebbre Magyarországtól! Kubában már a második idejét töltötte Katzer Misu és a kis Weisz Karsci, s megérkezett Brazíliába Medgyessy Jenő, az FTC korábbi válogatott játékosa, aki átvette a Botafogo irányítását, s akiből hamarosan Eugénio Medgyessy, becenevén Marineti lett.

Az élvonal újonca

Erzsébeti Torna Club

Alapítási ideje: 1909

Megszűnt: 1949

Színe: sárga-fehér

Idényei száma a magyar élvonalban: 1 (1925–1926)

Sikerei: -

A trénervilág tánc tanára

Minden idők külhonban talán legsikeresebb magyar edzője, Guttman II (Gárdos) Béla 1900. március 13-án született Budapesten. 1910 körül kezdett el futballozni a Törekvés ifjében, „úgy 1918-ig voltam a klubban” – mondta egy későbbi interjújában. Utána hat hónapot Újvidéken játszott. „18 éves lehettem, amikor az MTK-ba kerültem” – folytatta az előbb idézett monológját. Körülbelül 1921-ig (ő sem tudta pontosan behatárolni ezeket az időpontokat) játszott a kék-fehéreknél, akikkel 1921-ben bajnoki címet nyert. (Az 1922-es bajnoki aranyhoz nem sok köze volt, négy bajnokin lépett mindössze pályára.) „1921-ben a Hakoah Wienhez szerződtem” – állította az imént citált cikkben. Valójában 1922 elején történt az átigazolás, akkor közölte a szövetségi közlöny, hogy Guttman Ármán (Béla) az MTK-ból a Hakoah Wien csapatához került. (MLSZ Hivatalos Értesítője 1922. február 23.) 1925-ben bajnok lett a bécsi zsidók együttesével.

„Guttman Béla most éppen azon fáradozik, hogy amatőrségét visszaszerezze, de egyúttal az osztrák állampolgárság megszerzése is az egyik legfőbb gondja. Neki van oka Párizs (értsd: az 1924-es olimpia, az egyiptomiak elleni nagy vereség – a szerzők) óta arra, hogy ne igen jusson eszébe a magyar futball, viszont a magyar futball sem sok szeretettel gondol rá.” (Nemzeti Sport 1925. december 23.)

A középfedezet négy mérkőzésen szerepelt a válogatottban, az első meccsén gólt is szerzett. 1921. július 5-én a németeket vertük meg 3:0-ra a Hungária úton, és az újonc a 29. percben betalált Heinrich Stuhlfauth hálójába. Aligha sejtette, hogy az ígéretesen induló karrierje a nemzeti együttesnél kettőtörrik. Miért? Kiment Ausztriába, a későbbiekben már csupán háromszor válogatták be. Mindenesetre az olimpiai szégyenvallásból kivette a részét, és azzal a 0:3-mal el is köszönt a címeres meztől...

„Guttman elutazott Amerikába, ahol ugyan a Brooklyn Wanderers nem szerződte, mert nincs szüksége több «hakoá-nusra», viszont a New York Giants megvette”. (Nemzeti Sport 1926. szeptember 15.)

1927 elején a Brooklyn Giants profija volt. (Nemzeti Sport 1927. január 23.) Az USA-ban heti 60 dollárt keresett, akkortájt heti 20

Guttman tánc tanár és partnere

dollárból tisztességesen meg lehetett élni. (*Nemzeti Sport* 1927. június 15.) 1928-ban a Hakoah All Stars Brooklyn alkalmazta. (*Nemzeti Sport* 1928. november 7.) Az 1928-1929-es szezonban bajnok lett a Hakoah All Stars Brooklyn gárdájával. A döntőben húszezer néző előtt 2:1-re nyertek a St. Louis ellen Brooklynban. (*Nemzeti Sport* 1929. április 21.) A híres Hakoah All Stars a dél-amerikai túráján 3:1-re kikapott São Paulo városi válogatottjától, a kudarccal végződő összecsapáson Guttmann is a pályán volt. (*Nemzeti Sport* 1930. július 18.)

Az Államokól rövid időre visszatért Bécsbe, ahol a Hakoah újfent a keblére ölelte (*Nemzeti Sport* 1938. szeptember 23.), hogy aztán 1932-1933 között az FC Metzset erősítse. (www.territorioscuola.com)

Az eredetileg tánctanári jogosítvánnyal rendelkező, különc férfiú elsősorban nem labdarúgóként, hanem trénerként került be a magyar sport halhatatlanjainak panteonjába, és valószínűsíthető, hogy ezt a tevékenységét a bécsi Hakoah kispadján kezdte. Oldalakat töltene meg, ha felsorolnánk, hol és hány helyen öregbítette maga és hazája hírnevét. Magyarországon kívül gyakorolta hivatását Ausztriában, Hollandiában, Romániában, Olaszországban, Cipruson, Argentínában, Brazíliában, Portugáliában, Uruguayban, Svájcban, Görögországban. Olyan klubokat szolgált (többek között), mint az Újpest, a Vasas, a Kispest, a Padova, a Triestina, a Quilmes, az Apoel Nicosia, az AC Milan, a São Paulo FC, az FC Porto, a Benfica, a Peñarol, a Servette, a Panathinaikos vagy az Austria Wien.

Az újpestiek mestereként esett meg vele, hogy miközben a fiai 4:1-re győztek az Üllői úti KK-döntőben a Fradi ellen, a nagy kavarodásban elhagyta az arany óraláncát. De nem annak örült, hogy meglett, mástól repesett. „Amikor Kocsis berúgta a harmadik gólt, a budai B-közép bevonta a zöld-fehér zászlót, és az Újpestet kezdte biztatni. Ezért vagyok boldog” – lelkendezett. (*Nemzeti Sport* 1939. július 25.) Sikeres idényt zárt: megszerezték a Közép-európai Kupát (*Nemzeti Sport* 1939. július 31.), megnyerték a bajnokságot is, aztán váratlanul bejelentette, hogy megválnak a liláktól és külföldre távozik. (*Nemzeti Sport* 1939. augusztus 18.) Tehát Újpesten 1938–1939 között dolgozott először, másodszor pedig 1947-ben, akkor bajnokságot és Béke Kupát szerzett a megyeriekkel. Csúnyán váltak el egymástól, kénytelen volt felmondani az állását. (*Képes Sportlap* 1947. augusztus 19.)

1939 őszén a Salgótarjáni BTC-nél dolgozott. (*Képes Sport* 1939. október 24.)

A háború alatt munkaszolgálatot teljesített Budapesten, Erdővárosban és Vácott. Mielőtt az alakulatát kiszállították volna Németországba, Egri-Erbstein Ernővel, valamint négy társukkal sikerült megszökniük. (*Hátori Tibor: Régi gólok, edzősorsok*)

1947 őszén a Kispest edzője lett. Ott meg az ifjú Puskás Ferencsel gyűlt meg a baja 1948 novemberében, miatta hagyta el a piros-feketét. 1949-ben legálisan kimehetett Padovába, és onnét számítva idegen országokban vállalt szakvezetői feladatokat.

Kinti sikerei: olasz bajnoki aranyat kovácsolt az AC Milannal (1954–1955), majd begyűjtötte São Paulo állam bajnoki titulását a São Paulo FC-vel (1957). Portugál bajnok lett az FC Portóval (1958–1959) és a Benficával (1959–1960, 1961–1962). Uruguayban, a Peñarolnál sem adta alább a bajnoki trónusnál (1962). 1959–1960 között szövetségi kapitányi posztot töltött be Portugáliában, míg 1964-ben az osztrák válogatott felkészítéséért felelt.

A legbüszkébb minden bizonnyal arra volt, hogy a lisszaboni „sasok” élén sikerült megtörnie a Real Madrid egyeduralmát a Bajnokcsapatok Európa-kupájában, habár a berni finálét nem Puskásékkal, hanem a Kubalával, Kocsissal és Cziborral felálló FC Barcelona ellen nyer-

Az idős Guttman (Benfica)

ték meg 3:2-re. A második BEK-diadalhoz (1962) vezető úton vele kezdte a menetelését a Benfica, ám nem vele ért célba, a Real Madrid elleni amszterdami diadalon (5:3) már nem ő dirigálta a piros-fehéreket. Liszszabonban is egy sztárral, Eusebióval került konfliktusba. (Annyi bizonyos, a sértődékeny Guttman nem volt egyszerű eset. Mindenütt ő volt a főnök, és nem tűrt meg maga mellett másik dudást.)

1981. augusztus 28-án hunyt el kedvenc városában, Bécsben. „A Zentral-Friedhofban alussza örök álmát.” (Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József: *Kalandozó magyar labdarúgók*)

Nem lektőrfutballista volt

Blum (Virág) Zoltán 1892. január 3-án született Pápán. A fővárosban, közelebbről az FTC-ben lett igazolt ifjúsági játékos 1906-ban, 1911-ben került be az első csapatba. (*Nemzeti Sport* 1928. december 18.) Nem volt könnyű helyzetben, ugyanis a publikum korábbi kedvence, Gorszky Tivadar posztján játszott. (*Nemzeti Sport* 1930. szeptember 3.) Blum kitűnően fejt, habár nem nőtt Góliáttá, a 168 centis magasságával manapság kimondottan alacsony labdarúgónak számítana, viszont az 1910-es és 1920-as években még „közepes termetűnek” minősítette a média.

Aki a Fradiban rúgja a labdát, annak számolnia kell azzal, hogy a népes és fanatikus szurkolótábor nem minden tagja szimpatizál vele. A hamar kopaszodó balhalfot is érték támadások: „Blum mindig csak helyezkedett, helyezkedett, és várta, hogy Bródy rombolja szét a támadást, zavarja meg az ellenfél összekötőjét” – kritizálta Tóth Jenő olvasó. (*Nemzeti Sport* 1929. január 9.) A bírálatok és a világháború dacára 16 esztendőn keresztül szolgálta alázattal a szeretett zöld-fehér színeket, négyszer nyert labdarúgóként amatőr, majd profi bajnoki címet a Ferencvárossal (1912, 1913, 1926, 1927), háromszor Magyar Kupát (1913, 1922, 1927), egyszer-egyszer Corinthian-díjat (1913) és amatőr ligabajnoki címet (1915 tavasza).

Herczog Ede szövetségi kapitány elvitte az északi portyára, hogy az 1912-es nyári túra öt találkozóján szavazzon neki bizalmat. (Ebből kettő volt olimpiai tornamérkőzés.)

Blumot 1914 őszén kivezényelték a frontra, de amikor rövidebb, esetleg hosszabb időre hazaengedték szabadságra, akkor is futballozott az egyesületében, sőt még a válogatottságai számát is növelte. (100-ak könyve) A háborús időszak egyetlen válogatott meccsére, amelyen

szóhoz jutott, 1917. június 3-án kerítették sort, az Üllői úton 6:2-re kiűzték az osztrákokat. (Dénes Tamás–Rochy Zoltán: *A 700. után*)

1925. május 5-én Bécsben vendégeskedtünk, kikaptunk 3:1-re a „sógoroktól”. Érdekesség, hogy mindkét nemzeti együttes kapitányát Blumnak hívták, a házigazdát Josef, becenevén Pepi Blum (Vienna) vezette harcba, a mieinket Blum Zoltán (FTC). Utóbbi 1912 és 1925 között 38 alkalommal viselte a címeres trikót, egy gólt jegyzett a válogatottban. (Az ő egyetlen találatát mentette meg legjobbjainkat a szégyentől, hogy az Üllői úton Svájjal szemben elbukjanak 1922. június 15-én.)

A balfedezet tagja volt minden idők legjobb magyar tizenegyének (*Nemzeti Sport* 1930. június 4.), és mint tudjuk, annak közelébe sem férközhettek a „lektőrfutballisták”.

A zsidó származású sportember (*Ujvári Péter szerkesztésében Magyar Zsidó Lexikon*) foglalkozása kereskedő volt (*100-ak könyve*), ugyanis az államotárság korában munkahelyük kellett legyen a labdarúgásból élőknek. Erről nyilatkozta: „(...) A nagyobb bajt abban látom, hogy a budapesti sajtó a múltban mindig prostituálnak tüntette fel azokat, akik a futballsportból jövedelmet élveztek. Ebből származott azután, hogy a futballistáknak rossz a hírnevük, és a polgári állásaikban sem tartották meg őket (...)” (*Nemzeti Sport* 1926. július 26.)

Blumot szabaddá tette a Ferencváros, miután Obitz Gábor kiszorította a kezdőcsapatból – derült ki a sportlap által közölt lajstromból. (*Nemzeti Sport* 1927. június 22.)

A Fradiból a profi második ligás Turulba ment, 1927 ősze és 1928 tavasza között a sorában küzdött, sőt a Bocskai elleni debreceni osztályozón (1:1) a zuglóiak legjobbjának bizonyult. (*Nemzeti Sport* 1928. június 18.) Amikor a Turult otthagya, a Somogy FC játékos-

Az újpesti Fogl II (balra) és Blum kézfogása

edzője lett. (Már 1925 nyarán belekóstolt a tréneri szakmába Vácott.) Játszott pár barátságos mérkőzésen, például július 1-jén, a Wiener SC elleni 90 percen (2:2), hogy ősz végéig a piros-feketék tréningjeit vezesse. (*Nemzeti Sport* 1928. október 3.) Az újabb fordulat november 26-án következett be, akkor labdarúgóként is elkötelezte magát a gárda mellett. (*Nemzeti Sport* 1928. november 27.) 1929 tavaszán csapatkapitányként és jobbhalfként futballozott. „Blum fénykorára emlékeztető formában adta a jobbnál jobb labdákat partnereinek a neki szokatlan poszton”. (*Nemzeti Sport* 1929. április 8.)

„(...) én minden vagyok, vagyok tréner, menedzser, pénztáros, játékos és csapatkapitány és mindent illik jól csinálnom” – avatta be az érdeklődőket a kaposvári kulisszatit-

kokba. (*Nemzeti Sport* 1929. június 16.) 38 évesen 11 bajnokin lépett pályára, és egy bajnoki gólról is futotta erejéből (*Nemzeti Sport* 1929. július 26.), mi több, döntő érdemei voltak csapata jó szereplésében, a 8. helyében.

1930. március 2-án furán érezhette magát, mert a du-nántúliai balhátvédjeként az Üllői úton kellett helytáll-nia a Ferencváros ellen. Nagyon kikaptak. A lefújás után leszögezte, hogy „a mutatott játék alapján a 6:2 nem re-ális.” (*Nemzeti Sport* 1930. március 3.)

A „nagyon drága Blum” elhagyja a második ligába ki-eső Somogyot. (*Nemzeti Sport* 1930. június 8.) Ezt úgy kell érteni, hogy a vezetőség nem akarta és nem is tudta tovább fizetni a túlságosan magas gázsiját. Tehát 1928 és 1930 között a kaposváriak játékos-edzőjeként töl-tött be állást. Hogy segítsen a bajba jutott kenyéradóján, a fizetése felére csökkentésébe is hajlandó lett volna be-leegyezni, amikor váratlanul megkeresték ajánlatukkal a IX. kerületiek. A következmény? „Gschwindt elnök teg-nap a Ferencváros öltözőjében tréneri tisztségbe iktatta Blum Zoltánt.” (*Nemzeti Sport* 1930. június. 18.) A beiktatott meghatottan jelentette ki: „A Fe-rencváros trénerének lenni, az olyan nagy dolog ebben a szakmában, mint a bankszakmában a Hitelbank igazgatójának lenni.” (*Nemzeti Sport* 1937. június 18.) Nem sokkal később játé-kosnak is szerződött a zöld-fehér klub (*Nemzeti Sport* 1930. október 19.), és szerepelt is ba-rátságos összecsapásokon, például a VAC FC elleni 4:1-en. (*Nemzeti Sport* 1930. október 27.)

Az 1930 őszi gyengébb szereplésért, a rossz kondícióért, a csapatszellem felbomlásáért Blumot és Pataki Mihályt tette felelőssé a drukkerhad, akik „a szakmunkát végzik”. (*Nemzeti Sport* 1930. november 19.) Ugyanakkor forrón ünnepelték 1932-ben, hiszen százszázalékos tel-jesítménnyel lett bajnok a fiaival, majd 1934-ben, amidőn újabb bajnoki címet szerzett velük. És akkor még egy szót sem szóltunk a két Magyar Kupa-sikerről (1933, 1935)!

1937. március 7-én a Fradi 2:1-es vereséget szenvedett az Elektromostól a Latorca utcá-ban. A kudarc után senkit sem lepett meg igazán, hogy „A Ferencváros igazgatósága Blum Zoltán edzőt a saját kérésére, betegségére való tekintettel szabadságolta s az edzői teendők ellátására teljes hatáskörrel Bródy Sándort kérte fel.” (*Nemzeti Sport* 1937. március 11.) Így aztán a köztudatba kerültekkel ellentétben nem vele a kispadján nyerte meg 1937-ben a Kö-zép-európai Kupát a gárda, hanem Rauchmaul (Rozsos) Emil irányításával. (*Nemzeti Sport* 1937. október 25.)

1946 és 1947 között az ITA mestereként dolgozott Aradon, és Opatá Zoltán segítségével román bajnoki aranyig kormányozta a bánátiak bárkáját.

Budapesten hunyt el 1959. december 25-én. (*Dénes Tamás–Rochy Zoltán: A 700. után*)

Blum Zoltán edzőként

Névsorolvasás

Minden jó, ha a vége jó: a *Nemzeti Sport* 1926 tavaszán az utolsó forduló után közölte, melyik csapatban ki hány mérkőzésen szerepelt a korszakzáró idényben.

Budapesti Egyetemi Athletikai Club:

Stocker 20 – Kotraschek dr. 21, Boór 23 – Pesovnik László 20, Sághy Tibor 22, Solymossy 18 – Kertész István 23, Erhardt Jenő 15, Stofán János 21, Reinhardt 18, Szántó 15. A többiek: Borbély 1, Buday 2, Chikán 1, Forgó 1, Gábri 6, Gál Péter (k) 3, Gálffy 2, Hidassy Dezső 1, Horváth 1, Marczinkó 11, Pleskó dr. 1, Pluhár István 7.

Erzsébeti Torna Club:

ereczky 21 – Blau I Ernő 21, Papp Lajos László 22 – Mézszáros 16, Tóth 21, Domonkos Ferenc 18 – Hochrein 9, Kaufmann 17, Blau II Gyula 20, Urbancsik Gábor 10, Lakatos 22. A többiek: Balázs 9, Baskay I 2, Bodányi 1, Dolezsál 1, Elblinger Géza 2, Ember József 6, Grünfeld 1, Hetényi 2, Jaschke 1, Kohn III 2, Kovács 1, Krausz 8, Meisl (k) 1, Neuwirth 2, Róth 1, Schwartz 7, Stern 1, Szentgyörgyi 4, Thurza 3.

Ferencvárosi Torna Club:

Huber Rezső 22 – Takács I Géza 21, Hungler II János 21 – Furmann Károly 22, Müller Ferenc 14, Blum Zoltán 22 – Mácsai András 17, Steczovits László 17, Pataki Mihály 18, Sándor József 22, Tóth-Potya István 13. A többiek: Héger Ferenc 5, Kevitzky Rudolf 2, Kohut Vilmos 10, Nikolsburger Rezső 2, Palcsék Antal 2, Pótz-Nagy Árpád 1, Takács Lajos 2, Varga I István 7, Varga II György 3.

III. kerületi TVE:

Neuhaus János 16 – Mayherr József 22, Szabó Jenő 22 – Werner Ignác 18, Schwitzer Endre 14, Kovásznay János 21 – Lennert 17, Nagy Ferenc 13, Horváth László 22, Kenyeres György 21, Rábl 11. A többiek: Drössler Béla 10, Fehérvári 1, Göttler Gyula 10, Harrer 4, Keck 1, Redlich 1, Schweng Kornél 1, Skvarek György 7, Steinfeld, Vadas 2, Zoch (k) 6.

„33” Football Clubja:

Zsák Károly 21 – Oláh György 21, Hegyi 18 – Beller 22, Zloch Gyula 19, Szenczy 15 – Krammer Jenő 19, Lochner István „Pipa” 18, Pintér 12, Strausz Lajos 19, Ujváry 22. A többiek: Bakonyi 1, Baranyai 5, Blaumann 2, Csermák Károly (k) 1, Hoffmann Frigyes 5, Iváncsics 1, Kovács Dezső dr. 9, Kovács Béla 6, Kuna 1, Szabó Gyula 5, Urszkai 1, Vedres 2.

A bajnok FTC tablója

Kispesti Athletikai Club:

Török József 16 – Morvay Ágoston 12, Dudás Gyula 20 – Raix Gusztáv 21, Hungler III Imre 18, Buday János 22 – Saguly János 17, Szabó Béla 14, Fürstner János 19, Krausz József 13, Gulyás József 17. A többiek: Barabás Béla 2, Beck József 2, Blum József 4, Csida István 2, Gresch 2, Gyurkovits Károly 2, Izsépy Gyula 11, Kovács Gyula 1, Marton György 1, Mátéffy János 10, Stallmach Alajos 1, Varga Péter (k) 6, Wágner Károly 1, Zaviza Gyula 4.

Magyar Testgyakorlók Köre:

Remete Imre 14 – Kocsis Ferenc 21, Senkey I Imre 22 – Rebró Béla 21, Kléber Gábor 20, Nádler Henrik 16 – Senkey II Gyula 12, Molnár György 17, Demkó Sándor 13, Opata Zoltán 20, Jeny Rudolf 19. A többiek: Braun József 8, Busch 9, Károly III József 1. Kovács Dezső dr. 4, Kővágó 2, Kropacsek Ferenc (k) 8, Magyar 1, Nyúl II Vilmos 6, Orth György 1, Pasztrovics 1.

Nemzeti Sport Club:

Gallowich Tibor 21 – Havas 22, Török Tivadar 20 – Wurth 13, Tímár 20, Weinberger Lajos 20 – Rémay II Gyula 21, Rémay III János 20, Volentik Béla 20, Spitz Illés 22, László 19. A többiek: Bellák 2, Bihámy 5, Czetényi 1, Gallina Károly (k) 1, Gergits 2, Gremberger 1, Kertész II Vilmos 5, Kolbábek 2, Millok Ferenc 1, Szabó 1, Széles 1.

Törekvés Sport Egyesület:

Lantos 23 – Mészáros I 21, Siegl József 21 – Szerencse 14, Melczér 21, Lugossy 17 – Szántó Ferenc 22, Egri 10, Kautzky József 23, Bartos Béla 17, Schreiber 18. A többiek: Bakács 7, Dankó 1, Elbogen 3, Halmos 1, Lengyel 9, Madigar 2, Mészáros II, Régner 4, Szűcs Géza 8, Varga Károly 1, Weber II 1, Weisz II 4.

Újpesti TE:

Szulik József Rezső 15 – Fogl II Károly 15, Markó István 16 – Kelecsényi I Ferenc 13, Búza Lajos 19, Müller 17 – Leitner Hermann 22, Török József 20, Priboj István 11, Schaller József 15, Szidon II Rezső 18. A többiek: Barna 1, Borsányi 3, Bölcskey 7, Csontos Kálmán 8, Ehrmann 1, Ertinger 1, Fogl III József 6, Gergő 1, Groszmann I 4, Groszmann II 9, Király Dezső 11, Klein József (k) 3, Mersva 1, P. Szabó Gábor 1, Waschmann (k) 1, Zimmer (k) 3.

Vívó és Atlétikai Club:

Fischer Lajos 21 – Singer Miklós 21, Grósz II Dezső 15 – Grünblatt Ferenc 18, Weisz Gyula 12, Havas 17 – Haar Móric 19, Engel II Vilmos 21, Jocke 12, Klopfer 18. A többiek: Balogh 2, Bornstein József 9, Boros 8, Braun II 4, Breuer II Árpád 6, Czeizler (k) 1, Engel I László 4, Grosz III 5, Grosz Marcell 1, Hermann 1, Jakobovics Imre 1, Köves István 2, Lébi Emil 9, Markovics 2, Móra 1, Nyúl 1, Péterfreund 5, Retek 1.

Vasasok Sport Clubja:

Nyerges János 17 – Király Tivadar 19, Rózsa-Rottler József 16 – Klein Ernő 19, Sipos Ferenc 11, Reiner 19 – Grünfeld Ferenc 12, Takács II József 22, Jellinek Tivadar 19, Szentmiklóssy Béla 20, Himmer Rezső 22. A többiek: Auerbach Pál 1, Gottlieb Jenő 1, Kalló Ferenc 1, Koffler Károly 10, Kollár Ferenc 4, Krajcsovics István 4, Mácsik István 2, Majoros István 4, Masevszky Sándor 4, Massányi József 1, Rákosi Béla 1, Stengl István 5, Szádeczky Frigyes 2, Wimmer József (k) 5.

Gyóni Géza emlékére

A maga idejében és a Horthy-korszakban ünnepelt, napjainkra méltatlanul elfeledett Gyóni Géza emlékére minden évben hagyományőrző tornát rendeztek a kisebb vidéki csapatok számára. (Nemzeti Sport 1926. május 28.) Az 1926-os serlegfőnlát Gyónón (a mai Dabason) a Lajosmizse és a Gyón együttese vívta. (Az eredményről sajnos nem számolt be a lap.)

Gyóni (Áchim) Géza, a szecessziós költő, újságíró és közhivatalnok az I. világháború előtt meglehetősen ismertségnek és népszerűségnek örvendett, sokan benne látták az „új Adyt”. (Egyébként Ady Endre nem kedvelte Gyónt.) A művész 1914-ben a galíciai frontra került, Przemysl ostrománál

esett orosz fogságba. A kezdeti időkben ő is a megtévedt poétáink közé tartozott, akiket magával ragadott a nacionalista hév (amiként egyik fő pártfogóját, Juhász Gyulát is), ám a fogolytáborban a pacifistákhoz csatlakozott. A Csak egy éjszakára című, katartikus erejű alkotása a magyar háborúellenes költészet gyöngyszemévé nemesedett. A krasznójarszki lágerben hunyt el 1917. június 25-én. Akár szimbólumként is értelmezhető, hogy 33 esztendőit élt, és a születésnapján ragadta el a halál. (Hegedüs Géza: A magyar irodalom arcképcsarnoka II. kötet)

Az 1925–1926. évi bajnokság végeredménye

I. osztály

1. FTC	22	14	5	3	58:24	33
2. MTK	22	12	7	3	52:18	31
3. Vasasok	22	11	7	4	58:47	29
4. UTE	22	11	5	6	48:29	27
5. NSC	22	6	12	4	27:27	24
6. Kispesti AC	22	8	5	9	47:51	21
7. III. ker. TVE	22	9	3	10	46:56	21
8. „33” FC	22	5	8	9	25:33	18
9. BEAC	22	5	7	10	31:30	17
10. VAC	22	3	11	8	24:45	17*
11. ETC	22	4	7	11	23:44	15
12. Törekvés	22	3	5	14	31:57	11

* Súlyos szabálytalanságok miatt pontjaitól megfosztották, az utolsó helyre rangsorolták, játékjogát egy évre felfüggesztették.

II. osztály

1. Fővárosi TK	26	15	9	2	54:34	39
2. Zuglói AC	26	15	8	3	48:24	38
3. UTSE	26	16	5	5	74:32	37
4. BAK	26	14	6	6	48:38	34
5. Testvériség	26	11	7	8	56:53	29
6. MÁV Gépgyár	25	9	8	8	47:44	26
7. BSE	25	11	3	11	44:44	25
8. ETSC	26	9	6	11	38:44	24
9. UMTE	25	9	4	12	46:43	22
10. KAOE	25	7	6	12	36:45	20
11. RAC	26	6	7	13	45:65	19
12. URAK	26	6	6	14	41:52	18
13. EMTK	26	4	8	14	28:55	16
14. Világosság	26	4	5	17	33:65	13

A MÁV Gépgyár–UMTE és a KAOE–BSE mérkőzést nem játszották le.

A másodosztályú csapatok elnevezése

BAK: Budapesti Athletikai Klub

BSE: Budapest Sport Egyesület

EMTK: Erzsébeti Munkás Testedző Kör

ETSC: Erzsébeti Törekvés Sport Club

Főv. TK: Fővárosi Testedzők Köre

KAOE: Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete

MÁV Gépgyár: MÁV Gépgyári SK

RAC: Rákospalotai Atlétikai Club

Testvériség: Testvériség Sport Egyesület

UMTE: Újpesti Munkásképző Torna Egyesület

URAK: Újpest-Rákospalotai Atlétikai Klub

UTSE: Újpesti Törekvés Sport Egylet

Zuglói AC: Zuglói VII. kerületi Atlétikai Klub

Világosság: Világosság Sport Club

Gólkirály:

Takács II József (Vasasok) 29 góllal

Az I. osztályú bajnokság eredményei

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1. FTC	X	0:1	3:1	2:0	0:0	3:1	7:2	2:0	2:2	8:0	1:0	5:1
2. MTK	1:1	X	0:2	2:1	0:1	5:1	7:2	0:0	7:1	6:0	0:1	2:0
3. Vasasok	1:4	1:1	X	1:5	0:2	5:4	5:4	2:0	4:1	2:2	3:3	4:2
4. UTE	3:1	1:1	2:2	X	0:0	2:2	2:1	1:2	2:1	5:2	3:0	2:1
5. NSC	2:3	1:1	1:4	2:2	X	6:3	0:0	0:0	1:0	1:1	2:0	2:2
6. KAC	1:4	0:5	0:3	2:0	0:0	X	2:3	2:3	4:2	2:0	4:0	2:0
7. III. ker.	5:5	1:2	1:2	0:7	5:0	2:3	X	3:2	2:1	2:1	4:3	2:1
8. „33” FC	0:0	1:1	3:3	1:2	1:5	0:2	1:2	X	1:1	2:0	2:0	2:0
9. BEAC	0:0*	0:1	1:3	2:3	4:0	1:1	1:0	2:1	X	2:2	0:0	2:1
10. VAC	2:1	0:0	2:2	2:1	1:1	2:2	2:1	0:0	1:1	X	1:1	2:2
11. ETC	1:3	2:5	1:1	1:0	0:0	2:2	2:2	3:1	1:4	1:0	X	0:1
12. Törekvés	0:3	1:3	5:7	1:4	0:0	2:7	0:2	2:2	1:1	2:1	5:1	X

* Megállapított eredmény, a BEAC levonulása miatt a két pontot az FTC kapta.

Nemzeti Sport Club

III. kerületi TVE

Erzsébeti Torna Club

Törekvés Sport Egyesület

„33” Football Clubja

*Budapesti Egyetemi
Atlétikai Club*

Vívó és Atlétikai Club

Magyar Testgyakorlók Köre

Kispesti Atlétikai Club

Újpesti TE

Vasasok Sport Clubja

Ferencvárosi Torna Club

Eredeti fotók és leírások alapján Petrovics Enikő által megrajzolt korhű szerelések

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

Irodalomjegyzék

- A Budapesti Torna Club 40 éves története 1925. Budapest
- A Vasas Sport Club ötven éve 1911–1961. Budapest
- Andreides Gábor 2013: 1938 – A párizsi ezüst. Budapest
- Antal Zoltán–Hoffer József 1968: Alberttől Zsákig. Budapest
- Bánhidi Zoltán 1971: A magyar sportnyelv története és jelene. Budapest
- Barlai Oszkár 1905: Egy labdarúgó naplója és egyéb elbeszélések. Budapest
- Barna Jakab: Játékok könyve a nagyközönség számára. Budapest
- Benda Kálmán főszerkesztésében 1983: Magyarország történeti kronológiája III. és IV. Budapest
- Busa Zoltán Attila: Vasas – egy sportklub társadalmi beágyazottsága. Szakdolgozat. Budapest
- Roy Calley 1992: Blackpool – A complete record 1887-1992. Anglia
- Dénes Tamás–Hegyi Iván–Lakat T. Károly 2011: Királyok, hercegek, grófok. Budapest
- Dénes Tamás–Hegyi Iván–Lakat T. Károly 2012: Válogatott gyűjtemény. Budapest
- Dénes Tamás–Peterdi Pál–Rochy Zoltán–Selmeci József 1999: Kalandozó magyar labdarúgók. Budapest
- Dénes Tamás–Rochy Zoltán 1996: A 700. után. Budapest
- Dénes Tamás–Sándor Mihály (szerk.: Bács Zoltán) 2011: Baj-nok-csa-pat! Budapest
- Dr. Nagy János–Sike Gábor–Berecz Csaba 2010: DVTK centenárium. Miskolc
- Fekete Pál 1963: Orth és társai. Budapest
- Ifj. Földessy János szerkesztésében 1910: Magyar Football Évkönyv 1909–1910 évre. Budapest
- Ifj. Földessy János szerkesztésében 1914: Magyar Football Évkönyv 1913–1914. évre. Budapest
- Földessy János 1958: A magyar labdarúgás 60 éve. Budapest
- Földessy János dr. 1926: A magyar futball és a Magyar Labdarúgók Szövetsége. Budapest
- Football Almanach 1918. Budapest
- Norman Fox 2003: Prophet or Traitor? Anglia
- Gallowich Tibor 1948: Az 50 éves magyar futball. Budapest
- Gergő András–Jalovszky Katalin–Tomsics Emőke 1996: Volt egyszer egy Magyarország. Budapest
- Gerhárd Lajos 1932: A magyar sport pantheonja I. Budapest
- Gonda Imre–Niederhauser Emil 1978: A Habsburgok. Budapest
- Gyurgyák János–Környei Anikó–Saly Noémi 2004: Élet a régi Magyarországon. 2004
- Hadas Miklós–Karády Viktor 1995: Futball és társadalmi identitás. Budapest
- Hajós Alfréd: A magyar labdarúgás bölcsőjénél. Budapest
- Hámori Tibor 1984: Régi gólok, edzősorsok. Budapest
- Haszán Zoltán 2013: A magyar futball első igazi botránya. www.index.hu
- Thomas Hatfield 2011: History of Soccer in Cleveland. Egyesült Államok
- Havas László–Bárany István 1986: Sportlexikon I. Budapest
- Hegedüs Géza 1992: A magyar irodalom arcképcsarnoka II. kötet. Budapest
- Hoppe László 1970: Labdarúgó-bajnokságaink 1901–1969. Budapest
- Kenyeres Ágnes szerkesztésében 1994: Magyar életrajzi lexikon. Budapest
- Kó András–Török Péter 1988: A magyar futball anekdotakincse. Budapest
- Lőrincz Róbert: A labdarúgás kezdetei Újpesten. Újpesti Helytörténeti Értesítő (2004–2005)
- Lőrincz Róbert–Laszip Gábor 2010: A legendás Fogl-gát. Budapest
- Magyar Labdarúgók Szövetsége Hivatalos Közlönye (1921–1947). Budapest
- Magyar nagylexikon VIII. 1999. Budapest
- Magyar Országgyűlési Almanach (1935–1940). Budapest

- Mező Ferenc dr. 1926: Képek a magyar sport multjából. Budapest
- Misur Tamás 2005: Nagy olasz futballkönyv. Budapest
- Nagy Béla 1976: FTC Napló 1899–1910. Budapest
- Nagy Béla 1976: FTC Napló 1911–1920. Budapest
- Nagy Béla 1977: FTC Napló 1921–1925. Budapest
- Nagy Béla 1978: Kupatörténetek. Budapest
- Nagy Béla 1981: Futballkrónika 1901–1959. Budapest
- Nagy Béla 1984: Futballévtizedek. Budapest
- Nagy Béla 1986: 75 éves a Fradi-pálya. Budapest
- Nagy Béla 1994: Fradi futballévszázad. Budapest
- Németh László 1977: Magam helyett. Budapest
- Nyíri Kristóf 1980: A Monarchia szellemi életéről. Budapest
- Pál István 1986: Amiről a Kubik mesél. Miskolc
- Peterdi Pál–Garasi Lajos 1986: 100 évnek is egy vége. Budapest
- Pluhár István 1935: Sportok könyve. Budapest
- Pluhár István 1941: Magyarországi sportegyesületek története. Budapest
- Pluhár István szerkesztésében 1942: Az Országos Sportközpont kebelében működő magyarországi sportegyesületek története. Budapest
- Pluhár István 1977: Játszottam, oktattam, tudósítottam. Cleveland. Egyesült Államok
- Rákosi Jenő szerkesztésében 1927: Magyar Vasutak Albuma. Budapest
- Rejtő László–Lukács László–Szepesi György 1977: Felejthetetlen 90 percek. Budapest
- Rózsa András 1981: Fociológia. Budapest
- Rudas György 2013: Nagyapám története. Kézirat. Budapest
- Salamon Konrád 1998: A csonka ország. Budapest
- Sándor Mihály (szerk.: Bács Zoltán) 2008: A szívünk, a vérünk a Lokié. Debrecen
- Sándor Mihály (szerk.: Bács Zoltán) 2010: A debreceni futball képes kalauza (1899–). Debrecen
- Sándor Mihály (szerk.: Bács Zoltán) 2011: 100 éves a BUSE és az újfalu futball. Berettyóújfalu
- Schlosser Imre 1957: Fél évszázad a futballpályán. Budapest
- Siklóssy László dr. 1929: A magyar sport ezer éve III. Budapest
- Szegedi Péter 2003: Minden az első cipőzsinórnál kezdődött. Korall 13.
- Szegedi Péter 2005: Pozíciók és oppozíciók: a futballmező kialakulása, struktúrája és dinamikája. Budapest
- Szegedi Péter 2006: A cionizmustól a futballgazdaságig. Múlt és Jövő
- Szegedi Péter 2006: A cseh korona csábító csengése. Új Szó
- Szegedi Péter 2011: A futballmező. Sic Itur ad Astra 62.
- Szegedi Péter 2011: A magyar labdarúgás születése. www.mult-kor.hu/magazin
- Szegedi Péter 2011: Vajaskenyér. Magyar Narancs
- Teleki Pál labdarúgó visszaemlékezései (1928–1935). HBML. X. 252. Debrecen
- Thaly Zoltán szerkesztésében 2000: 100 éves a Magyar Labdarúgó Szövetség. Budapest Török János dr. szerkesztésében 2000: A Magyar Athletikai Club krónikája 1875–2000
- Török Tibor: Nagyvárad város sporttörténete
- Turczel Lajos 1992: Magyar sportélet Csehszlovákiában (1918–1938). Pozsony
- Ujvári Péter szerkesztésében 1929: Magyar Zsidó Lexikon. Budapest
- Vadas Gyula dr. szerkesztésében 1927: 100-ak könyve. Budapest
- Vitos György 1999: 100 éves a szegedi futball! Szeged
- Jonathan Wilson 2009: Inventing the Pyramid. Anglia

http://en.wikipedia.org/wiki/DFC_Prag
<http://fcbayernmunchen.hu>
<http://www.austria-archiv.at/spieler>
http://www.ogyk.hu/e-konyvt.mpgy/alm/011935_40/259.htm
www.academica.edu
www.albertirsa.hu/varosunk
www.archiv.nyugatijelen.com
www.atlasfotbalu.cz
www.austriasoccer.at
www.books.google.hu
www.dotoho.blog.hu
www.dunantulinaplo.hu
www.erkolcseregyetertes.hu
www.flaestatistica.com
www.fradimuzeum.hu
www.hdke.hu
www.homepages.sover.net
www.husadikszazad.u
www.iffhs.de
www.index.hu
www.juventus.com
www.kisalfold.hu
www.medok.ro/ME.dok.2011-1
www.mult-kor.hu/magazin
www.nemzetisegek.hu
www.presov.sk
www.radio.cz
www.romaniansoccer.ro
www.rubicon.hu
www.slavia.cz
www.soccerstats.us
www.sports-reference.com
www.tempofradi.hu
www.territorioscuola.com
www.trueknowledge.com
www.wartapoznan.pl
www.wikipasy.pl

Egyéb írott vagy képi források, illetve fellelhetőségük
Dénes András-Dénes Tamás (Budapest) és **Sándor János-Sándor Mihály** (Debrecen)
magánarchívuma

Labdarúgás, Népsport, Nemzeti Sport, Képes Sport, Képes Nemzeti Sport, Képes Sportlap, Sportélet, 6:3 Futballmagazin, A Színes Sport, Sporthirlap, Sportprogramm, MLSZ Hivatalos Értesítője, MLSZ Hivatalos Közlönye, Miroir du Football, Mondial, Onze-Mondial, France Football, La Gazzetta dello Sport, Guerin Sportivo, Tutto Sport, Kicker, Jornal dos Sports, Don Balon, IFFHS Fussball-Weltzeitschrift

Szilágyi Tibor (Mikepércs) magánarchívuma
Tolnai Világlapja (1903–1940)

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest
Sport-Világ, Nemzeti Sport, Sporthirlap, Sportképek, Sportlap, Az Est, Budapesti Hirlap, Színházi Élet, Vasárnapi Krónika, Érdekes Újság, Országos Hirlap, Egészség

Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár, Debrecen.
Keletmagyarországi Sporthirlap (1920-1929), Debrecen, Új Debrecen, Debreczeni Újság, Debreczeni Újság-Hajduföld, Debreceni Főiskolai Lapok, Debreczeni Független Újság, Debreceni Nagyújság, Debreczeni Hirlap, Debreczeni Reggeli Újság, Egyetértés, Élet és Tudomány

Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár és Művelődési Központ, Debrecen.
Debrecen, Debreczeni Független Újság, Debreceni Hétfői Újság, Új Debrecen, Debreczeni Újság-Hajduföld, Tiszántúli Népszava, Nagyvárad, Új Nagyvárad, Nagyvárad Friss Újság, Szabadság, Néplap, Napló, Népszava, Népszabadság, Tiszántúli Hirlap, Hajdú-bihari Napló

Bihari Múzeum, Berettyóújfalu
Bihar, Bihari Hirlap, Bihari Újság, Bihar Népe

Bács Zoltán dr. magánarchívuma. Debrecen
Barczy Csaba magánarchívuma. Szombathely
Buzánszky Jenő magánarchívuma. Dorog
Czéh László magánarchívuma. Kecskemét
Dihen Tibor magánarchívuma. Fót
Jánosi Béla magánarchívuma. Budapest
Kárpáti Tamás magánarchívuma. Columbia (Egyesült Államok)
Komáromi Gábor magánarchívuma. Debrecen
Komlóssy Imre magánarchívuma. Debrecen
Kovács István magánarchívuma. Győr
Imi Markos magánarchívuma. Stockholm
Szegedi Péter dr. magánarchívuma. Debrecen
Tóth Tamás magánarchívuma. Szeged
Török Péter magánarchívuma. Budapest
Varga Lajos magánarchívuma. Debrecen

B. Bába Éva

1968. november 25-én Debrecenben született. A Tóth Árpád Gimnáziumban érettségizett 1987-ben. A Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán 1992-ben szerezte történelem–orosz szakos középiskolai tanári oklevelét.

1998-ban a budapesti Pénzügyi és Számviteli Főiskola szakközgazda képzésén számvitel szakon vállal-
kozási szakirányú szakközgazda oklevelet szerzett.

1992–1993-ban a Bólyai János Általános Iskolában dolgozott történelem–orosz szakos tanárként első gyermeke megszületéséig. 1994-től 1996-ig első- és középfokú külkereskedelmi áruforgalmi képzésben külkereskedelmi áruforgalom tantárgyat tanított felnőttképzés keretében. 1996-tól az Irinyi János Gimnázium Szakközép- és Szakiskola tanára volt. Középiskolásoknak történelem és általános gazdasági, valamint számviteli ismereteket tanított. Érettségi utáni felsőfokú szakképzés keretében a Szegedi Tudományegyetem Mérnöki Karának élelmiszer-menedzserasszisztens és a gyöngyösi Károly Róbert Főiskola agrár-menedzserasszisztens képzésében vezetés, számvitel és pénzügy tárgyak tantárgyfelelősi és oktatói tevékenységét látta el.

2009-től a Debreceni Egyetem Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar Vezetés- és Szervezéstudományi Intézet Emberi Erőforrás Menedzsment Tanszéken, illetve annak jogelőd intézményénél dolgozik. A sporttörténet (tantárgyfelelős), a konfliktus menedzsment (tantárgyfelelős), a szervezeti magatartás (tantárgyfelelős), a filozófia (tantárgyfelelős) és az emberi erőforrás menedzsment tantárgyak oktatásában vesz részt.

2009-ben PhD-doktori fokozatot szerzett az Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskolában, kutatási témájával a Vezetéstudományi Tanszék kutatási programjához kapcsolódott „A menedzsment funkcionális vizsgálata” programon belül. Jelenlegi kutatási témája a felsőoktatási hallgatók oktatásában, szórakozási és a sportolási szokásaiban bekövetkező változások, valamint a sportszervezetek működésének vizsgálata.

2010-ben jelent meg „Az idő – a XXI. század erőforrásáról vezetőknek” című könyve, melynek társszerzője. Doktori tanulmányai megkezdése óta rendszeres résztvevője a témájához kapcsolódó tudományos és szakmai rendezvényeknek, publikációi is e területhez kötődnek.

Érdeklődési köre az elmúlt évtizedekben a történelem és a gazdálkodástudományi ismeretek mellett a futball iránt is kiteljesedett, amihez baráti köre és a család vonzódása vezette el, így vállalkozott a magyar labdarúgás történetének feldolgozását célzó több kötetes munkában való részvételre.

Három gyermek édesanyja, első fia 1993-ban, a második 1999-ben, míg lánya 2006-ban született.

Dénes Tamás

Dénes Tamás 1963. február 8-án született Budapesten. Iskoláit a Szinyei Merse Pál Általános Iskola és Gimnáziumban végezte, majd az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán szerzett doktori címet. 1987-ben kezdett sportújságíróként dolgozni. Előbb a Képes Sport munkatársa volt, majd a következő év elején a sportnapilaphoz, akkori nevén a Népsporthoz került. Végigjárva a ranglétrát rovatvezetőként, szerkesztőként, közben olvasószerkesztőként, majd 1999-től főszerkesztőként dolgozott. 2000-ben alapító főszerkesztője volt A Színes Sport című napilapnak, a magyar sportsajtó történetében egyedülként mondhatja el magáról, hogy két sportnapilap főszerkesztői posztját is betöltötte. 2001 óta egyebek mellett a Reggel című napilap, a SZTÁR Sport, a 6:3 Futballmagazin, majd a Vasárnap Reggel futballszakírójaként vagy sport-szerkesztőjeként dolgozott, illetve dolgozik. Az InfoRádió sport-szerkesztője.

1993-ban jelent meg első könyve, a Milan. Azóta több mint ötven futballtárgyú könyvet írt, munkái közül kiemelkedik a Nagy Brazil Futballkönyv, a Peterdi Pállal, Rochy Zoltánnal és Selmeci Józseffel közösen jegyzett Kalandozó magyar labdarúgók, valamint a Sándor Mihállyal közösen készített Futballtörténelmi lecke – nem csak fiúknak című és a Baj-nok-csa-pat! című. Utóbbi 2012-ben kiérdemelte a Magyar Sportújságírók Szövetsége Nívódíját. Kiemelést érdemel a Hegyi Ivánnal és Lakat T. Károllyal közösen írt, eddig három kötetből álló futballtörténelmi sorozata, a Királyok, Hercegek, Grófok, az ugyancsak a MSÚSZ Nívódíjával kitüntetett Válogatott gyűjtemény, valamint a 2013 novemberében megjelent Az otthon zöld fűvén. Sorozatai közül nagy népszerűségnek örvendtek a labdarúgó-világbajnokságok, illetve Európa-bajnokságok előtt Rochy Zoltánnal összeállított, 1994 és 2008 között két évente megjelent soros „kalauzok”, valamint labdarúgókról írt életrajzai, amelyben például Ronaldo, Zinedine Zidane és David Beckham pályafutását mutatta be. Úttörőnek számítottak Magyarországon a Milan után a Manchester Unitedről, a Real Madridról, a Bayern Münchenről és az Arsenalról írt klubtörténeti könyvei.

Az elmúlt negyedszázadban öt labdarúgó Európa-bajnokságról és négy világbajnokságról, az 1996-os olimpiáról, valamint Copa Américáról, Afrikai Nemzetek Kupájáról és több Bajnokok Ligája-döntőről is tudósított. Munkája során több mint ötven országban járva nézett és tudósított labdarúgó-mérkőzéseket. 1988 óta a European Football Yearbook magyarországi tudósítója. 2008-ban a Magyar Sportújságírók Szövetsége Feleki László-díjjal tüntette ki.

Sándor Mihály

1956. március 16-án született Berettyóújfaluban, közalkalmazotti családban. Iskoláit Biharkeresztesen és Debrecenben végezte. A Tóth Árpád Gimnáziumban érettségizett 1974-ben, majd a Kossuth Lajos Tudományegyetemen magyar-történelem szakos középiskolai tanári diplomát szerzett.

1985-től tanít a debreceni Baross Gábor Szakközép Iskola Felnőttoktatási Tagozatán, ahol évtizedekig munkaközösség-vezető volt. Az 1980-as évek végétől folyamatosan jelennek meg írásai, előbb külföldön, később idehaza. 1988-tól az olasz almanach, az Annuario del Calcio Mondiale, valamint a színvonalas drukkermagazin, a Supertifo magyarországi munkatársa. 1992-től rendszeresen publikál a Képes Nemzeti Sportban, amely folytatásokban közli a Kupagyőztes klubok krónikája című futballtörténeti sorozatát. 1993-tól a Nemzeti Sportban, 1994-től a Focivilágban, 1996-tól a 3. Félidő című szurkolói újságban és a Hajdú-bihari Naplóban, 2005-től a 6:3 Futballmagazinban jelentek meg dolgozatai. 1999 márciusától a Nemzeti Sport, 2000 elejétől a Színes Sport olvasószerkesztőjeként tevékenykedett. 2001 nyarán látott napvilágot első önálló könyve, A Loki, amely a DVSC huszonöt futballistájával készített riportjait tartalmazza. 2003-ban került forgalomba a Dénes Tamással közösen írt Futballtörténelmi lecke – nem csak fiúknak c. munkája.

2007-ben született az Aranycsapat legendás védőjével, Buzánszky Jenővel készített interjúkötete, a Vasutasból aranybányász.

2008-ban publikálta a debreceni szurkolókról szóló, lírai és önéletrajzi elemekkel átszőtt körképét, A szívünk, a vérünk a Lokié címmel.

2010 karácsonyára jött ki a nyomdából a 800 oldalas, közel 800 képpel illusztrált kötete, A debreceni futball képes kalauza (1899–) címmel. Az átfogó és „kiemelkedő munkájáért” a DVSC Futball Szervező Zrt. vezetősége kitüntetésben részesítette.

2011. júniusban került az olvasók kezébe a 100 éves a BUSE és az újfalui futball című, monografikus jellegű kötete, amelyet a berettyóújfalui önkormányzat megbízásából készített.

2011 karácsonyára lett készen a Dénes Tamással közösen írt Baj-nok-csa-pat! című könyve, mely 418 oldalon, mintegy 700 fotóval színesítve az 1901 és 2011 között a magyar élvonalban bajnoki aranyérmert nyert 14 klub történetét tárgyalja. 2012 nyarán a könyv a Magyar Sportújságírók Szövetségétől Nívódíjat kapott.

2012 decemberében került forgalomba a Dénes Tamással közösen publikált Markos, a Bocskai büszkesége című könyve.

Külföldön eddig a volt Jugoszlávia és Szovjetunió utódállamaiban, Olaszországban, Franciaországban, Görögországban, Lengyelországban, Németországban, Finnországban és Argentínában jelentek meg tollából publikációk, főként a magyar és a nemzetközi ultra- és hulisánmozgalmat elemzők.

2006 őszétől tart előadásokat a Debreceni Egyetemen a labdarúgás eredetéről, az archaikus módozatairól, a világbajnokságok, az Európa-bajnokságok, a Bajnokságcsapatok Európa Kupája, a Bajnokok Ligája históriájáról, a különféle lelátói kultúrák jellegzetességeiről, a sportpályákon tapasztalható erőszakos megnyilvánulások, a stadionkatasztrófák társadalmi hátteréről, politikai, szociológiai, morális és gazdasági okairól.

Nős, két lánya van.

Tartalom

A hőskor őskora	9
Ki hozta be az első labdát Magyarországra?.....	11
<i>Vörösmarty és a futball</i>	11
<i>Labdászat</i>	12
<i>Very old boy</i>	14
<i>A semmiben megtalált minden</i>	15
<i>Pannónia dicsérete</i>	16
A bájos hölgykoszorú mulatott a bírón.....	17
<i>A tragikus sorsú Mister</i>	18
<i>Iszer Tata volt a magyar futball apja</i>	19
<i>Újfajta ortológia és neológia</i>	21
<i>Artúr „király” visszavág</i>	23
Az első magyar csapat Bécsben	27
<i>Némi szociolingvisztika gárdaügyben</i>	29
Osztrákot vert a magyar	32
<i>A hőskor hátvédetalonja</i>	32
<i>All round sportman</i>	33
<i>Futballozó olimpiai bajnok úszó – de nem Hajós</i>	33
<i>Minder Frigyes még Baróti Lajost is megelőzi</i>	35
<i>Színre lép a Ferencváros</i>	37
<i>A magyar futball polihisztora</i>	38
<i>A Mister összekomázott a szentmihályias Nagy Ferivel</i>	42
A közönség félt tőlük.....	43
<i>A futball, a tenisz és az angol nyelv professzora</i>	44
<i>Békebeli viseletek</i>	45
<i>A megvalósult trializmus</i>	49
<i>A „cseh” bajnok</i>	50
<i>Csipetnyi zurnalisztika</i>	51
<i>A Fradi majdani futballvezére</i>	52
<i>Párizsban szép a nyár</i>	54
<i>Az amatőrizmus zászlóvivője</i>	56
<i>Omnibus moriendum est</i>	60
<i>Öreg KAC-ista</i>	61
A klasszikus amatőrizmus	63
A futballimádók cotillont táncoltak	64
<i>Az első virtuóz</i>	64
<i>„A századforduló Orthja”</i>	69
MLSZ-alapítás a Lánchíd lábánál	70
Nem mészárolták le a magyarok a civilizáció mártírjait	71
Budapesten kívül alig-alig volt futballélet	73
<i>Táncos lábakra húzott bőrszegecs bakancsot</i>	74
Életveszélyes játék? Nem a futball ölt.....	75
„A fortélyoknak, cselezéseknek, s a labdatechnikának mestere”	76
Névsorolvasás	78
<i>„Zsil mó”, a renitenskedő alelnök</i>	78
<i>Kik voltak a ramblerek?</i>	79
<i>Az élvonal csapatai</i>	80

Az 1901. évi bajnokságok végeredménye	81
Rempliztek, stószoltak, s rúgták a gólokat.....	82
<i>A rablóból lett pandúr</i>	82
<i>Mi lett volna, ha szeret futballozni?</i>	85
Nagy gaudium a Ringstrasse korzón.....	87
A Postásoknak csak kétszer „csengettek”	88
A BTC nemzetközi kupadöntős	90
Kezd ébredezni a vidék	91
„Életüket és testi épségüket szolgáltatják ki egymás feltételezett ügyességének”	92
<i>A tiltott gyümölcs.....</i>	93
<i>Az élvonal újonca</i>	93
Névsorolvasás	94
Az 1902. évi bajnokságok végeredménye	95
Az MTK segítette az FTC-t az első bajnoki címhez.....	96
<i>A laza erkölcsű kapus esete</i>	97
<i>Eleink is megérték a pénzüket</i>	99
Budapesten bravúr, Bécsben bukás.....	101
Nagy közönség – az első lóverseny dacára.....	103
Először nemzetközi kupadöntőben a Fradi.....	104
Gombokhoz a kabátot	104
Gorszkyból csak a „testi nagyság” hiányzott.....	106
Le minden kalappal a képviselő úr előtt!.....	107
A fradisták kifogástalan labdatechnikával rendelkeztek.....	108
<i>Labdarúgásunk első világklasszisa</i>	110
<i>Az élvonal újoncai</i>	111
<i>Éremhalmozó patikus</i>	112
Névsorolvasás	113
Az 1903. évi bajnokságok végeredménye	114
Vén betyár, vén gazember! Lesz estére pezsgő!	115
<i>Izso szép rávetéssel védett.....</i>	116
<i>Borbás papa longamétázni küldte a vezéreket</i>	120
Hol kék a mez, hol fekete-fehér.....	121
Budapesten a Corinthiánok.....	122
A Harihárom meggondolta magát.....	124
Még mindig szervezetlenül.....	124
<i>Labdarúgóból miniszterelnök</i>	125
A csatársor lelke javíthatatlan titkos faulter	126
<i>Őt náció bajnoka.....</i>	127
Névsorolvasás	128
Ezüstös Ferencváros.....	129
Az 1904. évi bajnokságok végeredménye	130
<i>Az élvonal újonca</i>	130
Postásból sportember, sportemberből postás – nem mindegy!	131
<i>A magyar „őshuligán”</i>	133
<i>Egy labdarúgó naplója</i>	134
Hétezeren a Millenárison	137
<i>Károly Jenő világcsúcstartó</i>	138
Bojkott és barátkozás	139

Világ bajnokság 1906-ban?	140
Második lett a MAC, pedig nem is akart indulni	141
József főherceg emlékére	142
Körvonalaázódó rend és rendszer	143
<i>Az írógépgyűnők beleszeretett Budapestbe</i>	144
Bástyaszerű védelem kontra tökéletes játékmódor	145
A tiszta amatőrség zászlóvivői	146
<i>A bajnoki címek első rekordere</i>	146
<i>Első az elsők között</i>	148
<i>Az élvonal újonca</i>	148
Névsorolvasás	149
Az 1905. évi bajnokságok végeredménye	151
Az elnök felajánlotta, csapata megtartotta a Brüll-serleget	152
Még mindig gyűrűzött a Postás-ügy	153
Saját nevelésű bajnok	154
<i>Hol a szemem? – kiáltott fel a jobbhátvéd</i>	155
<i>Tanárembert választottak az MLSZ elnökének</i>	158
Tizenhat éves gólzsák	159
<i>Végre elkészültek az érmek</i>	161
Három bírót fogyasztottak el	162
Segélymérkőzés? Szturnírozva!	165
Sorozatos visszalépések után Fradi-siker	166
<i>Az első külföldi magyar futballklub</i>	166
<i>A márciusi ifjú</i>	169
<i>Az élvonal újoncai</i>	169
Névsorolvasás	170
<i>Az FTC első bajnoka</i>	170
Az 1906–1907. évi bajnokságok végeredménye	172
Hiába döntött gólcúcsokat a MAC	173
<i>A magyarok mizerábilis rosszul lőnek</i>	175
<i>Angol serleg, ferencvárosi győztes</i>	176
Az angol válogatott első látogatása	179
Amikor a Manchester United először Budapesten járt	183
<i>Lumpolásba torkolló mértéktelen lakomák</i>	184
A megszervezett káosz	186
Franzstadti tripla	187
Szép, de vasvillájú szemek terrorja	188
Miért nem vett részt a válogatott a londoni olimpián?	190
<i>Az MTK és az úri középosztály</i>	190
Nem öklözte, ölelte	192
Ezernél több meccsen játszott az elnyűhetetlen főfelügyelő	193
Névsorolvasás	195
Az 1907–1908. évi bajnokságok végeredménye	197
A Fradi Európa-klasszisz lett	198
<i>Lejmoló volt, fótanácsos lett</i>	199
<i>„Lovagias” leköpes, bokszaol, lábikrazúzás</i>	200
Eredeti fotók és leírások alapján Petrovics Enikő által megrajzolt korhű szerelések	203
Pünkösdi hármas próba	204

Nem maradt pénz az olimpiára.....	206
Szárnyaló griffmadár.....	208
A Kassai AC volt az első vidékbajnok.....	209
„A vidéki footballélet hanyatlása”.....	211
Az utolsó Ezüstlabda.....	213
Budapestre költözött a FIFA.....	214
Ismét a Ferencváros nyert.....	215
Először magyar győztes!.....	216
Négy nap alatt húszezer néző.....	217
A Ferencváros örökös bajnoka.....	218
Pazar passzok pionírja.....	219
Névsorolvasás.....	221
Az 1908–1909. évi bajnokságok végeredménye.....	222
Vérig bosszantani és összerugdalni alattomban.....	223
<i>Az MTK hozta a legtöbb pénzt az MLSZ-nek</i>	223
<i>Bocsánatos bűn a csábítás</i>	224
<i>A zsidókérdés</i>	228
Paprikás fogadtatás az olaszoknak.....	230
Huszárcsíny, avagy Fradi-győzelem a világ egyik legjobbja ellen.....	232
Okos politika helyett széthúzás.....	235
<i>Az úri fiú, aki négy ország bajnokságában védett</i>	236
Az MTK az első győztes.....	238
<i>Kávéházi futball</i>	238
CSAK azért sem!.....	240
<i>Little Richard</i>	240
Szobrot kapott a braziloktól.....	242
Az Üllői úti Apollón.....	244
<i>Az élvonal újonca</i>	245
Névsorolvasás.....	246
Az 1909–1910. évi bajnokságok végeredménye.....	247
Tavasszal végigsöpört a zöld-fehér fergeteg.....	248
<i>Elkészült a Fradi-pálya!</i>	248
A nagy nyugati túra.....	253
Rögtönzött öltöző szállodai lepedőkből.....	256
Egy 15 éves gyerek tippelt a legjobban.....	257
Félárúval vonzóbbá vált a bajnokság.....	258
<i>URAK és nem urak</i>	259
A zöld-fehérek jutottak az utolsó döntőbe.....	260
Ismét a Fradi.....	261
<i>Ha letépte, fizesse meg!</i>	261
Torzó.....	262
<i>Slózi: derzeit untauglich</i>	263
Spiccel irtóztatósat bikázott a labdába.....	264
<i>Ki lehetett a Leánykiházásító Egylet tisztviselője?</i>	265
Frici lebuktatta Bunyákat.....	266
Névsorolvasás.....	267
Az 1910–1911. évi bajnokság végeredménye.....	268
A nőtlenek bajnokcsapata.....	269
<i>Regényes álamatőrség</i>	270

<i>Ki a legdurvább magyar játékos?</i>	273
Az első olimpiai szereplés	274
<i>Mennyibe került egy válogatott mérkőzés?</i>	274
<i>Óda Slózihoz</i>	275
<i>Slózit és Sebestyént mindenki szerette</i>	277
<i>Csak hárman voltak 180 centinél magasabbak</i>	278
<i>A labda útja: ékszerész, paszományos, banktisztviselő, nyomdász</i>	282
A Fradi diadalmas portyája	283
A kolera is az ellenfelek között volt	284
Vad mongol száguldozás	286
Két sorozat – egyetlen döntő nélkül	287
<i>Az élvonal újonca</i>	287
Az MTK a Titanic-mentés hőseivel futballozott	288
Isten különös kegyéből	289
A méltatlanul elfeledett vasember	290
Névsorolvasás	292
Az 1911–1912. évi bajnokság végeredménye	293
Az FTC és az MTK háborúja	294
„Akik a magyar footballsportot csinálják”	296
<i>Mi lett velük?</i>	299
<i>A Fradi első aranykorszakának szereplői</i>	300
Az éles ceruza mint fegyvernek látszó tárgy	301
<i>Nagy üzlet volt a válogatott mérkőzés</i>	302
Ördögös zsonglőrök kápráztatták el az Üllői úti publikumot	303
<i>A Pál utcai fiúk írója és a futball</i>	303
Kürschner Dóri fellendítette a nagyváradi futballéletet	305
A finálék és a botrányok éve	307
BTC: visszatértek a régi szép idők	308
Madár Náci az ördögtől sem félt	309
<i>Túrázik a Fradi</i>	310
Rongylábú – Czibor előtt négy évtizeddel	311
Névsorolvasás	313
Az 1912–1913. évi bajnokság végeredménye	314
<i>Az Üllői út volt a legnépszerűbb</i>	314
Az utolsó békeidényben az MTK ült a trónra	315
<i>Majdnem egyesült az FTC a TTC-vel</i>	316
<i>Debrecenben is látták az örökrangadót</i>	318
Már ősszel megnyerték a Wagner-serleget	320
A Fradi diadalmenete Párizsban és Baszkföldön	322
<i>Bunyák elégtételt vesz</i>	323
Ingyenjegyek futbalszerető munkásoknak	325
Futballtörténelmünk első duplázása	328
Visszaszerezte a Fradi a serleget	328
Megihlette a rajongóit	329
Nem gyenge az, akinek gyengéje a futball	331
Névsorolvasás	333
Az 1913–1914. évi bajnokság végeredménye	335
A hadibajnokságok évei	337
Pártcsatározások világháború idején	338

1897	<i>Princip, a footballista</i>	338
1898	<i>Internált footballista, ellenségnek tartott edző</i>	340
1899	<i>Hátvédtársakból bajtársak</i>	342
1900	<i>Hadi szolgálatra alkalmatlan, footballistának nem</i>	344
1901	<i>Kinek halálhírére keltik</i>	345
1902	<i>A legnagyobb botrány</i>	346
1903	Magyar az osztrák ellen a Monarchiában	348
1904	Az MTK-t az osztrákok sem tudták megzabolázni	351
1905	Vespasianus császár szellemében	352
1906	Az öntörvényű Footballkirály	354
1907	Az 1914. őszi Augusztá-serleg végeredménye	357
1908	Az 1915. tavaszi amatőr ligabajnokság végeredménye	357
1909	Az 1915. őszi Hadikupa végeredménye	357
1910	Az 1916. tavaszi Hadikupa hármas döntőjének végeredménye	357
1911	Háború a háborúban	358
1912	<i>Az MTK legfőlényesebb bajnoki győzelme</i>	362
1913	A pasa ezüstszerlegét is megnyerték	364
1914	Még az MTK II is elverte a „sógort”	367
1915	A Győr már elérte az MTK üldözőinek színvonalát	368
1916	Történelmi találatok szerzője	370
1917	Japán messze megelőzte generációját	371
1918	Névsorolvasás	373
1919	Az 1916–1917. évi bajnokság végeredménye	374
1920	<i>Az élvonal újoncai</i>	375
1921	Az MTK rekordot döntött, a Fradit kizárták, majd visszafogadták	376
1922	<i>Footballcsuka nem akadt horogra</i>	377
1923	<i>Levél a hadifogságból</i>	378
1924	Spéci-szezon volt!	381
1925	<i>A világrekorder szövetségi kapitány</i>	382
1926	Slózi és Spéci szétbombázta a bécsi védelmeket	385
	Megalakulnak a vidéki válogatottak	385
	A bekkiskola igazi megalapítója	387
	A kék korszak generálisa	389
	<i>Az élvonal újonca</i>	390
	Névsorolvasás	391
	Az 1917–1918. évi bajnokság végeredménye	392
	Hazafias sporttársi üdvözléssel	393
	<i>Pókfoci, avagy a középosztály hiánya a futballban</i>	394
	<i>Rometh különleges esküvője</i>	396
	<i>Üzletelés</i>	397
	<i>A magyar labdarúgás hősi halottai</i>	398
	Amikor Spéci puskával ment a futballmeccsre	400
	Külföldi túra lett a bécsi	402
	Testből kiszakított tagok	405
	<i>Villanyfényes mérkőzés Pécsen!</i>	405
	Írnek, magyarnak, olasznak egyként kiváló	406
	Hol izmai domborultak	407
	Névsorolvasás	410
	Az 1918–1919. évi bajnokság végeredménye	411

Az álamatörizmus kora	413
Az MTK túlélte az óriási vérveszteséget.....	414
<i>A legjobb száz fővárosi játékos</i>	414
Akinek manikűrözött a keze, az vasesztergályos vagy profi kapus?	418
<i>Az élvonal újonca</i>	420
Elza asszony nélkül Slózi sem utazik	421
Németországi kalandozások.....	423
<i>Mesterhármas: Krúdy, Karinthy, Szenes</i>	424
Sajátos viszonyok között.....	425
Az egyetlen edző, aki a Ferencvárossal és az Újpesttel is bajnok lett.....	427
Versenyt az esztendőkkal.....	429
Névsorolvasás	431
Az 1919–1920. évi bajnokság végeredménye	433
Az első magyar profi csapat	434
<i>Pályamustra</i>	435
<i>Az idény legjobb 100 fővárosi játékos</i>	436
A botrányok mellett a gyász éve is volt.....	438
Tánciskola Újvidéken, cipőgyári melő Brünnben	439
Öt újpesti is játszott a válogatottban.....	441
A BTC a Milannal, az Interrel és a Juvéval is játszott.....	443
A Szeged első aranycsapata.....	444
<i>Bőséges volt a vidéki sportsajtó.....</i>	444
<i>Az élvonal újonca</i>	446
Örökre eltiltották, mégis bajnok lett a koronatanú.....	447
A soccer professzora	449
Névsorolvasás	451
Az 1920–1921. évi bajnokság végeredménye	452
Az MTK előbb csacsit vett, aztán malaca volt.....	454
<i>Ékszerészek és az európai aranylabda.....</i>	455
A híres kispesti profiper	458
„Vigyázat, itt a Bundi!”	459
Pluhár és a sonkás zsemlék.....	461
Rejtélyes tengerésztiszt a „Galata Serailból”	464
A szombathelyiek természetes önvédelme.....	466
Még idejében vetköztették le az ifjú csatárt.....	468
Fradi-győzelem szoboravatóval	469
<i>Az élvonal újonca</i>	469
Egy másik világ szülötte.....	470
Futballunk Szindbádja	472
Névsorolvasás	474
Az 1921–1922. évi bajnokság végeredménye	475
A bálványok még nem dőltek le	476
Spéci elérte a célját: Amateur-játékos, vagyis „amatőr” lett	481
<i>Az első magyar légios válogatott.....</i>	482
Tört a kar és a védelem.....	483
Politikus újpesti futballisták.....	485
Serleg is járt a győzelemhez	487
A Vasasok első sikere	488
A Szombathelyi AK megszorította az MTK-t	489

<i>Az élvonal újonca</i>	490
Budapesten Kicsinek, Torinóban Gazellának becézték	491
Vizet alig ivott, futballozni nagyon tudott	493
Névsorolvasás	496
Az 1922–1923. évi bajnokság végeredménye	497
 Az MTK aranylánca Orth hiányzásait is elbírta	498
<i>Kik alkották a legjobb magyar tizenegyet?</i>	499
<i>Hogyan támogatta az állam a labdarúgást?</i>	500
A Makkabitol a Kék Csillagig	502
Az egyiptomi csapás	504
Vajaskenyér tûrâk szerte Európában	508
A Vasasok csapata megvédte elsôségét	509
A vidék jalkiáltásai	510
Minden idők legelegánsabb játékos	512
Csibi, a tragikus sorsú csatár	514
Névsorolvasás	517
Az 1923–1924. évi bajnokság végeredménye	518
 Álmatörök akartak lenni, amatörök nem	519
<i>Sorozatban bundáztak</i>	520
Volt a Milannak és a Juventusnak is magyarja	524
Harminchét válogatott játékos – egyetlen idény alatt	527
A pápa is fogadta a fradistákat	530
Egyetlen nyert meccsel is ismételni tudott az MTK	532
<i>Az élvonal újonca</i>	532
A Szeged vitte elsôször vidékre a trófeát	533
Nem lett volna jogos a szombathelyieken elverni a port	533
A galamblelkû Hangya	535
A klasszikus korszak legjobb kapusa	537
Névsorolvasás	539
Az 1924–1925. évi bajnokság végeredménye	540
Az MTK bajnokai	542
 Potya-bajnokság a meggyengült MTK ellen	544
<i>Miért kellene elfürészelni a kapufát?</i>	546
Játékosból dömping volt, gólból meg kevés	550
Molnár kétségbeesett fájdalmában felpofozta Tandlert	554
Muhoray majomszerzéssel melegített a döntôre	556
Kispesti siker a leghosszabb fináléban	559
Ujjat húztak az MLSZ-szel – és nyertek	560
A Tanár úr belehalt a Juve bajnoki sikerébe	561
<i>Orth György párbajt vívott egy rendôrfogalmazóval</i>	562
<i>Az élvonal újonca</i>	564
A trénervilág táncanára	565
Nem lektûrfutballista volt	567
Névsorolvasás	570
<i>Gyóni Géza emlékére</i>	571
Az 1925–1926. évi bajnokság végeredménye	572
Eredeti fotók és leírások alapján Petrovics Enikó által megrajzolt korhû szerelések	573
Irodalomjegyzék	574
B. Bába Éva	578
Dénes Tamás	579
Sándor Mihály	580

JEGYZETEK

1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926

JEGYZETEK

JEGYZETEK

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

JEGYZETEK